

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

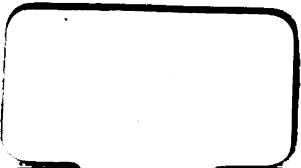
Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

=1402

NO. **644** OF R. M. DAWKINS' COLLECTION
OF BOOKS OF USE TO THE HOLDER OF
THE BYWATER AND SOTHEBY CHAIR
OF BYZANTINE AND MODERN GREEK
IN THE UNIVERSITY OF OXFORD

Dawk DF 550.C8.J6 (1)

~~CANCELLED~~

C O R P U S
SCRIPTORUM HISTORIAE
B Y Z A N T I N A E.

EDITIO EMENDATIOR ET COPIOSIOR,

CONSILIO

B. G. NIEBUHRII C. F.

I N S T I T U T A,

OPERA

**EIUSDEM NIEBUHRII, IMM. BEKKERI, L. SCHOPENI,
G. DINDORFII ALIORUMQUE PHILOLOGORUM
PARATA.**

PARS XX.

C A N T A C U Z E N U S.

VOLUMEN I.

BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI
MDCCCXXVIII.

IOANNIS
CANTACUZENI
EXIMPERATORIS
HISTORIARUM

LIBRI IV.

GRAECE ET LATINE.

CURA

LUDOVICI SCHOPENI.

VOLUMEN I.

BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI
MDCCCXXVIII.

P R A E M O N I T U M .

Hanc novam Ioannis Cantacuzeni editionem, cuius nunc primum volumen prodit, reliqua duo sequentur proxime, descriptam exhibemus ad exemplum editionis Parisinae, quae anno 1645. voll. 3. fol. typis regiis impressa est. Graeca primum ea editio vulgavit, eaque ex uno codice Parisino, uti haec verba, in titulo posita, testantur: *Graeca nunc primum prodeunt ex codice MS. Bibliothecae Viri Illustrissimi Petri Seguierii Franciae Cancellarii*. E regione textus graeci, sectis paginis, versionem latinam habet, quam Iacobus Pontanus, codice Bavarico usus, dudum ante edidit Ingolstadii anno 1603., annotationibus cum suis tum I. Gretseri auctam. Quis editionem Parisinam curaverit, neque titulus neque praefatio tradit; at hominem eum fuisse eruditum graeceque doctissimum, annotationes margini adscriptae probant, quibus tum locos non ita faciles intellectu ex interiore rerum cognitione explanat, tum codicis sui corruptelis felicissimam plerumque medici-

nam adhibet, ita ut maximam partem emendationum earum in textu reponere non dubitarim. Quo magis dolendum est, uberiores eius annotationes, ad quas lectorem p. 177. C. remittit, nunquam in lucem prodisse, neque omnino ab eo tantam in posterioribus Cantacuzeni libris curam positam esse, quanta in castigandis prioribus elaborasse censendus est. Quamquam vel in his ipsis plura inveni, quae cum manifesto depravata essent et corrigi poscerent, ille non animadvertit, aut animadversa ita tentavit, ut veritatem scriptorisque manum nondum assecutus videretur. Itaque ipse emendandi subinde periculum feci, et siquando meliora ac satis certa suppeterent, ea breviter indicavi. Codice usus sum nullo: eiusmodi praesidii loco versionem Pontani habui; inspexi etiam interdum, nec id sine operae fructu, editionem Venetam a. 1729. fol., quam ex Parisino exemplo transcriptam esse constat. Ea enim aliquot menda iam correcta exhibet, aliorum tamen passim obsita est turba foediore. Denique nonnullis in locis emendationibus, quas Vir Illustris, B. G. Niebuhrius, et, cuius nunc Bonna distracti iucundissimam memoriam hic recolere iuvat, Henr. Grauertus, margini editionis, qua utor, adscriperant, egregie adiutum me esse gratus profiteor.

Restat, ut iis, quae in praefatione Pontani de Cantacuzeno ipso eiusque in enarrandis rebus fide ac studio veri satis magnifice praedicantur, iudicium addam Ed. Gibboni, in primis intelligentis harum rerum existimatoris, quod adeo verum

reique consentaneum est, nihil ut praeclarius et ad usum huius scriptoris recte instituendum salubrius dici posse videatur. Verba autem eius, quae Hist. of the D. and F. of the R. E. c. LXIII. leguntur, haec sunt:

»The name and situation of the emperor John Cantacuzene might inspire the most lively curiosity. His memorials of forty years extend from the revolt of the younger Andronicus to his own abdication of the empire, and it is observed, that, like Moses and Caesar, he was the principal actor in the scenes which he describes. But in this eloquent work, we should vainly seek the sincerity of an hero or a penitent. Retired in a cloyster from the vices and passions of the world he presents not a confession, but an apology, of the life of an ambitious statesman. Instead of unfolding the true counsels and characters of men, he displays the smooth and specious surface of events, highly varnished with his own praises and those of his friends. Their motives are always pure; their ends always legitimate: they conspire and rebel without any views of interest; and the violence which they inflict or suffer is celebrated as the spontaneous effect of reason and virtue.«

Scr. Bonnae mens. Sept. a. 1828.

EDITIONIS PARISINAE PRAEFATIO.

LECTORI

CANDIDO.

Secundus et quadagesimus annus hic agitur, postquam Iacobus Pontanus Societatis Iesu Ioannem Cantacuzenum Orientis Imperatorem e palliato togatum fecit: de Graeco, inquam, in Latinum eleganter convertit: togaeque eius notas pererudititas veluti purpuram intexuit, ne scilicet terrae Graeciae princeps in publicum sine purpura prodiret. Itaque longe optimum historicum et veteribus rerum scriptoribus sine dubio comparandum, qua docti, qua indocti manibus versabant. Hi propter rerum gestarum memoriam auctorem laudabant, et probabant: illi rerum divinarum atque humanarum scientiam in principe suspiciebant: civilem animum, prudentiam domi militiaeque, fortitudinem in rebus hostilibus: animi magnitudinem in perferendis iniuriis, quas intulerant modestiae nescii et pudoris ignari homines, quosque ex paene servis liberos fecerat, et ex infimis hominum, summos. Denique in imperatore clementiam erga hostes, dignos profecto qui hostilia paterentur, funditusque tollerentur; postremo abdicationem imperii, despectionemque summae rei demirabantur, cuius causa plerique iura divina humanaque violant, et secessum in monasterium, quo solitarius separatusque ex hominum frequentia puriorem et sanctiorem vitam viveret. Hi, inquam, id est, Graecae linguae nescii, non aliter quam Latine loquentem vellent: illi, id est, callentes utriusque linguae diutius ferre non poterant, ut Graecus auctor aliter, quam Graece loqueretur. Quod cum intelligeret Illustrissimus Vir

D. de Noyers regi ab intimis consiliis et secretis, cuius curae aedificia regia, artes, ipsaque typographia regia permissa sunt, pro singulari humanitate sua, proque innato non vulgari erga litteras affectu, quarum propagationem ad summam rempublicam pertinere probe scit, statim optimum factum videri sibi significavit, ut *δύλωτος* ederetur auctor luce dignissimus, quo utrosque voti compotes faceret: utque ipse Cantacuzenus cum tineis et blattis pugnare desineret, qui tot pugnas pugnasset, totque hominum strages, priusquam e vivorum numero eximeretur, edidisset: quo facto egregio nemo sane sapiens ibit inficias, illustrissimum virum optime de litteris esse promeritum, eoque nomine unicas ei gratias agendas. Quin imo, si quid manes sentiunt, id ipsi Cantacuzeno acceptissimum fore credibile est, quod Latinae linguae et Graecae quodam consortio quasi quodammodo inter veterem novamque Romam bene convenire videatur, quod ille vivus percuperat. Hoc igitur frui, Lector, et beneficium agnosce viri, quo nemo ad bonas artes promovendas, et eximios ab arte viros iuvandos propensior existit, si non ingratus atque ab omni humanitate alienus es. Quod si te hic aequum praeberis, primo quoque tempore omnes historiae Byzantinae scriptores tam editos, quam manu exaratos typis regiis edendos eiusdem illustrissimi viri ductu et Regis Christianissimi auspiciis prolaturi sumus: de cuius rei utilitate plerique omnes consentiunt. Vos qui litteras amatis, favete, et consilio iuvate. Fama, virtus, et recti amor eum deseruere, qui litteras non amat, aut eas incultas deserit: et penitus inglorius, vel iudicio suo nec memoria, neque litteris dignum quidquam gessit, sed quod aeterno silentio magis obruendum sit, quam litterarum monumentis mandandum. Vale.

IACOBI PONTANI PRAEFATIO.

Qui de Graecis in Latinum convertere aggrediuntur, et bonos scriptores veluti mortales peregrinos, atque ab exteris regionibus ad se ventitantes, hospitio humaniter ac benigne accipiunt, eosque patriae suae linguam, mores, et instituta docere conantur, quo (contra quam olim civili Romanorum iure mittebatur, per quod duarum civitatum civis esse nemo poterat) in posterum non minus inter Latinos, quam inter Graecos profiteri queant, nae illi munus sane pulcrum, utilitatis, iucunditatisque plenum: addo etiam, nisi in eo exercitationem iam ceperint, impeditum ac laboriosum aggrediuntur. Quid enim, amabo, cum universo genere litterarum, tum duabus hisce linguis, Graeca scilicet ac Latina, quibus divinae, humanaeque artes, et scientiae omnes continentur, praeclarius? quid elegantius? quarum in utraque versantur, qui de altera in alteram bona scripta transferre, et de doctrinarum candidatis, perque illos de hominum genere quam optime mereri (quod ipsum est inprimis laudabile) annuntur. Et cum etiamnum haud pauca in Graecis codicibus, per illustriores praepotentium ac principum virorum, et rerumpublicarum bibliothecas abdita et inclusa lateant, quibus in apertum proditis crescere, ac propagari possit in omnem partem nostra eruditio, eorum studia, qui id praestant, fructum ferre permagnum quis inficiabitur? Sed quamquam labor is adhuc tironibus, paucorumque stipendiorum militibus operosior accidit: propterea quod permulta vitia et peccata occurrunt, quae vitare difficile est (cuius rei non leve argumentum, quod cum interpretes paene innumerabiles,

excellentes tamen atque perfectos admodum raros nominare possumus) nihilo minus in ista quantacunque interpretandi defatigatione ac molestia, suavitate quadam perfunditur, expleturque animus, cum sibi in sinu quodammodo nasci thesaurum videt, unde bonarum litterarum ditior evadat: quaeque hactenus tot hominum, etiam eruditorum, millia ignorarunt, multoque diutius, ac perpetuo forsitan ignorassent, ea princeps cognoscit, et sollicitudines, operam atque conatus suos spe et fiducia gratae posteritatis consolatur.

Ceterum cum in hoc quoque tam praestanti munere elaborandi, et aliquod operae pretium faciendi voluntas non mediocris iam pridem mihi haud defuerit, nihilominus eius difficultates cogitatione complectentem, non quidem pudor subrusticus, sed metus quidam, ut arbitror, ingenuus semper absterruit. Et nescio quomodo haeret in medullis, nec oblivisci queo, quod apud scriptorem persapientem legere memini: praestare timere, quam audere in litteris. Accessit ad me retardandum, quod qui primorum primi, signiferique, atque adeo, qui interpretum familiam ducere existimantur, vel in uno libro convertendo creberrime hallucinati, atque a lineis, quod dicitur, excidisse, diligentiorum animadversione deprehensi sunt. Quenam ergo mihi semidocto fama speranda fuit? Verum enimvero, cunctantem ac trepidantem sapientium virorum auctoritas commovit, ipsaque ratio confirmavit, ut aliquando in isthanc palaestram descenderem: siquidem, iuxta vulgatum, nemo nascitur artifex: et ars nulla est, in qua non peccando discatur: quodque nobis pueris quondam praeceptores in ludo ingerebant, qui nunquam male, nunquam bene. Factum igitur, ut cum Serenissimus Boiorum princeps Maximilianus Societatis nostrae domesticis potestatem liberaliter atque ultro concessisset, e voluminibus Graecis calamo exaratis (quorum habet in bibliotheca sua nobilissima lectissimam copiam) depromendi, et ad communem usum emolumentumque, cuius incenso tenetur desiderio, interpretandi quae placuisset, ego in hunc non Christodulum utique, sed in ipsissimum Ioannem Cantacuzenum inciderim: quo ad gustum sententiamque meam nihil accommodatius, nihil ad prima militiae huius tentanda peri-

cula, propter facilitatem quandam eius in scribendo opportunius nancisci potuissem.

Sic omnino est, ut dixi, in Ioannem Cantacuzenum incidi: qui quidem quo commodius huius libri sui occasionem, causasque afferret, et personam suam celaret (quod tamen haud satis caute fecit, ut mox docebo) fingit a quodam Nilo familiari se ad scriptionem per litteras sollicitari: ac sibi vocabulum Christoduli imponit. Idoneum profecto, nempe a statu et conditione vitae, quam haec scribens agebat: agebat autem monasticam: et Christo serviens, merito eius servum se appellavit. Occultare porro, et tegere personam suam ideo voluit, idque prudenter, quod de rebus cum alienis, tum suis historiam compositurus erat, et narraturus plurima, quibus audiendis aures quibusdam dolerent, ut antea videndis oculi doluerant. Est vero tam infrequens Graecis hoc nomen, Christodulus, ut vel hinc isto loco fictitium ac supposititium appareat. Cumque per id tempus in monasterio pro Ioanne etiam Ioasaphus mutato nomine diceretur, sicut non antiquum et proprium, ita nec novum istuc et assumptitium, Ioasaphus inquam, ad libri auctorem indicandum usurpare decuit: ne monachus inanem aucupari gloriam, et qui Deo militatum venerat, iterum se negotiis implicare saecularibus videretur. Atque ita codex Graecus ἀνεπίγραφος est, sine titulo prorsus. Deinde ex ipsa Nili epistola Cantacuzenum huius historiae parentem, et conditorem esse perspicuum fit. Illa enim verba, καὶ ὅτε γὰρ τὰ κοινὰ διετελείς πράττων, σωτηρία τοῖς πράγμασιν ἦσθα· καὶ νῦν σουτοῦ γεγονώς, ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης παράδειγμα τὸν βίον κατέστησας τὸν σουτοῦ. Tu enim et quamdiu gessisti rempublicam, salus imperii fuisti: et hodie, postquam defunctus honore, tui ipsius esse instituisti, vitam moresque tuos veritatis, ac iustitiae exemplar effecisti. haec, inquam, voces non ad Iudicem, Consulem, Praefectum aliquem, sed ad magnum domesticum Ioannem Cantacuzenum, cuius post Andronicum minorem, quamdiu is vixit, suprema fuit potestas, et imperatoriae proxima in omnibus, et apud omnes auctoritas: imo vero ad ipsum munus imperatorium, quod idem citra nomen diu, postmodum et re et nomine multis annis administravit,

planissime pertinent: qui quo pacto σωτηρία τῶν πραγμάτων fuerit, legendo disces: et nihil verius dici potuisse constitues. Illa similiter in quem alium, quaeso, nisi in eundem quadrant, quibus cum Nilus ab exemplis nostratium, exterorumque scriptorum incitat, uti acta sua memoriae ipsemet prodatur? ἔστι δὲ καὶ εἰς παράδειγμα τὴν ἡμετέραν ἰκτερίαν ἀνεγκλίην. ἂν τε γὰρ τοὺς εἰσώθεν, ἂν τε τοὺς ἡμετέρους ἡγεμόνας ἐνθυμηθῆς, οὐδαμῶς ἀτιμάσῃς τὴν ἱστορίαν. καὶ οὐτοὶ γὰρ, κακίνοι ἐπὶ τὸ συγγράφειν καθήκαν ἑαυτούς, οὐ μικρὰ τὸν ἀνθρώπινον βίον ἐκ τοιούτων ὀνήσειν οἴμενοι. *Nec vero caret exemplo, quod abs te petimus. Etenim sive ad externos, sive ad nostrates belli duces respicias, non poteris hoc genus descriptionis contemnere. Quippe tum hi, tum illi huc pariter se demiserunt, non parum inde humano generi consultum iri arbitrantes.* Quid quod de sua cum Andronico coniunctissima, fidelissimaque amicitia (de qua equidem cogitans, simul de Davidis, et Ionathae devinctissima familiaritate cogito: de quibus scriptum legimus, *Anima Ionathae conglutinata est animae Davidis: et dilexit eum quasi animam suam*; rursum: *Doleo super te, frater mi Ionatha, decore nimis, et amabilis super amorem mulierum*) non nisi ipsemet ita συμπναθῶς et ἐναργῶς scribere potuit? quod quidem saepenumero facit. Sic solemus, frequenter, inquam, magnoque cum sensu de iis loqui, ac scribere, quae aut absentia valde in desiderijs, aut praesentia vehementer nobis in amoribus sunt. Nec alius tam diserte de recusato toties imperio, de libertate apud Andronicum sua, deque amplitudine potestatis quam obtinisset, praeter ipsummet narrare voluisset, etiamsi potuisset. Scripturae sanctae toties productae, et monastica disciplina non semel tam eximie praedicata, atque etiam per totam historiam sparsae tot pietatis notae, non alium quam monachum olent, qualis illi tum erat, cum haec chartis mandaret. Dicendi genus, quod in libris contra Mahometanos, et Iudaeos in defensione fidei Christianae adhibuit, ideo dissimile est, quia illis disputatio quaedam perpetua et dialectica potius; hic narratio diffusa et continuata suscipitur. Proinde ut alia ibi, alia hic sit facies, necesse est. Illa demum lib. 4. cap. 24. et 25. adversus

Nicephorum Gregoram multa cum acrimonia, et fusius posita (ne amplius verborum in re parum ambigua consumamus) manifeste nobis astipulantur. Ubi prae indignatione dissimulatae personae immemor, caussam suam accuratius agit, quam alius pro eo egisset: tametsi id postmodum animadvertens, in viam redeat, rursumque qui sit, dissimulare studeat.

Sequitur ut de oeconomia breviter te moneamus. His quatuor libris res sub utroque Andronico, avo, et nepote, et sub Cantacuzeno filiorum nepotis tutore, atque imperatore gestae explanantur: sic, ut primus discordiam et bella inter Andronicos: alter imperium minoris: tertium bellum Cantacuzeni cum obtrectatoribus et inimicis: postremus eiusdem victoris ac triumphatoris tempora persequatur: in quo etiam subtexuntur, quae inter Ioannem Palaeologum legitimum heredem, et patris sui Andronici successorem, socerumque Cantacuzenum, et eiusdem filium Matthaeum (cum quibus ambobus dissidium ei intercessit) contigerunt. Tametsi et in duobus prioribus tam multa de Cantacuzeno commemorata sunt, ut quod in epistola Nilus ait, eum *αὐτοῦργόν*, hoc est, rebus ipsis met coram, ut actorem, affuisse, aequae de illis, ut de posterioribus intelligendum videatur.

Gesta sunt autem omnia ab anno post Christum natum millesimo trecentesimo vigesimo primo, ad annum plus minus quinquagesimum nonum, annis nimirum triginta novem, aut circiter. Sic enim rationem subducimus. Michael Palaeologus collega patris sui Andronici mortuus est millesimo trecentesimo vigesimo primo. Eodem ipso anno (si a Septembri ducas anni initium, ut Graeci ducunt) bellum inter avum, et nepotem exarsit, duravitque sexennium et mensem unum, ut in calce libri primi relatum est. Victo avo, nepos solus praefuit imperio annis viginti, si verum scribit Gregoras. Quo e vivis sublato, pupillorum tutelam gessit Cantacuzenus, vix annum, ut colligere est: adversus quem deinde ut tyrannum nomine viduae imperatricis, et liberum eius bellum administratum est annis quinque. Eo finito Cantacuzenus, data Ioanni Palaeologo in matrimonium filia, decem annos ab eo paciscitur, quibus penes se imperii gubernatio cum nomine maneat: penes illum nomen dumtaxat et dignitas imperatoria, donec aetas

maurescat (agebat enim Ioannes annum non plus decimum quintum) postea se collegam patiat. Huius spatii vix dimidium videtur explevisse, rerum huius mundi et adversae sortis renovatae quodam taedio. Quae ipso iam monacho inter Palaeologum et Matthaewam secuta sunt, forsitan unius, aut duorum annorum fuerunt: nam in his quod pro certo affirmem, non habeo. Hac ratione colliguntur anni historiae huius circiter triginta novem. Ex his patet, tempora Andronici iunioris, Cantacuzeni, et Ioannis Palaeologi non satis probe digessisse Onuphrium, et alios. Errarunt item cum Gregora, dum Andronicum iuniorem anno aetatis quadragesimo quinto extinctum tradiderunt. Nam si naus erat annos viginti septem antequam secundam uxorem duceret, ut noster libro primo narrat, et ea ducta adhuc aliquot annis cum avo bellum gessit: si eo victo annis viginti solus imperavit, sequitur quinquagenarium, aut eo maiorem obiisse.

Ostendemus nunc, quo loco inter Byzantinas historias haec nostra collocanda sit. Cantacuzenus Nicephoro Gregorae proxime succedit, eisque narrationes continuat: quamquam non praecise ac simplbiter. Nam cum Gregoras in obitu Andronici iunioris desina, noster inde non orditur: quin imo secundum historiae suae librum ad eiusdem Andronici mortem perducit. Verum quae Gregoras iste avo, in cuius aulam desertis studiis liberalibus se contulit, amior, nepoti autem iniquior fuit: illumque plurimum, et saepe commendavit: hunc aperte, nec modice, et non raro insimulavit ac vituperavit: ad haec, quae inter illos acciderunt, partem maximam minime comperta habuit: quae autem comperit, ea confuse, imperfecte, quaedam quoque aliter aliquanto, quid aliquanto? multo aliter, quam evenerunt, et cum mendaciis exposuit: in ipsius quoque Cantacuzeni bello rebusque commemorandis (quae scripta vel interierunt; vel adhuc in aliqua bibliotheca latent) parum bona fide, malevoleque versatus est. Cantacuzenus haec vitia non ferens, longe sincerius, longeque copiosius, distinctius, integrius, certius omnia explicavit: quippe qui omnibus paene non interfuit solum, verum etiam praefuit: et quae ipse non vidit, aut egit (qui enim potuit omnia?) ea a testibus gravissimis accepit: quemadmodum in fine libri quarti testatur.

Sed iuvat ipsius Cantacuzeni verba proferre in medium, ex libri quarti capite vigesimo quarto, unde, quomodo se gesserit in historia scribenda Gregoras, liquido perspiciatur. *Imperatorem vero Cantacuzenum, postquam ipsum per se deprimere atque evertere non potuit, Palaeologorum imperatorum bellum mutuum pro argumento sumens: et partim ignorantia rerum gestarum, partim gratia corrupta veritate, ac totis viribus velut in fabula comminiscenda mentiens, deinde ordine ad bellum, quod nostra memoria contra Cantacuzenum excitatum est, progressus, tum alia complura crimini dat, servitutes, caedes, trucidationes, populationes, et quaecunque Romanis per id bellum luctuosa inciderunt, illi adscribens: tum ob amorem dominandi imperialisque fastigii cupidinem malorum illorum nullam duxisse rationem affirmat. Illud autem Cantacuzenum potissimum vellicat et cor eius urit, quod mentitur, cum, adhuc vivente Andronico, imperii Romani longe appetentissimum, cum id assequi non posset, ad monachos in monte Atho, qui viri sancti et a Deo affati, futurorum praesensionem habere iudicabantur, profectum esse, de futuris, et an ad se Romanum imperium perventurum esset, percunctaturum etc.* Attamen fieri potest, ut Gregoras de moribus Andronici quaedam non prorsus filsa scribat, et ea noster aut tanti non aestimet eiusque iuventuti condonanda putet: aut dissimulet, et id amicitiae singulari fortasse tribuat, de quo in Notis suo loco videbimus.

Iam de excellentia, fructu, elegantia et ornamentis historiae huius quid ego satis dignum commenorem? Inter recentiores quidem rerum Graecarum, seu Byzantinarum scriptores, ut sunt Zonaras, Nicetas, Cedrenus, et alii, meo quidem et quorundam bene litteratorum iudicio hic primas tenet: videturque solus didicisse, quo pacto ad laudem accommodate contendenda sit historia. Mira, nova, inaudita, inusitata, occultorum Dei iudiciorum plena, grandia, illustria multa hic recensentur. Et, si historia debet esse prudens, atque ornata rerum explicatio, neutra virtus in hac desideratur: quae mihi semper a viro nobilissimo, et ingenio excellentissimo suavissimoque visa est profluxisse. Prudentia militaris atque civilis tam eximia hic elucet, ut civitatum,

provinciarumque rectoribus ac belli ducibus maiorem in modum commodaturam putem. Cum autem virum politicum ad bene regendum aliis quoque virtutibus nihilo minus instructum esse oporteat, ne earum quidem exempla documentaque hic frustra requiras. In quibus qualis fuerit Cantacuzenus, infra ostendemus: in praesens aliquid de Andronico dicemus, quem, qui a Clemente V. pontifice maximo in extravag. communibus, ut haereticorum et schismatis antiqui fautorem excommunicatione percussum existimat, is tempora male componit, et ἀνιστορησίᾳ manifeste laborat. Qui enim tunc imperabat, et ultra adhuc annis quindecim post Clementis e vita discessum imperavit Andronicus senior, sacro illo fulmine tactus est. Ergo in Andronico iuniore Christiani imperatoris expressum, ac vivum quodammodo simulacrum hic proponitur. Est enim, ut paucis et summatim agamus, excelsi, nec minus modesti animi, beneficus, fortis et generosus, adversus bene merentes gratus, humanus, iniuriarum, laborumque tolerans, in ignoscendo mitis, misericors, pacis cupidus, in consultando cum amicis diligens (quod contra mentitur Gregoras, dum consilia nulla admisisse, et imperium neglexisse autumat) ab odio in quemquam suscipiendo alienus, pecuniae liberalis, aedificandi studiosus, erga Deum, caelites, sacerdotes, avum mire pius. Insunt in his libris insuper alia in aliis praeclarorum facinorum, et (quod dissimulandum non est) etiam insignium vitiorum exempla: quorum ut illa imitanda, sic ista evitanda nobis sunt. Notum est namque illud Romanae historiae principis. *Hoc illud est praecipue in cognitione rerum salubre ac frugiferum, omnis te exempli documenta in illustri posita monumento intueri, unde tibi, tuaeque reipublicae quod imitere capias: unde foedum inceptu, foedum exitu quod vitas.* Habet hic dux, habet miles, habet privatus civis, habet magistratus, habent sacri, habent profani, habent summi, habent infimi, habent viri, habent mulieres, quod vel fugiant vel sequantur. Insunt orationes creberrimae: quas cum hic auctor directas valde amet (sunt enim speciosiores et graviores) nos interdum brevitatis gratia, et ad vitandam ex similitudine satietatem, ad obliquas, more Caesariano redegimus. Nec possum de istis orationibus quidquam melius ac verius

Cantacuzenus.

b

dicere, quam si eas prudentes, copiosas, nervorumque ac sanguinis plenas, et omnino *ἐητορικωτέρας* dixero. Praeterea hic invenire est locus communes tractatos egregie, scite dicta, paroemias non vulgares, celebrium scriptorum (ut de sacris taceam) sententias, fabellas aliquot lepidas et ad rem demonstrandam appositas: quas, ut scis, Philosophorum illi antistites, Plato et Aristoteles, neutiquam contemnendas censuerunt. Capient te item, quas strictim attingit, Romanae historiae: capient varii ritus: capient quos miscet animorum motus, tum lenes ac sedati, quos *ἤθη* Graeci, tum graves illi et concitati, quos iidem *πάθη* vocant: capient descriptiones aliquot insignes: capient alia demum plurima. Quodsi rerum varietas delectat, de quo nemo dubitat, ea sane hic mirifica cernitur, ut singulorum librorum periochae, seu epitomae indicabunt. Episcopis debitus honos, et reverentia hic tribuitur. Catholica instituta, ceremoniaequae ita sunt per hosce libros luculenta, ut non optes magis. In primis vero Dei Mater summa in veneratione est: cui etiam urbs tota Constantinopolis a Constantino Magno commissa, ac dedicata legitur. Vita monastica est illi *πράγμα καλόν καὶ θεοφιλές, ἀπράγμων καὶ μεστὸς γαλήνης βίος, ἀκρότατος βίος, καὶ τελεωτάτη πολιτεία, θεῖόν τι χρῆμα καὶ ἱερὸν, φιλοσοφία, καὶ περὶ οὐρανίων πραγμάτων γνώσις, ἔργον ὑψηλὸν καὶ τὴν ἀνθρωπίνην ὑπερβαίνον δύναμιν, ἱερὰ ἡσυχία*. Id est, *res honesta, et Deo amabilis, vita negotiis vacua, et tranquillitatis plena, supremum ac perfectissimum vitae institutum, res sancta et divina, philosophia, et cognitio rerum coelestium, opus sublime, et humanis viribus maius, quies sancta*. Montem porro Atho, ad quem complura aedificata monasteria, in quibus ingens monachorum multitudo, *πόλιν οὐράνιον, coelestem civitatem* nominat. Fucos illos scholasticos, *καὶ τὰς ληκύθους*, et pigmenta Isocratea non habet haec historia: sed ornatum quemdam matronalem, virilemque ac robustam elegantiam. Schemata quaedam oratoria, et Atticismi non penitus absunt. Lingua purior est, quam pro illa aetate, non cum lacte nutricis hausta; sed ex libris percepta videlicet. Nam illo saeculo (sub Andronicis nimirum et antea) non mediocriter infuscatam, et mutationes

hand leves perpressam, eruditi non nesciunt. Addamus hoc pro corollario. Genuenses et Veneti multa hic ab aliis historicis suis praetermissa, aut nunquam cognita de maioribus suis, eorumque virtute et factis legere, et quaedam falso de iisdem hactenus scripta deprehendere poterunt.

Restat, ut quae nos vel praestitimus, vel praestare contendimus, indicemus. In interpretando eam speciem pro capto nostro consecrati sumus, quam ex eorum lectione, qui de optimo genere interpretandi praeceperunt, bonorumque interpretum observatione mente conceptam atque informatam tenebamus: quae cuiusmodi sit, ii potissimum intelligunt, quorum industria in eodem curriculo se aliquando explicavit. Codicem perquam mendosum, maleque interpunctum accepimus: ut divinare et coniiicere frequenter oportuerit. Nomina locorum, quae nec diligentissimus Ortelius omnia collegit, et personarum, quae vel Graecia iam occidens et *βεβαρβαρωμένη*, vel librariorum oscitantia depravarat, alicubi de coniectura emendavimus, (nam qui omnium veram et germanam scripturam coniectando possit assequi, ego quidem futurum opinor neminem,) omissa quaedam supplevimus: in singulos libros periochas seu epitomas conscripsimus, quas et lecturo ad *προ-παροσπεύην*, et ei qui iam legit, ad *ἀνακεφαλαίωσιν* utiles fore confidimus: relictis sectionibus (quas in plerisque codicibus sive scribas sive lectores; non ipsos auctores excogitasse et adhibuisse reor) quod modo nimis crebrae, modo nimis raras, saepius argumentum vix ex triente comprehenderent, in capita, more Latinorum, totum corpus divisimus, ut quantum maxime possemus, lectori lumen praepanderemus. Locos aliquot parum sanos, praetextis in ipso contextu animadversionibus, perstrinximus; quas quidem rogatu nostro Iacobus Gretserus, Societatis nostrae Theologus, et in Academia Ingolstadiana professor ordinarius, conscripsit. Et haec fecimus, magis ut candorem nostrum bonis viris probaremus, quam quod illa, qualiacunque sunt, hoc quidem saeculo, et in his terris ad quemquam inficiendum depravandumque valitura formidaremus. Quis enim nescit, etiam qui litteras non didicit, non tum primum, propendente scilicet iam ad occasum imperio, sed multis ante annorum centuriis, paene post octingentesimum statim

ab ortu Christi, orientalem ecclesiam a Romana secessiase? Feruntur item historici non pauci, hoc nostro partim antiquiores, partim recentiores, quos cum ad unum vel in haereticis, vel in schismaticis iure numeremus, nullo tamen eorum sine aliquo, omnibus simul sine maximo detrimento ecclesia Romana carere non potest. Vin' tu audire qui sint? Sozomenus et Socrates Novati perfidiam sectati sunt. Quorum hic non oblata solum, sed interdum etiam quaesita occasione Novatianos libenter laudat, ipsis miracula tribuit, Romanorum pontificum potentiam exagitat: quae omnia Iacobus Billius eruditus Theologus observationum sacrarum libro primo capite vigesimo sexto luculenter demonstrat. De Nicephoro Callisto liquet ex Gennadii apologia pro Concilio Florentino, ubi eius non tam scripta, quam convicia contra Latinos refelluntur: ut de iis, quae sparsim in historiam suam sinistra inseruit, nihil dicam. Zonaram fuisse schismaticum, testari possunt eius poemata aculeatissima de processione sancti Spiritus, et alia adversus Latinos composita, quae Genebrardus dum converteret, se criminatio-nes illas omisisse narrat. De Pachymerio idem constare potest ex adiunctis ad Gregoram Latinum. Ea sunt capita, seu loci rerum memoria dignarum, e codice Augustano, carie confecto, et mutilo, per singulos libros excerpti: cuius animus in Romanam ecclesiam qualis fuerit, ex quinto, sexto, et octavo potissimum libris deprehenditur. Nicephorum Gregoram quoque, et Nicetam Choniatae eorum monumenta produnt. Adde huc Cedrenum, Glycam, Constantinum Manassem, Ioannem et Georgium Curopalatas et alios, si quaeramus. Nam per illa tempora tam non facile monachum, aut scriptorem a Romana ecclesia non alienissimum erat invenire in Graecia, quam hodie difficile est praeconem verbi Dei, aut professorem Catholicum invenire in Saxonia. Et qui tandem fieri potest, ut qui Patriarchas Constantinopolitanos schismaticos appellant sanctissimos, oecumenicos, et principes ecclesiae, ipsi eisdem farinae non fuerint? Si ego quempiam Superintendentem sanctissimi vocabulo afficerem, credo, aliqui, imo plurimi, nec iniuria, me Lutheranum aut Calvinianum esse colligerent. Atque ut ab historicis abeamus, et ad alios scriptores

veniamus, Origenes et Tertullianus quales tandem fuerunt? Nonne eorum haereses extant? Feruntur demonstrationes evangelicae Eusebii Pamphili, in quibus aperte, et saepius ἀφανίζουσι, quod doctissimus Billius observationum lib. 1. cap. 27. plane ac diserte ostendit. Quid demonstrationes evangelicae? Statim in ipso principio ecclesiasticae eius historiae (quo monumento nihil habemus in republica Christiana illustrius) Arianismos aliquot observat tomo tertio Annalium Zonaras. Sunt in manibus monumenta Photii, sunt Theodori Balsamoni, qui Latinos, ut pestilentissimus schismaticus, conviciis passim lacerat. Eisdem ob processionem sancti Spiritus exagitat etiam nobilis inter theologos patres Theophylactus Bulgariae episcopus, et, cuius similiter magnum inter sacros scriptores nomen est, Euthymius. Possum adhuc nominare homilias, et alia scripta huiusmodi hominum, quae in Latinum translata leguntur, et ab eruditis proferuntur. Si ergo nec superiorum historiae, nec istorum commentarii hactenus ecclesiae incommodarunt: quin potius (quod res clamat) mirum in modum vehementerque commodarunt, ne a Cantacuzeno quidem magis damnum ullum metuendum, quam fructus, isque non mediocris, ut ex antecedentibus patuit, expectandus est. Rerum gestarum ac vetustiorum temporum utilem, necessariamque cognitionem persequimur et inquirimus: si quid interdum in iis minus commendabile aspergitur, id tota mente aversamus atque reiicimus: et calamo etiam, cum est occasio, notamus atque confodimus. Nec vero ab hoc auctore nostro ecclesiae Romanae, aut Romano pontifici contumeliae dicuntur, quem patrem, sanctissimum dominum, tua sanctitas, tua beatitudo vocat: et ut apud eum opinione mala ne sit, elaborat (propter barbaros, Turcas videlicet, in auxilium accersitos, vastatamque bello civili provinciam,) cum eo arma adversus infideles pro gloria crucis Christi coniungere cupit: eius laudationem sibi amplissimo honori ducit: legatos ipsius benigne excipit: cum eodem, Clemente nimirum VI., de synodo habenda, redintegrandaque ecclesiarum concordia sollicite ac reverenter agit. Non, inquam, hic probra et maledicta iaciuntur: sed dissensio ac dissidium illud a nobis Latinis, iam lippis et tonsoribus

etiam notum, aliquoties se exerit atque a maiorum exemplo defensionem, quamquam iniustam, petit. Nam si maiores *magnopere a vero longeque errasse videntur*, ut ait Lucretius, non ideo minoribus pedes in illorum vestigiis ponendi sunt: nisi ipsi quoque cum iisdem in idem se barathrum praecipitare studeant.

IACOBI PONTANI
VITA IOANNIS CANTACUZENI,
EX EIUDEM HISTORIA.

Ioannis, Manuelis et aliorum Cantacuzenorum, ut virorum illustrium et bellicosorum, meminit Nicetas. Quos hic noster Cantacuzenus in maioribus suis habet. Idem, Ioannem Manuelis imperatoris neptem, alium Ioannem Cantacuzenum Isaaci Angeli sororem in matrimonio habuisse. Natus est Byzantii. Patrem a natalibus modeste praedicat lib. 3. cum dicit, *οὐ γὰρ τῶν πολλῶν εἷς, non erat unus e multis, seu vulgaris*: et alicubi matrem suam Syrgiannis appellat *θεῖαν, materteram, seu amitam, seu demum cognatam suam* (liberius enim hac voce utitur, ut docebimus); quam quidem feminam ex libro primo, haud longe ab initio, scire licet ad imperatores genus retulisse. Puer adhuc patrem amisit: qui anno aetatis primo supra vicesimum, praefecturae suae Peloponnesiacae octavo, in eadem peninsula decessit. Mater dicta est Theodora: cuius avunculus magnus, id est, aviae maternae frater, Michael primus Palaeologus imperator. Itaque eadem Michaelis soror, et Cantacuzeni proavia. Fuit Theodora mulier prudentiae maioris, quam pro captu sexus, et tractationi rerum gravium atque magnarum idonea, quam Gregoras recte his verbis celebravit lib. 11. *Quam assestricem coniugi imperator reliquerat, senatoria matrona, et gravitate morum conspicua, et singulari prudentia ornata, ac in rebus dubiis praesenti consilio instructa*. Eius indignissima vexatio propter filium, et mors lacrymabilis lib. 3. cap. 22. 26. 36. exponitur. Nicephori Cantacuzeni, et Manuelis Tarchaniotae, illius patruelis, huius consobrini, aut ex sorore nepotis lib. 2. cap. 8. meminit. Ioannem Angelum *ἑξάδελφον*, et *ἀνεψιὸν* similiter appellat, et ex eadem radice produisse scribit. Mentio autem sororis est lib. 3. cap. 26.

Coniugem habuit Irenen, Andronici Asanis viri illustrissimi, magni ducis, et cum Andronico seniore cognatione coniuncti filiam. Fuit enim Asanes e sorore Andronici natus. Ex ea sustulit liberos sex, mares tres, feminas totidem. Illis nomina fuerunt, Matthaeus, Manuel, Andronicus. Atque hic postremus vix duodecimum attingens annum, cum avia paterna in custodiam datus, postmodum pestifera lue per id tempus grassante interiit: reliquorum opera domi bellicque multum usus est pater. Uterque ornatur laudibus lib. 3. cap. 28. Matthaeus Demetrii despotae, filii Andronici maioris natam Irenen uxorem duxit: quae filios ei peperit duos, Ioannem et Demetrium: filias ternas, quarum primogenitae inditum nomen Theodora. Matthaeum pater imperatorem renunciavit, deditque id precibus praesertim exercitus: quem tamen Ioannes Palaeologus heres legitimus imperio abire coegit. Manuelli filiam Syrgis (fuit hic Cypriorum rege procreatus) despondit. Sed id connubium Syrges ante nuptias rescidit. Post Liberus, Triballorum dynastarum potentissimus, filiam suam eidem Manuelli desponderi cupit, et despondetur, ut est libro 3. cap. 48. Hactenus de maribus. Puellarum trium nomina sunt Maria, Theodora, Helena. Primam Nicephoro Ducae, Ioannis Despota filio, Acarnaniae principi, nondum septennium egresso pactus est. Alteram Orchani Persae, seu Turcae potius, Bithyniae domino tradidit: cuius opibus rem suam saepenumero sustentavit atque constabilivit. Postremam cum Ioanne Palaeologo imperatore, annorum quindecim adolescente, coniunxit, quem laudat lib. 4. cap. 1. Ex eo matrimonio Andronicus, Manuel, Ioannes, Demetrius filii, et Irene filia propagati sunt. Suam cuique trium filiarum peculiarem laudationem impertit, Theodora lib. 3. cap. 95., Helenae eodem libro cap. 34., Mariae, quae adversis casibus propter nequam maritum iactata, tandem eo occiso cum matre monacham Byzantii egit, lib. 4. cap. 43.

Principio Andronici avi cubiculi sacri praepositus fuit: deinde Andronici nepotis (cuius videtur coaevus) magnus domesticus. Thraciam praefectus seu praetor gubernavit. Fuit item princeps militiae imperatoriae, sive copiarum dux summus. Auctoritas eius, potestas et existimatio incredibilis: ita,

ut eo inconsulto aut refragante nihil gereretur, ipseque administraret omnia: et esset non quidem vocabulo (nam id una cum habitu, licet non semel ab Andronico invitatus et enixe rogatus, constanter fugit) sed opere ipso imperator. Lege cap. 9. lib. 2. Quo defuncto, procerum ac militum votis Didymotichi obsecutus, itemque aliis de causis (quas profert, dum affectatae tyrannidis suspicionem a se depellit: depellit autem saepissime ac disertissime, et tam verisimiliter, ut nihil desideres) purpuram et tiaram induit. Adrianopoli a Lazaro Hierosolymorum, rursus Byzantii ab Isidoro patriarchis coronam imperialem solenni ritu accipit. Quam beate vixerit, in quantis cuiusque modi opibus, in quanta hominum admiratione et gloria, ipse clarissimis verbis lib. 3. cap. 53. et 78. edocuit.

In militari disciplina, socio Syrgianne, magistro Angelo usum se narrat: in qua deinde per exercitationem lectionemque longe admodum processit, talisque prorsus extitit imperator, qualem M. Tullius in Pompeiana depinxit: siquidem in eo quoque illa quatuor, quae in summo imperatore inesse debent, enituerunt, scientia, virtus, felicitas, auctoritas. Talis item, qualem in Strategico gravissimus praeceptor militaris Onosander describit cap. 1., castus, temperans, sobrius, frugi, laboriosus, intelligens, minime avarus, nec iunior, nec senior, filiorum pater, dicendi peritus, gloria illustris. Qualem praeterea de bellico apparatu cap. 2. Leo imperator. Linguam Latinam calluisse inde coniecturam capio. Etenim res Romanorum imperatorum (ut nos Romanos imperatores appellamus, hoc est eorum, qui in Italia et Romae vixerunt) aliquoties in medium adducit, quas forsitan apud historiae Augustae scriptores legit. Et Arego monacho Sabauda quaedam Graece scripta non intelligenti, interpretatur lib. 3. cap. 84. Si quis auditione tantum Romanorum facta accepisse, et Graeca illa Italice monacho interpretatum esse credere malit, cum eo non contendam: et ita nomine Latinae linguae, cuius se scientem quodam loco affirmat, quaque praesidiarios Italos alloquitur Constantinopoli lib. 4. cap. 54., Italica intelligenda erit: sicut per Latinos Itali et alii non Graeci. Persice quoque, sive Turcice nosse se lib. 4. cap. 10. affirmat. Artem didicisse oratoriam, eloquentia ipsius omni praedicatione digna, et in

tam praeclaris orationibus totaque scriptione se exerens, demonstrat. Sane quod M. Tullius de Pompeio, idem ego verissime de hoc viro, paucis immutatis, usurpavero. *Quantum consilio, quantum dicendi gravitate, et copia valeat, in quo ipso inest quaedam dignitas imperatoria, vos ex hisce libris saepe cognoscetis.* Oppida complura, quae armis resistebant, oris sui sacundia subegit: ut quod Cyneas legatus Pyrrho Epirotarum regi, hoc idem paene Andronico imperatori Cantacuzenus fuerit. Et cum oratoris sit historiam scribere, si qua alia, haec sine controversia oratorie, hoc est prudenter, disposite, diserte, nec invenuste scripta est. Poetas diligenter legisse, Homerum praecipue et Euripidem, crebrius ex iis prolati versus docent. Sacrarum litterarum scientia non parum imbutum, tot loci apposite inducti argumento sunt. Sed id ex libris aliis sole clarius est, quos nempe contra Mahometanos et Iudaeos edidit. Fertur insuper in quinque priores ethicorum Aristotelis Paraphrasin conscripsisse. Haec de studiis et litteris eius.

Quod ad mores et virtutes attinet, veritatem amavit, ut qui maxime, idque toties testatur ac profitetur. Eius prudentia e dictis, maximeque e consiliis egregia semper et memoranda perspicitur: digna profecto, cui vel maius committeretur imperium. Fortitudinis, magnanimitatis, ac patientiae est, quod nusquam ferme abest ab exercitu, manumque sua in hostem pugnat viriliter: nec voluptatibus indulget, et adversis casibus non frangitur: iniuriis (potissimum ab Apocaucho, cui tantopere benefecerat, illatis) non succumbit: et invidiam aequa mente sustinet. In bene de se merentes unus omnium gratissimus: quam virtutem in aliis etiam amat, et ideo nulla propemodum pagina gratiarum actionibus vacat. Ad moderationem, continentiamque pertinet, quod imperii communionem sibi ab Andronico etiam quartum delatam, recusat. In amicitia colenda constantissimus, Andronicum minorem praecipue, et Amurium Persam Ioniae Satrapam sive principem dilexit, fuitque vicissim ambobus supra quam dici potest charus et iucundus. Dilexit eum etiam vehementer e proceribus Tribalorum opulentissimus quidam Liberus, ut est lib. 3. cap. 42. Beneficentiam ac liberalitatem coluit mirabiliter, et in exerci-

tura de suo sumptum, imperatore vivo mortuoque, saepius fecit: castella et oppida sua pecunia refecit et instauravit, eisdemque imperatori funus amplissimum sua impensa curavit, Aurum quod habere gratis poterat contempsit. Pacis et concordiae quis illo cupidior? Quis barbaris et idololatriis inimicior? Non potest pro dignitate collaudari huius praestantissimi principis admiranda lenitas, et ad deponendam offensionem veniamque tribuendam suspicienda facilitas, beneficiorum altissima recordatio, et in gratiis agendis commemoranda sedulitas. Omnia his libris gratiarum actionibus referta sunt. Summa praeterea in negotiis procurandis diligentia, et vigilantia, animique religio. Monachismum quantis praeconiis, Deus bone, et quidem toties, cohonestat? ac tandem ipse in Manganensē monasterium prope Constantinopolim se ultro ac libens includit, cum imperium retinere potuisset, ut videbis lib. 4. Tantum abest, ut eo ipsum Ioannes Palaeologus victor compulerit, quod quidam huius nostrae historiae funditus ignari nugantur. Coniux porro Irene in monasterio, a Martha Michaelis primi Palaeologi sore constructo, monacham induit. *Ῥωμαίων* τα quidem, *ἀλλ' οὐ* *Ῥωμαϊκὸν βασίλειον*, laudas, inquis. Ego vero etiam Agesilaos, Alexandros, Iulios, et Pompeios, ethnicos et idololatrias, saepe laudavi: et virtutem vel in hoste amabilem, eiusque exempla a quocunq; et qualicumque sumenda nobis esse confirmo. Est enim eadem semper, nec eius splendor immortalis cuiusquam sordibus potest obolescere.

Incredibile memoratu est, quantae eius copiae, facultates, quanti pecuniae thesauri fuerint, de quibus variis locis ipse confitetur, et ego virum gravem vanitatis infensissimum, ad haec etiam religiosum, mentiri non puto. Insulas, oppida, castella in opibus suis recenset. Pecuniam sane, quam Byzantii, et in aliis urbibus per Thraciam apud amicos depositam habebat, nec ipsi, qui eandem diripuerunt, inimici, quam magna esset, pro certo novisse potuerunt. Tritici, hordei, frugum, fructuumque infinita illi copia, innumerabiles acervi. Bovum pascualium numerat quinque millia, aratorum iuga mille, equas pascuales mille quingentas, camelos ducentos, mulos trecentos, asinos quingentos, porcorum quinquaginta,

ovium septuaginta millia. Ut iam non sit, cur greges et armenta illius Iob miremur. Verum ista apud urbes Thraciae non unam, sed plures possedit. Vide lib. 3. cap. 24. ubi ait, sibi toto imperio Romano sparsas, easque immensas copias atque opes. Et 31. et 36. E supellectili aurea et argentea supra ducenta vasa mutuo dat palatio, capite vigesimo quarto.

 ELOGIA.

Lib. 1. cap. 58. Andronicus senior eius prudentiam in dando consilio admiratur, seque in illo avi materni imaginem intueri asseverat, qui tam celeriter arripuisse, tam apte explicasset, et promptissime transegisset, quae res postulasset, ut statuerit, si absque successore ex se nato moreretur, suadere proceribus, illum ante alios imperatorem eligendum. Animadvertis igitur, Cantacuzenum imperio dignum iudicatum, si avum eius iudicavit, cuius in ipso expressum se intueri simulacrum confessus est.

Gregoras libro nono de eodem. *Ceteri illa mutatione velut multo mero ebrii insolenter fortuna sunt abusi. Ille contra naturali prudentia et magno ingenio ornatus, se ad veterum praestantium virorum mores conformabat et magnificentia morum et animi liberalitate. Et cum tunc res ei feliciter successissent, fortunam non lacessivit, neque immodice supercilium arrexit: sed retenta animi gravitate, intra modestiae limites immotus mansit.*

Rursum lib. 10. *Hac oratione confirmati, omnes strenue ac fortiter hostes invaserunt. Inprimis vero magnus domesticus Cantacuzenus, qui multis ensibus, multis telis hostium petitus atque impulsus, ipse quidem plurimos hostes prostravit: sed neque clypeo, neque gladio amisso, incolumis e praelio evasit, velut agglutinator atque infixus e quo.*

Et libro undecimo. *Adeo magnorum operum ingeniosa effectrix magni domestici taciturnitas extitit. Nam aliorum quidem verba umbrae tantum sunt operum, simul atque e lingua prodierint, morientes: viri autem huius etiam silen-*

tium magnas res gerit. Nam ingenii magnitudine et solertia vir ille excellit, revera profundo mentis sulco fruens. Haec Gregoras de Cantacuzeno sive amicus adhuc, sive ab ipsamet veritate coactus: nam postea evasit inimicus, ut ex libro quarto constabit, et nos supra in praefatione ipsis Cantacuzeni verbis id docuimus.

Lib. 3. cap. 52. a Cabatze Triballo, viro principe, oculus Romanorum vocatur. Eundem magnifico praeconio extollit in epistolis ad papam Romanum, et Delfiaum Viennensem Bartholomaeus legatus, libro quarto capite secundo.

IACOBI PONTANI

*dignitatum ac functionum palatii et ecclesiae
Constantinopolitanae, quarum historicus noster
meminit, ex Curopalata et eius scholiaste
potissimum explanatio.*

Δεσπότης, Dominus. Haec appellatio imperator, filiis eius, fratribus et generis tribuebatur generatim. Proprie ab imperatoria maiestate secundus sic dicebatur, quem recentiores etiam *σεβαστὸν* vocarunt. Hoc enim semel notare convenit, imperatores illos Orientis multos titulos honorarios ad suos sibi devinciendos excogitasse. In Galliis olim proximus a rege maior domus nominabatur. Graecorum imperatorum exemplo se quoque despotas vicini principes dici voluerunt, praesertim Bulgari et Servii. Qui interdum in Graecorum historiis regio quoque titulo censentur, cum pro despotis Crales et uxores pro despoenis Crale-nae appellantur; hoc quippe sonat nomen barbarum. Sic a Cantacuzeno Acarnaniae et Aetoliae principes despotaë dicuntur. Verum noster historicus Constantinum Andronici filium despota-m vocatum scribit, qui post Michaellem fratrem genitus, per cuncta secundas obtineret. Infantem vocant Hispani. Observanda igitur alia notio. Monebimus in Annotat.

Παρακοιμώμενος, subaudi τοῦ κοιτῶνος, cubiculi, *Accubitor cubiculi* ad verbum, id est sacri cubiculi seu excubiarum sacri cubiculi praefectus, principi seu imperatori a cubiculis, aut praefectus excubitorum et custodum sacri cubiculi. Caput est puerorum, qui in coetone sunt, et cubiculariorum, habens etiam sibi subditum procubitorem sacri cubiculi. Ita Curopalata. Magnum cubicularium aliqui vocant. Leunclavius Pandecte historiae Turcicae seu ad Annales Turcicos: *παρακοιμώμενοι* sunt intimi cubicularii, qui augustalibus in cubiculis et ipsi propter imperatores dormiebant. Tale nunc officium est apud Turcarum Sultanum eius cubicularii, qui Thiodar aut Trohadar appellatur. Is enim et intra Sultani cubiculum noctu excubias agit et pluviam Sultani vestem gestat, ut *παρακείμενος*, quae scaramangium vocatur. Ac norunt omnes, qui Portam viderunt Osmanicam, non Sultanum modo comitari cubicularium, qui sereno quoque caelo scaramangium eius gestat; sed omnes etiam quotidie Bassas et Begos, quotiescumque per urbem ad portam equi-

tant, habere pedisequum unum, qui vestem huiusmodi portat, ceteris superiniiciendam vestimentis, si aëre mutato forte pluat.

Μέγας δομέστικος, Magnus domesticus. Varia eius officia apud Curopalatam vide variis locis. Nomen domestici ad plures dignitates pertinebat, quae adiuncto discernebantur, ut cognosces, e quibus magni domestici praecipuum extitisse, nomen ipsum *magnus* significat.

Πρωτοστράτωρ, Protostrator. Absente magno domestico fert imperatoris spatham. Cum itaque imperator est conscensus equum, comite equorum imperatoris adducente et tenente equum, postquam ascendit imperator, protostrator prehensens freno deducit equum ad quartam aut quintam usque partem aulae palatii. Deinde recipiens eum magnus chartularius, deducit freno ad portam usque aulae. Similiter etiam facit, cum imperator pedibus iturus est, agens videlicet a porta equum ad eum usque locum, quem ante diximus: ex quo iterum recipit eum protostrator, agens ad eum usque locum, ubi imperator pedes esse solet. Quod si forte protostratorem abesse contigerit, hoc facit a principio usque ad finem magnus chartularius. Paulo post: Protostrator etiam est defensor cursorum. Cursores hoc loco sunt, quicumque nulli agmini aut signo militari adscripti sunt, sed ipsi castra prosequuntur ultro, expectantes dum accensi fiant. His enim neque ordinem retinentibus, neque flammeolum (signum militare est, Latina origine, a colore dictum) suum, sed inordinate quodammodo dissolutis, protostrator ipse subsequens, defendit ipsos, si forte bello opprimantur. Propterea enim protostrator etiam appellatur, quod toti ipsi στρατῷ, id est exercitui praeceat et consistat primus. A cursoribus autem omnes res varias, quae futilia nominantur, moris est protostratorem accipere. Nomine *φτυλιών*, futilium, (est enim Latinum vocabulum,) significantur quaecumque res, quae per se nihili sunt aut nihil ad rem militarem faciunt, denique impedimenta belli certissima, nisi avertantur. Nam haec cursores commodius comportant quam milites, quia non haerent signis: et audacius colligunt, quia se legibus non teneri putant. Quamobrem protostratori potestas data futilia ista auferendi.

Μέγας κοντοσταύλος, qui Gallice Conestable, Italice Conestabile, Latine Comes stabuli. Ubi si stabulum pro equili accipias, erit Comes stabuli, vel qui praeest omnibus copiis equestribus: vel qui praeest equitatu imperatoris aulico. Apud recentiores Graecos est dux copiarum auxiliarium, quae ex Gallia, Sicilia, Italia, facturae stipendia orientem petebant.

Μέγας λογοθέτης, Magnus Logotheta. Cancellarium Latinis vocari *λογοθέτην*, ait Nicetas lib. 7. Munus magni logothetae his verbis Curopalata describit. Disponit mandata et bullas aureas, quae ab imperatore mittuntur ad reges, Sultanos et To-

parchas. Atque hoc quidem proprium est magni logothetae ministerium. Quod autem ad rem domesticam, ipsius est efficere, quod imperator mandaverit. Addunt alii esse etiam libellorum magistrum, archivi praefectum, aut tale quippiam. *Λογοθέτης* exponitur a quibusdam magister rationum, qui expensas et reditus computat, oeconomus sive procurator, quod magnum erat officium et politicum.

Λογοθέτης τοῦ στρατιωτικοῦ, Logotheta castrensis, Zahlmaister, Pfennigmaister. Gallice *Thresorier du camp*.

Καβαλλάριος, Caballarius. *Καβαλλάριον* equestrem imperatoris comitatum nominat Curopalata. Ex Italico ducta vox, quae ipsa a Latina voce manavit. Huius ergo comitatus praefectus Caballarius dici videtur.

Μέγας παπίας, Magnus Pappias, id est, magnus paterculus, summus ille iudex, ad quem commentarienses de personis reorum et numero, de qualitate delictorum, de clausorum ordinibus referre debent. In hanc sententiam accipio nomen Papiæ apud Zonaram, ubi de eo agitur, qui Michaeli Balbo adiutor fuit, ut Leonem Armenum e medio tolleret imperioque potiretur.

Μέγας στρατοπεδάρχης, Magnus castrorum praefectus. Est curator earum rerum, quae exercitui sunt opus, videlicet alimentorum, instrumentorum et necessariorum omnium, *Proviandmaister.* Exponitur etiam, princeps exercitus, ut sit idem quod *στρατιάρχης*: nam *στρατόπεδον* aliquando pro *στρατός* ponitur.

Πρωταλογάτωρ, Summus equitum praefectus. Voce enim *ἄλογον* Graeci recentiores equum aut iumentum significant, facta ex *ἄλόκον*, a verbo *halac*, quod orientalibus erat, *ire*: quia maximus et praecipuus iumentorum usus ad commoditatem itinerum. Turcae etiam hodie nuntium seu viatorem appellant *hulac*. Ex *ἄλόκον* igitur *ἄλογον*, id est, brutum, *κατ' ἔξοχην* iumentum aut equus, ut Itali dicunt, *la bestia mia*, pro equus meus. Ex *ἄλόγον* fit *ἄλόγιον*, equitatus seu equorum equitumve numerus. Praefectus *ἄλογάτωρ*: summus praefectus *πρωταλογάτωρ*.

Σεβαστοκράτωρ, Augustimperator. Tertia dignitas ab imperatore, Caesariana praestantior. Dum imperator *βασιλεύς, σεβαστός, Καῖσαρ* dictus est, uno eodemque omnes hos titulos obtinente, dignitates officii ac non titulis aestimatae sunt. Postea vero imperatores luserunt titulis, et honoraria dignitatum nomina sine officiis impertiti sunt arbitrato suo, ut Curopalata his verbis declarat: *Despota, Sebastocrator, Caesar* ad nullum ministerium tenentur, nisi ad summum aliquem principatum instituantur, puta aut regendo imperio, aut gerendo bello: cuius rei exempla sunt apud Nicephorum Gregoram quam plurima.

Ac primum quidem Caesar fuit secundus ab imperatore (ut hodie rex Romanorum est in occidenti imperio) et obtinuit hoc ad Alexium Comnenum usque: postea Sebastocrator secundus est habitus, et Caesar tertius esse coepit, cum Alexius Comnenus Isaacium fratrem Sebastocratora diceret; auctor Zonaras. Postremo despotas sive dominus ab imperatore secundus est factus, nempe Alexius Palaeologus, cum idem Comnenus filius maribus carens, Irenem filiam suam primogenitam Alexio huic despondit eumque titulo despotae, id est, domini, ornavit, futurum nempe heredem imperii, nisi morte sublatus esset, teste Gregora lib. 3.

Πρωτοψάλτης, Princeps seu primus psallentium. Ecclesiasticum nomen est, de clero palatii. Forsitan magister chori aut simile quiddam.

Δομέστικοι, Domestici. In iure appellantur domestici omnes adiutores sive administri legitime instituti a iustis functionum principibus in palatio, aut in foro, aut in ecclesia. In palatio, ut magnus domesticus, domesticus mensae, domesticus scholarum, domesticus murorum, domesticus regionum etc. In foro, ut domestici iudicum, administri. In ecclesia, ut domesticus chori, domesticus ianuarum etc., quorum omnium functio *δομειστικισιον* sive *δομειστικιον*, id est, domesticatus, dicta est.

Ψαυφρενδάριος, Referendarius. Ecclesiasticae dignitatis nomen, Latine Relator, qui allegatur ad imperatorem et sacerdotem maximum.

Παννπερσέβαστος, Augustissimus omnium. Ab Alexio Comneno titulus inventus, ut Michaeli Taronitae gratificaretur, quod scribit Zonaras tomo 3. sub finem. Superior erat omnibus, etiam ipso protovestiarario, magno duce, magno domestico etc.

Πρωτοβεστιάριος, Protovestiararius. Huius officium sic describitur. Ascendente igitur imperatore, ut declaratum est, ad oratorium, Protovestiararius, qui pilaticia, quae imperatoris prospectum obtegunt, aut scepra iudicialia tenet, ut in altum subvecta sunt, dextra manu sua educens ea, e prothyro ostendit populo, demonstrans hoc signo, ascendisse imperatorem in oratorium. Sic autem in oratorio, si imperator aut suum ipsius stemma aut aliquid aliud gestamen suum gestaturus est, Protovestiararius, inquam, sumit illud a ministris rucharii et imperatori tradit: neque id solum in tempore eiusmodi festorum dierum, verum etiam semper ita facit. Id vero etiam proprium et singulare habet, quod si quid alienum viderit, aut lutum, aut quid aliud ad imperatoris vestem, deponens ille umbellam aut tegmen capitis sui, extenta manu tollit, aut purgat illud non rogatus. Ex omnibus vero aliis principibus nemo auctoritatem habet faciendi istuc, sed ille solus. *Pilaticia* est opus e margaritis cum fimbria, in longitudinem minus spithama, in latitudinem autem palmo, quae rex Medorum gestabat similiterque

Cantacuzenus.

c

iudices, quemadmodum olim duces exercitus gestabant torques, honorem ipsorum demonstrantes. τὸ ῥοῦχον suprema vestis, species vestis e Germania apportata, unde Germanicum nomen retinuit, *Rock*. Hinc ῥονγαρεῖον vestiarium speciali nomine a Curopalata appellatur, quia latius patet nomen vestiarii apud recentiores Graecos. *Protovestiarius*, ut agamus dilucidius, regio vestitui praeerat, quod hodie cubiculariorum videtur munus. Saepe rebus maximi momenti adhibebantur, et res per eos non vulgares gerebantur, ut in Lecapeno et Leone Basilii F. Credeni videre est. In Constantino Romano F. protovestiarii dignitas proxima a domestico scholarum et accubitore, biglae drungario, superior ostenditur. Inveni, qui scriberet, Protovestiarium fuisse thesaurarium seu thesauro praefectum, quia βε-στιάριον aerarium vocetur seu thesauri repositorium, ταμειῖον. Quod ego quidem in aliquo vel auctore vel glossario nondum legi.

Δικαιοφύλαξ, ad verbum, *Custos legum et iuris*, de quo magistratu nihil habet Curopalata.

Λογαριώστης, *Logariastes*. A Curopalata additur, τῆς αὐλῆς, aulae seu palatii. Rationes init omnium stipendiatorum, qui in aula sunt, si quid deest ulli de stipendio eius, aut ad servitium eius, cuius caussa stipendia facit. Apud Nicetam et φροντιστῆς καὶ λογιστῆς. Valere putant idem, quod quae-stor aut receptor generalis, aut quod Germanis est *Kammermaister*. Inde olarum quis *μεγαλογαριώστης*.

Ἀποκρισιάριος, *Apocrisarius*. Sic iurisconsulti Graeci eum nominant, qui legationibus audiendis referendisque ad imperatorem et responsis ab eo dandis constitutus est.

Χαρτοφύλαξ, *Praefectus Chartis*. Qui tabulas habet chartaceas, ad iura ecclesiae pertinentes, chartarum custos, qui privilegia et similia asservat, praefectus scriniorum, iudex idem causarum ecclesiasticarum et quaestionum matrimonialium, defensor in clericorum caussis, veluti manus summi sacerdotis dextra. Hinc μέγας χαρτοφύλαξ.

Δομέστικος τῆς τραπέζης, *Dapifer*, aut simile habens officium, ut suspicor.

Δρουγγάριος, *Drungarius*. *Δρουγγάς* seu *δρουγγός* orientale nomen, coetum hominum una commeantium significans, et coetus illius princeps vocatur Dargon vel Dorgon, ex quo Drungarius, facta epenthese τοῦ ν pro γ geminato. Quidam vocant tribunum militum. Drungus globum significat, ait Turnebus libro vigesimo quarto capite vigesimo quinto. Vopiscus in Probo: Triumphavit de Germanis et Blemis, omnium gentium drungos, usque ad quingenarios homines ante triumphum duxit. Vegetius libro tertio capite decimo sexto: Scire debet dux hostium, contra quos drungos (male scriptum drunos) hoc

est, globos hostium quos equites oporteat ponere. Hinc Drungarius biglae, Drungarius classis, qui praesunt globis vigillum et classiariorum. De hac voce Leunclavius in Pandecte ad annales Turcicos: Dico, Turcis Agelarios esse sua lingua, qui Graecis erant vel Drungarii, vel Druncarii potius. Eos Leo Sapiens Augustus in Libro suo de apparatus bellicis capite 3. num. 42. 43. 45. olim dictos fuisse tradit Chiliarchos, quod militibus mille praessent: et druncum chiliarchiam. Latini Chiliarchos vocabant tribunos, qui nunc colonelli sunt. Druncum (sic enim pronuntiabat Zygomas, et Druncarium, non Drungum, vel Drungarium, quod vulgo fieri solet) sic appellatum arbitror a trunco sive baculo sive sceptro: quemadmodum hodieque regimentum vocamus tam ipsius tribuni baculum (vitem dixere, puto, Romani) quem ceu magistratus insigne gestat, quam illum signorum militumque numerum, qui ad constituendum regimentum requiritur. Ideoque trucus est regimentum militum, cuius caput est Druncarius, olim Tribunus, nunc Colonelus aut regimenti praefectus.

Μέγας ἑταιριάρχης, Magnus sodalitatis princeps. Antequam e cella sua imperator exeat, protovestiarites adest in triclinio cum magno hetaeriarcha et primicerio aulae. Postquam vero egressus est et constitit imperator, egrediens protovestiarites accersit honoratissimos principes ad circumstationem. Lege cetera. Et infra: Hic vero excipit etiam perfugas advenientes ex omni parte, ac propterea etiam hetaeriarches nominatur, velut *ἑταίρους* sive amicos excipiens.

Βάραγγοι, Barangi. In festo occursum (purificationis) discedit imperator in Blachernarum templum, Barangis quoque sequentibus. Atque hi quidem ubique imperatorem equitantem prosequuntur, ferentes humeris secures suas. Erant ergo custodes, satellites aut stipatores imperatoris bipenniferi: eorum praefectus ante illos imperatorem sequebatur et ideo *ἀκόλουθος* dicebatur.

Πυγκέρνης, Pincerna, a poculis. Quod si imperatorem oportet bibere, pincerna ministrat illud: ac non diebus festis solum, verum etiam semper imperatore cibum sumente miscet, si praesens est. Ac vetere quidem more hic extra civitatem imperatorem sequens ferebat poculum castrense, catena vinctum: ut si eum opus esset bibere, ex fonte aut fluvio daret ac beret. Hoc autem in praesentia non fit.

Ὁ ἐπὶ τῆς τραπέζης, Mensae praefectus. Serviebat etiam imperatori ad mensam. Praebebat missum magnus domesticus primus proxime imperatorem: post eum domesticus mensae; tunc praefectus mensae, et quae apud Curopalatam sequuntur.

Δομestικός θεμάτων ἑσπερίων, Domesticus thematum occidentaliū. Quae florente adhuc imperio Romano *τάγματα*

sive legiones dictae, postmodum imminuta Heraclii temporibus Romana potentia et truncato imperio, *Θεμάτων* nomen acceperunt, carentes iam veteri amplitudine sua. Vide libellum Constantini Porphyrogenetae de thematibus sive de agminibus militaribus per imperium orientale distributis. Hic praefectus huiusmodi agminum per occidentis urbes distributorum intelligendus est.

Μέγας Διοικητής, *Magnus administrator sive procurator*. Nihil de hoc Curopalata.

Μέγας Δοῦξ, *Magnus Dux*. Quemadmodum magnus domesticus princeps et caput est ad universum fossatum, (quid sit *fossatum*, suo loco explicabitur,) sic etiam hic ad universum mare. Ac ceteri quidem principes aliis rebus instituti ut capita, praeférunt consuetum imperatoris flammeum, aut exercitus flammeum cum ignitis telis. *Magnus dux* contum praefert imperatoris insidentis equo. Habet autem subiectos sibi magnum Drungarium classis, Ameralius etc. Vide Curopalatam et scholiasten.

Πρωτοσέβαστος, *Primaugustus*. Nullum ministerium habet, quia non functio est palatio militans, sed dignitas honoraria, quam non ministerii aut ordinis necessitas facit, sed imperatoris *εὐδοκία*.

Μέγας Χαρτουλάριος, *Magnus chartularius*. Equum imperatoris a protostratore susceptum, etc. Vide quae supra in protostratore dicta sunt. *Stallmaister* Germanis dici putat scholiasta. Zonaras in Leone Isauro, tomo tertio Annalium, posterioribus temporibus τὸν τῶν βασιλικῶν ἰπποκόμων ἐπιστατοῦντα appellatum tradit.

Πριμικήριος ἀλλῆς, *Aulae primicerius*. Habet quidem in circumstatione administrationem, qualem ante diximus, ordine vero collocat etiam omnes, qui in aula sunt. Ut enim princeps quisque suum et constitutum locum ad circumstandum habet: sic etiam ordines, qui in aula sunt, singuli proprium suum locum obtinent.

Πρωτοκυννῆδος, *Venatorum princeps*, *Jägermaister*. Imperatore conscidente equum, nemo alius praeter hunc stapiam tenet, cum praesens est. Praeest vero iis venatoribus, qui curatores canum appellantur. Quod si quando imperatoris, cum in venatione est, vestem aliquam sanguine aspergi contigerit, eam hic venator accipit ex beneficio.

Πραΐτωρ δήμου, *Praetor populi*. Nullam administrationem habet in aula palatina, sed in urbe, et urbanam solum.

εὐπρόσωπον ὑπολήπεται, εἰ δέοι τῷ Συργιάνῃ συγγενέσθαι πά- A. C. 1320
 λιν καὶ εἰς λόγους ἐλθεῖν. ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Κωνσταντίνου καὶ τῷ
 πέφ' βασιλεὶ προσελθὼν καὶ τὰ τῆς βουλῆς ἀπαγγέλλας, ἔτι δὲ καὶ
 τὸν Ἀπόκαυχον, ἄνδρα γένους μὲν ἀφανοῦς ὄντα καὶ ταῖς τῶν
 5 δημοσίων πράξεσιν ἡσχολημένον, (τῶν δημοσίων γὰρ ἄλλων τότε
 τὴν διάθεσιν ἐποιεῖτο,) ἄλλως δὲ βαθείας ὄντα φρονὸς καὶ δυνά- C
 μιστον καιροῦς καὶ πράγμασι χρῆσθαι, προσοικειώσας τῷ βασι-
 λεῖ, χάριν ἐν τούτῳ πλείστην τινὰ τῷ Συργιάνῃ κατατιθέμε-
 νος, (ἦν γὰρ αὐτὸς τὸν μέγαν δομοστικὸν περὶ τούτου πολλὰ
 10 παρακεκληκῶς,) ἐν πᾶσιν εἶχεν ἐπινεύοντα καὶ συνευδοκοῦντα
 τὸν βασιλέα· τοῖς βεβουλευμένοις δὲ καὶ τοῦτο προσέθηκεν ἡ
 βασιλεὺς, ὅτι „τὸ μὲν ἡμῖν αὐτοῖς τὴν ἀσφάλειαν προετοιμά-
 σαι, ὥστ' ἔχειν ἀποφυγὴν τῶν δεινῶν ἐπιότων, καὶ τῶν πάντων
 15 συμφερόντων εἶναί μοι δοκεῖ καὶ τῶν ἀναγκαίων. διὸ καὶ τοῦτο
 χρηῖ σπουδάσαι προὔργου παντὸς εἰς πέρας ἰδεῖν ἐλθόν' μεγα-
 λωνυχίας δὲ καὶ κρατερίας οὐδὲν ἐλλεπέσθαι, ἀλλ' ἄχρι καὶ D
 αὐτῆς διακατερεῖσαι τῆς ἀκμῆς τῶν κινδύνων μένοντας ἐπὶ τῶν
 προτέρων. κἄν μὲν τινα σχῶμεν τῆς κρατερίας καρπὸν, τοῦ
 βασιλέως ἴσως μεταβαλόντος καὶ τῶν μελετωμένων καθ' ἡμῶν
 20 παυσασμένου, πάντοθεν ἂν ἔχοι καλῶς· εἰ δ' οὐκ, ἀλλὰ τοῦτό
 γε ἡμῖν περιέσται πάντως, τὸ μὴ δοκεῖν ἀνθαδεία καὶ θρα-
 σύτητι τρόπων, μηδὲ πλεονεξία γνώμης καὶ φιλαρχία, τοῦ βασι-
 λέως καὶ πάππου κατεξανίστασθαι, ἀλλ' ἀδικουμένους καὶ τὰ

20. παυσασμένου ED. P. pro παυσασμένων.

rariis, non posse mulierum gregem secum trahere simulans. Verum id agebat, ut speciosam causam praetexere liceret, si Syrgianne iterum coeuvanto opus foret. Postquam autem Constantinopolin ingressus est, nepotem imperatorem adit consiliumque exponit, Apocauchum hominem generis quidem non illustris et urbanis functionibus occupatum (tum enim forte rei salariae praefecturam gerebat) alioqui reconditae prudentiae, scientem uti foro negotiaque gerere, regi commendat, vehementer in eo Syrgianni gratificans; saepius enim ea de re magnum domesticum rogaverat. Nepos assensu confirmat omnia: iis autem quae prius fuerant deliberata, adiicit haec. De loco tuto, ad quem malis urgentibus perflugiant, provideri admodum utile ac necessarium esse. Idcirco dandam diligentem operam, ut id ante omnia perfectum conspiciatur. A magnitudine animi et constantia non discedendum, sed usque ad ipsum articulum discriminis in incepto persistendum. Si patientiae suae fructum aliquem percipiant, sene forsitan consilia in melius mutante et a meditatis in ipsos sceleribus desistente, nihil optatius posse fieri. Sin minus, hoc saltem omnino sibi restare, ut ne arrogantia et temeritate, neque avaritia et amore dominandi contra avum imperatorem insurrexisse videantur, sed iniu-

A. C. 1320 ἔσχατα ὑπομένοντας τὸν προὔπτον κίνδυνον ἀποδιδρῖσκεν.
καὶ ταῦτα μὲν βασιλεὺς ὁ νέος.

P. 19 ε. Ὁ δέ γε πρᾶσβύτερος τῷ πρὸς τὸν ἔγγονον μίσει τὴν καρδίαν μᾶλλον οἰδαίνων, ἀγγέλλει διὰ τινος αὐτῷ τῶν συγκαλητικῶν „οἶσθα πρὸ καιροῦ τινος αἰτησάμενός με τὸ βασιλικὸν ἀποδέσθαι σχῆμα καὶ εἰς ἰδιώτου τάξιν τελεῖν. ἐγὼ δὲ τότε μὲν ἀπεκρινάμην ὅσα προσῆκε, νῦν δ' ἐξετάσει τὸ πρᾶγμα δοῦς καὶ καλῶς ἔχειν ἠγησάμενος ὅπερ αἰτεῖς, καὶ βούλομαι τοῦτο καὶ σοὶ δῆλον ποιῶ. ὁ μέντοι τὴν βασιλείαν διαδεξόμενος ἐν τῇ πρώτῃ σε τιμῇ καὶ ἀγάπῃ τηρήσει. καὶ οὐχ ὑπαναστήσεται μοι μὲν, σοῦ προσιότητος, τοῦ θρόνου· οὐδὰ γὰρ ἔθος βασιλεῦσιν

B ἐξανίστασθαι ἰδιώταις· εὐρήσεις μέντοι προσίων ὕψθον ἐστηκότα, ὡς ἂν καὶ σοὶ τὸ τῆς τιμῆς κάκειν' τὸ τῆς βασιλείας δέκατον περισώζοιτο. ταῦτ' ἔδοξε καὶ ἔσο ταῦτα εἰδώς.” πρὸς

V. 16 ταῦτ' ἀπεκρίνατο μὲν ὁ νέος Ἀνδρόνικος ἅ μετὰ μικρὸν ἐροῦ-15 μιν· νυνὶ δὲ ἄξιον ἱστορῆσαι, ὅθεν καὶ τίνος αἰτίας εἰς τοῦτους προήχθη τούτους λόγους ὁ βασιλεὺς. Ὁ νέος Ἀνδρόνικος, ἔνθου καὶ εἰκοσι γεγονώς ἔτη, περὶ τὸ Βυζάντιον ἀεὶ διέτριβε μηδαμῇ συγχωρούμενος πραιτεῖρω προβαίνειν. οἷα δὲ σφριγῶν νεότητι καὶ φύσεως ὀξύτητι τὸ ἀκάθεκτον ἔχων, ἐδυσχέρανε μὲν εὐργόμενος μακροτέρως τὰς ἀποδημίας ποιεῖσθαι, καὶ οὐ-
C δὲν ἄμεινον διέκειτο τῶν κατακεκλεισμένων φρουρῶν· ἔσπεργε δὲ ὅμως, τοῖς τοῦ βασιλέως καὶ πάππου προστάγμασι πειθόμενος ἀναγκαίως. ὅμως δὲ αὐτῷ τινα παραμυθίαν ἐκ τῶν ἐόν-

riis exagitati et extremis afflictati incommodis, praevisum exitium effugere voluisse. Et hactenus quidem imperator nepos.

5. Ceterum senior odio in nepotem crudeliore concepto, per senatorem quemdam haec ei nuntiat: Meminisse ipsum, quomodo alias ab se contenderit, uti liceret posito ornatu imperatorio privatum vivere: ac tum quidem se, quae decuissent, respondisse: nunc autem petitione illa examinata aequam eam esse censere petitaque concedere idque in praesens ei significatum velle; nihilo minus successorem eius praecipuo ipsum honore et amore dignaturum. Solio quidem haud decessurum accedenti, quando id privatis praestare imperatores non soleant, quoties tamen accederet, stantem inventurum: qua ratione utrique dignitatem et ius suum conservatum iri. Hoc animo suo esse fixum idque velle sciret. Respondit Andronicus nepos ea, quae paulo infra adscribemus; nunc prius memorandum est, unde, quibusve momentis imperator ad huncce nuntium allegandum inductus sit. Nepos, primo anno supra vicesimum decurso, intra Byzantii fines omne tempus conterebat, nec quoquam ultra sinebatur progredi. Qui iuvenili inflatus spiritu, et naturae acrimonia effrenatior, longioribus sibi peregrinationibus interdictum indigne ferebat: nec illi secus erat, quam si carcere clausus teneretur. Nihilo minus

ἐξ ἀμετρίας ἐξηνεργημένους λύπης εἰς μέσον ἄγεις. Ἐγὼ δ' ἔτι C. 1300
 μὲν εἰρήκειν, ἀνεμνήσθην ἀκηκῶς· οὐ μὴν ὥς δὴ τι τῶν αἰσχί-
 στων τὴν βασιλείαν ἀποποιούμενος, τοιαῦτ' εἰρήκειν. ἢ γὰρ ἂν C
 ἦν παντάπασιν ἐστερημένος φρενῶν καὶ ἀχαριστίας ὑπερβο-
 5 λην καταλιπὼν οὐδεμίαν, εἰ ἂ θεὸς ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευν-
 των καὶ σὺ αὐτὸς ὁ κύριος καὶ πατὴρ πᾶσαν εὐεργεσίαν ὑπερ-
 βαίνοντα ἐχαρίσασθε, ταῦτ' αὐτὸς ἀνοήτω καὶ παραβόλῳ φράγῃ
 ὥς τι τῶν ἀχρήστων ἀπεβαλόμην. ἀλλ' ἐκ λίαν ἐνωδύνου καὶ
 10 τεταραγμένης ψυχῆς τοὺς τοιοῦτους λόγους προΐειν, λογισό-
 μομος ὅτι τὸ λίαν ἐνωδύνον καὶ ὄλον πικρίας γέμον τοῦ παι-
 δός φθῆγμα πρὸς συμπάθειαν κάμψει τὰ σπλάγχνα τὰ πατρικά·
 ὁ δὲ καὶ κατὰ γνώμην ἐμὴν ἀπέβη, καὶ πολλῆς ἀπέκλυσα μέχρι D
 δευρο τῆς εὐμενείας τῆς πατρικῆς. νῦν οὖν εἰ μὲν ἔστι τις ἐξε-
 λέγξων ἄξιά με τινα εἰργασμένον θανάτου, οὐ παραιτήσομαι
 15 τὸ δίκαιως ἀποθανεῖν. εἰ δ' ἄρα τοιαῦτ' ἔστι τὰ ἐγκλήματα ὥς P. 24
 παιδείας δεῖσθαι καὶ μάστιγος πατρικῆς, τὰ μὲν ἀρήσεις, ὥς
 καὶ αὐτὸς παρὰ τοῦ μεγάλου βασιλέως καὶ θεοῦ πατρὸς τὴν
 τῶν πλημμελημάτων συγχώρησιν ἐξαιτούμενος ὄσημεραι· ὑπερ
 δὲ τῶν ἐξεστί σοι δίκας λαμβάνειν τῶν πλημμελημάτων ἄξιός,
 20 τοὺς τοιοῦτους ἐπαχθεῖς καὶ παντὸς βαρυτέρους φορτίου μα-
 κρὰν ἡμῶν ἀπελαύνοντι λόγους." Τοιαῦτα καὶ Ἀνδρονίκου τοῦ
 νέου ἀποκριναμένου τῷ πάππῳ, αὐτὸς μὲν πρὸς τὴν ἀπολογίαν
 ἀντίειπεν οὐδὲν, βαρεῖαν δ' ἦν τῇ σιγῇ καὶ τοῖς ἡθεοὶ τὴν ὀργὴν
 9. εἰς τοὺς conī. Ed. P., sed vid. infra p. 237, C.

de pace Lethaeis aquis permittens, quae immodico dolore stimulatus
 effuderam, ea nunc in medium adducis. Quae ego audiens, dicere
 me memini: verumtamen non quod imperium ut quippiam turpitudi-
 nis plenum repudiarem, illa dixi. Profecto enim nullam partem men-
 tis possiderem, nec esset quidquam me ingratus, si, quae Deus rex
 regum et tu ipse dominus ac parens meus ultra omnem beneficentiae mo-
 dum donavistis, ea insipienter ac temere tamquam inutilia reicerem.
 Quid igitur? animi dolentis et conturbati confidentisque aegritudine
 et amaritiae refertam nati vocem paterna viscera ad sympathiam emolli-
 toram, illa fuit oratio: idque factum ut volui. Nam hucusque patria
 mihi abs te benevolentia tributa est. Nunc si quis est, qui me capi-
 talia designasse convincet, merita mortis supplicium non deprecabor.
 Quod si talia sunt crimina mea, ut paterna dumtaxat castigatione ver-
 beribusque expianda videantur, eorum partim mihi gratiam facies, cum
 ipse quoque a magno imperatore, qui nos aequaliter omnes adoptavit,
 peccatorum tuorum veniam preceris quotidie. At cetera digna poena
 vindices licet, modo molestas hasce omnique onere intolerabiliores
 voces procul a me abstinenceas. Hac defensione explicata, avus eam nec
 verbo refellit: silentio vero ipso et gestibus contra nepotem ira ac-
 ctuare visus est. Ceterum magnus domesticus e Thracia reversus, audi-
 Cantacuzenus.

A.C. 1320 ἐνδεικνύμενος τῷ ἔγγονῳ, ὁ μέντοι μέγας δομέστικος ἐκ Θρα-
 V. 20 κης ἔλθων ἐπεί ἐπύθετο τὰ συμβάντα παρὰ βασιλέως τοῦ νέου,
 Βπολλά θανατάσας τῶν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως κατορχουμένων
 κακῶν, καὶ τὴν ἀδικίαν καταμεμψάμενος ὡς καὶ κατ' αὐτῆς
 τῆς φύσεως δκλιζουσαν τοὺς ἀλόγτας αὐτῇ καθάπαξ „κράτιστε
 βασιλεῦ” ἔφη „τὸ μὲν κακὸν κατάδηλον αὐτόθεν, ὡς ἐστι τῶν
 ἀνηκέστων· τὴν δὲ πρὸς σέ μου πίστιν καὶ δόλου παντὸς ἀμιγῆ
 φίλαν, καὶ ὁ παρελθὼν μὲν χρόνος βεβαιώσασθαι ἱκανός, ἡλι-
 κιωτὶν καὶ τοῖς σώμασιν ἡμῖν συναυξανομένην ἀποδείξας τρό-
 πον τινά· διόπερ οὐδὲ λόγων δεῖν πρὸς ἀλλήλους ἡμᾶς ἡγοῦ-
 10 μαι, ἑαυτῷ τὸν ἕτερον ἑκατέρους οἰκειομένους· καὶ ὁ μέλλων
 δὲ οὐκ ἔλαττον δείξει, φίλων πιστοτάτων δεησόμενος ὡς ὄρω.
 Cεὶ μὲν οὖν ἐώρων σε κακοηθείᾳ χρώμενον καὶ αὐθαδείᾳ πρὸς
 βασιλείᾳ τὸν πάππον, τῆς ἀρχῆς ἐκείνον μὲν ἀποστρεφῆν, σεαυ-
 τῷ δὲ μόνῳ περιποιεῖσθαι βούλεσθαι, εὖ ἴσθι, καίτοι λίαν¹⁵
 φιλῶν, οὐκ ἂν οὕτως ἀτόπου πράξεως εἰλόμην σοι κοινωνεῖν.
 ἐπεὶ δ' ἔξ οὐδεμιᾶς αἰτίας τοιαῦθ' ὄρω φνόμενα κακὰ κατὰ
 σοῦ, ὥστ' εἰ μὴ θεὸς ἄνωθεν αὐτὰ διαλύσει, οὐδὲ πᾶν πόρ-
 ρω προσδοκίας εἰς ἕψος ἀρθῆναι βαθῦν, ἐκῶν αὐτὸς ἐπιδί-
 20 δωμι τοῖς κινδύνοις τοῖς ὑπὲρ σοῦ οὐ χρήματα μόνον καί 20
 κῆσιν καὶ οἰκέτας καὶ φίλους, ἀλλ' ἤδη καὶ αὐτὸν ἐμὲ, ὥστε
 ἔχειν ὅ,τι βουλήσῃ χρῆσθαι.” Ἐπὶ τούτοις τοῦ βασιλέως δομε-
 25 στικῷ τῷ μεγάλῳ πολλὴν χάριν ὁμολογήσαντος, καὶ προσθέν-
 Dτος, ὡς „ὁ πάντ' ἀμβλύων χρόνος καὶ κατὰ μικρὸν ὑπορ-

tis ex iuniorē imperatore quae contigerant, impendio miratus, humanam naturam tot tantisque subiectam miseris, et de invidia conquestus, quae semel a se occupatos ipsi naturae bellum inferre cogit, Optime imperator, inquit, malum esse atrocissimum hinc satis liquet. Fidem autem erga te meam, et amorem sincerissimum etiam antegressa tempora satis firmarunt et amicitiam, quae inter nos aequales erat, ipsis corporibus quodammodo auctam esse abunde docuerunt. Itaque verbis inter nos opus esse non arbitror, quibus nostrum uterque alterum sibi conciliet. Ventura autem tempora, fidelissimorum amicorum opem imploratura, ut auguror, non minus qui sim erga te declarabunt. Si quidem igitur viderem, te, malignitate et arrogantia corruptum, avo imperium eripere velle et ad te solum transferre, persuadeas tibi velim, quamquam tui sum cupidissimus, nollem tamen in tam infando negotio ad tuas rationes me adlungere. At quia te immerente prorsus huiusmodi adversum te mala emergere cerno, ut, nisi Deus illa desuper discusserit, metuendum sit, ne in altitudinem quoque immensam excrescat, en ego ultro ac libens pro salute tua non pecunias tantum, fortunas, servos, amicos, sed me ipsum praeterea offero, ut quacumque in re et quomodo cumque me uti possis. Cui gratias discrete cum egisset imperator, atque hoc insuper addidisset: Cum ipsa die veterascent paulatim-

σεσθαι. πρὸ χρόνου μὲν οὖν τις τῆς διαφορᾶς κινήσεως, A. C. 1321
καὶ τοῦ νέου βασιλέως ἐπιστρατεύσαντός σοι, ἅμα τε ἐμνήσθης P. 80
εἰρήνης, καὶ ὁ σὸς ἔγγονος, ὡσπερ ἂν αὐτὸς ὢν ὁ αἰτῶν, καί-
τοι δοκῶν ἐν τῷ πολέμῳ πλεονεκτεῖν, προσεδέξατο ἀσμένως, καὶ
5 διελέλυτο εὐθύς, ὡσπερ ἂν εἰ μὴδὲ τὴν ἀρχὴν ὁ πόλεμος συν-
έστη. ὃ δὲ ἡμῖν τε καὶ τῷ ὑμῶν ὑπὲρ παντὶ ἡδονῆς αἴτιον
καὶ εὐθυσίας κατέστη, εὐτυχίας τοῖς Ῥωμαίοις ἀρχὴν τὴν
ἡμέραν ἐκείνην λογισαμένοις. νυνὶ δὲ ὄρωντές σε τὸν μᾶλλον
ὄντα δίκαιον, εἴ τι καὶ προπετώσ παρὰ τοῦ ἔγγονου τοῦ σοῦ
10 ἐπράττειτο οἷα νέου, τὸν πόλεμον καταστέλλειν, εἴ οὐδεμίαν
αἰτίας προφανοῦς τὰς τε σπονδὰς λελυκότα καὶ πολεμοῦντα
φανερῶς, ἀθυμοῦμέν τε, ὡς εἶκός, καὶ συμφορῶν ἀρχὴν ἡγού- B
μεθα τὴν λύσιν τῶν σπονδῶν. οὐ δὲ ἔνεκα καὶ δεόμεθά σου,
βασιλεῦ, πρὸς αὐτοῦ τοῦ τῶν ὄρκων ἐφόρου Θεοῦ, τοῦ καὶ ὄν-
15 τος εἰρήνης καὶ καλουμένου, τὸν πόλεμον καταθεῖναι, καὶ μὴ
περιδεῖν τὸ ὑπὲρ παντὶ ὑμετέραν φιλονεικίαν ἀνηκέστοις
κακοῖς περιπεσόν. εἰ μὲν οὖν πεισθεῖς τοῖς ἡμετέροις λόγοις
τὴν εἰρήνην ἀντὶ τοῦ πολέμου μᾶλλον ἀπάσῃ καὶ τὴν πρὸς
τὸν ἔγγονον τὸν σὸν δμόνοιαν καὶ κοινωνίαν, καὶ αὐτοὶ προθύ-
20 μοις παρεξομεν ἑαυτοὺς καὶ τὰς ψυχὰς αὐτὰς, εἰ οἷόν τε,
ὑπὲρ τῶν σοῖ τε καὶ τῷ ἔγγονῳ τῷ σῷ ὑμμεφερόντων ἡμετέρων
προϊεμέουσι. ἂν δ', ὃ μὴ γένοιτο, πονηροῦ τινος βασιλευσσοῦ
δαίμονος, τὴν ἡμετέραν μὲν ἀπάσῃ πρῆσβειαν, τοῖς δ' ἐνά-

6. Pro hinc legabatur hinc et 14. ubi pro te ante ca.

nepote in te arma moliente, cum primum pacis mentionem fecisti,
illico is, non secus quam si ipse pacem peteret, quamvis armorum
potentia antecelleret, petitioni libenter locum dedit, reconciliatus
est statim ac si bellum conflatum prorsus nunquam fuisset: id quod
nobis vestroque imperio contentis omnibus, diom illum Romanae
felicitati auspiciatissimum reputantibus, singulari laetitiae fuit. At
nunc, cum videamus te, quem aequum erat, si quid etiam temere
atque inconsiderate a nepote ob fervorem aetatis gereretur, bellum
sedare, nulla de causa manifesta fracto foedere, bellum propalam in-
ferre, animo, ut par est, concidimus, et violationem istam foederis
calamitatum exordium fore arbitramur. Quae cum ita sint, te, im-
perator, per illum ipsum iuramentorum praesidem, qui est et dicitur
Deus pacis, obsecramus, uti arma deponas; neve subiectos popu-
los propter discordiam vestram malis teterrimis affligi patiare. Si tu
nobis obsecundans, bello repudiato, pacem et cum nepote concordiam
communemque iniveris, vicissim pro utroque vestrum, si occasio
fuerit, impigre nos ipsos trademus, et animas nostras haud gravate
litho offeremus. Sin, quod Deus averruncet, malo daemone invi-
dente, quae petimus aspernatus, improbis impellentibus et in af-

A.C. 1321 γουσι ποηροῖς καὶ χαίρουσι τοῖς κακοῖς πρὸς τὸν πόλεμον
 πεισθῆς, τὸν πάντ' ἐφορῶντα θεὸν καὶ τοῖς πραττομένοις πᾶ-
 σιν ἐπάγοντα δίκην ὑμνυμέν σοι, ὡς ἡ πεσοῦμεθα μαχόμενοι
 πάντες, ἢ ποιήσομεν καταφανῆς ἔργοις αὐτοῖς, ὡς δίκαιοι ἤμεν
 V. 65 περὶ εἰρήνης προεβένοντες εἰσακούεσθαι. τότε γὰρ αὐτὸς πρὸς
 σβέσεις. πρὸς ἡμᾶς, ὅτε εἰ μὴδὲ τὴν ἀρχὴν ἐκίνεις πρὸς ἡμᾶς
 τὸν πόλεμον βέλτιον κρινεῖς. ἔτι δὲ μὴν μὴτ' οἰκοθῆν αὐτὸς,
 D μὴτε παρ' ἐτέρων ἀκούων πεισθῆς, ὡς ἡ δῶρις καὶ ὑποσχέ-
 σεσιν ἢ ἐκπλήξει τε καὶ δειλία ἢ ἐτέρῳ τινὶ τρόπῳ ἢ περι-
 νοία τινὰς ἡμῶν παρασπάσαι καὶ τοῦ νέου βασιλέως ἀποστῆ-10
 σαι δυνήσῃ. αὐτοὶ γὰρ ἡμεῖς ἀρὰς ἡρασάμεθα καθ' ἑαυτῶν
 τὰς παλαμναιοτάτας, ἢ μὴν ἐμμενεῖν τοῖς ὁμωμοσμένοις ἄχρι
 θανάτου καὶ μὴ ἀποστήσεσθαι τοῦ νέου βασιλέως, ἢ τὸν
 τοῦτο φράσσοντα ἐνέχεσθαι ταῖς ἀραῖς. ὡς οὖν οὕτω γνώμης
 ἡμῶν ἐχόντων, καὶ αὐτὸν σε καὶ βούλεσθαι καὶ πράττειν τὰ15
 δεόντα παρακαλοῦμεν καὶ μὴ ταῖς μὴ οὐσῶν ὑπονοίαις ἔξαπα-
 τηθέντα πρᾶξαι τι τῶν ἐν ὑστέρῳ μετᾶμελον παρασχησόν-
 των." Τοιαῦτα πρὸς βασιλέα τὸν προεσβύτερον οἱ τῆς συγ-
 P. 81 κλήτου πάντες καὶ οἱ τῆς στρατιᾶς ἡγεμόνες ἐγγράφως δια-
 προεβουσάμενοι, εἶτα καὶ ὑπογραφαῖς οἰκείαις ἰν' ἢ πιστόν20
 ἐπιβεβαιώσαντες τὸ γράμμα, καὶ ἐγχειρίσαντες τῷ εἰρημένῳ
 Καλοχαίρετῃ, πέμπουσιν εἰς Βυζάντιον πρὸς βασιλέα. ἀφικο-
 μένου πρὸς τὰ βασιλεία δ' αὐτοῦ, Θροῦς ἡρῆθη παρὰ πάντων
 καὶ βοή συμμιγῆς, ὡς Παλαιολόγος ὁ τοῦ βασιλέως ἔργονος
 ficta aliorum fortuna exsultantibus aurem commodans, ad arma de-
 scenderis, per omnia contemplantem et actiones hominum diiudi-
 cantem Deum iuratum esto, nos aut in proelio omnes pugnando oc-
 cubituros, aut factis ipsis declaraturos, dignos fuisse, qui pacem ro-
 gitantes exaudiremur. Tum tu ipse ad nos legatos mittes, quando
 praestitisse iudicabis, si bello a principio abstinuisses. At hoc ne-
 que per te ipse, neque aliis narrantibus animum inducas credere,
 aut donis ac promissis, aut terrore ac timore, aut callida fraude, aut
 alia quadam via quosdam de nobis posse te a nepote tuo ad tuas
 partes pellicere. Malam enim pestem capitibus nostris imprecati sum-
 mus, ni, quae iuravimus, usque ad extremum spiritum servemus,
 et ab iuniore imperatore stemus, ac ut qui secus aget imprecatio-
 nibus obligatus teneatur. Itaque cum hi sint nostri sensus, preca-
 mur, ut ipse quoque tum consulendo, tum faciendo praestes, quae
 officio tuo respondent: et ne iuani suspicione delusus committas,
 cuius te in futurum poeniteat. Haec per epistolam a seniore im-
 peratore procerum senatus omnis et duces petiverunt; quoque ma-
 ior fides fieret, manu sua quisque subscripserunt, eamque Calochae-
 rectae, quem diximus, Byzantium ferendam tradiderunt. Eo aulam in-
 trogresso, tumultus et dissonus clamor existere ab aulicis omnibus:

το δὲ οὐδ' προσταττόμενος παρὰ σοῦ, ἔπειτ' εἰς οὐδέν τὸ ἐπίτα- A.C. 1321
 γμα τιθέμενος ἐποίουν· ἀλλ' ἐγὼ μὲν ἐποίουν μηδὲν εἰδώς σοὶ δ'
 ἴσως ἂν ἐμὲ ἁμαρτάνειν ἐδόκει. ἢ δὴ καὶ πείθων ἑμαυτὸν ἀδι-
 κεῖν μηδὲν, κατὰ γνώμην, ἔλεγον, ἐμοὶ γένοιτ' ἂν ἐπὶ τοῦ
 5 κυρίου καὶ βασιλέως δίκης τυχεῖν, πρὸς οὓς ἐποιούμην τοὺς
 λόγους· εἰ γὰρ τοῦτο γένοιτο, πρὸς οὐδέν μὲν τῶν ἐγκαλουμέ-
 των ἐλεγχόμενος αὐτὸς φανεῖσθαι τὸν βασιλέα δὲ τὴν περὶ
 τοῦ ἁμαρτάνειν ἐμὲ ὑπόνοιαν ἀποθέμενον, τῆς ὀργῆς ἂν ὑφεῖ-
 ναι. ὁσθ' αὐτὸς, ὃ βασιλεῦ, ὅτι μετὰ τὴν τοῦ ἐμοῦ βα- P. 46
 10 σιλέως καὶ πατρὸς τελευτῆν ἄχρι καὶ νῦν τοσαύτῃ χρώμενος
 ἐφαίρου τῇ μῆνιδι κατ' ἐμοῦ, ὡς ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον οὐδὲ λό-
 γου γούν ἀξιώσαι τινος· δ καὶ θανάτου βαρύτερον ἐμοὶ λογι-
 ζομένη, τοιαῦτ' ἐπῆει λέγειν, οἰομένῳ καιροῦ τινος πρὸς ἀπο-
 λογίαν τυχεῖν κατὰ τὸν ἐπικρατοῦντα νόμον ταῖς δίκαις. καί-
 15 τοι γ' ἔφρασκον ἐμὲ, πρὸς οὓς διελεγόμην, παντάπασιν ἁμαρτά-
 νειν περὶ τῶν πραγμάτων γνώμης ὀρθῆς, εἰ τοῦ αὐτοῦ δικύ-
 ζουτος ὄντος καὶ ἐγκαλοῦντος, ἐρήμην οὐκ οἰομαι ἀλώσεσθαι,
 ἀλλ' ἐλέγχων δεήσεσθαι καὶ ἀποδείξεων πρὸς τὴν καταδίχην.
 ἐγὼ δὲ οὐκ ἐπειθόμην. νυνὶ δ' ἐπὶ τῶν πραγμάτων, ὥσπερ ἔλε- B
 20 γον, συμβαίνον ὄρων, (πρὶν γὰρ εἰς λόγους ἦκειν, παρὰ σοὶ
 κριτῇ ταῖς ἀπάσαις εὐάλων, καὶ τεκμήριον ἄψευδές, εἰς ἣν κυ-
 τεδικάσθην καθέδραν,) νῦν μὲν ἔσχον μόλις συνετωτέρους ἐ-
 κείνους ἑμαυτοῦ κρίνειν βέλτιον δ' ἦν, ὥσπερ ἐπειθον ἑμαυ-
 τὸν ἐγὼ, οὕτω καὶ τὴν ἀπόβασιν ὀφθῆναι γενομένην τῶν πρα-

serim: aut si quid aliud huiusmodi iniussu tuo perpetrarim, et postea
 mandatum quoque tuum pro nihilo putans, nihilo minus facere
 perrexerim. Atqui ego in his peccare me nesciebam, tibi autem delin-
 quere forsitan videbar. Sic mihi persuadens, nihil me indignum ad-
 mittere, dicebam iis, quibuscum mihi sermo, velle magnopere apud
 dominum et imperatorem causam dicere: ita namque nullius, quo-
 rum arguerer, convictum iri, et ipsum imperatorem flagitiorum me-
 orum abiecta suspicione iram remissurum. Negare non potes, te
 ab obitu parentis mei imperatoris usque hodie tam implacabilem
 adversus me iracundiam aluisse, ut tanto intervallo non verbo sal-
 tem uno dignatus sis: quod cum considero, morte ipsa diutius vide-
 tur. Talia occurrebant quae dicerem, sperabamque tempus aliquod
 defensionis nacturum ex lege, quae iudiciis ipsis dominatur. Ate-
 nim desipere me aiebant quibuscum agebam, si putarem eodem ac-
 cusatore et iudice non potius indicta causa me damnatum, quam
 probationes et argumenta mea, quam obrem damnandus non sim, re-
 quisitum iri. Quorum orationi fidem non habebam; quam nunc re
 ipsa comprobata videns (antequam enim verbum emisi, apud te
 iudicem omnibus calculis condemnatus sum: cuius rei evidens in-
 diciam sedes humilis, in quam damnatus sum) vix tandem intelligo,

- A. C. 1321 γμάτων· ἐὼ γὰρ εἶπεῖν δίκαιον. ἐπεὶ δ' αἱ δυσπραγαίαι τοσοῦτον ἔπνευσαν βαρὺ κατ' ἐμοῦ, ὥστε μοι καὶ τὰ πατρὸς σπλάγχνα τοσοῦτον ἐκπεπολεμῶσθαι, ὡς μηδὲ τῆς ὀφιοῦν προσηκούσης ἐλευθερίας τυγχάνειν ἐπὶ τὸ τὰ ἐγκλήματα ἀπολύσασθαι, δέομαι τοῦ σοῦ κράτους, ὃ βασιλεῦ, μὴ πρότερον ψῆφον ἐξ-5
 C ενεγκεῖν, πρὶν ἂν τὰ ἐγκλήματα, ἅπερ ἐμοῦ κατηγορήσῃς, βασιάνῃ δοκιμασθῇ. κἂν μὲν τι φαίνωμαι τούτων ἐξειργασμένος, τὴν ἐσχάτην δοῦναι δίκην ἀποθανόντα· ἂν δ' ἐλεύθερος ἐκ πάντων τούτων ἀποδειχθῶ, ὕπερ οἶμαι καὶ σὲ βούλεσθαι καὶ δι' εὐχῆς ποιῆσθαι, τότε' ἔξεσται πάλιν πατρί γε ὄντι σοὶ καὶ κυ-10
 ρίῳ πράττειν τὰ κατὰ γνώμην." Τούτοις τοῖς λόγοις εἰς ὀργὴν ἐξαφθεῖς ἐπιπλέον ὁ πρεσβύτερος βασιλεὺς, τραχυτέρῳ τοῦ
 V. 38 δέοντος χρησάμενος τῇ φωνῇ, μὴ οἶσθαι αὐτὸν ἔλεγε τῶν καλουμένων ἀπὸ Χριστοῦ. ὁ νέος δὲ Ἀνδρόνικος εὐθύς πρὸς τὸν τοιοῦτον ἀπαντῶν λόγον, „κράτιστε βασιλεῦ" ἔφη, „τῶν ἐμοὶ νῦν 15
 D ἐπενεχθέντων ἐγκλημάτων πολλῶν ὄντων καὶ χαλεπῶν, ἔτι καὶ πλείω καὶ χαλεπώτερα σοῦ προτάξαντος ἤνεγκα ἂν σιγῇ. ὁ δὲ νῦν ἔφη, μὴ οἶσθαι με Χριστιανὸν, τοσοῦτον ἀπέχου τοῦ σιγῇ φέρειν ἢ πρὸς ἐμὲ εἰρησθαι νομίζειν, ὥστ' ἐμπίδω ἢ τι-
 νος τῶν φαυλοτέρων τὴν φωνὴν ταύτην νομίζω. ἀλλ' εἰ καὶ 20
 αὐτός, φημι, οὐχ ἡγῆ με Χριστιανὸν, ἀλλ' ὄγε τὸ σεβάσμιον αὐτοῦ αἷμα ὑπὲρ ἐμοῦ φιλανθρώπως ἐκχέας Χριστὸς, ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ αὐτὸς ἐτοιμος εἶναι τὸ ἴδιον ἀποδοῦναι, καιροῦ καλοῦν-
 τος, θαρρῶντως φημι, ἑαυτοῦ καὶ οἶεται με καὶ ὀνομάζει. καὶ
 16. ἐπανεχθέντων antea. 20. Ita corr. pro νομίζων, ED. P, νομίζειν.

illos quam me iudicasse prudentius. Mihi vero melius (mitto dicere iustius) persuadebam fore, eo modo rerum eventum videre. Quoniam autem adversa sors ita me horribiliter afflavit, ut nullo modo mihi debitam libertatem ad respondendum criminibus obtineam, oro maiestatem tuam, imperator, uti prius sententiam ne feras, quam quae obiecti, explorata et probata fuerint: ut si quid eorum admisisse deprehendar, capite poenas exsolvam: sin autem per omnia liber et innocens inveniar (quod te quoque desiderare et votis optare existimo) ut tibi rursum patri ac domino meo quod liberit facere liceat. His verbis maiore inflammatu ira senior asperiore voce quam fas erat exclamans, arbitrari se illum non esse Christianum dixit. Cui verbo iunior statim sic occurrit: Cum multa et gravia de me crimina praedicaris, imperator optime, si plura adhuc et graviora praedicasses, silentio sustinuissem: sed quia nunc me Christianorum numero eximis, tantum abest, ut hoc tacitus feram aut in me convenire ducam, ut culicis, aut si quid est eo contemptius, hanc vocem dicere non verear. Sed ut tu me pro Christiano non habeas, at certe Christus, qui pretiosum sanguinem suum pro me he-

εἰσώδτος τῶν βασιλεῖσις ἐπίδημεῖν καὶ διημερεύειν, καὶ αὐτῆν A. C. 1321
 τὴν τοῦ μεγάλου κανόνος ἡμέραν διημερεύσαντος τῶν βασιλεῖ-
 οῖς, καὶ ἤδη νυκτὸς ἐπελθούσης οἴκαδε ἀπελθόντος, ὁ βασιλεὺς
 κατὰ τὰχος μετεκαλέσατο παρὰ τὸ πρότερον εἰσώδτος. τοῦτο δὲ οἱ
 5 τοῦ μεγάλου λογοθέτου παῖδες, Δημήτριος καὶ Νικηφόρος, ἰδόν- B
 τες καὶ περὶ τινῶν καινοτέρων τὴν τοῦ πατρὸς ἀήθη μετὰ κλη-
 σιν, ὡς εἰκός, ὑπολογισάμενοι, (οὐδὲ γὰρ οὐδ' αὐτοὶ τῶν με-
 λετωμένων κατὰ τοῦ νέου βασιλέως ἀνήκοοι ἦσαν,) ἤκουσι πρὸς
 βασιλέα τὸν νέον καὶ τὸ συμβᾶν ἀπαγγέλλαντες, ἃ δέοντα ἂν
 10 ἰστομῆζοι περὶ ἑαυτοῦ δέοντο δρᾶν. ὁ βασιλεὺς δὲ τούτους μὲν
 ἀπέπεμψεν ἐπαινέσας, μετὰ δὲ τῶν φίλων διασκεψάμενος, ἐδό-
 κει δεῖν, ἐπεὶ καὶ μετ' οὐ πολὺ τῆς ἐορτῆς χάριν καιρὸς ἀφι-
 κέσθαι πρὸς τὰ βασιλεία, (ἄλλως γὰρ εἶχεν ἂν ὑποψίαν ἢ ἀφι-
 ξε,) ἐλθεῖν καὶ πρὸ τοῦ καιροῦ. „κἂν μὲν περὶ τινῶν ἄλλων ἢ
 15 διασκεψίς ἦ, τῆς ἐορτῆς χάριν δόξομεν ἀφικέσθαι. ἂν δὲ περὶ C
 ἡμῶν, πανθῆσθεσθαι τὴν βουλὴν, ἡμῶν παρόντων.“ ὁ δὲ καὶ
 συμβέβηκε. τοῦ πρεσβυτέρου γὰρ βασιλέως πρὸς τὸν μέγαν λο-
 γοθέτην περὶ ᾧν ἐδέετο διαλεγόμενον καὶ τοῦτο μόνον εἰπόντος,
 περὶ μὲν τοῦ τίνα χρῆ τρόπον γενέσθαι βουλὴν ζητεῖν, περὶ δὲ
 20 τοῦ γενέσθαι ἢ μὴ, οὐ ζητεῖν, (ὡς ὕστερον ἐκ τῶν ἐκεῖ παρόν-
 των πρὸς ὑπηρεσίαν τῆ βασιλεῖ μαθεῖν ἀκριβῶς ἐξεγένετο,) καὶ
 ὁ νέος παρῆν βασιλεὺς, καὶ ἡ βουλὴ διετέλεστο· εἴτε περὶ τῶν
 προκειμένων ἢ τινῶν ἄλλων ἦν, οὐδαμῶς φανεροῦ γεγενημένου.
 τούτου δὲ τότε καὶ ὁ βασιλεὺς εἰς μνήμην ἐλθὼν, εἶπε πρὸς
 20. οὐ em. ED. P. pro μὲν.

totam transigere consuesset, et magni canonis diem ipsum ibi consu-
 misisset, iamque noctu se domum recepisset, imperator senior prae-
 ter consuetudinem repentino eum vocat: cuius filii Demetrius et
 Nicophorus insolito huic accersitui quippiam novum subesse verisi-
 millimum cogitantes (nec enim ipsos quoque latebant quae adversus
 iuniorum imperatorem pararentur) eundem iuniorum adeunt, quod-
 que acciderat exponunt: orantes, ut quae necessaria factu pro se
 ipso consuerit, ea ne praetermittat. Ille laudibus affectos dimittit,
 neque cum amicis communicata, placuit, quandoquidem paulo post
 festi diei causa palatium ingrediendum esset (alioqui enim suspi-
 cionem moveret eius eodem adventus), tempus antecapere. Et si
 quidem aliis de rebus consulat, diei festi gratia venisse videbimur, in-
 quit: sin de nobis, nostra praesentia consultationem disturbabit: quod
 etiam evenit. Etenim cum imperator senior cum magno logotheta
 locutus esset, et hoc tantum adiecisset, Quo pacto consultaretur, quaer-
 endum: an consultaretur, non quaerendum (id quod postea ex apparito-
 ribus probe cognitum est), et iunior imperator aderat, et consilium ad ni-
 hilum recidit, sive id de re praesenti sive de quibusdam aliis esset; id enim
 haud rescitum est. Huius itaque eventus memor tunc imperator dicebat

- A. C. 1321 τοὺς ἑταίρους, ὡς ἴσως ὥσπερ τότε τὰ τῆς βουλῆς, οὕτω δὲ
 D καὶ νῦν τὰ τῆς δίκης ὁ βασιλεὺς ὑπερθρήσεται. τὸ δ' οὐκ εἶχεν
 οὕτως· ἀλλ' ἀναμφιβόλως ἠτοίμαστο τὰ τῆς δίκης. ἔτι γὰρ δο-
 V. 35 μεστικῶ τῷ μεγάλῳ διαλεγόμενον βασιλέως καὶ τὸν ἀριθμὸν
 ζητοῦντος μαθεῖν τῶν συνηγμένων ἀνδρῶν, καὶ τούτου πρὸς 5
 αὐτὸν ἀποκριναμένον, ὡς „νῦν μὲν εἰσιν ἑκατὸν, μικρῶς δὲ
 παρελθούσης ὥρας συνελεύσονται καὶ μέχρι τριακοσίων, πάντες
 ἀνδρεῖοι καὶ μάχεσθαι ἠσκημένοι· εἰ δεήσει δὲ ἀπέρχεσθαι,
 καὶ ἄλλοι πλείονες συνδραμοῦνται καὶ οὐς οὐκ ἴσμεν.” περι
 P. 43 τούτων δὲ διαλεγόμενων καὶ Θεοῦ δεομένων τὴν τῆς δίκης ὥραν 10
 παραταθῆναι, ὥστε συναθροισθῆναι τοὺς ἐπιζωομένους ὑπὲρ
 αὐτῶν μαχεσθαι, ἦκεν ἐκ βασιλέως τοῦ πρεσβυτέρου πρὸς τὸν
 νέον ἀπεσταλμένος ὁ Καλλικροηνίτης Μιχαὴλ ἐκτομίας· καὶ πρὶν
 φθῆξασθαι τοῖς δάκρυσι καὶ τοῖς στεναγμοῖς κακῶν ἄγγελος
 ἦκειν σημαίνων, πρότερον δ' ἑαυτῷ τὴν γῆν χανεῖν μᾶλλον καὶ 15
 τῆς ἡδίστης ἀπεστερησθαι ζωῆς ἀνεκτότερον εἶναι, ἢ τοιούτων
 κακῶν ἄγγελος ἦκειν εἰπών· „ὁ κύριος” ἔφη „καὶ βασιλεὺς
 ὁ σὸς πάππος, ὃ βασιλεῦ, ἐπὶ δίκην καλεῖ.” τοῦ βασιλέως δ'
 ἐπὶ τούτοις εἰπόντος, ὡς „τῆς μὲν εἰς ἐμέ σου εὐνοίας ἀξιό-
 χρεως τὰ δάκρυα μάρτυς· ἀνθ' οὗτου δ' οὕτω θρηνεῖς, ἐν ἀδή- 20
 B λῳ κειμένης τῆς δίκης; ἐνδέχεται γὰρ με καὶ τὴν νικῶσαν ἐνεγ-
 κάμενον ἀπελθεῖν.” ὁ Καλλικροηνίτης „αὐτὰ τὰ πράγματα θρη-
 νεῖν πείθουσιν” εἶπεν „ὃ βασιλεῦ· τοῦ γὰρ βασιλέως καὶ πάπ-
 που τοῦ σοῦ ἐπὶ θρόνου καθεδθέντος, ὡς ἔθος, καὶ τοῦ πυ-
 ceteris, fortasse quomodo tum consultationem, sic nunc iudicium avum
 esse dilaturum. Sed aliter fuit: nam iudicium certo certius consti-
 tutum ac paratum erat. Adhuc enim eo cum magno domestico sermocin-
 nante numerumque congregatorum exquirente, illoque respondente,
 nunc quidem esse centum, brevi ad trecentos fore, ad unum viros fortes
 et ad proeliandum exercitatos; si abundum sit, etiam plures et igno-
 tos accursuros: de his, inquam, illis sermonem miscitibus, deumque
 precantibus, iudicium ampliaret, quoad coiissent, qui pro ipsis decerta-
 turi sperabantur, missu avi adest eunuchus Michael Callicrenites: et pri-
 usquam vocem edat, lacrimis gemitibusque infaustum se apportare
 nuntium ostendit. Deinde praefatus, maluisse se tellure ima sibi
 dehiscente ad Manes descendere et hac incundissima luce privari,
 quam adeo mala nuntiare: Dominus, inquit, et imperator avus tuus
 te ad causam dicendam vocat. Tum ille: Haud aspernandum tuae
 in me propensionis testimonium, quas fundis lacrimas: tamen, quid
 ita fies, cum necdum eventus pateat? Fieri siquidem potest, ut cum
 albo calcno discedam. Ipsa res, suscipit Callicrenites, me in sletum
 solvit. Etenim avus pro more in throno, patriarcha ad latus in sella,
 arbitri dextra sinistra sedent, tibi soli scamillum e regione, et remo-
 tius mandatu imperatoris positum est. Quo viso, condemnationis

(ὅδ' γὰρ ἤξιον αὐθις αὐτὸν βασιλέα καλεῖν,) πρὸς βασιλέα A.C. 1321
 κέμπας πρεσβείαν, συγγνώμης δεῖται τυχεῖν, ἀλλ' οὐκ ἂν τύ-
 χῃ, εἰ μὴ αὐτὸς ἑαυτὸν ἀποδείξας δεσμώτην, πρὸς τοὺς πό-
 δας ἔψυιε βασιλέως· οὕτω γὰρ ἂν μόλις τυχεῖν. ὁ βασιλεὺς δ'
 ἕρως ἦν ἡ αἰτία πυθόμενος τοῦ θορύβου, τοῖς μὲν ἀτάκτοις καὶ B
 παραγούσιν ἐπέταττε σιγᾶν, τῷ δὲ Καλοχαιρέτῃ μὴνυει, ὡς
 ἀναγκαίων τινῶν πέρι ἀσχολουμένη, ἐπεὶ μὴ καιρὸν εἶναι συν-
 τυχεῖν αὐτῷ, τὰ τοῦ ἐγγόνου γράμματα ἀποστεῖλαι. ὁ δ'
 ἀπεκρίνατο, ἑτέρῳ μὴδενὶ ἢ τὰ γράμματα ἐγχειρῆσαι εἰ μὴ
 καὶ τῷ βασιλεῖ· οὕτω γὰρ εἶναι προστεταγμένον αὐτῷ.

κς'. Ἐχολεῖτο δ' ὁ βασιλεὺς κατ' ἐκεῖνο καιροῦ, ὅπως
 τὸν μὲν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον τὸν δεσπότην τριῆρσι
 μακρᾶς πρὸς ἐσπέραν ἐκπέμψῃ, Θεσσαλονίκης καὶ τῶν ἄλλων C
 ἰσπεριῶν πόλεων ἐπιτροπεύοντα, βασιλῖδα δὲ τὴν *Μιχαὴλ*
Σαῖν τοῦ βασιλέως γαμετὴν, Ἀνδρονίκου δὲ τοῦ νέου μητέρα,
 ἐκίδεν εἰς Βυζάντιον ἀναγάγῃ. ὁ δὲ καὶ γεγονὸς κατὰ τὸ
 ἐπίταγμα βασιλέως, ἐλύπησεν οὐ μετρίως τὸν υἱὸν αὐτῆς
 Ἀνδρόνικον τὸν βασιλέα, βία τὴν μητέρα ἐλκυθεῖσαν ἀκη-
 κώτα. ὡς γὰρ ἡ βασιλὶς τὴν αἰτίαν ἐπύθετο, δι' ἣν ὁ δεσπό-
 τις ἀφῆκτο, καὶ ἡ κυρία παρῆν, ἐν ἣ πρὸς τὸν πλοῦν ἔδει κα-
 λιῶσαι, εἰσελθούσα τὸν ἱερὸν καὶ τῇ τῆς θεομήτορος εἰκόνι
 προσφῦσα, οὐδ' ἂν εἴ τι γένοιτο μεθῆσειν ἔφρασκεν. ὁ δε-
 σπότης δὲ ἐλθὼν, πρῶτα μὲν λόγους ἐπεχειρεῖ πείθειν· ὡς D

*Palseologum nepotem (iterum enim dedignabantur imperatorem nomi-
 nare) per legatum ab avo veniam petere, quam non sit consecutus,
 nisi semet vinctum sistens, ad pedes se imperatoris proiciat: quin-
 riam hoc modo vix consecuturum. Imperator, causa strepitus percep-
 ta, turbantibus et clamantibus silentium indicit. Tum mittit, qui
 Calochaeretae significet, quoniam sibi necessariis negotiis impedito
 otium ad colloctionem non suppeditet, velle nepotis litteras videre.
 Ille nulli mortalium eas praeterquam ipsi imperatori, quemadmo-
 dum in mandatis haberet, in manus redditurum refert.*

26. Per id tempus imperator in eam curam et cogitationem in-
 cumbens, ut filium Constantinum despotam navibus longis in occi-
 dentem mitteret, praetorem Thessalonicae reliquarumque urbium;
 et ut is imperatricem, Michaelis imperatoris coniugem, minoris An-
 dronica matrem, Thessalonica Constantinopolin reducendam curaret.
 Qua re pro desiderio senis administrata, Andronicus mirifice indoluit:
 quippe qui parentem suam fuisse vi abstractam audierat. Nam
 perspecto quo gratia despota venisset, et praesente iam praestituto
 die, quo navim conscendere deberet, ad templum confugiens, et
 Deiparae simulacro affusa, etiamsi quid se fieret, non id dimissuram
 aserebat. At despota accedens, primum bonis verbis ut discedat effi-
 care nititur: ubi frustra fuit, manus in eam violentas iniicit. Cum

Cantacuzenus.

- A.C. 1321 δ' οὐκ ἐπειθεν, βριάζετο καὶ χειραίν. ὡς δ' ἦγε καὶ οὕτως οὐδὲν, τῷ μεγάλῳ παπία Παλαιολόγῳ καὶ τῷ πρωταλλαγάτορι Σεναχηρείμῳ καὶ Ἰωάννῃ Ζαρίδῃ τὸν ἔκλυτον ἐπέτρεπε τῆς βασιλίδος. οἱ δὲ καὶ βία τῆς εἰκόνας ἀποσπάσαντες εἰς θάλασσαν τε καταγαγόντες, ἐπέτρεψαν τοῖς τριηράρχαις ἄχθησομένην ὡς βασιλεύα. ἐδόκει μὲν οὖν τῷ τῆς βασιλίδος
- V.66 υἱῷ βασιλεῖ τῷ νέῳ καὶ τοῦτο δεινόν, τὸ καὶ αὐτὸν δεσπότην χεῖρα βιαίαν ἐπενεγεῖν τῇ μητρὶ. εἰ γὰρ καὶ ἀδελφοῦ γαμετῆ, ἀλλὰ τῷ βασιλικῷ νόμῳ καὶ δεσποτικῷ ἦν αὐτοῦ τὸ δὲ καὶ ἑτέροις ἐπιτρέψαι τὸ ἔργον οὐδενὸς ἐνομισθῆ δευτέρου εἰς ὕβρεως ὑπερβολήν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον. βασιλεὺς δ'
- P. 82 ὁ πρεσβύτερος ὡς ἀπηλλάγη τῶν περὶ τῆς ἐσπέρας φροντιδῶν, τὸν Καλοχαιρέτην μεταπεμφάμενος, δίζῆται τε τὰ γράμματα τοῦ ἐγγόνου καὶ εἴ τι διὰ στόματος ἔχει λέγειν, ἐκέλευεν ἀπαγγέλλειν. ὁ δ' ἔλεγε μῆτε γράμματα μῆτε λόγους τοῦ νέου 15 βασιλέως κομίζεσθαι, ἀλλὰ τῶν αὐτῷ συνόντων συγκαθηκῶν καὶ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων τῆς στρατιᾶς. ἐπεδίδου δὲ ἅμα καὶ τὸ βιβλίον. διεληθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς τὰ ἐγγεγραμμένα, καὶ ἅμα καὶ τὰς ὑπογραφὰς ἰδὼν, „θεῖνοι μὲν” εἶπεν „ἀπειλοῦσιν ἐμοὶ ὅσα δὲ βούλονται, ἐγὼ δ' ἀνθ' ὧν τολμῶσι δίκας τίσσοι 20 φημι τὰς ἐσχάτας.” „οὐκ ἀπειλοῦσιν,” εἶπεν „ὦ βασιλεῦ,”
- B ὁ Καλοχαιρέτης „ἀλλὰ δέονται πρῶτον ἂν δ' ἐφ' οἷς ἱκετεύουσι μὴ εἰσακούονται, τὰ μέλλοντα συμβήσεσθαι ἀπαγγέλλου-

2. Al. παπίας dicitur. ED. P. MS. interpr. πρωταλογάτωρ, qui erat praefectus alogii, sed hic noster constanter ubique habet πρωταλλαγάτωρ; qui nullus alius est, quam is quem hodie vocamus General des postes. ED. P. 3. Ita MS. pro Σεναχηρείμ. ED. P.

sic quoque actum ageret, magno papiae Palaeologo, protallagatori Senacherim et Iohanni Zaridac negotium dat. Illi per vim abstractam ad littus deducunt, trierarchis ad imperatorem deportandam credunt. Visum hoc etiam iuniori imperatori immane facinus, despotam ipsam manus attulisse matri auae, eidemque uxori fratris eius, et imperiali lege etiam dominae ipsius. Quod autem aliis insuper avellendam commisisset, id vero longe contumeliosissime factum censuit. Sed haec postea evenerunt. Perfunctus sollicitudine de occidente senior, Calochaereten accersit; nepotis litteras requirit; si quid coram velit, loquendi copiam dat. Ille se nec litteras, nec verba nepotis afferre; sed qui cum eo essent, nobilium ac ducum exercitus. Quo dicto libellum porrexit. Eo perlecto visisque subscriptiombus: Isti, inquit, minas mihi proponunt pro arbitrato: at ego ipsos, si quid tentaverint, poenas acerbissimas persoluturos aio. Immo, occurrunt Calochaeretes, minas non proponunt; sed primum rogant: si precibus nihil obtinuerint, consecutura denuntiant. Quod ad me at-

ὄψαισα, ἐπιτεθείσης ἄνωθεν καὶ γῆς, ἣν ἐν τῷ ἀφανεί, καὶ A.C. 1322
 οὐδεὶς οὐδὲ τῶν ἐγκωρίων ἐκ χρόνων ἤδει παλαιῶν κατακε-
 κρημένην. ἀμᾶξας μὲν οὖν καὶ ὅσα δι' αὐτῆς διήρχετο βάρη,
 ἔσπεγον τὰ ξύλα. ὡς δὲ ὁ πύργος ἐγένετο κατ' αὐτῆς, δια-
 θρασυθέντων τῷ βάρει, κατεχώσθη ἐν τῇ στοῦ. τῶν μὲν οὖν D
 εἶδον ὄντων ἀπέθανεν οὐδεὶς, ἀλλὰ διεσώθησαν πάντες ἢ
 μέττοι Φιλιππούπολις παρὰ τοσοῦτον ἐλθούσα διέφυγεν ἀλώ-
 νται. οἱ γὰρ ἔνδον ἀναθαρσίσαντες, ἀναβάντες ἠμύνοντο ἐπὶ
 τὸ τεῖχος, καὶ ἡ λοιπὴ στρατιὰ ἐπαύσαντο τειχομαχοῦντες.
 Ἐκὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς οἱ τῶν Μυσῶν δυνατοί, τοῦ
 βασιλεύσαντος αὐτῶν Τερτερῆ ἀδιαδόχου ἀποθανόντος, τὸν
 τῆς Βιδύνης ἄρχοντα Μιχαῆλ τοῦ παρ' αὐτοῖς δεσπότου τοῦ
 Στρατιτζίμηρου υἱὸν ἐκ Μυσῶν καὶ Κομάνων τὰς τοῦ γέ-
 νους ἔλκοντα σειρὰς προσκαλεσάμενοι ἀπέδειξαν βασιλεῖα ἑαν-
 ῶτων, καὶ τὸν Τίρνοβον, ἐν ᾧ καὶ τὰ βασιλεία αὐτῶν ἐστί,
 παρέδωκαν καὶ τὴν ἄλλην ἀρχήν. ὁ δὲ τὴν τε ἰδίαν στρατιάν
 ἐνταγαγὼν καὶ ἐξ Οὐγκροβλάχων κατὰ συμμαχίαν οὐκ ὀλίγην,
 ἐπι δὲ καὶ Σκυθικὴν παραλαβὼν, βασιλεὺς μὲν τῷ Ῥωμαίων p. 109
 Φιλιππούπολιν πολιορκοῦντι ἐπιέναι οὐκ ἔγνω δεῖν ἤδει γὰρ
 καὶ ξυμάχος οὐκ ὦν. κατὰ δὲ τῶν μετὰ τὴν Τερτερῆ τελευτήν
 τοῖς Ῥωμαίοις προσθεμένων πόλεων ἐχώρει ἐν τοῖς ὄρειοις
 κειμένων ἀσφάλειαν παρέχουσι τοῖς συστρατενομένοις αὐτῶ
 Σούθαις καὶ τοῖς ἄλλοις συμμαχοῖς οὐσι τοξόταις, καὶ κα-
 δήμενος ἐδήου τὴν γῆν καὶ τὰς πόλεις ἐπολιόρκει. ὡς δὲ

2. οὕτε legcbatur. 13. Male Intpr. *Romanis*; fuerunt autem origi-
 nine Scythae ad Istri ostia. Gregoras lib. 2. *ED. P.* 15. Intpr. *Tri-
 nobo*. In Conciliis Graecis *Tornobos*, al. *Tornabum* et apud Chal-
 cocondylum *Trinabum*. *ED. P.* 17. Ita pro *Οὐγκροβλάχων* corr. N.

transportaretur, sustentabant. At vero turris cum desuper impelle-
 retur, constractis tabulis in cisternam decidens, pene obruta est;
 eorum tamen, qui intus erant, nemo periit. Ac Philippopolis quidem,
 quamquam huc redacta, nihilo minus servata est. Praesidarii nam-
 que, redeunte virtute in praecordia, rursum muros ascendere ac pro-
 pugnae, et hostis oppugnationem intermittere. Sub idem tempus
 Moesorum principes, rege Tertere sine herede mortuo, Michaelem
 Streantzimeri apud eos dynastae cuiusdam filium, Bidynae praefe-
 ctum, e Moesis et Comanis trahentem genus, advocant regemque
 suum declarant, Tirnobo sede regia cum reliquo principatu ei
 tradite. Hic copiis suis in unum conductis, cum non spernendis
 Ungroblachorum Scytharumque auxiliis Romanum imperatorem Philip-
 popolim obsidentem lacessendum, quod se illi imparem sciebat, non pu-
 travit. Urbes autem, quae post obitum Tertere se Romanis dedide-
 rant, in montanis sitas, quae loca Scythas aliosque socios sagittarios
 tuebantur, obsidebat et earum agros devastabat. Quae cum imperator

- A.C. 1327 ἐκινήθη ἡ παροῦσα μάχη. ὅπερ οὐ γέγονε καλῶς· ἀλλὰ ὡσπερ κατὰ τὸ παρὸν ἡμεῖς τὸ πρόσταγμα καὶ τὴν παροῦσαν γραφὴν ἐβάλομεν ἐντὸς πούκλου, (καὶ τίς δύναται ἐνθρηνηθῆναι, ὅτι ἐστὶ τι ἐντὸς τοῦ πούκλου;) οὕτως ποιεῖτε καὶ ὑμεῖς· καὶ ἀπὸ V. 117 τοῦ νῦν ἄρξασθε, ὅτι, καθὼς καὶ ἀπὸ τοῦ προστόματος μέλ-5 λεις μαθεῖν, ἰδοὺ καὶ ὁ βασιλεὺς ἄρχεται. ὅμως δοκεῖ μοι, ὅτι P. 146 πρὸ τοῦ ἀκοῦσαι τὴν ἀρχὴν μέλλετε ἰδεῖν τὸ τέλος. πάντες γὰρ οἱ μετὰ τοῦ ἐγγόνου τοῦ βασιλέως εὐρισκόμενοι ἄρχοντες καὶ τὰ ἀρχοντόπουλα, κατεστάθησαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ τὰς αὐτοῦ εὐεργεσίας ἔχουσι διὰ τε οἰκονομιῶν διὰ τε χρυσοβούλ-10 λων· καὶ πάντες εἰσὶν ἔτοιμοι καὶ ἐκδέχονται ὄρισμὸν τοῦ αὐθέντου ἡμῶν τοῦ βασιλέως τοῦ ἁγίου, ἵνα ἐάνπερ ὄρισῃ αὐτοῖς, φέρωσι τὸν ἐγγονὸν αὐτοῦ δεδεμένον εἰς τὰς χεῖρας· καὶ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ νῦν ἐπιμελήθητι καὶ σὺ, ἵνα δείξης ἔργον τῆς γνώσεως καὶ τῆς πείρας, ἧς ἔχεις πρὸς τὸ πράττειν.' ἐκ τού-15 των μὲν οὖν ἀπάντων, ἰσχυρότερος λέλυκε τοὺς ὄρκους αὐτοὺς κρινεῖτε. ὥστ' εἰ καὶ αὐτὸς μετὰ τὴν οὕτω περιφανῆ παρά- B βασιν τῶν ὁμομοσμένων ἔξω τι εἴργασμαι τῶν συνθηκῶν, οὐ δίκαιον οὐδὲ λόγον ἔχον ἐπιτοκίαν ἐγκαλεῖν. ὥστε εἰ καὶ χρή- ματα εἴληφα, ὡς αὐτοὶ φασί, παρὰ τὰς συνθήκας, οὐκ ὀφεί-20 λειν δίκην λελυμένων τῶν συνθηκῶν. ἐγὼ δὲ καὶ τούτων χω- ρίς εὐορκεῖν ἀποδείξω ἑμαυτὸν τὰ χρήματα εἴληφώς. ἐν τοῖς
3. Intp. con. κούκλου, Ducangius in Gloss. Gr. s. v. πούκλου mavult βάκλου, ut epistola in cavo baculo latuerit. 12. αὐτοῖς em. ED. P. pro αὐτοῦς.

dissent, in confesso est, cognosci potuisse, multo ante et sollicita cura hoc bellum inchoatum fuisse. Haud recte vos quidem: sed quemadmodum in praesenti nos mandatum, et epistolam in puclum coniecimus, in quo inesse quippiam quis cogitaret? sic vos facite, et iam nunc incipite. Nam ecce et imperator, id quod ex mandato discetis, opus aggreditur. Quisquam, ut mihi videtur, vos prius finem videbitis, quam de principio audietis. Omnes enim qui cum nepote sunt duces et praefecti ab imperatore stant eiusque beneficiis fruuntur partim in administrationibus, partim in bullis aureis: paratique sunt, et quid dominus noster sanctus imperator decernat expectant, ut quando illi placuerit, nepotem vincunt in manus ei tradant. Tu quoque hinc satage, cognitionisque et experientiae, quam in agendo habes, exemplum aliquod prode. Ex his ergo omnibus, uter foedus transgressus sit, vos eritis iudices. Quod si ipse post iusiurandum adeo palam violatum quippiam contra foedus partravi, non potest merito et cum ratione in periurio numerari. Quare etiamsi pecuniam contra foedus accepi, ut ipsi dictitant, non ideo poenam rupti foederis debeo. Ego vero et aliter, quamvis pecuniam acceperim, me nihilo minus secundum iusiurandum pactis stare con-

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΒΙΒΛΙΑ Δ.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΚΑΝΤΑΚΟΤΖΗΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ Α.

ΙΟΑΝΝΙΣ ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΕΝΙ

HISTORIARUM LIBER I.

PERIOCHA.

Michael senioris Andronici filius, iunioris pater, filius in matrimonio collocatus et filiis parenti ad educandum commissis, ex oriente Byzantium rediens, Adrianopolin, deinde Thessaloniam ab eodem transmittitur: ubi de morte filii Manuelis certior factus, prae luctu acerbissimo in morbum labitur, quo etiam hac vita decedit. Senex pater Andronicum adolescentem nepotem, Constantino despota filio suo, Michaelis germano fratre, in imperio surrogato, idque non tam ipsius Constantini, quam Michaelis pueri eidem Constantino ex pellice suscepti, causa abdicare constituit (Cap. 1). Post obitum Michaelis imperatoris provinciarum praesides et magistratus sacramentum novum postulantur, et iuvenis Andronici nomen in conceptione iuramenti praeteritur: solus Cantacuzenus, cubiculi sacri praefectus, ne se scelere contaminet, iurare detrectat: veteri formula iurare sinitur. Tacitus fert iniuriam nepos, quem Syrgiannes vir nobilissimus serio monet, ut sibi consulat; et in eam rem operam fidelem spondet. Ille rem cum Cantacuzeno, qui tum in Thracia praetor versabatur, ut cum amico omnium sincerissimo, prius communicandam censet (2). Dolet is ea necessitate, quam Syrgianni internuntio diserte explanat, calamitatemque in posterum praesentit, et iuvenem in tuto collocandum; aliud nihil, nisi cogantur, incipiendum suadet (3). Christopolis fugae, nepote approbante, deligitur. Cantacuzenus e Thracia Constantinopolin veniens, quid sibi cum Syrgianne convenerit, renuntiat: Apocauzum hominem obscuri generis, sed prudentem in primis, a quo postmodum diu vehementerque dicezatus est, ut patebit lib. 3., Syrgianni gratificans, Andronico commendat (4). Causae dissidii inter avum et nepotem aliae antiquiores afferuntur, prolatisque exemplis, avus nimiae austeritatis et imporiunitatis insinulatur (5), quam illi per patriarcham Iosephum nepos exprobrat. Avus se excusat. Placatur nepos. Verum haec Michaelae adhuc vivente. Quo satis absunto, cum quoddam dictum redigeret ei in memoriam, quo honestius eum hereditaria successione multaret (6), ostendit nepos qua mente dixerit: veniam delictis suis petit; cui Cantacuzenus, ut iustam causam habenti, semet et omnia sua offert. Iterum perfugio

Christopolis destinatur (7). Callinicus ad Cralem Triballorum principem de societate legatur. Spondet. Denuo de loco, ad quem salutis tuendae confugiant, deliberatur, et Adrianopolis praefertur. Iniriuriae avi in nepotem memorantur. Syrgiannes e Thracia revocatur. Adhuc de loco fugae. Adrianopolis iterum eligitur. Quærent, quomodo Constantinopoli impune ezeant (8). Protostrator senem in custodiam tradendum, Syrgiannes omnino iugulandum decernit: utrique repugnans Cantacuzenus, in prima sententia, de simplici discessu, permanendum pronuntiat, Syrgianni contra nitenti sapienter occurrit, simulque protostratorem refellit (9). Nepos ab omni crudelitate in avum abhorrens, Cantacuzeno subscribit. Idem Syrgiannes et protostrator faciunt (10), imperatricem Cantacuzenus, qui et magnus domesticus, iunioris imperatoris coniugem Constantinopoli relinquendam sentit. Magnus contostaulus et magnus logotheta Metochites causam nepotis apud avum agunt (11). Ad iudicium arcessitur: protostrator eum comitatur: domesticus supervenit postea: in palatio de servando iuvene sermocinantur. Ternae triremes a Genuensibus amicis instruuntur (12). Nepos magnum domesticum offendens, se desertum conqueritur: quae maxime vult, audit. Citatur de integro ab avo ad iudicium: amicos ad fidelitatem sibi in periculo praestandam hortatur. Cantacuzenus et protostrator omnia pollicentur: ad palatium deducunt (13). Ibi coram episcopis ut superbus et rebellis a sene accusatur. Negat se talem: si facinorum istorum compertus fuerit, vel capitalem poenam libenter excepturum, et avum ut contumeliosum redarguit (14). Amici duo foris clamorem audientes, succurrere parant. Senex quiescit, et nepoti conditiones fert quatuor: ad singulas respondet (15), pedem eius pronus osculatur. Fingit ille se reconciliatum: inani gaudio exultatur. Iubetur in Peloponnesum praefectus abire magnus domesticus; quae iussio quoniam fraudem olebat, quid agat cum sociis consultat. Coniicitur mens senis haec, ut ipsis specie praefecturarum distractis, nocere liberius ac facilius possit: non esse salutem negligendam (16). A iuniore ad senem pro impunitate sociorum legatio decernitur, quam Metochites certis de causis obire detrectat. Sequitur frivola domestici excusatio, cur a Peloponneso abhorreat. Obiurgatus ab imperatore, in Thessaliam iubetur proficisci; quam conditionem similiter subterfugere studens dissimulat, et extra urbem milites pecuniamque exspectat. Protostratori Prillapi praefectura mandatur (17). Scriptura ad lectulum inventa, nepos Byzantio decimo tertio Kalendas Maias, comitatus protostratore paucisque famulis, cum canibus et avibus venatoris, ad fugam legendam scilicet, egreditur. Adrianopoli comiter accipitur. Hoc intellecto, imperator Tagarim magistrum militiae ad fugitivum reducendum mittere vult: a quo docetur, laborem inanem fore (18). Interdicitur omnibus, ne nepotem nomine imperatoris afficiant, declaraturque hostis, et cum factione sua a piorum communione secluditur. Ab eo deinde pacem senex petit. Legati in discrimen veniunt: et ibi alterius praesens atque inconcussus animus. Benigno cum responso dimittuntur (19). Postridie in concilio pax recusatur, ni senior imperio cedat: datur tamen opera, ut is imminens periculum declinare possit. Exercitus mire aet Byzantium petere, nec ei persuaderi potest, ut libens in occidentem tendat (20). A Sphentisihlabo Moesorum rege insidiae. Lente Constantinopolin pergit iunior, morbum praetexens; senem praemonet, ut sibi caveat. Magnus domesticus ab oppugnatione urbis dehortatur (21). Palaeo-

loga monacha super induciis rogatum accedit (22). Nepos respondens, se in avum officiosissimum demonstrat. Avus iusiurandum dat, et anathematissimum rescindit: irascitur, hominem de infima plebe ad se iuramenti exigendi missum. Factum excusatur (23). Adrianopolin se recipit nepos, eo uxorem evocat. Syrgiannes ad senem deficit: obiectum perfidiae crimen negat (24). Itur infestis signis Byzantium: optimates et duces exercitus ad avum de pace scribunt (25). Xena mater Andronici minoris Thessalonicae a templo avulsa, pro captiva adducitur Constantinopolin (26). Pax petitur. Morbus iunioris, a quo stratopedarcha desciscit (27). Beneficentiae magni domestici, eiusque matris Theodoraе magnanimitas (28). Oppida Apri (29), Garella, Rhaedestum, Sergentsium occupantur, Sacci exuruntur. Stratopedarchae perfidia, Sympani pastoris fidelitas in dominum et caritas in inimicum admirabilis (30). Nepotis in hostem lenitas. Constantinus despota captivus in vincula conicitur. Qui Xenae imperatrici manus violentas attulerant, puniuntur. Lemniorum ad nepotem defectio: quem formidantes Persae, deserto avo, cui auxilio veniebant, in orientem turpiter refugiant (31). Poscitur pacem, quam dare cogitat, ita ut ipse, exercitus, urbes, tota imperii administratio penes seniore[m] sint de cetero. Conciones imperatoris, et Cantacuzeni ad principes et duces exercitus (32). Responsum nepotis ad avum de pacis conditionibus (33). Actum gratias et pacem confirmatum Xena ad filium mittitur. Conditiones senex accipit, ad quem salutandum nepos Byzantium concedit: ille oboiam se fert. Ibi consuetudo quaedam imperatoria declaratur. Una in urbem ingrediuntur. Die sequenti Deiparae de confecta pace nepos gratias agit. In palatio cum avo degit aliquandiu: ad eum spectandum frequentes undique concursus fiunt. Didymotichum redit (34). Sphentisthlabus morbo interit, Tertere filio successore, a quo Philippopolis capitur. Nepos Moesiam incursans, praedas ingentes agit, et Byzantii Syrgiannem in senem coniurationis reum in carcere invenit: in quem, facta licet potestate, sententiam ferre abnuvit (35). Moritur Terteres. Complura Moesiae oppida Andronico minori se dedunt: reliqua Boesilas, defuncti regis patruus, sibi asserit. Avi commisso nepos Philippopolin, sed frustra, oppugnat. Machina, cuiusdam Germani opus, depingitur. De Boesilae socii et amici morte falsus rumor (36). Philippopolis fortuito recuperatur (37). Bellum in barbaros decernitur, incassum dissentientibus senioris consiliariis, a quo magnus domesticus commendatur (38). Pax et foedus inter imperatores, et Moesum, quicum iunioris nupta erat soror. Mos Romanorum imperatorum, quo sibi per matrimonia Scytharum satrapas devinciebant. De Scytharum binis in Thraciam irruptionibus, quorum partem Romani trucidant. Cum Scytharum quodam duce nepotis ex altera ripa colloquium (39). Irene coniux diem obit, Anna Sabaudiae comitis filia iuniori ad connubium petitur (40); ipse a patriarcha Isaia solenni ceremonia, quam auctor accurate explicat, coronatur (41). Annae e Sabaudia illustris adventus, quae, Byzantii splendide peractis nuptiis, ipsa quoque corona induitur. Nobiles Sabaudi complures quasi per successionem manent Constantinopoli, et imperatorem iuvenem ludicris artibus institunt. Persae praedones caeduntur. Imperator pedem sagitta vulneratur. Magni domestici in pugna virtus. Michael Moesorum rex Zernae cum nepote dies aliquot hilares agit. Didymotichum reversus, de avo ab se sine causa alienato nuntium accipit (42). Panhypersebastus re-

gnum affotat, cui magni logothetae filii student: quorum litterae interceptantur, et eorum pater officii sui admonetur. Protovestiarius logothetae extremae militans, a nepote compescitur, et apud avum excusatur. Ambo ingratisissimi inveniuntur, eorumque instigatione bellum recrudescit (43). Nititur senex memoriam iunioris e sacris tollere, cuius patrocinium patriarcha suscipit (44). Avum placare Andronicus conatur, et a bello dehortans, se ad causam dicendum offert. Orat idem per litteras magnus domesticus et in extremis terret, si monita contempserit (45). Responso avi moestus iuvenis, patriarchae, et episcoporum fidem appellat, qui eum in avi gratiam conantur restituere. Mittuntur Rhegium ex tribus delecti ordinibus, qui crimina exponant, eius defensionem audiant, et iudicent (46). Ille avum in odium rapit, sibi benevolentiam iudicum colligit, et sigillatim obiectis respondet. Sequitur oratiuncula, qua suam innocentiam adversus criminationem de periurio in foedere violando tuetur (47). Avi et Cocalae litteras contra se profert, quibus ab ipsis foedis violatum convincere contendit (48). Cocalae impudentia. Episcopi damnare accusatum verentur. Respondens avo, de se, ut in eum officioso, praedicat, illum, ut sycophantis credulum, perstringit, pacem pro re publica orat, se subiicit, et ni bene monenti obsecundet, minatur (49). Cocalas acta Rhegii renuntiat seni omnia: reliqui non audiuntur. Eum patriarcha castigans, a iuniore se staturum proficitur. Cum episcopis idcirco habetur sub custodiis. Magnus domesticus et protostrator ad procedendum Constantinopolin nepotem incitant: cui spem reliquam pacis domesticus eripit (50). Rhegio Byzantium iter intendunt. Imperat ei avus, uti se ab urbe amoliat. Marci Caballarii convitium. Memorat, quo officio in avum fuerit, cuius pertinaciam accusat. Selybriae rem publicam ordinat. Rursum nepos Didymotichum rediit. Andronicus Tornices, et Manuel Lascaris pactionis cum satrapis Scytharum suspecti et Thracia exacti (51); quae protostratori cum parte copiarum committitur. In Macedonia iunior contra hostes abit, Pheris eos provocat. Iis se excusantibus, quo minus postulata praesent, remouetur inde exercitus (52). Thessalonicam vocatur: urbe dedita, arx oppugnatur, cui Pherenses eventu infelici subsidium mittunt. Miraculum sancti Demetrii martyris in imperatore. Arx traditur (53). Deliberatur, quo eundem. Probatur consilium magni domestici. Edessa et Berrhoea se dedunt. Ingens occidentis defectio. Duces senioris ad Triballum fugientes, a Pheracis militibus capti ad nepotem adducuntur. Cum uxoribus eorum benigne agitur (54). Deditio Castoriae et Achridis. Protovestiarius cum sociis Triballum ad arma in imperatorem iuniorem sollicitat. Uzovis eiusdem protovestiarii mendacium. Domestici in contemptu auri argentique apud protovestiarium reperti excelsus animus. Imperatoris beneficentia. Voluntaria agrestium Albanorum deditio, Triballorum procerum in dissuadendo bello aequitas. Viae ad fugitivos iuvandos complures (55). Casus eorundem. Strombizza et Melenicus nolunt se dedere. Protostrator ad fluvium Nigrum seniore vincti: nec laetatur victoriae nuntio iunior. Foedus cum Moeso senex facit; ad urbem iunior accedit, pacem iterum iterumque petit. Duo plebei Constantinopolin produnt (56). Pulcrum exemplum Christianae mansuetudinis Andronicus minor. Proditoribus praemium condignum promittitur. Moesus ad confinia copias adducit. Nepos abire Logos decernit. Quaeritur cur tria millia equitum a Moesis Byzantium missa. Avus monitionem de periculo vilipendit (57). Interrogatur

Moesus, quid sibi velit cum exercitu. Post conterritis minis, iurat se foedus non rumpere, nec contra imperatorem venire: fidei pignus sacram crucem mittit. Ibanem, seu Ioannem, ducem cum equitibus ex urbe revocat. Scalae et alia ad eam capiendam parantur. Die pentecostes Logis progrediuntur: a domestico et imperatore agmen oppugnationi disponitur (58). Extremo capite, quomodo urbs capta sit, et humanitas nepotis erga avum, et patriarchae e monasterio liberatio describuntur (59). In hoc libro praecipua animadoersione digna et tamquam potissima capita haec observanda: varii naturae motus in avo et nepote, ac memorabile exemplum illius in hunc odii, huius in illum observantiae; deliberationes et legationes multae, in quibus multa prudenter dicta; pacis mentio et desiderium frequens et incredibile; assentatorum et sycophantarum studium; ritus coronationis imperatorum; singularis eventus in capienda Constantinopoli; mirā commutatio imperatoris senioris in privatum, contra iunioris, privati propemodum et exulis, in monarcham.

Nilus et Christodulus facta nomina sunt; qualia apud veteres in dialogis et epistolis plurima. Christodulus mihi Cantacuzenus est, utpote qui curis illustribus defunctus, decursisque vitae palatinae malefidiis honoribus, Christo sibi in posterum vacare statuens, nobilem illam servitutem amplexus est, quae mera viri sapientis libertas haberi debet. Nilus, a quo se ad scribendum impelli fingit, monachi nomen, ut cuius obvium est.

ΝΕΙΛΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΩΙ.

Ed. Par. 1

Ed. Ven. 1

Επειδή σε βούλεσθαι οἶδα μηδὲν τῶν ἡμετέρων ἀγνοεῖν, εἰ καὶ μηδὲν τι γενναῖον ἔχοιμεν λέγειν, ἢ γε ἔνεστι, σιωπᾶν οὐ θέμις. οἶσθα τοὺς περιπάτους οὓς ἐκάστοτε μετὰ τῶν φίλων ποιούμεθα, ἐν οἷς πολλὰ, τὰ μὲν σπουδῆ, τὰ δὲ παιδιᾶ προσήκοντα λέγεται. ἐν τούτοις τινῶν τὸν τῶν βασιλέων διεξιόντων Β πόλεμον, ὅπως τε τὴν ἀρχὴν συνέστη καὶ ἤκμασεν εἰς τοσοῦτον, καὶ τί τὸ πείσαν τοὺς γενναίους ἀγνοῆσαι τὴν φύσιν, καὶ πότερος αὐτῶν μάχης ἤρξατο, καὶ τίς πρὸς διαλλαγὰς οὕτε-

NILUS CHRISTODULO S.

Quoniam probe scio te res nostras omnes velle cognoscere, etsi egregii nihil sit, quod dicamus: ea quae habemus, nefas est tacere. Scis quotidie una cum familiaribus ambulationes a nobis institui; in quibus multi nobis sermones, partim serii, partim hilares ac iocosi incidere solent. Ibi cum nonnulli de bello imperatorum dissererent, quoniam modo primitus conflatum ac tantis postea incrementis auctum, et quid tandem generosas illas animas ad naturam exuendam impulsisset, ab utro praeterea belli inferendi initium, et hic, an ille

ρος· οἱ μὲν τὸν πάππον, οἱ δὲ τὸν νεώτερον αἰτίας ἐνέχεσθαι ἤξιον. ἐγὼ δὲ ἀκούων ἐπλήρην τοῖς λόγοις, ῥαθυμίαν κατε-
 C γνωκῶς τῶν ἀνδρῶν, οἱ παρηκολουθηκότες τοῖς πράγμασιν ἐξ
 ἀρχῆς, οὐ κατέλιπον τῷ βίῳ τὴν τῶν πεπραγμένων διήγησιν.
 P. 2 τῶν Εὐκλείδου φασίν. ἀλλὰ σὺ δίκαιος ἂν εἴης ἀπαλλάττειν
 πραγμάτων ἡμῶς, τὰ τε ἐπὶ τῶν βασιλέων τὰ τε ἐφ' ἡμῶν γε-
 γονότα διδάσας· τό δ' ἂν γένοιτο, ἐπιτομωτάτῃ χρησάμενος
 ὁδῷ τινι συγγραφήσ, δι' ἧς μόνῃς ἔξεστι τάληθές εὔρειν. καὶ
 ὅτε γὰρ τὰ κοινὰ διετέλεις πράττων, σωτηρία τοῖς πράγμασιν¹⁰
 ἦσθα καὶ νῦν σαυτοῦ γεγονώς, ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης παρά-
 B δειγμα τὸν βίον κατέστησας τὸν σαυτοῦ. ὡς μὲν οὖν τῶν γε-
 γονότων καὶ νομιζόμενος καὶ ὢν αὐτουργός, οὐκ ἀγνοήσεις δῆ-
 πον τὰ σά ὡς δὲ μηδὲν τῆς ἀληθείας διὰ βίου πρότερον ἠγῆ-
 σάμενος, τάληθές ἐρεῖς· ὡς δὲ ῥαθυμίαν ἐξορίας παντάπασιν¹⁵
 τῆς ψυχῆς, οὐ λογιῖ τὸν ἐπὶ τῷ πράγματι πόνον. ἔστι δὲ καὶ
 C εἷς παράδειγμα τὴν ἡμετέραν ἰκετείαν ἀνενεγκεῖν. ἂν τε γὰρ
 τοὺς ἔξωθεν, ἂν τε τοὺς ἡμετέρους ἡγεμόνας ἐνδυμηθῆς, οὐδα-
 μῶς ἀτιμάσεις τὴν ἱστορίαν. καὶ οὗτοι γὰρ κάκεινοι ἐπὶ τὸ
 συγγράφειν καθῆκαν ἑαυτοὺς, οὐ μικρὰ τὸν ἀνθρώπινον βίον ἐκ²⁰
 τοιοῦτων ὀνήσειν οἰόμενοι. καὶ ἀπλῶς δὲ εἰπεῖν, οἱ μὲν ἡθικῶς
 τῶν λόγων, ὅσοι ἢ ἀρετὴν ἐπήνεσαν ἢ κακίαν διέβαλον, καλοὶ

6. Interpres corrigit ἀπαλλάττειν, sed nil mutandum. ED. P. Immo mutandum erat, quod antea legebatur, ἀπαλλδιτων.

ad reconciliationem concordiae propensior fuisset, avum hi, nepotem illi in reprehensionem vocarunt. Qua ego disputatione commotus, eos desidiaē condemnavi, qui inde a primordio singula percepta cum haberent, nullam eorum memoriam posteritati reliquissent. Sed possunt etiam ea in utramque partem disputari, quod idem de placitis Euclidis aiunt. Tu vero idoneus sane es, qui nos hac molestia expedias, quaeque sub imperatoribus illis, quaeque nostro aevo contigerunt, exponens, et quidem summa usus brevitate scribendi, qua sola verum investigari potest. Tu enim et quamdiu publico functus es munere, salus imperii fuisti: et hodie posteaquam decursis honoribus tui ipsius esse coepisti, vitam et mores tuos veritatis ac iustitiae exemplar effecisti. Quando igitur rerum gestarum actor et iudicaris fuisse et vero fuisti, quae tibi acciderunt, ea profecto nescire non potes. Dein, quia in omni vita nihil duxisti veritate antiquius, nihil ab ea alienum memorabis. Ad extremum, quia omnem de mente socordiam fugasti, quid laboris sit ista litteris amplecti, non reputabis. Nec vero primus, nulloque exemplo facturus es, quod abs te contendimus. Etenim sive extraneos sive nostrates belli duces respicis, genus hoc scriptionis minime contemnes. Nam et hi, et illi non parum inde humanae societati consultum iri arbitantes, huc pariter se demiserunt. Atque ut simpliciter dicam

τέ εἰσι καὶ θανατίζεσθαι δίκαιον εἰ δὲ καὶ δυνατόν κατὰ τοῦ-
 τους τοὺς ἀνθρώπους βιώναι, ἐνταῦθα δὴ πολὺς ὁ λόγος, τινῶν
 ἀξιούντων μὴ δύνασθαι τὰ πράγματα διὰ τέλους συμβαίνειν V. 2
 τοῖς λόγοις. οἷς δὲ ἐμέλησε πράξεις ἀνδρῶν ἀναγράφειν, ἐξ ὧν
 βάρετῆν καὶ κακίαν, τὴν μὲν ἔστιν ἐλέσθαι, τὴν δὲ φυγεῖν, τοῖς
 τοιοῦτοις ἀντιλέγειν οὐ πᾶν τοι ῥᾶδιον, ὅτι μὴ λογισμοῖς, ἀλλὰ P. 8
 πράγμασι πείθουσιν, οἷς ἐρίζειν μανία σαφῆς. ὡς οὖν τὰ μέ-
 γιστα ὀνήσων τὸν ἀνθρώπινον βίον, ἂν μὴ κατ' ἐλπίδας τὰ
 παρόντα ἐκβῆ, ἐξ ὧν ἔστι τούς τε ἄλλους εἰ ποιεῖν καὶ τὸ
 Ἰουσαντοῦ διασωῶζειν ἡθός, ἐλοῦ.

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΝΕΙΛΩ.

V. 3

Ἐπήνεσα σοῦ τὸν τρόπον, ὃ φίλε Νεῖλε, τὴν σὴν ἐπι-
 στολὴν ἀναγνοῦς. τὸ γὰρ μαθεῖν ἐθέλειν ἅ τοῖς βασιλεῦσι Ῥω-
 μαίων συνέβησαν ἐφ' ἡμῶν, τάληθές ἐστιν εἰδέναι ποθοῦντος.
 Ἰσπαράδοξα γάρ τινα καὶ ἀλλόκοτα συνέβησαν ἐπ' αὐτῶν καὶ
 οὐδαμῶς προσόμοια τοῖς ἐπὶ τῶν προτέρων βασιλείων, ἀλλὰ
 πολὺν τινα τὸν παράλογόν ἐστιν εὑρεῖν ἐν αὐτοῖς, ἐν τε ταῖς C
 ἀγχιιστροφίαις τῶν πραγμάτων μεταβολαῖς καὶ ἐν τοῖς τῶν ἀν-
 θρώπων ἡθεσι καὶ βίοις, τῶν μὲν εἰς τὸ πάντη εὐσταθῆς καὶ
 θακύνητον καὶ μηδαμῶς εἶκον ταῖς μεταβολαῖς τῶν πραγμάτων.
 ἑαυτοὺς κάλλιστα ἀρμοσάντων, τῶν δὲ τούναντίον ἅπαν Εὐρί-

quod sentio, morales commentarii, quotquot aut virtutem efferunt,
 aut vitiositatem insectantur, egregii sane sunt et admiratione digni:
 verum, possintne homines ad illorum praecepta vitam exigere, de
 eo magna quaestio est; censentibus nonnullis, quae sub actionem ca-
 dant, philosophorum decretis usque ad ultimum non posse exaequari.
 At quibus cordi fuit res gestas et facta litteris persequi, unde quae
 honesta sunt ad imitandum eligas, quae turpia, vites, contra illos
 dicere difficile est; quod non ratiocinationibus, sed rebus ipsis per-
 suadent; quas impugnare, aperta insania est. Quare ut plurimum
 vitae humanae commodaturus, si praesentia spem fefellerint, tu ea
 tibi sumito, per quae et aliis benefacias, et animi ingenium conserves.

CHRISTODULUS NILO S.

Cum legissem litteras tuas, mi Nile, praeclaram indolem tuam
 amplectatus sum. Nam velle discere quae nostra aetate Romanorum
 imperatoribus acciderint, optantis est veri notitiam adipisci. Admi-
 rabilia siquidem et inaudita prorsus, superiorumque imperatorum
 casibus dissimillima eis evenerunt: in quibus praeter opinionem, cum
 in subitis rerum conversionibus, tum in hominum moribus plurima
 cernas, quando hi sese ad penitus inconcussam et immobilem ac nul-
 lis mutationibus expugnabilem constantiam pulcerrime composuerunt:

που δίκην μεταφερομένων αἰεὶ καὶ ἀστατούντων. οὐ μὴν ἀλλὰ
D καὶ τῶν τοῦ θεοῦ κριμάτων τὸ βᾶθος φανεῖται τῷ βουλομένῳ
 τοῖς πράγμασι προσέχειν ἐπιμελῶς. τούτου δὴ χάριν ὄκνον
 ἐπιπολὺ τῶν λόγων ἄψασθαι τουτωνί, τῆς διηγήσεως ἀναλο-
 γιζόμενος τὸ πολυειδές καὶ ποικίλον· ἐπεὶ δὲ φιλίας οὐδένῃ
 ἰσχυρότερον οὐδὲ πιθανώτερον καὶ τοῖς ὑπὲρ δύναμιν ἐγχειρεῖν,
P. 4 ταύτη βιασθεὶς κἀγὼ ἤδη ἄρχομαι λόγου. ὁ δὲ τῆς ἀληθείας
 θεὸς μὴ περιέλοι λόγον ἀληθείας ἐκ στόματός μου· οὐ γὰρ
 ἀπεχθεῖα τινὶ ἢ φιλία, ἐξ ὧν τὸ ψεῦδος ἐπιπολὺ τίκτεται, πρὸς
 τούτους ὑπήχθη τούς λόγους, ἀλλ' ἀληθείας ἔνεκα καὶ πρὸς
 ἀληθείας ἐραστὴν τούτους ποιῶμαι. ἔτι δὲ οὐδ' ἀκοῇ ταῦτα
 πρὸς τῶν παλαιότερων παρειληφῶς ἢ φήμαις προσέχων καὶ
B μύθοις ὑγιᾶς οὐδὲν ἔχουσιν, ἐξ ὧν συμβέβηκε τοῖς πολλοῖς τῶν
 συγγραφέων ἀποπλανηθῆναι τῆς ἀληθείας, ἀλλ' αὐτὸς ἐφ' ἅπασι
 παρῶν καὶ ὡς ἔνεστι μάλιστα τᾶληθῆ περι πάντων εἴπερ τις
 εἰδῶς, οὕτω δὴ ποιήσομαι τὴν περὶ αὐτῶν διήγησιν, τὴν ἀλή-
 θειαν προστησάμενος καὶ πάσης ἄλλης αἰτίας αὐτὴν προτιμή-
 σας. εἰ δὴ σὺ μὲν ἀληθείας ἐραστὴς, ἐμέ τε οὐδὲν ἔστι τὸ
C πείσον ταύτης ἀποστήναι διὰ πάσης τῆς διηγήσεως, ἔχεις ὄπερ
 ἐπόθεις. ἄξιον δὲ μικρὸν ἄνωθεν ἀναλαβεῖν τὴν σειρὰν τοῦ γέ-
 νους τῶν βυσιλέων, ὡς ἂν εἰδείημεν, τίς ἐκ τίνος ἔφν, τίνας τε
 αὐτὸς τετοκῶς τίνα προέστησε βυσιλεύειν, τοὺς ἄλλους κατα-
 στήσας τελεῖν ὑπ' αὐτόν.

8. μὴ περιέλοι. Psalm. 118. ED. P.

alii plane secus continenter huc illuc Euripi instar fluitarunt. Quia etiam si quis diligenter his rebus attendere animum voluerit, divinorum quoque iudiciorum profunda deprehendet. Quare cum propositae narrationis multiplicem varietatem ob oculos ponerem, ecquid me ad scribendum darem, diu in incerto habui. Tamen quia nihil amicitia potentius, nec ad suscipienda vel maiora viribus onera quidquam efficacius, ideo ego quoque ad scribendum accedo, Deum veritatis antea comprecatus, ne verbum veritatis auferat de ore meo. Non enim odio aut gratia, mendaciorum plerumque parentibus, adductus: sed veritatis studio et veritatis amantibus scribere me profiteor. Ad hoc non ista a maioribus natu didici, aut famae auscultans fabulisve ineptis, quibus decepti plerique scriptores a recto itinere aberrarunt: sed ipse ego praesens omnibus interfui, singulaque, si quisquam alius, perspectissima habens, ut potero, ea commemorabo: veritatemque, tamquam scopum intuens, quacunque alia causa potiore ducam. Quamobrem si tu, Nile, veri pernoscenti es cupidus: nihil autem erit quod me per totam narrationem ab eo avocet: fiet profecto quod concupisti. Verum paulo supra genealogiam domus imperatoriae iuvat repetere, ut intelligamus, quis a quo procreatus, et quorum ex se ipso natorum quem imperio admoverit, reliquis filiis huic parere iussit.

Ὁ βασιλεὺς τοίνυν Ἀλέξιος, ὁ τὴν ἐπωνυμίαν Ἄγγελος, τῷ Θεόδωρῳ Λάσκαρι τὴν θυγατέρα κατεγγυήσας, τὴν βασιλείον D ἀρχὴν παρέπεμψε πρὸς αὐτόν. οὗτος δὲ αὐτὸν ἄρξενος παιδὸς ἀπορῶν, Ἰωάννη τῷ Βατάτζη ἐξ ἀρχοντικῆς τάξεως ὄντι 5 Εἰρήνην τὴν θυγατέρα συνέζευξεν, ἀποδείξας καὶ βασιλέα τὸν κηδεστήν. αὐτῷ δὲ Θεόδωρος γεγέννηται παῖς, Ῥωμαίων καὶ αὐτὸς βασιλεύσας. ἐξ αὐτοῦ δὲ γεγέννηται Ἰωάννης, ἐφ' οὗ δὴ τῆς P. 6 βασιλικῆς τοῦ γένους διατηρηθείσης σειρᾶς, ἐπὶ Μιχαὴλ τὸν Παλαιολόγον ἡ βασιλεία μετέβη ὅς δὴ παῖδας ἐγέννησεν ἄρξενος 10 Ἰωάννης, Ἄνδρόνικον, ὅς καὶ τῶν βασιλικῶν ἐπελάβετο σκήπτρων, καὶ Κωνσταντῖνον τὸν ἐν τῇ πορφύρᾳ τεχθέντα, καὶ τρίτον Θεόδωρον ἀλλὰ καὶ Θηλείας τσοσάντας, Εἰρήνην καὶ Εὐδοκίαν καὶ Ἄνναν. V. 4 οὗτος δὲ ὁ βασιλεὺς Ἄνδρόνικος ὁ τοῦ Μιχαὴλ βασιλέως παῖς, B δυοὶ γάμοις προσομιλήσας, ἐκ μὲν Ἄννης τῆς θυγατρὸς τοῦ τῆς 15 Οὐγκρίας ῥηγός, παῖδας ἐγέννησεν ἄρξενος δύο, Μιχαὴλ τὸν βασιλεύσαντα σὺν αὐτῷ, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον δεσπότην ὀνομασθέντα, ὡς καὶ μετὰ τὸν βασιλέα τεχθέντα καὶ τὰ δευτερεῖα φερόμενον ἐπὶ πᾶσιν. ἐκ δὲ τῆς πρὸς δεύτερον γάμον ὁμιλησώσας αὐτῷ Εἰρήνης, τῆς θυγατρὸς μαρκέση Μουμ- 20 φαρὰ ἄρχοντος Λουμπαρδίας, ἐγέννησεν υἱὸς τρεῖς, Ἰωάννην, C Θεόδωρον καὶ Δημήτριον, καὶ θυγατέρα μίαν τὴν Σιμωνίδα. ὁ δὲ γε βασιλεὺς Μιχαὴλ, ὁ τοῦ προῤῥήθεντος Ἄνδρονίκου βασιλέως παῖς, εἰς γάμον ἑαυτῷ συναρμόσας τὴν θυγατέρα τοῦ τῆς Ἀρμενίας ῥηγός, παῖδας ἔσχεν ἐξ αὐτῆς τὸν τε βασιλέα

13. παῖς. Ad oram ms. ascriptum erat πατήρ, frustra. ED. P.

15. Zonaras et alii Οὐγγεταν appellat. Idem.

Alexius igitur imperator cognomento Angelus, filia Theodoro Lascari thalamo sociata, summum quoque principatum ad eundem transmisit. Lascaris sobole virili carens, Ioanni Batatzae, ex ordine procerum, Irenem ex se natam collocavit, generumque imperatorem nominavit. Ioannis satu Theodorus editur, qui et ipse Romanis imperitavit. Is Ioannem creat, in quo intercisa propagatione imperatoria, ad Michaelem Palaeologum regnum transiit. Hic liberos sustulit mares tres, Andronicum, qui etiam in imperium successit: Constantianum porphyrogenitum ac tertium Theodorum: filiasque totidem, Ireneam, Eudociam et Annam. Andronico igitur Michaelis imperatoris filio duae deinceps uxores fuerunt, quarum prior Anna, Hungarorum regis filia, duos mares ei peperit, Michaelem, qui cum patre imperium tenuit, et Constantinum despotam cognominatum, ut qui post fratrem imperatorem generatus, per cuncta proinde secundam obtineret. Ex altera, nempe Irene, marchionis Montisferrati Lombardi principis filia, trium filiorum factus est parens, Ioannis, Theodori, Demetrii et unius puellae nomine Simonidis. Iam vero Michael imperator praedicti Andronici filius, ducta regis Armeniorum filia, An-

- D** Ἀνδρόνικον καὶ Μανουὴλ τὸν δεσπότην, καὶ θυγατέρας, Ἄνναν καὶ Θεοδώραν. Ἄ μὲν οὖν συμβέβηκεν ἐπὶ τῶν ἀναγεγραμμένων βασιλείων, ἀπὸ τῶν τοῦ Λάσκαρι χρόνων ἄχρι Μιχαὴλ βασιλείως τοῦ τῶν Παλαιολόγων δευτέρου, πολλοὺς ἐγένετο συγγράψασθαι σπούδασμα οὐ μικρόν ἐξ ὧν αὐτὸς τε σὺ καὶ εἴ τις ἕτερος βούλοιο, δυνηθεῖν ἂν ἀκριβῶς μαθεῖν περὶ τῶν
- P. 6** πεπραγμένων εἴ γε μὴ κάκεινοι, ταῖς προῤῥηθείσαις ἐναχθέντες αἰτίαις, τὸ μὲν ἀληθῆ λέγειν εἶασαν χαίρειν, αὐτοὶ δὲ ὅπως ποτὲ ἔτυχον διακείμενοι περὶ ὧν διελέγοντο, οὕτω δὴ καὶ τὴν διήγησιν ἀπέδωκαν τῶν πραγμάτων, ἀρκεῖν αὐτοῖς ἠγούμενοι πρὸς ἀντιμισθίαν τῶν πόρων, ἢ τὸν φιλούμενον ἐπαινεσαι, ἢ τὸν μισούμενον καθυβρίσαι, τῆς δ' ἀληθείας μηδὲν
- B** φροντίσαντες. ἐξ ὅτου δ' ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ, τῶν Παλαιολόγων ὁ δεύτερος δηλαδὴ, τοῦ παρόντος ἀπέστη βίου, ἢ οὐδεὶς συνεγράψατο τὰ τοῖν βασιλείων ἐξεργασμένα ἐν τε τοῖς εἰρήνης 15 καιροῖς καὶ ἐν οἷς περὶ τῆς ἀρχῆς ἐπολέμησαν πρὸς ἀλλήλους ἢ εἶγε καὶ συνεγράψατο, οὐκ ἂν οἶμαι καθαρῶς τῆς ἀληθείας αὐτὸν ἐφάπτεσθαι, ἅτε δὴ τῶν πραγμάτων ἀκριβῆ γνῶσιν οὐκ ἐσχηκότα, πολλῶν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ καὶ ποικίλων συνενε-
- C** χθέντων. διὸ σὺ τε καλῶς ἐποίησας παρὰ τοῦ σαφῶς εἰδότος 20 ἐθέλησας μαθεῖν, ἐγὼ τε μηδὲν μελλήσας, τὴν διήγησιν ἐκδήσομαι τῶν πραγμάτων, τῆς ἀληθείας προτιμήσας μηδὲν.

dronicum imperatorem, et Manuelem despotam, muliebris autem sexus Annam et Theodoram ex ea suscepit. Quae autem temporibus imperatorum, quos supra dixi, a Theodoro Lascari usque ad Michaelem ex Palaeologis secundum acta sunt, in iis describendis complures diligentissime elaborarunt: unde et tu, et quibus libebit, accuratam rerum cognitionem possitis parare, nisi forte etiam illi, praedictorum rei criminum, veritatem valere iusserunt, et prout erga eos erant animati, de quibus exponebant, ita rerum nobis memoriam tradiderunt, satis magnam suis laboribus mercedem statuentes vel immodice commendare quos diligenter, vel despicabiles reddere quos odissent, veritatis rationem habentes nullam. Ab excessu autem Michaelis Palaeologi secundi aut nemo quisquam quae ab utroque imperatore et pacis temporibus et bello, in quo de imperio dimicarunt, gesta sunt, conscripsit: aut si etiam, non eum arbitror incorruptam veritatem attingisse: utpote accurata gestorum cognitione destitutum, quandoquidem haud ita longo intervallo multa et varia contigerunt. Quocirca cum tu prudenter facis, ab eo accipere illa desiderans, qui ea certissime novit: tum ego nihil procrastinans, eadem quam verissime explenare occipiam.

α. **Ο** τοίνυν βασιλεὺς οὗτος Ἰ. *Μιχαήλ, συμβασιλεύων* P. 10
Ἀνδρονίκῳ τῷ βασιλεὶ καὶ πατρὶ, καὶ παῖδας ἐσχηκώς, καθάπερ V. 9
εἰπόντες ἐφθήμεν, ἄρθενας δύο καὶ θυγατέρας τοσαύτας, τὴν
μὲν ἑτέραν τῶν θυγατέρων τὴν Ἄνναν Θωμᾶ τῷ δεσπότη,
στῷ τοῦ Νικηφόρου τοῦ δεσπότη παιδί, ἄρχοντι τῆς Ἀκαρνα-
νίας πρὸς γάμον ἐξέδωκε τὴν Θεοδώραν δὲ τῷ βασιλεὶ Μωσῶν
Σφεντισθλάβῳ τοὺς υἱοὺς δὲ αὐτοῦ, τὸν βασιλέα Ἀνδρόνικον
καὶ Μανουὴλ τὸν δεσπότην, παρὰ τῷ βασιλεὶ καὶ πάππῳ αὐ-
τῶν ἀφείδ ἀνάγεσθαι βασιλικῶς, αὐτὸς ἐπεραιώθη πρὸς ἔω,
10 τοῖς ὑπηκόοις ἐκέλευε τῇ βασιλείᾳ Ῥωμαίων τὴν δυνατὴν εἰσοί-
σων βοήθειαν, πάσχοσι κακῶς ὑπὸ τῶν Περσῶν. ὀλίγον δέ P. 11
τινα χρόνον ἐνδιατρίψας ἐκεῖ, καὶ πρὸς τὴν Κωνσταντίνου
πόλιν ἐπανελθὼν, πέμπεται παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτῷ καὶ βασι-
λέως τῇ Ἀδριανοῦ πόλει ἐνδιατρίβειν. καὶ διέτριψεν ἐκεῖ χρό-
15 νον τινα συχρὸν εἶτα τοῦ πατρὸς πάλιν προστεταχότος, πρὸς
Θεσσαλονικίην ἀπῆρεν. ἐν τούτοις ὄντος αὐτοῦ, ἤκουσι κακῶν
ἄγγελοι πρὸς αὐτὸν, τὴν τῷ δεσπότη συνοικοῦσαν Θωμᾶ θυ-
γατέρα αὐτοῦ λέγοντες τεθνηκέναι καὶ μετὰ μικρὸν ἕτεροι
τῶν προτέρων βαρύτερας φέροντες ἀγγελίας τὸν υἱὸν αὐτοῦ
20 Μανουὴλ δεσπότην ἔφασαν τεθνηκέναι. εἶτε δὲ καὶ νόσημα
τι τῶν ὀξέων ἐνδον οἰκουροῦν ἔτι ἢ τῆς ἀθυμίας ὑπανῆψε φλόξ,
εἶτε καὶ αὕτη καθ' αὐτὴν ἢ ἀμετρία τῆς λύπης ἤρκεσε πρὸς θά-
νατον αὐτῷ, μετὰ ὀγδόην ἡμέραν τῆς ἀγγελίας τῆς τελευταίας

13. *αὐτῷ. αὐτοῦ et ita saepius infra. ED. P. καὶ post αὐτῷ Gr.*

1. **M**ichael imperator, senioris Andronici et patris in imperio socius et collega, cum generasset, sicuti antea demonstravimus, filios duos, filias item duas, Annam quidem filiarum alteram Thomae despotae, Nicephori despotae filio, principi Acarnaniae, in coniugium tradidit, Theodoram autem Sphenthisthlabo Moesorum regi connubio iunxit: puerosque ambos Andronicum imperatorem et Manuelem despotam avo regali disciplina educandos concedens, ipse in orientem transmisit, ut qui illic in Romanorum dititione erant et a Persis vexabantur, iis pro copia auxilium portaret. Ubi cum non ita diu commoratus esset, Constantinopolin revenit, et a patre Adrianopolin missus, diutius ibidem aetatem habuit. Ab eodem denuo iussus, Thessalonicam proficiscitur, quo illi tristes nuntii afferuntur, Annam filiam, cum Thoma despotam coniunctam, lucis usum reddidisse, parvo intervallo alii prioribus etiam tristiores, Manuelem despotam iuniorum filium vivere destitisse. Sive autem morbum quempiam intestinum et acutum dolor acceptus veluti flamma succensum exaggeravit, sive ipsa per se luctus immensitas tantum valuit: die post acceptum de filii morte

A. C. 1820 τοῦ παιδὸς τελευτῆ καὶ αὐτὸς ἐν Θεσσαλονίκῃ, τρίτον πρὸς τεσσαράκοντα χρόνον ἄγων τῆς ἡλικίας, ἔτους ἑννάτου πρὸς τοῖς εἴκοσι καὶ ὀκτακοσίοις καὶ ἑξακισχιλίοις, δωδεκάτῃ μηνὸς ὀκτωβρίου, ἡμέρᾳ πρώτῃ τῆς ἑβδομάδος. τούτων οὕτω συνενεχθέντων, ἀγγέλλεται τῷ βασιλεῖ Ἀνδρονίκῳ τῷ τοῦ τετελευ-5 τηκότος πατρὶ ἢ τοῦ βασιλέως καὶ υἱοῦ τελευτῆ, καὶ χρόνον μὲν τινα συχνὸν ἐπένησεν ἐπὶ τῷ βασιλεῖ καὶ παιδί· οὐ γὰρ ἄφρας ἔψαυσεν αὐτοῦ καρδίας ἢ τοῦ καλοῦ παιδὸς τελευτῆ· εἶτα δαίμονός τις τῶν ἐξητασμένων ἐπὶ φθορᾷ, βαρὺ καὶ ἄγριον C κατὰ τῆς Ῥωμαίων πνεύσαντος εὐτυχίας, ἢ τῆς ἀληθέστερον μᾶλ-10 λον εἰπεῖν, αὐτοῦ τοῦ τὰ πάντα οἰκονομοῦντος Θεοῦ πρὸς ἔκτισιν τῶν ἐπὶ πληθεῖ καὶ μεγέθει τὸ μέτρον ὑπερβαινόντων ἡμετέρων σφαλμάτων τὰ τοιαῦτα παραχωρῶντος, ἐπὶ νοῦν ἔρχεται τῷ βασιλεῖ Ἀνδρονίκῳ, τὸν μὲν καθεστῶτα βασιλέα τὸν ἔγγονον αὐτοῦ τὸν νέον Ἀνδρόνικον ἀποστερησαί τῆς βασιλείας 15 καὶ εἰς ἰδιώτου μεταστῆσαι σχῆμα, τὸν υἱὸν δὲ αὐτοῦ τὸν Κωνσταντῖνον δεσπότην ὄντα τῷ διαδήματι τῆς βασιλείας κοσμησαί. οὐ μᾶλλον αὐτοῦ τούτου γε ἔνεκα διανοηθεῖς τοῦτο τοῦ Κων- D σταντῖνου, ἢ ὥστε τὸ τῆς βασιλείας ἀξίωμα καὶ εἰς τὸν ἐκ παλλακῆς αὐτῷ δὴ τῷ Κωνσταντῖνῳ προσόντα παῖδα μετα-20 βῆναι τὸν Μιχαῆλ, ὡς πατρόθεν καὶ ἐξ ἁρμονίας αὐτῷ προσῆκον, ὃς δὴ καὶ Καθαρὸς ὠνόμαστο, μητρόθεν λαχὼν τὴν κλησιν. οὗτος δὴ ὁ Μιχαῆλ εἴλκε μὲν καὶ τὰς τοῦ γένους πηγὰς ἐκ φανύλης καὶ ἀσήμου μητρὸς, ἣν δὲ καὶ τᾶλλα ἀξίος οὐδενός.

V. 10 οὔτε γὰρ φύσεως ἔτυχεν εὐρώστου πρὸς τὸ φρονεῖν, οὔτ' ἐγ-25

1. A. C. 1821 in margine ed. P., male. 15. ἔγγονον. Vulgo ἔκγονον.

nuntium octavo ipse similiter apud Thessalonicam naturae concedit, annum agens tertium ultra quadragesimum, ab orbe condito sexies millesimo octingentesimo vicesimo nono, quarto Idus Octobres, primo die hebdomadis. Cum haec ad istunc modum evenissent, Andronicus senior de eius obitu certior factus, in diuturno moerore iacuit; in pectus enim quam altissime tam boni filii occasus descenderat. Exin quopiam malo daemone de iis qui in exitio hominibus machinando sunt exercitati, adversus Romanorum felicia tempora dirum et immane spirante, quinimo, ut verius loquar, ipso universam naturam procurante Deo ad delictorum nostrorum, qua multitudine qua gravitate infinitorum, poenas expetendas permittente, Andronicus decretum iam imperatorem nepotem suum Andronicum iuniorem, imperio spoliatum, in ordinem privati hominis redigere, ac pro eo Constantium filium despotam imperiali diademate exornare meditatur; neque id tam ipsius Constantini causa, quam ut amplitudo imperatoria etiam ad Michaelem puerum, ipsi Constantino ex Cathara pellice natum, a qua et Catharus cognomen invenit, tamquam debita a patre et per cognationis vinculum veniret. Hic igitur Michael generis sui

κυκλίον πείραν ἔσχε παιδείας, οὔτε πρὸς στρατείας ἤσκητο τὸ A. C. 1390
 παράπαν, οὔτε πρὸς τι τῶν ὅσα νέους κοσμεῖ εὐφρωδῶς εἶχε κἄν
 ἐπ' ὀλίγον, ἀλλ' οὕτω παντάπασιν ὄντα παντὸς ἐστερημένον κα-
 λῶ, δεινὸς ἔρωσ εἰσῆλθε τὸν βασιλέα, τῇ λαμπρῇ ταύτῃ καὶ P. 12
 5βασιλείας δεομένη φρενὸς ἐπιστῆσαι βασιλείᾳ Ῥωμαίων. οὕτω δὲ
 διανοηθεὶς καὶ ἔργου ἤπτετο ἤδη, καὶ τὸν Μιχαὴλ ἐκ τῆς παρὰ
 μητρὶ διατριβῆς ἀφελὼν, σύνοικον ἀπέδειξεν ἑαυτῷ καὶ συν-
 διατρίβοντα, αὐτῷ τε αἰεὶ παρακαθήμενον καὶ παριστάμενον,
 καὶ τὰ πρῶτα τῶν γνησίων ἀποφερόμενον, ὅσα γε εἰς τιμὴν
 10ἔτι τε διὰ σπουδῆς ἐποιεῖτο πύσης, ἔν τε τοῖς πρὸς τοὺς ὄθεν-
 δήποθεν πρέσβεις χρηματισμοῖς, κἄν ταῖς πρὸς ἀρχιερέας ἢ
 τινας τῶν σοφῶν ὀμιλίαις, ἢ καὶ ἄλλοις τισὶ λόγοις τὸν ἀκροα-
 τὴν δοκοῦσι συνετώτερον ποιεῖν ἑαυτοῦ, παρεῖναι καὶ ἀκροᾶ-
 σθαι τὸν Μιχαὴλ· εἰ δέ ποτε συμβεβῆκει τὸν Μιχαὴλ μὴ παρεῖ- B
 15ναι ταῖς ἀγωνιστικαῖς ὀμιλίαις τοῦ βασιλέως, μετεκαλεῖτο τοῦ-
 τον διὰ πολλῶν ὡς δὴ τι προὔργου ποιῶν. σκοπὸς δ' ἦν αὐτῷ,
 τὸ ἐμφανὲς μὲν, ὡς ἂν αὐτῷ περιποιήσῃ τιμὴν καὶ Ῥωμαί-
 ος πείσῃ ὡς ἐγγόνῳ βασιλέως αὐτῷ προσέχειν τῇ δ' ἄληθειᾳ,
 πρὸς τὸ μελετώμενον αὐτὸν τῆς ἀρχῆς ἐξασκῆσαι ὕψος, καὶ
 20πρὸς πείραν ἀναγαγεῖν διοικήσεως πραγμάτων βασιλικῶν. καί-
 τοι γε αὐτὸς ὁ βασιλεὺς Ἀνδρόνικος μετὰ τὰς συμβάσεις, ὡς
 ἐποιήσατο πρὸς τὸν ἔγγονον καὶ βασιλέα τὸν νέον Ἀνδρόνικον, ἑαυ-
 τὸν ἐξαιτιώμενος περὶ τούτου, οὐκ ἐκ περιουσίας τινὸς ἢ κα-
 21. καίτοι γε Gr. pro καίτοι τε.

fontem ex matre vili et ignobili traxit, fuitque cetera quoque nullius pretii. Nam neque illi ingenium prudentia munitum erat, neque liberalium disciplinarum peritiam ullam, neque militaris scientiae exercitationem vel mediocrem, neque demum quantamcunque indolem ad ullum adolescentiae decus et ornamentum prae se tulit. Nihil tamen secius vehemens libido Andronicum imperatorem invasit, ut omnimodis ab omni laude inopem splendidissimo et altae caiusdam mentis indigo principatui Romano praeficiendum existimaret. Ergo ubi consilium expedit, nihil morandum ratus, Michaellem consuetudine, convictoque matris segregatum, domesticum suum et contubernalem fecit; a latere suo nunquam discedere passus est, et quaecumque legitime generatis honorifica tribuerentur, in his eundem primas ferre voluit. Insuper enixe operam dedit, ut in responsis ad legationes undeunde missas, et in congressibus cum episcopis aut cum viris sapientibus, aliisque in colloquiis, quae auscultatorem semetipso prudentiorem effectura viderentur, coram Michael adesset atque attenderet. Sin, imperatore disceptante cum quopiam, forte fortuna abesset, pluribus continuo missis, ut magnum operae pretium faciens, eum advocabat. At scopus quidem eius in speciem erat, ut, his rationibus illi honorem auctoritatemque compararet Romanisque velut nepotem imperatoris colendum observandumque per-

- A. C. 1320 κούργου σκέψεως ἔλεγε τὰ κατὰ τὸν Μιχαὴλ γεγενησθαι, ἀλλ' Ἐπεριέργως οὕτω καὶ ἀπλῶς ἐκ τοῦ συντυχόντος. καὶ ἦν ἂν τοῖς τοιοῦτοις λόγοις ἰσχυρὰ πίστις τό τε τοῦ βασιλέως ἀξίωμα καὶ τὸ διὰ βίου παντὸς αὐτὸν τῇ ἀληθείᾳ προσέχειν, εἰ μὴ τὰ τῶν πραγμάτων τέλη τὰς ἀρχὰς ἀπέδειξαν ἑαυτῶν οὐχ ὡς ἔτυχεν, ὁδὸν ἐκ τοῦ συμβεβηκότος, ἀλλ' ἐκ περινοίας καὶ σκέψεως οὐ δικαίας γεγενημένας σκεπτέον δὲ ἐκ τῶν πραγμάτων.
- D β'. Ἐθους γὰρ ἐπικρατοῦντος παρὰ Ῥωμαίοις, ἐπειδὴν ἀπολίπη τὸν βίον ὁ βασιλεὺς, τοὺς μὲν ἐπιτρόπους τῶν ἐπαρχιῶν ἅπαντας παραλύεσθαι τῆς ἀρχῆς, εἰς ἓν δὲ συνιόντας, 10 ὄρκοις βεβαιοῦν τὴν πίστιν τῷ ὑπολειπομένῳ βασιλεῖ, εἰ γὰρ εἰς ἓστιν ἢ καὶ δύο, εἰτ' ἀδθις, οἷς ἂν αὐτῷ δόξειε, τὰς ἀρχὰς ἐγγχειρίζειν ὄριστο καὶ τότε παρὰ τοῦ βασιλέως, μετὰ τὴν
- P. 18 τοῦ υἱοῦ καὶ βασιλέως τελευτῆν Μιχαὴλ, τοὺς τε ἐν τέλει καὶ τοὺς ἐν ἀξιωμασίᾳ πάντας, μέλλοντας καθίστασθαι πρὸς ἀρχὰς, 15 ὄρκοις ἐμπεδοῦν τὴν πίστιν τοῖς βασιλεῦσιν. ἐτελοῦντο τοίνυν
- V. 11 οἱ ὄρκοι οὐ κατὰ τὸν πρότερον συνήθη τύπον. εἶ γὰρ καὶ Μιχαὴλ ἐν ζῶσιν ὄντος τοῦ βασιλέως, εἶπερ ἐδέησέ τινα ὄρκον δοῦναι πίστιν τοῖς βασιλεῦσι, προαπαριθμησάμενος τὰ ἄγια ἐν οἷς ὤμνουν, εἶτα στέργειν ἔλεγε καὶ βασιλέας, πρῶτον μὲν 20 Ἀνδρόνικον τὸν καὶ πρεσβύτερον τῷ χρόνῳ καὶ πατέρα τῶν βασιλέων, καὶ τὴν αὐτοῦ γαμετῆν, εἶτα μετ' ἐκείνον τὸν υἱὸν

20. βασιλέας. Vulgo βασιλέα.

suaderet; re autem vera, ut eum ad destinatum imperii fastigium prae-
pararet et ad imperialium functionum experientiam eveheret. Quam-
quam ipsummet post pacificationem cum iuniore Andronico, quo a
se culpam removeret, affirmare solitum ferunt, quae Michaeli facta
essent, non aliqua vafricitie aut dolo malo, sed incuriosae, nullo fuco
et casu facta esse. Ac propter altitudinem quidem gradus, quem te-
nebat, amoremque veritatis, cui in omni anteacta vita studuerat, fir-
mam fidem eius reperisset oratio, nisi rerum exitus postea declaras-
set, earum exordia non fortuito et inconsulto, sed ex callido comen-
tento potius et insidiosis cogitationibus exstitisse: id quod res ipsa
demonstrabit.

2. Cum increbuisse apud Romanos consuetudo, ut mortuo imperatore
provinciarum praesides omnes decederent, et in unum coeuntes, impe-
ratori superstiti, si unus esset, aut etiam duobus, fidelitatis sacramentum
dicerent; deinde, quos ille delegisset, iis praefecturas traderet: edi-
xit etiam tum imperator, ut, extincto Michaeli filio collega, quicum-
que magistratus gererent et dignitates obtinerent, si eas sibi confir-
mari optarent, novo sacramento imperatoribus sese obstringerent. Ius-
iurandum dabatur illud quidem, neque tamen veteri ac solenni more.
Nam vivo adhuc Michaeli, percensitis antea sanctis, quae testaban-
tur, tum se agnoscere et amplecti profitebantur imperatores, primum
quidem Andronicum, utpote annis grandiozem imperatorumque pa-

αὐτοῦ Μιχαὴλ ὁμοῦ τῇ συζύγῳ, καὶ τρίτον τὸν νέον Ἀνδρόνικον. A. C. 1320
 κων, νίον μὲν ὄντα τοῦ Μιχαὴλ, νίωvὸν δὲ Ἀνδρονίκου· τοῦ Β
 τοιούτου ἔθους ἀπὸ τῶν χρόνων ἀρξαμένου τοῦ πρώτου βεβα-
 σιλευκότος Παλαιολόγου τοῦ Μιχαὴλ· πρότερον γὰρ οὐκ ἐξ-
 ἦν τῷ παιδί τοῦ βασιλέως ὄρκους ἀποδιδόναι, ἀλλ' οὐδὲ παρα-
 σήμοις κεκοσμηθῆναι βασιλικοῖς, εἰ μὴ, τοῦ πατρὸς αὐτῷ μετα-
 στάτος τοῦ βίου, τὸ κράτος τῆς βασιλείας ἤδη καθαρῶς πρὸς
 αὐτὸν μεταβαίη. ὥσπερ ἔφημεν τοίνυν, ἔτι τοῦ Μιχαὴλ ζῶν-
 τος τελουμένων τῶν ὄρκων, μετὰ τὴν ἐκείνου τελευταίαν ὄριστο
 10 αὐτὸν ὀμνύοντας πρὸς μόνον τὸν πρεσβύτερον Ἀνδρονίκον ποιει-
 σθαι τοὺς ὄρκους καὶ ὃν ἂν αὐτὸς βασιλέα Ῥωμαίων καταστή-
 σῃ, τὸ τοῦ νέου βασιλέως ὄνομα Ἀνδρονίκου παντάπασιν ἐκ-
 βαλόντας. τοῦτο πάντας μὲν ἠνίασε τοὺς συνετώτερους Ῥω-
 15 μαιῶν, καταστοχαζομένους ἤδη τὴν μέλλουσαν ἔσσεσθαι τῶν
 Ῥωμαϊκῶν πραγμάτων φθορὰν ἐκ τῆς ἀναφρομένης μεταξὺ
 τῶν βασιλέων στάσεως καὶ διαφορᾶς· τῷ δέει μέντοι τοῦ κρα-
 τοῦτος ἄκοντες πάντες ὤμνον ὡς ἀκελεύοντο, πλὴν ἐνὸς μόνου
 τοῦ Καντακουζηνοῦ Ἀνδρονίκου, τῇ τοῦ παρακοιμωμένου τε-
 τιμημένον ἄξιᾶ· οὗτος γὰρ χρησάμενος παρῤῥησίᾳ κατὰ καιρὸν,
 20 ἀπέδειξεν εἶναι τοῦ θεοῦ φανεράν, εἰ μὴ καὶ τὸν νέον
 βασιλέα Ἀνδρονίκον συμπαραλάβοι τοῖς ὄρκουσι· τοῦτον γὰρ
 τὸν τρόπον καὶ πρότερον ὀμωμοκέναι. διὸ καὶ οἱ ἐπὶ τῆς ὄρκω-
 25 μοσίας τεταγμένοι, συνιδόντες τὴν ἔνστασιν τοῦ ἀνδρὸς ὡς
 δίκαιαν, ἄκοντες μὲν, ὁμῶς δ' ὄν συνεχώρησαν αὐτῷ τὸν

realem, et imperatricem: deinde filium eius Michaellem item cum
 coniuge: tertio loco Andronicum Michaelle prognatum, Andronici ne-
 potem: hac consuetudine a temporibus Michaelis ex palaeologis primi
 imperatoris introducta: ante illam siquidem aetatem imperatoris filio
 non iurabatur: neque eum insignibus imperatoris cohonestare licebat,
 nisi, patre iam lumine casso, imperialis ad eum potentia citra con-
 troversiam devolveretur. Itaque iuramentis, eo modo quo diximus,
 Michaelle superante, conceptis, post eius e vita discessum lata lex
 est, ut Andronico seniori tantum, et quem is sibi consortem aleggisset,
 nomine Andronici iunioris penitus eiecto, iurata fides firmaretur.
 Quae res prudentioribus Romanorum universis, pestem et exitium
 in Romanam rem publicam ex suboriente inter imperatores dis-
 sidio distractioneque incubiturum, suspicione praecipientibus, luctuosa
 accidit. Nihilo minus dominantis timore subacti, omnes iuxta prae-
 ceptum iuramenti religione se devinxerunt, extra unum tantummodo
 Andronicum Cantacuzenum, honore praefecti sacri cubiculi insigni-
 tum. Is enim tempestiva loquendi libertate adhibita, Deum a se ma-
 nifeste contemptum iri dixit, nisi item iunioris imperatoris Andro-
 nici iurando meminisset: ad eum quippe modum etiam prius iura-
 visse. Quamobrem qui adiurabant, seu qui iuramentum deferebant,

Cantacuzenus.

2

- A. C. 1320 πρότερον τύπον ἐκθέσθαι τοῦ ὄρκου· τοῦτο δὴ παρ' αὐτῶν γνωρίσας ὁ πάππος καὶ βασιλεὺς, βαρέως μὲν ἤνεγκε τὴν τοῦ ἀνδρὸς παρθέσιαν, τοῦ δὲ μὴ τινα ταραχὴν ποιῆσαι τὴν πρὸς ἐκείνον ἔνστασιν, συνεχώρησε καὶ αὐτός. Ὁ μέντοι νέος Ἀνδρόνικος ταῦτα μαθὼν, ἐπλήρη μὲν σφοδρῶς τὴν ψυχὴν, ἡ τὴν ἀρχὴν τῶν τοιαύτων πραγμάτων εἰς αὐτοῦ καταστροφήν ἀποβλέπουσαν ἔνοῶν, ἔφερε δὲ τὸ ἄλγος σιγῆς, θυμὸν ἔδων, καθ' Ὅμηρον, καὶ οὐδὲ λόγῳ γούν ἐθέλων δοκεῖν ἀπανθασθαι.
- P. 14 ζειν πρὸς τὸν πάππον καὶ βασιλέα. ἐκείνος μὲν οὖν οὕτω καθήστο σιγῆ· εἰς δὲ τις τῶν ἐπ' εὐγενεῖα λαμπρυνομένων, καὶ 10 τὰς σειρὰς ἐλκόντων τοῦ γένους μητρόθεν μὲν ἐξ αἰμάτων βασιλικῶν, πατρός δὲ ὧν πατρὸς τοῦ παρὰ τοῖς Κομάνοις εὐγενεστάτου, οἱ προσεχώρησαν Βατάτζῃ τῷ βασιλεῖ τῆς Ῥωμαίων βασιλείας ἐπειλημμένῳ, Συτζιγῶν βαρβαρικῶς καλούμενον, ἐκ δὲ τοῦ ἀπὸ τοῦ ἀγίου φωτισματος αὐτὸν ἀναδεξαμένου Συρ-15 γιάννη ἐπικληθέντος· τούτου δὴ τοῦ Συργιάννη πατρὸς Συργιάννης νυκτὸς τῷ νέῳ βασιλεῖ προσελθὼν, „πάντως ἤκουσθαί σοι, βασιλεῦ“ ἔφη „τὰ καινοφρήματα ταυτὶ τὰ νέα, καὶ στο- Β χάζεσθαι τὸ τέλος τῶν πραγμάτων ἐκ τῆς ἀρχῆς ὄντι συνεπέ σοι προσήκει. οὐ γάρ ἔστιν εἰπεῖν, ὡς ὁ σὸς πάππος καὶ βασι-20 λεὺς ἐξ ἀνοίας ἢ ἀπειρίας τοιαῦτα προήχθη δρᾶν. ὁ παρελθὼν γὰρ χρόνος καὶ ἄπειρίαν πολλὴν καὶ φρονήσεως αὐτῷ μέγεθος 2. ὁ πάππος addidit M. 8. Iliad. ζ'. E.D. P.

non iniuria virum acrius obniti ac repugnare cernentes, et se ex antiqua formula sacramento constringeret, volentes nolentesque permiserunt. Id simul ex iis senior rescivit, hominis confidentiam inique passus, ne tamen si illum premeret urgeretque severius, turbatum aliquid efficeretur, connivendum et ipse censuit. Neptos comperto quid ageretur, illico animum graviter vulneratus, prooemiaque huiuscemodi ad eversionem atque interitum suum spectare auguratus, dolorem silentio dissimulat, cor suum comedens, ut Homerus ait, ac ne verbis quidem tenuis in avum contumax ac superbus videri studens. Atque ille quidem sic tacitus sedebat, cum quidam perillustri prosapia oriundus, cui maternum genus e sanguine imperatorio, pater autem apud Comanos, qui Ioanni Batatae imperium capessenti se dederant, nobilissimus, barbare Sytzigan, nomine vero eius, qui ipsum e sacro fonte susceperat, Syrgiannes nuncupatus: huius itaque Syrgiannis filius patri cognominis, noctu imperatorem nepotem cum venisset, istiusmodi verbis eum affatus est: Credo equidem, imperator, novas hasce machinationes tibi plane auditas esse, te autem, ut minime stultum, quoniam res tali exorsu evasura sit, coniectura providere decet. Illud profecto dici non potest, avum tuum dementia quadam aut imperitia rerum huc prorupisse, cum se prudentissimum experientissimumque multis antehac exemplis probaverit. Nam nisi prius constabilisset et commuisset, quem splendida

μαρτυρεῖ. ἀλλ' εἰ μὴ πρότερον ὄν μέλλει τῷ τῆς ἀλουργίδος A. C. 1820
 ἄνθει κοσμήσειν, κατέστησεν ἐν βεβαίῳ, οὐκ ἂν ἀπειτέρει σὲ V. 12
 ταύτης ἀναφανδόν. τὸ γὰρ σὲ μὲν ἐκβαλεῖν τῶν ὄρκων, ἀν-
 τεισαγαγεῖν δὲ ὄν ἂν αὐτὸς καταστήσῃ, οὐδὲν ἄλλο δυνασθαί
 μοι δοκεῖ. δεῖ δὴ σε βουλευσασθαι περὶ τοῦ πράγματος συνε-
 τῶς· ἐπεὶ γὰρ περὶ μικρῶν καὶ εὐκαταφρονήτων βουλεύσῃ, ἀλλ'
 ἢ καλῶς ζῆν, ἢ μὴ ἀτίμως ἀποθανεῖν· ἐγὼ δ' ἐμαυτὸν παρεξω C
 σοι προθυμώτατον πρὸς ἅπαν τὸ προστυπιτόμενον, ἐτοιμῶς
 ἔχοντα μὴ πράγματα μόνον καὶ κτήματα, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν
 10 ζῶην ὑπὲρ τῆς σῆς πρόβουσαι τιμῆς. Τούτων τῶν λόγων ἀκού-
 σας ὁ βασιλεὺς, „τῆς μὲν εἰς ἐμέ σου φιλίας ἕνεκα καὶ προθυ-
 μίας ὁμολογῶ σοι χάριν“ ἔφη „πολλὴν ἐπεὶ δ' ὁ μέγας δο-
 μίστικος ὁ Καντακουζηνὸς Ἰωάννης καὶ σοὶ μὲν οἰκείως διά-
 κείται πάνν καὶ φιλικῶς, ἐμοὶ δὲ συνδέεται δεσμοῖς φιλίας
 15 ἐξῆρξῆτος, ἐκ βρεφικῆς ἡλικίας ἄχρι καὶ δεῦρο συνηυξημένης
 ἡμῖν καὶ εἰς βέθους προκοψώσης τοσοῦτον, ὡς δοκεῖν τῆν μὲν D
 ἐμὴν ψυχὴν τὸ ἐκείνου σῶμα κινεῖν, τῆν δ' ἐκείνου ψυχὴν
 ἐν ἐμοὶ κινεῖσθαι καὶ ταῦτα καὶ λέγειν καὶ πράττειν ἄπερ
 ἂν ἐγὼ βούλωμαι, καὶ τρόπον τινὰ τὴν ἀμφοτέρων ψυχῶν
 20 συντακείσας εἰς μίαν ἀμφοτέρα τὰ σώματα κινεῖν. ἐπεὶ τοίνυν
 συμφυῶς οὕτως ἔχομεν πρὸς ἀλλήλους, οὐκ ἀνεκτὸν ἡγοῦμαι
 μόνος τι βουλευσασθαι περὶ ἐμαντοῦ, κἂν ἐν ἐσχάταις κινδύ-
 ναις συμβαίῃ περιπεσεῖν. ἀλλ' ἐπεὶ σὺ πρὸς Θράκην ἀπέ-
 χῃ τῆς ἐκείνου διάδοχος ἐσόμενος ἀρχῆς, γράμματα πρὸς αὐ-

parvum induturus est, non te eadem potam privatum iret. Etiam
 quid aliud sit, nomen tuum formula iurandi exclusisse, eius contra,
 quem ipse cooptaverit, inseruisse, ego non intelligo. Quoniam igitur
 non parvae et flocci faciendae res aguntur, sed quo pacto vel cum
 honestate vivas, vel citra dedecus ignominiamque pereas, tunc tibi
 sapienter consulat atque prospicias necesse est. De me hoc tibi pol-
 liceor, ad omnia mandata tua conficienda, nec ad res se facultates
 modo omnes, sed ad vitam quoque pro dignitate tua contemendam
 paratissimum fore. His dictis; imperator: Quod me tantopere dili-
 gis, inquit, et in mea causa tantam sinceritatem pro te fers, immor-
 tales tibi gratias ago. Ceterum quia Ioannes Cantacuzenus magnus
 domesticus et in intima familiaritate tua versatus et irruptis mecum
 amicitiae vinculis coniungitur, quae inde ab infantibus usque ad hanc
 diem nobiscum accrevit et eo aucta est, ut mea anima eius corpus
 videatur movere, anima autem eius in me habitare, eaque et dicere
 et agere, quae ego velim, atque quodammodo animae duae in unam
 constantem amborum artus regere videantur: quia, inquam, nos duo
 animis usque adeo coaluimus, sceleris consciscerem, si de rebus meis
 sine illo consultarem, etiamsi extrema in pericula incidorem. Sed
 cum tu in Thraciam pro illius successore abeas, manu mea scriptam

- A. C. 1320 τὸν λαβῶν τῆς ἐμῆς χειρὸς, ὡς ἂν πιστεύσῃ πρὸς λόγους σοὶ συνελθεῖν, ἄλλως γὰρ σὺ θαρρῆσαιεν ἂν, ταῦτ' ἐπίδος αὐτῷ.
- P. 15 καὶ συνελθόντων ὑμῶν εἰς ἓν καὶ βουλευσαμένων περὶ τῶν προκειμένων, ἅπερ ἂν ὑμῖν δόξῃ λυσιτελεῖν καὶ ὠφέλιμα, ταῦτ' ἔσται συνδοκούντα κάμοι. πέπεισμαι γὰρ ἀκριβῶς, ὡς, εἰ μὴ θεὸς οἷς οἴδε τρόποις τὴν ὑμῶν σφήλειε γινῶσιν, οὐκ ἂν ἀμάροιο τοῦ καλοῦ καὶ λυσιτελοῦντος καὶ ὠφελίμου, καὶ φρονήσεως δξείας ἔνεκα καὶ πείρου πραγμάτων πολιτικῶν καὶ τῆς περὶ ἐμὲ φιλίας ἄκρας καὶ συναφείας.⁴ τούτων οὕτω ῥηθέντων, τὰ γράμματα λαβῶν ἐκ βασιλέως ὁ Συργιάννης ἐχώρει¹⁰ πρὸς Θεράκην ἔνθα δὴ τῷ μεγάλῳ συγγενόμενος δομῆστικῷ, καὶ τὰ τε συμβάντα γινώσκων αὐτῷ, καὶ τὰ τοῦ βασιλέως B γράμματα ἐγχειρίσας, ἐβουλεύοντο περὶ τῶν παρόντων, καὶ δύο καὶ τρισὶν ἐπέξῃς ἡμέραις. καὶ ποικίλης καὶ πολυειδοῦς τῆς βουλῆς γενομένης, ἐπεὶ περὶ τῶν μεγίστων ἦν ὁ ἀγὼν καὶ¹⁵ πολλῶν ῥηθέντων παρ' ἀμφοτέρων, ἐπεὶ καὶ φρονήσεως ἔνεκα καὶ πείρας στρατηγικῆς τοῖς μάλιστα πρώτοις τῶν Ῥωμαίων συνημιλλῶντο τέλος ὁ μέγας δομῆστικὸς εἶπε τοιαύδε·
- C γ. „Πολλῶν ἂν ἠλλαξάμην πραγμάτων, ὃ βέλτιστε φίλων,
- V. 13 ἢ μᾶλλον καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς οὐκ ὀλίγον μέρος τινὸς, μὴ τὴν²⁰ βουλὴν ἡμῖν περὶ πραγμάτων προκείσθαι τοιούτων, ὥστ' ἀμφοτέρωθεν ἔχειν τὸ ἐπικίνδυνον οὐκ ὀλίγον, ὅπως ἂν ἀποβαίῃ. ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν ἄλλων πραγμάτων βουλευομένοις ἔστι συνάγειν ἐκ λογισμῶν, ὡς, ὁδὶ μὲν ἀπαντησάτων, σχήσει κα-

epistolam ei reddes, quo fide facta tecum congrediar: alioqui enim fortasse non audebit. Quaecumque autem vobis super praesenti statu meo deliberantibus conducere et expedire videbuntur, ea mihi quoque placebunt. Prorsus enim ita sentio, nisi Deus, modo quo ipse novit, mentibus vestris caliginem offuderit, vos, ut intelligentia pollentes, rei publicae usu praeditos mihi que omnibus necessitudinibus coniunctissimos, ab eo quod honestum, frugiferum et conducibile est, nequaquam discessuros. His inter se dictis, Syrgiannes cum litteris in Thraciam discedens, eas Cantacuzeno reddidit, et in colloquutione quae Constantinopoli acciderint enuntiat. Triduum deinceps in consultationem impendunt. Cum diversa et multifaria in medium allata essent; de negotio quippe in primis magno laborabatur; et uterque non pauca dixisset: prudentia enim civili, et experientia militari cum laudatissimis quibusque Romanorum certabant: tandem Cantacuzenus sic coepit.

3. Multas ego res, amicorum optime, vel potius ipsius vitae non exiguam partem praeoptarem amittere, quam ut esset ad nos delata huiuscemodi consultatio, ubi, utrumvis evenerit, citra grande periculum evenire non potest. Qui de aliis rebus in consilium veniunt, iis ratiocinando licet concludere, tali modo rebus euntibus, bene; alio, male om-

λῶς, μὴ οὕτω δὲ, τὸνναντίον ἅπαν ἂν ἀποβαίῃ ἐφ' οὗ δὲ νῦν A. C. 1320
 βουλευόμεθα, εἰ μὲν νικήσει τὰ χεῖρω, τῆς ζωῆς ἔστιν ἐκπε- D
 σεῖν· εἰ δὲ τὰ δοκοῦντα βελτίω γένηται κρείττω, κακῶν ἔσμον
 προσδοκᾶν ἀνάγκη. τοῦ βασιλέως γὰρ ἡμῶν τοιαῦτα βουλευο-
 μένου περὶ τοῦ ἐγγόνου καὶ βασιλέως, εἰ μὲν εἰς πέρας ἔλθῃ
 τὰ μελετούμενα, οὐδέμιαν ὑπερβολὴν ἔλλειψει κακῶν. ἄνθρω-
 πον γὰρ πολλῶν ἀντάξιον ἄλλων, φρονήσει μὲν τοῖς πρώτοις
 τῶν πρώτων ἀμφισβητοῦντα, ἀνδρία δὲ ψυχῆς πολλῶ τῷ
 μέσῳ τοὺς ἄλλους ὑπερνεκῶντα, ἐλευθερίᾳ δὲ γνώμης καὶ φύ-
 10σεως ἐπιτηδειότητι τῷ τοσοῦτῳ μεγέθει προσήκοντα τῆς ἀρχῆς,
 φιλίας δὲ εἰδῶτα καὶ τηροῦντα θεσμούς, ὅλος δὲ κοινὸν ἄγαλ-
 μα τῆς φύσεως ὄντα, οὕτως ἐρήμην ἐπὶ τοῖς μεγίστοις ἀλῶναι P. 16
 συμβαίνει, καὶ ἡ ζῆν παντὸς θανάτου βαρύτεραν ζῶην, (ὃ χθὲς
 καὶ πρώην ὡς βασιλεὺς καὶ προσκυνούμενος καὶ τιμώμενος,
 15ὅσμηρον καταφρονοῦμενος καὶ περιωβριζόμενος καὶ τῶν ἀγο-
 ραίων καὶ τοῦ δήμου νομιζόμενος εἷς,) ἡ τεθνήσκει παντὸς ἔξω
 καὶ δικαίου καὶ λόγου. εἰ δὲ δυνηθεῖη τρόπῳ δὴ τίνι τὸν κίν-
 δυνον ἐκφυγεῖν, τότε ἤδη τραγικοῦ τινος δεησόμεθα ποιητοῦ
 τὰς συμβησομένας παρ' ἀλλήλων Ῥωμαίοις ἐκτραγηδῆσαντος
 20στρυφοράς. τίς γὰρ οὐκ ἔννοεῖ, κἂν ἀψύχων ἀναιοθητότερος
 ἦ, ὡς διαστάντων τῶν βασιλέων, ἀνάγκη συνδιαστήναι καὶ τὴν
 ἀρχὴν, καὶ μάχας συδραγῆναι παρ' ἀμοτέρων μερῶν, καὶ B!
 ὥσπερ ἐν νυκτομαχίᾳ συμπεσόντας ἀλλήλοις συγγενικῶν αἱμά-

5. Vulg. ἐγγόνου. 7. πολλῶν ἀντ. ἄλλων. Hom. *Ilad.* λ'. ED. P.

nimo eventuras. In hac vero causa, si pars deterior viderit; moriendum
 erit; sin, quae apparet melior, quas non calamitatum Iliadas aubire opor-
 tebit? Etenim si exitum sortita fuerint, quae imperator noster adversus
 nepotem coquit, nullum malorum genus reliquum faciet. Hominem
 namque pluribus aequiparandum, prudentia cum prudentissimis de pal-
 ma contententem, fortitudine animi post se alios longe relinquente[m]
 ingenuitate et naturae habilitate ad tantam imperii mole[m] sustinendam
 idoneum, amicitiae et scientem et conservantem leges, et, ut universo
 dicam, commune humani generis ornamentum, sic indicta causa gra-
 vissimorum criminum damnari, atque aut vitam omni morte acerbio-
 rem exigere (qui enim heri et nudius tertius ut imperator adorabatur
 et colebatur ab omnibus, hodie despicitur et iniuriose tractatur, at-
 que unus de circumforaneis seu ex infima plebe habetur) aut prae-
 ter ius rationemque ad mortem mitti continget. Quod si qua via dis-
 crimen capitis effugerit, tum iam poeta quopiam tragico indigebimus,
 qui clades et aerumnas a Romanis vicissim importandas miserabiliter
 decantet. Quis enim vel stipite stupidior non videt, inter imperatores
 flagrante discordia necessario seditionem in imperio erituram, arma
 armis concursura, ac velut inito per noctis tenebras proelio, multas
 cognatorum amicorumque caedes futuras esse? Mitto direptiones ac

- A. C. 1820 των ἐμπλησθῆναι καὶ φιλικῶν; καὶ εὖ λεηλασάσας καὶ πραγμά-
των φθοράς, ἐν αἷς διαφθερούμεν τὴν οἰκείαν ὡς πολεμίαν.
τί οὖν ἂν τις βουλευέσασαιτο πρὸς τσοαύτην ἀνακύπτουσαν βλά-
στην κακῶν; τὸ μὲν γὰρ τὸν νέον βασιλέα περιῶδεν οὕτως ἕξ
οὐδemiᾶς αἰτίας προηλακισθέντα καὶ τὴν βασιλείαν ἀφαιρε-
θέντα, ἴσως δὲ καὶ περὶ τὸ ζῆν κινδυνεύουσα, οὐδὲν ἔμοιγε
ἦτον θανάτου· τὸ δ' αὖ πάλιν πρὸ τοῦ προσήκοντος χρόνου
πρὸς πύλεμον ἐτοιμοὺς ὀφθῆναι, ὡς δοκεῖν καὶ τοῖς ἔξωθεν
C αὐτοῦς ἡμᾶς ἐξεπίτηδες τὸν βασιλέα παρορμᾶν πρὸς ἀποστα-
σίαν τοῦ πάππου καὶ βασιλέως, ἀβουλίας εἶναι μοι δοκεῖ τῆς 10
ἐσχάτης. ἐγὼ γὰρ τσοούτου δέω πρὸς ἀποστασίαν τοῦ βασι-
λέως τὸν ἕγγονον αὐτοῦ καὶ βασιλέα παρακινεῖν, ὥστε, καί-
τοι τοῦτον πᾶν φιλῶν καί, ὡς ὄρᾳς, ἐτοιμος ὢν καὶ τὴν ψυ-
χὴν αὐτὴν ὑπὲρ αὐτοῦ προέσθαι, εἰ ἴσθι σαφῶς, οὐκ ἂν αὐτῷ
συνέπραξα πρὸς οὐδὲν, εἴγε τῆς ἀρχῆς αὐτὸν ἐώρων προθυ- 15
μούμενον ἀποστερηῆσαι τὸν βασιλέα χρησάμενον πλεονεξία καὶ
ἄρπαγῃ. ἦν γὰρ ἂν ἐκεῖνος μὲν οὐδὲν διαφέρων Ἀβρυσσάλωμ,
D Ἀχιτοφελ δ' ἐγώ. τοιγαροῦν ἐπειδήπερ εἰς τοιαύτην συνηλάθη-
μεν ἀνάγκην πραγμάτων, δεῖν εἶναι νομίζω τὸ μέσον ἐλομένους,
ἐκατέρωθεν ἀποσχέσθαι τῶν ἄκρων, καὶ μὴτ' ἀμειλῶς πᾶν καὶ 20
ἑαθύμως διαίγειν, ὡς μηδενὸς προσδοκωμένου δεινοῦ, μὴτ'
V. 14 αὖ πάλιν ἀπερισκέπτως οὕτω καὶ θρασείας τὰ δοκοῦντα συμ-
φέροντα πράττειν. τοῦτο δὲ γένοικ' ἂν, εἴγε τὴν μὲν προσ-
17. Ἀβρυσσάλωμ. Reg. II. 15. sq. ED. P.

vanitates, quibus terram nostram perinde ut hostilem regionem defor-
mabimus. Quid ergo adversus emascentem tam multorum incommodo-
rum probraginem remedit excogitabimus? Mihi sane iuniorum imperato-
rem nulla sua culpa tam ignominiose habitum, et cum imperio vitam
quoque ipsam fortasse amissurum negligere, mortis instar est. Rursum
ante tempus ad bellum comparatos apparere, ut ab exteris quoque de
compacto nepotem ad defectionem ab avo sollicitare existimemur, id
ego in summa temeritate numero, et ab ea mente tantum absum, ut
quamvis adolescentem valde amem et, ut vides, ipsum insuper corpus meum
eius causa proicere non recusem, tamen, mihi crede, non ei me usquam
adiutorem ac socium praeberem, si ad avum principatu per avaritiam
et rapinas depellendum incumbere animadverterem. Sic enim ipse Ab-
selonem, ego Achitophetem induerem. Quoniam igitur in istam ne-
cessitatem devenimus, ad officium pertinere iudico, vitatis extremis
in medio consistere, et neque secure ac desidiose vitam transire, quasi
nihil grave formidandum sit, neque ita inconsiderate et audacter, quae
utilis videantur, persequi. Id consequemur, si imminente tentatio-
num flammae consilii praesentia, quantum in nobis est, occurrerimus,
iuvemque imperatorem in tuto portu constituerimus, ut licet vastis
undique fluctibus mare agitetur, omnis porticuli timore vacet. Quod si

δακρομένην φλόγα τῶν πειρασμῶν σφεννύομεν, ὅση δύναμις, A. C. 1320
 συνέσει χρώμενοι καὶ εὐβουλίᾳ τὸν νέον δὲ βασιλέα καταστή- P. 17
 σουμεν ἐν ἀσφαλείᾳ, ὡς μηδένα κίνδυνον ὑφορᾶσθαι, ἂν τῆς
 θαλάσσης ἐκταραχθείσης τὸ κλυδώνιον ὑπερξέσῃ. εἰ μὲν οὖν
 βίας ἡμετέρας τε καὶ πύτων Ῥωμαίων ἀμαρτίας ὑπεριδῶν ὁ
 θεὸς ἄνωθεν κατασβέσει τὴν προσδοκωμένην φλόγα τῶν πει-
 ρασμῶν, τὴν καρδίαν τοῦ βασιλέως εὐθεῖαν ἀπεργασάμενος
 πρὸς βασιλέα τὸν νέον, συχνὰς αὐτῷ προσήκει χάριτας ὁμο-
 λογεῖν ὄυσάμενῃ τῶν συμφορῶν· εἰ δ' αὖ, ὃ μὴ γένοιτο, ἵνα
 Ἐπολλῶν κακῶν κείραν Ῥωμαῖοι λάβωσιν, ἢ ψυχὴ σκληρυνθεῖσα
 τοῦ βασιλέως ἀνηέστὸν τι βουλευσεται περὶ τοῦ ἐγγόνου, τότε
 ἤδη τῇ προκατασκευασθείσῃ ἀσφαλείᾳ τὸν νέον θέμενοι βασι-
 λέα, οὕτω χωρήσομεν πρὸς τὸ πράττειν, τὸν θεὸν προσηγά-
 μενοι μάρτυρα τῆς ἀδικίας καὶ τῶν πραττομένων ἐξεταστήν.⁴ B
 δ'. Οὕτω τοῦ μεγάλου δομῆστῆκος διαλεχθέντος, πάντα μὲν
 ἔφησεν ὁ Συργιάννης πρὸς γνώμης αὐτῷ εἰρησθαι καὶ πᾶσιν C
 ὡς καλῶς ἔχουσι συμφωνεῖν, πλὴν ὀλίγου τινός ἐνδεῖν ἔτι τοῖς
 λόγοις ἐλθεῖν πρὸς πέρας· δεῖν γὰρ ἐξευρεῖν, ὅπως ποτὶ καὶ ἦτις
 ἔσται ἢ τοῦ βασιλέως ἀσφάλεια. κοινῇ δὲ συνδιασκευασμένοις
 περὶ τούτου, ἔδοξεν ἀμφοτέροις ἀρεσιν προδεῖναι τῷ νέῳ βα-
 σιλεῖ τῶν δύο τουτῶν ἐτέρου, ἢ πρὸς τὴν Ἀδριανοῦ μεταβῆ-
 ναι πόλιν, ἅτε μεγάλην οὖσαν καὶ πολυάνθρωπον καὶ στρα-
 τῶν οὐκ εὐκαταφρόνητον ἔχουσαν ἰδρυμένην ἐν ἑαυτῇ, ἄλλως
 ὅτι καὶ τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ τοῦ πατρὸς αὐτῷ χρόνον ἐκεῖ
 ἐδιαιρίσαντος μάλα συχνόν, πολλοὶ προσεγένοντο αὐτῷ οἰκεῖν

18. δειν N., δει vulg. 24. αὐτῷ. Ita saepius pro αὐτοῦ, ut infra. ED. P.

Deus nostra Romanorumque omnium admissa despiciens, formidatum hoc malorum incendium caelitus compresserit, animumque senis erga nepotem rectum et sedatum praestiterit: crebras ei gratias pro calamitatum amolitione debebimus. Sin contra, quod idem Deus averruacet, ad Romanos multis malis atterendos animus regis obduruerit, et immanius in nepotem consuluerit, tum iam eo in parata loci securitate collocato, divinum numen iniuriae testem factorumque iudicem nobis proponentes, operi accingemur.

4. Postquam magnus domesticus ita disseruit, Syrgiannes omnia de sua ipsius sententia dicta esse significavit seque omnibus, ut probe dictis, astipulari. Sed adhuc paulum ad deliberationis finem desiderari; excogitandum esse, quomodo et ubi Andronicus iunior tuto se teneat. Super quo communiter anquirentibus, visum ambobus, alterius horum regi iuniori facere optionem, sive ut Adrianopoli, amplae urbi et frequenti, praeterea militare agmen haud modicum habenti, se crederet, praesertim cum et parens eius Michael imperator, illic diu regens, plurimorum amicitiam familiaritatemque adeptus esset,

- A. C. 1320 καὶ φίλοι καὶ βουλησόμενοι μάλα προθύμως ὑπὲρ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ διακινδυνεύειν ἢ, εἰ μὴ τοῦτο βούλοιοτο, δεδιώς ὥς, εἰ μὴ πρὸς συμβάσεις ὁ βασιλεὺς καὶ πάππος αὐτῷ, ἀλλὰ πρὸς πόλεμον μᾶλλον ὑπὲρ τὸ δέον χωρήσει παροξυνθεὶς, ἔσθιδως σχήσων στρατιᾶς συχγὰς ἐκπέμπειν πρὸς μάχην, οἷα δὴ πλη-5 σίον οὔσης τῆς Κωνσταντίνου, πρὸς τὸ τῆς Χριστοῦ πόλεως φρούριον ἀφικέσθαι, ἅμα μὲν ὡς ὄν καρτερόν ἐκ τε τῆς φύσεως τῆς κατασκευῆς, τοῦτο πον καὶ τῶν τειχῶν, ἅμα δ' ὅτι καὶ ὡσπερεὶ τι κλειῖθρον κεῖται τῶν κλιμάτων ἐκατέρων μέσον,
- P. 18 τὴν δυτικὴν στρατιάν πολλήν τινα οὔσαν καὶ πρὸς μάχας ἐξη-10 σκημένην τῆς ἐκ τῆς ἑω καὶ τῆς Θράκης διεύργον· καὶ τρίτον, ὅτι παράλιον ὄν καὶ τὴν ἐκ θαλάττης ὀδονδήποθεν εὐκαίρως ἂν παράσχοιτο συμμαχίαν. Τοῦτο πέρας ἐπιθέμενοι τῇ βουλῇ, ἀλλήλοις τε συναξάμενοι, ὁ μὲν ἔμεινεν ἐν Θράκῃ, ταύτης ἐπι-
- V. 15 τροπεύων, Καντακουζηνὸς δ' ὁ μέγας δομέστικος τῆς πρὸς τὴν 15 Κωνσταντινοῦ φερούσης εἶχετο, τὴν σύνευνον αὐτῷ καταλιπὼν ἐν τῇ Καλλίῳ πόλει· ἐν ταύτῃ γὰρ διέτριβε τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου, τοῦτο μὲν ὡς ἐπικαίρως ἔχοντος τοῦ χωρίου πρὸς τὰς ἐφόδους ἀνδίστασθαι τῶν βαρβάρων, τοῦτο δ' ὅτι καὶ τοῦ ναυτικοῦ παντὸς ἐν ταύτῃ κατωκισμένου, πολλῶν ὄντων τριή-20
- B ρων πληρωμάτων, τοὺς ἐγχωρίους συνέβαινεν ἀρπαγὰς ὑπομένειν καὶ βίας, τοῦ φοβοῦντος οὐκ ὄντος καὶ τὰς ὁρμὰς ἐπέχοντος· ναυτικὴ γὰρ ἀναρχία κρείσσω, τίς ἔφη, πυρός· κατέλιπε δ' ἐκεῖ τὴν γυναῖκα, τῷ δοκεῖν μὲν, ὡς οὐ ῥαδίως ἔχον ἐπιστρέφεται τὴν γυναικῶν τῇ δ' ἀληθείᾳ, ὅπως αὐτῷ πρόφασιν 25

B. σχήσει coni. Gr. 9 . ὡσπερεὶ τι emend. Gr. pro vulg. ὡσπερ ἐτι. 20. τριηρικῶν coni. N. 23. Eurip. Hec. ED. P.

qui pro eius filio summa voluntate dimicaturi viderentur: si, id minus probaret, metuens, ne, si avus sprete pietate exacerbatus bellum quam pacem mallet, validam manum ad se oppugnandum emitteret, quod propter Constantinopolis vicinitatem facile posset, Christopholin igitur se conferret, oppidum simul natura loci et muris firmum ac munitum, simul velut quoddam claustrum in medio utriusque climatis, occidentales copias ingentes et praeliis assuefactas, ab orientalibus ac Threiciis secludens, adhaec maritimum et ad auxilia undecumque e mari accipienda situ commodum. Sic demum finita deliberatione, valeque invicem dicto, Syrgiannes in Thracia, ut eam administraret, remansit, Cantacuzenus Constantinopolin iter intendit, uxore Calliopoli relicta, in qua urbe plurimum commorabatur, partim quod ea ad barbarorum irruptiones prohibendas idonea, partim quod cum tota classis ibidem staret essentque triremes et classarii multi, indigenae regionis expoliabantur ac premabantur, nemine eos terrente eorumque impetus cohibente. Nautica quippe licentia violentior est igne, ut dixit quispiam. Reliquit autem illic uxorem cum feminis hono-

εὐπρόσωπον ὑπολίπεται, εἰ δέοι τῷ Συργιάνῃ συγγενέσθαι πᾶ- A. C. 1320
 λιν καὶ εἰς λόγους ἔλθεῖν. ἔλθων δὲ εἰς τὴν Κωνσταντίνου καὶ τῷ
 νέφ βασιλεῖ προσελθὼν καὶ τὰ τῆς βουλῆς ἀπαγγείλας, ἔτι δὲ καὶ
 τὸν Ἀποκαυχον, ἄνδρα γένους μὲν ἀφανοῦς ὄντα καὶ ταῖς τῶν
 5 δημοσίων πράξεις ἡσυχολημένον, (τῶν δημοσίων γὰρ ἁλῶν τότε
 τὴν διάθεσιν ἐποίειτο,) ἄλλως δὲ βαθείας ὄντα φρενός καὶ δυνά- C
 μενὸν καιροῦς καὶ πράγμασι χρῆσθαι, προσοικειώσας τῷ βασι-
 λεῖ, χάριν ἐν τούτῳ πλείστην τιὰ τῷ Συργιάνῃ κατατιθέμε-
 νος, (ἦν γὰρ αὐτὸς τὸν μέγαν δομέστικον περὶ τούτου πολλὰ
 10 παρακεκληκῶς,) ἐν πᾶσιν εἶχεν ἐπινεύοντα καὶ συννευδοκοῦντα
 τὸν βασιλέα τοῖς βεβουλημένοις δὲ καὶ τούτο προσέθηκεν ὁ
 βασιλεὺς, ὅτι „τὸ μὲν ἡμῖν αὐτοῖς τὴν ἀσφάλειαν προετοιμά-
 σαι, ὥστ' εἶχεν ἀποφυγὴν τῶν δεινῶν ἐπιόντων, καὶ τῶν πάν-
 15 συμπερόντων εἶναι μοι δοκεῖ καὶ τῶν ἀναγκαίων. διὸ καὶ τούτο
 βχρῆ σπουδάσαι προὔργου παντὸς εἰς πέρας ἰδεῖν ἔλθῶν μεγα-
 λοψυχίας δὲ καὶ κρατερίας οὐδὲν ἑλλιπέσθαι, ἀλλ' ἄχρι καὶ D
 αὐτῆς διακατερεῖσθαι τῆς ἀκμῆς τῶν κινδύνων μένοντας ἐπὶ τῶν
 προτέρων. κἂν μὲν τινα σχῶμεν τῆς καρτερίας καρπὸν, τοῦ
 βασιλέως ἴσως μεταβαλόντος καὶ τῶν μελετωμένων καθ' ἡμῶν
 20 παυσασμένου, πάντοθεν ἂν ἔχοι καλῶς· εἰ δ' ὄν, ἀλλὰ τοῦτό
 γε ἡμῖν περιέσται πάντως, τὸ μὴ δοκεῖν ἀθραδεία καὶ θρα-
 σύτητι τρόπων, μηδὲ πλεονεξία γνώμης καὶ φιλαρχία, τοῦ βασι-
 λέως καὶ πάμπου κατεξανίστασθαι, ἀλλ' ἀδικουμένους καὶ τὰ

20. παυσασμένου ED. P. pro παυσασμένων.

rariis, non posse mulierum gregem secum trahere simulans. Verum id agebat, ut speciosam causam praetextere liceret, si Syrgianne iterum convento opus foret. Postquam autem Constantinopolin ingressus est, nepotem imperatorem adit consiliumque exponit, Apocauchum hominem generis quidem non illustris et urbanis functionibus occupatum (sum enim forte rei salariae praefecturam gerebat) alioqui reconditae prudentiae, scientem uti foro negotiaque gerere, regi commendat, vehementer in eo Syrgianni gratificans; saepius enim ea de re magnum domesticum rogaverat. Nepos assensu confirmat omnia: iis autem quae prius fuerant deliberata, adiicit haec. De loco tuto, ad quem malis urgentibus perflugiant, provideri admodum utile ac necessarium esse. Idcirco dandam diligenter operam, ut id ante omnia perfectum conspiciatur. A magnitudine animi et constantia non discedendum, sed usque ad ipsum articulum discriminis in incepto persistendum. Si patientiae suae fructum aliquem percipiant, sene forsitan consilia in melius mutante et a meditatibus in ipsos sceleribus desistente, nihil optatius posse fieri. Sin minus, hoc saltem omnino sibi restare, ut ne arrogantia et temeritate, neque avaritia et amore dominandi contra avum imperatorem insurrexisse videantur, sed iniu-

A. C. 1320 ἔσχατα ὑπομένοντας τὸν προδῆπον κίνδυνον ἀποδιδράσκειν.
καὶ ταῦτα μὲν βασιλεὺς ὁ νέος.

P. 19 **έ.** Ὁ δὲ γε πρεσβύτερος τῷ πρὸς τὸν ἔγγονον μίσει τὴν καρ-
δίαν μᾶλλον οἰδαίνων, ἀγγέλλει διὰ τινος αὐτῷ τῶν συγλη-
τικῶν „οἶσθα πρὸ καιροῦ τινος αἰτησάμενός με τὸ βασιλικόν
ἀποθέσθαι σχῆμα καὶ εἰς ἰδιώτου τάξιν τελεῖν. ἐγὼ δὲ τότε
μὲν ἀπεκρινάμην ὅσα προσῆκε, νῦν δ' ἐξετάσει τὸ πρᾶγμα δούς
καὶ καλῶς ἔχειν ἠγησάμενος ὅπερ αἰτεῖς, καὶ βουλομαι τοῦτο
καὶ σοὶ δῆλον ποιῶ. ὁ μέντοι τὴν βασιλείαν διαδεξόμενος ἐν
τῇ πρώτῃ σε τιμῇ καὶ ἀγάπῃ τηρήσει. καὶ οὐχ ὑπαναστήσεται
μὲν, σοῦ προσιδόντος, τοῦ θρόνου· οὐδὲ γὰρ ἔθος βασιλεῦσιν
B ἔξαναίστασθαι ἰδιώταις· εὐρήσεις μέντοι προσίων ὄρθον ἐστη-
κότα, ὡς ἂν καὶ σοὶ τὸ τῆς τιμῆς κάκεινω τὸ τῆς βασιλείας δι-
καιον περισώζοιτο. ταῦτ' ἔδοξε καὶ ἔσο ταῦτα εἰδώς.“ πρὸς

V. 16 ταῦτ' ἀπεκρίνατο μὲν ὁ νέος· Ἀνδρόνικος ἃ μετὰ μικρὸν ἐροῦ-
μεν νυνὶ δὲ ἄξιον ἰστορῆσαι, ἔθεν καὶ τίνος αἰτίας εἰς τοῦ-
τους προήχθη τοὺς λόγους ὁ βασιλεὺς. Ὁ νέος Ἀνδρόνικος, ἐν
που καὶ εἴκοσι γεγονώς ἔτη, περὶ τὸ Βυζάντιον αἰεὶ διέτριβε
μηδαμῇ συγχωρούμενος περαιτέρω προβαίνειν. οἷα δὲ σφρυγῶν
νεότητι καὶ φύσεως δξύτητι τὸ ἀκάθεκτον ἔχων, ἐδυσχέραινε
μὲν εἰργόμενος μακροτέρας τας ἀποδημίας ποιεῖσθαι, καὶ οὐ-
C δὲν ἄμενον διέκειτο τῶν κατακεκλεισμένων φρουρῶν· ἔστεργε
δὲ ὁμοῦ, τοῖς τοῦ βασιλέως καὶ ἀπππου προστάγμασι πειθό-
μενος ἀναγκαίως. ὁμοῦ δὲ αὐτῷ τινα παραμυθίαν ἐκ τῶν ἐνόν-

riis exagitati et extremis afflictati incommodis, praevisum exitum
effugere voluisse. Et hactenus quidem imperator nepos.

5. Ceterum senior odio in nepotem crudeliore concepto, per sena-
torem quendam haec ei nuntiat: Meminisse ipsum, quomodo alias ab
se contenderit, uti liceret posito ornatu imperatorio privatum vivere:
ac tum quidem se, quae decuissent, respondiisse: nunc autem peti-
tione illa examinata aequam eam esse censere petitaque concedere
idque in praesens ei significatum velle; nihilo minus successorem
eius praecipuo ipsum honore et amore dignaturum. Solio quidem
haud decessurum accedenti, quando id privatis praestare impera-
tores non soleant, quoties tamen accederet, stantem inventurum:
qua ratione utriusque dignitatem et ius suum conservatum iri. Hoc
animo suo esse fixum idque velle sciret. Respondit Andronicus ne-
pos ea, quae paulo infra adscribemus; nunc prius memorandum est,
unde, quibusve momentis imperator ad huncce nuntium allegandum
inductus sit. Nepos, primo anno supra vicesimum decurso, intra
Byzantii fines omnino tempus conterebat, nec quoquam ultra sinebatur
progredi. Qui iuvenili inflatus spiritu, et naturae acrimonia effre-
natus, longioribus sibi peregrinationibus interdictum indigne ferebat:
nec illi seors erat, quam si carcere clausus teneretur. Nihilo mirum

των κατασκευάζων, κυνηγεσίαις ἐσχόλαζε καὶ ἵπποδρομίαις, A. C. 1820
 ὡς δοκεῖν μὴδὲ ὕπνου μεταλαχθάνειν τῇ ἀσχολίᾳ τῇ περὶ ταῦτα
 ἐν οἷς ὑπεραχθόμενος ὁ πάππος καὶ βασιλεὺς τραχύτερον ἐπέ-
 κλητε τὸν νέον ὀνειδιστικοῖς τοῖς σκώμμασι βάλλων, οὐκ ἰδίᾳ
 ἑμόνον, ἀλλὰ καὶ πολλῶν παρόντων καὶ τῶν τῆς συγκλήτου καὶ
 τῶν κατὰ γένος προσηκόντων αὐτῷ. πάντα μὲν οὖν ἐλύπει τὴν
 τοῦ νέου ψυχὴν οὕτως ὑπὸ τοῖς ἀπάντων ὀφθαλμοῖς δοκοῦντος D
 περιυβριζέσθαι· ὁ δὲ τῶν ἄλλων μᾶλλον ἠγία, τοῦτ' ἦν, ὅτι
 πρὸς τοὺς παρόντας μαρτυρόμενος τὸ τοῦ ἐγγόνου διάστροφον
 10δῆθεν ὁ βασιλεὺς ἔλεγεν, „εἰ πρὸς τι τῶν ἀναγκαίων χρήσι-
 μος οὗτος ἀποδειχθῆ, ζῶν μὲν ἄξιος βληθῆναι λίθοις ἐγὼ, ἀπο-
 θανὼν δὲ ἀνορευθῆναι καὶ παραδοθῆναι πυρί.“ μεταξὺ δὲ P. 20
 τῶν σκωμμάτων τούτων καὶ τι τοιοῦτον συννήχθη γενέσθαι.
 ἤλθε ποτε βασιλεὺς ὁ νέος τὴν συνήθη προσκύνησιν ἀποδώσων
 15τῷ πάππῳ· εἰσιὼν δὲ τοῦ οἰκίσκου τὴν θύραν, ἐν ᾗ καθῆστο
 συνήθως ὁ βασιλεὺς, ἐκ μαρμάρων οἶσαν τὴν φλοιᾶν ἤρμο-
 σμένην, συμβέβηκε τὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς λίθον τῷ μαρμάρῳ
 προσαρῥαχθῆναι, ἐφ' ᾗ διαταραχθεὶς οὐκ ὀλίγον ὁ βασιλεὺς,
 καὶ σιγῇ μὴ δυνηθεὶς καρτερεῖσθαι, „ὄρα“, εἶπε μεγάλη τῇ φω-
 20νῇ, „ὡς, ὅπερ ἐγὼ λέγω, καὶ θεὸς ἐπιμαρτυρόμενος ἄνωθεν
 ἀνάξιον κέκρικέ σε τῆς βασιλείας, καὶ διὰ τοῦτο σε τὸ σύμ-
 βολον αὐτῆς τῇ πέτρα προσαρῥάξει παρακεχώρηκε;“ τοῦτο παν- B

13. Vulgo τούτων (καὶ τί τοιοῦτον συννήχθη γενέσθαι;) ἦλθε.
 Verum restituit Gr. 16. Nonne leg. φλοιᾶν?

necessitati se submittere avi imperata facessabat, interesseque, prout res
 ferebat, solatiola sibi quaerens, captandis per venatum feris et decur-
 sionibus equestribus ita vacabat, ut prae his studiis putaretur nec
 somnum posse capere. Hoc genus occupationis aegerrime ferens avus
 adolescentem asperius castigat et probris conscindit, non in secreto
 modo ac sine testibus, sed pluribus etiam proceribus et propinquis
 praesentibus. Adolescens vehementissimo dolore angi, qui videret,
 ante ora omnium sibi tantas imponi contumelias. Prae ceteris vero eum
 excruciat, quod audientibus aliis ingenium eius perversum his verbis
 testificaretur: Si hic ad ullam rem necessariam reperietur idoneus, ego
 me dignum deputo, qui vivens lapidibus obruar, mortuus refodiar et
 comboriar. Media inter talia scommata tale quid forte accidit. Forte
 adeat die quodam juvenis, senem consuecta adoratione impertiturus.
 Eo introeunte per humilem ianuam domunculae, ubi avus pro consue-
 tudine considerat, marmore incrustatos postes habentem: accidit, ut tiara
 gemmata, quam in capite ferebat, ad marmor allideretur. Quo casu
 mire conturbatus imperator, nec voci iraeque temperans, sublato cla-
 more, iamne intelligis, inquit, Deum dictis meis de caelo perhibere
 testimonium, et te indignum iudicare imperio; ideoque, quod est im-
 perii symbolum in marmor impingi sustinuisse; Hoc verbum intima
 iuvenis praecordia quovis telo dirius laesit, et consuecavit. Hinc se

A. C. 1920 τὸς βέλους πικρότερον ἐλυμήνατο· καὶ κατέτρωσε τὰ σπλάγχνα τοῦ νέου, καὶ πρὸς τὴν οἰκίαν τὴν ἑαυτοῦ ἀπελθὼν, ἔκειτο βαρῆα στενάχων, ψυχὴν ἐρευγόμενος, ποιητικῶς εἰπεῖν.

C ζ'. Ὅμως δ' ἑαυτὸν τῆς πολλῆς ἀθνημίας ἀναλαβὼν, ἔγνω δεῖν πρὸς βεβαίαν χρῆσασθαι τινὶ πρὸς τὸν πάππον καὶ βασιλεῖα, ἅμα μὲν καὶ τὴν ὀργὴν ἐκμειλιζόμενος τὴν ἐκείνου καὶ προότερον καταστήσων, ἅμα δὲ καὶ τὴν αἰτίαν ἐθέλων μαθεῖν, δι' ἣν πρὸς

V. 17 αὐτὸν ὁ βασιλεὺς οὕτως ἐκπεπολέμωτο. πέμπει δὲ τινὰ τῶν ἐπ' ἀρετῇ καὶ φιλοσοφίᾳ γνωρίμων καὶ παρὰ τοῖς ἀπάντων στόμασι κείμενον Ἰωσήφ, ὃς ἐφιλονείκησε μὲν, τό γε εἰς αὐτὸν ἦκον, τὸν λύχρον ὑπὸ τὸν μῦθον κρύψαι, οὐκ ἠδυνήθη δὲ, τοῦ δεσποτικοῦ λόγου πάντως μὴ δυναμένον διαπεσεῖν, ἀλλ'

D εἰς τοσοῦτον ἤλθε περιφανείας, ὡς ψῆφω κοινῇ βασιλέως τε καὶ συνόδου τῆς ἱερᾶς, ἔτι δὲ καὶ συγκλήτου πάσης, τῶν ἐκκλησιαστικῶν θρόνων τῆς νέας ταυτησὶ Ῥώμης ἄξιος ἀποδει-15 χθῆναι, κἄν αὐτὸς τῷ λίαν ταπεινῷ καὶ μετρίῳ τοῦ ἡθους ἀπόστατο τὴν ἀξίαν, τὸ τῆς καθέδρας ὕψος καὶ τὸ μέγεθος εὐλαβηθεὶς τῆς ἀρχῆς. τοῦτ' ἔτι δὲ χρησάμενος πρὸς βεβαίαν, ἀναφέρει δι' αὐτοῦ τῷ βασιλεὶ καὶ πάππῳ τοιάδε· Ἔτι τῶν γεγεννηκότων πάντων πρὸς τοὺς ἐξ αὐτῶν φυσικῇ τινὶ κεκρατημένον στοργῇ, 20 εἰκός ἐστι δῆπου καὶ τὰ τῶν παιδῶν ἐλαττώματα συσκιάζειν

P. 21 ἐθέλειν. κἄν τις ὑπὲρ τοῦ παιδὸς πολλοὺς τινὰς διεξέλεθ' ἡ καὶ θυμασίους ἐπαίνους, ὑποψίαν οὐ μικρὰν τοῖς ἀκούουσι παρέχει ὡς οὐ τοῦ παιδὸς ὄντος τοιοῦτου, ἀλλὰ πολλῶ τῷ μετρωλειπομένον τῶν ἐπαίνων, αὐτοῦ δὲ ἀπατωμένου διὰ τὴν σχέ-26

3. βαρέα. Hom. Iliad. ζ'. ED. P. 11. λύχρον Matth. 5. ED. P.

domum conferens, lectulo recumbebat, febriles effundens gemitus, et animam ipsam eructans, ut poetice dicam.

6. Porro ut se ex ingenti aegritudine collegit, legationem ad avum decernit, cum ut furorem eius mitiget eumque ad limitatem ac mansuetudinem traducat, tum ut causam cognoscat, quamobrem ille sibi tam infensus sit. Legat igitur Iosephum quandam, virtute et doctrina conspicuum, et per omnium ora volitantem. Qui quamquam lucernam sub modio abscondere pro virili niteretur, nihil tamen promoveret, quando effatum Domini non potest ullo modo intercideret, sed eo claritudinis pervenerat, ut communibus imperatoris, sacrae Synodi et universi senatus suffragationibus in pontificia huius novae Romae cathedra collocandus censeretur: etsi ipse ob modestiam animi moderationemque singularem fastigium et magnitudinem dignitatis religiose declinaret. Itaque hoc interprete usus, imperator avo haec nuntiavit: Quandoquidem parentibus omnibus praecipuum quemdam amorem erga liberos natura ingeneravit, rationi consentaneum est, ut ii errata etiam eorumdem obtegere velint. Quod si pater aliqua filium copiose atque

σιν τὴν πρὸς αὐτόν· ἂν δ' ὁ πατήρ τῷ παιδί τινά καὶ μικρὸν A. C. 1320
 προστρέψῃται ψόγον, πάλιν ἐκ διαμέτρου πολλαπλασίονα τὸν
 ψόγον ὑπονοοῦσι, τὴν ἴσην προστιθέντες αἰτίαν. σοῦ τοίνυν
 τοῦ πατρὸς κατ' ἐμοῦ τοῦ παιδὸς οὕτως ἐξωργισμένον, καὶ
 βπολλὰς καὶ ποικίλας ὁσημέραι καταχέοντος τὰς λοιδορίας καὶ
 τὰ ὄνειδα, καὶ, τὸ πάντων ἐμοὶ βαρύτερον καὶ ὁ μήτ' ἀκούειν
 μήτε λέγειν ἀνεκτὸν ἐμοί, κατὰ σεαυτοῦ πολλάκις τὰ δεινό- B
 τατα ἐπαρωμένον, εἶποτ' ἐγὼ πρὸς τι τῶν χρησίμων εὐφυνῶς
 ἔχων φανείην· τὸ δ' ἔτι ὄν θανάτου πικρότερον, τὸ καὶ μι-
 10κρά τινά συμβάματα, ὡς ἔτυχεν ἐκ τοῦ συμπεσόντος γεγενη-
 μένα, θεοσημείας καὶ θεοῦ βουλῆς ἀποκαλύψεις ἡγασθαι, ἐμὰ
 τῆς βασιλείας οὐκ ἄξιον ἀποδεικνύντος, τίς ἔσται Ῥωμαίων, ὃς
 ταῦτα ἀκούων, οὐ θαλάσσης ὄλας κακῶν ἐμοὶ συνειδέσθαι λο-
 γεῖται τὸν πατέρα; καὶ διὰ τοῦτο καὶ μικρά τινά προχεῖσθαι
 15τοῖς ἔξω, δείγμα τοῦ κεκρυμμένον πλήθους τῶν ἀφορήτων κα-
 κῶν καὶ σοὶ τῷ πατρί· ὅπου γε καὶ θανυμάζοντός σου καὶ πολ-
 λούς ἐπαίνους διεξιόντος καὶ πλέον σεμνύνοντος ἢ προσῆκε, τοῦ- C
 τος δὲ εἰκὸς ἦν τὸν ἔπαινον ὑποπτεῦειν, τῇ πρὸς τὸν πατέρα
 διαθέσει τοῦτο λογιζομένους. ταῦτ' ἔστιν ἃ με λυπεῖ καὶ τὴν
 20ζωὴν ἀηδεστέραν ποιεῖ θανάτου. ἀμαρτάνειν μὲν ὄν δμολογεῖ
 καὶ πληγῶν ἄξια καὶ μαστίγων, καὶ ἦν ἂν ἐμοὶ τῶν εὐεργε-
 σιῶν ἡ μεγίστη, εἴ γε ἐν τῷ κεκρυμμένῳ παρὰ σοῦ τοῦ πατρὸς
 15. τοῦτους δὲ Scrib. τοῦτους ἂν.

honorifice laudaverit, non effugiet, quin auditores filium non esse ta-
 lem, sed laudibus multo inferiorem, ipsamque ob naturalem propensio-
 nem deceptum magnopere suspicentur. Contra, si filium vel levi re-
 prehensione perstrinxerit rursus ex diametro maiore eum reprehensio-
 ne dignum esse interpretantur, et adaeque arguunt. Igitur cum tu
 pater meus tam valde mihi irascaris, multaque et varia in me convitia
 et maledicta assiduo iactes; quodque omnium darissimum et a quo
 non solum lingua, sed etiam aures meae abhorrent, cum capiti tuo fre-
 quenter malam pestem imprecatus sis, si ego unquam ad ullum operae
 pretium faciendum habilis viderer: quodque vel ipsa morte amaritas
 est, cum minuta quaedam et fortuita eventa caelestes significationes
 divinique concillii indicia existimes, quibus imperio indignus ostendar,
 quis, quaeso, Romanorum haec audiens, non te maria tota improbo-
 rum facinorum de me scire arbitrabitur? Ideo vel modica quaedam ad
 alios abs te profusa, argumento sint, quam multorum adhuc et into-
 lerabilium, etiam tibi patri, criminum meorum conscius sis, cum te
 etiam admirante nepotem et multis laudibus plus aequo efferente, illos
 praedicationem eam suspectam habere paternoque affectui tribuere veri-
 simile videatur. Haec sunt quae me torquent vitamque mihi morte
 ipsa inasuiorem reddunt. Peccasse me, et plagis ac flagris expianda
 commisisse non ibo inficias, summique beneficii loco numerarem, si in
 addito tua manu, pater, poenas a me repeteres: verum usque eo laxare

- A. C. 1820 τῶν σφαλμάτων χάριν ἐμαστιγούμην· τὸ δ' εἰς τοσοῦτον ἐξ-
 ἄγεσθαι τὴν ὀργὴν ὥς καὶ πολλῶν παρόντων οὕτω προσηλα-
 κίεσθαι, πάντων ἀνιαρώτερον. ἂν τοίνυν ἴλεων ἐπιβλέψας ὁ
 D Θεὸς ταῖς ἡμαῖς ἁμαρτίαις, ὀδηγήσει καὶ σὲ προότερόν μοι
 γενέσθαι καὶ συμπαθεῖν ὥς νῦν, τοῦτ' ἂν εἴη βέλτιστον. εἰ δ' ὅ
 ὁμοίως ὡσπερ νῦν, καὶ τοῖς ἐφεξῆς τελεῖσθαι μέλλει, ἕτερος
 προβλήθητί μοι βασιλεὺς, ὃς ἂν σοι δόξη χρήσιμος καὶ καλός.
 Ταῦτα διαπρεσβευσάμενος Ἰωσήφ ἐξ' Ἀνδρονίκου βασιλέως πρὸς
 τὸν πάππον καὶ βασιλέα, εἶτα καὶ παρ' ἑαυτοῦ συγχρῶν τινας
 ἑγκωμίων λόγους τοῦ νέου βασιλέως διεξελθόντος καὶ πράως 10
- V. 18 πῶς καθαιψαμένον τοῦ βασιλέως, ὡς τραχύτερον ἢ προσήκει
 προσφερομένον τῷ νέῳ, ἀντεμήνυσε καὶ αὐτὸς τοιαῦτα. Ἡ τῶν
 ἄλλων πάντων πατέρων ἅμα τῇ τῶν παιδῶν γεννήσει τὸ πρὸς
- P. 22 αὐτοὺς φίλτρον κτωμένων καὶ συναξαρόντων αὐξανομένοις,
 αὐτὸς οὕτως ἐφίλησά σε καὶ πρὶν εἰς φῶς προελθεῖν, ὡς καὶ 15
 πολλοὺς τῶν διαβεβοημένων ἐπ' ἀρετῇ καὶ θεῷ προσεγγίζοντα
 βίον ζῶντας μάρτυρας ἔχειν τοῦ φίλτρον. οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ
 ἔστιν οὐδεὶς, ὃν οὐ πολλὰ πολλὰκις ἰκέτευσα, θερμότερας καὶ
 συγχρῶς ὑπὲρ σοῦ θεῷ προσάγειν εὐχάς, ὡς μὴ μόνον μηδὲν
 δυσχερὲς ἀπαντῆσαι τῇ σῇ γεννήσει, ἀλλὰ καὶ τεχθέντα, πάντα 20
 ἄριστον καὶ τῶν τοσοῦτων εὐχῶν ἄξιον ἀποδειχθῆναι. καὶ αὐ-
 τὸς δὲ ἐγὼ προπετῶς μὲν διὰ τὸ μὴ τὸ θαρσύνειν ἔχειν ἐκ τῆς
 τοῦ βίου διαστροφῆς ἐπραττον δ' οὐκ ὁμῶς, πολλὰ πολλὰκις ἐδά-

9. διαπρεσβευσάμενος correxit Gr. Vulgo διαπρεσβευσάμενος et post βασιλέα punctum.

habenas iracundiae, ut quamvis multi adsint, ita contumeliose me tractes, id est, quod moererem mihi parit incredibilem. Si itaque Deus misericordibus oculis delicta mea respiciens, te quoque ad humanitatem et misericordiam mihi, utpote filio, impertiendam inflexerit, nihil acciderit mihi optabilius. At si in posterum nihilo minus tam aversa a me voluntate futurus es: quem probaveris, hunc imperatorem pro me designes licet. Haec Iosephus legatus nepotis apud avum exposuit. Postea cum sua sponte invenem affatim collaudasset, verbisque mitioribus senem molliter arguisset, qui iusto inclementius se in adolescentem gereret, ille vicissim talia referenda dedit: Cum patres reliqui omnes, quando coelo frui coeperunt liberi, tum primum eos amare incipient, quem amore ipsis crescentibus adaugent, ego te adeo amavi, etiam antequam natus esses, ut non paucos spectata virtute ac vitae sanctimonia huius rei testes habeam. Non enim est, non est, inquam, illorum ullus, quem non saepe impense rogaverim, ardentem et crebras Deo preces fundere, non tantum, ut ne quid sinistri in ortum tuum incidere, verum etiam ut natus undequaque optimus votisque tam multis dignus redderere. Quin ego ipse, temere quidem, fateor, quando propter vitae perversitatem impetrandi fiducia carebam, tamen idem

κρυσσα προσευχόμενος τῷ Θεῷ, ὥστε σε καὶ γεννηθῆναι, καὶ γεν- A. C. 1320
νηθέντα τῶν ἐμῶν εὐχῶν ἄξιον ἀποβῆναι. ὄν οὖν ἔτι τοῖς μηρι- B
κοῖς θαλάμῳ ἐνδιατρίβοντα οὕτως ἐφιλήσα καὶ ὑπὲρ τὸ μέτρον,
πῶς εἰς τοσοῦτον ἡλικίας προήκοντα νῦν μισεῖν εἶχον καὶ ἀπο-
δοσεῖσθαι; οὐκ ἔστι σὺν λόγῳ φθέγγεσθαι ταῦτα. τὸ δὲ με τρα-
χυτέραις χρῆσθαι ταῖς διορθώσεσι καὶ δάκνουσι καθάπτεσθαι
λόγοις, οὐ μίσους τεκμήριον χρῆ ποιεῖσθαι, ἄκρας δὲ μᾶλλον
ἀγάπης καὶ κηδεμονίας πατρὶ πρεπούσης, βουλομένῳ τὸν υἱὸν
διὰ πάντων ἄριστον εἶναι, καὶ μάλιστα πρὸς ὄγκον τηλικαύτης
10 ἰσάροχης ἐπιβαίνοντα ἤδη. ἐν ἐκείνῳ γὰρ καὶ τὸ φαυλότατον τῶν
ἁμαρτημάτων παρ' εὐ φρονοῦσι μέγιστον ἂν κριθεῖν, ὡς μί- C
μημα παντὸς καλοῦ πᾶσι κείμενῳ καὶ διὰ τοῦτο εἰς κάλλος
ἀπεξέσθαι διὰ πάντων δικαίῳ ὄντι. " Ταύταις ταῖς ἀποκρίσεσιν
οὕτως ἡμέροις οὔσαις καὶ προσηέσαι καὶ ὁ νέος χαριστέρας ἀν-
15 ἤτεπεμπε τῷ βασιλεῖ τὰς εὐχαριστίας καὶ δυνάειν ἔτεσιν ἐφεξῆς
ἔλώφησε τὸ κακὸν, τοῦ βασιλέως εὐμενέστερον ἐπιβλέποντος
τῷ ἔγγονῳ, εἰ δὲ ποτε καὶ ἐπιπλήττειν ἔδει, συμμετρῶς τοῦτο
ποιούντος, ὡς καὶ τὸν νέον, οἷα δὴ νοουθετούμενον, χάρις ὁμο-
λογεῖν, ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἔτι περὶ ὄντος βασιλέως τοῦ Μιχαήλ.
20 ἔπει δ' ἔτεθνήκει, τί τε ἄλλα ἐκπεπολέμητο πρὸς τὸν ἔγγονον D
ὁ βασιλεὺς, καὶ δὴ καὶ, ὃ μικρῷ πρόσθεν εἴρηται, μεμνημέ-
νος, ὡς ὁ νέος Ἀνδρόνικος ἀλγυνόμενος ταῖς πέρας τοῦ δέοντος
ἐπιπλήξει μεμνήνυκε πρὸς αὐτόν, ὡς „εἰ μὲν μεταβάλοις τῆς
εἰς ἐμὲ πικρίας· εἰ δ' οὖν, ἀλλ' ἔτερος ὢν ἂν ἐθέλης προβεβλή-

feci nec raro lacrimans Deum oravi, ut et nascereris, et natus talis
evaderes, qualem ego te ab ipso poposcissem. Quem ergo etiam tum
in materni uteri penetralibus latitantem sic effuse dilexi, eum ad hunc
aetatis florem provectum odisse et a me repellere, qui tandem potui?
Haud istuc cum ratione dicitur. Quod autem in te emendando rigidior
et in obiurgando aculeator fui, non id potius odii, quam perfectae
caritatis et paternae sollicitudinis indicium putandum est, ut qui stu-
duerim filium meum omnibus floribus laudibus, praesertim iam ad
tanti imperii culmen ascendentem, in quo vel minima labe sapien-
tibus videri maxima queat: siquidem omnis honestatis exemplum uni-
versis propositus, ad splendorem virtutum omnium merito expoliendus
sit. Hac tam placida et benigna responsione delinitus adolescens, per
certum hominem festivo gratias egit. Ac toto biennio insequente a malo
quies et respiratio fuit, avo nepotem amicus intuente, et, si quando res
talisset, parcus increpante; ut et ipse aepos, quasi tantummodo commo-
nifectus, id gratum sibi evenire confirmaret. Sed ita antea faciebat vi-
veniente imperatore Michaelae; verum eo mortuo, cum alias ob causas efferat-
um gessit animum in juvenem, tum quod dicti, cuius supra mentionem
fecimus, memor esset. Scilicet ex iniquis eius increpationibus moerentior,
per internuntium ei dixerat: Utinam amaritudinem adversus me desponas:

A. C. 1320 σὺ σοι βασιλεύς. ἀντεμήνυσεν αὐτῷ νῦν καὶ αὐτός, ὡς „ὁ πρόσθεν ἐζήτεις, γενήσεται νῦν, καὶ ἕτερος ἀντὶ σοῦ προβληθήσεται βασιλεύς, σοῦ τὰς πρώτας παρ' αὐτοῦ τιμὰς καρπούμενον.“ πρὸς ταυθ' ὁ νέος Ἀνδρόνικος ἀπεκρίνατο τοιαῦτα.

P. 23 ζ. „Τοῖς δὲ ὀργῆς ἢ λύπης ἢ τινος τῶν τοιούτων τεταραγμέ-5
 V. 19 νοις τοὺς λογισμοὺς ἀκόλουθόν ἐστι, μήθ' ὧν λέγουσι μήθ' ὧν δρῶσιν ἐν τοῖς τῆς ταραχῆς καιροῖς παρακατέχειν τὴν μνήμην. ὅπου γὰρ μήθ' ὧν πράττουσιν αἰσθάνονται κἂν πρὸς βραχὺ, σχολῆ γ' ἂν μεμνήσονται λόγων παρερῶνηκόςτος χρόνου. οἱ δὲ γε παρὰ τινος λόγοις ἢ πράγμασιν εὐεργετούμενοι, καὶ εἰς πολ-10
 λὸς ἐνιαυτοὺς τὴν μνήμην παρακατέχουσι τῶν εὐεργετημάτων. ἡμέρου γὰρ οὔσης τῆς ψυχῆς καὶ κωθεστηκυίας καὶ ταῖς εὐεργεσίαις ἐνηδομένης, ὡς ἐν χαλκῷ συμβαίνει καὶ τῶν λόγων καὶ τῶν ἔργων ἐγκολάπτεσθαι τὰς μνήμας. καὶ αὐτὸς τοῖνον, Βδ βασιλεῦ, ὧν μὲν ἐφθελγῶσιν ἐν οἷς ἡγανάκτου, ἐπιπέλασμαιλβ
 παντελῶς ὧν δ' ἡκηκόειν εὐεργετούμενος παρὰ σοῦ, οὕτως ἔχω τὴν μνήμην ἀνθοῦσαν καὶ νεαράν, ὡς δοκεῖν οὕτω χθὲς καὶ πρῶην ἀκηκοέναι. καὶ σὲ δὲ αὐτὸν ἐλογιζόμεν τὸν ἴσον ἐμοὶ διακεῖσθαι τρόπον, καὶ ὧν μὲν ὀργιζόμενος, ἐφθελγῶ, τὴν τα-
 χίστην τὴν μνήμην ἀποβαλεῖν, ὧν δὲ εὐηργέτηκας, ἀσφαλῶς 20
 παρακατέχειν. νῦν δὲ τούναντίον ἅπαν ὀρῶ συμβαῖνον. τοὺς γὰρ τῆς εἰρήνης λόγους βυθῷ Λήθης φέρεσθαι παραδούς, τοὺς

5. Graeca, quae in ms. interpretis hic desiderabantur, integra noster habebat. ED. P.

sin minus, alium pro arbitrato imperatorem creato. Itaque nunc renuntiari eidem haec iussit: Quod aliquando desiderabas, eius nunc saxo compos has: alius enim in locum tuum imperator asciscetur, qui te summis honestabit honoribus. Tunc quidem Andronicus hoc responsum dedit.

7. Qui ira, dolore, aut alio quopiam affectu concitantur, neque quid dixerint in illa perturbatione neque quid fecerint, meminisse solent. Cum enim non sentiant vel ad exiguum tempus, quid agant, multo minus verborum praeteritorum recordari queunt. In quos vero seu verbo seu re aliquid officii collatum est, illi vel in multis annos acceptorum memoriam custodiunt. Quia namque mitis eorum beneque compositus est animus et beneficio delectatur, sit, ut cum verba tam benefacti illi tamquam in aes insculpta haereant. Ab me sane eorum quae locutus sum, dum stomacho et indignationi serviebam, funditus cepit oblivio: quae autem abs te mihi benefacienti audivi, ita vigent in pectore meo, ut ea nec heri quidem ac nudius tertius, sed hodie primum his auribus hausisse me putem. Te vero perinde affectum rebar; quaeque per iram exprumpsisses, eorum citissime abiecissem memoriam: quae autem beneficia in me collocasses, ea te etiam atque etiam recordari. Nunc omnia alia evenisse intelligo. Nam sermones meos

ἔξ ἀμετρίας ἔξενηνεγμένους λύπης εἰς μέσον ἄγεις. ἐγὼ δ' ὅτι A. C. 1820
 μὲν εἰρήκειν, ἀνεμνήσθην ἀηχοῶς· οὐ μὴν ὡς δὴ τι τῶν αἰσχί-
 στων τὴν βασιλείαν ἀποποιούμενος, τοιαῦτ' εἰρήκειν. ἥ γὰρ ἂν C
 ἦν παντάπασιν ἔστερημένος φρενῶν καὶ ἀχαριστίας ὑπερβο-
 5 λὴν καταλιπὼν οὐδεμίαν, εἰ ἂν θεὸς ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόν-
 των καὶ σὺ αὐτὸς ὁ κύριος καὶ πατὴρ πᾶσαν εὐεργεσίαν ὑπερ-
 βαίνοντα ἐχαρίσασθε, ταῦτ' αὐτὸς ἀνοήτω καὶ παραβόλῳ φρενὶ
 ὡς τι τῶν ἀχρήστων ἀπεβαλόμην. ἀλλ' ἐκ λίαν ἐνωδύνου καὶ
 10 τεταραγμένης ψυχῆς τοὺς τοιοῦτους λόγους προήειν, λογιζό-
 μενος ὅτι τὸ λίαν ἐνωδύνον καὶ οἶον πικρίας γέμον τοῦ παι-
 δὸς φθῆγμα πρὸς συμπάθειαν κάμψει τὰ σπλάγγνα τὰ πατρικά·
 ὁ δὴ καὶ κατὰ γνώμην ἐμὴν ἀπέβη, καὶ πολλῆς ἀπέλευσα μέχρι D
 δεῦρο τῆς εὐμενείας τῆς πατρικῆς. νῦν οὖν εἰ μὲν ἐστὶ τις ἐξε-
 λέγξων ἄξιά μὲ τινα εἰργασμένον θανάτου, οὐ παραιτήσομαι
 15 τὸ δικαίως ἀποθανεῖν. εἰ δ' ἄρα τοιαῦτ' ἐστί τὰ ἐγκλήματα ὡς P. 24
 παιδείας δεῖσθαι καὶ μάλιστα πατρικῆς, τὰ μὲν ἀφήσεις, ὡς
 καὶ αὐτὸς παρὰ τοῦ μεγάλου βασιλέως καὶ θέσει πατρὸς τῆν
 τῶν πλημμελημάτων συγχώρησιν ἐξαιτούμενος ὁσημέραι· ὑπὲρ
 δὲ τῶν ἐξεστί σοι δίκας λαμβάνειν τῶν πλημμελημάτων ἄξιας,
 20 τοιοῦτους τοιοῦτους ἐπαχθεῖς καὶ παντὸς βαρύτερους φορτίου μα-
 κράν ἡμῶν ἀπελαύνοντι λόγους." Τοιαῦτα καὶ Ἀνδρονίκου τοῦ
 νέου ἀποκριναμένου τῷ πάππῳ, αὐτὸς μὲν πρὸς τὴν ἀπολογίαν
 ἀπέτελεν οὐδὲν, βαρεῖαν δ' ἦν τῇ σιγῇ καὶ τοῖς ἤθεσι τὴν ὄργην

9. εἰς τοὺς coni. Ed. P., sed vid. infra p. 237, C.

de pace Lethæis aquis permittens, quæ immodico dolore stimulatus
 effuderam, ea nunc in medium adducis. Quæ ego audiens, dicere
 me memini: verumtamen non quod imperium ut quippiam turpitudi-
 nis plenum repudiarem, illa dixi. Profecto enim nullam partem men-
 tis possiderem, nec esset quidquam me ingratus, si, quæ Deus rex
 regum et tu ipse dominus ac parens meus ultra omnem beneficentiæ mo-
 dum donavistis, ea insipienter ac temere tamquam inutilia reiicerem.
 Quid igitur? animi dolentis et conturbati confidentisque aegritudine
 et amaritie refertam nati vocem paterna viscera ad sympathiam emolli-
 turam, illa fuit oratio: idque factum ut volui. Nam hucusque patria
 mihi abs te benevolentia tributa est. Nunc si quis est, qui me capi-
 talia designasse convincet, meritæ mortis supplicium non deprecabor.
 Quod si talia sunt crimina mea, ut paterna dumtaxat castigatione ver-
 beribusque expianda videantur, eorum partim mihi gratiam facies, cum
 ipse quoque a magno imperatore, qui nos æqualiter omnes adoptavit,
 peccatorum tuorum veniam preceris quotidie. At cetera digna poena
 vindices licet, modo molestas hæcæ omnique onere intolerabiliores
 voces procul a me abstineas. Hac defensione explicata, avus eam nec
 verbo refellit: silentio vero ipso et gestibus contra nepotem ira æ-
 stuare visus est. Ceterum magnus domesticus e Thracia reversus, audi-

- A. C. 1320 ἐνδεικνόμενος τῷ ἐγγόνῳ. - ὁ μέντοι μῆγας δομέστικος ἔκ Θρησ-
 V. 20 κης ἐλθὼν ἐπεὶ ἐπέυθετο τὰ συμβάντα παρὰ βασιλέως τοῦ νέου,
 B πολλά θανμάσας τῶν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως κατορχουμένων
 κακῶν, καὶ τὴν ἀδικίαν καταμεμψάμενος ὡς καὶ κατ' αὐτῆς
 τῆς φύσεως ὀπλιζουσαν τοὺς ἀλόγους αὐτῇ καθάπαξ· „κράτιστεβ
 βασιλεῦ” ἔφη „τὸ μὲν κακὸν κατάδηλον αὐτόθεν, ὡς ἐστὶ τῶν
 ἀνηκέστων τὴν δὲ πρὸς σέ μου πίστιν καὶ δόλου παντὸς ἀμιγῆ
 φιλίαν, καὶ ὁ παρελθὼν μὲν χρόνος βεβαιώσασθαι ἱκανός, ἡλι-
 κιῶτιν καὶ τοῖς σώμασιν ἡμῖν συναυξανομένην ἀποδείξας τρό-
 πον τινὰ δόσπερ οὐδὲ λόγων δεῖν πρὸς ἀλλήλους ἡμᾶς ἡγοῦ-10
 μαι, ἔαντιῶ τὸν ἔτερον ἑκατέρους οἰκειομένους· καὶ ὁ μέλλων
 δὲ οὐκ ἔλαττον δείξει, φίλων πιστοτάτων δεησόμενος ὡς ὄρω.
 C εἰ μὲν οὖν ἐώρων σε κακοηθείᾳ χρωόμενον καὶ αὐθαδείᾳ πρὸς
 βασιλέα τὸν πάππον, τῆς ἀρχῆς ἐκείνον μὲν ἀποστρεφεῖν, σεαυ-
 τῷ δὲ μόνῳ περικουεῖσθαι βούλεσθαι, εἰ ἴσθι, καίτοι λίαν16
 φιλῶν, οὐκ ἂν οὕτως ἀτόπου πράξεως εἰλόμην σοι κοινωνεῖν·
 ἐπεὶ δ' ἔξ οὐδεμιῆς αἰτίας τοιαῦθ' ὄρω φνόμενα κακὰ κατὰ
 σοῦ, ὥστ' εἰ μὴ θεὸς ἄνωθεν αὐτὰ διαλύσει, οὐδὲ πᾶν πόρ-
 ρω προσδοκίας εἰς ὕψος ἀρθῆναι βαθῦν, ἐκὼν αὐτὸς ἐπιδί-
 δωμι τοῖς κινδύνοις τοῖς ὑπὲρ σοῦ οὐ χρήματα μόνον καὶ20
 κτήσιν καὶ οἰκέτας καὶ φίλους, ἀλλ' ἤδη καὶ αὐτὸν ἐμέ, ὥστε
 ἔχειν ὄ,τι βουλήσῃ χρῆσθαι.” Ἐπὶ τούτοις τοῦ βασιλέως δομε-
 στικῶ τῷ μεγάλῳ πολλὴν χάριν ὁμολογήσαντος, καὶ προσθέν-
 D τος, ὡς „ὁ πάντ' ἀμβλύνων χρόνος καὶ κατὰ μικρὸν ὑπορ-

tis ex iunioro imperatore quae contigerant, impendio miratus, humanam naturam tot tantisque subiectam miseris, et de invidia conquestas, quae semel a se occupatos ipsi naturae bellum inferre cogit, Optime imperator, inquit, malum esse atrocissimum hinc satis liquet. Fidem autem erga te meam, et amorem sincerissimum etiam antegressa temporis satis firmarunt et amicitiam, quae inter nos aequales erat, ipsi corporibus quodammodo auctam esse abunde docuerunt. Itaque verbis inter nos opus esse non arbitror, quibus nostrum uterque alteram sibi conciliet. Ventura autem tempora, fidelissimorum amicorum opem imploratura, ut auguror, non minus qui sim erga te declarabunt. Si quidem igitur viderem, te, malignitate et arrogantia corruptum, avo imperium eriperé velle et ad te solum transferre, persuadeas tibi velim, quamquam tui sum cupidissimus, nollem tamen in tam infando negotio ad tuas rationes me adiungere. At quia te immerente prorsus huiusmodi adversum te mala emergere cerno, ut, nisi Deus illa desuper discusserit, metuendam sit, ne in altitudinem quoque immensam excrescant, en ego ultro ac libens pro salute tua non pecunias tantam, fortunas, servos, amicos, sed me ipsum praeterea offero, ut quacumque in re et quomodoocunque me uti possis. Cui gratias diserte cum egisset imperator, atque hoc insuper addidisset: Cum ipsa die veterascant paulatim-

ἔξιν ποιῶν, τῆς ἡμετέρας ἡττήται πρὸς ἀλλήλους φιλίας, ἐξ- A. C. 1820
 ῥωμενεστέρας αἰεὶ καὶ ἀκμαιοτέρας προϊόντος φαινομένης" καὶ
 δένδρῳ προσεικάσαντος αἰεὶ βρίζονται τοῖς καρποῖς καὶ τὸν
 παρεληλυθότα τῷ ἐνεστώτι νικῶντι χρόνῳ, ἐτράποντο πρὸς
 τὸ βουλευέσθαι περὶ τῶν παρόντων. καὶ πρῶτον ἐδόκει πάν-
 των, ἐκλογὴν ποιήσασθαι τοῦ μέλλοντος αὐτοὺς ὑποδέξασθαι
 φεύγοντας φρουρίῳ, ἐπικαίρως κεισομένου καὶ πρὸς τὸ φυ-
 λάξαι διαδρόντας καὶ πρὸς τὸ τοῖς μαχομένοις ἀντιπυχεῖν
 ῥηστώτην παρέχειν. ἐδόκει μὲν οὖν ἔλθαι τὴν ἐν Ὀδρῳ- P. 25

10σοῖς ἐπὶ ὠνμον Ἀδριανῷ πόλιν, πολλῶν ἔνεκα καὶ ἀναγκαιότη-
 των αἰτιῶν. δεδιότες δὲ μὴ καταπόδας τῆς φρυγῆς ἐπιστρατεύ-
 σαντος αὐτοῖς τοῦ βασιλέως, αἴτε καὶ στρατιὰν ἔχοντος ἐξ ἐτοι-
 μου, καὶ τῆς ὁδοῦ δυοῖν ἢ τριῶν ἡμερῶν ἔλλαττον οὔσης, ἀλώ-
 σιν, ἀμύνασθαι μὴ δυνάμενοι τοὺς ἐπιόντας, ἐξεκροῦντο τῶν λο-
 15γισμῶν. συνειθέτο δὲ μᾶλλον πρὸς τὴν ἐν Θράκῃ Χριστοῦ πό-
 λιν ἀπελθεῖν. οὕτω περὶ τῶν καθ' ἑαυτοὺς βουλευομένων αὐτῶν,
 ἀφικνεῖται παρὰ τοῦ Τριβαλλῶν ἄρχοντος Κράλλης Στεφάνου πρὸς
 βασιλεία πρεσβεία, ὃς ἦν γεγαμηκῶς τὴν βασιλείωσ θυγατέρα B
 τὴν Σιμωνίδα. ἡ δὲ τῆς πρεσβείας πρόφασις ἦν, ὅτι ἐκ τῆς
 20αἰτοῦ στρατιᾶς Κομάνων ὀλίγων δέοντας διαχιλίαν λαβῶν,
 οὐκ ἀπέδωκε τοὺς στρατιώτας, ἀλλὰ πείσας μένειν παρακατεῖ-
 χεν. ἐφ' οἷς ὁ Κράλλης παροξυνόμενος διεπρεσβεύετο πρὸς τὸν

B. προσεικάσαντος. προσεικαίας conii. ED. P., male. 17. Aliis
 scriptoribus Τριβαλλῶν. ED. P. Κράλλη. Haec vox regem
 significat (quod nec doctus interpret ignoravit) sed esse ex τῶν
 κυρίων negat Meursius in voce κράλης. ED. P.

que dilabantur omnia, instituta mihi tecum amicitia vetustatem vincit:
 quippe quae tempore procedente validior semper atque virentior appa-
 ret: atque eam cum arbore comparasset perpetua baccarum ubertate
 incurviscente ac praesenti auctumno praeteritum superante: iam ad con-
 sultandum conversis, primum omnium complacitum est, deligendum esse,
 qui se fugientes reciperet, locum munitum, situque tum ad tuendos
 profugos, tum ad arcendos oppugnantes haud inconmodum. Eligenda
 autem videbatur urbs in Odrysis ab Adriano nomen sortita Adrianopoli-
 sis, idque multis et pernecessariis de causis. Sed cum illud eis timorem
 faceret, ne e vestigio insecutus senior, qui militum copias in promptu
 haberet quemque viae brevitatis, biduo aut triduo minor, adiuveret,
 fugientes opprimeret, quandoquidem instantes propulsare nequirent, in
 irritum cadente sententia, Christopolin Thraciae urbem petere consti-
 tuerunt. Iis hoc modo inter se consiliantibus, a Crate Stephano, Tri-
 ballorum principe, ad imperatorem avum, cuius filiam Simonidem
 habebat in matrimonio, advenit legatio hanc ob causam. Imperator de
 eius exercitu mutuatus circiter duo Comanorum millia, eos non resti-
 tuerat, sed ad remanendum pellectos retinebat. Quare exacerbatus
 Crates ad socerum Callinicum monachum natione Triballum mittit. Qui

A. C. 1320 κηδεστήν. ὁ πρεσβευτῆς δὲ μοναχὸς ἦν, Καλλίνικος κεκλημέ-
νος, τὸ γένος μὲν καὶ αὐτὸς Τριβαλὸς, εὖ δὲ εἰδὼς καιροῦς
καὶ πράγμασι πολιτικοῖς χρῆσθαι δι' ἐμπειρίαν. ὃς δὴ τὴν
μεταξὺ τῶν βασιλείων ἀναφρομένην στάσιν μὴ ἀγνοήσας, καὶ
συνιδῶν, ὡς ἡ τοιαυτὴ διχοστασία καιρὸν ἂν παράσχη τῷ ἰδίῳ
C δεσπότη παρὰ βασιλέως ὧν ἠδίκητο περὶ τὴν στρατιὰν δίκας
λαβεῖν, ἐβούλετο κρύφα τῷ νέῳ βασιλεῖ συντυχεῖν.

V. 21 ἦ. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ βασιλεὺς ὁ νέος σὺν δομestίῳ τῷ μεγά-
λῳ λυσιτελεῖν αὐτοῖς ἠγησάμενοι πρὸς τὸν Κράλην διαπρε-
σβεύσασθαι περὶ συμμαχίας, τὸν Καλλίνικον μετακαλεσάμε-10

νοι καὶ περὶ τῆς τοῦ Κράλη συμμαχίας καὶ φιλίας διαλε-
χθέντες καὶ πείσαντες ἐκ τοῦ ἑάστον διὰ τὸ καὶ αὐτὸν τὴν
πρεσβείαν ταύτην τῷ Κράλη νομίζειν λυσιτελεῖν, ἄλλως θ' ὅτι
καὶ πρὸς Συργιάνην αὐτῷ φιλίας ἐνέχυρα καὶ πρότερον ἦσαν,
ἔξαποστέλλουσιν. ὁ δὲ σπουδῆ καὶ προθυμίᾳ πολλῇ τὴν ὁδὸν
τάχιστα διανύσας, τῷ Κράλη τε συγγενόμενος, καὶ τὴν τοῦ
νέου βασιλέως ἀπαγγελίας πρεσβείαν, εὔρε καὶ αὐτὸν ὥσπερ
ἔρμαιον ἠγησάμενον τὸν καιρὸν, καὶ παντὶ σθένει συμμα-15

P. 26 χήσειν ὑπισχνόμενον τῷ νέῳ βασιλεῖ, πρὸς τῷ καὶ χάριν
εἶδέναι, εἰ μόνον τοῦ πάππου καὶ βασιλέως ἀποστάς, πρὸς
τοῖς μέρεσι γένοιτο Μακεδονίας ᾗτετο γὰρ τὴν πρὸς αὐτὸν
συμμαχίαν κάκωσιν εἶναι τῶν τοῦ κηδεστοῦ καὶ βασιλέως
πραγμάτων. λαβῶν τοίνυν ὁ Καλλίνικος τὰς ἀπαγγελίας, ἐπά-
νεισι πρὸς τὸ Βυζάντιον κατὰ τάχος καὶ χαίρων ὀφθείς τῷ
βασιλεῖ χαίροντι ἀπήγγελλέ τε τὰ τῆς πρεσβείας, καὶ τὴν συμ-25

cum non male didicisset uti occasionibus, et in rebus civilibus tritus
esset, exortam praeterea inter imperatores discordiam non ignoraret,
atque etiam prospiceret, hanc dissensionem domino suo peropportu-
nam fore ad animadvertendam in socero propter milites iniuriam,
cum iunior imperatore clandestinum voluit inire colloquium.

8. Is et magnus domesticus e re sua futurum statuentes, si lega-
tionem de coeunda secum belli societate ad Cralem mitterent, Callini-
cum arcescentes, et cum eodem de amicitia et foedere cum Crale in-
eundo disserentes: facileque homini consuadentes, quod et ipse hoc
Crali conducturum sentiret, tum etiam quod vetus ei cum Syrgianne ne-
cessitudo esset, legatum eum mittunt. Qui, festinatione et alacritate
mira celerrime confecto itinere, cum Crale congressus, legationem iu-
nioris imperatoris exponit. Ille similiter de oblata commoditate, tam-
quam de inexpectato lucro, gaudet, gratias insuper agit atque ad
nepotem adiuvandum vires suas omnes spondet, dummodo ab avo re-
motus, iuxta Macedoniam considerat: sic enim expeditionem suam
auxiliariam soceri rebus damnosam fore confidebat. Cum tali pollici-
tatione Callinicus magnis itineribus Byzantium se recipit, successum-
que legationis suae laeto imperatori laetus edisserit: certam esse Cralis

μαχίαν αὐτῷ τοῦ Κράλη ἐν βεβαίῳ κείσθαι διίσχυριζέτο, ἦν Α. C. 1820
μόνον πρὸς τοῖς μέρεσι γένηται Μακεδονίας. οὕτω μὲν καὶ
περὶ τῆς τοῦ Κράλη συμμαχίας ὁ νέος Ἀνδρόνικος κατεπραΐσατο.
τὸν μέντοι βασιλέα καὶ πάμπαν ὄρων τοῖς ἤθεσι καὶ τοῖς λό-
5γοῖς τῆς προτέρας δυσμενείας οὐχ ὑφιέμενον, τὰ πρὸς τὴν Β
ἰδίαν φυλακὴν ἐζητούετο καὶ αὐτὸς, τοῦτο διανοούμενος, ὡς
εἰ μὲν τρόπῳ δὴ τινι διαλυθεῖη τὰ δυσχερῆ, ὑπὸ τῷ βασιλεῖ
καὶ πάμπῳ τελέσων ἄχρις ἂν ἀποστῆ τοῦ ζῆν· εἰ δ' ἐπὶ τὰ
πρόσω προῖοι καὶ ἡδὴ πρὸς τέλος ἐγγίξοι κακόν, τότε ἡδὴ τῆς
10βασιλίδος τῶν πόλεων ἀποστάς, ἑαυτὸν τε διασώζοι καὶ τοὺς
συνόντας. ἐν τοῖς τοιούτοις δὴ τριβομένῳ τὸ χρόνον, καὶ ὁ
Συναδηνὸς Θεόδωρος ὁ καὶ πρωτοστράτωρ ἔχεν εἰς Βυζάν-
τιον ἐκ τῆς ἐσπέρας παραλυθεὶς τῆς ἀρχῆς· ἐπετρόπευε δὲ
15Πριλλάπου καὶ τῶν περὶ αὐτὸν χωρῶν τε καὶ πολυχνίων κατω-
15τέρω Μακεδονίας. ἦν δ' ὁ Συναδηνὸς οὗτος ἕξ εὐπατριδῶν C
καὶ τὸ γένος περιφανῆς· μητρόθεν μὲν γὰρ εἰς βασιλέας ἀνή-
γετὰς τοῦ γένους σειρὰς, ἕξ ἀδελφοῦ τοῦ πρώτου τῶν Παλαιο-
λόγων βασιλευσαντος Μιχαὴλ τῆς μητρὸς αὐτῷ γεννηθείσης·
ὁ δὲ γε πατὴρ τοῦ πρὸς ἐσπέραν κατὰ τὴν Δαλματίαν λεγο-
20μένου Πολόγου τοπάρχης ἦν· ἦν δὲ τοπαρχίαν σὺν ἑαυτῷ τῷ
πρώτῳ τῶν βασιλέων προσαγαγὼν Παλαιολόγῳ τῷ Μιχαὴλ καὶ
ὑποχείριον ἀποδείξας αὐτῷ, τιμῶν τε ἡξιώθη μεγάλων παρὰ
Ῥωμαίοις καὶ γάμου κοινωνίας ἐπιφανοῦς, τῇ βασιλείῳ ἀνεψιᾷ
συναφθεῖς· οὗτος τοίνυν ὁ πρωτοστράτωρ ἐκ τῆς ἐσπέρας, ὡς-
25περ ἔφημεν, εἰς Βυζάντιον ἀφικόμενος, καὶ ὄσα πρὸς βασι- D

societatem asseverat: tantum propter Macedoniam se collocet. De
Crale quidem ad suas partes adiungendo Andronicus minor hoc fecit.
Animadvertens autem avum de pristina malevolentia nec moribus, nec
verbis remittere, securitati suae prospiciebat, proponens apud animum,
si quo modo tam turbida tempestas sedaretur, in avi arbitrio manere,
quamdiu illi vita suppeditaret: sin ulterius progredetur furorque
ad summum perveniret, imperatricem urbium deserere, et se cum suis
conservatum ire. Dum in his tempus ponitur, Theodorus Synadenus
protostrator vacatione accepta ab occidente Byzantiam venit: Prillapum
siquidem, finitimaque loca, et inferiora Macedoniae oppidula procura-
verat, vir domo nobilis et amplissimo genere natus. Nam qua de ma-
tre, imperatores attingebat, quod ea fratre Michaelis primi imperato-
ris Palaeologi procreata esset; pater in occidente apud Dalmatas Polo-
gum toparchiam obtinebat. Quam quia una secum Michaeli iam dicto
obtulerat, eiusque ditioni subiecerat, eximios apud Romanos honores
adeptus et consobrinæ imperatoris copulatus, superboque coniugio
dignatus fuerat. Hic ut Byzantium intravit, seniorisque ad iuniorum
pessumdandum et evertendum dicta facta omnia percepit, cum dete-
statione tantæ iniquitatis incredibilem animo dolorem persensit. Quam

- A. C. 1320 λέως εἴρηται τε καὶ πέπρακται ἐπὶ τῇ καταλύσει τοῦ ἐγγόνου καὶ βασιλέως ἀκηκῶς, ἡγανάκτει τε οὐκ ἀνεκτῶς καὶ πολ-
- V. 22 λὴν κατεγίνωσκε τοῦ πράγματος ἄγνωμοσύνην. διὸ δὴ καὶ θαρ-
 ῤήσαντες ὁ νέος βασιλεὺς σὺν δομestικῷ τῷ μεγάλῳ, ἄλλως
 θ' ὅτι καὶ φιλίῳ πρὸς αὐτοὺς διέκειτο καὶ πρότερον ὁ πρω-
 τοστράτωρ, τῷ μεγάλῳ δὲ μάλιστα δομestικῷ ἐκ τῆς πρὸς
 Ἀδριανοῦ πόλιν παρὰ τῷ βασιλεῖ Μιχαῆλ διατριβῆς, χρόνῳ
 πολλῷ τῆς φιλίας αὐτοῖς ἰσχυρᾶς γενομένης, δεῖν ψήθησαν
 κοινωνὸν καὶ αὐτὸν τῶν πραττομένων παραλαβεῖν· φιλίας τε
 τῆς πρὸς αὐτοὺς ἕνεκα καὶ ἀνδρίας καὶ πολεμικῆς ἐμπειρίας καὶ 10
- P. 27 φρονήσεως, ἧς αἱ τοιαῦτα μάλιστα τῶν πράξεων δέονται· ἀνα-
 καλύπτουσιν αὐτῷ τοιγαροῦν ὅσα τε ὁ βασιλεὺς μὴνύσει τῷ
 ἐγγόνῳ, ὁποίων τε τίχοι τῶν ἀποκρίσεων, ἔτι τε ὅσα καὶ αὐτοὶ
 περὶ τῶν καθ' ἑαυτοὺς βουλευσάμενων πραγμάτων. ἂ δὴ πάντα
 καλῶς ἔχειν ἐπιψηφισάμενος καὶ αὐτός, κοινωνεῖν αὐτοῖς εἴλετο 15
 καὶ τῶν βουλευμάτων καὶ τῶν κινδύνων μέχρι παντός. ἐδέ-
 δοκτο δὲ τοῖσι ἅμα τῷ βασιλεῖ, πρὸς μηδένα μηδαμῶς ἕτε-
 ρον τῶν Ῥωμαίων ἐκφανῆ γενέσθαι τὰ βουλευόμενα, ὅτι μὴ
 τουτοῖσι τοῖς τρισὶ, δομestικῷ δηλαδὴ τῷ μεγάλῳ καὶ τῷ Συ-
 ναδηνῷ πρωτοστράτορι καὶ Συργιάννῃ, καὶ Γεννοῦταῖς Λατί- 20
 Βνοις ἑτέροις τρισὶ, φίλοις μὲν οὐσι δεδοκιμασμένοις τῷ βασιλεῖ,
 δυναμένοις δὲ μεγάλα πρὸς τὴν εἰς Χριστοῦ πόλιν ἐκ Βυζαντίου
 συγκαταπράξασθαι φυγὴν αὐτοῖς. ἐπηγγέλαντο γὰρ αὐτοὶ, τρεῖς
 μὲν τριήρεις οἰκείους ἀναλώμασι πληρώσειν, ἑπτὰ δ' ἑτέρας ἐκ
 βασιλέως λαβόντες χρήματα, ὡς δέκα τὰς συμπάσας γενομέ- 25
 νας, καὶ πρὸς τὴν ἀπόδρασιν, εἰ δεήσει, συνάρασθαι τῷ βα-

ob rem iuvenis et magnus domesticus maiorem in se concipientes au-
 daciam. praesertim quod et antea protostratorem bene sibi cupientem
 habuissent, plus tamen magnus domesticus, ex eo, quod Adriano-
 poli cum Michaelē imperatore ambo vixerant, temporis longinquitate
 amicitiam confirmante, faciundum sibi existimarunt, ut cum eo rem
 communicarent: non solum quod amicus, sed etiam quod vir fortis,
 belli gerendi peritus et consideratus erat: quae virtutes talibus in
 negotiis maximopere expetuntur. Igitur quae imperator nepoti de-
 nuntiasset, quid responsi redditum esset, quatenam ipsi adhuc deli-
 berassent, illi aperiant. Ea protostrator omnia comprobans, se per-
 petua communitate qua consiliorum, qua periculorum cum eis de-
 vinxit. Convenit etiam illis cum nepote, nemini Romanorum ullo
 pacto consilia detegenda, praeterquam tribus hisce, nempe magno do-
 mestico, Synadeno protostratori, Syrgianni: adhaec Latinis Genuen-
 sibus tribus, quorum erat imperatori perspecta fides, quique illis ad
 fugam Byzantio Chrystopolin magno possent esse adiumento: ternas
 quippe triremes suo, septenas imperatoris sumptu armataros promissio-

σιλει, καὶ πρὸς τῇ Χριστοῦ πόλει συμμαχοῦσας καρτερεῖσθαι, A. C. 1320
 ἄχρις ἂν ὁ βασιλεὺς εὖ διάθοιτο τὰ κατ' αὐτὸν ὀνόματα δ'
 αὐτοῖς, ἀπὸ μὲν τοῦ τῶν Ὀρίων γένους, Ῥάφων ντε Ὀρια, ἀπὸ
 δὲ τοῦ Σπινουλῶν, Φρερίγω Σπίνουλα, ἐκ δὲ τῶν Ντεμάρ
 5 Ῥάφων Ντεμάρ. ἀθις δ' ἅμα τοῖς δυοῖς βουλευομένῳ τῷ βα-
 σιλεὶ περὶ τοῦ, ποτέραν χρῆ τῶν πόλεων ἀποδιδράσκοντας ἐλέ- C
 σθαι, ὡς ἂν καὶ ὁ πρωτοστράτωρ τὴν δοκοῦσαν αὐτῷ τὸ νικᾶν
 ἔχειν εἰσενέγκῃ ψῆφον, καὶ τὴν μὲν Χριστοῦ πόλιν τῇ παρὰ τοῦ
 Κράλη συμμαχίᾳ παραζευγνύοντος, τῇ Ἀδριανοῦ δὲ τὴν πολυ-
 10 αὐθροπίαν καὶ τὴν ἐγκαθιδρυμένην ἐκεῖ στρατιάν, καὶ τὸ πλεί-
 στους εἶναι τῶν οἰκούντων ἐκεῖ τὰ τοῦ νέου βασιλέως ἤρημέ-
 νους· ὁ πρωτοστράτωρ μὲν τὴν εἰς Ἀδριανοῦ πόλιν ἤρειτο, οὐκ
 δὲ πέρας τῆς βουλῆς λαβούσης, ἀνέστησαν εἴτ' αὐθις ἅμα
 15 δομοστικῷ τῷ μεγάλῳ μόνῳ καὶ βασιλεὶ περὶ τῶν αὐτῶν του- D
 βτων βουλευομένων καὶ συνιδόντων, ὡς Συργιάνῃ μὲν καὶ τῷ
 μεγάλῳ δομοστικῷ, τῇ Θράκῃ τῶν γαμετῶν ἐνδιατριβουσαῶν,
 ξῆδιόν ἐστιν ὅποι βούλονται ταύτας ἀπαγαγεῖν, πρωτοστράτορι
 δὲ τῆς γαμετῆς ἅμα δυοῖς θυγατρίδιαις τῇ Ἀδριανοῦ πόλει
 ἐγκαθιδρυμένης, πολὺ τὸ δύσκολον μετακινεῖσθαι· εἴτα καὶ
 20 τοῦτο προσεπινοουμένων, ὡς καὶ τὸ τοσαύτην ἀνάγκην τῷ πρω-
 τοστράτορι ἐπαγαγεῖν, ἄγνωμοσύνης ἂν εἴη πολλῆς, καὶ τὸ δυσ-
 κόλως ἔχοντα πρὸς ταῦτα τῆς κοινωνίας ἀπωθεῖσθαι, καὶ ἀβου-
 λίας ἅμα καὶ ἀδικίας· τοῦτο μὲν, εἰ πρὸς πάντα βέλτιστον

3. ντε Ὀρια scripsi pro vulg. τε Ὀρια.

4. Φρερίγω ex Italo
 elisum pro Φρεδερικῳ. ED. P.

rant: ut numerus eorum denarius et ad fugam, si fugiendum, ei sub-
 serviret; et apud Christopolin simul bellum toleraret, quoad res suas
 ordinasset. Nomina eorum fuerunt, e gente quidem Oriaram, Raphon
 de Oria; e Spinularum, Fredericus Spinula; ex Demarensium, Raphon
 Demar. Denuo cum illis duobus consultante imperatore, utram ur-
 bium confugio constituere oporteret, quo et protostrator, quam pro
 meliore duceret, sententiam proferret, et cum Christopoli quidem au-
 xilia a Crale expectanda, cum Adrianopoli vero populi frequentiam,
 ibidemque locatam militarem copiam, ac civium denique multitudine-
 nem sibi faventium coniungente, et protostratore Adrianopolin prae-
 optante, antequam certum quid decernerent, surrexerunt. Post ite-
 rum domestico et imperatore solis super eadem quaestione inter se
 agentibus, nec ignorantibus, Syrgianni et domestico facile factu esse,
 uxores in Thracia manentes, quo placeret abducere, protostratori con-
 tra, Adrianopoli coniugem cum duobus filioliis habenti, sedem mutare
 perdifficile fore: deinde et hoc secum volventibus, nec tantam neces-
 sitatem, nisi admodum iniuste illi imponi posse: et reluctantem a com-
 munionem repellere, non iniustum modo, verum etiam stolidum videri:
 illud quidem, quia virum omnimodis optimam adeo levi de causa ex-

- A. C. 1320 ἄνδρα μικρᾶς ἀπόσαιντο αἰτίας ἕνεκα ἀδικίας δ', ὅτι αὐτοὶ προσκαλεσάμενοι καὶ προσεταιρισάμενοι, καὶ σπουδὴν πολλὴν καὶ προθυοῦνται, ἔδοξε θεῷ θαρσύνοντας, καὶ ὑποψίαν κινδύνου μικρὰν τοῦ ἑταίρου χάριν ἀναδεξαμένους τὴν εἰς Ἀδριανοῦ πόλινδ μᾶλλον ἐπιψηφίσασθαι. οὕτω πέρας ἐπιθέντες τῇ περὶ τούτου
- V. 28 βουλῇ, καὶ τῷ πρωτοστράτορι δῆλα καταστήσαντες τὰ τῆς γνώμης, ἀνεπτέρωσάν τε πρὸς τὸ πράττειν, καὶ προθυμότερον ἀπέδειξαν ἑαυτοῦ. Ἄλλὰ τὰ μὲν κατ' αὐτοὺς τοιαῦτα, βασιλεὺς δ' ὁ πρεσβύτερος τῇ πρὸς τὸν ἕγγονον ὀργῇ λίαν παρωξυ-10 μένος, οὔτε προσιόντα καθήμεραν προσηγόρευε τὸν ἕγγονον, οὔτε μὴν πρὸς τὴν οἰκίαν ἀπιόντα πάλιν προσρήσεως ἤξιον τινός· ἀλλ' οὐδὲ βελτίονος ἢ φαύλου λόγου ἐπὶ τέσσαρσιν ὄλοις μῆσι
- B μετέδωκε, πλὴν ὅτι τοῦ νέου βασιλέως ἐξέπιτήδες ὅσημέραι τοῖς βασιλείοις καὶ ὑπὲρ τὸ δέον προσκαρτεροῦντος, ὁρῶν δὲ15 βασιλεὺς τῆς προεδρείας τὴν ἀκαιρίαν, ὥσπερ ὑπ' ἀνάγκης συνωθούμενος, „ἀπέλθε λοιπὸν πρὸς τὴν σὴν οἰκίαν” ἔλεγε τῷ ἕγγόνῳ, μῆδέν τι τοῦτου προσιθεῖς πλέον. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ μετὰ τῶν τῆς συγκλήτου καὶ τῶν ἐν ἀξιωμασί τοῦ νέου βασιλέως τῷ πάπῳ παρισταμένου, οὐδέ ποτ' ἐπέτρεψε καθεσθῆναι,20 πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους τῆς ἐπιτροπῆς γινομένης, εἰς ἀνάγκης ἐκαθέζετο καὶ αὐτὸς, πάντων πρὸς αὐτὸν ὁρῶντων καὶ τοῖς νεύμασι δηλούντων, ὡς οὐδ' ἂν αὐτοὶ καθεσθῆεν ἐστηκότος αὐτοῦ· ὃ δὲ καὶ μᾶλλον τὸν νέον ἔδακνε βασιλέα, ὡς καὶ πρὸς
- C οὓς εἶχε θαρσύνειν λέγειν, ὡς βούλοιο τοῦ κυρίου καὶ βασιλέως25

25. Vulg. male inverso ordine λέγειν θαρσύνειν.

cluderent: hoc vero, quia eum nunc removerent, quem prius invitassent, et ad numerum suum allegissent, quique ad discrimina communiter adeunda promptam et alacrem animi voluntatem attulisset: haec igitur reputantibus placuit, divina bonitate confisos, cum nonnulla suspicione periculi, ob maius bonum, Adrianopolin potius decernere. Finita deliberatione sensum suum protostratori indicant, qui ad rem aggreddendam mirabiliter excitatus, semetipso evadit erectior. Et horum quidem eiusmodi conditio fuit. Senior autem imperator iracundia percitus in nepotem, neque in dies singulos ad se ventitantem, recedentemve salutatione, neque totis quatuor mensibus ullo vel dextro, vel sinistro sermone dignari: nisi quod eo de industria citra decorum quotidie palatium obeunte, importunam assiduitatem intuens, veluti vi adactus in hanc vocem aliquando erupit, nullo praeterea verbo addito: Mane de cetero domi tuae. Enim vero nec cum senatoribus suis et magistratibus, sibi assistentem unquam sedere iussit; sed aliis eius iussu considentibus, ipso quoque necessario considerat, omnibus ad illum respicientibus, quassatoque capite significantibus, se stante

(τούτον γὰρ αἰεὶ τὸν τρόπον τὸ τοῦ βασιλέως καὶ πάππου προσέ- A.C. 1820
 φερει ὄνομα,) τοῖς ἄλλοις ἐπιτρέποντος τὴν ἀνάκλησιν, αὐτῷ
 δὲ μὴ, ἐστάναι ἐπιπολύ· ἐπιτρεπομένων δ' αὐτῶν, „ἀλλ' ὑμῖν
 μὲν” εἶπεῖν „πρὸς τοῦ κυρίου καὶ βασιλέως τὴν καθέδραν
 δεκτικετράφθαι, ἐμοὶ δὲ μὴ· διόπερ ὑμῶς μὲν καθεσθῆναι προσ-
 ἴκει, τὸ προσταττόμενον ἐκπληροῦντας, ἐμὲ δ' ἐστηκέναι ἄ-
 χρις οὗ τὸ ἐπίταγμα φθάσῃ καὶ πρὸς ἐμέ.” τοιαῦτ' ἔλεγε πρὸς
 οὓς ἐθάρξεν, τὸ τῆς ψυχῆς ἄλγος ἀνακαλύπτων. ἐφ' οἷς αὐτὸν
 ὁ μέγας δομέστικος παραμυθούμενος, ἄλλα τε κατεπῆδε τῆς D
 10 λύπης, καὶ τὸ Σολομώντειον ἔλεγε δεῖν ἐκπληροῦν, ὑπομονὴν
 ἐνδεικνύμενον καὶ καρτερίαν κατὰ καιρὸν. τὸ δ' ἐξῆς ὁ νέος
 βασιλεὺς καὶ οἱ ἄμφ' αὐτὸν διὰ τινος τῶν οἰκείων μηνύουσι
 Συργιάννη πρὸς τὴν Κωνσταντίνου ταχέως ἐπανελθεῖν, εὐπρόσ-
 ωπὸν τινα πλασάμενον αἰτίαν τῆς ἐπανόδου. τὰ γὰρ κατ'
 15 αὐτοὺς πράγματα πῆ μὲν ἐπὶ τὸ βέλτιον, πῆ δ' ἐπὶ τὸ χεῖρον
 χωρεῖν. ὁ δὲ σὺν σπουδῇ πολλῇ κατὰ τάχος ἐπανελθὼν καὶ
 συγγενόμενος βασιλεῖ καὶ τοῖς ἐταίροις, καὶ τὸ μὲν ἐπὶ τὸ
 βέλτιον προκωροηκέναι σφίσι τὰ πράγματα, τοῦ πρωτοστρά-
 20 τορος Συναδηροῦ χάριν εἰρησθαι μαθῶν, τὸ δ' εἰς τὸ χεῖ-
 20 ρον, διὰ τὸ μᾶλλον ἐκπεπολεμῶσθαι τῷ ἐγγόνῳ τὸν βασιλέα,
 καὶ τᾶλλα ἐκδιδαχθεῖς, ὅσα δὴ συμβεβήκει μετὰ τὸ εἰς Θρά- P. 29
 κην αὐτὸν ἀπᾶραι, περὶ τοῦ, τί χρὴ πράττειν, ἐβουλεύοντο κατὰ

3. *ἐπιτρεπομένων*. *Interpres corrigit προτρεπομένων*. ED. P. 10.
 Locus est non Salomonis, sed Ecelesiastici c. 1. V. 29. Graecæ
 autem, ut in opere Conciliorum saepius observare est, utrumque
 confundunt. ED. P.

ipso non sessuros; quod adolescentem mordebat acrius, ut quibus
 sedebat, diceret, velle se domino et imperatore (hoc etenim modo
 avum semper nominabat) ceteris sessionem mandante, sibi autem mi-
 nime, stare diutius. Hortantibus autem ad sedendum, respondit:
 Vobis, non mihi, facultas ab imperatore domino data est. Quapro-
 pter vos iussa implentes, sedere convenit, me autem stare, donec si-
 militer sedere iubeat. His apud eos, quibus audebat fidere, dolorem
 suum testabatur. Itaque magnus domesticus eum consolans, cum alia
 tamquam carmina ad leniendam aegrimoniam accinebat, tum illi Salo-
 monis obtemperandum siebat, praecipientis, patientiam et tolerantiam
 ostendendam in tempore. Secundum haec iunior imperator et amici
 per familiarem quemdam Syrgiannem certiores faciunt, cupere se, ut
 Constantinopolin, reversionis suae honestam aliquam causam commen-
 tas, advolet: res enim hac melius, illac deterius ire. Qui multo cum
 studio celeriter adest, et cum imperatore, ec sociis collocutus, intel-
 ligit, quod dictum fuerat, res melius procedere, ad protostratorem:
 alterum, res deterius ire, ad imperatorem avum pertinere qui nepo-
 tem odisset implacabilius. Edocetur alia, quae post eius in Thraciam
 discessum evenerant. Tum quid res tempusque postulet, et quinam

A. C. 1320 σφᾶς, καὶ ὅπως ἂν αὐτοὺς γένοιτο τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων ἀκινδύνως ὑπέξελεθῆν, πρῶτος τοίνυν εἶπεν ὁ πρωτοστράτωρ Συναδηνός.

V. 24 Θ'. „Ἐμοὶ πολὺν τινα καὶ προφανῆ τὸν κίνδυνον ἐκ τῶν πραγμάτων ἐστὶ συνοραῖν. εἰ γὰρ ἡμῶν ὅπως ποτὲ ταυτησί τῆς πόλεως ὑπέξελεθόντων ἐπιστρατεύσει καταπόδας ὁ βασιλεὺς, τίς μηχανὴ μὴ οὐχὶ τὸ παραυτίκα πρὸς ἔσχατον ἔλθειν κινδύνου; ἔστι δὲ ἀνθρώπων, οἶμαι, σωφρονούτων καὶ βουλομένων σώζεσθαι, μὴ τοὺς προδήλους ἀνθαιρεῖσθαι κινδύνους τῆς ἐν βεβαίῳ κεισομένης σωτηρίας. τοῦ τοίνυν τῆς πόλεως ὑπέξελεθῆν, 10 δυνατώτατον ἀταγωνιστὴν ὀπίσω καταλιπόντας τὸν βασιλέα, οὕτως ὑποψίαν δεινὴν παρέχοντος, μακρὰν ἀφεστηκέναι παντὸς κακοῦ καὶ πολλὴν τὴν ἀσφάλειαν ἡμῖν παρέχειν τὸ τοῦτον C κατασχόντας, ὃ δυνήσεσθαι δοκῶ ῥαδίως, κατακλείσαι φρουρᾶ. οὕτω γὰρ οὐδενὸς ἀνταγωνιζομένου, ῥᾶστα κρατήσομεν 15 ἀπάντων.” Συργιάννης δὲ μετ' ἐκείνῳ εὐθύς „καὶ τοῦθ' ὅπερ εἶρηκας” ἔφη „πολλοὺς ἔχον ἐξετάζοντι φανεῖται τοὺς κινδύνους. πρῶτον μὲν γὰρ οὐ μικρὸν ἔργον τὸ κατασχεῖν, πολλῶν περὶ αὐτὸν εὐνοϊκῶς διακειμένων καὶ τῶν τῆς συγκλήτου καὶ τῶν ἐν τέλει, καὶ μισθοφόρων ἀεὶ πολλῶν διατριβόντων ἐν 20 βασιλείῳ; ἔπειθ' ὅτι καὶ τοῦτ' εἰ μετὰ πολλῶν τῶν κινδύνων κατορθωθείη, τότε ἤδη χαλεπωτέροις περιπεσοίμεθα κινδύνοις,

12. Interpres legit οὐ μακρὰν, frustra; quippe aliter vertere debuit. ED. P.

ex regina urbium se queant subducere, disquirunt. Primus itaque pro-
tostrator in haec verba disserit:

9. Magnum ego, et manifestum periculum huic negotio inesse animadverto. Si enim nos quomodocumque clam hac urbe egressos, imperator senex armis continuo fuerit persecutus, quibus tandem machinis praesentissimo discrimini elabemur? Est autem, uti reor, virorum prudentium et incolumitatis suae amantium, certa pericula saluti suae non anteponere. Cum igitur ex urbe clam exire, imperatore potentissimo adversario a tergo relicto, gravem suspicionem commoveat, longe ab extrema pernicie abesse iudico et securitatem multam adepturos, si comprehensum, quod facile poterimus, custodiae mandemus: sic enim nemine adversante nullo plane negotio rerum summa potiemur. Tum Syrgiannes excipiens, et hoc quod dixisti, inquit, si quis cogitatione perlustrarit, multis obnoxium periculis inveniet. Primum enim arduum est illum comprehendere, quando et ex proceribus, et ex magistratibus multi ipsi bene cupiunt, et meritorii milites frequentes in palatio semper visuntur. Deinde ut hoc fauste transigamus (quamvis non sine pluribus periculis) in discrimen saevius incidemus, cum e custodiibus plures suspectos habere, et rerum vicissitudinem metuere cogemur. Quoniam igitur utrimque male metuendum

πολλὰς ὑποπτέοντες ἐκ τῶν φυλάκων καὶ τῶν πραγμάτων τὰς Α. C. 1820 μεταβολάς. ὄτε τοίνυν καὶ ἀμφοτέρωθεν ὑποψία δεινῆ, βέλ- D
 τιον βραχεῖα καιροῦ ῥοπή τῆς ζωῆς ἀποστειρήσαντας βεβαίως ἄρχειν, αὐτοῦ τε οὐκ ἀμυνομένου καὶ τῶν ἄλλων οὐδενὸς 10
 βδ. διακινδυνεύειν ὑπὲρ αὐτοῦ κειμένου βουλευσομένου." Τὴν δὲ τοιαύτην βουλήν ἐξήγεγε μὲν κατὰ βασιλείως ὁ Συργιάννης ἐξ ἑαυτοῦ μὲν, ἐνήγε δ' εἰς αὐτὴν μάλιστα καὶ Ἀπόκαυχος, ἐκσπόνδως πρὸς βασιλέα ἐξ αἰτιῶν διακείμενος παραλόγων, μὴ δι' αὐτοῦ δὲ δυνάμενος εἰσάγειν τὴν γνώμην, (οὐπω γὰρ P. 80
 10) φκείωτο βασιλεῖ τοσοῦτον ὡς καὶ μετέχειν βουλῆς,) φίλῳ ὄντι τῷ Συργιάννῃ τὰς βουλὰς ὑπετίθει ὡς αὐτῷ παρρησία βουλευσομένη. πρὸς ταῦθ' ὁ μέγας δομέστικος "ἔμοι τὸ πρῶτον" ἔφη "τῶν βουλευμάτων τῶν ἀπανθρωπῶν κρίνονται, τὸ δεύτερον οὐδ' ἀμόνητος καὶ ἀπανθρωπίας ὑπερβολὴν ἐλλείπειν οὐδεμίαν 15
 βδ. φαίνεται. διὸ συμφέρειν ἡγοῦμαι τούτων ἀποστάντας ἀπάντων, τῶν προτέρων ἔχεισθαι βουλευμάτων, καὶ σκοπεῖν οὐχ ὅπως βασιλεῖ κακῶν ἀνηκέστων αἰτιοὶ φανῶμεν, ἀλλ' ὅπως ἡμᾶς αὐτοὺς ἀκαθεῖς διατηρήσωμεν κακῶν. εἰς τοῦτο γὰρ καὶ συναρξήθημεν, ὅπως τῷ μὲν τῶν βασιλέων ἀδικουμένῳ, 20
 βδ. θεοῦ συναίρομένῳ, καὶ τὴν ζωὴν διατηρήσωμεν καὶ τὴν τιμὴν, τῷ δὲ, μηδεμιᾶς ἀκολουθούσης ἀνάγκης, μηδ' εἰς τὴν τιμὴν Β
 καρενοχλήσαι, μήτοιγε τὴν ζωὴν." Τούτων οὕτως ἀλλήλοις ἐναντία βουλευομένων, ὁ μὲν βασιλεὺς καθῆστο σιγῇ, τῶν λεγομένων ἐπακροώμενος, ὁ Συργιάννης δὲ τὸν λόγον ἀναλα- V. 25

est, praestat brevi discriminis momento senem occidere, atque ita certam imperium adipisci: quandoquidem nec ipse se ulciscetur, et qui pro mortuo aliquid periculosi inceptet, nullus existet. Tale consilium Syrgiannes contra avum ex se quidem dabat; sed in primis Apocaucho sollicitante, qui ob causas quasdam non legitimas ab imperatore sententia alienior, quia ore suo sententiam dicere non poterat, quod in iunioris familiaritatem necdum adeo penetraverat, ut etiam in consilium adhiberetur, et Syrgiannem diligebat, eidem istud, ut liberrime consulturo, suggererat. Contra haec sic ingressus est magnus domesticus: Et prima sententia mihi inhumana, et altera saevitiae atque immanitatis modum omnem exsuperare videtur. Quamobrem spectata utilitate, ab hisce consiliis recedendum, ac prioribus adhaerendum constituo: providendumque, non quoniam pacto imperatorem atrocissime multemus, sed qua ratione a nostris ipsorum cervicibus exitium prohibeamus; huius enim ergo convenimus, ut alterius quidem iniuria laesi vitam honoremque, Deo nos bene adiuvente, tueamar: alterius autem, nulla impellente necessitudine, ne honori quidem, quid dicam vitae? incommodemus. Illis isto modo disceptantibus, imperator sedens, tacitas quae dicebantur auscultabat. Tum Syrgiannes magno domestico sic occurrit: Cum ingenii humani imbecillitas perfectam rerum cogni-

A. C. 1320 βῶν, ἐκ τῶν ἐναντίων ἀντιλέγων πρὸς τὸν μέγαν δομέστικον ἔφη, τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως τὸ ἐνδεδὲς ἐχούσης καὶ τῆς τελείας τῶν ὄντων γνώσεως ἀπολειπομένης, οὐδένα δεῖν οἰμαί τοῖς ἀπ' ἀρχῆς δεδομένοις ἐμμένειν, ἂν μετὰ ταῦτα βελτίω τὰναντία φαίνηται· ἢ εἰ τοῦτο κρατήσῃ, οὐκ ἂν φθάνοι πάντ' ἄνω καὶ κάτω γενόμενα. ἂν γὰρ μήτ' ἔμπορος, μήθ' ὁ γεωργός, μήθ' ὁ κυβερνήτης πρὸς τὰ δοκοῦντα λυσιτελῆ μεθαρμόζῃται, C ἀλλ' ἀναγκαίως ἐμμένῃ τοῖς ἀπ' ἀρχῆς δεδομένοις, ταχέως δὲ μὲν κυβερνήτης ἑαυτῷ συγκαταδύσῃ τὴν ναῦν ἐναντίων κινήθωντων πνευμάτων· ὁ δ' ἔμπορος ἐπανήξει κενὸς χρημάτων, ὁ δὲ γεωργὸς δὲ πρὸς τῇ τῶν πόνων ἀποστερήσει καὶ βαθὺν ὀφλήσει γέλωτα. προσθήσομεν δὲ τι καὶ τῶν οἰκείων παραδειγμάτων. οὐκ ἂν οὐδὲ στρατηγὸς τοῖς ἀπ' ἀρχῆς ἐμμένων βεβουλενυμένοις τρόπαιον ἀπὸ τῶν πολεμίων ἀναστήσει, ἀλλ' αἰσχροῶς καὶ ἀγνώως ἡττηθεὶς, συγκινδυνεύσει τοῖς στρατιώταις· ἂν γὰρ συμβῇ 15 τυχὸν τὴν μὲν ἑαυτοῦ στρατιὰν πολλαπλασίονα τῶν πολεμίων D καὶ πρὸς τὰ πολεμικὰ μᾶλλον ἡσχημένην ἡγεῖσθαι καὶ διὰ τοῦτο δεῖν βουλευῆσθαι μάχην συνάπτειν, εἴτ' ἐπὶ τῶν πραγμάτων ἐλθῶν, τὴν τῶν ἐναντίων ἴδῃ καὶ τῷ πλήθει καὶ τῇ ἀσκήσει καὶ τοῖς ὅπλοις ὑπερέχουσιν πολλῷ τῷ μέτρῳ· διὰ δὲ τὸ μὴ 20 λῦσαι τὰ δεδομένα, ἀλογίστεως συμπλέκῃται καὶ παραβόλος, οὐκ ἂν ἐγγὺς τοῦ μαινεσθαι φαίημεν τὸν στρατηγὸν ἐκέλευον; παντί που δῆλον. διὸ μοι καὶ σὲ νῦν ἔπεισι θαναμάζειν, οὕτως ἀποφηνάμενον ὡς χρὴ τοῖς ἐξ ἀρχῆς δεδομένοις ἐμμένειν, ἐκ πρώτης ἡλικίας ἐς τότε χρόνον στρατείας καὶ τοῖς ἐκ στρατείας 25

tionem simul assequi nequeat, nemini in his, quae ab initio ei visa sunt, conquiescendum puto, si postmodum contraria meliora apparuerint: alioqui aliud alio ferri, ac perturbari omnia necesse est. Si enim nec mercator, nec agricola, nec gubernator prospectae commoditati se accommodaverit, verum in suscepto semel proposito perseveraverit, hic ventis adversis surgentibus cito navim secum summerget: negotiator crumena vacua redibit: arator praeter laboris frustrationem publica etiam irrisione ludetur. Quinetiam exempla e re nostra adiciamus. Nullus dux placitorum priorum tenax, de hostibus trophaeum eriget; immo turpiter et effeminate victus, seque militemque perditum ibit. Nam si copias suas adversariis longe maiores, et bello exercitatiores censens, idcirco proelio dimicandum decreverit, deinde in conspectum hostium veniens, eos et numero, et usu, et armorum apparatu multis partibus superiores viderit, et quia anticipatam opinionem deserere non vult, inconsiderate ac temere signis illatis confixerit, ecquid talem ducem insano parum interesse negabimus? Certe neutiquam. Itaque et tu mihi in praesens admirationem commoves, homo a pueritia usque ad hoc aetatis in militia et militaribus versatus laboribus, dum affirmas, quae a principio statuerit quispiam, iis

ἐνδιατρίψαντα πόνοις, τοῦτο δὲ ἡγνοηκότα, ὡς μία καιροῦ A. C. 1920
 ῥοπή πολλῶν ποιήσει πραγμάτων μεταβολάς." Ἐπὶ τούτοις ὁ P. 31
 μέγας δομῆστικός εἶπε τοιάδε: „οὐδένα νομιζῶ τῶν καὶ ὀπωσοῦν
 μετεilhχότων φρενῶν, οὕτως ἑαυτὸν οἷς ἐξ ἀρχῆς ἐβου-
 5 λεύσατο πεπεικῆναι βεβαίως ἐμμένειν, ὥστε μὴ μεταβάλλειν,
 ἐτέρων ἐν ὑστέρω φαινομένων βελτιόνων. καὶ σὲ δὲ αὐτὸν,
 οὐκ ἂν εὐπορήσειν ἐπ' ἐμοὶ λοιδορίας ὑπερβολῆς, ἢ οὕτω περὶ
 τῶν πραγμάτων λέγειν ἔχειν, ἐν διαφορᾷ καταστάτα. ἐγὼ δὲ
 10 καὶ τούτου δέω ὅποιον εἶναι φατε, ὥστε καὶ τοῖς δημοσίαις,
 10 καὶ τοῖς ἰδίαις, ψῆφον ὡς καλῶς ἔχουσαν καὶ τοῦ λυσιτελοῦν-
 τος τὸ δοκεῖν ἐς τὰ μάλιστα ἐφικνουμένην περὶ τινος πολλὰ-
 κισ ἔξενεγκῶν, ἥδη δὲ καὶ πρὸς τὸ πράττειν χωρῶν, ἔπειτ' B
 ἢ ἐτέρω τὸ ἦσσαν ἔχειν ἐπὶ τῷ φρονεῖν δοκοῦντι, ἢ αὐτὸς
 ἐμαντῶ τὴν ἐναντίαν πεισθεὶς εἰλόμην. ἐπ' Ἰος δὲ νυνὶ σκο-
 15 ποῦμεν, μάλιστα μὲν ὧν ὑμεῖς βουλευέσθε, ἀποσχέσθαι, ὧν
 δ' ἐμοὶ δοκεῖ, δεῖν ἔχουσθαι νομιζῶ πολλῶν ἕνεκεν αἰτιῶν.
 πρῶτον μὲν γὰρ τὸ χεῖρα κινήσαι κατὰ βασιλέως καὶ τῷ θεῷ
 κεχρισμένου, καὶ σωτηρίαν ἀποστερῆσαι ψυχῆς, οὐ μόνον
 πάσης ἐν ἀνθρώποις ἀπεστέρηται συγγνώμης, ἀλλὰ καὶ παρα
 20 θεῷ τὰς ἐσχάτας τῶν τοιούτων ἔργων πεπεισμέθα κείσθαι τὰς
 ἀντιδόσεις. ἔπειτα δὲ, οὐδὲ τοῦτο ἐξ ἀρχῆς ὑπέθεμεθα, ὥστε
 τὸν μὲν ἀνελεῖν, τὸν δ' ἐγκαθιδρῦσαι τοῖς θρόνοις τῶν βασι- C
 λέων ἀλλὰ πολὺν τινα τὸν δικαίου ποιούμενοι λόγον, ἀμύνειν

8. ὀπωσοῦν. Lege ὀποσοῦν.

affixum esse oportere: nec scis vel uno temporis puncto rerum pluri-
 marum commutationes solere fieri. Adhaec magnus domesticus: Ego
 vero mortalium adhuc nullum, saltem paululum mente valentem, ita
 perpetuam in prima aliqua voluntate permansionem sibimet indixisse
 credo, ut eam postea, tametsi meliora se offerrent, immutare detre-
 ctaverit. Te quoque ipsum arbitror non potuisse tam immodice mihi
 convitari, aut de rebus adeo commode ac vere loqui, nisi pariter
 mecum sentiret. Tantum autem ab illo disto, quem tu me describis,
 ut tam in publicis, quam privatis deliberationibus, cum sententiam
 probabilem, et rei propositae utilitatem opinione mea maxime attingentem
 saepe numero protulissem, deinde ubi ad facta ventum fuerit,
 aut ab alio, quem minus prudentem iudicarem, aut a memet per-
 suasus, in alia omnia discesserim. In hoc autem negotio, de quo
 nunc disceptamus, non quae vobis, sed quae mihi videntur, proban-
 da existimo, idque pluribus de causis. Primum enim manus in
 imperatorem et unctum Domini iniicere, eique animam extinguerere,
 non apud homines solum universos venia caret, sed, uti credimus,
 etiam a Deo huiusmodi facinora acerbissima mercede pensantur. De-
 inde non istuc nobis a principio proposuimus, ut alterum imperato-
 rem neci daremus, alterum in solio collocaremus: sed sollicito ad iu-

- A. C. 1820 τῷ νέῳ προὔθρημῆθην βασιλεῖ, ἀδικουμένῳ τε περὶ τὴν ἀρχὴν καὶ δεδοικότει περὶ τὸ ζῆν. ἄτοπον ὄν, τῷ μὲν σὺν τῷ
- V. 26 δικαίῳ τὴν ἀρχὴν κατακτᾶσθαι, τὸν δ' ἀδίκως ἀφαιρεῖσθαι καὶ τὴν ζωὴν καὶ ἅ περὶ τὸν ἕνα πραιτόντων ἑτέρων, τῶν ἀτοπωτάτων ἐδόκει, τούτων χαλεπώτερα περὶ τὸν ἕτερον ἐξειρ-
 γασμένους αὐτοὺς ὀφθῆναι, καὶ ὡσπερ ἐν ζυγῶς τῶν πραγμά-
 Dτων ἐφ' ἑτέρῳ μέρει βαρυνομένων, ἐπὶ τὴν ἴσην ἀμετρίαν πρὸς τοῦναντίον αὐτοὺς καταπιέσαι, δέον ἐπὶ τὸ ἴσον ἀναγαγεῖν. οὐ μὴν οὐδὲ τὸ δῆσαντας φρουρεῖν, τοῦ ἅπαξ ἡμερώτερον ἀποκτεῖναι. τοῖς γὰρ ἐν ἔθει τοῦ θεραπεύεσθαι καὶ δορυφορεῖ-
 10 σθαι, φοβερώτερον τοῦ ἀποθανεῖν, τὸ παρ' ἄξιαν κακοπραγεῖν. διὸ καὶ πολλοὶ τῶν ὑμνουμένων παρὰ Ῥωμαίοις αὐτοκρατόρων, μᾶλλον εἴλοντο ἀποθανεῖν, ἢ ζῶντες αἰσχρῶς δουλεύειν ἀτυ-
 χήσαντες περὶ τὰς μάχας· καὶ χωρὶς δὲ τούτων, τὸ παρὰ τῶν φυλάκων ὡς δεσμώτῃ πρόσσεχόντων περιυβριζέσθαι καὶ λοιδο-
 P. 32 ρεῖσθαι, παντὸς ἂν εἴη πικρότερον ὕδατος Στυγός. ἔτι δ' οὐδ' ἀσφάλειαν ἡμῖν παρέχει τὸ δῆσαντας φρουρεῖν. ἂν γὰρ ὄψθ-
 δήτηι τρόπῳ δυνηθεῖ τὰ δεσμὰ διαφυγεῖν, ὅπερ ἡμῖν πρόσ-
 15 εστι νῦν, τὸ δοκοῦντας ἀδικεῖσθαι καρποῦσθαι τὴν ἑπὶ τῶν εὐνοϊαν, ἐκείνῳ περιστήσεται, καὶ σφοδρότερον πολεμήσει, συμ-
 μάχοις προθύμοις καὶ τοῖς περιόικοις βαρβάροις καὶ Ῥωμαίοις χρώμενος. ὅτε τοίνυν τὸ μὲν ἀποκτεῖναι ἀλαστόρων καὶ ἀν-
 20 δροφόνων ἐπιτιμίαν οὐ μόνον ἡμῖν, ἀλλὰ καὶ παισὶν ἡμετέροις

stitiam respectu, studiosius ad opitulandum ei incubuimus, qui et de imperio et de vita laboraret. Absurdum est igitur, huic iuste imperium vindicare, illi iniuste etiam vitam eripere, et quae, si in alium designarentur ab aliis, crudelissima duceremus, iis multo crudeliora nos ipsos in imperatorem machinalos videri: et velut in trutina, rebus in una lance divergentibus, ad similem inaequalitatem ex contraria parte alteram lancem deprimere, cum ambas potius ad aequilibrium componere debeamus. Nec vero mitius eum habebimus si vinctum in custodiam tradamus, quam si semel iugulaverimus. Qui enim tam officiose coli, satellitioque semper stipari consueverunt, iis dignitate sua orbari atque ad miseriam detrudi, morte ipsa horribilior est. Hinc plures Romanorum imperatores, quorum celebris est apud posteros memoria, praeliis usi adversis, mori, quam vivi indigne servire maluerunt Praeterea a custodibus, ut ad vinctum attentis, probra et contamelias perpeti, quavis aqua Stygia cruciat amarius. Huc accedit, quod neque securiores erimus, si eum carceri mandaverimus. Quippe si arte aliqua inde elapsus fuerit, quod hodie abunde datur nobis, ut, cum inique nobiscum videatur actum, omnium favore ac benevolentia perfuamur, tunc illi dabitur, et vicinis barbaris Romanisque impigre adinvantibus, infestiore in nos Marte pugnabit, Quia igitur e medio tollere imperatorem nobis liberisque nostris nefariorum atque

ἔπειτα προσάπτει, τὸ δ' εἴρξαντας φρουρεῖν μετὰ τοῦ αἰ- A. C. 1920
 σχροῦ καὶ τοὺς ἐσχάτους ὑπόπτειυε κινδύνους, καὶ λυσιτελὲς
 ἅμα καὶ δίκαιον εἶναι νομίζω, τῶν προτέρων ἐχομένους λο-
 γισμῶν, τὸν ἡμέτερον βασιλέα διασωῆζειν ἀμυνομένους ἂν τις B
 βεπίη. ἀλλ' ἔρεῖς, Τί οὖν; ἂν ἐπιστρατεύῃ βασιλεὺς ἡμῖν, οὐ
 μαχοῦμεθα αὐτῷ, οὐδ' ἀποκτενοῦμεν, ἂν οὕτω συμβαίῃ; Μά-
 λιστα μὲν οὖν ἀμυνοῦμεθα πάσῃ δυνάμει, ἀλλ' οὐ τὸν αὐτὸν
 ἔχει τό, τε κατάρχειν καὶ τὸ ἀμύνασθαι τινα, λόγον. τῷ μὲν
 γὰρ πρὸς τῷ αἰσχροῦ πρόσσεσι καὶ τὸ ἀδικεῖν, τὸ δ' ἀμύνασθαι
 10 πρὸς τῷ δίκαιῳ καὶ τὴν ἀπὸ τῶν ἔργων εὐκλειαν ἔχει. ἂν γὰρ
 συμβῆ τὸν προκατάρχοντα παθεῖν κακῶς, οὐ τῷ ἀμυνομένῳ
 τὴν ἀπόβασιν ἀλλὰ τῷ ἐπιόντι λογιζεσθαι τῶν ἔργων δίκαιον.
 ἡμῖν μὲν οὖν ἐπ' ἀμφοτέρω γυμνάζουσι τὸν λόγον ἑκατέρωις
 εἴρηται πολλά. βασιλεῖ δὲ πάντων ἀκροωμένῳ δέξεται τὸν τῶν
 15 ἀλιέων τρόπον τῆς σαγήνης πολλά περισχοῦσης τὰ χρήσιμα ἐκ- C
 λεξιμένῳ, τῶν ἀχρήστων ἀποσχέσθαι." ἐπὶ τούτοις καὶ τῶν
 ἄλλων συνθεμένων καὶ τὴν διάκρισιν τῶν λόγων ἀναθεμένων
 τῷ βασιλεῖ, εἶπε καὶ αὐτὸς τοιαῦτα

Ι. „Τοῖς περὶ μεγάλων πραγμάτων βουλευομένοις ἀναγκαῖον V. 27
 20 εἶναι νομίζω καὶ πολλοῖς εἶναι τὸν ἀριθμὸν. διὸ καὶ Ῥωμαῖοι D
 καὶ Ἕλληγες τὸ παλαιὸν, καὶ δημοκρατούμενοι καὶ τῶν ἀρί-
 στων ἀρχόντων, ἐκ πλειόνων τὰς βουλὰς συνεκρότου, τοῦ κα-

1. προσάψει. ED. P. 15. Manh. c. 13. ED. P.

homicidarum noīam inuret; in carcerem autem compingere, praeter
 facti infamiam etiam summorum malorum suspicionis plenum est,
 aequum et utile censeo, in pristino consilio permanere, et imperato-
 rem nostrum iuniorē, si qua vis extiterit, tutum praestare. Hic
 ta obitices, Quid? si senior arma nobis intulerit, non contra pu-
 gnabimus; non eum, si sors ita ferat, trucidabimus? Maxime immo
 pugnabimus, et quidem nervis omnibus: verum aliud est praeoccu-
 pare et aliud resistere. Illud enim praeterquam quod turpe, etiam
 iniustum; hoc et gloriosum et iustum numeratur. Quod si damnum
 acceperit qui antevertit, rerum exitum non defensori, sed invasori de-
 cebit adscribere. Ab utroque igitur nostrum in utramque partem ve-
 lut exercitationis causa satis dictum est. Restat ut imperator auditis
 omnibus, more piscatorum, quasi e sagena multos pisces concludente,
 utilia deligat, inutilia reiiciat. Hoc ipsum ubi et reliqui duo assensu
 firmarunt, et diiudicationem controversiae eidem detulerunt, sic pro-
 fatus est:

10. Qui de rebus gravioribus deliberant, eos etiam numerum confice-
 re oportere autumo. Unde olim Romani et Graeci, quique sub populari
 quique sub-optimatum imperio debebant, concilia e pluribus congrega-
 bant, recte sentientes, hoc modo ab honesto et conducibili haud facile de-
 flexum iri. Quin et de veteribus quidam, et e nostro ovili sapiens salutem

A. C. 1320 **λοῦ** καὶ **συμφέροντος** οὕτως οὐκ ἂν ολόμενοι ῥαδίως ἁμαρτεῖν, ὀρθῶς φρονούντες. καὶ τῶν παλαιῶν δέ τις σοφὸς τῆς ἡμετέρας
P. 83 αὐτῆς ἐν πολλῇ βουλῇ τὴν σωτηρίαν εἶρηκεν εἶναι, καὶ πολλέ-
 μιον ἑαυτῷ τὸν ἀσύμβουλον ἀπεφήνατο. καὶ ὑμῶν τοίνυν καὶ
 πολλῶν καὶ περὶ ταῦτα ἀρίστων ὄντων καὶ λόγοις οὐκ ὀλίγοις
 περὶ τοῦ πράγματος χρησαμένων, ἐξέσται κάμοι ὃν εἰρήκατε
 τῶν ἁλιέων τρόπον, πολλὰ τῆς σαγήνης καταγαγούσης, τὰ χρή-
 σιμα ἐκλεξαμένῳ ἀπορῥίψαι τὰ μὴ τοιαῦτα. ἐρῶ τοίνυν καὶ αὐ-
 τὸς ἃ μοι δοκεῖ βέλτιστα εἶναι, ὑμῖν δ' ἐξέσται ἐκάστῳ ἃ δο-
 κεῖ συμφέροντα ἐλέσθαι. οὐ πᾶσιν ἀνθρώποις τὰ αὐτὰ αἰρετὰ
 καὶ φευκτὰ, καὶ ἡδέα καὶ μὴ τοιαῦτα δοκεῖ, ἀλλ' ὅπως ποτὲ
 ἔχουσι περὶ αὐτὰ, τοιαύτας καὶ περὶ αὐτῶν ἐξάγουσι τὰς κρί-
 σεις. ὡς ἔχω τοίνυν καὶ αὐτὸς περὶ τῶν προκειμένων ἐρῶ. το-
B σούτου δέω τοῦ τι τῶν ἀνηκέστων καὶ ζῶης ἔνεκα καὶ τιμῆς
 περὶ τὸν ἐμὸν κύριον καὶ βασιλέα γενέσθαι βούλεσθαι, ὥστ' εἰ
 συμβέβηκε τὸν αὐτὸν ξίφος ὡς ἀποκτενοῦντά με σπασάμενον
 ἐπιέναι, φυγῇ μὲν ἂν ἐπραγματευσάμην τὴν σωτηρίαν· εἰ δὲ
 κώλυμά τι μεταξὺ φεύγοντι συμβέβηκε τῆς φυγῆς, τοσοῦτον
 ἀπέχω τοῦ συστραφεῖς ἀμύνεσθαι βούλεσθαι, ὥστ' ἐγκαλυψά-
 μενος ἐδεχόμην ἂν σιγῇ τὰς πληγὰς, δεισας μὴ πρὸς ἐκείνον
 ὄρων καὶ οἶον τῷ πάθει τῶν φρενῶν ἐκκρουσθεῖς, πρὸς τὸ λα-
 βεῖν ἐξ αὐτοῦ κινήθῃ καὶ μακρὰν ἀπορῥίψαι τὸ ξίφος, ἐπειδὴ
 καὶ τοῦτο τῶν ἐνοσίων κρίνω, καθ' ὄντινα τρόπον χεῖρας ἀνα-
C σχειν τῷ πατρί. τοιαύτην ἔχειν γνώμην περὶ τῆς εἰς τὸν πάπ-
 2. Proverb. 11. ED. P.

esse dicit, ubi multa consilia, sibimet autem inimicum pronuntiat hominem inconsultum. Cum itaque vos et plures sitis, et in dando consilio excellatis, deque praesenti negotio multa disserueritis, licitum erit et mihi, quemadmodum piscatoribus, ut dixistis, e plena sagena delectis melioribus, cetera foras mittere. Proferam ergo ipse quoque meo iudicio optima: vestrum unicuique integrum erit, quae probaverit amplecti. De rebus expetendis ac fugiendis, iucundis et inincundis nequaquam idem est hominum sensus, sed ut quisque iis afficitur, ita de illis iudicat. Fas sit igitur mihi quoque nunc in consultatione ita proloqui, ut affectus sum. Usque eo nihil durum et immane vel vitae, vel dignitatis meae gratia in dominum meum et imperatorem perpetrari velim, ut si forte districto ense in me iugulabundus irrueret, pedibus salutem meam expedire contenderem. Sin quippiam fugienti obstaret, adeo me non delectaret ad defensionem converti, ut velata facie, cum silentio plangam malleum accipere; metuens ne aspectu illius vehementius turbatus, ac velut de statu mentis dimotus insilirem, ferrumque ei extortum longius proiicerem: cum hoc ipsum scelesti facinoris loco ducam, quoquo modo contra parentem manus tollere. Sic me de evi honore sentire, Deum omnia perspicientem testor.

πον τιμῆς τὸν πάντα ἐφορῶντα μαρτύρομαι ὀφθαλμὸν τοῦ θεοῦ. A. C. 1320
 διὸ δὴ καὶ ὑμᾶς βούλομαι οὕτως ἔχειν σαφῶς πεισθέντας, μη-
 δένα περὶ τούτου λόγον κινεῖν, μηδὲ μεταπέθειν ἐπιχειρεῖν
 ἔσεσθε γὰρ ἡνυκότες πλέον οὐδέν. εἰ μὲν οὖν ἐθέλησετε τῶν
 5ἕξ ἀρχῆς ἐχόμενοι λογισμῶν, τὴν σωτηρίαν ἑαυτοῖς ποριζομέ-
 νοις φυγῆ τὸν ἐφορῶμενον κίνδυνον διαδιδράσκειν, εὖ ἂν ἔχοι,
 καὶ τὴν κοινωνίαν αὐτὸς ἀσπάζομαι τὴν ὑμετέραν, καὶ συγκιν-
 δυνεύειν ὑμῖν αἰροῦμαι· εἰ δὲ τῆς προτέρας ἀτολμίαν καὶ ἀναν-
 10δρίαν καταγρόντες βουλής, ἐμμένειν ἀσφαλῶς κεκρίκατε τοῖς D
 ὀφειτέροις, μὴ πειδομένον δ' ἐμοῦ, οὐδ' αὐτοὶ λυσιτελεῖν ἑαν-
 τὸς ἄπερ ἐγὼ βούλομαι ἡγεῖσθε, ἐγὼ μὲν τῶν τοιούτων ἔρ-
 γων κοινωνεῖν ὑμῖν οὐκ ἂν ἐλοίμην ποτὲ, ὑμᾶς δὲ τὸ οἰκεῖον
 ἀσφαλὲς ἔξεστι περισώζοντας, ἃ συμφέρειν ὑμῖν οἴεσθε ἐλέσθαι.
 γὰρ δὲ πολλὴν δολογῶ τῷ θεῷ, ὅτι τῆς εἰς ἐμὲ εὐνοίας οὐ-
 15δὲν οὐδέ ποῦ καὶ νῦν ὑμῖν ἀπήντηκε τῶν δυσχερῶν, οὐδὲ περὶ V. 28
 ἃν ἐβουλευσάμεθα κατάδηλον οὐδὲν γέγονεν οὐδενὶ πλὴν ὑμῶν.
 ἐγὼ δὲ ὡς ἂν οἶός τε ὦ, καὶ ὡς ἂν ὁ θεὸς διδῶ, τὸν ὑπερ
 ἱμαυτοῦ κίνδυνον διακυβερνήσω. οἶδα μὲν οὖν ὡς, ἂν συμβῆ
 20μαχόμενόν με πεσεῖν, πολλὰ μὲν ἐπιθρηνήσετε κειμένῳ, πολλὰ P. 34
 καὶ πολλάκις ἀνακλαύσεσθε τὸν φίλον, εἰ δὴ τι καὶ μνήμης
 ἄξιον ἐνεδειξάμεθα φιλικῶς εἰς ὑμᾶς. εἰ δ' ἐτι περιόντι ἄλλῳ
 ἐθέλησετε προσελθεῖν, μηδαμῶς ὑμῖν ἐμπόδιον τὸ νῦν ἡμᾶς
 χωρίζεσθαι καταστήτω· εὐρήσετε γὰρ αἶε τὸν αὐτὸν ὄντα καὶ
 φιλικῶς ὡσπερ καὶ νῦν διακείμενον πρὸς ὑμᾶς. μὴ νομίσητε

Eodem animo vos esse desidero, certos plane, ne mutire quidem super
 hac re amplius, neque conari me in diversum trahere: nec enim hi-
 lam proficietis. Si ergo priora consulta vestra sequentes, instantia
 pericula fugiendo declinare vultis, bene est, et ego ad numerum ve-
 stram me aggrego, nec discriminum communionem recuso. Sin autem
 illa, ut ex timiditate et ignavia profecta, improbantes, in secundis
 cogitatis indubitanter consistere decrevistis, me quidem in alia omnia
 discedente, neque vobis quae mihi placent profutura ducitis, ego sane
 huiusmodi factorum consortium nunquam cupiverim: vos quae secu-
 ritati vestrae conducere creditis, quoniam potestas est, amplectimini.
 Deo singulares ago gratias, cum usque ad hanc diem nulli vestrum
 sua in me inclinatio voluntatis quidquam creavit incommodi: neque
 extra vos ulli mortalium nostrarum consultationum arcana patefacta sunt.
 Quod ad me attinet, ut poterō et ut Deus annuerit, in periculo meo
 me tractabo. Equidem non ignoro, si in pugna occubero, vos morti
 meae illacrimaturos affatim, frequentique ac longo fletu amicū pro-
 secuturos, si modo aliquod amicitiae meritum memoria haud indigum
 in vos collocavi. Quod si ad superstitem denuo vos adiungere volue-
 ritis, non erit ullo impedimento ista quae nunc fit inter nos dissocia-
 tio: eundem quippe me semper, atque ut nunc, vestri amatem invo-

Canticuzenus.

4

A. C. 1320 δὲ ἐμὲ μῆτε ἀλύπως ἐπὶ τῷ χωρισμῷ ὑμῶν διακεῖσθαι, μὴ θ' ὡς τοῦ μηδεὸς ἀξίους ὑμᾶς οὕτως ἐκ τοῦ παραντίκα ἀπωθεῖσθαι. ἔξ ὅτου γὰρ περὶ τῶν τοιούτων ἠρξάμην λέγειν, πολλῶν τὴν διάστασιν ὑμῶν ἐννοῶν αἰσθάνομαι τῶν ἀλληθόνων οἶδα δ' ἐν τῷ μετὰ ταῦτα καὶ πλειόνων αἰσθησόμενος καὶ σφοδρῶ-5
 Βτέρων φέρειν δὲ ἀνάγκη, τῶν πραγμάτων ἀσυμβάτως ἐχόντων εἰ μὲν οὖν, ὥσπερ εἶπον, ἐθελήσετε τῶν προτέρων ἐχομένους λογισμῶν, ὑπὲρ μὲν τῆς ἡμετέρας σωτηρίας φροντίσαι, μηδὲν δὲ κατὰ βασιλέως βουλευσασθαι τῶν ἀπεικότων, καὶ ἐμὲ κοινῶν ἔξετε τῶν πραττομένων εἰ δ' ἑτέρως ὑμῖν δοκεῖ, οὐδέν τι ἄλλο λοιπὸν, ἢ πολλὰ τῆς εἰς ἐμὲ φιλίας ἐπευξάμενον ἀγαθὰ, καθ' ἑαυτὸν ἃ μοι δοκῶ συμφέροντα πράττειν." Τοιαῦτα καὶ τοῦ βασιλέως εἰπόντος, ἐπὶ πολὺ μὲν πρὸς ἀλλήλους ἐώρων, τὸ τῆς γνώμης θαναμάζοντες ἐπὶ τὰ καλὰ βεβηκός, ὡς μηδὲν
 C τῆς πρὸς τὸν βασιλέα καὶ πάντων αἰδοῦς ὑφείναι, καίτοι πολ-15
 λοῖς αὐτὸν τοῖς λυποῦσιν ἀμειβομένον. εἰθ' ὁ πρωτοστράτωρ ἀπεκρίνατο τοιαῦτα „ἡμῖν, ὦ βασιλεῦ, τὸ συμφέρον σοὶ τε καὶ ἡμῖν αὐτοῖς σκοποῦσιν, ἃ λυσιτελεῖν ἔδοκοῦμεν, ἐφθελξάμεθα. ἃ δὲ περὶ βασιλέως ἐφθελξάμεθα, οὐκ αὐτὸ τοῦτο μόνον ὅπως κακὸν τι πάθοι σκοποῦντες ἐβουλευσάμεθα, ἀλλ' ὅπως καὶ μὴ μετὰ τὸ φανερῶς εἰς τὸν πόλεμον καταστήναι, τίς ὑπολείπεται μετὰ σοῦ προσδοκία δεινοῦ· τούτο γὰρ ἡμῖν περὶ πλείστον σκοπεῖται. ἐπεὶ δ' ὡς ἠκούσαμεν τῆς εἰς τὸν βασιλέα

18. Ita ED. P. pro ἐφθελξάμεθα ἔδοκοῦμεν.

nietis. Ne vero arbitremini, aut hanc separationem mihi non molestam accidere, aut vos, ceu homines nauci a me reici in praesentia. Ex quo enim hunc sermonem orsus sum, ex cogitatione distractionis nostrae doloribus multis cumulatam est mihi animus, et me in posterum plura, et vehementius doliturum scio, sed quoniam res aliter fieri non potuit, ferendum erat: ergo si, ut dicebam, antegressis cogitationibus insistentes, salutis nostrae prospicere, et adversus avum nihil inconveniēns meditari institueritis, rebus agendis comitem me profitebor: sin alia vobis mens, hoc unum relinquatur, ut multa bona ob vestram in me benevolentiam vobis a Deo precatus, ipse mihi ad utilitatem meam promus condus fiam. His auditis illi diu inter se adspicere, et admirari ingenium iuvenis, adeo ad honestatem grassantis, ut de pudore et reverentia erga avum nihil diminueret: quamvis ille tristitia multa remetiretur. Dein protostrator sic incipit: Nos, imperator, de tuis atque nostris commodis solliciti, quae eo facere putabamus, edisseruimus. Quod autem de avo consulimus, in eo non hoc unum spectavimus, ut malo multaretur: verum ut ne ad bellum apertum veniretur, tuoque capiti casus aliquis gravior impenderet: id enim est, quod omnium minime velimus. Et cum securitatem honoremque avi tuae salutis incolumitatisque praeferas, quod in-

καὶ πάμπαν ἀσφαλείας τε καὶ τιμῆς τὴν οἰκείαν σωτηρίαν καὶ Α. C. 1320
 ἀσφάλειαν ἐν δευτέρῳ λογίζῃ, θαυμάζειν μὲν ἔπεισι τῆς με- D
 γαλοψυχίας καὶ τῆς δικαιοσύνης, πείθεσθαι δὲ οἷς ἂν ἐθέλῃς, καὶ
 ταῦτα νομίζειν καὶ δίκαια καὶ συμφέροντα, ἅπερ ἂν καὶ σοὶ
 50 συνδοκῇ. εἰ δέ τι καὶ πρότερον διηγήσθημεν περὶ τοὺς λόγους,
 οὐκ ἀλλήλοις ἐναντία βουλευόμενοι, ἀλλ' ὅπως μηδὲν τῶν δεόν-
 των ἀνεξέταστον διαφύγῃ. τοιγαροῦν ἐπεὶ τῆς ἀμφιβολίας παυ-
 σαμένης εἰς ἐν συνήλθομεν ταῖς γνώμαις, οὐδὲν ἄλλο λείπεται
 ἢ τοὺς λόγους καταλιπόντας, χωρεῖν ἐπὶ τὸ πράττειν τὰ δε-
 10 δογμένα." Καὶ Συργιάνῃ κατὰ γνώμην αὐτῆς εἰπόντος εἰρη-
 σθαι καὶ τοῦτο προσθέντος, ὡς „τῆς εἰς τὸν βασιλέα καὶ πάμπ- P. 35
 πον αἰδοῦς καὶ κηδεμονίας, ὃ βασιλεῦ, πολλαὶ σοι παρὰ τῆ
 μεγάλῃ καὶ οὐρανίῃ βασιλεῖ κείσονται χάριτες, καὶ ἡ μεταβα-
 λέ τὰς γνώμας τῶν ἐπιβουλευόντων, ἢ, κακοῦν ὠρμηθέντων, αὐ-
 15 τὸς ὑπὲρ ἡμῶν πολεμήσει," τοῦ τε βασιλέως τῆς εἰς αὐτὸν εὐ-
 τοίας καὶ εὐπειθείας πολλὴν ὁμολογήσαντος χάριν αὐτοῖς, εἰ
 φενκτέα ἢ μὴ, ἐσκόπουν. ὄρωντες δὲ αἰεὶ τὴν ἐπιούσαν μεῖζόν
 τε φύσασαν κακόν, καὶ τοὺς κατὰ βασιλέως τοῦ πάμπαν καὶ
 βασιλέως θυμὸς ἐπὶ μᾶλλον αὐξομένους, ἐκ τοῦ μηδαμοῦ τε- V. 29
 20 κμαιρόμενοι μὴδὲ λόγου τινὸς ψιλοῦ τούτῳ μεταδιδόναι· καὶ
 δεδοικότες μὴ τινος τῶν ἀδοκῆτων ἐκ τοῦ αἰφνιδίου συμβάντος,
 οὐδ' αὐτὸ τοῦτο διαδραῖναι δυνήθειεν, ἔδοκει νῦν ὡς καιρὸν B
 ἔχουσι καὶ ἀδείας εὐποροῦσιν, ἀφίστασθαι τοῦ Βυζαντίου.
 βασιλεὺς δὲ αὐτοὺς ταῦτα μὲν ἢ ἔχουσιν εἰρηκέναι καὶ κα-

refleximus, subito nos huius magnanimitatis et iustitiae admiratione,
 et quae vobis praestabimus, iustaque et utilia tuo iudicio metiemur.
 Quod vero antea oratione discrepuimus, non id studio dissentiendi
 factum est; sed ut ne quid eorum, quae tempus postulare, nos in-
 discussum praeteriret. Proinde eum omni ambiguitate sublata senten-
 tiis congruamus, hoc solum restat, ut omissis sermonibus, ad id quod
 datur, aggrediamur. Postquam Syrgiannes deinde ex sua item mente
 locutum protostratorem pronuntiavit, et hoc ad commendationem ne-
 potis adiecit. Ob hanc reverentiam atque curam avi multa illum apud
 magnum caelestemque imperatorem manere praemia, qui aut malevo-
 lorum consilia mutaturus, aut ad nocendum prorumpentibus pro defen-
 sore obviam iturus esset: ubi nepos quoque de benevolentia et ob-
 sequio sibi praestitis gratias amplas egit, fugiendum esset nec ne, quae-
 siverunt. Et quia semper diem supervenientem malum aliquod maius
 parere videbant, et iram avi magis magis corroborari, ex eo ducta con-
 iectura videlicet, quod nunquam vel verbo appellare nepotem digna-
 retur: et quia in timore erant, ne si quid inopinatum derepente ex-
 titisset, id ipsum effugere nequirent, dum tempus ad eam rem sine-
 ret et libertas suppeditaret, Byzantio excedendum statuerunt. Im-
 perator quamquam eos id quod res esset, dixisse et scopum tetigisse

- καὶ ἀπολύτως στοχάσασθαι ἔφη, ἔτι μέντοι γε καρτερίας καὶ μεγαλο-
 ψυχίας προσδεῖν, ἄχρι καὶ αὐτῆς τῶν κινδύνων τῆς ἀκριῆς.
 ἤλπιζε γὰρ αἰεὶ μεταβαλεῖν καὶ τῶν μελετωμένων ἀποστήσεσθαι
 τὸν βασιλέα. „τὸ δὲ νῦν ἔχον, περὶ τῆς βασιλίδος” ἔφη „τῆς
 ἐμοὶ συνοικοῦ σκεπτόον, εἰ χρὴ καὶ ταύτην φεύγουσιν ἡμῖν συν-5
 ἔπεσθαι.” ἦν δ’ ἐκ Γερμανῶν αὐτῆ θυγάτηρ δουκὸς ντι Μπρου-
 ζουήκ τοῦ παρ’ αὐτοῖς ἐπιφανεστάτου καὶ λαμπρότετι πάντας
 C. τοὺς ὁμοφύλους ὑπερβάλλοντος τοῦ γένους. τοῖς μὲν οὖν δυοῖ
 τῶν ἀναγκαίων ἐδόκει καὶ τὴν τοῦ βασιλέως γαμετὴν συμπαρα-
 λαβεῖν, διὰ τὸ καὶ αὐτοὺς τὰς γυναίκας ἔχειν μεθ’ ἑαυτῶν,¹⁰
 καὶ διὰ τοῦτο δέον εἶναι πάση μηχανῇ χρῆσασθαι, ὥστε καὶ
 τὴν βασιλίδα συνεῖναι τῇ βασιλεῖ.
 D. **ιά.** Κατακουζηνὸς δ’ ὁ μέγας δομέστικος τὰναντία φρο-
 νῶν ἦν, καὶ τὰς αἰτίας προσετίθει· „πρῶτον μὲν γὰρ” ἔφασκε
 „τῆς ἀναχωρήσεως ἡμῶν λαθραία; γινομένης καὶ κατεσπουδα-15
 σμένης, ἐπικινδυνότατον γυναιξὶ πρὸς τὰ τοιαῦτα τῶν ἔργων
 ἀσθενῶς ἐχούσαις καὶ ἀφρῶς· καὶ ἡμῖν δὲ αὐτοῖς οὐ μικρὸς
 ὁ κίνδυνος ὑποπτεύεται, ἐπ’ αὐτῶν τῶν ἔργων καταφόροις γι-
 νομένοις· ἔπειτα εἴτε καὶ τύχη χρησαμένοις τοῦτο πρὸς τὸ ὑψί-
 διον ἀποβαίῃ, ἀλλ’ οὐχ ὁμοίως ἀπαντήσῃ καὶ τὰ μετὰ ταῦτα.²

6. Ita scripsi ex coniectura ED. P., qui ad h. l. ita: In Graeco δουκὸς ντιμ προουζουήκ, ubi nil omnino corruptum est, quod ait interpres, sed ita scribendum: δουκὸς ντι Μπρουζουήκ, id est, Malice, *duca di Brunzuik*; nam eius linguae magnus usus Constantinopoli, ut coniecere est ex locorum appellationibus, ut *Ἰβάντζα* et *Σαβῶτα* etc. Litterae autem ντι valent δ apud Graecos inferiores, ut infra patebit saepius; μπ valent β, ut *μπάλδα* pro *balota*, et *Μπαῦδουλος*, *Bailus*, nomen Venetum.

faleretur, tamen excelso et patienti animo usque ad ipsum discriminis articulum expectandum esse monuit, cum senem aliam mentem induturum et a conceptis maleficiis destitutum consideret. Nunc autem de coniuge mea decernendum est, inquit, utrum eam fugientibus nobis pone sequi oporteat. Haec e Germanis erat principis Brunsvicensis, apud suos eminentissimi et splendore generis inter omnes sui ordinis facile praecipui filia. Protostratori igitur et Syrgianni faciendum videbatur, uti imperatoris coniugem assumerent, quando et ipsi suas secum haberent: quin omnem lapidem movendum, ut et imperatrix cum imperatore esset.

11. At enim Cantacuzenus magnus domesticus scorsum ab his sentiens, opinionis suae momenta his verbis explicavit: Primum discessio nostra clandestine et anxie nobis satagentibus futura est: id feminis ad huiusmodi laborem infirmis et natura nequaquam idoneis, summum periculum conflabit: et nos ipsi non mediocre habemus formidare discrimen, si in facto ipso deprehensi fuerimus. Adhaec etiamsi fortuna favente hoc operis bene processerit, tamen posteriora non perinde eveniant. Nam si ab avo manus ad nos insequendos

εἰ γὰρ πρὸς βασιλέως στρατιὰ πρὸς δίωξιν ἡμῶν ἀποσταλῆ, ἢ
 δυοῖν ἀνάγκη θάτερον ἐλέσθαι, ἢ τὰς γυναῖκας καταλιπόντας
 χρῆσασθαι φηγῆ, ὃ δειλίας καὶ ἀνανδρίας, ἔτι τε ἀνοίας καὶ
 ἀβουλίας ἡμῖν ἔγκλημα περιάψει, πρὸς τῷ καὶ ἀδοξίας αἰτίους
 5τῇ βασιλίδι γεγενῆσθαι δίκην ἀγομένη δοριαλώτου, ἢ ταύτης
 ἕνεκα πολλαπλασίους ὀλίγους συμπλεκόμενους ἀποθνήσκειν, ὧν
 οὐδέτερον ἐλέσθαι προσήκει σωφρονουῦντας. πρὸς δὲ τούτοις,
 οὐδὲ πρὸς οὓς ἀπερχόμεθα βέβαια τὰ τῆς πίστεως ἡμῖν, καὶ
 διὰ τοῦτο οὐ μέλλειν οὐδὲ κατατρίβειν τὸν καιρὸν ὀμαλῶς βαδί-
 10ζοντας καὶ ἀνειμένως, ἀλλὰ κατεσπουδασμένως καὶ σὺν τύχει
 πολλῷ χρῆ, ἵνα μὴ πρὸ τοῦ ἡμῶς ἀφικέσθαι, τὴν ἀφίξιν ἡμῶν
 πυθόμενοι, βουλεύσονται κατὰ σφῶς, μὴ εἰσδέξασθαι ἡμῶς τῇ
 πόλει, καὶ γένοινται παράδειγμα καὶ ταῖς ἄλλαις τὰ ἴσα θροῖν,
 ἀλλ' αὐτοὺς ἡμῶς ἀγγέλλειν τε τὴν ἀφίξιν ἡμῶν καὶ κατέχειν
 15τὴν πόλιν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ κατὰ γαστρός ἔχειν τὴν βασι-
 λίδα οὐ μικρὸν κώλυμα πρὸς τὸ ἀνδράσι φεύγουσιν ἀκολου-
 θεῖν. δι' ἃ δὴ πάντα προσήκειν ἡγοῦμαι, ταύτην μὲν ἔἴην καθ' V. 30
 ἡσυχίαν μένειν, ἡμῶς δὲ διακινδυνεύειν· κἂν μὲν ἡμῖν τὰ
 πράγματα χωρῆσθαι κατὰ νοῦν, θεοῦ βουλομένου, τότε ἦδη καὶ
 20τὴν βασιλίδα μετακαλεῖσθαι ὅπουπερ ἂν ἦ βασιλεὺς, εἰ δ'
 ἐναντίας ἢ ἐλπίζομεν ἀποβαίῃ, αὐτὴν γοῦν ἐν ἀσφαλείᾳ εἶναι."
 Τούτοις τοῖς λόγοις ὡς καλῶς ἔχουσιν ἐπιψηφισάμενος ὁ βασι- C
 λεὺς σὺν τοῖς ἄλλοις, ἐσκέπτοντο περὶ τοῦ πότε καὶ ὅπως τὴν
 ἀναχώρησιν χρῆ ποιεῖσθαι. δρωῶντες δὲ καὶ τοὺς ἐπιλοῖπους

mittatur, alterum e duobus cogemur; aut uxoribus relictis porro fu-
 gere, quod nos timiditatis, ignaviae, dementiae, temeritatis crimini-
 bus maculabit, ut omittam, quod imperatrici dedecoris auctores erim-
 us, quae pro captiva abducetur; aut imperatricis causa pauci cum
 multo pluribus pedem conferentes interfici: quorum utrumvis eligere,
 a prudentia abhorret plurimum. Praeterea neque ad quos profici-
 scimur, eonstantem erga nos fidem gerunt. Quod cum ita sit, non
 cunctandum, neque aequabili et lento passu bonum tempus conte-
 rendum: sed enixe et accelerato gradu ambulandum est, ne, ante-
 quam perveniamus, iaculae adventu nostro praeepto, unanimiti con-
 sensu urbe nos arceant reliquisque urbibus ad similem audaciam
 exemplo suo praecant: sed ut ipsimet nuntium adventus nostri ap-
 portemus urbemque occupemus. Illud insuper imperatrici ad com-
 mitandam virorum fugam non levi impedimento est, quod uterum
 fert. Ob haec omnia aequum iudico, ut illa se non moveat: nos
 autem fortunam subeamus: et, si quidem res, Deo bene iuvante,
 ad voluntatem fluxerit, tum iam ipsa quoque eo accersatur, ubi con-
 iux fuerit; sin scutus, ipsa saltem secura degat. His ut praefato
 dictis, imperator et reliqui suffragantes, quando quoque pacto se-
 cederent, circumspiciebant. Ceterum cum perspicerent, etiam reli-

- A. C. 1320τῆς συγκλήτου καὶ τοὺς ἐν τέλει ἐν δεινῷ τιθεμένους τὴν τῶν βασιλέων διαφορὰν καὶ κακῶν νιφάδας τῷ κοινῷ τῶν Ῥωμαίων οὐ μετρίας προσδοκῶντας καὶ περὶ τούτων πρὸς ἀλλήλους ἀεὶ διαλεγόμενους, καὶ προσδοκίμους ὄντας καὶ βασιλεὶ διαλέξεσθαι περὶ τοῦ μὴ δεῖν νεωτερίζειν, ἀλλ' ἔσῃ τὸν ἔργον ἐπὶ σχῆ-5
ματος εἶναι, ὡς μεγάλων κακῶν αἰτίας ἐσομένης καὶ ταραχῆς
D τῆς τοιαύτης ἐπιχειρήσεως, ἐπεὶ ἔδοξε καρτερεῖν τὸ μέλλον ἀποβῆσεσθαι σκοποῦντας, ἐξαποστελλουσι πρὸς Θράκην τὸν Συργιάνην τῆς ἀρχῆς ἐπιμελησόμενον, αὐτοὶ δὲ προσεκατέρουν τῇ Κωνσταντινίου. ἐν τούτοις δὲ τῶν πραγμάτων ὄντων, δίο-10
μέγας κονοσταύλος Μιχαὴλ ὁ Τορνίκης, μητρόθεν μὲν κατὰ γένος προσήκων τῷ πρεσβυτέρῳ τῶν βασιλέων, καὶ πολλῆς εὐμενείας ἀπολαύων παρ' αὐτῷ καὶ τιμῆς οὐ μόνον διὰ τὴν συγγένειαν, ἀλλ' ὅτι καὶ φρενὸς ἦν βαθείας καὶ τοὺς τρόπους ἀγαθὸς καὶ πρὸς τὰς ἐπαρχίας ὧν ἤρξε, βασιλέως διδόντος, εὐνο-15
P. 37 μώτατος καὶ σπουδαιώτατος ἐφάνη, οὗτος δὲ τῇ πρὸς αὐτὸν εὐμενείᾳ τοῦ βασιλέως θαρσύνσας, προσῆλθέ τε καὶ διελέχθη κρύφα περὶ βασιλέως τοῦ νέου, τὸ ἄτοπον ὡς εἰκὸς τῶν μελετωμένων ὑποδεικνύς, καὶ ὡς πολλῶν ἔσοιτο συμφορῶν αἴτιον τῇ βασιλείᾳ Ῥωμαίων, ἃν τε κατορθωθῇ τὸ μελετώμενον, ἄν-20
τε μὴ. τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ Μετοχίτης λογοθέτης ὁ μέγας, ὃς μεσιτεύων μὲν τότε τῇ διοικήσει τῶν βασιλικῶν πραγμάτων

11. κονοσταύλος ex nostrate vocabulo *conestable*; al. dicitur *κοντοσταύλος*. ED. P.

quos tum proceres, tum magistratus dissidio imperatorum graviter offendi, calamitatumque densissimos imbres communi Romanorum inde metuere, et eas crebris usurpare sermonibus, exspectarique, ut iidem cum imperatore agerent, ne quid novi et inusitati inceptaret: sed nepoti ornamenta imperatoria permetteret; quod aliqui molitio senis ingentium incommòdorum ac motuum futura esset materia, durandum et quo res evaderet observandum esse censuerunt. Itaque Syrgianne in Thraciam ad praefecturae suae munus dimisso, ceteri Constantinopoli haerere perseverant. In hoc rerum statu magnus constaulus Michael Tornices (qui materno genere imperatorem seniore attingebat, nec postremum gratiae et auctoritatis locum apud eum tenebat, non tantum quia cognatus, sed quia non vulgari prudentia, et morum probitate egregius, atque a provinciis, quas imperatoris concessu administrarat, aequitatis et integritatis laudem maximam reportaverat) hic igitur fretus ea gratia, qua valebat, clam aliis ad imperatorem accessit, et cum eo super nepote collocutus, quam aliena a ratione tentaret, non immerito ostendit, quamque varias in imperium Romanum calamitates inveheret, sive meditata feliciter, sive contra irent, demonstravit. Id ipsum et magnus logotheta Metochites praestitit, qui tum domum imperatoriam, sive aulam regabat, vir aliqui solers, et non Christianis modo, sed

ἦν, ἄλλως δὲ ἀγχίνους, καὶ οὐ μόνον τῆς καθ' ἡμᾶς, ἀλλὰ C. 1320
καὶ τῆς ἔξω σοφίας εἰς ἄκρον ἀηλακῶς τὴν γὰρ ἀστρονομίαν
ἀπὸ τινος Βρυεννίου φαύλας τινὰς καὶ οὐκ ἀκριβεῖς πάνυ πα-
ραλαβὼν ἀρχάς, αὐτὸς ἰδίους πόνους ἐξηκριβώσατο, ὡς καὶ Β
Σμετὰ ταῦτα πολλοὺς ἐν ἐπιστήμῃ τοῦ μαθήματος σὺν ἀκρι-
βεῖα γενέσθαι παρ' αὐτοῦ διδαχθέντας· ὃ καὶ θαυμάζοντος
βασιλέως, καὶ πρὸς τινὰ τῶν ἐκείνῃ φοιτησάντων ἐρομένου, ὃ
Γρηγορᾶς οὗτος ἦν, πῶς ὁ Μετοχίτης ἐκ φαύλων τῶν ἀρχῶν
ὠρμημένος, οὕτως ἠδυνήθη πρὸς τελείαν ἐξεύρεσιν τοῦ μαθή-
ματος ἐλθεῖν, „οὐ θαυμαστόν” φάναι „βασιλεῦ” τὸν ἐρωτηθέντα,
„ἐκ λαμπάδος μικρᾶς πυρσὸν ἀναφθῆναι μέγαν,” ἐπαινέσαι τε
τοῦτον τῆς ἀγχινοίας τὸν βασιλέα, καὶ τὸ οἰκείον τῆς εἰκόνης
θαυμάσαι. οὗτος δὲ οὖν ὁ μέγας λογοθέτης διὰ τε τὴν σύνεσιν
καὶ τὴν σοφίαν, καὶ τὴν ἣν εἶχεν ἐπιτηδεύεσθαι πρὸς τὴν διοί-
κῃσιν τῶν πραγμάτων πολλῆς ἀπολαύων παρὰ βασιλέως οἰ-
κειότητος καὶ εὐμενείας, ἐθάρσησε καὶ αὐτὸς τῷ βασιλεῖ προσ-
ελθὼν περὶ τοῦ ἔγγονου διαλεχθῆναι, πείθειν ἐπιχειρῶν, ὡς
οὐ δεῖ τὰ καθεστῶτα κινεῖν, οὐδὲ τὸν ἔγγονον τῆς βασιλείας
ἀποστεροῦντα, ἐτέρῳ μηδαμῶς προσήκοντι παρέχειν, εἰ μὴ
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

22. λίθους ἔπειν. Est proverbium Graecum pro nihil aut in-
casum agere. In textu haud quidquam mutandum. ED. P.

externis etiam litteris politissimus. Etenim cum astronomiae princi-
pia a quodam Bryennio minuta et imperfecta accepisset, ipse in eo
studio accuratissima diligentia sua tantos processus effecit, ut de-
inde quoque permulti in eadem scientia ipso praecceptore progressus
eximios adepti sint. Quod cum imperator admirans, Gregoram eius
audiotorem percunctaretur, qui tandem Metochites a tam tenuibus
profectus initiis, ad plenam huius disciplinae cognitionem aspirare
potuisset: audivit ab eo, nihil esse mirum, ex parva lampade lucu-
lentam facem accendi: laudavit respondentis acumen imperator, et
imagine obvia ac familiari naturam rei ante oculos ponente dele-
ctatus est. Ergo hic magnus logotheta cum propter intelligentiam at-
que doctrinam liberalem, et in negotiis obeundis dexteritatem ab
imperatore familiariter admodum diligeretur, ausus est et ipse de
nepote illum admonere, suadereque, ne semel fixa et rata convel-
leret neve imperium eidem ablatum, alteri, cui minime deberetur,
traditum vellet: si non ob aliud, at certe ne tanti tumultus inde
cicerentur. Haec et similia imperatori occincentes illi duo, lapides vide-
bantur coquere: nam quod a primordio decreverat, ab eo deduci nullis
machinis poterat suamque malignitatem in nepotem rebus ipsis ex-

- A. C. 1320 *δυσμένειαν αὐτοῖς πράγμασιν ἐπεδείκνυ. λέγεται δ' ἐν τούτοις*
δοῦναι καιροῖς καὶ βασιλεὺς εἰς ἑαυτὸν συννενοκῶς καὶ περὶ τῆς
δοκῶν φροντίξαι, πρὸς μηδένα δὲ διαλεγόμενος, αὐτὸς πρὸς
ἑαυτὸν πολλάκις εἰπεῖν ὡσπερ ἐπερωτῶν· „καὶ τῆς φύσεως
ἐπικρατεστέρα φανείται ἢ ἔχθρα ἄρα;” εἶτε δὲ πρὸς τι τῶν
μελετωμένων ἄλλο ὁ λόγος ἀπετείνετο, εἶτε περὶ τῆς εἰς ἔγγο-
νον ἔχθρας ἦν, οὐδεὶς σαφῶς ἠδονήθη μαθεῖν· πάντες μόντοι
πρὸς τοῦτο τὸν λόγον ἐξέλαβον, καὶ τεκμήριον ἐποιοῦντο τῶν
μελλόντων κακῶν. ἐν τούτοις μὲν οὖν ὁ χειμὼν ἐτελεύτα.
- A. C. 1321 *ιβ. Ἄρτι δ' ἔαρος ἀρχομένου, Ἀπριλλίου μηνὸς πέμπτη 10*
Ρ. 38ίσταμένου, τῇ πρὸ τῶν βαῖων κυριακῇ, ὁ βασιλεὺς τῷ βασι-
λεῖ καὶ ἐγγόνῳ μηνύει ἐτέρωθι μηδαμοῦ πορευθῆναι, πρὸς
Βαυτὸν δὲ ἀφικέσθαι καὶ τὸ νῦν εἶναι· ὁ δὲ τί ποτ' ἂν εἴη τὸ
λεχθὲν ἐν νῷ στρέφων καὶ περιεργαζόμενος, καὶ μηδαμοῦ τῆν
αἰτίαν συμβαλεῖν· ἔχων, ἤρπετο τὸν μηνύσαντα, καὶ ἀξίωσιν προσ- 15
θεῖς, εἴ τι σύνοιδεν, ἀπαγγέλλειν ὁ δ' ἔλεγε, βέβαιον μὲν οὐ-
δὲν εἰπεῖν ἔχειν, στοχάζεσθαι δὲ, τὸν πάμπαν βούλεσθαι καὶ
βασιλεῖα τοῦ πατριάρχου καὶ ἀρχιερέων παρόντων λόγους τι-
νάς πρὸς ἑ διελεῖν· οἷτινες δὲ οἱ λόγοι καὶ πρὸς τί φέρουσι,
σαφῶς εἰδέναι μηδαμῶς. εἶτα μικρὸν ἐπισχῶν, „ὡσπερ μὲν 20
ἔφην, ἀκριβῶς οὐκ οἶδα” εἶπε „περὶ ὧν οἱ λόγοι, εἰκάξαι
μέντοι μὴ προσηεῖς τινὰς ἔσεσθαι καὶ ἡμέρους, ἀλλ' ὡς ἐπὶ
δικῇ καλεῖσθαι· δεῖτέ τε μικρὸν ἀναμείναντα καὶ μελέτη μι-
19. πρὸς ἑ. Ita correxi; antea πρὸς σε legebatur.

serebat. Aiunt, hoc tempore in se ipsum descendisse, et quasi cura altiore defixum, neminem quidem allocutum, sibi met autem frequenter interrogantem dixisse: Ergone natura ipsa potentius erit istinc odium? Quod verbum aliorum, an ad nepotem pertineret, scire pro certo nemo potuit: omnes tamen in hanc partem potius, quam in aliam interpretati sunt, et pro argumento futurarum miseriarum habuerunt. In his hiems desiit.

12. Vere novo, Nonis Aprilibus, dominica ante diem Palmarum, avus nepoti per ministerium mandat, ne quoquam concedat, sed ad se confestim accedat. Qui secum animo versans, et curiosius indagans, quidnam ista denuntiatio sibi vellet, cum causam accitus nullam posset conicere, interrogabat et precibus orabat nuntium, ut si quid nosset, ne celaret. Tum ille nihil se exploratum habere, quod affirmaret; in suspicionem autem delabi, avum patriarcha et episcopis praesentibus eum constituisse alloqui. Verum quidnam et quo fine dicturus sit, sibi ne utiquam liquido constare; et parumper conticescens, Sicut narraui, inquit, satis perspectum non habeo, quid verborum sit facturus: auguror tamen, molle ac mansuetum nihil locuturum: sed te velut in iudicium arcessi. Quare aliquamdiu praemediteris licet, ut rationem reposcendus, paratus ad respon-

κῶ προσασχοληθέντα, ὡς εὐθύνας ὑπέξοντα, πρὸς ἀπολογίαν Α. C. 1321
 ἔτοιμον ἦκειν." ὁ βασιλεὺς δὲ χάριν αὐτῷ τῆς καλοκαγαθίας C
 ὁμολογήσας καὶ θαυτῶν ἀμοιβὴν προσεπενεξάμενος παρὰ Θεοῦ,
 εἶτα καὶ τοῦτο εἰπὼν, ὡς κατὰ γνώμην αὐτῷ γένοιτ' ἂν τὸ
 5 πολλῶν παρόντων δικαζόμενον ἀπολύσασθαι τὰ ἐγκλήματα,
 ἀπαγγέλλειν ἐκέλευε τῷ πάππῳ καὶ βασιλεῖ, ὡς ἀφίξεται ὅσον
 οὐπω. ἐκεῖνος μὲν οὖν τὴν παρὰ Θεοῦ βοήθειαν ἐπενεξάμενος
 ἐν τοῖς παροῦσι τῷ βασιλεῖ, καὶ προσκυνήσας ἀπέηλθε. βασιλεὺς
 δ' εὐθὺς τοὺς ἐταίρους μετεκαλεῖτο· ἀλλ' ὁ μὲν μέγας δομέ-
 10 στικος, Θεῖον αὐτῷ τοῦ Ταρχανειώτου, ἀδελφῆς τοῦ πρώτου.
 βασιλέως Μιχαὴλ υἱοῦ τεθνηκότος, παρῆν ἐκεῖ πενθήσων ἐπὶ D
 κειμένῳ τῷ συγγενεῖ. ὁ πρωτοστράτωρ δὲ διατρέψων οἴκοι,
 ἀφίκετό τε πρὸς βασιλέα εὐθύς καὶ τὴν αἰτίαν τῆς κλήσεως
 ἤρώτα μαθεῖν. βασιλεὺς δὲ τὰ τε παρὰ βασιλέως μηνυθέντα,
 15 καὶ ὅτι δίκης ἕνεκα καλοῖτο γνωρίζει, καὶ ὡς ἦξιν ἐπηγγελίλατο
 κατὰ τάχος, προσθεῖς καὶ τοῦτο, ὡς κατὰ γνώμην ἂν αὐτῷ
 γένοιτο δικασθῆναι, δυνησομένῳ ῥαδίως αὐτὸν μὲν οὐδενὲ τῶν
 ἐγκαλουμένων ἐνεχόμενον ἀποδεῖξαι, τὸν δὲ κύριον καὶ βασιλέα
 ψυχῆς ἰδίας θάλησιν ἐκδικοῦντα. ὁ πρωτοστράτωρ δὲ „πάννυ. 32
 20 μοι δοκαῖς ἀμαρτάνειν" ἔφη „τοῦ ὄντος, ὃ βασιλεῦ, καὶ, ὡς
 ζοικεν, ὢν πρὸς σε περὶ τῆς τοιαύτης κρίσεως ὁ μέγας δομέ-
 στικος εἶρηκεν ἐπελάθου, ἃ δῆπου καὶ σοὶ εἰρησθῆναι τότε καὶ P. 39
 ἡμῖν ὀρθῶς ἐδόκει. σοῦ γὰρ εἰρηκότος, ὡς „βουλοίμην ἂν ἐπὶ
 τοῦ βασιλέως καὶ πάππου δίκης τυχῶν, ἢ τὰ ἐγκλήματα ἀπο-
 25 λύσασθαι, ἢ τοῦτο μὴ δυνηθεῖς, μὴ τὴν βασιλείαν μόνον

dendum venias. Nepos ut bono viro gratias agens, et praemium a
 Deo comprecans, atque hoc insuper addens, Sibi optatum fore, co-
 ram multis iudicio contendentem crimina obiecta refellere, remanti-
 are avo iubet, mox se affuturum. Apparitor divinam ei opem tali
 statu precatus, et ut imperatorem veneratus, recedit. Extemplo so-
 cius convocatur. Porro magnus domesticus, Tarchaniota sororis primi
 Michaelis imperatoris et maioris materterae suae filio rebus humanis
 crepto, ad exanime corpus luctus causa abierat: protostrator domi
 manens illico adest, cur vocatus sit quaerit. Nepos et quid sibi
 ab avo mandatum, et se reum citari, ac sine mora se stitutum refert.
 Addit etiam, se iudicium ex animo subiturum, cum nihil negotii
 sit ostendere, tum se vacare omni crimine, tum dominum et impe-
 ratorem semet de maligna voluntate sua ulcisci. Subiecit proto-
 strator: Longe mihi a vero lapsus videris, imperator, atque ut veri-
 simile fit, quae de tali iudicio a magno domestico audivisti, quae-
 que tum et a te, et a nobis, ut recte dicta accipiebantur, eorum te oc-
 cupavit oblivio. Nam cum tu ita praedicasses, velle te, si apud a-
 vum causam diceres, aut obiecta diluere, aut, si id minus posses,

A.C. 1321 ἀλλὰ καὶ αὐτὴν ἀφαιρεθῆναι ζωὴν ὁδ' ἠϋξάτο, μὴ ζῶν ἰδεῖν τοιαύτην ἡμέραν, ἐν ἣ γενήσεται σοι τῷ βασιλεῖ καὶ τῷ πάππῳ δικαζόμενον ἰδεῖν· οὐ γὰρ δίκης, καταδίκης δὲ μᾶλλον ἔστιν ἀληθὲς τὴν ἡμέραν προσειπεῖν ἐκείνην. ἐνὸς γὰρ ὄντος τοῦ δικάζοντος καὶ τοῦ κατηγοροῦντος, οὐδὲν ἄλλο λείπεται συν-
 Β λογίας σοι παρασχεῖν, καὶ ἢ τὰ ἐγκλήματα ἀπολύσασθαι, ἢ καὶ ἀδικούμενον ἑαυτὸν ἀποδείξαι· ἀλλὰ βαθείας ὦν καὶ συνετῆς, ὡς ἴσμεν, φρενὸς, καὶ δεινὸς πράγμασι χρῆσθαι, τότε ἰο ἐπὶ τῆς δίκης σὲ καταστήσει, ὅτε πρὸς τὸ αὐτῷ δοκοῦν πάντα προκατασκευασάμενος, οὐδενὸς ἄλλου λείποιο, ἢ τὴν ἀπόφα-
 σιν ἐξενεγκεῖν κατὰ σοῦ· καὶ τοῦτο, ἵνα καὶ τοῖς ἔξω δίκαια δοκοίῃ ποιεῖν, ὡς ἐπὶ τοῖς ἀνοσιωτάτοις σοῦ φανερῶς ἔαλωκό-
 τος καὶ διὰ τοῦτο δικαίως πάσχοντος ὄτιοῦν." Τοιαῦτα πρὸς 15
 ἀλλήλους ὁμιλοῦντων, αὖθις ἦκε μνηστῆς ἕτερος ἐκ βασιλείας, ἐπισπεύδων τὴν ἐν βασιλείῳ ἀφιξὲν τῷ ἐγγόνῳ ὁ δ' (οὐ γὰρ C ἔξῃν ἑτέρως θραῖν.) ἀφικνεῖται πρὸς τὸν βασιλέα καὶ πάππον, λυπη πολλῇ τηκομένους τὴν ψυχὴν, διὰ τὸ τὸν μέγαν ἀπόντα δομέστικον μὴ περὶ τῶν παρόντων ἐσχηκέαι συνδιασκέψα-
 20 σθαι. εὐθύς δὲ μετὰ μικρὸν καὶ ὁ μέγας δομέστικος ἦκεν ἐν βασιλείῳ, καὶ τὸν μὲν βασιλέα παρὰ τῷ βασιλεῖ καὶ πάππῳ ἔνδον εὐρισκεν ὄντα, τὸν πρωτοστράτορα δ' ἔξω καθήμενον, καὶ τῇ ὄψει τὴν ἔνδον ταραχὴν τῆς καρδίας καὶ τὴν φροντίδα

non imperio tantum, verum etiam vita carere, ille emori optabat potius, quam videre diem illum, quo tu iudicio cum avo contenderes: non enim iudicii, sed condemnationis diem revera appellare convenit. Cum enim idem sit futurus iudex, qui accusator, aliud ratiocinando colligi nihil potest. Praeterea non ita est insipiens, ut tam inconsideratus ad iudicium feratur, tibi que tempus etiam defendendi concedat, quo aut innocentem aut etiam iniuria affectum te ostendas, sed cum sit, quod scimus, praestanti prudentia et rerum gerendarum callidus, tum demum in iudicium te adducet, quando eius arbitratu praestructis omnibus, unum hoc restabit, ut sententia de te, tamquam de sceleratissimorum facinorum manifesto, et ob id quibusvis supplicii excarnificando, ut sic apud externos etiam iustitiae opionem auferat, pronuntietur. Haec illis in colloquio agitantibus, ecce alius ab imperatore apparitor, qui nepotem urgeret ad regiam. Quia ergo aliter nequibat, quo vocabatur ivit, multa plenus moestitudine propter magni domestici absentiam, quicum consilia sua conferre potuisset. Haud multo post domesticus quoque palatium ingreditur, iuniorumque imperatorem apud avum intus, protostratorem foris sedentem invenit, ipso vultu perturbationem ac sollicitudinem iustitiam ostentantem. Tum sic eum compellat: Aspectus tuus me-

ἔποδεικνύντα· εἶπέ τε πρὸς αὐτόν· „δοκεῖς μοι περὶ τινος σκέ- A.C. 1321
 πτεσθαι τῶν μεγάλων τῇ ἔξωθεν ὄψει καὶ τῇ συννοίᾳ” ὁ δ’ ἔφη
 καὶ σκέπτεσθαι, καὶ περιστάσεσι προσομιλεῖν ταῖς ἐσχάταις
 τοῦ δ’ ὅτου χάριν, ἀντερομένον, „ὁ βασιλεὺς” ἔφη „παρὰ βα- D
 5σιλέως τοῦ πάμπαν κληθεὶς ἐπὶ δίκην, σοὶ μὲν συντιχεῖν πολλὰ
 ζητήσας, οὐκ ἤδυνήθη· τοῦ καιροῦ δὲ οὐκ ἐπιτρέποντος δια-
 μέλλειν, αὐτὸς μὲν εἰσῆλθε πρὸς βασιλέα, ἐμοὶ δὲ φόβον οὐ
 μικρὸν ἐνέθηκε περὶ αὐτοῦ, μάλιστα τῶν σῶν λόγων ἐνθυμου-
 μένω, οὗς πρὸς ἡμᾶς περὶ τῆς δίκης ταυτησὶ διεξῆλθες.” τοῦ
 10δ’ αὐτίς ἐπανερομένου „τί δ’ ἡμῖν ἄχρη νῦν ἀρμόζον τῷ καιρῷ
 καὶ τοῖς πράγμασιν εἴργασται;” „οὐδὲν” εἶπεν ὁ πρωτοστράτωρ
 „βραχυτάτου γὰρ ὄντος τοῦ μεταξὺ τῶν ἀγγελιῶν χρόνου, καὶ P. 40
 τὴν ὡς βασιλέα ἄφιξιν κατεπείγοντος, οὐδὲν ἐπράξαμεν τῶν
 δεόντων.” „πῶς δ’ οὐ πάρευσιν ἐνταῦθα τοῦ βασιλέως οἰκετῶν
 15ἡ καὶ τῶν σῶν τινες;” ἐρομένου, „παρήσαν μὲν” εἶπεν ὁ πρω-
 τοστράτωρ „δείσας δ’ ἐγὼ μὴ παρόντας” ὀρώντων καὶ ἄλλων
 ἄλλα λογιζομένων, ἐκ τούτου συμβῆ τις ὑποψία καὶ βλάβη,
 ἐκέλευσα ἀπιέναι.” ὁ δὲ πολλὰ καταμεμψάμενος τῆς ἀβουλίας,
 καὶ μηδένα καιρὸν ἄλλον εὐρήσειν ἐπικινδυνότερον ἢ βιαιότε-
 20ρον εἰπὼν, ὥστε τὴν ἄδολον αὐτῶν εὐνοίαν καὶ ἀγάπην ἐνδει-
 κνυμένους πρὸς βασιλέα τῶν περισχόντων ἀπαλλάττειν κινδύ-
 νων, „σὺ μὲν” ἔφη „τῶν σῶν οἰκετῶν ὁπόσους ἂν ἐξῆ καὶ τῶν V. 33
 φίλων συσγαγαῶν, ἐνταῦθα κέλευσον μένειν· ἐγὼ δ’ ἐξελθὼν B

ditabundo similis te in re quapiam magni ponderis cogitationem de-
 fixisse significat. Hic protostrator, Maxime, inquit, et cogitatione
 defixus, et gravissimo casu afflicto sum. Quam ob causam tandem?
 Quod, inquit, Andronicus ab avo in iudicium vocatus, cum vehe-
 menter cuperet prius tecum colloqui, ea facultate exclusus est. Et
 quoniam mātis interponere non licebat, ipse ad imperatorem in-
 troivit, me timore non levi de se suspensum reliquit: cum praeser-
 tim recogito, quid tu nobis de isto iudicio dixeris. Rursus quae-
 rente magno domestico, quid interea loci rationibus suis appositum
 et tempori accommodatum praestitissent: Nihil, ait protostrator,
 nam quia inter binos vocatus intervallum permodicum intercessit,
 et ad imperatorem festinato abeundum fuit, haud quidquam quod in
 rem esset effecimus. Quid? de famulitio tuo aut nepotis cur hic
 nemo visitur? Visebantur vero, inquit, at ego formidans, ne eorum
 praesentia aliis secus ratiocinantibus aliquid suspitionis et damni
 afferret, eos domum remisit. Hanc imprudentiam magnopere incu-
 sans domesticus, quod nullum tempus periculosius, et ad vim faci-
 endam opportunius existere posset, quo velut ansam haberent, mi-
 nime fucatam benevolentiam amoremque erga iuniorum imperato-
 rum declarandi, et ipsum quibus cingeretur discriminibus eripien-
 di, Age, inquit, tu coactis de ministria et amicis tuis quotquot

A. C. 1321 αὐθις τοὺς βασιλέως συναθροίσω καὶ τοὺς θμύς· εἰς δὲ δὲ
 συνελθόντες, καὶ τὸν νέον βασιλέα παραλαβόντες, ὅπερ οἶμαι
 δυνήσεσθαι, πρὸς τὸν τῆς Σοφίας ἀπελευσόμεθα τοῦ θεοῦ λό-
 γου θεῖον νεὸν, τὴν σωτηρίαν διὰ τῆς ἀστυλίας τῆς ἐκείνου
 πραγματευσόμενοι, εἶτα διαπρῆσβευσάμενοι πρὸς βασιλέα, 5
 ἀμνηστίαν αἰτήσομεν τῶν τολμηθέντων· τὸν δὲ, δεισάμενα τὴν
 στάσιν, ὥσπερ εἰκός, ὄρω καὶ βασιλεὺς καὶ ἡμεῖν καὶ τὴν ἀσφά-
 λειαν πιστώσασθαι καὶ τὴν ἀμνηστίαν τῶν εἰργασμένων. τοῦ
 νέου δὲ βασιλέως ἀπαλλαγέντος τοῦ περισχόντος νῦν ἐξαπί-
 Cνης κινδύνου, τότε ἤδη βουλευσαμένοις ὅπερ ἂν δοκῆ βέλτιον, 10
 ἐξέσται πράττειν κατ' ἐξουσίαν. ἢ γὰρ ἐκ τῆς ἡπίερον μίαν
 τῶν τῆς πόλεως πυλῶν διατεμόντες ἐκπεσοῦμεθα νυκτός, ἢ
 τῶν ἐκ Γεννοῦς τοῦ βασιλέως φίλων τριήρη μίαν ἢ καὶ δύο
 πληρωσάντων ἐπιβησόμεθα, καὶ πρὸς τὰς παραλίους τῆς Θρι-
 κης πόλεις (αὗται δ' εἰσὶν ἡμέτεραι διὰ τὸν Συργιάννην 15
 αὐτῶν ἐπιτροπεύειν,) διασωθῆσόμεθα καὶ οὕτω μακρὰν γενό-
 μενοι τῶν κινδύνων, ἃ δοκεῖ συμφέρειν ἐν ὑστέρω πράξομεν.
 τὸ δὲ νῦν ἔχον, πάση δεῖ χρῆσασθαι καὶ ἀνδρεία καὶ προθυμία,
 D καὶ αὐτὴν, εἰ δέοι, τὴν ζωὴν προθύμως προϊεμένους, ὥστε
 τῶν περισχόντων ἐξαρκῆσαι κινδύνων τὸν βασιλέα, καὶ μὴ 20
 περιιδεῖν αὐτὸν ἅμα τῷ δικαίῳ διαφθαρόντα· καὶ ἰατρῶν γὰρ
 τοὺς ἐμπειροτέρους ὀρώμεν καὶ στρατηγῶν πρὸς τὰ κτεπεί-
 γοντα μᾶλλον ἰσταμένους τῶν νοσημάτων καὶ τῶν πολέμων.”
 Ταύτης τῆς βουλῆς καὶ πρωτοστράτορι βελτίστης εἶναι κριθεί-

poteris, hic praestolari iube: ego hinc digressus, nepotis meosque
 congregabo. In unam deinde multitudinem conglobati, adiuncto
 item imperatore, quod opinor nos posse, ad Sophiae Dei Verbi sa-
 crosanctam aedem nos recipiemus: ibi denique ut in asylo, salutis
 nostrae incumbemus. Postmodum missis ad avum oratoribus, ut
 ausus in se nostros oblivione sempiterna deleat, rogabimus. Et quia
 seditionem, quod credible est, timeat, ut iureiurando nepoti no-
 bisque tum securitatem, tum commissorum illam oblivionem pro-
 mittat. Postquam ex hoc tam subito periculo evaserit, tum deinde
 ubi consuluerimus, quod praestare videbitur, eius agundi libera
 potestas erit. Aut enim a continente una urbis porta effracta, no-
 ctuabundi erumpemus: aut Genuates, nepotis amicos, triremem unam
 binasve instructas auxilio poscemus, et ad maritimas Thraciae civi-
 tates, quae, quoniam a Syrgianne reguntur, a nobis sunt, incolu-
 mes profugiemus. Atque ita procul periculis, quae in rem nostram
 existimaverimus, de cetero exsequemur. Nunc animis opus et pe-
 ctore firmo: nunc, si res flagitabit, ipsa quoque anima intrepidè
 impendenda, quo imperatorem iuniorem e medio discrimine extra-
 hamus, nec eum in causa iusta rapi ad interitum patiamur: siquid-
 dem et medicos et belli duces experientiores, morbis ac pugnis im-

σης, ἐδέδοκτο πρὸς τέλος ἐξάγειν καὶ πρωτοστράτωρ μὲν εὐ- A. C. 1321
 δὺς πέμψας, μετεκαλέσατο τῶν οικειῶν καὶ τῶν φίλων ὄσους
 ἐνήν οἱ δὲ παρήσαν σὺν τάχει. ὁ μέγας δὲ δομέστικος ἀπελ-
 θὼν, ὄσους ἐνήν τῶν βασιλικῶν καὶ τῶν ἰδίων συναγαγὼν,
 5 τοὺς δὲ διεπισκεδασμένους ὅταν ἐπατήξῃσι παραγγείλας λέγει P. 41
 πρὸς τὰ βασίλεια, ἐπανήλθε σὺν τάχει τούτων δ' οὕτω σὺν
 σπουδῇ πραττομένων, ἐπεὶ κυριακὴ ἦν, ἔθος δ' ἐπεκράτησεν
 ἐκ πολλοῦ ἐν τῇ πρώτῃ ταύτῃ τῆς ἐβδομάδος ἡμέρα Γεννουί-
 10 τας τε καὶ τοὺς ἐκ Βενετίας Λακίνοισι ἀφικνουμένους εἰς τὰ
 ἰοβασιλεία τιμῆς τε ἔνεκα καὶ ὁμολογίας τοῦ ὑπὸ βασιλεὶ τῶν
 Ῥωμαίων τετάχθαι, ἄλλο μὲν οὐδὲν, μόνῃ δὲ προσκύνησιν
 ἀπονέμοντας, πάλιν οἴκαδ ἀπιέναι. ἦγον καὶ τότε οἱ ἐκ Γεν-
 15 νοῦσας πράζοντες τὰ εἰωθότα, ἐν οἷς ὁ μέγας δομέστικος τοὺς
 δύο τῶν εἰρημένων τοῦ βασιλέως φίλων εὐρῶν, καὶ τῶν τε ὑπο-
 15 σχέσεων ἀναμνήσας, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἀναγκαιοτάτην τῆς βοη-
 θείας χρεῖαν ἀναδιδάξας, ἐξαπέστειλε τὰς τριήρεις ἐφοπλί- B
 ζειν. οἱ δ' ἀπελθόντες καὶ σπουδῇ χρησάμενοι τῷ καιρῷ προση-
 κούση, ἐντὸς ὠρῶν εἴκοσι τρεῖς πληροῦσι τριήρεις. ταῦτα
 καὶ πρωτοστράτωρ ὄρῶν, καὶ ἐν ἑλίσι νῆδη χρησταῖς γενό-
 20 μενος, ὑπερηδέτο τε καὶ ὄρμῃς ἐπληροῦτο, πολλοὺς περὶ
 αὐτοὺς τῶν τε βασιλικῶν καὶ τῶν ἰδίων ἀθροιζομένους ὄρῶν.
 οὐδεὶς μὲντοι τῶν συναθροιζομένων τὴν αἰτίαν τῆς συνόδου
 συνηίδει πλὴν Ἀποκαύχου· ἐκείνῳ γὰρ μόνῳ τὴν αἰτίαν ἐκοινώ-

gravescentibus acrius instare videmus. Hoc consillum ubi et proto-
 strator pro optimo amplexus est, visum ad effectum perducendum.
 Et ille quidem protinus famulos et amicos quotquot potuit cō-
 git, qui celeriter advenerunt. Idem magnus domesticus, contractis,
 quantum licuit, cum regis tum suis, absentibusque, cum primum do-
 mum revertissent, ad palatium occurrere iussis, brevi eodem rediit.
 His studiose ac sedulo peractis, quia dominica agebatur, et mos
 longinquitate invaluerat, principe hebdomadis die Genuenses ac
 Venetes Latinos, honoris et subiectionis profitendae in regiam ven-
 titare, adoratoque imperatore domum regredi: venerunt et tum Ge-
 nuenses, solenne officium persoluturi. Inter hos magnus domesti-
 cus duobus ex illis tribus, quorum supra mentionem faciebamus,
 nepotis fautoribus repertis, promissa eis redegit in memoriam, at-
 que insuper de summa auxilii necessitate edoctos ad triremes in-
 struendas dimisit. Illi abeuntes et pro tempore diligentiam adhi-
 bentes, intra horas viginti ternas ornant. Quae intuens protostra-
 tor, multosque tam de nepotis, quam de suis domesticis circum-
 stantes conspiciens, spe bona confirmatus mirifice laetabatur, et amo-
 re pugnandi exardescerebat. Verumtamen praeter Apocauchum nemo
 causam evocationis noverat: illi enim soli quod agebatur patefere-
 rant: alii ob aliquid singulare convenisse suspicabantur, eo argu-

- A. C. 1321σαντο τῶν πραττομένων· οἱ δ' ἄλλοι τινὸς μὲν ἐνεκα μεγάλου τὴν μετάκλησιν ὑπενόουν εἶναι, καὶ τεκμήριον ἐποιοῦντο τὸ
- V. 34 τοὺς ἵππους ἔχοντας ἵνα πρὸς τὰ βασιλεία κελουσθῆναι, εἰ-
Cχον δὲ εἶδέναι σαφὲς οὐδὲν, πλὴν τὰ περὶ τοῦ Καθαροῦ τῆς
φῆμης διαθρυσθῆναι, (διεδέδοτο γὰρ ἤδη πρὸς πάντας,) ἰδεῖν⁵
τι καὶ ἀκούσαι καινότερον ἤκλιζον. οἱ μὲν ἐν τούτοις ἦσαν.
- D ιγ'. Βασιλεὺς δ' ὁ νέος νύξιν ὑποκριθεὶς τῆς γαστρὸς καὶ
πρὸς τοὺς ἐξωτέρω τῶν βασιλείων ἐξελθὼν οἶκος, τὸν μέγαν
δομέστικον ἀνεζήτηει· εὐρῶν δὲ, σὺν ἄλγει καὶ ἀθυμίᾳ ψυχῆς
,,σὺ δ', ὦ 'γαθὲ' ἤρητο ,,ὅπου μέχρι νῦν ἦς;" ὁ δὲ περιπαθέ-10
στερον ἀπεκρίνατο· ,,ὅπου μὲν οὐκ ἠβουλόμην, ἢ δ' ἀνάγκη τῶν
πραγμάτων συνώθει." εἰτ' ἐξαγγείλας ὅσα τε ἐβουλεύσαντο καὶ
ὅσα ἐπραξάν ἄχρι τότε, τῆς μὲν βουλῆς αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς καὶ
τῶν πραττομένων χάριτας ὠμολόγει· ἐρωτηθεὶς δ' ὁ, τι δέοι
πράττειν αὐτούς, τὴν μὲν δίκην ἔφησε γενήσεσθαι μέλλειν¹⁵
ἀναμφιβόλως· μέχρι δὲ νῦν μηδὲν εἰρησθαι πρὸς μηδένα τῶν
P. 42 ἀφικνουμένων τῷ πάππῳ καὶ βασιλεῖ. ,,ἐνδέχεται γε μὴν καὶ
νῦν ὑπερθέσθαι τὸν βασιλέα τὰ μελετώμενα, τῇ παρουσίᾳ τῇ
ἐμῇ διασκεδασθέντα, ὥσπερ δὴ καὶ πρότερον ὀλίγαις ἡμέραις
συμβέβηκεν, ὅτ' ἔθος ἡμῖν τὴν τοῦ μεγάλου κανόνος ψάλλεσθαι²⁰
ἀκολουθίαν." ἄξιον δὲ διηγῆσθαι καὶ τὸ τότε συμβάν. τοῦ
μεγάλου λογοθέτου τοῦ Μετοχίτου ἐν ὄρᾳ μάλιστα χειμῶνος,
διὰ τὴν σμικρότητα τῆς ἡμέρας, οὐ δις τῆς ἡμέρας, ἀλλ' ἀπαξ

1. μεγάλου ED. P. pro μεγάλην. 20. De huius canonis au-
ctore et materia Gretserus ad Codinum. ED. P.

mento, quod qui equos haberent, eos ad palatium mittere iussi essent; nisi quod quae de Michaelē Catharo fama iactabat, quae iam omnium aures compleverat, ea se ut novum quiddam et auditiuos et visuros etiam sperabant. Et illi quidem in his erant.

13. Imperator minor ad exteriora palatii, simulato alvi dolore, egressus magnum domesticum vestigabat. Quo invento, dolens ac moestus, Tu vero, bone vir, inquit, ubi hactenus fuisti? Ille contra magno cum affectu, Quo me nolentem rei necessitudo compulsi. Deinde narrat quaeque statuerint hactenus quaeque egerint. Ne-
pos gratias agit, et interrogatus quid ipsis porro faciendum sit, de iudicio futuro ait nullum relinqui dubium: hucusque autem avum nihil cuiquam ex iis qui affuissent verborum fecisse, posseque nihi-
lo minus adhuc fieri, ut meditata, suo adventu videlicet dissipata, etiam nunc differat: quomodo nimirum paucis ante diebus usuve-
nerit, cum vetere instituto magni canonis officium caneatur: quem eventum non erit alienum exponere. Cum magnus logotheta Meto-
chites hibernis mensibus potissimum, propter dierum brevitatem, non bis, sed semel dumtaxat ad palatium accedere ibique luceat

εἰωθότος τοῖς βασιλεῖσι ἐπιδημεῖν καὶ διημερεύειν, καὶ αὐτὴν A.C. 1321
 τὴν τοῦ μεγάλου κανόνος ἡμέραν διημερεύσαντος τοῖς βασιλεῖσι,
 καὶ ἤδη νυκτὸς ἐπελθούσης οἴκαδε ἀπελθόντος, ὁ βασιλεὺς κατὰ
 τάχος μετεκαλέσατο παρὰ τὸ πρότερον εἰωθός. τοῦτο δὲ οἱ τοῦ
 5 μεγάλου λογοθέτου παῖδες, Δημήτριος καὶ Νικηφόρος, ἰδόντες B
 καὶ περὶ τινων καινοτέρων τὴν τοῦ πατρὸς ἀήθη μετάκλησιν,
 ὡς εἰκός, ὑπολογισάμενοι, (οὐδὲ γὰρ οὐδ' αὐτοὶ τῶν μελετωμέ-
 νων κατὰ τοῦ νέου βασιλέως ἀνήκοι ἦσαν,) ἤκουσι πρὸς βασι-
 10 λεὰ τὸν νέον καὶ τὸ συμβὰν ἀπαγγείλαντες, ἃ δέοντα ἀνομιζοί
 15 ἰοπερὶ ἑαυτοῦ ἐδέοντο δρᾶν. ὁ βασιλεὺς δὲ τούτους μὲν ὑπέπεμ-
 ψεν ἐπαινέσας, μετὰ δὲ τῶν φίλων διασκεψάμενος, ἐδέχκει δεῖν,
 ἐπεὶ καὶ μετ' οὐ πολὺ τῆς ἑορτῆς χάριν καιρὸς ἀφικέσθαι πρὸς
 τὰ βασιλεία, (ἄλλως γὰρ εἶχεν ἀνὺποσίαν ἢ ἀφίξις,) ἐλθεῖν καὶ
 20 πρὸ τοῦ καιροῦ. „κἂν μὲν περὶ τινων ἄλλων ἢ διώσκεις ἦ, τῆς
 25 15 ἑορτῆς χάριν δόξομεν ἀφικέσθαι· ἂν δὲ περὶ ἡμῶν, παυθή- C
 σεσθαι τὴν βουλήν, ἡμῶν παρόντων.” ὃ δὴ καὶ συμβέβηκε.
 τοῦ πρεσβυτέρου γὰρ βασιλέως πρὸς τὸν μέγαν λογοθέτην περὶ
 ὧν ἐδεῖτο διαλεγόμενον καὶ τοῦτο μόνον εἰπόντος, περὶ μὲν τοῦ
 30 τίνα χρὴ τρόπον γενέσθαι βουλήν ζητεῖν, περὶ δὲ τοῦ γενέ-
 35 20 σθαι ἢ μὴ, οὐ ζητεῖν, (ὡς ὕστερον ἐκ τῶν ἐκεῖ παρόντων πρὸς
 40 ἔπηρεσίαν τῷ βασιλεῖ μαθεῖν ἀκριβῶς ἐξεγένετο,) καὶ ὁ νέος
 45 παρῆν βασιλεὺς, καὶ ἡ βουλή διελέλυτο· εἴτε περὶ τῶν προ-
 50 κειμένων ἢ τινων ἄλλων ἦν, οὐδαμῶς φανεροῦ γεγενημένου.
 55 τούτου δὴ τότε καὶ ὁ βασιλεὺς εἰς μνήμην ἐλθὼν, ἔλεγε πρὸς

20. οὐ. pro μὲν. ED. P. vulg.

totam transigere consuisset, et magni canonis diem ipsum ibi consumsisset, iamque noctu se domum recepisset, imperator senior praeter consuetudinem repentino eum vocat: cuius filii Demetrius et Nicephorus insolito huic accersitui quippiam novum subesse verisimillimum cogitantes (nec enim ipsos quoque latebant quae adversus iuniorum imperatorem pararentur) eundem iuniorum adeunt, quodque acciderat exponunt: orantes, ut quae necessaria facta pro se ipso censuerit, ea ne praetermittat. Ille laudibus affectos dimittit, reque cum amicis communicata, placuit, quandoquidem paulo post, festi diei causa, palatium ingrediendum esset (alioquin enim suspicionem moveret eius eodem adventus) tempus antecapere. Et si quidem aliis de rebus consulet, diei festi gratia venisse videbimur, inquit: sin de nobis, nostra praesentia consultationem turbabit: quod etiam evenit. Etenim cum imperator senior cum magno logotheta locutus esset, et hoc tantum adiecisset, Quo pacto consultaretur, quaerendum: an consultaretur, non quaerendum; (id quod postea ex apparitionibus probe cognitum est) et iuniorum imperator aderat, et consilium ad nihilum recidit, sive id de re praesenti sive de quibusdam aliis esset; id enim haud rescitum est. Huius itaque eventus memor tunc imperator dicebat

- A. C. 1321 τοὺς ἐταίρους, ὡς ἴσως ὥσπερ τότε τὰ τῆς βουλῆς, οὕτω δὴ
 Ἐκαὶ νῦν τὰ τῆς δίκης ὁ βασιλεὺς ὑπερθήσεται. τὸ δ' οὐκ εἶχεν
 οὕτως ἀλλ' ἀναμφιβόλως ἠτοίμαστο τὰ τῆς δίκης. ἔτι γὰρ δο-
 V. 35 μεστικῶ τῷ μεγάλῳ διαλεγομένου βασιλέως, καὶ τὸν ἀριθμὸν
 ζητοῦντος μαθεῖν τῶν συνηγμένων ἀνδρῶν, καὶ τούτου πρὸς 5
 αὐτὸν ἀπακριναμένον, ὡς „νῦν μὲν εἰσιν ἑκατὸν, μικρᾶς δὲ
 παρελθούσης ὥρας συνελεύσονται καὶ μέχρι τριακοσίων, πάντες
 ἀνδρεῖοι καὶ μάχεσθαι ἠσκημένοι· εἰ δεήσει δὲ ἀπέρχεσθαι,
 καὶ ἄλλοι πλείονες συνδραμοῦνται καὶ οὓς οὐκ ἴσμεν.” περὶ
 P. 43 τούτων δὴ διαλεγομένων καὶ Θεοῦ δεομένων τὴν τῆς δίκης ὥραν 10
 παραταθῆναι, ὥστε συναθροισθῆναι τοὺς ἐπιζυγομένους ὑπὲρ
 αὐτῶν μαχεῖσθαι, ἦκεν ἐκ βασιλείως τοῦ πρεσβυτέρου πρὸς τὸν
 νέον ἀπεσταλμένος ὁ Καλλικρηνίτης Μιχαὴλ ἑκτομίας· καὶ πρὶν
 φθῆγῆσθαι, τοῖς δάκρυσι καὶ τοῖς στεναγμοῖς κακῶν ἄγγελος
 ἦκεν σημαίνων, πρότερον δ' ἑαυτῷ τὴν γῆν χανεῖν μᾶλλον καὶ 15
 τῆς ἠδίστης ἀπεστερηθῆναι ζωῆς ἀνεκτότερον εἶναι, ἢ τοιούτων
 κακῶν ἄγγελος ἦκεν εἰπών· „ὁ κύριος” ἔφη „καὶ βασιλεὺς
 ὁ σὸς πάππος, ὃ βασιλεῦ, ἐπὶ δίκην καλεῖ.” τοῦ βασιλέως δ'
 ἐπὶ τούτοις εἰπόντος, ὡς „τῆς μὲν εἰς ἐμέ σου εὐνοίας ἀξιο-
 χρεως τὰ δάκρυα μάρτυς· ἀνθ' οὗτο δ' οὕτω θρηνηῖς, ἐν ἀδή- 20
 Β λω κειμένης τῆς δίκης; ἐνδέχεται γὰρ με καὶ τὴν νικῶσαν ἐνεγ-
 κάμενον ἀπελθεῖν” ὁ Καλλικρηνίτης „αὐτὰ τὰ πράγματα θρη-
 νεῖν πείθουσιν” εἶπεν „ὃ βασιλεῦ· τοῦ γὰρ βασιλέως καὶ πάπ-
 που τοῦ σοῦ ἐπὶ θρόνου καθεσθέντος, ὡς ἔθος, καὶ τοῦ πα-

ceteris, fortasse quomodo tum consultationem, sic nunc iudicium avum esse dilaturum. Sed aliter fuit: nam iudicium certo certius constitutum ac paratum erat. Adhuc enim eo cum magno domestico sermocinante, numerumque congregatorum exquirente, illoque respondente, nunc quidem esse centum, brevi ad trecentos fore, ad unum viros fortes et ad proeliandum exercitatos; si abundum sit, etiam plures, et ignotos accursuros: de his, inquam, illis sermonem miscens, deumque precantibus, iudicium ampliaret, quoad coissent, qui pro ipsis decertaturi sperabantur, missu avi adest eunuchus Michael Callicrenites: et priusquam vocem edat, lacrimis gemitibusque infaustum se apportare nuntium ostendit. Deinde praefatus, maluisse se tellure ima sibi dehiscente ad Manes descendere et hac iucundissima luce privari, quam adeo mala nuntiare: Dominus, inquit, et imperator avus tuus te ad causam dicendam vocat. Tum ille: Haud aspernandum tunc in me propensionis testimonium, quas fundis lacrimas: tamen, quid ita fies, cum necdum eventus pateat? Fieri siquidem potest, ut cum albo calculo discedam. Ipsa res, suscipit Callicrenites, me in sctum solvit. Etenim avus pro more in throno, patriarcha ad latus in sella, arbitri dextra sinistra sedent, tibi soli scamillum e regione, et remotius mandatu imperatoris positum est. Quo viso, condemnationis

τριάρχου παρ' αὐτῷ ἐπὶ δίφρου, τῶν δ' ἀκροασομένων τὴν A. C. 1321
 δίκην ἐξ ἑκατέρων μερῶν, σοὶ μόνῳ, τοῦ βασιλέως προστετα-
 χτός, σκίμπους ἐτέθη κατὰ πρόσωπον βασιλέως, καὶ οὗτος
 ἀποτέρω. ὅπερ ἰδὼν ἠυξάμην, ὅπερ εἶπον, σήμερον τὴν γῆν
 ἔχανεῖν μοι, καταδίκης τόπον τὴν καθέδραν λογισαμένῳ. ἀλλ' ὁ
 Δαυὶδ τὸν αὐτοῦ προφήτην ἐκ τοῦ λάκκου τῶν λεόντων ἀβλα-
 βῆ διασώσας, καὶ τῆς Βαβυλωνίας καμίνου τοὺς τρεῖς παῖδας
 κρείττονας ἀποδείξας θεός, καὶ Σωσάνναν τῶν ἀδίκων κριῶν C
 τὴν συκοφαντίαν ἐλέγξας, αὐτὸς τῆς ἐφεστώσης ἀνάγκης κρεί-
 10τονα καὶ σὲ νῦν ἀποδείξαι, καὶ ἀποστείλαι τὸν ἄγγελον αὐτοῦ
 προπορεύεσθαί σου, καὶ σοφίαν παράσχοι καὶ σύνεσις, ὥστε
 τὰ προβαλλόμενα λύειν εὐκόλως ὡς ἀράχνης ἰστούς." Οὕτως
 εὐξαμένον τοῦ ἐκτομίου, ὁ βασιλεὺς "τὸ τοῦ Χριστοῦ θέλη-
 μα γενέσθω" εἰπὼν, καὶ τῷ πάπῳ μνηστίας, ὡς ἔτοιμός ἐστι
 15τὸ προστατόμενον ἐκπληροῦν, πρὸς τοὺς φίλους ἐπιστραφεῖς,
 "νῦν καιρὸς" ἔφη "ἀνδρίαν ἔμυ καὶ σπουδὴν καὶ σύνεσις καὶ
 καρτερίαν ἐν τοῖς δεινοῖς ἐπιδείξασθαι ἡμᾶς. καίτοι γε πολλοὶ
 20πολλάκις καὶ τὸν ἀριθμὸν ἐλάσσουσ, καὶ τᾶλλα ἡμῶν ἡττώμε- D
 νοι, ὁμόνοιοι κτησάμενοι, θαυμάσιά τε καὶ ἀκοῆν ἐκπλήττον-
 25τα κατῶρθωσάν τινα· ἡμᾶς δὲ τοσοῦτους ὄντας καὶ τοιοῦτους
 πολὺ δῆπου δικαιοτέρον ἀξίους ἑαυτῶν ἀπὲ τῶν ἔργων φα-
 τῆραι, ἐγκωμίον ἀξία δράσαντάς τινα καὶ γενναῖα, ὡς ἡ
 30καλῶς ζῆν ἢ ἀποθανεῖν εὐκλεῶς· καὶ ταύτην μόνην ἡγήσα-
 σθαι διάνοιαν ἀξίαν ἑαυτῶν. ἐγὼ μὲν οὖν ἤδη πρὸς τὴν δίκην

17. *Interpres legit ὑμᾶς, et ὑμῶν infra. ED. P.*

tuae locum illam sedeculam interpretans, obtavi, ut dicebam, hodie
 mihi terram dehiscere. Verum Deus, qui prophetam suum Daniele
 de lacu leonum liberavit, et tres pueros a Babylonia fornace intactos
 praestitit, collatasque in Susannam scelestorum iudicum calumnias
 detexit, idem te nunc, qua premeris, necessitate superiorem reddat;
 angelum suum mittens, qui te antecedit, et sapientiam tibi atque
 intelligentiam largiatur, qua obiecta facile ceu telas aranearum dis-
 solvas. Haec ubi precatus et eunuchus, Dei voluntas fiat, ait impe-
 rator; iubetque avo renuntiari, se imperata facturum: et conversus
 ad amicos, sic eos compellat. Si unquam alias, nunc tempus venit,
 quo virtutem, diligentiam, prudentiam, tolerantiamque nostram tam
 formidoloso tempore declaremus. Enimvero cum multi saepe et nu-
 mero et aliis rebus nobis impares, animorum facta conspiratione ad-
 mirabilia et obstupescenda prospere gesserint, nos ita frequentes ac
 tales longe utique iustius et praeclaris et laudabilibus facinoribus
 efficiendis nobismet ipsis dignos apparere, et aut vitam honestam vi-
 vere, aut gloriosam mortem oppetere, hanc solam mentem nos decere
 arbitantes. Ego ad tribunal vado: quod si divino munere rursum
 coniungemur, interque nos amabiliter iterum intuebimur, erit cur

Cantacuzenus.

5

- A. C. 1821 χωρῶ· ἀλλ' εἰ μὲν καὶ ἀδθις γένοιτο, θεοῦ διδόντος, ἀλλήλοις τε συγγενέσθαι καὶ τὴν ποθεινὴν ἀλλήλων ὄψιν ἰδεῖν, αὐτῷ χάρις· εἰ δ' ἕτερόν τι δέδοκται περὶ ἡμῶν, ἐγὼ μὲν ἀσπάζομαι ὑμᾶς τὰ
- P. 44 τελευταία δὴ ταῦτα· ὑμεῖς δ' ἄξιοι φάνητε καὶ τῆς εὐγενείας καὶ τῆς ἀνδρίας." Ἐπὶ τούτοις ἀμφοτέρων ἀποκρίνασθαι ὠρημέ-
νων, τοῦ πρωτοστράτορος ἐπισχόντος, ὁ μέγας δομέστικος ἔφη „τῶν λογικῶν ἀνθρώπων κατὰ τοῦτο τῶν ἀλόγων ὑπερε-
χόντων, ὅτι λόγῳ χρώμενοι τὰ δεόντα αἰροῦνται, οὐδὲν ἀναγ-
καϊότερον οὐδὲ ὠφελιμώτερον τοῦ φιλίαν αἰρεῖσθαι ἡγοῦμαι.
- V. 86 τοῖνυν καὶ αὐτὸς, ὁ βασιλεῦ, τὴν σὴν φιλίαν ἐκ παιδὸς ἤρη-10
μένος, καὶ εἰς τόδε χρόνου διατηρήσας ἀξανανομένην, καὶ μέ-
χρι ζωῆς δρων ἀκραιφνή καὶ καθαράν ἐλλίτζω φυλάξειν. Θάρ-
σει τοιγαροῦν, ὁ βασιλεῦ, ὡς οὐ πρότερόν σοι τῶν ἀβουλή-
των τι συναντήσῃ, πρὶν ἔμὲ πεσεῖν τῶν ἰδίων αἱμάτων ἐμ-
B πεπλησμένον. Σὺ μὲν οὖν ἔχου τῆς προκειμένης ὁδοῦ τῇ πα-15
ρὰ τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ καὶ τῆς αὐτὸν τεκούσης βοήθειᾳ, ἔτι
δὲ καὶ ταῖς εὐχαῖς τοῦ πρὸ μικροῦ παρὰ βασιλέως ἀπεσταλ-
μένου τετειχισμένος. ἡμεῖς δ' ἐν τῷ ἔξωτέρῳ τοῦ, ἐν ᾧ ἡ δίκη
γενήσεται, μενοῦμεν οἴκῳ, τὰς ψυχὰς ὑπὲρ τῆς σῆς ἀφελείας
ὄντες ἐτοιμοὶ προσέσθαι, βίᾳ ἐπαγομένης." τοῖς αὐτοῖς δὲ τοῦ-20
τοις καὶ ὁ πρωτοστράτωρ εἰπὼν ἀρκεῖσθαι, ἀλλήλοις συνταξά-
μενοι, καὶ ὡσπερ περιπτυστάμενοι τελευταῖον, τῷ σταυρῷ τε
C καθολίσαντες ἑαυτοὺς, ἐχώρουν ἐπὶ τὴν δίκην, ἀτρέπτῳ καὶ
βεβηκῶτι καὶ σχήματι καὶ φρονήματι.

gratias numini persolvamus. Sin quid aliud illi de nobis complacitum est: ego his verbis postremum vos salutatos volo: vos autem nobilitati virtutisque vestrae paretote. Ad ista cum uterque dicere aliquid percuperet, protostratore cunctante, magnus domesticus vocem in haec verba resolvit: Cum homines intelligentiae consiliique participes hoc brutis animantibus antecellant, quod ope et impulsu rationis comoda necessaria sibi eligunt, nihil ego commodius magisque necessarium opinor, quam eligere quem diligas, et a quo vicissim diligere. Proinde et ipse amicitiam tuam, imperator, in quam teneris adhuc annis intravi, et cum aetate auctam hucusque conservavi, etiam ad exitum vitae inoffensam sanctamque custodiam. Habe igitur bonum animum: non enim prius tibi quidquam secus ac velimus continget, quam ego meo purpuratus sanguine occubero; et proposita perge via, servatoris Christi eiusque genitricis auxilio subnixus: nec non eius vocis communitus, quem paulo ante avus misit. Nos te ad iudicii locum comitantes, foris manebimus, parati, si qua vis oriat, vitam certae morti pro tua salute opponere. In his iisdem se acquiescere tum confirmasset protostrator, velut ultimum inter se complexi, crucis quoque divinae signo obarmati, iunctim ad iudicium constanti et immutabili oris habitu et cum animi altitudine gressus tendunt.

ιδ'. Οἱ μὲν οὖν ἑταῖροι τοῦ βασιλέως ἔμειναν ἔξω· αὐτὸς A. C. 1821
 δ' εἰσελθὼν τὸν οἶκον τῆς δίκης, τοῦ πάππου καὶ βασιλέως ἐπὶ
 τοῦ θρόνου καθήμενον, αὐτὸς ἐπὶ τοῦ προειρημένου σκίμ-
 ποδος ἐκαθέσθη. καὶ οἱ προσκληθέντες δὲ τῆς δίκης ἀκροαταί, D
 ἑβ' ᾧ προσῆκεν ἕκαστος ἐκαθέσθησαν. ἦσαν δ' οὗτοι Γεράσι-
 μός τε ὁ πατριάρχης, χαρίτων μὲν θείων πεπληρωμένος καὶ
 τῆς μοναδικῆς πολιτείας εἰς ἄκρον ἑλλητικῶς, πολιτικῶν δὲ
 πραγμάτων καὶ δημοσίων παντάπασιν ἀπείρως ἔχων· καὶ ὁ
 τὸν τῆς Φιλαδελφείας θρόνον κοσμῶν Θεόκλητος, καὶ αὐτὸς
 μὲν εἰς ἄκρον ἀρετῆς ἦκων, καὶ πολιτείας ἀκριβειαν μοναδι-
 κῆς, οὐ μόνον κατορθωτικῶς, ἀλλὰ καὶ ἑτέρους ἰκανῶς ἔχων
 διδάξαι· ἔτι δὲ καὶ φρονήσεως εὖ ἔχων, καὶ παιδείας τῆς ἔξω-
 θεν οὐκ ὀλίγον μεταλαβών. ἀπὸ δὲ τῶν τῆς συγκλήτου παρη-
 σαν ὁ, τε μέγας λογοθέτης ὁ Μετοχίτης, ὃν ἐδήλωσε φθάσας P. 45
 ἡδὲ λόγος, καὶ ὁ ἐπὶ τοῦ Κανικλείου Νικηφόρος ὁ Χοῦμνος, σο-
 φὸς ἀνὴρ καὶ θανμάσιος ἐν φρονήσει, πολλῆς τε ἀπολαύων
 πρὸς βασιλέως εὐνοίας τε καὶ τιμῆς· δι' ἣν καὶ τῆν αὐτοῦ
 θυγατέρα Εἰρήνην τῷ υἱῷ αὐτοῦ τῷ δεσπότη Ἰωάννῃ πρὸς γά-
 μου κοινωνίαν ἤγαγεν ὁ βασιλεὺς. ὃς δὲ πρῶτον μὲν ἦν
 μεσεάζων καὶ αὐτὸς πρὸς τὰ πράγματα βασιλεὺς, τότε δὲ ὑπὸ
 νόσον, (ποδαγρία δὲ ἦν,) τῆς μὲν ὑπερσείας ἐπέπαυτο, τιμῆς
 δ' ἀπέλαυε τῆς παρὰ βασιλέως πολλῆς. πρὸς τοὺτους δὲ καὶ

15. *Interpres legit ὀχούμενος, male: nam est ὁ Χοῦμνος. Eius nominis chartularius apud Nicetam reperitur; et infra aliquis etiam occurrit. ED. P.*

14. Amicis ergo extra remanentibus ipse locum iudicii intro-
 gressus, et avum in solio, arbitros autem, sive assessores pro sua
 quemque dignitate considerentes reperiens, in scamno humili, de quo
 dicebamus, consedit. Porro arbitri illi erant Gerasimus patriarcha,
 divinis cumulatus muneribus; et ut in vita solitaria ipsum fastigi-
 um perfectionis attigerat, sic civilium publicarumque rerum longe
 ignorantissimus erat. Deinde insignis Philadelphiae episcopus Theo-
 leptas, qui et ipse ad culmen virtutis ascenderat: nec solum omnes
 vitae anachoreticae numeros adeptus erat, sed aliis quoque ad eam-
 dem disciplinam idoneum se magistrum praebere poterat. Adde
 quod vir prudens et in externis doctrinarum studiis versatus non
 mediocriter. De senatu palatino praesentes aderant magnus logotheta
 Metochites, cuius antea meminimus, et Nicephorus Chumnus, qui Ca-
 nicleo praeerat, admirabili sapientia consilioque praeditus, et ab
 imperatore benevolentia honoreque singulari dignatus, ita, ut eti-
 am Irenen filiam eius Ioanni despotaе filio suo nuptiis coniungeret.
 Hic Nicephorus prius imperatoris domestica administrabat: tum au-
 tem podagra conflictatus, functione illa abierat. Nihilominus sum-
 mo eum honore imperator prosequabatur. Praeter hos autem aderat

A. C. 1321 ὁ Ἀκροπολίτης ἦν Κωνσταντῖνος, μέγας λογοθέτης ὧν καὶ αὐ-
 Βτός. ἐπ' ὀλίγον δὲ σιγῆς γενομένης, ὁ τῶν Ἀνδρονίκων πρε-
 σβύτερος λόγου ἤπειτο βασιλεὺς τοιοῦτου. „δέσποτα πατριάρχα
 καὶ ὑμεῖς οἱ παρόντες, ὁ ἄνθρωπος οὗτος (περὶ τοῦ ἐγγόνου
 δηλῶν), ἔστι μὲν σκληρὸς καὶ τοὺς τρόπους αὐθάδης· ἔτι δὲ
 καὶ παρήκοος, καὶ οὐδαμῶς ὑπείκων ἔμοι, ἀλλ' ἂ βούλοιο
 πράττων, τοῦ ἡμετέρου λόγον θελήματος ποιούμενος οὐδ' ὀλί-
 γον. διὰ τοῦτο” — μέχρι μὲν οὖν τούτου σιωπῶν βασιλεὺς ὁ νέος
 V.87 καθῆστο· τὸ „διὰ τοῦτο” δὲ ἀρχὴν ἀποφάσεως εἶναι νομίσας,
 „δέομαί σου, Θεοῦτάτε μοι καὶ κύριε βασιλεῦ” εἶπε „μικρὸν¹⁰
 ἐπισχόντα, λόγου χρόνον ὀλίγον ἔμοι χαρίσασθαι. ἂ δὲ βού-
 λομαι διεξελθόντι ὡς ἐν βραχεῖ, τοῦ λόγου τὸ λοιπὸν αὐτὸς
 Cπερανεῖς.” τοῦ δ' ἐπιτρέψαντος ἂ βούλοιο λέγειν, „τὸν Θεόν,”
 ὁ νέος Ἀνδρόνικος ἔφη, „τῶν παρόντων λόγον μάρτυρα προ-
 καλοῦμαι, ὡς οὐδὲν ὧν ἐγκαλοῦμαι ἔμαυτῷ σύννοϊδα εἰργασμέ-¹⁵
 νῳ. τὸ δ' αὐτὸ καὶ πρότερον ἐδήλωσα τῷ σῷ κράτει, τῷ θαν-
 μασίῳ Ἰωσήφ χρησάμενος πρεσβευτῆ. τοῦτο δὴ καὶ νῦν αὖθις
 διίσχυρίζομαι, καὶ ὄρκους πιστούμενος τοὺς λόγους, ὡς οὔτε
 νῦν οὔτε τότε τῶν ἐγκαλουμένων ἔμαυτῷ τι σύννοϊδα εἰργασμένῳ.
 ἔξαμαρτάνειν μέντοι γε καὶ πάνυ πείθομαι τοιαῦτα, ὅλον, εἴγε²⁰
 σοὶ μὲν οὐκ ἤρρασκε πρὸς κνηγεσίαν ἀπελθεῖν, ἐγὼ δὲ ἀπῆλ-
 Dθον· εἰ ἐπὶ πλείονα χρόνον ἐχρησάμην ἱππῳ, σοὶ τούτου ἰσως
 οὐ καλῶς ἔχειν δοκοῦντος· ἢ εἰ δὴ τι τοιοῦτον· ἔτερον· καὶ τοῦ-

12. Scribendum fortasse διεξελθόντος.

et Constantinus Acropolis, ipse quoque magni logothetae dignitate ornatus. Facto igitur paulisper silentio, Andronicus maior infit: Domine patriarcha, quique coram adestis, hic homo (nepotem designans) est moribus intractabilis et arrogans atque inobediens, nequam mihi cedit; sed pro libidine agit omnia, nostrae voluntatis ne parvam quidem rationem ducens. Propterea — Hactenus iunior tacitus sedebat. Illud autem verbum, Propterea, initium ferendae adversum se sententiae ratus, Obsecro te, exclamat, sacratissime domine imperator, paucillum subsiste, mihi que medium spatium ad loquendum ne denega; et ubi summam, quae voluntas fert, explicavero, reliquum orationis tuae absolvito. Sinate sene, ut diceret, quae vellet, hunc in modum disseruit: Deum testem invoco, me quorum accusor criminum, nullius mihi conscius esse. Quod ipsum et aliam maiestati tuae per virum excellentem Iosephum legatum meum indicavi, et nunc rursus assero: et ut verbis meis apud te fides sit, iusiurandum interpono, conscientiam meam nec hodie impediri atque convinci, nec tum impeditam atque convictam fuisse ullius horum scelerum, quorum nunc reus peragor. Verumtamen peccasse me talia quaedam peccata libenter crediderim, ut si te invito venatum ierim; si diutius, quam tu forsitan velles, equestribus ludis indul-

το δὲ οὐ προσταττόμενος παρὰ σοῦ, ἔπειτ' εἰς οὐδὲν τὸ ἐπίτα- A. C. 1821
γμα τιθέμενος ἐποιούουν· ἀλλ' ἐγὼ μὲν ἐποίουν μηδὲν εἰδὼς σοὶ δ'
ἴσως ἂν ἐμὲ ἁμαρτάνειν ἐδόκει· ᾧ δὴ καὶ πείθων ἑμαντὸν ἀδι-
κεῖν μηδὲν, κατὰ γνώμην, ἔλεγον, ἐμοὶ γένοιτ' ἂν ἐπὶ τοῦ
Σκυρίου καὶ βασιλέως δίκης τυχεῖν, πρὸς οὓς ἐπιούμην τοὺς
λόγους· εἰ γὰρ τοῦτο γένοιτο, πρὸς οὐδὲν μὲν τῶν ἐγκαλουμέ-
των ἐλεγχόμενος αὐτὸς φανεῖσθαι· τὸν βασιλέα δὲ τὴν περὶ
τοῦ ἁμαρτάνειν ἐμὲ ὑπόνοιαν ἀποθέμενον, τῆς ὀργῆς ἂν ὑφελ-
ναι. οἶσθα γὰρ αὐτὸς, ἃ βασιλεῦ, ὅτι μετὰ τὴν τοῦ ἐμοῦ βα- P. 46

σιλέως καὶ πατρὸς τελευτηῆν ἄχρι καὶ νῦν τοσαύτη χρώμενος
ἐφαίνου τῇ μῆτιδι κατ' ἐμοῦ, ὡς ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον οὐδὲ λό-
γου γοῦν ἄξιῶσαί τις· ὃ καὶ θανάτου βαρύτερον ἐμοὶ λογι-
ζομένη, τοιαῦτ' ἐπῆρει λέγειν, οἰομένη καιροῦσινος πρὸς ἀπο-
λογίαν τυχεῖν κατὰ τὸν ἐπικρατοῦντα νόμον ταῖς δίκαις. καί-
λίτοι γ' ἔφασκον ἐμὲ, πρὸς οὓς διελεγόμεν, παντάπασιν ἁμαρτά-
νειν περὶ τῶν πραγμάτων γνώμης ὀρθῆς. εἰ τοῦ αὐτοῦ δικά-
ζοντος ὄντος καὶ ἐγκαλοῦντος, ἐρήμην οὐκ οἶμαι ἀλώσεσθαι,
ἀλλ' ἐλέγχων δεήσεσθαι καὶ ἀποδείξεων πρὸς τὴν καταδίκην.
ἐγὼ δὲ οὐκ ἐπειθόμεν. νῦν δ' ἐπὶ τῶν πραγμάτων, ὥσπερ ἔλε- B
γογον, συμβαῖνον ὄρων, (πρὶν γὰρ εἰς λόγους ἦκειν, παρὰ σοὶ
κριτῇ ταῖς ἀπάσαις ἐάλων, καὶ τεκμήριον ἄψευδές, εἰς ἣν κα-
τεδικάσθη καθέδραν,) νοῦν μὲν ἔσχον μόλις συνεωτέρους δ-
κείνους ἑμαντοῦ κρίνειν· βέλτιον δ' ἦν, ὥσπερ ἔπειθον ἑμαν-
τὸν ἐγὼ, οὕτω καὶ τὴν ἀπόβασιν ὀφθῆναι γενομένην τῶν πρα-

serim: aut si quid aliud huiusmodi iniussu tuo perpetrarim, et post-
ea mandatum quoque tuum pro nihilo putans, nihilo minus facere
perrexerim. Atqui ego in his peccare me nesciebam, tibi autem delin-
quere forsitan videbar. Sic mihi persuadens, nihil me indignum ad-
mittere, dicebam iis, quibuscum mihi sermo, velle magnopere apud
dominum et imperatorem causam dicere: ita namque nullius, quo-
rum arguerer, convictum iri, et ipsum imperatorem flagitiorum me-
orum abiecta supicione iram remissurum. Negare non potes, te
sub obitu parentis mei imperatoris usque hodie tam implacabilem
adversus me iracundiam aluisse, ut tanto intervallo non verbo salte-
tem uno dignatus sis: quod cum considero, morte ipsa dirius vide-
tar. Talia occurrebant quae dicerem, sperabamque tempus aliquod
defensionis nacturum ex lege, quae iudiciis ipsis dominatur. Ate-
nim desipere me aiebant quibuscum agebam, si putarem eodem ac-
cusatore et iudice non potius indicta causa me damnatum, quam
probationes et argumenta mea, quamobrem damnandus non sim, re-
quisitum iri. Quorum orationi fidem non habebam; quam nunc re
ipsa comprobata videns (antequam enim verbum emissem, apud te
iudicem omnibus calculis condemnatus sum: cuius rei evidens in-
dicium sedes humilis, in quam damnatus sum) vix tandem intelligo,

- A. C. 1321 γμάτων ἔω γὰρ εἰπεῖν δίκαιον. ἐπεὶ δ' αἱ δυσπραγαίαι τοσοῦτον ἔπνευσαν βαρὺ κατ' ἐμοῦ, ὥστε μοι καὶ τὰ πατρὸς σπλάγχνα τοσοῦτον ἐκπεπολεμῶσθαι, ὡς μηδὲ τῆς ὀτωῦν προσήκουσης ἐλευθερίας τυγχάνειν ἐπὶ τὰ ἐγκλήματα ἀπολύσασθαι, δέομαι τοῦ σοῦ κράτους, ὃ βασιλεῦ, μὴ πρότερον ψῆφον ἔξ-5
C ενεγκεῖν, πρὶν ἂν τὰ ἐγκλήματα, ἅπερ ἐμοῦ κατηγορήσῃς, βασάνῃ δοκιμασθῇ. κἂν μὲν τι φαίνομαι τούτων ἐξεργασμένος, τὴν ἐσχάτην δοῦναι δίκην ἀποθανόντα· ἂν δ' ἐλεύθερος ἐκ πάντων τούτων ἀποδειχθῶ, ὅπερ οἶμαι καὶ σὲ βούλεσθαι καὶ δι' εὐχῆς ποιεῖσθαι, τότε ἔξέσται πάλιν πατρί γε ὄντι σοὶ καὶ κυ-10
V. 88 ρίῳ πράττειν τὰ κατὰ γνώμην." Τούτοις τοῖς λόγοις εἰς ὀργὴν ἔξαφθεῖς ἐπιπλέον ὁ πρεσβύτερος βασιλεὺς, τραχυτέρῳ τοῦ δέοντος χρησάμενος τῇ φωνῇ, μὴ οἶεσθαι αὐτὸν ἔλεγε τῶν καλουμένων ἀπὸ Χριστοῦ. ὁ νέος δὲ Ἀνδρόνικος εὐθύς πρὸς τὸν τοιοῦτον ἀπαντῶν λόγον, „κράτιστε βασιλεῦ" ἔφη „τῶν ἐμοὶ νῦν 15
D ἐπενεχθέντων ἐγκλημάτων πολλῶν ὄντων καὶ χαλεπῶν, ἔτι καὶ πλείω καὶ χαλεπώτερα σοῦ προτάξαντος ἤνεγκα ἂν σιγῇ. ὁ δὲ νῦν ἔφη, μὴ οἶεσθαι με Χριστιανόν, τοσοῦτον ἀπέχω τοῦ σιγῇ φέρειν ἢ πρὸς ἐμὲ εἰρησθαι νομίζειν. ὥστ' ἐμπίδος ἦ τινος τῶν φαυλοτέρων τὴν φωνὴν ταύτην νομίζω. ἀλλ' εἰ καὶ 20
αὐτός, φημι, οὐχ ἡγῆ με Χριστιανόν, ἀλλ' ὄγε τὸ σεβάσιμον αὐτοῦ αἷμα ὑπὲρ ἐμοῦ φιλανθρώπως ἐκχέας Χριστός, ὑπερὸς καὶ αὐτός ἐτοιμος εἶναι τὸ ἴδιον ἀποδοῦναι, καιροῦ καλοῦντος, θαρρόντως φημι, ἑαυτοῦ καὶ οἶεται καὶ ὀνομάζει. καὶ
16. ἐπανεχθέντων ante. 20. Ita corr. pro νομίζων, ED. P. νομίζειν.

illos quam me iudicasse prudentius. Mihi vero melius (mitto dicere iustius) persuadebam fore, eo modo rerum eventum videre. Quoniam autem adversa sors ita me horribiliter afflavit, ut nullo modo mihi debitam libertatem ad respondendum criminibus obtineam, oro maiestatem tuam, imperator, ut prius sententiam ne feras, quam quae obiecisti, explorata et probata fuerint: ut si quid eorum admisisse deprehendar, capite poenas exsolvam: sin autem per omnia liber et innocens inveniar (quod te quoque desiderare et votis optare existimo) ut tibi rursus patri ac domino meo quod liberit facere liceat. His verbis maiore inflammatus ira senior asperiore voce quam fas erat exclamans, arbitrari se illum non esse Christianum dixit. Cui verbo iunior statim sic occurrit: Cum multa et gravia de me crimina praedicaris, imperator optime, si plura adhuc et graviora praedicasses, silentio sustinuissem: sed quia nunc me Christianorum numero eximis, tantum abest, ut hoc tacitus feram aut in me convenire ducam, ut culicis, aut si quid est eo contemptius, hanc vocem dicere non verear. Sed ut tu me pro Christiano non habeas, at certe Christus, qui pretiosum sanguinem suum pro me be-

τίς χρεία τοιούτων λόγων; εἰ μὲν δικάζεις, δίκασε κατὰ νό- A. C. 1821
 μους· εἰ δὲ πρὶν δικάσαι καταψηφίξῃ, οὐδὲν ἢ δίκας λοιπὸν P. 47
 λαμβάνειν. πράττε τοιγαροῦν ἃ σοι κεχαρισμένα· χάριτας δὲ
 σοι τὰς μεγίστας ὁμολογῶ τῷ καὶ λέγειν καὶ πράττειν ἐπὶ τῶν
 ἔπαρόντων τουτωνι, ἃ δὴ καὶ λέγεις καὶ πράττεις. ἔμοι γὰρ ἄν
 τι καὶ τῶν ἀδοκίμων ἀπὸ γε τοῦ νῦν ἐπίῃ, οὐ σφόδρα λυπή-
 σαι, πολλοὺς ἔχοντι μάρτυρας τῆς ἀδικίας.

ἰε. Ἐνδον μὲν οὖν τοιαῦτα παρ' ἀμφοῖν τοῖν βασιλείων B
 ἐλέχθη. ὁ μέγας δὲ δομέστικος καὶ ὁ πρωτοστράτωρ ἐν τῷ
 10 ἔξωτέρῳ, καθάπερ ἔφθηνεν εἰπόντες, διατρίβοντες οἴκῳ, καὶ
 τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως τραχύτερον ἀκούσαντες φθονοῦσαί τε
 νου, ἐπὶ κακῷ τε τοῦ νέου βασιλέως τὴν τραχύτητα τῆς φρο-
 νῆς οἰηθέντες εἶναι, ἐκινήθησαν μὲν ὅθεν ἐκάθητο, καὶ προ-
 ἦλθον ἐπὶ μικρὸν ἀμύνειν ὠρμημένοι τῷ νέῳ βασιλεῖ. τῆς
 15 ταραχῆς δὲ πεπανμένης, αὐθις ἠσύχασαν καὶ αὐτοί. τρεῖς
 δ' αὐτοῖς ἐκεῖ συμπρόντες τῶν οἰκειοτάτων τῷ πρεσβυτέρῳ τῶν
 βασιλέων, ὁ, τε Μελετηριώτης Ἰωάννης, Ἀνδρονίκος τε ὁ Ἐξάτρο- C
 χος καὶ τρίτος ὁ Βάρδας, καὶ τὴν ὁρμὴν αὐτῶν ὑποπεύσαντες
 ὡς ὑπὲρ Ἀνδρονίκου τοῦ νέου γεγεννημένην, λέγουσιν αὐτοῖς
 20 προσελθόντες, ὡς „τῶν βασιλέων πρὸς ἀλλήλους περὶ τινῶν ἀδή-
 λων διαλεγομένων, δέον ὑμᾶς ἀποστάτας τῶν ὧδε, πρὸς τὴν ἐν
 βασιλείῳι αὐτῶν χωρεῖν.” τῶν δ' αὐτοῖς δριμύτερον ἐνιδόντων,
 καὶ τὸ θυμοῦσθαι καὶ ὀφθαλμοῖς καὶ λόγοις ἐνδεικνυμένων,
 ἔξιστασθαι τε καὶ μὴ παρενοχλεῖν κελυσάντων, οἱ δύο μὲν

nigne effudit, pro quo vicissim meum, causa postulante, effusurum
 fidenter aio, pro suo habet suumque nominat. Verum quid ista
 verborum velitatione opus est? Si iudicas, secundum leges iudica:
 si autem ante condemnas, quam iudicas, restat, uti supplicium quo-
 que de me sumas. Proinde fac delicias animo tuo. Gratias autem
 tibi maximas ago, quod his praesentibus ista et dicis et facis. Nam
 si quippiam etiam improvisum ex hoc die me incursaverit, non ve-
 hementer contristabit, quando plures iniustitiae tuae testes habeo.

15. Intus haec ab imperatoribus dicebantur. Magnus porro do-
 mesticus et protostrator foris expectantes, ut docuimus, et senem
 tam multo osius clamantem audientes, eamque rem malo esse nepoti o-
 pinantes, loco se repente movent, et ad ferendum auxilium concita-
 ti aliquantulum procedunt. Sed strepitu illo conquiescente, etiam
 ipsi quiescunt. Aderant illis tres, avo imperatori familiarissimi, Io-
 annes Melitenensis, Andronicus Exotrochus et Bardas, qui huius-
 comodi impetum pro Andronico iunioris susceptum coniectantes, sic
 eos aggressi sunt, ut dicerent, imperatoribus sermonem arcanum
 conferentibus, decere eos inde se removens in atrium palatii se-
 cedere. Quibus torvo lumine intuentibus, conceptamque in prae-
 cordiis iram non vultu modo, sed voce quoque prodentibus, eosque

A. C. 1821 πάλιν ἠσύχασαν καθεσθέντες, ὁ Μελιτηνιώτης δὲ ἔνδον πρὸς τὸν βρεσβύτερον τῶν βασιλέων ἐλθὼν „σκεπτέον σοι” πρὸς οὗς. D εἶπεν „ὄ, τι μέλλεις δρᾶν, ὦ βασιλεῦ. πρὸς γὰρ θύραις ταῖς βατς ἐφροστήκασι τῶν τῆς συγκλήτου τινές, πάντα δρᾶν ὑπὲρ τοῦ νέου βασιλέως ἐτοιμοὶ καὶ πάσχειν ὄντες.” τοῦτων ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἀνέστη τε αὐτίκα τοῦ θρόνου, καὶ πρὸς τὸν ἐνδότερον οὐκίσκον ἐχώρει. τὸν νέον βασιλέα τοῖς ἀκροαμένοις ἅμα παρὰ τὸν ἕξω καταλιπὼν. τὸν μέγαν δὲ μετακαλεσάμενος V. 89 λογοθέτην τὸν Μετοχίτην, καὶ ὅσα ἦν αὐτῷ βουλομένῳ διαλεχθεῖς, εἶτα δι’ αὐτοῦ μηνύει τῷ ἐγγόνῳ καὶ βασιλεῖ „σὺ μὲν 10 οἴσπερ εἶπον καὶ πλείοσιν ἐνέχη κακοῖς· ἐγὼ δ’ ἅπαντα παριδὼν, ἀξιώσω συγγνώμης, ἂν ἂ λέγω ποιήσης αὐτός. ταῦτα δ’ ἐστί· πρῶτον μὲν ὄρκω πιστώσασθαι τὴν πίστιν καθα- P. 48 ρὰν τῷ Χριστῷ τηρεῖν· ἔπειτα μετὰ τοῦτο, μηδὲ περὶ ἐμὲ κακὸν ὀφθήσεσθαι γεγενημένον τρίτον μετὰ τοῦτο, καταδή-15 λους ἐμοὶ ποιῆσαι τοὺς σοὶ συμπράττειν καὶ προσκεῖσθαι προηρημένους· τέταρτον δὲ, ὄρκω πιστώσασθαι δρασμῶ χρησεσθαι μηδαμῶς.” πρὸς ταῦτα βασιλεὺς ὁ νέος ἀπεκρίνατο τοιαῦτα· „κράτιστε βασιλεῦ, τὸ τὴν πίστιν ὄρκους ἀπαιτεῖν βεβαιοῦν, πρὸς τῷ σκληρὸν ἐμοὶ φαινέσθαι καὶ τὴν ψυχὴν δε-20 νῶς ἐκταράττειν, ἔτι καὶ ἐναντῷ περιπίπτει. εἰ μὲν γὰρ ἐν τοῖς ἱεροῖς τὸν ὄρκον εὐαγγελίοις καὶ ταῖς σεβασμίαις εἰκόσι κελεύεις πιστὸν ποιεῖν, αὐτῷ τοῦτω περὶ τὸν θεὸν πιστὸν, καὶ τὸν Χριστὸν ἀποδεικνύεις ἐνδεδυμένον ἐμέ. εἰ δ’ ἄλλω

facessere iubentibus, duo quidem conticuerunt ac resederunt; Melitenensis autem ad imperatorem adiens in aurem illi insurravit: Videret, quid ageret; ad fores conclavis quosdam astare de viris principibus, pro iuniorē imperatore paratos facere et pati omnia. Hoc nuntio commotus, e solio nil cunctatus surgit et in domunculam interiorem se recipiens, foris nepotem cum assessoribus relinquit: advocatoque magno logotheta Metochite, et cum eo, quae volebat, collocutus, adolescenti per eum haec significat. Esse quidem illum iis, quae audisset, et pluribus sceleribus obstrictum: se tamen omnia in minimis numeraturum, et veniam reo impertiturum, si quae postularet, efficere in animum inducat, nempe haec: primum, ut sacramento firmet se Christo fidem puram et sanctam servare; tum, nihil mali in avum moliturum; adhaec, eorum nomina, qui se ipsi satellites ac ministros facinorum volentes libentesque praebuerint, ad ipsum delaturum; postremo, non se ullo modo fugiturum. Ad ista iunior hoc responsum dedit: Quod de fide in Christum confirmanda sacramenti a me religionem exigis, imperator optime, praeterquam quod durum videtur mentemque meam maiorem in modum percillit, etiam non cohaeret et in se ipsum corrui. Si enim me per sacra evangelia et venerandas sanctorum imagines fideliter iurare iubes, hoc ipso utique Deo fidelem

τινὶ σεβάσματι προσέχειν ἐμὲ νομίζεις, τῶν ἀνοήτων καὶ πε- A. C. 1321
 ριτῶν, ὧν ἠθέησα τὴν πίστιν, ταῦτ' εἰς ὄρκον ἐμοὶ προ- B
 βάλλειν· ῥαδίως γὰρ ἂν καταψεύσομαι τῶν μὴ τιμωμένων.
 διὸ δὴ σου δέομαι, βασιλεῦ, μὴ περὶ τῶν τοιούτων λόγους
 ἐκινεῖν χάριτι γὰρ Χριστοῦ καὶ Χριστιανός εἰμι καὶ τῶν ὀρ-
 θοδόξων. κατὰ σοῦ δὲ μήτε δρᾶσαι μήτε βουλευσασθαί τι
 κακόν, καὶ νῦν μὲν ὄμνυμι τὸν οὐρανοῦ καὶ γῆς ποιητὴν, ὡς
 οὔτε πρότερον εἰς λογισμοὺς ὑπήχθην τοιούτους, οὔτ' ἐν τῷ
 μέλλοντι κακὸς ὀφθῆναι βούλομαι περὶ σέ. σὸν δ' ἐπίταγμα
 10 ἐκπληρῶν, καὶ αὐθις ὁμοῦμαι. περὶ δὲ τοῦ καταδήλους
 τοὺς ἐμοὶ συνόντας καὶ ταυτὰ βουλομένους σοὶ θέσθαι, ἐκεῖνο C
 λέγω, ὡς αὐτὸς ἂν εἰδείης μᾶλλον ἐμοῦ, ὁποίους τινὰς εἰκὸς
 εἶναι τοὺς προσκειμένους ἐμοί. ὅπου γὰρ χρημάτων μὲν μοι
 πόρος οὐδεὶς, οἷς ἂν ἴσως πείσαιμι τῶν ἀξίων μοι λόγου τινὰς
 15 προσέχειν, παρῴησias τε πρὸς σε μέτεστιν οὐδεμῖα, δι' ἧς εὐ-
 εργετῶν ἐμαντῷ κτήσομαι φίλους τινὰς τῶν δεομένων ὠφελείας,
 συνορᾶν ἔστιν ἐκ τῶν πραγμάτων τῷ βουλομένῳ παντὶ τοὺς
 ἠθροισμένους περὶ ἐμέ. εἰ δ' ἄρα καὶ τινες εἰεν εὐνοϊκῶς
 ἐμοὶ διακειμένοι, οὐκ ὀφείλοντες τὴν εὐνοίαν, ἀλλὰ μᾶλλον
 20 χάριτος κατάρχοντές εἰσιν· ὧν οὕτω βελτίστων περὶ ἐμὲ προ- D
 κα γεγενημένων, οὐκ ἂν ἐλλίπη μοχθηρίας ὑπερβολὴν τὸ κακί-
 στον αὐτὸν καὶ προδότην ὀφθῆναι περὶ αὐτούς. καίτοι γε καὶ
 αὐτοὶ οὐδὲν ἄλλο μοι προσιόντες πείθειν ἐπιχειροῦσιν, ἢ σοί,

me et Christum induisse ostendis. Sin aliud pro numine adorare
 me credis, inutile et supervacaneum est, quorum fidem irritam
 feci, per ea insiurandum a me exigi: facile siquidem contra illa
 mentiar. quae colere desii. Quocirca te rogatum volo, imperator,
 ne quid super hoc negotio verborum facias; gratia enim Christi et
 Christianus et orthodoxus sum. Adversus te autem nihil mali vel
 designavi vel cogitavi. et nunc caeli terraeque conditorem ultro
 testor: me neque antehac istiusmodi consilia coxisse, neque de
 cetero improbi aliquid in te machinaturum; tuis vero iussis pa-
 rens denuo iurabo. Iam quod vis, ut adiutores et socios tibi meos
 indicem, illud dico, te potius, quam me scire posse, quales consen-
 taneum sit esse, qui me sequuntur. Cum enim pecuniae faciendae
 ratio nulla suppedite, qua forsitan quosdam non infimae conditio-
 nis ad meas partes allicerem, libertate autem apud te nulla uti li-
 ceat, quo ope aliena indigentibus benefaciens, amicos comparem,
 discere hinc quivis potest, si vult, quales se ad societatem meam
 aggregaverint. Quod si forte nonnulli me non oderunt, at in eo
 non illi debitum pro gratia praestant, sed gratia me antevertunt:
 qui cum nulla exspectata mercede mei sint quam studiosissimi, nihil
 posset fieri scelestius, si ego in illos contra ingrattissimus ac pro-
 ditor existerem. Quamquam et ipsi me adeunt, non aliud mihi
 persuadere nitantur, quam ut tibi, imperatori ac parenti meo, dicto

- A. C. 1821 τῷ βασιλεῖ καὶ πατρὶ, ὑπέχειν ἔμμαντὸν καὶ καταδουλοῦν καὶ μὴ παρέχειν αἰτίας, ὥστ' ἔμμαντῷ τὴν σὴν γαληνότητα ἐξοργίζειν. ἐμοῦ δ' ἰσχυριζομένου τοιοῦτον ἔμμαντῷ συνειδέναι μηδὲν καὶ πολλοὺς εἰς ἀπολογίαν συνείροντος λόγους, οὐδὲν αὐταῖς εἰς κραιπνὴ νομιζέται ἀξιόχρεων, ὅπερ ἔστιν εἰκὸς λογιζομέ-
- P. 49 νοις, ὡς οὐκ ἂν οὕτως ἢ φύσις πρὸς ἑαυτὴν ἐκπολεμωθεῖη, μὴ τῶν αἰτίων ὄντων ὑπερφυῶν. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τῶν θηρίων τὰ χαλεπώτατα τοῖς τέκνοις ἐπεβούλευσάν ποτε τοῖς ἰδίοις. εἰ δέ τινες ἐν αὐτοῖς εἶεν καὶ μὴ τοιοῦτοι, οὕτω δοκεῖς ἐμὲ κακὸν καὶ ἀγνώμονα εἶναι περὶ τοὺς φίλους, ὥστε τῆς εἰς ἐμὲ φιλίας¹⁰ προδοσίαν παρασχεῖν ἀντιμισθίαν; οὐκ ἔστιν οὐδαμῶς ῥᾶον γὰρ ἂν αὐτὸς οὐχ ὑπὲρ πάντων ἑμοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐνός αὐτῶν
- V. 40 τὴν ἐμὴν προήσομαι σωτηρίαν, ἢ ταύτην περιποιούμενος ἐκεί-
 νους ἐθέλησω καὶ μικροῖς τισι προσομιλῆσαι κακοῖς. ἔτι πρὸς
 τούτοις καὶ ὄρκους ἐπέταξας τὸ μὴ δρασμῷ χρῆσασθαι ὡσαύ-¹⁵
 τίσασθαι. ὁμνυμι δὴ σοι τὸν ἀπάντων κύριον καὶ βασιλέα
 B θεόν, ὡς ἂν τι φωράσω περὶ ἐμὲ βουλευόμενον κίνδυνον ἀπει-
 λῶν, πάσῃ δυνάμει καὶ ὅλῳ ποδὶ χρῆσομαι πρὸς φυγὴν."
 ις'. Ταῦτα τοῦ νέου βασιλέως διεξιόντος, ὁ πρεσβύτερος
 ὑπὸ τὰς θύρας ἰστάμενος τοῦ οἰκίσκου, πάντων ἐπηκροῶτο,²⁰
 καὶ τᾶλλα μὲν ἤνεγκε σιωπῶν, τὴν φυγὴν δὲ ἀκούσας. „σὸ δ'
 C ἔφη „φεύξε γέ σὺ; ἀλλ' ὅσον οὐπω σὺ μὲν συλληφθεὶς ἀπα-
 χθήση δεσμώτης καὶ πρὸς δοριαλάτου καταστάς τύχην. ἐγὼ δ'

sim audiens, tibi que serviam, occasiones fugiam, quibus serenitas tua adversum me turbari et irritari queat. Dum autem constanter affirmo, nihil huiusmodi conscire mihi, verbaque ad defensionem acervo, haud illis quidquam ad fidem satis videtur: probabiliter ratiocinantibus, non potuisse naturam tantam in semetipsam hostilitatem induere, nisi causae fuissent, et quidem tales, quae ipsas naturae metas excederent: quando neque truculentissimae ferarum in catulos suos unquam sese insidiosas ac malignas praebuerunt. Et ut aliqui inter eos tam solliciti non sint, an me adeo nequam in amicos et officii immemorem putas, ut eorum caritatem prodicione remunerare velim? Oh neutiquam: citius, non pro omnibus modo simul, sed pro singulis etiam caput meum devovere non dubitabo, quam ut eius servandi vel leve eos patiar subire incommodum. Praeterea de fuga non suscipienda iurisiurandi testificationem mihi imperasti: per universorum igitur dominum et principem Deum iuro tibi, si te quidquam inimicus contra me molientem cognovero, nervis omnibus et toto, quod aiunt, pede fugiam.

16. Haec iuniore disserente, sub ianua domunculae consistens senior auscultabat omnia. Et ad cetera quidem mutus, ubi fugae illata est mentio, Tu, inquit, tunc ut fugias? Atqui iamam comprehensus et vinculis constrictus abducere, et ad captivi fortunam

οὐδὲ τριῶν ὀβολῶν ἐθέλησω λύσασθαι τῆς δουλείας· εἶτα μι- A. C. 1821
κρὸν προβάς, „ὄρατε” ἔφη πρὸς τοὺς παρόντας „ὅπως τοῖς
ἐμοῖς λόγοις οὗτος συμμαρτυρεῖ, σκληρὸς ὢν καὶ ἀσθάδης
καὶ πέρα τοῦ δέοντος ἀλαζών; ἤδη καὶ ὑμῖν ἐστι σωφῶς ἐκ
βιωτῶν πραγμάτων καταμαθεῖν.” ὁ νέος δ’ Ἀνδρόνικος, „ἐπ’
ἀληθείας” εἶπεν „ὦ βασιλεῦ, οὔτε σκληρὸς εἰμί τις, οὔτε ἀσ-
θάδης, ἀλλὰ τῶν ἐμῶν ἁμαρτιῶν ὁ σωρὸς τοιοῦτον εἶναι φαί-
νεσθαι σοι ποεῖ· ἐγὼ δ’ ἐπὶ μάρτυρι λέγω τῷ εἰδότε πάντα D
θεῷ, ὡς οὐδὲν τοιοῦτον ἐμαντῷ σύννοϊδα ἐργασμένῳ ὡς ἄξιον
κρίναι τῆς τοσαύτης δογῆς. διὸ δὴ καὶ δέομαι τοῦ σοῦ κράτους
συγγνώμης κἄν τε ἡμαρτον τυχεῖν, κἄν τε μὴ. πρὸς τοὺς πό-
δας γὰρ ἐπίεμαι τοὺς σοὺς ὑποδανεῖν,” αἰνιτιτόμενος, ὡς οὐκ
ἂν αὐτοῦ βουλήσοιτο ἀποστῆναι χωρὶς ἀνάγκης. ἅμα δὲ τού-
τοις τοῖς λόγοις καὶ πρὸς γῆν κατεκλίετο ἀσπασόμενος τὸν
ἰπὸδα τοῦ βασιλέως. ὁ δ’ ἀνείχε λαβόμενος τοῦ ὤμου, ἅμα καὶ
λόγοις τὸ ἔργον ἀπαγορεύων· ὡς δ’ ἐώρα βιαζόμενον, ἀφείδων τὸν
ὄμον, ἀλάβετο τῶν τριχῶν· ὡς δὲ καὶ οὕτως ἐβιάζετο, ἀφει-
δῶν ἑαυτοῦ, δείσας ὁ πάππος, μὴ τῇ βίᾳ τῆς κεφαλῆς διαστῶ- P. 50
σιν αἱ τριχες, ἐνέδωκε τὴν κατάκλισιν ὁ δὲ κατακλιθεὶς ἡ-
θροπάσατο τὸν πόδιν τοῦ βασιλέως. εἶτ’ ἀναστάντος, τῆς κεφαλῆς
λαβόμενος ὁ βασιλεὺς, κατεφίλει τὰς ὄψεις. τοῦτο δὴ ὁ πατρι-
άρχης καὶ οἱ τῆς συγκλήτου παρόντες ἰδόντες καὶ διαλλαγῆς
ἀπόδειξιν νομίσαντες ἡδὴ βεβαίαις τῶν βασιλέων, πολλὰς ἀφῆκαν

redigere. Ego vero nec tribus obolis, si possim, te e servitute exe-
merim. Dehinc paululum progressus, Cernitis, inquit ad praesen-
tes, quemadmodum iste verbis meis fidem conciliet, contumax vide-
licet, se magnifice circumspiciens, et immodice arrogans? Quod ex
re ipsa vobis licet discere. Subiicit iunior: Equidem neque con-
tumax sum, neque mihimet tantopere plaudo, sed multitudini pec-
catorum meorum acceptum refero, quod talis tibi videar. Testor
Deum, quem nihil latet, haud me ullam culpam ira tam atroci
dignam commernisse. Quapropter potentiam tuam obsecro, seu no-
xius seu innocuus sum, mihi ignoscas: ad tuos enim pedes mori
cupio (significans, non nisi coactum ab eo recessurum). Et simul
cum hoc dicto ad terram procumbebat, avi pedem osculaturus; quem
ille humeris eius obnitens abstinebat, ac voce item prohibebat, tan-
demque amplius luctantem capillis retinebat. Cum etiam sic sibi-
met non parcens, vi summa pergeret, metuens avus, ne illa violen-
tia crines a vertice abstraherentur, terram petere, et pedi osculum
figere permisit, surgentemque, capite apprehendens, oculos eius de-
osculatus est. Quo conspecto, patriarcha quique aderant proceres
hoc minime dubium redintegratae inter imperatores amicitiae argu-
mentum rati, ingeminatis vocibus, Deo pacis largitori gratias agere.
Quia et iunior imperator cum magno domestico et protostratore se-

- A. C. 1321 φωνὰς εὐχαριστοῦντες θεῷ τῷ χορηγῷ τῆς εἰρήνης. καὶ αὐτὸς δὲ βασιλεὺς ὁ νέος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν διηλλάχθαι νομίσαντες τῷ ἐγγόνῳ τὸν βασιλέα, ἔχαιρόν τε αὐτοὶ, καὶ εὐτυχίας ἄκρας ἠγοῦντο τὴν ἡμέραν ἐκείνην. ἐκ τῶν βασιλείων οἴκαδε Β δὲ νέος βασιλεὺς ἀπελθὼν, διηγεῖτό τε τοῖς φίλοις τοὺς κατὰ τὴν δίκην λόγους, συνεδριάζον τε καὶ συνέχαιρον ἀλλήλοις. μνηύουσι δὲ καὶ Συργιάνῃ τὰ γεγόνота, ὡς ἂν καὶ αὐτὸς σπλαγχνίῃ τοῖς φίλοις χαίρουσι καὶ μηδεμίαν ἔχη φροντίδα τήκουσαν τὴν ψυχὴν, ὡς τῶν προτέρων ἤδη βουλευμάτων διαλυθέντων καὶ βεβαίας εἰρήνης γεγενημένης τοῖς βασιλεῦσι¹⁰ καὶ κατ' εὐχὴν αὐτοῖς τῶν πραγμάτων κεχωρηκότων. τοῦτο V. 41 γὰρ ἠύχοντο, τὸ μὲν βασιλέα τῆς εἰς τὸν ἐγγονον ἀπεχθείας μεταβαλεῖν, αὐτοὺς δὲ κινδύνων ἔξω καταστάντας ἡσυχίαν ἄγειν. οὕτω μὲν οὖν αὐτοῖς ἔχειν ἐδόκει τὰ γεγενημένα· τὰ δ' ἦσαν ἕτερον τρόπον, ὡς ἔδοξε τοῖς πολλοῖς ἐκ τῶν μετὰ¹⁵ C ταῦτα. ἐκρίθη γὰρ διανοία γεγενῆσθαι τοιαύτη. ἔθος ἐπέκράτησε παρὰ τοῖς βασιλεῦσι Ῥωμαίων, ἐπειδὴν τις τῶν κατ' αἷμα προσσηκόντων ἢ καὶ ἄλλως τῶν ἐν τέλει, προσκυνήσας ἀσπάζεται τὸν πόδα τοῦ βασιλέως, ἀντασπάζεσθαι καὶ αὐτὸν [αὐτὸν] εἰς τὴν ὄψιν. καὶ τότε δὴ τοῦ νέου βασιλέως ἀσπα-²⁰ σαμένον πρὸς τὸν πόδα τὸν πάππον, ἵνα μὴ εἰς ἄκρον ἀπεχθείας ἀηλακέναι δοκῇ, οὐδὲ τῶν ἰδιώταις προσσηκόντων ἀξίων τὸν ἐγγονον καὶ βασιλέα, ἀντεφίλησεν εἰς τὸ πρόσωπον καὶ D αὐτός. ἀλλὰ τὰ μὲν τῆς πρὸς ἀλλήλους διαλέξεως τῶν βασι-

20. Unci vulgo desunt.

niorem placatum arbitrati, laetitia exsultare diemque illum candidissimum iudicare. Et rediens domum, nepos inquam, sermones in iudicio habitos necessariis suis memorabat: qui omnes una diem festum communibus gaudiis exigebant: Syrgianni insuper acta perscribentes, ut et ipse gauderet cum amicis gaudentibus, neque se ulla in posterum cura maceraret; utpote abiectis iam prioribus consiliis, et stabili inter imperatores concordia revocata et confectis omnibus ex sententia. Hoc enim erat, quod votis saepenumero petiverant: ut avus odium contra nepotem deponeret, ipsique periculorum metu soluti ac liberi, vitam placidam et quietam degerent. Quae igitur gesta fuerant, hunc in modum habere se illis videbantur: aliter tamen habuisse, multi ex iis, quae postea consecuta sunt, intelligebant. Hac enim mente gesta fuisse, iudicabatur, More Romanis imperatoribus receptum erat, cum consanguineorum aut magistratum aliquis secundum adorationem pedem imperatoris osculo contigisset, ut imperator vicissim eius faciem deoscularetur. Cum itaque tum nepos avi pedem osculatus fuisset, ille, ne inexplabili odio flagrare crederetur, si ne iis quidem nepotem et imperatorem dignaretur, quae privatis tribuerentur, faciem eius contra et ipse osculo

λέων ἐπὶ τῆς δίκης ἐπαυῖθα ἐτελεύτησε· δυοὶ δὲ ὕστερον ἡμέ- A. C. 1821
 ραῖς μετὰ τοῦτο ὁ πρεσβύτερος τῶν βασιλέων τῷ μεγάλῳ
 διὰ τινος δηλοῦ δομestικῶ πρὸς Πελοπόννησον ἀπελθεῖν, ἐκει-
 νῆς ἐπιτροπεύοντα. τὸ δ' εὐθύς δόκει μὲν εἶναι τῶν ἀριστε-
 ρῶν οἰωνῶν ὅπως δ' ἀνακωχὴ γένηται, καὶ βασιλεῖ τῷ νέῳ τὰ
 τῆς ἀγγελίας δῆλα γενέσθαι, ἀντεμήνυσε καὶ αὐτὸς τοιαῦτα·
 „τῆς εἰς ἐμὲ εὐμενείας καὶ προμηθείας, ὃ βασιλεῦ, πολλὰς
 μὲν καὶ ἄλλας ἔχω τὰς ἀποδείξεις, μάλιστα δὲ τὸ ἐξ ἡλικίας,
 ὡς εἰπεῖν, πρώτης εἰς ἀρχὰς ἐκλέγεσθαι καὶ διοικήσεις ἐπιτρέ-
 10 πειν πόλεων τε καὶ στρατιῶν, οἴκοθεν ὠρμημένον· καὶ τὸ νῦν P. 51
 δὲ τοῦτο πολλὰς τῷ σὺ κράτει πείθει χάριτας ὁμολογεῖν, βα-
 σιλεῦ. δέομαι δὴ καὶ ταύτην ἐπιθεῖναι τὴν χάριν, τὴν παρού-
 σαν ἐπιτρέψαι πρὸς διάσκεψιν ἡμέραν, ὡς ἐς τὴν ὕστεραίαν
 ἐπιτέταγμαί τὴν ἀπολογίαν ἀποδώσονται.“ πρὸς μὲν δὴ τὸν πρε-
 15 σβύτερον τῶν βασιλέων ἀπεκρίνατο τοιαῦτα· ἥ δὲ τάχους, ἀπελ-
 θῶν πρὸς τὸν νέον, τὸ τοῦ βασιλέως ἐπίταγμα ἀναγγέλλει,
 καὶ Συναδηροῦ παρόντος τοῦ πρωτοστράτορος. τοῖς δ' δόκει
 βουλευτέα πάλιν ἐξ ἀρχῆς εἶναι περὶ τῶν ὄλων πραγμάτων
 οὐδὲ γὰρ πρὸς ἓνα φέρειν τὸν κίνδυνον, πρὸς πάντας δέ.
 20 ἦρχε δὲ ὁ βασιλεὺς τῆς βουλῆς οὕτω διαλεχθεῖς· „αὐτοὶ μάρ- B
 τυρες ἡμεῖς καθεστήκαμεν ἑαυτοῖς, ἔχοντες καὶ θεόν, ἐφ' οἷς
 βεβουλεύμεθα, συνειδότες, ὡς οὐθ' ἠττηθέντες λύπη, οὐτ' εἵ-
 ξαντες ἀκαίρῳ θράσει καὶ παραβόλῳ, οὐτ' ἐπράξαμεν οὐτ' ἐβου-

14. Lege ὧν ἐπιτέταγμαί, ut sensus loco constet. 15. τάχους
 correxi, cum vulgo esset τάχος.

libavit. Ac imperatorum quidem lis et controversia in iudicio hunc
 finem tulit. Tertio post die senior magno domestico per certum ho-
 minem mandat, ut in Peloponnesum, ei praefuturus, discedat: id
 quod statim pro sinistro augurio fuit. Sed quo res tantisper extra-
 heretur, dum super hoc mandato nepos certior fieret, haec illi per
 internuntium respondit: eius erga se benevolentiae curaeque cum alia
 non levia argumenta proferre posse, tum illud inprimis, quod ul-
 tro et sua sponte sibi paene adhuc puero magistratus dedisset, civi-
 tates et exercitus regendos commisisset. Et hoc ipsum, quod modo
 imperaret, ad singulares ipsius maiestati gratias agendas stimulum
 sibi addere. Rogare autem, hanc unam gratiam adiceret, praesen-
 tem diem ad deliberandum sibi concederet: crastina luce de manda-
 tis responderetur. Haec ad avum. Ad nepotem vero sine mora abiens,
 praesente etiam protostratore, quid in mandatis acceperit, narrat.
 Tum rem a capite arcessendam, et de integro consultandum videri:
 neque enim ad unum, sed ad omnes communiter periculum perti-
 nere. Initium fecit iunior imperator, loquens verba huiusmodi.
 Testes ipsi nobis sumus et deum habemus conscium eorum, quae in
 consiliis agitavimus: quodque nec moestitudini succumbentes, nec in-
 tempestivae et inconsideratae audaciae cedentes. quidquam iniustum

A. C. 1321 λευσάμεθα τι τῶν μὴ δεόντων. ἀλλὰ τοσαύτην ἐνεδειξάμεθα μεγαλοψυχίαν καὶ καρτερίαν πρὸς τὸ μῆδ' ἠντιοῦν αἰτίαν ἐφ' οἷς ὁ βασιλεὺς βεβούληται καθ' ἡμῶν αὐτοὶ παρασχεῖν, ὥστ' εἰ μὴ θεὸς ἄνωθεν ὑπερέσχε χεῖρα, οὐδὲ πᾶν πόρρω τῶν θανάτου κατηντήκαμεν πυλῶν. ἄχρι μὲν οὖν δεῦρο τὸ τοῖς δεινοῖς ἐγκατερεῖν αὐτὸς τε ἐπήνουν καὶ συνεβούλευον ὑμῖν: ἔτι γὰρ ὄντων ἐν ἀδήλῳ τῶν καθ' ἡμᾶς, πρὸς ἐμὲ μόνον ᾤετο τὴν διαφορὰν ἔχειν ὁ βασιλεὺς, καὶ μαλακώτερον ἤπτετο τῶν Cπραγμάτων, εὐχερῶς νομίζων, ὅταν ἐθελήσῃ πρὸς πέρας ἀγαγεῖν ἢ προήρητο, δρᾶν νυνὶ δὲ φανεροῦ γεγενημένου τοῦ τινος 10 εἶναι τοὺς συναιρομένους ἐμοί, οὐκέτι τῶν ὁμοίων ἔξεται λογισμῶν, ἀλλὰ πρότερον ὑμᾶς ἐν ἀρχῶν προσχῆματι διαστήσας ἐμοῦ, καὶ τῆς παρ' ἀλλήλων ἡμᾶς ἐπικουρίας ἀποστερήσας, πᾶσι διὰ τὴν μόνωσιν οὖσιν ἀσθενεστάτοις, ἦν ἂν βούλοιο, δίκην ἐπιθήσει. νῦν μὲν οὖν σοὶ τὴν πρὸς Πελοπόννησον ἐπέ- 15 V. 42 ταξεν ἀπιέναι εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ πρωτοστράτορι ἑτέραν δῆθεν ἀρχὴν τινα πρὸς ταῖς ἑσχατιαῖς τῆς Ῥωμαίων γῆς ἐγχειρίσει καὶ καταναγκάσει πρὸς τάχος γε ἀπιέναι ὑμᾶς δ' ἐκποδῶν ποιήσας τοὺς περιφανεστέρους, τότε ἤδη καὶ περὶ ἐτέρων εἰπέρ εἰσιν ἀνερευνήσει. πάντα δ' ὡς ἂν αὐτῷ καλῶς 20 ἔχοι πρότερον διαθήμενος, ὡς ἤδη πρὸς καταστροφὴν εὐεπιχείρητον ὑστερον χωρήσει καὶ πρὸς ἐμέ. ἀλλ' ἴσως ἐρεῖ τις, ὡς, εἴγε κατὰ λόγον τὸν σὸν σὲ τῆς ἀπὸ τούτων ἐπικουρίας ἀποστερηῆσαι βουλόμενος ἀρχὰς αὐτοῖς ἐγχειρίσει τὰς ἐν ἑσχατιαῖς τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς, ἔῃον ἦν δῆπου καὶ λυσιτελέστε- 25

vel egimus, vel consulimus: sed ideo tantam animorum altitudinem ac tolerantiam prae nobis tulimus, ne imperatori in nos secus statuendi minimam causam daremus. Quod nisi deus desuper manum suam extendisset; haud longe admodum a porta mortis abfuissemus. Hucusque igitur in rebus afflictis perdurare ego et laudavi, et vobis, ut id faceretis, auctor fui. Quippe nondum palente conspiratione nostra, mecum solo putabat imperator sibi esse negotium; et segnius agebat, confisus, parvo labore, cum libuisset, meditata opera perfecturum. Nunc, quoniam constat, esse qui me adiutent, aliter sentiet: et postquam vos praetextu praefectarum a me divellerit, mutuisque nos auxiliis spoliaverit, omnibus propter disjunctionem, solitudinemque iam imbecillimis poenam pro arbitrato irrogabit. Hodie tibi, domestice, imperavit Peloponnesum capessere: cras prostratorem ad aliam quandam provinciam in ultimis Romani imperii finibus amandabit celeriterque proficisci compellet. Ubi vos illustriores, et ipsa capita e medio removerit, tum iam et reliquos, si qui sunt investigabit, totaque re antea ex sua sententia bene constituta, tandem pro catastrophe ad me quoque, ut superatu facilem, es convertet. Dicit quispiam, si, ut ais, te horum virorum praesi-

ρον πολὺ συλλαβόντα καὶ κατακλείσαντα φρουρᾷ τῆς ἀπὸ τοῦ A. C. 1821
των ἀπηλλάχθαι φροντίδος· τί γὰρ ἔσται· τὸ κωλύσον τοῦ
ταῦτα καταπράξασθαι τὸν βασιλέα; καὶ νῦν ἔχοντα λόγον
ἔρεε, τὸ κωλύσον μὲν οὐδ' οὐδέν· συνετὸν δὲ ὄντα καὶ πολλῶν P. 52
ἔπραγματων ἔμπειρον τὸν βασιλέα τοῦτο λέληθεν οὐδαμῶς ὡς
ἀλυσιτελές, πρὶν ἀκριβῶς ἐκμαθεῖν ὅποσοι τινές καὶ οἶοι τὴν
πρὸς ἐμὲ προείλοντο κοινωσίαν, ὁμόσε πρὸς τὸ πολεμεῖν. δέος
γὰρ μὴ πολλῶν τινων καὶ δυνατωτάτων ὄντων ἓνα μὲν ἢ καὶ
δύο καθείρξῃ, τῶν δὲ λοιπῶν ἤδη πρὸς ἀνάγκην συνισταμέ-
λων, οὐ κατὰ νοῦν χωρήσῃ τὰ πράγματα αὐτῷ. εἰκὸς δὲ αὐτὸν
καὶ πολλοὺς τινὰς καὶ δυνατοὺς τοὺς τὰ ἡμέτερα εἶναι οἴεσθαι
προσηρημένους· τὸ γὰρ ἐν τῇ δίκῃ πρὸ τῆς χθρῆς ἐμὲ μόνον
ἐναπειλημμένον, μὴ καταπεσεῖν μηδὲ δειλίᾳ συσχεθῆναι τινι,
ἀλλ' ἀτρέπτω καὶ φρονήματι καὶ ἤθει μετὰ ἀσφαλείας ἀντι-
βλέγειν πολλῆς, τὸ καὶ τὸν Μελιτηνιώτην ἔξωθεν ἑστάναι τινὰς B
τῶν δυνατῶν ἀπαγγεῖλαι ὑπὲρ ἐμοῦ πάντα πρῶττειν προσγενό-
μενον προθυμουμένους, οὐκ ἐπὶ μικρὸν κατέσεισε τοὺς λογισμοὺς
τοὺς βασιλικούς. διὸ τότε μὲν εὐθύς ὅπερ ἀσφάλειαν ἐδόκει
παρέχειν ἔπραττε, τῶν θρόνων ἔξαναστάς. νυνὶ δὲ καλῶς ἔχειν
δοξάσκειν αὐτῷ τοὺς καταδήλους γενομένους ὑμᾶς ἐν εὐεργεσίας
προσχήματι ἀποστῆσαι, καὶ μετὰ τοῦτο πάλιν, αὐτῶν διδασκόν-
των τῶν πραγμάτων, οἷς οἴησεται λυσιτελήσειν ἐπιχειρήσει. τού-
των ἕνεκα πάντων οὐκέτι διαμέλλειν οἴομαι δεῖν, οὐδὲ πρὸς

7. Post polemeūn excidit lēnai vel simile quid.

διο nudare volens, provincias in remotissimis Romani imperii oris
illis describit, expeditus erat sine dubio multoque utilis, si iis
apprehensis et custodia clausis, curis se hisce exuisset: quid enim
est, quod istuc facere prohibeat imperatorem? Recte, quod illum
prohibeat, nihil est: sed callidum usuque rerum doctum imperato-
rem nequaquam fallit, haud conducere, priusquam exquisitis norit,
quot et quales sint, qui mecum societatem coierint, ad pugnandum
cominus aggredi. Timendum enim, ne si multi sint ac potentissimi,
unum quidem alterumve in vincula tradere queat; ceteris autem
iam necessario coniurantibus, cogitata perficere non possit. Probabile
porro est, eum existimare multos et opulentos nostrarum esse par-
tium. Nam quod in iudicio nudius tertius ego solus interceptus, non
concordi, neque timiditate aliqua concussus, multa cum fiducia con-
stantique animo contradixi; quodque accessit, ut Melitenensis ve-
niens nuntiret, foris stare quosdam potentes, mea causa paratos ad
omnia, non parum eius consilia turbavit: unde statim throno exi-
liens, securitati suae consuluit. Nunc sibi conducere censuit, vos
delatos, per speciem beneficentiae a me distrahere. Postea iterum
rebus ipsis docentibus, quibus se operae pretium facturum putabit,
nos aggredietur. His omnibus de causis non amplius tergiversandum,
nec, quasi prae malorum magnitudine de potestate exissemus, salu-

A. C. 1321 προὔπτον κίνδυνον αὐτοὺς ἀμελεῖν, ὥσπερ ὑπὸ μεγέθους τῶν δεινῶν ἐκστάτας τῶν λογισμῶν, ἀλλ' αὐτοὺς διασαΐζειν, ὡς ἂν **Co**λοῖοι τε ᾄμεν. ἔτι γε μὴν καὶ γνώμην ἑτέραν περὶ τῶν προκειμένων, εἶγε καὶ ὑμῖν συνδοκεῖ, βούλομαι ἄξενηγεῖν. ποίαν δὴ ταύτην; ὁ βασιλεὺς καὶ πάππος ὁ ἐμὸς, καθάπερ ἴστε δὴ καὶ αὐτοὶ, καταδήλους τοὺς ἐμοὶ συνόντας δέζητησεν αὐτῶ ποιήσαι. τότε μὲν ὄν ἀρμόζοντας ἀπεκρινάμην τῷ καιρῷ λόγους, μὴτ' εἶναι εἰπῶν τὸς συνόντας ἐμοὶ τινας, μὴτ' εἴπερ εἰσὶ, καταδήλους αὐτοὺς ποιήσειν· νῦν δέ μοι δοκεῖ λυσιτελεῖν πρεσβεία χρησάμενον πρὸς αὐτὸν, ὅτι τέ εἶον ὁμο-10 λογησαί καὶ ὄρκοις αὐτὸν ἀπαιτῆσαι πιστώσασθαι, μὴ μνησικαχήσειν αὐτοῖς μηδ' ἀμυνεῖσθαι τῆς ἐννοίας τῆς εἰς ἐμέ. εἰ **D** μὲν ὄν ἡμέρωσ καὶ προσηγῶσ τοὺς παρ' ἐμοῦ δεξάμενος λόγους ὄρκοις πιστώσεται τὴν ἀπάθειαν τοῖς ἐμοῖς φίλοις, ἐναργῆς ἂν εἴη τεκμήριον, ὡς αὐτὸς τε καθαρῶσ διήλλακται πρὸσ15 ἐμέ, καὶ τὸ ὑμᾶσ εἰς ἀρχὰσ ἐκπέμπειν οὐ περιέργωσ οὐδ' ἐπιβούλωσ, ἀλλ' ἀπλῶσ αὐτῶ οὕτωσ ἐπιενόηται· εἰ δ' ἀγανακτήσει καὶ ἀποσεισεται τὴν πρεσβείαν, μηδεμίαν ἄλλην ἀπόδειξιν ἐναργεστέραν ζητεῖν τοῦ πάντα συσκευάζεσθαι καθ' ἡμῶν. **α** **χ**ρήσομαι δὲ πρεσβευτῆ τῷ μεγάλῳ λογοθέτῃ τῷ Μετοχίτῃ, **α** **ε**20 δὴ καὶ τότε μεσιτεύσαντι πρὸσ τὰσ ἀγγελίασ ἐμοὶ καὶ τῷ βασιλεῖ, καὶ παρρησίαν ἔχοντι πρὸσ αὐτὸν, ὥσπερ θυρῶσσαι περὶ τοιοῦτων πρεσβεύειν.

P. 58 ιζ'. Τοιαῦτα τοῦ νέου βασιλέωσ βουλευσαμένον, καὶ τοῦ **V. 48** μεγάλου δομestίκου καὶ πρωτοστράτορος ὡσ καλῶσ ἔχει συν-25 επιψηφισαμένον, αὐτοὶ μὲν ἕκαστοσ οἴκαδε ἀπεχώρωνν βασι-

tem nostram usque ad ipsum periculi nobis praesivi punctum negligendam: sed eam pro viribus conservandam opinor. Volo tamen si vobis placet, super eo, de quo agimus, et aliam sententiam proponere. Quam illam? Avus socios meos qui essent, scire studuit; ego pro tempore tum respondi, neque socios mihi esse ullos, neque si essent, me ipsos nominaturum. Atqui modo profuturum sentio, legatione missa confiteri, habere me socios, et pascere ab eo iuramentum, mea causa non fore iniuriae memorem, neque malum ipsis daturum. Si pacate et mansuete petitionem excipiens, impunitatem illis sacramento promiserit, evidens erit indicium, et mecum citra fucum in gratiam rediisse et vos sine astu et insidiis candidique in provincias mittere cogitasse. Si indignatus legationem reiciet, nulla erit hac ipsa firmior probatio, omnia haec subdole contra nos instituta et comparata esse. Lagatum magnum logothetam Metochitem adhibebo, qui tum quoque meus et avi interpres fuit, quique ea est apud illum auctoritate, ut obire hoc munus non reformidet.

17. Hoc consilio a iuniore Andronico explanato, a magno autem domestico et protostratore approbato, singuli domum concesserunt.

λέως δ' ὁ νέος τὸν μέγαν μετακαλεσάμενος λογοθέτην, οὕτω A.C. 1321
 διεπρεσβεύετο πρὸς τὸν πάππον „Ἡ εἰς ἐμὲ πρὸ τῆς χθὲς γε- B
 γενημένη παρὰ τῆς σῆς γαληνότητος, ὃ βασιλεῦ, εὐεργεσία
 πολλὰς καὶ δικαίας ὁμολογεῖν χάριτας τῷ σὺ πείθει κράτει.
 5 καὶ γὰρ ἀπὸ ταραχῆς καὶ ὀργῆς ἤρξαν οἱ λόγοι, ἀλλ' εἰς τέλος
 ἤμερον καὶ συμπαθείας γέμον ἀποκαταστάνας, μᾶλλον εὐφρα-
 ναν, ἢ καδ' ὅσον πρότερον ἐλύπουν. διὸ δὴ καὶ τῶν μὲν προ-
 τέρων, ὡς πατρικῆς ὄντων καὶ παιδείας καὶ κηδεμονίας, οὐδ'
 ἀναμιμνήσκεισθαι ἄξιον ἂ δ' ἐν ὑστέρω πέπρακται, ὡς ἄξια
 10 καὶ μεγαλοψυχίας καὶ εὐμενείας καὶ πατρικῆς καὶ βασιλικῆς,
 ἀνεξάλειπτα δεῖν ἔγνων φυλάττειν ἐν τῇ ψυχῇ. ἐπεὶ δ' ἐν τι
 τῶν τότε ῥηθέντων ἐμὲ τε δεινῶς ἐκταράττει καὶ φροντίδας C
 οὐ παρέχεται μικρὰς, καὶ ἑτέροις ἐνέσεισεν οὐ τὸν τυχόντα
 φόβον, δέομαι τῆς σῆς γαληνότητος ἰάσασθαι καὶ ταύτην τὴν
 15 ἀλγηδόνα. ἔστι δ' ὃ λέγω τοιοῦτον σοῦ, βασιλεῦ, ἐμοὶ διὰ
 τοῦ μεγάλου λογοθέτου προστάξαντος τουτουὶ, καταδήλους σοι
 θέσθαι τοὺς συνόχτας καὶ συναιρομένους ἐμοί, τότε μὲν παν-
 τάσασι μὴ εἶναι οὐκ ἡρνησάμην, πλὴν ἀπὸ λογισμῶν εἰκότων
 ἐπεχειροῦν, ὡς οὐκ ἂν εἶεν, ἀποδεικνύουσι. οἷδ' ἦσαν τὸ μῆ-
 20 ποτε πόρον ἔχειν ἐμὰ χρημάτων, οἷς ἂν ἴσως πείσαιμί τινας προσ-
 ἔχειν ἐμοί, μὴτ' ἔξουσίας ἀπολαύειν παρὰ σοὶ καὶ παρῆρσίας,
 βασιλέως παιδὶ προεπούσης, δι' ἣν ἂν καὶ θεραπευθεῖν παρὰ D
 τῶν τῆς ἐμῆς ὠφελείας δεησομένων. νυνὶ δὲ αὐτὸ τε τὸ πρᾶ-

ad avum illum mittere instituebat: „Quo beneficio ante hesternum
 diem serenitas tua me ornavit, id me ad amplas meritasque gratias
 agendas impellit. Quamquam enim sermo a perturbatione et ira
 principium caperet, tamen in finem suavem affectionisque plenum
 desinens, delectationis copia antecedentem molestiam obruit. Quare
 priorum, ut a paterna castigatione ac sollicitudine profectorum, me-
 minisse nolo; quae autem posterius abs te facta sunt, ut digna mag-
 nanimi imperatoria paternaque caritate, ea mihi in medullis in-
 fixa semper manebunt. Ceterum quia tum quiddam prolatum gravi-
 ter me angit, et cura non levi sollicitat, nec aliis quoque exiguum
 timorem inculcit, oratam volo serenitatem tuam, ut huic etiam do-
 lori medeatur. Quod dico, tale est. Cum mihi per magnum logo-
 thetam praeceperis, ut administros atque socios meos tibi indicare,
 tunc ego quidem non omnino et absolute eos habere me negavi: ve-
 rum tamen rationibus verisimilibus demonstrare contendi, eos esse
 nullos posse. Quae erant: quod nec viam et modum adipiscendae pec-
 cuniae noxam, qua fortasse quosdam ad obsequelam meam inducere-
 rem: nec possem apud te frui eo iure eaque licentia, quae impera-
 toris filio deberetur; propter quam etiam colerer ab iis, qui opem
 meam desideraturi essent. Nunc res ipsa consortes meos qui sint
 aperuit, et ego de iis confiteor. At tamen, quod et tum dicebam,

Canticuzenus.

6

- A.C. 1321 **γμα φανερούς ἠνάγκασε γενέσθαι τοὺς προσκειμένους ἐμοί, καὶ αὐτὸς δὲ ἐγὼ εἶναι ὁμολογῶν πλὴν, ὅπερ καὶ τότε ἔφην, οὐκ ὀφείλοντες χάριν, ἀλλὰ προκατάρχοντες μᾶλλον χάριτος εἶσιν. διὸ δὴ καὶ ἀντιβολῶ τὴν σὴν ἡμερότητα, βασιλεῦ, ὄρκους ἐμοί τε καὶ αὐτοῖς πιστώσασθαι τὸ ἀπαθεῖς κακῶν μέχρι πάντος διατηρηθῆναι. οὕτω γὰρ ἐμοί τε καὶ αὐτοῖς θαυρήσασιν ἀφόβως τε βιοῦν καὶ τῇ σῇ κράτει χάριτας ὁμολογεῖν**
- P. 54** πολλὰς περιέσται." Τοιαῦτα μὲν ὁ νέος βασιλεὺς πρὸς λογοθέτην διεξῆλθε τὸν μέγαν, ὡς ἀπαγγελοῦντα τῇ πάππῃ καὶ βασιλεῖ, συνάρασθαι καὶ αὐτὸν ἀξιώσας πρὸς τοῦτο, καὶ τῆν10 τῶν ὄρκων ἐκπλήρωσιν ὑποθέσθαι τῇ βασιλεῖ, ὡς πολλῶν ἀγαθῶν ἐκ τούτου συμβησομένων. ὁ δ' εὐθύς „ἐγὼγε" εἶπεν „ῥῆθην, ὃ βασιλεῦ, τὴν ἐμὴν παρὰ σοῦ κλῆσιν πρὸς τι φέρειν τῶν ἀγαθῶν. ἐνόμιζον γὰρ, ὡς ὑποπεπωκότας τινὰς καὶ θεραπευτικούς λόγους δι' ἐμοῦ μηνύσεις τῇ βασιλεῖ, ἐξ ὧν15
- V. 44** ἡμερωτέραν ἀπεργάσῃ καὶ πραεῖαν αὐτοῦ τὴν ψυχὴν. τὸ δ' ἐναντίως ἔχει μᾶλλον ἢ αὐτὸς προσεδόκων. ὅθεν οὐδ' αὐτὸς ἄγγελος εἶναι βουλήσομαι τοιούτων, οὐδ' εἰς ὄργην ἐξίσταί
- B** μᾶλλον διὰ τούτων τοὺς τῶν βασιλέως θυμούς. οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἀκοῇ παρελήφαμεν ἄχρι καὶ νῦν τοὺς δεσπότας ὀμνύναι τοῖς20 δουλοῖς, τούναντίον δὲ μᾶλλον ἢ εἰ τοῦτο γένοιτο, καὶ ὁ δεσπότης ὀφλήσει τοῖς ὑπηκόοις, ὅπερ ὄφλουσιν αὐτοῖς τοῖς δεσπότηταις, ὅπερ ἀτοπίας οὐκ ἂν εἴη μακρὰν. ἐγὼ δὲ καὶ ἀπορίᾳ δεινῇ συνέχομαι, ἂν ὁ βασιλεὺς ἐρηται, ὅτου χάριν πρὸς σε ἀφῆγμαι, τίνα ἂν ἀπολογία ἐνπρόσωπον ἀποδοίην. πρὸς ἐκεῖ-25

non mihi gratiam referunt; sed potius gratia me antevertunt. Quocirca tuae mansuetudini supplex fio, nobis iureiurando fidem facias, non id illis unquam fraudi futurum. Sic namque mihi iisdemque fidentibus, metus expertes vivere, tuaeque maiestati amplissimas agere gratias licebit." Haec ad magnum logothetam nepos, ut avo imperatori ea expositurum, et sibi quoque in ea re operam daturum, quod cupiebat, cumque de iuramento concipiendo, ut pluribus inde commoditatibus promanaturis, admoniturum videlicet. Logotheta continuo: „Ego me boni alicuius ergo ad te vocatum interpretabar, nempe ut avo subiectionem tuam plenamque obsequii voluntatem tuo nomine indicarem: quo pacto cum placidiorem tibi mitioremque efficeres. Atqui me fefellit augurium, et contrarium evenit. Quapropter nec nuntiare haec, nec eius animum talibus verbis exacerbare volo; quando usque hodie inauditum est, dominos iurare servis. Quod si fiat, domini condemnabuntur servis, quemadmodum illi dominis; quod insolens et absurdum est. Ego vero anceps haereo debitoque vehementer, si quaesierit imperator, cur ad te ierim, quid honeste respondeam. Sed causam aliquam protectionis ad te meae comminiscar:

γον μὲν οὖν αἰτίαν τινὰ πλάσσομαι τῆς ἀφίξεως, σοὶ δὲ πα- A. C. 1321
 ραινῶ καὶ προσέτι καὶ ἱκετεύω, μηκέτι μηδαμῶς περὶ τοιούτων
 λόγον κινεῖν. συνθροῶ γὰρ αὐτὸς, ὡς εἰς κακὸν ἀνήκεστον τε-
 λευτήσῃ, ἂν εἰς ἀκοὴν ἔλθῃ τῇ βασιλεῖ." „ἔμοι δὲ τοῦναντίον
 ἕστασαν ἔπεισι καὶ νοεῖν καὶ λέγειν" ὁ νέος εἶρηκε βασιλεὺς „οὐ
 γὰρ κακῶν αἰτίους τουτουοὶ τοὺς λόγους, ἀλλὰ μυθίων ἀγαθῶν, C
 ἂν περ ὡς αὐτὸς ἀξιῶ γένηται, νομίζω. ὅτι δὲ καὶ ἐπὶ τῶν
 προτέρων βασιλέων γεγένηται τοιαῦτά τινα, ἐγγύθεν παρὰ-
 σχομαι τὴν ἀπόδειξιν. ὁ γὰρ ἐμὸς πρόγονος, ὁ βασιλεὺς Μι-
 10 χαήλ, ἔτι τὴν ἰδιωτικὴν στέργων τύχην καὶ ὑπὸ χειρᾶ τελῶν
 Ἰωάννη Βατάτζῃ τῇ βασιλεῖ, κίνδυνόν τινα ὑπονοήσας ἐς
 αὐτὸν ἤξειν ἐκ βασιλείας, ἠτύτομόλησε πρὸς τὸν τῶν Περσῶν
 ἡγεμόνα Σουλτᾶν εἰτ' ἐκείθεν πρὸς τὸν βασιλέα πέμψας προ-
 σφειάν, ὄρκους ἀπήτει τὸν βασιλέα, ὡς τοῦ τε δρασμοῦ συγγνώ-
 15 σαιταί καὶ εἰς τοῦπιόν οὐδὲν κατ' αὐτοῦ βουλευσεται δυσχερές.
 ὁ βασιλεὺς δὲ ἄσμενός τε προσεδέξατο τὴν προσφειάν καὶ
 τοὺς ὄρκους εἰδίδου, δεσπότης ὢν, ὥσπερ ὁ ὑπὸ χειρᾶ τελῶν D
 ἤξειν. οὐκ αὐτὸς δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸ τούτου πολλοὶ ὠφε-
 λείας ἕνεκά τινος ὁμοιωόμενισαν τοῖς ὑπηκόοις. πρὸς αὐτῆς δὲ
 20 κατῆς ἀληθείας, εἶγε καὶ νῦν αὐτοὶ οὗτοι, περὶ ὧν ἐγὼ τοὺς ὄρ-
 κους ἀπαιτῶ, δεῖσαντες τὸν κίνδυνόν τινα προσχωρήσωσι τῶν
 παρακειμένων ἡμῶς βαρβάρων, εἰτ' ἐκείθεν πέμψαντες ὄρκους
 ἀπαιτῶσι τὸν βασιλέα, ὥστε μὴ κακῶς παθεῖν αὐθις ἐπαυελ-
 θόντες, οὐκ ἂν οἶε βουλήσεσθαι παρασχεῖν; ἐμοὶ μὲν δοκεῖ.

te autem hortor et obsecro, ut de reliquo taceas de his penitus:
 prospicio enim, horribili exitu conclusum iri, si ad aures avi per-
 venerint." „At mihi plane contra sentire dicereque in mentem venit,"
 excipit nepos, „non enim mala, sed innumerabilia bona hanc oratio-
 nem, si ita ut cupio habeatur, parituram nobis confido. Porro quae-
 dam istius generis etiam sub antecessis imperatoribus usu venerunt.
 Non longe abiero; meus proavus Michael imperator, adhuc privatus
 et Ioanni Batatae imperatori subiectus, quod ab eo atrocius quid-
 dam sibi paratum suspicaretur, ad Persarum principem Sultanum con-
 fugit. Inde per legatum iuramentum cum poposcit, quo testaretur,
 et fugam se condonare et nihil in posterum gravius velle in ipsum
 statuere. Imperator legatum libenter audiit et quamquam esset do-
 minus, iuramento, quod subditus petebat, se obstrinxit. Nec solus
 ille, verum ante illum complures alicuius emolumentum spe subiectis
 iuraverunt. Dic amabo per ipsam veritatem, si vel hoc tempore illi
 ipsi, quorum causa ego istud iuramentum exposco, timore periculi
 ad aliquem finitimorum barbarorum se conferrent, post mitterent
 et adiurare imperatorem postularent, reversis nihil indicturum mali,
 numquid recusaturum censes? Equidem non censeo. Ergo quod te
 iudice alias necessitas exprimeret, id in praesens multorum commo-

- A.C. 1321 ὁ τοίνυν ἐν ἐτέρῳ χρόνῳ γενήσεται, φαίης ἂν, δι' ἀνάγκην, γενέσθω κἀν τῷ παρόντι διὰ τὰ συμβησόμενα ἐκ τούτου πολ-
 P. 55 λὰ ἀγαθὰ." ἐπὶ τούτοις λογοθέτης ὁ μέγας τούς τε προτέρους λόγους ἀναλαβὼν καὶ πλείονας ἐτέρους συνείρας, καὶ πανταχόθεν ἀλυσιτελῆ καὶ ἀδύνατον τὴν αἴτησιν ἀποδείξας, καὶ 15 πρὸς τὸ γενέσθαι τοιούτων ἄγγελος παντελῶς ἀνανεύσας, ἀπῆλθεν. ἔφρασε δ' ἐν ὑστέροις χρόνοις, εἰρήνης γενομένης, ὁ πρεσβύτερος βασιλεὺς, ὡς, εἰ περὶ τῶν ὄρκων αὐτῷ ἀπηγγέλθη, ὁμωμόκει τε ἂν καὶ οὐδὲν ἐτολμήθη τῶν τετολμημένων διὸ καὶ τὴν αἰτίαν ἅπασαν τοῦ πολέμου εἰς λογοθέτην ἀντιτίθει τὸνιο μέγαν. τοῖς φίλοις δ' εὐθύς αὐτῷ παραγενομένοις ἃ τε εἶρηκε καὶ ὧν ἔτυχεν ἀποκρίσεων διηγησάμενος ὁ νέος βασιλεὺς
 B καὶ τέλος τοῦτο ἐπιφθεγξάμενος, „θεοῦ δὲ τίς ἔγνω βουλήν τε νόον τε;" ἔτι μέχρι τινὸς ἐκέλευε τῇ μεγαλοψυχίᾳ προσκαρτερεῖν „ἢ σήμερον γὰρ ἐκδιδάξει τι τῶν ἀγνωσμένων. προ- 15 θεσμία γὰρ οὐσα τῆς πρὸς τὸν βασιλέα τοῦ μεγάλου δομεστίκου ἀπολογίας, δι' αὐτῆς τῆς ἀπολογίας πρὸς τὸ τί χρῆ βουλευέσθαι καὶ δρᾶν ὀδηγήσει." Οὗτοι μὲν οὖν τοιαῦτα βουλευσάμενοι διελέλυτο. πρὸς δὲ τὸν μέγαν δομεστικὸν ὁ χθρὸς ἄγγελος ἀφικνεῖται πρὸς βασιλέως, ἀπαιτῶν τὴν ἀπολογίαν. 20 ἐποιήσατο δὲ τοιαύτην „ἔμοι, κράτιστε βασιλεῦ, τῆς εὐμενείας τῆς σῆς πολλὰς ἔχοντι τὰς ἀποδείξεις, ὥσπερ ἔφην,
 V. 45 ἔτι καὶ τὸ νῦν τοῦτο πλείους καὶ μείζους πείθει τὰς χάριτας C ὁμολογεῖν ἐπὶ πάσαις δὴ ταύταις καὶ ταύτης αἰτῶ τυχεῖν τῆς

dorum expectatio impetret." Ubi nepos conticuit, magnus logotheta dicta sua iterans aliaque multa accumulans, omnique ratione postulatam inutile, nec fieri posse demonstrans: praeterea se in ista re nunquam interponere prorsus abnuens, discessit. Pace postmodum constituta, imperatorem avum autumasse ferunt, si de iuramento intellexisset aliquid, iuraturum fuisse, et ita tam audacibus facinoribus supersederi potuisse; hinc et totam belli culpam in magnum logothetam conieciabat. Mox iunior amicis supervenientibus, quae ipse dixerit, quae logotheta responderit, cum memorasset et ad extremum adieciisset: „Dei mentem consiliumque quis cognovit?" uti adhuc paulisper tolerando viros se praestarent, eos est cohortatus: hodiernum quippe diem docturum, quod hucusque fuisset ignoratum. Nam cum magnum domesticus ad respondendum praestitutus sit, cum ipsa responsione et consilii et actionis duces fore. Atque hi quidem, hoc deliberato, digressi sunt. Ad magnum vero domesticum hesternus nuntius revertens, responsum ad imperatoris iussa exegit. Respondit in haec verba: Cum propensi cius in se animi documenta complura habeat, ut ante fassus sit, insuper ista provinciae delatione ad gratias uberioribus agendas se compelli. Orare tamen, post quae etiam

εὐεργεσίας, ἐλάττονος οὐδαμῶς ἐμοὶ τῶν ἄλλων νομιζομένης, A.C. 1321
 τὸ μὴ πρὸς Πελοπόννησον ἀπελθεῖν οὐκ ὄκνη εἰκων, ἣ τὴν
 ἀρχὴν ἦν τῆς ἐμῆς ἀξίας νομιζων, ἀλλ' ὡς ἐκεῖ τοῦ ἐμοῦ
 πατρὸς τετελετηκός, οὐκ ἂν οἶσων τοῖς χωρίοις ἐκεῖνοις ἐν-
 5 Διατριβεῖν. οἴοθα γὰρ αὐτὸς ἐμοῦ βέλτιον, ὡς βασιλεῦ, ὡς ἔτος
 ἔν ἐπὶ τοῖς εἴκοσι γεγενημένος τῆς ἡλικίας οὐμὸς πατῆρ, ὅτε
 παρὰ σοῦ πρὸς τὴν ἀρχὴν ἐξεπέμφθη Πελοποννήσου, ὅκτω
 τοὺς ἐφεξῆς ἐπὶ τούτοις ἐνδιατρίψας, τὸν βίον ἐτελεύτησεν ἐκεῖ-
 10 ὅ δ' ἡ χάριν καὶ πρὸς τὴν μνήμην μόνην ἀηδῶς διάκειμαι Πε-
 15 λοποννήσου, πολλὰ καὶ τῆς μητρὸς πολλάκις πρὸς ἐμὲ διει-
 λεγμένης, ὡς οὐκ ἂν αὐτῇ γένοιτο καθ' ἡδονὴν ἐμὲ τῆς χώρας
 ἐκεῖνης, ἣ τοιοῦτου πατρὸς ἀπέδειξεν ὄρφανόν, ἄρξαι. διὰ
 ταῦτα συγγνώμης αἰτῶ τυχεῖν, ἐκεῖ μὴ βουλόμενος ἀπελθεῖν."
 τούτο δ' ἦν σκηψις, οὐκ ἀληθῆς αἰτία τοῦ τὴν ἀρχὴν τῆς
 15 Πέλοπος διωθεῖσθαι. τούτων ἀκούσας ὁ βασιλεὺς καὶ πρῶτος
 εἰς αὐτὸν ἀποσκώψας, ὡς οὐκ ἀνδρὸς συνετοῦ κεχρημένον
 λόγοις, οὐδ' ἀνδράσι πρέποντα φόβον πεφοβημένον, διὰ τὴν
 τοῦ πατρὸς τελευτὴν τὸ χωρίον ὀρῶδοῦντα, διὰ τοῦ αὐτοῦ
 κάλιω ἀντιμηνύει, ὡς, „ἦν μὲν ἂν βέλτιον μηδὲν ἀντιλέγοντα, P. 56
 20 τὸ προσταττόμενον εὐθὺς ἐκπληροῦν. ἐπεὶ δ' ἔστι σοὶ τις
 πρόφασις ἐν τῇ Πελοποννήσῳ, οὐκ ἀναγκαία μὲν, ἔστι δ'
 οὐδ' ὄμως, ἐκεῖνης μὲν ἀφείδης τῆς λειτουργίας, πρὸς Θεττα-
 λῶν δὲ ἀπελθεῖν ἐπιτάττω καὶ ταύτης ἐπιτροπεῦσαι, τῶν προσ-
 σκόων Κατελαίων ἐπικειμένων αὐτῇ καὶ δεινῶς πιεζόντων,

7. Pro octo τοὺς ἄνω χρόνους.

istud sineret impetrari ab se beneficium, quod reliquis neullquam in-
 ferius duceret, ut ne in Peloponnesum mitteretur: non quod ignaviae
 succumberet, aut praefecturam hanc dignitati suae imparcm censeret:
 sed quod illis in locis versari nequeat, ubi patrem amiserit. Scire
 enim melius ipso, quo pacto parens eius, unum et viginti natus
 annos, ab eo Peloponneso praefectus, octo continuis ibidem consump-
 ptis, vitam reliquerit. Quo factum deinde, ut Peloponnesi memoriam
 nunquam sine dolore usurpet. Quin et matrem saepe ac multum
 sibi dixisse, permolestae laturam, si ei regioni praeset, quae ipsum
 tali patre orbasset. Huc igitur detrectationi suae veniam daret. Sed
 enim hoc velamentum quoddam erat, non vera causa repudiandae
 provinciae. His intellectis, Imperator molliter hominem castigat, qui
 imprudenter locutus esset, quique timorem viro minime decorum con-
 cepisset, dum propter patris mortem illic obitam a regione abhor-
 reret; perque eundem nuntium ei significat, consultius facturum
 fuisse, si non repugnanter mandatis statim paruisset. Quia vero ex-
 cusationem de Peloponneso non quidem necessariam praetexeret, sed
 tamen praetexeret, se illum eo munere liberatum velle: in Thessa-
 liam autem iebere proficisci, quae vicinorum Catelanorum incursum

A. C. 1321 καὶ διὰ τοῦτο δεομένην ἐπικουρίας καὶ δεινοῦ καὶ σώφρονος στρατηγοῦ." ἐπὶ τούτοις ὁ μέγας δομῆστικός οὐδὲν ἀντιλέγειν ἔχων, ὑπεδέξατο μὲν δῆθεν τὴν ἐγχειριζομένην ἀρχὴν· πλὴν ὡς ἐρμαίου τινὸς λαβόμενος τοῦ λόγου τοῦ βασιλέως, ὅτι δὴ παρὰ Κατελάνων ἢ Θετταλῶν πιέζοιτο, καὶ διὰ τοῦτο συχνῆς⁵ ἔμπρὸς ἐπικουρίαν δέεται χειρὸς, πάλιν ἀντεμήνυσεν, ὡς πρὸς Θετταλίαν μὲν ἀπελευσεται καθὰ προσετάχθη, δέον δὲ σκεψάμενον ἅ λυσιτελεῖν νομίζει καὶ πρὸς ἄμυναν τῶν πολεμίων καὶ πρὸς ἀσφάλειαν τῆς ἀρχῆς, ταῦτ' αἰτήσαντα παρὰ βασιλέως λαβεῖν· τοῦτο θέμενος ἐπὶ νουν, ὡς ἢ πρὸς τὴν δυσχέ-10 ρειαν τῶν ζητημάτων ἰλιγγιάσας ὁ βασιλεὺς ἀφῆξεται τοῦ πέμπειν ἐκεῖσε, ἢ, τό γε δεύτερον, πολλοῦ πρὸς τὴν παρασκευὴν τριβομένου χρόνου, ἐξέσται καὶ βασιλεὺς συντυχεῖν τῷ νέφ, καὶ περὶ τοῦ τί χρὴ πράττειν συνδιασκέψασθαι, οὕτως εἰς στενὸν κομιδῆ τῶν πραγμάτων συνωθοῦντων. τοῦ πρῆσβυ-15 στέρου δὲ βασιλέως ἅ βούλοιο αἰτεῖν κελεύσαντος, καὶ τοῦ μεγάλου δομῆστικῶν διὰ γραμμμάτων ὧν δέοιτο δηλώσαντος βασιλεὺς, (ταῦτα δ' ἦν ἀξιόμαχος τε στρατιὰ καὶ χρήματα εἰς τροφὴν ἀρκέσοντα τοῖς στρατιώταις,) πρὸς οὐδὲ ἓν τῶν ζητημάτων ἀνένευεν ὁ βασιλεὺς, ἀλλ' εὐθύς ἐκέλευε πάντα πρὸς²⁰ πέρας ἀγαγεῖν. ἐπιταχύνοντος δὲ τῷ μεγάλῳ δομῆστικῷ τὴν ἐξοδὸν βασιλέως καὶ οὐδ' ἀναπνεῖν ἀνιέντος, ὁ μὲν μετὰ πέμπτην ἡμέραν ὑπέσχετο ἐξελθεῖν (ἦν δ' αὐτῆ δευτέρα τῆς παρ' ἡμῖν μεγάλης ἐβδομάδος ὀνομασμένης) βασιλεὺς δὲ ἰσύχασεν Δάρκεσθεις. τῆς αὐτῆς δὲ ἡμέρας καὶ πρὸς πρωτοστράτορα παρὰ²⁵

nibus afflictata, exercitati ac prudentis alicuius ducis auxilio indigeat. Suscepit magnus domesticus provinciam, cum quod opponeret, non haberet. Ceterum ut inopinatum aliquod lucrum imperatoris verba arripens, dicentis Catalanos incursare Thessaliam, ideo se egere non parva copia vicissim significat, si eo, quemadmodum imperetur, discedendum sit. Oportere autem, quae sibi consideranti tum ad hostes propulsandos, tum ad munus suum tuto fungendum requisita viderentur rogantem, ab imperatore consequi: sic secum ratiocinans, eum aut propter difficultatem petitionis deficiente consilio, missionem istanc missam facturum: aut, quod proximum esset, dum tempus longius in apparatu consumitur, interea iunioris imperatoris conveniendi, et rebus nimio opere fessis, quid agendum sit, cum eo deliberandi facultatem fore. Iussus petere, quae animus hortaretur, per litteras exercitum iustum ac valentem, et pecuniae in alimentis militum quod satis sit, petit. Utrique annuit imperator, et ut quamprimum omnia conficiantur, mandat. Cumque illum ad profectiorem urgeret adeo, ut respirare non sineret, magnus domesticus post diem quintum se profecturum recepit: qui dies erat secundus maguae, quae

βασιλέως ἀφίκετο πρόσταγμα πρὸς τὴν ἐπαρχίαν Πριλλάπον, Α. C. 13α1
 ἥς καὶ πρότερον ἦρχε, πάλιν ἐπιτροπεύοντα ἀπελθεῖν. ὁ δὲ,
 εὐὸ ἐπίταγμα τοῦ βασιλέως ἐπαγγελάμενος ἐκπληρώσειν, καὶ V. 46
 προθεσμίαν αἰτηθεὶς τῆς ἐξόδου, τῆς αὐτῆς μεγάλης ἑβδομά-
 5δος ἐπηγγελατο τὴν ἕκτην. πρὸς μὲν δὴ τὸν πρεσβύτερον τῶν
 βασιλέων τοιαῦτα εἰπόν τε καὶ ἐπηγγελατο.

ιη. Εἰς ταῦτόν δὲ συνελθόντες τῷ νέῳ, καὶ πάντα διη- P. 57
 γησάμενοι τὰ συμπεσόντα, οὐκέτι μένειν ἐδόκει, ἀλλὰ πα-
 ρασκευασμένους ἐξελθεῖν Βυζαντίου. γράφουσι δὴ καὶ Συρ-
 10γιαάνη, παρασκευασάμενον ἅμα τῇ ὑπ' αὐτὸν στρατιᾷ τῇ
 ἰορτῇ τοῦ πάσχα ἐγγὺς εὔρεθῆναι διατρίβοντα Βυζαντίου.
 τότε γὰρ καὶ αὐτοῖς ἐδέδοκτο ἐξελθεῖν. οὗτοι μὲν οὖν παρε-
 15σκευάζοντο πρὸς τὴν ἐξοδον. τῆς μεγάλης δὲ καταλαβούσης B
 δευτέρας, καθ' ἣν ὁ μέγας δομέστικος τῆς πόλεως ἐπηγγεί-
 15λατο ἐξελθεῖν, ἠναγκάζετο μὲν παρὰ τῶν εἰς τοῦτο τεταγμέ-
 των τὴν ὑπόσχεσιν ἐκπληροῦν ὁ δ' αἰτίας τινὰς πλασάμενος,
 τὴν ἐξοδον ἀνεβάλλετο. τῇ δ' ἐπιούσῃ μνηνεται παρὰ βασι-
 λέως ὡς τάχιστα ἐξελθεῖν ὁ δ' ἀπεκρίνατο μὴ πρότερον δύ-
 νασθαι, πρὶν ἢ τὰ χρήματα δοθῆναι πρὸς αὐτόν, οἷς ἂν πρὸς
 201ε τὸ μισθοφορικὸν χρήσθαι τῆς στρατιᾶς καὶ πρὸς τὰς
 τῶν πολιγιῶν τῶν ἐν Θετταλίᾳ φρουράς. εἰ γὰρ τοῦτο γέ-
 νοιτο, μηδεμίαν ἀναβολὴν εἶ' εἶναι πρὸς τὸ τειχῶν ἐξω τῶν
 Βυζαντιῶν εἰς τὴν ἐπιούσαν οὐφθῆναι. τὰ μὲν οὖν χρήματα, C
 βασιλέως προστάξαντος, αὐθημερὸν παρέσχον οἱ τῶν βασιλι-
 13. Post μεγάλης δὲ ED. P. addi vult ἑβδομάδος.

dicitur, hebdomadis: eo imperator contentus siluit. Eadem luce pro-
 tostrator quoque Prillapum ire, et praefecturam iterum capessere iu-
 betur. Qui obtemperatum se pollicitus, et quo die proficisci cogi-
 raret interrogatus, sextum eius hebdomadis nominavit. Ac cum seuiore
 quidem imperatore sic egerunt.

18. Cum iuniore autem verba miscentes, quaeque accidissent
 commemorantes, comparatis necessariis, Byzantiō excedere decreve-
 runt. Monent item per litteras Syrgiannem, uti cum suo agmine die
 paschae, quo die egredi pepigerant, paratus prope Byzantium adsit.
 Ad egrediendum igitur sese instruebant. Postquam alter dies magnae
 hebdomadis illuxit, quo magnus domesticus exiturum sese sppon-
 derat, acrius promissa reposcunt, quos huic curae Imperator praepo-
 suerat. Ille commentitiis quibusdam causis exitum differt. Sequenti
 luce, uti moras tollat et exeat, imperatur. Respondet, non ante id
 posse, quam pecunia sibi in stipendia mercenariorum ac praesidiario-
 rum per oppida Thessaliae praestetur. Id si fiat, citra tergiversatio-
 nem postredie extra moenia se appariturum. Pecuniam eo ipso die
 iussu imperatoris, quinquaginta nummum aureorum millia, quaestores
 numerant. Quam summam accipientes magni domesticique quaestores,

- A.C. 131κῶν χρημάτων ταμίαι, μυριάδας ὄντα χρυσοῦ πέντε ἅ καὶ παραλαβόντες οἱ τοῦ μεγάλου δομestίκου ταμίαι, πάλιν εἴασαν πρὸς τῷ βασιλικῷ ταμείῳ φρουρεῖσθαι, οὕτω προσεταγμένον αὐτοῖς παρὰ τοῦ δεσπότου, προσθέντες αἰτίαν τῆς καταλείψεως, ὡς ἐν τῶν ξυστρατεύειν τάγμα τῷ μεγάλῳ προσ-5 τεταγμένων δομestίκῳ, ἐκ στρατείας ἐτέρας ἐπανήκον ἄρτι καὶ δεόμενον μικρὰ ταῖς οἰκίαις προσδιατρίψαι, ἐπεὶ πολλὰ καταναγκάσας ὁ στρατηγὸς οὐκ ἠδυνήθη τῶν οἰκιῶν ἐξελάσαι
- D ἄλλον ἄλλοσε διαδιδράσκοντας, συνεχώρησε καὶ ἄκων τὴν τοῦ πάσχα ἑορτὴν οἰκοὶ διατρίψαντας, μετ' αὐτὴν εὐθύς ἔχουσθαι 10 τῆς ὁδοῦ· οὓς δεῖ καὶ τὰ χρήματα μεθ' αὐτῶν ἔχοντας πρὸς τὸν στρατηγὸν ἀφικέσθαι. τὸ δ' ἦν πρόφασις πεπλασμένη κατελέλειπτο. δὲ τὰ χρήματα, ἅμα μὲν ὅπως εἴη πρόφασις εὐπρεπῆς τοῦ περὶ τὸ Βυζάντιον διατρίβειν, (διέτριψε γὰρ μετὰ τὴν ἔξοδον ἡμέρας πέντε περὶ αὐτὸ, τὴν τοῦ νέου βα-15 σιλέως ἀφίξιν ἐκδεχόμενος,) ἅμα δὲ καὶ ἀγεννὲς καὶ μηδαμῶς αὐτῷ προσήκον χρημάτων ἡσσησθαι δοκεῖν νομίζων, ὡς
- P. 68 ἀπάτη καὶ κλοπῇ σχεδὸν ἀφαιρούμενος βασιλέως· ὁ μάλιστα αὐτῷ πρὸς τὴν εὐκλείαν καὶ τὴν εὐδοξίαν τὸν εἰσέπειτα χρόνον πάντα οὐκ ὀλίγα λυμανεῖσθαι ᾤετο. ὁ δὲ καὶ πολλοῖς τῶν 20 περὶ χρήματα ἡττημένων ἔδοξεν ὑπερφυῆς, τὸ τοσούτων χρημάτων, καὶ οὕτως ἐν ἐπικαίρῳ τῆς χρείας, ῥαδίως ὡς οὐδενῶν καταφρονῆσαι, ἔξον, εἶπερ ἔβούλετο, σὺν ῥαστώνῃ πάσῃ λαβεῖν. ὁ μὲν οὖν μέγας δομestικός τῇ τετάρτῃ τῆς μεγάλης
6. στρατιᾶς vulgo.

rursum acrarum imperatoris asservendam, domino ita praecipiente, reliquunt, rationem facti hanc afferentes, unam earum cohortium, quae cum magno domestico militatum abire deberent, ex alia expeditione recens reversam orasse, ut sibi pauxillum temporis domi haerere concedatur. Eam, quamvis duce impensius urgeute, non potuisse domiciliis suis, aliis alias latebras quaerentibus et se occultantibus, expelli. Unde invitum etiam eis dedisse, ut diem paschae domi consumentes, postero lumine confestim egrederentur, et in viam se darent; quos necesse esset cum pecunia ad ducem pervenire. Sed istud merum commentum erat. Ideo namque pecuniam reliquerat, ut et apud Byzantium temporis ducendi honesta esset occasio, (trivit autem illic dies quinos post egressum, imperatorem iuniorum praestolans;) et quia haud liberale sibi que penitus indecorum existimabat, videri captum pecunia, quam ab imperatore sine fallacia et furto propemodum averteret, quod gloriae celebritatique suae foedam ac sempiternam labem aspergeret. Id multis quoque pecuniae servientibus supra modum admirabile fuit, tam ingentem eius vim et ad usum praesentem adeo opportunam, quam si voluisset habere, facillime poterat, perinde ac si nulla esset, contemnere. Magnus itaque domesticus

ἑβδομάδος ἐξῆλθε τῆς Κωνσταντίνου καὶ διέτριβε περὶ αὐτὴν, A.C. 1322
 τοὺς στρατιώτας ἐκδεχόμενος καὶ τὰ χρήματα δῆθεν. κατὰ V. 47
 δὲ τὴν ἕκτην τῆς αὐτῆς καὶ ὁ πρωτοστράτωρ ἠνάγκαστο ἐξι-
 ναι οὐ μὴν ἐξῆλθεν, ἀλλὰ τό, τε ἀπαράσκευον αἰτιώμενος καὶ
 ἄλλας τινὰς αἰτίας συνείρων, ἐπηγγεῖλατο μετὰ τρίτην ἡμέραν
 καὶ αὐτὸς ἐξελθεῖν. τῇ δ' αὐτῇ τῆς μεγάλης ἑβδομάδος ἕκτη εὐ-
 ρηπο πρὸς τῇ κλίῃ βασιλέως τοῦ νέου βιβλίον, τάδε ἔχον γε-
 γραμμένα· ὡς, „ὁ μὲν γράψας ὄπολος ἂν εἴη τις ἢ ὄ, τι ὀνομά-
 ζοιτο, οὐκ ἂν μάθους ἐν τῷ παρόντι· λέγω μὲντοι πρὸς ἀλήθειαν
 1005 σήμερον ἐκπληροῦται τὸ εἰρημένον τό· ἐλήλυθεν ἡ ὥρα, ἵνα
 σκορπισθῆτε ἕκαστος καὶ ἐμὲ μόνον ἀφῆτε· συνेतὸς δ' ὄν, οὐκ
 ἀγνοήσεις τὰ λεγόμενα δῆπου.” ὁ μὲν οὖν ἐνόει τὸ γράμμα,
 τοῦτ' ἦν, ὅπερ καὶ αὐτὸς ἐστοχάζετο βασιλεὺς, ὡς ὁ τῶν περὶ αὐ-
 τὸν διασκευασμὸς οὐδενὸς ἑτέρου χάριν, ἢ ὅπως αὐτὸς γένη-
 15ται εὐεπιχείρητος, εἴη. τὸν μὲντοι γεγραφότα καὶ ὕστερον ἐν
 τοῖς τῆς εἰρήνης καιροῖς πολλὰ ζητήσας ὁ βασιλεὺς, οὐκ ἔ-
 σχεν εὐρεῖν ἐνομίσθη δ' ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ ἀποθανεῖν.
 ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὧδέ πη ἔσχεν. τοῦ δ' αὐτοῦ ἦρος, ἐννάτην
 ἄγοντος Ἀπριλλίου πρὸς ταῖς δέκα, Ἰνδίκτου τετάρτης τοῦ
 20 ὀεννάτου καὶ εἰκοστοῦ πρὸς τοῖς ὀκτακοσίοις καὶ ἑξακισχίλοις
 ἔτους, μετὰ μέσας νύκτας, τοῦ πρὸς τὴν δευτέραν τῆς νέας
 ἑβδομάδος ἀνίσχοντος ἡλίου, τὰς πρὸς τὴν Γυρολίμνην λεγο-

B. Vulgo γεγραμμένα· Ὡς μὲν γρ. ὀπ. ἂν εἴη τις, ἢ. 10. τὸ
 εἰρημένον. Ioann. 16. ED. P. 20. A. C. 1322 male legitur in
 mg. ed. P. 22. λεγομένας pro vulg. λεγομένην ED. P.

quarto die magnae hebdomadis Constantinopoli excedens, ad urbem
 mansit, milites videlicet et pecuniam exspectans. Die sexto, seu
 parasceves, etiam protostrator exire compellebatur: quamquam non
 coivit: sed tum imparatum se, tum alia quaedam impedimenta cau-
 satus, se item post diem tertium exiturum confirmavit. Ceterum
 die illo sexto propter lectum iunioris imperatoris libellus inven-
 tus est, conscriptus his verbis: „Qui sim aut quis vocer, qui hoc
 exaravi, non cognosces modo. Dico autem vere, hodie impleri illud:
Veni hora, ut dispergamini unusquisque, et me solum relinquantis;
 Nisi stultus sis, assequeris utique quid dicatur.” Eius scripti senten-
 tia haec erat, quam et nepos ipse coniciebat: amicorum suorum
 dispersionem non alius gratia fieri, quam ut ipse commodius invadi
 opprimique posset. Auctorem scripturae huius postmodum in pace
 quoque diu indagatum non invenit: interea mortem obiisse credi-
 tus est. Et haec quidem eiusmodi fuerunt, Eodem vere XIII. Ka-
 lendas Maias indictione quarta anni sexies millesimi octingentesimi
 vicesimi noni, post noctis medium, sole iam ad apportandum diem
 novae hebdomadis secundum surgere parante, porta, quae ad Gy-
 rolimnen appellatur, reserata, tamquam ad venatum iunior impe-

- A.C. 1321 μένας ὑπανόξας πύλας, ὡς πρὸς Θήραν δῆθεν ὁ νέος ἐξῆλθε βασιλεὺς, δλίγους τινὰς τῶν οἰκετῶν ἐπαγόμενος, κίνας τε καὶ ὄρνεις ἡσυχμένους θηροῦν. ἦν δ' ἐξ ἔθους αὐτῷ τοῦτο ποιεῖν ὅτε βούλοιτο, καὶ διὰ τοῦτ' αἰσθησιν οὐδεμίαν οὐδὲ ταραχὴν
- D ὁ δρασμὸς παρείχε. τοὺς δὲ γε πλείους τῶν οἰκετῶν καὶ τῶν φίλων αὐταῖς σκευαῖς τῇ πρὸ τῆς δευτέρας διεσκευασμένους κατὰ πάσας τὰς τῆς πόλεως πύλας ἐκέλευσεν ἐξελθόντας, ἐν ὠρισμένῳ τικὶ χωρίῳ συναθροιζομένους περιμένειν. οὗ δὲ καὶ γενόμενος καὶ τοῖς οἰκείοις συμμίζας, τῆς εἰς τὴν Ἀδριανου πόλιν φερούσης εἶχετο, συνόντος καὶ πρωτοστράτορος. γενόμε-10 νος δὲ πρὸς τὸν Μέλανα καλούμενον ποταμὸν καὶ Ἰππων πολ- λῶν ἀγέλας παρ' αὐτῷ νεμομένας εὐρών (ἦσαν δ' Ἰπποι τῆς ἰδρυμένης ἐν Βυζαντίῳ στρατιᾷς καὶ τῶν ἄλλων συγκλητικῶν καὶ πολιτικῶν) οὐδὲν ἠθέλησεν ἀδικῆσαι, ἀλλὰ τοῖς τε συνεπο-
- P. 59 μένοις ἀπέπεισε νεωτερίζειν μηδὲν, καὶ τοῖς ἵπποφορβοῖς ἐκέ-15 λευσε τοὺς Ἴππους λαβόντας πρὸς τὴν πόλιν χωρεῖν, μὴ τα- ραχῆς τινος γενομένης διαρπασθῶσιν. ἐφεξῆς δὲ συνελθὼν καὶ τῷ μεγάλῳ δομωστικῷ καὶ Συργιάνῃ, ὡς εἶχον ἦννον τὴν ὁδὸν καὶ μετὰ μέσην τῆς μετὰ τὴν δευτέραν ἡμέρας, εἰς τὴν Ἀδριανου φθάσαντες εἰσεληλύθασιν, ἠδέως ὑποδεξαμένων τῶν20 οἰκούντων τὴν πόλιν, καὶ τῶν κριτετῶν τινὸς τὴν βασιλείως οἰηθέντων ἐπιδημίαν. ὁ μέντοι πρεσβύτερος βασιλεὺς τὸν τοῦ ἔγγονου δρασμὸν γνωρίσας, διασέσειστο μὲν ἐπ' ὀλίγον τοὺς λογισμοὺς, εἴτ' ἀναλαβὼν ἑαυτὸν, καὶ οὐ μέγα ἔργον ἡγησά- μενος τὸ τὸν ἔγγονον χειρώσασθαι, ἅτε καὶ στρατιᾷς καὶ τῆς25

rator excessit, paucis quibusdam famulis, canibus item et avibus venatricibus comitatus. Quod quia factitabat, quoties placuisset, nemo eius fugam sensit, nec quidquam tumultus inde natum est. Maiorem porro ministrorum amicorumque partem cum impedimentis pridie per omnes portas urbis sparsim exire et in loco a se definito collectam expectare iussit. Quo cum venisset, iuncti omnes, protostratore etiam praesente, viam Adrianopolin carpebant. Ad Melanem, quod vocatur, flumen appropinquans, iuxtaque magnos equorum greges late campum tondentes reperiens, (si erant partim militum Constantinopoli degentium, partim optimatum ac magistratum,) nihil iniuriarum inferre voluit, vetuitque comites novum aliquid moliri, et pastores hortatus est, equos in urbem agerent, ne forte a tumultuantibus diriperentur. Deinde magno domestico et Syrgianne quoque conventis, quantum poterant, iter pergere maturabant: ac secundum meridiem diei sequentis Adrianopolin intrantes, ab incolis, adventum hunc velut dei cuiuspiam faustum sibi interpretantibus, iucunde accepti sunt. Avus nepotis fuga audita consternatus aliamdiu, ut primum lux menti reddita est, parvique rem negotii

Αρχῆς ἀπάσης ὑφ' αὐτῷ οὐσης, ἓνα τῶν συγκλητικῶν Μα- A. C. 1321
 νοητῆ Τάγαριν τὸν μέγαν στρατοπεδάρχη, γένους μὲν ὠρ- B
 μημένον ἐκ φαύλου καὶ ἀφανοῦς, ἀνδρία δὲ καὶ τόλμη τῇ
 περὶ τὰς μάχας ἐπὶ πλεῖστον δόξης αὐτὸν ἀφ' ἑαυτοῦ προελ-
 55όντα, (ἐν γὰρ Φιλαδελφείᾳ τῇ κατὰ Λυδίαν πολλὰ καὶ χει-
 ρὸς καὶ τόλμης καὶ στρατηγικῆς ἐμπειρίας κατὰ Περσῶν ἐνε-
 δεῖξατο ἔργα, ὡς ἐκ τούτων θαυμασθέντα καὶ γάμου τυχεῖν
 ἐπιφανοῦς τῇ γὰρ ἀνεψιᾷ συνέζευκτο βασιλέως Θεοδώρα τῇ
 Ἀσανίνῃ) τοῦτον δὲ μετακαλεσάμενος ὁ βασιλεὺς, „ὁ ἐμὸς V. 48
 10 ἔγγονος" ἔφη „νικτὸς ὄχρητο ἀποδράς τῆς πόλεως ταυτησίην.
 ὅπου μὲν οὖν ἂν διατρέβῃ, οὐκ ἔστιν εἶδέναι σαφῶς· τοῦτο
 δὲ πέπεισμαι ἀκριβῶς, ὡς ὀλίγων ἀχθῆσται δεσμώτης ἡμε-
 ρῶν εἶσω. τὸ δὲ νῦν ἔχον αὐτὸς ἀναλαβὼν στρατιάν ὄση C
 οἶε πρὸς τὸ ἔργον ἀρκέσειν, ἐπιστρέψουσιν αὐτοῖς καταπό-
 15 δας· κἂν μόνον ἐγγένηται συντυχεῖν, οὐδὲν λοιπὸν ἢ δορια-
 λώτους ὑποστρέψαι λαβόντα πάντας ἐκείνοις γὰρ οὐχ ὅτι
 ἀμύνασθαι, ἀλλ' οὐδ' ἀντιβλέψαι ἂν ποτε παρασταίῃ." ὁ Τά-
 γαρις μέντοι, συνετὸς ὢν καὶ πρὸς μάχας ἐξησχημένος, „σαὶ
 μὲν, ὦ κράτιστε βασιλεῦ," ἔφη „τῶν ὀλίγου πόνου δεομένων
 20 ἔργων εἶναι δοκεῖ τὸν σὸν ἔγγονον ἀχθῆναι συλληφθέντα
 δεσμώτην, ἐμοὶ δὲ τούναντίον ἅπαν. βούλομαι δὲ ἐμὲ ψεύ-

5. Φιλαδελφεία. Eam obsederat Orchanes II. Turcorum imperator,
 cui postea Cantacuzenus filiam suam in coniugem dedit. Egregiam
 ibi operam navarunt Catelani et Theoleptus episcopus. Meminit
 Gregoras lib. 7. et Chalcocondylas lib. 1. Multis autem post an-
 nis capta est a Baiazete, Orchanis nepote, V. imperatore. ED. P.

iudicavit, eum captivum ducere, quandoquidem totum sub se im-
 perium et exercitum haberet, quendam de proceribus suis Manue-
 lem Tagarin magnum stratopedarcham, vili et obscuro genere ortum,
 sed strenuitate et audacia militari a semetipso ad summam gloriam
 provectum (nam Philadelphiae Lydorum contra Persas multa praeclara
 virtutis et imperatoriae cuiusdam peritiae facinora ediderat, et ob
 admirationem inde partam uxorem illustri loco progenitam, Theo-
 doram Asaninen, imperatoris consobrinam acceperat) hunc, inquam,
 Manuelem accersens, „Meus nepos, ait, praeterita nocte aufugit.
 Ubi moretur, pro certo haud scio. Hoc quidem mihi exploratissimum
 est, intra paucos dies in vinculis ad me adductum iri. Nunc ad-
 iunctis tibi militibus, quot sufficere putabis, fugitores per vestigia
 insequere. In quos simul incideris, nihil erit quod agas amplius,
 quam ut captis omnibus domum revertare: quippe quibus non solum
 se defendere, sed vos contra aspicere nunquam in mentem veniet." At
 enim Tagaris, homo prudens et bellator minime rudis: „Tibi quidem,
 imperator optime, inquit, minime negotiosum videtur, nepotem
 comprehendere vincitumque adducere; ego vero diversum plane son-

Α. C. 1321 σασθαι, και μη σε της ελπίδος, ὡς βασιλεῦ. τοῦτο μὲν οὖν
 Δόλοπον ἄν ποτε ἀποβαίῃ, αὐτό, φασι, δεῖξει. ἐπεὶ δ' ἐπέταξας
 στρατιὰν ἀναλαβόντα καταδιώκειν αὐτούς, ὡς, ἂν ἐγγένηται
 συντυχεῖν, οὐ μόνον οὐκ ἀμνηνομένων, ἀλλ' οὐδ' ἀντιβλέψαι
 τολμησόντων ὡς ἔχω και περὶ τούτων γνώμης, ἐρωῶ. τὸν ἀρι-5
 θμὸν τῆς παρούσης ἐνταυθοὶ στρατιᾶς, οὐ μὴν ἀλλὰ και τὴν
 ἐμπειρίαν και τόλμαν ὃ σὸς ἔγγοτος και οἱ περὶ αὐτὸν σαφῶς
 εἰδότες, οὐκ ἂν ἐτόλμησαν τραπέσθαι πρὸς τὴν φυγὴν, εἰ μὴ
 πρότερον ἐπ' ἄκροις δόρασιν ἐξαρτήσαντες τὴν ζωὴν, οὕτω
 παρέδηξαν ἑαυτούς, ὡς πᾶσιν, εἰ ἂν ἐπίωσιν, ἀμνηνούμενοι 10
 P. 60 μέχρι τοῦ πσεῖν. ἴσαι γὰρ σαφῶς ὡς, ἂν ἀλώσιν, ἥκιστα
 τοῦ ἀποθανεῖν κείσονται μετριώτερα. διόπερ ὡς τεθνηξόμε-
 νοι μαχοῦνται και ὑπὲρ δύναμιν, ἀφειδοῦντες ἑαυτῶν. θανα-
 τῶσιν οὖν ἀνθρώποις ἐξ ἴσου τοῦ ἀριθμοῦ συμπλέεσθαι τινα,
 οὐδὲ πόρρω μανίας δόξειεν ἂν. ἐπὶ γὰρ τῶν τοιοῦτων τοὺς 15
 ἀντιτεταγμένους και τῷ πλήθει πολλῶ τῷ μέτρῳ χρεῶν ὑπερ-
 ἔχειν, και ταῖς προθυμίαις ἴσους εἶναι· ἃ δὴ και ἀμφοτέρα
 ἡμῖν ἐν ἀμφιβόλῳ κείται. τῶν τε γὰρ συνόντων αὐτοῖς οὐκ
 ἴσμεν τὸ πλήθος, και τῶν ὑφ' ἡμῖν τεταγμένων, ὁποτέρους
 πρόσκεινται τὰς γνώμας, ἀγνοοῦμεν. ἄλλως τε και περὶ μέσας 20
 νύκτας αὐτῶν ἐξελθόντων, ὡς παρὰ τῶν φυλάκων τῶν πυλῶν
 Βῆξεγένετο μαθεῖν, ἡμῶν δ' οὐ μέχρι βαθείας ἐσπέρας δυνη-
 σομένων ἂν πρὸς τὴν δίωξιν καταστῆναι, κελίνοις μὲν τὸ ἐν
 ἀσφαλεῖα περιστήσεται εἶναι, ἡμῖν δὲ τὸ ἀνεφίκτοις ἐπιχει-

tio: tametsi cupio sane, me opinione potius aberrare, quam spem
 tuam decipi. Sed huius consilii eventum res ipsa docebit. Quo-
 niam autem mandasti, ut delecta manu eos persequeretur: nam si
 eos assequar, nec resistere, nec nos aspicere ausuros; etiam in hoc,
 quid mei iudicii sit, eloquar. Quantae hic nobis copiae, quam ex-
 ercitatae et animosae sint, nepos tuus et amici eius luculenter sci-
 entes, non se in fugam tradidissent, ni prius vita in hastarum mu-
 cronibus suspensa, adeo semetipsos exacuissent, ut adversus quo-
 rumlibet impressionem usque ad mortem proeliaturi sint. Norunt
 enim perbene, si in potestatem venerint, nihil se mitiora ipsa
 morte perpressuros. Quamobrem animarum suarum prodigi et tam-
 quam morituri, supra vires etiam pugnabunt. Cum hominibus igitur
 vitae aleam subeuntibus aequa manu pugnam conserere, parum
 distat ab insaniam: multo siquidem maiore numero parique alacritate
 in eos pugnandum est: quae ambo nobis in incerto sunt. Nam quanta
 se ad illos multitudo aggregaverit, ignoramus: et nostrorum militum
 animi in te, an in illum propendeant, incertum habemus. Prae-
 terea cum illi sub gallicinium sese extulerint (id quod portarum custo-
 des retulerunt) nos autem insequendo usque ad conticinium insisteret

ρεῖν καὶ δυοῖν ἕτερον συμβήσεται, ἢ ὑστερήσαντας ἀπράκτους A. C. 1321 ἐπανελεῖν, ὃ καὶ αὐτὸ σημεῖον ἂν ἦτης εἴη, ἢ καταλαβόντας, ἤτηθέντας πεσεῖν. τούτων δὴ ἕνεκα οὐ καταδιώκειν ἐξ ἐφθόρου, ἀλλ' ἕτερόν τινα τρόπον πρὸς αὐτοὺς πολεμητέον εἶ-
5 ναί μοι δοκεῖ."

13. Τούτοις τοῖς λόγοις καὶ τῶν παρόντων συνεπιόντων C συγκλητικῶν, ὃ βασιλεὺς τῆς μὲν πρὸς τὴν δίωξιν βουλῆς ἀπέστη, ὁμῶναι δ' ἐκέλευσε πάντας τοὺς ὑπ' αὐτὸν, ὡς σθεῖς ἂν ἔλοιτο τὰ Παλαιολόγου τοῦ Ἀνδρονίκου, (οὕτω γὰρ 10 προσετέτακτο μηκέτι βασιλεὺς κατονομάζειν,) ἀλλὰ πολέμιον ἠγεῖσθαι ὡς τοῦ βασιλέως ἀφροσύνητα. οἱ ὄρκοι μὲν οὖν ἐτελοῦντο, ἤνουν δὲ πλέον οὐδέν. οὐ μόνον γὰρ ἐκ Βυζαντίου V. 49 καὶ τῆς συγκλήτου καὶ τῆς στρατιᾶς ὁσημέραι πολλοὶ πρὸς τὸν τῶν Ἀνδρονίκου ἠντομόλου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἄλλων D 15 ἐπαρχιῶν τε καὶ πόλεων τῶν ὑπηκόων Ῥωμαίοις συνέρθεον κατὰ συστάσεις, ὡς ἐν ὀλίγῃ περὶ αὐτὸν στρατιῶν ἀξιόμαχον ἀθροισθῆναι. ἐγένοντο μέντοι πρὸς τὸν νεωτερισμὸν ἀρπαγαὶ καὶ φθοραὶ πραγμάτων οὐχὶ συγκαί. τοὺς τε γὰρ πρῶτοντας τοὺς δημοσίους φόρους ἀπεστέρησαν τῶν ὄντων οἱ προστυ-
20 χόντες, εἰ μὴ που καὶ αὐτοὶ προαισθημένοι κατέκρυψαν ἐν ἀσφαλεῖ· καὶ αὐτοὶ δὲ πολλὰ ἐσωτοῖς περιποιήσαντο ἀποστερήσαντες βασιλεῖα, ὡς δῆθεν ἀφηρημένοι παρὰ τῶν προστυχόντων καὶ εἴ τις πρὸς τινα τῶν τῷ πρεσβυτέρῳ βασιλεῖ

22. βασιλεῖα corr. ED. P. pro vulg. βασιλέως.

non possimus, ipsis securis, nos captabimus, quae capere nequibimus: et horum alterum continget, ut aut eos non assecuti domum frustra redeamus, quod ipsum nos inferiores arguet, aut si eos adepti adorianam, certamine victi concidamus. His ego de causis non in itinere persequendos, sed alio quodam modo bellum cum iis gerendum existimo."

19. Cum his etiam assentirentur, qui de primoribus palatinis praesentes aderant, imperator fugitivos persequendi voluntatem abiecit: subditos autem omnes sacramentum poposcit, non se ab Andronico Palaeologo iunioris facturos (quo ipso edicebatur, ne quis posthac imperatorem nominaret) sed hostis loco haberet, quandoquidem ab imperatore avo descivisset. Ergo iurabatur quidem, sed actum agebatur: quippe non solum Byzantio e senatu et militibus quotidie complures ad nepotem transibant: verum ex aliis aequae provinciae et civitatibus Romani imperii turmatim condebant, ut brevi spatio circum se iustum teneret exercitum. Nec tamen studio novarum rerum direptiones et vastitates crebrae inferebantur. Tributorum coactores ab occurrentibus despoliabantur, nisi ipsi praesentibus pecuniam tutis locis absconderant: ipsique insuper defraudato imperatore non parum sibi, quasi ab obviiis spoliati, retinebant: ac

A.C. 1321 προσκειμένων διαφορὰν ἔχων ἰδίων ἕνεκα ἐγκλημάτων, ἡμύ-
 P. 61 νατο, τοῦ καιροῦ συμμαχοῦντος, εἰς ἀρπαγὴν καρπῶν καὶ
 βοῶν καὶ προβάτων περιστήσαντες τὴν ζῆμίαν. ὁ δὲ πρεσβύ-
 τερος βασιλεὺς, ὡς ἐναντίως ἢ αὐτὸς προσεδόκα τὰ πρά-
 γματα ἐχώρει, συναγαγὼν τοὺς ἐν τῇ Κωνσταντίνου τότε δια-5
 τρέβοντας ἀρχιερεῖς, (ὁ πατριάρχης γὰρ Γεράσιμος ἔφθασε
 τελευταῖος ἐν ἧ νυκτὶ καὶ ὁ νέος βασιλεὺς ἐξῆλθε τοῦ Βυ-
 ζαντίου,) καὶ διαλεχθεὶς αὐτοῖς ἃ ἐδόκει δίκαια εἶναι, πείθει
 χωρισμὸν ἀπὸ Θεοῦ ἐκφωνῆσαι κατὰ παντὸς ἀνθρώπου τοῦ τε
 νῦν τῷ ἔγγονῳ συνόντος τοῦ τ' ἐσομένου. ὡς δὲ μηδὲ τοῦτ' 10
 ἐπισχέειν ἠδυνήθη τὰς τῶν ἀφισταμένων ὁρμὰς, δεισας ὁ πρε-
 Βσβύτερος βασιλεὺς, μὴ καὶ εἰς πέρας ἀφίκηται τὰ πράγματα κα-
 κὸν, οὕτως ἐναντίως ἢ αὐτὸς προσεδόκησε χωροῦντα, τὸν
 Φιλαδελφείας Θεόληπτον καὶ τὸν τοῦ κοιτῶνος προκαθήμενον,
 Καλλικρονήτην, πρέσβεις πρὸς τὸν ἔγγονον ἀποστείλας, πρὸς 15
 ξυμβάσεις ἐχώρει, επαγγειλάμενος, ὡς ὕπερ ἂν ὁ ἔγγονος ἐθέ-
 λοι γράμμασι δηλώσας, αὐτὸς ἂν εἰς πέρας ἀγάγοι. οἱ μὲν
 οὖν πρέσβεις εἰς Ἀδριανοῦ πόλιν ἐλθόντες, ἐπεὶ καὶ βασιλεὺς
 ὁ νέος ἔτυχε πρὸ τῆς πόλεως ἐπισκεπτόμενος τὴν στρατιάν,
 προσῆσαν ὡς προσκυνήσοντες καὶ τα τῆς πρεσβείας ἀπαγ-20
 γελοῦντες. τὸ δὲ πλῆθος περισσάντες αὐτοὺς γυμνοῖς τοῖς ξίφε-
 C σιν, ὡς ἐπίθοντο ὑπὲρ εἰρήνης ἀφιγμένους, ἐκέλευον ἀλλήλοις
 ἀποκτινῦναι. ὁ μὲν οὖν Καλλικρονήτης τῷ δέει κατασεισθεὶς
 τὴν ψυχὴν, τοῦ ἔππου τε ἀπεπήδησε, καὶ ἀμφοτέραις περι-

si quis cum quopiam seniori studentium privatas exercebat contro-
 versias, seque data opportunitate ulcisceretur, fractus, boves et
 oves pro poena adversario auferbat. Senior postquam rem secus
 ire vidit atque speraverat, coactis qui per id tempus Constantinopoli
 visebantur episcopis, (patriarcha enim Gerasimus morti concesserat
 ea ipsa nocte, qua nepos urbem deseruerat) expromptisque apud
 eos, quae iure expromenda ducebat, persuadet, ut anathema con-
 torqueant in omnes, quique nunc a nepote sint, quique postea fu-
 turi sint. Sed cum ne sic quidem deficientium impetus coerceretur,
 timens, ne, quoniam res tam contra expectatum procederent, ex-
 tremam pernicies sequeretur, Philadelpiae episcopum Theoleptum
 et Callicreniten, sacri cubiculi procubitorem, legatos ad nepotem mittit,
 pacificationem offert, facturumque se, quod is litteris scriptis a se
 optaret, pollicetur. Igitur legati Adrianopolin veniunt, iuniorum
 imperatorem ante urbem copias recensentem offendunt: eum adora-
 turi et legationem exposituri adeunt. Tum milites magna eos fre-
 quentia districtis ensibus circumfundunt, atque ut de pace adven-
 tasse audiunt, ad illos contrucidandos inter se hortantur. Itaque
 Callicrenites ex equo desiliens tremulna, et imperatoris genua com-

σχῶν τὸν βασιλέως πόδα, Ἰστατο περιδεής, ὅσον οὐπω νομί- A C. 1321
 ζων ἀποθανεῖσθαι· ὁ Φιλαδελφείας δὲ, ὥσπερ δι' ἀψύχων τινῶν
 παριῶν καὶ ψόφων κενῶν ἀκούων, ἀκατάπληκτος ἦν πρὸς
 πᾶν ὄτιοῦν. ἰδὼν δὲ τὸν Καλλικρηνίτην ὥσπερ ἀποτεθνηκότα
 5 τῷ δέει, „οὐ δέει” εἶπεν „ὦ θανμάσις σὺ, οὕτω κατάρα πρὸς
 τὸν θάνατον κατεκτηχέναι, μέλλοντας, εἰ μὴ νῦν, ἀλλ' οὐδ'
 ἕστερέν ποτε ἀποθανεῖσθαι. εἰ οὖν τοῦτο πᾶσα ἀνάγκη, βέλ-
 10 τιον, ὅτε καὶ πρόφασίς τις κέρδους, ἢ ὅτε μὴ. τοῦτου δ' οὐ- D
 τως ἔχοντος, ποία πρόφασις εὐλογωτέρα, ἢ ὑπὲρ εἰρήνης προ-
 15 σβεβούσας τελευτῆσαι;” εἰ' ἐπιστραφεὶς πρὸς τὸν μέγαν δομέ-
 στικόν καὶ Συργιάνην καὶ πρωτοστράτορα, (οὗτοι γὰρ αὐτὸν
 περιέστησαν, ὅπως μὴ τι περὶ αὐτὸν τολμηθῆι,) „εἰ μὲν ἔστιν
 ἐμῖν” ἔφη „τοὺς ἀνοήτους τουτουσί καὶ θρασεῖς καταστέλλειν,
 πρᾶττετε ἅ προσήκει· εἰ δ' οὐδ', ἀλλ' οὐτοί γε δρώντων ἅ προ-
 20 θῶν, ἀντεμῆνυσε δι' αὐτῶν τῷ βασιλεὶ καὶ πάμπω τοιάδε· V. 50
 „τὸ καταπίπτειν ἐν τοῖς δεινοῖς καὶ ἀγενῆ τινα καὶ πρᾶττειν
 καὶ φθέργεσθαι, φάυλων τινῶν καὶ μικροψύχων καὶ αὐτὸς

6. σὲ et μέλλοντα coni. ED. P. Scilicet legebat ὦ θανμάσις,
 οὐ οὕτω, quod vitium sanavi.

plexus, magno cum timore adstat, iamiam se interfectum iri arbi-
 tratur. At Philadelphensis, ut si per inanima transiret et vanos
 quosdam strepitus exaudiret, et ad omnia imperterritus manet, et
 Callicreaiten metu prope exanimatum cernens: „Heus tu, inquit, non
 horrore mortis tantopere perfundi decet, cum, si non modo, aliquando
 quidem certe, morituri simus. Si ergo mors est inevitabilis, praestat
 utique mori, cum se commodi alicuius ostendit occasio. Quod cum
 ita sit, quae tandem convenientior occasio, quam pro pace legationem
 obeuntes mori?” Dehinc ad magnum domesticum, Syrgiannem et
 protostratorem conversus, (hi enim proxime circumstabant, ne quid
 ei noceretur,) „Si potestis, inquit, stolidos istos ac temerarios re-
 primere, vestri officii munus implete: sin minus, faciant quod facere
 gestiunt: invito deo nihil fiet.” Tam sublimis et ad quaeque gravia
 toleranda promptus viri animus admirationem habuit. Aliquamdiu
 igitur multitudo clamore fremebat: quo sedato, legatos seducens im-
 perator, cuius ergo venissent cognoscit, et per eosdem avo in hanc
 sententiam respondet: Adversis casibus cedere et illiberale quippiam
 aut agere aut eloqui, minorum angustorumque quorumdam hominum:
 secunda fortuna intumescere et nimium sapere, imperitorum et auda-
 ciam; aequabilem vero in prosperis et adversis, servare constantiam,

A. C. 1321 εἶναι κρίνων, τὸ δ' ἐν ταῖς εὐτυχίαις φροῦσθαι καὶ μεῖζον ἢ προσήκει φρονεῖν, ἀμαθῶν καὶ θρασέων, δημοῦς δὲ ἐν τε τοῖς δεινοῖς εἶναι καὶ τοῖς ἐναντίοις, ἀνδρείων καὶ νοῦν ἔχόντων, οὐδ' ὅτ' ἐδικαιζόμεν παρὰ σοὶ κριτῆ, βασιλεῦ, θειλία τινὲ ληφθεὶς ἔλεγον ἅπερ εἶπον, ὑποκρινόμενος τὴν ἀλήθειαν, οὐτεξ νῦν, ὅτ' ἐν τῷ ἀσφαλεῖ δοκῶ καθεστάναι, ἕτερα φθέγγομαι τῶν προτέρων, ἀλλ' ἐπὶ μάρτυρι πάλιν φθέγγομαι τῷ θεῷ, ὡς B οὐδὲν ἔμαντῶ συνοῖδα τῶν ἐγκαλοσμένων, οὐδέ τι τοιοῦτον ἡμαρτηκότι, ὡστ' εἰς τσαύτην ὑπερβολὴν ὀργῆς τὴν σὴν γαληνότητι ἐρεθίσαι. τὸ μὲν οὖν εἰς διαλλαγὰς χωρήσαι καὶ τὴν 10 πατρικίην εὐμένειαν ἀθθις ἀνακαλέσασθαι, εὐχῆς ἔργον ἐμοῦ. νῦν δὲ ἀδυνατῶ φαινομένου τοῦ εἰπεῖν τι καιρίον ἢ καταπράξασθαι διὰ τὴν ἀταξίαν τῆς στρατιᾶς πολλὴν τινα γεγεννημένην, ὡς ἀπὸ τῶν πρέσβειων μαθήσῃ, κατ' ἔμαντῶν διασκηψάμενος, ἐπεὶ καὶ τὴν σὴν βούλησιν ἐπυθόμην, ταῦτα κατα-15 πράξομαι, ἅπερ ἂν ἥδιστα καὶ αὐτῷ σοὶ φανεῖη." τοῖς μὲν δὴ πρέσβεσι τοιαῦτα διαλεχθεὶς ὁ βασιλεὺς, καὶ χρησταῖς ἐλπίσι μετεωρίσας, ἐς Βυζάντιον ἐκέλευεν ἀναστρέφειν. οἱ δὲ καὶ C ἀπικόμενοι πρὸς βασιλέα, καὶ τὴν τε τῆς στρατιᾶς ὑπὲρ τοῦ νέου βασιλέως σπουδὴν τε καὶ προθυμίαν, καὶ τὴν κατ' αὐτῶν 20 ὁρμὴν καὶ μανίαν ἀπηγγελκότες, οὐκ ὀλίγην ἐνεποίησαν ταραχήν εἴτ' ἀθθις καὶ τοῖς τοῦ νέου βασιλέως χρησάμενοι λόγοις, παρεσκευάσαν χρηστώτερα ἐλπίζειν. ἔνδον μέντοι καὶ αὐτοῦ Βυζαντίου τὰ μὲν τοῦ νέου βασιλέως ἠῤῥαυε σφόδρα καὶ

1. κρίνω male coni. ED. P., cum sola interpunctione locus laboraret, quae olim post θρασέων et ἐχόντων plena erat.

fortium atque prudentium sibi videri. Itaque se neque cum apud ipsum causam diceret, timore aliquo affectum, simulata veritate, dixisse quae dixerit: neque nunc, quando se tutum existimet, priorum aliena dicturum; sed rursus deum testem appellare, nullius conscium esse quae sibi obiecta sint criminum: neque tam immane ullum facinus admisisse, ut ira tam insanabili eius serenitatem exasperare potuerit. Quare concordiam resarciri paternamque benevolentiam restitui, optatum sibi et carum accidere. Verum quia in praesens adeo tumultuante milite, opportunum dici aut agi nihil queat, ut ipsimet legati testaturi sint, se eius voluntate iam perspecta et animo suo in consilium adhibito, ea facturum, quae ipsum quoque avum summa iucunditate compleant. His dictis, legatos spe bona erectos Byzantium remittit. Qui ut seni exercitus universi alacritatem et studium erga iuniorum, in ipsos vero incitatum furorē narraverunt, vehementer illum conturbaverunt, moxque responso nepotis explicato, ad meliora speranda permoverunt. Porro in ipsa quoque urbe Byzantio partes iunioris et augebantur mirifice et corroborabantur eximie: senioris

ἰσχύον προσελάμβανεν οὗτοι μετρίαν τὰ δὲ τοῦ πρῶτον A.C. 1321
 φέρεται τε κατὰ μικρὸν καὶ ἀσθενέστερα ἀπεδείκνυτο. ἀλλὰ D
 τὰ μὲν κατὰ Βυζάντιον τοιαῦτα.

κ'. Ὁ νέος δὲ βασιλεὺς εἰς τὴν ὑστεραίαν τοὺς ἐν τέ-
 5 λει πάντας καὶ τοὺς τῶν ταγμάτων ἡγεμόνας συγκαλεσάμενος,
 εἶπε δὲ καὶ τὴν στρατιάν καὶ τὴν χθρὸς ἀταξίαν καταμεμψάμενος
 ὡς οὐ καλῶς οὐδὲ προσηκόντως γεγενημένην, (μηδὲ γὰρ ἐκ φαύ-
 λου ἀγαθὸν τι δύνασθαι ἐκβῆναι,) εἶτα ἐπειπὼν, ὡς νῦν μὲν
 ἂν συγγνώμῃ τοῖς αἰτίοις τῆς ταραχῆς ὡς οὐκ εἰδότες αὐτὸν P. 63
 10 αἰσθῆσθε ἔχοντα πρὸς τὰ τοιαῦτα, ἂν δ' αὖθις παραπλήσια
 τοιμῶσι, δίκην ἐπιθήσει πρέπουσαν τοῖς ἀτακτοῦσιν εἰς μέ-
 σους παρέθηκε τὴν βουλήν, φήσας, ὡς „οἱ μὲν παρὰ βασι-
 λέως τοῦμοῦ πάππου λόγου καὶ ἡ ἀξίωσις, ὡς αὐτὸς τε
 ἀσπάζοιτο, εἰσι, τὴν εἰρήνην, καὶ ἡμᾶς βούλοιο καὶ τούτου
 15 χάριν ἡμᾶς μὲν ἂ βουλοίμεθα αἰτεῖν, ἐκεῖνον δὲ ἡδέως ἔχειν
 εἰς πέρας ἄγειν. λοιπὸν τοίνυν ὑμᾶς ἕκαστον ἂ ἂν οἴηται συν-
 οῖσιν λέγειν.” Πρὸς ταῦθ' ἅπαντες ὥσπερ ἀπὸ συνθήκης
 μία γενόμενοι γλωῶσσα, μὴ δέχεσθαι ἔφασαν τὴν εἰρήνην, μηδὲ
 βούλεσθαι ὅλως βουλεύεσθαι περὶ τούτου. „ἰδοὺ γὰρ, ὡς
 20 ἀκούομεν, βασιλεῦ, εἰς ἔσχατον ἀφιγμένος κινδύνου, καὶ μό- B
 γις θεοῦ συναιρομένου τὸ ἀποθανεῖν διαφυγῶν, τοῖς αὐτοῖς V. 51

14. εἰσι. Haec vox suo loco, ut videtur, mota est, subiiciendaque est post ἡ ἀξίωσις, et ita totus locus legendus: ἀσπάζοιτο τὴν εἰρήνην. καὶ τούτου χάριν ἡμᾶς μὲν β βουλοίμεθα αἰτεῖν etc. repudiato illo: καὶ ἡμᾶς βούλοιο, quod per oscitantiam forsan irrepserit. ED. P. Prior coniectura vera, altera non item, ut opinor. In verbis καὶ ἡμᾶς βούλοιο, quae praecedenti αὐτὸς τὸ respondens, supplendum est ἀσπάζεσθαι τὴν εἰρήνην.

contra sensim minuebantur et debilitabantur. Byzantii status rerum erat huiusmodi.

20. Postera luce iunior imperator primoribus universis et ordinum ducibus convocatis, ubi de exercitu et hesternis turbis, ut de re parum laudabili et decora querelam habuit, (neque enim e malo boni quippiam existere posse,) et se nunc quidem turbarum illarum auctoribus ignoscere, tamquam nesciis, sibi talia displicere: si quid in posterum simile attentaverint, pro dignitate in eos animadversurum professus est, quo de consultandum esset, exposuit. Avus noster, inquit, pacem se amplexurum declaravit, pollicitus se, quod voluerimus, libenter praestitutum. Restat ut quisque vestrum dicat, quod futurum e re publica senserit. Hic omnes velut ex composito, uno ore clamare, neque accipere se pacem, neque super hoc negotio consuli velle. Ecce enim tu, imperator, in extremum, ut fama est, devolutus discrimen, et vix morti, Deo opitulante, elapsus, in

Constantinensis.

7

A. C. 1321 ἢ καὶ χεῖροσι κακοῖς περιπεσεῖν φιλονεικεῖς. δεόμεθα δὲ σου τοῦ τοιαῦτα λογίεσθαι ἀποτρέπεσθαι ὅμως ἐπειπερ, ὡς σὺ φῆς, ὁ σὸς πάππος εἴρηκε καὶ βασιλεὺς, ὡς ὅπερ ἂν αὐτὸς ἐθέλῃς αἰτεῖν, ἐκείνον ἐκπληροῦν παρεσκευάσθαι, τῆς βασιλείας λέγομεν ἀποστάνα καθ' αὐτόν ὅποι βούλοιο διαγείν, 5 σὲ δὲ εἶν τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἰθύνειν ἂν δὲ μὴ βούλοιο, πρὸς Βυζάντιον ἴεόν ἐπ' αὐτόν. οἰόμεθα γὰρ οὐδὲ μέγρι τειχῶν περιμενεῖν ἡμᾶς τοὺς Βυζαντίους, ἀλλ' ἐτι πορρόωτέρω C ὄντων, εἰς ὑπάντησίν τε σὴν ἐξελεθεῖν καὶ τὴν πόλιν ἂν παραδοῦναι. εἰ μὲν οὖν ὡσπερ βουλευόμεθα πείθῃ καὶ αὐτὸς, 10 ὃ βασιλεῦ, μηκέτι μέλλωμεν, ἀλλ' ἔργου ἐχώμεθα ἡδη. εἰ δ' ἄλλως αὐτὸς βεβούλευσαι, ἀλλ' ἡμῖν γε φανερωῶς φράσον, ὅπως ἕκαστος, ὡς ἂν οἶός τε ἦ, διασώζῃ αὐτόν." Τούτων οὕτως ἀπὸ πάντων ὡσπερ ἀπὸ μιᾶς εἰρημένων γλώττης, πολλὴν ὄρων ἀκαιρίαν ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ μεταπέσειν ἐπιχειρεῖν, 15 (ἦ τε γὰρ στρατιὰ ἀκάθεκτοι ταῖς ὀρμαῖς ἦσαν, καὶ μάλιστα οἱ ἐκ Γερμανῶν μισθοφόροι Λατῖνοι, ἐν οἷς ἦσαν καὶ τινες τῶν εὐπατριδῶν παρ' αὐτοῖς, αὐτὸς τε ἀήθως ἐτι εἶχε πρὸς ἅπαντας, πλὴν ὀλίγων τινῶν, καὶ οὐκ ἦν ἐκ τοῦ ῥάστου πρὸς D ἀγνώστας διαλέγεσθαι, ὡσπερ ἦν χρήσιμον τῷ καιρῷ,) πολλὰς 20 τῆς εἰς αὐτόν εὐνοίας αὐτοῖς χάριτας ὁμολογήσας, καὶ δεῖν εἶναι εἰπῶν πλείονι διασκέψει δοῦναι τὸ πρῶγμα, καὶ μὴ ἐφ' οὕτω μεγάλην πρῶξιν ἀπερισκέπτως χωρεῖν „οὐ γὰρ περὶ μικρῶν τιῶν βουλευόμεθα, ἀλλὰ περὶ τοῦ σύμπαντος σχεδόν"

eadem et deteriora mala te praecipitare contendis. Quare rogamus, uti cogitationem istam a tua mente repudies. Verumtamen quoniam avus, ut autumas, praestare paratus est quod tibi petere placuerit, censemus, uti se abdicet, et ubi locorum voluerit, sibi vivat: tu Romanum imperium capessas. Si detrectaverit, Byzantium adversus illum infestis signis procedendum. Et arbitramur, Byzantinos usque ad muros adventum nostrum haud expectaturos: sed procul adhuc distantibus occursuros urbemque dedituros. Si itaque nostro consilio flecteris, ne differamus: sed ad opus iam aggrediamur. Sin alia tibi mens, aperte enuntia, ut quisque nostrum quomodo poterit salutis suae provideat. His ita ab omnibus tamquam una lingua dictis, perspicuus imperator, valde intempestivum esse, aliorum eos conari deducere, (cohiberi enim militum furor non poterat, praecipue conductitiorum Latinorum e Germania, in quibus erant quidam domi nobiles: et ipse, paucis exceptis, omnium adhuc erat insolens, nec dabatur, quemadmodum tempus postulabat, Graecae linguae ignarus alloqui,) amplius de benevola erga se eorum voluntate gratias actis, et rem accuratius considerandam, nec ad tanti momenti negotium inconsulto accedendam, siquidem non de nugis, sed de summa rerum

διέλυσε τὸν σύλλογον, εἰς τὴν ὄψιμα τὸ πέρας τῆς βου- A.C. 1321
 λῆς ἐξαρτήσας. τούτων δὲ διαλυθέντων, ἅμα τοῖς τρισὶ πάλιν
 ὁ βασιλεὺς ἐβουλευέτο περὶ τῶν προκειμένων, ἃ συμφέρειν
 ἕκαστος οἴεται κελύσσας εἰπεῖν. εἶπεν οὖν πρῶτος ὁ Συργιάν-
 5νης „ἡμεῖς ἃ καὶ πρότερον ἐβουλευσάμεθα, βασιλεῦ, ὄντες
 ἐν Βυζαντίῳ, οὐκ ἰδίᾳ τι ἐχθραίνοντες ἐφθραγξάμεθα τῷ σῶ
 πάπῳ καὶ βασιλεῖ, οὐδὲ περὶ πλείστου τὸ κακῶς αὐτὸν ποιού-
 10μενοι παθεῖν, ἀλλὰ τῆς σῆς κηδόμενοι σωτηρίας, ἀναγκαίως
 ἐφερόμεθα πρὸς τοῦτο· ἢ γὰρ τοῦ ἐνός εὐδοκίμησις τοῦ ἐτέ- P. 64
 10ρου εἶναι φαίνεται καταστροφή· ὃ δὴ καὶ νυνὶ συμβαίνει, τῆς
 γὰρ στρατιᾶς ἀπάσης ἐπ' αὐτὸν ἴναί προθυμονίμηνς, (ἔχονται
 δὲ ὀρθῶν λογισμῶν, καὶ οὐκ ἔστιν οὐδένα νοῦν ἔχοντα ἀν-
 τειπεῖν,) εἴ τι καὶ περὶ βελίον συμβαίῃ τῶν δυσχερῶν, οὐχ
 ἡμῶν τῶν ἠναγκασμένων, ἀλλ' ἐκείνων ἂν εἴη τῶν εἰς τὴν
 15ἀνάγκην συναλασάντων. τοιγαροῦν' ἐπεὶ κοινῇ πᾶσι τὰ αὐτὰ
 ἔδοξε λυσιτελεῖν, ἡμεῖς τε οὐδεμίαν τοῖς βεβουλευμένοις μέμ-
 ψιν ἔχομεν ἐπιφέρειν, τὰ κοινῇ δοκοῦντα πράττειν ἀνάγκη.”
 Τούτοις συνεῖπε καὶ ὁ πρωτοστράτωρ τοῦ μεγάλου τε δομε-
 στίκου μὴ συνετώτερον ἑαυτὸν εἶναι νομίζειν τῶν ἄλλων B
 20ἀπάντων εἰπόντος, ὥστε τοῖς κοινῇ δοκοῦσιν αὐτὸν μόνον
 ἐναντία λέγειν, ἀνέστησαν. βαθείας δὲ νυκτὸς τὸν μέγαν δομέ-
 στικὸν ὁ βασιλεὺς μόνον παραλαβὼν, καὶ αὐτῷς ἐβουλευόντο
 περὶ τῶν αὐτῶν ἔδοκει δὲ καὶ αὐτοῖς ὀρθῶν μὲν ἔχεσθαι τὴν

22. βουλευέτο male coni. ED. P.

propemodum agatur, praefatus, in diem alterum relecta sententia,
 concilium dimisit. Quo dimisso, cum tribus illis rursus consilii ca-
 piendi deliberat: et praecipit, ut quod expedire videatur, ne taceant.
 Primus Syrgiannes sic inceptit: Quae iam ante Byzantii in congressu
 diximus, non privato aliquo in avum tuum odio, neque quod in ma-
 ximo lucro eius calamitatem poneremus, locuti sumus: sed quia de
 salute et incolumitate tua solliciti eramus, eo necessario deveniebamus:
 unius enim claritas et illustratio, alterius videtur eversio: quod
 et nunc usvenit. Quod enim exercitus universus eius oppugnandi
 desiderio fervet, aequum desiderat, nec eum quisquam prudens re-
 prehendet: et si quid odiosum atque grave illi contigerit, non id
 nostra, qui cogimur, sed illorum, qui cogunt, culpa contigerit. Pro-
 inde, quia communiter omnibus ea visa sunt conducere, et nos
 eorum consilium vituperare nullo modo possumus; quae universis
 probantur, ad rem conferenda sunt. In hanc sententiam pedibus ivit
 etiam protostrator. Cumque addidisset magnus domesticus, non se
 intelligentia omnes vincere, ut ipse solus communi iudicio adversa-
 retur, surrexerunt. Ubi plerumque noctis processit, imperator cum
 magno domestico solo iisdem de rebus deliberationem habet. Sta-
 tuunt ambo, non male cogitare milites. Quod enim molitio novi-

Δ. G. 1321 στρατιῶν λογισμῶν. τοῦ νεωτερισμοῦ γὰρ ἤδη λαμπρῶς ἐξαφθέντος, πάντες ἦσαν μετέωροι πρὸς τὰς φήμας, καὶ μεταβολῆς ἀτόπως ἤρων. κίνδυνον μέντοι τὸν ἔσχατον τὴν εἰς Βυζάντιον αὐτῶν ἀφίξιν φέρειν τῷ βασιλεῖ, ὡς πάντων εὐθύς τῷ νέῳ προσθησομένων. ὃ δὴ καὶ σκοποῦμένοις αὐτοῖς, ὅπως ἂν μὴ γένηται, καὶ πολλὰς ἐλίξεις λογισμῶν διελθοῦσιν, ἐδόκει C βέλτιστον εἶναι πρὸς Θεσσαλονίκην μᾶλλον ἐλθεῖν, ὡς ἂν ἐν V.52 τῷ μεταξύ χρόνῳ τὰ κατ' αὐτὸν κατὰ σχολὴν εὖ διαθέμενος ὁ βασιλεὺς, πρὸς τὸν πόλεμον ἀντίσχη, καὶ μὴ ἀπόληται ἐπιχειρούμενος ἐκ τοῦ αἰφνιδίου. ταύτην δὴ κυρώσαντες τὴν ἰβουλὴν, ἐτρέποντο εἰς ὕπνον. τῆς δὲ ἐπιγενομένης ἡμέρας, τῶν τε ἐν τέλει πάντων καὶ τῶν τῆς συγκλήτου συνελθόντων, παρόντων καὶ τῶν εἰρημένων Λατίνων, εἴ τι καινότερον τῶν χθὲς βεβουλευμένων ἐξεύρηται τι, ὁ βασιλεὺς ἐπυθάνετο κοινῇ „ἀτελοῦς γὰρ τοῦ βουλευμάτος καταλειφθέντος, καὶ ἡμῶν πάντων περὶ αὐτὸ ἡσχολημένων, εἰκὸς τινα καὶ προσεπινοῆσαι τι πλεόν." Παλαιολόγου δὲ τοῦ μεγάλου στρατοπεδάρχου μὴτ' αὐτὸν τι προσεπινενοηκέναι πλεόν, μὴτ' ἄλλον ἀκηκόεσθαι φραμένον, καὶ καβαλλαρίου φραμπέριν τεμπινιόλ, ὡς ἐκ

19. καβαλλαρίου φραμπέριν τεμπινιόλ i. e. equite fratre Petro de Pignolo. nam ista vox καβαλλάριος, ut in C. Florentino observavi, significat equitem honorarii aut pii ordinis. Graeca autem sic divido; φρα, id est Italice, frater, (dicunt et frate,) Μπέριν, id est Petrus; nam Graeci inferiores μ litteram plerumque in propriis praeponunt litterae π, quod viris doctis Meursio et Gretsero observatum. Istud autem Μπέριν a Perrino defluxit, quo et familiae aliquot honoratiores Galliae nostrae usae sunt. πτὲ id est de, nam πτ litterae valent δ, ut in πτάμα, pro δάμα. Πινιόλ, Piniolo; familiam quaerant quae otium est. Haec nobis monuisse sufficit. ED. P.

tatis iam quasi magnum incendium clare luceret, omnes a fama suspensi, mutationem domini vehementer appetebant. Verumtamen expeditionem hanc avo perniciem allaturam, quando ad nepotem omnes statim se applicaturi sint. Quod qua ratione impediretur, illis circumspicientibus et multa secum varie agitantibus, Thessalonicam potius eundum est visum, ut intermisso tempore senex paulatim firmatis opibus, adversariis obsistere posset, nec de improvise oppressus interiret. Hac sententia comprobata, quieti corpora mandaverunt. Die sequenti nobilibus ducibusque omnibus congregatis, praesentibus item Latinis, quorum ante mentionem fecimus, quaesitum est ab imperatore, ecquid praeter ea, quae heri voluissent, novi quippiam aliquis commentatus fuisset. Nam cum decretum nihil fuerit, et omnes eadem cogitatio occupatos tenuerit, verisimile fieri, meditando praeterea quempiam aliquid invenisse. Magno autem stratopedarcha Palaeologo dicente, nec sibi reputanti aliud occurrisset, nec ab alio novum aliquid audivisse, et caballario tamquam

προσώπου τῶν Λατίνων μηδαμῶς εἶναι τῶν χθρς εἰρημένων A.C. 1321
 μήτ' ἀληθέστερα μήτ' ἀναγκαιότερα εἰπόντος, καὶ τῶν ἄλλων
 ἐξῆς ἀπάντων τοῖς εἰρημένοις ἐπιψηφισαμένον, καὶ τὴν εἰς Βυ-
 ζάντιον ἀφίξιν ἐπισπευδόντων, ὡς ἅμα τῷ φαῆναι προσχωρη-
 5000, καὶ τέλος εἰς ἰκετεῖαν ὑπὲρ τοῦ ταῦτα πράττειν καταλη-
 ξάντων, ὁ βασιλεὺς, μικρὸν ἐπισχῶν· „ἀλλ' ἔμοιγε" εἶπε „τὸ
 Σολομώντειον καλῶς εἰρήσθαι δοκοῦν, τὸ, εἶναι σωτηρίαν ἐν
 πολλῇ βουλῇ· καὶ πολλὰ πολλάκις περὶ τῶν αὐτῶν βουλευσα-
 μένω, ἐξεύρηται τι καὶ τῶν εἰρημένων πλέον, ὃ δὴ καὶ δεῖν P. 65
 10 εἶδοξεν εἰς μέσον θεῖναι, ὡς ἂν, εἰ καλῶς ἔχει, δοκιμασθῆ.
 ἔμοι πρὸς τὴν Ἀδριανοῦ τήνδε πόλιν ἀφιγμένω, αὐτοὶ τε πολ-
 λὴν ἐπεδείξαντο τὴν εὐνοίαν κοινῇ πάντες περὶ ἐμὲ, καὶ αἱ ἄλ-
 λαι πᾶσαι κατὰ τὴν Θράκην ἄχρι Χριστουπόλεως προσεχώρη-
 σαν πόλεις· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὅσον ἦν στρατιωτικὸν ἐν ταῖς
 15 Θρακικαῖς κώμαις καθιδρυμένον, οἷς καὶ πολλὴν ὀφείλειν τὴν
 χάριν ὁμολογῶ ὡς ἀγαθοῖς περὶ ἐμὲ προῖκα γεγενημένους. αἱ
 μέντοι κατωτέρω Χριστουπόλεως πολλαὶ καὶ περιφανεῖς οὐ-
 σαι πόλεις ἄχρι καὶ Ἀκαρνανίας καὶ Δαλματίας ὑπήκοοι Ρω- B
 μαίοις, καὶ στρατιὰν οὐκ εὐκαταφρόνητον ἔχουσαι καὶ στρα-
 20 τηγούς πολλοὺς τε καὶ ἀγαθοὺς, οὐδέμια προσεχώρησεν ἡμῖν.
 ὅπερ ἐμὲ ταραχῆς ἐπέπλησεν οὐκ ἀπαντήσαν κατὰ γνώμην.
 οὐδ' εἶναι νομίζω λυσιτελεῖς ὡς οὐδενῶν καταφρονήσαι, ἀλλὰ

7. Proverb. 11. ED. P.

ex persona Latinorum affirmante, die hesterno dictis nihil esse ne-
 que verum magis, neque magis necessarium, ceterisque ordine omni-
 bus eadem asseverantibus, et expeditionem in Byzantium festinan-
 tibus, quod, simul apparuissent, deditum iri aiebant: et postremo
 in preces, ut eo sibi liceret ire, desinentibus, imperator paulum
 moratus, At mihi, inquit, Salomonis illud praeclare scriptum vi-
 detur, salutem esse, ubi multa sunt consilia. Et cum saepius ac
 multum super iisdem rebus consultaverim, aliquid praeter hactenus
 dicta amplius inveni, quod in medium afferendum existimavi, ut a
 vobis quantum valeat, ponderetur. Postquam Adrianopolin veni,
 et cives cuncti benevole me acceperunt, et reliqua Thraciae oppida
 universa usque Christopolin in fidem auctoritatemque nostram
 sese contulerunt: quod et manipuli militares in vicis habitantes
 fecerunt, quibus gratuito mihi commodantibus, magnum a me be-
 neficium deberi confiteor. Sed quae infra Christopolin usque ad
 Acarnaniam et Dalmatiam sunt urbes complures et florentes
 Romanis subiectae, in quibus cohortes minime aspernandae, cum
 multis strenuisque ducibus, earum nulla hactenus deditionem no-
 bis fecit. Quod quia secus accidit, quam cupiebam, mihi magno-
 pere molestum est. Nec fructuosum fore credo, illas ut nullius
 momenti despiciere, sed societatem et communionem illarum aesti-

A.C. 1321 περὶ πλείστον ποιήσασθαι καὶ τὴν ἐκείνων συμμαχίαν καὶ κοινωσίαν. τούτου χάριν ἀναγκαῖον εἶναι μοι δοκεῖ τὴν πρὸς ἐκεῖνα φέρουσαν πρῶτον ἐλέσθαι. προσχωρησάντων δὲ ἐκείνων, πρὸς τὴν Κωνσταντίνου βαδιούμεθα θαρσύνοντες, οὐτ' ὀπίσω πολεμίους καταλιπόντες, καὶ διπλασίω τὴν δύναμιν προσκτη-5
C σάμενοι." βασιλεὺς μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπε, τὴν πρὸς τὴν ἐσπέ-
ραν ἐλέσθαι κείθειν ἐπιχειρῶν· οἱ δ' αὖθις τῶν προτέρων ἐχόμενοι λογισμῶν, πρὸς Βυζάντιον ἔλεγον ἀπίναί δεῖν καὶ ἄλλοσε μηδαμῇ, ὡς οὐδὲν ὄν ἔργον αὐτὸ κατασχεῖν, καὶ μὴ παρατείνειν τὸν πόλεμον, ἀλλὰ συναιρεῖν. 10

D καὶ Ἐν τούτοις τοῦ μεγάλου δομestικού φθεγγομένου
V. 53 μηδὲν „οὐ δ'” ἔφασαν „ἀνθ' ὅτου μὴ καὶ αὐτὸς περὶ τῶν πα-
ρόντων γνώμην εἰσάγεις, ἀλλ' οὕτως ὡς καινοῦ μηδενὸς γινο-
μένου σιωπὴν ἀσκεῖς;” „ὅτι γε” εἶπεν „οὐ βουλευομένου, ἀλλὰ
τὴν βουλὴν ἐπικυροῦντας ὁρῶ. εἰ γὰρ ἐβουλευέσθε, τάχ' ἂν τι 15
καὶ αὐτὸς εἶπον τῶν συμφερόντων. οὐ μὴν ἀλλ' ἐπέλεπε ἐπέθε-
σθε, ἃ νομίζω συμφέροντα ἔρω. καὶ πρῶτον μὲν ἐπεισὶ μοι θαν-
μάζειν, ὅθεν οὕτω κενεῖκατε ἑαυτοὺς, σὺν οὐδενὶ πόνῳ καταλή-

P. 66 ψεσθαι τὴν Κωνσταντίνου μόνον ὀφθέντες. εἰ μὲν γὰρ τι πλέον ἴστε ἢ ἐπύθεσθε ὧν καὶ αὐτὸς ἐπίσταμαι, ὃ, τι ποτ' ἂν εἴη μα-20
θεῖν ἐβουλόμην εἰ δ' οὐδὲν, τὰναντία παντάπασιν ἔμοι φρονεῖ-
τε. ἐγὼ γὰρ πόλιν οὕτω μεγάλην καὶ πολυάνθρωπον, καὶ χρήμα-
σι καὶ ὄπλοις καὶ στρατιώταις δυνατωτάτην, καὶ βασιλέα ἔχου-

mandum maximi. Quare meo iudicio ante omnia iter eo intenda-
mus necesse est. Ubi se illae nobiscum coniunxerint, tum denique
neque hoste iam a tergo relicto, et viribus altero tanto auctis, ad
Constantinopolin oppugnandam sidenter accedemus. Hactenus impe-
rator, profectionem illis in occidentem persuadere laborans videlicet.
At illi in sententia pristina perseverantes, Byzantium, alio nus-
quam iter conferendum dicere, quod eo potiri nihil sit negotii,
bellumque contrahere potius, quam ducere oportere.

21. Inter haec tacente magno domestico, Quid tu, inquit,
cur non etiam profers, de proposita re quid sentias? cur, quasi
nihil agatur novi, ita siles? Quod vos, occurrit ille, non consilia
agitant, sed consulta iam rata facientes video. Etenim si consul-
taretis, forsitan ego quoque utile quiddam in medium protulissem.
Nihilo minus quia sciscitamina, non celabo, quae conductura de-
cerno. Principio miror, unde in eam opinionem veneritis, labore
nullo, sed conspectu solo Constantinopolin esse capturos. Nam si
vos amplius aliquid nostis auditioneve accepistis, quam ego scio,
quid illud tandem sit, nosse velim; sin minus, tum vos longissime
ab opinione mea disceditis. Ego siquidem civitatem adeo amplam
et frequentem, pecuniis, armis, militibus potentissimam, imperato-

σαν ἡγκαθεστῶτα, οὕτω μὲν συννετὸν, ἐπὶ τοσοῦτοις δ' ἄρξαντα. C. 1321
 χρόνους καὶ πολλὸν ἔχοντα περὶ αὐτὸν εὐνοϊκῶς διακειμένον,
 καὶ χρήμασιν ἐρῶμενον, οἷς αὐτῆ πείσει προσέχειν τὴν στρα-
 τιάν, οὐ τῶν ῥᾶστων, ἀλλὰ τῶν δυσκολωτάτων εἶναι νομίζω κα-
 55 τασχεῖν. καὶ χωρὶς δὲ τούτων τῶν παλαιῶν τις Ἑλλήνων σοφὸς
 μὴ τὰ τοιαῦτα ῥαδίως ἐλπίζειν πείθει, πολλὰ τὰ μεταξὺ χειλέ- B
 ων καὶ κύλικος εἶναι εἰπών. ἔστι δὲ τις καὶ στρατηγὸς νόμος,
 ἐπίσης ταῖς εὐτυχίαις καὶ τὰς δυσπραγίαις μετρεῖν, καὶ οὗτος
 ἄριστος στρατηγῶν, ὅστις ἢ ἐπιτυγχάνων νικᾷ, ἢ ἀποτυγχάνων
 100 οὐκ ἀποβάλλει τὰ ὄντα. σκέψασθε δὴ, εἴγε νῦν ἐπιστρατεύσαντες
 τῇ Κωνσταντίνου, οὐχ οἰοί τε γενώμεθα ἐλεῖν, ὅποσα συμβή-
 σεται τὰ δυσχερῆ. εὐθὺς μὲν γὰρ ἀνάγκη τοὺς τῆ πρεσβυτέ-
 ρῃ βασιλεῖ προσκειμένους, ἡμῶν ἀπράκτων ἐπανελθόντων,
 ἀναδαρσῆσαι τε καὶ εἰς ἐλπίδα τοῦ νικήσειν γενομένους προθυ-
 15 μότερον ἂν ἡμῖν ἐπέλθειν, οὐπερ αὐτοὶ ἐαντοῖς ἡμεῖς ἂν φα- C
 νείημεν αἰτιώτατοι βουλευσάμενοι κακῶς. ἔχοντες δὲ ἐκατέρω-
 τεν τοὺς πόλεμους, (ἐκ τε γὰρ τῶν κατὰ τὴν ἔω τοῖς Ῥωμαίοις
 ἄπληκτων πόλεων καὶ αὐτοῦ Βυζαντίου δυνατὸν ἀξιόμαχον ἡμῖν
 ἀφροισθῆναι στρατιάν, καὶ ἐκ τῆς ἐσπέρας ἐτέραν ὁμοίαν,) αὐ-
 20 τοὶ ἐναπειλημμένοι μέσοι, ἢ διαφθορησόμεθα, μὴ δυνάμενοι ἀν-
 τέχειν πρὸς ἀμφίβολον τὸν πόλεμον, ἢ κακῶς ἀπαλλάξομεν, τῶν
 μὲν πολεμίων ἐκατέρωθεν ἐπικειμένων, τῶν προσχωρησάντων δὲ
 ἀφισταμένων, διὰ τὸ ἐν ἐλπίσιν ἡμῶς εἶναι διαφθορησέσθαι. καὶ
 πρὸς ἔτι τούτοις ὄπλων δεησόμεθα καὶ χρημάτων, τοῖς μὲν ἦδη

rem sinu suo continentem, eumque tam prudentem, tot annis im-
 peritantem, multorum benevolentia septum, pecunia abundantem,
 qua exercitum sibi obligabit, occupare, multo difficillimum esse
 constituo. Praeterea e veteribus Graecis vir sapiens monet, ne hu-
 iusmodi temere speremus; ait enim, multa cadere inter calicem
 supremaque labra. Est autem et ducum lex, commoda paribus ex-
 aequare incommodis: illeque habendus optimus, qui aut voti com-
 pos vincit, aut voto frustratus, quae tenet, non amittit. Animad-
 vertite igitur, si Constantinopolin moverimus eaque potiri nequive-
 rimus, in quot nos difficultates induemus. Illico enim oportebit
 stantes a seniore imperatore, nobis obsidionem solventibus, spiritus
 sumere et spe victoriae elatos, recedentes cupidius invadere, cum
 ipsi nosmet de consilio male capto accusabimus. Habentes autem
 utrimque hostem, (ex urbibus quippe Romanis in oriente, et ex ipso
 Byzantio comparari exercitus nostro nihilo inferior potest, et ex
 occidente alius aequae similis,) nos in medio conclusi aut interibimus
 ex utraque parte non valentes resistere, aut hostibus hinc et inde
 incumbentibus, sociis autem metu interitus nostri deficientibus,
 turpiter evademus. Adde quod armis et sumpta egebimus: ut et

- A.C.1321 ἀφεστῶσι πολεμοῦντες, τοῖς δ' ἔτι μένουσι φρουρὰς ἐγκαθιδυστάτες, ὅπως μὴ ἀποστῶσιν· ἃ ἐς ὅσας ἀνάγκας ἡμᾶς καταστήσει, συνορᾶν χρή. ἔτι δὲ κἀκεῖνο ἐνεθυμήθη, ὡς ὁ τῶν Τριβαλῶν ἡγεμὼν καὶ ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς Σφεντισθλάβος, κηδεσταὶ βασιλέως ὄντες, νῦν μὲν διαφέρονται πρὸς 5 αὐτὸν ἰδίων τινῶν ἐνεκα αἰτιῶν· ἂν δὲ διὰ τὸν πρὸς ἡμᾶς
- V.54 πόλεμον διαλύσῃται πρὸς αὐτούς, καὶ κελεύσῃ βοηθεῖν, πολεμίους αὐτοῖς χρησόμεθα φοβερωτάτοις. τοιαῦτα μὲν καὶ ἕτερα δυσχερέστερα ἀναφησεται ἡμῖν κακὰ, ἂν μὴ αὐτοβοεῖ τὴν πόλιν ἔλωμεν, καθάπερ αὐτοὶ φατε· ἂν δὲ τραπώμεθα 10 πρὸς τὴν ἐσπέραν, πρῶτον μὲν τὸ κωλύσον οὐδὲν, ἅπασαν ὑφ' ἑαυτούς ποιήσασθαι ἐκ βραχεῖ ὅτ' τε γὰρ ἐσπέριοι, ἀνδιόρητοι πρὸς τὰς ἀποστασίας, καὶ προαχωρήσουσι ῥαδίως τῷ νέφ βασιλεῖ, χαίροντες πρὸς τοὺς νεωτερισμοὺς, ὅτ' ἔφεστηκότες ταῖς πόλεσιν ἡγεμόνες, ὑπὸ τε τῶν ἰδίων ἕκαστος πολιτῶν ἐκ- 15 βιαζόμενος καὶ τὴν ἀθλίαν δεδουκότες τῆς τύχης, οὐκ εἰδότες πρὸς ὁπότερον τῶν βασιλέων τὸ κράτος χωρήσει, τῷ δυνατωτέρῳ τὸ νῦν ἔχον φαινομένῳ καὶ αὐτοῖς ἐπικειμένῳ παραδώσουσι τὰς πόλεις. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ βασιλεὺς καὶ χοῦμασι καὶ τιμαῖς καὶ δωρεαῖς ἄλλαις ἀμειβόμενος τοὺς προσιώτας 20 πρὸς ἑαυτὸν, καὶ τοὺς μὴ βουλομένους πρότερον ἂν ἐφέλκυσαν· ἔπειτα δὲ καὶ οὗς εἶπομεν ἡγεμόνας τῶν ὁμόρων ἡμῖν ἐθῶν ἀποκνήσουσιν ἡμῖν ὡς δυνατοῖς ἀντικαθίστασθαι πρὸς πόλεμον, ἢ συμμαχήσουσι. ἐὸ γὰρ δυνατόν εἰς ἀντίδοσιν ποιεῖ

desertores oppugnemus, et iis, qui in fide manserunt, ne ipsi quoque desciscant, praesidia imponamus. Haec in quantas angustias nos coniectura sint, intelligendum est. Illud insuper mecum revolvi, et Triballorum principem et Moesorum regem Sphentisthlabum, imperatoris avi cognatos, privatas cum eo similitates modo exercere. Quodsi, propter bellum istud composita lite, ad se adiuvandum illos invitaverit, hostes eos imprimis formidabiles patiemur. Ista et alia intolerabilia mala nobis exorientur, nisi quem admodum vos futurum dicitis, urbem primo statim impetu capiamus. At vero si ad occidentem nos convertamus, primum nihil vetabit, quo minus brevi totum in potestatem redigamus: occidentales enim suoapte ingenio ad defectionem propendent, et ut rebus novis gaudentes, non difficulter iuniori imperatori sese tradent. Urbium vero praefecti, unusquisque a civibus suis coacti, incertosque casus metuentes, nec liquido scientes, utrius futurum sit imperium, qui in praesens potentior videbitur, et ipsis institerit, ei urbes addicent. Neque hic consistetur: sed imperator praeterea partim argento, partim honoribus, partim aliis congiariis ad se transeuntes remunerans, etiam prius a se alienos alliciet. Deinde quoque finitimarum gentium principes, quos diximus, aut prae ignavia resistere nobis, ut

τοὺς βαρβάρους μᾶλλον πρὸς φίλιαν τρέψεσθαι· ποιησάμενοι **A. C. 1321**
 δὲ ἕφ' ἑαυτοὺς τὴν ἐσπέραν ἀντιζῆλον οὖσαν ἤμιν, καὶ δι-
 πλασιάσαντες τὴν δύναμιν, ἀσφαλῶς ἤδη πρὸς Βυζάντιον βα-
 διούμεθα. κἂν μὲν προσχωροίη, εὖ ἂν ἔχοι· εἰ δὲ μὴ, περι-
 5καθεσθέντες ἐκπολιορκήσομεν τῷ χρόνῳ, οὐδενὸς ὄντος τοῦ
 ἀπανίστασθαι καταναγκάσσοντος. τούτων δὲ ἕνεκα τὴν βασι-
 λέως γνώμην λυσιτελεῖν οἴομενος ἐς τὰ μάλιστα, αὐτῇ συνεί-
 πον· καὶ πλείω δ' ἕτερα τούτων ἔχων, παρὶ μὲν εἰπεῖν ἐκῶν. **C**
 εἰ μὲν γὰρ οἶοί τε ἔστε τὴν βουλήν μεταβαλεῖν, ἀρκέσει καὶ
 10ταῦτα· εἰ δ' οὐχ οἶοί τε, εἰκῆ κἀκεῖνα λέγοιτο ἄν." Τοιαῦτα
 μὲν καὶ βασιλεὺς ὁ νέος καὶ δομέστικος ὁ μέγας μετ' αὐτὸν
 διειλέχθησαν πρὸς τὴν στρατιάν, οὐχ οὕτω καὶ λυσιτελεῖν φρο-
 ποῦντες. ἤδεσαν γὰρ ἀκριβῶς ἕκ τε τῶν αὐτομόλων καὶ ἐκ τῶν
 ἐκ Βυζαντίου πρὸς αὐτοὺς κρύφα διαλεγόμενων, ὥς ἅμα τῷ
 15φανῆραι αὐτοὺς εἰσδέχονται Βυζάντιοι διάραντες τὰς πύλας,
 ἅμα μὲν ἐκπεπληγμένοι τὸν νέον βασιλέα, ὥς ἐν ὀλίγῳ καὶ
 τῆς ἄνω Θράκης καὶ τῆς παραλίου μέχρι καὶ αὐτοῦ Βυζαν-
 τίου κύριον γεγενημένον, καὶ πολλὴν ἐπαγόμενον στρατιάν·
 ἅμα δὲ καὶ εὐνοϊκῶς διακείμενοι πρὸς αὐτόν. δεδουκότες δὲ μὴ **D**
 20ὄ πρεσβύτερος βασιλεὺς εἰς κίνδυνον καταστῆ ἄλουσης τῆς Κων-
 σταντίνου, ἐπλάττοντο τὴν πρὸς ἐσπέραν ἐκστρατείαν λυσιτελε-
 στέραν οἶεσθαι. φανερῶς γὰρ εἰπεῖν τὴν αἰτίαν, δι' ἣν οὐ βού-
 λονται ἄρτι ἐπιστρατεύειν αὐτῷ, οὐκ ἀσφαλὲς εἶναι ἐδόκει διὰ

bello potentibus, non audebunt, aut nobis opitulabuntur. Sic enim
 barbarorum est ingenium, quo adversarium ad se ulciscendum prae-
 valentiorē vident, eo magis se illi amicos esse student. Subacto
 autem occidente, qui nobis pro oriente erit, exercituque duplicato,
 tam saepe Byzantium movebimus. Et siquidem se deliderit, bene;
 sin secus, circummissum ipsa diurnitate expugnabimus, cum, quod
 nos depellat, nihil erit. His de causis imperatoris sententiam ut
 utilissimam probo eique subscribo: et cum plura habeam dicere,
 libens omitto. Nam si consilium mutare potestis, etiam ista suffi-
 cient: si non potestis, in ventum et illa loqueremur. Hunc in mo-
 dum et imperator nepos, et magnus domesticus, contra quam expe-
 dire arbitrabantur, cum militibus agebant: optime enim cum ex
 transfugis, tum ex occultis Byzantium colloquiis didicerant, simul
 atque coepti essent conspici, populum portas ad eos intromittendos
 patefacturum: partim quod iuniori vellent, partim quod eum obstupesce-
 rent, qui brevi tempore et superiorem et maritimam Thraciam sibi sub-
 didisset, tamque ingentes copias adduceret. Verumenimvero cum time-
 rent, ne capta urbe in senem imperatorem inhumanius aliquid designare-
 tur, expeditionem occidentalem sibi fructuosiorē videri comminisci vo-
 luerunt. Nam sine integumento causam edere, ob quam per id tempus
 Constantinopolin adoriri nollent, parum fore tutum credebant: quando

- A.C. 1321 τὸ τὴν στρατιὰν ἔτι πρὸς βασιλεῦσιν τὸν νόον ἀβέβαιον εἶναι, καὶ διαλυθησομένην, εἴ τι πύθοιντο τοιοῦτον. πρὸς ταῦτα οἱ τε λογάδες καὶ σύμπασα στρατιὰ „εὖ μὲν εἰρησθῆναι πάντα καὶ στρατηγικῆς ἐμπειρίας ἀξίως, οὐδ' αὐτοὶ ἀρηθησόμενοι ἄν' εἶπον „ὡ βασιλεῦ· ἢ τε γὰρ ἐσπέρα πολλή καὶ πόλεις ἔχουσα 5 πολλὰς καὶ περιφανεῖς, καὶ στρατιὰν ἅμα στρατηγούς βελτί-
- P. 68 στοις οὐκ εὐκαταφρόνητον, καὶ ῥαδίως προσχωρήσει, καθάπερ ἔφητε καὶ αὐτοί. ἐκείνο μέντοι θαυμάζειν ἡμῖν ἐπῆλθε τοῦ μεγάλου δομestίκου, ὅπως τὸ μὲν τὴν ἐσπέραν ὑφ' ἑαυτοῦ ποιήσασθαι τῶν πάντων ῥαδίων ἀπέφησεν εἶναι, τὸ δ' εἰσελθεῖν 10 δύσκολον ἐλθόντας εἰς τὴν Κωνσταντίνου. ἐκείνου γὰρ ὄντος ῥαδίου, ἢ δὴ καὶ αὐτὸς ἔφη, τοῦτο πολλῶ τῷ μέτρῳ τῆ ῥα-
- V. 55 στώγῃ διαφέρειν αὐτοὶ οἴομεθα. ἐπεὶ δ' ἀπάσαις ταῖς ψήφοις τὸ πρὸς τὴν ἐσπέραν ἐκστρατεύειν παρὰ σοί, βασιλεῦ, κεκρατηκὸς ὄρωμεν, συστρατεύσουσι μὲν καὶ ἡμῶν, ἐπίταγμα σὸν 15 ἐκπληροῦντες, ὅσοι δὴ καὶ βουλήσονται· πλὴν οὐ μετὰ τῆς Β' ἰσῆς προθυμίας, ἡνωκασμένως δέ. ἄν δ' ὥσπερ ἀξιῶμεν αὐτοί, τὴν ἐς Βυζάντιον ἴωμεν, πάντες τε ἅμα ἐψόμεθα καὶ προθυμίᾳ σὺν πολλῇ. διὸ δὴ σου δεόμεθα, πρὸς τὴν ἀξίωσιν ἡμῶν ὑπέξει, δικαίαν τε οὖσαν καὶ ἐς τὰ παρόντα λυσιτελεστάτην.” Τοιαῦτα 20 μὲν καὶ οἱ τῆς στρατιᾶς ἡγεμόνες εἶπον. ὄρων δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν ἐπὶ τὸ Βυζάντιον αὐτοῖς ὁρμὴν οὐκ ἀμβλυνομένην, βιάζεσθαι τε οὐκ ἔχων, τῆς εὐνοίας ἅμα καὶ τῆς εὐπειθείας ἐπαινέσας αὐτοῦς, ὅτι καὶ ἂ μὴ βούλοιντο διὰ τὴν εἰς αὐτὸν εὐπειθεῖαν συνέ-

fides exercitus erga imperatorem iuniorē adhuc nutaret, et si quid tale audiret, dilaberetur. Ad haec nobiles universusque exercitus, responderunt, non se negare, convenienter et ex usu artis imperatoriae dicta esse omnia: late enim patere occidentem orbem, multas et inclitas sustinere urbes, copias habere haud aspernabiles, cum ductoribus fortissimis, levique momento, ut ambo affirmassent, se dediturum. Mirari tamen, quomodo magnus domesticus occidentem sub ditionem subici facile admodum posse, Constantinopolin autem intrare cum exercitu esse difficile asseveraverit. Cum enim illud prius, ex eius quoque sententia, difficile non sit, hoc suo iudicio multis partibus tamen esse facilius. Et quoniam occidentalem expeditionem apud animū imperatoris velut omnibus suffragiis obtinuisse cernerent, ituros secundum mandata quotquot velint; non tamen aequē alacriter, sed ingratis. Si, quod cuperent, Byzantium peteretur, mira voluptate neminem non secuturum. Quare se illum orare maiorem in modum, iustae ipsorum praesentique statui opportunissimae postulationi obsequeretur. Idem duces aiebant. Imperator videns eorum Constantinopolis invadendae libidinem nihil prorsus languescere, cum cogere non posset, de benevolentia obedientiaque commendatos, qui etiam a quibus abhorrent, studio sibi ob-

θεῖτο δρᾶν, τὴν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἔφηκε πορείαν. A. C. 1321
 οἱ δὲ ἄσμενοι δεξάμενοι τὸν λόγον, καὶ μονοουχὶ Βυζαντίου
 δόξαντες κεκρατηκῆναι, παρεσκευάζοντο πρὸς τὴν πορείαν. ἐπεὶ C
 δὲ οὐκ ἠδυνήθησαν τὴν πρὸς Θεσσαλονικὴν ἐλεύσθαι πείσαι
 5τὴν στρατιάν, συνεώρων τε ἤδη τῷ πρεσβυτέρῳ βασιλεῖ ἐς
 κίνδυνον τὰ πράγματα χωρήσοντα, ἅμα τῷ μεγάλῳ δομestί-
 κῳ ὁ βασιλεὺς ἐβουλεύσαντο τῷ πρεσβυτέρῳ βασιλεῖ διὰ γραμ-
 μάτων κρύφα τὴν ἔφοδον αὐτῶν δηλώσαι. ὅπερ εἰ κατάδηλον
 σπηγνέχθη γενέσθαι τῇ στρατιᾷ, τάραχον ἂν ἐποίησεν οὐκ
 10δλίγον, ὡς ὑπὸ τῶν σφετέρων ἀρχόντων καταπροδιδομένοις.
 γράφει δὲ βασιλεὺς ὁ νέος, τοῦ μεγάλου δομestίκου τὰ γράμ-
 ματα ἐγχαράττοντος, τῷ πάππῳ τοιαῦτα· „ὦ θεϊότατε βασιλεῦ,
 ὥσπερ πολλάκις, καὶ νῦν θεὸν ἐπιμαρτύρομαι τοῖς λεγομένοις,
 ὡς οὐτ' αὐτόθι παρῶν ἔμαντῷ τι σύνουδα πρὸς σὴν ἔχθραν D
 15ἔξευρασμένῳ, οὐτ' ἐπὶ τούτοις ἀπέστην ὡς τρόπῳ παντὶ κα-
 κώσων τὰ σά· ἀλλ' ἵνα μόνον τὸν ἐπηρτημένον ἔμοι κίνδυνον
 δυνήθῃ διαφυγεῖν. νυνὶ δὲ τοῦτο μὲν ἔμοι περίεστιν ἐν τῷ
 ἀσφαλεῖ ὄντι, σὲ δ' ἐκ τοῦ ἐναντίου παρὰ πᾶσαν ἐμὴν βού-
 λησιν ὁ κίνδυνος περιέστηκεν. ἰδοὺ γὰρ, πάσῃ χρησάμενος μη-
 20χαρῇ ὥστε τὴν στρατιάν πρὸς τὴν ἐσπέραν τραπέσθαι πείσαι,
 ἀδυνατώως ἔσχον. ἀνάγκη δὴ πᾶσα ὑμῖν ἐπελθεῖν. ἐγὼ μὲν
 σὴν σχολαίτερον βαδιοῦμαι νοσεῖν πλαττόμενος· εἰσβαλὼν δὲ
 περιάσομαι τὴν ταχίστην ἀναχωρεῖν. σοὶ δ' ἐν τοσούτῳ φρου-

10. καταπροδιδομένη coni. ED. P., sed nihil mutandum.

temperandi facere annuissent, Constantinopolin ire permisit. Vocem
 eius milites gratulabundi excipiunt, et Byzantium tantum non in
 manibus iam se habere opinantes, iter parant. Ergo quoniam ab
 exercitu impetrare nequivissent, ut Thessalonicam duci mallet, in-
 telligebantque seniore imperatorem venire in periculum, ipse et
 magnus domesticus clam illum per epistolam de hoc adventu admo-
 nere decernunt. Id si miles comperisset, tamquam a principibus
 suis proditus, quas non turbas excitasset? Eam epistolam dictante
 imperatore iuniore domesticus exarat in haec verba: Ut antehac sae-
 pius, sic nunc Deum dictorum testem appello, sacratissime impera-
 tor, neque cum illic degerem, facinoris conscium fuisse, tui odio
 admissi, neque ideo inde abiisse, ut omni ratione detrimenta tibi
 inveharem: sed ob id solum, ut impendens cervicibus meis discrimen
 effugerem; quod quidem loco securo constitutus effugi; te contra,
 me quamvis penitus nolente, discrimen involvit. Ecce enim, cum
 nihil non tentarim, ut exercitui in occidentem transitum persuade-
 rem, nihil egi. Nos igitur contra te venire necesse est omnino. At
 ego morbum simulans, lentius castrametabor, et post primum incur-
 sum dabo operam, ut citissime recedam. Tibi interea palatium prae-
 sidio firmare licebit, portisque urbis quos habes tui studiosissimos

- A.C. 1321 ρᾶ τε ἐξέσται ἀσφαλίσασθαι τὰ βασίλεια, καὶ ταῖς τοῦ Βυ-
 ρ. 69 ζαντίον πύλαις τοὺς μάλιστα ἐνούστατους σοι ἐπιστήσαι μι-
 σθοφόρους, ἔχοντας ὀπίστας ἱκανοὺς ταῖς τῶν ἐπιβουλευόντων
 ὁρμαῖς ἀντιστῆναι. κἄν τι μόνον πρὸς τὸ εἰσδέξασθαι ἡμᾶς
 κώλυμα εὐρεθῆ, ὡς πρὸς ἀδύνατον τὴν ἐπιχείρησιν ἀπάξω
 τὴν στρατιάν. δέομαι δὴ μὴ τοὺς λόγους ὑποπεύσαντα ὡς
 ἐμοῦ διαφορομένον, ἀποῤῥέφθνυμῆσαι πρὸς τὸ τὴν ἀσφάλειαν
 ἐξαρτύσασθαι. πέπεισμαι γὰρ αὐτὸς ἀκριβῶς ἐκ τῶν αὐτόθι,
 ὡς ἅμα τῷ φανῆναι εἰσδέξονται ἡμᾶς." Τοιαῦτα μὲν ὁ νέος
 βασιλεὺς ἐπέστελλε τῷ πάππῳ, τῶν πιστοτάτων οἰκετῶν τιμι-
 Β τοῦ μεγάλου δομεστίκου χρησάμενος διακομιστῆ. αὐτὸς δὲ
 ἄρας ἐξ Ὀδρουσῶν ἅμα πεντακισμυριοῖς ἱππεῦσιν ἢ ὀλίγου δέου-
 σιν, ὡς εἰκάζετο, (οὐ γὰρ ἐξῆν ἀκριβῶς τὸν ἀριθμὸν εἰδέναι,
 οἷα δὴ πολλῶν καὶ τῶν μὴ πρὸς στρατιάν τεταγμένων συστρα-
 τευομένων πρὸς χάριν τῷ βασιλεῖ,) ἦει τὴν ἐς Βυζάντιον, πν-15
 κνὺς καὶ συνεχεῖς τὰς στρατοπεδείας ποιούμενος οἷα δὴ νοσῶν.
 C κβ. Ἐν τούτοις δὲ ἀφικνεῖται πρὸς αὐτὸν καὶ παρὰ
 V. 56 Σπεντισθλάβου τοῦ Μυσῶν βασιλέως, ὃς ἦν αὐτῷ κηδεστῆς
 ἐπὶ Θεοδώρῳ τῇ ἀδελφῇ, πρέσβις Μαρτίνος, τριακοσίους ἄγων
 ἱππέας καταφράκτους Μυσσοῦς, πρόφασιν μὲν ὡς συμμαχί-24
 στοντας αὐτῷ ἐπικουρίας δεομένῳ διὰ τὸν πόλεμον τὸν πρὸς τὸν
 πάππον· ἐπηγγέλλοντό τε, ὡς εἰ δέοιτο καὶ πλείονος στρατιᾶς,

3. Interpres legit ἐπιβαλόντων, quamquam nil mutandum; in-
 telligi enim potest de iis, qui intra urbem quid molirentur.
 ED. P. 12. Forte legendum πεντακισχιλοῖς. ED. P. δλ-
 γῳ legebatur antea.

praeficere; attributis cuique tot mercenariis militibus bene armatis,
 quot ad retundendam irruentium vim requirentur. Modo ingressui
 nostro obstat aliquid, continuo exercitum, ut ab urbe inexpugnabili
 revocabo. Itaque rogo te, ne verba mea, velut abs te alieni suspe-
 ctans, in tutela apparanda segnior sis. Nam quo animo cives tuos
 esse audio, simulatque nos oculis usurparint, plane intromissuros
 credo. Haec nepos avo, quendam de famulis magni domēstici fide-
 lissimum adhibens tabellarium. Dehinc ex Odrysis excedens, cum
 quinquaginta equitum millibus, aut aliquanto paucioribus, ut conii-
 cere licebat, (nec enim ad unguem iniri numerus poterat, quod multi
 non conscripti, imperatori gratificantes, una militabant.) Byzantium
 castris quam creberrimis, ac si male valeret, procedere porrexit.

22. Inter haec a Sphenthsthalabo Moesorum rege affīne suo (prop-
 ter Theodoram sororem cum eo nuptam) legatus venit Martinus,
 cum Moesis equitibus cataphractis trecentis, in speciem quidem, ut
 auxilium adversus avum, si indigeret, laturus: et promittebat, si
 maioribus copiis opus haberet, regem libenter missurum: sed revera,
 ut si eum paucitate laborantem inveniret, iniectis manibus ad regem

ἑτοιμός παρεξόντος τοῦ κηδεστοῦ· τῆ δ' ἀληθεία, ὡς, ἂν ἴδω· A. C. 1321
 σι τὸν βασιλέα στρατιᾶς ἀπορούντα, συλλαβόντας πρὸς αὐτὸν
 ἀπαγαγεῖν. δῆλον δὲ γέγονεν ἐκ τῶν μετὰ ταῦτα. ἰδὼν γὰρ ὁ
 Μαρτίνος τὴν ἐπομένην τῷ βασιλεῖ στρατιάν, ἀνεχώρησεν εὐ-
 590 εὖς ἐπ' οἶκον. ὁ βασιλεὺς δὲ τὴν ὁδὸν διανύων κατὰ μικρὸν, D
 τῆ πρὸ τῆς πεντηκοστῆς ἐστρατοπέδευσε παρὰ τὸν Μέλανα πο-
 ταμόν. ἐπαυθῆα δὲ ἀφικνεῖται πρὸς τὸν νέον βασιλέα Εὐγενία
 μοναχῆ Παλαιολογίνα, ἡ βασιλέως ἀδελφῆς Μιχαήλ, τοῦ πρώ-
 10 του τῶν Παλαιολόγων, πατρ, μεγάλη δομωστικίσσα. διεπρεσβεύ-
 15 οιστο δὲ παρὰ τοῦ βασιλέως τοιαῦτα· „περὶ μὲν τῶν προγεγε-
 νημένων πρὸς ἡμᾶς διαφορῶν ἐκ τίνων ἤρξαντο λέγειν αἰτιῶν,
 οὗ τοῦ παρόντος εἶναι καιροῦ νομίζω· ἐφ' οἷς δὲ πρότερον
 ἐπέσταλκας πολλὴν χάριν ὁμολογῶν, καὶ τῆς εἰς ἐμὲ κηδεμονίας
 καὶ ἀγαθῆς προαιρέσεως ἐπαινῶν, ἔτι μίαν παρὰ σοῦ ταύτην
 20 ἀπαιτῶ χάριν, τὴν στρατιάν αὐτόθι μένουσαν κατασχεῖν,
 ἄχρις ἂν εἰς ἓν τῶν φροντιστηρίων, ὅπου περ ἂν ἐθέλης αὐτὸς, P. 70
 καταδύς τὸν κίνδυνον διαφύγω· ἂν γὰρ ἔπι σε μετὰ τοῦ στρα-
 τοπέδου ἀπάραντα πρὸς ἡμᾶς βαδίσειν ἀγγελθῆ, οὐδεμία πρὸς
 τὸ μὴ διαφθαρήσεσθαι ἡμᾶς ἐλπίς. καίτοι γε οὐδὲν αὐτὸς
 25 ἐπέλειπον ὧν ὑπέδου τὸ μὴ οὐ καταπράξασθαι· ἐλέγχονται δ'
 ἅπαντα σπουδαζόμενα εἰκῆ. ἐμοῦ δ', ὥσπερ ἔφην, ἐν ἀσφα-
 λείᾳ γενομένου τοῦ μὴ ἀποθανεῖν, αὐτὸς ἐλευσῆ παραληψόμε-
 νος τὴν πόλιν. ποία γὰρ τις ὄνησις ἐκ τοῦ ἐμὲ ἀποθανεῖν;”
 Τούτοις τοῖς λόγοις ἐπὶ μᾶλλον ὁ νέος ἐπικαμφθεὶς βασιλεὺς,
 30 καίτοι καὶ πρότερον πάντα καὶ λέγειν καὶ πράττειν ὑπὲρ τοῦ

captivum perduceret. Quod ex eo mox claruit, quia Martinus exer-
 cito imperatorem sequente conspecto, unde venerat, subito se recepit.
 Pavis itineribus progrediens imperator pridie pentecostes supra Melanem
 flumen castra posuit. Hic eum Eugenia Palaeologina monacha, e so-
 rore Michaelis primi Palaeologi imperatoris progenita, magna dome-
 stica, convenit. Legatio haec complectebatur: De prioribus contro-
 versis inter eos, e quibus causis natae sint, dicere, nihil ad prae-
 sens tempus pertinere. Quae nuper scripserit, ob ea avum illi ma-
 gnas agere gratias, et sollicitudinem istam, ac bonam voluntatem lau-
 dare. Unam insuper gratiam cupere, ut nimirum tam diu militem
 ibi detineat, quoad in urum aliquod monasterium a nepote nomina-
 tum, periculi declinandum se abdiderit. Nam si e castris eum porro
 ad urbem viam moliri nuntietur, actum esse de vita sua: tametsi ni-
 hil eorum praetermiserit, quae nepos suggesserit: sed ea omnia inani
 studio comparata fuisse deprehensum iri. Ubi vitam suam loco tuto
 mandaverit, ipse urbem possessurus ingrediatur. Quid enim ex mor-
 te sua emolumentum caperet? Hac oratione magis emollitus iunior,
 cum antea sponte sua dicere, et facere quidvis cupiasset, ne quid seni

- A. C. 1321 *μη τὸν βασιλέα καὶ πάππον κακῶς παθεῖν οἰκοθεν ὄρημμένος, Β*
πρὸς μὲν τὴν πρεσβείαν ποιουμένην μηδεὶ καταδήλους ἐκέλευε
ποιεῖν τοὺς παρὰ βασιλέως λόγους, ὅτι μὴ μόνον τῷ μεγάλῳ
δομestίῳ, ἀλλ' ὡς ἂν οἴηται συμφέρειν οἰκονομήσει ταύς
λόγους. ἐκκλησίαν δὲ κελεύσας γενέσθαι, καὶ τῶν ἐν τέλει5
πάντων καὶ τῶν λογάδων τῆς στρατιᾶς εἰς ἐν γενομένων,
παρελθὼν εἰς μέσους, ἔλεξε τοιαύδε· „οὐδένα ὑμῶν οἴομαι
ἄγνωστὸν ὡς, διαφορᾶς ἐμοὶ πρὸς τὸν βασιλέα καὶ πάππον γε-
γεννημένης, πολλὰ τὰ μὲν ἐπράχθη, τὰ δὲ καὶ ἐν μελέτῃ
ἔτι ἦσαν, ἐμὲ πρὸς ἔσχατον κινδύνου καθιστώσα. δι' ἅπερ10
αὐτὸς τε ἀπέστην οὐ μᾶλλον τοῦ βασιλέως ἢ τοῦ κινδύ-
νου, καὶ ὑμεῖς πάρεστε βοηθήσοντες ἀδικουμένῳ. νυνὶ δὲ
C ἐμοὶ τε παρόντος ὃ προϋθέμην εἰς ἀρχῆς καὶ ὑμῖν, τῆς βο-
θείας ὁποίας ἐχρῆν γεγεννημένης, ἂν τι περαιτέρω τούτων ζη-
τῶμεν; ἐμοὶ μὲν τὸ ἀδικεῖν, τὸ ἀδικοῦντι δὲ συμπράττειν ὑμῖν15
ἂν περιστάτῃ προϋθέμην δὲ εἰς ἀρχῆς, οὐτ' ἐν πολεμίῳ μοίρα
τὸν πατέρα κατασφάπτειν, ἂν περ εἴη, οὐτε τὴν ἀρχὴν ἀφαι-
ρεῖσθαι, ἀλλ' ἔμαντὸν διασώζοντα τοῦ κινδύνου, μηδὲν ἐκείνῳ
V.57 τῆς ἀρχῆς ἔνεκα παρενοχλεῖν. τὸ μὲν οὖν τὸν κίνδυνον δια-
φυγεῖν θεὸς αὐτὸς συναράμενος παρέσχε, τὴν δ' εἰς τὸ εἴησα
ἀσφάλειαν καὶ εἰρήνην, βασιλέως παρεχομένου, ἀπεωσάμεθα
αὐτοὶ κακῶς. μέμνησθε γὰρ δήπου ὡς ἐν Ἀδριανῷ τοῦς
D ἐλθόντας ἐκ βασιλέως ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ πρέσβεις, στασιάζοντες

4. Malim οἰκονομήσειν.

13. παρόντες P. et post ὑμῖν nulla interpunctio.

noceretur, legato praecepit. ne cum quoquam, magno dumtaxat domestico excepto, legationem communicaret: se in ea cnranda utilitatis rationem habiturum. Edicto igitur conventu, iamque in coetum coactis et primoribus et flore exercitus, in medium progressus, talibus eos dictis affari exorsus est: „Neminem vestrum nescire opinor, quo pacto, inter me avumque meum nato dissidio, multa partim foris committerentur, partim adhuc animo inclusa agitentur, quae me in extremam miseriam praecipitent. Quocirca non magis ab avo, quam a praesentibus me periculis seiuuxi; et vos confluxistis, ut iniuriosius tractato opitulemini. Modo autem, quandoquidem et ego assecutus sum, quod ab initio constitui, et vos, cum auxilium, quali opus erat, tuleritis: si quid ultra desideramus, id erit, ut ego reponam iniurias, vos reponentem adiuvetis. Sed constitui inde a principio avum nec vita exuere, etiamsi liceret, nec imperio multare: verum memet conservare ipsique de principatu nullum negotium facessere. Periculum, Deo bene propitio, evasi: securitatem autem et pacem in futuram, ab imperatore oblatam, male repulimus. Tenetis enim memoria, quomodo Adrianopoli legatos ab eo de compositione missos, seditione concitata, rebus imperfectis, ne-

ἀπεπέμψατε ἀπράκτους καὶ τὸν περὶ τοῦ ζῆν κίνδυνον ἐπιχειροῦσιν. A.C. 1321
 μάσαντες αὐτοῖς· ὁ ἔμοι εὐθύς τε ἐδόκει τῶν δεινοτάτων, καὶ
 ἐς τὴν ὑστεραίαν ἐν ἐκκλησίᾳ γενομένη λόγος ἐγένετο πολὺς
 τὴν τε ἀταξίαν καὶ ἀναρχίαν ὡς κακῶν αἰτίαν αἰτιωμένην, καὶ
 ἕπερὶ τοῦ μηκέτι τοιμῶν τοιαῦτα παραγγέλλοντι πολλά. αὐθις
 δὲ ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς τὴν ἐμὴν νῦν πέμψαντος θείαν, συγγνώμην
 τε ἐφ' οἷς ἡμάρτομεν παρεχομένου καὶ διαλλαγῆς αἰτούντος,
 οὐδ' ὅσιν οὐτ' ἀνθρώπων ἔχόντων νοῦν τὴν εἰρήνην ἀπωθεῖ-
 σθαι. τριῶν γὰρ ὄντων, ἃ πᾶσι πολέμοις πέρας ἐπάγει, τοῦ
 ἰοτε τὰ οὐκ εἶναι ἐν ἀσφαλείᾳ θεοῦ τινὰ, καὶ τοῦ τὴν τῶν πολε-
 μούντων ἀρχὴν ἐφ' ἑαυτὸν ποιήσασθαι, καὶ τρίτου, τοῦ αὐ- P.71
 τοῦς τοὺς πολεμοῦντας ἀποκτείνειν, τὰ δύο μὲν ἡμῖν πάρεστι
 μετὰ εὐκλείας, τοῦ τρίτου δὲ μήτε τυχεῖν γένοιτο, μήτ' ἐπι-
 θυμῆσαι ποτε. τὸ μὲν γὰρ ἐν ἀσφαλείᾳ εἶναι ὁ θεὸς τε πα-
 ἰστέρευε καὶ αὐτὸς ὄρκους πιστώσεται βασιλεὺς· ὅπερ εἰ καὶ
 πρότερον ἡμῖν ἐξῆν, οὐδ' ἂν τὴν ἀρχὴν ὕψα ἐκινουῦμεν. τὴν
 Ῥωμαίων δὲ ἡγεμονίαν καὶ ἅμα μὲν τῷ προσελθεῖν εἰς φῶς ὁ
 πατὴρ παρέσχετο καὶ βασιλεὺς, βασιλέα χειροτονήσας· καὶ νῦν
 δὲ ἀσφαλῶς ἔστιν ἔχειν, πρὸς οὐδένα ἕτερον, ἢ ἐμὲ ἐκ διαδο-
 χοῦ πάντως ἐλευσομένην. πολέμιον δὲ οὐδ' ἤγγημα ποτε τὸν
 ἐμὸν πάππον καὶ βασιλέα, μήθ' οὕτω μακρὴν ὥστε ἢ νομίσει
 ἢ βουλευσασθαι τι τῶν ἀνηκέστων κατ' αὐτοῦ. οὐ μὴν ἀλλ' B
 οὐδὲ ἡμᾶς οἴομαι φιλοῦντας τοιαύτη συμφορᾷ περιῦδειν ἂν
 g. & πᾶσι corr. ED. P. pro ἔπασε.

cem illis intentantes remiseritis. Quod cum illico facinus teterrimum iudicasset, altera luce in concione multa verba feci, confusionemque et effrenatam licentiam vestram, ut malorum istorum causas castigavi: et ne quid amplius eiuscemodi auderetis, severe imperavi. Nunc cum super eodem cognatam meam legaverit, delicti gratiam fecerit, redintegrari concordiam petiverit, neque iustorum, neque prudentium est, pacem aspernari. Tria enim cum sint, quae bellis omnibus finem imponunt: sua in tuto statuisset: hostium opes sibi subiecisset: hostes ipsos perdidisset, duo horum non sine gloria nobis contigerunt: tertium absit, ut unquam nobis adipisci, aut etiam optare contingat. Otium et securitatem Deus concessit, et imperator iureiurando eam confirmabit; quae si prius data fuisset, armis prorsus abstinnissemus. Romanum principatum simul ac in lucem susceptus sum, imperator parens meus mihi, imperatore me creato, destinavit; quem nunc tuto habere licet, hereditaria successione ad alium omnino neminem praeter me perventurum. In hostibus autem neque duxi unquam avum meum: neque adeo insaniverim, ut quippiam in eundem nefandi vel cogitem vel deliberem. Sed neque vos amicos meos aequo animo laturos opinor, tanta eum calamitate circumveniri, ut ego ab omnibus, quos sol videt mortali-

A. C. 1321 ἡδέως περιπεσόντα, ὡστ' ἀλάστορος καὶ πατροφόνου δίκας πᾶσι τοῖς ὑφ' ἧλιον ὀφείλειν. ὅτε τοίνυν τῶν καταλυόντων τοὺς πολέμους τὰ μὲν ἡμῖν περίεστι, τὸ δ' ἐν εὐτυχίας μεγίστῃ μέρει μὴ παρῆναι καὶ προσέτι πρόσσεστιν εὐκλεία τοῖς πραττομένοις, καταθέσθαι τὸν πόλεμον προσήκει. ἔτι δὲ οὐδ' ἂν εὐφρονούντων ἀνθρώπων ἔργον πράξομεν μὴ βουλόμενοι τὸν πόλεμον καταλύειν. εἰ μὲν γὰρ νῦν ἐπελθόντες παραληγόμεθα τὴν πόλιν, πλεόν μὲν οὐδὲν ὧν νῦν ἔχομεν ἔχειν ἔξέσται· ἂ δ' ἔχομεν μετ' εὐκλείας ἅμα καὶ δικαιοσύνης καὶ πατρικῆς εὐχῆς, ἀρπάξειν καὶ ἀδικεῖν, καὶ μονοουχὶ πατροκτονεῖν ἔχοντας δοκεῖν, ὃ παραφρονούντων ἢ φρονούντων ἂν εἴη. εἴπερ δὲ οὐ δυνασόμεθα παραλαβεῖν, πρὸς τῷ πᾶσιν ἀνθρώποις μισεῖσθαι τε καὶ διαβάλλεσθαι δικαίως, ὅτι πρὸς εἰρήνην προκαλούμενοι, ἀδικία καὶ πλεονεξία γνώμης οὐχ ὑπηκούσαμεν καὶ πρὸς κινδύνους ἀνοήτους ἑαυτοὺς ὑποβαλοῦμεν, καὶ πολλαῖς πόλεσι καὶ ἰσχύρῃ αἰτιοὶ καταστησόμεθα κακῶν ἀνηκέστων. τούτων ἕνεκα αὐτὸς τε ἀσπάζομαι τὴν πρὸς βασιλέα εἰρήνην, καὶ ὑμῖν λυσitteλεῖν νομιζῶν συμβεβούλευκα. ἔσεσθε γὰρ ἀπειληφότες δόξαν ἰσχυρίας ἅμα καὶ δικαιοσύνης καὶ σωφροσύνης, ὅποιοι μὲν κρατήσαντες τῶν ἀντιτεταγμένων καὶ τὰς γνώμας παραστησόμενοι, ἀμυνόμενοι τε ὑπὲρ τοῦ δικαίου καὶ οὐκ αὐτοὶ ἀδικούντες, καὶ τῷ μὴ ὑπὲρ τὰ μέτρια φρονεῖν μηδὲ ταῖς εὐτυχίαις φροσῶσθαι τὴν σωφροσύνην ἐπιδεικνύμενοι." Τοιαῦτα τοῦ νέου βασιλέως

11. *Υἰως· ἔλως ἀφρονούντων, vel potius ante ἢ potuit esse vox μάλλον. ED. P.*

bus, pro conscelerato et parricida condemner. Quando igitur eorum, quae bello sapiendo faciunt, partim quidem penes nos sunt, ad summum autem felicitatis gradum non pervenisse etiam insuper laudem factis affert, ab armis recedere nos convenit. Quod si noluimus, imprudenter ac stulte facimus. Si enim nunc urbem adoriāmur et occupemus, nihilo plus habebimus, quam nunc habemus. Quae autem gloriose, iuste, cum paternis votis habemus, ea per rapinas, iniurias et tantum non per parricidium habere existimari velle, hoc vero desipere ac delirare est. Si occupare non poterimus, praeterquam quod in omnium odia calumniasque incurremus, quia ad pacem invitati, improbitate et cupidine irretiti recusaverimus, etiam in discrimina sine ullo fructu nos coniciemus, multisque urbibus et regionibus cladem pestemque creabimus. His rationibus ego impulsus, pacem cum avo complector, eamque vobis tamquam utilem suadeo: nam a fortitudine, iustitia et moderatione commendabimini, si, cum adversarios armis subegeritis, nunc ipsi animos vestros subigatis, et pro iure propugnetis, non ipsi iniuriam inferatis: vestroque vos pede metientes, nec successibus intumescetes, modeste ac summis vos geratis. Ubi haec pro pace disputavit imperator, ex-

ὑπὲρ τῆς εἰς βασιλέα εἰρήνης διαλεχθέντος, ὃ μέγας δομεστίου Α. C. 1321
 κος μετ' αὐτὸν „καὶ δίκαια καὶ συμφέροντα” εἶπε „καὶ πολ-
 λῆς αἰτία δόξης ἐσόμενα ἡμῖν εἴρηκας, ὃ βασιλεῦ, διὸ οὐδὲ V. 58
 ἀντιλέγειν οὐδένα τῶν πάντων, ὡς οὐχ ἢ προσῆκεν εἶρηται,
 5 θυνήσεσθαι νομίζω. ἐγὼ γὰρ αὐτὸς εἶ τι συνεώρων εἰρημέ-
 νων τῶν μὴ δεόντων, ἀντίειπον ἄν. ἐπεὶ δ' ἅπαντα εἴρηται κα- P. 72
 λῶς καὶ δικαιουσύνης ἐχόμενα καὶ ἐμπειρίας στρατηγικῆς,
 οὐδὲν ἔτι τὸ λείπον, ἢ εἰς πέρας ἄγειν τὰ βεβουλευμένα.”
 ἐπὶ τούτοις τῶν ἐν τέλει τινὲς καὶ τῆς στρατιᾶς ἐπ' αὐ-
 15 τοῦ τοῦτο πρότερον ὑπὸ τε βασιλέως καὶ τοῦ μεγάλου παρε-
 σκευασμένοι δομεστίκου ὥστε συνειπεῖν τοῖς εἰρηνομένοις, τὴν
 βουλὴν τε ἐπήνεσαν, καὶ τὴν εἰρήνην ὡς αἰτίαν ἐσομένην πολ-
 λῶν ἀγαθῶν ἔφασαν δεῖν αἰρεῖσθαι. καὶ Συργιάννου δ' εὐθὺς
 καὶ πρωτοστράτορος τοῖς λεγομένοις προσθεμένω, καὶ τὸ πλῆ-
 15 θος ἅπαν ἐπικολούθησε, καὶ ἐκεκύρωτο ἡ εἰρήνη. εἰ γὰρ καὶ
 τινες ἦσαν ὑπὲρ τοῦ τὸν πρεσβύτερον βασιλέα διαφθαρήναι
 τὸν πόλεμον αἰρούμενοι, ἀλλ' ὥσπερ ὑπὸ φέυματος καὶ αὐτοῖς B
 συναπήχθησαν τοῦ πλήθους.

xy. Τούτων οὕτω γεγενημένων, τὴν πρὸς τὴν πρεσβείαν
 20 ἀπεσταλμένην θείαν αὐτοῦ πρὸς Βυζάντιον ἐξέπεμψε βασι-
 λεύς, μηνύσας τῷ βασιλεῖ καὶ πάππῳ τοιαῦτα· „ἔδει μὲν, ὃ C
 κράτιστε βασιλεῦ, μηδὲν τῶν γεγενημένων μηδὲ τὴν ἀρχὴν
 κινήθῃναι. ἐγὼ γὰρ, ὅπερ πολλάκις εἶπον, τὸν πάντ' ἐφορῶν-
 τα μαρτύρομαι ὀφθαλμῶν, ὡς οὐδὲν ἐμαυτῷ σύνοιδα, πλὴν εἰ

cipiens magnus domesticus, Et aequa, inquit, et conducibilia, et
 gloriam non mediocrem nobis conciliatura dixisti, imperator. Quare
 te ita locutum ut decuit, haud quemquam inficiaturum opinor. Equi-
 dem ipse ego, si quid aliter dictum sentirem, id refellerem. Sed
 quoniam bene, iuste ac pro scientia imperatoria prolata sunt omnia,
 superest hoc unum, ut quae mentibus probata sunt, opere ipso ad-
 ministrantur. Posthaec nonnulli de proceribus ex exercitu, ad hoc
 ipsum prius ab imperatore et magno domestico subornati instructi-
 que, ut assensu firmarent audita, consilium verbis extulerunt pacem-
 que, ut multarum commoditatum conciliatricem, suscipiendam prae-
 dicarunt. Mox Syrgianne et protostratore sententias suas eodem aggre-
 gantibus, tota agmina secuta sunt, et pax constabilita est. Etsi enim
 non deessent, qui ad exitium senioris imperatoris militare elegissent,
 tamen cum multitudine velut impetu quodam fluminis abripiebantur.

23. His ita gestis, consobrinam suam legatione perfunctam Con-
 stantinopolin dimisit. Quae autem avo renuntianda dedit, haec fue-
 runt: Oportebat, imperator optime, nihil prorsus eorum incipere
 quae incepta sunt. Ego siquidem, quod saepe iam dixi, testem fa-
 cio illum oculum intuentem omnia, me nullius sceleris, sed levium

Cantacuzenus.

8

- A. C. 1321 μὴ μικρὰ τινα καὶ παιδίους πρέποντα ἡμαρτηκότι. ὅτι δ' οὕτω
 συνεχώρησεν ὁ θεὸς τῶν ἐμῶν ἕνεκα πάντως ἀπειρῶν ἁμαρτη-
 μάτων, πάλιν αὐτῷ χάριτας ὁμολογῶ πολλὰς, ὅτι μὴ πρότερον
 κατέλυσα τὴν ζωὴν, πρὶν ἐπιτηδείου καιροῦ τυχεῖν οὕτως,
 ὥστε θυνηθῆναι καὶ τὸ ἄδολον τῆς γνώμης καὶ τὴν εἰς σὲ εὐπεί-5
 D θειαν καὶ δουλότητα φανεράν καταστήσαι. σὺ μὲν οὖν, ὃ
 βασιλεῦ, τῆς σῆς μὲν ἀνεπιμῆς, ἐμῆς δὲ θείας, διαπρεσβεω-
 μένης, ἤτησας ὅσα οἶδας. ἐγὼ δ' ἐν ἰκεσίας μέρει παρὰ τοῦ
 μεγάλου βασιλέως αἰτῶ καὶ θεοῦ, σὲ μὲν ἐπὶ πολλοῖς ἔτεισι
 ἐν ζωῶσιν εἶναι, καὶ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἰθύνειν, ἐμὲ δὲ οἶαιτο
 δοῦλον σὸν καὶ υἱόν, ἢ κελεύεις αὐτὸς, τὸ προσταττόμενον ἐκ-
 πληροῦν· τοῦ χρόνου δὴ προϊόντος, ἃ φίλον ἐστὶ θεῷ, τοι-
 αῦτ' οἰκονομηθῆναι περὶ ἡμᾶς. εἰ μὲν οὖν πρότερος αὐτὸς
 ἀποστῶ τοῦ ζῆν, ἐπὶ σοὶ τὴν ἀρχὴν κείσθαι πάσαν, ὥσθ' ἃ σοι
 δοκεῖ συμφέρειν ποιεῖν· εἰ δ' ἄρα σὺ γε πρὸς τὰς αἰωνίους 15
 μετακληθῆσαι μόνος, ἐμοὶ πάλιν τὴν ἡγεμονίαν Ῥωμαίων κα-
 P. 73ταλειφθῆναι. ταῦτα μὲν οὖν ὅποι τῷ θεῷ φίλον ἀγέσθω· νυ-
 νὶ δὲ ἀνάγκης τε καὶ αἰδοῦς μεριζομένης, ἰσχυσεν ἡ ἀνάγκη,
 καὶ τι τῶν μὴ προσηκόντων καὶ ἀπαιδεύτων καὶ λέγειν καὶ
 πράττειν βιαζομένη. θέον γὰρ καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ πόλεις 20
 καὶ χρήματα καὶ ὁμοῦ πάντα σοι ἐγχειρίζειν, θυεῖν ἕνεκα αἰ-
 τιῶν ἐτέρως ἠναγκάσμεθα ποιεῖν. ἐν μὲν, ὅτι τὴν μὲν ἐμὴν
 εἰς τὸ τὰ σοι φίλα πράττειν προαίρεσιν καὶ τὴν περὶ σὲ τιμὴν
 V. 59 τε καὶ αἰδῶ θεός τε οἶδεν ὃ τὰ κεκρῦμμένα εἰδῶς, καὶ αὐτὸς,

damtaxat pucillumque delictorum mihi esse conscium. Quia vero propter innumerabilia peccata mea Deus hoc permisit, rursum ei etiam atque etiam gratias ago, quod non ante vitam finivi, quam tempus idoneum nanciscerer, quo et candorem animi mei, et obediendi studium, ac subiectionem meam tibi declarare possem. Tu igitur, legata ad me amittina tua eademque cognata mea, petivisti quae nosti. Atqui ego a magno imperatore Deo suppliciter contendo, ut in longos annos vitam extendas, imperium Romanum gubernes, et ego instar servi et filii imperata tua exsequar: procedente autem tempore, quae illi placuerint, de nobis constituat: et, si prius obeam, ut in te totum recumbat imperium; quo, quae factu utilia censueris, ea praestes: sin tu ad mansiones illas sempiternas fueris evocatus, ut mihi denuo principatus Romanus relinquatur. Sed ista quidem, ut Deo placitum erit, ita se habeant. Nunc necessitate reverentiaque dissidentibus, necessitas vicit et indecore imperiteque dicere facereque compulsi. Cum namque et nos ipsos, et civitates, et pecunias et simul omnia in manus tuas tradere decuisset, duabus de causis secus agere coacti sumus. Una, quod meam tibi gratificandi voluntatem, observantiam, pudorem erga te Deus novit, cui occulta patent, et ipse quoties occasio tulit, evidentibus argumentis haec ostendi.

τῶν πραγμάτων παρασχόντων, ἐναργῆ τὴν ἀπόδειξιν ἐποιή- A.C. 1321
 σάμην. πέποιδα μὲν οὖν, ὡς καὶ αὐτὸς διατεθήσῃ τὸν ἴσον
 τρόπον περὶ ἐμῆ, καὶ τὴν πατρικὴν εὐμένειαν καὶ τὴν φυσικὴν B
 κὴν στοργὴν ἄδολον ἐμοὶ τηρήσεις καὶ καθαρὰν· οὕτω δὲ τὴν
 5 ἀπόδειξιν βεβαίαν τῶν πραγμάτων παρασχομένων, οὐδεὶς ἂν
 καταμύψαιτο δειλίᾳ κατεχόμενον. δεύτερον δ', ὃ καὶ ἰσχυρό-
 10 τερον τοῦ προτέρου, ἐπειδὴ τοὺς σὺν ἐμοὶ πάντας, τοὺς μὲν
 ὑπὸ δειλίας, τοὺς δ' ὑπὸ κακοβουλίας, ἔστι δ' οὐδὲ καὶ διὰ τὸ
 τοῖς κακοῖς χαίρειν, ἐώρων τὸν πόλεμον αἰρουμένους, εἰρήνης
 15 δὲ μὴ μέχρις ἄκρων ὧτων ἀνεχομένους, ἠναγκάσθη τι μικρὸν
 καὶ τοῦ ὄντος καλοῦ καὶ δικαίου παραλιπεῖν, ὡς ἂν ποιήσω
 πᾶσιν ἀνεκτὴν τὴν εἰρήνην. ἔστι δὲ τοῦτο, τὸ, ἐμὲ μὲν ἐκ
 20 Σηλυβρίας ἄχρι καὶ Χριστουπόλεως τῶν μεταξὺ χωρῶν τε καὶ
 πόλεων καὶ στρατιᾶς, ἔτι δὲ καὶ δημοσίων φόρων τὴν διοί- C
 15 κησιν ἔχειν· σὲ δὲ, βασιλεῦ, αὐτῆς τε τῆς Κωνσταντινου μέ-
 χρι Σηλυβρίας καὶ τῶν κατὰ τὴν ἑω τοῖς Ῥωμαίοις ὑπηκόων
 πόλεων, ἔτι δὲ καὶ νήσων πασῶν καὶ τῶν ἀπὸ Χριστουπόλεως
 30 Μακεδονικῶν τε καὶ ἐσπερίων ἐπαρχιῶν ἄχρις Ἐπιδάμνου καὶ
 Δαλματίας, τῶν ἄκρων ὄρων τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας. ἐπιλίξω
 20 δὲ τοῦ χρόνου προϊόντος ἐμὲ τε αὐτὸν καὶ ἃ δοκῶ νυνὶ σφε-
 35 τερίζεσθαι ὑπὸ τὴν σὴν ἐξουσίαν παραδώσειν ἀγαγῶν, ἐπει-
 δὴ καὶ νῦν οὐκ ἐκ προαιρέσεως, ἀλλ' ἀνάγκη συνωθούμενος,
 προῆγμαί. ποιεῖν." Τοιαῦτα πρὸς τὸν βασιλέα βασιλεὺς ὁ νέ- D
 40 ος μηνύσας, ἀπέστειλε καὶ ὄρκους ἐν δυοῖ βιβλίοις ἐγγεγραμ-

Confisus quidem sum, te pari in me animo fore, paternamque pro-
 pensionem et naturalem illam caritatem erga me sinceram incor-
 ruptamque servaturum. Sed cum rerum conditio istaec constanter
 demonstrandi facultatem tibi nondum obtulerit, nolim idcirco ali-
 cuius diffidentiae a quoquam reprehendi. Altera, in qua plus mo-
 menti est ac ponderis; postquam de exercitu meo alios timore quo-
 dam, alios perversitate, alios, quod alienis incommodis gaudeant,
 bello se credere animadverti, pacis vero mentionem auribus aversari,
 ut omnibus eam facerem tolerabilem, ab iusto et honesto paululum
 declinare necesse habui. Est autem hoc, ut ego a Selybria usque
 Christopolin locorum interiacentium, oppidorum, militarium copiarum,
 vectigalium administrationem obtineam: tu a Constantinopoli omnia
 usque Selybriam, et urbes orientis, quae quidem Romanis parent,
 praeterea insulas omnes, et a Christopoli Macedonicas atque occi-
 dentales provincias usque Epidamnum et Dalmatiam, quae sunt Ro-
 mani imperii metae ultimae, possideas. In spe sum, me aliquando
 et memet ipsum et quae nunc mihi vindicare videor, in arbitrium
 potestatemque tuam traditurum: quandoquidem et istud non sponte,
 sed necessitati cedens facio. Huiusmodi responsum iunior seniori
 imperatori misit, simulque libellos duos, in quibus inscripta iura-

A. C. 1321 μένους, ἕξ ἑκατέρου πρὸς τὸν ἕτερον βασιλέα τὸν μερισμὸν περιέχοντας ὧν ἀρξοῦσι πόλεων, καὶ τοῖς ὁμομοσμένοις ἐμμενεῖν ἑκάτερον ἰσχυρίζομένους, ὡς ἂν, εἰ ἀρεστὰ δοκοῖη ταῦτα κακείνῳ, τοῖς ἱεροῖς εὐαγγελίοις τοὺς ὄρκους πιστοὺς ποιήσας καὶ ὑπογραφαῖς τῆς οἰκείας χειρὸς ἐρυσθραῖς, πέμψῃ πρὸς αὐτὸν, αὐτῆς τὰ ἴσα κακείνου δράσοντος. ἐπεὶ δὲ ἔδει καὶ τῶν ἐκ τοῦ νέου βασιλέως τινὰ παρεῖναι, τοὺς ἐγγράφους ὄρκους ἀποκομίσοντα, ὁ παρακοιμώμενος Ἀπόκαυχος ἀποστέλλεται παρὰ τοῦ μεγάλου δομεστίκου, τοῦ Συργιάννου πρὸς P. 74 τοῦτο πείσαντος. τῆς μέντοι βασιλέως ἀνεπιᾶς πρὸς βασιλεῖαι 10 εἰς Βυζάντιον ἀφιγμένης, καὶ τοὺς τε λόγους τοῦ ἐγγόνου καὶ βασιλέως, ἔτι δὲ καὶ τὴν εἰρήνην καὶ ἐφ' οἷς ἐγένετο ἀπαγγελίωσις, πρῶτα μὲν ἐκπληξίς εἶχε τὸν βασιλέα, καὶ σχεδὸν ἠπίσται τοῖς λεγομένοις. ἐπεὶ δὲ ἐπέιδετο ἀληθῆ εἶναι, ἠδέως τε ἔδεδεξάτο τὴν εἰρήνην, καὶ τῷ ἐγγόνῳ χάριτας ὠμο- 15 λόγει πολλὰς· συναγαγὼν δ' ἐν βασιλείῳ εὐθὺς τοὺς ἐν τῇ Κωνσταντίνου εὐρεθέντας ἀρχιερέας, τοὺς τε ὄρκους ἐπετέλει, καὶ τὸν πρότερον ἐκφωνηθέντα κατὰ τοῦ νέου βασιλέως καὶ τῶν συνόντων διέλυεν ἀφορισμὸν, βασιλέα πάλιν τὸν ἐγγονὸν κελύσας καὶ εἶναι καὶ ὀνομάζεσθαι. μέλλων δ' αὐτῆς 20 τὴν αὐτὴν ἀνεπιᾶν αὐτοῦ πρὸς βασιλέα τὸν νέον πέμπειν ὡς Β τοὺς παρ' ἐκείνου ληψομένην ὄρκους, ἀνιώμενος ὅτι μὴ τῶν εὐ γεγονότων τις, ἀλλ' Ἀπόκαυχος ἐπὶ τὸ τοὺς ὄρκους παραλαβεῖν ἀπέσταλτο, ἔφη πρὸς αὐτὴν „Τῆς μὲν εἰς ἐμὲ αἰδοῦς

12. εἰρήνην καὶ ἐφ' οἷς scripsi pro εἰρ. τὴν ἐφ' οἷς.

menta, et urbes, quas alter alteri per partitionem attribueret, continentia, et utrumque iurata praestitutum affirmantia: ut si eadem illi probarentur, adhibitis sacris evangeliiis et miniata manus suae subscriptione fide sacramento conciliata, sibi eodem idem facturo remitteret. Ceterum quia de amicis iunioris imperatoris oportebat esse, qui conscripta iuramenta deportaret, suasu Syrgiannis a magno domestico cubiculi sacri praepositus Apocachus deligitur. Ubi Byzantium reversa Palaeologina imperatori dicta nepotis et pacem cum conditionibus admissam exposuit, ille primum sic obstupuit, ut quae dicebantur vix crederet. Tamen ut fidem adiunxit, libenter pacem accepit et nepoti gratias non vulgares habuit, statimque episcopis, qui Constantinopoli tum inveniebantur, in palatium accitis, iusiurandum dedit; et nuper in nepotem eiusque factionem pronuntiatam devotionis sententiam retractans, rursus imperatorem et esse et nominari iussit. Eandem porro amitinam iterum ad illum eius adiurandi missurus, dolens non aliquem honestiore loco natum, sed Apocachum ad iuramentum deferendum venisse, sic eam compellat: Quod nepos meus adeo me veneratur et colit, meaue causa

καὶ προμηθείας τε καὶ τιμῆς, πολλῶν ἀμοιβὰς ἀγαθῶν εὐχο- A.C. 1321
 μαι τῷ βασιλεῖ καὶ ἐμῷ ἐγγόνῳ παρὰ Θεοῦ, οὐ μόνον κατὰ
 τὸν τῆδε βίον, ἀλλὰ καὶ κατ' ἐκείνον τὸν ἀτελεύτητον. ἔτι δὲ
 μοῦ καὶ θαυμάζειν ἔπεισι τό, τε μέτριον αὐτῷ τοῦ ἡθους καὶ
 5 τὴν εὐθύτητα τοῦ τρόπου καὶ τὸ πρὸς τὰ καλὰ βεβηκός, ὅτι
 νέος ὢν καὶ βασιλεὺς καὶ παρὰ πολὺ τῶν ἀντιπάλων κεκρα- V. 60
 τηκώς, ἐξ ὧν εἰκὸς ἦν πρὸς φιλοτιμίαν ἐπαρθῆναι καὶ φυση-
 θῆναι καὶ ἢ ἀγνωμονῆσαι περὶ ἡμῶς, ἢ, τό γε δευτέρον C
 ἄπερ ἠτούμεθα αὐτοῖ ποιήσαντα φανερά, εἶτα ἄπερ ἠθέλει
 10 αὐτὸς χαρίσασθαι, ἵνα θαυμάζοιτο παρὰ πάντων ὁ δ' ἐποί-
 ησε τοιοῦτον οὐδὲν, ἀλλὰ τοὺς μὲν ἐμοὺς λόγους διετήρησεν
 ἐν ἀδήλῳ, οὐδενὸς ἐγνωκότος ἑτέρου πλὴν τοῦ μεγάλου δομε-
 στίκου μόνου· αὐτὸς δὲ τοὺς λόγους συντεῶς ἄγαν καὶ κο-
 σμίως οἰκονομήσας, διπλὴν ἡμῖν κατέθετο τὴν χάριν, οὐ
 15 μόνον τό, τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας πάσης ἤδη πρὸς αὐτὸν κλι-
 νούσης, μέρος μὲν τι παρακατασχεῖν, τῆς λοιπῆς δ' ἀπίσης
 ἡμῖν παραχωρήσαι, ἀλλὰ καὶ τῷ μηδ' οὕτως εἰς στενὸν κομι-
 θῆ τὰ ἡμέτερα ἐληλακότα ἐκπομπεῦσαι θελήσαι. ἐξ ὧν ἐμὲ D
 πεπεῖσθαι σαφῶς συμβαίνει, ὡς οὐδ' ἔγχρος καταφρονήσεως
 20 ἐπι νοῦν ἤλθεν αὐτῷ ἐνδείξασθαι εἰς ἐμὲ, ἀλλὰ τὴν προτέραν
 αἰδῶ καὶ εὐλάβειαν ἀποσώζει. ἐκείνο δὲ οὐχ ἥκιστα λυπεῖ,
 ὅτι μὴ πρὸς τὴν παρὰ ληψιν τῶν ὄρκων, πολλῶν τε καὶ ἀγα-
 θῶν καὶ τῶν καθ' αἷμα προσηκόντων αὐτῷ συνόντων, τούτων
 μὲν ἀπέσταλκεν οὐδένα, τὸν δὲ Ἀπόκαυχον, ἄσημον μὲν ὄντα
 25 καὶ ἐξ ἀσήμων, καὶ οὐπω χθὲς καὶ πρώην τοῖς τῶν δημοσίων

tam est sollicitus, multa ei vicissim bona non in hac tantum, ve-
 rum etiam in illa immortalī vita a Deo comprecor. Adhaec moderatum
 eius ingenium probosque mores atque in omni honestate progressus
 admiror; quod iuvenis et imperator multoque adversariis superior,
 unde probabile fiebat, arrogantia elatum tumidumque, aut ingratum
 in nos futurum, aut certe quae nos petebamus evulgatis, de-
 inde quae ipsi collibuisse largiturum, ut sibi plauderetur ab omni-
 bus: nihil horum perpetravit; sed petitionem meam uni magno do-
 mestico aperiens, prudenterque ac modeste admodum respondens,
 duplicem nobis gratiam persolvit; non solum quod Romano imperio
 iam toto in eum inclinante, partem retinet, reliquum omne nobis
 cedit; verum etiam, quod rebus nostris tam vehementer laborantibus,
 nullo fastu insolescit. Ex quo penitus ita sentio, nunquam ei venisse
 in mentem, vel particulam despicientiae nostri prae se ferre: sed
 reverentiam ac pietatem antiquam erga nos custodire. Illud tamen
 maxime cruciat animum, quod cum apud se plures et probos et san-
 guinis necessitudine coniunctos haberet, per quos iuramentum a
 nobis reciperet, horum nullum, sed Apocauchum, obscurum ex ob-
 securis natum misit, qui nuperrime exactionum coactoribus scriptum

A. C. 1321 φόρων πράκταις υπογραμματούοντα. καίτοι τὸ δεινότερον ἀφείλον, ὡς δὴ τι θαυμαστὸν λέγων. ὁ γὰρ αὐτὸς ἐμὲ πολλαῖς ὑποσχέσεσιν ἔξαπατήσας, τῶν δημοσίων ἄλων ἔφορος ἀπεδείχθη. εἶτα τῶν μὲν ὑποσχέσεων ἐκπεπλήρωκεν οὐδέν.

P. 75 ὁμοῦ δὲ πᾶσαν τὴν ἐκ τῶν ἄλων πρόσοδον καταφραγῶν, καὶ 15 διὰ τοῦτ' ἐκ πολλῶν ὀλίγα ζητοῦντος ἐμοῦ λαβεῖν, τῷ καιρῷ χρησάμενος, πρὸς τὸν ἐμὸν ἔγγονον ἴαχετο ἀποδράς. τίς σὺν τούτῳ ἰδὼν οὕτω τιμώμενον παρ' αὐτῷ, ὥστε καὶ ἐπὶ τοῖς τοῖς εὐγενεστάτοις προσήκουσιν ἔργοις αὐτῷ χρῆσθαι, οὐκ ἂν ἔξεπίτηδες νομίσοι εἰς ἀνίαν ἐμοὶ παρὰ βασιλέως τοῦ ἐγγόνου 10 συνεσκευάσθαι; εἰ γὰρ καὶ τῷ ὄντι μὴ παρ' ἐκείνου τοιαυτῆ πέπρακται γνώμη, ἀλλ' οἱ πολλοὶ οὕτω γε νομιούσιν." Ἀποκρινάμενης δὲ καὶ αὐτῆς, οὐδ' ἂν αὐτῇ δοκεῖν καταφρονητικῶς παρὰ βασιλέως τοῦ νέου τὸν Ἀπόκαυχον ἀποτάλλθαι „πολλὰς τῆς εἰς σὲ, βασιλεῦ, αἰδοῦς τε καὶ εὐλαβείας δεδω- 15 Βκότος τὰς ἀποδείξεις," ὁ βασιλεὺς τὸν τε πρώτασηκρήτις Βαρδαλην καὶ τὸν Καλλικρηνίτην ἅμα σὺν αὐτῇ πρὸς τὸν ἔγγονον ἀποστέλλει. ἀφικομένῳ δὲ πρὸς αὐτὸν, πρὸς μὲν τοὺς περὶ τοῦ Ἀποκαύχου λόγους ὡς ἐπίθετο τοῦ βασιλέως, „μὴ οὕτω μανείην" ὁ νέος εἶρηκε βασιλεὺς „ὡς ἢ μικρὸν ἢ μέγα ἐπί 20 λῦπη ἢ καταφρονήσει τοῦ ἐμοῦ ποιῆσαι κυρίου καὶ βασιλέως. τὸ γὰρ ὅλως πρὸς αὐτὸν ἁμαρτεῖν ἐκόντα, τῆς ἴσης ἄξιόν ἐστιν αἰτίας παρ' ἐμοὶ κριτῆ, ἂν τε μείζον ἂν τ' ἔλαττον ἁμαρτημα ἦ. Ἀπόκαυχος δὲ οὐχ ὡς πρέσβις, οὐδὲ τῆς εἰρήνης βεβαιωτής, (ταῦτα γὰρ τῇ ἐμῇ θείᾳ προσῆκεν,) ἀλλ' ὡς γραμ-

faciebat. Quamquam quasi quiddam singulare dicerem, quod absurdius est omisi. Idem enim Apocauhus cum multis me promissis circumduxisset, mea auctoritate rei salariae praefectus est. Deinde promissa posthabens, cum simul omnes e sale redditus devorasset, et ego idcirco de multis pauca requirerem, occasione usus, ad nepotem meum profugit. Quis igitur hunc hominem tantopere ab illo honoratum cernens, ut in negotiis nobilissimis hominibus deferendis eius opera utatur, non id de industria a nepote ad dolorem mihi inuendum esse comparatum existimet? Et ut istuc hac mente non fecerit, vulgus tamen id arbitrabitur. Respondente Palaeologina, non sibi videri Apocauhum a nepote contemptus gratia legatum: quandoquidem eius tot erga ipsum antea reverentiae et ingenui timoris documenta exstant; imperator protosecretarium Bardalen et Callicreniten cum ea ad nepotem mittit. Qui ubi senis super Apocaucho sermonem audivit, Procul a me sit ista insania, inquit, ut vel parvum vel magnum quippiam ad molestiam contemptumve domini mei et imperatoris designem: in quem scientem peccare, magna omnino culpa tenetur, me iudice, etiamsi peccatum non magnum fuerit. Apocauhus non ut legatus, neque ut pacis confirmator, (haec enim

ματοκομιστῆς ἀπεστάλη μόνον. ἴσμεν δ', ὅτι καὶ μεγάλων ἔνε-Α. C. 1321
κα καὶ ἀναγκαιοτάτων πέμποντες τινι γράμματα, καὶ τοῖς C
φραυλοτάτοις τῶν οἰκειῶν χαώμεθα πρὸς μετακομιδὴν. ὅμως εἰ
καὶ τινα ἔχει μέμψιν, παρὰ τοῦ μεγάλου δομestikou τὰς
5εὺθύνας ἀπαιτεῖν, οὐ παρ' ἐμοῦ, προσήκει τὸν βασιλέα· παρ'
αὐτοῦ γὰρ ἀπέσταλτο." τοὺς ὄρκους δὲ βεβαιώσας καὶ τοῖς
πρόσθεσιν ἐγχειρίσας, χαίροντας ἐξαπέστειλεν.

κδ'. Αὐτὸς δὲ μετὰ τὴν πεντηχοστὴν, Ἰουνίου μηνὸς ἴστα-V. 61
μένου, ἀνέλευθεν εἰς Ἀδριανούπολιν πέμπας δὲ εἰς τὴν Κων-D
10σταντίνου, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Εἰρήνην ἤγαγε πρὸς ἑαυ-
τόν· ἧς καὶ μετὰ τὴν πρὸς βασιλέα ἄφιξιν παιδίον ἄρρεν
τεκούσης, μετὰ μῆνας ὀκτώ τὸ παιδίον ἐτεθνήκει. ὁ βασιλεὺς
δὲ τὰς ὑπ' αὐτὸν πόλεις περιῶν, καὶ τῶν αὐτῶ συνόντων
15τὸς ἐπιφανεστέρους τιμαῖς τε καὶ δωρεαῖς καὶ ἐπαρχιῶν καὶ
ἐπὶ πόλεων ἐπιτροπαῖς, τοὺς δ' ἄλλους χρήμασι καὶ ἐτησίους θε-
ραπεύσας προσούδθας, διέτριψε τὸ θέρος. ἤδη δὲ τοῦ θέρους
τελευτῶντος, κατὰ τὰς ἀρχὰς μάλιστα τοῦ Αὐγούστου μηνὸς, P. 76
οὐ πρὸς τῇ Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως φίλοι δηλοῦσι διὰ
γραμμμάτων αὐτῶ, ὡς „ὁ Συργιάννης συμβάσεις πρὸς τὸν σὸν
20λοιάππον θέμενος, ἀφίξεται πρὸς αὐτὸν ὅσον οὐπω." βασιλεῖ
δ' ἄμα καὶ μεγάλῳ δομestikῳ τὰ γράμματα ἀναγνοῦσιν ἐδό-
κει λησιτελεῖν πρὸς μὲν τὸ παρὸν ἐν ἀπορήτῳ τὰ μηνυθέντα
τηρεῖν πέμπσαντας δὲ πυνθάνεσθαι παρὰ τῶν φίλων, εἰ ὕλως
ἀληθῆ τὰ περὶ Συργιάννη μηνυθέντα. σχέλιον γὰρ ἦτο καὶ
25βαρὺ πρὶν ἀκριβῶς τάληθῆς ἐκμαθεῖν πράξαι τι τῶν οὐ δεόν-

cognatae meae officia erant,) sed tantummodo ut tabellarius venit. Et constat, nos etiam de magnis rebus maximeque necessariis ad alios scribentes, tabellariis uti solere famulorum abiectionibus. Nihilominus si quid reprehensionis res habet, non a me, sed a magno domestico par est ut imperator rationem exigat; ab eo quippe missus fuerat. Post iuramento confirmato et legatis tradito, lactos dimisit.

24. Secundum pentecosten, ineunte Iunio, cum exercitu Adrianopolin regressus, Irenen uxorem Constantinopoli adducendam ad se curat. Mla post adventum suum prolem masculam parit, quae post octo menses obiit. Imperator urbes suas invensam, et suorum nobiliores honoribus, muneribus, provinciarum oppidorumque praefecturis, aliis pecuniis et annuis pensionibus sibi demerens, in his aetatem committit: qua praecipiti, initio Augusti mensis, qui erant Constantinopoli amici, per litteras eum docent, Syrgiannem avo foederatum, brevi ad illum profecturum. Epistola perfecta, imperatori et magno domestico visum est faciendum, ut perscripta silentio in praecens tegeant: mitterent autem amicos illos percunctatum, verane essent, quae de Syrgianna significassent. Veritate enim unondum ex-

A. C. 1321 των ἢ φθέγγασθαι. πέμψας οὖν εὐθὺς ἐπυθόμηντο. οἱ δ' ἔφρασαν
 Βπάνυ τε ἐξητακῆναι καὶ σὺν ἀκριβείᾳ μαθεῖν, ὡς μεγάλα βα-
 σιλεύς τε καὶ Συργιάννης ἀλλήλοις ἐπαγγελάμενοι ἐποίησαντο
 τὰς συνθήκας διὸ καὶ σφόδρα περιαληγήσαντες μεμνηνκέναν
 „σοὶ δὲ μελήσει τὰ λυσιτελοῦντα καὶ βουλευέσθαι καὶ πράττειν ὅ-
 σαυτῶ.“ τοιαῦτα περὶ Συργιάννη πυθόμενος ὁ βασιλεύς, κατ'
 ἰδίαν μόνον παραλαβὼν „ἠηκόειν“ ἔφη πρὸς αὐτὸν „περὶ
 σοῦ, ὡς συμβάσεις θέμενος πρὸς τὸν ἐμὸν πάμπαν καὶ βασιλέα,
 ἐπέλιξας μεθίστασθαι πρὸς αὐτόν. εἴτε δὲ αὐτὸς τοὺς λόγους
 κολήσῃ πρώτος, ἐλπίσας τι πλεον εὐρήσειν, εἴτ' ἐκεῖθεν ἰο
 πολλαῖς ὑποσχέσεσιν ἀπατηθεὶς ἐπελίσθης, εἰδέναι σαφῶς οὐκ
 ἔχω. εἰ μὲν οὖν οὐκ ἄληθῆ τὰ εἰρημένα, αὐτοὶ τε οἱ εἰπόντες
 δίκαιον κατηγορεῖσθαι, ἐγὼ τε ἄξιον οὐκ ἐπαίνοιο τοῖς σκολο-
 φάνταις πιστεύσας. εἰ δ', ὅπερ ἔφην, ἢ αὐτὸς τι πλεονεκτήσειν
 C ἐλπίσας, ἢ ἐκεῖθεν πεισθεὶς ὑπήχθης πρὸς τοῦτο, εἰ μὲν ἐθε-15
 λήσεις τῶν τοιούτων ἀποστῆναι λογισμῶν, ἐμοὶ βουλευομένῃ
 πεισθεὶς, καὶ τὴν εἰς ἐμὲ πίστιν καὶ φιλίαν ὥσπερ καὶ πρότε-
 ρον ἄδολον καὶ καθαρὰν τηρεῖν, τῆς αὐτῆς ἥσπερ καὶ πρότε-
 ρον ἀπολαύσεις παρ' ἐμοὶ καὶ φιλίας καὶ εὐμενείας, οὐδὲν
 τῶν τοιούτων ὑπολογιζομένῃ ὥσπερ οὐδ' ἂν εἰ μὴ τὴν ἀρχήν20
 ἐγεγόνει, ἐπεὶ οὐδ' ἔτερον τινὶ πλὴν ἐμοὶ καὶ τῷ μεγάλῳ δο-
 μεστικῷ μόνῳ τὰ τοιαῦτα ἦλθεν εἰς ἀκοάς. εἰ δ' ὡς ἀγνώ-
 μονά τινα καὶ πονηρὸν ἐμὲ ἀποτρέπη, καὶ τὸ συνεῖναι καὶ

8. συμβάσεις conl. ED. P., frustra.

plorare cognita, agere aut loqui quod minus conveniret, grave et
 inhumanum iudicabant. Illi responderunt, diligenter se inquisivisse,
 liquidoque didicisse, imperatorem avum et Syrgianem mira mutuam
 pollicitos, foedus pepigisse. Id se ex animo dolentes, significatum
 voluisse: videret quo pacto semet consilio et opera iuaret. His
 de Syrgianne intellectis, solum in secretum abducens nepos, sic ait:
 Renuntiatum est mihi, te societate pacta cum avo meo, ad ipsam
 transiturum. Tunc prior te in eandem insinuaris, sperans maius
 aliquid inventurum, an ab eo multis pollicitationibus in fraudem
 illectus sis, haud satis scio. Si vana sunt quae audivi, et qui nun-
 tiarunt merito accusari debent, et ego minime laudandus sum, qui
 sycophantis fidem commodaverim. Si, ut dicebam, aut plus te con-
 secuturum arbitratus, aut indidem persuasus huc devenisti, et his
 cogitationibus monitu meo excussis, fidem mihi amoremque pristi-
 num sinceriter ac puriter praestare volueris, aequè ut ante bene-
 volum me et amicum tibi faxo experiare: nec praeterita, perinde
 ac si nulla fuissent, reputabo; quandoquidem praeter meas magni-
 que domestici, nullius aures tetigerunt. Si vero ut iniquum putas:
 nequam me fugis, mecumque vivere ac versari intolerandum putas:
 sed ab avo divina quaedam bona te adepturum credens, ad illum

συνδιακρίβειν οὐκ ἀνεκτὸν ἦγγ', ἀλλ' ὑπερφυῆ τινα καὶ μεγάλα A.C. 1321
 παρὰ τοῦ ἔμοῦ πάππου καὶ βασιλέως οἰόμενος εὐρήσειν, ὅλην D
 προδέσει προσχωρήσαι αὐτῷ προσίλου, ἀνωῶμαι μὲν ἐπὶ τῇ
 διαστάσει τῇ σῆ, φίλου καὶ συνήθους ἀποστεροῦμενος βίαν
 5δὰ οὐκ ἐπάξω, οὐδ' ἄκοντα κατασχεῖν ἐθέλησω, ἐπεὶ οὐδὲ τὴν
 ἀρχὴν οὔτε πολέμου νόμον, οὔτ' ἄλλη τιγὶ βία πρὸς τὸ ἔμοι
 δουλεύειν ὑπηγαγόμην, ἀλλ' ἔκοντι προσεχώρησας αὐτός, ἐλό-V. 6a
 μένος ἔμοι συνέιναι καὶ συγκινδυνεύειν, καὶ πᾶν ὅτιον ὑπὲρ
 ἔμοῦ καὶ ὑφίστασθαι καὶ πράττειν ἐπαγγελάμενος. ὃ δὲ καὶ
 10καλῶς ποιῶν, ἀληθὲς ἀπέφηνας ἐπὶ τῶν ἔργων. οὐ μὴν οὐδ'
 αὐτὸς ἀχάριστος οὐδ' ἀμνήμων ἐφάνην τῶν ἀγαθῶν, ἀλλὰ
 θεοῦ τῇ περὶ τοὺς φίλους προθυμίᾳ καὶ δυνάμει παρασχομέ-
 νου, τοὺς τε ἄλλους καὶ σὲ, ὥσπερ ἔδει, τιμαῖς τε καὶ δωρε-
 αῖς ἀξίαις τῶν πόνων ἡμενψάμην καὶ τῆς προθυμίας τῆς εἰς P. 77
 15ἐμέ. ἐπεὶ οὖν ἔκοντι προσῆλθες, οὐκ ἀγαθὸν λαθραίως ἀνα-
 χωρεῖν, ἀλλ' εἰς φανερὸν συνταξάμενον ἀπιέναι. οἴομαι μὲν
 οὖν οὐδὲ τὸν ἔμὸν πάππον καὶ βασιλέα πρὸς πόλεμον ἐτοιμα-
 ζόμενον, ἐπὶ κακώσει τῶν ἐμῶν πραγμάτων σε προσλαμβά-
 νεσθαι βούλοσθαι, ἀλλὰ τὴν μὲν εἰς ἐμὲ εἰρήνην καὶ τὰς
 20σπονδὰς ὑγιαίνουσας τηρεῖν ἐφίεσθαι δ' ἄπλως οὕτω καὶ σὲ
 τελεῖν ὑπ' αὐτόν. καίτοι μοι καὶ τοῦτο λίαν ἔπεισι θανατάζειν,
 ὅπως, αὐτῶν τῶν πραγμάτων τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας ἔμοῦ καὶ
 εὐπειθείας ἐναργεῖς παρασχομένων τὴς ἀποδείξεις, ὅδε, ὅπερ
 οὐκ ἂν ποτε ἤλιπισα, οὐ φιλοῦντος ἔργον οὐδὲν ἐνδείκνυται εἰς
 25ἐμέ. εἰ δ' ἄρα καὶ πολεμῆν ἔμοι προήρηται, θεῶ μὲν μελή-

te adiungere deliberatissimum habes, doleo ista discessione tua, cum
 me amico et familiari privatum videam; vim tamen non intentabo,
 neque invitum retinebo, quando neque a principio vel lege bellica, vel
 alia quadam violentia, ut mihi servires, te compuli: verum ultra me
 secutus, mihi adhaerescere, mecum caput obiectare periculis, meaque
 causa quidvis facturum passurumque promisisti, idque re ipsa etiam
 praeclare demonstrasti. Verumtamen nec ego ingratus meritorumque
 immemor fui. Nam cum Deus ardenti voluntati meae in amicos etiam
 facultatem tribuisset, cum alios, tum te quoque, ut decebat, donis
 honoribusque ob laborem ac studium erga me tuum remuneratus sum.
 Et quoniam volens ac libens mecum te coniunxisti, turpe est clan-
 culum, ac non potius aperte vale dicentem recedere. Neque tamen
 avum meum bello accinctum, te ad vexandas fortunas meas asciscere;
 sed pacem ac foedus inviolatum servare et te subesse sibi sine
 dolo malo velle opinor. Quamquam et hoc mirari satis nequeo,
 cum factis ipsis benevolae mentis et obedientiae significationes ita
 luculentas dederim, qui tandem ille, quod nunquam speravi fore,
 nullo iudicio mihi se amicum ostendat. Quod si forte etiam armis

A.C. 1321 *σει περὶ ἡμῶν. ἀναμνηστικῶς δέ σε καὶ ὧν αὐτὸς ἐφθέγγω*
βλόγων, ἡμῶν περὶ τοῦ τί δεῖ πράττειν ἐν Βυζαντίῳ βουλευο-
μένων. σοῦ γὰρ καὶ πρωτοστράτορος περὶ τοῦ βασιλέως ὅσα
καὶ αὐτὸς οἶσθα εἰπόντων, ἐμοῦ δὲ τὰναντία βουλευσάμενον,
θαυμάσας αὐτὸς „πέποιθα σαφῶς” ἔφη „ἐπὶ θεῷ, ὡς σοῦ τοῦ-5
τον τὸν τρόπον περὶ τὸν πάππον καὶ βασιλέα διαχειμένον, αὐτὸς
ὁ θεὸς πολεμήσει ὑπὲρ ἡμῶν, ἡμᾶς δὲ ἀμεροίμους ποιήσει.”
σκέψαι τοίνυν ὁ μέλλεις δοῦν σοὶ γὰρ ὁ λόγος εἴρηται οὐ-
τοσί.” Τοιαῦτα τοῦ βασιλέως εἰπόντος, ἐνίστατο μὲν ὁ Συρ-
 γιάννης σεσυκοφανησθαι φάσκων, καὶ ὧν κατηγορεῖται μηδενίῳ
 ἀληθές εἶναι τῷ δὲ μὴ βεβαίως παρέχεσθαι μηδ' ἐναργεῖς
 C τὰς ἀποδείξεις ὑπὲρ ὧν κατηγορεῖτο, ὑποψίαν οὐ μικρὰν τῷ
 στοχάζεσθαι τὰ πράγματα παρείχετο δυναμένῳ ἐκ τῶν λόγων,
 ὡς πονηρὰ σύννομον ἑαυτῷ. τοῦ μέντοι βασιλέως τοὺς αὐτοὺς
 λόγους πάλιν ἀναλαβόντος, καὶ θάρρους ἐμπλήσαντος, ὡς οὐ-15
 δὲν ἦτον ἢ πρότερον εὐμενῶς διακίεσται πρὸς αὐτὸν, ἀπῆλ-
 θεν. ἐκ μέντοι Βυζαντίου παρὰ τῶν τοῦ νέου βασιλέως ἀγ-
 γελίαι ὁσημέραι ἀφικνοῦντο φίλων, τὰ τε περὶ Συργιάννην
 πειθουσαι ὡς εἴη ἀληθῆ, καὶ ὅτι βασιλεὺς ὁ πρεσβύτερος τὰ
 πρὸς τὸν πόλεμον ἐξαρτύεται πάντα, ὡς ἅμα τῷ Συργιάννησθ
 ἀφικέσθαι ἀναρξάγησόμενον. ἄρτι δὲ τοῦ χειμῶνος ἀρχομέ-
 D νου, Ὀκτωβρίου μηνὸς πέμπτη ἰσταμένου, πάλιν ὁ βασιλεὺς
 ἰδιαζόντως ἔφη πρὸς Συργιάννην „οὐκ οἶμαι σε ὧν πρό
 χρόνου μικροῦ πρὸς σε διεiléχθην ἐπιλελήσθαι. ἐκ τότε δ'

mecum decertare apud animum proposuit, nos Deo cordi erimus.
 Recordare verborum tuorum, cum Byzantii de statu rerum consulta-
 remus. Cum enim tu et protostrator super avo quae meministi
 elocuti essetis, me longe aliud sentiente, tu hunc animum meum
 suspiciens, fidere Deo te dicebas, qui, me tam clementer in avum
 affecto, pro nobis pugnaturus nosque omni cura et sollicitudine li-
 beraturus esset. Quare quid agas dispice; tua quippe causa hacc
 dicta sunt. Simul finem loquendi dedit imperator, Syrgiannes ad-
 versari ac se per calumniam delatum totamque accusationem esse
 commentitiam affirmare. Attamen quod asseverationis huius neque
 solidas, neque claras probationes adducebat, eum conscientiae labem
 in animo habere bonus rerum aestimator non leviter suspicari pote-
 rat. At Imperatore eadem iterante, ac spem maximam inicien-
 te, non minus quam antehac sibi carum fore, e conspectu abiit.
 Byzantio autem quotidiani ab amicis veniebant nuntii, Syrgiannem
 proditorem esse, et quamprimum ille affuisset, avum in bellum,
 quod omnimodis iam parasset, erupturum. Hieme appetente, ante
 diem tertium Nonas Octobres Syrgiannem iunior imperator separatum
 denuo sic est affatus: In memoria tibi esse autumo, quae nuper
 tecum egi. Ex eo usque hodie in dies singulos mihi nuntiatur, te

ἄχρι καὶ νῦν ὁσημέραι μοι ἀγγέλλεται περὶ σοῦ, ὡς ἀποστῆ—A. C. 1321
 ναι πρὸς τὸν ἐμὸν πάππον παρασκευάζῃ· οὐ μὴν ἄλλ' ὅτι καὶ
 αὐτὸς τὰ πρὸς πόλεμον ἐξαρτύεται, ὡς ἅμα τῷ σὲ παραγενέ-
 σθαι πρὸς ἐμὲ πολεμήσων. ὅσοι δ' ἐπιτηδείως ἔχουσιν ἐμοί,
 5 καὶ εἰρᾶί σε παραινῶσιν, ὡς ἅμα τῷ σὲ εἰρχθῆναι καὶ τοῦ
 πολέμου παυσόμενον. ἐγὼ δ' ἂ πρότερον εἰρήκειν καὶ ἀνδρῶν
 ἔρω· ὡς εἰ μὲν τοῖς ἐμοῖς λόγοις πεισθεῖς, τοῦ τοιαῦτα καὶ
 βουλευέσθαι καὶ δρᾶν ἀποστῆς, καλῶς ἂν ἔχοι· εἰ δ' ἀδυνά-
 τως ἔχεις μεταβουλευέσασθαι, ἂ βούλει πράττει. ἐγὼ γὰρ οὐ
 10 μόνον οὐχ εἰρᾶί σε προθυμοῦμαι, καίτοι πάνν ῥαδίως ἔχων,
 ὡς καὶ αὐτὸς φαίης ἂν, ἀλλ' οὐδὲ τῆς ἀρχῆς παραλύσω. P. 78
 τούτου δ' ἕνεκά σοι ταῦτα προλέγω, ὡς ἂν εἰδείης ἀπελθῶν,
 ὡς οὐ λαθῶν, ἀλλὰ φωραθεῖς ἂ προείλου παρώφθης δρᾶν." ἐπὶ
 15 τούτοις ὁ Συργιάννης συκοφαντεῖσθαι πάλιν ἰσχυρισάμε-
 νος, καὶ μηδὲν τοιούτου ἐαυτῷ συνειδέναι, τοῦ βασιλέως ἐπι-
 τρέψαντος, πρὸς ἧς ἐπετρόπευε τῆς Θράκης πόλεις ἀπῆλθε.
 δύο δ' ἔξ αὐτῶν, τὸν Ἄπρων καὶ τὴν Γαρέλλαν, φρουραῖς κα- V. 63
 τωσῶν, καὶ τᾶλλα ἀσφαλισάμενος ὥστ' ἔχειν πρὸς πολιορ-
 κίαν ἀντέχειν, ἀπέστη πρὸς τὸν πρεσβύτερον βασιλέα Νοεμ-
 20 βρίου μηνός. ἅμα δὲ τῷ τούτῳ ἐπιβῆναι Βυζαντίου, καὶ ὁ
 τῶν βασιλέων πόλεμος φανερώς ἀνδρῶν ἀνεῤῥιπίζετο. ὁ νέος
 γὰρ βασιλεὺς τὴν ὑποτεταγμένην αὐτῷ στρατιὰν ἅπασαν ἐν
 βραχεῖ συναθροίσας, τοιοῦτοδε πρὸς αὐτοὺς ἐχρήσατο λόγοις B
 "τὸ τῆς εἰρήνης καλὸν καὶ λυσιτελὲς οὐ μόνον τοῖς ἀρχομέ-

defectionem ad avum parturire: nec id tantum, sed ipsum praeter-
 ea bellum instruere, quo me, simul ac tu veneris, laccessat. Quot-
 quot vero mihi bene cupiunt, ut te coërceam hortantur: sic enim
 bellum quieturum; at tu quae antea ex me audivisti, iterum audies.
 Si, inquam, monitis meis obtemperans, ab his meditandis et agen-
 dis abstinueris, bene certe: sin aliam mentem induere non est ut
 possis, fac quae libido fert: ego enim non modo coërceam te non
 avco, tametsi parvo id negotio queam, ut tute confitebere: sed ne
 praefecturam quidem tibi adimo; ut intelligas non me inscio, sed
 potius negligente, ea te egisse, quae tibi ante deliberata sunt. Hic
 Syrgiannes rursum, falso in se tantum crimen conferri, ac nullius
 esse sibi conscium affirmans, libente imperatore, ad urbes Thraciae,
 quarum praefectura agebat, discessit, ac duas, Apros videlicet et
 Garellam, praesidiis impositis, ceteroque apparatu ita communiens,
 ut obsidionem tolerare valerent, mense Novembri Byzantium venit,
 moxque bellum inter imperatores de integro et manifesto ardere coepit.
 Iunior enim brevi copiis suis in unum coactis, sic ad eas con-
 cionatus est: Pacis honestas et utilitas non iis tantum, qui reguntur,
 sed rectoribus etiam ipsis; sicuti et belli calamitates vobis quoque

Α. C. 1321 τοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄρχουσιν, ὥσπερ αὖ πάλιν τὰ ἐκ τοῦ πόλεμου κακὰ καὶ ὑμῖν μὲν πᾶσι καθέστηκε φανερά· ἐγὼ δὲ τῶν ἐμοὶ προσόντων ἰδίᾳ πάντων ἐτιμησάμην ἂν ὥστε μὴ λωθῆναι τὴν εἰρήνην· ἐπεὶ δ' ὁ ἐμὸς πάππος καὶ βασιλεὺς, ὅπερ οὐδ' ἂν ποτε ἐπέισθην πρὶν γενέσθαι, λύσας τὰς πρὸς ἡμῖς σπονδὰς, πρὸς πόλεμον ἐχώρησε φανερωῶς, οὐδεμίαν αἰτίαν ἢ λαβὴν ἡμῶν πρὸς τὸ λῦσαι ταύτας παρασχομένων, ἀλλὰ καὶ ἀκόντων νῦν ὑπ' ἀνάγκης πρὸς τὸν πόλεμον χωροῦντων, καὶ ταῖς ψήφοις ἀπάσαις τὴν εἰρήνην αἰρουμένων, οὐδὲν **Κεῖναι μοι τὸ λείπον δοκεῖ, ἢ θεὸν τὸν ἐν ταῖς σπονδαῖς ὄρκιον** ἐπικαλεσαμένους κατὰ τῶν ἀδικούντων χωρεῖν, οὐ μᾶλλον τοῦ αὐτοῦ κακοῦν, ἢ τοῦ μὴ αὐτοὶ κακῶς παθεῖν πρόνοιαν ποιουμένους. τὸ γὰρ εἰς τὴν ἡμετέραν περιμένειν ἀμυνομένους ἐπιόντας, οὐκ ἀνανδρίας μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀσυνεσίας οὐ πάνυ πόρρω δόξειεν ἂν. ἐλπίζω δὲ οὐδὲ θεὸν αὐτὸν, ὃν ἡμεῖς ἐν-15 σκευόμεν, ἡμᾶς ἐγκαταλιπεῖν ἂν, ἀλλὰ συμπαρέσεσθαι τε καὶ ὑπὲρ ἡμῶν ἀμυνεῖσθαι." Τούτων οὕτως ὑπὸ βασιλέως εἰρημένων, ἢ στρατιᾷ πάντες ὥσπερ ἀπὸ γλώττης μῦς, „**χάριτας**" ἔφησαν „ὁμολογοῦμεν τῷ θεῷ πάντων καὶ βασιλεῖ, **Ὅτι οὐκ μδέκω τινὲ καὶ πλεονεκτικῷ τὸν τρόπον ἐπόμεθα δε-20 σπότη, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ ἂ πάντες ἂν αὐτῷ συμφαῖεν εἶναι δίκαια ὑπὲρ τῆς πρὸς ὁμοφύλους εἰρήνης προἰεμένῃ. δίκαιος δ' ὢν ὁ θεὸς καὶ δικαιοσύνας ἡγαπηκῶς, ἢ φησιν ὁ προφήτης, οὔτε σὲ πρὸς τὴν ἀδικίαν ἀντικαθιστάμενον, οὔθ' ἡμᾶς ὑπὲρ τοῦ**

23. Psal. 10.

omnibus notae sunt. Ego vero quae privatim possideo, eorum omnium iacturam pacis retinendae gratia haud recusem. Postquam auctem avus meus, quod nunquam credidissem, spreto foedere, nullam nobis huius perfidiae causam sive ansam praebentibus ad apertum bellum prosiluit, et nos inviti necessitateque adacti ad arma imus, et omnibus potius suffragiis pacem eligimus, nihil restat aliud, quam ut Deo teste iurisiurandi invocato, periuros invadamus, provideamusque, quomodo non magis ipsis malum demus, quam ut ne ipsi malum aliquod accipiamus. Nam eo usque procrastinare, dum in loca nostra irruant, quasi tum demum vim propulsaturi, id parum abesse non dico ab ignavia, sed etiam ab insipientia videatur. Spe bona sum, Deum ipsum, per quem conceptum sacramentum sancte colimus, affuturum ac pro nobis depugnaturum. Dixit; et velut uno ore totus exercitus, Gratias agimus, exclamat, Deo universorum imperatori, cum non iniusto et avaro militamus domino: sed ei, qui quae omnes iure illum tenere fateantur, propter pacem civilem pro nihilo putet. Cum autem Deus iustus sit et, ut Vates ait, iustitias dilexit, neque te iniustitiae obsistentem, neque nos pro iustitia bellantes despiciet,

δικαίου περιώψεται στρατενομένους. ἡμῶν τοίνυν ἀπάντων Α. C. 1321
 ἔπερ σοῦ κἄν ἐξῆ πολλάκις ἀποθανεῖν ἐτοίμων ὄντων, μηκέτι
 μέλλωμεν μηδ' ἀναβαλλώμεθα τὸν καιρὸν, ἀλλ' ἐχώμεθα ἔρ-
 γου θεῶ θαρζοῦντες." ἐπὶ τούτοις ὁ βασιλεὺς τῆς εὐνοίας
 59εκα καὶ τῆς προθυμίας τῆς εἰς αὐτὸν τὰ εἰκότα εὐχαριστή-
 σας, τὸν μὲν κοινὸν διέλυσε σύλλογον, ἰδίᾳ δ' ἤμιν δομestίῳ
 τῷ μεγάλῳ καὶ πρωτοστράτορι βουλευσάμενοι περὶ τῶν αὐτῶν,
 ἐπεὶ καὶ αὐτοῖς ἐδόκει καλῶς ἔχειν τὰ εἰρημμένα καὶ οὐδενὸς
 ἐνδεῖν εἶναι, ἐπεψηφίσαντο καὶ αὐτοί. εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ ὁ P. 79
 10 μὲν πρωτοστράτωρ πρὸς τὴν Ἀδριανοῦ πόλιν ἐχώρει, Ἄν-
 ταν τὴν αὐτοῦ θυγατέρα τῷ Ἀσάνῃ Μανουῆλ τῆς τοῦ μεγά-
 λου δομestίκου γαμετῆς ἀδελφῷ πρὸς γάμον συνάψαν.

κέ. Βασιλεὺς δὲ πρὸς τὴν ἐκοστρατεῖαν παρασκευάζεσθαι
 παραγγείλας τὴν στρατιάν, ἡτοιμάζετο καὶ αὐτός. τὰ τε ἄλλα
 15 δὲ εἰς θέμενος καὶ ἐν τῷ Διδυμοτείχῳ τὴν τε γαμετὴν αὐτοῦ
 καὶ τὴν Παλαιολογίαν Θεοδώραν, τὴν αὐτοῦ μὲν θείαν, μη- B
 τέρα δὲ τοῦ μεγάλου δομestίκου, ἀντὶ φρουρᾶς ἀπάσης κατα-
 λιπὼν, (ἦν γὰρ δὴ καὶ πρὸς διοίκησιν ἐμπειρὸς πολιτικῶν πρα-
 γμᾶτων, καὶ φρονήσεως ἐρῶμενστέρας ἢ κατὰ φύσιν γυναι-
 20 κειαν τυχοῦσα,) καὶ πᾶσι τοῖς πόλεων ἄρχουσι καὶ διοικηταῖς
 τῶν πραγμάτων αὐτῇ πείθεσθαι πᾶν ὅτι ἂν κελεύῃ προστα- V. 64
 ξας καὶ τῶν περὶ αὐτῶν φροντίδων ἀπολύσας ἑαυτὸν, ἐπεὶ
 καὶ ἡ στρατιὰ ἡμέραις ὀκτὼ παρεσκευάστο ὧν ἐδεῖτο, ἕρας
 ἐκείθεν, ἦλθεν ἄχρι Τζουρουλόης. στρατοπεδευσάμενος δ' ἐκεῖ

24. Zonarae, Nicetae, ut al. Τζουρουλὸς dicitur. ED. P.

Itaque nobis omnibus pro te, si fieri possit, etiam saepius mori non recusaturis, ne cunctemur diutius, neu tempus teramus, sed Deo nixi, rem aggrediamur. Imperator de tam benevolis animis et incitatis studiis, ut decebat, gratias egit concionemque dimisit: ac seorsum cum magno domestico et protostratore collata sententia, cum et ipsis oratio militum placuisset nihilque desiderari videretur, eam confirmarunt. Die sequenti protostrator Adrianopolin petiit, Annam filiam cum Manuele Asane, fratre uxoris magni domestici, nuptiis coniuncturus.

25. Imperator, iussis militibus ad expeditionem se parare, semet quoque ad eam comparabat, tum reliquis recte compositis, tum in oppido Didymoticho coniuge sua et Theodora Palaeologina, sua quidem cognata, magni autem domestici matre, loco omnis praesidii ac tutelae relicta. Erat siquidem perita Palaeologina gubernandae reipublicae et solidiore prudentia, quam cadat in naturam muliebrem. Eius mandatis omnibus, et urbium magistratus omnes, et rerum administratores parerent cum edixisset, et se curis exonerasset, praetereaque exercitus per octiduum rebus necessariis se instruxis-

A.C. 1321 ἔμεινεν ἡμέρας τινὰς, τοῦτο μὲν, ὅτι καὶ χειμῶν ἑξαίσιος ἐπεγένετο, ἐπεὶ καὶ χειμῶνος ἦν ὥρα, (κατὰ μῆνα γὰρ ἑσπερατο-
Cπεδεύοντι Δεκέμβριον,) τοῦτο δ', ἵνα καὶ τὸ λείπον τῆς στρα-
τιῆς ἀθροισθῆ· τὸ δ' ἔτι τούτων αἰτιώτερον, ὅτι τῆς κατὰ
Θράκην Ἡρακλείας τοῦ νέου βασιλέως πρὸς τὸν πρεσβύτερον⁵
ἀποστάσης, ὁ Συργιάννης τὴν Βυζαντίην στρατιὰν παραλα-
βὼν, ἐνήδρευεν ἐν αὐτῇ. ἔδοξεν οὖν αὐτῆς πρῶτον ἀποπειρά-
σαι. χρόνον δὲ αὐτοῦ τινος τριβομένου, ἔδοξε τοῖς ἐν τέλει παῖσι
καὶ τοῖς ἡγεμόσι τῆς στρατιῆς συνελθούσι, πρεσβείαν ὡς βα-
σιλέα τὸν πρεσβύτερον ἀποστελεῖν ἑξαιτήσουσαν εἰρήνην· ὁ καί ο
τοῦ νέου βασιλέως πυθόμενος, ἐπεὶ κατὰ γνώμην αὐτῷ ἦν,
πέμπουσι¹ τινα τῶν τῆς στρατιῆς Καλοχαιρέτην ὀνομασμένον,
D τὰ γράμματα ἐγχειρίσαντες· ἐπεὶ διὰ γραμμάτων ἦν ἡ πρε-
σβεία, αὐτὸς δὲ μόνον διακομιστοῦ τάξιν ἐπέχεν. ἐδήλον δὲ
τὰ γράμματα τοιαῦτα· „Κράτιστε βασιλεῦ, ἡμεῖς ἄνωθεν ἐκ¹⁵
προγόνων ὄντες Ῥωμαῖοι, καὶ τὴν εὐπραγίαν τῶν Ῥωμαίων
οἰκειὰν νομίζομεν εὐδαιμονίαν, καὶ τὴν κακοπραγίαν ὠσαύτως
ἐν ἰδίᾳ τιθέμεθα δυστυχίαν. οὐ δὴ ἔνεκα καὶ τοὺς βασιλέας
ἡμῶν ὑμᾶς εὐνοεῖν ἀλλήλοις, ἀλλὰ μὴ πολεμίους εἶναι, ποιού-
μεθα περὶ πλείστου, ὅπερ ἐστὶν ἀληθὲς ἐννοοῦντες, ὡς ὑμῶν²⁰
μὲν φιλίως πρὸς ἀλλήλους διακειμένων, καὶ τὰ τῆς φυχῆς
αὔξάνειν, ἢ, τό γε δεύτερον, μὴ ἐλασσοῦσθαι εἰκόσ· πολεμίων
δὲ ἀλλήλοις ὄντων, οὐ μόνον ὑπὸ τῶν προσοίκων βαρβάρων,
ἀλλὰ καὶ ὑφ' ὑμῶν αὐτῶν τὴν ὑμετέραν ἡγεμονίαν καταλυθῆ-

set, Tzurulum inde profectus, castra fecit et dies aliquot ibi man-
sit: simul propter frigorum acerbitem, (hiems enim erat, et men-
sis Decembris,) simul ut et cetera pars exercitus interea conveniret;
quodque maioris utique momenti erat, ut quia Heraclea Thraciae
civitas fide rupta ad seniore defecisset et Syrgiannes cum copiis
Byzantio acceptis eam insideret, eius recuperandae periculum prius
fieret. Nonnullo tempore illic consumpto, optimates ac duces omnes
coeuntes, legationem ad seniore de pace decreverunt. Re cognita,
cum et nepos eo propenderet, gregarium quendam, Calochaereten
nomine, cum litteris mittunt: per litteras enim legatio conficiebatur;
ipse tabellarii tantummodo locum tenebat. Earum litterarum haec
fuit sententia: Nos, imperator optime, inde usque a maioribus Ro-
mani, et felicitatem Romanorum beatitatem nostram et miseriam
eorundem infortunium nostrum esse opinamur. Quamobrem vos im-
peratores nostros non ut hostes discordare, sed ut amicos concor-
dare maximopere cupimus: vere cogitantes, concordiam vestram im-
perii incrementum, aut certe, ut verisimile est, nullum eiusdem de-
trimentum esse: contra inimicitii vestris non modo a barbaris fini-
timis, verum etiam a vobis ipsis principatum vestrum destructum at-
que eversum iri. Aliquanto igitur antehac suborta dissensione, et

σεσθαι. πρὸ χρόνον μὲν οὖν τινος τῆς διαφορᾶς κινήσειας, A.C. 132r
 καὶ τοῦ νέου βασιλέως ἐπιστρατεύσαντός σοι, ἅμα τε ἐμνήσθης P. 80
 εἰρήνης, καὶ ὁ σὸς ἔγγονος, ὡσπερ ἂν αὐτὸς ὢν ὁ αἰτῶν, καί-
 τοι δοκῶν ἐν τῇ πολέμῳ πλεονεκτεῖν, προσεδέξατο ἀσμένως, καὶ
 5 διελέλυτο εὐθύς, ὡσπερ ἂν εἰ μὴδὲ τὴν ἀρχὴν ὁ πόλεμος συν-
 ἔσθη. ὃ δὲ ἡμῖν τε καὶ τῇ ὑμῶν ὑπηκόῳ παντὶ ἡδονῆς αἰτίον
 καὶ εὐθυμίας κατέστη, εὐτυχίας τοῖς Ῥωμαίοις ἀρχὴν τὴν
 ἡμέραν ἐκείνην λογισαμένοις. νυνὶ δὲ ὀρῶντές σε τὸν μᾶλλον
 ὄντα δίκαιον, εἴ τι καὶ προπετῶς παρὰ τοῦ ἔγγονου τοῦ σου
 10 ἐπράττετο ὅλα νέον, τὸν πόλεμον καταστέλλειν, ἐξ οὐδεμιᾶς
 αἰτίας προφανοῦς τὰς τε σπονδὰς λελυκότα καὶ πολεμοῦντα
 φανερωῶς, ἀθυμοῦμέν τε, ὡς εἰκός, καὶ συμφορῶν ἀρχὴν ἡγού-
 μεθα τὴν λύσιν τῶν σπονδῶν. εὗ δὲ ἔνεκα καὶ δεόμεθά σου,
 βασιλεῦ, πρὸς αὐτοῦ τοῦ τῶν ὄρκων ἐφόρου Θεοῦ, οὗ καὶ ὄν-
 15 τος εἰρήνης καὶ καλουμένου, τὸν πόλεμον καταθεῖναι, καὶ μὴ
 περιῶδειν τὸ ὑπήκουον διὰ τὴν ὑμετέραν φιλονεικίαν ἀνηκέστοις
 κακοῖς περιπεσόν. εἰ μὲν οὖν πεισθεῖς τοῖς ἡμετέροις λόγοις
 τὴν εἰρήνην ἀντὶ τοῦ πολέμου μᾶλλον ἀσπάση καὶ τὴν πρὸς
 τὸν ἔγγονον τὸν σὸν ὁμόνοιαν καὶ κοινωνίαν, καὶ αὐτοὶ προθύ-
 20 μοιους παρέξομεν ἑαυτοὺς καὶ τὰς ψυχὰς αὐτὰς, εἰ οἶδόν τε,
 ἔπερ τῶν σοί τε καὶ τῇ ἔγγονῳ τῇ σῇ συμφερόντων ἑαδίως
 προϊεμένους. ἂν δ', ὃ μὴ γένοιτο, πονηροῦ τινος βασιλῆαντος C
 δαίμονος, τὴν ἡμετέραν μὲν ἀπίσῃ πρῶσβείαν, τοῖς δ' ἐνά-

6. Legebatur ὑμῖν. 14. τοῦ corrige pro οὗ.

nepote in te arma moliente, cum primum pacis mentionem fecisti, illico is, non secus quam si ipse pacem peteret, quamvis armorum potentia antecelleret, petitioni libenter locum dedit, reconciliatus est statim ac si bellum conflatum prorsus nunquam fuisset: id quod nobis vestroque imperio contentis omnibus, diem illum Romanae felicitati auspiciatissimum reputantibus, singulari laetitiae fuit. At nunc, cum videamus te, quem aequum erat, si quid etiam temere atque inconsiderate, a nepote ob fervorem aetatis gereretur, bellum sedare, nulla de causa manifesta fracto foedere, bellum propalam inferre, animo, ut par est, concidimus, et violationem istam foederis calamitatum exordium fore arbitramur. Quae cum ita sint, te, imperator, per illum ipsum iuramentorum praesidem, qui est et dicitur Deus pacis, obsecramus, uti arma deponas; neve subiectos populos propter discordiam vestram malis teterrimis affligi patiare. Si tu nobis obsecundans bello repudiato pacem, et cum nepote concordiam communionemque iniveris, vicissim pro utroque vestrum, si occasio fuerit, impigre nos ipsos trademus, et animas nostras haud gravato letho offeremus. Sin, quod Deus averruncet, malo daemone invadente, quae petimus aspernatus, improbis impellentibus et in af-

- A.C. 1321 γουσι πονηροὺς καὶ χαίρουσι τοὺς κακοὺς πρὸς τὸν πόλεμον πεισθῆς, τὸν πάντ' ἐφορῶντα θεὸν καὶ τοὺς πραττομένους πᾶσιν ἐπάγοντα δίκην ὕμνυμέν σοι, ὡς ἡ πεσοῦμεθα μαχόμενοι πάντες, ἢ ποιήσομεν καταφανὲς ἔργοις αὐτοῖς, ὡς δίκαιοι ἦμεν
- V. 65 περὶ εἰρήνης πρεσβεύοντες εἰσακούεσθαι. τότε γὰρ αὐτὸς πρεσβεύσεις πρὸς ἡμᾶς, ὅτε εἰ μὴδὲ τὴν ἀρχὴν ἐκίνεις πρὸς ἡμᾶς τὸν πόλεμον βέλτιον κρινεῖς. ἔτι δὲ μὴν μὴτ' οἰκοθεν αὐτὸς, D μῆτε παρ' ἐτέρων ἀκούων πεισθῆς, ὡς ἡ δώροισι καὶ ὑποσχέσεσιν ἢ ἐκπλήξει τε καὶ δειλίᾳ, ἢ ἐτέρῳ τινὶ τρόπῳ ἢ περινοίᾳ τινὰς ἡμῶν παρασπάσαι καὶ τοῦ νέου βασιλέως ἀποστῆσαι δυνήσῃ. αὐτοὶ γὰρ ἡμεῖς ἀρὰς ἠρασάμεθα καθ' ἑαυτῶν τὰς παλαμναιοτάτας, ἢ μὴν ἐμμενεῖν τοὺς ὁμωμοσμένους ἄχρι θανάτου καὶ μὴ ἀποστήσεσθαι τοῦ νέου βασιλέως, ἢ τὸν τοῦτο δράσοντα ἐνέχεσθαι ταῖς ἀραῖς. ὡς οὖν οὕτω γνώμης ἡμῶν ἐχόντων, καὶ αὐτόν σε καὶ βούλεσθαι καὶ πράττειν ταῖς δέοντα παρακαλοῦμεν καὶ μὴ ταῖς μὴ οὔσαις ὑπονοίαις ἐξαπατηθέντα προᾶξαι τι τῶν ἐν ὑστέρω μετέμελον παρασχέσονται." Τοιαῦτα πρὸς βασιλέα τὸν πρεσβύτερον οἱ τῆς συγκ-
- P. 81 κλήτου πάντες καὶ οἱ τῆς σφραγίδος ἐγγεμένους ἐγγράφως διαπρεσβευσόμενοι, εἶτα καὶ ὑπογραφαῖς οἰκείαις ἐν ἧ' πιστόνῳ ἐπιβεβαιώσαντες τὸ γράμμα, καὶ ἐγγερίσαντες τῷ εἰρημένῳ Καλοχαίρῃ, πέμπουσιν εἰς Βυζάντιον πρὸς βασιλέα. ἀφικομένου πρὸς τὰ βασιλεία δ' αὐτοῦ, θοοῦς ἤρθη πὰρὰ πάντων καὶ βοή συμμιγῆς, ὡς Παλαιολόγος ἐ τοῦ βασιλέως ἐγγονος

ficta aliorum fortuna exsultantibus summa commodans, ad arma descenderis, per omnia contemplantem et actiones hominum diiudicantem Deum iuratum esto, nos autem in proelio omnes pugnando occubituros, aut factis ipsis declaraturis, si quis fulsus, qui pacem rogitantem exaudiremur. Tum tu ipse si delegatos mittes, quando praestitisse iudicabis, si bello a principibus stitavisses. Ad hoc neque per te ipse, neque aliis narrando, si quid sum inducas credere, aut donis ac promissis, aut terrore ac timore, aut callida fraude, aut alia quadam via quosdam de nobis potius te in nepote tuo ad tuas partes pellicere. Malam enim pestem capitis nostris imprecati sumus, ni, quae iuravimus, usque ad extremam spiritum servemus, et ab iuniorē imperatore stemus, ac ut qui scis aget imprecationibus obligatus teneatur. Itaque cum haec sint nostri sensus, precamur, ut ipse quoque tum consulendo, tum faciendo praestes, quae officio tuo respondent: et ne inani sompitiōne delusus committas, cuius te in futurum poeniteat. Haec per epistolam a seniore imperatore procerum senatus omnis et duces petierunt; quoque maior fides fieret, manu sua quisque subscripsit, eamque Calocharetac, quem diximus, Byzantium ferendam tradiderunt. Eo aulam introgresso, tumultus et dissonus clamor exarsit ab aulicis omnibus:

(σοὺ γὰρ ἤξιον αὐτῶν αὐτὸν βασιλέα καλεῖν,) πρὸς βασιλέα A.C. 1321
πέμψας πρεσβείαν, συγγνώμης δεῖται τυχεῖν, ἀλλ' οὐκ ἂν τύ-
χοι, εἴ μὴ αὐτὸς ἑαυτὸν ἀποδέξῃς δεσπότην, πρὸς τοὺς πό-
δας ῥίπτει βασιλέως· οὕτω γὰρ ἂν μόλις τυχεῖν. ὁ βασιλεὺς δ'
5 ἦτις ἦν ἡ αἰτία πυθόμενος τοῦ θορύβου, αἰετὸν ἀτάκτοις καὶ ἕ
κεκραγούσιν ἐπέταττε συγῆν, τῷ δὲ Καλοχαιρέτῃ μηνύει, ὡς
ἀναγκαίως τῶν περὶ ἀποχολομένῳ, [ἐπεὶ μὴ καρὸν εἶναι συν-
τυχεῖν αὐτῷ, τὰ τοῦ ἐγγύου γραμμάτια ἀποστεῖλαι. ὁ δ'
ἀπεκρίνατο, ἑτέρῳ μηδεὶ ἂν τὰ γραμμάτια ἐγχειρίσῃς εἰ μὴ
10 αὐτῷ βασιλεῖ· οὕτω γὰρ εἶναι προστεταγμένον αὐτῷ.

κς. Ἡσυχολεῖτο δ' ὁ βασιλεὺς κατ' ἐκείνου καιροῦ, ὅπως
τὸν μὲν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον τὸν δεσπότην τραγῆσει
μακρὰς πρὸς ἑσπέραν ἐπέμψῃ, Θεσσαλονίκης καὶ τῶν ἄλλων
ἑσπερίων πόλεων ἐπιτροπεύοντα, βασιλίδα δὲ τὴν *Μιχαὴλ*
15 *ἡμῶν* τοῦ βασιλέως γαμετὴν, Ἀνδρονίκου δὲ τοῦ νέου μητέρα,
ἐκείθεν εἰς Βυζάντιον ἀναγάγῃ. ὁ δὲ ἤν καὶ γεγονὸς κατὰ τὸ
ἐπίταγμα βασιλέως, ἐλύπησεν οὐ μετρίως τὸν υἱὸν αὐτῆς
Ἀνδρόνικον τὸν βασιλέα, βίβη τὴν μητέρα ἐλευθεύσαν ἀκη-
κοῦσα. ὡς γὰρ ἡ βασιλίς τὴν αἰτίαν ἐκείνην, δὲ ἦν ὁ δεσπο-
20 τῆς ἀφίκετο, καὶ ἡ κυρία παρῆναι πρὸς τὸν πλοῦν ἔδει κα-
λεῖσθαι, εἰσελθούσα τὸν ἱερὸν αὐτῆς τῆς Θεομήτορος εἰκὼν
προσφύσα, οὐδ' ἂν εἴ τι γένετο μετῴσειν ἔφασκεν. ὁ δε-
σπότης δὲ ἐλθὼν, πρῶτα μὲν λόγους ἐπεχείρει πείθειν ὡς D

Palaeologum nepotem (iterum enim designabantur imperatorem nomi-
nare) per legatum ab avo veniam petere, quam non sit consecuturus,
nisi semet vincum sistens, ad pedes imperatoris proiciat: quin-
etiam hoc modo vix consecuturum. Imperator, causa strepitus perce-
pta, turbantibus et clamantibus silentium locavit. Tum mittit, qui
Calochaeretae significet, quoniam abo necessarii negotiis impedito
otium ad colloquutionem non suppedit, velis nepotis litteras videre.
Ille nulli mortalium eas praeterquam ipsi imperatori, quemadmo-
dum in mandatis haberet, in manus reddituram refert.

26. Per id tempus imperator in eam urbem et cogitationem in-
cumbabat, ut filium Constantinum despotem navibus longis in occi-
dentem mitteret, praetorem Thessalonicae reliquarumque urbium;
et ut is imperatricem, Michaelis imperatoris conjugem, minoris An-
dronici matrem, Thessalonica Constantinopolim reducendam curaret.
Qua re pro desiderio senis administrata, Andronicus mirifice in-
doluit: quippe qui parentem suam fuisse et abstractam audierat. Nam
perspecto qua gratia despota venisset, et praesente iam praestituto
die, quo navem conscendere debebat, ad templum confugiens, et
Deiparae simulacro afusa, etiamsi quid esset, non id dimissuram
asserbat. At despota accedens, praesens hunc verbis ut discedat effi-
cere nititur: ubi frustra fuit, manus in eam violentas iniicit. Cum

Cantacuzenus.

- A. C. 1321δ' οὐκ ἐπειθεν, ἐβιάζετο καὶ χερσίν. ὡς δ' ἦν καὶ οὕτως οὐδὲν, τῷ μεγάλῳ παπῖα Παλαιολόγῳ καὶ τῷ πρωταλλαγάτορι Σεναχηρείμ καὶ Ἰωάννῃ Ζαριδῇ τὸν ἔλευσμον ἐπέτρπε τῆς βασιλίδος. οἱ δὲ καὶ βία τῆς εἰκόνης ἀποσπάσαντες εἰς θάλασσαν τε καταγαγόντες, ἐπέτρεψαν τοῖς τριηράρχαις ἀχθισομένην ὡς βασιλέα. ἐδόκει μὲν οὖν τῷ τῆς βασιλίδος
- V. 66 υἱῷ βασιλεῖ τῷ νέῳ καὶ τοῦτο δεινῶν, τὸ καὶ αὐτὸν δεσπότην χειρὰ βιαιῶν ἐπενεγκεῖν τῇ μητρὶ. εἰ γὰρ καὶ ἀδελφοῦ γαμετῆ, ἀλλὰ τῷ βασιλικῷ νόμῳ καὶ δεσπότης ἦν αὐτοῦ· τὸ δὲ καὶ ἑτέροις ἐπιτρέψαι τὸ ἔργον οὐδενὸς ἐνομίσθη δεύτερον· εἰς ὕβρεως ὑπερβολήν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον. βασιλεὺς δ'
- P. 82 δ' προεβύτερος ὡς ἀπηλλάγη τῶν περὶ τῆς ἐσπέρας φροντίδων, τὸν Καλοχαιρέτην μεταπεμφάμενος, ἐζήτει τε τὰ γράμματα τοῦ ἐγγόνου καὶ εἴ τι διὰ στόματος ἔχει λέγειν, ἐκέλευεν ἀπαγγέλλειν. ὁ δ' ἔλεγε μῆτε γράμματα μῆτε λόγους τοῦ νέου βασιλέως κομίζειν, ἀλλὰ τῶν αὐτῷ συνόντων συγκλητικῶν καὶ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων τῆς στρατιᾶς· ἐπέδιδον δὲ ἅμα καὶ τὸ βιβλίον. διελθῶν δὲ ὁ βασιλεὺς τὰ ἐγγεγραμμένα, καὶ ἅμα καὶ τὰς ὑπογραφὰς ἰδὼν, „ἐκεῖνοι μὲν” εἶπεν „ἀπειλοῦσιν ἐμοὶ ὅσα δὲ βούλονται, ἐγὼ δ' ἀνθ' ὧν τολμῶσι δίκας τίσουσι· ἄσθε φημι τὰς ἐσχάτας.” „οὐκ ἀπειλοῦσιν” εἶπεν „ὦ βασιλεῦ,”
- Bῶ Καλοχαιρέτης „ἀλλὰ δέονται πρῶτον ἂν δ' ἐφ' οἷς ἱκετεύουσι μὴ εἰσακούωνται, τὰ μέλλοντα συμβήσεσθαι ἀπαγγέλλου-

2. Al. παπίας dicitur. ED. P. Vid. Ducang. Gloss. Gr. s. v. MS. interpr. πρωταλογάτωρ, qui erat praefectus alogii, sed hic noster constanter ubique habet πρωταλλαγάτωρ; qui nullus alius est, quam is quem hodie vocamus *General des postes*. ED. P.

3. Ita MS. pro Σενναχηρείμ. ED. P.

sic quoque actum ageret, magno papiae Palaeologo, protaflagatori Senacherim et Ioanni Zaridae negotium dat. Illi per vim abstractam ad littus deducunt, trierarchis ad imperatorem deportandam credunt. Visum hoc etiam iuniori imperatori immane facinus, despotam ipsum manus attulisse matri suae, eidemque uxori fratris eius, et imperiali lege etiam dominae ipsius. Quod autem aliis insuper avellendam commisisset, id vero longe contumeliosissime factum censuit. Sed haec postea evenerunt. Perfunctus sollicitudine de occidente senior, Calochaereten accersit; nepotis litteras requirit; si quid coram velit, loquendi copiam dat. Ille se nec litteras, nec verba nepotis afferre; sed qui cum eo essent, nobilium ac ducum exercitus. Quo dicto libellum porrexit. Eo perlecto visisque subscriptionibus: Isti, inquit, minas mihi proponunt pro arbitrato: at ego ipsos, si quid tentaverint, poenas acerbissimas persoluturos aio. Immo, occurrit Calochaeretes, minas nos proponunt; sed primum rogant: si precibus nihil obtinuerint, consecutura denuntiant. Quod ad me at-

σι. καὶ ἐγὼ δὲ αὐτὸς καὶ δέομαί σου καὶ συμβουλευέω, κράτι- Δ. C. 1321
 στε βασιλεῦ, μὴ περιιδεῖν αὐτῶν τὴν ἰκετείαν· ἀλλ' ἀποτάσ-
 σθαι τὴν εἰρήνην, οὐ μόνον τῷ ὑπηκόῳ λυσιτελοῦσαν, ἀλλὰ
 καὶ σοί, καὶ μὴ παρὰ πάντων κακῶς ἀκούειν τὰ μέγιστα συν-
 ζαιρομένην. ὅτε γὰρ ὁ σὸς ἔγγονος βασιλεὺς ὁ νέος σου τὸ πρῶ-
 τον ἀποστάς εἰς Ἀδριανούπολιν ἀφῆκτο, οἱ μὲν αὐτῷ τὰς
 αἰτίας ἀντιθέσαν τῆς ἀποστασίας, ἕτεροι δὲ σοί· καὶ ἦν τοῖς
 ἀνθρώποις ἀμφίβολος ἡ περὶ τούτων γνώσις. ὡς δ' ἐπιστρα-
 τεύσαντος ἐκείνου, σὺ τε ἐμνήσθης εἰρήνης, ἐκεῖνός τε ἄσμε-
 10ιος προσεδέχετο μηδὲν μελλήσας, καὶ ἐγεγέννητο αἰ σπονδαί,
 πάντες μὲν ἐπήνεσαν ὑμῶς τῆς τε εὐβουλίας καὶ τῆς πρὸς
 τὰ βελτίω μεταβολῆς· ἔορτῆς δὲ ἡμέραν ἦγον τὴν ἡμέραν ἐκεί-
 15νην, τῶν ἐκ τοῦ ἐμφυλίου κακῶν πόλεμον νομίζαντες ἀπῆλλύ- C
 χθαι. νῦν δ' ὅτε βασιλεὺς ὁ σὸς ἔγγονος τὴν ἀποτεταγμένην
 15αὐτῷ τῆς ἀρχῆς μοῖραν περιῖων, τὴν τε στρατιάν ἤξιωσε προ-
 νοίας οὐ τῆς ταχούσης, καὶ τὰ πεπονηκότα τῷ χρόνῳ τείχη
 τῶν πόλεων ἐπέταξεν ἀνακτᾶσθαι, καὶ τῆς πολιτικῆς εὐνομίας
 καὶ τῆς ὅλης τῶν πραγμάτων ἐπιδόσεως, ὅσον ἐξῆν, ἐπεμε-
 λήθη, αὐθις ἐξαίφνης ὁ πόλεμος ἀνεβῆ ἀγῆ, μηδεμίαν μῆτ'
 20ἐκείνου μῆτε τῶν συνόντων αἰτίαν παρασχομένων. ὥστ' ἐκεῖ-
 νῳ μὲν συμβήσεται καὶ ἐπὶ τοῖς προτέροις αἰτίας πάσης ἀπο-
 λελύσθαι, καὶ τῶν νῦν ἐνεκα ἐπαινεῖσθαι ὡς ἀμυνομένην καὶ D
 οὐ κατάρχοντι πολέμου, καὶ τὴν παρὰ πάντων εὐνοίαν κατ-

tinet, ego quoque hortari te obtestarique non dubito, imperator optime, uti eorum supplicationem ne despicias, pacemque non populis modo tuis, verum tibi met nihilominus profuturam, et nomen tuum apud omnes a dedecore et infamia plurimum defensuram ambabus amplectaris. Etenim ubi nepos te deserto Adrianopolin venit, pars huius defectionis causas in illum, pars in te conferebant: nec certa cognitione res tenebatur. Post cum arma contra te sumpsisset, tuque pacem obtulisses, et ille citra cunctationem accepisset, foedusque sancitum esset, omnes consilii vestri prudentiam et veritas ad meliora voluntates collaudantes, diem illum festum exegerunt, sese malis omnibus ex civili bello emergentibus levatos existimantes. Nunc vero, quando nepos imperii sui partem lustravit, exercitui perditigenter providit, moenia oppidorum vetustate laborantia ac fatiſcentia refici et instaurari iussit, ad firmandam rei publicae disciplinam, ad universam eius amplificationem atque incrementum, quantum in se fuit, operae contulit, rursus et repente bellum, nulla, vel ipsius, vel ipsi studentium, culpa exsuscitatum est. Quare is qua superiora, omni crimine absolvetur: qua recentiora, laudem adipiscetur, ut qui bellum non prior inferat, sed illatum repellat; omniumque sibi animos conciliabit, qui cum iniuriose tractato una dolebunt: tu contra universorum sententiis ut et antea, sic nunc pro iniurioso

- A. C. 1321 ποδοσθαι ὡς ἀδικουμένην συναλοούντων· σὲ δ' ἀπάσαις ψήφοις καὶ νῦν καὶ πρότερον ἄλίσκεσθαι ἀδικοῦντα. ἐνόησον οὖν ἡλίκη τῶν συμβησομένων κακῶν καὶ πρὸς Θεοῦ τίσις καὶ πρὸς ἀνθρώπων ἔσται μέμψις. διὸ δὴ καὶ αὐθις σου δέομαι, βασιλεῦ, καὶ τῶν ὑπηκόων ἔλεον σχόντα καὶ τοῦ βασιλέως τε καὶ παιδὸς καὶ αὐτοῦ δὲ σοῦ, οὕτω παρὰ Ῥωμαίοις πᾶσιν ἐπιτινουμένου καὶ ὡς τινος τῶν κρείττωνων θαυμαζομένου, τὸν πόλεμον καταλῆσαι, προσδεξάμενον τὴν εἰρήνην καὶ μὴ περιδέειν τὸ μὲν ὑπήκοον ὑπὸ τοῦ πολέμου διαφθαρὲν, τὸν δὲ σὸν ἔγγονον καὶ βασίλεα ἢ νικήσαντα πάσης ἥτις ἀσχίωιο νικήσαι νίκην, (πατέρα γὰρ νικήσει,) ἢ ἥττηθέντα ἀδίκως τε θμῦ καὶ παρὰ πατρός ἀποθανεῖν, τό, τε σὸν ὄνομα τὸ παρὰ πάντων ἀδόμενον σὺν εὐφημίᾳ, διαβαλλόμενον ἐξ ἀντιστροφου." Τοιαῦτα εἰπὼν ὁ Καλοχαιρέτης, καὶ πρὸς τὰς ἐκ βασιλέως καὶ τῶν παρόντων πένσεις καὶ ἀντιθέσεις συνετώσῃς ἄγαν τὰς ἀποκρίσεις ἀνθυπενεγκῶν, τελευταῖον ἑατὸν πρὸς
- V. 67 τοὺς βασιλέως κατακλίνας πόδας, ἔδετο μεθ' ὅσης σπουδῆς μὴ ἀπόσασθαι τὴν εἰρήνην, μηδὲ τὸν ἐξ ἀρχῆς ἀνθρωποκτόνον καὶ φθονερόν, ἀλλὰ τὸν εἰρηνοποιὸν Χριστόν, τὸν τὰ διεστῶτα συνάψαντα, σχεῖν τὸ πλεόν. ἀναστήσας δὲ αὐτὸν 620
- B βασιλεὺς καὶ εὐχαριστεῖν εἰπὼν, „ὅτι ἐλθὼν ἐδίδαξας ἡμᾶς ἀρκούντως", τοῖς ἀπεσταλκόσιν ἐκέλευεν ἀπαγγέλλειν, ὡς ἀσύνετα διαπρεσβενομένοις οὐδ' αὐτὸς ἂν ἀπόκρισιν δοίη ἀποκρινέται δ' αὐθις, ἂν καὶ αὐτοὶ προσβέυσωται συνετώσῃς.

18. Ioann. 8. ED. P. 19. Ephes. 2. Idem.

condemnabere. Tecum igitur expende, quanta te propter exorbitatas calamitates et apud Deum poena et apud homines insectatio maneat. Quocirca iterum oro, imperator, miserere subiectorum: miserere filii tui, ac denique tui ipsius, cuius apud Romanos tanta est laus, quemque ut aliquem de coelo delapsum intuentur: et pacem complexus, bello nuntium remitte; neve populos tuos inde manaturis cladibus ad exitium vocari, neve nepotem tuum aut victorem turpius vincere, quam si victus esset (patrem enim suum vincet) aut victum iniuste simul et a patre interfici, tumque nomen passim cum faustis acclamationibus decantatum, ex adverso in invidiam adduci sinas. Haec cum disseruisset Calochaeretes, et ad imperatoris atque astantium interrogata obiectionesque sapienter respondisset, tandem pedibus imperatoris provolutus, omni contentione rogare coepit, ne pacem reiiceret, neu illum ab initio homicidam et invidium illum, sed Christum pacificatorem, qui fecit utraque unum, potiores ferre vellet. Hominem levat imperator, et gratias agit, quod eos satis de officio docuisset, iubetque iis, quorum missu advenerat, renuntiare, quia stulta legatione usi essent, non se responsum dare: daturum, si prudenti uterentur. Sic Calochaeretes fru-

οὕτω μὲν ὁ Καλοχαιρέτης ἄπρακτος ἀπῆλθεν ἐκ Βυζαντίου. Α. Q. 1921
 ὁ δὲ γε βασιλεὺς ὁ νέος ἄρας ἐκ Τζουρουλῶδης εἰς Ἡράκλειαν,
 ἀφίκετο τὴν τῆς Θράκης, καὶ Συργιάννην ἐκεῖ κατακλείσας
 ἅμα τῷ ἐκ Βυζαντίου στρατῷ, ἐπολιόρρησεν ἐφ' ἡμέρας μίϛ.
 Ἐκἀκεῖθεν αὐθις ἀπαναστάς, ἐστρατοπέδευσε περὶ Λάνειον, ἐς
 τὴν ὑστεραίαν δ' εἶχετο τῆς φερούσης πρὸς τὸ Βυζάντιον.
 καὶ γενομένη κατὰ τὸ Ῥήγιον ὁ Καλοχαιρέτης ἐνέτυχεν ἀπαγ-
 γέλλων ὡς ἄπρακτος ἐπανήκει. C

κζ. Στρατοπεδευσαμένῳ δὲ αὐτοῦ ἔδοξε δεόν εἶναι καὶ
 ἰοαυτὸν πρὸς τὸν βασιλέα καὶ πάππον ἀποστελῆαι πρεσβείαν περὶ
 εἰρήνης. πέμπει δὴ τὸν μέγαν κονοσταύλον Ἰωάννην Παλαιολο-
 γον, τὸν πρωτοστράτορος ἀδελφόν, καὶ Ἰωάννην τὸν Ἀπλη-
 σφάρον, γράψας τῷ πάππῳ καὶ βασιλεῖ τοιαῦτα „τῶν ἐμοὶ
 συνόντων συγκλητικῶν καὶ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων τῆς στρατιᾶς D
 15κἀμοῦ συνειδότος, πρὸς σε περὶ εἰρήνης διαπρεσβευσασμένων
 καὶ μὴ τυχόντων, γνῶν καὶ αὐτὸς σὺν αὐτοῖς αὐθις περὶ τῶν αὐ-
 τῶν πρεσβεύομεν, ὃ βασιλεῦ, καὶ δεόμεθά σου πάντες κοινῇ μὴ
 ὡς τι τῶν ἀτιμίων ἀποθῆφῆναι, ἀλλ' εὐμενείας καὶ συγγνώμης
 τοῦ σοῦ κράτους τυχεῖν, ἐφιεμένους πάνν σου καὶ εἶναι δού-
 20ζολους καὶ ὀνομάζεσθαι, καὶ τὴν εἰρήνην ἀντὶ πολλῶν ἀγαθῶν
 ἄλλων ἐν εὐεργεσίας αἰτουμένους μέρει.” τούτους μὲν οὖν
 ἀπέστειλεν ὡς βασιλέα, ἐν ἡμέραις ὀκτώ κελεύσας ἐπανελθεῖν,
 ἀρκεῖν πρὸς τὸ βασιλέα βουλευσασθαι περὶ τῆς εἰρήνης τὸ διά-
 25στημα νομίσας τοῦ χρόνου· αὐτὸς δ' ἔμεινεν ἐν Ῥηγίῳ· δύο P. 84

5. Al. *Λαβιον*; ita Nicetas. Thraciae urbs est. ED. P.

stra discessit. Iunior imperator Zurulo motis castris, Heraoleam Thraciae processit, ubi Syrgiannem cum praesidio Byzantino concludens, diem unum in obsidione posuit. Inde recedens, prope Danium castrametatus est, et sequenti luce Constantinopolin tendere perrexit. Rhégii Calochaeretes ei obvius nihil se efficisse narrat.

29. Castris ibi locatis, subit animum nepotis, suarum quoque partium esse, legationem ad avum mittere. Deligit itaque Ioannem Palaeologum magnum contostaulum, protostratoris fratrem, et Ioannem Aplespharen, quibus epistolam committit haec continentem: Quandoquidem quos mecum habeo nobiles atque illustres et ductores ordinum, me conscio, de pace ad te miserunt, nec impetrarunt, ego ipse nunc, illis pariter volentibus, rursum eandem peto; et te oramus communiter, ne nos ut despicabiles refutes: verum maiestatis tuae gratia et venia impertias: cuius servi plane et esse, et nominari optamus, pacem prae multis aliis bonis in beneficii loco abs te flagitantes. Ergo hos ad imperatorem legavit, diebus octo redire iussus: tantum intervallum avo ad capiendum de pace consilium ratus sufficere: ipse interea Rhégii expectabat. Duode-

A.G. 1321 δὲ ἡμερῶν παρεληλυθυῶν πρὸς ταῖς δέκα, ὡς οἱ πρόσβειοι οὐκ ἐπανῆκον, ἄρας ἐκ Ῥηγίου, ἦλθεν ἔγγυς τῶν Βυζαντίου τειχῶν ὅσον μὴ βάλλεσθαι τοξεύαις τοὺς στρατιώτας. πέμψας δ' ἔγγυς τῶν ἐπομένων τινὰς, λέγειν ἐκέλευε τοῖς ἐπὶ τοῦ τείχους ἀπαγγέλλειν τῷ βασιλεῖ, ὡς „ὁ σὸς ἔγγονος, ἐπεὶ κατὰ τὴν προθεσμίαν οὐχ ἦκον οἱ πρόσβειοι, ἐλθὼν αὐτὸς συγγνώμης δεῖται τυχεῖν.” οἱ δὲ μὴδ' ἄκροις ὡς παραδεξάμενοι τοὺς λόγους, βάλλοντες ἀπὸ τοῦ τείχους ἠνάγκασαν φυγεῖν. βασιλεὺς δ' ὁ νέος αὐτόθι διακατερήσας μέχρι κλινοῦσης ἡμέρας, ὄλιγον ἀναλεύξας ἑστρατοπέδευσε ἐγγὺς Κοσμιδίου ἐν τοῖς 10 Λυμπιδαρίου, καὶ τρεῖς μὲν ἔμεινε ἡμέρας ἐκεῖ. χειμῶνων B δ' ἔξαισιῶν καὶ ὄμβρων ἐπιγενομένων, ὡς καὶ δύο τῶν στρατιωτῶν ὑπὸ ψύχους ἀποθανεῖν ἐν τῷ στρατοπέδῳ, ἐπεὶ περὶ τε εἰρήνης ἠλπίζετο μὴδὲν ἔτι, ὅ, τε χειμῶν ἐπέκειτο σφοδρῶς, καὶ ἡ στρατιὰ τῶν πρὸς τὴν χρεῖαν ἠπόρει, οὐκ ἐπιτρε- 15 πόμειοι πρὸς τοῦ νέου βασιλέως τὴν χώραν κακοῦν, (ἦσαν δὲ τάγματα τεσσαράκοντα,) ἀναστρέψας ἦλθεν εἰς Διδυμότειχον, καὶ διέλυσε τὴν στρατιάν. ἔτι δὲ ἑστρατοπεδευμένους πρὸς V. 68 Βυζαντίῳ, Βοησίλας ὁ τοῦ Μυσῶν βασιλέως ἀδελφός, τοῦ νέου βασιλέως ἀποστάς, πρὸς τὸν προεσβύτερον ἠυτομόλησεν. 20 ὁ νέος δὲ βασιλεὺς μετὰ τὴν εἰς Διδυμότειχον ἄφιξιν ἐνόσησε ἔλγος καθημερινὸν ἐν ἡμέραις τεσσαράκοντα ἐφεξῆς· τούτου δὲ C πεπανμένου, αἵματος ἄπιστόν τι χρῆμα διὰ τῶν μυκτῆρων ἐρῆνῆ ἐν ἡμέραις δυοκαίδεκα συνεχῶς. λωφῆσαντος δὲ καὶ

10. Alii vocant Κοσμήδιον. ED. P. Vid. Ducangii CP. Christ. L. IV. p. 182.

clm diebus elapsis, legatis minime redeuntibus, Rhegio prope Byzantii muros, ut fere intra tell iactum esset, accessit. Deinde aliquot de suis mittit, qui de muro propugnaturis dicerent, nuntiantium irent imperatori, nepotem eius, quoniam ad diem praefixam legati non rediissent, adesse ipsum veniam rogitantem. Qui ne summis quidem auribus eorum verba excipientes, tela superne deiciunt, et eos fugere cogunt. Iunior imperator cum ibidem constitisset, quoad dies iam occumberet, paulum retrocedens, iuxta Cosmidium in Lympidario castra fecit, ac triduum illic haesit. Immodicis porro imbribus cum intolerando frigore supervenientibus, adeo ut duo milites algore obrigescerent, cum spes pacis evanesceret, et hiems se vehementer intenderet, exercitusque populatione prohibitus comestitu egeret, (et censebatur cohortibus quadraginta,) converso itinere Didymotichum veniens, militem dimisit. Adhuc prope Byzantium erat, cum Boesilas Moesorum regis frater ab ipso ad avum transfugit. Didymotichi quotidiana febri diebus quadragenis iactatus est. Qua depulsa, diebus duodecim continuis incredibilis copia sanguinis de naribus profuxit. Eo affectu profligato, quartana cum mensibus

τούτου τοῦ κακοῦ, αὐδεις ἐρρήγιωσε τεταρτατον ἐν ἐνὶ καὶ Δ. C. 13αι
 δέκα μηνίν. ἀπὸ δὲ τοῦ τοιούτου κακοῦ τὰ τε σπλάγγχνα καὶ
 ὁ σπλὴν κακῶς διατεθέντα, ἄχρι καὶ τελευτῆς αὐτοῦ τῆς
 κακώσεως οὐκ ἴσχυσαν ἀπαλλαγῆναι· ἀλλὰ πόνοις καὶ καθη-
 5μερινοῖς γυμνασίοις μεθώδευε τὸ κακὸν ὅπως ἀναπνεῖν ἐφῆ.
 ὁ δὲ γε πρεσβύτερος βασιλεὺς, καίτοι θαναμιζόμενος ἐπὶ συ-
 νέσει, καὶ φεινὸς δοκῶν ἐκ τῶν πραγμάτων συνελθαι τὸ δέον,
 ὄρων τὸν ἔγγονον πλήθει τε στρατιᾶς καὶ προθυμίᾳ καὶ ἄν-
 10δριά τῇ πρὸς τὰς μάχας ὑπερέχοντα πολλῶ τῶν αὐτοῦ, καὶ Δ
 ἰοδίκαιος ὧν προσδέξασθαι τὴν εἰρήνην, ἐπεὶ καὶ μετὰ καλοῦ
 τοῦ σχήματος ἐγένετο, δεομένων ἐκείνων ὁ δὲ, ἐπιπολῶ μὲν
 ἤξιωσεν ἀποκρίσεως οὐδεμιᾶς τοὺς ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ ἀφιγμένους
 πρέσβεις, χρόνου δὲ παρωχηκότος πολλοῦ, ἀπέπεμψεν ἀπρά-
 15κτους. ἐνῆγε δὲ αὐτὸν πρὸς τὸ μάλλον τὸν πόλεμον αἰρεῖσθαι
 τοῦ Συργιάνῃ ἄφιξις πρὸς αὐτὸν, μέγα
 τι καὶ ἀξιόλογον ὄντος προσδοκίμου κράτειν· οὐχ ἥμιστα δὲ
 καὶ τὰ νεωτερισθέντα ἐν τῇ Ῥοδόπῃ. ὁ γὰρ Παλαιολόγος
 Ἄνδρονίκος ὁ μέγας στρατοπεδάρχης παρὰ βασιλέως τοῦ νέου
 τῶν κατὰ τὴν Ῥοδόπην ἐπαρχιῶν Στενιμάχου καὶ Τζεπαίνης
 20πόλεων καὶ τῶν ἄλλων φρουριῶν οὐκ ὀλίγων ὄντων, καὶ τῆς
 ἐν αὐτοῖς στρατιᾶς πολλῆς τε καὶ μαχιμωτάτης οὔσης ἡγεμῶν
 ἀποσταλεῖς, τοὺς μὲν δώροις καὶ ὑποσχέσεσι πείσας, ἔστι δ'
 οὐς καὶ βιασάμενος, τῷ πρεσβυτέρῳ προσεποίησε βασιλεῖ. ὁ P. 85
 δὴ οὐ φαύλας ἐνεποίησεν αὐτῷ ἐλπίδας τοῦ περιγενήσεσθαι
 25ἐν τῇ πολέμῳ. ἐν ᾧ δὲ ὁ νέος βασιλεὺς ἐν τῷ Διδυμοτείχῳ

11. δεομένου ἐκείνου male conī. ED. P.

undecim divexavit. Post istuc malum ex intestinis et splene, quo-
 ad vixit, laboravit. Verumtamen aliquid operis faciendo, et assi-
 duis exercitationibus consequēbatur, ut spiritum ducere posset. At
 enim senior imperator, quamquam excellenti prudentia ornatus, et
 quid tali tempore agendum esset, scire posse videretur, cum nepo-
 tem numero copiarum, alacritate, virtuteque multum superare cer-
 neret, ac proinde pacem accipere merito debuisset (idque bono co-
 lore, quia rogatus esset videlicet,) diu legatos nullo responso di-
 gnatus, tandem re infecta ab se dimisit. Bellandi autem cupidita-
 tem Syrgiannis accessio augebat, a quo singularia quaedam et
 memorabilia expectabat: potissimum vero quae in Rhodopes pro-
 vincinci novabantur. Etenim Andronicus Palaeologus magnus strato-
 pedarcha a iuniorē imperatore missus, ut Stenimachi et Zepaenes
 urbium et castellorum non paucorum, quique in iis erant multorum
 fortissimorumque militum praesidem ac ducem ageat, alios donis
 ac promissis permulso, alios vi et minis coactos, ad senioris au-
 ctoritatem fidemque traduxerat. Quod illi spem victoriae non exi-

- A. C. 1321 διήγη, τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος ὁ Συργιάννης ἐξ Ἡρακλείας εἰς Βυζάντιον ἔλθων, καὶ τὴν στρατιὰν πᾶσαν παραλαβὼν, εἰς τὰς ἐπὶ Θράκης ὑπηκόους τῷ νέῳ βασιλεῖ πόλεις ἐξῆλθε. καὶ πρῶτον μὲν εἰς Ἄπρον καὶ τὴν Γαρέλλαν, μὴ ἀποστῶσι δεδοικώς πρὸς βασιλέα τὸν νέον, φρουρὰν ἀπέστειλε πρὸς τὴν ἄμαθ' καὶ ἰπικίην, ὡς ἂν ἀντέχοιεν πρὸς τὰς ἐκ Λιδυμοτείχου ἐφόδους. ἔπειτα εἰς Ῥαιθιστόν ἔλθων, κατέσχεν αὐτὴν πείσας τοὺς φρουρούς· ἦν γὰρ περὶ τὰ τοιαῦτα δεινός. ἐκεῖθεν δὲ Βιζύην καταδραμὼν καὶ ληϊσάμενος τὰ περὶ αὐτὴν, ἦλθεν εἰς Σεργέντζιον, καὶ κατέσχε' καὶ αὐτὸ προσχωρήσας. εἶτα εἰς τὸ Βυζάντιον ἔλθων καὶ διατρίψας ἡμέρας τινὰς, ἐξελθὼν αὐθις ἄμα τῇ στρατιῇ, ἀπῆλθεν εἰς Σηλυβρίαν. μὴ προσδεξαμένων δὲ τῶν Σηλυβριανῶν, φρούριόν τι Σηλυβρίας ἐγγύς, Σάκκους ὀνομαζόμενον, τῶν κατοικοῦντων γεωργῶν παραδόντων, κατέσχε' στρατιὰν δὲ ἐκεῖσε καταλιπὼν ὥστε τὰ Σηλυβριανῶν 15 ἐπεκδρομαῖς κακοῦν, εἰς Βυζάντιον ἐπανῆλθεν. ἐκάκωσε δὲ Σηλυβριανούς ὁ ἐκ τῶν Σάκκων πόλεμος ἕς τὰ μάλιστα λαθραῖαις τε καὶ φανεραῖς ἐφόδοις. καὶ ὁ χειμὼν ἐν τού-
- A. C. 1322 τοῖς ἐτελεύταις πέμπτῃς Ἰνδικτιῶνος. ἄρτι δ' ἔαρος ἀρχομένου, Σπερὶ τὰς ἀρχὰς Μαρτίου μηνός, γράμματα παρὰ τοῦ νέου 20 πέμπονται βασιλεῶς πρὸς τὰς ὑπ' αὐτὸν ἐπαρχίας, κελεύοντα τὴν στρατιὰν εἰς Λιδυμοτείχον ἄχρι πεντεκαίδεκάτης αὐτοῦ παρεῖναι, καὶ πάντες ἐν ἧ παρῆσαν ἐπετάχθησαν ἡμέρα κή. Ἀπορῶν δὲ χρημάτων, οἷς ἂν θεραπεύσειεν τὸ μισθ-

quam iniecit. Nepos Didymotichi in hibernis erat, cum Syrgiannes Heraclea Byzantium excurrens et quidquid ibi inveniret militum assumens, Thraciae oppida, quae se iuniori subdiderant, invasit. Ac primum quidem Apros et Garellam (veritus ne illius amicitiam sequerentur) equitatum peditatumque misit, qui excursionibus e Didymoticho resisterent. Postea Rhaedestum adortus, corrupto praesidio (ut erat harum artium callidus) eam occupavit. Hinc Bizynsem agrum depopulatus, Sergentium contendit, oppidumque per deditonem recepit. Post Byzantium abijt: ubi diebus aliquot exactis, Selybriam infestum agmen duxit. Selybrianis portas claudentibus, vicinum urbi oppidum, Saccos appellatum et ab aratoribus habitatum, ipsis deditibus accepit: relictaque ibi manu, quae Selybrianos incursum premeret, quod illi maxime, tam occulte quam aperte, fecerunt, Byzantium rediit. Interim hiems exivit, Indictione quinta. Vere iam incipiente, principio Martii a iunioris imperatore per ditionis eius provincias litterae mittuntur, quibus milites ad diem decimum quintum Didymotichum evocantur. Omnes die praefinita affuere.

28. Cum deficeretur argento imperator, quo conductitium mili-

φορικὸν ὁ βασιλεὺς· (τὰ γὰρ δημόσια οὐκ ἐπράχθησαν, ἅμα Α. C. 1322 μὲν διὰ τὴν ἐκ τοῦ πολέμου ταραχὴν, ἅμα δ' ὅτι καὶ οἱ γεωρ- V. 69 γοί, ἐξ ὧν μάλιστα οἱ φόροι πρᾶττονται, τῶν ἰδίων ἀνέστησαν κομῶν, τῶν τε παρὰ τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως στρατιω- 5 τῶν ληϊζομένων, καὶ τῶν παρὰ τοῦ νέου πρὸς Φυλακίην ἐκ- πεμπομένων ἀγόντων τὰ αὐτῶν καὶ φερόντων πλεονεξία στρα- 10 τιωτικῇ, καὶ οὐδὲν ἄμεινον διατιθέντων τῶν πολεμίων,) ἡνιωτο καὶ κατετριβετο φροντίσιν, ὅθεν ἂν εὐπορήσειε χρημάτων σκο- πῶν. ὁρῶν δὲ αὐτὸν ὁ μέγας δομέστικος σύννου, τὴν δὲ αἰτί- 15 ουσαν ἀγνοῶν, ἤφρετο ἀνθ' ὅτου φροντίζοι. τοῦ δὲ τὴν ἀπορίαν τῶν χρημάτων εἰπόντος διὰ τὸ μὴ τὰ δημόσια εἰσπεπραῆχθαι, καὶ τὴν εἰς τὴν στρατιὰν ἀπαραίτητον τῶν ἀναλωμάτων χρεΐ- 20 αν. „ἀλλ' ἔγωγέ" ὁ μέγας δομέστικος εἶπε" τὴν τοιαύτην ἀπο- P. 86 ρίαν τῶν χρημάτων σαφῶς εἰδὼς, ἅμα τῷ σὲ τὰ γράμματα ἐκ- 15 πεπομφέναι ἀθροῖεσθαι κελεύοντα τὴν στρατιὰν, καὶ χρημα- 25 τα ἐκ τῶν ἰδίων συνεπορισάμην ἀρκέσοντα πρὸς τὴν χρεΐαν. καὶ οὐδὲν ἔστιν ἐνδέον ἔτι, ἢ τῶν στρατιωτῶν ἕκαστον τὸν ἀποτεταγμένον ἀριθμὸν τῆς μισθοφορῆς ἐρχόμενον λαμβάνειν. ὁ δὲ καὶ γενήσεται εἰς δευτέραν ἢ καὶ τρίτην ἡμέραν, καὶ 30 τοῦτου γε ἔνεκα φροντίζε μηδέν." ὁ βασιλεὺς δὲ „τῆς μὲν εἰς ἐμέ σου" εἶρηκεν „ἀγάτης ἔνεκα οὐδὲν χρὴ λέγειν, ὅσα τις ἂν εἴποι πάντων ἀλαττόνων ἐσόμενων. δυσχεραίνω δ' οὐ μετρίως καὶ πρὸς τοῦτο, ὅσα τε τῶν ἰδίων ἐξ ὅτου πρὸς Ἀδριανούπολιν 35 ἤλθομεν, εἰς τὰς κοινὰς χρεΐας ἐξανωλώσας σκοπῶν, καὶ ἂ νῦν

tem demereretur: (pensiones enim publicae exactae non erant, partim propter tumultus bellicos, partim quia et agrestium, qui plurimum pendere consueverunt, alii suis sedibus pulsī, alii a militibus senioris direpti erant: et quos iunior ad custodiam miserat, militari avaritia res eorum ferebant agebantque, a quibus nihilo mitius, quam ab hostibus tractabantur,) moerorem capiebat, et sollicitudine exedebatur, circumspiciens, unde sumptum nancisceretur. Meditandum ac tristem intuens magnus domesticus et causae nescius, quid cum antea sciscitatur. Inopia pecuniae, inquit, propterea quod vectigalia coacta non sunt, et quam deprecari non licet, stipendiorum persolvendorum necessitas. Atqui ego, excipit magnus domesticus, huius inopiae probe conscius, simul ac litteras ad evocandum exercitum misisti, pecuniam necessariam de meis comparavi, et amplius nihil opus est, quam ut miles unusquisque veniat, destinataque mercedem tollat: id quod vel cras, vel perendie fieri poterit. Quare haec de causa ne te excrucies. Tum imperator: Quid tandem satis de tuo in me amore dici potest? Aegre autem mihi est valde ob hoc, quaeque, quod quantum de facultatibus tuis inde ab adventu nostro Adrianopolin ad communem usum impenderit, et quas nunc impendes multas aureorum myriadas, considero. Idcirco non secua

A.C. 1322 *Ἐξαλαβασίς οὐκ ὀλίγας ἐσόμενα χρυσίου μυριάδας, ὡς καὶ Βαυτὸς οἶδα σαφῶς. διὲ καὶ τῆς ἀπορίας οὐχ ἦσαν τῶν χρημάτων τὸ ἐν τοσοῦτοις σε χρήμασι ζημιωῦσθαι καθικνεῖταιί μου τῆς ψυχῆς.*” παρούσα δὲ αὐτοῖς διαλεγόμενοι καὶ ἡ τοῦ μεγάλου δομestikou μήτηρ ἡ Παλαιολογίνα Θεοδώρα ⁵ „ἀλλ’ ἔγωγε” εἶπεν „οὐ ζημίαν ἤγημαι τὸ ἀναλίσκεν ἐν τοῖς τοιοῦτοις, ἀλλὰ πάντων κερδῶν λυσιτελέστατόν τε ἅμα καὶ σωφρονέστατον. εἰ γὰρ λύτρον ψυχῆς ἀνδρὸς ὁ ἴδιος πλοῦτος, ἂν θ’ ὑπὲρ τῶν ἰδίων τις ἀμαρτημάτων, ἂν θ’ ὑπὲρ τοῦ ζῆν ἀναλώσῃ, οὐ ζημίαν τὴν δαπάνην, ἀλλὰ κέρδος ἠγεῖσθαι χρῆ· ¹⁰ ἄλλως τε καὶ τῶν ἱερῶν διδασκόντων λογίων, ὡς, ὅπου ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία ὑμῶν, παρὰ σοί, βασιλεῦ, ἐπειδὴ σὺ θησαυρὸς αὐτοῦ, καὶ ἡ καρδία τοῦ μεγάλου δομestikou ἔσται. τούτου δὲ ὄντος ἀληθοῦς, τῶν ἄλλων πάντων χρημάτων ὡς οὐδενῶν καταφρονήσει. καὶ χωρὶς δὲ τούτου ¹⁵ νί, ἂν φειδόμενοι τῶν χρημάτων κινδυνεύσητε περὶ τὸ ζῆν, οὐκ εὐδελον, ὅτι, θανόντων ὑμῶν ἀτίμως, παρ’ ἄλλοις ἔσται τὰ χρήματα, ἴσως δὲ καὶ πολεμιστάταις; φείδεσθε τοιγαροῦν μῆτε σωμάτων μῆτε χρημάτων, ἄχρῃς ἂν τὸν κινηθέντα πόλεμον ἢ λυσιτελεῖ διάδησθε ὑμῖν. ²⁰

D κθ’. Ἐπὶ τούτοις αὐτῇ χάριτας ὁμολογήσας ὁ βασιλεὺς, V. 70 *ἔξελεθῶν ἐβουλεύετο μετὰ τῶν ἐν τέλει, εἰ χρῆ πρότερον ἐπὶ Ἄπρω καὶ Γαρέλλαν, ἢ ἐπὶ τὰς ἀφροστῆκνίας πορρωτέρω τῶν*

11. Matth. 6. ED. P.

quam ipsa pecuniae difficultas, pungit ac vellicat animum meum, te tantum rei nummariae dispendium mea causa perpeti. Huic colloquio Theodora Palaeologina, magni domestici mater, praesens intererat, quae sic orsa est: Equidem ego talibus in rebus sumptum impendere nullum dispendium, immo vero omnium quaestuosissimum atque prudentissimum iudico. Si enim pretium redemptionis animae hominis sunt ipsius divitiae, sive quis pro peccatis suis, sive pro vita sua quippiam erogaverit, haud in damnis illa erogatio, sed in lucris deputanda est. Adhoc, cum divinae scripturae doceant, ubi thesaurus vester sit, ibi cor vestrum esse, apud te imperator, quoniam tu thesaurus magni domestici es, etiam cor eius erit. Quod cum ita sit, ceteram pecuniam ut rem nihili contemnet. Sed haec mittamus. Si nummis parcentes, in vitae discrimen incidatis, an non clarum est, vobis cum dedecore mortuis, vestras ad alios et forsitan ad inimicissimos translatum iri pecunias? Proinde ne vel corporibus, vel pecuniae parcitote, quoad bellum hoc ad emolumentum vestrum accommodaveritis.

29. Gratiis matronae actis, egreditur imperator, et cum primoribus in consilium venit, priusne Apro et Garellam, an exercitum ad ulteriores civitates desertrices adducat: quod haec minus nocereat,

πόλεων ἔλθειν ὡς τῶν μὲν ἀπωτέρω τὴν μὲν βλάβην ἤσσονα πα- A.C. 1322
 ρεχομένων, εὐλαωτοτέρων δὲ τῶν δὲ μετὰ τοῦ μᾶλλον βλύπτειν
 καὶ καρτερωτάτων ἀπὸ τε τῆς τῶν τειχῶν κατασκευῆς καὶ τῆς
 ἐγκαθιδρυμένης δυνάμεως οὐσῶν. ἐδόκει δὴ ἐπὶ Ἄφρω ἔλθειν
 5 πρῶτον. καὶ ἄραντες ἐκ Διδυμοτείχου, ἐπεὶ πάντα παρεσκευ-
 αστο, καὶ πρὸς τὸ μισθοφορικὸν τὸ χρυσίον διενεμήθη, ἦλθον P. 87
 ἐπὶ Ἄφρω. στρατοπεδευσαμένων δὲ ἐκεῖ, πέμψας ὁ βασιλεὺς
 ἠσπάζετο τοὺς ἐπὶ τῶν τειχῶν, καὶ πρὸς τὸ μάχης χωρὶς αὐ-
 τῷ ἐπεχειρεῖ παραδιδόναι τὸ πόλισμα πείθειν, οὔτε ἡμαρτη-
 10 κέναι φάσκων αὐτοὺς οὐδὲν, οὔτε αὐτὸν ὀργίζεσθαι πρὸς αὐ-
 τοὺς, ἀλλὰ τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστασίας ἐπὶ τὸν βίᾳ κατασχόν-
 τα, οὐκ ἐπ' αὐτοὺς εἶναι τοὺς ἠναγκασμένους. διόπερ καὶ εἰ
 προσχωρήσαιεν ἄμαχεϊ, πολλαῖς εὐεργεσίαις ἀμείβεσθαι εἶναι
 δίκαιος. οἱ δ' ἐπὶ τοῦ τείχους εὐθύς οὐδ' ὄλους ἀναμεινάντες
 15 ἀκούσαι τοὺς παρὰ βασιλέως λόγους, κακῶς τε ἔφασκον ἦκειν
 αὐτὸν, καὶ τοὺς ἀπάτης γέμοντας τουτοῦσι λόγους οὐκ ἐκέ-
 νοις, οὔτε δεδοικῶσιν οὔτε πρὸς ἀπάτην οὐσιν εὐκόλοις, ἀλλ' B
 ἑτέροις μᾶλλον προσήκειν λέγειν· αὐτοὶ δὲ τῷ τε πεπιστευκῶτι
 τὴν πίστιν τηρήσειν, καὶ τὸ φρούριον φυλάξειν ἀσφαλῶς. ὁ
 20 βασιλεὺς δ' αὐτίς πέμψας ἑτέρον, μὴ τὸ κακῶς παθεῖν συν-
 εβούλευεν ἐλεσθαι μᾶλλον ἔξ ἀβουλίας, ἐὼν ἔξω τε κινδύνων
 εἶναι καὶ παθεῖν εὖ. τῶν δὲ ὑβριστικῶς ἀποκριναμένων, καὶ
 λίθοις καὶ βέλεσι τοὺς ἀπεσταλμένους βαλόντων, ἕτερόν τε μη-
 δένα πρὸς αὐτοὺς ἦκειν παραγγειλάντων, ὡς αὐτὸν ἀποκτε-
 25 νούντων, ἐπεὶ μὴ λόγοις ἐώρα πείθειν θνατὸς ὢν ὁ βασιλεὺς,

et capi facilius possent, illae et plus nocerent, et cum structura
 moenium, tum militari intus praesidio essent validissimae. Stetit
 sententia, prius Apros aggrediendos. Paratis omnibus et pecunia in
 stipendia numerata, Didymoticho illuc movent: ubi castris commu-
 nitatis, caduceatorem mittit imperator, qui pro muris stantes salutet,
 et ad urbem sine dimicatione dedendam impellat, dicatque, non eos
 deliquisse quidquam, nec imperatorem ipsis irasci: sed culpam de-
 fectionis penes eum esse, qui deficere coëgisset, non penes illos, qui
 coacti fuissent. Quamobrem si, positis armis, ad fidem officiumque
 redirent, multa beneficia promerituros. At enim qui in muris erant,
 ne totum quidem, quod dicebatur, audire sustinentes, maligne ipsum
 venire suclamabant, et cantilenam istanc non sibi, qui omni essent
 expertes metu nec dolis deludi facile possent, sed aliis potius debere
 occinere: se creditori suo fidem et oppidum tuto servaturos. Iterato
 mittuntur alii, qui suadeant, ne consilio malo pravoque maleficia
 quam beneficia, cum possint, experiri malint. Quibus contumeliose
 respondentibus, lapidibusque et iaculis caduceatores appetentibus, ac
 de caetero quaequam ad se mitti votantibus, nisi eum occisum vel-

- A.C. 1322 κλίμακας ἐπέλευσον ἐτοιμασθῆναι, ἐς τὴν ὑστεραίαν ἐσομένης
 C τειχομαχίας. ὁρῶντες δὲ οἱ ἀπὸ τοῦ τείχους τὰς κλίμακας κα-
 τασκευαζόμενας, ὡς ἀπηντίοις ἐπιχειρούντων κατεγέλων, οὐ
 μόνον τῇ ἀσφαλείᾳ τῶν τειχῶν, ἀλλὰ καὶ τῷ πλήθει τῶν στρα-
 τιωτῶν οἰόμενοι περιγενήσεσθαι τοῦ πολέμου. ἦσαν γὰρ οἱ τε 5
 ἐκ Βυζαντίου κατὰ συμμαχίαν ἀφιγμένοι, ἱππεῖς μὲν εἴκοσι
 καὶ διακόσιοι, καὶ πεζοὶ τοξόται τούτων εἴκοσιν ἐλάσσους ἀγα-
 θοὶ τοξεύειν, ὀπλίται τε οἱ ἐκ μηχανῶν ἀφιέντες βέλη τριά-
 κοντα, ἐξ ὧν εἰς ἐπὶ τῷ εὐστόχως τῶν ἄλλων μᾶλλον διαβεβό-
 ητο βάλλειν· ἐγχώριοι τε ἱππεῖς ἑκατὸν ἐπιπλισμένοι, τοξόται 10
 D τε οὐκ ὀλίγοι καὶ σφενδονῆται, οὐ μόνον ἐγχώριοι, ἀλλὰ καὶ
 τῶν περιοίκων πλεῖστοι διὰ τὸν πόλεμον συνελθόντες· καὶ γυ-
 μνητεία πολλή. οἷς ἐθάρρουν, εἰ μήτι ἄλλο, τὸ γοῦν ἀλῶναι
 ἑαδίως διαφυγεῖν. ἅμα δὲ πρῶτ' εἰς τὴν ὑστεραίαν οἱ τε ἔξω-
 θεν καὶ οἱ ἀπὸ τῶν τειχῶν παρστάττοντο πρὸς μάχην. καὶ γε 15
 νομένης καρτερωτάτης τειχομαχίας, μέχρι μὲν ἐβδόμης ὥρας
 ἀντέσχον οἱ ἀπὸ τῶν τειχῶν ἀμυνόμενοι προθύμως· ἔπειτα οἱ
 τοῦ νέου βασιλέως ἀνδρία τε καὶ τόλμη τῶν ἀντιτεταγμένων
 ὑπερσχόντες καὶ τὰς κλίμακας τοῖς τείχεσι προσερείσαντες,
 τὸ πόλισμα εἶλον καὶ διήρπασαν αὐτό. δείσας δὲ ὁ βασιλεὺς, 20
 V. 71 μὴ, πάντων χρημάτων διαφθαρέντων, ἀνάστατος γένηται ὁ
 Ἄπρως, ἐκέλευσε τοὺς καρπούς μὴ διαφθεῖρειν, ὅπως ἔχον-
 τες ἀφορμὰς οἱ Ἄπριοι τοῦ ζῆν, μὴ ἐκλίπωσι τὸ ἄστυ. ἀπέ-
 θυνον μέντοι ἐν τῇ τειχομαχίᾳ πλὴν ἐνὸς ὀπλίτου τῶν ἐκ Βυ-

lent; quia se verbis nihil proficere videbat imperator, scalas ad moe-
 nia postridie conscendenda parari iussit. Quod cum cernerent, qui
 in moenibus stabant, hostium conatum ut inanem irridebant, muro-
 rum excelsitate ac firmitate propugnatorumque multitudine se inex-
 pugnabiles fore confidentes. Nam auxiliares Byzantio equites erant
 ducenti et viceni, pedites sagittarii ducenti sique peritissimi: gravis
 armaturae, qui e machinis tela torquebant triginta: e quibus unus a
 dexteritate destinata ferendi prae aliis celebrabatur. Equites indi-
 genae cataphracti centum, sagittarii non pauci, et funditores non
 indigenae modo, sed etiam e finitimis locis quamplurimi, quos bel-
 lum exciberat, et levis armaturae multi, quibus omnibus, si nihil
 aliud, certe ne caperentur se facile consecuturos sperabant. Postri-
 die albente coelo quique foris quique intus in moenibus erant, ad
 pugnam instruebantur. Et cum usque ad horam septimam acerrima
 fieret oppugnatio, oppidani se strenue tuebantur. Ad extremum im-
 peratoris fortitudine et audacia adversariis superiores, scalis appli-
 citis oppidulum capiunt ac diripiunt. Ibi timens imperator, ne re-
 bus omnibus disperditis, Aprus ad solitudinem redigeretur, frugibus
 cavit: ut habentes vitae subsidium Aprili ne diffugerent. In ea
 oppugnatione ex neutra acie quisquam praeter unum Byzantinum

ζαντίου ἔξ ἑκατέρων μερῶν οὐδεὶς, καὶ τούτου μετὰ τὴν μά- A.C. 1322
 χην ὑπὸ Λατίνου τινὸς ἀποκτανθέντος, ὅτι αὐτὸς τε καὶ πλεί- P. 88
 ονς ἕτεροι ἐτραυματίσθησαν ὑπ' αὐτοῦ· τραυματῖαι δ' ἐγέ-
 νοντο καὶ ἑκατέρωθεν οὐκ ὀλίγοι. τοὺς τε ἐκ Βυζαντίου ἰπ-
 5 πλέας τε καὶ πεζοὺς δήσαντες οἱ στρατιῶται εἶχον· εἰς τρίτην
 δὲ ἡμέραν τοὺς αἰχμαλώτους στρατιώτας ὁ βασιλεὺς κελεύσας
 αὐτῷ παραστήναι, διείλεκται οὕτως· „οὔτε συνετῶς οὔτε συμ-
 φερῶντως πεπράχατε ὑμῖν αὐτοὺς ὑφ' ἡμῶν προσαγορευόμενοι
 φιλίως, εἰς λοιδορίας αὐτοὶ τραπόμενοι καὶ ὕβρεις. τὸ μὲν
 10 γὰρ μὴ καταπλήττεισθαι τοὺς ἐπιόντας ἀλλ' ἐγκαρτερεῖν ἀμυ-
 νομένους, ἀνδρίας ἂν τις τιθείη· τὸ δὲ ὕβριζεν τε καὶ κομ- B
 πᾶζειν ἀπὸ τῶν τειχῶν, καὶ θράσους καὶ παρανοίας. διὸ καὶ
 συμβουλεύσαιμι ἂν ὑμῖν, εἶγε πείθησθε, ἀνδρία μὲν καὶ τόλμη
 καὶ χειρὸς ἔργους ἀνθίστασθαι τοῖς πολεμοῦσι, λόγοις δὲ σω-
 15 φρονεῖν. οὐ γὰρ ἡ ἀπὸ τῶν λόγων ἀκολασία, ἢ διὰ τῶν ἔργων
 δὲ ἐμπειρία καταπλήττει τοὺς ἐπιόντας. δοριαλῶτους μὲν οὖν
 γενομένους ὑμᾶς, ἢ βουλοίμεθα ἔξεστι χρῆσθαι νόμῳ πολέ-
 μου· ἐγὼ δὲ οὐκ ἐπὶ κακῷ τῶν Ῥωμαίων στρατεύων, ἀφῆμι
 ἔλευθέρους. εἰ μὲν οὖν ὑπ' ἐμοὶ στρατεύεσθαι βούλεσθε, προ-
 20 νοίας τε ἀξιώσω τῆς προσηκούσης, καὶ τοῖς οἰκειοτάτοις ἐπι-
 ξω· εἰ δ' οἴκαδε ἀπελθεῖν, καὶ οὕτως εὖ ποιήσας ἀποπέμψω.”
 Προσκυνήσαντες δὲ οἱ στρατιῶται καὶ τῆς εὐεργεσίας χάριν C
 εὐφρημήσαντες πολλὰ, καιρὸν ἐξήγησαν εἰς διάσκεψιν. διασκε-
 ψάμενοι δὲ, τῶν ἰππέων μὲν ἔμειναν ὀλίγοι, τῶν πλείονων

armorum gravis desideratus est, et eum a Latino quodam secundum
 pagnam interceptum, quippe a quo ipse cum aliis multis esset vul-
 neratus; utrimque tamen vulnerati non pauci. Victores Byzantini
 equitibus iuxta ac peditibus vincula iniecerunt. Tertio die captivis
 militibus in medium produci iussis, imperator ad eos huiusmodi
 verba locutus est: Neque prudenter, neque e re vestra factum, quod
 a nobis amice appellati, convitia et iniurias reposuistis. Nam hoste
 instante non percellis, sed constanti animo se defendere, hoc vir-
 tuti: alios autem maledictis incessere et cœpere magniloqua de
 moenibus, confidentiæ et amentiae adscribitur. Quare si me audi-
 atis, fortiter audendo et manu prompta hostem reprimetis, verbis
 moderabimini: quando non verborum petulantia, sed ipse factorum
 sensus invadentem terrificat. Iam in vos captivos statuere lege bel-
 lica licet. Verum ego, qui meis armis officere Romanis minime
 quaero, vos libertate dono. Si sub signis meis militare vultis, mi-
 hi, ut decet, curae eritis, et vos inter familiarissimos recipiam:
 sin domum redire, etiam sic benigne dimittam. Milites imperatorem
 venerati eiusque meritum multis laudibus prosecuti, spatium ad
 deliberandum petiverunt. Re deliberata, pauci equites manserunt:
 pedites ferme omnes sub eo mcrere instituerunt: quos annuo de-

- A.C. 1322 ἀπελθόντων· οἱ περὶ δὲ πλὴν ὀλίγων ἅπαντες εἴλοντο δουλεύειν τῷ βασιλεῖ. οἷς καὶ μισθὸν ἐτήσιον τάξας, ἐνέγραψε τοῖς οἰκέταις· τοὺς δ' ἀπελθόντας ἐφωδίασε χρυσίῳ. ὄρων δὲ τὸν ἄλλον ὄμιλον τῶν Ἀπριῶν, ἄνδρας ὁμοῦ καὶ γυναῖκας καὶ παῖδας γυμνοὺς καὶ ἀπόρους περιϊόντας καὶ ὄλοφρομένους τὴν ἀποστέρησιν τῶν ὄντων, τοὺς λογάδας τῆς στρατιᾶς πάντας καὶ τοὺς ἐν τέλει συναγαγὼν, „δίκαιόν ἐστιν” ἔφη „πολλοὺς καὶ μεγάλους σήμερον εὐηγορηκότες ἡμᾶς τοῦ Θεοῦ, καὶ αὐτοὺς ἀξίους τῆς εὐεργεσίας φανῆναι. τὸ γὰρ μῆτε τὴν ἐγκαθεστῶσαν πολλὴν τε καὶ ἀξιόμαχον οὖσαν στρατιάν, μῆτις 10 τὴν ἀσφάλειάν καὶ τὸ ὕψος τῶν τειχῶν, μῆτ' ἄλλο μὴδὲν ἐμπόδιον ἡμῖν γενέσθαι πρὸς τὸ μὴ τοὺς αὐθάδεις τουτουοὶ τιμωρήσασθαι καὶ ὑβριστάς, οὐκ ἄλλου τινὸς ἢ τῆς τοῦ κρείττονος εὐεργεσίας ἂν τις λογιζοίτο δικαίως· τὸ δ' αὖθις ἐν οὐτῷ καρτερᾷ τειχομαχίᾳ καὶ ἀλώσει πόλεως μῆτε ἡμῶν τινὰς, 15 ὕπερ ἦν εἰκός, ἀποθανεῖν, μῆτε τῶν ἐλαωκότων ἀποκτείναντας ὁμοφύλους αἵμασι χρανθῆναι, τῆς πολλῆς περὶ ἡμᾶς προνοίας καὶ κηδεμονίας τοῦ Θεοῦ. χρὴ τοιγαροῦν καὶ ἡμᾶς νικήσαν-
- P. 89 τας ἐπικαμφθῆναι ταῖς συμφοραῖς τῶν ἀτυχησάντων, (πρὸς μὲν γὰρ τοὺς βαρβάρους ἄχρι παντὸς πολεμεῖν δεῖ πρὸς δὲ 20 τοὺς ὁμοφύλους ἄχρι τοῦ κρείττανος,) καὶ μεταδοῦναι ἕκαστον ἐκ τῶν λαφύρων καθ' ὅσον ἂν αἰροῖτο τοῖς αἰχμαλώτοις. τρία γὰρ τὰ μέγιστα κερδανεῖτε· Θεόν τε ἴλεων ἐάντοῖς προπαρασκευασάμενοι, τὸν εἰς τοὺς ἀτυχοῦντας ἔλεον οἰκειωμένον καὶ

creto stipendio, in album suorum retulit, et discedentibus aliis anrum in viaticum contulit. Cum autem conspiceret Apriorum turbam viros simul ac mulieres, item pueros paene nudos, omnium egenos ambulantes, seque bonis suis despoliatos lamentantes, ducibus et nobilibus advocatis: Iustum est, inquit, cum hodierno die tot et tam insignibus a Deo beneficiis ornati simus, ut iisdem digni videamur. Etenim quod neque tam magna et nostro Manti conferenda manus intus, neque tam alta ac tuta moenia, neque aliud quidquam impedimento nobis fuit, quo minus arrogantes istos et protervos ulcisceremur, nullius nisi divini numinis liberalitati iare tribuendum est. Rursus in tam infesta oppugnatione et urbis occupatione nostrum neque quemquam, ut consentaneum erat, cecidisse, neque per caedem ullius captivorum civili sanguine pollutum esse, egregiam erga nos Dei providentiam curamque significat. Itaque et nos victores miserorum calamitatibus ad misericordiam inflecti oportet, (contra barbaros sane bello internecino pugnandum: contra populares autem usque dum vincas,) et pars de praeda captivis a quolibet, quantum voluerit, restituenda est. Tria enim bona maxima hinc vobis lucro apponentur; Deum propitium habebitis, qui in afflictos navatam misericordiam, tamquam sibi praestitam, repa-

τῆδ' τε πολλοπλαστοῖσι καὶ ἀπαλλάξαντας τοῦ βίου θαυματολόγους. Α. C. 1322
 μενον ἀμείβεσθαι καὶ τὴν ἡμετέραν εὐμένειαν προσκτώμενοι,
 περὶ πλείστον ποιουμένου τὴν εὐεργεσίαν τῶν αἰχμαλώτων V. 72
 καὶ τρίτον ἑμὲν ἑαυτοῖς ἀνδρίας ἅμα καὶ μεγαλοψυχίας δόξαν
 ἔπειθοι ἄνδρ' ἀνδρῶν νικῆσαντες τοὺς ἀντιτεταγμένους, ἔλεον Β
 θερῶν δὲ γνώμης καὶ μεγαλοψυχίας οὐχ ὡς πολεμίους, ἀλλ' ὡς
 ὁμοφύλους καὶ ἀτυχοῦσι τὴν δυνατὴν πρόνοιαν εἰσενεγκόντες."
 τοιαῦτα παραινέσαντος τοῦ βασιλέως, οὕτω διετέθησαν ἡ
 στρατιὰ, ὡς πάντας μὲν ἐκ τῶν λαφύρων μεταδόναι τοῖς
 10 Ἀπρίοις ὅσοι δὲ καὶ πρὸς τὸ ἀγαθοεργεῖν ἐφιλοτιμοῦντο, τοὺς
 δεσπότας ἀνερευνήσαντες τῶν παρ' αὐτοῖς λαφύρων, ἀπέδωκαν
 πάντα, μηδενὸς ἀποστερήσαντες.

λ'. Ἐξ δὲ ἡμέραις μετὰ τὴν ἄλωσιν ἐνοστρατοπεδεύ- C
 σάμενοι Ἄπριον, τῇ ἑβδόμῃ ἄραντες ἐστρατοπέδωσαν ἐν Γα-
 15 ρέλλῃ. οἱ ταύτην δὲ οἰκοῦντες, εἴτε καὶ ἐννοικῶς διακείμενοι
 πρὸς τὸν νέον βασιλέα, εἴτε καὶ παρὰ τῶν Ἀπρίων διδα-
 χθέντες σωφρονεῖν, ἅμα τῷ προσκληθῆναι προσεχώρησαν τῷ
 νέῳ βασιλεὶ καὶ παρέδωκαν ἑαυτοὺς ἀμαχεῖ. πολλὰς δὲ
 ἀμειψάμενος αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς εὐεργεσίαις, ἄρας ἐκεῖθεν,
 20 ἦλθεν εἰς Ραιδεστόν. προσχωρησάντων δὲ καὶ Ῥαιδεστη- D
 νῶν, ἐπεὶ καὶ πρὸς αὐτοὺς τὴν εἰς τὸ εὐπειθεῖν ἐπεδείξατο
 φιλοτιμίαν, ἦλθεν εἰς Σεργέντζιον· προσχωρήσαντος δὲ καὶ
 αὐτοῦ, τὴν πρὸς Σηλυβρίαν ἦει, Σηλυβριανοὺς δὲν ἐνεκα τῆς
 εἰς αὐτὸν ἐννοίας παρὰ τῆς ἐκ Βυζαντίου στρατιᾶς ἐξημί-
 25 φωνται τοῦ χειμῶνος τὴν χώραν κατατρεχόντων, εὐεργεσίαις

tat atque in hac vita longe pluribus et post obitum remunerari promittit; deinde nostram quoque amicitiam assequemini, quibus nihil est antiquius, quam de captivis bene mereri; postremo fortitudinis et magnanimitatis gloriam vobis ipsi parietis: illius, quoniam hostes debellastis: huius, quoniam ingenua et excelsa mente non ut hostes male multastis; sed tamquam civibus et cognatis, quam incuit, curam adhibuistis. Hac cohortatione adeo permotus est miles, ut nemo non aliquid de praeda redderet. Qui vero benefacere gloriosum sibi ducebant, inquisitis dominis quidquid adepti fuissent spoliolum, nihil sibi retinentes, fideliter restituebant.

30. Diebus omnino sex ab oppido recepto Apri commoratus, septimo ad Garellam castra posuit. Cives sive quod ceteroqui imperatorem diligenter, sive quod Apriorum malo docti sperarent, simul atque invitati sunt, in eius fidem pacifice transierunt. Quibus ample gratias relatis, Rhaedestum perrexit. Deditibus se perinde Rhaedestenis, declarato illis quoque ardenti benefaciendi studio, Sergeantium progressus est. Quo etiam se tradente, iter Selybriam convertit, Selybrianis propter fidem erga se a militibus Byzantinis, per hiemem fines eorum incurstantibus, detrimentis affectis, gratias

A.C. 1322 και εὐχαριστίας ἀμειψόμενος, ἐργὸς δὲ Σηλυβρίας γενομένοις ἔδοξε καταβάνας τῶν Ἰππων διαναπαύσασθαι μικρὸν. στρατοπεδεύονται δὴ παρὰ τῷ φρουρίῳ Σάκκων, πολεμίῳ μὲν ὄντι διὰ τὸ Συργιάνῃ μὲν προσχωρήσαι, καὶ τοὺς ἐκ Βυζαντίου στρατιώτας ἐπὶ τῷ Σηλυβριανὸς ἠπερδέχεσθαι κατατρέχειν 5

P. 90 καταφρονουμένων δὲ ἄλλως διὰ τε τὴν ὀλιγότητα καὶ ἀπειρίαν τῶν ἐνοικούντων, (ἀγρόται γὰρ ἦσαν πάντες γηπῶνοι,) καὶ τὴν φανυλότητα τῶν τειχῶν. οἱ δ' ἐν αὐτῷ τῷ φρουρίῳ ἐγκεκλισμένοι, ὥσπερ ἀγνοήσαντες ἑαυτοὺς καὶ τῶν περιχειμένων ὡς σὸδεων καταφρονούντες, ὑβρίζον τε ἀπὸ τοῦ τείχους καὶ πολ-10 λὰς κατέχεον λοιδορίας καὶ βασιλέως καὶ τῶν συνόντων. γελίαςας δὲ ἐφ' οἷς ὑβρίζετο ὁ βασιλεὺς, εἰ οἶνος εἶη πολὺς παρ' αὐτοῖς, ἐπυνθάνετο τῶν παρόντων· τῶν δὲ οὐδ' ἀρκούντως εὐπορεῖν ὕδατος ἀποκριναμένου, „οὐκοῦν” ἔφη, „τῶν μελαγχολῶν ποιουσῶν ἐνεπλήσθησαν βοτανῶν.” καλεῦσας δὲ αὐτοῖς τινα 15 παραινέσαι καὶ σωφρονεῖν καὶ σιγῆν, αὐτὸς ἅμα τοῖς ἀρχουσι πρὸς ἐπίσκεψιν ἐξήσασεν τῶν σκοπῶν. οἱ δὲ δυστηχεῖς ἐκεῖνοι Σάκκιοι οὐδὲν μᾶλλον ὑφίεσαν τῶν ὑβρεων καὶ τῶν φωνῶν, ἀλλ' ἐγγῶντο πάσῃ δυνάμει. τὸ δὲ τῶν στρατιωτῶν οἰκειτικὸν πρὸς τὴν ὑπερβολὴν τῶν ὑβρεων ἀχθεσθέντες, αὐτοῖς ἤξιουν 20 τοὺς δεσπότης ἐπιτρέψαι τὸ ἔργον. ἐπιτρεψάντων δὲ αὐτῶν, ἐπιδραμόντες εἶλον αὐτοβοεῖ, πανταχόθεν ὑπερβάντες τὸ τεῖχος, (ἦν γὰρ ἐδάλωτον,) τοῖς προστυχοῦσι χρησάμενοι ξύλοις

acturus et beneficia remensurus. Urbi appropinquantibus, placuit ab equis descendere, et super herba viridi paululum requiescere. Iuxta castellum igitur Saccos castrametantur, hostile quidem, (nam a Syrgianne stabat, Byzantiumque militem ad Selybrianos per eruptionem vexandos susceperat,) cetera contemnendum, quod ipsum per se exiguum: quod incolae rudes ac imperiti, (omnes siquidem erant rustici,) quod muri humiles ac demissi. Qui igitur intem se incluserant, uti semet ignorantes quique sibi imminebant contemnentes ut nullius pretii, de muro cum insolentia voces contumeliosas identidem contra imperatorem eiusque copias effundebant. Qui renidens ad convitia, ab astantibus quaerebat, multumne apud eos vini esset; illis respondentibus, ne aquae quidem satis: Itaque, subiecit, herbis insaniam generantibus se ingurgitarunt. Tum eos admoneri iubet, uti se modeste gerant et linguas contineant; et cum principibus exercitus ad metas speculandas digreditor. At infelices illi Saccii nihilo magis de protervitate et maledictis remittere: sed omnem in iis facultatem experiri, Iniuriarum magnitudine offensa gravius militum servitia dominos rogant, uti ipsis negotium vindictandi committant. Impetrant, et primo impetu, truncis ac trabibus obvius loco scalarum usq, muros, quod facile fuit, occupant et ad diripiendos indigenas discurrunt. Forte in casa quadam ignis

ἀπὶ κλιμάκων, καὶ πρὸς διαρπαγὴν ἐτράποντο τῶν ἄνδρων. A. C. 1322
 εἶσω δὲ μιᾶς οἰκίας ἀνημιμένον πυρὸς, ἀνελθόντων ἐπ' αὐτὴν V. 73
 πολλῶν, κατέπεσε τὸ τέγος ἐπὶ τοῦ πυρὸς· ἐκ χορτῶν δὲ ξηρῶν
 οὐσῆς ἔστεγασμένης, φλοῦξ ἀνήφθη παραχρῆμα λαμπρά, εὐ-
 539ς δὲ προσεελάβετο καὶ τῶν ἄλλων· ἦσαν γὰρ ὁμοίως αὐτῇ
 κατεσκευασμένοι. πύλης δὲ οὐσῆς τῷ φρουρίῳ μιᾶς, ἐπεὶ καὶ
 αὐτὴ διὰ τὸν φόβον παρὰ τῶν ἐνοικούντων ἀπωκοδομήθη, ἄλ-
 λως θ' ὅτι καὶ ἡ πρώτως ἀναφθεῖσα οἰκία παρ' αὐτῇ ἦν, οἱ
 μὲν τῶν εἰσελθόντων, ἅμα δὲ καὶ τῶν ἐποίκων τοῦ χωρίου ὡς
 10 εἶχον ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀνελθόντες, ἐξέπιπτον ῥίπτοντες ἑαυτοῦς
 ἡμιφλεγείς· οἱ δὲ ἅμα τοῖς κατοικοῦσι τὸ χωρίον ἀνθρώποις
 τε καὶ κτήρεσιν ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἀναπειλημένοι, οὐκ ἔχοντες ὅ, D
 τι χρήσονται, πρὸς ὄλοφρυμὸς ἐτράποντο καὶ οἰμωγίας. καὶ
 ἦν δακρύων ἄξιον τὸ γινόμενον, ἀνθρώπων ὁμοῦ καὶ βοσκημά-
 15 τῶν ἐπὶ τῇ καύσει βοῶντων τε καὶ ὄλοφρυμμένων. ἡ στρατιὰ
 δὲ πᾶσα καὶ βασιλεὺς αὐτὸς ἅμα τοῖς ἐν τέλει τῶν ἄλλων ἀμε-
 λήσαντες, περιέστησαν τὸ φρούριον προθυμούμενοι βοηθεῖν,
 μὴ δυνάμενοι δὲ, (πάντων γὰρ ἤδη ἐπελάβετο τὸ πῦρ,) εἰς θρή-
 νους ὑπὸ συμπαθείας ἐτράπησαν καὶ αὐτοί. ἀνάλωται δὲ ὑπὸ
 20 τοῦ πυρὸς ἀπὸ μὲν τῶν ἔξωθεν εἰσελθόντων ἕξ· γυναῖκες δὲ καὶ
 παῖδες καὶ οἱ ἔξωροι τῶν τὸ χωρίον κατοικούντων τρεῖς καὶ
 εἴκοσι καὶ ἑκατόν· καὶ βοσκήματα καὶ ἡ ἄλλη περιουσία ὅσα P. 91
 ἦν. ἐλύπησε μὲν οὖν οὐ μετρίως τὸ τοιοῦτον πάθημα τὸν βα-
 σιλέα· ἀναστάς δὲ ἐκείθεν ἦλθεν εἰς Σηλυβρίαν· καὶ ὧν ἕνεκα

laeulatus ardebat: quam cum multi conscendissent, tectum ex ce-
 spite arefacto contextum in focum decidit: quo casu de subito ex-
 superantibus flammis, ad contiguas aedes similem in modum aedi-
 ficatas incendium pervasit. Unica erat oppidulo porta, qua propter
 metum obstructa, et quia domus primo incensa prope erat, non-
 nulli, qui irruerant, et quidam de colonis ipsis, cum murum quam
 celerrime poterant, ascendissent, inde se semiustulati praecipites
 foras dabant. Alii simul cum incolis et iumentis ab ignibus inter-
 cepti, nescientes quo se converterent, in gemitus et lamentabiles
 voces prorumpabant. Et erat profecto res digna lacrimis, acerbitate
 ustionis hominibus et pecudibus confuse vociferantibus. Totus ex-
 ercitus ipseque imperator cum ducibus, ceteris posthabitis, oppidu-
 lum circumstitebant, ad succurrendum parati. Quod cum nequirent,
 (iam siquidem ignis omnia aedificia depascebatur,) ipsi quoque prae
 commiseratione fletum non tenebant. Flammis absumpti sunt de
 iis, qui deforis per murum se ingesserant, sex: ex habitatoribus
 autem feminae, pueri et grandiores natu tres et viginti supra cen-
 tum: insuper animantes et reliqua res familiaris quantacumque. Non
 mediocriter hoc alieno infortunio moestus imperator, Selybriam
 ire institit, ubi transactis quorum causa venerat, Chariopolin remea-

A.C. 1322 ἤλθε διαπραξάμενος διεῖ, ἐπανεῖσε εἰς Χαριοσόπουν, καὶ διέλυσε τὴν στρατιάν πλὴν χιλίων, οὓς ἐπέταξεν αὐτῷ συνελθῆναι, ἐν ἡμέραις ῥηταῖς κελεύσας πάλιν ἀκλήτους πρὸς αὐτὸν ἐπανελθεῖν. ὁ μέντοι τῶν κατὰ τὴν Ῥοδόπην ἐπιαρχιῶν στρατηγὸς Παλαιολόγος ὁ μέγας στρατοπεδάρχης τὰς ὑπ' αὐτὸν Β βασιλέως πρὸς τὸν πρεσβύτερον ἀποστήσας, πάντων μὲν ἰσχῶσε καὶ τὰς γνώμας παραστήσασθαι καὶ τῷ πρεσβυτέρῳ βασιλεὶ πείσαι προσέχειν· ἓνα δὲ τῶν ἀπὸ τοῦ Λακικοῦ γένους νομίαια Συρμπάνον ὠνομασμένον τῶν ὄντων ἀποστερήσας, ὅτι 10 τῷ νέῳ προσέκειτο βασιλεῖ, πολλαῖς τε αἰκίαις ὑποβαλῶν, δύο τε τῶν ὀδόντων ἐκριζώσας καὶ τὴν παρεϊάν κατακαύσας σιδήρῳ, ὡς οὐκ ἴσχυσεν ἀποστῆσαι τοῦ νέου βασιλέως, καθείρξας εἶχεν ὑπὸ κλοιοῖς. οὗτος δὲ τοῦ δεσποτηρίου τότε διαδράς, καὶ πολλοὺς ἑτέρους προσεταιρισάμενος νομίαια ψιλῶν, καὶ 15 τῇ παρὰ τοῦ νέου βασιλέως ἐνταυθοῦ πεμφθείσῃ τῷ Παλαιολόγῳ πολεμεῖν συμμύζας στρατιᾷ, ἐπέθετο τοῖς ἐν τῇ Ῥοδόπῃ. ὄρωντες δὲ οἱ ἐν ταῖς πόλεσι τοὺς τε ἀγρότας ἐκπολεμώθεντας αὐτοῖς ὁμοῦ πάντας καὶ τὴν στρατιάν ἐπικειμένην, καὶ δεῖσαντες μὴ καὶ τῶν ἔνδον ἀπόλωνται στασιασάντων, μετα- 20 βαλόντες προσέθεντο τῷ νέῳ βασιλεῖ. καὶ δῆσαντες τὸν στρατηγὸν εἶχον ἐν φρουρᾷ, ἄχρῃς ἂν ὁ βασιλεὺς πυθόμενος περὶ αὐτοῦ ψῆφον ἐτέλλη. αὐτοὶ δ' ἅμα Συρμπάνῳ ἦχον ὡς βασιλέα, οἱ μὲν ἀποληψόμενοι γέρα τῆς εἰς αὐτὸν ἐνοίας· ὅσοι

vit missionemque dedit exercitui, mille apud se retentis: mandans uti praefinitis diebus, quamquam non accessiti, rursus adessent. Verum magnus stratopedarcha Palaeologus, Rhodopes praefecturam dux, creditas sibi urbes omnes exercitumque, ut supra demonstravimus, a iuniorē ad seniore m imperatorem avertere et ad huius obsequium inclinare potuit: unum autem quendam genere Dacum, pecuarium, Syrmanum nomine, fortunis exutum, quod nepoti faveret, postquam saepe illum fustuario multavit, duos etiam dentes radicitus excussit maxillamque ferro candenti inurendam curavit, nec eum tamen a fide transversum agere valuit, cum manibus in custodiam dedit. Inde cum aliquando effugisset aliosque pastores, armis militaribus nudos, magno sibi numero ascivisset, et copiis ad Palaeologum coërcendum eo missis se immiscuisset, in Rhodopeios ferebatur. Qui erant in oppidis, cernentes agrestes universos contra se conspiratos et instantem imperatoris exercitum, timentesque ne intestina seditione excitata pessum irent, commutata sententia ad eum se contulerunt vincuntumque ducem in custodia tamdiu habuerunt, quoad, re intellecta, imperator de eo certum statueret: ipsi cum Syrmano ad illum profecti sunt; pars ut praestitae benevolentiae praemium adipisceretur: quotquot autem a seniore prius fecerant, ut

ὃ ἦσαν πρότερον τῶ πρεσβυτέρῳ προστεθειμένοι βασιλεῖ, ἔξαι— A. C. 1322
 τήσονται συγγνώμην. ὁ βασιλεὺς δὲ τῶν μὲν ἀφροστηκῶτων κα-
 θαράμενος μετρίως ὡς ἀγνωμόνων περὶ αὐτὸν εὖ δράσαντα
 φανέντων, παραγγείλας τε μὴ εὐχερεῖς ἔτι πρὸς τὰς ἀποστα- D
 5σίας καὶ τὰς παραβύσεις τῶν ὄρκων εἶναι, αὐτὸς τε ἀμνη-
 στήσειν ὧν αὐτοῖς ἡμάρτηται εἰπὼν, ἤξιωσε συγγνώμης μετὰ V. 74
 μικρὸν δὲ καὶ εὖ ποιήσας, οἰκαδε ἐπέταξεν ἀπιέναι. τοὺς
 δὲ τῆ εἰς αὐτὸν ἐμμείναντας πίστει ἐπαινεσας τε ἅμα καὶ
 δωρεαῖς ἀμειψάμενος ἀξίως, ἔξαπέστειλε μὲν αὐτοὺς, στρα-
 10ιτηγὸν αὐτοῖς ἐπιστήσας τὸν Ταρχανειώτην δομέστικον, ᾧ ἐπε-
 τέτραπτο τὸν μέγαν στρατοπεδάρχην δεσμώτην ὡς βασιλέα
 ἀποστεῖλαι. εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ ὁ Συρμπάνος ἐπὶ τοῦ βα-
 σιλέως ἐστηκῶς, ἐδόκει βούλεσθαι τι πρὸς βασιλέα εἰπεῖν.
 συνεῖς δὲ ὁ βασιλεὺς; εἴ τι βούλοιο ἐκέλευε λέγειν. ὁ δ'
 15ἄμα τῶ προσταχθῆναι πρὸς τοῦδαφος ἑαυτὸν καταβαλῶν,
 συγγνώμης ἤτει τυχεῖν, εἰ συμβώτης ὧν καὶ βάρβαρος καὶ P. 92
 ἀργαῖκος, ἐτόλμησε φθέγξασθαι τι πρὸς βασιλέα. τοῦ βασι-
 λέως δὲ προστάξαντος λέγειν δεδοικῶτα μηδὲν, ὑπὲρ τοῦ με-
 γάλου εἶδετο στρατοπεδάρχον, ὥστε καὶ αὐτὸν ἐφ' οἷς εἰς
 20βασιλέα ἤμαρτε, τοὺς κατὰ τὴν Ῥοδόπην ἀποστήσας, τυχεῖν
 συγγνώμης. τοῦ βασιλέως δὲ ἐρομένου, εἰ πρὸς εἰρωνείαν ἢ
 πρὸς ἀλήθειαν τυχεῖν δεῖται ὁ δ' ἔφασκε, πρὸς ἀλήθειαν,
 καὶ ὄρκον προσετίθει πίστεως χάριν δέον δ' εἶναι, εἴ τι καὶ
 ἤμαρτε, προσήκοντα πρὸς γένους ἀξιοῦσαι συγγνώμης. „ἐπι-
 25λέλησαι δ'” εἶρηκεν αὐθις ὁ βασιλεὺς „ἴσα σε εἰργασται κα- B

delicti gratiam impetrarent. Quos imperator, ut adversus se bene
 meritum ingratos verbis mollibus castigavit: et praecipiens, ne de
 cetero ad defectionem et sacramentum violandum faciles essent, of-
 fensionumque oblivionem promittens, venia est impertitus et pau-
 lo post humaniter domum abire iussit. Qui autem in fide perstitis-
 sent, eos quoque pro dignitate collaudatos et donis donatos dimisit,
 duce illis praefecto Tarchaniota domestico, cui mandatum erat, uti
 magnum stratopedarcham imperatori vinctum mitteret; coram quo
 altero die astans Syrmpanus quippiam illum velle videbatur. Quo
 animadverso, Dic, ait, si quid habes. Syrmpanus statim se humi
 abiiciens petere, ut sibi ignosceretur, si subulcus et barbarus et
 rusticus imperatorem verbo appellare auderet. Iussus ut omni timore
 deposito loqueretur, pro magno stratopedarcha orare occoepit, ut ei
 ipsi, quod Rhodopeios a fide in dominum suum abduxisset, igno-
 sceretur. Percunctante imperatore, simulatene, an vere et ex animo
 ita rogaret, Vere, inquit; et ad confirmationem iuramentum adie-
 cit, addiditque, ex officio esse, quamquam peccasset, tamen ut co-
 gnato veniam non negare. Rursum imperator: An tu oblitus es, qui-
 bus et quot malis ille te mactaverit? Bona tibi, liberos et uxorem

A.C. 1322 καὶ, ἀποστερήσας μὲν τῶν ὄντων καὶ παίδων καὶ γυναικός, ἔτι δὲ καὶ ὀδόντων αὐτῶν, πολλαῖς τε αἰκίαις καταξάνας τὸ σῶμα, καὶ τέλος ὡσπερ τινὰ τῶν ἐπὶ δεινοτάτοις ἐαλωκότων τὴν παρειὰν κατακαύσας σιδήρῳ ὡς μηδὲ τὰς οὐλάς ἐξαλειφθῆναι δύνασθαι; ὅλωσ δὲ τί σε τὸ πείσάν ἐστιν ὑπὲρ ἐκείνου δεῖσθαι;" „τί δ' ἂν εἴη μείζον" ἔφρασκεν „ὦ βασιλεῦ, ἡ τὸν οὐπω χθὲς καὶ πρόωην ἐν τοῖς δουλεύουσιν ἐκείνῳ τεταγμένον, νῦν εἰς τοσοῦτον ἤκειν περιφανείας, Θεοῦ καὶ σοῦ, βασιλεῦ, εὐηργετηκότος, ὡς καὶ τοὺς βασιλεῖς προσήκοιτας C κατὰ γένος ἐξαιτέϊσθαι δύνασθαι, καὶ τῶν προσδοκωμένων ἰο ἀπαλλάττειν κακῶν;" θανυμάσας δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν ἐπὶ τοῖς κακοῖς ἀμνηστίαν τοῦ βαρβάρου, „εἰ σύγε" ἔφη „τοσαῦτα ὑπ' αὐτοῦ ἀδικηθεῖς καὶ κακῶς παθὼν, βάρβαρος ὢν καὶ φραῦλος τὴν τύχην, τοῖς ἐναντίοις ἀμείβῃ ὅσον ἔξεστι ποιῶν εὐ, οὐδ' ἐμὲ δίκαιον μετριώτερα ἀδικηθέντα, βασιλέα τε ὄντα, ἀπα-15 ραίτητον ὀφθῆναι πρὸς ὀργήν. τοίνυν καὶ τῆς σῆς ἰκετείας ἔνεκα τὰ ἡμαρτημένα παρορῶν, ἀξιῶ συγγνώμης." εὐχαριστήσας δὲ ὁ βάρβαρος ἐπὶ τούτοις, καὶ πολλαῖς ἐπενφημήσας τὸν βασιλέα, καὶ δευτέραν δέησιν προσετίθει, τὸ τὸν αὐτὸν μῆτε τῆς ἀξίας ἀποστερηθῆναι μῆτε τῶν προσόδων καὶ τῶν20 D δωρεῶν τῶν βασιλικῶν. ἔτι δὲ μᾶλλον τὴν ὑπὲρ τοῦ ἡδικηκότος σπουδὴν θανυμάσας ὁ βασιλεὺς, καὶ ταύτην τὴν δέησιν ἐπλήρου. ἔτι δὲ αὐτοῦ πρὸς τοὺς πόδας βασιλέως κειμένου, τὰ τῆς συγγνώμης γράμματα διαχαραχθέντα καὶ τῇ βασιλικῇ πιστωθέντα χειρὶ ἐπεδόθησαν αὐτῷ· ὁ δὲ λαβὼν25

eripuit, dentes excussit, plagis multa corpus tuum dilaceravit, ad extremum maxillam ferro, ut atrocissimorum scelerum damnato, ustulavit, ac perpetua cicatrice deformem reliquit. In summa, cedo, quid te movit, ut eius causam ageres? Quid vero maius, inquit, quam qui paulo ante in servis illius censebatur, eum nunc Dei concessu ac tuo munere in tantam claritatem venire, ut deprecatione sua etiam cognatos imperatoris formidato supplicio eximat? Admirans imperator, sic eum delesse iniuriarum memoriam, Si tu, ait, tam iniqua et infanda ab illo passus, homo barbarus, sorte infimus, nihilo minus quantum in te est, mala bonis compensas, me minora passum et imperatorem, inexorabilem iram fovere non decet. Igitur vel te deprecatore in me commissa negligens, ecce veniam illi tribuo. Actis gratis et iterum iterumque dictis imperatori laudibus, barbarus denuo petit: nempe ut idem stratopedarcha nec honore, nec reeditibus, nec bonis imperatoris excidat. Tantum studium erga noxium amplius suspiciens imperator, etiam hoc annuit; et adhuc ad pedes eius iacenti testimonium datae veniae in pittacio exaratum, et, ut mos est, fidei ergo imperatoris manu addita,

καὶ τὴν γῆν κατασπασάμενος, ἐφ' ἧς ὁ βασιλεὺς εἰστήκει, A. C. 1322
χαίρων ἀπῆλθε.

λά. Τῆς αὐτῆς δὲ ἡμέρας ἐκ Θεσσαλονίκης ἄγγελος ἐλ-Ρ. 93
θὼν ἀπήγγειλε βασιλεῖ, ὡς στάσεως ἐν αὐτῇ γενομένης, οἱ V. 75
5 τῶ νέω βασιλεῖ προσκείμενοι ὑπερσχόντες, Θεσσαλονικὴν πε-
ριεποίησαν αὐτῶ τὸν δεσπότην δὲ Κωνσταντῖνον εἰς τὸ περὶ Β
αὐτὴν φροντιστήριον τὸ Χορταίτου διαδράντα, κατασχόντες
ἔχουσι ἐν φρουρᾷ. ὁ βασιλεὺς δὲ εὐθύς τοὺς ἄξοντας αὐτὸν
ἐπεμψεν εἰς Θεσσαλονικὴν, ὄρκοις πρότερον αὐτοὺς κατασχών,
10 ὡς οὐτ' αὐτοὶ ἐκόντες, οὐθ' ἑτέροις παραχωρήσουσι τὸν δε-
σπότην ἀποκτεῖναι. οἱ καὶ ἀπελθόντες ἤγαγον αὐτὸν εἰς Λι-
δουμάειχον μοναχῶν ἡμφιεσμένον σχῆμα περιεβάλετο δὲ αὐ-
τὸ καὶ πρὶν αὐτοὺς εἰς Θεσσαλονικὴν ἐλθεῖν δέει τοῦ μὴ ἀπο-
θανεῖν. συνῆλθον δὲ αὐτοῖς πρὸς τὸν νέον βασιλέα τῶν Θεσ-
15 σαλονικέων καὶ τῆς συγκλήτου καὶ τῆς στρατιᾶς πολλοί, καὶ
ὁ τῆς κατ' αὐτὴν ἐκκλησίας πρόεδρος Ἰερεμίας, καὶ Γεράσι- C
μος ὁ τῆς κατὰ τὸ ἱερὸν ὄρος τὸν Ἄθω δῆγνόμενος λαύρας.
ἡ μέντοι περὶ τὸν νέον ἡθροισμένη βασιλέα στρατιὰ, ἀταξία
στρατιωτικῇ χρησάμενοι, ὀλίγου δεῖν κατέκοψαν ἂν τὸν δε-
20 σπότην, εἰ μὴ αὐτὸς ἐβόύσατο παρῶν ὁ βασιλεὺς ἐκέλευσε
δὲ εἰρηθῆναι. τισὶ δὲ ὕστερον ἡμέραις ὁ δεσπότης διὰ τινος
ἐδεῖτο τοῦ νέου βασιλέως, ἅμα καὶ πολλὰς χάριτας ὁμολο-
γῶν, ὅτι δι' αὐτὸν οὐκ ἐτεθνήκει, ὡς ἐπεὶ καθ' ὅποιονδήποτε
τρόπον τὸ τῶν μοναστῶν περιεβάλετο σχῆμα, καὶ τὰ νενομι-

praebetur: quo accepto, vestigia imperatoris exosculatus, cum
Laelitia recessit.

31. Eodem die Thessalonica veniunt nuntii, factionibus ibidem
natis, ab eo stantes vicisse urbemque illi subiecisse: Constantinum
despotam in monasterium Chortaetum, civitati vicinum, confugisse:
comprehensum custodia detineri. Imperator confestim Thessaloni-
cam mittit, qui hominem adducant; prius iureiurando adstrictos,
neque se despotam occisuros, neque aliis occidendum permissuros.
Profecti, in schemate monastico, quo se mortis metu velaverat, an-
tequam illi Thessalonicam aspirarent, Didymotichum perducunt.
Prosequebantur eum Thessalonicensium et de senatu et de militibus
complures, atque etiam ecclesiae illius antistes Ieremias: item Ge-
rasimus, laurae, quae est in Atho sancto monte, praefectus. Parum
vero abfuit, quin stipatores imperatoris audacia militari despotam in
frusta concidissent, nisi illum praesentia sua imperator conservasset.
Praecipit autem in carcerem tradi. Praeteritis diebus aliquot, de-
spota hominem certum ad imperatorem allegans, gratias agit, quod
se e faucibus fati eripuerit: et simul rogat, quoniam modo quodam
monachi habitum cepisset, etiam legitima monastices instituta sibi
exsequi liceret, ne coactus, sed libens eum cepisse videretur. Impe-

- A. C. ἰδρασμένω ἐπ' αὐτῷ τελεσθῆναι πάντα, ὡς ἂν μὴ ῥοδοῖη βῆε, ἀλλ' ἐκὼν περιβεβλήσθαι. ὁ βασιλεὺς δὲ ὑποπεύσας μὴ βίου μεταβολῆς ἐπιθυμία, ἀλλ' ὅπως ἀπολυθεῖ μὴ εἰργασθαι, τοιαῦτα αἰτεῖν, τὸν Θεσσαλονίκης πέμψας μητροπολίτην καὶ τὸν τῆς λαύρας ἐξηγούμενον Γεράσιμον, οὐχ ἄρμόζοντα αἰ-5 τεῖν αὐτὸν μεμύνηκεν ἐν τῷ παρόντι· τὸ μὲν γὰρ μὴ κακῶς ὑπὸ τῶν φρουρούντων πάσχειν, ἀλλ' ἀναπαύλης ἀπολαύειν, ἐξέσται, τὸ δὲ ἀπολυθῆναι τῆς εἰρκτῆς, ἀδύνατον τὸ νῦν εἶναι· διὸ μηδὲ τοιαῦτα δεῖσθαι. ὁ δ' ἔτι μᾶλλον ἐδεῖτο περὶ τῶν αὐτῶν, τῶν ἱερῶν κεινῶν ἐπιλαβόμενος ἀνδρῶν, ὡς οὐκ 10 πρὸς ὑπόκρισιν, οὐδὲ πρὸς ἀνάγκην, ἀλλ' ἀληθεῖα μᾶλλον τὴν πρὸς τὸν τοιοῦτον βίον αἰρούμενος μεταβολὴν. ἃ δὴ καὶ πυθόμενος παρ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς, ἐπέτρεψεν ἃ βούλοιο ποιεῖν περὶ αὐτοῦ. ἤχθησαν δὲ ἐπὶ τῶν αὐτῶν καιρῶν ἐκ
- P. 94 Θεσσαλονίκης πρὸς βασιλέα δεσμῶται καὶ οἱ τὴν βασιλίδαι 15 Ἐβην τὴν τούτου μητέρα, ὅπερ ἔφθηνεν εἰπόντες, ἐλκύσαντες βία, ὃ, τε Παλαιολόγος Κωνσταντῖνος καὶ Ἰωάννης ὁ Ζαρίδης καὶ ὁ πρωταλλαγάτωρ Συναχηρεῖμ. ὧν τοὺς μὲν δύο, βασιλέως προστεταχότος, ἐπὶ τῆς δημοσίας ἐθεάτρισαν ἀγο- ρᾶς ἀφηρημένους τὸ γένειον καὶ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς 20 τὸν Παλαιολόγον δὲ ὁ πρωτοστράτωρ ἐξητήσατο, ἀνεπιὼν αὐτοῦ ὑπάρχοντα, μὴ ταῦτόν παθεῖν εἰς δεσμοτήριον δὲ ἐνεβλήθη. ὀλίγῳ δὲ ὕστερον αὐτόν τε καὶ τοὺς ἄλλους ὁ βα- Βσιλεὺς ἤξιωσε συγγνώμης. ἐν τοῖς αὐτοῖς δὲ καιροῖς καὶ οἱ Δῆμιοι τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως ἀποστάντες, ἤκον ἐπὶ 25

rator suspicione tactus, non desiderio vitae commutandae, sed carceris evadendi hoc ab se peti, metropolitanum et laurae praefectum Gerasimum mittit, qui dicant, illum in praesens hand convenientia petere. Nam, ne a custodibus habeatur male, sed quiete possit, hoc illi concessum iri: dimitti nunc e carcere neutiquam posse: proinde id rogare parcat. At despota viros illos sacratos prehemans, idem enixius orare, ut qui non ex hypocrisi aut necessitate, sed sincero potius animo hoc vitae genus delegisset. Quae cum ad imperatorem referrent, quid eo fieri vellet edixit. Eodem tempore Thessalonica adducti sunt in vinculis, qui Xenam imperatoris matrem, ut supra diximus, per vim a Desparae statua abstraxerant; Constantinus Palaeologus, Ioannes Zaridas et Senacherim protallagator: quorum duo, imperatoris mandatu, abrasa barba et capillis, publice in foro ad spectandum omnibus ignominiae causa sunt propositi; Palaeologum protostrator ut consobrinum precibus suis dedecore prohibuit: sed in carcerem datus est; cui post breve tempus, ut duobus aliis, imperator ignovit. Paulo post et Lemnii ad maiores descendentes venerunt: simul ut eam rem illi nuntiarent;

τὸν νέον, ἅμα τε τὴν ἀποστασίαν αὐτῶν ἀπαγγελοῦντες καὶ Δ. C. 1322
τὸν ἄρξοντα αἰτήσαντες τῆς Λήμνου. εὐεργετηθέντες δὲ παρὰ V. 76
βασιλέως καὶ ἡγεμόνα λαβόντες ὥσπερ ἤτοῦντο, οἴκαδε ἐπα-
νῆλθον. τούτων γινομένων, ἐκ Σηλυβρίας ἡγγέλθη τῷ βα-
55σιλεῖ, ὡς Περσικὴ στρατιὰ κατὰ συμμαχίαν τοῦ πάππου
καὶ βασιλέως ἐκ τῆς ἑω διαβῶσα, ἅμα τῇ ἐκ Βυζαντίου
στρατιᾷ ὅσον οὐπω ἐλεύσονται κατ' αὐτοῦ. ὡς δὲ ἐπύθετο,
τὴν μὲν κατὰ τῶν ὁμοφύλων τῶν Περσῶν ἐπαγωγὴν ἐδαύ-
μασε τῶν ἀντιτεταγμένων, αὐτὸς δὲ ὄρμῃ τιμῇ ἀσχετῶ κατὰ C.
10τάχος ἄρας ἐκ Διδυμοτείχου, εὐθὺ τῆς ἐπερχομένης ἦει στρα-
τιᾶς, ὡς μαχοῦμενος ἢ ἂν συντόχοι. εἰς τρίτην δὲ ἡμέραν
ἦ τε ἐκ Βυζαντίου στρατιὰ ἅμα τοῖς Πέρσαις καὶ βασιλεὺς
ὁ νέος μεταξὺ Τζουρουλόης καὶ Σηλυβρίας συνῆλθον. συν-
ιδόντες δὲ οἱ Πέρσαι καὶ οἱ ἐκ Βυζαντίου Ῥωμαῖοι ὡς οὐδὲ
15ἀντιβλέψαι δυνήσονται πρὸς τὴν μετὰ βασιλέως στρατιάν,
οὐδὲ παρατάξασθαι ὑπομείναντες οὐδὲ πλησίον ἐλθεῖν, ἀλλ'
ἔτι πορρόωτερον ὄντες, μεταστραφέντες ἐφρευγον κατὰ κράτος,
ἰδίᾳ μὲν οἱ Πέρσαι, ἰδίᾳ δὲ οἱ Ῥωμαῖοι. ὁ βασιλεὺς δὲ φεύ-
γοντας ἰδὼν, καὶ αὐτὸς εἰς δύο τὸ στράτευμα διελὼν, ἐκ-
20λενε διώκειν. ἐπιπολὺ δὲ τῆς διώξεως γενομένης, ὡς ἦνον οἱ
διώκοντες οὐδὲν, (ἦσαν γὰρ οἱ φεύγοντες οὐκ ἐν ἐφικτῶ,) οἱ D
μὲν τρεῖς τῶν Περσῶν ζωορήσαντες, οἱ δ' ἕτεροι πέντε Ῥω-
μαίων, ἐπανέστρεψαν, τῶν ἄλλων διασωθέντων ἵππων δὲ τῶν
μη δυνηθέντων ἐπεσθαι τῇ στρατιᾷ καὶ σκευῶν στρατιωτι-
25κῶν καὶ οἰκετῶν ἐκράτησαν πολλῶν. ἐλθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς
ἐστρατοπέδευσεν ἐγγὺς Σηλυβρίας. οἱ μέντοι διασωθέντες τῇ

simul ut insulae praefectum ab eo poscerent: qui benefice tractati
et praesidem, uti rogaverant, adepti, domum reverterunt. Dum
haec aguntur, Selybria nuntiat, Persas ex oriente ad avum adiu-
vandum traiecisse et cum Byzantinis coniunctos, mox contra iunio-
rem venturos. Audito, Persas, alioqui inimicos, ad subsidium ad-
versus homophylos a sene ascitos, incitatissimo impetu et celeriter
Didymoticho movens, adventantibus recta obviam procedit, manus
consenturus, ubicunque occurrissent. Tertio die Byzantini cum Per-
sis Zurulum inter et Selybriam in eum incidunt. Cum scirent autem
se ne intueri quidem imperatoris exercitum ausuros, nec aciem con-
tra instituire, nec propius ferre gradum sustinuerunt: sed procul
adhuc distantes, totis viribus in pedes hac Persae, illac Romani se
coniecerunt. Conspicte fuga, imperator ipse quoque divisit copiis
fugientibus instare iussit. Quod cum diu esset factum et nihil
tamen effectum, (fugitores enim illi alas in pedibus habebant,) hi
cum tribus Persis, illi cum quinque Romanis, quos vivos ceperant,
negrediebantur. Equis vectariis, qui agmen fugiens sequi non po-

- A. C. 1323 φρυγῆ Ῥωμαῖοι καὶ Πέρσαι, εἰς Βυζάντιον πρὸς τὸν πρεσβύτερον βασιλέα ἐλθόντες, ἀπήγγελλον τὴν ἤτταν. ἅμα δὲ καὶ ναῦς οἱ Πέρσαι πρὸς τὴν διάβασιν ἤτοῦντο. βασιλεὺς δὲ ἐπεχειρεῖ πειθεῖν αὐτοὺς μένειν ἐν Βυζαντίῳ· ὡς δὲ οὐκ ἐπειθόντο, αὐτοὶ τε φάσκοντες κατατριβήσεσθαι μάτην, καὶ βασιλεὶ μηδὲν λυσitelήσειν ἅμα τοῖς ἄλλοις πολιορκούμενοι Βυζαντίοις·
- P. 95 μηδὲ γὰρ ἂν ἔξω τειχῶν μὴ ὅτι γε αὐτοὺς ἀλλ' οὐδ' αὐτὸν ἂν τὸν ἀρχισατράπην αὐτῶν ἅμα τῇ ὑπ' αὐτὸν πάσῃ δυνάμει πρὸς τὸν νέον ἀντιτάξασθαι δυνήσεσθαι βασιλέα. καὶ τῶν παρατυχόντων ὡς ἀληθῆ λέγουσιν ἅμα συνειπόντων Ῥωμαίων, ναῦς λαβόντες, ἐπεραιώθησαν πρὸς τὴν ἔω.
- B λβ'. Ὡς δ' ἦ τε ἐκ τῆς Περσικῆς συμμαχίας τοῦ πρεσβύτερου βασιλέως περιηρέθη ἔλπις, τὰ τε κατὰ τὰς νήσους πονήρωσ εἶχε, τῆς μὲν Ἀθήνων ἤδη καὶ φανερώς ἀφεστηκυίας, τῶν ἄλλων δὲ κλονουμένων καὶ ὅσον οὐπω τὴν ἀποστασίαν καὶ αὐτῶν ἀπειλουσῶν, καὶ αἱ κατὰ τὴν ἡπειρον πρὶν ὑψηκοὶ τῷ πρεσβυτέρῳ βασιλεῖ, πλείους τῶν πόλεων ἤδη συναπέστησαν πρὸς τὸν νέον· ἀπορία πάντοθεν περισχεθεῖς, πρῆσθειαν δεῖν ἔγνω πρὸς βασιλέα αὐτίς τὸν ἔγγονον πέμπειν.
- C πέμπει δὲ τὸν κατὰ τὸν Ἄθω τοῦ ἱεροῦ ὄρους πρῶτον τὸν Ἰσαὰκ, καὶ ἄλλωσ μὲν ὄντα συνετόν, οὐχ ἥκιστα δὲ ἀντιποούμενον καὶ ἀρετῆς· τοιαῦτα πρὸς βασιλέα τὸν ἔγγονον πρῆσθενόμενος δι' αὐτοῦ· „εἰ μὲν ἦ κατ' ἀρχὰς ἀκίνητοι πρὸς τὸ
- V. 77 κακὸν οἱ ἀνδρῶποι ἐδημιουργοῦντο παρὰ Θεοῦ, ἢ ὥσπερ ἦν

terant, impedimentis atque etiam servis militum magno numero potiti sunt. Progressus imperator, prope Selybriam tentoria fixit. Persae et Romani fugae beneficio servati, Byzantium cum venissent, seni imperatori sese victos narrabant; ac Persae naves simul ad traiciendum petebant: quos ille ut Byzantii manerent, flectere non poterat, opponentibus, se frustra contritum iri et cum aliis Byzantiis obsessos, nihil ei profuturos: nam extra moenia non sese tantum, verum nec ipsum eorum archisatrapam cum toto exercitu suo in acie adversus iuniorum imperatorem consistere posse. Romanis, qui aderant, vera eos dicere attestantibus; conscensis navibus, in orientem transmiserunt.

32. Postquam Persici auxilii spes decollavit, et insularum auditum motus, Lemno iam aperte alium dominum colente, reliquis in fide labascentibus et propediem defectionem minitantibus; urbibus item continentis pluribus simul ad iuniorum imperium aggregatis: omni ex parte anxius animi senior, rursus legationem mittendam iudicavit. Huic muneri Isaacium sacri montis Atho praepositum, virum alioquin intelligentem et virtutis multo studiosissimum deligit, illique in legatione dicenda haec iniunxit: Si homines aut ab initio ad mala inflexibiles a Deo fabricati essent, aut, cum voluntate libera fabricati,

δέον, ἀντιξοῦσιν γερονότες ἔμειναν ἐν τῷ ἀγαθῷ, οὐδὲν ἂν τῶν A. C. 1322
 μετὰ ταῦτα παραβαθέντων ἐτολμήθη. ἐπεὶ δὲ διὰ τὴν παρά-
 βασιν εὐόλιστος πρὸς τὸ χεῖρον ἢ τῶν ἀνθρώπων γεγένηται
 φύσις, ἐξ ἐκείνου μέχρι καὶ νῦν πάντ' ἄνω καὶ κάτω καὶ τοῦ
 5 εἰς ἀρχῆς ἀντικειμένου γίνεται συνεργοῦντος, ὅποσον δὴ τι
 νῦν συμβέβηκε καὶ ἡμῖν. δέον γὰρ ἐμὲ τὴν πρὸς ἐμὲ σου εὐ-
 νοίαν καὶ πρὸς πατέρα παιδὶ πρόπευσαν αἰδῶ τε καὶ τιμῆν D
 αὐτοῖς ἔργοις καταμαθόντα, τοὺς σε διαβάλλειν ἐπιχειροῦν-
 τας ὡς κατ' ἐμοῦ συσκευαζόμενον δούλους, ὡς ἐχθραίνοντας
 10 ἀποκτείνουσαι, ἐγὼ δὲ ἀπατηθεὶς, ταῖς μὲν διὰ τῶν σῶν ἔργων
 ἀποδείξεισιν οὐ προσέσχον, λόγοις δὲ πεπλασμένοις παρὰ τῶν
 συκοφαντῶν πεισθεὶς, ἤγειρα πόλεμον, οὐσης εἰρήνης. νυνὶ δὲ
 αὐτοῖς ἔργοις τὴν ἀβουλίαν καταμαθὼν, ἔμαντὸν μὲν, ὥσπερ
 δίκαιον, καταμέμφομαι σοὶ δὲ τοὺς τε τρόπους ἀγαθῷ ὄντι,
 15 καὶ τὴν εἰς ἐμὲ αἰδῶ καὶ εὐνοίαν ἴσῃ διατηροῦντι, ὅπως εἰς
 εἰρήνην ἐκ πολέμου πάλιν τὰ πράγματα ἡμῖν ἦξει, μελήσει."
 Ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπε. βασιλεὺς δὲ ὁ νέος „χάριτας" εἶπεν
 „ὁμολογῶ πολλὰς τῷ βασιλεῖ τῶν βασιλευόντων θεῷ, ὅτι τῇ P. 96
 αὐτοῦ χρηστότητι χρησάμενος καὶ περὶ ἐμὲ, οὗτ' αὐτόν τι
 20 κατὰ τοῦ ἐμοῦ κυρίου καὶ βασιλέως ἢ βουλευέσασθαι συνεχώ-
 ρησεν ἢ κρᾶσαι, οὗτε τοὺς συκοφάντας ἀνελέγκτους ἄχρι τέ-
 λους διατελεῖν, ἀλλ' αὐτὸν βασιλέα μάρτυρα ἔχειν παρέσχεν,
 ὡς οὗτ' αὐτὸς ἀδικῶ, οὗθ' οἱ συκοφαντοῦντες ἀδικίας ἐνέλι-
 πον οὐδεμίαν ὑπερβολήν. εἰ δ' ὁ βασιλεὺς αὐτὸς ὑπὸ δι-

sa innocentia, quemadmodum oportebat, perseverasset, nulla fuisset, quae postea plurima in vita hominum perperam commissa sunt. Quia vero propter primam transgressionem natura humana in deterius labilis evasit, ex eo usque ad hoc momentum temporis, illo, qui fuit ab orbis primordio noster adversarius, adnitente, omnia sursum ac deorsum feruntur permiscenturque: quale quiddam nunc et in nobis experimur. Cum enim debuissem tuum in me propensum animum quaeque filium decet erga patrem reverentiam ac venerationem ex ipsis factis tuis didicisse, calumniatores apud me tuos, quasi adversum me dolos machinarere, ut inimicos repellere; ego circumscriptus, quemadmodum rebus ipsis te mihi probare conarere, non attendi: sed fictis eorum sermonibus praecooccupatus, in pace bellum excitavi. Iam rerum experientia temeritatem et dementiam meam cognoscens, memet iure incuso. Tibi ut bene morato, meique ut antea cupido et observanti, quinam ab armis ad otium redeamus, curae erit. Hactenus senior. At nepos in hunc modum: Gratias ingentes ago regum regi Deo, quod bonitate sua etiam in me usus, neque sivit, ut ipse quippiam contra dominum meum et imperatorem vel cogitatione vel actione molirer; neque obtractatores meos non tandem redarguit: quando ipsum imperatorem mihi testem apposuit,

A.C. 1322 φθαρμένων ἀνθρώπων ἀπατηθεῖς, εἰργασται ἃ μὴ δεόν, ἀλλ' ἡμεῖς γε γονέας τε εἰδότες τιμῶν καὶ ἂν τι καὶ ἀδικώμεθα
 B ἀνέχεσθαι, ὅσον ἂν παρᾶσχοι θεὸς, βουλευσάμενοι δρασσομεν
 περὶ τῶν προκειμένων." ὁ μὲν οὖν πρέσβεις τοιαύτης ἀπο-
 κρίσεως παρὰ βασιλέως τυχῶν, ἀπῆλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον
 ὡς ἐκεῖ περιμενοῦν, ἄχρις ἂν ὁ βασιλεὺς βουλευσάμενος ἀπο-
 κρίνηται περὶ τῆς εἰρήνης. ὁ βασιλεὺς δ' ἅμα τῷ μεγάλῳ δο-
 μεστίκῳ, ὃ, τι χρὴ ἐβουλευόντο πράττειν περὶ τῶν προκειμέ-
 νων, ὅπως ἢ εἰρήνη γένοιτο τοιαύτη σκοποῦντες, ὡς μηδεμίαν
 πρόφασιν ἔχειν τοὺς σκοποφάντας πρὸς ἀλλήλους διαβάλλειν
 τοὺς βασιλέας καὶ πόλεμον ἐπὶ λύμῃ τῶν κοινῶν πραγμάτων
 κινεῖν. ἐδόκει δὴ λυσιτελεῖν αὐτοῖς τε ὁμοῦ καὶ τὴν στρατιάν
 C καὶ πόλεις πάσας καὶ τὴν διοίκησιν τῶν κοινῶν πραγμάτων
 τῷ βασιλεῖ ἐπιτρέψαντας, αὐτοὺς ὑπ' ἐκεῖνον ἄγεσθαι, καὶ
 εἰς ὑπῆκόους τελεῖν τὰ προσταττόμενα ἐκπληροῦντας οὕτω
 γὰρ τοὺς διαβάλλοντας χάραν οὐδεμίαν ἂν σχεῖν, πάντων
 ὁμοῦ χρημάτων ὑπὸ τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως διοικουμένων.
 εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ ὁ νέος βασιλεὺς τοὺς ἐν τέλει πάντας
 καὶ ἡγεμόνας καὶ τοὺς λογάδας τῆς στρατιᾶς εἰς ἐκκλησίαν
 συναγαγὼν, εἶπε τοιάδε· „τὰ ἐκ τοῦ πολέμου φύομενα κακὰ
 καὶ μάλιστα τοῦ ἔμφυλίου, καὶ πολλαχόθεν μὲν ἄλλοθεν ἔξ-
 ἔστι καταμαθεῖν, μάλιστα δ' ἂν τις αὐτὰ κατίδοι καὶ ἀπὸ
 τοῦ νυνὶ ἐμοῦ τε μεταξὺ καὶ βασιλέως κινήθεντος πολέμου.
 ἔν γὰρ δλίγῳ χρόνῳ τοσοῦτον αὐτοὶ ὑφ' ἐαυτῶν διεφθέρω-

nec me ullam illi irrogasse iniuriam, et criminatores ad me iniuriis
 onerandum nihil fecisse reliqui. Et quamvis ille a perditis homini-
 bus deceptus, ab officio discessit, tamen nos, qui parentes honorare
 et, licet ab iis etiam indigne habeamur, sufferre ac persequi novimus,
 rem perpendemus et, quantum Deus concesserit, faciemus. Legatus,
 adepto hoc responso, in castra abiit, expectaturus ibi, dum post
 consultationem certi aliquid acciperet. Imperator cum magno dome-
 stico, quid in re praesenti agere conveniat exquirat et considerat,
 quamam ratione eiusmodi pax constituatur, qua imperatoribus de
 altero apud alterum detrahendi bellumque cum pernicie rei publicae
 commovendi scyphantis omnis occasio praecidatur. Statutum, con-
 ducere, si simul seipsos, exercitum, urbes universas, totius imperii
 gubernacula, seni committant, a quo pro subiectis regantur et cuius
 iussa factitent. Sic illo solo rerum domino, materiam obtrectandae
 nullam fore. Die postero imperator coactis in concionem optima-
 tibus ac ducibus universis cum flore exercitus, hoc maxime modo
 disseruit: Quae incommoda bello, ac praesertim civili, importen-
 tur, cum aliunde multis exemplis, tum praesertim ex eo perspicere
 datur, quod nunc inter me avumque meum flagrat. Brevi enim
 tempore tantum ipsi potentiam nostram attrivimus, quantum nec

μεν τῆς δυνάμεως ἡμῶν, ὅσον οὐδ' ὁμοῦ πάντες οἱ πρόσκοικοι A. C. 1222
 ἡμῖν βάρβαροι ἐπιστρατεύσαντες ὁμονοοῦσι κατεργασασθαι D
 ἰσχυσαν ἄν. ὃ δὴ καὶ αὐτοὶ καλῶς συνιδόντες, ἐν ἀρχαῖς
 μάλιστα ταῦδε τοῦ πολέμου πρῶτον ἀποστείλαντες πρὸς
 5 βασιλέα, περὶ εἰρήνης ἀδεύσαντες καμῶν συνειδότες· ὡς δ' ἠνύστα
 ἡμεῖς οὐδὲν, ἐπρασβεύομεν καὶ αὐτὸς περὶ τῶν ἰσων, πολλὰ
 δεόμενος βασιλέως μὴ περιιδεῖν ἡμᾶς αὐτοὺς ὑπ' ἑαυτῶν ἐν
 τῷ πρὸς τοὺς ὁμοφύλους πολέμῳ διαφθαρέντας, καὶ τὴν εἰ-
 ρήνην ὥσπερ τι μέγιστον τῶν εὐεργετημάτων ἦτον. τότε μὲν
 10 οὖν ἡμῶν δεομένων, ἐκεῖνος οὐ προσεδέξατο τοὺς περὶ τῆς εἰρή- V. 78
 νης λόγους· νυνὶ δὲ εἰς τοῦτο θεὸς περιέστησε τὰ πράγματα, ὥστ'
 αὐτοὺς τοὺς μὴ προσδεχομένους τότε τὴν εἰρήνην ἦκειν παρ'
 ἡμᾶς δεομένους περὶ τῶν ὁμοίων. οὐ δὴ ἔνεκα πρῶτον μὲν ἡ-
 γοῦμαι προσῆκειν ἡμᾶς πολλὰς τῆς εὐεργεσίας χάριτας ὁμολογεῖν
 15 θεῷ, κρείττους ἂν τῶν ἀντιτεταγμένων ἀποδεικνύντι· ἔπειτα δὲ P. 97
 ἀσμένως προσδέχεσθαι καὶ τὴν εἰρήνην, καὶ μὴ διὰ τὴν μικρὰν
 ταύτην εὐτυχίαν ἀθθάδεις φαίνεσθαι καὶ θρασεῖς· ἀλλ' ἐκεῖνον
 εἶναι νομίζοντας τὸν καιρὸν, ἥνικα βουλευομένοις ἡμῖν ἀναγκαῖα
 ἰδοῦσι ἢ εἰρήνην, οὕτω πάλιν καὶ βουλεύεσθαι καὶ ψηφίσεσθαι
 20 περὶ αὐτῆς." Οὕτω τοῦ βασιλέως εἰρηκότος, ὁ μέγας δομέστικος
 ἐφεξῆς „οὐδὲν ἀνέλιπεν ὁ βασιλεὺς" ἔφη „τοῦ μὴ διδάξαι τῶν
 δεόντων ἡμᾶς, ὥσθ' ἕτερόν τινα ἔχειν τοὺς εἰρημένους προσ-
 δεῖναι. τό, τε γὰρ ἐν ταῖς εὐτυχίαις μὴ φουσᾶσθαι, σωφρο-
 νων καὶ ἀνδρείων ἀπέδειξεν ὄν ἀνδρῶν, καὶ τὸ τοὺς γεγεννηκό- B
 18. βουλευομένοις scripsi pro βουλομένοις.

omnes simul circumfusi barbari, nobis concordibus atterere et im-
 minuere potuissent. Quod cum vos haud fugeret, exordio statim
 Belli huius legatione ad imperatorem, me non inscio, missa, pacem
 petivistis. Quia vos nihil impetrabatis, ego legationem iteravi, im-
 pense avum orans, ne nos eiusdem gentis homines mutuis armis de-
 leri pateretur, et pacem pro munere summo exposcens. Tum igitur
 nos rogantes ille audire noluit: nunc divino nutu, qui pacem
 tum repudiabant, eandem a nobis impetrare satagunt. Quare
 primum par esse duco, nos de tanto beneficio grates Deo
 persolvere, qui hactenus semper inimicis nos superiores reddidit,
 deinde etiam non invitòs pacem admittere, nec propter hoc
 nescio quid felicitatis in superbiam et confidentiam delabi: sed ex-
 istimare, nunc illud esse tempus, quo consultantibus nobis pax ne-
 cessaria apparebat; proindeque similiter in praesentia de ea delibe-
 rare atque statuere. Mox ut finem loquendi fecit imperator, magnus
 domesticus his verbis secutus est: Quid officium a nobis postularet,
 imperator perfecte docuit: nec est quod quisquam addere dictis pos-
 sit. Nam rebus prosperis non efferri modestorum ac fortium viro-
 rum: et parcentes revereri ac honorare, iustum pariter ac necessarium

Α. C. 1322τας ἀδελφῶν τε καὶ τιμῶν καὶ δίκαιον ἅμα καὶ ἀναγκαῖον·
 καὶ τὸ τῶν δημοφύλων κήδεσθαι καὶ περὶ πλείστον τὴν σωτη-
 ρίαν αὐτῶν ποιεῖσθαι, καὶ μὴ διὰ φιλονεικίας φθειρομένους
 περιορῶν, ἀλλ' εἰ δεῖ τι καὶ τῶν οἰκείων προΐεσθαι τοῦ σώζε-
 σθαι ἔνεκα αὐτούς, οὐ μόνον ἀγαθῶν, ἀλλὰ καὶ συνδέσει κε-5
 χρημένων ἀνθρώπων εἶναι. οἷς γὰρ ἂν τις τοὺς οἰκείους καὶ
 δημοφύλους φθειρομένους περιορῶν, τοῖς αὐτοῖς τούτοις αὐτὸν
 ἐστὶ φθειρεσθαι ἀγνοοῦντα· καὶ μόνον τὴν κατὰ τῶν δημοφύ-
 λων νίκην ἤτταν αἰσχίστην, ἀλλ' οὐ νίκην νομίζειν χρη· κε-
 C φάλαίον δὲ ἐπὶ τούτοις, ὡς ὁ πάντα ἐφορῶν θεὸς τῇ πυρρῶσῃ 10
 εὐτυχίᾳ ὄρθῳσ καὶ ὡς προσῆκε καὶ μετὰ ἀτυφίας ὄρθῳν χρω-
 μένους ἡμᾶς, καὶ μὴ ὠμούς τινος καὶ ἀπανθρώπους γεγενη-
 μένους καὶ τὴν φύσιν ἀγνοήσαντας, ἐτέρων πολλῶν τοιούτων
 ἢ καὶ πλείονων καὶ θανμμασιωτέρων εὐεργετημάτων ἀξιώσειεν
 ἂν. εἰ οὖν δίκαιά τε ὁμοῦ καὶ ἀναγκαῖα τὰ βεβουλενυμένα καὶ 15
 πρὸς τὸ εὐδοξεῖν καὶ τὸ σώζεσθαι λυσιτελοῦντα, οὐδὲν ἔτι λει-
 πον ἢ ἐπιψηφίζεσθαι καὶ ὑμᾶς. αὐτὸς γὰρ ὄρθῳσ τε οἴομενος
 ἔχειν τὰ εἰρημένα καὶ ὁμοίως περὶ τῶν αὐτῶν φρονῶν, γνοίμην
 δίδωμι δέχεσθαι τὴν εἰρήνην, καὶ τὸ ἐμὸν μέρος ἐπικυρῶ." Τοι-
 αῦτα καὶ τοῦ μεγάλου δομωστικῶν εἰρηκότος, ὃ, τε πρωτοστρά- 20
 D τωρ ἐπιψηφίζετο δέχεσθαι τὴν εἰρήνην, ὄρθῳσ τὸν τε βασιλέα
 εἰρηκέναι τὸν τε μέγαν δομωστικῶν συνειπεῖν αὐτῷ εἰπῶν καὶ
 οἱ λοιποὶ πάντες εὐθὺς ἄκοντες μὲν, ἐπιψηφίζοντο δ' οὖν
 ὁμως. πάντων δὲ ἐπιψηφισαμένων τὴν εἰρήνην, ἐπυνθάνετο

esse ostendit. Praeterea eiusdem gentis societate nobis devictorum
 curam gerendam, eorumque salutem inprimis diligendam, ut ea non
 solum propter aemulationem non contemnatur: sed eius tuendae
 causa, si ita necesse sit, etiam de propriis aliquid libenter amittat-
 tur, idque honorum ac prudentium munus videri. Quibus enim in-
 commodis quispiam necessarios suos et homophylos conflictari pati-
 titur, iisdem ipse nescius conflictatur: et solum cives suos vicisse,
 turpissime victum esse, non vicisse, arbitremur licet. Caput ac sum-
 ma horum est, Deum universorum inspectorem, quia nos oblata pro-
 speritate probe atque ut convenit ac sine fastu uti, nec inde saevos
 et immanes evasisse videt, multis huiusmodi ac maioribus etiam
 beneficiis prosecuturum. Si igitur iusta et necessaria, si cum salute
 et gloria vestra consociata sunt quae consuluntur, hoc unum super-
 est, ut vos quoque assentiamini. Ego ipse quae dicta sunt approbo
 idemque sentio: pacem accipiendam pronuntio et pro mea parte ra-
 tam habeo. Haec illo prolocuto, protostrator censuit, quod impera-
 tor de pace accipienda verba fecisset et magnus domesticus ei suf-
 fragatus esset, recte factum, et ceteri omnes, ingratis quidem, sta-
 tum tamen manus dederunt. Pace omnium sententiis decreta, rursum
 quaesivit imperator, equid pacem componi talem oporteret, quae

αἰθῆς ὁ βασιλεὺς, εἰ τοιαύτην δέοι τὴν εἰρήνην γενέσθαι ὥστε A. C. 132α
 βεβαίαν εἶναι αἰεὶ, καὶ μηδεμίαν ὑπομίαν ὕστερον ἢ πρόφα-
 σὶν τινα πολέμου ἔχειν. ὁ δὲ γε μέγας δομestικός, οἷα δὴ
 πρότερον ἅμα βασιλεῖ ὁποῖαν τινὰ δεῖ εἰρήνην γενέσθαι βεβου-
 5 λευμένος, τοιοῦτους ἐποιεῖτο τοὺς λόγους, ὡς δοκεῖν οὐκ ἔξε-
 πίτηδες, ἀλλ' ἀνάγκη τινὶ πρὸς τὰς ἐπὶ τοῖς τοιοῦτοις ὁμολο-
 γίας συνωθεῖσθαι. „δέον γάρ” ἔλεγεν „εἶναι, ὃ βασιλεῦ, μὴ P. 98
 πάλιν ἡμῖν τὰς ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ συμβάσεις τοιαύτας γενέσθαι,
 ὥστε τοὺς συκοφάντας ἐγχωρεῖν προφάσεων εὐπροσώπων εὐ-
 10 ποροῦντας ἡμᾶς τοὺς βασιλέας πρὸς ἀλλήλους διαβάλλειν καὶ
 τὸν πόλεμον κινεῖν, οὐ μόνον ἡμῖν ἀδοξίαν ἅμα καὶ εἰς τὰ
 καιριώτατα ζημίαν, ἀλλὰ καὶ τῷ ὑπηκόῳ παντὶ παντοίων προ-
 15 ξενούντα φορὰν κακῶν. παραπλήσιον γὰρ συμβαίνει καὶ ἐφ' V. 79
 ἡμῖν, ὁποῖον ἂν καὶ ἐπὶ δυοῖ τῶν ἐπὶ ῥώμῃ καὶ μεγέθει θαν-
 15 μαζομένων συμβαίῃ ζώων· ἐκείνων τε γὰρ ἀλλήλους ἀντεπιόν-
 των καὶ συβῆγγυμένων, τὰ ἐν ποσὶ πάντα συντριβεσθαι καὶ B
 διαφθεῖρεσθαι εἰκὸς, ἀδικούντα μηδέν· καὶ ἡμῶν ἀπόλλυσθαι
 τοὺς ὑπηκόους μαχομένων. οὐ δὴ ἔνεκα οὐ μόνον ὅτι εἰρήνην
 γενέσθαι δεῖ σκοπεῖν, ἀλλ' ὅπως καὶ βεβαία καὶ ἀκατάλυτος
 20 μενεῖ· ὡς εἶγε μέλλομεν, ὥσπερ καὶ πρότερον, οὐκ εἰρήνην
 βεβαίαν, ἀλλ' ὥσπερ ἀνακωχὰς τοῦ πολέμου ποιεῖν, βέλτιον
 μηδὲ γενέσθαι τὴν ἀρχήν. οὐδὲν γὰρ ἕτερον ἢ ἐπιτοκίας ἐγ-
 κλημασι τοὺς προτέρους παρασπονδήσαντας ἐνέχεσθαι περιέ-
 25 σται.” Τῶν τοιοῦτων δὲ λόγων οὐ τε τῆς συγκλήτου καὶ τῆς

firma ac certa semper maneret et posthac suspicione praetextuque belli careret omnimodis. Tum magnus domesticus, ut qui antea cum eo commentatus esset de genere pacis, talia dixit, e quibus non de industria venire, sed necessitate quadam ad pacta et conditiones pacis causa subeundas compelli videretur. Sic ergo fatus est: Pacificatio, imperator, non amplius eiusmodi suscipienda est, ut calumniatoribus speciosis occasionibus facultas suppetat, vestrum utrumvis apud alterum insimulandi et bellum incendi: quod non solum vobis cum ignominia vestra maximas opportunitates corrumpat; sed etiam universis, qui in ditione vestra sunt, genus omne malorum inferat. Quod enim duabus animantibus robore et magnitudine corporum insignibus acciderit, hoc vobis usuvenit. Nam quomodo, illis in se mutuo irruentibus ac proeliantibus, quae intra pedes sunt omnia conteri ac disperdi consentaneum est, cum tamen illa nihil quemquam laeserint: sic, vobis invicem bellantibus, subiecti innocentes pereant oportet. Quocirca non modo uti pax componatur; sed ut composita ne vacillet ac dissolvatur, videndum est. Etenim si, quemadmodum antehac, non pacem stabilem, sed tamquam inducias facturi sumus, omnino nullam fieri satius est. Quidnam aliud expectandum, quam ut qui foedus priores ruperunt, perfidiae scelere

- A. C. 1322 στρατιῶς ἀκούσαντες, ὅτι μὲν κατασκευάζων τοιαῦτα ὁ μέγας
 Cδομέστικας ἐδημηγόρει, ἤσθοντο οὐδ' ἐπὶ μικρόν. νομίσαντες
 δὲ οὐκ ἄλλοθεν ποθεν αὐτὸν αἰνίτεσθαι βεβαίαν ἔσσεσθαι τὴν
 εἰρήνην, ἣ ἀπὸ τοῦ βασιλέα τὸν νέον ἦν τε κατεῖχε πρότερον
 μοῖραν τῆς ἀρχῆς καὶ ὧν προσεῖληφεν ἐν τῷ νῦν πολέμῳ τὰς
 πλείω κατασχόντα ἐς τὰ μάλιστα γενέσθαι δυνατόν, τὸν δὲ
 πρεσβύτερον ἡσθηνεχότα διὰ τὸ τῆς ἀρχῆς ἀφρηῆσθαι πολλὰ
 ἀτολμότερον πρὸς τὸ νεωτερίζειν ἢ γενέσθαι, καὶ δίκαια καὶ
 συμφέροντα πάντες εἶπον τὸν μέγαν δομέστικον εἰρηκέναι, καὶ
 τοιαύτην δεῖν ἐθορύβησαν τὴν εἰρήνην εἶναι. ὁ βασιλεὺς δὲ 10
 ἤδη τοῖς οἰκείοις λόγοις πάντας προκατελιημμένους συνορῶν,
 D „καμοὶ τὰ ἴσα” εἶπε „συνδοκεῖ τό, τε γὰρ πρὸς ἀλλήλους ἡμᾶς
 πολεμεῖν, καὶ αὐτοῖς ἡμῖν καὶ τοῖς ὑπηκόοις ἀλυσιτελές· καὶ τὸ
 παραδείγμα οἰκεῖον μάλιστα, ᾧ προσείκασεν ὁ μέγας δομέστικος
 τὸν πρὸς ἀλλήλους πόλεμον ἡμῶν. ἀνάγκη γὰρ ὑμᾶς τε τοὺς ἐπ' 15
 ἀμφοτέροις στρατευομένους ἐν ταῖς μάχαις ἐπ' ἀλλήλων ἀπο-
 θνήσκειν, καὶ τὰς κτήσεις, ἐξ ὧν αἶ τε ἰδιωτικαὶ καὶ αἱ δημό-
 σιοι διαφθείρεσθαι πρόσοδοι. καὶ τὸ μὴ βεβαίαν αὐδῆς, ἀλλ'
 ὑφ' ὄτουσῶν διαλυθῆσεσθαι προσδοκωμένην γενέσθαι τὴν εἰ-
 ρήνην, μάλιστα ἀσύμφορον ἡμῖν. διὸ δεῖ σκεψαμένους αὐτούς, 20
 P. 99 πᾶσαν πρότερον πολέμου πρόφασιν περιελεῖν· πολέμου δὲ πρό-
 φασις πᾶσιν ἀνθρώποις ἢ οἰόμενον ἀδικεῖσθαι ἀμύνεσθαι
 ἐθέλειν, ἢ πολέμου ἀρχεῖν αἰρούμενον ἀδικεῖν ἐὰν δέ τις ἀγα-

se obstringant? Haec ubi principes ac milites auribus hauserunt, ta-
 lia eum moliri prorsus non senserunt. Cumque opinarentur, ver-
 borum quodam involucro indicare voluisse, plane non aliter pacem
 perpetuam constare posse, quam si iunior, retenta quam obtinebat
 parte imperii, illis, quae hoc bello acquisierat, adiunctis, possessio-
 nem amplificaret atque ita potentia summa polleret, senior contra,
 imperio suo magnopere diminuto, enervatus, res novas minus aude-
 ret; cum ita, inquam, cogitarent, iustam et utilem domesticam ora-
 tionem fuisse omnes autumarunt et istiusmodi pacem incundam suc-
 clamarunt. Imperator familiari oratione iam praeoccupatos omnium
 animos intelligens, Et mihi eadem sententia est, inquit, quae magno
 domestico. Nam belligerare me cum avo, ipsis nobis populisque
 nostris incommodat; et parabola, qua ille bellum nostrum expressit,
 rem maxime ante oculos ponit. Necessae est siquidem et vos, alte-
 rutri militantes, in pugna interfici, et agros ac praedia, unde pub-
 lica privataque vectigalia, devastari. Pacem rursus nec constantem
 et validam, sed qualibet occasione frangendam inire, nobis prorsus
 inutile. Idcirco rem nos discutere ac prius omnem belli materiam
 amputare fas est. Materiam porro et causas belli hasce omnes
 mortales habent, vel cum se laesos putant, ut iniurias ulciscantur,
 vel, ut quibus iniurias inferre constituerunt, eosdem armis priores

γὰν ἐαυτὸν ἐγχειρίσῃ τῷ πολεμοῦντι, πᾶσαν πρόφασιν πολέ- A. C. 1322
 μου περιεῖλεν. εἴτε γὰρ ᾗτο ἀδικεῖσθαι, τὸν ἀδικοῦντα ἔχων
 ἤσυχάσει, εἴτε προὔθνηται πλεονεκτεῖν, πλέον ἔχων οὐ προσ-
 εδόκησε, καὶ οὔτω παύσεται τοῦ πολεμεῖν. διὸ δὲ καὶ ἡμᾶς
 5 βεβαίας εἰρήνης ἐπιθυμοῦντας, θεῶ τε θαρξήσαντας καὶ τῇ
 σφετέρᾳ αὐτῶν πράξει ὡς ἀγαθῇ, πᾶσαν τὴν ἀρχὴν ἡμῶν τε
 αὐτῶν καὶ πόλεων καὶ προσόδων ἐγχειρίσαι τῷ βασιλεῖ. οὐ-
 10 τω δὲ πράξαντες, πᾶσαν πρόφασιν τῶν συκοφαντῶν διαβολῆς B
 περιελοῦμεν. ἐκείνων δὲ πεπαυμένων κακουργεῖν, οὐδὲν ἐπι-
 15 οἰεσόμεθα εἶναι βαθείας ἀπολαύειν πάντας εἰρήνης. εἰ δ' αὖ-
 θις χωρήσομεν εἰς μερισμούς, πρῶτον μὲν αὐτὸ τοῦτο, τὸ δυ-
 σὶν ἔτεσι καὶ ἐξήκοντα ὁμοῦ πάντων ἄρχοντα αὐτὸν, νῦν τῆς
 κατὰ πάντων ἐξουσίας ἀποστρεφείσθαι, ἱκανὸν πρὸς ταραχὴν
 καὶ δυνατὸν τοῖς συκοφάνταις πείσαι προσέχειν ὡς ἐπιβουλεύ-
 20 εται παρ' ἡμῶν καταψευδομένοις. ἔπειτα δὲ καὶ τούτοις αὐ-
 25 τοῖς, ὡστ' ἔχειν ῥάπτειν τὰς διαβολὰς, ὕλην ἂν παράσχοιμεν V. 80
 πολλήν. ἐχόντων δὲ ἐκείνων δύναμιν κακουργεῖν, οὐκ ἐν πολ- C
 λῷ χρόνῳ ἀναγκασθόμεθα αὐδὶς πολεμεῖν. οὐκ ἤρεμήσουσι
 γὰρ, ἄχρις ἂν ποικίλαις καὶ πολλαῖς διαβολαῖς ἐξορμήσωσι,
 30 πρὸς πόλεμον τὸν βασιλέα. μὴ θανατώσητε δὲ, εἰ παρὰ τῶν
 νεωτεροποιῶν τούτων καὶ φθόρων ἐξαπατήσασθαι τὸν βασιλέα
 λέγων, ἐμαυτὸν ἐξαίρω τοῦ λόγου ὡς μὴ τὰ ἴσα δυνάμενον
 παθεῖν, (καίτοι γε οὕτως ἔχω παρασκευῆς καὶ γνώμης, ὡς οὐδ'

lasciant. Quod si quis bellum moventi se ultro tradiderit, iam bellum omne sustulerit. Sive enim ille se laedi arbitratur, laedentem habens in potestate, quiescit; sive rei augendae studebat, plus adeptus quam sperabat, etiam sic arma deponet. Quare et nos opus est, qui pacem inconcussam expetimus, Deo et aequitati causae innitentes, omne imperium et in nos ipsos et in urbes et in vectigalia avo transcribere. Si ita fecerimus, criminatōribus os obturabitur; quibus malitia supersedentibus, nihil impediet, quin omnes firmissima pace perfruamur. Sin rursus ad partiendum imperium aggrediemur, primum istuc ipsum, totis duobus et sexaginta annis eum imperitasse omnibus, et nunc imperii huius imminutionem pati, ad tumultum sufficit et avum, ut obtrectatoribus nos sibi insidias struerē mentientibus credat, impellere potest. Deinde his ipsis hominibus ad consendas sycophantias ansam multam praebebimus: qui si nequitiae exercendae facultatem nacti fuerint, non multum intercedet temporis, cum arma repetere cogemur: nullam quippe partem quietis capient, donec pluribus et variis criminationibus imperatori bellum persuaserint. Ne autem miremini, si cum ab istis rerum novarum cupidis ac pestiferis hominibus avum in fraudem inductum iri dicam, me hinc eximo, quasi non idem mihi queat contingere, (tametsi ita paratus et animatus sum, ut si quid eveniat, ne vere

- A. C. 1322 ἂν εἴ τι γένοιτο, μήτοι γε ἐκ διαβολῆς, ἀλλ' οὐδ' εἰ ἀληθῆ τὰ λεγόμενα εἴη, πρὸς πόλεμον πρότερος αὐτὸς ἐξορμήσων, πρὶν ἂν αὐτοῖς ἔργοις ἀναγκασθῶ ὡς ἐπιόντα ἀπωσόμενος τὸν πόλεμον, τὰ ὄπλα ἀναλαμβάνειν,) ἀλλ' ὡς ἐνέχυρα ἰκανὰ πρὸς ἐκείνον τῆς διαβολῆς ἐχούσης. ὁ γὰρ ἄρχων μὴ τὴν ἀρχὴν⁵
- D ἀφαιρεθεῖη δεδοικῶς, κἄν ἐπιβουλεύεσθαι πεισθεῖη ὁ δουλεύων δὲ οὐκ ἂν πείθεται ῥαδίως. τούτων δὲ ἕνεκα ὧν εἶπον, μὴ πάλιν πρὸς μερισμοὺς τῆς ἀρχῆς ἐπιπολὺ σκεψαμένῳ ἔδοξε δεῖν χωρεῖν, ἀλλ' ἡμᾶς τε αὐτοὺς καὶ πάντα χρήματα ἀγαγόντας, ἐγχειρίσαι βασιλεῖ. οὕτω γὰρ ἦν ποδοῦμεν εἰρήνην¹⁰ βεβαία περιέσται." Τοιαῦτα περὶ τῆς εἰρήνης διελεγμένου τοῦ βασιλέως, ἐπιπολὺ μὲν τὸ βουλευτήριον σιωπῇ κατέσχε βαθεῖα, πάντων πρὸς τοὺς λόγους ἐκπεπληγμένων. οὐ γὰρ ἂν ἐπὶ τοιούτοις ᾤηθησάν ποτε γενέσθαι τὴν εἰρήνην. ἀποκριναμένων δὲ οὐδὲν, ἐπιστραφεὶς ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν μέγαν¹⁵
- P. 100 δομῆστικον „οὐ σιωπᾶν" ἔφη „χρεῶν, ἀλλ' αὐτὸν τε ὡς ἔχεις περὶ τῶν εἰρημένων καὶ τοὺς ἄλλους λέγειν. ἐπὶ τούτοις ὁ μέγας δομῆστικος εἶπε τοιαῦτα· „εἰ μὲν πρὸς βαρβάρους, ὃ βασιλεῦ, τοὺς φύσει πολεμίους ὁ πόλεμος ἡμῖν ἦν, οὐδὲν ἕτερον ἔδει σκοπεῖν, ἢ ὅπως, ἦν μὲν περιγενομένη τῷ πολέμῳ, ἐπέξι-²⁰ ἐναι καὶ διαφθεῖρειν, ἄχρις ἂν ἡ ἐκτρίψαντες ποιήσωμεν ἐκποδῶν, ἢ, τό γε δεύτερον, δουλωσάμενοι ποιήσωμεν ὑποφόρους· εἰ δὲ ἰσθόροπα ἡμῖν τὰ πράγματα ἦν, πρὸς τὴν αὐτῶν χρεῖαν

quidem relata, nedum calumniose, ad bellum ante incipiendum me permoveant, quam re ipsa cogar arma capessere bellumque mihi illatum defendere,) ideo hoc a me dicitur, quod obtrectatio multa velut pignora apud eum habet. Qui enim imperat, cum imperii amittendi metum conceperit, huic etiam, sibi insidias tendi, fides fieri poterit: qui vero paret, ei istuc persuaderi non facile poterit. Ob haec ipsa igitur quae commemoravi, mihi diu multumque cogitanti, non iterum ad divisionem imperii veniendum, sed nobis ipsis cum rebus omnibus in imperatoris auctoritatem imperiumque concedendum visum est: sic enim duraturam, quam expetivimus, pacem prorsus adipisci licebit. His a iuniore imperatore super pace disputatis, diu altum fuit in concilio silentium, cunctis ea oratione attonitis: nunquam enim in mentem illis venisset, tali modo pacem compositum iri. Cum nihil responderetur, conversus ad magnum domesticum, Non iam silendi tempus, inquit; tibi ipsi et aliis ad verba mea respondendum est. Tum ille sic inquit: Siquidem, imperator, contra barbaros natura hostes bellum nobis susceptum esset, nihil erat considerandum aliud, nisi quomodo victores loca omnia populabundi percursaremus, usque dum omnes caedibus e medio tolleremus aut saltem in servitatem redactos tributarios nostros faceremus; sin aequo Marte paria rerum momenta essent, quomodo

μεταρμόζεσθαι καὶ αὐτούς. ἐπειδὴ δὲ ἔστιν οὔτε πρὸς φύσει A. C. 1322
πολεμίους βαρβάρους, οὔτε πρὸς τὴν αὐτὴν μὲν ἡρημένους
θηρηκαίαν ἡμῖν, ἄλλως δὲ πολεμίους καὶ ὑπὸ ἰδίαν τεταγμέ- B
νους ἡγεμονίαν, οὓς ἂν τις ἴσως καὶ βιάζεσθαι συγχωρήσειε
5 δυνάμενοι· ἀλλὰ πρὸς ὁμοφύλους καὶ οἰκειοτάτους, τίς ἂν
νοῦν ἔχων καὶ μικρὰν τινα ποιούμενος φροντίδα τοῖς ἐν ἄδου
καταδίκαις μὴ συνεῖναι, μᾶλλον ἂν ἀνθέλοιτο τὸν πόλεμον τῆς
εἰρήνης; καίτοι γε οὐδ' οὕτω συμμεμέρισται ὑμῖν τοῖς βασι-
λεῦσι τὰ τῆς ἀρχῆς, ὡς τὸν μὲν τῆς ἐκ τῆς ἔω στρατιᾶς, τῆς
10 ἐσπερίου δὲ τὸν ἕτερον στρατηγεῖν· ἦν γὰρ οὕτω τι μετριώ-
τερον, Ῥωμαίοις μὲν καὶ οὕτω Ῥωμαίων συμπιπτόντων καὶ
κτεινομένων, ὅμως δ' οὖν τινα παραμυθίαν τὸ μὴ προσήκειν
αὐτοῖς καθ' αἷμα τοὺς ἀποσφαττομένους οἰομένων. νυνὶ δ' C
οὕτως ἢ κοινῇ τῶν Ῥωμαίων συνεσκεύασε δυστυχία, ὡς αὐτὰς
15 τὰς οἰκίας πρὸς ἀλλήλας μερισθείσας, μήτοι γε πόλεις, καὶ
ἀδελφούς ἀλλήλους, καὶ παῖδας πατράσι, καὶ φίλους γνησι-
τάτοις φίλοις οὐ τῷ σφετέρῳ αὐτῶν, ἀλλὰ τῷ τῶν βασιλέων
ἔχδει πολεμεῖν. εἰκὸς δὲ καὶ παρ' αὐτὰς τὰς μάχας τὸν πατέ-
ρα τὸν οἰκεῖον ἢ τὸν ἀδελφὸν ἀποκτείναντά τινα ἢ τὸν φί-
20 λον, ἐν τῷ σκυλεύειν τὴν δυστυχεστάτην ἐπιγνώναι νίκην, οὐ
τί σχετλιώτερον γένοιτ' ἂν; ὧν δὴ ἕνεκα αὐτὸς τε ἡγοῦμαι V. 81
τὴν εἰρήνην λυσιτελεῖν, καὶ οἱ ἄλλοι συνεπιψηφίζονται πάν-
τες. ἐπειδὴ δὲ νῦν καὶ ἐφ' ὁποίοις δὴ τισι τὴν εἰρήνην γενέ-
σθαι δεῖ πρόκειται σκοπεῖν ὥστε μένειν βεβαίαν καὶ μὴ πά- D

18. τῶν πατέρα male ed. P.

ad eorum usum ipsi quoque nos accommodaremus. Quoniam vero
neque adversum tales pugnamus, neque adversum eos, qui sacrorum
socii, cetera hostes, suis legibus vivunt, quos fortasse potentioribus
opprimendos condones: sed contra homophylos et coniunctissimos
quis prudens, obsecro, et vel tantillum sollicitus, ne apud inferos
inter damnatos referatur, bellum hoc paci anteponat? Atqui ne sic
quidem vobis imperatoribus distributum est imperium, ut alter ve-
strum exercitu ex oriente, alter ex occidente collecto militet: esset
enim id tolerabilius. Quamquam enim Romani vel sic concurrerent
cum Romanis seque mutuo interficerent, tamen illa consolatione mul-
cerentur, quod perempti nulla se cognatione attingerent. Nunc in
communi Romanorum calamitate ita se res habet, ut ipsae domus,
nedum urbes in se divisae sint, et fratres cum fratribus, et filii cum
parentibus, et amici cum amicis germanissimis, non suo ipsorum, sed
imperatorum inter se odio deproelluntur. Verisimile porro est, quos-
dam intersectorum a se patrum suorum, aut fratrum, aut amicorum
spolia legentes, infelicissimam victoriam agnituros: quo quid tandem
miserabilius? Ob has res ego ceterisque omnes omnino pacem con-
ducere sentimus. Quia ergo nunc certas ob causas eam constituere

Cantacuzenus.

11.

A.C. 1322 *λιν προφάσεων πρὸς πόλεμον εὐπορεῖν, εἰ μὲν ἕτερόν αὐτα ἢ αὐτὸς εἰρηκας, ὃ βασιλεῦ, λυσιτελεῖν ἐλογιζόμεν, εἶπον ἄν ἐνδοιούσας μηδέν· ἐπειδὴ δὲ ἅμα τε δίκαια καὶ τῷ κοινῷ συμφέροντα Ῥωμαίων καὶ πρὸς εὐδοξίαν οὐδενὸς δεύτερα σαυτῷ τε εἰρηκας καὶ ἡμῖν, θεῷ τῷ τῶν ἀγαθῶν θαρδῶσαν-5 τες ἐφόρω, εἰς ἔργα προᾶζομεν τοὺς λόγους." Τοιαῦτα μὲν καὶ ὁ μέγας δομέστικος εἶπεν· ἐπιτραπεῖς δὲ καὶ ὁ πρωτο-*

P. 101 *στράτωρ ἃ δοκεῖ συμφέροντα εἶπειν, „τὴν μὲν εἰρήνην ὡς ἀγαθὸν καὶ λυσιτελεῖς ἡμῖν τε καὶ τῷ κοινῷ Ῥωμαίων παντί, οὐδ’ ἄν αὐτὸς ἀρνηθεῖην, μὴ καὶ οἴεσθαι καὶ πεπεῖσθαι" 10 εἶπε „παρ’ ὑμῶν. τοιαύτην μέντοι οἶαν αὐτὸς εἰρηκας γενέσθαι, βασιλεῦ, οὐδὲ ὑπονοῆσαι ποτε ὁμολογῶ. ἐλογιζόμεν γὰρ ὅτι πρὸς οἷς κατείχομεν πρότερον καὶ ἐκ τῶν νῦν προσχωρησάντων οὐκ ὀλίγα κατασχόντες, τὰς ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ ποιήσομεν σπονδάς. διὸ καὶ προθυμίᾳ σὺν πολλῇ τῶν περὶ τῆς εἰρήνης 15 εἰχόμεν λόγων· ἐπειδὴ δέ σοι οὕτω βέλτιον δοκεῖ, κάμοι πᾶ-
Ββα συνδοκεῖν ἀνάγκη. ἐξ ὅτου γὰρ σοι φέρων ὑπέταξα ἐμαυτὸν, οὕτω πέπεισμαι ὡς ἅμα σοὶ καὶ ἀποθανούμενος καὶ βιώσων. διὸπερ εἰ καὶ αὐτὸς ἐτέρως ἐλογιζόμεν ἔσεσθαι τὴν εἰρήνην, ἀλλ’ ἐπειδὴ νυνὶ σοὶ τοῦτον τὸν τρόπον δοκεῖ, ὡς ἄν 20 αὐτὸς βέλτιον ἢ ἡ τελεῖσθω." τοιαῦτα καὶ πρωτοστράτορος εἰπόντος, εὐχαριστήσας ὁ βασιλεὺς ἐπνιθάνετο τῶν ἄλλων. ἐπισχόντες δὲ μικρὸν, „παρὰ σοὶ τὴν ἔξουσίαν, ἔφασαν, εἶναι τοῦ πράττειν· δεσπότης δὲ ὢν, ἃ βούλει πράττει." τὴν τοι-*

oportet, dispiciendum, quo pacto inviolabilis permaneat: ne rursus occasiones armorum renovandorum exoriantur. Si aliud quam abs te dictum est, utile arbitraret, non dubitasset id in medium afferre. Sed quoniam et iusta, et Romanorum communi frugifera, et tibi nobisque gloriosissima disseruisti, Deo honorum praeside freti, ad opus verba conferemus. Haec magnus domesticus: secundum quem et prostrator, quod putaret fore e re publica eloquendi copia facta: Pacem, inquit, nobis totique imperio Romano bonam ac salutarem me iudicare et ita a vobis persuasum esse, haud inficiabor: talem autem conficiendam esse, qualem tu imperator descripsisti, nunquam me suspicatum confiteor. Mecum enim cogitabam, nos ad ea, quae prius tenebamus, recenti accessione facta, pacis foedus icturos. Unde aliis de ea disserentibus cupidissime auscultabam. Ceterum quia haec via tibi magis probatur, mihi quoque ut probetur, prorsus necesse est. Ex quo namque ad auctoritatem tuam me contuli, sic me institui, ut tecum vivere iuxta ac mori non recusem. Quare etsi aliter pacem confectum iri ratiocinabar, nihilo minus cum haec tua mens sit hodie, quod quod rectius censes, id fiat sane. Imperator protostratori haec prolucato gratias egit et alios interrogavit. Qui post aliquam mo-
ram responderunt, cum dominus sit, in manu eius esse facere

αἰτήν δὲ ἀπολογίαὺν οὐ πεισθέντες τοῖς εἰρημένοις, ἀλλ' ἀη-Α. C. 132
 δῶς μᾶλλον εἶπον διατεθέντες. ὁ μέντοι βασιλεὺς τὴν ἀπολο-
 γίαν ὅ, τι νοεῖ ὑποκρινάμενος ἀγνοεῖν, εὐχαριστήσας καὶ αὐ- C
 τοῖς, διέλυσε τὴν ἐκκλησίαν. ἔξ ἐκείνης δὲ καὶ εἰς ἐβδόμην
 5 ἡμέραν ὁ βασιλεὺς τῷ μεγάλῳ δομεστίκῳ ἅμα καὶ πρωτοστρά-
 τορι τοὺς τε ἐν τέλει καὶ τοὺς λογάδας πείθοντας τῆς στρα-
 τιᾶς, καὶ δι' αὐτῶν ἅπαν τὸ πλῆθος, ἴσχυσαν μόλις εὐπαρά-
 δεκτον πᾶσι τὴν ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις εἰρήνην καταστήσαι. ἔξῃ
 μὲν οὖν καὶ βασιλεὺς σὺν ὀλίγοις τῶν ἐπιφανῶν τισι τὴν εἰρή-
 10 νην κυροῦν, ἐδόκει δὲ βέλτιον γενέσθαι ψήφῳ κοινῇ. καὶ δια
 τοῦτο τὰ τοιαῦτα ὤκοινομεῖτο.

λγ'. Ἐπὶ δ' ἐκεκύρωτο παρὰ πάντων, τὸν τοῦ ἁγίου D
 ὄρους πρῶτον, ὅστις καὶ ἐπρέσβευε τότε, μετακαλεσάμενος
 ὁ βασιλεὺς, „τὴν μὲν πρὸς τὴν εἰρήνην ἔνστασιν” εἶπε „τῆς
 15 στρατιᾶς, τὴν τε ἡμετέραν πρὸς τοῦτο σπουδὴν καὶ τοὺς τρό- V. 8a
 πους καὶ τὰς περινοίας, δι' ὧν αὐτὴν εὐπαράδεκτον πᾶσι πε-
 πείκαμεν γενέσθαι, αὐτὸς ἰδὼν ἀπαγγελεῖς τῷ ἐμῷ κυρίῳ καὶ
 βασιλεῖ· ἔξ ἐμοῦ δὲ πρὸς αὐτὸν τοιαῦτα ἔρεις, ὡς, μάρτυρα
 τῶν ἐμῶν ποιῶμαι λόγων τὸν πάντ' ἐφορῶντα ὀφθαλμὸν
 20 τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἐκ τοῦ συνειδότος ἀδέκαστον κρίσιν, ὡς P. 102
 οὔτε πρότερον οὔτε νῦν ἐμαυτῷ τι σύννοια ἐργασμένη οἶον
 ἄξιον εἶναί σε τὸν ἐμὸν κύριον καὶ πατέρα οὕτως ἐκπολεμω-
 θῆναι ποιῆσαι πρὸς ἐμέ. διόπερ πρότερόν τε ἅμα τε ἐμνή-
 σθης εἰρήνης, καὶ αὐτὸς μηδὲν ἀντιπῶν μηδὲ πολυπραγμο-

quae vellet. Responsum hocce tristi animo reddiderunt: non enim illos orationes commoverant. Nihilo minus imperator quod sciebat nescire simulans, eis similiter gratias egit conventumque solvit. Inde usque ad diem septimum ipse, magnus domesticus et protostrator optimates ac selectos perque illos totam multitudinem ut pacem propter rationes ante dictas amplecti vellent, aegre induxerunt. Et imperatori quidem cum paucis quibusdam de nobilibus pacem ratam facere licebat; verum id communi suffragio fieri consultius visum est: quae causa fuit, ut res ad hunc modum administraretur.

33. Pace omnium consensu accepta, praefecto Sacri Montis, qui tum apud se legati munere fungebatur, accersito, imperator, Quantomere exercitus paci repugnaverit, inquit, quantumque studium, quos modos et commenta nos adhibuerimus, quibus omnes ad eam complectendam adduceremus, ut tute coram vidisti, domino meo et imperatori renuntia. Ex me vero hoc illi dicit, me deum omnia videntem incorruptumque conscientiae meae iudicium testari, neque alias, neque modo quidquam tale designasse, quod dominum ac parentem meum tam hostili in me odio imbuere merito debuerit. Quamobrem et antea ut primum pacis meminere, me nihil

A. C. 1322 νήσας, ἀλλὰ καὶ νομιζῶν εὐεργετεῖσθαι, τὸ ἐπίταγμα ἐπλή-
 ρουν τὸ σὸν καὶ νῦν, καίτοι γε τῆς στρατιᾶς πολλὰ δυσχε-
 ραίνοντων, ἐφ' οἷς ἐπεχείρουν πείθειν, ὡς ἀκριβῶς παρὰ τοῦ
 πρέσβευος μαθήσει, ὃ προστέταχας, καὶ θεοῦ συναιρομένον,
 ἤγαγον πρὸς πέρας. ἐν μὲν οὖν ταῖς ἐπὶ τῇ τοῦ προτέρου⁵
 Β πολέμου καταθέσει σπονδαῖς τὸ ἀπὸ Χριστουπόλεως ἄχρι
 Σηλυβρίας εἰς ἰδίαν ἀρχὴν περιποιησάμην, οὐ δεόμενος αὐ-
 τός, ἀλλὰ δι' ἧς εἶπον αἰτίας τότε οὐσας ἀναγκαίαις. νυνὶ δὲ
 συνιδῶν, ὡς ἡ ἐπὶ τοῖς τοιούτοις εἰρήνῃ ἀρχὴ κατέστη δευτέ-
 ρου πολέμου· (οἱ γὰρ συκοφάνται καὶ κοινοὶ πολέμοι καὶ τῆς το
 Ῥωμαίων τύχης ἀφανεῖς λυμεῶνες ὕλης εὐπορήσαντες καὶ
 πολλὰς αἰτίας πλασάμενοι καὶ διαβολὰς, ἐξώρμησαν κατ' ἐμοῦ
 καὶ πρὸς πόλεμον ἐξώρμησαν ἐξ οὐδεμιᾶς αἰτίας ἐμφανούς,)
 δέισας μὴ καὶ αὐθις τὴν προτέραν μοῖραν τῆς ἀρχῆς ἡ καὶ
 πλεῖον τι ἰδιοποιησάμενος, ἀφορμὰς πάλιν τοῖς συκοφαν-¹⁵
 C τεῖν ἐθέλουσιν παράσχω, καὶ πλασάμενοι διαβολὰς, πρὸς τὸν
 κατ' ἐμοῦ πόλεμον σε ἐρεθίσωσιν αὐθις, ὅπερ ἐπαχθέστερον
 ἐμοὶ θανάτου· φέρον ὑπὸ τὴν σὴν ἐξουσίαν παραδίδωμι
 πάντα, οὐ πόλεις μόνον καὶ χώραν καὶ δημοσίους φόρους,
 ἀλλὰ καὶ αὐτὸν ἐμὲ μετὰ πάντων ὧν ἄγω, καὶ τὸ ἀπὸ τοῦδε²⁰
 σοὶ περὶ τῆς διοικήσεως πάντων μελήσει ἕκαστα σκεψαμένῳ.
 τοῦ μέντοι μισθοφορικοῦ τῆς στρατιᾶς τὸν μισθὸν ἀυξήσας,
 παρέσχον καὶ γῆς ἕκαστῳ πλέθρα χρυσίων δέκα. περὶ μὲν

contradicentem, neque curiosius perscrutantem, sed beneficium id
 existimantem, eius iussa peregrisse; et nunc quoque quamvis exer-
 citu multum aversante consilium, quod tu illi accurate declarabis,
 quae voluerit, Deo bene iuvante, exitum esse consecuta. In foe-
 dere itaque propter bellum, quod antecessit, omittendum, quod inter
 Christopolin et Selybriam terrarum interiacet, non quia egerem,
 sed ob rationes necessarias, quas aperui, mihi in principatum as-
 serui. Hoc autem tempore, dum perspicio pacem illis conditionibus
 conciliatam, bello novo dedisse initium, (calumniatores enim et com-
 munes inimici occultaque Romanae fortunae pestes occasionem
 nacti, multis criminibus confictis, illum contra me inflammaverunt,
 et ad arma citra ullam causam manifestam instigarunt.) timere me,
 ne si iterum pristinam partem imperii, aut ea plus etiam mihi ut
 propriam vindicarem, rursus dem sermonem criminari volentibus:
 et illi mendaciis suis ad bellum in nos de integro ipsum proritent;
 quod quidem morte ipsa amarius foret: ideo sub eius potestatem
 subiicere me omnia; non urbes dumtaxat et regionem et vectigalia,
 sed me ipsum insuper cum toto, quem duco, exercitu: et ex hoc
 tempore illi singulis exploratis, universorum administrationem curae
 futuram. Verumtamen stipendia mercenariorum militum auxisse me
 et assignasse cuilibet agri modum, unde aurei capiantur decem.

ὅταν τῆς ἀνξήσεως τοῦ μισθοῦ αὐτὸς ἂν εἰδείης ἢ χρῆ γενέ- A.C. 1322
 σθαι τῆς μέντοι γῆς τοὺς στρατιώτας δέομαι μὴ ἀφαιρεθῆ-
 ναι, τοῦτο μὲν, ὅτι στέρησις οὐδεμίαν ταύς δημοσίαις προσό-
 δοις ἀπὸ τῆς διανομῆς γαγένηται ταύτης, τοῦτο δ', ὅτι καὶ διὰ D
 5τὴν ὀλιγότητα οὐδεμίαν ἀσχολίαν παρέχουσα τοῖς στρατιώ-
 ταις πρὸς τὸ εἰς τὰς ἐκστρατείας εὐκόλους εἶναι ὠφέλειαν
 τινα δοκεῖ παρέχειν. πρὸς τούτοις καὶ τὸ ἀποτεταγμένον εἰς
 τὴν αὐτῶν μισθοφορὰν χρυσίον πρὸς ἐμὲ πρότερον ἀποκαθι-
 στάμενον, παρ' ἐμοῦ διανεμέσθαι τοῖς στρατιώταις οὕτω
 10γὰρ ἐπηγγεῖλάμην αὐτοῖς, ὅτε τοὺς περὶ τῆς εἰρήνης πρὸς αὐ-
 τοὺς ἐποιοῦμένη λόγους οὐ θραδίως πειθομένοις. περὶ γε μὴν
 τῆς οὐκίας τῆς ἐμῆς ὅπως διοικηθήσεται, ὡς ἂν αὐτὸς κρίναις
 εἶ ἔχειν, ἐμοὶ πείθεσθαι ἀνάγκη. ὃ δὲ γε θεῖος ὁ ἐμὸς ὁ δε-
 σπότης νῦν μὲν οὐκ ἀπολυθήσεται τῆς εἰρκτῆς, οὕτως ἐμοῦ
 15ἰσχυριτελεῖν δι' αἰτίας οἰομένου τινάς. μετὰ δὲ χρόνον τινὰ P. 103
 μικρὸν ἀπολυθήσεται τε καὶ σὺν ἐμοὶ διάξει θεραπευόμενος.
 διὸ καὶ δέομαι τούτου χάριν τυχεῖν συγγνώμης." Τοιαῦτα
 πρὸς τὸν βασιλέα καὶ πάππον ὁ νέος βασιλεὺς τὸν πρεσβεύον-
 τα πρῶτον Ἰσαὰκ κελεύσας εἰπεῖν, ἀπέστειλεν εἰς Βυζάντιον.
 20ὅπει δὲ ἀφίκτο, τὴν τε εἰρήνην ὅτι κεκύρωτο καὶ ἐφ' ὁποίοις
 τιαῖν ἀπήγγειλε, τὴν τε ἐνστάσιν ἐν τοῖς τοιοῦτοις τῆς στρα-
 τίας καὶ τὴν τοῦ νέου βασιλέως σπουδὴν καὶ τὴν οἰκονομίαν V. 83
 οἷς ἴσχυσε πάντας πείσαι τὴν εἰρήνην ἐπιψηφίσασθαι. ἀκούων
 δὲ ὁ βασιλεὺς, πρῶτον μὲν ἐξεπέπληκτο καὶ ἠπίσται διὰ τὸ B
 25κμῆγεθος τοῖς ἀπαγγελλομένοις. μὴ γὰρ ὅτι τῆς ἀπάσης ἀφ-
 ῆς τὸν νέον ᾔετο αὐτῷ ἐκστήσεσθαι βασιλέα, ἀλλ' εἶγε καὶ

Verum de aucto stipendio quid fieri debeat, ipsum scitutum: agri
 ut sine iniuria militibus conserventur, me orare: tum quia pensio-
 nes publicas ista distributione non minuerim, tum quia propter ruris
 angustiam unius scilicet iugeri, milites parum occupatos habens,
 hac ratione ad expeditiones faciles illos expeditosque reddiderim.
 Ad haec, aurum in eorum stipendia sepositum, mihi prius restitutum,
 cupere a me illis numerari: quemadmodum cum de pace ad
 eos concionans et difficulter inflectens, me facturum receperim. Do-
 mus vero mea, ut ad illius arbitrium procuraretur, mihi ferendum
 necessario. Patruus despota ut quibusdam de causis diutius in cus-
 todia retineatur, utile videri; brevi tamen emissum iri et cum di-
 gnitate ac honore mecum victurum: et hanc veniam me ab eo petere.
 Haec legatum Isaacium referre ad avum Constantinopolitana voluit: quo
 cum venisset, de pace confirmata eiusque conditionibus, de exercitus
 pertinacia, de iunioris imperatoris diligentia et invento, quo ad pacem
 comprobendam omnes adduxisset, narravit. Quae audiens senex im-
 perator primum admiratione obstupefactus, fidem dictis ad agere

A.C. 1322 δε Βεβροίας ἦ και πορβωτέρω ἄχρι Σηλυβρίας αὐτῆς κατασχών, παρεχώρησεν αὐτῷ τῶν ἄλλων, ἡγάπησεν ἄν και αὐτὸ δὲ ὅλως τὸ παραδέξασθαι τὴν εἰρήνην, οὐ τῆ τοῦ πράγματος φύσει, ἀλλὰ τοῖς ἀγαθοῖς τρόποις τοῦ βασιλέως και ἐγγόνου Θαυρῶν, διεπρεσβεύετο πρὸς αὐτόν ἀγαπητὸν ἡγούμενος ἄνθ ὅπως ποτὲ πεισθεῖη μόνον τὸν πόλεμον καταθέσθαι. ἔπειτα δὲ ἡδονῆς ἦν και θυμηδίας μεστός αὐτός τε και οἱ προσέχοντες αὐτῷ τῶν ἐπιφανῶν, και οἱ ἄλλοι Ῥωμαῖοι ἐορτὴν ἤγον τὴν χαρισιότατην πασῶν.

λδ'. Εἰς τάχος τε ἐκέλευε τριήρεις δύο πληροῦν ἐπειὸ δὲ ἐπεπλήρωτο, σὺν τάχει και προθυμίᾳ πολλῇ τὴν βασιλίδα Ξένην τὴν Ἀνδρονίκου μητέρα τοῦ νέου πέμπει πρὸς τὸν υἱὸν ἅμα μὲν τῆς εἰς αὐτὸν καλοκάγαθίας και τῆς τιμῆς και εὐπειθείας προποῦσας ἀποδώσουσας εὐχαριστίας, ἅμα δὲ και τὴν κωρωθεῖσαν εἰρήνην ἐγγράφως βεβαιώσουσαν ὄρκους. ἐλθούσανι δὲ εἰς τὸ περὶ Σηλυβρίαν Ἐπιβάτας προσαγορευόμενον χωρίον ἔτι τότε ἀτίχιστον ὄν, βασιλεὺς ὁ υἱὸς αὐτῆς ἐλθὼν προσεκύνησέ τε ὁμοῦ τὴν μητέρα και ἐθρήνησαν ἐφ' ἱκανὸν, ἡ μὲν τὴν χηρεῖαν, ὁ δὲ τὴν ὄρφανίαν ὀδυρόμενος τοῦ πατρὸς οὐπω γὰρ ἄχρι τότε μετὰ τὴν βασιλέως τελευτην εἰς ἕν βασιλεὺς ὁ τοῦ νέος τῆ μητρὶ και βασιλίδι συνῆλθεν ἔπειτα ἡ βασιλὶς τῷ βασιλεὶ και υἱῷ τὰς τε τοῦ βασιλέως και πάμπου ἀπαγγελῆσας εὐχαριστίας, και ἕτερ' ἄττα ὁμιλήσασα ἕσα ἦν αὐτῇ βουλομένη, τὰ δωμοσμένα παρὰ βασιλέως τοῦ υἱοῦ ἐγγρά-

1. Scr. αὐτός ex Intr.

ob rei magnitudinem non potuit. Non enim nepotem totum imperium sibi cessurum opinabatur; sed si vel a Berrhoea aut ultra usque Selybriam ipse retineret omnia, cetera sibi relinqueret, contentus erat. Et sane hoc ipsum, quod de pace legationem misit, non id fecit, quod bonitati suae causae, sed quod probitati nepotis consideret: satis habiturus, si quoquo modo, ut bello parceret, eum commovisset. Deinde ipse cum proceribus et aliis Romanis exultare laetitia diemque festum agere omnium iucundissimum.

34. Porro senior imperator quamprimum triremes binas ornari praecipiens, magna cum libentia imperatricem Xenam, iunioris Andronici matrem, ad filium mittere properat; primum ut ei de ista integritate deque honore et prompta obedientia sibi exhibitis debitas gratias agat; deinde, ut pacem iam ratam scripto iuramento constabiliendam curet. Progressam ad oppidum, cui Epibatae vocabulum est, non longe a Selybria dissitum, quodque tum muris adhuc carebat, filius occurrens, proclinato corpore veneratus est: fluxeruntque ambobus diu lacrimae, illa viduitatem, hoc orbitatem suam deflentibus: nam ab obitu Michaelis imperatoris nondum convenerat. Postquam verbis avi filio gratias egit, et alia quae libuit cum eo col-

φως παραλαβούσα, ἐπανῆκεν αὐθις ὡς βασιλέα τὸν κηδεστήν. A.C. 1327
 ὁμομοκάτος δὲ καὶ αὐτοῦ τὴν εἰρήνην ἀκατάλυτον καὶ βε- P. 104
 βαίαν τηρήσειν ἐπὶ τούτοις γεγενημένην, ὥστε τὴν μὲν ἀρχὴν
 πᾶσαν καὶ τὴν διοίκησιν τῶν πραγμάτων αὐτῷ προσήκειν,
 5 πρὸς δὲ βασιλέα τὸν ἔγγονον τὴν μισθοφορὰν τῆς στρατιᾶς
 δίδοσθαι μόνον, ὥσπερ ἦν αὐτοῖς ἐν ταῖς συνθήκαις γεγραμ-
 μένον, ὡς ἂν παρ' αὐτοῦ χορηγοῖτο τοῖς στρατιώταις· ἐτι δὲ
 καὶ περὶ τῆς διανεμηθείσης γῆς τοῖς αὐτοῖς τούτοις μισθοφό-
 10 ροῖς παρὰ τῶν τῶ δημόσια διοικούντων ἐνοχλεῖσθαι μὴδὲν,
 ἀλλ' αὐτοῖς ἀνεπηρέαστον διατηρεῖσθαι· καὶ τῆς ἰδίας οἰκίας
 ἕνεκα καὶ βασιλίδος τῆς αὐτοῦ γυναικὸς παρὰ τοῦ βασιλικῷ
 ταμειῷ ἐξακισχιλίων ἐπι τρισμυρίοις χορηγεῖσθαι χρυσοῦς.
 καὶ τῶν τοιούτων ἐγγράφων ὄρκων πρὸς βασιλέα τὸν νέον B
 ἀπεσταλμένον, ἄρας ἕξ οὐπερ ἐστρατοπεδεύετο τόπου, εἰς Βυ-
 15 ζάντιον ἦκε τὸν βασιλέα προσκυνήσων. ἔξῃθε δὲ καὶ ὁ βασι-
 λεὺς εἰς ὑπάντησιν τοῦ ἐγγόνου καὶ βασιλέως. πλησίον δὲ
 ἀλλήλων γενομένων, βασιλεὺς ὁ νέος ἀπεπήδησε τοῦ ἵππου,
 ὡς ἀπὸ γῆς οἴα δοῦλος τὸν βασιλέα προσαγορεύσων. ὁ δὲ γε
 πρεσβύτερος τὰς ἡνίας ἀναστρέψας, ἤλαυνεν ὀπίσω· ἐβούλετο V. 84
 20 δὲ αὐτῷ τὸ τοιοῦτο, μὴ πεζῇ τὸν βασιλέα, ἀλλ' ἐπιππον εἶ-
 ναι δίκαιον τὴν προσαγόρευσιν ποιεῖσθαι. ἔθος γὰρ ἐπεκράτη-
 σεν ἀρχαῖον παρὰ τοῖς Ῥωμαίων βασιλεῦσιν, ὅταν μέλλωσιν
 ἀλλήλοις συντυγχάνειν, τοὺς μὲν ἐπομένους ἑκατέρους τῶν C
 ἵππων καταβάνας ἐπεσθαι πεζῇ, αὐτοὺς δὲ συμμιζαντας
 25 ἐφίππους, τὸν μὲν νεώτερον κύψαντα τοῦ πρεσβυτέρου βασι-

locuta est, sacramentumque scripto comprehensum accepit, ad socerum
 rediit. Qui ut vicissim iuravit, se pacem insolubilem constanter
 tractaturum iu has condiciones factam, uti omne imperium et gub-
 ervationis universa ad se pertineret, nepoti stipendiorum dumtaxat
 solatio daretur, prout in pactis scriptum esset: et uti iisdem mercena-
 riis militibus propter agros distributos a magistratibus nihil molestiam
 exhiberetur, sed intacti illis servarentur: item uti pro familia
 eius et coniuge triginta sex aureorum millia ex aerario imperatoris
 praebentur. Cum intrasset haec, inquam, scripto mandata ad ne-
 potem misit. Is motis castris Byzantium viam tenuit, ut avum salu-
 5 taret; qui se quoque obviam ei tulit. Cum mutuo appropinquassent,
 nepos ab equo desiluit, ut humi stans, tamquam servus imperatorem
 salutaret. Ille conversis habenis retrocedere. Qua ambae insinua-
 bat, decere imperatorem, uti nepos erat, non humi stantem, sed in
 equo sublimem salutatione fungi. Vetus enim consuetudo apud Ro-
 10 manos imperatores vigeat, ut cum alter alteri obviam fieret, qui
 utriusque sequerentur, a iumentis descendentes, pedibus ambularent,
 ipsi in equis manentes congregarentur; et iunior aperto prius capite

A. C. 1322 λέως περιπτύσσεσθαι τὴν χεῖρα, τὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς πρότερον περιελόμενον πῖλον ἀνακύψαντα δὲ ἐκείθεν, εἰς τὸ πρόσωπον αὐτὸν τὸν πατέρα ἀντιφιλεῖν. τότε δὲ οὐκ ἄγνοῶν τὸ ἔθος ὁ νέος βασιλεὺς κατέβη τοῦ ἵππου, ἀλλ' ὡς ἂν μάλιστα καὶ πλέω τοῦ δικαίου καὶ συνήθους αἰδῶ καὶ εὐπείθειαν τῷ⁵ πάππῳ ἀποδοῖ. ἐπομένου δὲ αὐτοῦ περὶ καὶ μὴ ἐνδιδόντος, ἀναγκασθεὶς περιέμεινεν ὁ βασιλεὺς πλησίον δὲ γενόμενος ὁ νέος, περιεπτύξατο τὸν πόδα τοῦ βασιλέως πάντων δρώντων. τούτου δὲ γενομένου, θρηῆνος ἐφ' ἱκανὸν ὁμαλῶς ἤρετο

D διὰ πάσης τῆς στρατιάς, ἅμα καὶ χαρὰ, ὅπερ ἐπὶ ταῖς παρ' ¹⁰ ἐλπίδα μεγίσταις εὐτυχίαις γίνεσθαι φιλεῖ· ἢ καὶ τὸ ἄτυφον καὶ μέτριον τοῦ νέου βασιλέως δρώντες, ἐπεκαμπτοντο πρὸς οἰμωγὰς. ἔπειτα ἐφίππου καὶ τοῦ νέου βασιλέως γενομένου ἤλθον ἄχρη πνυλῶν. ἀναστρέφειν δὲ εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως ἐπιτρέποντος τῷ νέῳ, οὐκ εἶξεν, ἀλλὰ ¹⁵ τοὺς ἄλλοις ἔξω τειχῶν περιμένειν σημήνας τῇ χειρὶ, αὐτὸς ἅμα τισὶ τῶν εὐπατριδῶν ἐντὸς γενόμενος τῶν τειχῶν, καὶ συνοδεύσας τῷ πάππῳ καὶ βασιλεὶ μέχρι μέσης ὁδοῦ, συνταξάμενος ἐπανῆλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον. εἰς τὴν ὕστεραιάν δὲ εἰσελθὼν, πρῶτα μὲν εἰς τὸ τῆς θεομήτορος τέ- ²⁰ μενος τῆς Ὀδηγητρίας ἐλθῶν, εὐχαριστίας ἀπεδίδου πολλὰς τῷ χορηγῷ τῆς εἰρήνης θεῷ καὶ τῇ αὐτοῦ πανάγῳ

P. 105 μητρὶ. ἐκείθεν δὲ ἐπανῆλθεν εἰς τὰ βυσιλεια, καὶ συνδιῆγε τῷ πάππῳ καὶ βασιλεὶ. ἐκ μέντοι τῶν πέριξ χωρῶν τε καὶ πόλεων καὶ αὐτοῦ Βυζαντίου εἰς τὰ βυσιλεια ἐφοίτων παρ- ²⁵

eoque inclinato, senioris dexteram cum osculo arripere, indeque suspicientem pater vicissim oscularetur. Tum itaque non inscitia moris huius, sed ut avo maximum et plus quam debitum consuetumque obsequium ac reverentiam tribueret, nepos imperator ab equo descendit. Cumque pedibus obfirmatus sequeretur, senior coactus substitit, et prope accedens iunior, pedem illius in omnium conspectu complexus osculo contingit. Quo facto gaudium, et ex gaudio lacrymae, ut in summa et inexpectata felicitate, aequaliter per exercitum ciebantur; aut etiam tam ab omni fastu alienum modestumque iuvenem imperatorem aspicientes, ad hunc sletum movebantur. Igitur equo denuo conscenso, ad urbis portas pervenerunt. Ibi permittente seniore, uti ad castra rediret, iunior recusavit, et sequentibus suis manu innuens, ut extra muros manerent, ipse cum aliquot nobilibus civitatem ingressus, et usque ad medium viae in palatium avum comitatus, valedixit: deinde ad exercitum se recepit. Altero die primum ingressus Deiparae Hodegetriae templum, amplissimas Deo pacis auctori et castissimae eius matri gratias egit. Hinc palatium petens, cum avo versabatur. Ex locis autem et oppidiis cir-

δημεί, ἅμα μὲν συνεορτάζοντες καὶ αὐτοὶ τὴν εὐχρίνην, ἅμα A.C. 1322
 δὲ ὀνόμειοι καὶ βασιλεῖα τὸν νέον, ὃς αἰτιώτατος ἐδόκει τῆς
 ἐν τῷ παρόντι εὐτυχίας εἶναι. θαυμάζοντες δὲ αὐτοῦ τὴν τε
 εὐπειθειαν πρὸς βασιλεῖα καὶ τὸ τοῦ φρονήματος μέτριον καὶ
 ἑκατεσταλμένον, οἰκάδε χαίροντες ἐπαύησαν. βασιλεὺς δὲ ὁ
 νέος ἅμα τῷ πρεσβυτέρῳ πέντε πρὸς ταῖς δέκα τῷ Βυζαντίῳ
 ἐνδιατρίψας ἡμέρας, καὶ τὰς ὑπ' αὐτῷ τελούσας ἐπαρχίας τῷ B
 πάππῳ καὶ βασιλεῖ παραδεδωκώς, αὐτὸς, ἐπιτρέψαντος βασι-
 λέως, εἰς Διδυμότειχον ἐπανῆλθεν, ἔνθα καὶ ἡ σύνευνος αὐτῷ
 10 βασιλεὺς ἦν, Ἀνυγούστου μηνὸς ἰσταμένου τῆς αὐτῆς πέμπτης
 ἰνδικτιῶνος.

λέ. Βασιλεὺς δὲ ὁ πρεσβύτερος πᾶσαν τὴν ἡγεμονίαν C
 Ῥωμαίων ποιησάμενος ὑφ' ἑαυτῷ, τοῦ ἐγγόνου καὶ βασιλέως
 παρακεχωρηκός, ἐπιτρόπους τε ἀπέστειλε κατὰ πᾶσαν ἐπαρ-
 15 χίαν ὡς ἂν αὐτῷ ἐδόκει βέλτιστα ἔχειν· καὶ ταῖς τῶν δημο-
 σίων προσόδων πρᾶξι τοὺς ἐπιμελησομένους ἐφίστη· καὶ
 ἀπογραφὰς δὲ ἀποστειλάς, τὸ στρατιωτικὸν ἅπαν ὅσον ἦν ἐκ V. 85
 χωρίων ἀποτεταγμένον τὰς προσόδους ἔχειν, ἔτι δὲ καὶ τοὺς
 συγκλητικὸς ἐξίσασκε καὶ διώκει δι' αὐτῶν τὴν ἡγεμονίαν. ὑπὸ
 20 δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους Σφεντισθλάβος ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς,
 ὃς ἦν τὴν βασιλείω τοῦ νέου ἀδελφὴν γεγαμηκώς, ἐτεθνήκει
 νοσήσας· διεδέξατο τὴν ἀρχὴν Μυσῶν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Γεώργ- D
 γιος ὁ Τερτερής. ἔτι δὲ τοῦ πρὸς ἀλλήλους τῶν βασιλέων συν-
 εστῶτος πολέμου, ὅτε καὶ Παλαιολόγος Ἀνδρόνικος τῶν κατὰ

19. Interpres legit ἐξιγνιάζε: istud autem ἐξίσάζειν fortean
 spectat eos, quos Latini *peraequatores* dicunt. ED. P.

cumiacentibus atque ex ipsa Constantinopoli ingenti frequentia populi
 in aulam, communem de pace laetitiam demonstraturi iuvenemque im-
 peratorem visuri ventitabant, quem istam praesentem felicitatem
 sibi unum peperisse iudicabant: et promptam ad avi iussa voluntatem
 moderatumque et frenis parentem eius animum admirantes, domos
 laeti revertebantur. Dies quindenos apud avum commoratus, traditis,
 quas obtinebat, provinciis, eius bona venia Didymotichum rediit, ubi et
 coniux erat, mense Augusto ineunte, ipsa Indictione quinta videlicet.

35. Imperator senior concessu iunioris totius Romani imperii
 dominus, in omnes provincias, ut maxime opportunum censebat,
 praetores mittere, quaestores diligentes constituere, et notarios legare,
 qui in indices referrent, quantum militum indigenarum ad reditus
 capiundos destinatum esset: insuper et consiliarios indagare, quo-
 rum opera in principatu administrando uteretur. Sub idem tempus
 Sphentisthlabus Moesorum rex, quicum nupta erat Andronici minoris
 soror, morbo interiit; quem filius eius Georgius Terteres excepit.
 Etiannum bello inter imperatores durante, cum Andronicus Palaco-

- A. C. 1322 τὴν Ῥοδόπην τοῖς Ῥωμαίοις ὑπήκων ἄρχων επαρχιῶν, ἀπέ-
 στησε τοῦ νέου πρὸς τὸν πρεσβύτερον βασιλέα, ὁ Τερτερῆς
 ταῖς πόλεσιν ἐκείναις ἐπιστρατεύσας, τὰς μὲν ἄλλας ἐδήλωσε,
 Φιλιππούπολιν δὲ εἶλε, μεγάλην τε καὶ πολυάνθρωπον οὖσαν,
 καὶ πεζῶ καὶ ἰππικῶ στρατεύματι ἐρῆωμένην, καὶ ἐν ἐπικαί-5
 ρῳ μάλιστα χωρίον κειμένην, ὡς αὐτάρχη εἶναι καὶ πρὸς πό-
 λεμον καὶ εἰρήνην τῶν ἄλλων μάλιστα ἠπειρωτῖδων. εἶλε δὲ
 τρόπῳ τοιῷδε. παρὰ τῶν ἐν Βυζαντίῳ τινὸς αὐτῷ τῶν ἐπιτη-
 δεῖων ἔχθει τῷ πρὸς βασιλέα τὸν νέον κρύφα ἐμηνύθη, ὡς τῶν
 Φιλιππουπολιτῶν τῷ νέῳ βασιλεῖ συστρατευομένων, τῶν τειο
 ἄλλων ἐγχωρίων περὶ τὴν τοῦ σίτου συγκομιδὴν ἀσχολουμένων,
 P. 106 ἐπελθὼν ἐκ τοῦ αἰφνιδίου ῥᾶον ἂν κρατήσειεν ὀλιγανδρούσης.
 κατὰ δὴ τὴν τοιαύτην ὑφήγησιν ἐπελθὼν, ἀπορία τῶν ἀμυνο-
 μένων παρεστήσατο ῥαδίως. ἀφικομένου δὲ μετὰ τὴν εἰρήνην
 εἰς Διδυμότειχον τοῦ νέου βασιλέως, ὁ Τερτερῆς ἀποστείλας 15
 στρατιάν, τὰ περὶ τὴν Ἀδριανούπολιν κατέδραμε πολίχνια καὶ
 ἐλήϊσατο· ἐπιδιώξας δὲ ὁ βασιλεὺς κατέλαβεν ἐν τοῖς ὄρειοις
 τῆς Μυσίας, καὶ ἀπροσδοκῆτως ἐμπεσὼν, τοὺς μὲν διέφθειρεν
 αὐτῶν, τοὺς δὲ εἶλε ζῶντας, πλὴν ὀλίγων, οἳσι διεσώθησαν
 ἐπιγενομένης νυκτός· καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτῶν διήρπασαν 20
 Βοὶ στρατιῶται, καὶ τὴν λείαν ἐπανήγαγον. μετὰ δὲ ταύτην τὴν
 μάχην ἔγνω δεῖν ὁ βασιλεὺς μὴ ἀμύνεσθαι μόνον ἐπερχομέ-
 νους τοὺς Μυσοὺς, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν αὐτοῖς ἐπιστρατεύειν. καὶ
 συναγαγὼν ἀξιόμαχον στρατιάν, μετὰ τριακοστὴν ἡμέραν ἐπέ-

logus, provinciarum Rhodopes Romanis subditarum praefectus, a nepote ad avum descivisset, Terteres urbes illas invadens, alias ferro ignique vastarat, Philippopolin amplam et populosam, equite pediteque munitam, idoneo regionis loco sitam, et seu paci seu bello inter omnes continentis urbes appositam ceperat. Cepit vero isto modo. A quodam studiosorum sui, quos habebat Byzantii, ex odio in imperatorem iuniorem occulte certior erat factus, Philippopolitanis quibusdam illi militantibus, aliis in frugibus colligendis occupatis, si ex inopinato superveniat, facile in tanta virorum paucitate urbem subacturum. Hac suggestione allectus, improvisus advenit, et ob solitudinem a defensoribus nullo eam negotio subegit. Profecto post pacem factam Didymotichum iuniore imperatore, Terteres oppidulis circa Adrianopolin depopulationem intulit. Persecutus depopulatores imperator et in finibus Moesiae assecutus, in sperato irrui, aliisque trucidatis, alios vivos comprehendit: paucis fugientibus nox salutis fuit: castra quoque miles diripuit et praedam reduxit. Post hanc pugnam imperator Moesos non incurstantes modo repellendos, sed etiam armis ultro appetendos existimavit. Quare iusto exercitu conscripto, secundum diem tricesimum in Moesiam incubuit, et plurima loca depraedatus, captivum nullum fecit, (nec

βαλεν εἰς τὴν Μυσίαν καὶ ἐδήωσε τὰ πολλὰ αὐτῆς, ἡνδραπο- A. C. 1322
 δίατο δὲ οὐδένα· οὐδὲ γὰρ ἔθος οὔτε Μυσοῖς οὔτε Ῥωμαίοις
 ἐν ταῖς καταδρομαῖς ἀνδραποδίζεσθαι ἀλλήλους· βοσκήματα
 δὲ καὶ ἄλλην ἀποσκευὴν εἶλον αἰχμάλωτον πολλήν. ἐκεῖθεν δὲ
 5εῖς Βυζάντιον ἐπανῆκε τῇ βασιλεῖ καὶ πάμπω συνησθησόμενος
 ἐπὶ τῇ νίκῃ· ταύτην γὰρ ἐποίησατο πρώτην εἰσβολὴν βαρβάρ-
 ροις ἐπιστρατεύσας. εὗρε δὲ ἐλθὼν ὑπὸ τοῦ πρεσβυτέρου βα- C
 σιλέως τὸν Συργιάννην εἰς δεσμοκτήριον ἐμβληθέντα. ὕστερον
 δὲ ὀλίγαις ἡμέραις ὁ πρεσβύτερος βασιλεὺς δικαστήριον καθί-
 10ισας, συνδικάζοντος αὐτῷ καὶ τοῦ νέου βασιλέως καὶ τῶν ἐν
 τέλει πάντων Ῥωμαίων παρόντων, ἐκέλευσε τὸν Συργιάννην
 εἰς μέσους ἐλθεῖν, ὡς ὢν κατηγορεῖτο τὰς αἰτίας ἀπολουσόμε-
 νον. κατηγορεῖτο δὲ αὐτοῦ, ὡς εἶη συνωμοσίας ἅμα Ῥωμαίων
 οὐ πολλοὺς πεπονημένους ἐπὶ τῷ τὸν πρεσβύτερον βασιλεῖα ἀπο-
 15κτείναντας, αὐτὸν ἀποδειχθῆναι βασιλεύοντα Ῥωμαίων. οἱ μὲν
 οὖν διώκοντες ἐπέκειντο σφοδρῶς ἀληθῆ ἢ αὐτοῦ κατηγοροῦντο
 δι᾽ ἄσχυριζόμενοι εἶναι. ἔλεγον μὲντοι ἐναργῆ τῶν κατηγορου-
 μένων οὐκ ἠδύναντο παρέχειν αὐτός τε ἐκ τοῦ ὁμοίου, ἢ μὲν D
 κατηγορεῖτο συκοφαντίας διετείνετο εἶναι, οὐ μὲντοι καὶ ἀπο-
 20δείξεις παρεῖχεν ἰσχυρὰς, ἐξ ὧν ἂν τὴν δίκην διαφύγοι. ἐπὶ
 πολὺ δὲ αὐτοῦ τε καὶ τῶν διωκόντων πρὸς ἀλλήλους ἀντικαθι-
 σταμένων, ὡς ἰσπαλεῖς ἦσαν αἱ δίκαι, ὁ πρεσβύτερος βασι-
 λεὺς ἐπέτρεπε τῷ νέῳ ψῆφον ἐπὶ τοῖς λεγομένοις ἐξενεγκεῖν. τοῦ
 δὲ ἀπαγορεύσαντος δέει τοῦ μὴ διὰ τὴν ἀποστασίαν καιροῦ
 25παρασχόντος δοκεῖν ἀμύνεσθαι αὐτὸν, ὁ πρεσβύτερος βασι- V. 86
 λεὺς πολλὰ αὐτοῦ κατηγορήσας, καὶ τοὺς διώκοντας ἀποφηνά-

enim vel Moesis, vel Romanis in more fuit, incursionibus mutuum capere,) pectora aliamque praedam multam abstulit. Inde Byzantium victoriam avo gratulaturus revenit: hanc enim, in barbaros ducens, primam impressionem fecerat. Syrgiannem autem ab eo in carcere coniectum invenit, paucisque diebus interiectis, iudicio instituto, et una secum pro tribunali sedente nepote, in praesentia omnium procerum Romanorum, illum ad criminibus respondendum prodire iussit. Accusabatur, quod cum aliquot Romanis coniurationem fecisset, ut, imperatore interfecto, ipse imperator Romanus crearetur. Accusatores premebant vehementer, vera se obicere asseverantes, nec tamen evidentibus argumentis id probare poterant. Similiter ipse accusationem meras esse calumnias contendebat: quamquam firmam probationem, qua poenas effugeret, non asferret. Post longam partium altercationem, quod paria causarum momenta erant, senior iuniori ferendae sententiae arbitrium detulit. Quo recusante, ne propter defectionem hominis ulcisci se videretur, senior in Syrgiannem asperius invehens et accusatores vera dicere pronuntians,

A.C. 1322 μενος ἀληθεύειν, τὸ δεσμοτῆριον κατέκρινεν οὐκ ἐν ὑπὸ κλοι-
οῖς ἐνὶ κανόνι συνηρμοσμένοις φρουρεῖσθαι κελεύσας. ἐλέγετο
μέντοι ὡς ἐπὶ ταῖς τοῦ νέου βασιλείως πρὸς τὸν αὐτοῦ συμβά-
σει πάμπαν καὶ τοῦτο εἶη συντεθειμένον, τὸ ἐκ παντὸς τρό-
που τὸν Συργιάννην εἰρχθῆναι τοῦ νέου βασιλείως ἡτῆκοτος· 5
ἦν δὴ σαφῆς καὶ ἀναντιρῶντος συκοφαντία.

P. 107 λς. Ἐτι δὲ βασιλέως τοῦ νέου διατρίβοντος ἐν Βυζαν-
τίῳ, Τερτερῆς ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς ἐτελεύτησε τὸν βίον.
Βτελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ, αἱ ἀπὸ Μεσημβρίας ἄχρι Σιλβνον
τοῖς Μυσοῖς ὑπήκοοι πόλεις ἔκοντ' ἐπὶ τοῖς Ῥωμαίων προσεχώ- 10
ρησαν βασιλεῦσι. καὶ ὁ πρεσβύτερος βασιλεὺς ταῖς προσχω-
ρησάσαις πόλεσιν ἀπέστειλεν ἐπιτρόπους, οὓς ἔκρινεν αὐτός.
Βοησίλας δὲ ὁ τοῦ προβεβασιλευκότος Μυσῶν ἀδελφὸς αὐ-
τόμολος ὢν ἐν Ῥωμαίοις τότε, ὡς ἐπύθετο τὴν τελευτὴν
τοῦ βασιλέως Μυσῶν, ἀπελθὼν καὶ αὐτὸς προσεποιήσατο 15
ἐαντιῶ τὰς ἀπὸ Σιλβνον μέχρι Κόψεως ἐπιλοίπους τῆς Μυ-
σίας πόλεις προσχωρησάσας ἀμαχεὶ διὰ τὴν οἰκειότητα τοῦ
γένους. πέμψας δὲ ὡς βασιλέα καὶ ἐπαγγελάμενος ὑπ' αὐ-
τόν τελεῖν αὐτὸν τε καὶ πόλεις καὶ τὴν συνεπομένην στρα-
τιάν, δεσπότης Μυσίας ὑπὸ βασιλέως ἐπιτέτραπται ὀνομά- 20
ζεσθαι. βασιλεὺς δὲ ὁ νέος, ἅμα καὶ τοῦ πάμπαν καὶ βασι-
λέως ἐπιτετραφότος, τὴν ἐκ Βυζαντίου καὶ τὴν Θρακίαν στρα-
τιάν ἀθροίσας, εἰς Φιλιππούπολιν ὡς ἐκπολιορκήσων ἦλθε.
γενομένη δὲ ἐκεῖ ὁ Βοησίλας ἅμα τῇ ὑπ' αὐτὸν στρατιᾷ
τοῦ πολέμου συνεραψόμενος συνῆλθε· καὶ περὶ στρατοπέδου· 25

2. Interpres legit *κλονι*. ED. P. 13. Intrap. legisse videtur
πατρᾷδελφος; vertit enim *patruus*.

carcere damnatum vinculisque ad columnam aptatis constrictum cu-
stodiri mandat. Rumor fuit, propter pacificationem cum avo rogasse
nepotem, ut quam arctissime in custodia haberetur, et ex composito
ita factum: sed erat manifesta et refutatione indigna calumnia.

36. Adhuc Byzantii morabatur iunior imperator, cum Terteres
Moesorum rex supremum diem vidit. Quo extincto, urbes Moesorum
a Mesembria Stilbnum usque ad Romanos imperatores sponte acces-
serunt; quibus senior delectos a se praefectos designavit. Boesilas
demortui regis frater, qui tum ad Romanos transfugerat, audito
regis obitu, reliqua Moesiae oppida a Stilbno ad Copsin citra pu-
gnam propter generis propinquitatem se deditia recepit, mittensque
ad imperatorem, ac se cum oppidis et exercitu in eius arbitrio fore
pollicens, despotam Moesiae se appellandi auctoritatem accepit. Ne-
pos avi commisso, Byzantio et e Thracia contractis copiis, ad Phi-
lippopelin obsidione premendam abiit. Eodem cum suo milite Boe-
silas operam Romanis navaturus se contulit. Cincta et obsessa

σάμενοι ἐπολιόρουν οὔσης δὲ ἐντὸς ἀξιωμαχόν στρατιῶς, A.C. 1322
 ἦνον οὐδὲν, ἀλλὰ ἐνακοπάθουν. ὁ γὰρ Τερτερὴς ἅμα τῷ
 τὴν Φιλίππου πόλιν κατασχέειν, δεισας μὴ αὐθις οἱ Ῥωμαῖοι
 ἐπελθόντες, διὰ τὴν ἑλιγανδρίαν, ὡσπερ καὶ αὐτὸς, ἔλωσιν D
 5 αὐτὴν, ἅμα δ' ὅτι καὶ ἐν ὄρειοις ἦν τῆς ἐκείνου καὶ Ῥω-
 μαίων ἡγεμονίας, χιλίους μὲν ἰππέας λογάδας ἔξ Ἀλανῶν
 καὶ Μυσῶν, καὶ δὶς τοσούτους πεζοὺς πελταστας, οἱ δοκοῦσι
 μαχιμώτατοι εἶναι παρ' αὐτοῖς, τὴν πόλιν ἐπεμψε φρουρεῖν.
 ἄρχοντες δὲ ἦσαν αὐτῶν ὁ, τε Ἰτίλης καὶ ὁ Τεμήρης, τὸ
 10 γένος Ἀλανοί, καὶ Ἰνῦς ὁ ἔξ Οὐγκρων· στρατηγὸς δὲ ἐπὶ
 πᾶσιν Ἰβάνης ὁ Ῥῶς κατὰ τὴν χεῖρα γενναῖος καὶ ἐμπειρότα-
 τος στρατηγῆν οἱ καὶ τετελευτηκότος τοῦ βασιλέως αὐτῶν,
 οὐ κατέλιπον τὴν πόλιν, ἀλλ' ἐφρούρουσαν μένοντες. τότε δὲ
 πολιορκούμενοι ὑπὸ βασιλέως, ἔξω μὲν πυλῶν ὡς ἐς μάχην
 15 παραταξόμενοι προήεσαν οὐδαμῶς· τὰς πύλας δὲ ἀποικοδομή-
 σαντες, ἀπὸ τῶν τειχῶν ἡμύνοντο καρτερῶς καὶ ἐκάκουν
 πολλὰ τὴν βασιλέως στρατιάν. ἐπολιόρχησε μὲν οὖν αὐτοὺς
 ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τέσσαρσι μῆσι συνεχῶς ὀσημέραι τειχομαχῶν.
 ἀπαγορεύοντος δὲ τὴν παράληψιν ἤδη, ἐκ Γερμανῶν τις P. 108
 20 περὶ τειχομαχικὰς μηχανὰς ἐξησηκήμενος, ὡς ἐν ῥαδίῳ τῆς
 ἐπιχειρήσεως ἐδόκει ἢ πόλις κείσθαι, ἐλπίδας τῆς ἀλώσεως
 οὐ φαύλας ὑπετίθει τῷ βασιλεῖ, καὶ ἐδημιούργει τὸ μηχανά-
 νημα, προστάξαντος βασιλέως. ἦν δὲ τοιούδε· ἐπὶ τροχοῖς ἐκ- V. 87

11. *Ibanes* nomen Scythicum pro *Ioannes*; *Blachi* autem Ἰβαγ-
 χόν dicebant, ut auctor *Nicetas*. ED. P. Vid. *Ducang. Gloss.*
 Gr. s. v.

iam urbe, non solum nihil efficiebant, sed male multabantur etiam, quod multi erant intus et pari virtute milites. Terteres namque simul ac Philippopoli potitus est, timens, ne vicissim inopinato adorientes Romani, ob penuriam prepugnatorum eam occuparent, quemadmodum ipse occuparat: et quia in confiniis erat sui Romanorumque imperii, selectos ex Alanis et Moesis equites mille et duo peditum cetratorum millia, qui apud ipsos habentur bellicosissimi, praesidii causa eo miserat. Eorum duces Itiles et Temeres ex Alanis oriundi, et Inas ex Hungaris; summus imperator *Ibanes Rhossus*, manu promptus et artis imperatoriae scientissimus. Hi post fata regis nihilo minus urbem tuebantur. Ceterum tunc circummessi, instructis velut ad proelium ordinibus nequaquam egrediebantur: obstructis autem portis, de moenibus se fortiter defendebant, nec parum obsessores vexabant. Obsedit eos imperator mensibus continuis quatuor, quotidie muris oppugnationem admovens. Sed cum expugnationem desperaret, Germanus quidam machinarum muralium egregius artifex, quia urbs ad aggressionem commode sita videbatur, spe magna illum complevit; cuius iussu machinationem

A.C.1322 καίδεκα οίκίαν κατεσκεύασε ξυλίην δυναμένην ὑποδέξασθαι ἄνδρας ἑκατόν, οἳ ἔμελλον τὴν μηχανὴν κινεῖν ἐνδοθεν ὠθοῦντες ὑπεράνω δὲ τοῦ οἰκήματος ξύλινον πύργον καταστρώματα ἔχοντα πέντε, ὡς ἐν ἐκάστῳ δὴ καταστρώματι τῶν ἐκ Βτόξων Λατινικῶν τῶν λεγομένων τζαγγρῶν ἀφιέντων βέλῃς ἔσομένων ὀκτώ, οἳ ἔμελλον τοὺς ἐπὶ τοῦ τείχους βάλλοντες ἀπόσσεσθαι. τελεσθείσης δὲ ἤδη τῆς μηχανῆς, καὶ τῶν τε ὀπλιτῶν καὶ τῶν ἐπὶ τῇ κινεῖν τὸν πύργον τεταγμένων, ἤ μὲν ἄλλῃ πᾶσα στρατιὰ τῶν σημαίων ἀρθέντων καὶ τῆς σάλπιγγος σημηνάσης, ἐτειχομάχουσι ὁ πύργος δὲ ὑπὸ τῶν ἐνδο-10 θεν ὠθούντων κινούμενος, ἤει βάδην, ὡς ὄκειν αὐτὸν ἐμπνέοντα κινεῖσθαι. οὐδὲ γὰρ ἐωρᾶτό τις τῶν ἐνδοθεν οὐδαμῶθεν, διὸ οὐδὲ βάλλεσθαι δυνατὸς ἦν. ὡς δὲ ἐν ἐφικτῷ ἐγένοντο τοῦ τοξεύειν, οἳ μὲν ἀπὸ τοῦ ξυλίνου πύργου ἔβαλλον τοὺς ἀπὸ τῶν τειχῶν αὐτοὶ δὲ μήτε τι ἀντιδρᾶν ἔχοντες,15 C καὶ τῶν ἀπὸ τῶν τζαγγρῶν ἀφιεμένων βελῶν διὰ κραταιότητα καὶ ῥύμην διὰ παντὸς ὅπλου χορούντων καὶ διαδυσμενων, τραυματιζόμενοι ὑπ' αὐτῶν, οἳ δὲ καὶ ἀποθνήσκοντες, μικρὸν μὲν ἐκατέρησαν, ἔπειτα ἀπέστησαν, τὸ τεῖχος ἔρημον καταλιπόντες. μέλλοντος δὲ ὅσον οὐκω τοῦ ξυλίνου πύργου20 τοῖς τείχεσι τῆς πόλεως συμμίνυσθαι, τοιοῦτόν τι συνέβη. πρὸ τῶν τῆς πόλεως τειχῶν ἦν ἐκ παλαιῶν κατεσκευασμένη στοὰ πρὸς ὑποδοχὴν ὕδατος· ξύλοις δὲ καὶ σανίσι στεγα-

5. Inde tzangratores, qui arcubalistarii fuerunt, quorum usus in bellis tunc temporis plurimus. ED. P.

fabricatus est, domum ligneam, suppositis rotis sedecim, capacem hominum centum, qui intus eam propellerent. Supra domum turrim ligneam addidit habentem tabulata quinque: in quorum singulis octo starent, qui e Latinis arcubus (tzangra vocant) sagittis iaciendis propugnatores a muro fugarent. Qua absoluta, et sagittariis quique ad eam protrudendam delecti erant, ingressis; sublatis signis et clangente tuba, totus exercitus moenia oppugnabat: turris sensim et instar animalis cuiusdam procedebat; nemo enim intus delitentium ulla ex parte apparebat: ita nec tangi de loco superiore poterant. Ut intra teli iactum venit, qui in turri erant, oppidanos sagittis appetere. Hi nescientes quid contra inciperent, ac tot tela propter summam vim atque impetum arma quaevis penetrantia, in mediumque corpus subeuntia excipientes, partim moribundi concidere, partim vulnerati restare. Nec diu restantes stationibus decedere ac moenia deserere; quibus cum turris iamiam admoveanda esset, res miranda contigit. Ante urbem antiquitus cisterna aquae recipiendae condita et lignis tabulisque cooperta paulatim, eo terra accumulata, apparere desierat; et iam pridem incolarum nemo eius ullam notitiam habebat. Asseres illi currus et quidquid onerum

σθεῖσα, ἐπιτεθείσης ἄνωθεν καὶ γῆς, ἣν ἐν τῷ ἀφανεί, καὶ A.C. 1322
οὔδεις οὔτε τῶν ἐγγχωρίων ἐκ χρόνων ἤδει παλαιῶν κατακ-
κρυμμένην. ἀμάξας μὲν οὖν καὶ ὅσα δι' αὐτῆς διήρχετο βάρη,
ἔσπεγον τὰ ξύλα. ὡς δὲ ὁ πύργος ἐγένετο κατ' αὐτῆς, δια-
5 θραυσθέντων τῷ βάρει, κατεχώσθη ἐν τῇ στοᾷ. τῶν μὲν οὖν D
ἔνδον ὄντων ἀπέθανεν οὔδεις, ἀλλὰ διεσώθησαν πάντες· ἡ
μέττοι Φιλιππούπολις παρὰ τοσοῦτον ἐλθοῦσα διέφυγεν ἀλώ-
ναι. οἱ γὰρ ἔνδον ἀναθασήσαντες, ἀναβάντες ἤμύνοντο ἐπὶ
τὸ τεῖχος, καὶ ἡ λοιπὴ στρατιὰ ἐπαύσαντο τειχομαχοῦντες.
10 οὐδὲ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς οἱ τῶν Μυσῶν δυνατοὶ, τοῦ
βασιλεύσαντος αὐτῶν Τερτερῆ ἀδιαδόχου ἀποθανόντος, τὸν
τῆς Βιδύνης ἄρχοντα Μιχαῆλ τοῦ παρ' αὐτοῦ δεσπότης τοῦ
Σχεραντζιμήρου νιόν ἐκ Μυσῶν καὶ Κομάνων τὰς τοῦ γέ-
15 τῶν ἔλκοντα σειρὰς προσκαλεσάμενοι ἀπέδειξαν βασιλεῖα ἑαν-
15 τῶν, καὶ τὸν Τίρνοβόν, ἐν ᾗ καὶ τὰ βασιλεία αὐτῶν ἐστί,
παρέδσαν καὶ τὴν ἄλλην ἀρχήν. ὁ δὲ τὴν τε ἰδίαν στρατιάν
συναγαγὼν καὶ ἐξ Ὀγκροβλάχων κατὰ συμμαχίαν οὐκ ὀλίγην,
ἔτι δὲ καὶ Σκυθικὴν παραλαβὼν, βασιλεὺς μὲν τῷ Ῥωμαίων P. 109
Φιλιππούπολιν πολιορκοῦντι ἐπιέναι οὐκ ἔγνω δεῖν ἤδει γὰρ
20 ἄξιόμαχος οὐκ ὦν. κατὰ δὲ τῶν μετὰ τὴν Τερτερῆ τελευταίην
τοῖς Ῥωμαίοις προσθεμένων πόλεων ἐχώρει ἐν τοῖς ὄρεινοῖς
κειμένων ἀσφάλειαν παρέχουσι τοῖς συστρατευομένοις αὐτῷ
Σκύθαις καὶ τοῖς ἄλλοις συμμαχοῖς οὔσι τοξόταις, καὶ κα-
θήμενος ἐδήον τὴν γῆν καὶ τὰς πόλεις ἐπολιόρκει. ὡς δὲ

2. Malim οὐδὲ. 13. Male Intpr. *Romanis*; fuerunt autem origi-
ne Scythae ad Istri ostia. Gregoras lib. 2. ED. P. 15. Intpr.
Trinobo. In Conciliis Graecis *Tornobos*, al. *Tornabum* et apud
Chalcocondylam *Trinabum*. ED. P.

transportaretur, sustentabant. At vero turris cum desuper impelle-
retur, confractis tabulis in cisternam decidens, pene obruta est;
eorum tamen, qui intus erant, nemo periit. Ac Philippopolis quidem,
quamquam huc redacta, nihilo minus servata est. Praesidiarii nam-
que redeunte virtute in praecordia, rursum muros ascendere ac pro-
pugnare, et hostis oppugnationem intermittere. Sub idem tempus
Moesorum principes rege Tertere sine herede mortuo, Michaelem
Streantzimeri apud eos dynastae cuiusdam filium, Bidynae praefec-
tum, e Moesis et Comanis trahentem genus, advocant regemque
suum declarant, Tirnobo sede regia cum reliquo principatu ei
tradito. Hic copiis suis in unum conductis, cum non sperendis Un-
groblachorum Scytharumque auxiliis Romanum imperatorem Philip-
popolin obsidentem lacessendum quod se illi imparem sciebat, non pu-
tavit. Urbes autem, quae post obitum Terteteris se Romanis dedide-
rant, in montanis sitas, quae loca Scythas aliosque socios sagittarios
tuebantur, obsidebat et earum agros devastabat. Quae cum imperatori

A. C. 1322 ἡγγέλθη ταῦτα τῷ βασιλεῖ, μετὰ τῶν ἐν τέλει βουλευσαμένων ἐδόκει τὴν μὲν πολιορκίαν Φιλιππουπόλεως καταλιπεῖν, κατὰ Β δὲ Μιχαὴλ ὡς αὐτῷ μαχεσομένους χωρεῖν. οὕτω δὲ βουλευσαμένοις, τὸν μὲν τῶν Μουσῶν δεσπότην Βοησίλαν οἰκάδε ἐκέλευεν ὁ βασιλεὺς ἀπελθόντα, ἐπεὶ πλησίον ἦν, καὶ αὐτὸν ὧ καὶ τὴν ὑπ' αὐτὸν στρατιάν ὧν ἂν δεοίτο πρὸς τὴν μάχην παρασκευασάμενον, εἰς τρίτην ἡμέραν εἰς Ποτουῦκαν ἐλθεῖν, ὃ πόλισμα ἦν κατεσκευασμένον ἐκ τινος ὡς ἔοικε πολέμου, (ἀπέχε δὲ τοῦ τόπου, οὗ ἐστρατοπεδεύετο Μιχαὴλ, μιᾶς ἡμέρας ὄδον,) ὡς ἐκεῖ τοῦ βασιλέως αὐτὸν περιμενοῦντος. ὁ μὲν οὖν οἰκάδε εἰς Κόψιν ἀπῆλθεν ἐξαρτυσόμενος τὰ πρὸς μάχην βασιλεὺς δὲ Στενιμάχου καὶ Τζεπαίνης Βρύνειον τὸν Γεώργιον στρατηγὸν καταστήσας, στρατιάν τε ἀρκοῦσαν πρὸς C Φρυλακὴν καταλιπὼν ὥστε μὴ κακῶς ὑπὸ τῶν Φιλιππουπολιτῶν ὑπεκθεόντων τὴν χώραν πάσχειν, αὐτὸς ἄρας παντὶ τῷ στρατεύματι, ἦλθεν εἰς Ποτουῦκαν, ὡς ἐκεῖ τὸν Βοησίλαν κατὰ τὸ σύνθημα περιμενῶν. στρατοπεδευομένη δὲ ἐκεῖ ἀπήγγειλέ τις ἐλθὼν, ὡς ἐτεθνήκει Βοησίλας ἑξαπίνης· τότε μὲν οὖν ἐδόκει ψεύδεσθαι ὁ κτηνοκόμος καὶ οὐδὲν λέγειν ὑγιᾶς μετὰ μικρὸν δὲ καὶ δευτέρως ἐλθὼν ἀπήγγειλε τὰ ἴσα, καί το οὐδ' αὐτὸς ἀξιόχρεως εἰς τὴν πόλιν ἐδόκει· τρίτος δὲ μετ' ἐκείνους ἐλθὼν, ὅτι τε ἐτεθνήκει ἕλεγε ὄντως καὶ ὡς αὐτὸς αὐτὸν ἴδοι ἀπὸ τοῦ κρηνοῦ ἐπὶ τὴν ἀναγόμενον ἐπὶ κλίνης τεθνηκότα ἐπὶ τῷ τυχεῖν ὁμοίως καὶ ἐκεπίστευτο οὗτος ὅτι τε Ῥωμαῖος ἦν καὶ ἀπόδειξις ἀναγγεῖ παρείχετο τὴν ὄψιν. ἐδό-

3. Scr. βουλευσάμενος.

nuntiarentur, adhibitis in conspectum optimatibus, obsidionem solvendam et Michaeli occurrendum conati sunt. Deinde Boësilaes Moesorum despotae cum manu, quam ducebatur, in Potucam abire (haud enim procul distabat) comparatisque ad pugnam necessariis, tertio die ad Potucam adesse mandavit, (id erat oppugnandum bello, ut apparebat, eversum, et a castris Michaelis unius diei itinere distabat;) se enim illic eum expectaturum. Boësilaes ita facturus domum, Copsin videlicet, discessit. Imperator Georgio Bryennio Stenimachi et Zepaenes urbium duce instituto, et quod satis caute ad praesidium relicto, ne a Philippopolitanis furtim exciperetur, regio infesta haberetur, ipse cum toto exercitu Potucam, Boësilaem ibi ex conducto expectaturus, proficiscitur. Castris ibidem locatis Boësilaem repentino mortuum intelligit. Visus mentiri nuntius se nihil pro sano dicere. Paulo post alter advolat. Sed neque hic de Boësilaes existimatus. Accessit tertius, qui et revera mortuum esse Boësilaem ex rupto loco corpus exanimè Copsin ad exequiarum honores transportatum conspexisse affirmavit. Hic, quia Romanus et suos sive oculos suos adhibebat, fidem meruit.

κει δὴ οὖν διὰ ταῦτα τῷ βασιλεῖ οὐ μαχητέα εἶναι πρὸς Μι-Α. C. 1322
 χαήλ. οὐ γὰρ ἦν ἀξιόμαχος τοῖς πολεμίοις τότε ἢ τῶν Ῥω- D
 μαίων στρατιᾷ, ἅμα μὲν διὰ τὸ τοῖς ὄρεινοις ἐνοστρατοπε-
 δεῦν αὐτοὺς καὶ φάραγγας βαθείας περιβεβλησθαι, τοξείαν
 5 ἔχοντας πολλὴν μέγιστα βλάπτειν ἐν ταῖς δυσχωραῖς δυνα-
 μένην ἅμα δ' ὅτι καὶ τῆς παρεῖναι πρὸς τὴν μάχην στρατιᾶς
 Ῥωμαίων ὀφειλούσης ἀπελείπετο οὐκ ὀλίγη. οἷ τε γὰρ ἐπὶ
 Βοησίλαν τεταγμένοι περὶ τρισχιλίους ὄντες, διὰ τὴν Βοησίλα
 τελευτήν οὐκ ἦσαν προσδόκιμοι παραγενήσεσθαι, καὶ ἐν ταῖς
 10 κατὰ τὴν Φιλιππούπολιν τειχομαχίαις πολλοὶ γενόμενοι τραυ-
 ματίαι, (ἀπέθανον γὰρ οὐ πλείους τῶν τριῶν,) οἴκαδε ἑκα-
 στος ἀπῆλθον θεραπευθησόμενοι· καὶ παρὰ Βρυεννίῳ διὰ τὴν
 Στενιμάχου καὶ τῶν ἄλλων πόλεων φυλακὴν κατελείποντο ἑκα- P. 110
 νοί. δι' ἃ δὴ πάντα λυσιτελεῖν μᾶλλον ἐδόκει τῷ βασιλεῖ μὴ
 15 μαχεσάμενον ἀναστρέφειν ἐπαυήκεν οὖν εἰς Ἀδριανούπολιν
 βαρέως ἐνεγκῶν, ὅτι οὐκ ἐξεγένετο αὐτῷ τιμωρήσασθαι τοὺς
 πολεμίους. μετὰ δὲ ὀγδόην ἡμέραν ἀφίκετο πρὸς βασιλέα
 γράμματα Βοησίλα λέγοντα ὅτι ζῆν· μύκητας δὲ φαγῶν, τῶν
 περὶ τὴν καρδίαν μυρίων νεκρωθέντων, κάρῳ κατασχεθῆναι
 20 καὶ ἀναισθησίᾳ βαθείᾳ ἐφ' ἡμέραις τρισίν, ὡς δοκεῖν ἤδη
 ἀπηλλάχθαι τοῦ ζῆν, μετὰ δὲ ταύτας τῶν περὶ αὐτὸν θη- B
 ριακῆ καὶ τοῖς παρὰ τῶν ἱατρῶν λεγομένοις ἀντιδότοις χρη-
 σαμένων, μόλις εἰς αἴσθησιν ἐπαναγαγεῖν.

λζ. Τοιαῦτα μὲν ἐγένετο κωλύματα τῷ νέῳ βασιλεῖ τοῦ

18. Legebatur μύκητας.

Placuit igitur conflictu cum Michaele abstinendum; nam tunc hosti-
 bus impares erant, quia illi montuosis locis tendebant, altis cincti
 vallibus, cum sagittariorum magna vi, quae in locorum difficul-
 tatibus nocere plurimum posset; praeterea non parvum agmen Ro-
 mani exercitus ad pugnam deerat. Nam qui sub Boēsila mere-
 bant circiter tria millia, propter eius mortem redituri desperaban-
 tur: et in oppugnatione Philippopolitana vulnerati multi, (amplius
 enim tres non occubuerunt,) domum quisque suam ad curationem
 petiverant: et apud Bryennium ad Stenimachi aliorumque oppidorum
 praesidium non pauci relictis erant. His omnibus de causis proelio
 temperare ac reverti imperator conducibilis iudicavit. Reversus est
 itaque Adrianopolin, aegre ferens, quod sibi hostes ulcisci non licuis-
 set. Post diem octavum litterae ad eum perferuntur, in quibus scri-
 ptum erat, Boēsilam vivere. Fungos comederat: exinde praecordiis fri-
 gore nimio obstupefactis, veterans eum sensibus oppressis adeo occu-
 parat toto triduo, ut pro mortuo duceretur. Tandem, amicis theriacam
 et quae medicis antidota dicuntur exhibentibus, sensum recepit.

37. Atque haec iuniorum imperatorem impediverunt, ut dixi,

Cantacuzenus.

12

- A. C. 1322 μὴ πρὸς *Μιχαὴλ τὸν Μυσῶν βασιλέα διαγωνίσασθαι καὶ τοὺς Συμμαχούς*. αὐτὸς δὲ *Μιχαὴλ τὰς μὲν πολιορκουμένας πόλεις παρεστῆσατο ὁμολογίᾳ τὴν ἐκ βασιλείως Ῥωμαίων ἀπηγορευκίας ἐπικουρίαν* πρὸς δὲ τὴν *Φιλιππούπολιν στρατιάν* τε
- V. 89 ἀκμάζουσιν ἑτέραν ὥστε φρουρεῖν αὐτὴν ἀπέστειλε καὶ στρα-5
τηγόν τὸν δὲ Ἰβάνην καὶ τοὺς πολιορκηθέντας στρατιώτας ἅμα
τοῖς σφετέροις στρατηγοῖς μετεκαλεῖτο ὡς ἀμειψόμενος τῶν πό-
νων ἕνεκα καὶ τῆς ἀνδρίας, ἣν ἐν τῷ πολιορκεῖσθαι ἐπεδεί-
ξαντο. ὁ δὲ τῆς πεμφθείσης στρατιᾶς στρατηγὸς ἐπειδὴ ἐγγὺς
Φιλιππουπόλεως ἦν, πέμψας πρὸς Ἰβάνην, τὴν τε ἄφιξιν αὐ-10
D τῶν καὶ ἐφ' ὅ, τι ἤκοιεν ἐδήλουν. Ἰβάνης δὲ ἅμα τοῖς ὑπ' αὐ-
τὸν ἄρχουσι τῆς στρατιᾶς, καὶ τοὺς φρουροὺς ὅσοι ἦσαν πα-
ραλαβῶν, εἰς ὑπάντησιν ἐξῆλθε τῶν ἐρχομένων, καὶ διενυκτέ-
ρευσεν ἔξω μετ' αὐτῶν ὡς ἐς τὴν ὑστεραίαν αὐτοῖς τὴν πό-
λιν παραδώσων. ὑπὸ δὲ τὴν αὐτὴν νύκτα καὶ ὁ Βρυνένιος εἰς 15
Φιλιππούπολιν ἐνήδρευσεν ἐλθὼν, ὡς ἅμα ἐφ' τὰ τῆς πόλεως
βοσκήματα διαρπάσων. πυθόμενος δὲ, ὡς ὁ Ἰβάνης καὶ ἡ
φρουροῦσα στρατιὰ ἅμα τοῖς σφετέροις στρατηγοῖς εἰς ὑπάν-
τησιν ἐξήεσαν τῶν διαδεχομένων, ἀναστὰς ἦλθεν ἐγγὺς τειχῶν.
οἱ δὲ κατοικοῦντες τὴν πόλιν νομίσαντες καιρὸν εἶναι τῶν Μυ-20
σῶν ἑαυτοῦς ἐλευθεροῦν, ἀνοίξαντες τὰς πύλας, τὸν Βρυνέ-
νιον ἅμα τῇ Ῥωμαίων εἰσεδέξαντο στρατιᾶ. καὶ ὁ βασιλεὺς διὰ
τῆς χρονίου πολιορκίας καὶ τῶν πολλῶν καὶ συνεχῶν οὐκ ἠδύ-
νήθη καταπράξασθαι τειχομαχιῶν, τοῦτο Βρυνένιος, θεοῦ συν-
P. 111 αἰρομένου, κατώρθωσεν ἀπόνως, καὶ τὴν Φιλιππούπολιν ἀνε-25

quo minus cum Michaele et auxiliariis eius congregaretur. Ipse autem Michael quas obsidebat urbes, subsidia Romanorum desperantes, ad deditionem adigebat, et Philippopolin praesidium recens cum novo duce transmittens, Ibanem ceterosque duces ac milites ad praemia pro laboribus in obsidione toleratis et virtute ostentata revocabat. Dux novi praesidii iam urbi vicinus ad Ibanem super adventu suo mittit, et cur veniat adiungit. Ibanes cum ducibus sibi subservientibus militibusque universis venientibus obviam foras prodit et una pernocat, postridie urbem illis traditurus. Sub eandem noctem etiam Bryennius Philippopolin veniens, in insidiis subsedit, die nimirum illucescente praedam pecoris abacturus. Is ut Ibanem cum ducibus et praesidio ad successores excipiendos oppido egressum inaudit, ad moenia accedit. Urbani tempus venisse rati, quo Moesorum iugum excuterent, portis reclusis, illum cum Romanis introducunt. Sic quod imperator diuturna obsidione multisque et assiduis oppugnationibus non potuit, id Bryennius, Deo opitulante, citra laborem transactum reddidit ac Philippopolin Romanis restituit. Ibanes diluculo urbem captam cognoscens, cum reliquis

σώσατο Ῥωμαίοις. ὁ δὲ Ἰβάνης ἄμα ἔφ' τὴν ἄλωσιν τῆς πό- A.C. 1322
 λεως πυθόμενος καὶ οἱ ἄλλοι, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. μετὰ δὲ
 τοῦτο Μιχαὴλ ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς τῷ Βοησίλῳ τῆς τε Κό-
 ψεως καὶ ἐτέρων τεττάρων κρατῶντι φρουρίων ἐπέκειτο σφο-
 5δρῶς, καὶ ἐπολιόρκει πέμπων στρατιάν. μέχρι μὲν οὖν ἐνιαυτοῦ
 καὶ περαιτέρω ὁ Βοησίλας πρὸς τὸν πόλεμον ἀντείχεν ἰσχυ-
 ρῶς, καὶ τοῦ βασιλέως βοηθοῦντος καὶ χρήμασι καὶ ἱππῶ καὶ
 πέζῃ στρατιᾷ. μετὰ δὲ τοῦτο διὰ τὰς συνεχεῖς ἐφόδους καὶ τὸ Β
 πανταχόθεν ἀποκεκλεισθαι τὰς πρὸς τὸ ζῆν ἀφορμὰς τοὺς ὑπ'
 10αὐτὸν ὄρων τῷ Μιχαὴλ ταῖς γνώμαις προστιθεμένους, κατα-
 λιπὼν αὐτοὺς, ἀφίκετο πρὸς βασιλέα. οἱ δὲ ἕαντούς τε καὶ τὰ
 φρουρία παρέδωσαν Μιχαὴλ. μετὰ δὲ τὸ ταύτην κατασχέιν
 πανστρατιᾷ εἰσέβαλεν ἐς τὴν Ῥωμαίων, καὶ τὰ ἀνωτερικὰ μέ-
 15ρη τῆς Θυράκης ἐλήθησιν πάντα ἄχρι Βήρας ἐπειθῶν ἐν ἡμέ-
 15ραις μάλιστα δυοκαίδεκα. ἐκράτησεν δὲ λείας οὐ πολλῆς διὰ
 τὸ τοὺς γεωργοὺς ἐκ προνοίας τοῖς φρουρίοις καὶ ταῖς πόλεσιν
 ἐγκατακλεισθῆναι. βασιλεὺς δὲ ὁ νέος ἐν Λιδυμοτείχῳ διατρέ-
 βων, οὐκ ἀντεπέξῃλθε Μυσοῖς διὰ τὸ μὴ στρατιάν ἠθροισμένην
 ἀξιόμαχον ἔχειν. λύπη δὲ συνείχετο χαλεπῇ διὰ τὸ μὴ δύνασθαι C
 20αἰμύναςθαι τοὺς πολεμίους. σφαδάζων δὲ καὶ ἐκακούμενος τῷ
 θυμῷ, ἐπανιόντι μὲν τῷ Μιχαὴλ, ὡς „σὺ μὲν ἐκ παρασκευ-
 ῆς τὴν ὑπὸ σε ἀθροίσας στρατιάν, εἰσέβαλες εἰς τὴν ἡμετέραν
 καὶ ἐκάκωσας ὅσον ἐξῆν. ἐμοὶ δὲ τὸ νῦν ἔχον ἀδυνατίως ἔχοντι
 ἐκ παρατάξεως διαγωνίσασθαι, ἢ διστ' ἂν μόνω γένοιτο διαγωνί-
 25σασθαι πρὸς μόνον.” αὐτὸς δὲ ἀπεκρίνατο μήτε ἐγκέφαλον ἂν

sis domum repedavit. Postea Michael Boësilam, Copsin et alia qua-
 tuor oppidula possidentem, vehementer ursit missoque milite obse-
 dit, qui plus annum, imperatore et pecunia et equitibus ac peditibus
 ferente suppetias, viriliter restitit. Tandem cum suos propter assi-
 duos impetus et undique praeclusa vitae subsidia in Michaelem ani-
 mis propendere cerneret, iis relictis, ad imperatorem perfugit: tum
 oppidula illa se statim Michaeli dederunt. Qua regiuncula auctus,
 toto cum exercitu in provinciam Romanam incubuit, superioremque
 Thraciam ad Beram usque universam diebus duodenis depopulatus est:
 tametsi praedas ita opimas non egit, quod agricolae id praesenti-
 entes, in urbes et castella se receperant. Imperator Didymotichi se
 tenens, propter copias non sufficientes exire contra Moesos non aude-
 bat: dolensque vehementius, quod hostibus paria reponere non pos-
 set, et pede terram feriens atque ira succensus, Michaeli revertenti
 significat, ipsum quidem, dedita opera coactis copiis, in Romanorum
 provinciam irrupisse, eique incommodasse quantum potuerit: sibi
 vero pericundum fore, quando aequo campo adversa acie nequeat,
 singulari certamine cum eo depugnare. Respondit Moesus, cerebro

- A. C. 1322 *σχεῖν χαλκῆα, εἰ ἐνὸν τοῦ πεπυρακτωμένου τῇ πυράργῳ ἄπτε-
οθαι σιδήρου, ὃ δ' ἀντὶ ταύτης τῇ χειρὶ χρῆτο· αὐτὸν τε
γέλωτα πολὺν ὀφλήσειν, εἰ μὴ τῇ στρατιᾷ πολλῇ τε καὶ ἀγα-
D θῆ οὔσῃ, ἀλλὰ τῷ ἰδίῳ σώματι διακινδυνεύου· διὸ οὐδὲ πρῶ-
ξεν ἂ προκαλεῖται παρ' αὐτοῦ. αὐτὸν δὲ τῷ ὑπερβάλλοντι πρὸς 5
τοιαῦτα ἐξάγεσθαι τοῦ θυμοῦσθαι μετὰ μικρὸν δὲ φιλάς αὐ-
τοῖς γενησομένης ἰσχυρᾶς, ἅμα ἀλλήλοις ἑτέροις μαχοῦνται
πολεμίοις. τοιαῦτα ἀποκρινάμενος ὁ Μιχαὴλ, ἐπανέβλεψεν
εἰς Μυσίαν. βασιλεὺς δὲ ὁ νέος ἐκ Διδυμοτείχου εἰς Βυζάν-
τιον ἐλθὼν, λύπης ἀνάπλεως ὦν διὰ τὴν εἰσβολὴν, „οὐ δίκαιόνιο
V. 9ο ἔστιν” ἔλεγε πρὸς τὸν πάππον „πολλὴν τε καὶ ἀγαθὴν ἔχοντας
στρατιάν, καὶ δυναμένους καὶ αὐτοὺς εἰς τὴν τῶν πολεμίων
ἐσβαλόντας ἐκ τοῦ ὁμοίου τὴν ἐκείνων κακοῦν, ἢ ἀργούς καὶ
ἀπράκτους καθῆσθαι παντελῶς, ἢ πρὸς σπονδᾶς χωρεῖν πέμ-
ψαντας πρέσβεις, αὐτοῖς ἔργοις ὁμολογοῦντας, ὡς πάσχειν μό-15
νον ἐπιτήδειοι κακῶς, οὐκέτι δὲ καὶ ἀντιδρᾶν ἔσμεν τοὺς πο-
P.112 λεμίους δυνατοί. οὐ δὲ ἔνεκα δέομαί σου, βασιλεῦ, τὴν ἐπ'
ἐκείνοις καὶ ἡμῖν ἐστρατεῖαν ἐπιτρέψαι· τιμωρησαμένους δὲ
τοὺς πολεμίους τῆς ἀδικίας τῆς εἰς ἡμᾶς, τότε ἤδη, εἶγε φαί-
νοιτο λυσιτελεῖν, τὴς πρὸς αὐτοὺς ποιήσομεν σπονδᾶς, ἔγνω-20
κότας ἀκριβῶς ὡς ἀλυσιτελῆς αὐτοῖς τὸ προεπιχειρεῖν ἡμῖν.”
τοιαῦτα μὲν ὁ νέος εἶρηκε βασιλεὺς, τὸν πρεσβύτερον πρὸς
τὸν κατὰ τῶν βαρβάρων πόλεμον ἐξορμῶν. παρῶν δὲ καὶ ὁ
μέγας δομέστικος αὐτοῖς διαλεγόμενος „τὸ ἀδικεῖσθαι” εἶπε*

carere fabrum, qui, cum ferrum ignitum forcipe fas sit contingere, ipse id nuda manu contrectet. Similiter se ludos ac iocum futurum, si non per exercitum, et praesertim genere ac numero tam firmum, sed per suum ipsius corpus periculum subierit. Quare nec se facturum, quo ab illo provocetur, et illum huc immoderata ira provehit: brevi arcta consociatos amicitia, iunctim cum hostibus proeliorum. Hoc responso dato, Michael in Moesiam perrexit. Imperator Didymoticho Byzantium veniens, propter eam incursionem moeroris plenus, sic avum compellavit, ut diceret, iniquum esse, cum in promptu haberent copias non modicas et virtute egregias, possintque hostium fines aequae incursare cum maleficio, aut desides et otiosos prorsus sedere, aut missu legatorum foedera petere: atque ita re ipsa confiteri, ad iniurias tantummodo accipiendas idoneos, ad remediandas autem debiles et impotentes esse: Rogare igitur avum, uti expeditionem sibi in illos committeret: de quibus ubi ob illata detrimenta poenas sumpsisset, tum denique, si fructuosum videatur, foedus posse cum illis percipi; edoctis iam satis, non sibi expedire, Romanos invadendo antevertere. His verbis iunior seniore ad bellum barbaris faciendum stimulabat: quorum sermone praesens magnus domesticus, Iniurias, inquit, accipere et incommoda iniuste

„καὶ κακῶς πάσχειν ὑφ' ὄτουσιν ἐν πάσιν ἴσον ὄν, μείζω ἢ A.C. 1322
 ἐλάσσω τὴν δούνην παρὰ τὸ ἀξίωμα τῶν ἀδικούντων φέρει.
 διὸ καὶ πάντες ἄνθρωποι τοῖς κρείττοσι μὲν δουλεύουσιν ἀνε- B
 παχθῶς, ἀμύνεσθαι δὲ ἀξιούσι τοὺς ἴσους, ἂν ἀδικῶνται· καὶ
 ἑμᾶλλον τοι αἰρούνται τὸν κίνδυνον ὑπὲρ τοῦ μὴ δουλεύειν
 καὶ τῆς εὐκλείας, ἢ τὴν ἐν τῷ αὐτίκα ῥηστώνην δέει τοῦ
 μὴ φοβερώτερα παθεῖν. οἱ γυνὴ δὲ πολεμοῦντες ἡμῖν Μυσοὶ
 οὐχ ὅπως μείζους, ἀλλὰ καὶ ἐλάσσους ἡμῶν εἰσι πολλῶ τῷ μέ-
 τρω. οἱ τε γὰρ βασιλεύοντες ἡμῶν ἡμεῖς τῶν ἐκείνων βασιλέων
 10 καὶ φρονήσει καὶ ἀνδρίᾳ καὶ ἐμπειρίᾳ τῇ πρὸς τοὺς πολέμους
 ὑπερέχετε πολλῶ, καὶ στρατηγῶς ἔχετε χρῆσθαι καὶ πλείοσι
 καὶ βελτίοσιν ἐκείνων· χώρας τε ἄρχετε κατὰ πάντα ὑπερεχού-
 σης καὶ πλήθει στρατιᾶς καὶ μεγέθει πόλεων καὶ ἀριθμῶ καὶ
 προσόδοις ἐτησίοις καὶ τῇ ἄλλῃ πάσῃ κατασκευῇ. ὑτοπον οὖν C
 15 ἐκείνους μὲν ἐκ τοῦ ἐλάττονος ὁρμωμένους ἡμᾶς κακοῦν, ἡμᾶς
 δὲ μὴ χρῆσθαι τῇ σφετέρᾳ αὐτῶν δυνάμει, ἀλλ' ἐᾶν αὐτοὺς
 ἀτιμωρήτους. τοῦτο μὲν οὖν ἡμῖν προσήκειν ἡγοῦμαι τοῖς βα-
 σιλεῦσιν. ἐγὼ δὲ καὶ ἄλλως μὲν πρόθυμος πρὸς τὸ τοῖς προσ-
 τάγμασιν ἡμῶν ἐξυπηρετεῖν δίκαιος εἶναι ὁμολογῶ· πρὸς δὲ
 20 τὸν ἐνεστώτα γυνὴ πόλεμον τουτονὶ οὐκ αὐτοχειρία μόνον, ἀλ-
 λά καὶ χρήμασιν ἰδίοις καὶ οἰκέταις ὑπὲρ τε τῆς τῶν ὁμοφύ-
 λων ὠφελείας καὶ τῆς εὐδοξίας τῶν βασιλέων ἡμῶν, τὴν δυνα-
 τὴν ἐτοιμὸς εἶμι εἰσφέρειν καὶ σπουδὴν καὶ προθυμίαν. οἴο-
 μαι δὲ οὐκ αὐτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους ὁμοίως ἐμοὶ D

perpeti a quocunque, cum aequè malum sit in omnibus, pro laeden-
 tis persona tamen plus minusve cruciat. Hinc est quod mortales
 praestantioribus haud gravate serviunt: de paribus autem si nocu-
 erint, vindicare se postulant, maluntque etiam discrimen gloriae in-
 currere, ne serviant, quam in praesentia florentem statum, dum hor-
 ribiliora pertimescunt. Iam qui nos lacessunt Moesi non solum
 non maiores, sed multis etiam partibus inferiores nobis sunt. Nam
 et vos principes nostri illorum reges prudentia, virtute, bellicis ar-
 tibus longe antecellitis, melioresque ac plures, quam illi, duces ha-
 betis; et ei regioni imperatis, quae et frequentia copiarum et ampli-
 tudine ac numero civitatum et annuis vectigalibus et omni genere
 apparatus illorum regionem longo intervallo superat. Nefas est igitur,
 eos, quamquam infirmiores, nobis nocere; vos autem potentia ve-
 stra uti nolle, sed impune eos vagari sinere. Hoc ergo, imperato-
 res, munus vestrum esse arbitror, eos compescere. Quod ad me
 attinet, fateor alioqui non invitum, et merito, voluntati vestrae in-
 servire: ad hoc autem bellum, quod instat, non solum manus, sed
 etiam impensam et servos et quantum maximum quoque studium ala-
 critatemque pro tuendis civium commodis et pro gloria nominis
 vestri conferre paratus sum. Quem animum item reliquis genere

A.C. 1322 τῶν ἐπιφανεστέρων διακεῖσθαι. εἰ δ' ὑμῖν δοκεῖ καὶ προστά-
τετε τοῦτο, καὶ καθ' ἑαυτοὺς ἡμεῖς, οἱ τῆς συγκλήτου, ποιή-
σαντες ἐκκλησίαν ὅ, τι χρὴ πράττειν βουλευσόμεθα περὶ τοῦδε
τοῦ πολέμου.”

P. 113 λη. Ἐπαινέσαντος δὲ τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως καὶ ἐπι-5
V. 91 τρέφαντος τὴν βουλὴν, οἱ τε μετὰ τοῦ νέου βασιλέως ἐλθόντες
καὶ οἱ τῷ πρεσβυτέρῳ συνόντες ἐν Βυζαντίῳ τῶν ἐπιφανῶν,
Ἐπροστειχότων τῶν βασιλέων, ἐν μέσαις ταῖς βασιλείαις ἐκα-
θέσθησαν αὐλαὶς, βουλευσόμενοι περὶ τοῦ πολέμου. σιγῆς δὲ
γενομένης ἐπὶ μικρὸν, οἱ ἐν Βυζαντίῳ τοὺς μετὰ τοῦ νέου προῦ-10
καλοῦντο βασιλέως ἐλθόντας, ἐφ' οἷς συνήγαγον τὴν ἐκκλησίαν
λέγειν, ὡς αὐτῶν ἅττα ἂν λέγωσιν ἀκουσομένων. ἐκείνων δὲ
τὸν μέγαν δομέστικον προτρεπομένων λέγειν ὡς καὶ αὐτῶν τὰ
ἴσα καὶ βουλομένων καὶ φρονούντων, ὁ μέγας δομέστικος εἶπε
τοιαύδε· „ἄνδρες συστρατιῶται, ἐν ἴσῳ πάντες ἄνθρωποι δι-15
καιούσι τῷ τε τῆς ὑπαρχούσης δόξης ὑφιεμένῳ μέμφεσθαι διὰ
Cμαλακίαν, καὶ τὸν τῆς μὴ προσηκούσης θρασυτήτι ἐφιέμενον
μισεῖν. διὸ καὶ αὐτὸς οὐ τῆς μὴ προσηκούσης ἡμῖν δόξης ἀν-
τέχεσθαι παρελήλυθα συμβουλευσῶν, ἀλλὰ τὴν ὑπὸ τῶν προ-
γόνων εἰς ἡμᾶς ἀγῶσι καὶ πόνοις διασωθεῖσαν ἀτολίμῃ τῆρῳ
πρὸς τὰ δεινὰ ἐλάσσω μὴ ποιεῖν. μὴ θανμάσητε δὲ, εἰ, βασι-
λεῦσι περὶ τῶν τοιούτων βουλευέσθαι προσῆκον, αὐτὸς ὑμῖν
προῦθῆκα τὴν βουλὴν. ἡγοῦμαι γὰρ καὶ πόλιν αὐτονομουμένην
2. ἡμεῖς pro ὑμεῖς, quod restitui, Intpr. quoque in suo cod. legit.

Illustrioribus inesse mihi persuadeo. Ac si vobis videtur, iubeatis licet, et nos, qui de consilio sumus, conventum agentes, inter nos de isto bello deliberationem habebimus.

38. Laudata viri sententia, senior imperator habendi senatus dat negotium. Tum et qui cum nepote advenerant, et qui penes avum Byzantii erant homines nobiles iussu imperatorum in aulae medio ad consultandum considunt; silentioque paulisper facto, Byzantii hortabantur iunioris comites, ut de iis, quorum causa convenissent, dicerent; se quaecunque dixerint audituros. Cum illi has partes ad magnum domesticum deferrent, quicum eadem vellent ac sentirent, exorsus est ille hunc in modum: Omnes homines, viri commilitones, adaeque iustum rentur, et de praesenti gloria sua propter infractionem animi decedentem reprehendere, et laudem sibi minime congruam confidenter appetentem aversari. Quocirca non ego in medium prodeco, ut vobis gloriae non debitae asserendae auctor sim; sed ut eius, quam maiores vestri magnis contentionibus laboribusque partam ad vos transmiserunt, per ignaviam ad res duras non obscurandae consilium impertiam. Ne vero mirum accidat, si, cum talis deliberatio imperatores deceat, ego eam vobis proponam. Sic enim statuo, et civitatem liberam et regnum plus privatis com-

καὶ βασιλείαν πλείω τοὺς ἰδιώτας ἀφελὲν σύμπεσαν δρθομε- A.C. 1322
 νην, ἣ κακῶς πάσχουσαν ἀθρόαν, καθ' ἑκαστον δὲ εὐπραγοῦ-
 σαν τῶν πολιτῶν. δυστυχῶν μὲν γὰρ ἐν εὐπραγούσῃ τῇ πατρίδι
 μάλιστα ἄν τις διασώζοιτο· εὐ δὲ φερόμενος ἐν ἀτυχούσῃ οὐ-
 5δὲν ἦττον συναπόλλυται. ὁπότε οὖν καὶ πόλις καὶ βασιλεία D
 πρὸς μὲν τὰς ἰδίας συμφορὰς οἷα τε ἀντέχειν, εἰς δὲ ἑκαστος
 ἀδύνατος πρὸς τὰς ἐκείνης, πῶς οὐ χρὴ παντὶ τρόπῳ πάντα
 ἀμύνειν αὐτῇ; ἃ μὲν οὖν εἰς ἡμᾶς ὁ τῶν Μυσῶν ἐξύβρισε
 βασιλεὺς, πάντες ἀκηκόατε καὶ αὐτοί. τῶν ἄλλων γὰρ ληστεῖαις
 10χρωμένων, ἣ, εἴποτε καὶ ἐσβάλλοιεν στρατιᾶ, ἄχρι τῆς ἄκρας
 ἀφικνουμένων καὶ ἅμα τῷ αἰσθησθῆναι παρασχεῖν ἀποδιδρασκόν-
 των εἰς τὴν ἰδίαν, αὐτὸς ὥσπερ οὐκ εἰς πολεμίαν, ἀλλ' εἰς τὴν
 ἰδίαν ποιούμενος τὰς στρατοπεδείας, ἀσφαλῶς καθήμενος ἐδήου
 τὴν γῆν ἡμῶν ἐπὶ δυοκαίδεκα ἡμέραις· καὶ προῆλθέ γε ἄχρι
 15Βήρας καὶ Τραιανουπόλεως, τέμνων αὐτῇ. εἴ τῃ δὲ δοκεῖ P. 114
 διὰ τὸ ἐκ προνοίας ἐν ταῖς πόλεσι καὶ τοῖς φρουρίοις τὰ τε
 βοσκήματα καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἐγκατακλεισθέντας ἐλάσσω, ἣ
 ἐχρῆν γενέσθαι, τὴν ζημίαν ἀνεκτὸν εἶναι, ἴστω ἐξαπατῶν ἑαυ-
 τόν. ἐὰν γὰρ μὴ νῦν τιμωρησώμεθα αὐτοὺς ἄξιως, καὶ δευτέ-
 20ραν ἐσβολὴν ποιήσονται καὶ τρίτην· καὶ οὐ μόνον τοὺς τῶν
 πόλεων δήμους ἀπ' ἐλασσόνων δρωμένους ἀποστερήσουσι καὶ
 τούτων, ἀλλὰ καὶ ἡμᾶς τοὺς δυνατοὺς, πολλὰ καλὰ κτήματα V. 92
 ἔχοντας κατὰ τὴν χώραν, ζημιώσουσι πολλά. διὸ δὴ καὶ πα-

modaturum, si universum felix sit ac beatum, quam si, civibus sin-
 gulis felicibus, ipsum totum simul affligatur. Nam infortunatus quis-
 piam in patria fortunata servari facillime queat: fortunato autem in
 patria misera nihilo minus cum aliis pereundum est. Quando igitur
 civitas aut regnum privatas calamitates prohibere potest, singuli
 autem per se publicas non possunt, qui tandem ei non omni ratione
 ab omnibus succurrendum est? Iam quae Moesorum rex insolenter
 in nos admiserit, nec vos utique latent. Nam cum praedones alii
 quamvis nonnunquam etiam turmatim irruerint, simul ad fines per-
 venerunt, et adesse animadversi sunt, in sedes suas refugere solent:
 iste perinde, quasi non in hostium, sed in suis terris haberet sub
 signis exercitum, nullo metu fines nostros insedit, diebus duodecim
 agris usque Beram et Traianopolin depopulationem hostiliter intulit.
 Quod si quis putat, quia re provisā agrestes se cum pecoribus castel-
 lis atque urbibus incluserunt, minus detrimenti acceptum esse, quam
 potuisset, et idcirco tolerabile videri, nae ille vehementer errat.
 Nisi nunc eos pro eo ac merentur puniverimus, iterum ac tertium
 irrupent: neque solum tenuiores cives suis facultatibus spoliabunt,
 sed nos quoque opulentos, qui multas ac nobiles tota regione pos-
 sessiones habemus, damnis afficient. Quamobrem hortor vos, ut
 non modo qua altitudine animi, verum etiam qua illorum despicien-

Δ. C. 1323 ραιῶ ὑμῖν, ὁμοίε χωρεῖν τοῖς πολεμίοις, μὴ φρονήματι μόνον τῶν προγόνων, ἀλλὰ καὶ καταφρονήματι χρωμένους. ἐκεῖνοί τε Βγὰρ ἐκ τοῦ αἵε νικῶν τοὺς Μυσοὺς ἐχυρωτέραν ἔχοντες τὴν τόλμαν, καταφρονητικῶς ἐπήεσαν αὐτοῖς, καὶ ἡμῖν, ἐὰν τῆς ἐκείνων ἀρετῆς καὶ προθυμίας φανώμεν ζηλωταί, τὸ αὐτὸ ἐξέ-5 σται. ἔχομεν δὲ καὶ πολλὰ ἐνέχυρα ἀσφαλῆ τοῦ περιγεῖνεσθαι ἂν αὐτῶν ἐν τῷ πολέμῳ. ἢ τε γὰρ ἡμετέρα στρατιὰ πλείων καὶ τὰ πολέμια κραταιότερα, ὑμῶν τε τῆς συγκλήτου πολλοὶ τῶν ἐκείνων βασιλέων οὐ φρονήσει μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀνδρία καὶ πεί-10 ρα τῇ πρὸς στρατηγίας ὑπερέχετε πολὺ· χρήμασί τε οὐκ ἐκί- τῶν κοινῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἰδίων ἐξῆρώμεθα μᾶλλον ἐκείνων. οἷς εἰ μὴ χρῆσαιμεθα νῦν, ὅποτε ἂν ἀπολαύοιμεν Cτῆς ἐξ αὐτῶν ὠφελείας ἀπορῶ. ὡς οὖν ἐν πᾶσιν ὑπερέχοντες αὐτῶν, διδάξωμεν αὐτοὺς οὐ τὸ ἐς τὴν ἡμετέραν εἰσβάλλειν ὄν λυσitelές, ἀλλὰ τὸ τὴν ἰδίαν ἀσινῆ καρποῦσθαι ἀγαπη-15 τόν καὶ προθύμως συναγωνισώμεθα κατὰ τόνδε τὸν πόλε- μον τοῖς ἡμετέροις βασιλεῦσι καὶ χρήμασι καὶ οὐκείαις καὶ τοῖς σώμασιν αὐτοῖς, τῇ τε τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας τιμῇ ἀπὸ τοῦ μὴ ὑπὸ τῶν βαρβάρων καταφρονεῖσθαι, ἢ ἀγαλλό-20 μεθα πάντες, βοηθῶμεν καὶ μὴ φεύγωμεν τοὺς πονοὺς. ἂ μὲν οὖν εἶπον, προθύμως ἄπτεσθαι τοῦ πολέμου παραινῶν ὑμῖν, οὐδὲ αὐτοὺς ἂν λογισαμένους ὡς οὐ καλῶς ἔχουσιν, Dἀντειπεῖν δοκῶ. ὅτι δὲ πρὸς τὴν ἴσην παρσεκεύασμαι καὶ αὐ- τὸς καὶ σπουδῆν καὶ προθυμίαν, ἐξ αὐτῶν ἔσται τῶν ἔργων

24. Ad oram MS. ἐξέσται. ED. P.

tia maiores vestri consueverunt, in hostes feramini. Nam illi, quod Moesos semper vincerent, tutius audentes, contemptim in eos invadebant: et nobis, si eorum virtutem alacritatemque aemulabimur, idem licebit. Multa porro ac non dubia victoriae pignora suppeditant. Primum enim copiae nostrae maiores sunt: deinde apparatus bellicus validior; multique de hoc consessu nostro regibus ipsorum et prudentia et fortitudine et rei militaris usu praestant. Adde quod pecunia, qua publica, qua privata, plus illis possumus: ea si hoc tempore non utimur, num quando cum emolumento nostro usuri simus, equidem dubito. Quoniam ergo rebus omnibus antesumus, doceamus illos, non in alienam provinciam irruere fructuosum, sed sua secure perfrii iucundum esse: et in hoc bello imperatores nostros et sumptu et servis et corpore ipso adiuvemus, et decus Romani principatus, quo gaudemus, a contemptu barbarorum, nullum laborem detrectantes, conservemus. Quae igitur de bello impigre capessendo dixi, ea vos quoque approbaturus puto. Me vero eodem ardore alacriter adiuvandi incensum esse, facta ipsa documento erunt. Fortitudine enim, intelligentia et bellandi scientia plerosque vestrum priores ferre,

την ἀπόδειξιν παραλαβεῖν. ἀνδρία μὲν γὰρ καὶ συνέσει καὶ Δ. C. 1322
 ἐμπειρία τῇ πρὸς τοὺς πολέμους πολλοῖς ἂν ὑμῶν συγχωρή-
 σαιμι τὸ πλεόν ἔχειν τῇ προθυμίᾳ δὲ τῇ κατὰ τὰ ἔργα καὶ τῷ
 ὑπὲρ τῆς τῶν δημοφύλων ὠφελείας καὶ τῆς βασιλείων τῶν ἡμε-
 5τέρων τιμῆς καὶ ἡμῶν αὐτῶν εὐδοξίας καὶ χρήματα καὶ οἰκέ-
 τας καὶ αὐτὸ τὸ σῶμα ἐπιδοῦναι, οὐδενὸς εἶναι δεύτερος ἀξιώ-
 ῶς οὖν οὐχ ὑπὲρ εὐδοξίας μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς εἰσέπειτα ἀσφα-
 λείας βουλευόμενοι, οὕτω καὶ ψηφισώμεθα καὶ ἀψώμεθα τοῦ
 πολέμου καὶ μὴ χείρους φαινώμεθα τῶν προγόνων, οὐ μετὰ P. 115
 10 πόνων καὶ κινδύνων τὸ μὴ ὑπὸ τῶν τοιούτων περιφρονησθαι
 παρέδοσαν ἡμῖν ἀλλὰ πολὺ φοβερώτερον νομίζομεν τὴν οὖσαν
 εὐδοξίαν ἀπραγμοσύνην ἂν ἀφαιρεθῆναι, ἣ κτώμενοι ἀτυχή-
 σαι." Τοιαῦτα μὲν ὁ μέγας δομέστικος εἶπεν. ὁ πρωτοστρά-
 τωρ δὲ μετ' αὐτὸν „μὴ νομίζετε" εἶπεν „ὡ παρόντες, τὸν
 15 μέγαν δομέστικον μόνον τοιαῦτα καὶ βουλευέσθαι καὶ προ-
 θυμείσθαι, ἀλλὰ καὶ ἡμῖν ἅπασι ταῦτα συνδοκεῖν· καὶ μὴ
 ἂν τὰ ἡμέτερα ὀρθωθῆναι, εἰ μὴ καὶ σπουδῆν καὶ τόλμαν
 ἀξίαν καὶ τῆς τῶν προγόνων καὶ ἡμῶν αὐτῶν ἀναλάβωμεν
 εὐδοξίας." τὰ ἴσα δὲ καὶ οἱ τῷ νέῳ βασιλεῖ συνόντες συν- B
 20 ἐπεψηφίσαντο πάντες. τοῖς δ' ἐν Βυζαντίῳ τῷ πρεσβυτέρῳ
 συνοῦσι βασιλεῖ ἀναγκαῖα μὲν οὐκ ἐδόκει τὰ εἰρημμένα· οὐ
 μέντοι καὶ ὡς ἀλυσιτελῆ ἐτόλμησαν φανερωῶς ἀντειπεῖν, ἀλλὰ
 πολλὰ ἐφεξῆς συνείραντες, ἕξ ὧν κατεσκευάζον ἀδήλως, ὡς
 • δεῖ τὴν ἀπραγμοσύνην μᾶλλον αἰρεῖσθαι, ἀνέστησαν ἀσύμ-

haud aegre concesserim : verum alacri ad opus voluntate et confe-
 rendis insuper ad utilitatem civium, ad imperatorum dignitatem, ad
 nostram ipsorum celebritatem sumptibus et servis domesticis et hoc
 ipso corpore meo nemini me secundum numerari volo. Ergo quasi
 non de gloria solum, verum etiam de futura securitate consultemus,
 ita sententias dicamus et ad bellum accingamur: neve a maioribus
 nostris degeneremus, quorum opera periculisque effectum est, ne ab
 istis contemni possemus: sed multo formidabilius arbitremur, partam
 claritudinem per desidiam posse amittere, quam in ea retinenda casus
 adversos experiri. Hactenus magnus domesticus, quem excipiens
 protostrator, Nolim cogitetis, inquit, vos, qui praesentes estis, haec
 tantummodo magnum domesticum consulere et ad ea promptum afferre
 studium: nobis quoque universis idem videri scitote: nec unquam
 res nostras feliciter ituras, ni diligentiam et animos maioribus nostris
 nostroque ipsorum nomine dignos susceperimus. His iunioris impe-
 ratoris comitatus ad unum assensit. At senioris optimates non duxe-
 runt pro necessariis quae dicebantur, tametsi ea palam ut inutilia
 coarguere non auderent: sed multa deinceps acervantes, quibus
 otium potius eligendum astruerent, discordes surrexerunt; quasi in
 tam perplexo negotio certum consilium reperire nequirent; reversa,

A. C. 1322 φρονοί ταῖς γνώμαις, τὸ μὲν ἴδοικεν, ἐξ ἀποριῶν τινων εἰς
 V. 93 ἀμνηχανίαν καθιστάμενοι, τὸ δ' ἀληθές, οὐχ ἂ τῷ κοινῷ λυ-
 σιτελεῖ, ἀλλ' ἂ αὐτοῖς ἰδίᾳ διαφέρει σκοποῦντες. ἐπικροῶντο
 δὲ καὶ οἱ βασιλεῖς ἐνδοθεν τῶν λεγομένων, ὄντες οὐ μα-
 κρῖν. βασιλεὺς μὲν οὖν ὁ νέος ἐφθέγγετο οὐδέν· ὁ δὲ γέ5
 C πρεσβύτερος τῶν μὲν αὐτῷ συνόντων ἀνανδρίαν τε πολλὴν
 κατεινώσκε καὶ ἀβουλίαν, τοὺς δὲ τῷ ἐγγόνῳ συνόντας ἐδυ-
 μαζε τῆς εὐβουλίας, καὶ τῆς ὑπὲρ τοῦ κοινῆ συμφέροντος
 σπουδῆς ἐπήνε· μάλιστα δὲ τὸν μέγαν δομέστικον συνετώς
 ἄγαν καὶ καιρίως βεβουλενμένον, καὶ ἀκριβεῖς ἔλεγε αὐτῷ10
 τοῦ πρὸς μητρὸς πάππου χαρακτήρα ἐνορᾶν, ὃς οὕτως ἦν
 τὰ τε δέοντα συνεῖναι ὄξυς καὶ ἐρμηνεύσαι ταῦτα ἱκανός
 καὶ καταπράττασθαι δραστηριώτατος· „ὡς παρ' ἐμοὶ κριτῆ,
 εἶγε ἐτελεύτων ἐξ ὄσφύος οὐκ ἔχων διάδοχον τῆς βασιλείας
 καταλιπεῖν, ἐκείνον ἂν συνεβούλευσα Ῥωμαίους προστήσασθαι15
 D δέαντων.” οὕτω μὲν ὁ βασιλεὺς τῶν μὲν κατέγνω, τοὺς ἐτέ-
 ρους δὲ ἤξιωσεν ἐπαίνων. αὐτὸς δ' ὅ,τι χρῆ πράττειν ἅμα
 τῷ νέῳ βασιλεῖ περὶ τοῦ προκειμένου ἐβουλεύοντο πολέμου.
 ἐξετάζοντες δὲ τὸν λόγον, ὃν πρὸς βασιλέα τὸν νέον ὁ βασι-
 λεὺς Μυσῶν μεμήνηκε Μιχαῆλ, (ὡς εἶσω ὀλίγου χρόνου δια20
 τὴν ἔσομένην αὐτοῖς φιλίαν συστρατενόμενοι πρὸς τοὺς ἐτέ-
 ρωθί που μαχοῦνται πολεμίους,) καὶ μηδὲν ἕτερον στοχάζε-
 σθαι δυνάμενοι, ἦ ὅτι Μιχαῆλ τὴν βασιλέως ἀδελφὴν, ἣ τῷ
 προβεβασίλευκίτι Μυσῶν συνῴκει, βούλεται γυναῖκα ἀγαγέ-
 σθαι, ἐπεψηφίζοντο τὸν μὲν βασιλέα τὸν νέον ἐξελεῖντα Βυ25

quod, communi posthabito, sua ipsorum compendia sectarentur. Non procul inde ex occulto imperatores hos sermones auscultabant, tacenteque iuniore, senior suos valde effeminatos atque inconsultos iudicabat: nepotis contra ut consilio bonos publicorumque commodorum cupidus suspiciebat atque commendabat. Inprimis vero magnum domesticum prudenter admodum et ad tempus accommodate consuluisse pronuntiabat: et se in illo avi materni expressam intueri imaginem, qui tam celeriter arripuisset, et tam idonee explicasset, et promptissime confecisset, quae res postulasset: ut decreverit, si absque successore ex se nato de vita exiret, Romanis suadere, illum potissimum sibi imperatorem praeficerent. Hunc in modum senior illos damna-
 bat, hos laudibus extollebat, et cum nepote de bello suscipiendo cogitationes suas communicabat. Cum autem verba perpenderent, quae Michael Moesorum rex imperatori iuniori renuntiari iusserat, (propter futuram inter eos amicitiam sociatis armis alicubi cum hostibus belligeraturos,) quoniam aliud divinare nihil poterant, quam eundem Michaelem Andronici minoris germanam sororem Theodo-
 ram, Sphentisthlabo regi defuncto antea nuptam, statuisset uxorem da-

ζαντίου, στρατιάν συναθροίσειν ὡς ἐς τὴν Μυσίαν δοβαλοῦν—A.C. 1322
 τα. εἰ μὲν οὖν ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς παρασκευῆς ὁ τῶν Μυ—P. 116
 σῶν πρεσβείαν πέμψας βασιλεὺς χωροίη πρὸς σπονδὰς ἐπὶ
 τῷ τὴν βασιλέως γῆμαι ἀδελφῆν, τὴν στρατιάν πάλιν κατὰ
 5 πόλεις διαλυθῆναι· εἰ δὲ μὴ ἐπικηρυκεύοιτο, ἄς τὴν Μυσίαν
 δοβαλεῖν. ἐπὶ τούτοις μὲν οὖν ὁ νέος βασιλεὺς ἐξῆλθε τοῦ
 Βυζαντίου καὶ συνήθροισε τὴν στρατιάν.

λθ'. Μεταξὺ δὲ συναθροιζομένου, ἐκ Μυσῶν βασιλέως B
 ἀφίκοντο πρὸς βασιλέα τὸν νέον πρέσβεις, ὁ Γρίδος καὶ ὁ
 10 Πάντιος, λέγοντες ὡς ὁ βασιλεὺς αὐτῶν βασιλεῦσι Ῥωμαίων
 ἐθέλων εἶναι φίλος, τὴν βασιλέως ἐγγμεν ἀδελφῆν, ἣ τῷ πρὸ
 αὐτοῦ βεβασιλευκότι Μυσῶν συνώκει, καὶ τὰ νενομισμένα
 ἐτελέσθησαν ἐπὶ τοῖς γάμοις. προσήκειν οὖν τὰς μὲν διαφο-
 ρὰς ἀπάσας καὶ προφάσεις τοῦ πολέμου ἐκποδᾶν γενέσθαι·
 15 αὐτοὺς δὲ εἰρημικὰς θεμένους σπονδὰς, τὸν ἐς αἰεὶ χρόνον
 ἀγαμίγνυσθαι Ῥωμαίους Μυσοῖς καὶ μηδὲν ἀλλήλους ἀδικεῖν, C
 ἀλλ' ὥσπερ ὑπὸ μίαν ἡγεμονίαν πάντα τελεῖν. ἀσμένως δὲ
 αὐτοὺς δεξάμενος ὁ βασιλεὺς καὶ δώροισι ἀμειψάμενος βασι-
 λικῶς, καὶ τὴν γεγενημένην ἐπιγαμίαν κατὰ γνώμην αὐτῷ γε-
 20 γογενησθαι εἰπὼν, εἶτα καὶ αὐτὸς πρὸς τὸν Μυσῶν βασιλέα
 καὶ κηδεστὴν τὸν Παλαιολόγον Ἀνδρόνικον τὸν μέγαν στρα-
 τοπεδάρχη καὶ Ἰωάννην τὸν Ἀπλησφάρχη πρέσβεις ἅμα συν-
 ἐξέπεμψεν αὐτοῖς βεβαιώσοντας τὴν εἰρήνην. καὶ διῆγον ἐν—V. 94
 σπονδοὶ οἱ Ῥωμαῖοι καὶ οἱ Μυσοὶ μέχρι πολλοῦ. τὴν τε στρα-
 25 τιάν ἐκέλευσεν ἐπ' οἴκου ἑκαστον διαλυθῆναι, καὶ τῷ πάμπω

cere, convenit, uti iunior extra Byzantium copias colligeret, in Moe-
 siam irrupturus. Si interea dum id molirentur, Moesia per legatos
 ob sororem eius ducendam ad foedus se offerret, milites oppidatum
 dimitterentur: si id non faceret, in incepto pergeretur. Post haec
 iunior imperator Byzantio exiens militem cogebat.

39. Dum exercitus conquiritur, adsunt oratores e Moesia Gri-
 dus et Pantzus, quorum oratio haec continebat: Regem ipsorum ex-
 petentem imperatorum Romanorum amicitiam, sororem imperatoris
 in matrimonium accepisse solenniaque nuptiarum consummata esse.
 Decere igitur discordias omnes et belli praetextus tolli e medio,
 Romanosque Moesis, percusso pacis foedere, in perpetuum coniungi
 et mutuum temperare ab omni iniuria et omnes velut sub uno prin-
 cipatu censi. Excepit eos libenter imperator donavitque regaliter,
 et affinitatem istam sibi optabilem accidisse testificatus est. Deinde
 ad eundem regem, iam sororis maritum, cum iisdem oratoribus
 Andronicum Palaeologum magnum stratopedarcham et Ioannem Aple-
 spharem ad pacem sauciendam misit; peratiteruntque Romani et
 Moesi in foederis communione diu. Militibus item domum redire

A.C. 1322 καὶ βασιλεὶ διὰ γραμμάτων τὰ γεγενημένα ἐδήλου. ἀλλὰ ταῦ-
 D τα μὲν τοῦτον συνηρέχθη τὸν τρόπον. τὸ δὲ ἐξ Ἑπερβορέων
 Σκυθικὸν πλήθει τε ἀναριθμητὸν σχεδὸν ὄν καὶ δυνατώτα-
 τον τῶν ἑκασταχοῦ ἐθνῶν, ἐν μὲν τοῖς παλαιότεροις χρόνοις
 δετησίως εἰς τὴν Ῥωμαίων εἰσβάλλον, τὰ μέγιστα ἐκάκου, τὸ 5
 προστυχὸν ἐξανδραποδιζόμενον ἅπαν. συνιδόντες δὲ οἱ βασι-
 λεῖς Ῥωμαίων, ὡς μάχη πρὸς αὐτοὺς διαγωνίζεσθαι ἀδύνα-
 τοι εἶεν, δώροισι καὶ φιλοφροσύναις τοὺς αὐτῶν θεραπεύον-
 τες σατράπας, τὸ μὴ ὑπ' αὐτῶν διαφθεῖρεσθαι ἐκαρποῦντο.
 μάλιστα δὲ αὐτοὺς ἐξημέρου καὶ φιλίως διετίθει πρὸς Ῥω- 10
 μαιούς τὸ ἐκ τῶν βασιλικῶν οἴκων γυναικας ἄγεσθαι ἑαυτοῖς
 P. 117 περιμάχητον γὰρ αὐτοῖς τὸ τοιοῦτο διὰ τὸ τὸν βασιλεῖα Ῥω-
 μαίων Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνων καὶ Περσῶν βασιλέως οἰε-
 σθαι διάδοχον εἶναι. ὃ δὴ καὶ οἱ Ῥωμαίων βασιλεῖς εἰδότες,
 παρθέτους τὴν ὄψιν διαπρεπεῖς, οὐκ εὖ γεγυνίας μόνον, ἀλλὰ 15
 καὶ ἐξ ἀσήμεων γενῶν ἐν τοῖς βασιλείοις ἐκτρέφοντες, ὡς θυ-
 γατέρας ἑαυτῶν, ὁπότε δέοι, τοῖς Σκυθῶν σατράπαις κατηγ-
 γύων. καὶ διὰ τοιούτων ἐπινοιῶν καὶ τρόπων θεραπευόμενοι
 ἐπὶ πολλοῖς ἔτεσιν οὐκ ἐσέβαλον εἰς τὴν Ῥωμαίων. τοῦ δὲ
 ἔτους, οὗ Μιχαὴλ ὁ Ῥωμαίων βασιλεὺς τῶν Παλαιολόγων 20
 δευτέρως ἐτεθνήκει, τὴν Μυσίαν Σκυθικὴν καταδραμόντες στρα-
 τιά, μέρος τι αὐτῆς καὶ τὴν Ὀδρυσῶν ἄχρι Ἀδριανουπό-
 B λεως ἐπῆλθε καὶ ἐξημίωσεν οὐ πολὺ, ἅτε καὶ τῆς στρατιᾶς
 ἐδαριθμίου οὐσης. τοῦ δὲ ἐπιόντος ἔτους, τοῦ νέου βασι-
 λέως διὰ τὸν πρὸς τὸν κάππον πόλεμον περὶ Βυζάντιον ἔστρα- 25

iussis, de tota re ad avum perscripsit. Et haec quidem isto modo
 evenerunt. Scythae autem ad montes Hyperboreos incolentes, infinita
 propemodum gens et omnium ubique gentium potentissima, prisca me-
 moria anniversarie fines Romanorum incursantes, plurimam cladem da-
 bant, quidquid occurrisset in servitute abripientes. Imperatores Ro-
 mani ad certamina cum illis miscenda parum se posse animadvertentes,
 muneribus et humanitate quadam eorum satrapas demulcendo vastita-
 tem ab iis redimebant: quos praecipue emolliabat et Romanis concilia-
 bat, quod ex imperatoria familia uxores nanciscerentur: hoc enim
 decertatione dignum ducunt; propterea quod imperatorem Romanum
 Alexandri Macedonum et Persarum regis successorem esse arbitran-
 tur. Scientes id Romani imperatores, eximia pulcritudine virgines,
 non generosas tantum, sed plebeias quoque in palatio alebant, et
 Scytharum satrapis, si quando peterent, collocabant: qui huiusmo-
 di commentis et tali ratione deliniti, per diu quieverunt. Sed quo
 anno Michael imperator Palaeologorum secundus e rebus humanis
 excessit, partem Moesiae et Odrysos usque Adrianopolin incurra-
 runt, haud magna cum pernicie, quod numero pauci erant. Anno
 sequenti, iunioris imperatore causa belli adversus avum iuxta Co-

τοπεδευμένον, Σκυδική στρατιά οὐκ ὀλίγη ἐς τὴν Ῥωμαίων A.C. 1322
 ἔσβαλοῦσα, πᾶσαν μὲν ἐπέδραμε τὴν Θράκην, ἐξήμίωσε δὲ
 οὐ πολλὰ διὰ τὸ τοὺς ἄρχοντας τῶν κατὰ Θράκην πόλεων
 τὴν ἔφοδον προγόντας, τοὺς κατὰ τὴν χώραν ἐσκεδασμένους
 5 ἀνδρώπους συστειλαί εἰς τὰς πόλεις. ἐβδόμης δὲ Ἰνδικτιωνῶς A. C. 1323
 ἰσταμένης, ἐκ τῶν Σκυθῶν δυοκαίδεκα μυριάδες ἐπέβαλλον εἰς
 τὴν Ῥωμαίων. ἐστρατήγουν δὲ αὐτῶν μυρίαρχοί τε καὶ χι-
 λίαρχοι κατὰ τὸν ἀριθμὸν, καὶ αὐτοκράτορες στρατηγοὶ δύο,
 Ταϊτᾶχ καὶ Τογλου Τοργάν. ἐχρόνισαν μὲν οὖν οἱ Σκύθαι C
 10 μάλιστα ἐν τῇ ἐσβολῇ ταύτῃ τεσσαρακοστῇ γὰρ ἡμέρᾳ μετ'
 αὐτὴν ἐν μέσῃ καθήμενοι τῇ Θράκῃ, αὐτὴν ἐδῆον καὶ πλη-
 θὺς τε ἀνδραπόδων εἶλον καὶ λείαν ἐτέραν οὐκ ἀριθμητὴν,
 καὶ τὰ μέγιστα ἐκάκωσαν τὴν βασιλείως γῆν. βασιλεὺς δὲ ὁ
 15 τὸς τὴν μὲν ὑπὸ Ῥωμαίους ἄπασαν οὐκ ἡδυνήθη συναθροῦ-
 ῖσαι στρατιάν, (δισεκεδασμένοι γὰρ κατὰ πόλεις ἐφύλαττον
 ἕκαστος τὴν αὐτῶν,) ὅσους δὲ ἐνῆν μάλιστα συναθροῦσας, ἀνι-
 χνεύων περιήει, εἶπον μέρει τινὶ τῆς Σκυδικῆς στρατιᾶς ἐν-
 τυχῶν, ὅσον ἂν ἐξῆ ἀμύναιτο αὐτούς. ἐπὶ πεντεκαίδεκα μὲν
 οὖν ἡμέραις τὸ αὐτὸ ἐποίει συνεχῶς μηδὲν δὲ ὧν ἠβούλετο
 20 ἀνύων, εἰς Ἀδριανούπολιν ἐλθὼν, τὸ μὲν πολὺ κατέλιπεν ἐκεῖ D
 τῆς στρατιᾶς διὰ τὸ τῶν ἐπιτηδείων τὴν πόλιν εὐπορεῖν, αὐτὸς
 δὲ τῆς στρατιᾶς ὀλίγους ἅμα τῷ μεγάλῳ δομωστικῷ παραλα-
 βῶν, τὴν ἐς Λιδυμότειχον ἦει. μετὰξὺ δὲ τῆς τε Ἀδριανοῦ
 καὶ αὐτοῦ, ἐν χωρίῳ τινὶ Προμουσοῦλου προσαγορευομένῳ,

5. A. C. 1324 ed. P. margo; sed in hunc annum initium certe
 indictionis septimae non incidit.

stantinopolin considente, ingens eorum multitudo Thraciam popu-
 labunda pervasit. Sed ideo parum nocuit, quod praefecti rem
 subodorati, per agros sparsim habitantes in oppida coegerant. Septima
 autem indictione inchoata, centum viginti millia se intulerunt cum
 myriarchis et chiliarchis suis; Taetach et Toglū Torgan summi erant
 eorum imperatores. Et hanc depopulationem, castris in media
 Thracia positis, diu, nempe ad quadraginta dies, exercuerunt: mul-
 tisque mortalibus servitute multatis et immani praeda capta, eam
 quammaxime attriverunt. Imperator nepos universonum exercitum con-
 gregare non potuit, quod eius bona pars in urbibus praesidarios
 agebat: congregato autem quantum licuit, operam dedit, ut mani-
 pulos hostium circumeundo iniurias pro viribus persequeretur. Quod
 cum diebus quinque denis continenter frustra fecisset, Adrianopolin
 concessit; ubi, quoniam ea urbs commeatu abundabat, maximam
 copiarum partem reliquit, paucisque et magno domestico assum-
 ptis, Didymotichum se convertit. Inter quam urbem et Adrianopo-
 lin apud Promusuli castellum in Scytharum globum, cum captis
 mancipiis et ingenti praeda venientem, inciderunt; quos pro natura

A.C. 1323 στρατιᾷ περιένυχον Σκυθικῆ, ἀνδράποδά τε καὶ λοιπὴν λείαν ἀγούσῃ πολλήν. οὕτω δὲ τοῦ τόπου παρασχόντος, τοὺς μὲν Ῥωμαίοις ἢ τῶν Σκυθῶν στρατιὰ ἦν καταφανής, οὐκέτι δὲ καὶ ἡ Ῥωμαίων αὐτοῖς. βουλευσαμένῳ δὴ τῷ βασιλεῖ ἅμα τῷ μεγάλῳ δομestικῷ, ἐδόκει ἐπιχειρεῖν αὐτοῖς, εἰ καὶ τρι-5 πλασίους ἢ καὶ πλείους τῶν σφετέρων ἐνομιζόντο στρατιωτῶν

V. 95 ἦσαν δὲ οὐ τρεῖς, ἀλλὰ καὶ δεκάκις τόσοι. ἦσαν γὰρ ἐγγὺς αὐτῶν καὶ ἕτεροι ἐστρατοπεδευμένοι, οὓς ἀφανεῖς ὁ Ἔβρος ἐποίει κειμένους παρ' αὐτῷ, οἱ προσεβοήθουν, γενομένης τῆς συμ- P. 118 βολῆς. οὕτω δὲ δόξαν, καὶ τοὺς στρατιωτάτας τὴν γνώμην ἐκοι-10 νοῦντο. ὡς δὲ καὶ αὐτοῖς ἐδόκει μαχητέα εἶναι, καὶ μᾶλλον ἦσαν προθυμότεροι τοῦ βασιλέως, τῶν ἵππων ἀποβάντες καὶ θεὸν ἐπικαλεσάμενοι, τοὺς μὲν ἀδίκως ἐπιστρατεύσαντας κολάσασθαι τῆς ἀδικίας, αὐτοῖς δὲ τιμωρῆσαι δικαίως ἀμνο-15 μένοις, σταυρῶν τε καθοπλίσαντες ἑαυτούς, ἔφιπποι γενόμενοι, ἐπῆσαν τοὺς βαρβάρους ἀτρέπτῳ καὶ παραβόλῳ φρονήματι. καὶ οἱ Σκύθαι ἰδόντες ἀντεπήεσαν καὶ αὐτοί· προσεβοήθουν δὲ καὶ οἱ ἐγγὺς ἐστρατοπεδευμένοι. καὶ γενομένης μάχης καρτερᾶς, θεοῦ συμμαχοῦντος τοῖς Ῥωμαίοις, ἐτρέφαντό τε τοὺς βαρ- B βάρους καὶ ἐνίκησαν κατὰ κράτος· καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτειναν20 αὐτῶν, τοὺς δὲ λοιποὺς ἀπέπνιξαν εἰς τὸν Ἔβρον ἐμβalόντες. διεσωθήσαν δὲ οὐ πλείους ὀκτώ καὶ εἴκοσι αὐτῶν, οἵτινες ἴσχυσαν διανῆξασθαι τὸν ποταμὸν. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τοὺς τε νεκροὺς σκυλεύσαντες τῶν πολεμίων, καὶ τὴν ἄλλην διαρπάσαντες ἀποσκευὴν, καὶ τὴν λείαν καὶ τοὺς αἰχμαλώτους λαβόντες,25 ἦγον εἰς Διδυμότειχον ἅμα τῷ βασιλεῖ. τῶν δὲ διασωθέντων

loci videbant ipsi quidem, sed ab illis minime videbantur. Consulto prius magno domestico, visum in eos impetum dare, tametsi amplius triplo plures apparebant: erant autem plures decies. Nam et alii iuxta tendebant, qui prope Hebrum latitabant et, pugna coepta, eos adiuvabant. Consilio militibus patefacto, cum congrueret illorum voluntas et sententia, seque imperatore ipso pugnandi cupidiores ostenderent, de equis descenderunt, Deum suppliciter orantes, ut tam iniquos praedatores punire et iniurias iuste se defendentium ulcisci vellet. Tum signo crucis communiti, rursum equos ascenderunt, constantique ac fidenti animo in barbaros se incitaverunt. Scythae cum his, qui haud procul considebant, viso Romano, contra gradum inferebant. Pugna atrox consenserit; Romani, Deo auxiliante, victores evadunt, partimque hostium mactant, partim in fugam vertunt, partim in flumen Hebrum compellunt ac summergunt: quorum octo et viginti tantum tranando vitam retinuerunt. Romani cadaveribus spoliatis vasisque et sarcinis direptis, cum praeda et captivis, duce imperatore, Didymotichum ingressi sunt.

βαρβάρων εἰς τὸ μέγα στρατόπεδον ἐλθόντων, ὡς τοῖς στρα- A.C. 1323
 τηγοῖς ἠγγέλθη τὸ συμβῆναι, στρατιὰν ἐκ τῶν ἀρίστων οὐκ ὀλί-
 γην ἐπιλεξάμενοι, ἀπέστειλαν καθ' ὃν ἡ μάχη τόπον ἐγεγόνει,
 ὡς ἂν εἰ μὲν ἐντύχοιεν τοῖς νικήσασιν Ῥωμαίων, ἀναμαχέ-
 55ωνται τὴν ἤτταν· εἰ δ' οὐκ, ἀλλὰ τοὺς τε σφετέρους θάψουσι C
 νεκρούς, καὶ εἴ τινας ἐν αὐτοῖς εὐρεθῶσιν ἐμπνέοντες τραυ-
 ματίαι, ἀνελόμενοι ἀζιώσωσιν ἐπιμελείας. ἐλθόντες δὲ καὶ
 ταφῆς ἤξιωκότες τοὺς νεκρούς, (ζῶντα γὰρ οὐδένα εὗρον,)
 πρὸς μὲν τὸ στρατόπεδον ἐπέστρεψαν οὐκέτι, τὴν δὲ πρὸς τὰ
 100ὶκοιλίαι φέρουσαν ἤγνον ὁδόν. ὡς δὲ ἠγγέλθη βασιλεῖ περὶ Μόρ-
 ξαν εἶναι Σκυθικὴν στρατιάν, Λιδυμοτείχου ἐξεληθὼν, ἤλαυν-
 εν ὡς εἶχε τάχους ἐπ' αὐτούς. διαβάντων δὲ αὐτῶν τὸν
 Ἔβρον κατὰ τὴν Τζερονομίαν λεγομένην πόλιν, ἐπεὶ καὶ ὁ
 βασιλεὺς κατὰ τὸν αὐτὸν διεβίβασε πόρον ἣν ἦγε στρατιάν,
 15ῆ κατὰ τὴν Ἀδριανούπολιν καταλειφθεῖσα παρὰ βασιλέως
 στρατιὰ ἅμα τοῖς σφετέροις ἄρχουσιν ἐνταῦθα προσέμιξαν D
 τῷ βασιλεῖ, συγκαίροντες μὲν αὐτῷ τῆς κατὰ τῶν βαρβάρων
 νίκης, ἀνιώμενοι δ' ὅτι καὶ αὐτοὶ μὴ παρήσαν, ἀλλ' ὑστέρη-
 σαν τῆς μάχης, καὶ ἐπεδίωκον ἐνωθέντες. γενόμενοι δὲ κατὰ
 20τὸν Τῦντζαν λεγόμενον ποταμὸν, τὴν μὲν Σκυθικὴν ἄρτι
 διαβῦσαν εὗρον στρατιάν. ὥσπερ δὲ καὶ πρότερον, τοῦ τό-
 που παρασχόντος, αὐτοῖς μὲν ἡ τῶν Σκυθῶν ἐρωᾶτο πᾶσα
 στρατιὰ, αὐτοὶ δὲ ἀθέατοι ἦσαν, πλὴν ὀλίγω ἐλασσόνων
 τῶν προτάκτων ἑκατὸν, ἐν οἷς καὶ αὐτὸς ἦν βασιλεὺς.

Barbari superstites ad exercitum reversi, infortunium suum ducibus
 narrarunt. Ii fortissimorum delectam manum in eundem locum,
 ubi proellum erat factum, miserunt: ut si Romanos reperirent,
 pugnam instaurarent victoresque vincerent: sin minus, certe cor-
 pora suorum exanimata tumultis mandarent; et si quos inter eos
 adhuc spirantes offenderent, relevatos curæ diligenti tractarent. Illi,
 sociis sepultura donatis, (vivum enim nullum invenerunt.) ad exerci-
 tum non redierunt, domum suam quisque abeuntes. Imperator, ut
 Scytharum copias iuxta Morram consistere didicit, Didymoticho quam
 potnit festinato in eos duxit. Qui cum Hebrum prope urbem Tzerno-
 mianum transiissent, et imperator suos eodem loco transiiceret, re-
 licti ab eo Adrianopoli una cum ducibus suis hic se cum illo coniun-
 xerunt, reportatam de barbaris victoriam gratulantes: verumtamen
 dolentes, non se in tempore pugnae huic affuisse, cum commilitonibus
 fugientes persecuti sunt. Ubi ad Tuntzam fluvium pervenerunt, Scy-
 thas modo transiisse significatum est. Ibi ob situm loci idem quod
 ante contigit. Quippe cum ipsi totum agmen Scythicum intueren-
 tur, ab illis tamen, exceptis paulo minus centum primanis, in
 quibus ipse imperator, non conspiciebantur. Visis Romanis, etiam

- A.C. 1323 οὗς ἰδόντες οἱ Σκύθαι, τῆς πορείας μὲν ἔσθησαν καὶ αὐτοὶ, οὐ μέντοι καὶ ἐχώρησαν πρὸς μάχην, τοῦτο μὲν, ὅτι
- A. C. 1324 καὶ ὁ ποταμὸς πλημμυρῶν ἦν ἤδη ἕαρος ἀρχομένου· τοῦτο
- P. 119 δ', ὅτι καὶ τῶν πολεμίων ἀφανῶν ὄντων ἐδεδοίκεσαν τὴν συμπλοκὴν, μὴ οὐκ ἀπαλλάξουσι καλῶς πλειόνων ἢ κατὰ σφᾶς ὄν-5
των. τοῖς Ῥωμαίοις τε ὁμοίως ἀλυσιτελεῆς τὸ κατὰ τῶν Σκυθῶν ἐφαίνετο χωρεῖν, οὐ δεκάκις ἀλλὰ περαιτέρω ὑπερέχοντας αὐτῶν τῷ ἀριθμῷ. ὁμως δὲ βασιλεὺς ἅμα τοῖς φαινομένοις Ῥωμαίων καὶ Τασπουγᾶς, εἰς τῶν παρὰ Σκύθαις στρατηγούντων, καὶ αὐτὸς ἅμα τοσοῦτοις βαρβάροις, ἐν ἑκατέροις μέρεσι γενό-10
μενοι τοῦ ποταμοῦ, διάλογόν τινα ἐποιήσαντο βραχύν. ἐρομέ-
- V. 96 νου γὰρ αὐτοὺς οἵτινες εἶεν τοῦ βαρβάρου, διὰ τίνος ἀπεκρίνατο τῶν διγλώσσων ὁ βασιλεὺς, ἀνθρωποὶ εἶναι καὶ αὐτοὶ θη-
Βρεῦσαι τι ζητοῦντες, ὡσπερ καὶ αὐτοὶ ποιοῦσιν. οὐ καλῶς δὲ ἔφασκεν αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς, οὐδὲ ἀνδρείων, ἀλλὰ ληστῶν ἔρ-15
γον ποιεῖν, ἀκήρυκτοί τε ἐπερχόμενοι καὶ γεωργοὺς ἐξανδραποδιζόμενοι, ἀνθρώπους οὐκ εἰδότας πολεμεῖν. ἔδει γὰρ αὐτοὺς μᾶλλον τὴν ἔφοδον αὐτῶν προκαταγγέλλοντας, στρατιώταις ἐντυγχάνειν εἰθισμένοις πολεμεῖν· κἂν αὐτῶν ἦτε κρείττους, οὐδὲν ἦν θανμαστόν, εἰ καὶ τούτους τοὺς ἀπολέμους ἐξηνδρα-20
ποδιζέσθε ἀθλον τῆς ἀρετῆς. Τασπουγᾶς δὲ οὐδὲν ἔφασκε τούτων εἶναι πρὸς αὐτούς· ὑπ' ἐξουσίαν γὰρ ὄντες, προστατόμενοι ἐπέρχεσθαι καὶ ἀπέκναι ἢ μένειν. ἡρώτα δὲ, εἰ αὐτοὶ
C εἶεν οἱ χθῆς καὶ πρῶην τῆς Σκυθικῆς στρατιᾶς μάχῃ κρατή-

ipsi pedem represserunt; sed ad certamen non processerunt, tum quod fluvius, vere iam procedente, redundaret, tum quod, hostibus nondum omnibus conspectis, metuerent, ne, si numero superati essent, parum honeste propellio defungerentur. Romani similiter cladem timebant, si plures decem partibus et amplius aggrederentur. Ceterum imperator cum primis illis Romanis et Taspugas unus e Scytharum ducibus cum totidem barbaris ex altera ripa fluminis brevem quandam dialogum habuerunt. Interrogante Scytha, quinam mortales essent, imperator per quandam Graecae et Scythicae linguae gnarum respondit, homines esse, qui quaerent, quemadmodum et ipsi, quod caperent. Eos autem non recte, neque viriliter facere: sed latrones imitari, qui, adventu suo celato, hostilem in modum grassarentur, et agricolis belli insuetis servitutem imponerent. Oportuisse impressionem suam denuntiare et cum militibus pugnare, assuetis pedem conferre: quos si vincerent, tum mirum non esse, si et hos imbelles praemium virtutis abducerent. Tum Taspugas, nihil hoc ad ipsos, qui sub aliena essent potestate; ut proinde iussi vel incursarent, vel abirent, vel manerent etiam. Percunctabatur deinde, ipsa nuperrime Scythicam manum congressi devicissent ac

σαντες καὶ ἀνελόντες. ὁ βασιλεὺς δὲ μὴτ' αὐτοὶ εἶναι, μὴτ' A.C. 1324
 ἀκηκοῦναι ἔφασκε περὶ τούτων· ἐνδέχεσθαι γε μὴν, ὥσπερ νῦν
 αὐτοῖς ἄν, εἰ μὴ κώλυμα ἦν ὁ ποταμὸς, συνέβη, ἑτέροις περι-
 τυχόντας τοὺς κρατηθέντας μάχῃ διαφθαρῆναι. οὕτως, εἶρηκεν
 5ῷ βάρβαρος, εἰκός· ἀδικίαν μέντοι τοὺς στρατιώτας ἐκείνους
 οὐδενὸς φρεισαμένουσ εἰργάσθαι, ἀλλὰ τοὺς μὲν ἀποπνίζοντας
 ἐν τῷ ρείθρῳ, τοὺς δὲ κατακοντίσαντας ἀφειδῶς. τοιαῦτα δια-
 λεχθεὶς ἀπῆλθεν, ὅτι Ῥωμαίων εἶη βασιλεὺς ὁ διαλεγόμενος
 αὐτοῖς ἡγροηκῶς. τὸ δὲ πολὺ τῆς στρατιᾶς ἔτι τῆ Ῥωμαίων
 10 ἰσικανὺς ἐνδιατρίψαντες ἡμέρας, ἐπανεζευξαν καὶ αὐτοί. φήμη
 μέντοι τις ἤρετο διὰ πάντων ὁμαλῶς, ὡς πρότερόν τε βασιλεὺς D
 ὁ πρεσβύτερος ἔχθει τῷ πρὸς τὸν ἕγγονον Σκυθᾶς ἐπάξαι Ῥω-
 μαίοις, καὶ νῦν οὐδὲν ἤττον, κρύφα διαπρεσβευσάμενος πρὸς
 αὐτούς, βουλόμενος ἀναστήσαι Θρακίην, ὅτι προσέκειτο τῷ νέῳ
 15 βασιλεῖ. εἶχε δὲ ὑγιᾶς οὐδὲν, ἀλλὰ καίτοι ὑπὸ πολλῶν φημι-
 σθεῖσα, τὸ ψεῦδος ἄκρατον εἶχεν. οὔτε γὰρ πρότερον οὐδ'
 ὄψτερον τῆς Σκυθικῆς αἰτίας ἐφόδου ἐγεγόνει.

μ'. Ὁ βασιλεὺς δὲ ὁ νέος κατὰ τὸ Διδυμότειχον καὶ P. 120
 τὴν Ἀδριανοῦ διέτριβε πόλιν· περὶ δὲ τὴν τοῦ σίτου μάλιστα
 20 συσχυομιδίην ἣ αὐτοῦ γαιμετὴ νόσῳ κατεσχέθη. διανοούμενος
 δὲ καὶ αὐτὸς εἰς Βυζάντιον ἀπελθεῖν, προέπεμψεν αὐτὴν, ἅμα
 καὶ διὰ τὴν νόσον· γενομένη δὲ ἐν Παιδεστίῳ; ἐπεὶ μὴ ἐδύ-
 νατο ἀντέχειν, ἐτεθνήκει ἑκαταδεκάτῃ κατὰ Αὐγουστον μῆνα B
 25 ἑβδόμῃς Ἰνδικτιῶνος, οὐδένα ἔχουσα ἐκ βασιλείως παῖδα. τὸν
 25 μὲν οὖν νεκρὸν αὐτῆς κομίσαντες εἰς Βυζάντιον, ἐν τῇ τοῦ

delevissent. Ad haec imperator, Neque ipsos esse, neque hac de
 re quidquam audivisse: fieri tamen potuisse, quod idem nunc ipsi
 paterentur, nisi fluvius in medio vetaret, ut in alios incidentes, pugna
 victi perierint. Assensit barbarus ut verisimili: crudeles nihilo mi-
 nus fuisse, qui neminis miserati, alios undis praefocarint, alios iacu-
 lis nullo discrimine confixerint. Haec locutus abscessit, nescius Ro-
 manum imperatorem verba secum fecisse. Pars autem magna Scy-
 tharum multis insuper diebus Thraciae immorata, tandem suis sedibus
 se reddidit. Fama communis percubuit, seniore imperatorem prius
 quoque illos contra iuniorum in provinciam induxisse, et nunc occulta
 legatione idem ausum, quo Thraciam, utpote illius studiosam, vasti-
 tati subiiceret. Sed ea fama nihil probabile continebat, et quamvis
 a multis iactata, merum mendacium erat; nec antea enim, nec postea
 in causa fuit, ut Scythae irrumperent.

40. Imperator nepos Didymotichi et Adrianopoli agebat, cum
 sub messem eius coniugem morbus invasit: quam, quod et ipse By-
 zantium cogitaret, etiam ob invaletudinem, praemisit. Cum Rhaede-
 stum venisset, defecta viribus, XVI. Kalendas Septembris, Indictione
 septima, nulla relicta sobole, in fata concessit. Corpus Byzantium

Cantacuzenus.

A.C. 1324 *Λιβὸς ἔθαναν μονῆ μεγαλοπρεπῶς καὶ βασιλικῶς. βασιλεὺς δὲ ὁ ταύτης ἀνὴρ τὴν ἐς Βυζάντιον βαδίζων, ἐνόησε καὶ αὐτὸς κατὰ τὰς αὐτὰς ἡμέρας, γενόμενος ἐν Βιζύῃ, καὶ προσέμεινεν ἡμέρας τινὰς ἐκεῖ διὰ τὴν νόσον. ἐπεὶ δὲ ἐβράϊσεν, εἶγετο τῆς ὁδοῦ, καὶ γεγονῶς κατὰ τὴν Ἡράκλειαν τῆς Θρακίας, συμβὰν οὕτω, τὴν τῆς βασιλίδος ἐπίθετο τελευταίην, καὶ ἐπέθνησεν ἐκεῖ ἐπὶ πεντεκαίδεκα ἡμέραις. ἔπειτα ἦκεν εἰς τὴν Κωνσταντίου, καὶ συνδιῆγεν αὐτόδι τῷ πρεσβυτέρῳ βασιλεῖ Cαῶρι Νοεμβρίου τῆς ὀγδόης ἰνδικτιῶνος. τῷ δὲ πρεσβυτέρῳ V. 97 βασιλεῖ ἐδόκει δεῖν εἶναι γυναῖκα μνηστεύσασθαι τῷ ἐγγόνῳ, 10 τοῦτο μὲν, ὅτι καὶ κατ' αὐτὸ τὸ τῆς ἡλικίας ἀκμαιότατον ἦν, (ἐπὶ γὰρ ἐπὶ τοῖς εἴκοσι μέχρι τότε γέγονεν ἔτη), ἄλλως δ' ὅτι οὐδὲ παιδὸς ἦν πατῆρ, ὃ τοῖς βασιλεῦσι τῶν ἀναγκαιοτάτων ἐπὶ τῷ διαδόχῳ τῆς ἀρχῆς ἔχειν δοκεῖ. ἔκουνοντο δὲ καὶ τῷ νέῳ βασιλεῖ τὴν γνώμην καὶ ἐπεχειρεῖ πείθειν, 15 μὲν τὴν ἐπὶ τῇ τετελευτηκυῖα λύπην ὑφαίρων, ἅμα δὲ καὶ τὰς αἰτίας ὡς ἀναγκαίας τοῦ δευτέρου γάμου προστιθεῖς. βασιλεὺς δὲ ὁ νέος ἐπὶ πᾶσιν ἐπέτρεπε τὴν κρίσιν τῷ πάππῳ, D ὡς ἐφ' οἷς ἂν αὐτῷ δόξῃ λυσιτελεῖν αὐτοῦ πεισθησομένου πάντως. σκοποῦμενοις δὲ αὐτοῖς, ὄθεν ἂν ἀγάγοντο τὴν βασι- 20 λίδα, ἐπίθοντο ὡς τοῦ τῆς Σαβωΐας ἀρχόντος, ὃν κόντον ἢ Λατίνων γλωττα καλεῖ, ἐπὶ νιῶ τελευτήσαντος καὶ θνηταρί,*

g. A. C. 1325 margo ed.P. ad h. l. perperam. 21. κόντον et in Graeco legitur et in C. Florentino animadverti; quippe sic Graeci plerumque nomina μετασχηματίζουσι et pro suo iure faciunt; sed mirum, unde Meursius, Gretserus et Pontanus acceperint, comitem dici Conto apud Italos. ED.P. Vid. Ducang. Gloss. Gr. s. v.

deportatum, in Libis monasterio magnifice et regia pompa funeratum est. Maritus in itinere per eosdem dies Bizyae minus belle habuit, ut ea propter aliquamdiu ibi subsisteret. Refectus, in viam se rursus dedit, et Heraclae praeter opinionem de obitu uxoris certior factus, ad dies quindecim illic luctui vacavit. Post Constantinopoli cum avo ad Novembrem usque Indictionis octavae mansit: qui secundam uxorem ei committendam censuit; et quia ipsum aetatis ver agitabat, septimum supra vicesimum natus annum, et praesertim quia liberos adhuc nullos susceperat: id quod imperatoribus propter successionem continuandam etiam atque etiam necessarium videri solet. Aperiebat igitur illi quod mente volutabat, et cum rationibus probabilibus moerorem ob defunctam uxorem ei detrahere, tum necessariis alterum matrimonium persuadere conabatur. Nepos totam rem eius iudicio permittebat, obtemperaturus per omnia, quae ille profutura statuisset. Circumspicientes, unde imperatricem sortirentur, comperiunt, principem Sabaudiae, quem Latinorum lingua conton, hoc est, comitem vocat, filio filiaque superstitibus, e vita migrasse: et filium

ὁ μὲν υἱὸς αὐτῶ τὴν ἀρχὴν διεδέξατο τοῦ πατρὸς, ἡ θυγατήρ A.C. 1324 δὲ ἀμνηστευτος ἔτι θαλαμεύεται παρὰ τῷ ἀδελφῷ. αὐτίκα γοῦν ἐπιλεξάμενοι πρέσβεις, τὸν τε παρακοιμώμενον Ἀνδρόνικον τὸν Τορνίκην καὶ τὸν ἐπὶ τοῦ στρατοῦ Τζουιὰν γτὲ Τζε-5 πλὲτ, Κύπριον μὲν ὄντα τὸ γένος καὶ καθ' αἷμα προσήκοντα τῷ ταύτης ὄγγι. ὑποτεταγμένον δὲ αὐτοῖς ἀπέστειλαν εἰς Σαβωῖαν, εἰ μὴ τιμι ἐτέρω ἐμεμνήσταντο ἡ κόρη, εἶγε καὶ τῷ ἀδελφῷ κατὰ γνώμην εἶη, ἄζοντες συνοικήσουσαν τῷ νέω βασιλεῖ. ἀφικόμενοι δὲ οἱ πρέσβεις ἐκεῖ, ἔτι μὲν ἀμνηστευτον P. 121

10 εὖρον περὶ ἧς ἦκον ἐκ μέντοι Φραντζας καὶ ἕτεροι μικρὸν πρὸ αὐτῶν τῆς αὐτῆς ἕνεκα ἦκον πρεσβείας ὡς τῷ σφετέρω μνηστευσόμενοι ὄγγι. ὁ δὲ τῆς μνηστευομένης ἀδελφὸς Σαβωῖας κόντος μᾶλλον εἴλετο τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων κατεγγυῆσαι τὴν ἀδελφὴν, καὶ μετὰ φιλοφροσύνης πολλῆς καὶ τομῆς προσδε-15 ξάμενος τοὺς πρέσβεις Ῥωμαίων, συνέθετο τὴν ἀδελφὴν ὡς βασιλέα πέμπειν. ἅμα δὲ τῷ βασιλίδᾳ Ῥωμαίων αὐτὴν ὀνομασθῆναι, τὴν τε δίαίταν αὐτῆς πᾶσαν πρὸς τὸ μεγαλοπρεπέστερον ἐνῆλλαξεν ὁ ἀδελφὸς, καὶ αὐτὸς οὐχ ἧ καὶ πρότερον B αὐτῇ προσεφέρτεο ὁμοίως. πρότερον γὰρ τῇ τε ἡλικίᾳ προέ-20 χων καὶ τῷ ἄρχων αὐτὸς εἶναι, καὶ τῆς ἀδελφῆς διὰ ταῦτα ᾤετο δεῖν κρατεῖν ἐπεὶ δὲ κατηγγύηται τῷ βασιλεῖ, κυρίαν ἑαυτοῦ τὴν ἀδελφὴν καὶ ᾤετο καὶ ὠνόμαζε, καὶ πρὸς τοὺς Ῥωμαίων πρέσβεις τοιαῦτα φιλοτιμούμενος διεξῆει, ὡς αὐτῇ μὲν καὶ διὰ τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν ἄλλην ἀρχὴν προσῆκε τῶν

4. Ντζουιὰν coni. ED. P. Idem observat, nomen Ziblet legi etiam apud scriptores Italos. γτὲ correxi pro τε.

quidem parenti in principatu successisse, filiam autem a viro integram domi adhuc apud fratrem diversari. Mox lecti legati, Andronicus Tornices magnus cubicularius, et dux militaris Ioannes de Zeplet Cypriota, qui regio sanguine oriundus, tum imperatoribus in obsequio erat, in Sabaudiam mittuntur, qui puellam, nisi alteri pacta sit, et si frater approbet, iuniori imperatori nupturam adducant. Nulli etiamnum promissam inveniunt. Ac tametsi paulo ante alii e Francia legati venerant, qui eam regi suo in connubium poscerent, nihilo minus Sabaudiae comes sororem imperatori despondere maluit. Quare humanissime et honorificentissime acceptis legatis, eam se missurum pollicetur: simulque cum nomine, imperatrix Romanorum, quo illam indigitat, totam vitae rationem ad illustriorem ei magnificentiam instituit: nec de cetero ut antea se erga ipsam gerit. Etenim ante id tempus, quod aetate antecederet essetque princeps ipse, credebat etiam sorori suae his de causis imperare debere. Verum ubi eam imperatori despondit, tum dominam suam et agnoscere et appellare coepit; legatisque gloriabundus dixit, et aetatis et principatus praerogativa spectata, decere quidem ipsum pri-

A. C. 1324 πρωτείων ἀντιποιεῖσθαι· ἐπεὶ δὲ, βουλομένον Θεοῦ, καὶ μείζονος δόξης καὶ ἀρχῆς ἐπελάβετο ἡ ἀδελφῆ, δέον εἶναι καὶ αὐτὸν στέργειν τὰ ἐψηφισμένα παρὰ Θεοῦ, καὶ κυρίαν ἑαυτοῦ
 C τὴν βασιλίδαν Ῥωμαίων ἡγεῖσθαι. καὶ γὰρ οὐ βάρβαροι μόνον, ἀλλὰ καὶ Ἴταλοι καὶ ὅσοι ἄλλοι ἄρχουσί τινων, τῆς Ῥωμαίων⁵ βασιλείαν καὶ ἑαυτῶν καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστος καὶ μείζονα καὶ περιφανεστέραν οἴονται.

A. C. 1325 μά. Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς, δευτέρᾳ ἰσταμένου Φεβρουαρίου τῆς αὐτῆς ὀγδόης ἰνδικτιῶνος, ὁ νέος βασιλεὺς παρὰ τοῦ πάππου καὶ βασιλέως ἐν τῷ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας¹⁰ Δεστέφθῃ ναῶ, Ἡσαΐου πατριαρχοῦντος. ἡ τοιαύτη δὲ βασιλικὴ τελετὴ τοῦτον γίνεται τῶν τρόπων. τῆς προθεσμίας ἐνοστάσης,

V. 98 καθ' ἣν ἤδη τέτακται τῷ θεῷ μύρω χρίειν τὸν βασιλέα, τοὺς ἐν ἀξιώμασι πάντας καὶ τοὺς ἐν τέλει καὶ τὴν στρατιάν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸν τῶν ἱερῶν τῆς ἐκκλησίας τῆς νέας ταυτησί¹⁵ Ῥώμης οἰάκων ἐπειλημμένον, ἐτι δὲ καὶ πανδημεὶ τὴν πόλιν τοῖς βασιλείοις ἅμα ἐφ' πάντας παρεῖναι δεῖ. περὶ δὲ δευτέραν ὥραν μάλιστα τῆς αὐτῆς ἡμέρας, τοῦ μέλλοντος χρισθήσεσθαι βασιλέως ἐπὶ ἀσπίδος καθισθέντος, ὁ βασιλεὺς καὶ πατὴρ τοῦ ἀναγορευομένου, εἶγε περίεστι, καὶ ὁ πατριάρχης τῶν ἐμπρο-²⁰ σθίων μερῶν ἐπιλαμβανόμενοι τῆς ἀσπίδος, τῶν δ' ἐπιλοιπῶν οἱ ἐν ἀξιώμασιν ὑπερέχοντες δεσπόται τε καὶ σεβαστοκράτο-

P. 122 ρες, εἶπερ εἰσὶν, ἧ οἱ ἐπιφανέστατοι μάλιστα τῶν συγκλητικῶν, καὶ μετεωρίσαντες ὡς ἐνὶ μάλιστα αὐτὸν ἅμα τῇ ἀσπίδι,

8. Totum hoc caput de coronationis ritu ad verbum fere in librum suum de officia transtulit Georgius Codinus. ED. P. 9. Antea Φεβρουάριου, quod ED. P. ex Italo fluxisse putat.

mas vindicare, quia tamen soror Dei nutu et decus et imperium maius adepta sit, in divina voluntate conquiescendum Romanorumque imperatricem dominam suam ducendam. Sane non barbari tantum, sed Itali quoque et alii, quibus imperia sunt, Romanorum regnum et suis et aliorum imperiis maius longeuque clarius existimant.

41. Per idem tempus, eadem indictione octava, quarto Nonas Februarias, nepos imperator ab avo in aede Sophiae, Esaia patriarchatum obtinente, coronatus est: quae quidem imperatoria initiatio tali modo peragitur. Instante die praefinita, qua constitutum est sacro unguento imperatorem inungere, omnes, qui aliqua dignitate funguntur, et proceres et milites, quin etiam ad sacra ecclesiae huius novae Romae gubernacula sedentem, populum insuper universum oriente luce ad palatium convenire oportet. Sub horam diei maxime secundam, imperatore inungendo super scutum elevato, imperator parens renuntiati imperatoris, si superest, et patriarcha anteriora scuti apprehendentes, latera autem et posteriora qui

τοὺς πλήθεσιν ἐπιδεικνύουσι τὸν βασιλέα πάντοθεν περιϊστα-Α. C. 1325
 μένοις. ἐπευφημησάντων δὲ αὐτῶν, καταθέντες ἄγουσιν εἰς
 τὸν ναὸν, ἔνθα δεῖ τὴν τελετὴν γενέσθαι. οἰκίσκου δ' ἐν αὐτῷ
 ξυλίνου τῆς τοιαύτης ἕνεκα χρείας προκατασκευασμένου, τὸν
 5 νέον εἰσάγουσι βασιλέα, καὶ τὴν πορφύραν καὶ τὸ διάδημα
 ἐνδιδύσκουσι, πρότερον τῶν ἀρχιερέων εὐλογούντων αὐτά.
 ἐπὶ δὲ τῆς κεφαλῆς οὐ νενομισμένον περιτίθεται τι, ἀλλ' ἡ
 στέφανος, ἡ ὅ,τι ἂν ἄλλο δοκῆ. τούτων δὲ γινομένων, ἡ θεία B
 τελεῖται μυσταγωγία. ἐχόμενα δὲ τοῦ εἰρημένου οἰκίσκου καὶ
 10 ἀναβάθρα ἐκ ξύλων προκατασκευάζεται καὶ αὐτῇ, καὶ περιει-
 λούσιν αὐτὴν πάντοθεν πέπλοις Σηρικοῦς ἑρυθροῦς· ὑπεράνω
 δὲ αὐτῆς κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν βασιλέων τίθενται θρόνοι
 χρυσοῖ οὐ κατὰ τοὺς εἰωθότας, ἀλλ' ἐπηρμένοι μάλιστα τῷ
 ὕψει, τέτταρας ἢ καὶ πέντε ἔχοντες ἀναβασμούς, ἐφ' οὓς, ἐξι-
 15 σόντες τοῦ οἰκίσκου, ἀναβαίνοντες καθίζουσι οἱ βασιλεῖς, ἢ
 γε μὴ εἰς, ἀλλὰ πλείους ὄσι. συναναβαίνουσαι δὲ αὐτοῖς καὶ
 αἱ βασιλίδες, καθίζουσι ἐπὶ θρόνων, αἱ μὲν προεστεμμένοι τὰ
 στέμματα περικείμεναι, ἡ μέλλουσα δὲ στεφανηφοροῦσα. πρὸ C
 δὲ τῆς τοῦ τρισαγίου θείας ὑμνολογίας ἄνευσιν ἐπὶ τὸν ἄμ-
 20 ρωνα ὁ πατριάρχης τῶν ἀδύτων ἑξίων. συνανέρχονται δὲ αὐτῷ
 καὶ τῶν τῆς ἐκκλησίας ἀρχόντων οἱ ἐπιφανέστεροί, τὰς ἱερὰς
 καὶ αὐτοὶ ἐνδεδυμένοι στολάς· οὓς ἀποστέλλων προσκαλεῖται
 τοὺς βασιλέας. οἱ δ' εὐθὺς ἔξανιστάμενοι τῶν θρόνων, ἐπὶ

dignitate antistant despotae et sebastocratores, si sunt, alioqui prin-
 cipum nobilissimi, ipsumque cum scuto in altum quantum possunt
 tollentes, undique circumfuso populo ostentant. Post faustam accla-
 mationem eum deponunt, atque in templum, in quo solenni ritu
 coronandus est, deducunt. Ubi parvula domus, ad hunc usum e li-
 gno praeparata, in quam introducitur novus imperator: ibi eum
 purpura et diademate prius per episcopos consecratis induunt. Ca-
 piti non certum quid ac definitum imponitur, sed vel sertum vel
 aliud, quod videtur. Dum haec fiunt, sancta missa habetur. Proxime
 domunculam iam dictam pulpitem aequae e ligno paratum est, quod
 undique velis sericis rubris circumdatur. Super illo throni collo-
 cantur aurei pro imperatorum numero: non quales alii eorum throni
 sunt, sed excelsi admodum quae quatuor aut quinque gradibus,
 quos domicilio egressi imperatores, si plures fuerint, conscendunt
 et in iis cohsidunt. Ascendunt tabulatum simul imperatrices et suos
 item thronos occupant: quae prius coronatae fuerant, coronam; co-
 ronanda autem sertum in capite ferens. Iam vero antequam divinus
 trisagii hymnus decantetur, ex adytis egrediens patriarcha, ambo-
 nem. sive sacrum suggestum ascendit, cum illustrioribus ecclesiae
 principibus, qui et ipsi sacris stolis cooperti sunt, quos ad impera-
 tores accersendos mittit. Illi confestim e solis surgentes, ad ambo-

- A. C. 1325 τὸν ἄμβωνα χωροῦσι. σιωπῇ δὲ βαθεῖα καὶ ἀταραξία τὸ πλῆθος κατέχει πᾶν. ὁ δὲ πατριάρχης τὰς ἐπὶ χρίσει τῶν βασιλέων συντεθειμένης δίεισιν εὐχὰς, τὰς μὲν ἡσυχῇ καθ' ἑαυτὸν, ἔστι δ' αἷς καὶ εἰς ἐπήκουον πάντων, καὶ τῷ χρισθησομένῳ ἐξιλάσκεται τὸ θεῖον. μετὰ τοῦτο δὲ ὁ μέλλων χρισθῆσεσθαι βασιλεὺς τὸ ἐπικείμενον, ὅ,τι ἂν ἦ, τῇ κεφαλῇ ἀφαιρεῖ. νενομισται δ' αὐτίκα πάντας, ὅσοι πάρευσιν ἐντὸς τοῦ ναοῦ, γυμναῖς καὶ αὐτοὺς ἐστάναι κεφαλαῖς. ὁ πατριάρχης δὲ τῷ θεῖῳ μύρῳ σταυροειδῶς χρίει τὴν βασιλέως κεφαλὴν, ἐπιλέγων μεγάλη φωνῇ ἄγιος. διαδεχόμενοι δὲ οἱ ἐπὶ τοῦ ἄμβωνος ἰστάμενοι τὴν φωνὴν, ἕκ τρίτου καὶ αὐτοὶ λέγουσιν ἄγιος. ἐφεξῆς δὲ καὶ πᾶν τὸ πλῆθος τὸ αὐτὸ ἐπιφωνοῦσι τσοσαντάκις. μετὰ τοῦτο τῶν ἀδύτων ἐντὸς παρὰ διακόνων τὰς ἱεράς ἐνδεδυμένων στολὰς κατεχόμενον τὸ στέμμα, (οὐ γὰρ ἐπὶ τῆς ἱεράς, ὡς τινὲς φασί, τραπέζης κεῖται,) ἄγουσιν ἐπὶ τὸν ἄμ-15 βωνα. καὶ εἶγε πάρεστι προεστεμμένος βασιλεὺς, ἅμα τῷ πατριάρχῃ τὸ στέμμα λαβόντες, ἐπιτιθέασι τῇ κεφαλῇ τοῦ νέου
- P. 123 βασιλέως, καὶ ἐκφωνεῖ ὁ πατριάρχης ἄγιος. διαδεχόμενοι V. 99 δὲ οἱ ἐπὶ τοῦ ἄμβωνος, ἕκ τρίτου λέγουσιν αὐτοὶ τε καὶ πᾶν τὸ πλῆθος ὃν τρόπον ἐπὶ τοῦ μύρου. εἶτα ἐπιλέγει πάλιν ὁ πατριάρχης εὐχὰς, καὶ κατέρχεται τοῦ ἄμβωνος ὁ βασιλεὺς, οὐκ ἔξ οὐπερ ἀνῆλθε μέρους, ἀλλ' ἕκ τοῦ πρὸς τὸν σωλέαν τετραμμένου. εἰ μὲν οὖν συμβῆ μὴ κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν ἔχειν γυναῖκα τὸν βασιλέα, εὐθὺς ἐπὶ τὴν ἀναβάθραν ἀναίω,

22. ὁ σωλέας pars templi. De hac voce Gretserus ad Codinum. ED. P. Add. Ducang. CP. Christ. L. III. p. 64., qui soleam docet pavementum fuisse eminentius ante sacrarium, ubi erat altare.

nem vadunt: populus universus altum quietissime silet. Patriarcha preces ad imperatorum unctionem compositas, alias summissa, alias clara voce, omnibus audientibus, ordine recitat, ac Deum ei, qui unguendus est, propitiat. Tum novus imperator tegmen capitis quodcumque fuerit, deponit, et quotquot in templo adsunt solenni more, nudatis verticibus, astant. Patriarcha in formam crucis verticem imperatoris sacro unguento perlinit, et elata voce addit: sanctus, quam excipientes qui in ambone stant, ter pronuntiant: quod deinde populus similiter facit. Postea coronam, quam in adytis Diaconi sacras stolas ferentes tenent, (nec enim, ut quidam aiunt, super mensam sacram reponitur,) ad ambonem portant. Quod si adest imperator antea coronatus, cum patriarcha novo imperatori coronam imponit, et exclamat patriarcha: dignus. Idem tertium exclamant qui in ambone sunt, et post eos populus: perinde, ut post unctionem fiebat. Tum rursus patriarcha preces recitat, descenditque ex ambone imperator, non qua parte ascenderat, sed versus soleam. Si forte

ἐπὶ τοῦ θρόνου καθίζει πάλιν εἰ δ' ἔχει, τότε καὶ αὐτὴν ἀνάγ- A.C. 1325
 κη στεφθῆναι πᾶσα. διὸ καὶ ἐξανισταμένην τοῦ θρόνου, δύο
 τῶν γνησιωτάτων ἐκατέρωθεν λαβόμενοι συγγενῶν, ἧ εἰ μὴ Β
 γησίους ἔχοι, ἐκτομίαι τοσοῦτοι τῆς ἀναβάθρας τε κατάγουσι
 5 καὶ φέροντες ἰστάσι πρὸ τοῦ σωλέου. κατερχόμενος δὲ ὁ βασι-
 λεύς, τὸ δι' αὐτὴν ἠϋτρεπισμένον στέμμα λαμβάνων ὑπὸ γνη-
 σίων τινῶν ἢ ἐκτομιῶν κατεχόμενον, καὶ αὐτὸ ἐπιτίθει τῇ
 κεφαλῇ τῆς γυναικός· ἢ δὲ τὸν ἄνδρα καὶ βασιλέα προσκυνεῖ,
 δουλείαν ἠμολογούσα. ὁ πατριάρχης δὲ παρὰ τὸν σωλέαν ἰστά-
 10 κόμενος καὶ αὐτὸς, ἐπιλέγει εὐχὴν ὑπὲρ τε τοῦ βασιλέως καὶ
 βασιλίδος καὶ τοῦ ὑπηκόου παντός. οὕτω μὲν οὖν καὶ ὁ βασι-
 λεύς τὴν ἰδίαν γυναῖκα στέφει. εἰ δὲ συμβῆῖ προεστεμμένον
 εἶναι τὸν βασιλέα, ἐπὶ τῆς τῶν γάμων τελετῆς ὁ βασιλεὺς τὴν C
 ἰδίαν ὡσαύτως στέφει γυναῖκα. αὐθις δὲ ἀμφοτέροι ἐπὶ τὴν
 15 ἀναβάθραν ἀνερχόμενοι, κάθονται ἐπὶ τῶν θρόνων, τῆς ἄλλης
 μυσταγωγίας τελουμένης. ᾄδομένον μέντοι τοῦ τρισαγίου ἢ
 τῶν ἀποστολικῶν γραφῶν ἢ τῶν θείων λογίων ἀναγινωσκομέ-
 νων, ἀνίστανται καὶ αὐτοί. ἐξ ἑκατέρων δὲ τῶν τοῦ ναοῦ με-
 ρῶν ἐπὶ ξυλλήνων ἀναβαθρῶν εἰς αὐτὸ τοῦτο πεποιημένον οἷ
 20 πρῶτοψάλλται ἰστάμενοι καὶ δομῆστικοι λεγόμενοι, καὶ ἕτεροι
 τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως ᾄδειν εἰδότες, οὓς ἐπὶ τῆς τοιαύτης
 τελετῆς κράκτας ἔθος ὀνομάζειν ἔστι, μέλη τινὰ ᾄδουσιν
 ἔξῃπτης συντεθειμένα ἀρμόζοντα τῇ ἑορτῇ. τῆς μεγάλης δὲ

20. Dicebantur illi *domestici cantorum*. ED. P.

illo tempore caruerit uxore, recta conscenso throno, iterum sedet:
 si habet, omnino et illam corona insigniri necesse est. E throno
 itaque surgentem duo e propinquissimis dextra laevaque eam pren-
 santes, aut, si illi desint, eunuchi de anabathra deducunt, et ante
 solem constituunt. Tum descendit de ambone imperator, et para-
 tam illi coronam a propinquis aut eunuchis, eam similiter tenentibus,
 accipiens, uxoris capiti imponit: quae maritum imperatorem adorans
 ita se illi subiectam profitetur. Patriarcha vero ad solem consistens pro
 imperatore, imperatrice et eorum populis preces pronuntiat. Hoc igitur
 modo imperator coniugem suam coronat. Si antea corona ipse indutus
 fuit, inter sacra nuptiarum id facit. Coronati ambo qua dictum est ce-
 rimonia, denuo anabathram ascendentes, in thronis resident. Dum re-
 liquum missae absolvitur et trisagion cantatur, aut de apostolicis litteris
 sacrisve scripturis aliquid recitatur, et ipsi assurgunt. Ex utraque vero
 templi parte super ligneis anabathris, ad hoc ipsum comparatis, stantes
 protopsaltae, qui domestici vocantur, et ceteri ordinis ecclesiastici,
 qui cantare norunt, quos in talibus sacris clamatores appellari mos
 est, cantica quaedam de industria ad huius diei festi celebritatem
 confecta modulantur. Quando autem in sacra mystagogia iam tem-
 pus est, ut instituaturs processio, quae μεγάλη εἰσοδος appella-

- A. C. 1325 εἰσόδου ἐπὶ τῆς ἱερᾶς μυσταγωγίας λεγομένης ἥδη ἀρχομένης, Δοὶ τῆς ἐκκλησίας ἐπιφανέστεροι τῶν διακόνων ἐρχόμενοι προσκαλοῦνται τὸν βασιλέα ὁ δὲ εἰς τὴν λεγομένην πρόθεσιν, ἔνθα τὰ ἅγια κεῖται, ἔρχεται μετ' αὐτῶν. ἔξω δὲ ἰστάμενος τῆς προθέσεως, περιβάλλεται μανδύαν χρυσοῦν ἐπὶ τὸ διαδήμας καὶ τὴν πορφύραν. καὶ τῇ μὲν δεξιᾷ χειρὶ κατέχει σταυρὸν, ὃν ἔθος κατέχειν ὅσον ἂν χρόνον τὸ στέμμα φορῆ, τῇ δὲ λαίᾳ νάρθηκα φέροντες ἐγχειρίζουσιν, ὥστε τὰξιν ἐκκλησιαστικὴν τὴν τοῦ δεποτάτου λεγόμενου ἐπέχειν ἃ ἀμφοτέροις ἔχων, τῆς εἰσόδου πάσης ἡγεῖται τῆς ἱερᾶς. ἔξ ἑκατέρων δὲ αὐτοῦ ἰο μερῶν κατὰ τὰ πλάγια οἱ τε τοὺς πελέκεις ἔχοντες Βάραγγοι
- P. 124 προσαγορευόμενοι, καὶ νέοι τῶν εὐπατριδῶν περὶ ἑκατὸν ὀπλισμένοι διαπρεπῶς παρέπονται ἢ καὶ ἀνοπλοὶ κατ' εὐθείαν δὲ μετ' αὐτὸν οἱ τε διάκονοι ἐφεξῆς ἔπονται καὶ οἱ ἱερεῖς, ἐπιπλά τε καὶ σκευὴ τῶν ἱερῶν καὶ αὐτὰ τὰ ἀγιώτατα ἐπιφερόμενοι. 15 τὸν δὲ ναὸν περιελθόντες κατὰ τὸ ἔθος, ἐπειδὴν γένοιτο ἐν τῷ σωλέα, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἐστᾶσιν ἐκτός, αὐτὸς δὲ μόνος εἰσερχόμενος τὸν σωλέαν, τὸν πατριάρχην ἐπὶ ταῖς ἱεραῖς κυκλίσιν ἐστηκότα εὐρίσκει. προσαγορευόμενοι δὲ ἀλλήλους, ὁ πατριάρχης μὲν ἐσωτέρω, ἔξω δ' ὁ βασιλεὺς περιμένουσιν. 20 ἐστῶτες· εὐθὺς δὲ ὁ μετὰ τὸν βασιλέα τῶν ἄλλων ἡγούμενος Β διακόνων, τῇ δεξιᾷ μὲν κατέχων θυμιατὸν, τῇ δ' ἑτέρα τὸ

9. Al. διποτάτου et δαιποτάτου. ED. P. Vid. Ducang. Glossar. Graec. p. 208. 11. Barangi milites praetoriani ex Anglia; ut patet ex libro de aulae CP. officiis. ED. P. Vid. Reiskius ad Constant. Porph. p. 149. sq. 19. κυκλίσιν em. ED. P. pro κυκλίσιν. Ducang. CP. Christ. L. III. p. 62.

tur, qua panis et vinum consecranda ad altare deferuntur, honoratioribus ecclesiae diaconi accedentes, imperatorem vocant, et is cum illis ad locum, quae prothesis dicitur, ubi res ad sacra facienda necessariae sunt positae, accedit. Stans autem adhuc foris, pallium circulis aureis depictum supra diadema et purpuram induit: ac dextra quidem gestat crucem, quam gestare solet quamdiu coronam gestat; sinistrae ferulam tradunt, ut munere fungatur ecclesiastico eius, qui deputatus appellatur. Haec manibus tenens, tota pompa praecedit. Ad utrumque latus Barangi cum securibus, et claro sanguine iuvenes armati aut etiam inermes circiter centum composite sequuntur, rectaque post ipsum linea diaconi et sacerdotes ordine incedunt, sacra vasa et instrumenta cum reliquiis et ipsam eucharistiam ferentes. Templo de more circuito, ubi ad solem veniunt, alii quidem omnes foris manent, imperator solus ingressus, patriarcham ad sanctas fores stantem invenit. Postquam consalutarunt, patriarcha intus, imperator foris stans, expectant. Protinus qui pone imperatorem alios diaconos antecedit, dextra tenens thu-

τοῦ πατριάρχου λεγόμενον μαφόριον, τὸν βασιλεῖα παριῶν θυ- A. C. 1325
 μιᾷ κλίναςτος δὲ αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν, ὁ διάκονος εἰς ἐπήκοον
 πάντων „μνησθεὶς κύριος ὁ θεός” λέγει „τοῦ κράτους τῆς
 βασιλείας ὑμῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ πάντοτε, νῦν καὶ ἀεὶ
 5 καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων,” ἐπιλέγων καὶ τὸ ἀμήν. V. 100
 ἐφεξῆς δὲ καὶ οἱ λοιποὶ διάκονοι παριόντες καὶ ἱερεῖς λέγουσι
 τὸ αὐτό. τούτου δὲ τελεσθέντος, ὁ βασιλεὺς τὸν πατριάρχην
 προσαγορεύσας, ἀποδύεται τὸν μανδύαν. καὶ τὸν μὲν ὁ τῆς
 ἐκκλησίας ῥαιφερενδάριος ἀποφέρεται, (οὕτω γὰρ ἔθος) ὁ βα- C
 100σιλεὺς δ’ ἐπὶ τὴν ἀναβάθραν ἀνερχόμενος, ἐπὶ τοῦ θρόνου
 κάθηται πάλιν, τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως τῆς τε προσευχῆς
 τοῦ πάτερ ἡμῶν λεγομένων, καὶ τῆς ὑψώσεως γινομένης τοῦ
 δεσποτικοῦ καὶ ἁγίου σώματος, ἀνιστάμενος. τῆς ὑψώσεως δὲ
 τελεσθείσης, εἰ μὲν ἀνεπιτηδείως πρὸς τὴν τῶν ἁγιασμάτων
 15 κοινωνίαν ὁ βασιλεὺς ἔχει, μέχρι συμπληρώσεως τῆς θείας
 μυσταγωγίας κάθηται ἐπὶ τοῦ θρόνου· εἰ δὲ παρεσκευάσται
 πρὸς τοῦτο, πάλιν αὐτὸν οἱ διάκονοι ἐρχόμενοι προσκαλοῦν-
 ται καὶ μετ’ αὐτῶν εὐθύς εἰσεσιν εἰς τὰ ἄδυστα, καὶ θυμια-
 20 τοῦ αὐτῷ διδομένου, τὴν ἱερὰν τράπεζαν πρῶτα μὲν κατὰ
 25 ἀνατολὰς θυμιᾷ, εἶτα πρὸς ἄρκτον καὶ μετὰ τοῦτο πρὸς ἐσπέ-
 ραν καὶ τέταρτον πρὸς μεσημβρίαν βλέπων πάλιν δὲ πρὸς D
 ἀνατολὰς θυμιᾷσας, θυμιᾷ καὶ τὸν πατριάρχην προσαγορεύ-
 σας δὲ αὐτὸν ὁ πατριάρχης καὶ τῆς χειρὸς αὐτοῦ λαβὼν τὸν

1. ἠμοφόριον conl. Intrp., sed ED. P. recte nihil mutandum
 dicit. Vid. Ducang. ad Alexiadem p. 329. 3. λέγει scripsi
 pro λέγειν.

ribulum, sinistra humerale patriarchae quod dicitur, accedens impe-
 ratorem thure vaporat. Quo caput inclinante, diaconus sublata voce
 inquit, Memor sit dominus Deus potentiae imperii vestri in regno
 suo ubique, nunc et semper et in saecula saeculorum; addens: Amen.
 Deinceps et reliqui diaconi ac sacerdotes adeuntes, idem compre-
 cantur. Hoc perfecto, imperator rursus salutato patriarcha, penulam
 deponit, quam pro consuetudine ecclesiae referendarius aufert; de-
 nuoque anabathram ascendens, in throno considit, sub symbolo fi-
 dei, oratione dominica et elevatione dominici et sacri corporis ex-
 surgens. Facta elevatione, imperator si ad sacram communionem
 paratus non est, usque ad finem sacrae mystagogiae in throno sedet;
 si paratus, venientes diaconi eum rursus accersunt: quibuscum sta-
 tim in adyta ingreditur, traditoque sibi thuribulo, sacrae mensae
 suffitum facit, primum quidem ad orientem, tum ad septemtrionem,
 post ad occidentem, et tandem ad meridiem respiciens. Dumque
 iterum ad orientem thuris fumum spargit, in ipsum quoque patriar-
 cham id facit; qui imperatorem salutans deque eius manu thuribu-
 lum capiens, illum vicissim suffitu honorat. Post haec coronam de

- A. C. 1325 θνηματόν, ἀντιθνημῖ καὶ αὐτόν αὐτός. μετὰ δὲ τοῦτο τὸ στέμμα τῆς κεφαλῆς περιελάμενος ὁ βασιλεὺς, ἐχειρίζει τοὺς διακόνους. ὁ δὲ πατριάρχης εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶ τοῦ δεσποτικοῦ σώματος ἐπιδίδωσι μερίδα· μετασχὼν δὲ αὐτῆς, καὶ τοῦ ζωοποιοῦ αἵματος κοινωνεῖ, οὐ λαβίδι, καθάπερ οἱ πολλοί, ἀλλ' αὐτῶ κρατῆρι τὸν τῶν ἱερωμένων τρόπον. τό, τε στέμμα περιθέμενος αὐθις, ἔξεισι τῶν ἀδύτων. τελεσθείσης δὲ τῆς μυσταγωγίας, τοῦ διαδιδόμενου τοὺς πλήθουσιν ἀγιάσματος αὐθις μετασχὼν, καὶ παρὰ τοῦ πατριάρχου καὶ τῶν παρόντων
- P. 125 τῶν ἀρχιερέων εὐλογηθεῖς, καὶ περιπτυσσόμενος αὐτῶν τὰς 10 χεῖρας, ἄνεισιν εἰς τὰ λεγόμενα κατηχούμενα, ὡς ἂν ἐξ ἀποπικου παρὰ πάντων ὁρώμενος εὐφημηθεῖη. τελεσθέντος δὲ καὶ τούτου, κατελθὼν ἐκεῖθεν αὐτός καὶ ἡ βασιλεὺς μόνοι, τῶν ἄλλων ἀπάντων ἐπομένων περὶ, ἔφιπποι χωροῦσι πρὸς τὰ βασιλεια· τραπεζῆς δὲ ἡτοιμασμένης ἐκεῖ στεφηφοροῦντες καθήμενοι εὐωχοῦνται· διακονεῖται δὲ αὐτοῖς ὁ μέγας δομέστικος τὰ πρὸς χρεῖαν, ἂν δὲ μὴ ἦ μέγας δομέστικος, ὁ δεσπότης. τὰς δ' ἐφεξῆς ἡμέρας δέκα πλείους ἢ ἐλάττους, (οὐ γὰρ ἀριθμὸς νεόβμισται· τῶν τῆς ἑορτῆς ἡμερῶν, ἀλλ' ὅπως ἂν βασιλεὺς δοκῆ,) τὸ μὲν διάδημα καὶ τὸ στέμμα καὶ τὴν πορφύραν ἐν τοῖς βασιλικῶν ἀποτίθενται ταμιεῖοις, ἐσθῆτας δὲ ἑτέρας περιβεβλημένοι λαμπρὰς καὶ βασιλικὰς, ἑορτάζουσι λαμπρῶς· ἀρίστων τε παρασκευαζομένων πολυτελῶν, οἱ συγκλητικοὶ πάντες καθήμενοι ἄριστῶσιν, ὁρώντων τῶν βασιλέων καὶ εὐωχομένων καὶ αὐτῶν ἐν ἰδίᾳ τραπεζῆ. διακονεῖται δὲ αὐτοῖς ὁ ἐπὶ τῆς βασιλικῆς 15

capite suo auferens imperator, diaconis tradit: cui patriarcha in manum dat partem corporis dominici; factusque eius particeps, etiam de sanguine vivifico communicat, non quomodo vulgus et cochleario, sed ipso calice sacerdotum more. Corona in caput reposita, ex adytis progreditur. Mystagogia finita, distributae populo sanctificationis rursus particeps effectus, et a patriarcha praesentibusque episcopis benedictione impertitus, et dexteras eorum apprehensas osculatus, in locum, qui Catechumena vocatur, ascendit, ut ab omnibus e longinquo conspectus, faustis acclamationibus excipiatur. Hoc etiam consummato, descendit, ipseque et Augusta soli equis insidentes, ceteri omnibus pone ambulantes, in palatium portantur. Ibi instructa mensa, magno domestico, aut si ille non est, despota ministrante, coronati epulantur. Per dies item consequentes, plus minus decem (neque enim numerus dierum festorum lege praescribitur, sed in arbitrio imperatoris est) diademate, corona et purpura in regio vestiario depositis, pretioso nihilo minus et regali cultu splendide ferias agunt. Prandiis sumptuose apparatus, proceres omnes coram imperatoribus convivantur, ipsis quoque separatim,

τεταγμένους τραπέζης ὁ μέγας δὲ δομέστικος ἐν τῷ προση- A.C. 1325
 κοντι τόπῳ τοῖς ἄλλοις συνανακέκλιται συγκλητικοῖς. ἄξιον δὲ
 καὶ ὁ παρελίπομεν τῆς τελετῆς ταύτης ἐπιμνησθῆναι. τῇ γὰρ
 ἡμέρᾳ, καθ' ἣν ὁ βασιλεὺς χρυσθεὶς ἔξεισι τοῦ ναοῦ, παρὰ C
 5τινος τῶν συγκλητικῶν, ὃν ἂν ὁ βασιλεὺς ἐθέλῃ, εἰς τὸν δῆ-
 μον ῥίπτονται ἢ λέγουσιν ἐπικόμβια. δύναται δὲ τοῦτο ἀπο-
 δέσμονος τινὰς εἶναι ἐν ὀθονίων τμήμασι δεδεμένους, ἔνδον
 ἔχοντας νομίσματα χρυσᾶ τῶν βασιλικῶν τρία καὶ ἕξ ἀργύ-
 ρου τοσαῦτα ἢ καὶ πλείω, καὶ ὀβολοὺς ἀπὸ χαλκοῦ τοσού-
 10τοους. ῥίπτονται δὲ ἀπόδεσμοι τοιοῦτοι χιλιάδων ἑλαττον ἢ
 πλεον δέκα ἐν τοῖς προαυλίοις μάλιστα τοῦ ναοῦ. ὑπὸ δὲ
 τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐν τοῖς βασιλείοις τοῦ δήμου συνηθροι-
 σμένου παντὸς, παρὰ τοῦ αὐτοῦ πάλιν συγκλητικῶν τῶν προ- V. 101
 15ραίων ἴσοι ἢ καὶ πλείους ῥίπτονται ἀπόδεσμοι. εἰς τὴν ὕστε-
 ραίαν δὲ τῶν δημοτικῶν μὲν πάρεσιν οὐδένας τοῦ στρατιω-
 τικοῦ δὲ καὶ τοῦ περὶ τὴν βασιλικὴν ὑπηρεσίαν τεταγμένου D
 παρόντος παντὸς, ἐν ταῖς τῶν βασιλείων αὐλαῖς ἔξερχόμενος
 ὁ βασιλεὺς, τοῦ τῶν βασιλικῶν ταμίου παρεστῶτος, χρημά-
 των καὶ τὴν ἄκραν τῆς ἐσθῆτος πλήρη φέροντος νομισμάτων
 20χρυσῶν ἐκ τῶν βασιλικῶν, δραττόμενος ὁ βασιλεὺς κύκλῳ δια-
 σκεδάζει. κενωθέντων δὲ, ὁ ταμίης αὐδὲς τὴν ἐσθῆτα ἀνα-
 πληροῦ καὶ τοῦτο γίνεται οὐ τρεῖς καὶ τετράκις μόνον, ἀλλὰ
 καὶ πλεονάκις. αἴτιον δὲ τῆς τοιαύτης διαδόσεως τοῦ χρυσοῦ
 τὸ πάντας βούλεσθαι τὸν βασιλέα ἐκ τῶν αὐτοῦ δαπανῶντας
 25αὐτῷ συνεφραίνεσθαι καὶ συμπανηγυρίζειν. τοιαύτη μὲν ἢ

praefecto regiae mensae ministrante, accumbentibus. Magnus dome-
 sticus locum sibi convenientem tenens, cum iisdem init epulas. Sed
 memorabile est in hac cerimonia quod omisimus. Die, quo impera-
 tor unctus e templo exit, ab aliquo eius optimatum, quem ad hoc
 delegerit, in populum iaciuntur quae vocant epicombia. Sunt autem
 fasciculi, segmentis linteis illigata habentes numismata aurea im-
 peratoria tria, totidem argentea aut plura, et obolos aereos totidem.
 Sparguntur huiusmodi fasciculi circiter decies mille, in vestibulo
 templi praecipue. Sub ipsum vero diem in palatio populo toto con-
 gregato, ab eodem ex optimatibus tot pluresve iaciuntur fasciculi.
 Postero die de populo adest nemo, adest autem quidquid est mili-
 tum et ministrorum aulicorum. Tum in atrium palatii descendens,
 astante quaestore suo gerenteque laciniam vestis plenam imperatoria
 pecunia eaque aurea, manu plena sumens, in orbem dispergit. Qua
 tota dispersa, quaestor laciniam iterum et tertium et quartum et sae-
 pius implet. Causa huius distributionis auri haec est, quod impera-
 tor de suo sumptum faciens, omnes secum laetari unaque festum
 diem celebrare cupit. Ritus igitur in coronatione imperatorum aet-

A.C. 1325 ἐπὶ τοῖς βασιλεῦσι στεφομένοις γινομένη τελετῇ ἢ δὴ γέγονεν ὁμοία καὶ ἐπ' Ἀνδρονίκῳ τῷ νέῳ βασιλεῖ, Φεβρουαρίου ἱσταμένου τῆς οὐδῆς ἰνδικτιῶνος.

A. C. 1326 μβ. Τοῦ δὲ ἐπιόντος ἔτους κατὰ μῆνα Φεβρουάριον ἐν-
P. 126νάτης ἰνδικτιῶνος, ἐκ τῆς Σαβωῖας εἰς Βυζάντιον ἦκεν Ἄννα⁵
ἢ βασιλὶς, πολλὴν ἐπαγομένη καὶ βασιλικὴν θεραπείαν ἐκ τε
B ἀνδρῶν ὁμοίως καὶ γυναικῶν. ἐκ τε γὰρ τῶν παρὰ Λατίνους
καβαλλαρίων καὶ σκουερῶν λεγομένων ἦγε πολλοὺς καὶ τῶν
ἄλλως παρ' αὐτοῖς εὐπατριδῶν καὶ τὰς ἐν ἑτέροις χρόνοις
εἰς τὴν Ῥωμαίων ἐξ ἄλλοδαπῶν ἀφικνουμένας βασιλίδας¹⁰
ὑπερέχεε πολυτελείᾳ. προσεδέχθη τε ὁμοίως παρὰ τοῦ βασι-
λέως καὶ κηδεστοῦ βασιλικῶς τε καὶ μεγαλοπρεπῶς καὶ ὡσπερ
ἦν εἰκὸς τῆν βασιλέως καὶ νιοῦ γαμετῆν. συμβέβηκε δὲ καὶ
βασιλέα τὸν νέον τῷ Βυζαντίῳ κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἐνδια-
τριβεῖν. ἢ δὲ βασιλὶς Ἄννα τῇ τε κατὰ τὸν πλοῦν ταλαιπω-¹⁵
C ρία καὶ τῇ τῶν ἀέρων ἐναλλαγῇ τὸ σῶμα πεπονηκυῖα, ἐνόσησεν
ὀλίγαις ἡμέραις ὕστερον τῆς ἀφίξεως αὐτῆς. ὃ, τε νέος Ἀν-
δρόνικος τοῦτο μὲν καὶ διὰ τὴν τῆς βασιλίδος νόσον, τοῦτο
δ', ὅτι καὶ χρεῖα τις ἀπαραίτητος ἐκάλει, πρὸς τὰς ἐπὶ Θρά-
κης ἔξῃσι πόλεις, καὶ διέτριψεν ἄχρι φθινοπώρου ἐν ἐκείναις.²⁰
Ἰωαννῆριον δὲ ἱσταμένου τῆς δεκάτης ἰνδικτιῶνος, εἰς Βυζάν-
τιον ἐπανῆκε. καὶ ἡ γαμήλιος ἐτέλετο ἑορτῇ λαμπρᾷ καὶ πε-
ριφανῆς ὡσπερ δὲ ἔθος τοῖς βασιλεῦσι, μετὰ τὸ ἐπὶ τοῖς

8. In Graeco *σκουερῶν*, et ita etiam *legebatur* in codice Interpr. *Corrigit* autem *σκουταρίων*, sed nihil opus, cum potuerit *elidi* ex *scudiere* Itolorum aut *escuyer* Gallorum; nam utriusque, ut etiam Alamani, Latini promiscue dicuntur apud Graecos inferiores. *ED. P.*

vari solitus talis est: et servatus est etiam in Andronico iunioris imperatore, Indictione octava, ineunte mense Februario.

42. Anni sequentis mense item Februario, Indictione nona, e Sabaudia Byzantium venit Anna imperatrix frequenti et regio virorum feminarumque comitatu. Nam et ex caballariis et scutariis, ut apud Latinos dicuntur, multi sequebantur aliique domi suae nobiles: luxuque et magnificentia alias e locis externis in Romanum solum adductas nuptum imperatoribus reginas superabat. A socero imperatore perinde, et ut imperatoris ac filii sponsam conveniebat, regali apparatu accepta est. Belle autem cecidit, ut is eodem tempore Byzantii moraretur. Anna ex insolentia navigationis et coeli mutatione afflictata, paucis ab adventu diebus aegrotavit. Iunior Andronicus partim propter eius morbum, partim propter quoddam negotium prorsus necessarium ad urbes Thraciae excurrit, in quibus usque ad autumnum haesit, et initio Octobris, Indictione decima, Byzantium revertit. Nuptiis singulari et illustri apparata peractis,

γάμοις τὰ νενομισμένα τελεσθῆναι, καὶ Ἄνναν τὴν βασιλίδαν Δ. C. 1326
 βασιλεὺς ἔστειψεν ὁ ταύτης ἀνὴρ. μετὰ δὲ τὸ τὴν τῶν γαμη-
 λίων ἑορτὴν παραδραμεῖν τῶν μετὰ τῆς βασιλίδος ἐκ Σαβοΐας
 ἐλθόντων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν οἱ πολλοὶ μὲν εἰς τὴν οἰ-
 κείαν ἐπανῆλθον ἔμειναν δὲ μετ' αὐτῆς ὀλίγον τινὲς καὶ Ζαμ- D
 πέα μία τῶν γυναικῶν ἅμα τοῖς υἱέσι, φρονήσει τε ὑπερέχου-
 σα τὰς ἄλλας, καὶ βασιλικὸς οἶκος διὰ τε παιδείαν καὶ τὴν
 ἄλλην ἐπιτηδεϊότητα πρέπουσα ἐνδιατρίβειν. ἐκ μέντοι Σα-
 βοΐας οὐκ ὀλίγοι τῶν εὐπατριδῶν εἰς τὴν Ῥωμαίων ἀφικνού-
 10 ομενοι, ἐφ' ὅσον ἐβούλοντο συνῆσαν τῇ βασιλείᾳ, πολλῆς ἀξιού-
 μενοι φιλοφροσύνης. ἦσαν γὰρ δὴ οὐκ ἀνδρεῖοι μόνον καὶ V. 102
 τολμηταὶ κατὰ τὰς μάχας, ἀλλὰ καὶ ἄλλως ἐν ταῖς παιδιαῖς
 εὐφρεῖς συνεῖναι. κνηγεσίῳν καὶ γὰρ συμμετεῖχον τῇ βασι-
 λεῖ, καὶ τὴν λεγομένην τζουστρίαν καὶ τὰ τερνεμέντα αὐτοῖ
 15 πρῶτοι ἐδίδαξαν Ῥωμαίους οὐπω πρότερον περὶ τῶν τοιού-
 των εἰδότας οὐδέν. αὐτῶν δὲ ἀπερχομένων εἰς τὴν οἰκειαν
 ἕτεροι ὡσπερ ἐκ διαδοχῆς ἐφοίτων ὡς βασιλεῖα καὶ σχεδὸν ἐκ
 Σαβοΐας αἰετῇ νέῃ βασιλεῖ συνῆσαν τινες. οὕτω δὲ ὑπὸ φι- P. 127
 λοτιμίας περὶ τὰ τοιαῦτα ἐξησκήθησαν οὐκ ὀλίγοι Ῥωμαίων,
 20 μάλιστα δὲ πάντων ὁ βασιλεὺς, ὃς καὶ τοὺς διδάξαντας ὑπερ-
 ἔσχεν, ὡς μὴ τοὺς ἐκ Σαβοΐας μόνον τὴν ἤτιαν δόμολογεῖν,
 ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκ Φράντζας καὶ Ἀλαμανίας καὶ Μπουργου-
 νίας, ἐν αἷς μάλιστα σπουδάζεται τὰ τοιαῦτα, τὴν τε τοῦ
 βασιλέως θανμάζειν εὐφύϊαν καὶ τῶν περὶ τὰ τοιαῦτα παρ'

20. Ante καὶ addidi δς, a praecedenti syllaba absorptum.

Annam coniux eius ex more coronavit. Post serias nuptiales maxi-
 ma pars eorum, qui cum illa e Sabaudia venerant utriusque sexus,
 in patriam redierunt, paucis remanentibus, in quibus Zampea cum
 filiis, femina omnium prudentissima et ob eruditionem liberalem ce-
 teramque habilitatem imperatorum idonea contubernio. Ex nobili-
 tate Sabaudica complures quamdiu voluerunt apud imperatorem vi-
 xerunt, ab eoque perhumaniter habitati sunt. Erant quippe non so-
 lum viri fortes et bello intrepidi, sed praeterea ad iucunde collu-
 dendum natura accommodati. Proinde et cum imperatore venationes
 celebrabant, et hastiludium singulare et ludos equestres Romanos,
 ante id temporis penitus ignaros, primi docuerunt. Iis domum re-
 vertentibus, alii veluti successores indidem adveniebant, ac fere sem-
 per Sabaudi aliqui apud imperatorem erant. Sic porro honoris quodam
 desiderio plurimi Romanorum in his ludis excellere laborarunt, supra-
 que omnes imperator, qui et magistris palmam praeripiebat, ut non
 Sabaudi modo, sed et Franci, Alamani, Burgundi, apud quas gentes
 potissimum harum rerum studia vigent, hi, inquam, omnes, qui tum
 debebant Constantinopoli, victos sese faterentur, imperatoremque,

A.C. 1326 αὐτοῖς εὐδοκιμούντων κρείττω ὁμολογεῖν. μετὰ μέντοι τοῦς γάμους ὀλίγον τινα χρόνον τῇ Κωνσταντίνου ἐνδιατρίφας ὁ Βνέος βασιλεὺς, τῷ βασιλεῖ συνταξάμενος καὶ πάμπῳ, ἅμα τῇ βασιλίδι ἐξῆει Βυζαντίου, ὡς εἰς Διδυμότειχον ἀφιζόμενος. γενομένη δὲ ἐν χωρίῳ Μεγάλῃν προσαγορευομένην Καρύαν, 5 κατὰ τὸ τοῦ Αἰπῆκος λεγόμενον ὄρος, Πέρσας ἠγγέλθη πεζοὺς τὰ ἐκεῖ κατατρέχοντας χωρία δηοῦν. οἱ μὲν οὖν τῷ βασιλεῖ συνόντες στρατιῶται ἅμα ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἐχόμενοι, ὡς εἰχον, ἤγνον αὐτήν· βασιλεὺς δ' ἅμα τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ καὶ τισιν εὐαριθμητοῖς ἑτέροις ὑπελίπετο κατοπιν, θηρεῶν ἅμαιο μεταξὺ τῆς ὁδοπορίας. ὡς δὲ ἡ ἐφοδος ἠγγέλθη τῶν βαρβάρων, πρὸς μὲν τοῦς στρατιώτας ἐπεμψε τὸν ἐροῦντα ἀναστρέφειν ὡς μαχουμένους τοῖς βαρβάροις. αὐτὸς δ' ἅμα τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ δεῖν ἐγνωσαν μετὰ τῶν συνόντων ἐν οἷς ἐπίθοντο τοῦς Πέρσας εἶναι χωρίους γενέσθαι, ἐκατέρωθεν λογι-15 σάμενοι ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ἔσσεσθαι, ἐὰν αὐτοὺς συμβῇ τοῖς βαρβάροις συντυχεῖν. ἐὰν τε γὰρ εὐεπιχείρητοι φανῶσι, ῥᾶον ἂν κατεργάσεσθαι τὸ ἔργον, ἐὰν τε ὑπερέχοντες φαίνονται πολὺ αὐτῶν ὡς μὴ ἀσφαλὲς εἶναι καθίστασθαι εἰς μάχην, μετὰ ἀδείας ἀπαλλάξεσθαι αὐτῶν ἐπιπποὶ ὄντες πεζῶν. προπέμ-20 ψαντες δὲ αὐτῶν τινας ὥστε τὰ ἔμπροσθεν σκοπεῖν, ἐβράδιζον αὐτοὶ κατοπιν ὀπλισμένοι. οἱ βάρβαροι δὲ τὰς μὲν τετριμμένας παντάπασι ἐξέκλιναν ὁδοὺς· δι' ἀβάτων δὲ χωρίων λόντες ὡς ἐπιδησόμενοι τισι τῶν αὐτόθι κατοικούντων, τοῦς μὲν σκο-25 πούς ἔλαθον παρελθόντας, ἐξαίφνης δὲ μῆτ' αὐτοὶ προῖδόν-

agnatam quandam in iis dexteritatem eius admirati, apud suos vel laudatissimis superiorem evasisse non negarent. Ceterum non multo post nuptias valedicens avo, cum Augusta Didymotichum profectus est. Cum venisset ad locum Magna Carya dictum, ad montem Lipeccis appellatum, didicit, Persas pedites vicinitatem hostiliter diripere. Milites igitur imperatorem sequentes, prima luce viam capessendo, ut poterant, pergebant, eo, quoniam cum magno domestico paucisque aliis ad feras simul ex itinere captandas declinaverat, a tergo relicto. Verum ubi de irruptione cognovit, ad pugnam cum barbaris ineundam eos revocavit, statueruntque ipse et magnus domesticus, oportere cum globo, quem haberent, eo, ubi Persas esse audiebant, occurrere; rati, utrovis modo se tutos fore. Sive namque invasu faciles reperirentur, opus nullo labore confectum iri: sive Romanis multo numerosiores viderentur, ut ad manus cum iis venire haud tutum esset, ipsos in equis impune Persis peditibus elahi posse. Itaque praemissis speculatoribus, armati sequebantur. At enim barbari trita itinera omnimodis fugientes per inviaque gradientes, ut in illorum locorum incolas involarent, et ab exploratoribus praeritit,

τες συνέμιξαν βασιλεῖ. γενομένης δὲ μάχης καρτερῶς, οἱ μὲν A.C. 1326
 βάρβαροι μαχόμενοι παραβόλως, ἔπεσον πάντες, οἱ βασιλικοὶ
 δὲ αὐτοὶ καὶ οἱ ἵπποι πλὴν ὀλίγων ἐτραυματίσθησαν πάντες,
 ἀπέθανε δὲ οὐδεὶς ἵππου· δὲ ἀπέβαλον πολλοὺς. ἐτρώθη δὲ
 5 καὶ ὁ βασιλεὺς τὸν πόδα διστιῶ, ὃ, τε ἵππος αὐτοῦ πληγεὶς
 ἐπτάκις, μετὰ μικρὸν ἀπέθανε τῆς μάχης. ὁ δὲ μέγας δομέ-
 στικός ὀλίγου ἐδέησε μαχόμενος πεσεῖν. περισχόντες γὰρ αὐ-
 τὸν πολλοὶ τῶν βαρβάρων, τὸν μὲν ἵππον κατετραυμάτισαν
 ἐπὶ τοσοῦτον, ὥς μηκέτι δύνασθαι κινεῖσθαι· αὐτὸν δὲ δι-
 10 σοτοῖς τε καὶ κοντοῖς καὶ λίθοις ἐπληξαν πολλάκις. οὐδὲν δὲ
 αὐτῶν ἠδυνήθη καθικέσθαι, τῶν ὀπλων ἀντισχόντων, καί-
 τοι γε τῶν μηρῶν καὶ βραχιόνων ὄντων γυμνῶν· τὸν τε πα- P. 128
 ρὰ τὴν ζώνην ἀκινάκην ἤρπασαν αὐτοῦ, καὶ τὰ τῶν ἱματίων
 ἄκρα διέρρηξαν τοῖς ἔλκυσμοῖς, αὐτὸς δὲ παραδόξως ἀμυνο-
 15 μενος διεσώθη, μηδὲ τραυματισθεὶς. μετὰ τε τὴν νίκην πολ-
 λούς ἔλεγεν ἀγῶνας καὶ μεγάλους ἐκ παιδικῆς ἡλικίας διηρυ-
 κέναι, οὐδὲ ἄπαξ δὲ ἐν χρῶ κινδύνου παρὰ τοσοῦτον γεγενῆ- V. 103
 σθαι. οὕτω μὲν οὖν οἱ βάρβαροι πάντες ἔπεσον παρὰ τὴν μά-
 χην. ὁ βασιλεὺς δὲ εἰς Λιδυμότειχον ἐλθὼν, πονήρως ἀπὸ τοῦ
 20 τραύματος ἐπὶ πολὺν διετέθη χρόνον. περὶ δὲ συγκομιδῆν τοῦ Β
 σίτου μάλιστα τοῦ αὐτοῦ ἔτους ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς Μι-
 χαὴλ τῷ νέφ βασιλεῖ Ἀνδρονίκῳ ἠθέλησε συγγεσέσθαι. τῷ δὲ
 τοῦτο μὲν οὐκ ἦν καθ' ἠδονὴν διὰ τὸ τὸν πόδα ἔτι ἀπὸ τοῦ
 τραύματος ἀλγεῖν, ὅμως μέντοι τῷ βασιλεῖ καὶ πάμπαν τὰ τοῦ

7. Legebatur ὀλίγον.

subito ac praeter opinionem suam in imperatorem incidunt. Pugna-
 tur summa vi: barbari temere et confuse dimicantes, ad unum omnes
 cadunt, imperatorii ipsique et equi, paucis demptis, vulnerantur
 omnes, nullus occumbit, equos multos amittunt. Imperator quoque
 in pede sagitta igitur, cuius equus septenis confoassus vulneribus,
 secundum pugnam interiit. Magnus domesticus parum absuit, quin
 eodem proelio oppeteret. Barbari enim cum frequentes eum circum-
 dedissent, sic eius equum consauciarant, ut movere se amplius ne-
 quiret: sessorem vero telis, contis et lapidibus crebris feriebant: sed
 armis omnia sustinentibus, nihil eorum quamvis et femora et bra-
 chia nudum laesit: acinacem modo a cingulo pendentem ei abstu-
 lerunt, vestiumque oras huc illuc raptando dilacerarunt: ipse dum
 se strenue defendit, absque ullo vulnere admirabiliter servatus est.
 Parta victoria, multis et magnis ab adolescentulo certaminibus se
 perfunctum narravit, sed nunquam tam prope ab exitio abfuisse.
 Sic barbari omnes periere. Imperator Didymotichi ex vulnere diu
 laboravit. Eodem anno, frugum condandarum tempore, Michael
 Moesorum rex Andronicum iuniorem visere voluit, cui adhuc pedem
 propter vulnus dolenti id parum amicum accidit: et avam super ea

A.C. 1326 πράγματος ἀναθεῖς, ἐπεὶ ἐπέτρεπεν ἐκεῖνος, εἰς Τζερνομιάνους ἅμα γυναικὶ ἐλθόντι τῷ Μιχαήλ, συνεγένετό τε καὶ συνδιέτριψεν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς ἐφ' ἡμέραις ὅκτω· συνησθέντες δὲ ἀλλήλοις οἱ βασιλεῖς, μετὰ τοῦτο διελύθησαν ἐκάτερος ἐπ' οἶκον. εἰς Διδυμότειχον δὲ Ἀνδρόνικος ὁ βασιλεὺς ἐλθὼν, 5
 C παρὰ τῶν ἐν Βυζαντίῳ φίλων εὗρεν ἄγγελον ἀφιγμένον, ὅτι βασιλεὺς ὁ πρεσβύτερος ἀπὸ τινῶν τεκμηρίων καὶ λόγων εὐδελῆς ἐστὶ πολεμησείων, ἀπαγγέλλοντα πρὸς αὐτόν. ὅπερ ἀκούσας ὁ βασιλεὺς, ἐξεπέληκτο μὲν εὐθύς τὴν ἀτοπίαν τῆς ἀγγελίας, ἠπίσθησεν δὲ ὅμως. τοῖς δὲ φίλοις ἐκέλευεν ἀπαγα- 10
 γέλλειν, ὡς αὐτὸς μὲν πολλὴν ἂν αὐτοῖς τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας εἰδείη χάριν, διὰ δὲ τὸ σφόδρα μὴ βούλεσθαι τὰ τοιαῦτα τοῖς λεγομένοις ἀπιστεῖν· δέον δὲ αὐτοῦς πᾶν φιλοῦντας ἀκριβεστάτῃ βασιάνῃ τὸ πρᾶγμα δοῦναι, καὶ ὅ, τι ἂν φανῆ σαφὲς ἀπαγγέλλειν. τοῖς μὲν οὖν ἐν Βυζαντίῳ φίλοις ὁ βασιλεὺς ἐπέ- 15
 σκηπτε τοιαῦτα. ἅμα δὲ δομestikῶ τῇ μεγάλῃ καὶ πρωτοστράτορι συνελθόντες, ἀνηρεύνων, εἴ τι συνειδεῖεν ἑαυτοῖς ἄξιον πολέμου εἰργασμένοις, ὃ καὶ τὸν βασιλέα τὴν εἰρήνην ἂν πείσειε καταλύσαι· πολλά τε καὶ πολλάκις τὸν ἄχρι τότε χρόνον ἐξετάσαντες ἀπὸ τῶν σπονδῶν, τῷ βασιλεὶ μὴ οὐτ' ἐκ προ- 20
 φανοῦς, οὐτ' ἐξ ἀδήλου προφάσεως εὕρισκον προσκεκρουμέναι· φήθησαν δὲ ὅμως ἀπὸ τοιαύτης αἰτίας ἐνδέχεσθαι πρόφασιν τὸν πόλεμον ἂν σχεῖν.

P. 129 μγ'. Τῷ πρώτῳ βεβασιλευκότῃ Ῥωμαίων Παλαιολόγῳ τῷ Μιχαήλ ἄρῶνες τρεῖς γεγέννηται παῖδες, οὗτός τε ὁ μετ' αὐ- 25

re certiozem fecit. Avus id ad eius arbitrium reiecit. Michael cum coniuge Tzernomianum venit: ibi dies octo cum ipsis imperator versatus est. Inde post mutuam hilaritatem laetitiamque digressis, imperator Didymotichi nuntium ab amicis Byzantio missum invenit, avum, quod e quibusdam indicibus et sermonibus eius liceret colligere, bellum ei moturum. Qua rei novitate statim obstupescens, credere distulit amicisque renuntiari iussit, se illis de benevolentia magnas habere gratias; dictis ideo fidem non tribuere, quod ea, quae dicerentur, vehementer nollet. Decere ipsos, ut amicissimos, rem accuratissime indagare quodque haud dubie verum comperissent, super eo monere. Haec ille amicis Byzantium. Congressi deinde ipsi, magnus domesticus et protostrator, scrutabantur, si culpam commeruisse aliquam, quae avum, rupta pace, ad bellum iure provocaret. Post longam et crebram inquisitionem usque a foedere composito ad illum diem nec aperta, nec occulta occasione se eius iram meruisse inveniebant. Existimabant nihilo minus a tali causa bellum nasci posse.

43. Michaeli primo Romanorum imperatori Palaeologo fuerunt filii nati tres, Andronicus iste, qui post parentem imperavit, Con-

τὸν βασιλευκῶς Ἀνδρόνικος καὶ Κωνσταντίνος ὁ ἐπ' τῇ πορ- A.C. 1326
 φύρα τεχθεὶς καὶ Θεόδωρος τρίτος, καὶ θυγατέρες τοσαῦται.
 τοῖς μὲν οὖν ἄλλοις ἄλλοι γεγέννηται παῖδες, καθάπερ ἐν ἀρ-
 χῇ τῆς ἱστορίας ἐδήλωσε φθάσας ὁ λόγος, τῷ πορφυρογεννήτῳ
 5 δὲ Κωνσταντίνῳ ὁ Παλαιολόγος Ἰωάννης μονογενῆς γεγέννηται
 παῖς· ὃ Μετοχίτης ὁ μέγας λογοθέτης ἐξέδωκε τὴν θυγατέ-
 ρα Εἰρήνην πρὸς γάμον, τῇ τοῦ πανυπερσεβάστου πρὸς τοῦ
 Θεοῦ καὶ βασιλέως ἀξίᾳ τετιμημένην. οὗτος δὲ ὁ πανυπερσε-
 βάστος οὐχ ἄπαξ, ἀλλὰ καὶ δις καὶ τρις Θεσσαλονίκης τε καὶ
 10 τῶν ἄλλων ἐσπερίων πόλεων ἐπιτροπεύσας, τὰ τε ἄλλα διῶκει B
 ἢ αὐτῷ ἐδόκει ἄριστα εἶναι, καὶ τῷ τῶν Τριβαλῶν ἄρχοντι V. 104
 Στεπάνῳ τῷ Κράλῃ Μαρίαν τὴν αὐτοῦ κατηγγύησε θυγατέρα-
 οῦ δὲ γενομένου, νοῦν ἔσχε τῷ τῶν Τριβαλῶν ἄρχοντι προσ-
 χωρῆσαι ὄντι κηδεστῇ, ὡς ἂν τῇ ἐκείνου δυνάμει χρώμενος
 15 συμμαχοῦντος, ὧν ἐπετρόπευε πόλεων ὅσας ἂν οἶόν τε ἦ
 φρουραῖς κατὰσχόν καὶ ἰδιοποιήσιμος, ἰδίαν ἐαυτῷ κατα-
 στήσῃ δυναστείαν, ἀποστήσας βασιλείως. ὁ μὲν οὖν τοιαῦτά
 τε διενοεῖτο καὶ εἰς ἔργον ἐξῆγε, καὶ πανοικεσία μὲν ἐχώρησε
 πρὸς Τριβαλοὺς, καταπράξασθαι δὲ ἴσχυσεν ὧν ἤλπισεν οὐ-
 20 δέν. αἱ γὰρ ἐπ' αὐτὸν πᾶσαι πόλεις τὴν ἀποστασίαν συνεῖσαι, C
 οἷα δὲ ἐχρῶντο πολεμίῳ. ἐκ τῆς τοιαύτης δὲ αἰτίας ταραχῆς
 οὐ φαύλης τιδὸς αἱ κατὰ τὴν ἐσπέραν ἐνεπλήσθησαν πόλεις.
 ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τῶν τοῦ μεγάλου λογοθέτου
 οἰῶν Δημήτριος μὲν ὁ Ἄγγελος Στρομβίτιζης ἐπιτροπος ἦν,

3. Hinc patet, historiae huius primum caput assignari debuisse ad haec verba epistolae Christoduli p. 4. Ὁ βασιλεὺς τοῖνον Ἀλέξ-
 ἰδς, ὁ τὴν ἐπωνυμίαν Ἄγγελος etc. ED. P. 12. Ita apud Tribal-
 los dicebatur Στεφανος. ED. P.

stantinus Porphyrogenitus et Theodorus, ac filiae item tres. Alii igitur alii fuere liberi, id quod in vestibulo huius historiae demonstratum est. Porphyrogenitus Ioannem habuit unigenam, cui Metochites magnus logotheta Irenen filiam matrimonio coniunxit: eundem imperator patrus panhypersebasti dignitate cohonestaverat. Hic panhypersebastus etiam tertium Thessalonicae aliarumque urbium occidentalium praefecturam gerens, tum alia constituit, ut unumquodque rectissimum censuit, tum Stephano Cratae Triballorum principi Mariam filiam uxorem dedit. Quo facto ad generum se adiungere decrevit, cuius viribus adiutus, quotquot posset urbibus ad suam praefecturam pertinentibus praesidia imponderet: et illis sub potestatem subiectis, ab imperatore desciscens, peculiarem sibi dominatum compararet. Talia meditabatur et iam ad rem conferre occipiebat: cum tota quippe domo ad Triballos transierat; sed eventus spem destituit. Nam omnes urbes, quibus praeerat, defectione eius intellecta, hostis eum loco habuerunt. Ex huiusmodi igitur causa

Cantacuzenus.

14

- A. C. 1326 *Μιχαὴλ δὲ ὁ Λάσκαρις, Μελενίκου, πόλεων Μακεδονικῶν· οἱ δὲ γυναικὸς ἀδελφοὶ ὄντες τοῦ παννυπερσεβιάστου, γράμματα πέμπουσι πρὸς τε ἐκεῖνον καὶ τὴν ἀδελφὴν, προφανῶς μὲν αὐτῶν ἀποστασίαν οὐ κατηγοροῦντα, πρόφρασιν μέντοι οὐκ ἀγεννῆ τινα παρεχομενα ὑποψίας. λέξωσιν τε γὰρ εὐπόρουσιν ἀμ-5 φιβόλων, καὶ φιλίας ἀνεμίμησκον ἀρχαίας καὶ συνδιατρι-
 D βῆς, καὶ τοῦ δεῖν ἀλλήλοις εὐνοεῖν ἄλλων τε ἕνεκα πλειόνων καὶ μάλιστα τῶν ἐκ τῆς συγγενείας ἐνεχύρων. τοὺς τὰ τοιαῦ-
 P. 130 τα τοίνυν γράμματα κομίζοντας στρατιῶται συλλαβόντες κατὰ τὴν ὁδὸν, οἱ ἦσαν ἐπ' αὐτὸ τοῦτο τεταγμένοι φυλάττειν 10 τὰς ὁδοὺς τοῦ πρὸς τὸν παννυπερσεβιάστον ἕνεκα πολέμου, καὶ τὰ γράμματα ἀφελόμενοι, πρὸς μὲν Βυζάντιον ὡς βασιλέα τὸν πρεσβύτερον τὰ γράμματα κομίσαι οὐκ ἔγνωσαν δεῖν, τὸν μέγαν λογοθέτην τὰ μέγιστα παρὰ βασιλεῖ δύναμενον δε-
 δοικότες, εἰς Διδυμότειχον δὲ ἦλθον φέροντες τῷ νέῳ βασιλεῖ. 15 ἐπαινέσας δὲ αὐτοὺς τῆς συνέσεως καὶ εὐβουλίας, ἀπέλυσεν εἰ ποιήσας ὁ βασιλεὺς. τὰ μέντοι γράμματα εἰς Βυζάντιον τῷ μεγάλῳ πέμψας λογοθέτῃ, παρῆνει τε καὶ συνεβουλευέτο
 Βαυτὰ φιλικῶς, ὡς τὰ μὲν γράμματα ταυτὶ τῷ κηδεστῇ πέμ-
 ψειαν οἱ υἱοὶ γέμοντα πολλῆς ὑποψίας, αὐτὸν δὲ ἐκείνων τε 20 ὄντα πατέρα καὶ τῇ Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ τὴν δυνατὴν ἀφρέλειαν ὀφείλοντα εἰσφέρειν, οἷα τῶν κατ' αὐτὴν πραγμάτων δι' αὐτοῦ διοικουμένων, χρεῶν ἐκείνους τε ἀπαθεῖς κακῶν τηρεῖν καὶ τὴν προσδοκωμένην ἀπ' αὐτῶν προαναστέλλειν βλάβην. τοῦτο*

occidentis oppida non mediocriter perturbata sunt. Sub idem tempus e filiis magni logothetae Demetrius, cognomento Angelus, Strumbitzae, Michael vero Lascaris Melenico Macedoniae civitatibus praesidebant. Hi fratres uxoris panhypersebasti litteras ad eum sororemque mittunt, quibus illorum defectio non quidem aperte arguebatur, occasio tamen suspicandi non levis praebatur. Erant siquidem resertae verbis ambiguus, veterisque amicitiae et consuetudinis memoriam refricabant; ac de mutua benevolentia praestanda admonebant, cum aliis pluribus de causis, tum ob vinculum affinitatis videlicet. Milites propter bellum cum panhypersebasto viis custodiendis praepositi, tabellarios intercipiunt, litteras auferunt, nec tamen ad imperatorem senem perferre audent, quod a magno logotheta, qui apud eum plurimum valebat, metuerent. Ergo Didymotichi iuniori eas reddunt: quos ille, ut debuit, tamquam prudentes et consultos laudavit ac dimisit. Epistolam vero Byzantium ad magnum logothetam transmittens, amice monuit ac suavit, ut quoniam filii eius has litteras suspiciosissimas ad affinem portandas dedissent, ipse tamquam eorum parens, omniaque summa officia rei publicae Romanae debens, (quando per eum eius res administrarentur,) et illis a malo caveret, et imminente huic detrimento mature obviam iret. Id effici posse,

δὲ γένοιτ' ἂν, εἰ αὐτοὺς μὲν τοῦ τῶν πόλεων ἐκείνων ἄρχειν Α. C. 1326
 ἀποστήσας, ἑτέρους ἀνυπόπτους ἐπιστήσει, αὐτοῖς δὲ ἑτέρας
 ἀρχάς ἢ ἂν αὐτῷ δοκῆ λυσιτελεῖν ἐγχειρίσει. „ἔμοι μὲν οὖν οὐκ
 ἀγαθὸν ἔδοξεν” εἶπε „τῷ βασιλεῖ τὰ τοιαῦτα γράμματα ποιῆσαι
 5 δῆλα, ἀλλὰ μόνῳ σοί, ὡς ἂν, συνετὸς ὢν, τὰ τε δέοντα ὑπὲρ τῶν
 κοινῶν οἰκονομήσης πραγμάτων καὶ τοῖς παισὶ τὰ λυσιτελοῦν-
 τα.” βασιλεὺς μὲν οὖν τοιαῦτα τῷ μεγάλῳ συνεβούλευε λογο-
 10 θέτη· ὁ δὲ, πείθεσθαι τε δέον καὶ χάριτας τῆς τῶν υἱῶν κη-
 δεμονίας ὁμολογεῖν, τοῦναντίον ἐποίει πᾶν. τραχέως γὰρ ἀπο-
 κρινάμενος καὶ σκληρῶς, ἐπὶ τέλει προσέθηκε καὶ τοῦτο, ὡς
 καὶ τοῖς ὄνοις ἢ παροιμία δίδωσι τὸν ζέοντα ἀντιζέειν. ταύτην
 μὲν οὖν ἑαυτοὺς ἀνερευνῶντες ὑπενόουν αἰτίαν εἰς τὸ πολε-
 μεῖσθαι παρεσχημένους, τὸν μέγαν ὑπολογίζομενοι παροξυν-
 15 θέντα διὰ ταῦτα λογοθέτην εἰς τὸ πολεμεῖν παρακαλέσαι τὸν
 βασιλέα· σιγῆς μέντοι εἶχον οὐδὲν εἰδέναι. ἄξιον δὲ καὶ
 οὐκ εὐεργεσίας πρὸς τε λογοθέτην τὸν μέγαν καὶ πρὸς τὸν D
 πρωτοβεστιάριον Ἀνδρόνικον τὸν Παλαιολόγον, τοὺς τοῦ τρί- V. 105
 του τουτουὶ πολέμου μάλιστα αἰτιωτάτους γεγενημένους, βα-
 σιλεὺς ὁ νέος ὑπῆρξε, διηγῆσθαι διὰ βραχέων, ὡς ἂν πρὸς
 20 ὄλον ἠγνωμόνον εἰδείμεν εὐεργέτην. ὁ γὰρ πρωτοβεστιά-
 ριος οὐτὸς Παιολόγος Ἀνδρόνικος, τῆς τοῦ πρεσβυτέρου
 βασιλέως Ἀνδρόνικου πατρὸς ὢν ἀδελφῆς τῆς Ἄννης, ἣ συνή-
 κει Μιχαὴλ τῷ δουκὶ τῶν Πάτρας ἀρχόντων ἐνὲ καὶ τῆς
 κατ' αὐτὴν Θεσσαλίας, ἐκ τινος διαφορᾶς πρὸς τὸν μέγαν
 25 λογοθέτην ἀπεχθῶς διατεθεὶς, πρὸς τὸν νέον βασιλέα ἐλ-

ai iis, ab earum urbium procuratione avocatis, alias praefecturas
 ut expedire videbitur committat, et nunc alios non suspectos surro-
 get. Sibi visum, has litteras imperatori exhiberi non expedire: sed
 ipsi patri duntaxat, ut cum prudentia praestet, quae rei publicae
 rationes postulent, ea provideat atque administret, et filiorum salutē
 det operam. Istaec imperator iunior magno logothetae suasit; quem
 cum auscultare ac pro filiorum sollicitudine gratias agere oportuisset,
 omnino secus egit: aspere enim et acerbè respondens, in extremo adiecit
 etiam hoc: Iuxta proverbium licere et asellis mutuum scabere. Hanc
 itaque, in semet inquirentes, causam bello renovando se attulisse
 suspicabantur; reputantes, hinc irritatum magnum logothetam, im-
 peratorem ad arma sollicitasse: nihil tamen certum scire poterant.
 Operae pretium est porro paucis attingere, quae beneficia iunior im-
 perator in Andronicum Palaeologum protovestiarius et in magnum
 logothetam longe praecipuos huius tertii belli auctores ultro contulerit:
 ut in qualem quantumque bene merentem ingrati extiterint, cog-
 noscere possimus. Protovestiarius matrem habuit Annam sororem
 Andronici senioris, quae Michaeli duci, cui ex principibus Patrae
 et Thessaliae circumiectae, nupsit; qui nescio ob quam controversiam

A.C. 1326 θῶν πολλά τε καὶ ἄκρομα διεξήκει κατ' αὐτοῦ, καὶ τελευ-
 ταῖον προσετίθει, ὡς ἤδη πρὸς τὴν πρὸς αὐτὸν ἀπέχθειαν ἀπει-
 ρηκῶς, βούλοισ' ἂν αὐτὸν συγκόπτειν πολλαῖς ταῖς πληγαῖς,
 P. 131 καὶν δέη διὰ τοῦτο καὶ ἀποθνήσκειν δι' ὃ καὶ ἀμύνειν αὐτῷ,
 εἴ τι μετὰ ταῦτα διὰ τὸ τόλμημα ἐποίο δεινὸν, εἶδετο. ἀκού-5
 σας δὲ ὁ βασιλεὺς, λόγοις τε πολλοῖς καὶ παραινέσεσι τὸν
 πρωτοβεστιάριον ἀπάγειν τοῦ τολμήματος ἐπεχειρεῖ. ὡς δὲ
 οὐκ ἐπειθε, καὶ διαθήσειν ἠπειλησε τὰ χαλεπώτατα, εἰ μὴ
 παύσοιτο τοιοῦτοις ἐπιχειρῶν. ἔφη γὰρ, εἰ μὲν πρὶν μηδὲν
 πρὸς αὐτὸν τοιοῦτον εἰπεῖν τι εἰργάζετο τῶν ἀτόπων, δεινόνιο
 μὲν ἂν ἦν, οὐδὲν δὲ αὐτῷ διαφέρειν ἐπειδὴ δὲ αὐτῷ φανε-
 ρὰν κατέστησε τὴν γνώμην, ἀδύνατον εἰς ἔργον τὴν βουλήν
 Βπροαγαγεῖν. τὴν γὰρ εἰς τὸν μέγαν λογοθέτην παροιμίαν, διου-
 κητὴν τῶν βασιλέως ὄντα πραγμάτων, εἰς ἐκείνον ἄγειν τὴν
 ὄβριον, ἢ μὴ δέον αὐτὸν συγχωρεῖν. τούτοις μὲν ὃν ὁ πρω-15
 τοβεστιάριος ἐπειθετο δείσας, καὶ ἀπέσχετο τοῦ τὸν μέγαν λο-
 γοθέτην τὰ αἰσχίστα διαθεῖναι. ὀλίγαις δὲ ὕστερον ἡμέραις
 βασιλεὺς ὁ πρεσβύτερος, εἴτ' ἐκ διαβολῆς εἴτε καὶ ἄλλως,
 τοσοῦτον ἐξώργιστο κατὰ πρωτοβεστιάριον, ὡς καὶ εἰρᾶαι θε-
 λῆσαι πέμψας τοιγαροῦν πρὸς βασιλέα τὸν νέον τὸν μέγαν20
 λογοθέτην, ἄλλα τε πολλὰ τοῦ πρωτοβεστιάριον κατηγόρει,
 καὶ ὅτι λοιδορούμενος αὐτὸν οὐ παύεται καὶ διασύρων, δι' ἃ
 C δὴ καὶ μόνον δίκαιος εἶναι τὴν ἐσχάτην δοῦναι δίκην οὐ
 ταῦτα δὲ μόνον, ἀλλ' ὅτι καὶ ἀποστασίαν ἀπ' αὐτῶν ἐνοεῖ.

magnum logothetam exosus, apud imperatorem iuniorem multa ad-
 versus illum confusius effudit cum hac clausula, se iam eius odio
 fessum, velle hominem plagis multis concidere, etiamsi propterea
 sibi moriendum sit. Quare cum rogabat, ut si propter tam audax
 facinus quippiam gravius sibi impenderet, opem afferret. Imperator
 longo sermone admonitus a tam praecipiti consilio abducere nite-
 batur. Cum surdo loqueretur, inclementissime illum se accepturum
 minatus est, nisi tali conatu desisteret. Et addebat: Si me celasses
 et interim vetitum aliquid in ipsum designasses, grave id qui-
 dem fuisset, mea autem nihil retulisset: at iam quia mentem tuam
 mihi aperuisti, quae vis opere compleri neutiquam possunt. Quod
 enim in magnum logothetam imperatoris avi vicarium petulantius
 committetur, id illum contumelia afficit, quod quidem mihi patiun-
 dum non est. His commotus protovestiarius, timuit et in magnum
 logothetam exemplum pessimum moliri cessavit. Paucis diebus in-
 termissis, senior imperator an calumnia, an alia ratione inductus,
 sic in protovestiarium exarsit, ut eum in carcerem compingere cogita-
 ret. Mittit igitur magnum logothetam ad nepotem, et hominem cum
 de aliis criminibus multis accusat, tum quod sibi maledica lingua
 obtractare non desinat: ob quae sola extremum supplicium merea-

τούτων οὖν ἕνεκα πάντων εἰς δεσμοστήριον αὐτὸν ἐμβαλεῖν A.C. 1326
 δέον εἶναι οἰηθεῖς, καὶ αὐτῷ τὴν γνώμην δηλοῦν, ὡς ἂν εἰ-
 δεῖη τε καὶ αὐτὸς ἅμα καὶ συνεπιλαμβάνοιτο πρὸς τὸ ἔργον.
 πρὸς ταῦθ' ὁ νέος ἀπεκρίνατο βασιλεὺς τοιαῦτα· „θειότατε
 5 βασιλεῦ, τὸ μὲν πρωτοβεστιάριον τὸν ἐμὸν θεῖον ἀκόλαστον
 τε εἶναι περὶ τὴν γλώτταν καὶ πρὸς λοιδορίας εὐχερῆ, καὶ
 αὐτὸς συνομολογήσαιμι ἄν· διὸ καὶ αὐτὸς συνεπιψηφίζομαι
 τιμωρίας ἄξιον εἶναι τῆς προσηκούσης. τοὺς γὰρ ἐπιφανεστέ-
 ρους μᾶλλον τῶν ἀνδρῶν καὶ προσήκοντας βασιλεῦσι τὰ τε D
 10 ἄλλα συνετούς καὶ κοσμίους εἶναι δεῖ καὶ πρὸς πάσαν ἀρε-
 τῆς ἰδέαν ἐπιτηδεύουσιν καὶ τὴν γλώτταν πρὸ γὰρ τῶν ἄλλων
 εὐφρόνους, οἷα δὴ τοῖς ὑποδεεστέροις ὡς τινα παραδείγματα
 κοινὰ καὶ τύπους κειμένους, πρὸς οὓς ὄρωντες οἱ πολλοί, ἔν-
 θυμιζοῦντ' ἂν πρὸς τὸ βέλτιον. ἀποστασίαν μένοι οὐτ' αὐτὸς
 15 κατέγγων αὐτοῦ ποτε, οὔτε κατ' ἄλλον σαφῶς ἀκήκου εἰδότος·
 οὐδὲ δὴ δίκαιον λόγους ἁμαρτόντα ἔργῳ τὴν κόλασιν ὑποσχεῖν,
 ἀλλὰ μᾶλλον ἐφ' οἷς ἤμαρτε τυχόντα συγγνώμης, λόγοις σω-
 φρονίζειν τοῦ λοιποῦ καὶ ἀπειλεῖν, εἰ μὴ παύοιτο τοιαῦτα
 ἁμαρτάνων, ὡς καὶ ὧν ἀφίεται νῦν ὁμοῦ πάντων ἐν τῷ τότε
 20 ὑπέξοντα τὰς δίκας” οὕτω γὰρ πρωτοβεστιάριον τε ἂν σω-P.132
 φρονέστερον γενέσθαι, αὐτὸν τε οὐ ζημιώσεσθαι ἄνδρα τῶν
 ἐπιφανῶν καὶ κατ' αἷμα προσήκόντων. τοιαῦτα συμβουλευσὼν
 εἶδετο πείθεσθαι καὶ τὴν ὀργὴν πρωτοβεστιαρίῳ ὑφείναι. εἰ

tur; praeterea quod ab ipsis deficere meditetur. Ob haec existimare
 se, illum coniciendum in custodiam: et hanc sententiam suam ipsi
 indicare voluisse, ut pariter sciret seque ad eum comprimendum
 adiuvaret. Nepos ita respondit, se quoque protovestiarium magnae
 amittae suae filium intemperanti lingua et ad convitia facilem esse,
 libenter confiteri: quocirca et suo iudicio poenae commeritate subii-
 ciendum. Etenim ceteris illustriores et imperatoribus cognatione de-
 vincitos, inquit, etiam prudentes ac modestos et ad omne genus vir-
 tutis habiles et lingua prae aliis bene ominata esse concedet, in-
 ferioribus velut communia quaedam exemplaria formasque propo-
 sitos, in quas plebeii intuentes, vitam ac mores suos quasi ad cer-
 tos numeros componant. Verumtamen defectionem illum agitare ani-
 mo, neque ego unquam iudicavi, neque ab alio, cui id constaret,
 audivi. Non itaque iustum est, qui verbis duntaxat peccavit, eum
 rebus poenam luere: immo potius erratorum veniam dare et verbis
 in viam reducere eum oportere. Minae quoque intentandae, nisi
 talibus modum fecerit, simul omnium, etiam quae nunc illi di-
 mittuntur, in futuro supplicia subiturum. Sic protovestiarium
 probiorem fore, et virum nobilitate conspicuum ac sanguine impera-
 tori coniunctum haud male multatum iri. Hoc consilium nepos da-
 bat, et ut audiretur iraque poneretur rogabat. Sin ad veniam in-

A.C. 1326 δ' ἄρα ἀνευδότης ἔχει καὶ μὴ βούλοιο συγγνώμης ἄξιον,
 V. 106 κύριον ὄντα πάντων ὃ, τι ἂν ἐθέλῃ ἐξεῖναι ἔλεγε ποιεῖν. συν-
 ἦρατο δ' ἂν καὶ αὐτὸς πρὸς τὸ τιμωρήσασθαι τὸν ὑβριστὴν,
 εἶγε ἐνδεῶ τῆς δυνάμεως ἑώρα τὴν βούλησιν κεκτημένον ἐπεί
 δὲ ὅσα ἂν ἦ βουλομένη καὶ δυνατὸς ἐστί καταπράξασθαι,⁵
 B περαινέτω τὴν βουλήν. Ταῦτα τοῦ μεγάλου λογοθέτου πρὸς
 βασιλέα τὸν πρεσβύτερον ἀπαγγειλαντος, εἴτε τοῖς βεβουλευ-
 μένοις ὡς λυσιτελείαν ὁ βασιλεὺς πεισθεῖς, εἴτε τὴν ταῦ νέου
 καλοκάγαθίαν αἰδεσθεῖς, τοῦ κακῶς ποιεῖν τὸν πρωτοβεστιά-
 ριον ἀπέστη. οὕτω μὲν ἀμφοτέροις ὁ νέος βασιλεὺς, τῷ μὲν 10
 τοῦ μὴ πληγαῖς πρὸς τῷ ἀτιμασθῆναι συγκοπῆναι, τῷ δὲ τοῦ
 μὴ διὰ βίον δεσποτήριον οἰκεῖν, αἰτιώτατος ἐγεγόνει. αὐτοὶ
 δὲ μετὰ μικρὸν ἐκ τοῦ ἄκρω ἐκπεπολεμῶσθαι εἰς φιλίαν συν-
 ελθόντες καὶ ὄρκους ἐμπεδώσαντες ἀλλήλους ἢ μὴν φρονήσειν
 ταῦτά, πρὸς τὸν κατὰ τοῦ νέου βασιλέως πόλεμον αὐτοὶ 15
 C ἐξηρτύοντο καὶ τὸν βασιλέα παρεκάλουν, ἀπάταις χρώμενοι
 καὶ διαβολαῖς καὶ τῆς εὐεργεσίας ἀπεδίδοσαν χάριν τὸ μέχρι
 θανάτου πολεμεῖν. ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν οὕτω βασιλεὺς δὲ ὁ πρε-
 σβύτερος τὸν πρωτοβεστιάριον ἄρχοντα καταστήσας Βαλυγρά-
 δων, προσηνώς τε καὶ ἡμέρωσ ὀμιλήσας καὶ πολλὰ ἐπαγγει- 20
 λόμενος εὖ ποιήσειν, ἐξέπεμψεν, ὅσων ἂν δέοι πρὸς τὸν πό-
 λεμον εἶναι παρεσκευασμένον παραγγείλας, ὡς ἅμα τῷ δέξα-
 σθαι γράμματα παρ' αὐτοῦ βασιλεῖ τῷ νέῳ τὴν ἐκ τῆς ἐσπέ-

4. Sic scripsi ex coniectura Intpr., cum antea esset ἐνδεῶ τῆς
 βουλήσεως ἑώρα τὴν δύναμιν κεκτημένον.

exorabilis maneret, ipsi ut rerum omnium domino licere facere quod
 liberet. Se quoque ad iniuriosum illum puniendum adiutorem esse
 voluisse, si videret deesse facultatem ei, cui voluntas non deesset.
 Nunc quia quaecunque vellet, praestare posset, faceret quod vellet.
 Haec postquam magnus logotheta seni renuntiavit, ille sive eo con-
 silio tanquam utili persuasus, sive nepotis probitatem reveritus, in
 protovestiarium animadvertere supersedit. Ita iunior imperator uni
 maxime profuit, ne cum infamia verberibus contunderetur, alteri, ne
 aeternis vinculis mandaretur: qui non diu post ex infestissimis odiis
 in gratiam redierunt. Cumque ad idem sentiendum iusiurandum con-
 firmationis ergo adhibuissent, ipsi bellum instruxerunt dolisque et ca-
 lumniis senem incenderunt, et beneficia bene meritum usque ad mor-
 tem oppugnando pensaverunt. Atque hi quidem ita se gesserunt. Im-
 perator avus protovestiarium Balagradorum praesidem creavit, beni-
 gne tractatum cum multorum beneficiorum pollicitatione emisit: cum
 praecipisset, ut quibuscunque ad bellum opus esset parata haberet,
 quo statim atque a se litteras accepisset, ex occidente copias
 in nepotem duceret. Cui scriptum est ab amicis Byzantio, avum
 propalam bellum adornare. Quamobrem ei et magno domestico, nec

ρας ἐπάξων στρατιῶν. ἀπὸ δὲ Βυζαντίου πρὸς τὸν νέον Ἄν- A.C. 1326
 δρόνικον ἦγον γράμματα παρὰ τῶν φίλων, σαφῶς ἀπαγγέλλον-
 τα, τὸν πρεσβύτερον βασιλέα πρὸς τὸν πόλεμον παρασκευάζε- D
 σθαι. διὸ καὶ ἐδόκει δεῖν αὐτῷ ἅμα τῷ μεγάλῳ δομεστίκῳ καὶ
 5 πρωτοστράτορι βουλευτέα εἶναι περὶ τοῦ πολέμου. βουλευσα-
 μένοις δὲ μεγαλοψυχίᾳ ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν προτέρων πολέμων
 ἐδόκει χρῆσθαι καὶ μὴ προεξανίστασθαι, ἀλλὰ τὸν ἀπὸ τῶν
 πραγμάτων ἔλεγχον περιμένειν, ἅμα καὶ ἐλπίζοντες περιγενήσε-
 σθαι τοῦ πολέμου, ἀμύνοντος αὐτοῖς καὶ τοῦ θεοῦ παρασπον-
 10 οδουμένοις· αὐτοὶ γὰρ οὔτε λόγῳ αἰτίαν παρασχεῖν τοῦ λελύ-
 σθαι τὰς σπονδίας. πείρας δὲ χάριν ἐδόκει πρὸς Βυζάντιον
 ἀπελθεῖν ὡς ἡ φανεροῦ γενησομένου ἅμα τῷ αὐτοῦ ἀφικέ-
 σθαι τοῦ πολέμου ἢ διαλυθησομένου, τῶν κινούντων καταπλη-
 ξάντων. βασιλεὶ πᾶν οὖν τῷ νέῳ καὶ τοῖς φίλοις οὕτως ἐδόκει.
 15 μδ'. Καὶ ὕστερον οὐ πολλαῖς ἡμέραις κατὰ τὰς ἀρχάς P. 133
 Ὀκτωβρίου τῆς ἐνδεκάτης Ἰνδικτιῶνος ἐκ Διδυμοτείχου ἦλθον A.C. 1327
 εἰς Σηλυβρίαν, στρατιῶν μὲν οὐκ ἐπαγόμενοι τοῦ μὴ δοκεῖν
 ἐξεπίτηδες πρὸς πόλεμον χωρεῖν, ἅμα δὲ οἰκέταις καὶ τῶν
 φίλων οὐκ ὀλίγοις. ὡς δὲ ἐπύθετο ὁ πρεσβύτερος βασιλεὺς,
 20 τὸν τε δικαιοφύλακα Γρηγόριον τὸν Κλειδάων καὶ Νίφωνα
 τὸν ἐπίσκοπον Μογλαίνων πρὸς τὸν ἔργον ἀπέστειλεν εἰς V. 107
 Σηλυβρίαν, εἰς Βυζάντιον κελεύων μὴ ἔλθειν οὐδὲ γὰρ ἂν
 αὐτῷ τὴν εἴσοδον παραχωρήσειν, ὅτι τὰς πρὸς αὐτὸν σπον-
 δίας παραλύσεις καὶ τοὺς ὄρκους· καὶ τι περὶ αὐτὸν συμβῆ B

16. Pro δεκάτης scripsi ἐνδεκάτης, certissima emendatione. Nam cum ex iis, quae noster supra c. 42. narravit, tum ex Nicephoro L. VIII. c. 15. 4. patet, non annum 1326, sed sequentem iam agi. Error librarii est, non Cantacuzeni.

non protostratori de bello in consilium ire placuit, visumque adhibendam, ut prioribus bellis, animi magnitudinem, nec prius insurgendum, sed quid tempus moneat, expectandum. Spes etiam victoriae praeclara illos sustentabat, quod Deum sibi fracto foedere laesis succursurum confiderent; ad quod frangendum ipsi nec re, nec verbo in causa ullo modo fuissent: experiundi tamen gratia Constantinopolin procedendum, quod belli molitio, simul ac eo accessissent, clare apparitura, aut perterrefactis, qui illud suscitarent, in nihilum recasura esset. Haec consiliantium sententia fuit.

44. Dies pauci intercesserunt, cum ineunte Octobri, Indictione undecima, Didymoticho Selybriam sine exercitu, ne dedita opera in bellum viderentur proficisci, servorum amicorumque stipati catervis venerunt. Quod ut comperit senior, Gregorium Clidam dicacophylacem et Niphonem Moglaenorum episcopum Selybriam mittit suis verbis nepoti mandatum, ne Byzantium adeat: non enim ingredi permissurum, quandoquidem foedus in postremis habuisset. Proinde

A.C. 1327 τῶν ἀβουλήτων, οὐκ ἐκείνη, ἀλλ' ἐαυτῷ τὴν αἰτίαν λογιζέσθαι παρεσπονδηκότι. τούτων ἀκούσας ὁ νέος βασιλεὺς, ἤλγησε μὲν οὐχ ἥκιστα ἐπὶ ταῖς ἀγγελίαις μικρὸν δὲ ἐπισχῶν, „ἔβουλόμην” εἶπε „μὴ τοσοῦτον ἀμνήμονα τὸν ἐμὸν κύριον καὶ βασιλέα ἧς ἔργοις αὐτοῖς εὐπειθείας καὶ δουλείας πρὸς αὐτὸν ἐνεδειξάμην” ὁφθῆναι νῦν ἐπεὶ δ' ἡ τῶν ἐμῶν ἁμαρτημάτων πληθὺς ἐπιόρκοι καὶ τῶν πρὸς αὐτὸν συμβάσεων ἀθετητὴν καὶ οἰεσθαι ἀνέπεικοντα καὶ λέγειν, δεόν εὐγνωμόνα καὶ φιλοπάτορα καὶ αὐτῷ C ὑπέκοντα λογιζέσθαι πάντα, πρῶτον μὲν ἐν καιρῷ οἶομαι τὴν πρὸς ἐμὲ ὑμῶν ἄφιξιν γεγενῆσθαι, συνετῶν ὄντων καὶ δυνα- 10 μένων μάλιστα ἀπὸ τῶν λεγομένων τὰ ἀληθῆ καὶ τὰ δεόντα συνελθαι. ἔπειτα ἐρωτῶ, εἰ καὶ παρὰ τοῦ ἐμοῦ κυρίου καὶ βασιλέως ἐπιτέτραπται ὑμῖν, ἃ τε ἡδίκηκα ἐγκαλεῖν καὶ τούτων τὴν ἀπολογίαν δέχεσθαι διεξιόντος. ἐλπίζω γὰρ ἐκ πολλοῦ τοῦ περιόχτος ἀπολύσασθαι τὰ ἐγκλήματα.” τῶν δὲ εἰπόντων μη- 15 δὲν πλέον ἐπιτετέραφθαι ἢ ὅσον μὴ εἰς Βυζάντιον ἀπαγγείλαντας ἦκειν, αὐθις ἀναστρέφειν, „ἀπαγγείλατε τοίνυν” ἔφη „τῷ ἐμῷ κυρίῳ καὶ βασιλεῖ, ὅτι τὸν ἔφορον τῆς ἀληθείας ἐπιμαρτύρομαι θεὸν καὶ αὐτὸν ἀληθειαν καλούμενον καὶ ὄντα, ὡς οὔτε πρό- 20 τερον, οὔτ' ἐν τῷ νῦν ἀδίκως κατ' ἐμοῦ κινουμένῳ πολέμῳ, οὔτ' ἔργοις οὔτε μὴν ἐν ῥήμασιν ἐμαυτῷ τι σύνοιδα πεπραγμένον κατὰ σοῦ. διὸ καὶ ἰκέτης γίνομαι σου πρὸς αὐτοῦ τοῦ θεοῦ τὸ P. 134 ὀργιζέσθαι ἀποδέμενον, συμπαθεῖα χρήσασθαι καὶ πρᾶσιτι, καὶ τοῦ δικαίου καὶ λυσitelούντος ἔξω ποιεῖν μηδέν. εἰ δ' ἄρα

5. αὐτὸς legebatur pro αὐτοῖς et 15. ἀποδύσασθαι.

si quid ei obveniret mali, non illi, sed sibi culpam adscriberet, qui foedus violasset. Doluit valde hoc nuntio nepos, paulumque cunctatus, Voluissem, inquit, dominum meum et imperatorem subjectionis meae, quam erga eum factis ostendi, non adeo deposuisse memoriam. Sed quia peccatis meis factum est, ut huc prolaberetur, meque perierum et pactorum contemptorem iudicaret ac diceret, cum probum, patris amantem sibi que subiectum reputare debuisset, primum quidem opportune vos huc venisse arbitror, viros prudentes quique facillime ex oratione mea veritatem et officium intellecturi sint. Deinde interrogo, ecquid ab avo meo in mandatis acceperitis, ut de iniuriis illi a me illatis mecum expostuletis meamque contra defensionem audiat. Etenim ad obiecta depellenda quod dicam superfuturum, nedum defuturum spero. Respondentibus, non plus sibi praeceptum, quam ut ei denuntiarent, ne Byzantium ingrederetur, statimque revertentur: Renuntiate igitur, ait, domino meo et imperatori, me Deum veritatis vindicem atque adeo ipsam veritatem, (ipse enim et est et nominatur veritas,) testari, me neque antea, neque modo bello tam inique appetitum, mihi alicuius in ipsum criminis, seu re seu verbo admissi, coniectam esse aut fuisse. Quare illum per Deum

τοῦ δαίμονος ἢ δυσμένεια, δι' ἣν πολλάκις ἐν κακοῖς τεταλαι- A. C. 1327
 πώρηκα, τῆς μὲν δουλείας καὶ εὐπειθείας, ἣν ἔργοις αὐτοῖς
 ἐπεδειξάμην ἐν παντὶ τῷ παρασχόντι, παρεσκευάσεν ἐπιλελή-
 θθαι, τοῖς διαβάλλουσι δὲ καὶ συκοφαντοῦσιν ἀνέπεισε προσ-
 5 ἔχειν καὶ τὸν κατ' ἐμοῦ πόλεμον κινεῖν, δέομαι αὖθις μὴ ἐρή-
 μῃ οὕτω καταψηφίσασθαι, ἀλλὰ τὰ τε ἐγκλήματα δηλώσαι
 καὶ τόπον ἀπολογίας παρασχεῖν. εἰ μὲν οὖν διαφύγω τὴν δί- B
 κην, τὰ ἐγκλήματα ἀπολυσάμενος, εἰ ἂν ἔχοι ἂν δ' ἐπιου-
 κῶν ἁλῶ καὶ παρασπονδῶν, οὐδεμιᾶς ἀξιῶ τυχεῖν συγγνώμης,
 10 ἀλλὰ πᾶν ὅτι οὖν πάσχειν αὐτὸς τιμῶμαι." βασιλεὺς μὲν οὖν ὁ
 νέος τοῖς πρέσβεσι τῷ πάππῳ τοιαῦτα ἐκέλευεν ἀπαγγέλλειν οἱ
 δ' ἐπυθάνοντο αὖθις, εἰ μὴδὲν ἑαυτῷ σύννοιδε τοὺς πρὸς βα-
 15 σιλέα τὸν πάππον γεγενημένους δοκούς παραβεβηκούς, οἴομενοι
 πεῖσαι ἂν βασιλέα ῥαδίως διαλύσασθαι πρὸς τὸν ἔργον, εἰ
 20 μὴδὲν ἐπιουκῶντα κύθειο αὐτόν. τοῦ δὲ ἰσχυρισαμένου ἄχρι
 τότε παρεσπονθηκέναι μηδαμῶς, χαίροντες εἰς Βυζάντιον ἐπα- C
 νῆκον, ἐλπίζοντες τὸν πόλε, ἢ τῶν βασιλέων καταλύσειν τὸ
 δ' ἐναντίως ἢ ἀπέβη προσεδόξεν. ἀπαγγειλάντων γὰρ ὅσα βα-
 25 σιλεὺς ὁ νέος πρὸς τὸ μὴ παρεσπονθηκέναι παραιτεῖται, οὐ-
 ροδὲν μᾶλλον ὁ πρῶτος ὑφῆκε τῆς ὁρῆς, ἀλλ' ἐκείνοις μὲν
 ἀπεκρίνατο οὐδέν· τῷ πατριάρχῃ δὲ Ἡσαΐα τὸ μνημονεύειν
 ἐν ταῖς ἱεροτελεστίαις τοῦ ἐγγόνου μὴτ' ἐν τῷ τῆς τοῦ Θεοῦ
 Σοφίας νεῶ, μὴτ' ἐν τοῖς ἄλλοις ἱεροῖς ἐκέλευε συγχωρεῖν
 καὶ αὐτῶν γὰρ τῶν ἐν βασιλείοις ἱερῶν ἀπεληλακέναι τὴν V. 108

immortalē obsecro, ut iuxta mecum miseriam meam sentiat, sequē
 ad lenitatem det, ac ne quid praeter aequum et bonum attentet.
 Quod si tacodaemonis malignitas, propter quam multas toties ac-
 rumnas pertuli, paratam ad eius nutum voluntatem meam, quam,
 quotiescunque occasio fuit, prae me tuli, ex animo illi excussit,
 obtrectatoribus autem et sycophantis aures dare et armis me perse-
 qui persuasit, iterum oro, ne indicta causa me condemnet, sed cri-
 mina proferat, defendendi locum relinquat. Si, refutatis illis, da-
 mnationem effugero, bene habet: sin perfidus et foedifragus inventus
 fuero, ne veniam consequar, et vel me iudice, quantumvis magno
 supplicio multer. Haec nepos avo. Quaerentibus adhuc legatis, ec-
 quid iuramentum, quod avo iuravit, nullam partem violavit, (rati,
 non difficile reconciliatum iri senem, si iurisiurandi tenacem esse
 audierit,) confirmanteque illo, se ad id tempus usque nihil foederi
 contrarium egisse, lactantes ac bene sperantes, bellum sopolitum iri,
 Byzantium repetivere. Verum aliter accidit, quam sperabant: ex-
 positus namque quibus iunior ruptis foederis culpam ab se amolitus
 esset, nihilo magis senior iram posuit. Et legatis quidem nihil re-
 spondit: patriarchae vero Esaiiae praecepit, ut inter sacrorum solen-
 nia neque in Sophiae, neque in aliis templis eius nomen edici sine-

- A. C. 1327 τούτου μνήμην. ὁ πατριάρχης δὲ τὴν αἰτίαν ἠρώτα, δι' ἣν ἂν ἐκβάλλοιτο τῶν ἱερῶν ἡ μνήμη τοῦ βασιλέως· εἰ μὲν γὰρ εἰς
Δτι τῶν ἀλλοτρίων τῆς ἐκκλησίας ἐξώκειλε δόγμα, οὐδ' οὕτω
 πρὸ πάσης παραινήσεως καὶ πείρας τῶν ἱερῶν ἐκβάλλειν χρή,
 ἀλλ' αὐτὸν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τῶν ἱερῶν τῆς ἐκκλησίας προστάτην⁵
 ἀποδειχθέντα δογμάτων καὶ κηδεμόνα ψυχῶν, οὐκ ἄχρι Ῥη-
 γίου μόνον, ὅπου βασιλεὺς ὁ νέος διατρίβει, ἀλλὰ καὶ εἰς
 ἐσχατίας γῆς ὑπὲρ ψυχῆς κινδυνευούσης ὀφείλειν τε καὶ προ-
 θυμεισθαι βαδίζειν. διὰ τοῦτο δέον εἶναι πρῶτον πρὸς αὐτὸν
 ἀπελθεῖν κἂν μὲν, Θεοῦ συναιρομένον, πολλὰ διδαχθεῖς καί ο
 νουθετηθεῖς τὴν κακοδοξίαν ἀπόδηται, τὴν ἀλήθειαν ἀσπασά-
 μενος καὶ τὸ ὑγιαῖνον τῶν δογμάτων ἐπεγνωκώς, πανταχόθεν
 ἂν ἔχοι καλῶς, τῇ τε ἐκκλησίᾳ, τοῦ κατὰ πνεῦμα, καὶ σοί, τοῦ
 σωματικοῦ παιδός, τοῖς τε Ῥωμαίοις, τοῦ βασιλέως σεσωσμένον.
- P.135 ἂν δ' ἐθελοκακῶν φανῆ καὶ πρὸς τὰς ἀγίας τῆς ἀληθείας καμ-15
 μύων ἐκόντι τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ οὐδὲ μικρὰν τινα παρέχων
 ἐλπίδα τοῦ ἰατρευθῆναι ἂν ποτε, οὐ τῶν ἐν Βυζαντίῳ ἱερῶν
 μόνον αὐτοῦ τὴν μνήμην ἐκβαλῶ, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὁποιδίποτε
 γῆς Χριστιανοῖς ἐκκήρυκτον αὐτὸν ποιήσω." ἀποκριναμένον δὲ
 τοῦ βασιλέως, οὐ διαστροφὴν τῆς πίστεως τῆ ἐγγόνῳ ἐγια-20
 λεῖν, ἀλλὰ τῶν εἰς αὐτὸν ἔρχων ἀθέτησιν καὶ τῶν συνθηκῶν,
 βῆτι τε ἀθάδειαν καὶ ἀπειθείαν, καὶ διὰ τοῦτο νουθεσίας καὶ
 παιδείας χάριν τὸ τοιοῦτον ἐπινενοηκέμαι, πάλιν δὲ αὐτοῦ
 τὴν διόρθωσιν ἄξιαν ἐπιδειξαμένου τῶν ἡμαρτημένων, αὐτὸν
 τὰ δέοντα ποιήσειν „οὐκοῦν" εἶπεν ὁ πατριάρχης „δέομαι σου,25
 κράτιστε βασιλεῦ, μίαν ἐμοὶ χάριν ταύτην καταθεῖναι μεγί-

ret : nam et in palatio eius memoriam e sacris eiectam esse. Patri-
 archa huius rei causam sciscitari : nam si vel in dogma aliquod ab
 ecclesiae placitis diversum praecipitasset, ne sic quidem citra admo-
 nitionem et conatum eius sanandi e sacris eiectum illius nomen oportu-
 ius. Quin se ipsum, a Deo sacrarum ecclesiae dogmatum autistitem
 animarumque procuratorem institutum, non Rhegium modo, ubi iunior
 esset, sed ad ultimas terras etiam pro anima in salutis periculo ver-
 sante et debere et velle alacriter proficisci. Quare faciendum, ut primum
 adeatur; et siquidem, Deo favente, longa disputatione ac monitis vi-
 ctus, dogmatum nostrorum siinceritate perspecta, pravam opinionem
 deseruerit veritatemque amplexatus fuerit, quid melius optari posse?
 cum et ecclesia secundum spiritum, et is secundum carnem filium, et
 Romani imperatorem suum recuperaverint. Sin se in improbitate ob-
 firmaverit atque ad radios veritatis oculos clauerit, nec qualemqua-
 lem spem futurae sanitatis fecerit, non solum e sacris Byzantinis eius
 nomen expuncturum, sed Christianis per orbem universis etiam ut pio-
 rum communionem exclusum promulgaturum. Tum imperator, non se pra-

στην, τὸ πρὸς αὐτὸν ἐπιτρέψαι ἀπελθεῖν" ἐλπίζειν γὰρ βα- A. C. 1327
 σιλέα τὸν νέον πείσειν, εἴ τί τε ἡμάρτηται πρότερον, ἐπα-
 νορθώσασθαι καὶ ἀσφαλῶς εἰς τὸ ἐξῆς τὰ δέοντα ποιεῖν, τὰ
 τε μεταξὺ προσκόμματα καὶ τὰς αἰτίας τοῦ πολέμου ποιήσειν
 5 Ἐκποδῶν. ἀηδῶς δὲ ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τοῖς εἰρημένους διατεθεῖς,
 „ἐχρῆν" εἶπε „τοῖς ἐμοῖς ἀπολυπρωγμῶνως πείθεσθαι λόγοις,
 καὶ τὸ κελευόμενον ἀντιλέγοντα μηδὲν ποιεῖν· ἐπεὶ δ' οὐκ C
 οἶδ' ὅστιν χρώμενος λογισμῶ τᾶναντία καὶ λέγειν καὶ πράτ-
 τειν προήρησαι, ἐμοὶ δέον συνεργεῖν, αὐτὸς ἂν εἰδείης ἃ δέον
 10 ποιεῖν." οὕτω μὲν οὖν βασιλεὺς τε καὶ πατριάρχης ἀσύμφω-
 νοι ταῖς γνώμαις ἦσαν. διὸ καὶ ἐν μὲν βασιλείοις τὴν τοῦ νέου
 βασιλέως ἀπείρητο ποιεῖσθαι μνήμην· ἐν δὲ τοῖς κατὰ Βυζάν-
 τιον λοιποῖς ἱεροῖς καὶ ἐν αὐτῷ τῷ τῆς Σοφίας τοῦ Θεοῦ τεμέ-
 νει τῷ ἱερῷ, ὡς ἔθος ἦν, ἡ μνήμη τῶν βασιλέων ἐτελεῖτο. D
 15 μὲ. Βασιλεὺς δὲ ὁ νέος ἐν τῷ περὶ τὸ Ῥήγιον Ἐννακό-
 σια πρὸςαγορευομένῳ χωρίῳ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς μάλιστα Ὀκτω-
 βρίου ἄχρι καὶ Δεκεμβρίου διατρέψων μηνὸς, ἐδεῖτο τοῦ πρὸς-V. 109
 σβυτέρον βασιλέως, μὴ αὖθις τὰ Ῥωμαίων πράγματα εἰς φθο-
 ρὰν καὶ ταραχὴν ἐμβαλεῖν, ἀλλ' ἔλεον τῶν ὑπήκων σχόν-
 20 τα, μὴ ἐπὶ πλέον τὸν πόλεμον ἐξάγειν. ὡς ἂν δὲ αὐτὸν τὴν
 εἰρήνην πείσῃ μᾶλλον ἐλεύσθαι, καὶ τοιοῦσδε πρὸς αὐτὸν διὰ P. 136
 πρέσβεων ἐχρήτο λόγοις· „τῆς ἐμῆς, ὦ βασιλεῦ, σπουδῆς τε

vitatem in fidei capitibus nepoti obicere, sed iurisiurandi foederum-
 que contemptum, superbiam insuper et contumaciam. Atque idcirco
 illius commonefaciendi et castigandi causa istuc excogitasse. Si
 rursus emendationem pro portione peccatorum ostenderit, se, quod
 sui muneris sit, non neglecturum. Ergo, subicit patriarcha, oro te,
 imperator optime, uti hoc maximum apud me beneficium ponas
 meque ad illum abire sinas. Etenim effecturum me divinat animus,
 et ut nepos, si quid antehac peccavit, id corrigat atque in poste-
 rum quod suarum est partium fideliter praestet, et offendicula bel-
 lique irritamenta e medio auferantur. Hic sermo imperatorem pu-
 pugit: Atqui oportebat, inquit, omissa hac supervacanea in negotio
 alieno sollicitudine verbis meis obtemperare et iussa non repugnanter
 exsequi. Sed quoniam nescio quomodo ratiocinatus, contra et dicere
 et facere maluisti, cum mecum facere deberes, ipse noveris quid con-
 veniat. Hoc itaque modo imperator et patriarcha sententias disside-
 bant: unde in palatio quidem interdicta erat nepotis mentio; in reli-
 quis autem per urbem Byzantinam sacris, etiam in ipsa aede Sophi-
 ac, sacrorum tempore solenni more uterque imperator nominabatur.

45. Iunior imperator in castello Ennacosia, non procul Rhegio
 a principio Octobris usque ad Decembrem sedens, avum precaba-
 tur, ne rem Romanam rursus in tumultum perniciosamque coniec-
 ret, sed misericordia suorum civium motus, bellum inhiberet. Quo autem
 illum ad pacem flecteret, sic per legatos egit: Sedulitatis et volunta-

Α. C. 1327 καὶ προθυμίας ὑπὲρ τῶν κοιτῆ τῆ Ῥωμαίων ἡγεμονία συμ-
 φερόντων οὐχ ἑτερόν τινα ἀξιοχρεῶν ἢ σὲ μάρτυρα ἔξεστι
 παρασχεῖν. οἴσθα γὰρ, ὅπως, Προουσητῶν ὑπὸ Περσῶν πολιορ-
 κουμένων καὶ ὅσον οὐπω ἀλώσεσθαι προσδοκωμένων διὰ τὸ
 τὸν οἶτον παντάπασιν ἐπιλελοιπέναι, πυθόμενος αὐτὸς αὐτό-5
 κλητος εἰς Βυζάντιον ἦκον, δεόμενός τε ἅμα καὶ συμβουλευ-
 ῶν, τοῖς πολιορκουμένοις τὴν δυνατὴν πρόνοιαν εἰσενεγκεῖν.
 αὕτη δ' ἦν τὸ ἐμὲ ἅμα τῆ στρατιᾷ ναυσὶ πρὸς τὴν Τριγλει-
 Βαν περαιωθέντα, ἐπεὶ οὐ πολὺ Προούσης διέχει, τοῖς τε βαρ-
 βάροις, ἣν δύναμαι, ἐπιθέσθαι καὶ Προουσητοῖς τὰ ἐπιτήδεια 10
 ἐσκομίσαι· τούτου δὲ γενομένου, ἐλπὶς αὐτοῖς χρόνον πολλὸν
 πρὸς τὴν πολιορκίαν ἀντεσχῆσιν· τᾶλλα γὰρ ἢ πόλις ἅπαντα
 κατεσκευάσται καρτερῶς. ἐγὼ μὲν οὖν οὕτως πρόθυμος εἶχον
 πρὸς τὸ Προουσητοῖς βοηθεῖν αὐτοῖς διακινδυνεύων, σοῦ δὲ μὴ
 ἐπιέντος, ἄκων κατεσχέθην· ὃ καὶ μάλιστα αἴτιον ἔδοξε γε-15
 γενῆσθαι τοῦ Προῦσαν ὑπὸ τοῖς πολιορκουσι βαρβάροις γε-
 C γενῆσθαι. ταῦτα δὲ διήλθον, οὐχ ἔν' ἀπλῶς οὕτω φιλοτιμή-
 σωμαί, ἀλλ' ἔν' ἐπιδειξάμην ἐκ πολλοῦ τοῦ περιόντος, ὅτι εἰ
 μίας ἕνεκα πόλεως κινδυνευούσης οὕτως περιεκαίωμην καὶ δεῖν
 ἐνόμιζον ἢ βοηθεῖν αὐτῇ ἢ καὶ αὐτοῖς συγκινδυνεύειν, πολὺ 20
 μᾶλλον ἂν ἀλγοίην νῦν, ὁμοῦ Ῥωμαίων σύμπασαν τὴν ἡγεμο-
 νίαν κινδυνεύουσαν ὁρῶν. τὸ γὰρ ἡμᾶς, τοὺς ὑπὲρ αὐτῆς πρὸς
 τοὺς ἔξω πολεμίους πολεμεῖν δικαίους ὄντας, συζῆγγυοῦσθαι
 ἀλλήλοις οὐκ ἄλλο τι ἢ καταστροφὴν αὐτῆς τελεωτάτην οἶε-

tis meae, imperator, ad providenda actuenda Romani imperii commo-
 da praeter te idoneum testem laudare alium non queo. Manet enim
 in memoria tibi, quo pacto, cum Pruseni a Persis obsidione valla-
 rentur, et iam inibi esset, ut penitus defecti cibariis, in hostium
 manus venirent, ego, re comperta, Byzantium non vocatus advolarim,
 teque rogando et hortando impulerim, ut qua posset providentia
 victus importaretur. Poterat autem sic, ut ego cum militibus Tri-
 gliam Prusae vicinam traicerem, barbaros, si liceret, invaderem, et
 Prusenis alimenta inferrem. Quo quidem modo obsidionem diu to-
 leraturam sperabatur, quando undiquaque firmiter communita est.
 Cum igitur ego Prusenis quamvis cum capitis mei discrimine succur-
 rendi desiderio arderem, tu me invitum cohibuisti: id quod potis-
 simum videtur in causa fuisse, cur Prusenorum barbari potirentur.
 Haec narraui, non ut gloriarer tantummodo, sed ut ex ea, quae mihi
 suppeditat copia, quod volo uno argumento demonstrarem. Si enim
 propter unam urbem tantum cruciabar eique aut ferendum auxi-
 lium, aut cum ea omnes casus mihi subeundos existimabam, quanto
 magis nunc cruciarer, si universum imperium Romanum simul in dis-
 crimen vocatum aspicerem? Nam quod nos, qui pro eo adversum
 externos propugnare summo iure debebamus, bello concurrimus, hoc

οὐκ ἀχρηστώ. διὸ δὴ καὶ σφόδρα σου δέομαι, βασιλεῦ, εἰ μὲν A. C. 1327
οἶόν τε, καταλύσαι τὴν ἐχθρὰν καὶ τὴν εἰρήνην μάλλον ἢ
τὸν πόλεμον ἐλάσθαι. εἰ δ' ἐπὶ τοσοῦτον οἱ τῶν συκοφαντῶν
ἰσχυσαν λόγοι, ὥστ' ἐμὲ πολλὰ περὶ εἰρήνης δεόμενον ἀνύειν
5μηδέν, τό γε δεύτερον ἱκετεύω, ἐπὶ σοῦ ἅμα δύο ἢ καὶ τρισὶν D
ἐλθόντα δικασθῆναι. κἂν μὲν ἀπολύσωμαι τὰς αἰτίας, καλῶς
ἂν ἔχοι. ἂν δ' ἀδικῶν ἄλω καὶ ἐπιορκῶν, τῶν μακρῶν ἀπαλ-
λαγήσῃ πόνων, ἔχων ἐν χερσὶ τὸν ἀδικοῦντα, καὶ μὴ φείσῃ,
πρὸς αὐτοῦ θεοῦ, ἀλλὰ κόλασον ἀξίως τῶν ἁμαρτημάτων. εἰ
10δὲ μὴ τοῦτό σοι ἀρεστόν, τὸ αὐτὸν ἐμὲ ἐπὶ σοῦ ἐλθόντα δι-
κασθῆναι, ἀλλ' ὁ μέγας δομέστικος γούν ἐλθὼν δικαζέσθω
ὑπὲρ ἐμοῦ. κἂν καὶ αὐτὸς ἄλφ, τὰ ἔσχατα ὑπομενέτω. πάν-
τως δὲ οὐδὲν ἤττον ἀλγήσω, ἢ εἰ αὐτὸς ἐν τῇ σώματι ὑφι-
στάμην τὰ δεινὰ." Τοιαῦτα μὲν βασιλεὺς ὁ νέος ἐπέστελλε
15πρὸς τὸν πάμπον καὶ βασιλέα. καὶ ὁ μέγας δὲ δομέστικος
τοιαῦτα ἔγραψε, δεόμενος περὶ τῶν αὐτῶν. „κράτιστε βασι- P. 137
λεῦ, ἀμφότερά σε οἶομαι σαφῶς πεπεισθαι περὶ ἐμοῦ, ὅτι τε
εὐνοϊκῶς διάκειμαι καὶ φίλως περὶ σε καὶ οὐδενός σοι δου-
λεύειν ἤττον αἰροῦμαι, τούτων ἀποδείξεις σαφῶς τῶν πρα-
20χομαίων ἐν πολλοῖς παρασχομένων, καὶ ὅτι τὴν κοινὴν τῶν
Ῥωμαίων εὐδαιμονίαν οὐ τῶν ὄντων μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς
ζωῆς προθύμως ἀλλαξάμην ἂν. νυνὶ δὲ σε ὄρων ἐξ οὐδεμιᾶς B
αἰτίας λύοντα μὲν τὰς σπονδὰς, ὠρμημένον δὲ πολεμεῖν, σφά-
δρα μὲν ἄλω καὶ παρὰ πλῆσιον θανάτου, τὰς συμφορὰς, αἰ

profecto non aliud, quam ultimum illius exitium par est arbitrari.
Quare te magnopere quaeso, imperator, si potes, inimicitias deponere,
et pacem bello antepone. Sin calumniatorum voculae apud te tan-
tam valuerunt, ut quam saepius petivi pacem, nondum obtinuerim,
saltem hoc mihi largire, precor, ut duobus aut tribus comitatus,
apud te causam dicam. Si crimina refellero, bene habebit: si per-
iurii iniustitiaeque damnatus fuero, tu diuturna molestia liberaberis,
reum manibus tenens: cui ut ne parcas, sed pro eo ac sceleris
eius merentur illum punias, per Deum te oro. Sin autem non placet,
ut ipse praesens abs te praesente iudicet, ad magno domestico
sit fas se loco meo sistere. Qui si et ipse damnabitur, atrocissimam
poenam exsolvat: qua plane non minus dolebo, quam si corpore meo
illam excepissem. Haec imperator iunior ad avum scripsit: quibus
germana etiam magnus domesticus his verbis: Utrumque tibi, imperator
optime, persuasissimum credo, et benevolo atque amico esse
me erga te animo, ad obsequia tua paratissimum, quod rebus saepe-
numero clare demonstravi, et pro communi Romanorum felicitate non
facultates dumtaxat meas, verum et ipsam animam perlibenter im-
pensurum. Nunc quia cerno, te sine causa foedus solvere et ad arma
prorumpere, incredibilis me dolor propemodum exanimat, conside-

A. C. 1327 περιστήσονται Ῥωμαίους ἐκ τοῦ πρὸς ἀλλήλους ἐγνωῶν πολέ-
 V. 110 μου· δέομαι δέ σου μὴ τοιοῦτοις κακοῖς τοὺς ὑπηκόους περι-
 πεσόντας περιιδεῖν, ἀλλὰ στῆσαι τὴν συμφορὰν, βασιλεῖ τῷ
 ἐγγόνῳ διαλλαγέντα, οὐδὲν, ὅσα γε ἐμὲ εἰδέναί, οὔτε ἐν πρά-
 γμασιν οὔτε ἐν λόγοις, οὔτε πρότερον προσκεκρουκότι οὔτε νῦν, 5
 (οἶσθα δὲ σαφῶς, ὡς οὐδὲν οὔτε φθέγγεται οὔτε πράττει, μὴ
 Cσυνειδότης ἐμοῦ·) μὴ δὴ τὰς συκοφαντίας τῶν ἐπ' ὀλέθρου ἡδ-
 μένων τῷ κοινῷ τῆς κοινῆς προθεῖναι σωτηρίας, μηδ' αὐτοῖς
 πεισοθῆναι πρὸς τὸ πολεμεῖν ἐνάγουσιν, ἐξ αὐτῆς τῆς πείρας
 ἀκριβῶς δεδιδαγμένους, ὡς ἀδυνάτους ἐπιχειροῦσι καὶ ἄχθος 10
 ἄραι τὴν δύναμιν αὐτῶν ἐθέλουσιν ὑπερβαῖνον. καταλύων μὲν
 οὖν τὸν πόλεμον, τὰ δέοντα βουλευσῆ καὶ σαυτῷ καὶ ἡμῖν·
 τούναντιον δὲ πρῶτον, οὐκ οἶδα ὁποτέρους μᾶλλον ἀλυσιτελέ-
 στερον βουλευσῆ. βασιλεὺς μὲν οὖν ὁ σὸς ἔργονος δίκη δια-
 λύεσθαι τὰ ἐγκλήματα προκαλεῖται, καὶ παρὰ σοὶ δικαστῆ, 15
 ὃ πάντες ἂν αὐτῷ συμφαιῖεν, ὡς δικαία ἡ ἀξίωσις· ἢ, τό γε
 δεύτερον, εἰ μὴ αὐτὸν σοι κατὰ γνώμην πρὸς τὴν δίκην ἀπαν-
 D τῆσαι, ἀλλ' αὐτὸν ἐμὲ ὑπὲρ τῶν αὐτῷ διαφερόντων τὰς εὐθύ-
 νας παρασχεῖν. εἰ μὲν οὖν αὐτὸν ἐλθεῖν κελύσεις, πέπεισμαι
 σαφῶς, ὡς ὀφθεῖς μόνον ἀραχνίων ἰστῶν ἀδρανεστέρως ἀπο-20
 δεῖξει τὰς συκοφαντίας· εἰ δὲ, τὴν γε δεύτερον, ἐμὲ, ἐλπίζω
 καὶ αὐτὸς οὐ μόνον οὐδὲν ἡδικηκότα, ἀλλὰ καὶ φιλοπάτορα
 καὶ τὴν προσήκουσαν αἰδῶ καὶ εὐπειθειαν μέχρι παντὸς ἐπι-
 δεδειγμένον ἀποδείξειν. εἰ δ' ἀμφοτέρων τούτων καταφρονή-
 σεις, πεισοθεῖς τοῖς συκοφαντοῦσιν, ἡμᾶς μὲν ὁ Θεὸς οὐ περιό-25

rantem calamitates, quae Romanos propter bellum vestrum oppressu-
 rae sunt. Ego vero te obsecro, ne populos tuos tantis cladibus mac-
 tati sinas, malumque imminens reprimas, cum nepote redactus in
 concordiam: qui, quantum mihi constat, nec factis, nec verbo neque
 pridem, neque recens te offendit. Neque enim ignoras, eum me in-
 scio nihil vel dicere solere vel facere. Noli igitur obtrectatorum in
 communi peste exsultantium sermunculos communi salutis anteferre:
 noli ad arma incitantibus illis aures accommodare: siquidem experi-
 riundo probe didicisti, eos conari quae fieri nequeunt, et onus to-
 lere, quod eorum humeri sustinere haud possunt. Itaque si bellum
 valere iusseris, tibi nobisque consulueris. Si secus faxis, de te an
 de nobis peius mereare, equidem nescio. Nepos igitur tuus ad iu-
 dicium provocat tuumque tribunal appellat: cuius petitionem esse
 iustam nemo negabit: et si ipsum in iudicium venire non vis, ut
 a me rationes illius reposcas, rogat. Si eum per se sisti volueris,
 solo aspectu calumnias araneorum telis invalidiores ostensuram nihil
 penitus dubito: sin, quod huic proximum optat, me, spero non solum
 nihil cum accleris fecisse, sed etiam tui ut parentis semper amantem
 fuisse, debitamque tibi reverentiam praestitisse in omnibus, me pa-

ψεται ἀδικουμένους· ὅμιν δὲ ὅποι τὰ πράγματα τελευτήσει, A. C. 1327
 ἐμοὶ μὲν ἄμεινον σιωπᾶν, ἢ πείρα δὲ διδάξει σαφῶς. πλὴν τὰ
 παρόντα μοι γράμματα τηρεῖσθαι δεόμεαι ἐν ἀσφαλεῖ, ὅπως
 ἐκ τῶν ἀποβησομένων εἰ ἀγαθὸς σύμβουλος ἐγὼ φανῆ.”

5 μς. Οἱ μὲν οὖν τοιαῦτα τῇ πρεσβυτέρῃ ἐπέστελλον βα- P. 138
 σιλεῖ· ὁ δὲ τὰ γράμματα ἀναγνούς, οὐδὲν ἀπεκρίνατο πλέον,
 ἢ ὡς οὐ ῥᾶδιον ἐπὶ δίκῃ οὔτε τὸν ἔγγονον, οὔτε τὸν Καντα-
 κουζηνὸν ἐν Βυζαντίῳ δέχεσθαι. βασιλεὺς δὲ ὁ νέος ἀκούσας
 τὴν βασιλέως ἀπόκρισιν, ἤλγησε μὲν σφοδρῶς ἐφ' οἷς οὕτω
 10 ἰοῦσθαι πάντα δικαίου λόγον καὶ αὐτῆς εἰργετο ἀπολογίας·
 ἀπαγορεύσας δὲ τὸ βασιλεῦα πείθειν ἐπιχειρεῖν, τῇ πατριάρχει
 γράφει τοιαῦτα· „δέσποτα πατριάρχχα καὶ ἡ περὶ αὐτὸν θεῖα
 σύνοδος καὶ ἱερά, ἵστε σαφῶς ὅσα βασιλέως μεταξὺ καὶ ἐμοῦ B
 πρὸ χρόνου συμβέβηκέ τινος, διὰ τὰς ἡμαρτίας φαίην ἂν
 15 ἔγωγε τὰς ἐμὰς. ταῦτα μὲν οὖν ὁ πάντα σοφῶς οἰκονομῶν
 θεὸς διέλυσέ τε ῥᾶδίως καὶ βαθεῖαν ἐχορήγησεν εἰρήνην· ὅτε
 δὲ πάντα τὰ ἐν μέσῳ σκῶλα καὶ προσκόμματα περιηρέθη,
 καὶ βαθείας ἀπελεύομεν γαλήνης, οὐδ' ἄχρι λογισμοῦ ἐμφυ-
 λίου περὶ μηδὲν πολέμου ἐννοοῦντες, αἰφνίδιον ἀνεῖρήθη κλύ-V. 111
 20 δων βαρῶς καὶ χυλεπῇ τρικυμῖα τὴν Ῥωμαίων αὐτανδρον
 ἡγεμονίαν ἀπειλοῦσα καταδύειν, καὶ συμβέβηκέ τι παραπλή-
 σιον ἡμῖν ὥσπερ καὶ τοῖς νοσοῦσιν. ἐκείνοι τε γὰρ κατὰ μὲν
 τὴν πρώτην μάλιστα τῆς νόσου προσβολὴν, κἂν σφοδρὰ τύχη C
 οἶσα χυλεπῇ, ἀντέχουσιν ἰσχυρῶς· ἂν δὲ ἑαῖουσι δεύτερον

tefacturum. Si tu utramque conditionem, a criminatoribus praeoccu-
 patus videlicet, contemnis, Deus nos certe indigne habitos non con-
 temnet: res autem vestra quo evasura sit, silere praestat; experien-
 tia manifeste docebit. Ceterum has litteras meas tuto asserari rogo,
 donec ex eventis constiterit, eequid bonus consiliarius fuerim.

46. Haec ambo ad imperatorem seniore scripserunt: quibus
 ille perlectis, aliud non respondit, quam, difficile esse vel nepotem
 vel Cantacuzenum ad causam dicendam Constantinopolin admittere.
 Ex quo responso iunior magnum dolorem accepit, cum se praeter
 omne ius fasque defensione excludi cerneret: fessusque conatibus ad
 persuadendum irritis, patriarchae scribit hoc exemplo: Non sunt
 inaudita vobis, domine patriarcha et qui cum eo estis sacrosancti
 episcopi, quaecunque inter me avumque meum haud ita pridem,
 peccatis meis fortasse id exigentibus, contigerunt. Quae omnium
 rerum sapiens moderator Deus facile dissipavit concordiamque sum-
 mam largitus est. Cum iam remotis e medio obstaculis impedin-
 tisque omnibus, tranquillissima quiete frueremur, belli civilis ob-
 liti funditus, derепente vastus quidam fluctus et turbulenta tempe-
 stas exstitit, quae Romanum Imperium velut navim cum ipsis vecto-
 ribus summersuram se minaretur. Ac nobis idem, quod aegrotis

A. C. 1327 αὐθις ἡ καὶ τρίτον ἐπίθεται εἰ τύχοι, ἄσθενεστέροις περικυ-
 χοῦσα, κατεργάζεται ἑαδίως τοὺς ἀνθρώπους. καὶ ἡμῖν τὸ
 αὐτὸ συμβέβηκε νῦν. ὑπὸ τε γὰρ τῶν πρότερον ἐμφυλίων γε-
 γεννημένων πολέμων καὶ τῶν ἐξωθεν ἡμῖν ὑπὸ τῶν βαρβάρων
 ἐπενεχθέντων τῷ πλείονι κατειργασμένοι μέρει, οὐδὲ ἂν τίς
 βλέναι δυνησόμεθα πρὸς τὰ ἀναφνόμενα κακὰ, ἀλλὰ δια-
 φθαρησόμεθα αὐτοὶ ὑφ' ἑαυτῶν. ἅπερ ἅπαντα συνορῶν καὶ
 αὐτὸς, καὶ τὸν κίνδυνον οὐκ ἴδιον, (ἦν γὰρ ἂν ἀνεκτὸν,) ἀλ-
 λά κοινὸν τῶν Ῥωμαίων ἀπάντων ὄντα σαφῶς ὄρων, ἐν ἐξή-
 κοντα ἡμέραις ἤδη μάλιστα περὶ Ῥήγιον κἀδημαι, καθάπερι ο
 Δίστε καὶ αὐτοί, βασιλέως δέόμενος ὁσημέραι μετὰ τῆς προσ-
 ηκούσης αἰδοῦς ἐμοὶ καὶ μετριότητος καὶ δουλείας, συγγνώ-
 μης τυχεῖν, καίτοι γε μηδὲν ἑαυτῷ συνειδὼς ὀργῆς ἄξιον
 πεπραγμένῃ. ὡς δὲ πολλὰ μοχθήσας, εὗρισκον οὐδεμίαν ὄνη-
 σιν ἀπὸ τῶν πόνων, ἐτραπόμην ἑτέραν, μετὰ κομιδῇ τινων 15

P. 139 εὐαριθιμῶν ἐπὶ τοῦ βασιλέως ἐλθεῖν αἰτῶν, καὶ ὑπὲρ ὧν
 ἐγκαλοῦμαι εὐθύνας ταύτη παρασχεῖν· ἢ εἰ μηδὲ τοῦτο κατὰ
 γνώμην εἶη βασιλεῖ, τὸν μέγαν δομέστικον ἐλθόντα ὑπὲρ ἐμοῦ
 ἀπολογεῖσθαι. καὶ ἐπ' οὐδεμιᾷ προκλήσει εἰσηκούσθην, ἀλλ'
 οὕτως ἐρήμην παρὰ πάντα τοῦ δικαίου νόμον καταδικάζομαι. 20
 ἐγὼ δὲ, εἶγες βασιλεὺς αὐτὸς φητὴν τινα δίκην ὁποῖαν ἂν αὐ-
 τῷ ἐδόκει ἐκέλευεν ὑπὲρ ὧν ἐγκαλοῦμαι δοῦναι, ἠγάπησα αὖν,
 καὶ σὺν προθυμίᾳ πολλῇ παρέσχον· νυνὶ δὲ ὄρων τὴν εἰς ἐμὲ
 ὀργὴν κατὰ πάντων Ῥωμαίων ἐξάγουσαν τὴν βλάβην, οὐκ

usuvenit. Illi namque in primo morbi accessu quantumvis rapido,
 potenter resistunt: sin recreatos iterum forte ac tertium occuparit,
 viribus iam debilitatos inveniens, cito interficit. Sic nos superioribus
 bellis civilibus et externis, quae barbari intulerunt, propemodum
 confecti, adversus surgentia mala ne oculos quidem tollere poterim-
 us, sed mutuis caedibus peribimus. Quae omnia cum et ipse
 animadvertam et periculum non privatum, (esset enim id ferendum,)
 verum publicum considerem, iam sexagesimum omnino diem, ut
 nostis, prope Rhegium sedeo, quotidianis precibus, qua par est re-
 verentia, modestia et subiectione veniam ab imperatore flagitans;
 tametsi nihil mali facinoris in me reperio, quod eius ira dignum
 sit. Postquam vero multum laborem frustra consumpsi, alia exper-
 tus sum via, rogans, ut mihi cum paucissimis in eius conspectum
 venire ibidemque criminibus respondere liceret: aut si id non pla-
 ceret, magnus domesticus meo nomine idem facturus veniret. Re-
 iecta utraque conditio, atque ita contra omnium legum iura, indicta
 causa, damnationem subeo. Atqui si avus poenas certas pro arbi-
 tratu suo pendere me iussisset, pro iis, quae mihi obiectantur, non
 aequo tantum, sed etiam promptissimo animo pendidissem. Nunc
 cum eius in me furorem Romanis universis pestiferum fore praevi-

ἀνεκτῶς ἀλγῶ. διὰ τοῦτο καὶ δεόμενος τῆς ὑμῶν ἀγιότητος, A.C. 1327
 γράφω, εἶγε τοῦ θεοῦ ἔστε ὑμεῖς, σπουδάσαι ὑπὲρ τῆς εἰρή- B
 νης καὶ μὴ περιιδεῖν ἡμᾶς τοῖς ὁμοφύλοις αἵμασι καταχραν-
 θέντας, ἀλλ' ἢ πείσαι βασιλέα πρὸς ὑμᾶς ἐμὲ γενόμενον ὑπὲρ
 5 ὧν ἐγκαλοῦμαι λόγον ὑποσχεῖν, ἢ ἐνταῦθα γενομένων ὑμῶν,
 ὑπὲρ τῶν ἴσων τὴν ἀπολογία ἀσθεῖναι." Τοσαῦτα μὲν βασι-
 λεὺς ὁ νέος πατριάρχου καὶ τῶν ἄλλων δεόμενος ἀρχιερέων
 ἔγραψεν ὑπὲρ τῆς εἰρήνης, ἃ καὶ φέρων ὁ διακομιστὴς ἐνεχεί-
 ρισε τῷ πατριάρχῃ. καὶ τῶν ἀρχιερέων συνεδριαζόντων, ἀνα-
 10 γνωσθέντων δὲ τῶν γραμμάτων, ὡς ἐδόκει ἢ ἀξιώσις δικαία
 τοῦ νέου βασιλέως, πάντες εὐθύς πρὸς βασιλέα τὸν πρεσβύτε- C
 ρον ἐλθόντες, τὰ τε γράμματα ἐδείκνυσαν τοῦ ἐγγόνου καὶ
 συνηγόρου αὐτῷ ὡς δίκαια ἀξιοῦντι. καὶ αὐτὸ γὰρ ἔφρασαν τὸ
 περὶ πλείστου ποιεῖσθαι ἢ αὐτὸν ἐνταῦθα ἐλθόντα ὑπὲρ ὧν
 15 ἐγκαλεῖται παρέχειν ἐθέλειν εὐθύνας, ἢ τοῦ πατριάρχου ἐκεῖ
 γενομένου τὸ αὐτὸ ποιεῖν, τεκμήριον ἂν εἴη μέγιστον ἢ τοῦ
 μηδὲν ἡμαρτηκέναι, ἢ εἰ καὶ ἡμαρτε, τοῦ βούλεσθαι ἂν διορ-
 θωθῆναι. τούτου δὲ οὕτως ἔξ αὐτῶν πραγμάτων ἀποδεικνυ-
 μένου, δίκαιον ἂν εἴη καὶ ἅμα λυσιτελὲς καὶ ἀναγκαῖον, ἐκ
 20 οὗ τῶν ζητουμένων γενέσθαι θάτερον. ὄρων οὖν καὶ ὁ βα-
 σιλεὺς τό, τε ἀναντιρρήτον τῆς ἀξιώσεως καὶ τὴν τοῦ πατρι-
 ἀρχου καὶ τῶν ἀρχιερέων πρὸς τοῦτο σπουδῆν, τὸ μὲν τὸν D
 νέον βασιλέα πρὸς ἐκεῖνον ἦκειν ἀπηγόρευεν, ὥσπερ καὶ τὸ
 τὸν πατριάρχην ἐκεῖ γενέσθαι, οὐδὲν εἶναι προὔργου φάμενος
 25 ἐκάτερον. ἐπένευσε δὲ τῶν τε ἀρχιερέων καὶ τῶν τῆς συγκλή-

4. ὑπὲρ corr. pro ὑπὸ.

deam, angor vehementissime. Quocirca ad sanctitatem vestram scribo
 rogoque, si ex Deo estis, ut paci redintegrandae navetis operam.
 Ne permittite nos cognatorum sanguine maculari; sed imperatorem
 eo permovete, ut aut me illuc ad vos proficisci et pro me causam
 orare, aut, vobis huc profectis, id ipsum hic facere concedatur. Sic
 patriarcham et pontifices per epistolam de pace obtestatus est iu-
 nior imperator. Qua a tabellario patriarchae in manus reddita et
 in consessu episcoporum recitata, ut visa est aequa petitio, omnes
 protinus ad seniore[m] adeunt, eam monstrant et ut iusta cupienti
 suffragantur. Nam hoc ipsum aiebant firmissimum argumentum, aut
 nihil eum deliquisse, aut, si quid deliquerit, id velle corrigere,
 quod in beneficio numeraret, si aut hic aut ibi, patriarcha praesente,
 posset intentata sibi scelera depellere. Quoniam igitur res
 ipsa clamaret, iustum pariter et utile ac necessarium sibi videri, ex
 duobus, quae desiderarentur, alterum concedi. Imperator postulati
 necessitatem et patriarchae episcoporumque in eo urgendo studium
 perspicens, nepotem quidem ad se venire aut patriarcham ad illum
 abire vetuit: neutrum enim esse operae pretium, sed ut ex episcopis et

Canticusenus.

15

- A. C. 1327 του τινός, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῶν τῆς ἐκκλησίας ἀρχόντων καὶ
 V. 112 τῶν ἀρχιμανδριτῶν, πρὸς τὸν ἔργον παραγενομένους, τὰ τε
 ἐγκλήματα κομίζειν καὶ ἀπολογίαν ζητεῖν ὑπὲρ αὐτῶν. πέμ-
 νονται τοίνυν ἀπὸ μὲν τῶν ἀρχιερέων ἕξ, καὶ τοσοῦτοι συγ-
 κλητικοί, ἕκ τε τῶν τῆς ἐκκλησίας ἀρχόντων καὶ τῶν ἀρχι-5
 μανδριτῶν λεγομένων ἀνδρῶν εὐλαβῶν ἴσοι τὸν ἀριθμὸν ἕξ
 ἑκατέρων. σὺν τούτοις καὶ οἱ παρὰ βασιλέως πρότερον ἀπο-
 σταλέντες, ὅ, τε τῶν Μογλαίων ἐπίσκοπος Νίφων καὶ Κλει-
 δᾶς ὁ δικαιοφύλαξ, οἷς δὴ καὶ τὰ κατὰ τοῦ νέου βασιλέως ἐγ-
 P. 140 κλήματα ὁ πρεσβύτερος ἐνεχείρισε βασιλεύς. ἐπὶ τούτοις πᾶσι
 καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Βουλγαρίας Γρηγόριος, ἀνὴρ σοφός τε
 εἰς λόγους καὶ θανμάσιος ἐν συνέσει καὶ τῆς ὄντως σοφίας
 ἄκρως ἐπειλημμένος, καὶ σὺν αὐτῷ Θεόδωρος ὁ Ξανθόπουλος,
 καὶ αὐτὸς ἀρετῇ τε καὶ συνέσει καὶ παιδείᾳ κεκοσμημένος.
 οὗτοι μὲν οὖν εἰς Ῥήγιον πάντες ἦλθον τὰς τοῦ βασιλείου 15
 ἐξετάσοντες διαφοράς. ἰδὼν δὲ αὐτοὺς βασιλεύς ὁ νέος, εὐ-
 θὺς μὲν ἠδονῆς ἀνάπλεως καὶ θυμηδίας ἦν, ἅτε δὴ μέλλων
 ὑπὲρ ὧν κατηγορεῖτο δίδόναι λόγον· προσαγορεύσας δὲ αὐτούς,
 B ἐκέλευε ἀναπαύλης ἀπολαύειν, ὡς ἐς τὴν ὑστεραίαν ἅμα
 πρῶτὶ τοῦ συλλόγου γενησομένον. οἱ μὲν οὖν οὕτως ἐποίησαν· 20
 βασιλεύς δὲ ἅμα ἐφ' τῶν τε ἰδίων τοὺς ἐπιφανεστέρους καὶ
 τοὺς ἐκ βασιλέως ἀφιγμένους εἰς τὸν σύλλογον ἐκάλει. ὡς δὲ
 πάντες παρήσαν, σιωπὴ μὲν τὸ θεῖατρον κατέσχευεν ἐπὶ μικρὸν,
 καὶ πάντες ὡς ἐπὶ καινοῖς τισι παρεῖχον μετεώρους τὰς ἀκο-
 25 ἀς. ἤρξατο δ' ἀρχιεπίσκοπος οὕτως εἰπὼν· „κράτιστε βασιλεῦ,

proceribus, item ex ecclesiae principibus et archimandritis religiosis, ut ferebatur, hominibus irent aliquot, qui accusationem illi proponerent ab eoque responsionem requirerent, id annuit. Mittuntur itaque seni de singulis, quos nominavi, ordinibus, omnes simul quatuor et viginti. Adduntur quos imperator ante legaverat, Niphon Moglaenorum antistes, et Clidas dicaeophylax, quibus accusationis capita traduntur. Post hos omnes Gregorius Bulgariae archiepiscopus, vir et disciplinis eruditus et admirabili prudentia praeditus et in sapientia divina plane perfectus; cumque eo Theodorus Xanthopulus, ipse quoque virtute, intelligentia et doctrina ornatissimus. Hi omnes Rhegium controversias imperatorum disceptaturi venerant: quorum e conspectu magnam laetitiae voluptatem pensens, quod esset tandem ad obiecta responsurus. Salutatos igitur quietem capere iussit, et in diem posterum usque a matutino conventum indixit. Illi ita fecerunt. Initio lucis nobiliores de suis et eos, qui avi missu advenerant, in coetum cogit. Ubi omnes affuerunt, conticuerunt paulisper et singuli, ut novi quippiam audituri, aures arrexerunt. Archiepiscopus his vocibus usus est: Propter natum inter te avumque dis-

τῶν μεταξὺ τῶν βασιλέων ὑμῶν κεινημένων νῦν ἔνεκα δια- A.C. 1327
 φορῶν αὐτὸς μὲν ἤτησας, εἰς Βυζάντιον ἔλθῶν ἐπὶ τοῦ βασι-
 λέως τὰς εὐθύνας παρέχειν, ἢ εἰ μὴ τοῦτο, τοῦ πατριάρχου C
 ἐνταυθοῦ γενομένου, δίκη διαλύεσθαι τὰ ἐγκλήματα. τούτων
 5 μὲν οὖν ἑκάτερον οὐ ῥάδιον ἦν ἢ αὐτὸς ἡξίωσας γενέσθαι-
 προστάξαντος δὲ βασιλέως καὶ πατριάρχου, ἤκομεν ἡμεῖς ὑπὲρ
 ὧν ἐγκαλῆ τὰς ἀπολογίας ἀκουσόμενοι. σὺ τε δίκαιος ἂν εἴης,
 εἴ τι περὶ αὐτῶν ἔχεις λέγειν, διεξιέναι." εἶπεν οὖν ὁ βασιλεύς-
 μῆ. „Καὶ βουλομένῳ μοι πάνν ἢ πρὸς ἐμὲ ἄφεις γε- D
 10 γένηται ὑμῶν, καὶ εὐχῆς ἔργον ἡγοῦμαι τὸ καὶ ὀπωσοῦν ὑπὲρ
 ὧν κατηγοροῦμαι καιρὸν τινα εὐρήσειν ἀπολογίας. οὐ δίκαιον
 δὲ ἡγοῦμαι, οὔτε μὴν τινα λόγον σῶζον, ἐμὲ μὲν πολλαῖς
 τῆς εἰς τὸν βασιλέα αἰδοῦς καὶ εὐπειθείας αὐτοῖς ἔργοις ἐν-
 15 αργεῖς παρέχεσθαι τὰς ἀποδείξεις, τῆς ἴσης δὲ εὐνοίας οὐδὰ
 15 λόγοις γοῦν ψιλοῖς ἀξιούσθαι παρ' αὐτοῦ. καίτοι γε ἐχρῆν V. 113
 πρὸς τὰς πράξεις τὴν ἐμὰς τοὺς τῶν συκοφαντῶν παραβάλ-
 λοντα λόγους, ἢ κολάζειν αὐτοὺς ἀξίως τῆς κακουργίας ἐαυτῶν,
 ὡς ἂν αὐτοὶ τε παύοιντο συκοφαντοῦντες καὶ τοῖς ἄλλοις εἰ-
 20 σεν παραδείγμα σωφροσύνης, ἢ, τὸ γε δεύτερον, αὐτοῖς ἐν σφο-
 20 δῶρς ἐπιπλήττειν καὶ ἐπιτιμᾶν τοῦ τοιαῦτα ἔνεκα τολμᾶν βε- P. 141
 βαίαν δὲ καὶ ἡδρασμένην τὴν εἰς ἐμὲ εὐνοίαν τηρεῖν, ὅπερ ἔφην,
 ἐκ τῶν ἔργων σαφεῖς ἔχοντα τὰς ἀποδείξεις, ὡς εὐνούστατος
 ἐγὼ περὶ αὐτὸν καὶ τὴν παιδί πρέπουσαν ἀγαθῶ πρὸς πατέ-
 ρα αἰδῶ τε καὶ εὐπειθείαν καὶ δουλείαν ἀποσωζῶν. ἐπεὶ δὲ

sidium, imperator optime, rogasti, ut tibi Byzantium pateret Ingres-
 sus, quo illic apud eum causam tuam ageres; aut saltem, ut patri-
 archa ad te mitteretur, quo iudice id ipsum praestares. Neutrum
 erat concessu facile. Auctoritate tamen imperatoris et patriarchae
 nos advenimus, defensionem tuam audituri. Te aequum est afferre,
 si quid habes dicere ad ea, quae tibi obiectantur. Tum imperator:
 47. Et summa voluntate mea advenistis, et perquam optabile
 est, ut ego sentio, quomodocunque tandem mei adversus crimina-
 tionis defendendi tempus adipisci. At iniustum et a ratione ab-
 horrens duco, cum factis ipsis multa frequenter et minime dubia
 observationis et obedientiae erga avum documenta dederim, me
 pari benevolentia nec verbis quidem tenuis ab ipso dignatum. Opor-
 tebat autem facta mea cum obtrectatorum sermonibus comparantem,
 aut eorum improbitatem condignis vindicare suppliciis, ut ne quid
 et ipsi tale posthac, et alii ex eorum eventu modestiam discerent,
 aut certe, quod alterum est, iisdem de audacia severe obiurgatis ac
 reprehensis, firmam constantemque erga me benevolentiam conser-
 vare; ut qui evidentibus exemplis docere possim, me in ipsum ef-
 fusum esse suavissime, et quemadmodum bono filio pulcrum est, er-
 ga patrem reverentiam, obedientiam subiectionemque retinere. Sed

Α.Σ. 1327 τοῦτο μὲν τὴν θανάτιαν ἣ προσῆκεν εἴληχε τάξιν, καὶ τὰ μὲν ἡμέτερα ἔργα τῆς βασιλείως ἐξεθρόνησε μνήμης παντελῶς· οἷς δὲ ἔργον ἐπιμελές, ἡμᾶς ἀλλήλοις διαβάλλοντας, τῇ κοινῇ λυβμαίνεσθαι Ῥωμαίων εὐδαιμονία, τοῖς λόγοις κατακρας ἔαλω, τί λοιπὸν ἢ σφόδρα μὲν ἀλγῆσαι ἐφ' οἷς παρ' ἄξιαν ἀνυχῶ, 5 συγγνώμην δὲ πρὸς πατρὸς καὶ τῶν διαβολῶν ἔνεκα αἰτεῖν, ἢ, τό γε δεύτερον, βύσανον καὶ δίκην ἐφ' οἷς ἀδίκως ἐγκαλοῦμαι; ὃ δὴ καὶ διετέλεσα ποιῶν, εἰς ἐξηκοστὴν τήνδε ἡμέραν ἢ καὶ μᾶλλον ὑπαίθριος ταιλαιπωρῶν μετὰ τουτωνὶ πάντων ὧν ἄνω, ἐν ὧρα μάλιστα χειμῶνος, καθάπερ δὴ ἴστε καὶ αὐ-10 τοί. ἦν μὲν οὖν κράτιστον, ἐπὶ βασιλείως αὐτοῦ, παρόντος καὶ πατριάρχου καὶ τοῦ κοινοῦ τῶν Ῥωμαίων παντός, ποιεῖσθαι C τὰς ἀπολογίας, ἐν ἣ διαφυγῶν τὰς αἰτίας, πᾶσι καταστήσω ἐμφανές, ὡς βιαιότατα καὶ ἄδικα ὑπὸ τῶν συκοφαντούντων ὑπομένω, ἢ ἄλους ταῖς ἀπάντων ψήφοις ἀδικῶν, μηκέτι δὲ-15 νομαι πρὸς ἀναβολὰς χωρεῖν μηδ' ἔφρουν ζητεῖν, ὡς ἢ πρὸς χάριν ἢ πρὸς φιλονεικίαν ὑπὸ τῶν δικασάντων καταψηφισθεῖς, ἀλλὰ τὴν ἄξιαν δίκην δῶ. ἐπειδὴ δὲ οὕτω δεῖν εἶναι κέκρικεν ὁ βασιλεὺς, χάριτας μὲν πολλὰς ὁμολογῶ τῷ πάντων βασιλεύοντι θεῷ, ὅτι καιρὸν παρέσχεν ἀπολογίας, οὐχ ἤττον 20 δὲ βασιλεὺς τε καὶ πατριάρχῃ, τῷ μὲν πείσαντι τὴν ἐξέτασιν, τῷ δὲ πεισθέντι· καὶ ὑμῖν τοῖς ἀφικμένοις ἔνεκα τῶν πόδων· δέομαι δὲ ὑμῶν, μὴ ὡς βασιλεὺς μοι προσέχειν ἐπὶ τῆς

quia haec secus, quam dignum fuit, evenerunt, quaeque fecimus ex animo avi penitus effluxerunt; quorum autem industria in eo consumitur, ut alterum nostrum apud alterum in invidiam vocando communi Romanorum felicitati perniciem struant, eorum mendacis prorsus irretitus est; quid relinquebatur, nisi ut vel angori me dederem, in miseriam immerito meo praecipitatus, veniamque a patre, quamquam meris calumniis oppugnatus, peterem? aut certe propter ea, quae mihi falso affinguntur, examen ac iudicium? Quod etiam feci, iam plus sexagesimum diem sub dio cum his omnibus, quos duco, hibernis mensibus incommoda perferens, quod nec vos nescitis. Fuisset optimum, imperatore, patriarcha totoque Romano populo praesentibus, defensionem peragere, ut vel absolutus declararem omnibus, me ab istis sycophantia indignissime violari; vel sceleris omnium calculus condemnatus, non ultra ampliationem quaererem neque provocarem, quasi a iudicibus aut ad gratiam aut ex aemulatione damnatus, sed quas commeruissem poenas sustinerem. Sed quia sic placitum imperatori, magnas universorum imperatori Deo, qui defensionis meae hanc opportunitatem obtulit, nec minus ipsi avo et patriarchae gratias ago: huic, quod auctor fuit, ut res in inquisitione poneretur; illi, quod sibi id passus est persuaderi: vobis item, qui huc iter suscepistis, de labore vestro. Velim autem rogatos, ne in hoc iudicio mihi

δίκης ταυτησι, μηδέ τι ὄν ἄν καταγνώσασθε διὰ τὸ ἀξίωμα A. C. 1327
 συγχωρεῖν, ἀλλ' ἀπαραιτήτως ἐφ' οἷς ἄν οἴσθε καταψηφί-
 ζεσθαι ἀδικεῖν. ἄν μέντοι μεταξύ ἀπολογούμενος ἀνάγκη γε
 (οὐ γὰρ ἔκοντι πρὸς τοιούτους ἄν ποτε ἦλθον λόγους) τὸν
 5 βασιλέα καὶ πάππον τὸν ἐμὸν ἀποφαίνο ἀδικούντα καὶ ἐπι-
 ορκούντα, μὴτ' ἐμοὶ λογίζεσθαι ἀλλ' αὐτῇ τῇ τοῦ πράγματος
 δέομαι φύσει τοὺς λόγους μὴτ' αὐτοὺς ψῆφον ἐξάγειν, ἀλλ'
 ἐμοὶ μὲν κριτὰς καθῆσθαι, ἐκείνῳ δὲ ἀκροατὰς καὶ μόνον.
 ἐπεὶ δὲ με ἐκελεύσατε ἀπολογεῖσθαι, ἀναγκαῖον τοὺς κατηγο-
 10 οῦντας πρῶτον τὰ ἐγκλήματα εἰς μέσον ἄγειν, ὡς ἄν ἐφε- P. 142
 Ξῆς αὐτὸς ποιῶμαι τὰς ἀπολογίας." Βασιλεὺς μὲν οὖν τοι-
 αῦτα εἶπεν· οἱ δικασταὶ δὲ ἐπαινέσαντες τοὺς λόγους, τὰ ἐγ-
 κλήματα ἐκέλευον τοὺς ἐπιτετραμμένους εἰς μέσον ἄγειν. καὶ
 παρελθόντες εἰς μέσους ὅ, τε δικαιοφύλαξ καὶ ὁ τῶν Μο-
 15 γλαίων ἐπίσκοπος, διεξήεσαν πάντα καθ' ἓν. ἀπολογουμένου
 δὲ βασιλέως, βέβαιον μὲν οὐδὲν ἐδόκουν ἔχειν, οὐδ' ἀπόδει- V. 114
 ξιν ἐναργῆ οὔτ' ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων, οὔτε μὴν ἐκ μαρ-
 τυρίας τινός· ἐδόκουν δὲ εἶς ὑποψίας μᾶλλον ἢ ἀληθείας συνει- B
 λέχθαι. τελευταῖον δὲ τότε εἶπον· „ἐν τοῖς ὅρκοις τοῖς ἐπὶ τῇ
 20 εἰρήνῃ γεγραμμένοις γέγραπται καὶ τοῦτο, τὸ τὸν μὲν βασιλέα
 τὸν πάππον τὸν σὸν τὴν διοίκησιν πᾶσαν ἔχειν καὶ ἡγεμονίαν
 τῆς ἀρχῆς, σὲ δὲ ὑπ' αὐτὸν τελεῖν καὶ τὰ προσταττόμενα ἐκ-
 πληροῦν· τὸν δὲ παρὰ ταῦτα ποιοῦντα, ἐπίορκον καὶ ἄδικον
 εἶναι. σὺ δὲ, μὴτ' ἐπιτρέψαντος μήτε μὴν εἰδότος βασιλέως,

tamquam imperatori assentiamini, neve aliquid eorum, quae da-
 mnanda senseritis, propter dignitatis amplitudinem condonctis, sed
 ad ignoscendum inexorabiles sitis. Si tamen interim dum me de-
 fendo, avum meum iniquum et perierum ostendero, quod nonnisi
 necessario faciam, (nunquam enim volens aliquid tale dicerem,) ne
 eam orationem mihi, sed conditioni huius negotii attribuendam pu-
 tetis, neve ex illa decernatis, verum mihi iudices, illi tantummodo
 auditores sedeatis. Et quia me respondere iussistis, res postulat,
 ut accusatores crimina prius in medium adducant, quo ad singula
 ordine respondeam. Hactenus imperator. Iudices dicta probaverunt,
 mandaveruntque Niphoni et Clidae, accusationis capita sibi a se-
 niore tradita depromerent. Illi prodeuntes in medium sigillatim
 omnia percensuerunt. Ad quae cum respondisset imperator, infirma,
 incerta, non ex rebus ipsa deducta, nullo teste nitentia, sed ex
 inani potius suspicione, quam ex vero collecta, apparuerunt omnia.
 Ad extremum hoc allatum est, in iureiurando, quo pax sancita
 sit, hoc etiam scriptum fuisse, penes avum imperatorem esse
 debere totum imperium et rectionem eius, ipsum ei subici et eius
 iussa facessere oportere: qui contra fecerit, perierum ac iniustum
 fore. Tu autem, inquit, neque id tibi committente neque sciente

A.C. 1327 ἀπὸ τῶν τοὺς δημοσίους πραττόντων φόρους ἀφείλου βίη
 χιλιάδας τέτταρας χρυσίου." „ὄτι μὲν τὰ χρήματα ἀφείλο-
 σμην, οὐδ' αὐτὸς ἂν ἀρνηθεῖν" εἶπεν ὁ βασιλεὺς, οὐκ ἐπιωρ-
 κηκέναι δὲ, οὐδ' ἀναίσχυντος καὶ καταφρονητῆς διὰ τοῦτο
 δίκαιος κρίεσθαι βασιλέως. „αἰνίγματι λέγεις ὅμοιον" οἱ δι-5
 κάζοντες εἶπον „εἰ μὴδὲν πράττειν ἐπὶ τῶν ὄρκων παρὰ γνώ-
 μην βασιλέως γεγραμμένον, αὐτὸς τὰ χρήματα βασιλέως ἄκον-
 τος λαβὼν, μὴδὲ τοὺς ὄρκους παραβηκέναι φαίης. ἢ γὰρ
 οὐ γέγραπται, τὴν διοίκησιν πᾶσαν τῶν πραγμάτων βασιλεὺς
 ἔχειν, σέ τε μὴδὲν παρὰ γνώμην ποιεῖν ἐκείνου, ἢ, τούτου δο-10
 θέντος, οὐκ ἂν διαφύγοις τὸ ἐπιορκεῖν, ἄκοντος βασιλέως τὰ
 χρήματα εἰληθέναι ὁμολογῶν." Ξανθόπουλος δὲ τῶν ἐκ Βυζαν-
 τίου ἀφιγμένων εἰς „οὐ δίκαιον" εἶπε „καταψηφίζεσθαι, πρὶν
 ἂν ὁ βασιλεὺς περὶ τῶν κατηγορουμένων λόγον δῶ. τότε γὰρ, εἰ
 Δικαιοῦν ἢ καταψηφίζεσθαι ἐκ τῶν λεγομένων δεοί, γνοίμεν ἂν.15
 συνθεμένον δὲ καὶ τῶν ἄλλων, ὁ βασιλεὺς ἀπελογεῖτο τοιαῦτα
 μῆ. „Καὶ δίκαιον εἶναι νομίζω καὶ κατὰ γνώμην ἦν ἂν
 ἐμοί, εἰ τὰ πραττόμενα βασιλεὺς μετὰ τῆς προσηκούσης ἐξη-
 ταξεν ἀκριβείας· ἢ γὰρ ἂν οὐκ ἂν ἐμὲ νῦν ἀναιδείας καὶ
 P. 143 ἀφοβίας καί, τὸ μέγιστον, ἐδίωκεν ἐπιορκίας. τὸ μὲν γὰρ μῆ20
 προκατελήφθαι τὸν δικαστὴν τὴν γνώμην, ἐξάγειν μάλιστα
 ὄρθας ποιεῖ τὰς κρίσεις· ὁ δὲ μὴ τοῦτον τὸν τρόπον, σφάλ-
 λεσθαι ὡς τὰ πολλὰ ἀνάγκη. εἰν γὰρ τὰς τε κατὰ τοὺς προτέ-

15. γνολή μὲν ἂν legebatur.

avo, a quaestoribus per vim abstulisti quatuor aureorum millia. Ad hoc ille: Abstulisse me pecuniam confitebor; at idcirco me vere as-
 finem esse periurii aut impudentiae, aut avum despexisse, id per-
 nego. Rursum iudices: Quasi aenigmata loqueris, si, cum scriptum
 sit, ne tu quid praeter voluntatem avi perpetres, ipse eo invito pec-
 uniam avertas, et nihilo minus te iusiurandum haud transgres-
 sum praedices. Aut enim scriptum non est, ut avus plenam rerum
 omnium administrationem habeat, et tu nihil eo nolente audeas: aut,
 hoc dato, nondum periurii crimen effugisti, cum avo ignorante pec-
 uniam te intervertisse confiteare. Hic Xanthopulus, qui cum ce-
 teris Byzantio venerat, sibi haud aequum videri reum damnare, an-
 tequam ad accusationem respondisset: tunc enim cognosci posse,
 albo an atro lapillo dignus esset. Reliquis assentientibus, impera-
 tor nepos apologiae suae hoc habuit exordium:

48. Si imperator avus, quod iustitia requirit et ego maxime
 vellem, convenienti accurratione acta examinaret, non me nunc
 impudentiae et audaciae, quodque minime tolerandum, periurii reum
 faceret. Nam iudex tum demum vere et incorrupte iudicat, cum
 eius mentem non obsidet anticipata opinio: alioqui plurimum falli
 necesse est. Itaque si causas foederis prioribus bellis componendi

ρους πολέμους αἰτίας γεγενημένας, δι' ἃς αὐτὸς τε ξυνηθήκαι προῦ- A.C. 1327
 χάρησαν καὶ οἱ ὄρκοι, ὄθεν τε καὶ τίνος συνεώρα, καὶ τὴν
 ἐμὴν πρὸς τὴν τοῦ πολέμου κατάλυσιν ἐπιμέλειαν καὶ σπου-
 δὴν καὶ προθυμίαν, ἔτι τε ἦν ἐνεδειξάμην ἐν τῷ παρασχόντι
 5παντὶ κηδεμονίαν καὶ εὐπειθείαν καὶ στοργὴν πρὸς αὐτόν, οὐκ B
 ἂν νῦν τοιαῦτα ἔφευγον ἐγὼ, ἀλλὰ τῶν τε παρόντων ἂν αὐτὸς
 ἐγὼ καὶ τῶν προσδοκωμένων οἱ Ῥωμαῖοι κακῶν ἡμεν ἀπλη-
 λαγμένοι, βασιλεὺς τε αὐτὸς θορύβου τε παντὸς ἔξω καὶ τῆς
 ἀπὸ τοῦ ἔκοντι Ῥωμαίοις ἐπὶ φθορᾷ δοκεῖν τὸν πόλεμον ἐπά-
 10γοιεν δυσκολίας γινομένης. νυνὶ δὲ, ὡς ἔοικεν, ἐκείνων ἀπάν-
 των ἐπιλελησμένος, ἃ ὑμεῖς πάντες ἀκηκόατε κατηγόρηκέ μου V. 115
 πολλὰ καὶ δεινά. ἐγὼ δὲ, καιτοὶ δειῶν ὄντων τῶν ἄλλων ἀπάν-
 των, ἡνεσχόμην ἂν συγῆ αἰδοῦ τε τῇ πρὸς βασιλέα καὶ τῷ, μὴ
 τῆς ἀπολογίας ἔνεκα τῶν μέμψιν τινὰ αὐτῷ οἰσόντων εἶπεῖν
 15εἰς ἀνάγκην τι ἔλθεῖν· τὸ δὲ ἐπιορκίαν ἐμαντῷ προστρέψασθαι, C
 ἐνὸν ἀσφαλῶς καὶ μετὰ πολλοῦ τοῦ περιόντος τὴν δίκην δια-
 φυγεῖν, οὐθ' ὅσιον ἡγῆμαι οὐτ' ἀνεκτόν. διὸ καὶ πειράσομαι
 ἐμαντόν ὡς οἶόν τε τάς τε σπονδάς καὶ τοὺς ὄρκους ἀκεραί-
 20οις ἄχρι νῦν μάλιστα διατετηρηκότα ἀποδεῖξαι· ἂν δ' ἐκείνων
 ποδιὰ τούτων ἀποφαίνω καὶ τοὺς ὄρκους λελυκότα καὶ τάς σπον-
 δάς, μηδεμίαν ἐμοῦ καταγινώσκειν ἰταμότητα μήτε προπέ-
 τειαν ἄξιῶ, ἀλλὰ τῇ τοῦ πράγματος λογιεσθαι ἀνάγκη τὴν
 κατηγορίαν. πρῶτον μὲν οὖν ἐκεῖνο ἂν εἶποιμι, ὡς τοὺς ἐπι-
 25ταῖς συνηθήκαις ὄρκους οὐκ αὐτὸς ὁμώμοκα μόνος, ἀλλὰ
 βασιλεὺς, καὶ τὴν αὐτὴν ἀνάγκην ἐκατέροις ἀπαραβα-

13. τῷ corr. pro τοῦ.

iureiurandoque stabiliendi considerasset, unde et a quo ortae sint, et meam in bello tollendo sedulitatem, contentionem, alacritatemque perpendisset; praeterea quam antehac semper ostendi erga eum sollicitudinem, obsequelam et amorem respexisset, non ego talium criminum modo accusarer, essemque ipse praesentibus, Romani futuris aerumnis liberi, imperator extra omnem tumultum viveret, nec infamia conflagraret, cum bellum ad perniciem Romanorum sciens volensque introducere videatur. Nunc horum oblitus omnium, complurium nec levium me accessit, ut ipsimet audistis. Ego vero quamvis gravia sint omnia, tamen continerem me, tum ob reverentiam erga regem, tum ne in defensibne mea edere cogerer aliquid, quod ei vituperationem afferret. At periurii notam mihi inurere tacendo, cum abunde possim absolvi, nec fas, nec tolerabile duco. Quod si dum me insontem doceo, ipsum contra egisse probavero, ne id temeritati, neve linguae incontinentiae, sed rei ipsius necessitati ut adscribatis, a vobis peto. Hoc itaque primum dico, non me solum, sed illum quoque in foedus iuravisse, eandemque ambobus eius sancte servandi necessitatem impostam: et alterum, si in foedifra-

- A. C. 1327 τους τηρεῖν εἶναι ἂν δὲ ἐξ ἑνὸς παραβαθῶσι, μηκέτι τὸν θεο-
 Δρον, ἂν ἀμύνηται, ἐνέχεσθαι ταῖς αἰτίαις. ὃ δὴ καὶ βασιλεὺς
 αὐτὸς ἐδίκασε καλῶς φθάσας. λελυκότος γὰρ ἐμοῦ τοὺς ὄρ-
 κους καὶ τὰς σπονδὰς, οὐδεμιᾶ φησιν αὐτὸς ἐνέχεσθαι αἰτία,
 ἂν τι βλάβητι ἀμυνόμενος. καὶ ὑμεῖς δὲ, ὑπολαμβάνω, τὸ αὐ-5
 τὸ συμφαιήτε ὀρθῶς ἂν ἔγωγε εἴποιμι καὶ δικαίως. πάντῃ δὲ
 ἡδύως ἐδεξάμην, ὅτι καὶ Κωκαλᾶς ὁ μέγας λογαριαστῆς συμ-
 πάρεστιν ὑμῖν. συμβαλεῖται γὰρ ἐμοὶ πρὸς τὴν ἀπολογίαὶν οὐ
 μικρά τινα ἐπὶ μαρτυρία, ἀχθησόμενος ὧν μέλλω λέγειν·
 καίτοι γε αὐτὸς κηδεστῆς ὧν πρωτοβεστιαρίῳ τοῦ θείου τοῦτο
 ἐμοῦ, ὅ,τι τε κατηγοροῦμαι καὶ ὁποίας ποιήσομαι τὰς ἀπο-
 λογίας παρεγένετο ἀκούσαι, ὡς ἂν εἰδέναι ἔχη πρὸς τὸν κη-
 δεστὴν γράφων ἀπαγγέλλειν τὰληθές. ἐγὼ δὲ τὸ καὶ αὐτὸν
- P. 144 παρῆναι μάλιστα ἀπεδεξάμην. σκέψασθε τοίνυν ὀπότερος πρό-
 τερος παραβέβηκε τοὺς ὄρκους. παρῆσομαι δὲ οὐ λόγους εὐ-15
 πρεπεῖς πρὸς τὴν ἀπολογία, οὐδὲ μάρτυρας ἀνθρώπους διε-
 φθαρμένους, οἷς ἂν τινι καὶ ἀπιστεῖν καὶ παραγράψασθαι ἐξεῖ-
 ναι, ἀλλ' αὐτὰ τὰ βασιλέως γράμματι μαρτυρήσειεν ἐκ πολ-
 λοῦ καὶ μετ' ἐπιμελείας καὶ φροντίδος τὸν πρὸς ἐμὲ πόλεμον
 κεινηκῶς. καὶ πρῶτον ἀναγνωσθήτω ἡμῖν τὸ τοῦ βασιλέως 20
 πρόσταγμα, ὃ πρωτοβεστιαρίῳ ἀπέστειλε τῷ ἐμῷ θεῷ, Ἰου-
 λίῳ μηνὶ τῆς δεκάτης Ἰνδικτιῶνος, ἔχον ἐπὶ λέξεως οὕτως·
- B „περιπόθητε ἀνεπιὲ τῆς βασιλείας μου πρωτοβεστιαρίε κύριε
 Ἀνδρόνικε Παλαιολόγε. ἡ ἀναφορά, ἣν ἀνέφερες τῇ βασιλείᾳ

8. ὁμῖν corr. ex Intpr. pro ἡμῖν. 9. Lege μικράν τινα ἐπιμαρτ.
 20. κεινηκῶτα con. ED. P. ὁμῖν ms. Intpr. recita patribus.

gum vindicavit, nullo scelere astringi: id quod etiam ipsemet impe-
 rator pro bono approbavit. Etenim si ego foedus violassem, et is
 de me perfidiae poenas sumeret, nulli ob id culpae obnoxio haberi
 voluit. Et idem mihi nunc contendenti recte ac merito vos quoque,
 ut arbitror, assentiimini. Periuendum porro mihi accidit, una vo-
 biscum et Cocalam magnum logariasten venisse: qui tametsi proto-
 vestiarii proamitini mei socer sit, non parvam defensionis meae fidem
 conciliabit, cum moleste feret quae sum dicturus. Et quia accusa-
 tionis responsionisque meae interest, poterit genero quod res est in-
 tegre perscribere. Quod utinam protovestiarius quoque ipse afforet.
 Dispicate igitur, uter nostrum prius religionem foederis exuerit. Utar
 autem non fucata oratione ad me tuendum, nec testes producere
 oorrupros, quibus fidem negare et quos summovere fas sit, sed
 ipsas avi litteras, quae luculento erunt testimonio, illum iampridem
 bellum contra me studiose diligenterque meditatam esse. Primum
 recitetur a nobis ad verbum, quod mense Iulio, Indictione decima,
 mandatum ad protovestiarium misit: Desideratissime nostrae maie-
 statī, mi nepos, domine Andronice Palaeologe protovestiari; quam

μον, ἀπεσώθη καὶ ἐξ αὐτῆς ἐγνώρισα ὅσον ἔγραψες καὶ ἀνέ- A.C. 1327
 φeres. ἀπεδεξάμην γοῦν πολλὰ τὴν σπουδὴν καὶ ἐπιμέλειαν
 καὶ τὸν εἰς τοῦτο ἀγῶνά σου καὶ πάλιν εἰς τὸ ἔμπροσθεν ἐπι-
 μελήθητι ἐνὰ τελευτῇ. καλὰ γὰρ γινώσκεις, ὅτι οὐ δι' ἄλλο τι
 ὤψαστάλης εἰς τὸ αὐτόθι κεφαλατίκιον παρ' ὃ διὰ τὴν δου-
 λειαν αὐτήν. ἐπεὶ γοῦν καὶ πρὸ τῆς σῆς ἀναφορᾶς ἀπέστει-
 λε καὶ ὁ Κράλης ἀποκρισιάριον αὐτοῦ ἐνταῦθα, καὶ ἐδήλωσε
 πρὸς τὴν βασιλείαν μου, ὅπως ἤδη κατεστάθη μετὰ σοῦ, καὶ
 εὐρίσκεται ἔτοιμος, ἐνα κατὰ πᾶσαν τὴν αὐτοῦ δύναμιν βοή- C
 10 θήσῃ ἡμῖν, μὴ μόνον μετὰ τοῦ φωσάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ αὐ-
 τὸς παρών, πάλιν ἐπιστώθη τοῦτο ἡ βασιλεία μου ἔτι πλέον
 ἀπὸ τῆς σῆς ἀναφορᾶς. ποίει γοῦν τὴν δουλειαν σου μετὰ
 πολλῆς συντομίας, ὅτι καὶ ἡ βασιλεία μου ἐπιμελῶς πράττει,
 καὶ πρόσεξαι μὴ πως προλάβωμεν ἡμεῖς ὑμᾶς." τοῦτο μὲν δὴ
 15 κοιοῦτον. Ἐπεὶ δὲ καὶ δευτέραν παρέξομαι μαρτυρίαν, πρὸς τὸν
 αὐτὸν πρόσταγμα βασιλέως, Σεπτεμβρίῳ γραφὴν ἑνδεκάτης Ἰν-
 δικτιῶνος· „περιπόθητε ἀνεψιῶ τῆς βασιλείας μου πρωτοβε-
 στιάριε κύριε Ἀνδρόνικε Παλαιολόγε· οἶδας ὅσον διωρίσατο
 πρὸς σε ἡ βασιλεία μου περὶ τῶν δουλειῶν ὧν ἀντέθης, καὶ V. 116
 20 δι τὸν δέον σε σπουδάσαι, μὴ πως προλάβῃ ὑμᾶς ἡ βασιλεία
 μου· καὶ ἰδοῦ, ὡς βλέπω, οὔτω μέλλει γίνεσθαι. ἐγὼ γὰρ ἄλ-
 λο οὐδὲν ἐκδέχομαι ἢ ἀπὸ τῶν αὐτόθι μῆνυμα. ποῦ γοῦν
 ἔστιν ἡ ἐπιμέλειά σου; ποῦ ἔστιν ἡ σὴ ὑπόσχεσις; ἀπὸ γὰρ
 τοῦ Ἰουλίου μῆνός οὐδὲν ἐγνώρισά τι ἀκριβῶς ἀπὸ τῶν αὐ-

ad nos misisti relationem, tuto pervenit: ex qua quae voluisti, co-
 gnovimus omnia, tuumque in hoc studium, diligentiam contentionem-
 que vehementer probavimus. Rursum cura sedulo, ut perficeretur.
 Probe enim intelligis, non alia de causa illuc ad gerendam praefec-
 turam te missum esse, quam ut huic rei inservires. Quoniam igitur
 et ante relationem tuam Crales legatum suum huc misit, no-
 straeque maiestati significavit, quo sitis iam inter vos animo, et ad
 nos omni qua valet potentia adiuvandos paratus est, non fossato
 tantum, sed sua quoque praesentia, ex relatione tua denuo maior
 rei fides nobis facta est. Praesta igitur officium tuum quam citissi-
 me: nam nec nos operae parcemus: et cave, ne forte a nobis an-
 tevertamini. Et hoc quidem huiusmodi. Exhibebo et alterum man-
 datum loco testimonii, scriptum ad eundem mense Septembri, Indi-
 ctione undecima: Desideratissime maiestati nostrae cognate, mi An-
 dronice Palaeologe protovestiarie; meministi, quid ad te scribentes
 statuerimus de negotio administrando, et quomodo monuerimus, da-
 res operam sedulo, ne posses a nobis anteverti. Et ecce ita futu-
 rum est, ut video. Ego enim aliud non exspecto, quam ab iis, qui
 illic sunt, signum aliquod. Ubi diligentia tua? ubi promissa? A
 mense enim Iulio nihil expresse cognovimus ab iis, qui ibi versan-

A. C. 1327 τότε, ἀλλ' ἢ μόνον ἀπὸ τῆς φήμης, καὶ ἄς γνωρίσω κατὰ πᾶσαν συντομίαν, ὅτι, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, οὐδὲν ἄλλο ἐδεχόμεθα, ἢ τὸ μήνυμα ὑμῶν." καὶ Κοσκαλᾶς δὲ οὕτως πρωτοβεστιαρίῳ τῷ γαμβρῷ γράφων, ἀμέλειαν αὐτοῦ πολλὴν καὶ φραθυμίαν καταγινώσκει, καὶ ὡς μὴ τὰς ἐπαγγελίας ἐκκλη-5 ροῦντι ἐπιπλήττει, ὡς λυπουμένου μὲν βασιλέως διὰ ταῦτα, αἰσχυνομένου δὲ αὐτοῦ, ὃς ἐπηγγελατο μετὰ πάσης ἐπιμελείας αὐτὸν καὶ ταχύτητος πληρῶσειν τὰ ἐπηγγελμένα. Ἐνα δὲ P. 145 διὰ τὸ μὴ καθαρῶς τὰ ἀναγνωσθέντα προστάγματα γράφειν περὶ ἐμοῦ, περὶ τινῶν ἄλλων τισὶ δόξωσι γεγράφθαι, ἕτερον 10 παρῆξομαι, τὰ τε πρότερα ὡς περὶ ἐμοῦ εἶησαν γεγραμμένα βεβαιοῦν, καὶ τὸν πρὸς ἐμὲ πόλεμον κηρύττον ἐμφανῶς, γραφὴν Ὀκτωβρίῳ τῆς ἑνδεκάτης Ἰνδικτιῶνος. „περιπόθητε ἀναψιδε τῆς βασιλείας μου πρωτοβεστιαρίε κύριε Ἀνδρόνικε Παλαιολόγε· αἱ ἀναφοραὶ ὑμῶν πάντων διεκομίσθησαν εἰς τὴν 15 βασιλείαν μου καὶ ὑπανεγνώσθησαν, καὶ ὑπεραπεδέξάμην πάντας ὑμᾶς περὶ πάντων ὧν ἀναφέρετε. ἀπελογήσατο καὶ διωρίσατο καὶ ἡ βασιλεία μου κατὰ μέρος πρὸς πάντας ὑμᾶς Βμετὰ τοῦ κατέργον, μᾶλλον δὲ μετὰ τοῦ περιποδήτου ἀνεψιοῦ τῆς βασιλείας μου τοῦ Ἀσάνη κυρίου Μιχαὴλ τοῦ ἕξα-20 δελφοῦ σου· καὶ εἴς ἐκείνου μέλλετε γνωρίσειν εἰς ἕκαστος ἀφ’

1. Quamquam istud ἄς sit Graecum, si modo integer Hesychius, sitque haec particula in Graeco vulgari; nil tamen integri sensus facit. Interpres autem legisse videtur καὶ σοὶ γνωρίσω κατὰ πᾶσαν etc. ED. P. 9. Ante διὰ excidit μὴ. 19. Intrp. Calergum; Calergorum familia Cretensis fuit. ED. P. Unice verum est, quod praebet ms. P. κατέργον, sed ita accipiendum, ut triremis (v. Ducang. Gloss. Gr. s. v.) hoc nomine significetur, non legatus, quod perperam ED. P. existimavit. μᾶλλον δὲ legebatur.

tur, nisi e fama tantum. Et tibi quam brevissime indicamus, nos, ut supra diximus, non aliud, quam signum a vobis exspectare. Et Cocalas hic protovestiario genero suo scribens, eum de magna negligentia et inertia accusat, deque promissis non servatis reprehendit; aitque imperatorem ex eo tristitiam cepisse, et se erubescere, quia pollicitus sit, ipsum quam studiosissime celerrimeque promissa confectionum. Ne autem quae recitatae sunt litterae, quia obscuriores sunt, ad alios quosdam pertinere videantur, alias afferam, unde et superiores illas de me conscriptas, et bellum contra me promulgatum fuisse constabit. Datae sunt mense Octobri, Indictione undecima: Desideratissime maiestati nostrae, mi nepos, domine Andronice Palaeologe protovestiariae; relationes omnium vestrum ad nos perlatae sunt ac perlectae, gratissimumque nobis factum est a singulis secundum omnia, quae retulistis. Responsa et mandata nostra separatim omnibus perferet triremis, seu potius amantissimus cognatus noster dominus Michael Asanes, consobrinius tuus. Ex eo quis-

ἑμῶν πλατυκώτερον τὸν ὄρισμόν τῆς βασιλείας μου. μήπως Ἀ. C. 1327
 δέ, γενομένης τινὸς ἀργίας παρὰ τῆς θαλάσσης εἰς τὸ κάτεργον,
 ἄγνοητε τὸν καθόλου ὄρισμόν τῆς βασιλείας μου, ἴδου καὶ διὰ
 ξηρᾶς διορίζεται καὶ δηλοποιεῖ ἑμῖν ἡ βασιλεία μου, ὅτι τό-
 5σοι καὶ τοιοῦτοι εὐρίσκεσθε αὐτόθι, ὅτι εἴπερ εἰς καὶ μόνος
 ἑμῶν ἦν εἰς τὰ αὐτόθι μέρη, ἀρκετὸς ἔμελλεν εἶναι εἰς τὴν
 τοῦ ἐγγόνου μου μάχην· πόσω μᾶλλον ὅτι εὐρίσκεσθε τοσοῦ-
 10τοι καὶ τοιοῦτοι, οἳ εὐρίσκεσθε; λόγος οὐδεὶς. καὶ ἀπὸ τοῦ C
 νῦν λύω τὸν πάρθον μου τὸν δεδεμένον, καὶ ποιεῖτε ἢ ἂν ἑμῖν
 107 ἄνεσις ὑψηγῆται, ὅτι καὶ ἐγὼ ἦδη ὄρμω.” τοιαῦτα μὲν
 βασιλεὺς ἐπέταττε τῷ ἀνεψιῷ οὐδὲν ἔχων ἐγκαλεῖν ἐμοί, ἀλλ’
 αὐτὸς πρῶτος λύων τὰς σπονδὰς καὶ τοὺς ὄρκους. ἵνα δὲ εἰ-
 15θῆτε, ὅτι καὶ πολλοὺς ἐχρήτο συνεργοὺς πρὸς τὸν πόλεμον τὸν
 κατ’ ἐμοῦ καὶ ἐκ πολλοῦ τοῦ χρόνου παρεσκευάζετο πρὸς αὐ-
 15τὸν, καὶ ἐτέραν παρέξομαι γραφὴν τοῦ Κωκαλᾶ τουτουῖ πρὸς
 τὸν γαμβρὸν πρωτοβεστιαρίον ἀπεσταλμένην ἔχουσαν οὕτως·
 „πρῶτον μὲν ἐβαρύνετο κατ’ ἑμῶν ὁ αὐθέντης ἡμῶν ὁ βασι-
 20λεὺς, μᾶλλον δὲ κατὰ σοῦ, πῶς οὐδὲν γράφετε καὶ ἀναφέρετε
 τί ποιεῖτε καὶ πῶς πράττετε· τὰ νῦν δὲ ἀπεδέξατο μὲν ὅτι D
 208 γράψατε, ἐμέμψατο δὲ ἑμῖν ὅπως οὕτως ἀπεριόκπετως ἐπέμ-
 ψατε τὰς ἀναφορὰς ἑμῶν, καὶ εἴπερ συνέβαινον ἐμπεσεῖν εἰς
 τὰς χεῖρας τοῦ ἐγγόνου τοῦ βασιλέως, ὁμολογουμένως γνωσθῆ-
 ναι ἔμελλεν, ὅτι πρὸ καιροῦ καὶ μετὰ μεμεριμνημένον σκοποῦ

2. Locus intricatior et, ut videtur, corruptus. ED. P. Immo sana et perspicua sunt omnia, dum de navī intelligas, quam mala tempestas moratur.

que vestrum latius cognoscet, quid maiestas nostra statuerit. Ne autem, si forte navigatio mala tempestate impedita esset, ignoretis quid generatim censuerimus, en pedestri quoque nuntio significamus, tot et tales vestrarum partium hic inveniri, ut si vel unus duntaxat vestrum ibidem viseretur, sufficere posset ad proelium cum nepote nostro ineundum: quanto magis, cum tam multi, tam pugnares inveniamini; nihili prorsus res est momenti. Et nunc pardum nostrum e catenis emitimus. Vos quod prudentia hortabitur facitote: nos iam erumpimus. Haec mandavit avus sororis suae filio, nihil habens, in quo me accusaret: sed prior ipse a sacramento foederis desciscens. Ut porro videatis, cum administris usum pluribus ad bellum adversum me adornandum, et iampridem se ad idem comparasse, alia profertur adhuc epistola, nempe Coccaiae huius ad πρωτοβηστιαριου γενεου data: Primum iratus erat vobis dominus noster imperator, vel potius tibi, quod nihil litterarum mittitis, nec refertis, quid agatis et quo in statu versemini. Nunc, quoniam scripsistis, laudat factum: reprehendit tamen, quod ita improvide relationes vestras misceritis. Nam si oae in manus nepotis forte inci-

A.C. 1327 ἐκινήθη ἡ παρούσα μάχη. ὅπερ οὐ γέγονε καλῶς· ἀλλὰ ὅσπερ
κατὰ τὸ παρὸν ἡμεῖς τὸ πρόσταγμα καὶ τὴν παρούσαν γραφὴν
ἐβάλομεν ἐντὸς πούκλου, (καὶ τίς δύναται ἐνθυμηθῆναι, ὅτι
ἐστὶ τι ἐντὸς τοῦ πούκλου;) οὕτως ποιεῖτε καὶ ὑμεῖς· καὶ ἀπὸ
V. 117 τοῦ νῦν ἄρξασθε, ὅτι, καθῶς καὶ ἀπὸ τοῦ προτάγματος μέλ-5
λεις μαθεῖν, ἰδοὺ καὶ ὁ βασιλεὺς ἄρχεται. ὅμως δοκεῖ μοι, ὅτι
P. 146 πρὸ τοῦ ἀκοῦσαι τὴν ἀρχὴν μέλλετε ἰδεῖν τὸ τέλος. πάντες γάρ
οἱ μετὰ τοῦ ἐγγόνου τοῦ βασιλέως εὐρισκόμενοι ἄρχοντες καὶ
τὰ ἀρχοντόπουλα, κατεστάθησαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ τὰς
αὐτοῦ εὐεργεσίας ἔχουσι διὰ τε οἰκονομιῶν διὰ τε χρυσοβούλ-10
λων· καὶ πάντες εἰσὶν ἑτοιμοὶ καὶ ἐκδέχονται ὄρισμὸν τοῦ
αὐθέντου ἡμῶν τοῦ βασιλέως τοῦ ἀγίου, ἵνα ἐάνπερ ὄρισῃ αὐ-
τοῖς, φέρωσι τὸν ἐγγονὸν αὐτοῦ δεδεμένον εἰς τὰς χεῖρας· καὶ
ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ νῦν ἐπιμελήθητι καὶ σὺ, ἵνα δεῖξῃς ἔργον τῆς
γνώσεως καὶ τῆς πείρας, ἧς ἔχεις πρὸς τὸ πράττειν." ἐκ του-15
των μὲν οὖν ἀπάντων, ὁπότερος λέλυκε τοὺς ὄρκους αὐτοῖ
κρινεῖτε. ὥστ' εἰ καὶ αὐτὸς μετὰ τὴν οὕτω περιφανῆ παρὰ-
B βασιν τῶν ὁμωμοσμένων ἔξω τι εἴργασμαι τῶν συνθηκῶν, οὐ
δίκαιον οὐδὲ λόγον ἔχον ἐπιορκίαν ἐγκαλεῖν. ὥστε εἰ καὶ χρή-
ματα εἴληφα, ὡς αὐτοὶ φασι, παρὰ τὰς συνθήκας, οὐκ ὀφεί-20
λειν δίκην λελυμένων τῶν συνθηκῶν. ἐγὼ δὲ καὶ τούτων χω-
ροῖς εὐορκεῖν ἀποδείξω ἑμαντὸν τὰ χρήματα εἰληφῶς. ἐν τοῖς

3. Inpr. conī. κουκλου, Ducangius in Glos. Gr. s. v. mavult
βάκλου, ut epistola in cavo baculo latuerit; sed ipsi iamen Du-
cangio verbum, quamvis incertae potestatis, vix corruptum vi-
detur. 13. αὐτοῖς em. ED. P. pro αὐτοῦς.

dissent, in confesso est, cognosci potuisse, multo ante et sollicita
cura hoc bellum inchoatum fuisse. Haud recte vos quidem: sed
quemadmodum in praesenti nos mandatum, et epistolam in puculum
coniecimus, in quo inesse quippiam quis cogitaret? sic vos facite,
et iam nunc incipite. Nam ecce et imperator, id est, quod ex mandato
discetis, opus aggreditur. Quamquam, ut mihi videtur, vos prius
finem videbitis, quam de principio audietis. Omnes enim qui cum
neque enim sunt duces et praefecti ab imperatore statuerunt eiusque bene-
ficiis fruuntur, partim in administrationibus, partim in bullis aureis:
paratique sunt, et quid dominus noster sanctus imperator decernat
exspectant, ut quando illi placuerit, nepotem vix actum in manus ei
tradant. Tu quoque hinc satage, cognitionisquamque et experientiae
quam in agendo habes, exemplum aliquod prode. Ex his ergo omni-
bus, uter foedus transgressus sit, vos eritis iudicaturi. Quod si ipse
post iusiurandum adeo palam violatum quippiam contra foedus pe-
travi, non potest merito et cum ratione in periculum numerari. Quae
etiamsi pecuniam contra foedus accepi, ut ipsi dicunt, constant, non ideo
poeuam rupti foederis debeo. Ego vero et aliter, quamvis pecunias
acceperim, me nihilo minus secundum iusiurandum pactis stare con-

ὄρκους γὰρ γέγραπται, ὡς ἂν ἐκ τῶν δημοσίων χρημάτων τῶν Δ. C. 1327
 τε τῆς ἐμῆς οἰκίας ἔνεκα ἀναλωμάτων καὶ βασιλείδος τῆς ἐμῆς
 γυναικός, ἐτι δὲ καὶ τῆς μισθοφόρου στρατιᾶς χρήματα ἐμοὶ
 χορηγεῖσθαι ὅσα γέγραπται ἐν ταῖς συνθήκαις· καὶ τοῦτο οὐχ
 5 ἀπλῶς, ἀλλὰ δι' ὄρκων ἐγγράφων, ὡς πάρεστιν ὄρῳ ἐκ χρυ-
 σοβούλλου βασιλέως τοῦ πρὸς ἐμέ· ἐκ τοίνυν τῶν καιρῶν C
 ἀκείνων ὅτε ἐγεγένητο οἱ ὄρκοι ἄχρι καὶ νῦν τέτταρες ἐπ'
 ἔτεσι τέτταροι παρῆλθον μῆνες, ἐν οἷς ἐκ τῶν γεγραμμένων
 ὀφείλονται μοι λογιζομένην πέντε καὶ τριάκοντα χρυσίου μυ-
 10 ριάδες. καὶ τοῦτο ἔξεστιν ἀποδεικνύειν ἑναργῶς ἐκ τῶν γραμ-
 ματείων τῶν εἰς ἀπόδειξιν γινομένων παρὰ τῶν τὰ χρήματα
 εἰσκομιζόντων, προστάττοντος βασιλέως. τί τοίνυν ἀδικῶ, εἰ
 τοσοῦτων ἐμοὶ χρημάτων ὀφειλομένων, ὀλίγα ἄττα εἴληφα ἐκ
 πολλῶν; ἤ που δίκαιον, βασιλέα μὲν ἐμὲ τοσοῦτων ἀποστε-
 15 ροῦντα, μὴτ' ἀδικεῖν οἶσθαι, μῆτε μὴν ἐπιорκεῖν, ἐμὲ δὲ εἴ-
 τε τῶν ὀφειλομένων πολλοστὸν ἀπέληφα μέρος, εἰς δικαστή-
 ρια ἔλκεσθαι καὶ ἐπιорκίαν ἐγκαλεῖσθαι καὶ ἀπελαύνεσθαι καὶ D
 τὰ ὄσατα ὑπομένειν; καίτοι, εἴγε τῶν τῆς οἰκίας τῆς ἐμῆς
 ἔνεκα μόνον ἀποτεταγμένων ἀπεστεροῦμην, δίκαιον μὲν οὐκ
 20 ἂν ἦν, ἐγὼ δὲ ἤνεγκα ἂν σιγῇ, αἰδοῦ τε τῇ πρὸς βασιλέα καὶ
 τῷ νομίζειν τὰ παρὰ πατρὸς ἐπαγόμενα ἀλγεῖνά, ὅποι' ἄττα
 ἂν ἦ, δίκαιον εἶναι τὸν παῖδα φέρειν καὶ μῆτε ἐγκαλεῖν, μῆτε
 θορυβεῖσθαι, ἀλλὰ δεῖσθαι μόνον ἡμιώτερον ἐμοὶ καὶ ἡμερον
 ἐπιβλέψαι τὸν πατέρα καὶ τὰ λυπούντα λῦσαι δεῖνά. νυνὶ δὲ

vincam. Perscriptam quippe exstat in iuramento, ut mihi de pu-
 blico pecunia in sumptum domus ac familiae et uxoris meae, item ad
 stipendia militum erogetur quanta ibidem exprimitur: id quod ex
 aurea bulla avi ad me missa perspicui potest. Iam ex quo concepta
 sunt iuramenta, ad hunc diem quatuor anni cum mensibus totidem
 interfluxerunt, quibus mihi, ut rationem subduco, trecenta et quin-
 quaginta aureorum millia debentur. Et hoc perspicuum fit ex tabel-
 lis, quas ad testificandum vectigalium exactores conficiunt. Quod
 igitur nefas admisi, si cum tam multa mihi debeantur, de multis
 pauca sumpsit? An vero iustum et aequum est, avum, qui me tanta
 summa privavit, neque iniustitiae, neque periculi insimulari; me,
 quia ex mihi debitis quotamcunque partem decerpsi, ad tribunalia
 raptari, ut perinurum accusari, in exilium pelli et in extremas mise-
 rias devolvi? Atqui si ea tantum pensione fraudatus essem, quae
 domui meae erat constituta, parum iuste fuisset actum mecum; silu-
 issem tamen, cum imperatorem reveritus, tum quia existimassem,
 qualescunque tandem a patre crearentur molestiae, filio aequa mente
 sufferendas, neque accusandum, neque turbas illi ciendas, sed ro-
 gandum duntaxat, ut placide filium dignaretur aspicere mala-
 que moestifica tollere. Nunc ablati simul iis, quae in annua mi-

- A. C. 1327 καὶ τῆς στρατιᾶς ἀπεστερημένων τῆς ἐτησίου μισθοφορᾶς, ἣν μόνην ἔχουσι τοῦ βίου ἀφορμὴν, οὐκ ἀνεκτὸν ἡγησάμην με-
- P. 147 γαλοπύχως τὰς ἀλλοτριὰς φέρειν συμφορὰς. καίτοι σκέψασθε ὡς ἀδικοῦνται. πρῶτον μὲν γὰρ οὐτ' ἐμπορίας οὔτε γεωργίας οὐθ' ἑτέροις ἐπιτηδύμασί τισιν, ἐξ ὧν ἂν πορίζοιτο τὰ ἐπι-5 τήδεια, παρ' ἡμῶν συγχωροῦνται χρῆσθαι ἕνεκα τοῦ πρὸς τὰς ἐκστρατείας αἰεὶ ἐτοιμοὶ εἶναι καὶ μὴ κωλύματά τινα ἔχειν ὥστε ἀναγκάζεσθαι οἴκοι μένειν. ἔπειτα δὲ παρὰ βασιλέως καὶ αὐτοῦ τοῦ τεταγμένου ἀπεστέρηται μισθοῦ, ὃν οὐχ ἀπλῶς, ἀλλ' ὄρκοις ἐπηγγέλτατο ἀποδιδόναι ἐτησίως. καὶ τρί-10
- V. 118 τον, ἡμέληται παρ' ἐμοῦ ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἕνεκα τοῦ μὴ βασιλεῖ δοκεῖν φορτικὸς καὶ ἐπαχθῆς. καίτοι γε ἐχρῆν ἐμὲ
- B πρὸς μὲν τὰ οἰκεῖα φαίνεσθαι μεγαλόφρονα καὶ καταφρονήτην χρημάτων καὶ πάντα τῆ τοῦ πατρὸς ἐξακολουθοῦντα γνώμῃ, πρὸς δὲ τὰ οὐτῶν κηδεμονικὸν καὶ ἀπαραιτήτον, καὶ πάντα 15 καὶ ἐπινοοῦντα καὶ πράττοντα, ὥστε μὴ ἀποστερεῖσθαι τοῦ μισθοῦ αὐτοῦς, μηδὲ εὐγνωμοσύνη τῆ πρὸς τὸν βασιλέα κακοῖς τοῖς ἐσχάτοις περιβάλλειν· οὐ γὰρ εὐγνωμοσύνη τοῦτό γε, ἀλλ' ὠμότης καὶ ἀπανθρωπία ἐσχάτη, τὸ, ἑτέρων ὑπὸ τοῦ λιμοῦ κινδυνευόντων ἀπολεῖσθαι, μεγαλοψυχεῖν αὐτόν. οὐ20 μὴν παρέλιπον τὸ μὴ βασιλέως δεῖσθαι αἰεὶ τῆ στρατιᾶ χορηγεῖσθαι τὸν μισθόν, ἐς τοσοῦτον γὰρ ἀπορίας ἤλασαν πολ-
- C λοὶ αὐτῶν, ὡς ἀποκατερεῆσαι τὰς γυναῖκας αὐτῶν, νυκτὸς

litum stipendia erant conferenda, et ex quibus solis vitam sustentare habebant; improbum duxi alienas calamitates excelso animo velle intueri. Perpendite paulum, quanta illis fiat iniuria. Primum siquidem neque mercatura, neque agricultura, neque aliarum rerum studiis, de quibus sibi victum pararent, a nobis sinuntur occupari: propterea quod ad expeditiones semper parati esse coguntur, neque ulla impedimenta praetexere, ob quae domi maneat. Deinde ab imperatore destinata mercede fraudati sunt, quam ille non simpliciter, sed interposito sacramento in annos singulos se persoliturum spondit. Accedit tertium: neglecti sunt a me tamdiu, ne avo onerosus ac molestus viderer; quamquam in causa domestica magnum et pecuniae contemptorem animum gerere omninoque ad paternam voluntatem me conformare debui: horum autem in egestate procuracionem suscipere, nec eam cuiusquam precibus deserere, sed cogitare tentareque omnia, ne stipendia sua amitterent, neque dum in avum me pium praestare nitor, teterrimis eos calamitatibus involvi sine-rem. Non enim est ista aequanimitas, sed inhumanissima crudelitas, aliis ob extremam inedia tantum non animam agentibus, ipsum interea in magnis spiritibus acquiescere. Non tamen destiti imperatorem orare assiduo, ut militibus nomina persolverentur. Sic enim ad incitas plerique redacti erant, ut, ne fame morerentur, mulieres

ἐκγενομένης, ὡς ἂν μὴ κατάδηλοι ὄσι τοῖς γνωρίμοις, τὰς A.C. 1327
 ἐτέρων οἰκίας περιϊούσας ἑαυταῖς καὶ ἀνδράσι τροφῆς τινος
 αἰτούσας γλίσχρος ἐκπορίζειν. οἷς ἐπικλασθεῖς καὶ αὐτὸς τὴν
 ψυχὴν, τὰ χρήματα ὑπὲρ ὧν ἐγκαλοῦμαι ἀφελόμενος, μι-
 5 κρὰν τινα παρέσχον παραψυχὴν. εἰ τοίνυν διὰ τοῦτο ἐπίορκος
 ἐγὼ καὶ ἄδικος καὶ τοῦ πατρὸς καταφρονητῆς, κρίνατε
 ἡμεῖς. πρῶτον μὲν οὖν ἀπέδειξα ἑμαντὸν μηδὲν μηδαμῶς πα-
 ραβεβηκότα τὰς συνθήκας, ἀλλὰ καὶ φανερῶς παρασπονδή-
 10 θείς· καὶ τὰς ἀποδείξεις τοῦ λελυκέναι βασιλέα πρῶτον τοὺς D
 ἰοῦρκους ἔχων παρ' ἑμαυτῶ, καθάπερ εἶδετε, αὐτὸς μὲν τὴν
 εἰρήνην ἀσπαζόμενος καὶ δεόμενος ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον βασι-
 λέως, μὴ τὸν πόλεμον κινεῖν. εἰ δέ τις ἔχει με ἀποδεικνύειν
 παραβεβηκότα πρότερον τοὺς ὅρκους, παρίτω καὶ δεικνύτω.
 ἔπειτα καὶ περὶ τῶν χρημάτων, εἰ ἐκ πέντε καὶ τριάκοντα
 15 μυριάδων τῶν ὀφειλομένων τσσαῦτα λαβῶν ἀδικῶ, καταψη-
 φίζεσθε ἡμεῖς."

μϚ. Τσαῦτα μὲν βασιλεὺς ὁ νέος ἀπολογούμενος εἶπε P. 148

Κακαλᾶς δὲ μεταξύ βασιλέως ἀπολογουμένου, πρὶν μὲν τὰ B
 πρὸς τὸν πρωτοβεστιάριον γράμματα ἀναγνωσθῆναι, πολὺς
 20 ἦν ἐγκείμενος αὐτῷ, αὐτὸν τοῦ πολέμου φάσκων αἴτιον εἶναι,
 ἀνθρώποις πειθόμενον συκοφάνταις, τὸν τε βασιλέα διαβάλλουσι
 πρὸς αὐτὸν καὶ πρωτοβεστιάριον καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς
 ἐν τέλει ὡς βεβουλευμένους πόλεμον κινεῖν. ἐπεὶ δὲ τὰ τε
 γράμματα ἀνεγνώσθη, καὶ ἀπεδείχθη καὶ αὐτὸς τῶν ἄλλων
 25 οὐχ ἦττον τὴν εἰρήνην καταλύων, αὐτὸς μὲν οὐδὲν ἔχων ἀν-

23. βεβουλευμένους ED. P. pro βεβουλομένους.

suas noctu, ne a notis agnoscerentur, circum domos ad pauxillum
 escarum precario conquirendum mitterent. Quos, dolore et commi-
 seratione fractus, subducta de qua nunc accusor pecunia, qualicun-
 que solatio delinivi. Nunc, an ideo periurus, improbus, patris
 contemptor fuerim, iudicate. Primum itaque docui, me foedus neu-
 tiquam violasse: sed cum ille aperte id mihi fecerit, et probationes
 ipsas eius periurii apud me habeam, sicut vidistis, nihilo minus
 pacem refineo, et tam diuturnis precibus illum fatigo, uti bellum ne
 moveat. Si quis autem me iuramento priorem defecisse potest
 ostenderé, age, procedat et ostendat. Tum deinde vos, si de tre-
 centis quinquaginta nummum aureorum millibus, quae mihi debentur,
 tantillum accipiens, peculatus me alligavi, peculatorem damnatote.

49. Hactenus causam pro se dixit iunior imperator. Cui Cocalas,
 antequam eius ad protovestiarium epistola recitaretur, importune in-
 stabat affirmabatque, ab ipso belli profectum initium, qui sycophan-
 tis avum, protovestiarium ceterosque principes de agitato inter se
 belli consilio apud se criminantibus credidisset. Ubi vero litteris
 palam lectis patuit, non minus ipsum, quam ceteros pacem labefa-

A.C. 1327 *τειπεῖν, οὕτως ἐξεληλεγμένους φανερώς, καθήστο σιωπῶν. βασιλεύς δὲ ἐπιστραφεὶς πρὸς αὐτὸν, „ὦ μέγα λογαριαστὰ” εἶπε C, „τὸ μὲν ἀμαρτάνειν τινὰ καὶ τὸν πλησίον ἀδικεῖν καὶ πλεονεκτήειν, θανμαστὸν οὐδὲν ἄνθρωποι γὰρ ἅπαντες τοῖς ὁμοίοις ὑποκείμεθα πάθει καὶ πρὸς κακίαν πρόχειροι μᾶλλον ἢ πρὸς 5 ἀρετὴν ἔσμεν τὸ δ’ ἀδικοῦντα καὶ ἐπιρροκοῦντα καὶ ψευδόμενον, ἔπειτα δόλους ῥάπτειν καὶ συκοφαντίας καὶ παντὶ σθένει πειρᾶσθαι τὰς αἰτίας εἰς τοὺς ἀθώους περιτρέπειν, ὡς ἂν πρὸς τῷ ἀποκτεῖναι καὶ δίκαια δοκῆ ποιεῖν, οὐκ ἀνθρώπου πάντως, ἀλλὰ τοῦ ἐξ ἀρχῆς ἔργον ἀνθρωποκτόνου.” παρὼν 10 δὲ καὶ ὁ λογοθέτης τοῦ στρατιωτικοῦ Θεόδωρος ὁ Καβασίλας, συνετὸς μὲν ὢν καὶ σοφὸς καὶ παρὰ τῷ πρεσβυτέρῳ βασιλεῖ πολλῆς ἀπολαύων εὐμενείας καὶ οἰκειότητος, οὐδὲν δὲ ἤττον D καὶ παρὰ τῷ νέῳ, ἐκ τῶν ἀπεσταλμένων παρὰ βασιλέως ὢν, καὶ φίλος ἐς τὰ μάλιστα Κωκαλᾶ, τὸν νέον βασιλέα ἰδὼν 15 πρὸς τοὺς διαβάλλοντας διαταραχθέντα καὶ βουλευθεὶς εὐτραπέλιᾳ λόγων τὸ βασιλέως ἦθος εἰς ἡμερότητα μεταβαλεῖν, „οὐ θανμάζειν” εἶπεν „ὦ βασιλεῦ, χρεῶν τοιαῦτα γὰρ τὰ τοῦ πλάνου ἔνδρα καὶ σκάμματα.” ἦν γὰρ δὴ ὁ Κωκαλᾶς ἐν ταῖς παιδιαῖς ὑπὸ τῶν ἡλικιωτῶν πλάνος ὀνομασμένος 20 καὶ ἔδοξε καιρίως εἰρησθαι· μετέβαλε γὰρ τὸ τοῦ βασιλέως ἦθος ἐκ τοῦ ἐμβριδοῦς πρὸς μειδίωμα σεμνόν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς τοσοῦτον. τοῖς δ’ ἀρχιερεῦσιν ἐκέλευεν ὁ βασιλεὺς, εἰ ἀδικῶν αὐτὸς καὶ ἐπιροκῶν φαίνοιτο, καταψηφίζεσθαι. οἱ*

6. ἐπαρκοῦντα legebatur.

ctare, cum tam evidenter convictus, contra afferre nihil posset, resedit et obmutuit. Ad quem conversus imperator, Nihil mirum, magne logariastes, inquit, peccare quemquam, et alium laedere potioraque affectare; homines enim iisdem perturbationibus subiecti, ad vitia quam ad virtutem omnes propensiores sumus: sed iniuriam inferre, peierare, mentiri, ac deinde dolos consuere et sycophantias comminisci, conarique remis et velis culpam in innocentes derivare, ut praeterquam quod perniciem iis paras, etiam iuste videaris agere, id non hominis, sed eius est, qui fuit homicida ab initio. Aderat in consessu iudicum Theodorus Cabasilas logotheta militaris, vir cordatus et sapiens, seniori imperatori inprimis carus ac familiaris, nec minus nepoti, et praeterea Cocalae amicissimus. Is cum imperatorem iuniorum ob calumnias commotiorum cerneret velletque urbanitatis quodam sale eum mitigare, Noli mirari, inquit, imperator: hae enim sunt impostoris huius insidiae atque fossae. Nam inter ludicra puerilia Cocalas a coaevis impostor appellabatur. Visum tempestive dictum: nam imperator, nonnihil remissa gravitate, modeste risit. Sed de his satis. Deinde hortatus est episcopus, si iniustus ac perfidiosus appareret, uti sententiam ferrent. Illi responderunt,

δ' ἔφρασαν, ἔχειν μὲν αὐτοῦ καταψηφίζεσθαι μηδὲν, δεῖσθαι A.C. 1327
 δὲ μόνον αὐτοῦ, τρόπους τινὰς καὶ ἐπινοίας, ὥσπερ καὶ πρό-P. 149
 τερον, ἔξευρεῖν, ἔξ ὧν ἂν τὰ προσδοκώμενα κακὰ διαλυθῆιη.
 „καὶ σφόδρα γε” εἶπεν ὁ βασιλεὺς „μηδὲ τὴν ἀρχὴν ἐβου-
 5 λόμην τὸν πόλεμον κεινῆσθαι, ἣ κινήσεντα τάχιστα κατα-
 λυθῆναι. ὅτι δὲ οὐχ ὑπόκρισις οὐδ' εἰρωνεῖα τὰ τοιαῦτα, ἔξ.
 αὐτῶν τῶν πραγμάτων ἐναργῆ πάρεστι τὴν ἀπόδειξιν λαβεῖν
 τρίτον γὰρ ἤδη μῆνα κάθημαι ἐνταῦθα δεόμενος βασιλέως,
 τὸν πόλεμον καταθέσθαι καὶ μὴ διὰ φιλονεικίαν τὴν Ῥω-
 10 μαίων ἡγεμονίαν περιῦδεῖν ἀνηκέστοις κακοῖς περιπεσοῦσαν·
 ἀλλ' οὐδεὶς ὁ ἐισακούων καὶ ταῦτα πεπεισμένος φανερώς, ὡς
 ἐπιβουλεύομαι, μηδὲν ἀδικῶν. οὐ γὰρ πᾶν ἄγνοῶ, ὅτι μὴ B
 ταῦτα μόνον, ἄπερ ἀπῆκόατε, γράμματα ἐπέμφθησαν κατ'
 ἐμοῦ, ἀλλ' ἐκ πολλῶν τῶν διασωθέντων ἐάλωσαν ὀλίγα. τῷ
 15 σφόδρα δὲ βούλεσθαι τὴν εἰρήην, τὴν τε ἑμαυτοῦ καὶ τῶν
 συνόντων ἀσφάλειαν τιθέμενος ἐν δευτέρῳ, θεῷ δὲ μόνῳ τὰς
 ἐλπίδας ἀναθεῖς, ὃν εὐορκῶ, κατὰ τὸ ἐνὸν ἐμοὶ τὰ προσδο-
 κώμεγα κακὰ ἐκ μέσου ποιεῖν πειρώμαι. ἡγοῦμαι δὲ, ἂν καὶ
 βασιλεὺς ἐθέλησῃ τῶν ὀφειλομένων χρημάτων τὰ ἡμίση ἀπο-
 20 δοῦναι τῇ στρατιᾷ, ἐκείνους τε μηδὲν πλέον πολυπραγμονή-
 σειν ἀγαπήσαντας, καὶ ἡμᾶς τῶν ἐκ τοῦ πολέμου προσδοκώ-
 μένων ἀπαλλάξεσθαι κακῶν.” εἰπόντων δὲ τῶν ἀρχιερέων, C
 ὡς νῦν μὲν οὐκ ἂν εἴη ῥᾶδιον ἀπορίαι χρημάτων τσαῦτα
 ὄντα ἀποδοθῆναι, ὅσα δ' ἂν ἐξῆ λαβόντας νῦν, τὰ λειπόμενα

21. ὕμᾶς conī. ED. P. idemque legit Intpr.

non habere se, cur eum condemnarent: solum rogare, ut, quem-
 admodum antehac, modos et vias inveniret, quibus imminetia
 mala in irritum caderent. Ad haec imperator: Vellam ego omnino
 hoc bellum non esse natum: aut certo priusquam convalesceret, re-
 stinctum fuisse. Hoc me nulla simulatione aut dissimulatione dicere,
 ipsae res evidenti argumento sunt: tertium siquidem mensem hic
 desideo, neque avum pacem poscendi finem facio, ne ob nostram
 discordiam Romanum imperium incommodis longe gravissimis concu-
 tiatur. Sed surdo fabulam, ut aiunt. Certus interim sum, eius insi-
 diis me peti, quamquam in eum nil molitus sim. Nec enim ignoro,
 non has modo, quas audistis, sed plures insuper contra me missitasse
 litteras, e quibus hae perpaucae interceptae sunt. Quia tamen pacis
 sum cupidissimus, meam meorumque securitatem in posterioribus
 ducens, et solique Deo spea meas committens, quem sancte iuravi,
 quantum in me est, ingruentes clades avertere annitor. Opinor au-
 tem, si et avus dimidium lebitae pecuniae militibus numerare velit,
 boni consulentes, nihil deinceps molestiarum exhibituros, et vos
 casibus, quos e bello metuitis, ereptum iri. Occurrentibus episcopis,
 difficile futurum hoc tempore, exhausto aerario, tantum aes dis-

Cantacuzenus.

16

- A.C. 1327 κομίσασθαι χρόνῳ θητῶ „οὐκοῦν” ὁ βασιλεὺς ἔφη „εἰ τοῦτο δυσχερὲς δοκεῖ, καὶ τὰ ἡμίση καταλιπόντες τούτων, τῷ τετάρτῳ μορίῳ τοῦ ὅλου ἀρκεσθησόμεθα τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ὁμοιοῦσας χάριν.” οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐπήνεσάν τε ὡς κρείττω χρημάτων τὸν βασιλέα, καὶ ἀναμφιβόλως ἔφασκον ἀποδοθῆ-5 σασθαι τὰ εἰρημένα. ὡς δὲ εἶδεν ἐπὶ τούτοις συνθεμένους, βουλόμενος ὁ βασιλεὺς, ὡς καὶ τῶν πᾶσι δοκούντων μετριω- Διτάων διὰ τὸ τὸν πόλεμον καταλυθῆναι ἐξίσταται ἕκων, ποιῆ- σαι φανερὸν, „δέον” ἔφη „καὶ ὑμῖν, κατὰ τε τὴν ὁδὸν πεπο- V. 120 νηκόσι καὶ ἀσιτία προσταλαιπωρήσασι ὄλην τὴν ἡμέραν, χά-10 ριν καταθεῖναι τινα. οὐκοῦν καὶ τὸ τέταρτον τῶν ὀφειλομένων χρημάτων ἀφήμι ὑμῶν χάριν, καὶ οὐδὲν παρὰ βασιλέως ἀπαιτῶ πλὴν ὅσα οἱ τὰ δημόσια διοικούντες αἰτίας τινὰς πλασάμενοι ψευδεῖς, ἀποστερήσαντες βασιλέως ἔχουσι αὐτοὶ, ἀποδείξωσι γενομένης ἐναργοῦς, ταῦτα λαβόντα διανεῖμαι τῆ15 στρατιᾷ μικρᾷς ἐνεκά τινος παραμυθίας. μὴ θανατώσῃτε δὲ, εἰ περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἐπὶ ταῖς ἐτέρων κακοπραγίαις ἕτερον μεγα- P. 150 λοψυχεῖν καὶ φιλοτιμεῖσθαι πολλὰ πρότερον εἰπὼν, νῦν οὕτω ῥαδίως τὰ τοῖς στρατιώταις ὀφειλόμενα χρήματα πρόειμαι. εἰν γὰρ εἰς τὸν ἐφεξῆς χρόνον κατὰ τοὺς ὅρκους καὶ τὰς συν-20 θήκας ἢ τεταγμένη μισθοφορὰ παρέχεται αὐτοῖς, τὰ ὀφειλό- μενα ἐπὶ τῷ προτοῦ πᾶν φιλοῦντες ἐμοὶ χαριούνται χρόνῳ. ἄλλως τε ἔδωκα μὴ τις καὶ διὰ ταῦτα γένηται ἀναβολὴ πρὸς τὴν εἰρήνην, καὶ δόξωμεν μᾶλλον ἐξεπίτηδες τὸν πόλεμον αἰ-

solvere : proinde pro copia nunc acciperent, reliquum ad diem prae-
finitam accepturi. Si hoc difficile putatis, excipit imperator, etiam
dimidio remisso, quarta parte pacis et concordiae causa contenti
erimus. Quo audito, episcopi eum ut a pecunia invictum commen-
darunt, sponderuntque, citra controversiam partem dictam solum
iri. Imperator ut in hoc secum facientes vidit, volens constare omni-
bus, se libenter belli tollendi causa de iure suo etiam in iis, quae
essent omnium confessione moderatissima, decedere, Oportet, inquit,
et vobis de via fessis et totius diei inedia vexatis, gratiam aliquam
rependere. Itaque et quartam partem debitae pecuniae in gratiam
vestram remitto: et ab avo nihil exigo, nisi quod quaestores, con-
fictis quibusdam causis imperatore defraudato, sibi retinent, id quod
probari perspicue potest, ut hanc summam ad quaecunque solatium
in militem dispertiam. Ne tamen vos admiratio capiat, quomodo,
cum ante affirmarim, non oportere in alienis miseriis magnanimitatem
ostentare, nunc adeo non repugnanter debita militibus stipendia con-
donem. Si namque de cetero ex foedere constituta stipendia per-
solventur, quae ex antegresso tempore illis debentur, pro eximio
amore, quo me diligunt, mihi remittent. Praeterea timeo, ne pro-
pter hanc pacem differatur videamurque consulto bellum trahere. Quare

ριεύσθαι. καὶ διὰ τοῦτο δεῖν ᾤθηται πᾶν ζήτημα καὶ ἀμφιβό- A. C. 1327
 λαν ποιῆσαι ἐκποδῶν, καὶ μᾶλλον τοῖς ἡμετέροις φανῆναι
 φορτικὸς καὶ ἐπαχθής, ἢ πρὸς τὸν πόλεμον αἰτίαν παρασχεῖν.”
 τοιαῦτα βασιλέως εἰπόντος τοῦ νέου, οἱ παρὰ τοῦ πρεσβυτέ-
 50ου ἀπεσταλμένοι ἀρχιερεῖς καὶ συγκλητικοὶ θανμάσαντες B
 τῆς μεγαλοψυχίας τὸν βασιλέα καὶ τοῦ σφόδρα οὕτω τὴν εἰρή-
 νην αἰρεῖσθαι, χάριν ὁμολογήσαντες πολλήν, χαίροντες ἤπουντο
 τὴν ἐπάνοδον ἐπιτραπήναι, νομίζοντες, ὡς ἅμα τῷ τὰ πεπρα-
 γμένα ἀπαγγελῆαι βασιλεὶ κώλυμα οὐδὲν ἔσται τῇ εἰρήνῃ ὥστε
 10εἶναι. ἐκεῖνοις μὲν οὖν ὥσπερ ἤπουντο ἐπέτρεπεν ἐπανελθεῖν.
 δὲ αὐτῶν δὲ πρὸς βασιλέα τὸν πάππον ἐπρεσβεύετο τοιάδε·
 „τὴν μὲν ἐμὴν πρὸς τὸ σὲ τὴν Ῥωμαίων ἔχειν ἡγεμονίαν
 σπουδὴν τε καὶ προθυμίαν θεός τε οἶδε καλῶς ὁ πάντα εἰδώς,
 καὶ αὐτὸς ἂν ἐπιμαρτυρήσῃς. ἐνὸν γὰρ, εἶγε ἐβουλόμην, σὲ
 15λυπεῖν καὶ κατὰ τοὺς προτέρους πολέμους ἢ συμπίασης ἢ τῆς C
 πλείονος ἀρχῆς κρατεῖν, οὐκ ἠθέλησα ἐκῶν, ἀλλὰ σοὶ νομί-
 ζων εἶναι δίκαιον ἐξίστασθαι ταύτης ὄντι πατρὶ, ἕως ἂν πε-
 ριῆς, δυνάμενος κατασχεῖν, παρεχώρησα ἐκῶν εἶναι· καὶ τοῦ-
 τό γε οὐκ ἄνευ πόνων καὶ κινδύνων. τῶν γὰρ σὺν ἐμοὶ πολε-
 20μουμένων πάντων τοὺς μὲν πόνους καὶ τοὺς κινδύνους ἐν τῷ
 πολεμεῖν ὑφισταμένων, τῶν ἄλλων δὲ καὶ τῶν γερωῶν ἀπο-
 στερομένων, διὰ τὸ ἐμὲ, σοῦ πρᾶστατοντος, εὐθὺς ἄσμενον
 χωρεῖν πρὸς τὴν εἰρήνην. καὶ πάντων σοὶ παραχωρεῖν, ὧν
 ἐκτήσαντο αὐτοὶ κρατοῦντες ἐν τῷ πολέμῳ, ἀμφοτέρωθεν ἐμοὶ
 25συνέβαινε τὸ θορυβεῖσθαι. τό, τε γὰρ πείθειν καταθέσθαι τὸν

etiam idcirco quaestionem et ambiguitatem omnem rescindendam
 putavi, potiusque meis gravis et incommodus videri, quam bello
 ansam dare volui. His dictis, missi a seniore episcopi ac proceres
 tantam animi altitudinem admirati, et ob tam praeclarum pacis desi-
 derium gratiis actis singularibus, hilares domum redeundi veniam
 petiverunt, rati, simul acta avo renuntiassent, pacem nihil remora-
 turum. Ergo reditionem illis permittit, et ad avum haec ferenda
 committit: Quam studiose atque impigre elaborem, ut tu principa-
 tum Romanum teneas, Deus novit, quem nihil latet, et tu ipse, si
 voles, testaber. Nam cum potuissem, si libuisset, bellis superio-
 ribus aut toto imperio aut maiore illius parte potuendo, tibi moero-
 rem dare, nolui iustumque existimavi, tibi eo ut parenti, quamdiu
 in vita maneres, cedere. Neque vero sine laboribus periculisque
 cessi. Cum enim commilitones mei omnes belli aleam ac labores
 subiissent, praemissis autem et honoribus carerent, quod ego tua iussa
 secutus, pacem libens complecterer tibi que relinquerem omnia, quae
 ipsi armis acquisierant, utrimque conturbabar. Nam adducere illos
 ad arma deponenda difficile erat, cum se iusta praedicare asseverant,
 et in hostem ire lege bellica semper postularent. Invitis autem

- A.C. 1327 πόλεμον, ἐπέκονον ἦν, αὐτῶν δίκαια λέγειν ἰσχυριζομένων
 D καὶ μέχρι παντὸς ἐπεξίεσθαι τοὺς πολεμοῦντας ἀξιούτων πο-
 λέμου νόμῳ, τό, τε ἀκόντων αὐτῶν τι ποιῆν, οὐκ ἀδεές. φι-
 λία γὰρ ξυστρατευόντων τῶν πλειόνων καὶ ἐλπίδι τοῦ ἀρξάν-
 τα ἀντευποιήσῃσιν, εἰ μὴ γνώμη αὐτῶν ἐπράττετο τὰ τῆς εἰ-5
 ρήνης, εἰκὸς ἦν αὐτοὺς περικακήσαντας χωρεῖν πρὸς τοὺς
 ἐναντίους, ὅπερ ἀκινδύνως οὐκ ἂν ἐπράττετο ἐμοί, ἐγὼ δὲ τοῦ
 τὰ φίλα ἕνεκα πρᾶττειν σοὶ τοὺς τε πόρους ὑφιστάμην ἐν τῷ
 πείθειν, ἐνός τινος ἢ καὶ δύο συναιρομένων, καὶ τῶν ὑφω-
 μένων κινδύνων κατεφρόνουσιν, νομίζων, ἂν αὐτοῖς ἔργοις ἀπο-10
 δεῖχθῶ εὖνους ἐς τὰ μάλιστα σοὶ καὶ ἐν τοῖς κατεπείγουσι
 καιροῖς οὐ πολεμῖως, ἀλλὰ φιλῶς διακείμενος, θαρρόησαι ἂν
 P. 151 ἐμοὶ καὶ τὴν ἐχθρὰν καταλύσαι. τὸ δ' ἐναντίως ἔχον νῦν
 ἢ προσεδόκων αὐτὸς ὁρᾶται. πάντα γὰρ ἐκεῖνα καὶ, τὸ μέ-
 γιστον, αὐτὴν ἀλήθειαν θέμενος ἐν οὐδενί, ἀνθρώποις δὲ 15
 διεφθόροσι καὶ ψευδομένοις καὶ μηδὲν ἐξ ὧν ἂν τὰ κοινὰ βέλ-
 V. 121 τιον σχοίη, ἀλλ' ἐξ ὧν ἂν ἰδίᾳ τι ὠφελήθειεν αὐτοῖ, σκο-
 ποῦσι πεισθεῖς, εἴλου μᾶλλον πολεμῆν ἐμοί. ἐγὼ δὲ καίτοι
 δίκαιος ὧν οἶα προεπιβουλευόμενος καὶ παρασπονδούμενος,
 ἐτοιμότερον πρὸς τὸν πόλεμον χωρεῖν, αἰδοῦ τε τῆ περὶ σε καί20
 πύθῃ ἀσχέτῳ τῷ πρὸς τὴν εἰρήνην τρίτον ἤδη μῆνα κάθημαι
 ἐπαυθ' ἱκετεύων καὶ παραιτούμενος τὴν σὴν ὁργήν. νυνὶ δὲ
 τῶν ὑπὸ σου ἀρχιερέων καὶ τῶν ἄλλων συγκλητικῶν ἀπεσταλ-
 B μένων ἐπὶ τὸ τὰ ἐγκλήματα τὰ ἐμὰ ἐξετάσαι ἡκόντων, αὐτὸς
 μὲν πολλῆς ἐνεπλήσθην ἡδονῆς, ὡς καιρὸν ἀπολογίας εὐρη-25

Illis quippiam facere metu non vacabat. Ex amicitia etenim pluri-
 bus mihi militantibus et spe, principem beneficio responsurum, si,
 quemadmodum ipsi volebant, pax facta non esset, consentaneum erat,
 eos malis cedentes ad adversarios pro sociis accessuros: quae res dis-
 crimem mihi periculumque attulisset. Ego vero ut tibi gratificarem,
 persuadere illis enisus sum, uno aut duobus adiuvantibus, et quae
 timebam contempsi; arbitratus, si factis tibi me benevolentissimum
 perturbatissimisque temporibus non hostilem, sed amicum in te ani-
 mum ostendissem, confidere posse, etiam odium in me tuum sana-
 turum. Quod nunc secus, quam rebar, video evenisse. Omnia siqui-
 dem illa, quodque summum est, veritatem ipsam pro nihilo duceas,
 hominibus autem perversis et mendaciloquis, non reipublicae emo-
 lumenta, sed sua ipsorum compendia sectantibus fidem habens, bello
 me tentare voluisti. At ego, quamvis iure optimo, tamquam prior in-
 sidii appetitus temeratoque foedere violatus, promptius ac prius
 arma capessere poteram, tamen pudore erga te et pacis desiderio
 incredibili tertium iam mensem hic contero, supplicans et iram tuam
 deprecans. Nunc cum venissent, quos ad exercendam de me quae-
 sitionem misisti, gaudio exsilui, quod tempus mei defendendi nactus

κός· ἐκκλησίας δὲ γενομένης, τὴν ἀπολογίαν ἐφ' ὅς ἐνεκαλοῦ- A. C. 1327
 μιν ἀληθῆ καὶ δικαίαν ἐποιησάμην. ἃ μὲν οὖν εἶπον πρὸς τὰ
 ἐγκλήματα, αὐτοὶ ἐλθόντες ἀπαγγελοῦσιν· ἐγὼ δ' ἀδίδις σου
 δέομαι, βασιλεῦ, μὴδ' ἡμᾶς μῆτε τοὺς ἄλλους περιῦδειν· Ῥω-
 5 μαιούς διὰ τὸν πρὸς ἀλλήλους ἡμῶν πόλεμον φθειρομένους,
 ἀλλ' ἐν ἡμέραις ὀκτῶ τὰ τε δέοντα σκέψασθαι καὶ ἡμῖν ὡς
 ἔχεις γνώμης δηλῶσαι. ἂν μὲν οὖν, καὶ θεοῦ τοῦ χορηγοῦ τῆς
 εἰρήνης συνενδοκοῦντος, πρῶτον ἡμῖν διατεθῆς καὶ μάλ-
 10 λον ἔλοιο τὴν εἰρήνην, πανταχόθεν ἂν ἔχοι καλῶς· ἂν δ' ἢ C
 ἰοτῶν ἡμετέρων ἁμαρτημάτων πληθῦς καὶ τὸ μάλιστα βούλε-
 σθαι διαφθαρέντας ἡμᾶς ἰδεῖν πρὸς τὸ πολεμεῖν μᾶλλον παρα-
 σκευάσωσιν δρμηῆσαι, καὶ οὕτως ἐγὼ σοι τρόπον ὑψηγήσομαι
 ἰσχυρότατον τοῦ πρὸς ἐμὲ πολέμου, ὡς ἂν τάχιστα τε καὶ
 χωρὶς κινδύνων πραγμάτων ἀπαλλαγῆς. θεὸς ὁ χορηγὸς πάν-
 15 των τῶν ἀγαθῶν, ὁ πατὴρ πάντων καὶ κύριος τῶν βασιλείων,
 ἄμαχόν τινα καὶ θαυμασίαν παρέσχετο δύναμίν σοι, πρὸς ἣν
 οὐχ ὅτι γε ἀντιστῆναι, ἀλλ' οὐδ' ἀντιβλέψαι δυνατὸς εἶναι
 ὁμολογῶ. ἔστι δ' αὕτη τις, τὸ σὲ μὲν εἶναι κύριον καὶ πατέρα,
 ἐμὲ δὲ υἱὸν καὶ δοῦλον ἀκριβῶς. ταύτη δὲ χρησάμενος τῇ θυ- D
 20 νάμει, ἐν ὀλίγῳ πᾶν, ὃ βούλει, ῥαδίως ἔξη κατορθωκός. εἴην
 γὰρ κελεύσης ὡς πατὴρ, κλοιὰ περιθέμενον αὐτόθι δεσμοτή-
 ριον οἰκεῖν ἐλθόντα, ἐτοιμότατα τὸ κελευόμενον ποιήσω. καὶ
 τί λέγω δεσμοτήριον καὶ κλοιὰ; καὶ εἴ τι βούλει τῶν ἰσχυρο-
 25 των ἕτερον, προθύμως σοῦ κελεύοντος ὑπομεινῶ· ἂν δὲ ταύ-
 25την ἄφεις τὴν δύναμιν, ἐπὶ τῆν ἑτέραν, ἣν ἐκ πολλοῦ λανθάν-

essem. In conventu autem ad capita accusationis vere ac iuste respon-
 di: de quo ipsi apud te memorabunt. Rursum te oro, imperator, ut
 neve nos, neve Romanos alios, nostri causa acerba perpeti ac perdi
 sinas, sed diebus octo quid opus sit consideres, tuamque nobis sen-
 tentiam declares. Si, Deo pacis auctore approbante, placidam in
 nos mentem indueris pacemque susceperis, bene facies modis omni-
 bus. Sin peccatorum nostrorum multitudo et incensa videndi interi-
 tus nostri cupiditas potius in bellum te praecipitem agent, etiam sic
 modum te docebo validissimum me armis oppugnandi, ut citissime
 citraque periculum molestiis absolvere. Deus bonorum omnium sup-
 peditator, pater et dominus regum omnium, admirabilem tibi et in-
 expugnabilem potentiam dedit: cui non solum resistere, sed contra
 quam ne intueri quidem me posse fateor. Est autem haec, quod tu
 dominus et pater, ego filius et servus omnino. Hac usus potentia,
 brevi quae volueris omnia feliciter efficies. Si enim iusseris, ut
 pater, me, collaria in collum iniecta, venire et illic carcerem habitare,
 imperata promptissime exsequar. Quid autem dico de carcere? si vel
 ignominiosissimum mandaveris, perferam hilariter. Si hac potentia
 omissa, ad alteram te converteres, quam pridem tibi, credens te latere

- A.C. 1327 *νεν ολόμενος παρσκεύασας σεαυτῷ, τραπήης, ἐλπίζων ἐμὲ κατεργάσεσθαι πολέμῳ, ὅκνῶ μὲν εἰπεῖν, εἰρήσεται δὲ ὅμως, δέδοικα μὴ, ὥσπερ καὶ πρότερον, ἐπὶ τῶν ἔργων αὐτῶν ἀλυσαιτελῶς σεαυτῷ βεβουλευμένος φανῆς. τότε μὲν οὖν Θεοῦ τε συναιρομένου καὶ τῶν ἐμὲ πάνν φιλονύτων τουτοιῶν συμπρατ-
P.152 τόντων, ἰδρωσι πολλοὺς καὶ πόνοις οὐχ ὅπερ αὐτὸς ἔργον εὐχῆς ἡγοῦ τελεσθῆναι, ἀλλ' ὅπερ σὺ μὲν οὐδὲ ἐνεθυμήθης, ἐμοὶ δὲ ἦν διὰ σπουδῆς, κατορθώθῃ· νῦν δὲ δέδοικα, ἂν τὰ πράγματα ἐτέρως ἢ αὐτὸς ἐλπίζης ἀποβῆ, μὴ καὶ αὕτη ἡ ἐλπίς περιαιρεθῆ. διὸ καὶ δέομαι ἀθδης καὶ συμβουλεύω, ἢ τὴν εἰ-10 ρῆνν ἐλεσθαι, ἢ εἶγε πάντως ὤρημασι πρὸς τὸ πολεμεῖν, τῇ μεγάλῃ χρῆσεσθαι ἰσχυῖ, ἣν ἔχεις ὡς πατήρ, δι' ἧς ῥαδίως ἄπαν ἂν σοι τὸ βουλόμενον κατορθωθείῃ, (ἴστω δὲ Θεὸς ὡς ἀληθῆ λέγω,) καὶ μὴ τῇ συκίνῃ θαρῶεῖν ἐπικουρίῃ, τοῖς ἐκ-
B πεμφθεῖσιν ἐπὶ τὴν ἐσπέραν ἄρχουσιν ἐπὶ τὸ τὸν κατ' ἐμοῦ15 πόλεμον ἐξαυτύσασθαι. πολλῶν γὰρ ὄντων, ὡς αὐτὸς οἶει, καὶ θανμασίῶν στρατηγῶν, πολλῷ τῷ μέτρῳ διαφέροντας ἴσθι ἐμὲ καὶ τοὺς μετ' ἐμοῦ. ἂν μὲν οὖν ἐμοὶ πεισθεῖς, ἐπινηφιῶσῃ τὴν εἰρήνν, Θεὸν τε εὐφρανεῖς καὶ τοὺς ἀγαθοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ ἡμᾶς πολέμων καὶ κινδύνων ἀπαλλάξεις. ἂν δ'20
V. 122 ἐτέρως βουλευσῃ, ἐγὼ μὲν ἐπιμαρτύρομαι τὸν πάντα ἐφορῶντα ὀφθαλμὸν καὶ τὰς διοικούσας τὰ ἡμέτερα πράγματα δυνάμεις οὐρανίους, ὡς καὶ ἀδικούμενος καὶ παρασπονδούμενος, ὅμως
C ἀσπάζομαι τὴν εἰρήνν· αὐτὸς δ' ἂν εἰδείῃς ὅ, τι καὶ σεαυτῷ*

et sperans, bello me confecturum, paravisti, vereor dicere, sed dicam tamen, vereor, ne ut alias, sic modo male tibi consuluisse ipso eventu deprehendere. Ac tunc quidem et Deo inprimis et his amicissimis meis adjuvantibus, multis sudoribus ac laboribus, non quod tibi in votis erat, sed quod ne in cogitationem quidem tuam unquam ceciderat, mihi autem in desiderii erat, prospere perfectum est. Nunc metuo, si aliter, quam confidis, res ceciderint, ne spes tuas fallaces fuisse appareat. Quocirca iterum te hortor atque rogo, pacem ne aspernere: aut si belli cupidine adeo ferves, utare magnis illis viribus, quibus vales ut pater, et quae tibi totum hoc, quod cupis, facili felicitique successu praestabunt, (Deum testor, vera me proloqui,) et ne ficulneo nitare auxilio, nempe ducibus illis, quos in occidentem ad bellum contra me apparandum emisisti. Multis enim illis et insignibus, ut quidem tu opinaris, longo intervallo scias velim me quique mecum sunt antecellere. Quare si monitis meis locum relinquens, pacem decreveris, Deum ipsum et bonos angelos eius exhilarabis, nosque a bellicis istis incommodis tutos conciliabis. Si in diversum abis, Deum, cuius oculus intuetur omnia, et caelestes illas virtutes, rerum nostrarum administratrices, invoco testes, me quamquam affectum iniuria et perfidiose violatum, nihilo minus pa-

συμφέρον καὶ τοῖς ἄλλοις Ῥωμαίοις καὶ βουλευέσασθαι καὶ Δ.Α. 1327
 πρᾶξαι." Τοιαῦτα μὲν βασιλεὺς ὁ νέος διεπρεσβεύσατο πρὸς
 βασιλέα τὸν κάππον.

ν. *Εἰς Βυζάντιον δὲ τῶν πρέσβων ἀφικομένων, πρό- D*
Στερος ἐλθὼν ὁ Κωκαλῶς, πάντα κατὰ μέρος διεξήει πρὸς βα-
σιλέα, ὅσα τε αὐτοὶ ἐγκαλοῦντες εἶποιεν τῷ νέῳ βασιλεῖ, καὶ τε-
λευταῖον ὅσα διαπρεσβεύσατο πρὸς αὐτόν. καὶ ἔδοξεν οὐ κατὰ
καιρὸν τὴν ἐκεῖσε τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν ἄλλων ἀφίξιν γεγε-
*10**νησθαι, ὡς ἀνάγκης ἦδη οὔσης ἢ πρὸς τὴν εἰρήνην χωρεῖν,*
ἢ ὠρημένους πολεμεῖν προδήλως ἦδη πᾶσιν ἀδικεῖν δοκεῖν.
μετὰ μικρὸν δὲ καὶ οἱ λοιποὶ ἐλθόντες καὶ προσκνήσαντες τὸν
βασιλέα, οὐδὲν ἐπετρέπησαν εἰπεῖν τῶν κατὰ τὴν πρεσβείαν, P. 153
ἀλλ' ἕκαστον οἴκαδε ἀπελθόντας ἤρεμεῖν, ἄχρῃ ἂν βασιλέως
*15**προσταξάντος ἀπαγγείλωσι τὰ τῆς πρεσβείας. τοῦτο δὲ ἦν*
σκήψις εὐπρεπής. ἔδοξε γὰρ βασιλεῖ μᾶλλον λυσιτελεῖν σιω-
πῇ τὸ πρῶγμα παρελθεῖν, δεδοικότε μὴ, δημοσίᾳ ἀπαγγελλο-
μένης τῆς πρεσβείας, ἢ ἀναγκάζοιτο παρὰ πάντων εἰρηνεύειν
πεπεισμένων ἦδη, τὸν νέον βασιλέα καὶ δίκαια καὶ συμφέρον-
*20**τα ἄξιοῦν, ἢ εἰ μὴ πείθοιτο, δοκοίη φανερῶς ἀδικεῖν. ἔξ μὲν*
οὖν ἡμέραι παρήλθον, καὶ τῆς πρεσβείας λόγος ἦν οὐδεὶς.
ἀχθόμενος δὲ ὁ πατριάρχης ἐπὶ τῇ τοῦ χρόνου παρατάσει, με-
μῆνυκε πρὸς βασιλέα, ὡς „ἔξ ἡμερῶν παρελθουσῶν, οὐδὲν B
παρὰ τῶν πρὸς βασιλέα τὸν ἔργονον τὸν σὸν ἀπεσταλμένον

cem servare; quam tu quoque servares, si et cogitare et facere nos-
 ses quod ad tuam Romanorumque utilitatem pertinet. Haec iunior
 ad seniore per legatos.

50. *Iis Byzantium reversis, antevertens alios Cocajas, omnia par-*
ticulatim imperatori edisserit, quaecunque nimirum nepoti obie-
cissent, et quomodo ille singulis occurrisset; et tandem quae avo
renuntianda commisisset: visumque, haud utiliter episcopos cete-
rosque illuc profectos fuisse, quandoquidem necesse iam sit, aut pa-
cem admittere aut ad arma prosiliendo palam malefaciendi voluntatem
prodere. Paulo post accedentes reliqui imperatoremque adorantes, de
legatione, quam haberent a nepote, tacere, domum quisque suam re-
dire et quiescere iussi sunt, donec illius mandatu eam exponerent. Hoc
nihil aliud, quam honestum quoddam velamentum erat. Commodius
enim statuebat, rem silentio dissimulare, cum timeret, ne si publico
narrarent quae debebant, aut cogeret ab omnibus pacem accipere,
utpote iam persuasis, nepotem imperatorem iusta et utilia petere:
aut si recusaret, aperte contra aequum et bonum agere censeretur. Iam
dies seni effluerant, nulla interim legationis mentione facta, cum
patriarcha diem proferri aegre ferens, admonet, diem sextum iam
praeteriisse, nec adhuc quidquam ab episcopis ad nepotem missis

A.C. 1307 ἀρχιερέων ἐπίθου· δέον οὖν, ἐπεὶ καὶ ὁ χρόνος πρὸς διασω-
 ψιν ἱκανός, πυθέσθαι αὐτῶν ὅ,τι λέγουσιν." ὁ δὲ ἐπιγγεῖλα-
 το ποιήσειν. ὡς δ' ἕτεροι τοσαῦται διεληλύθασιν ἡμέραι καὶ
 λόγος οὐδεὶς ἐγένετο αὐτῶν, πάλιν πέμψας ὁ πατριάρχης,
 ἐδέετο τοῦ βασιλέως μὴ οὕτω τρῖβεσθαι τὸν καιρὸν, ἀλλὰ τόν-
 τε ἀρχιεπίσκοπον μετακαλεσάμενον καὶ τοὺς ἄλλους ἀρχιε-
 ρεῖς, ὅ,τι τε ὁ ἔγγονος ἀπολογεῖται ἀκούσαι καὶ αὐτὸν σκεψάμε-
 νον ἐξ αὐτῶν τὰ λυσιτελοῦντα Ῥωμαίοις ποιεῖν. ὁ βασιλεὺς
 C δὲ ἀπεκρίνατο, μηδενὶ αὐτὸν ἐξεῖναι ἀνερευνηῖν, ὅπως τὰ κατ'
 οἶκον πράγματα διεξάγει· αὐτῷ γὰρ μελήσειν ὁπότε καὶ ὅπως το
 αὐτὰ δέοι οἰκονομεῖν· αὐτὸν δὲ, πατριάρχην ὄντα, τῶν ἐκ-
 κλησιαστικῶν ἐκέλευεν ἔχσθαι φροντίδων, τῶν κοινῶν δὲ
 καὶ τῶν βασιλικῶν ἀπέχεσθαι πραγμάτων. τοιαῦτα μὲν ὁ βα-
 σιλεὺς εἶρηκεν, οἴομενος τὸν πατριάρχην καταπτήξαντα τοὺς
 Y. 123 λόγους, μᾶλλον ἂν ἀσπιάσασθαι τὴν σιωπὴν. ὁ δὲ εἰς τὴν 15
 ὑστεραίαν τοιαῦτα καὶ αὐτὸς μεμήνηκε πρὸς βασιλέα· „κρά-
 τιστε βασιλεῦ, τὸ τὰ δέοντα παραινέειν καὶ συμβουλεύειν καὶ
 D εἶτι προσαναγκάζειν πράττειν, οὐθ' ἑκὼν προήσομαι αὐτὸς,
 οὐτ' ἄκων δέει ληφθεῖς. εἰ δ' αὐτὸς τοιαύτη συζῆν ἐμὲ
 ἀπαγαμοσύνην ἄξιοις, ὥστε μὴ φθέγγεσθαι μήτ' ἀκούειν μήτε ο
 ὄραν, ἐγρήν πρὸν τῆς ἐκκλησίας προστάτην προβαλέσθαι εἰ-
 πεῖν. κἂν μὲν καὶ αὐτῷ μοι καὶ δίκαια ταῦτα καὶ λυσιτε-
 λοῦντα ἐδόκει, στέργειν ἦν ἀνάγκη νῦν· ἂν δ' ἕτερα ἐνόμιζον

g. Intpr. leg. αὐτῶν.

eum audivisse: oportere igitur, quando satis diu deliberasset, audire
 quid dicerent. Facturum se promittit. Totidem diebus elapsis,
 rursum mittit patriarcha, rogans, ne ita tempus tereret: sed archi-
 episcopo et episcopis accersitis, quo pacto se nepos defendisset,
 cognosceret indeque videret, quid in rem Romanam esset. Respon-
 det, nulli eorum licere inquirere, quonam modo ipse res domesti-
 cas moderetur: sibi enim curae fore, quando quave ratione illas
 administret: ipsum, ut patriarcham, ecclesiasticas curas versare, et
 a politicis imperatorumque negotiis abstinere debere. Talia denun-
 tiavit imperator, quod patriarcham ea denuntiatione terrefactum,
 libentius taciturnum consideret: qui sequenti luce per internuntium
 sic respondit: Ego, imperator optime, hortari, suadere et cogere
 insuper ad officium neque volens, neque invitus, ob timorem ni-
 mirum, praetermittam. Quod si tu in tali otio mihi degendum
 opinare, ut nec lingua utar, nec auribus, nec oculis, id mihi ante-
 quam ecclesiae huius antistes legerer, significare debuisti. Si tum
 ego quoque id pro aequo et bono probavissem, nunc necesse habe-
 rem boni consulere: sin aliud patriarcham decre judicassem, alteri,
 cui talis vita proposita fuisset, thronum cedissem. Quoniam autem
 divino munere non solum germanam ecclesiae doctrinam defendo,

προσηκείν πατριάρχη, παρεχώρουσιν ἂν ἐτέρῳ τῶν θρόνων A.C. 1329
οὕτω ζῆν προηρημένῳ. ἐπεὶ δὲ Θεοῦ χάριτι οὐ τῶν ὀρθῶν
τῆς ἐκκλησίας δογμαίων προβέβληται μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν
ἀδικουμένων προΐστασθαι καὶ ὑπερμαχεῖν ἀνάγκην ἔχω, τοὺς
5 ἄδικεῖν ἐθέλουσι καὶ πλεονεκτεῖν οὐ παύσομαι διαφερόμενος
καὶ ἀντιλέγων, ἂν τε τῶν φαυλοτάτων τινὲς ὦσιν, ἂν τε τῶν P. 154
ὑπερλάμπρων καὶ εἰς αὐτὸ τὸ ἀκρότατον ἀφικνήμενων τῆς εὐ-
τυχίας· καὶ μᾶλλον πρὸς ἐκείνους, ὅσῳ καὶ τὰ ἀδικήματα
μεῖζω καὶ πρὸς πλείονας ἐξάγοντα τὴν βλάβην. εἰ γὰρ μέλ-
10 λοιομεν τοὺς μὲν μικροὺς μικρὰ τινα ἀδικουσι μόνον ἐγκαλεῖν
καὶ τὴν ἀδικίαν ὀνειδίξιν, πρὸς δὲ τοὺς μεγίστους καὶ τὰ
μέγιστα βλαπτοντας ἐκόντες ὄντες διὰ τὸ ἀξίωμα σιωπᾶν καὶ
μηδὲ γρυῖξιν τολμᾶν, οὐδὲν διοίσομεν ἰατρῶν τῶν περὶ τρι-
15 χασ μὲν καὶ ὄνυχας ἡσχολημένων καὶ τὴν τέχνην ἐν αὐτοῖς
ἰδεδεικνυμένων, ἐὰν δὲ τι νόσημα παρεμπέσῃ τῷ ζῳῳ λυμαι- B
νόμενον ὄλω, τοῦτου δὲ μηδεμίαν πρόνοιαν ποιουμένων, ἀλλ'
ἡγουμένων ἀρκεῖν, εἶγε καὶ αὐτοὶ καθήμενοι μετὰ τῶν ἄλλων,
ἀπολλύμενον ὄρωμεν. ἐγὼ δὲ καὶ πάντῳ θανατάω μεμνημένος,
ὡς ἐκέλευσας ἐμὲ μὲν τὰ τῆς ἐκκλησίας πράττειν καὶ περὶ
20 αὐτὰ ἡσχολῆσθαι μόνον, σὲ δὲ εἶν ὅπως ἂν δοκῇ τὰ τῆς βα-
σιλείας διοικεῖν. παραπλήσιον γὰρ ἔστιν ὥσπερ ἂν πρὸς τὴν
ψυχὴν εἶποι τὸ σῶμα· οὐδέομαι τῆς κοινωνίας· καὶ τῆς συν-
αφείας τῆς σῆς, οὐδὲ συνεργὸν πρὸς τὰ πραττόμενα βούλο-
μαι ἔχειν, ἀλλ' ἐγὼ μὲν ὡς ὅλον τε ἦ καὶ βούλωμαι, διοικῆ-
25 σω τὰ μᾶ, σὺ δὲ φρόντιζε περὶ τῶν ἰδίων. πᾶσι μὲν οὖν
ἀμαρτάνουσι ὥσπερ τι κοινὸν φάρμακον τὸ μετανοεῖν ἐπὶ

sed etiam iniuriam passis patrocinari eorumque tutelam gerere de-
beo, adversari et contradicere his non cessabo, qui, deserta aequi-
tate, plus nimio sibi arrogant, sive illi infimi, sive summi ordinis
et beatissimi fuerint. Atque istis quidem vehementius, quando
videlicet eorum iniuriae maiores et pluribus detrimementosae sunt. Si
enim obscuros tantummodo et modice iniuriosos in ius vocabimus
et iniustitiam illis exprobrabimus, adversum summos autem summe
nocentes, eorum splendorem dignitatemque reveriti, mutire non
audebimus, nihil a medicis differemus, qui in capillis et unguibus
occupati, suam ibi scientiam ostentant: sin morbus arripuerit, qui
totum animal perdat, ei depellendo nihil faciunt, sed si una cum
aliis sedentes, eius interitum aspiciant, sufficere arbitrantur. Nec
mediocriter miror, dum recordor, iussisse te, ut res ecclesiae curem
illisque solis vacem; te pro libidine imperium regere sinam. Simile
enim est, ut si corpus animae diceret: Communione et coniunctione
tua non indigeo, neque in rebus agendis administram sustineo:
verum per me, ut potero et voluero, negotia mea procurabo: tu tibi

- A.C.** Ἰσχυροὺς πληθμμελημένους ἐδόθη, ἂν τε πρὸς θεόν, ἂν τε πρὸς
 C ἀνθρώπους ἢ πλημμέλεια ἦ. οὐκ ἂν δὲ μετανοή τις, ἂν μὴ
 πρότερον ὑπεύθυνον νομίσας ἑαυτὸν, μετριώτερός τε γένηται
 ἑαυτοῦ καὶ φέρων ἑαυτὸν τῷ παρ' αὐτοῦ δοκούντι ἡδικῆσθαι,
 ἕποχείριον ποιήσῃ. τοῦτο τοίνυν βασιλεὺς ὁ σὸς ἔγγονος πρὸς-5
 τερόν τε φαίνεται ποιήσας, καὶ μᾶλλον ἢ προσῆκε καὶ νῦν
 οὐχ ἦκιστα. καὶ γὰρ τότε δυνάμενος, εἴπερ ἠβούλετο, τῆς Ῥω-
 μαίων ἡγεμονίας οὐκ ἔλαττον μέρος παρασπάσας ἔχειν, οὐκ
 ἠθέλησεν, ἀλλὰ φέρων ἑαυτὸν ὑπέταξέ σοι, καὶ ταῦτα μηδε-
 μίαν αἰτίαν πρὸς τὸν πόλεμον ἐκείνον παρασχών καὶ, τὸ μέ-10
 D γιστον, ὅτι, τῆς εἰρήνης γενομένης, πρὸς σε ἔλθων, οὐκ ἠθέ-
 λησεν ἐφιππός σοι προσελθεῖν, ὥσπερ νόμος τοῖς βασιλεῦσιν,
 ἀλλὰ περὶ τὴν προσκύνησιν καὶ ἡσπιάσατό σου τὸν πόδα, ὅπερ
 δουλείας ἀκριβοῦς τεκμήριον ἦν. καὶ νῦν τοῦ πολέμου κινου-
 μένου τουτουῖ, τοσοῦτον χρόνον καθήμενος, δεῖται σου μὴ τῆν-15
 εἰρήνην καταλῦσαι. ἐλθόντων δὲ καὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ συγ-
 κλητικῶν, οὓς ἐπεμψας πρὸς αὐτόν, πρῶτον μὲν ἀπέδειξεν ἑαυ-
 τὸν μηδὲν ἀδικούντα μετὰ πολλοῦ τοῦ περιόντος, ἀλλ' ἀδι-
 κούμενον καὶ συκοφαντούμενον· ἔπειτα δὲ καὶ τοῦ μὴ λυθῆ-
 V. 124 γαι τὴν εἰρήνην εἶπέ τε πολλὰ καὶ ἔπραξεν ἄξια λόγου, καί το
 πρὸς σὲ μεμύνηκε πολλὰ, ἅπερ αὐτός τε ἀκούσας θεῶ τε εὐ-
 P. 155 χαρίστησα τῷ τοιαυτῆν αὐτῷ σύνεσιν χαρισισμένῳ καὶ ἐκεῖ-
 νον ἐπήνεσα τῆς καλοκάγαθίας, καὶ σὲ ἐλογίζομην ταῦτα πυ-
 θόμενον, θεῶ τε χάριν ὁμολογῆσαι καὶ τὸν νῖον πέμψαντα
 9. ἐπέταξε legatur.

tua curato. Omnibus itaque peccantibus commune remedium dolor de peccatis praescribitur, sive in Deum, sive in homines offensum sit. Atqui nemo respiciet, nisi prius, culpa agnita, se ipso moderatior evaserit, illi se submittens, qui se ab ipso laesum putat. Hoc est, quod nepotem tuum et prius plus aequo, et nunc cumulatissime fecisse constat. Nam cum potuisset tunc parem principatus Romani partem tibi ablatam possidere, tamen noluit; sed tibi se subiecit, idque cum bello ulciscendum nihil peccavisset: quodque caput est, pace conciliata, ad te veniens, in equo propius aequitare pepercit: sed pedester te adoravit tuumque pedem osculatus est. Et nunc post bellum hoc excitatum tamdiu sedet, suppliciter orans, ne pacem velis irritam. Episcopis et primoribus abs te missis, primum quidem copiose ostendit, nihil se iniuriarum intulisse, quin potius accepisse et obrectationibus exagitatum fuisse. Deinde pacis conservandae multa dixit fecitque memorabilia, et multa ad te perferenda commisit; quibus auditis, et Deo gratias egi, qui tali eum prudentia ornasset, et de probitate eundem commendavi, ac te, iisdem auditis, Deo gratias egisse opinabar, missisque cortis hominibus, filium ad te quamprimum adducendum curavisse, mala imminetia profugasse, omnia

διὰ τὰ χροῖς ἀγαγεῖν πρὸς σεαυτὸν, καὶ τὰ προσδοκώμενα δυσ-
 χερῆ λύσαι καὶ εὐφροσύνης ἀπαντίας καὶ θυμηδίας ἐμπλή-
 σαι τῆς ἐπὶ τῇ εὐεργίᾳ τῶν βασιλέων ἡμῶν γενησομένης. σὺ
 δ' οὐ μόνον οὐκ ἐποίησας τοιοῦτον οὐδὲν, ἀλλὰ καὶ ἐμὲ τὰ
 5 δέοντα συμβουλευόντα ἀπάσσω, καὶ σιωπῶν ἐκέλευσας καὶ μὴ
 περιεργάζεσθαι τὰ μὴ προσήκοντα. ἐμοὶ δὲ ἀνάγκη ἔχοντε
 τῶν ἀδικουμένων προϊστασθαι καὶ βοηθεῖν αὐτοῖς ὅση δύνα-
 μεις, καὶ ὑπὲρ βασιλέως τὸ αὐτὸ ποιήσω, καὶ μᾶλλον ὑπὲρ
 10 τούτου, ὅσω καὶ τὰ μέγιστα ἀδικεῖται καὶ οὐκ εἰς αὐτὸν μύ-
 ρονον, ἀλλ' εἰς πάντας Ῥωμαίους τῆς εἰς αὐτὸν ἀδικίας δια-
 βαιουσύνης· ὃ δὲ με τῶν ἄλλων μᾶλλον οὐκ εἶμ' σιωπῶν, ὅτι,
 σοῦ προστάξαντος, ὀλίγῳ πρότερον αὐτὸς αὐτὸν ἔχρισα βασι-
 λέα. τὸν οὖν οὕτω νομίμως καὶ δικαίως καὶ κατὰ γνώμην σὴν
 γεγενημένον βασιλέα, νῦν ἀπελαύνεσθαι, καὶ ταῦτα ἐπ' οὐδε-
 15 μιᾷ προφάσει, ποῦ δίκαιον; ἢ πῶς οὐκ ἂν νομισθεῖν ἄξιός
 πολλῶν κεραυνῶν, ἐπὶ τοιαύτῃ παρανομίᾳ σιωπῶν αὐτός; διὰ
 τοῦτό σου καὶ ἀθίς δέομαι πρὸς τῆς ἀληθείας αὐτῆς, εἴ
 τι καὶ παρεσύρης πεισθεῖς ἀνθρώποις διεφθοροῖσι, ταχεῖαν
 ποιήσασθαι τὴν διόρθωσιν καὶ μὴ τῷ ψεύδει κατὰ τῆς ἀλη-
 20 θείας ἰσχύσει δοῦναι ῥοπήν." Τοιαῦτα μὲν ὁ πατριάρχης με-
 μήνηκε πρὸς βασιλέα, μηνυταῖς χρησάμενος τῷ τε χαροφύ-
 λακι Γρηγορίῳ τῷ Κουτάλη καὶ τῷ τῶν μοναστηρίων ἄρχοντι
 τῷ Κυβεριωτῇ. ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς, θυμῷ τε ἐλήφθη
 οὐκέτι ἀνασχετῶς καὶ προσέταξεν εὐθύς, τοὺς μὲν μηνύσαντας
 25 τοὺς λόγους εἰς δεσμοκτήριον ἐμβληθῆναι, Μακάριον δὲ τὸν
 μητροπολίτην Σεβρίων ἐν τοῖς βασιλείοις καὶ αὐτὸν ὑπὸ φρου-

laetitia et iucunditate propter futuram inter vos concordiam com-
 plevisse. At tu non modo horum nihil praestitisti: sed insuper fru-
 gifera me consulentem repulisti, et tacere alienisque negotiis non
 immiscere iussisti. Cum autem muneris ac officii mei sit, oppressos
 tueri atque adiuvere quantum queam, id ipsum pro nepote tuo im-
 peratore praestabo, tantoque magis praestabo, quanto abs te ini-
 quius tractatus est: quam iniquitatem non ille modo, sed Romano-
 rum universitas sentit. Quem ego (minus istuc, quam cetera silere
 possum,) tuo mandato paulo ante meis manibus imperatorem adeo
 legitime et iuste, te libentissimo, unxi et consecravi, eum nunc
 abs te sic nulla sua culpa expelli, quomodo iustum est? aut quo-
 modo non multis perdendus essem fulminibus, si in tanto scelere
 linguam oclusam gererem? Quare denuo te per ipsam veritatem
 obsecro, ut in viam, unde perversorum mortalium opera detortus
 es, cito redeas, neve mendacium veritati praeponderare sinas. Haec
 patriarcha imperatori, internuntiis Gregorio Cutala chartophylace
 et monasteriorum praeside Cyberiota, Quae cum audisset, intole-

A.C. 1327 ρᾶ εἶναι τὸν μέντοι πατριάρχην τοῦ πατριαρχείου ἐβληθέν-
 τα, ἐν τῇ μονῇ τῶν Μαγλάνων ἀπρόϊτον μένειν τοὺς δὲ πρὸς
 D τὸν νέον βασιλέα παραγενομένους ἀρχιερέας μήτ' αὐτοὺς προ-
 ἶναι τῶν οἰκῶν αὐτῶν, μήθ' ἑτέρουσ παρ' αὐτοὺς φοιτᾶν.
 ταῦτα μὲν οὖν ἣ προσέταξεν ἐγένετο ὁ βασιλεὺς. μετὰ δὲ τήν5
 ἐκ τοῦ νέου βασιλέως τῶν πρέσβειων ἀναχώρησιν πέντε πρὸς
 τῶν δέκα ἡμερῶν διηνησομένων, ἐπεὶ μήτε παρὰ βασιλέως τοῦ
 πρεσβυτέρου, μήτε τοῦ πατριάρχου ἀπολογία τις ἀφίκετο πρὸς
 αὐτὸν, οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ τεκμαιρόμενος εἶναι τὴν σιγὴν, ἅμα
 τῷ μεγάλῳ δομestικῷ καὶ πρωτοστράτορι ἐβουλεύοντο τί δέει10
 ποιεῖν. εἶπεν οὖν ὁ μέγας δομestικός· „οὐκέτι δέον, ᾧ βασι-
 λεῦ, ἀπράκτους καθῆσθαι, ἀλλ' ἔργου ἔχουσιν. οὐδὲ γὰρ ἔτι
 τιτὸς ἐνδεῖν, ὃ πράξαντας ἐλπίς τὸν πόλεμον καταλύσαι. ὃ, τε
 γὰρ χρόνος, ὃν ἐνταῦθα καθήμενοι δεόμεθα βασιλέως, τοσοῦ-
 τον ὑπερήλασε καὶ τὸ δέον, ὥστ' ἤδη οὐ μεγαλοφυχία καί15
 P. 156 καρτερία ἣ ἐπὶ πλέον παράτασις, ἀλλ' ἔκπληξις πρὸς τὰ δεινὰ
 καὶ ἀτολμία δόξαι ἂν τισι δικαίως· πρὸς τε βασιλέα οὐδὲν
 ὃ,τι παραλέλοιπας τῶν δεόντων, ἀλλὰ πρότερόν τε πολλακίς
 ἐπρεσβεύσω πρὸς αὐτὸν δεόμενος μὴ καταλύσαι τὴν εἰρήνην,
 καὶ νῦν πρὸς τοὺς ἐκείθεν ἀφιγμένους πρέσβεις ὅσα ἦν ἐπι-20
 θυμοῦντος τὴν εἰρήνην, ἐνταῦθά τε εἶπας καὶ πρὸς ἐκεῖνον
 διεπρεσβεύσω. ὃ,τε παρελθὼν χρόνος μετὰ τὸ τοὺς πρέσβεις

2. Palatium et monasterium huius nominis aliis scriptoribus
Μάγγανα; promiscue, ut *Φράγγος* et *Φράγκος*. *ED. P.* Inter-
 pres ἀπρόϊτον: et ad eum neminem prorsus admitti; sed hic
 et apud Gregoram est ἀπρόϊτον. *ED. P.*

rabili ira efferbuit praecepitque, illos in carcerem statim abduci,
 Macarium Serrarum metropolitam in palatio sub custodia teneri, pa-
 triarcham patriarchio ciectum, in Manganensi monasterio manere nec
 foras progredi, profectos vero ad nepotem episcopos neque ipsos
 aedibus suis pedem efferre, neque ad illos quemquam ventitare.
 Facta ad eius arbitrium omnia. Diebus quindecim a recessu lega-
 torum transactis, cum neque ab avo, neque a patriarcha responsum
 afferretur, nihil boni ex hoc silentio coniciens iunior, cum magno
 domestico et protostratoro quid agendum esset, deliberationem in-
 stituit. Ibi magnus domesticus, Non ultra sedendum, sed manus
 operi admolendas: nihil enim restare amplius, quo ab ipsis praes-
 tito, bellum quieturum spes sit. Nam et tempus, quo hic morarentur,
 imperatorem avum rogitantes, usque eo terminum excessisse,
 ut iam longior exspectatio non magnanimitati ac tolerantiae, sed
 consternationi in rebus arduis et ignaviae merito tribuenda videatur:
 et omnes officii partes erga illum expletas esse, cum et antea toties
 per legatos, ut pactis conventis staret, ab eo petiverit, et nunc cum
 illis qui illinc venerant legatis, quaecumque potuit quispiam pacis

ἐντεῦθεν ἀπελθεῖν ἱκανός καὶ περὶ τοῦ πράγματος βασιλέα A. C. 1327
 διασκεψασθαι καὶ ἀπολογίαν δοῦναι, εἴ τι μετριώτερον διε-
 νοεῖτο, τὸ δ' ἐν τοσοῦτῳ χρόνῳ παρὰ βασιλέως τινὰ ἀπολο-
 γίαν μὴ ἐλθεῖν, τεκμήριον ἐναργές τοῦ μὴ προσδέξασθαι τὴν B
 5 εἰρήνην, ἀλλὰ πρὸς τὸν πόλεμον ἤδη φανερώς χωρεῖν· καὶ V. 125
 τοῦτο ἂν τις καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ πράγματος στοχάσαιοτο ἀσφα-
 λῶς. ὁ γὰρ ἐν τοσοῦτῳ χρόνῳ τὰ πρὸς τὸν πόλεμον ἐξαρτυ-
 ὄμενος καὶ τοσοῦτους ἐς αὐτὸ τοῦτο πρὸς τὴν ἐσπέραν ἐκπέμ-
 ψας, ὡς ἂν ἔχη χρῆσθαι μεγάλη παρασκευῇ πρὸς αὐτὸν κα-
 10 ιοταστάς, οὐκ ἂν ῥαδίως τὰς ἐκεῖθεν πρόηται ἐλπίδας. διὸ οὐ-
 δὲ ἡμῶς ἀπράκτους δεῖ καθῆσθαι, ἀλλὰ πανταχόθεν, ἀπεγνω-
 κότας τὴν εἰρήνην, πρὸς τὸ ἀμύνεσθαι παρασκευάζεσθαι τοὺς
 ἐπιόντας." Τοιαῦτα τοῦ μεγάλου δομωστικῶν εἰπόντος, καὶ ὁ
 πρωτοστράτωρ ἔργον ἄπτεσθαι παρήγει. „εἰ μὲν γὰρ ἡγνοοῦ- C
 15 μεν" εἶπεν „ἅτε βασιλεὺς ἐκ πολλοῦ κενίηται πρὸς τὸ πολε-
 μεῖν ἡμῖν καὶ πανταχόθεν ἑαυτῷ δύναμιν συναθροίζει καθ'
 ἡμῶν, ἔχρηξεν διασκεπτεσθαι ἐπιπολῶν, μὴ, αὐτοῦ τῆς εἰρήνης
 ἔχομενον, ἡμεῖς δόξωμεν ἐξ ἀβουλίας πολέμου ἤρχθαι. ἐπεὶ
 δὲ τοῦτο ἐκ πολλῶν ἡμῖν γεγένηται καταφανές, καὶ οὐδ' αὐ-
 20 τὸς ἂν ἀρνήσαιοτο βασιλεὺς, μὴ οὐκ αὐτὸς αἰτίος γεγενῆσθαι
 τοῦ νυνὶ πολέμου, ἀναγκαῖον καὶ ἡμῶς ὄθεν ἂν τις ὠφέλεια
 ἦξει πράττειν." βασιλεὺς δὲ καὶ αὐτῷ μὲν οὐκ ἐπιπλέον ἔτι
 ἐδόκει μέλλειν, ἀλλ' ἀπελθόντας παρασκευάζεσθαι πρὸς τὸν
 πόλεμον, παρήγει δὲ μηδὲ τὴν τελευταίαν ἐλπίδα τῆς εἰρήνης

cupidus, et hic coram locutus sit et per eosdem cum ipso egerit. Tempus elapsum post illorum discessum ad capiendum in hoc negotio consilium dandamque responsionem, si quid moderatum cogitaret, sufficere potuisse. Sed tanto intervallo tacere argumento esse manifesto, pacem repudiari, bellum apertum cogitari: id quod etiam ex re ipsa non dubia coniectura quispiam assequatur. Qui enim tantum temporis in apparatu militari consumpserit, tam multos ea gratia in occidentem emiseric, ut cum venisset, omnia affatim suppeditent, spes sibi inde iniectas haud facile proiecturum. Quare nec ipsis tempus terendum, sed, pace iam desperata, ad propulsandam adversariorum vim undique subsidia comparanda. Excipiens magnum domesticum protostrator, eadem hortatus est. Si, inquit, imperatorem contra nos bellum pridem machinatum et undique copias in illud contrahere ignorarem, circumspiciendum fuisset diligenter, ne, ipso pacem capessente, nos stulte bellum inceptarem. Sed quoniam multa nobis liquidum faciunt, nec ipsemet inficiari possit, se armis istis causam et caput esse, nos quoque, undecunque utilitas aliqua affulserit, ea uti convepit. Ipsi quoque imperatori iuniori de cetero non cunctandum, sed e loco abeundum videbatur belloque insistendum. Admonebat tamen, spem pacis non

A.C. 1327 ἀπολιπεῖν, ἀλλ' αὐτοὺς πρὸς Βυζάντιον ἐλθόντας, δι' ἑαυτῶν Δτὴν εἰρήνην αἰτεῖν. κὰν μὲν αἰδεσθέντες καταλύσωσι τὸν πόλεμον, τὸ ζητούμενον ἡνῶσθαι ἐὰν δὲ μὴ, θεὸν ἐπιμαρτυραμένους καὶ αὐτοὺς Βυζαντίους, ὡς παντὶ τρόπῳ τὴν εἰρήνην αἰτοῦντες ἀποθδύνται ὑπ' αὐτῶν, ἀναχωρεῖν. ὁ μόντοι μέγας δο-5 μέστικός, „πρὸς μὲν Βυζάντιον” εἶπεν „ἐλευσόμεθα, καθάπερ ἐκέλευσας, βασιλεῦ· πάντῳ δὲ θαναμάζω, ὅτι τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα πρὸς τὸ μὴ καταλυθῆναι τὴν εἰρήνην πραγματευσαμένων ἡμῶν καὶ πλέον ἡνυκῶτων μηδὲν, τὴν αἰδῶ ἡλπισας μόνῃν τοῦτο ἂν ποτε δυνηθῆναι. συγγνώμη δ' ὅμως τοῦ λόγου, τοῖς ὑπὸ πν-10

P. 157 ρετοῦ λαύρου κατεχομένοις πάσχοντι ταυτὸν. ἐκεῖνοί τε γὰρ αἰεὶ κρήνας διΐασι καὶ ποταμοὺς τῷ νῶ καὶ πάντα χρήματα ὕδωρ ἀναβλύζειν αὐτοῖς ἀξιοῦσι καὶ δυσχεραίνουσι τούτου μὴ γινομένου, καίτοι γε εἰδότες σαφῶς, ὡς ἀδύνατα ἀξιοῦσι καὶ σοὶ τῆς εἰρήνης σφόδρα περικαῶς ἐχομένην, οὐδὲν θαναμαστὸν 15 καὶ τὰ πάντα ἀνέμικτα ἡγεσθαι δυνατὰ, καὶ ἐξ ἀπόρων, τὸ λεγόμενον, πόρους ἐπινοεῖν. ἐγὼ δὲ ἄλλοις τε πολλοῖς ἀπηγόρευκα τὴν εἰρήνην καὶ τῷ ἐπὶ τοσαύταις ἡμέραις μηδὲν τὸν πατριάρχην σοὶ μεμνηκέναι. ἔστι μὲν γὰρ ὑπονοεῖν διὰ τὸ τὰς Βτῆς πόλεως πύλας ἀσφαλῶς φρουρεσθαι, μὴδ' αὐτῷ ἐξεῖναι 20 τινα πέμψαι πρὸς ἡμᾶς· ἐμοὶ δὲ δοκεῖ οὐ διὰ τοῦτο μᾶλλον ἢ διὰ τὸ μὴ κακῶν ἄγγελος γενέσθαι ἀσπάσασθαι τὴν σιωπῆν.” οἱ μὲν οὖν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους βουλευόμενοι εἶπον.

10. Excidit, ni fallor, σοὶ post λόγου.

funditus abiiciendam, sed ipsi Byzantium profecti, eam peterent. Ac siquidem eos reveriti adversarii ab armis discederent, inventum esse quod quaerebatur: sin minus, testati Deum ipsosque Byzantios, se enixe pacem poscentes, ab ipsis repulsam tulisse, recederent. Hic magnus domesticus: Byzantium quidem, imperator, ibimus, ut iubes: miror autem summopere, cum tot et tanta pacis tuendae conati simus nihilque promoverimus, quid ita tu pudorem et reverentiam solam hoc tibi confecturam speres. Ignosco huic sermoni tuo, quando idem tibi accidit, quod ardentissima febris correptis solet. Illi enim perpetuo fontes et flumina somniantes, vellent omnia sibi aquas scaturire; et hoc non fieri, moleste patiuntur, tametsi certo norint, cupere se quae fieri nequeant. Sic tibi tam valde desperateque cum pace conflictanti, nihil mirum, si, ad quae pertingi prorsus nequit, ad ea perveniri posse existimas, et viam per invidia, quod dicitur, excogitas. Equidem cum ob alias causas pacem in perditis habeo, tum quod spatio tot dierum nihil tibi a patriarcha significatum video. Suspiciari quidem licet, quoniam portae urbis sedulo custodiuntur, nec ipsi concessum, quenquam foras ad nos transmittere; veromtamen arbitrator, eum non magis ob hoc silere, quam ne malorum nuntius fiat. Sermones consultantium hi erant.

νά. Ὡς δὲ ἔδοκει πρῶτον εἰς Βυζάντιον ἔλθειν, ἄραν-Α. C. 1327
 τες ἐκ Ῥηγίου ἅμα τριακοσίοις καὶ χιλίοις λογάσι, οὓς ἦγον, C
 τὴν ἐς Βυζάντιον ἐπορεύοντο. μετὰ δὲ τὸ τὴν αὐτόθι γέφυ- V. 126
 ραν διελθεῖν, παρὰ τῶν ἐν Βυζαντίῳ βασιλέως φίλων ἤκα
 5 γραμματα πρὸς βασιλέα, πάντα κατὰ μέρος διεξιόντα, ὅπως
 τε οἱ ἀφιγμένοι πρέσβεις οὐδ' ἐρωτήσεως πρὸς βασιλέως
 ἀξιωθεῖεν τοῦ πρεσβυτέρου, ὅσα τε δυσχεράνας ὁ πατριάρ-
 χης τούτου ἔνεκα εἶποι πρὸς βασιλέα καὶ ὧν τύχοι τῶν ἀπο-
 κρίσεων, καὶ τελεταῖον, ὡς αὐτὸς τε καὶ οἱ συμμετασχόντες
 10 αὐτῷ τῆς πρὸς βασιλέα ἀπολογίας εἰρχθεῖεν. τῷ μὲν οὖν πέμ- D
 ψαντι τὰ γραμματα βασιλεὺς διὰ τοῦ κεκομικότος τῆς εἰς
 αὐτὸν εὐνοίας ἀντέπεμψε χάριτας πολλὰς, τοῖς δὲ ἀμφ' αὐτὸν
 ἐκέλευε τὰ ὅπλα περιθέσθαι, νομίζων, οὐκ ἀσφαλὲς εἶναι
 οὐδ' ἐμπειρίας στρατιωτικῆς διὰ πολεμίας ἰόντας ἀφράκτους
 15 χωρεῖν καὶ ἀπλίζοντο πάντες ἢ προσετάχθησαν. ὡς δὲ πλη-
 σίον ἐγένοντο τῶν Βυζαντίου τειχῶν, τὴν στρατιάν μὲν ἔστη-
 σε βασιλεὺς ἀπωτέρω· αὐτὸς δ' ἅμα τῷ μεγάλῳ δομestικῷ
 καὶ πρωτοστράτορι καὶ στρατιάτας ἑτέρους τριάκοντα παρα-
 20 λογορευομένην πύλην. ἐφ' ὧν ἄλλοι τε ἦσαν ἀπλισμένοι πολ-
 λοι καὶ ἄρχων αὐτῶν ὁ τῆς βασιλικῆς τραπέζης δομestικός
 Φωκάς ὁ Μαρούλης, ὃν αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ προσηγόρευεν ὁ
 βασιλεὺς. ὁ δ' ἀπεκρίνατο μὲν οὐδὲν, προσεκύνει δὲ μόνον P. 158
 σιγῇ. τὰ τε γὰρ ὡς βασιλέα καὶ δεσπότην ἑαυτοῦ δέος οὐ
 25 μικρὸν ἐνεποίει προσαγορευῆσαι, τὴν ἐκ βασιλέως τοῦ πρεσβυ-

51. Ut primum statuerunt Byzantium petere, motis Rhegio ca-
 stris, eo intenderunt eum mille trecentis, quos ducebant, selectis
 militibus. Ponte transito, ab amicis ex urbe veniunt litterae, spe-
 ciatim omnia recensentes, quomodo avus legatos reversos ne inter-
 rogare quidem dignatus fuisset; et quaenam patriarcha ob id suc-
 censens ei dixerit; quid responsum sit; ac postremo, ut ipse et socii
 respondere imperatori iuniori prohibiti sint. Ei igitur, a quo litteras
 acceperat, per illum ipsum, qui attulerat, de benevolentia declarata
 gratias ingentes egit: suos arma induere iussit, ratus, nec tutum,
 nec usui militari consentaneum, per hostilia loca inermes incedere.
 Ut muri Byzantii in conspectu fuerunt, exercitum imperator ultra
 procedere vetuit: ipse, magno domestico et protostratore comitibus,
 praeterea triginta militibus, quamproxime iuxta portam Gyrolim-
 niam accessit. In muris cum alii multi conspiciebantur, tum dux
 eorum Phocas Marules, mensae imperatoriae domesticus, quem ore
 suo salutavit imperator. Ille nihil respondens, capite tantummodo
 inclinato honorem habuit. Etenim ut imperatorem ac dominum suum
 salutare, ne seniori poenas daret, admodum reformidabat: et gerere

A. C. 1327 τέρον βλάβην ὑφορωμένῳ, καὶ τὸ ὡς ἰδιώτῃ προσενηχθῆναι, οὐ μόνον ἰταμὸν δεικνῶς, ἀλλὰ καὶ αὐτῷ μηδαμῶς προσῆκον, ἅτε πεπαιδευμένῳ περὶ τὰ τοιαῦτα ἰκανῶς. βασιλεὺς δὲ ἐκέλευεν αὐτὸν πρὸς βασιλέα τὸν πάππον ἐλθόντα ἀπαγγεῖλαι, ὡς „δεῖται σου βασιλεὺς ὁ σὸς ἔγγονος ἢ αὐτὸν κελύσαις πρὸς σε ἔλθειν, ἢ εἰ τοῦτο δυσχερὲς, ἀλλὰ, τὸ γε δεύτερον, Β ἐν ἐπιτομῆς μεγάλης μέρει ταύτην αὐτῷ χάριν καταθεῖναι, τὸ, ἐλθόντα αὐτὸν ἐπὶ τοῦ πύργου τουτουῖ, μικρὰ ἅττα διαλεχθῆναι πρὸς σέ, ἢ εἰ μὴδὲ τοῦτο δυνατὸν, τὸ γε τρίτον, τὸν θεῖον αὐτῷ Μαρκέσην πρὸς αὐτὸν ἀποστεῖλαι ἀρτίως ἦκοντα 10 ἐκ Λουμπαρδίας, ἅμα μὲν ἐπιθυμίαν ἔχοντα αὐτῷ συγγενέσθαι χρόνον ἤδη συχνὸν ἀποδημοῦντι, ἅμα δ' ἵνα χρησθῆται αὐτῷ καὶ προσβευτῇ πρὸς αὐτόν.” ὁ μὲν οὖν Μαρούλης εἰπὼν, ὡς ποιήσει τὸ κελυσθῆναι, ἀπῆλθεν. ὁ μὲντοι Μαρκέσης Θεόδωρος υἱὸς βασιλέως ἦν τοῦ πρεσβυτέρου ἐκ βασιλέως 15 Εἰρήνης τῆς θυγατρὸς Μαρκέση Μούντης Φαράντες τοῦ Λουμπαρδίας ἀρχόντος μέρους γεγενημένος κατὰ δὲ μητρόφον V. 127 κληρὸν εἰς Λουμπαρδίαν ἀπελθὼν, ἤρχεν ἐκεῖ τὴν μητρόφον αὐτῷ προσήκουσαν ἀρχήν. τότε δὲ εἰς Βυζάντιον ἔτυχεν ἐλθόντων, ἅμα μὲν ὀψόμενος τοὺς συγγενεῖς, ἅμα δ', ἵνα καίτιο παρὰ βασιλέως τοῦ πατρὸς ἐνεργηθῆι τοῦτο δ' ἦν αὐτῷ ποιεῖν ἐξ ἔθους κατὰ τινὰς περιόδους ἐτῶν. ὁ δὲ Μαρούλης μετὰ μικρὸν ἐκ βασιλέως ἐλθὼν, ἀπήγγειλε τῷ νέῳ βασιλεῖ

5. Intrp. βασιλεῦ. 10. αὐτοῦ ut supra pro αὐτῷ. ED. P. 16 Superius vocaverat Μουμπαρά, Nicetas autem μαρκέσιον Μόντης Φεράντις. ED. P.

se velut erga privatum, non solum impudens factum erat, sed etiam ut in huiusmodi morum civilitate egregie iustituto, nequaquam conveniebat. Iubet igitur nepos, ad avum abiens, ei suis verbis haec dicat: Orat te nepos tuus, imperator, ut aut ipsum ad te acceras, aut si hoc difficile, ipse progressus, de turri hac paucis te alloquentem audias: et hoc beneficium, quod illi pro magno erit, ne deneges. Quod si neque hoc fieri potest, saltem patrum eius Marchionem, recens ex Lombardia presentem, ad eum mittas, quicum post longam absentiam sermonem conferre desiderat, et quo etiam legato ad te utatur. Marules se rem curaturum recipiens, abiit. Marchio hic Theodorus senioris imperatoris filius, ex Irene marchionis Montisferrati, qui partem Lombardiae tenebat, filia procreatus. Qui in Lombardiam profectus, illic materna sorte ad se devolutum principatum regebat. Per id vero tempus, uti post aliquot annorum curriculum semper solebat, Byzantium venerat: simul ut consanguineos viseret, simul ut a patre munus beneficiumque acciperet. Paulo post Marules ab imperatore regressus nuntiat, avum mandare, inde abscedat: neve vitatur ejus urbem sibi asse-

ὅς εἶη μεμηνηκὸς αὐτῷ βασιλεὺς ὁ κάππος τῶν ἐνθένδε ἀνα-Α. C. 1327
 χωρεῖν, μηδ' ἰστάμενον αὐτοῦ, τὴν αὐτοῦ πόλιν περιποιεῖν
 ἑαυτῷ ἑξαπατῶντα καὶ παραπειθόντα τὸν προστυχόντα. οὔτε
 γὰρ αὐτὸν δυνατὸν ἐπὶ τὸ τεῖχος ἔλθεῖν, οὔτ' αὐτῷ τὴν εἰσο-
 5δον συγχωρῆσαι, ἀλλ' οὐδὲ μὴν τὸν θεῖον αὐτῷ τὸν Μαρκέσην
 ἀποστελεῖ πρὸς αὐτόν. πλησίον δὲ αὐτοῦ Μαρούλη καὶ Μάρ-
 κος τις Καβαλλάριος ἀνομασμένοσ ὁ Καβαλλάριου τοῦ Βάρδα
 ἐστώσ, ἐκ τῶν οἰκετῶν τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέωσ ὦν, σκαιῶσ D
 καὶ ἀπαιδεύτωσ πρὸς βασιλέα τὸν νέον εἶπεν, ἀποχωρεῖν τῶν
 10ἐνθένδε πρὶν κατεδηδοκῆναι τὴν κεφαλὴν τὴν ἑαυτοῦ. ἡδὺ δὲ
 γελάσασ ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῷ λόγῳ, „ἀλλ' οὐκ ἂν εἶη δυνατὸν”
 εἶπεν „ὦ Μάρκε, τοῦτο. ζῶν τε γὰρ οὐκ ἂν καταφάγοιμι τὴν
 ἰδίαν κεφαλὴν, καὶ ἀποθανόντα ὁμοίωσ ἀδυνατώτερον τοῦτο
 πράττειν, ὥστε σε συμβαίνειν καὶ ἀμφοτέρωθεν ἐψεῦσθαι.”
 15πρὸς μὲν οὖν Μάρκον τοιαῦτα παλῶν εἰρηκεν ὁ βασιλεὺς, τὸν
 Μαρούλην δὲ ἐκέλευεν ὡς ἐξ αὐτοῦ τοιαῦτα ἀπαγγέλλειν βα-
 σιλεῖ, ὡσ „αὐτὸς ἂν εἰδείη θεὸσ, οἶδα δὲ καὶ αὐτόσ, καὶ αὐτῶν
 ἐμοὶ συνεπιμαρτυρούντων τῶν πραγμάτων, ὡσ οὐδὲν ἐνέλιπον
 προθυμίας οὐδὲ σπουδῆσ εἰς τὸ πράττειν ἃ τε προσέταττεσ καὶ
 20ἦν σοι κατὰ γνώμην ἐλογιζόμεν δ', ὅτι καὶ σὺ μᾶλλον ἂν εἰ- P. 159
 δείησ αὐτὰ τῶν ἄλλων. ἐχορὴν γάρ. ἐπεὶ δ' οὔτω τὰ πράγματα
 φθονερός τις συνσκευάσεσ δαίμων, καὶ ὦν μὲν ἐν τοῖσ παρα-
 σχοῦσι καιροῖσ εὐνοίας ἄμα καὶ εὐπειθείασ τῆσ πρὸσ σὲ ἐπιδέ-
 25δειγμαι ἔργῳ ἐπελάθου, ἀνθρώποισ δὲ ὀυκοφάνταισ καὶ φθό-
 25ροισ πεισθεῖσ, κελίγηκασ αὐθις τὸν πόλεμον τὸν πρὸσ ἐμὲ, πολ-
 λά πρότερον καὶ βουλευσάμενοσ καὶ συσκευάσασ κατ' ἐμοῦ, ὡσ

rere, dum obvium quemque decipiat et fallaci persuasione deludat. Neque enim fieri posse, ut ipse in moenia procedat, neque ut ingressum illi concedat, sed neque patrum missurum. Stabat propter Marulem Marcus quidam, cognomento Caballarius, Bardae Caballarii filius, unus de imperatoris domesticis, qui stolide et imperite imperatori iuniori, Recederet, priusquam suum ipse caput devoraret. Ad hoc verbum subridens ille, Atqui, Marce, inquit, non est, ut hoc possit. Nam vivus meum ipsius caput devorare nequeo, et mortuus multo minus quivero; ut te utrinque mentitum appareat. Ac Marco quidem ludens talia respondit: Marulae autem suo nomine avo haec referenda dedit: Scire Deum ipsum, scire etiam se, quod res ipsae testentur, nihil se studii alacritatisque ad ea, quae ille mandasset sibi que placere ostendisset, exsequenda praetermississe. Existimasse porro, eum quoque haec prae aliis scire, ut oportebat: sed quoniam daemonis alicuius invidia ita comparatum sit, ut amoris atque obedientiae antehac suae erga ipsum argumenta ventis tradiderit, sycophantisque ac perditis hominibus auscultans, multa prius adver-

A.C. 1327 ἐγένετο κατάφανεός ἐμοί ἐκ τῶν ἐαλωκότων γραμμάτων, ἃ καὶ μετὰ τῶν πρὸς ἐμὲ ἐλθόντων ἀρχιερέων ἐπεμψά σοι· καὶ πολ-
 Βλὰ πολλάκις ἐμοῦ δεηθέντος, οὐ προσεδέξω τὴν εἰρήνην, καὶ νῦν ἐλθόντος ἐνταυθοῖ καὶ ἀπτομένου σου τῶν γονάτων καὶ πάντα πράττοντος ὥστε τὴν εἰρήνην εἶναι, οὐδὲν μᾶλλον ὑφῆκας τῆς ὀργῆς, ἀλλ' ἄπρακτον ἀπεπέμψω, ὥσπερ τι σκευὸς ἀχρηστον ἀπορρίψας ἤλπικας δ' ἐπὶ τὴν δεδεμένην πάρδαλιν, ἣν ἔλυσας κατ' ἐμοῦ. ἰδοὺ τὴν μὲν εἰρήνην καὶ τοὺς δι' αὐτὴν γεγενημένους ὄρκους παραδίδωμι θεῷ, ὃν αὐτὸς εὐορκῶ πάντα δὲ τῷ πάντα δικαίως κρίνονται ἀναθεῖς τὰ κατ' ἐμὲ, ἀναγκαίως ἤδη πρὸς τὸν πόλεμον χωρῶ. πέποιθα δὲ ὡς, ὀλιγοῦ παρελθόντος χρόνου, οὐδ' αὐτὸς ἀγνοήσεις τὴν ἀβουλίαν τὴν νυνὲ, ἀλλ' ἐκ τῶν πραγμάτων αὐτῶν μαθήσῃ σαφῶς, ὡς ὧν μὲν ἀποσχέσθαι ἔδει, ταῦτα προεῖλον, ἃ δὲ **Κ**έκρινας καταλιπεῖν, τούτων ἦν βέλτιον ἔχειν παντὶ σθένει." 15
 τοιαῦτα βασιλεὺς ὁ νέος εἰπὼν, καταβὰς τοῦ ἵππου, προσεκύνη καὶ ἀπόντα τὸν πάππον καὶ βασιλέα. καὶ ὁ **Μ**αρούλης δὲ δμοίως ὥσπερ καὶ πρότερον ἀπὸ τοῦ τείχους σιγῇ τὴν προσκύνησιν παρεῖχε τῷ νέῳ βασιλεῖ. εἶτα καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἀπὸ τοῦ τείχους ἀσπασάμενος ὁ βασιλεὺς, ἀνεχώ- 20
 ρησεν ἐκεῖθεν, καὶ ἦλθεν εἰς **Σ**ηλυβρίαν. καὶ διοικήσας τὰ ἐκεῖ ἢ αὐτῷ ἔδοκει ἄριστα ἔχειν, καὶ ἄρχοντα ἐπιστήσας **Σ**ηλυβριανούς, ἦλθεν εἰς **Δ**ιδυμότειχον, καταλιπὼν ἐν **Σ**ηλυβρίᾳ παρακοιμώμενον τὸν **Α**πόκανχον, ὡς ἂν εἴ τι ἀσφαλείας ἐνέ-
 16. τοῦ ἵππου recte ED. P. pro τὸν ἵππον.

sum se meditatū insidiosēque molitū, ut pateat ex interceptis litteris, quas per episcopos revertentes illi miserit, bellam renovarit; et cum saepe multumque rogans, uti pacem acciperet, non impetrarit, et nunc cum huc veniens, genua eius amplexus sit, et ut pax constitueretur nihil non tentarit, ipse tamen se nondum fregerit; sed supplicem, re infecta, dimiserit et tamquam vas inutile abiecerit, spemque suam in pardali collocarit, quam solutam contra se immiserit; ideo pacem et dicta propter illam sacramenta Deo se committere, per quem iurata religiose adhuc servet, et omnes res suas in iustum omnium iudicem referre; iamque necessitate constrictum, bello manum implicare. Confidere se, ipsum quoque amentiam suam brevi cogitatum et ex eventis perspecturum, ea elegisse, quae vitare inprimis, ea reliquisse, quae toto pectore complecti debuisset. Haec fatus, de equo descendit et quamvis absentem avum ritu consueto veneratus est: ac Marules perinde ut prius, cum silentio de moenibus caput ei summisit. Aliis deinde in muro stantibus salutatis, discessit; veniensque Selybriam, rem publicam suo iudicio formavit; et praefecto ibidem declarato, Didymotichum abiit, relicto Selybriae Apocauchio magno cubiculario, ut si quid opus esset securitatis causa

δει Σηλυβρίας ἔνεκα καταστησάμενος, ἀφίκεται πάλιν πρὸς Α. C. 1327
 αὐτὸν ὁ καὶ ἐποίησεν ὀλίγων ἡμερῶν εἴσω. βασιλεὺς δ' ἐν D
 Διδυμοτείχῳ προσέταξεν. ἀθροίσεσθαι τὴν στρατιάν. καὶ οὐ
 πολλαῖς ὕστερον ἡμέραις οἱ κατὰ Θράκην συνηλθον πάντες V. 128
 5πλὴν τῶν Κομάνων, οὓς ὀλίγη ἐλάσσους ὄντας διαχιλίους τὸν
 ἀριθμὸν, (ἦσαν δ' οὗτοι οἱ ἐκ Δαλματίας τῷ βασιλεῖ προσελ-
 θόντες Μιχαὴλ τῷ δευτέρῳ,) προστάξαντος τοῦ πρεσβυτέρου
 βασιλέως, ὁ Τορνίκης Ἀνδρόνικος καὶ ὁ Λάσκαρις Μανουὴλ
 ἀνέστησαν τε ἀπὸ Θράκης καὶ ταῖς νήσοις Λήμνῳ καὶ Θάσῳ
 10ὀγκυάτωσαν καὶ τῇ Λέσβῳ. αἰτία δὲ ἦν τῆς ἀνυστάσεως αὐ-
 τῶν εὐδηλος μὲν οὐδεμία, ἐλέγετο δὲ ὡς βασιλεὺς πύθοιτο περὶ
 αὐτῶν, ὡς κρύφα διαλεχθεῖεν πρὸς τοὺς σατράπας τῶν Σκυ-
 θῶν, ἵνα στρατιάν πέμψαντες, ἐκείθεν μετὰ τῆς ἄλλης λείας
 ἀπαγάγωσι καὶ αὐτοὺς πρὸς τὴν Σκυθικὴν προσχωρήσαντας P. 160
 15ἅμα γυναιξὶ καὶ τέκνοις. ἀπόδειξις δὲ ἦν τῆς αἰτίας ταύτης
 οὐδεμία· διὸ καὶ βασιλεὺς ὁ νέος ἐδυσχέραινεν οὐ μετρίως
 αὐτῶν ἀνισταμένων, ἤνεγκε δὲ σιγῇ τῷ μὴ δοκεῖν ἐναντία
 βούλεσθαι τῇ βασιλείῳ γνώμῃ.

18 νβ. Ἐπεὶ δὲ συνήθροιστο ἡ στρατιὰ, τὸν μὲν πρωτοστρά- B
 20τορα βασιλεὺς τῆς Θράκης ἀπέδειξεν ἐπίτροπον πάσης, κατα-
 λπων αὐτῷ καὶ μέρος τῆς στρατιᾶς, ὥστε δύνασθαι πρὸς τοὺς
 ἐκ Βυζαντίου ἀντέχειν· αὐτὸς δὲ ἅμα τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ
 τὴν ἐπιλοιπον παραλαβὼν, πρὸς Μακεδονίαν ἐχώρει, ὡς ἐκεῖ
 μαχοῦμενος τοῖς ἐκ τῆς ἐσπέρας τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως
 25στρατηγοῖς. ἐπύθτετο γὰρ, αὐτοὺς ἐκ τῶν ἐσπερίων πόλεων

id constitueret et ad se veniret; quod cis paucos dies factum est. Exercitus ad Didymotichum congregari iussus. Non ita multis interiectis diebus, qui erant in Thracia affuerunt omnes extra Comanorum paulo minus duo millia, qui e Dalmatia Michaelis secundi castra secuti fuerant. Eos secundum edictum imperatoris senioris e Thracia summotos Andronicus Tornices et Manuel Lascaris in insulis Lemno, Thaso et Lesbo collocaverant. Cuius rei causa manifesta non exstabat. Ferebatur, eos cum Scytharum satrapis clandestina habuisse colloquia, uti in Thraciam copias mitterent, unaque cum cetera praeda ipsos cum coniugibus atque liberis se illis dedentes secum abducerent. Sed nulla huius criminis erat probatio. Quare iunior imperator eos sedem mutasse non parum indignabatur: ferebat tamen tacitus, ne quid ab avi sententia discrepare videretur.

52. Exercitu iam congregato, imperator protostratorem universae Thraciae praeficit: partem copiarum ad Byzantinis erumpentibus resistendum ei attribuit: cum altera parte et magno domestico in Macedoniam tendit, ibi cum ducibus senioris ex occidente signa colaturus, quos, ex urbibus occidentalibus non contemnendo collecto

- A. C. 1327 στρατιάν οὐκ εὐκαταφρόνητον συνηθροικότητας, ἅμα δὲ καὶ Τριβαλῶν οὐκ ὀλίγην συμμαχίαν ἐπαγομένους, χωρεῖν κατ' αὐτοῦ. βασιλίδα δὲ τὴν αὐτοῦ γαμετὴν ἐν Διδυμοτείχῳ καταλέλοιπεν ἅμα τῇ αὐτοῦ θείᾳ Θεοδώρα τῇ Καντακουζηνῇ τῇ τοῦ μεγάλου δομεστικού μητρὶ. γενόμενος δὲ ἐν Γρατζιά-5 νου πόλει περὶ ἐκβολὰς τῆς Θράκης κειμένη, Ξένην αὐτοῦ μητέρα τὴν βασιλίδα τὴν ἐκ Βυζαντίου ἐπάνοδον αὐτοῦ περιμένουσαν εὗρεν. αὐτὴ γὰρ ἔτι τῶν πρὸς ἀλλήλους τοῖς βασιλεῦσι σπονδῶν οὐσῶν, πρὸς βασιλέως ἠτήσατο τοῦ κηδεστοῦ πρὸς Θεσσαλονικὴν ἐν ᾗ φροντιστηρίῳ τὸ μοναχικὸν ἡμφιά-10 σατο σχῆμα πάλιν ἐπανελθεῖν· καὶ ἐπετράπη. ὡς δὲ μεταξὺ
- D τῆς ὁδοῦ ὁ πρὸς ἀλλήλους τῶν βασιλέων πόλεμος ἀνεῖρξιςθη, ἔμεικεν ἐν Γρατζιάνου, δεῖσασα τὴν ἀταξίαν τῶν ἐσπερίων. ὡς γὰρ ἠγγέλθη αὐτοῖς, ὅτι διελέλυτο αἱ σπονδαί, τοὺς τῷ νέῳ βασιλεὶ προσκειμένους εἰρξάν τε πάντας καὶ εἶχον ἐν φρουρᾷ.15 ἡμέρας δὲ ὀλίγας ἅμα τῇ μητρὶ διατρέψας αὐτοῦ, ἐπεὶ ἡ ἐκ τῆς ἐσπέρας στρατιὰ ἠγγέλθη περὶ Δράμην καὶ τὴν Φιλίππου, πόλεις Μακεδονικὰς, ἐστρατοπεδευκέναι, θεῶ καὶ τῇ πανάγῳ αὐτοῦ μητρὶ εὐξάμενος καὶ θυσίαν αἰνέσεως αὐτοῖς θύσας, τοὺς ἐπὶ ταῖς σπονδαῖς γεγενημένους τοῦ πρεσβυτέρου βασι-20
- V. 129 λέως ὄρκους, οὓς αὐτὸς ᾤετο εὐορκεῖν, ἐκέλευσεν ἐπὶ τῆς σημαίας ἀναθέντας, εὐθὺ χωρεῖν τῶν πολεμίων. ἐστρατήγουν δὲ αὐτῶν ὁ, τε τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως ἀνεπιὸς Ἀσάνης Μι-
- P. 161 χαῖλ καὶ ὁ ὑπαρχος Μονομάχος καὶ ὁ πρωτοβεστιαῖος Πα-

agmine, et cum Tribalorum non modicis auxiliis se oppugnatum venire intellexerat. Ukorem Augustam cum consobrina Theodora Cantacuzena, magni domestici matre, Didymotichi relinquit. Postquam Gratianopolin in finibus Thraciae positam attigit, Xenam matrem imperatricem, suum Byzantio reditum praestolantem, invenit. Nam etiamnum durante foedere, a prosocero imperatore contenderat, ut sibi ad monasterium Thessalonicae, in quo monasticum induisset habitum, redire fas esset: quo voto potita est. Dum autem proficiscitur, bello inter imperatores concitato, Gratianopoli, occidentalium tumultum et insolentiam metuens, substitit. Statim enim atque nuntiatum est, foedus periisse, quotquot rebus iunioris bene cupiebant in custodiam dati sunt. Paucis porro diebus cum matre consumptis, ubi nuntius allatus est, exercitum occidentalem circa Dramam et Philippos, Macedoniae oppida, castrametari, Deum eiusque parentem castissimam comprecatus et sacrificium laudis iisdem sacrificans, iussit iniurandum, quod avus in foedere sanciendo iurarat et servare se putabat, in vexillo suspendi, et recta in hostes procedere, quorum duces imperatoris senioris ex sorore filius Michael Asanes, et Monomachus praefectus, et Andronicus Palaeologus protovestiarius, ac post eos Demetrius despota, imperatoris filius; Tribalorum duode-

λαιολόγος Ἀνδρόνικος, καὶ ἐπὶ τούτοις Δημήτριος ὁ δεσπότης A.C. 1327
ὁ τοῦ βασιλέως υἱός. τοῦ δὲ ἐκ τῶν Τριβαλῶν συμμαχικοῦ,
δυοκαίδεκα ταγματῶν ὄντων, ὁ Χρέλης ἐστρατήγει, τῶν τε
παρὰ Τριβαλοῖς εὐπατριδῶν καὶ ἀνδρίας καὶ ἐμπειρίας στρα-
5τηγικῆς τὰ πρῶτα φέρων παρ' αὐτοῖς. ἅμα δὲ τῷ ἄψασθαι
τῆς ἐπ' ἐκείνους ὁδοῦ ὁ βασιλεὺς πρόσταγμα πέπομφε πρὸς
αὐτούς, περιέχον τοιαῦτα· „θεῖς μου δεσπότη καὶ ὑμεῖς
θεοὶ μου καὶ οἱ λοιποὶ ἄρχοντες τῆς στρατιᾶς. ὅποιον τινὰ
εὐπειθειαν καὶ αἰδῶ καὶ φιλίαν πρὸς τὸν ἐμὸν πάππον καὶ
10 βασιλέα ἐν παντὶ τῷ παρασχόντι ἐπεδεικνύμην, ὅπως τε οὐδε-
μίαν αὐτῷ παρέσχον ἀφορμὴν πολέμου, ἀλλὰ μᾶλλον πᾶσαν
ἐπίνοιαν ἐκίνησα καὶ μηχανὴν, ὥστε μὴδὲ τὴν ἀρχὴν κινή-
θῆναι τὸν πόλεμον τουτονί, θεός τε οἶδεν ὁ πάντα εἰδώς καὶ
15 αὐτὸς σύνοιδα ἐμαυτῷ. βασιλέα μὲν οὐκ πείσαι ταῖς συνθή-
καις ἐμμένειν οὐκ ἠδυνήθην, πολλὰ δεηθεὶς, ταῖς ἐπαγγελίαις
πεποιδότα, ἃς αὐτῷ ἐπηγγείλασθε ὑμεῖς κατ' ἐμοῦ. πνθόμε-
νος δὲ, καὶ ὑμᾶς τὰ κατὰ τὴν ἐσπέραν ὡς ἂν ὑμῖν ἄριστα
εἶχεν οἰκονομησαμένους, νῦν ἤκειν ἄχρι Δράμας καὶ τῆς Φι-
λίππου, ὅπερ ἔστιν ὑπενόησα, ἐμὲ ζητοῦντας ἄχρι τούτου
20 ἔλθειν. ἐπεὶ δὲ νεώτερος ὑμῶν ἐγὼ τὴν ἡλικίαν οὐ δέον ἐλο-
γισάμην αἴτιος ὑμῖν πλειόνων γενέσθαι πόνων, ἐπὶ τῆς Θρά-
κης μένων, ἐπὶ τῆς σημαίας τῆς ἐμῆς τοὺς τοῦ βασιλέως
ἄρκους ἀναθεῖς, οὓς ἐπὶ ταῖς συνθήκαις ὁμώμοκεν ἐμοί, τῆς
πρὸς ὑμᾶς φερούσης ἡψάμην, ὡς ὅπου περ ἂν ἐντύχω μαχοῦ-
25 μενος ὑμῖν ὃ δὴ καὶ ὑμεῖς εἰδότες ἤδη, παρασκευάσασθε
πρὸς μάχην.” τοιαῦτα μὲν ἐδήλου τὰ γράμματα· οἱ δ' ἐπεὶ

cim cohortibus Chreles praeerat, qui inter nobiles suae nationis for-
titudine et bellicis laudibus antecellebat omnibus. Simul autem viam
ingressus est imperator iunior, huiusmodi mandatum ad eos mittit:
Mi patrie despota et vos cognati mei reliquique principes exercitus:
quantam venerationem, obedientiam et amorem a meo hactenus
impenderim, et quomodo bellum a me nequaquam ortum sit, sed
omnem potius in eo cogitationem locarim omnemque machinam mo-
verim, ut id omnino nullum esset, Deus, quem nihil fugit, novit,
et egomet mihi sum conscius. Imperatorem quidem ad foedus ser-
vandum quamquam crebris obsecrationibus flectere non potui, fre-
tum promissis, quae vos ei in caput meum dedistis. Audito autem,
et vos, rebus occidentalibus pro commoditate vestra ordinatis, nunc
usque Dramam et Philippos venire, suspicatus sum, id quod est, huc
me quaesivit adventare. Quia vero aetate sum inferior, haud fas
iudicavi, in Thracia manendo plures labores vobis creare: sed ve-
xillo meo imperatoris sacramentum, quo in foedere mihi se obliga-
vit, suspendens, viam ad vos ducentem capessivi, manum, ubi occur-

A.C. 1327 ρῆ εἶναι τὸν μέντοι πατριάρχην τοῦ πατριαρχείου ἐβληθέν-
 τα, ἐν τῇ μονῇ τῶν Μαγλάνων ἀπρόϊτον μένειν τοὺς δὲ πρὸς
 D τὸν νέον βασιλέα παραγενομένους ἀρχιερέας μὴ' αὐτοὺς προ-
 ἶναι τῶν οἰκιῶν αὐτῶν, μὴθ' ἑτέρους παρ' αὐτοὺς φοιτᾶν.
 ταῦτα μὲν οὖν ἢ προσέταξεν ἐγένετο ὁ βασιλεὺς. μετὰ δὲ τὴν 5
 ἐκ τοῦ νέου βασιλέως τῶν πρέσβειων ἀναχώρησιν πέντε πρὸς
 τῶν δέκα ἡμερῶν διηνησμένων, ἐπεὶ μῆτε παρὰ βασιλέως τοῦ
 πρεσβυτέρου, μῆτε τοῦ πατριάρχου ἀπολογία τις ἀφίκετο πρὸς
 αὐτὸν, οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ τεκμαιρόμενος εἶναι τὴν σιγὴν, ἅμα
 τῷ μεγάλῳ δομestikῷ καὶ πρωτοστράτορι ἐβουλευόντο τί δέοι 10
 ποιῆν. εἶπεν οὖν ὁ μέγας δομestikός· „οὐκέτι δέον, ὃ βασι-
 λεῦ, ἀπράκτους καθῆσθαι, ἀλλ' ἔργον ἔχεσθαι. οὐδὲ γὰρ ἐτι-
 τινὸς ἐνδεῖν, ὃ πρᾶξαντας ἐλπίς τὸν πόλεμον καταλῦσαι. ὃ, τε
 γὰρ χρόνος, ὃν ἐνταῦθα καθήμενοι δεόμεθα βασιλέως, τοσοῦ-
 τον ὑπερήλασε καὶ τὸ δέον, ὥστ' ἤδη οὐ μεγαλοφυχία καὶ 15

P. 156 καρτερία ἢ ἐπὶ πλεόν παράτασις, ἀλλ' ἐκπληξίς πρὸς τὰ δεινὰ
 καὶ ἀτολμία δόξαι ἂν τισι δικαίως· πρὸς τε βασιλέα οὐδὲν
 ὃ,τι παραλέλοιπας τῶν δεόντων, ἀλλὰ πρότερόν τε πολλακίς
 ἐπροσβένσω πρὸς αὐτὸν δεόμενος μὴ καταλῦσαι τὴν εἰρήνην,
 καὶ νῦν πρὸς τοὺς ἐκείθεν ἀφικμένους πρέσβεις ὅσα ἦν ἐπι- 20
 θυμοῦντος τὴν εἰρήνην, ἐνταῦθά τε εἶπας καὶ πρὸς ἐκείνον
 διεπροσβένσω. ὃ,τε παρελθὼν χρόνος μετὰ τὸ τοὺς πρέσβεις

2. Palatium et monasterium huius nominis aliis scriptoribus
Μάγγανα; promiscue, ut *Φράγγος* et *Φράγκος*. ED. P. Inter-
 pres ἀπρόϊτον: et ad eum neminem prorsus admitti; sed hic
 et apud Gregoram est ἀπρόϊτον. ED. P.

rabili ira efferbuit praecepitque, illos in carcerem statim abduci,
 Macarium Serrarum metropolitam in palatio sub custodia teneri, pa-
 triarcham patriarchio eiectionem, in Manganensi monasterio manere nec
 foras progredi, profectos vero ad nepotem episcopos neque ipsos
 aedibus suis pedem efferre, neque ad illos quemquam ventitare.
 Facta ad eius arbitrium omnia. Diebus quindecim a recessu lega-
 torum transactis, cum neque ab avo, neque a patriarcha responsum
 afferretur, nihil boni ex hoc silentio coniciens iunior, cum magno
 domestico et protostratore quid agendum esset, deliberationem in-
 stituit. Ibi magnus domesticus, Non ultra sedendum, sed manus
 operi admolendas: nihil enim restare amplius, quo ab ipsis prae-
 stito, bellum quieturum spes sit. Nam et tempus, quo hic moraren-
 tur, imperatorem avum rogitantes, usque eo terminum excessisse,
 ut iam longior expectatio non magnanimitati ac tolerantiae, sed
 consternationi in rebus arduis et ignaviae merito tribuenda videatur:
 et omnes officii partes erga illum expletas esse, cum et antea toties
 per legatos, ut pactis conventis staret, ab eo petiverit, et nunc cum
 his qui illinc venerant legatis, quaecumque potuit quiescam pacis

ἐντεῦθεν ἀπελθεῖν ἱκανὸς καὶ περὶ τοῦ πράγματος βασιλεῖα A. C. 1327
 διασκέψασθαι καὶ ἀπολογία δούνηαι, εἴ τι μετριώτερον δι-
 νοεῖτο. τὸ δ' ἐν τοσούτῳ χρόνῳ παρὰ βασιλείως τινα ἀπολο-
 γίαν μὴ ἔλθειν, τεκμήριον ἐναργὲς τοῦ μὴ προσδέξασθαι τὴν B
 Σείρηνην, ἀλλὰ πρὸς τὸν πόλεμον ἤδη φανερῶς χωρεῖν· καὶ V. 125
 τοῦτο ἂν τις καὶ ἔξ αὐτοῦ τοῦ πράγματος στοχάσαιοτο ἀσφα-
 λῶς. ὁ γὰρ ἐν τοσούτῳ χρόνῳ τὰ πρὸς τὸν πόλεμον ἔξαρτυ-
 ῶμενος καὶ τοσούτους ἐς αὐτὸ τοῦτο πρὸς τὴν ἐσπέραν ἐκπέμ-
 ψας, ὡς ἂν ἔχη χρῆσθαι μεγάλη παρασκευῇ πρὸς αὐτὸν κα-
 ιοταστάς, οὐκ ἂν ῥαδίως τὰς ἐκεῖθεν πρήται ἐλπίδας. διὸ οὐ-
 δὲ ἡμῶς ἀπράκτους δεῖ καθῆσθαι, ἀλλὰ πανταχόθεν, ἀπεγνο-
 κῶτας τὴν εἰρήνην, πρὸς τὸ ἀμύνεσθαι παρασκευάζεσθαι τοὺς
 ἐπιόντας." Τοιαῦτα τοῦ μεγάλου δομεστίκου εἰπόντος, καὶ ὁ
 πρωτοστράτωρ ἔργον ἄπτεσθαι παρήνει. „εἰ μὲν γὰρ ἡγνοοῦ- C
 15 μεν" εἶπεν „ἅτι βασιλεὺς ἐκ πολλοῦ κεινῆται πρὸς τὸ πολε-
 μεῖν ἡμῖν καὶ πανταχόθεν ἑαυτῷ δύναμις συναθροῖζει καθ'
 ἡμῶν, ἄχρη διασκέπτεσθαι ἐπιπολὺ, μὴ, αὐτοῦ τῆς εἰρήνης
 ἔχομένου, ἡμεῖς δόξωμεν ἔξ ἀβουλίας πολέμου ἤρχθαι. ἐπεὶ
 δὲ τοῦτο ἐκ πολλῶν ἡμῖν γεγένηται καταφανές, καὶ οὐδ' αὐ-
 τοτὸς ἂν ἀρνήσαιο βασιλεὺς, μὴ οὐκ αὐτὸς αἴτιος γεγενῆσθαι
 τοῦ νυνὶ πολέμου, ἀναγκαῖον καὶ ἡμῶς ὄθεν ἂν τις ὠφέλεια
 ἦξει πράττειν." βασιλεὶ δὲ καὶ αὐτῷ μὲν οὐκ ἐπιπλέον ἔτι
 ἐδόκει μέλλειν, ἀλλ' ἀπελθόντας παρασκευάζεσθαι πρὸς τὸν
 πόλεμον, παρήνει δὲ μηδὲ τὴν τελευταίαν ἐλπίδα τῆς εἰρήνης

cupidus, et hic coram locutus sit et per eosdem cum ipso egerit.
 Tempus elapsum post illorum discessum ad capiendum in hoc negotio
 consilium dandumque responsionem, si quid moderatum cogita-
 ret, sufficere potuisse. Sed tanto intervallo tacere argumento esse
 manifesto, pacem repudiari, bellum apertum cogitari: id quod etiam
 ex re ipsa non dubia coniectura quispiam assequatur. Qui enim
 tantum temporis in apparatu militari consumperit, tam multos ea
 gratia in occidentem emisit, ut cum venisset, omnia affatim sup-
 peditarant, spes sibi inde iniectas haud facile proiectorum. Quare
 nec ipsis tempus terendum, sed, pace iam desperata, ad propulsan-
 dam adversariorum vim undique subsidia comparanda. Excipiens
 magnum domesticum protostrator, eadem hortatus est. Si, inquit,
 imperatorem contra nos bellum pridem machinatum et undique copias
 in illud contrahere ignoraremus, circumspiciendum fuisset dili-
 genter, ne, ipso pacem capessente, nos stulte bellum inceptaremus.
 Sed quoniam multa nobis liquidum faciunt, nec ipsemet inficiari
 possit, se armis istis causam et caput esse, nos quoque, undecun-
 que utilitas aliqua affulserit, ea uti convepit. Ipsi quoque impera-
 tori iuniori de cetero non cunctandum, sed e loco abeundum vide-
 batur belloque insistendum. Admonebat tamen, spem pacis non

- A.C. 1327 ἀπολιπεῖν, ἀλλ' αὐτοὺς πρὸς Βυζάντιον ἐλθόντας, δι' ἑαυτῶν Δτὴν εἰρήνην αἰτεῖν. κὰν μὲν αἰδεσθέντες καταλύσωσι τὸν πόλεμον, τὸ ζητούμενον ἠνῦσθαι· ἐὰν δὲ μὴ, θεὸν ἐπιμαρτυρούμενους καὶ αὐτοὺς Βυζαντίους, ὡς παντὶ τρόπῳ τὴν εἰρήνην αἰτούντες ἀποδοῦνται ὑπ' αὐτῶν, ἀναχωρεῖν. ὁ μέντοι μέγας δο-5 μέστικος „πρὸς μὲν Βυζάντιον” εἶπεν „ἔλευσόμεθα, καθάπερ ἐκέλευσας, βασιλεῦ· πάννυ δὲ θαυμάζω, ὅτι τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα πρὸς τὸ μὴ καταλυθῆναι τὴν εἰρήνην πραγματευσαμένων ἡμῶν καὶ πλέον ἠνυκῶτων μηδὲν, τὴν αἰδῶ ἡλιπυσας μόνην τοῦτο ἂν ποτε δυνηθῆναι. συγγνώμη δ' ὁμῶς τοῦ λόγου, τοῖς ὑπὸ πν-10
- P. 157ρετοῦ λαύρου κατεχομένοις πάσχοντι ταῦτόν. ἐκεῖνοί τε γὰρ αἰεὶ κρήνας δίδασσι καὶ ποταμούς τῷ νῶ καὶ πάντα χρήματα ὕδωρ ἀναβλύζειν αὐτοῖς ἀξιούσι καὶ δυσχεραίνουσι τοῦτου μὴ γινομένου, καίτοι γε εἰδότες σαφῶς, ὡς ἀδύνατα ἀξιούσε καὶ σοὶ τῆς εἰρήνης σφόδρα περικαῶς ἐχομένῳ, οὐδὲν θαυμαστόν¹⁵ καὶ τὰ πάντῃ ἀνεφικτα ἠγεσθαι δυνατὰ, καὶ ἐξ ἀπόρων, τὸ λεγόμενον, πόρους ἐπινοεῖν. ἐγὼ δὲ ἄλλοις τε πολλοῖς ἀπηγόρευκα τὴν εἰρήνην καὶ τῷ ἐπὶ τοσαύταις ἡμέραις μηδὲν τὸν πατριάρχῃν σοὶ μεμηνυκέναι. ἔστι μὲν γὰρ ὕπονοιον διὰ τὰς Βτῆς πόλεως πύλας ἀσφαλῶς φρουρεσθαι, μηδ' αὐτῷ ἐξείναι²⁰ τινὰ πέμψαι πρὸς ἡμᾶς· ἐμοὶ δὲ δοκεῖ οὐ διὰ τοῦτο μάλλον ἢ διὰ τὸ μὴ κακῶν ἀγγελος γενέσθαι ἀσπάσασθαι τὴν σιωπὴν.” οἱ μὲν οὖν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους βουλευόμενοι εἶπον.

10. Excidit, ni fallor, σοὶ post λόγου.

funditus abiiciendam, sed ipsi Byzantium profecti, eam peterent. Ac siquidem eos reveriti adversarii ab armis discederent, inventum esse quod quaerebatur: sin minus, testati Deum ipsosque Byzantios, se enixe pacem poscentes, ab ipsis repulsam tulisse, recederent. Hic magnus domesticus: Byzantium quidem, imperator, ibimus, ut iubes: miror autem summopere, cum tot et tanta pacis tuendae conati simus nihilque promoverimus, quid ita tu pudorem et reverentiam solam hoc tibi confecturam speres. Ignosco huic sermoni tuo, quando idem tibi accidit, quod ardentissima febris correptis solet. Illi enim perpetuo fontes et flumina somniantes, vellent omnia sibi aquas scaturire; et hoc non fieri, moleste patiuntur, tametsi certo norint, cupere se quae fieri nequeant. Sic tibi tam valde desperateque cum pace conflictanti, nihil mirum, si, ad quae pertingi prorsus nequit, ad ea perveniri posse existimas, et viam per invia, quod dicitur, excogitas. Equidem cum ob alias causas pacem in perditis habeo, tum quod spatium tot dierum nihil tibi a patriarcha significatum video. Susplicari quidem licet, quoniam portae urbis sedulo custodiuntur, nec ipsi concessum, quenquam foras ad nos transmittere; verumtamen arbitror, eum non magis ob hoc silere, quam ne malorum nuntius fiat. Sermones consultantium hi erant.

νά. Ὡς δὲ ἰδοῦμαι πρῶτον εἰς Βυζάντιον ἔλθεῖν, ἄραν-Α. C. 1317
 τες ἐκ Ἐργίου ἅμα τριακοσίους καὶ χιλίους λογάσι, οὓς ἤγον, C
 τὴν ἐς Βυζάντιον ἐπορεύοντο. μετὰ δὲ τὸ τὴν αὐτόθι γέφυ- V. 126
 ραν διελθεῖν, παρὰ τῶν ἐν Βυζαντίῳ βασιλέως φίλων ἤκε
 5 γραμματα πρὸς βασιλέα, πάντα κατὰ μέρος διεξιόντα, ὅπως
 τε οἱ ἀφιγμένοι πρόσβεις οὐδ' ἐρωτήσεως πρὸς βασιλέως
 ἀξιωθεῖεν τοῦ πρεσβυτέρου, ὅσα τε δυσχεράνας ὁ πατριάρ-
 χης τούτου ἔνεκα εἶποι πρὸς βασιλέα καὶ ὧν τύχοι τῶν ἀπο-
 κρίσεων, καὶ τελευταῖον, ὡς αὐτός τε καὶ οἱ συμμετασχόντες
 10 αὐτῷ τῆς πρὸς βασιλέα ἀπολογίας εἰρχθεῖεν. τῷ μὲν οὖν πέμ- D
 ψαντι τὰ γράμματα βασιλεὺς διὰ τοῦ κεκομικότες τῆς εἰς
 αὐτὸν εὐνοίας ἀντέπεμπε χάριτας πολλὰς, τοῖς δὲ ἀμφ' αὐτὸν
 ἐκέλευε τὰ ὅπλα περιδέσθαι, νομιζων, οὐκ ἀσφαλὲς εἶναι
 οὐδ' ἐμπειρίας στρατιωτικῆς διὰ πολεμίας ἰόντας ἀφράκτους
 15 χωρεῖν καὶ ἀπλῆζοντο πάντες ἢ προσετάχθησαν. ὡς δὲ πλη-
 σίον ἐγένοντο τῶν Βυζαντίου τειχῶν, τὴν στρατιὰν μὲν ἔστη-
 σε βασιλεὺς ἀπωτέρω αὐτὸς δ' ἅμα τῷ μεγάλῳ δομestικῷ
 καὶ πρωτοστράτορι καὶ στρατιώτας ἑτέρους τριάκοντα παρα-
 λαβῶν, ἦλθεν ἐγγὺς τειχῶν παρὰ τὴν τῆς Γυρολίμνης προσ-
 20 αγορευομένην πύλην. ἐφ' ὧν ἄλλοι τε ἦσαν ἀπλισμένοι πολ-
 λοι καὶ ἄρχων αὐτῶν ὁ τῆς βασιλικῆς τραπέζης δομestικός
 Φωκάς ὁ Μαρούλης, ὃν αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ προσηγόρευεν ὁ
 βασιλεὺς. ὁ δ' ἀπεκρίνατο μὲν οὐδὲν, προσεκύνει δὲ μόνον P. 158
 σιγῇ. τό, τε γάρ ὡς βασιλέα καὶ δεσπότην ἑαυτοῦ δέος οὐ
 25 μικρὸν ἐνεποιεῖ προσαγορεύσαι, τὴν ἐκ βασιλέως τοῦ πρεσβυ-

51. Ut primum statuerunt Byzantium petere, motis Rhegio ca-
 stris, eo intenderunt eum mille trecentis, quos ducebant, selectis
 militibus. Ponte transito, ab amicis ex urbe veniunt litterae, spe-
 ciatim omnia recensentes, quomodo avus legatos reversos ne inter-
 rogare quidem dignatus fuisset; et quaeenam patriarcha ob id suc-
 censens ei dixerit; quid responsum sit; ac postremo, ut ipse et socii
 respondere imperatori iuniori prohibiti sint. Ei igitur, a quo litteras
 acceperat, per illum ipsum, qui attulerat, de benevolentia declarata
 gratias ingentes egit: suos arma induere iussit, ratus, nec tutum,
 nec usui militari consentaneum, per hostilia loca inermes incedere.
 Ut muri Byzantii in conspectu fuerunt, exercitum imperator ultra
 procedere vetuit: ipse, magno domestico et protostratore comitibus,
 praeterea triginta militibus, quamproxime iuxta portam Gyrolim-
 niam accessit. In muris cum alii multi conspiciebantur, tum dux
 eorum Phocas Marules, mensae imperatoriae domesticus, quem ore
 suo salutavit imperator. Ille nihil respondens, capite tantummodo
 inclinato honorem habuit. Etenim ut imperatorem ac dominum suum
 salutare, ne seniori poenas daret, admodum reformidabat: et gerere

A. C. 1327 τέρον βλάβην ὑφορωμένῳ, καὶ τὸ ὡς ἰδιώτῃ προσενηχθῆναι, οὐ μόνον ἰταμὸν δεινῶς, ἀλλὰ καὶ αὐτῷ μηδαμῶς προσῆκον, ἅτε πεπαιδευμένῳ περὶ τὰ τοιαῦτα ἰκανῶς. βασιλεὺς δὲ ἐκέλευεν αὐτὸν πρὸς βασιλέα τὸν κάππον ἐλθόντα ἀπαγγεῖλαι, ὡς „δεῖται σου βασιλεὺς ὁ σὸς ἔγγονος ἢ αὐτὰν κελεύσαις πρὸς σε ἐλθεῖν, ἢ εἰ τοῦτο δυσχερὲς, ἀλλὰ, τὸ γε δεύτερον, Β ἐν ἐτεροεσίας μεγάλῳ μέρει ταύτην αὐτῷ χάριν καταθεῖναι, τὸ, ἐλθόντα αὐτὸν ἐπὶ τοῦ πύργου τουτουῖ, μικρὰ ἅττα διαλεχθῆναι πρὸς σε, ἢ εἰ μηδὲ τοῦτο δυνατόν, τὸ γε τρίτον, τὸν θεῖον αὐτῷ Μαρκέσην πρὸς αὐτὸν ἀποστεῖλαι ἀρτίως ἦκοντα 10 ἐκ Λουμπαρδίας, ἅμα μὲν ἐπιθυμίαν ἔχοντα αὐτῷ συγγενέσθαι χρόνον ἤδη συχνὸν ἀποδημοῦντι, ἅμα δ' ἵνα χρησθῆται αὐτῷ καὶ πρεσβευτῇ πρὸς αὐτόν.” ὁ μὲν οὖν Μαρούλης εἰπὼν, ὡς ποιήσει τὸ κελυσθῆν, ἀπῆλθεν. ὁ μὲντοι Μαρκέσης Θεόδωρος υἱὸς βασιλέως ἦν τοῦ πρεσβυτέρου ἐκ βασιλέως 15 Εἰρήνης τῆς θυγατρὸς Μαρκέση Μούντης Φαράντες τοῦ Λουμπαρδίας ἄρχοντος μέρους γεγενημένος· κατὰ δὲ μητρῶνον V. 127 κληρὸν εἰς Λουμπαρδίαν ἀπελθὼν, ἤρχεν ἐκεῖ τὴν μητρῶνον αὐτῷ προσήκουσαν ἀρχήν. τότε δὲ εἰς Βυζάντιον ἔτυχεν ἐλθόντων, ἅμα μὲν ὀψόμενος τοὺς συγγενεῖς, ἅμα δ' ἵνα καί 20 παρὰ βασιλέως τοῦ πατρὸς ἐυεργετηθῆ· τοῦτο δ' ἦν αὐτῷ ποιεῖν ἐξ ἔθους κατὰ τινὰς περιόδους ἐτῶν. ὁ δὲ Μαρούλης μετὰ μικρὸν ἐκ βασιλέως ἐλθὼν, ἀπήγγειλε τῷ νέῳ βασιλεῖ

5. Intr. βασιλεῦ. 10. αὐτοῦ ut supra pro αὐτῷ. ED. P. 16 Superius vocaverat Μουμπαρά, Nicetas autem μαρκέσιον Μόντης Φεράντις. ED. P.

se velut erga privatum, non solum impudens factum erat, sed etiam ut in huiusmodi morum civilitate egregie iustitiam, nequaquam conveniebat. Iubet igitur nepos, ad avum abiens, ei suis verbis haec dicat: Orat te nepos tuus, imperator, ut aut ipsum ad te acceras, aut si hoc difficile, ipse progressus, de turri hac paucis te alloquentem audias: et hoc beneficium, quod illi pro magno erit, ne deneges. Quod si neque hoc fieri potest, saltem patrum eius Marchionem, recens ex Lombardia praesentem, ad eum mittas, quicum post longam absentiam sermonem conferre desiderat, et quo etiam legato ad te utatur. Marules se rem curaturum recipiens, abiit. Marchio hic Theodorus senioris imperatoris filius, ex Irene marchionis Montisferrati, qui partem Lombardiae tenebat, filia procreatus. Qui in Lombardiam profectus, illic materna sorte ad se devolutum principatum regebat. Per id vero tempus, uti post aliquot annorum curriculum semper solebat, Byzantium venerat: simul ut consanguineos viseret, simul ut a patre munus beneficiumque acciperet. Paulo post Marules ab imperatore regressus nuntiat, avum mandare, inde abscedat: neve nitatur ejus urbem sibi asse-

ὃς εἶη μεμηνηκὸς αὐτῷ βασιλεὺς ὁ πάππος τῶν ἐνθένδε ἀνα-Α. C. 1327
 χωρεῖν, μηδ' ἰστάμενον αὐτοῦ, τὴν αὐτοῦ πόλιν περιποιεῖν
 ἑαυτῷ ἐξεπατώματα καὶ παραπεῖθοντα τὸν προστύχοντα. οὔτε
 γὰρ αὐτὸν δυνατόν ἐπὶ τὸ τεῖχος ἐλθεῖν, οὔτ' αὐτῷ τὴν εἰσο-
 5 δον συγχωρῆσαι, ἀλλ' οὐδὲ μὴν τὸν θεῖον αὐτῷ τὸν *Μαρκέσην*
 ἀποστελεῖ πρὸς αὐτόν. πλησίον δὲ αὐτοῦ *Μαρούλη* καὶ *Μάρ-*
κος τις *Καβαλλάριος* ὀνομασμένος ὁ *Καβαλλαρίου* τοῦ *Βάρδα*
 ἑστώς, ἐκ τῶν οἰκετῶν τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως ὢν, σκαιῶς *D*
 καὶ ἀπαιδεύτως πρὸς βασιλέα τὸν νέον εἶπεν, ἀποχωρεῖν τῶν
 10 ἐνθένδε πρὶν κατεδηδοκῆναι τὴν κεφαλὴν τὴν ἑαυτοῦ. ἦδ' οὐ δὲ
 γελάσας ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῷ λόγῳ, „ἀλλ' οὐκ ἂν εἶη δυνατόν”
 εἶπεν, „ὦ *Μάρκε*, τοῦτο. ζῶν τε γὰρ οὐκ ἂν καταράγοιμι τὴν
 ἰδίαν κεφαλὴν, καὶ ἀποθανόντα ὁμοίως ἀδυνατώτερον τοῦτο
 πράττειν, ὥστε σε συμβαίνειν καὶ ἀμφοτέρωθεν ἐψεῦσθαι.”
 15 πρὸς μὲν οὖν *Μάρκον* τοιαῦτα παίζων εἶρηκεν ὁ βασιλεὺς, τὸν
Μαρούλην δὲ ἐκέλευεν ὡς ἐξ αὐτοῦ τοιαῦτα ἀπαγγέλλειν βα-
 σιλεῖ, ὡς „αὐτὸς ἂν εἰδείη θεός, οἶδα δὲ καὶ αὐτὸς, καὶ αὐτῶν
 ἐμοὶ συνεπιμαρτυρούντων τῶν πραγμάτων, ὡς οὐδὲν ἐνέλιπον
 προθυμίας οὐδὲ σπουδῆς εἰς τὸ πράττειν ἃ τε προσέταττες καὶ
 20 ἦν σοι κατὰ γνώμην ἐλογιζόμεν δ', ὅτι καὶ σὺ μᾶλλον ἂν εἰ-Ρ. 159
 δεῖης αὐτὰ τῶν ἄλλων ἐχρῆν γὰρ. ἐπεὶ δ' οὕτω τὰ πράγματα
 φθονερός τις σννεσκεύασας δαίμων, καὶ ὢν μὲν ἐν τοῖς παρα-
 σχοῦσι καιροῖς εὐνοίας ἅμα καὶ εὐπειθείας τῆς πρὸς σὲ ἐπιδέ-
 δευγμαι ἔργῳ ἐπελάθου, ἀνθρώποις δὲ σνκοφάνταις καὶ φθό-
 25 ροῖς πεισθεῖς, κεκίνηκας αὐθις τὸν πόλεμον τὸν πρὸς ἐμὲ, πολ-
 λὰ πρότερον καὶ βουλευσάμενος καὶ συσκευάσας κατ' ἐμοῦ, ὡς

rere, dum obvium quemque decipiat et fallaci persuasione deludat.
 Neque enim fieri posse, ut ipse in moenia procedat, neque ut in-
 gressum illi concedat, sed neque patrum missurum. Stabat propter
 Marulem Marcus quidam, cognomento Caballarius, Bardae Caballarii
 filius, unus de imperatoris domesticis, qui stolidè et imperite impe-
 ratori iuniori, Recederet, priusquam suum ipse caput devoraret. Ad
 hoc verbum subridens ille, Atqui, Marce, inquit, non est, ut hoc
 possit. Nam vivus meum ipsius caput devorare nequeo, et mortuus
 multo minus quivero; ut te utrinque mentitum appareat. Ac Marco
 quidem ludens talia respondit: Marulae autem suo nomine avo haec
 referenda dedit: Scire Deum ipsum, scire etiam se, quod res ipsae
 testentur, nihil se studii alacritatisque ad ea, quae ille mandasset
 sibi que placere ostendisset, exsequenda praetermisisse. Existimasse
 porro, eum quoque haec prae aliis scire, ut oportebat: sed quoniam
 daemonis alicuius invidia ita comparatum sit, ut amoris atque
 obedientiae antehac suae erga ipsum argumenta ventis tradiderit,
 sycophantisque ac perditis hominibus auscultans, multa prius adver-

A.C. 1327 ἐγένετο κατάφανεός ἐμοί ἐκ τῶν ἐαλωκότων γραμμάτων, ἃ καὶ μετὰ τῶν πρὸς ἐμὲ ἐλθόντων ἀρχιερέων ἐπεμψά σοι· καὶ πολ-
 Βλὰ πολλάκις ἐμοῦ δεηθέντος, οὐ προσεδέξω τὴν εἰρήνην, καὶ νῦν ἐλθόντος ἐνταυθοῖ καὶ ἀπομένου σου τῶν γονάτων καὶ πάντα πράττοντος ὥστε τὴν εἰρήνην εἶναι, οὐδὲν μᾶλλον ὑφῆκας τῆς ὀργῆς, ἀλλ' ἄπρακτον ἀπεπέμψω, ὥσπερ τι σκευὸς ἀχρηστον ἀπορρίψας ἡλπικας δ' ἐπὶ τὴν δεδεμένην πάρδαλιν, ἣν ἔλυσας κατ' ἐμοῦ. ἰδοὺ τὴν μὲν εἰρήνην καὶ τοὺς δι' αὐτὴν γεγενημένους ὄρκους παραδίδωμι θεῷ, ὃν αὐτὸς εὐορκῶ· πάντα δὲ τῷ πάντα δικαίως κρίνοντι ἀναθεῖς τὰ κατ' ἐμὲ, ¹⁰ ἀναγκαιῶς ἤδη πρὸς τὸν πόλεμον χωρῶ. πέποιθα δὲ ὡς, ὀλίγου παρελθόντος χρόνου, οὐδ' αὐτὸς ἀγνοήσεις τὴν ἀβουλίαν τὴν νυνί, ἀλλ' ἐκ τῶν πραγμάτων αὐτῶν μαθήσῃ σαφῶς, ὡς ὧν μὲν ἀποσχέσθαι ἔδει, ταῦτα προεἶλον, ἃ δὲ ¹⁵ *C*έκρινας καταλιπεῖν, τούτων ἦν βέλτιον ἔχεισθαι παντὶ σθένει." ¹⁵ τοιαῦτα βασιλεὺς ὁ νέος εἰπὼν, καταβάς τοῦ ἵππου, προσεκύνη καὶ ἀπόντα τὸν πάππον καὶ βασιλέα. καὶ ὁ *Μαρούλης* δὲ ὁμοίως ὥσπερ καὶ πρότερον ἀπὸ τοῦ τείχους σιγῇ τὴν προσκύνησιν παρεῖχε τῷ νέῳ βασιλεῖ. εἶτα καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἀπὸ τοῦ τείχους ἀσπασάμενος ὁ βασιλεὺς, ἀνεχώ- ²⁰ ρησεν ἐκεῖθεν, καὶ ἦλθεν εἰς *Σηλυβρίαν*. καὶ διοικήσας τὰ ἐκεῖ ἢ αὐτῷ ἐδόκει ἀριστα ἔχειν, καὶ ἀρχοντα ἐπιστήσας *Σηλυβριανοῖς*, ἦλθεν εἰς *Διδυμότειχον*, καταλιπὼν ἐν *Σηλυβρίᾳ* παρακοιμώμενον τὸν *Ἀπόκαυχον*, ὡς ἂν εἴ τι ἀσφαλείας ἐνέ-
 16. τοῦ ἵππου recte ED. P. pro τὸν ἵππον.

sum se meditatus insidiosaque molitus, ut pateat ex interceptis literis, quas per episcopos revertentes illi miserit, bellum renovarit; et cum saepe multumque rogans, uti pacem acciperet, non impetrarit, et nunc cum huc veniens, genua eius amplexus sit, et ut pax constitueretur nihil non tentarit, ipse tamen se nondum fregerit; sed supplicem, re infecta, dimiserit et tamquam vas inutile abiecerit, spemque suam in pardali collocarit, quam solutam contra se immiserit; ideo pacem et dicta propter illam sacramenta Deo se committere, per quem iurata religiose adhuc servet, et omnes res suas in iustum omnium iudicem referre; iamque necessitate constrictum, bello manum implicare. Confidere se, ipsum quoque amentiam suam brevi cogniturum et ex eventis perspекturum, ea elegerit, quae vitare inprimis, ea reliquisset, quae toto pectore complecti debuisset. Haec fatus, de equo descendit et quamvis absentem avum ritu consueto veneratus est: ac Marules perinde ut prius, cum silentio de moenibus caput ei summisit. Aliis deinde in muro stantibus salutatis, discessit; veniensque Selybriam, rem publicam suo iudicio formavit; et praefecto ibidem declarato, Didymotichum abiit, relicto Selybriae Apocaucho magno cubiculario, ut si quid opus esset securitatis causa

δει Σηλυβρίας ἔνεκα καταστησάμενος, ἀφίκεται πάλιν πρὸς Α. C. 1327
 αὐτὸν ὃ καὶ ἐποίησεν ὀλίγων ἡμερῶν εἴσω. βασιλεὺς δ' ἐν D
 Διδυμοτείχῳ προσέταξεν. ἀθροίζεσθαι τὴν στρατιάν. καὶ οὐ
 πολλαῖς ὕστερον ἡμέραις οἱ κατὰ Θράκην συνῆλθον πάντες V. 128
 ἑπὶ τῶν Κομάνων, οὓς ὀλίγω ἐλάσσους ὄντας δισχίλους τὸν
 ἀριθμὸν, (ἦσαν δ' οὗτοι οἱ ἐκ Δαλματίας τῷ βασιλεῖ προσελ-
 θόντες Μιχαὴλ τῷ δευτέρῳ,) προστάξαντος τοῦ πρεσβυτέρου
 βασιλέως, ὁ Τορνίκης Ἀνδρόνικος καὶ ὁ Λάσκαρις Μανουὴλ
 ἀνέστησαν τε ἀπὸ Θράκης καὶ ταῖς νήσοις Λήμνῳ καὶ Θύσῳ
 10 ἐγκατέκτισαν καὶ τῇ Λέσβῳ. αἰτία δὲ ἦν τῆς ἀναστάσεως αὐ-
 τῶν εὐδηλος μὲν οὐδεμία, ἐλέγετο δὲ ὡς βασιλεὺς πύθοιτο περὶ
 αὐτῶν, ὡς κρύφα διαλεχθεῖεν πρὸς τοὺς σατράπας τῶν Σκυ-
 θῶν, ἵνα στρατιὰν πέμψαντες, ἐκεῖθεν μετὰ τῆς ἄλλης λείας
 ἀπαγάγῃσι καὶ αὐτοὺς πρὸς τὴν Σκυθικὴν προσχωρήσαντας P. 160
 15 ἅμα γυναιξὶ καὶ τέκνοις. ἀπόδειξις δὲ ἦν τῆς αἰτίας ταύτης
 οὐδεμία· διὸ καὶ βασιλεὺς ὁ νέος ἐδυσχέραινεν οὐ μετρίως
 αὐτῶν ἀνισταμένων, ἤνεγκε δὲ συγῆ τῷ μὴ δοκεῖν ἐναντία
 βούλεσθαι τῇ βασιλείῳ γνώμῃ.

ἄβ. Ἐπεὶ δὲ συνήθροιστο ἡ στρατιὰ, τὸν μὲν πρωτοστρά- B
 20 τορα βασιλεὺς τῆς Θράκης ἀπέδειξεν ἐπίτροπον πάσης, κατα-
 λιπὼν αὐτῷ καὶ μέρος τῆς στρατιᾶς, ὥστε δύνασθαι πρὸς τοὺς
 ἐκ Βυζαντίου ἀντέχειν· αὐτὸς δὲ ἅμα τῷ μεγάλῳ δομestίκῳ
 τὴν ἐπίλοιπον παραλαβὼν, πρὸς Μακεδονίαν ἐχώρει, ὡς ἐκεῖ
 μαγούμενος τοῖς ἐκ τῆς ἐσπέρας τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως
 25 στρατηγοῖς. ἐπύθετο γὰρ, αὐτοὺς ἐκ τῶν ἐσπερίων πόλεων

id constitueret et ad se veniret; quod cis paucos dies factum est.
 Exercitus ad Didymotichum congregari iussus. Non ita multis inter-
 iectis diebus, qui erant in Thracia affuerunt omnes extra Comano-
 rum paulo minus duo millia, qui e Dalmatia Michaelis secundi castra
 secuti fuerant. Eos secundum edictum imperatoris senioris e Thracia
 summotos Andronicus Tornices et Manuel Lascaris in insulis Lemno,
 Thaso et Lesbo collocaverant. Cuius rei causa manifesta non exstabat.
 Ferebatur, eos cum Scytharum satrapis clandestina habuisse colloquia,
 uti in Thraciam copias mitterent, unaque cum cetera praeda ipsos
 cum coniugibus atque liberis se illis dedentes secum abducerent.
 Sed nulla huius criminis erat probatio. Quare iunior imperator eos
 sedem mutasse non parum indignabatur: ferebat tamen tacitus, ne
 quid ab avi sententia discrepare videretur.

52. Exercitu iam congregato, imperator protostratorem univer-
 sae Thraciae praeficit: partem copiarum ad Byzantinis erumpentibus
 resistendum ei attribuit: cum altera parte et magno domestico in
 Macedoniam tendit, ibi cum ducibus senioris ex occidente signa col-
 laturus, quos, ex urbibus occidentalibus non contemnendo collecto

- A. C. 1327 στρατιὰν οὐκ ἐγκαταφρόνητον συνηθροικίτας, ἅμα δὲ καὶ Τριβαλῶν οὐκ ὀλίγην συμμαχίαν ἐπαγομένους, χωρεῖν κατ' αὐτοῦ. βασιλίδα δὲ τὴν αὐτοῦ γαμετὴν ἐν Διδυμοτείχῃ καταλέλοιπεν ἅμα τῇ αὐτοῦ θείᾳ Θεοδώρᾳ τῇ Καντακουζηνῇ τῇ τοῦ μεγάλου δομοστίκου μητρὶ. γενόμενος δὲ ἐν Γρατζιά-5 νου πόλει περὶ ἐκβολὰς τῆς Θράκης κειμένη, Ξένην αὐτοῦ μητέρα τὴν βασιλίδα τὴν ἐκ Βυζαντίου ἐπάνοδον αὐτοῦ περιμένουσαν εὗρεν. αὕτη γὰρ ἔτι τῶν πρὸς ἀλλήλους τοῖς βασιλεῦσι σπονδῶν οὐσῶν, πρὸς βασιλέως ἠτήσατο τοῦ κηδεστοῦ πρὸς Θεσσαλονίκην ἐν ᾗ φροντιστηρίῳ τὸ μοναχικὸν ἡμφιά-10 σατο σχῆμα πάλιν ἐπανελθεῖν· καὶ ἐπετράπη. ὡς δὲ μεταξὺ τῆς ὁδοῦ ὁ πρὸς ἀλλήλους τῶν βασιλέων πόλεμος ἀνεξήκισθη, ἔμεινεν ἐν Γρατζιάνου, δεύσασα τὴν ἀταξίαν τῶν ἐσπερίων. ὡς γὰρ ἠγγέλθη αὐτοῖς, ὅτι διελέλυτο αἱ σπονδαί, τοὺς τῷ νέῳ βασιλεῖ προσκειμένους εἰρξάν τε πάντας καὶ εἶχον ἐν φρουρᾷ.¹⁵ ἡμέρας δὲ ὀλίγας ἅμα τῇ μητρὶ διατρίψας αὐτοῦ, ἐπεὶ ἡ ἐκ τῆς ἐσπέρας στρατιὰ ἠγγέλθη περὶ Δράμαν καὶ τὴν Φιλίππου, πόλεις Μακεδονικὰς, ἐστρατοπεδευκέναι, θεῶν καὶ τῇ πανάγῳ αὐτοῦ μητρὶ εὐξάμενος καὶ θύσαν αἰνέσεως αὐτοῖς θύσας, τοὺς ἐπὶ ταῖς σπονδαῖς γεγενημένους τοῦ πρεσβυτέρου βασι-20
- V. 129 λέως ὄρκους, οὓς αὐτὸς ᾤετο εὐορκεῖν, ἐκέλευσεν ἐπὶ τῆς σημαίας ἀναθέντας, εὐθὺς χωρεῖν τῶν πολεμίων. ἐστρατήγουν δὲ αὐτῶν ὁ, τε τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως ἀνεπιὸς Ἀσάνης Μι-
- P. 161 χαῖλ καὶ ὁ ὑπαρχος Μονομάχος καὶ ὁ πρωτοβεστιάριος Πα-

agmine, et cum Tribalorum non modicis auxiliis se oppugnatum venire intellexerat. Uxorem Augustam cum consobrina Theodora Cantacuzena, magni domestici matre, Didymotichi relinquit. Postquam Gratianopolin in sinibus Thraciae positam attigit, Xenam matrem imperatricem, suum Byzantio reditum praestolantem, invenit. Nam etiamnum durante foedere, a prosocero imperatore contenderat, ut sibi ad monasterium Thessalonicae, in quo monasticum induisset habitum, redire fas esset: quo voto potita est. Dum autem proficiscitur, bello inter imperatores concitato, Gratianopoli, occidentalium tumultum et insolentiam metuens, substitit. Statim enim atque nuntiatum est, foedus periisse, quotquot rebus iunioris bene cupiebant in custodiam dati sunt. Paucis porro diebus cum matre consumptis, ubi nuntius allatus est, exercitum occidentalem circa Dramam et Philippos, Macedoniae oppida, castrametari, Deum eiusque parentem castissimam comprecatus et sacrificium laudis iisdem sacrificans, iussit iusiurandum, quod avus in foedere sanciendo iurarat et servare se putabat, in vexillo suspendi, et recta in hostes procedere, quorum duces imperatoris senioris ex sorore filius Michael Asanes, et Monomachus praefectus, et Andronicus Palaeologus protovestiarus, ac post eos Demetrius despota, imperatoris filius; Tribalorum duode-

λαιολόγος Ἀνδρόνικος, καὶ ἐπὶ τούτοις Δημήτριος ὁ δεσπότης A.C. 1327
 ὁ τοῦ βασιλέως υἱός. τοῦ δὲ ἐκ τῶν Τριβαλῶν συμμαχικοῦ,
 δυοκαίδεκα ταγματῶν ὄντων, ὁ Χρέλης ἐστρατήγει, τῶν τε
 παρὰ Τριβαλοῦς εὐπατριδῶν καὶ ἀνδρίας καὶ ἐμπειρίας στρα-
 5 τηγικῆς τὰ πρῶτα φέρων παρ' αὐτοῖς. ἅμα δὲ τῷ ἄψασθαι
 τῆς ἐπ' ἐκείνους ὁδοῦ ὁ βασιλεὺς πρόσταγμα πέπομφε πρὸς
 αὐτούς, περιέχον τοιαῦτα· „θεῖέ μου δεσπότη καὶ ὑμεῖς
 θεοί μου καὶ οἱ λοιποὶ ἄρχοντες τῆς στρατιᾶς. ὅποιαν τινὰ
 εὐπείθειαν καὶ αἰδῶ καὶ φιλίαν πρὸς τὸν ἐμὸν πάππον καὶ
 10 βασιλέα ἐν παντὶ τῷ παρασχόντι ἐπεδεικνύμη, ὅπως τε οὐδε-
 μίαν αὐτῷ παρέσχον ἀφορμὴν πολέμου, ἀλλὰ μᾶλλον πῦσαν
 ἐπίνοιαν ἐκίνησα καὶ μηχανὴν, ὥστε μηδὲ τὴν ἀρχὴν κινή-
 15 θῆναι τὸν πόλεμον τούτον, θεός τε οἶδεν ὁ πάντα εἰδῶς καὶ
 αὐτὸς σύνοιδα ἐμαυτῷ. βασιλέα μὲν οὖν πείσαι ταῖς συνθή-
 20 καις ἐμμένειν οὐκ ἤδυνήθη, πολλὰ δεηθεὶς, ταῖς ἐπαγγελίαις
 πεποιθότα, ἃς αὐτῷ ἐπηγγείλασθε ὑμεῖς κατ' ἐμοῦ. πυνθόμε-
 νος δὲ, καὶ ὑμᾶς τὰ κατὰ τὴν ἐσπέραν ὡς ἂν ὑμῖν ἄριστα
 εἶχεν οἰκονομησαμένους, νῦν ἤκειν ἄχρι Δράμας καὶ τῆς Φι-
 λίππου, ὅπερ ἔστιν ὑπενόησα, ἐμὲ ζητούντας ἄχρι τούτου
 25 οὐδέλθειν. ἐπεὶ δὲ νεώτερος ὑμῶν ἐγὼ τὴν ἡλικίαν οὐ δέον ἐλο-
 γισάμην αἷτιος ὑμῖν πλειόνων γενέσθαι πόνων, ἐπὶ τῆς Θρά-
 κης μένων, ἐπὶ τῆς σημαίας τῆς ἐμῆς τοὺς τοῦ βασιλέως
 ὄρκους ἀναθεὶς, οὗς ἐπὶ ταῖς συνθήκαις ὁμώμοκεν ἐμοί, τῆς
 πρὸς ὑμᾶς φερούσης ἡψάμην, ὡς ὅπον περ ἂν ἐντύχω μαχοῦ-
 30 μενος ὑμῖν ὃ δὴ καὶ ὑμεῖς εἰδότες ἦδη, παρασκευάσασθε
 πρὸς μάχην.” τοιαῦτα μὲν ἐδήλου τὰ γράμματα· οἱ δ' ἐπεὶ

cim cohortibus Chreles praecerat, qui inter nobiles suae nationis for-
 titudine et bellicis laudibus antecellebat omnibus. Simul autem viam
 ingressus est imperator iunior, huiusmodi mandatum ad eos mittit:
 Mi patruē despota et vos cognati mei reliquique principes exercitus:
 quantam venerationem, obedientiam et amorem a meo hactenus
 impenderim, et quomodo bellum a me nequaquam ortum sit, sed
 omnem potius in eo cogitationem locarim omnemque machinam mo-
 verim, ut id omnino nullum esset, Deus, quem nihil fugit, novit,
 et egomet mihi sum conscius. Imperatorem quidem ad foedus ser-
 vandum quamquam crebris obsecrationibus flectere non potui, fre-
 tum promissis, quae vos ei in caput meum dedistis. Audito autem,
 et vos, rebus occidentalibus pro commoditate vestra ordinatis, nunc
 usque Dramam et Philippos venire, suspicatus sum, id quod est, huc
 me quaeasitum adventare. Quia vero aetate sum inferior, haud fas
 iudicavi, in Thracia manendo plures labores vobis creare: sed ve-
 xillo meo imperatoris sacramentum, quo in foedere mihi se obliga-
 vit, suspendens, viam ad vos ducentem capessivi, manum, ubi occur-

- A.C. 1327 ἔγνωσαν ἀδύνατοι εἶναι ἀντιπαρατάξασθαι πρὸς μάχην, ἐπύθοντο δὲ, μέχρι Ξανθείας βασιλέα ἐφθασκάναι, οὐκ ἐδόκει λυσιτελεῖν ἐπὶ τῆς αὐτῆς μένειν στρατοπεδείας, ἀλλ' ἄραυτες ἐκεῖθεν, ἦλθον εἰς Φεράς, ἅμα μὲν καὶ διὰ τὸ τὴν πόλιν ὄχυράν εἶναι καρτερωτάτων τειχῶν περιβολαῖς καὶ ἀφθονίαν⁵
- D τῶν ἐπιτηδείων δυναμένην χορηγεῖν τῇ στρατιᾷ τσαυτῇ οὔσῃ, ἅμα δὲ ἐλπίζαντες, καὶ βασιλέα, ἂν αὐτοὺς πύθῃται ὡσπερ στρατοπέδῳ τῇ Φεραίων χρωμένους καὶ ἀφθονίαν ἔχοντας σίτου, ὡσπερ ἀποδειλιάσαντα τὸ ἐξ ὄχυροῦ αὐτοὺς ὀρμαῖσθαι στρατοπέδον, πρὸς Χριστοῦπόλιν μενεῖν. βασιλεὺς δέ¹⁰ ὡς ἐγένετο ἐν Χριστοῦπόλει, ἐπεὶ ἐπύθετο αὐτοὺς ἀφιγμένους εἰς Φεράς, ἦει καὶ αὐτὸς αὐτῶν κατόπιν καὶ ἑστρατοπέδευσεν ἐν πολικνίῳ τινὶ Ζίχνα προσαγορευομένῳ, ἐγγὺς Φερῶν. οἱ δὲ Ζίχνιοι καὶ πρότερον μὲν ἀφροστηχότες ἤδη ταῖς γνώμαις πρὸς βασιλέα τὸν νέον, Ἀλεξίου Τζαμπλάκωνος τοῦ¹⁵ μεγάλου παπίου ἐνάγοντος πρὸς τοῦτο, ἐκ Χριστοῦπόλεως κρύφα πρὸς αὐτὸν διαλεγόμενοι, τότε δὲ οὐκ ἐν ἐλπίσιν, ἀλλ' ἐν βεβαίῳ ἤδη τὴν βοήθειαν ὀρῶντες, ἀπέστησαν ἀναφαν-
- P. 162 δὸν, καὶ βασιλεὶ προσεχώρησαν τῷ νέῳ καὶ τὸ πόλισμα ἐνεχείρισαν. στρατοπεδέυσας δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν Ζίχνα ἡμέρας²⁰ δύο, ὡς ἂν ἔκ τε τῶν τῆς ὁδοπορίας πόνων καὶ τῶν ὑετῶν καὶ τῶν χειμῶνων ἡ στρατιὰ ἀνακτήσῃται ἐαυτήν. (ἦν γὰρ
- A.C. 1328 δὴ κατὰ μῆνα Ἰανουάριον ἡ τοῦ χειμῶνος ὥρα.) τῇ τρίτῃ

17. Lege ex Intrp. αὐτοῦς.

rissem, conserturus. Id cum sciatis modo, ad pugnam vos expedit. Ista in litteris imperator. Illi se infirmiores iudicantes, quam ut acie decertarent, audientesque, imperatorem Xanthiam accessisse, consultum fore decreverunt, motis castris, alio se transferrē. Igitur Pheras petunt, et quod urbs ea firmissimis septa moenibus esset tantoque exercitui commeatum suppeditare largiter posset, et quia sperabant, imperatorem, ubi intellexisset, eos urbem illam pro castris habere, annonaque et reliquo commeatu affluere, metuentem, ne a castris adeo munitis erumperent, Christopoli mansurum. Qui ut Christopolin venit et eos Pheris se credidisse accepit, persequi instituit et ad oppidum Zichna appellatum, prope Pheras, exercitum adduxit. Zichnii iam ante, impulsore Alexio Zamplacone magno papia, qui e Christopoli occulte cum ipsis egerat, animis ad iuniorē imperatorem defecerant. Et quia tum non spe, sed oculis ipsis certum videbant auxilium, propalam ad eum, dedita urbe, transierunt. Transacto ibi biduo ad reficiendum recreandumque ex itineris labore ex pluviarum et frigoris iniuria militem, quippe mense Ianuario, die tertio bene mane signum ad arma capiēda dari iussit. Tum instructis velut ad pugnam ordinibus, composite et cum silentio incedentes, non procul Pheris, fluviolo Libobisto transmissio, in procinctu, tam-

ἅμα ἔφ' ὀπλίζεσθαι τὴν στρατιὰν τῇ σάλπιγγι ἐκέλευσε ση- A.C. 1328
 μῆναι. ἐπεὶ δὲ περιέθεντο τὰ ὄπλα, ταξάμενοι ὡς ἐς μάχην,
 ἦσαν εὐκόσμως ἅμα καὶ μετὰ σιγῆς. ὡς δὲ ἐγένοντο ἐγγὺς
 Φερῶν, διαβάντες ποτάμιόν τι λεγόμενον Λιβοβιστόν, ἔστη-
 5σαν παρατεταγμένοι ὡς τοῖς ἐναντίοις συμβαλοῦντες. καὶ V. 130
 διημερεύσαντες ἐκεῖ, ἐπεὶ οὐδεὶς αὐτοῖς ἀντεπεξῆλθεν, ἔστρα- B
 τοπεδεύσαντό τε καὶ διενυκτέρευσαν ἐκεῖ. οἱ δὲ τῆς ἐσπερίου
 στρατιᾶς ἡγεμόνες ἐκκλησιάσαντες τῆς αὐτῆς νυκτὸς ἅμα
 Χρόλῃ, τῷ τῶν συμμάχων Τριβαλῶν στρατηγῷ, ἐβουλεύ-
 10οντο, εἰ δεοὶ μάχεσθαι βασιλεῖ· καὶ ἔδοξεν ἀλυσιτελὲς καὶ
 Ῥωμαίοις καὶ τοῖς συμμάχοις. ἡ γὰρ εὐταξία καὶ ἡ σιωπὴ
 καὶ ἡ καρτερία τῆς βασιλέως στρατιᾶς δέος αὐτοῖς οὐ μετρι-
 15ως ἐνεποίει, ὡς οὐκ ἂν αὐτοῖς οὕτως ὀρμῆ παρέστη διμο-
 νία πλείοσι τε μάχεσθαι ἑαυτῶν καὶ παρὰ πόλει τῇ σφε-
 20τέρῃ στρατοπεδευομένοις, εἰ μὴ πρότερον οὕτω παρεσκευά-
 σαν ἑαυτοὺς, ὡς ἡ νικήσοντες μαχόμενοι ἢ πεσοῦμενοι παρὰ
 τὴν μάχην. ἔδοξε δὲ αὐτοῖς λυσιτελεῖν, τειχόρησιν κατέχοντας C
 τὴν στρατιάν, φρουρεῖν τὴν πόλιν καὶ ὑπομένειν τὴν πολι-
 ορκίαν, ὡς τοῦ βασιλέως οὐ περιμενοῦντος ἐνταυτοῖς, ἀλλ'
 20ἐπαναστρέφοντος ταχέως. ἅμα δὲ ἔφ' εἰς τὴν ὕστεραίαν ὁ βα-
 σιλεὺς τὴν στρατιάν ὀπλισμένην παρατάξας ὡς ἐς μάχην,
 ἄχρι μεσημβρίας ἔμεινε πρὸ τῶν τειχῶν, ἐλπίζων ἐς μάχην
 προκαλέσασθαι τοὺς ἔνδον. ὡς δὲ οὐδεὶς αὐτοῖς ἀντεπεξίει,
 τὸν Λουκᾶν Γεώργιον πέπομφε πρὸς αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς, ἐκ
 25τῶν οἰκετῶν μὲν ὄντα τῶν αὐτοῦ, συνετὸν δὲ ἄλλως καὶ
 πρὸς πρεσβείας ἔχοντα ἐπιτηδείως. ὃν γενόμενον πρὸς ταῖς

4. MS. Inpr. Λιβοβιστόν. ED. P.

quam cum hoste iamiam dimicaturi, per diem constiterunt. Ut
 nemo contra exiit, castris ibidem positis, noctem duxerunt. Qua ipsa
 nocte copiarum occidentalium duces, adiuncto etiam Chrele Triba-
 10lorum ductore, de pugna committenda disceptarunt. Decretum, id
 neque Romanis, neque sociis bene casurum. Etenim tam ratus ordo,
 silentium et tolerantia adversariorum non parvum eis timorem in-
 cutiebat arbitrantibus, non eos tam mirifico impetu ad pugnandum
 cum pluribus et suam ipsorum urbem insidentibus ferri potuisse,
 nisi prius secum plane constituissent in proelio aut vincere aut oc-
 15cumbere. Placuit igitur, intra muros se continere, urbem custodire,
 et obsidionem tolerare: ac si imperator diu illic haesurus non esset.
 Postridie, exortâ luce, imperator, armato et disposito quasi ad pugnam
 milite, ad meridiem usque spe hostis eliciendi ante muros perse-
 20verat. Nullo prodeunte, Lucam Georgium de familiaribus ministris,
 virum catum et legationibus obeundis idoneum ad eos mittit. Ad
 portam ut accessit, pars intromittendum dicere, pars negare. Tamen

A.C. 1328 πύλαις οἱ μὲν δεῖν ἔφρασαν δέχεσθαι εἰς τὴν πόλιν, οἱ δὲ ἀντέ-
 Δλεγον. ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ τῶν Τριβαλῶν στρατηγὸς ὁ Χρόλης τῶν
 ἀξιούντων ἦν δέχεσθαι τὸν βασιλέως πρεσβευτὴν, εἰσεδέξαντο
 αὐτὸν, τοῦ μὴ δοκεῖν ἐξεπίτηδες τὸν σύμμαχον ἀνιῶν. γενό-
 μενος δὲ πρὸς αὐτοὺς ὁ Λουκᾶς, πάντα προσηγόρευεν ἐκ
 βασιλέως ἔλεγέ τε πρὸς αὐτοὺς, ὡς „βασιλεὺς ὁ ἐμὸς δεσπό-
 τῃς πολλὴν ὑμῶν ἀναληγσίαν κατεγνωκώς, ὅτι χειμῶνος ὄρα
 ἐν ἡμέραις ἡδὴ δυσὶ πρὸς ταῖς πύλαις ἐσθηκώς ὑμῶν, καὶ πολ-
 λὴν, ὡς εἰκὸς ἐν ὄρα τοιαύτῃ, τάλαιπορίαν ὑπὸ κρύους ὑπομέ-
 νων, οὐδεμιάς ἤξιεται προνοίας παρ' ὑμῶν, ἐπεμψεν ἐμὲ τήνι
 μικρολογίαν ὑμῖν ὄνειδιούντα καὶ ἅμα ἀξιώσοντα, ἣ βασιλέα τὸν
 ἐμὸν δεσπότην ἐπὶ τῶν τειχῶν αὐτοὺς φιλοφροσύνης ἕνεκα κα-
 λεῖν, ἣ αὐτοὺς ἔξω πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν τῆς αὐτῆς ἕνεκα αἰτίας.
 ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐμοὶ παῖζοντι μᾶλλον, ἔφη, λέλεκται ἔραστοῦνης
 P. 163 χάριν. βασιλεὺς δὲ ὑμῖν μηνύει, ὡς, ὁ ἐμὸς πάππος καὶ βα-15
 σιλεὺς ὑπὸ τῶν ἐμῶν πρὸς αὐτὸν διαβαλλόντων ἐναχθεῖς, τὰς
 μὲν συνθήκας, ἃς πρὸς ἀλλήλους τῆς εἰρήνης ἕνεκα ἐθέμεθα,
 διαλύσας, τὸν πόλεμον τουτονὶ κινήσῃ κατ' ἐμοῦ μηδὲν μῆτε
 ἀδικήσαντος, μῆτε παραβεβηκότος τὰς συνθήκας. καὶ πολλὰ
 πολλάκις ἐμοῦ δεηθέντος καὶ πάντα κάλων κινήσαντος ὥστε οὐ
 μὴ λυθῆναι τὴν εἰρήνην, οὐκ ἠνέσχετο αὐτὸς, ἐμοὶ δοκεῖν,
 ἀποβλέπων πρὸς ὑμᾶς καὶ ἐλπίζων, ὁμδίως ἂν ἐμὲ κατεργάσε-
 σθαι ἐν τῷ πολέμῳ δι' ὑμῶν. ἐπεὶ δὲ, ὡς ὄρατε, οὐκ ἦ αὐτὸς
 Βπροσεδόκα τὰ πράγματα ἀπέβη, ἀλλὰ καὶ ἦν εἶχε πρὸς ὑμῶν
 ἡδὴ βεβαίως περιήρηται ἐλπίς, δέομαι ὑμῶν, τοῦ κοινοῦ καν-25

11. ἀξιώσοντα ED. P. pro ἀξιώσαντα.

auctoritate Chrelae moti, ne socium de industria contristare videren-
 tur, Lucam intromiserunt. Ille omnes imperatoris nomine salute im-
 pertit; narrat, dominum suum eorum stuporem admirari, quod cum
 hiberno tempore ad portas urbis biduo steterit multamque, ut tali
 tempestate, molestiam frigoris pertulerit, nulla ab eis cura dignatus
 sit. Ideo se nunc ad sordes istas et inhumanitatem illis exprobandam
 missum esse et simul rogatum, ut aut imperatorem humaniter intra
 moenia vocarent, aut ipsi ad illum eadem de causa exirent. Sed haec,
 inquit, ioco potius ad animum relaxandum dixerim; imperator haec
 vobis significat: avum suum ab obtrectatoribus ad pacis foedera dis-
 suenda inductum, hoc bellum contra se immerentem nec foedus vio-
 lantem suscepisse. Crebro atque omnibus precibus orasse et ruden-
 tem omnem movisse, ut ne faceret, nihil profecisse; quia is, ut
 apparet, ad vos respectum habens, illum non difficulter armis vestris
 vita et fortunis exuturum sese confidat. Quoniam autem conspicerent,
 rem contra atque is opinaretur, evenisse et quam de ipsis spem
 suam concepisset, nunc periisse, obsecrare, ut miserati Romanam

τὸς τῶν Ῥωμαίων ἔλεον λαβόντας, οὕτω δεινῶς ὑπ' ἀλλήλων Δ. C. 1328
 φθειρομένων διὰ τὸν πόλεμον ἡμῶν τὸν πρὸς ἀλλήλους, πέμ-
 ψαι πρὸς βασιλέα τινα διδάξοντα περὶ τῶν ἐνταυθοῦ πραγμά-
 των τάληθές. οἶομαι γὰρ, ἂν πύθῃται τὰ ἐνταῦθα πράγματα
 501 κεχώρηκε, μᾶλλον ὑφήσειν τῆς πρὸς ἐμὲ ὀργῆς καὶ τὸν
 πόλεμον ἐθέλησειν καταθέσθαι, οὐκέθ' ὁμοίως ὥσπερ καὶ πρό-
 τερον τὰς πρὸς τὸν πόλεμον ἐλπίδας ἔχων. ἐγὼ δὲ πρῶτον
 μὲν ἀπρακτος καθεδοῦμαι, μηδὲν κινῶν ὅσον ἂν συμβῶμεν χρό-
 νον, ἕως ἂν ὁ πεμφθεὶς πρὸς βασιλέα ἐπανήξῃ. κἂν μὲν ἀδ-
 101011 οτις ὁ βασιλεὺς μὴ προσδέξηται τὴν εἰρήνην, ἄπτεσθαι τοῦ C
 πολέμου· ἂν δὲ, Θεοῦ συννευδοκοῦντος, τὸν πόλεμον ἐθέλῃσῃ
 καταθέσθαι, παρῆξομαι ὑμῖν ἐγὼ πίστεις ἰσχυρὰς δι' ὄρον V. 131
 τοῦ μηδενὶ μνησικακήσειν, εἴ τις καὶ τοῦ παρόντος ἔδοξεν αἰ-
 τιώτατος γενέσθαι πολέμου, ἀλλὰ πᾶσιν εὐμενῶς διατεθεὶς,
 15 ἀσφάλειαν καὶ ἀμνηστίαν παρῆξειν τῶν κακῶν." Τοιαῦτα μὲν
 πρὸς αὐτούς ὁ Λουκᾶς ἐκ βασιλέως εἶπε τοῦ νέου. οἱ δὲ με-
 ταστήσαντες αὐτὸν ἐπὶ μικρὸν, ὥστε βουλευσάσθαι ἐφ' ἑαυ-
 τῶν, πάλιν μετακαλεσάμενοι, μὴ δύνασθαι μηδὲν εἶπον ὧν
 βασιλεὺς προκαλεῖται πρᾶξαι. τό, τε γὰρ ἔδεινον εἰς τὴν πό- D
 20 λιν δέξασθαι παντελῶς ἔξω καιροῦ· αὐτοὶ τε οὐκ ἐξελεύσου-
 νται μάχῃ διακριθῆναι πρὸς αὐτόν. εἰ γὰρ ἐμελλον, τῇ προ-
 τεραία ἂν ἅμα τῷ αὐτὸν ἔλθειν ἢ μάχῃ συνήφθη· ἂν δὲ τις
 αὐτοῖς ἐπίη, ἀμνησῆται ἀναγκαίως ἀπὸ τῶν τειχῶν. τό γε
 μὴ εἰς Βυζάντιον πρὸς βασιλέα ἀποστεῖλαι τὸν ἀπαγγελοῦντα

2. ἡμῶν scripsi pro ὑμῶν, idemque legit Intpr.

rem publicam, quae propter mutuum avi et nepotis bellum sic a se-
 met ipsa dilaceretur, aliquem mittant, senem vere edocturum, quo
 pacto se res hic habeant. Sperare enim, si cognoverit, quo infeli-
 citatis illae devenerint, parcius irasciturum, amissaque praeterita
 fiducia, bellum valere iussurum: se interim, quamdiu sibi cum illis
 convenerit, donec nimirum nuntius redierit, nihil incepturum. Si
 imperator pacem non admisit, Martem invadendum: si, divino ap-
 probante numine, bello abstinere voluerit, se fidem illis iurjurando
 obstricturum, in neminem, tametsi armorum istorum auctorem maxi-
 mum, offensum iniuriarumque memorem animum gesturum: sed iis
 oblivione sepultis, universis securitatem donaturum. Haec Lucas:
 quem duces paulisper submotum, ut sententias conferrent, revocant:
 aiunt, Nihil penitus horum, ad quae imperator hortetur ac provo-
 cet, praestare posse. Nam ipsum intra moenia recipere haud tem-
 pestivum esse, ad pugnam vero cum illo miscendam non exituros:
 quod si libuisset, heri statim ac venisset facturos fuisse: si oppu-
 gnentur, de moenibus necessario se defensuros. Legare autem quem-
 piam Byzantium, qui de his rebus imperatorem doceat, indecens
 videri. Nam cum subditi sint, et nunc quae ille imperaverit sese

A.C. 1328 περὶ τῶν ἐνταυθοῦ πραγμάτων οὐ προσήκειν αὐτοῖς. ὑπο-
 χεῖριοι γὰρ ὄντες βασιλέως, νῦν τε ἂ προσετάχθησαν ποιεῖν
 καὶ εἰς τοῦτιον ἅττα ἂν τὰ πράγματα καὶ ὁ καιρὸς ὑφῆγγε-
 ται πράξειν· αὐτῷ δὲ ἐξεῖναι ἂ βούλοιο καὶ νομίζοι λυσι-
 τελοῦντα ἑαυτῷ ταῦτα καὶ ποιεῖν. τοιαῦτα μὲν οἱ τοῦ πρὸ-5
 σβυτέρου βασιλέως ἀπεκρίναντο στρατηγοί. ἐπεὶ δὲ ὁ Λου-
 κῆς ἐλθὼν ἀπήγγειλε ταῦτα τῷ νέῳ βασιλεῖ, συναγαγὼν τοὺς
 P.164 ἐν τέλει πάντας, ἐβουλεύετο ὅ, τι δεοὶ ποιεῖν αὐτοῦς. συνε-
 βούλευε δὲ ὁ μέγας δομέστικος ἀναχωρεῖν, καὶ μὴ πονεῖν ἐκ-
 κῆ καὶ μάτην, τῶν δεόντων πράττοντας οὐδέν. οὔτε γὰρ αὐ-10
 τοὺς Φεράς δυνατὸν παραστήσασθαι τειχομαχίᾳ· ἢ τε ἔνδον
 ἅμα στρατηγοῖς πολιορκουμένη στρατιὰ οὐδ' ἂν αὐτοὶ ἀρηγ-
 θεῖεν τὸ μὴ οὐκ ἐκ παρατάξεως τολμησαί ἂν ποτε εἰς χεῖρας
 αὐτοῖς ἵεναι. καίτοι γὰρ εἶποι τις ἂν, ὡς οὐ χρὴ πιατεύειν
 τοῖς τῶν πολεμίων λόγοις ἀεὶ τἀναντία λεγόντων ὧν διανο-15
 οῦνται πράττειν· ἐγὼ δὲ ἐκ τῶν πραγμάτων αὐτῶν, ἀλλ' οὐκ
 ἔξ ὧν ἐκείνοι λέγουσι, στοχάζομαι πολιορκεῖσθαι μᾶλλον ἢ
 Βμάχεσθαι ἡμῖν αἰρουμένους. ὅτε τοίνυν οὔτε βία ἔλειν αὐ-
 τοὺς ἐγχωρεῖ τειχήρεις ὄντας, οὔτε μηχανῇ τινι καὶ στρατη-
 γία τῶν τειχῶν ἀποστήσαντας ἀναγκάσαι μάχεσθαι ἡμῖν, οὐκ²⁰
 ἀναγκαῖον ἐνταῦθα τὸν τε χρόνον παραναλίσκειν ἐν ᾧ τῶν
 δεόντων ἐξεῖσται τι πράξει, καὶ τὴν στρατιάν ἀνονήθως κατα-
 τείνειν πόνους. ἀλλ' ἀπαγαγόντας ἐντεῦθεν, ὅπου τῶν ἐπιτη-
 δείων τὴν ἀποκομιδὴν ἔξουσι ῥαδίαν στρατοπεδεύσαι· εἰθ'
 ἐξῆς ἂ δοκεῖ λυσιτελεῖν ἐκ τῶν παρόντων πράττειν. τοιαῦτα²⁵
 τοῦ μεγάλου δομεστίκου βουλευσαμένου, ὅ, τε βασιλεὺς τὴν
 4. δὲ correxi pro τε.

exsequi: et in posterum quaecunque res tempusque suaserint trans-
 acturos. Licitum esse ipsi facere quae velit quaeque sibi fructuosa
 putaverit. Haec duces imperatoris senioris responderunt. Quibus e
 Lucà perceptis, iunior proceres suos coëgit omnes, et quid agendum
 in consultatione posuit. Magni domestici consilium fuit, receden-
 dum et cum nullum operae pretium consequerentur, non esse teme-
 re frustra laborandum: neque enim Pheras expugnatos, et obses-
 sos milites cum ducibus nec ipsos inficiaturos, nunquam se directa
 acie nobiscum ausuros congregi. At enim, obiciet quispiam, non
 est habenda fides verbis hostium, qui semper iis contraria loquun-
 tur, quae facere machinantur. Ego vero ex re ipsa, non ex verbis
 eorum coniecturam capio, illos obsideri malle, quam acquo se campo
 credere. Igitur quando neque vi capi possunt, intra muros deliten-
 tes, neque ulla machina aut strategemate ab iis divelli et ad proe-
 lium cogi, nihil necesse est, tempus bonis rebus efficiendis commo-
 dum hic male perdere exercitumque infrugiferis defatigare molestis:

βουλὴν ἐπήνει καὶ οἱ ἐν τέλει συνεπεψηφίζοντο πάντες. καὶ Α. C. 1328 ἀναστρέψαντες ἐκεῖθεν, ἐστρατοπεδεύσαντο πάλιν ἐν Ζίχνα C ἐν ἡμέραις δυσίν.

γγ'. Ἐν τούτοις δὲ τῶν πραγμάτων ὄντων, ἦκεν ἐκ Θεσσαλονίκης ὡς βασιλέα ὁ Φιλομμάτης ὑπὸ τῶν ἐκεῖ τὰ βασιλέως τοῦ νέου πρατιόντων πεμφθεῖς, τὰ τε ἄλλα ἀπαγγέλλων ὡς ἔχει καλῶς, καὶ ὡς, εἰ νῦν ἀφίκοιτο, σὺν οὐδενὶ παραλη- V. 132 ψόμενος πόνῳ τὴν πόλιν. ἐπεὶ δὲ ἐπύθετο ὁ βασιλεὺς, τὰ τε D ἀχθοφώρα τῶν ζώων καὶ τὰς ἀποσκευὰς καὶ στρατιωτῶν ὅσοι 10μη εὐπόρουσιν ἵππων εὐρώστων καὶ τὰ πολέμια ἀγαθῶν καταλέλοιπεν ἀπολεξάμενος ἐν Ζίχνα ἅμα Τζαμπλάκωνι τῷ μεγάλῳ παπῖα καὶ τισιν ἑτέροις ὀλίγοις· αὐτὸς δ' ἅμα δομεστικῶ τῷ μεγάλῳ καὶ τοῖς λοιποῖς ἡγεμόσι τὴν ἀπολεχθεῖσαν στρατιάν παραλαβῶν, ἔδοξεν ἐπὶ Δράμαν ὡς πολιορκή- 15σων ἀπιέναι. ἐπεὶ δὲ ἐπεγένετο ἡ νύξ, ἀναστρέψας ἀφ' ἧς ἐπορεύετο ὁδοῦ, ἤλαυνεν ἐπὶ Θεσσαλονίκην διὰ Στρυμόνος. καὶ διαβὰς τὸν ποταμὸν, κατὰ τὸ Μαρμαρίον προσαγορευόμενον Μικρὸν ἐκέλευσε τὴν στρατιάν τυχεῖν ἀναπαύλης καταβά- 20αυτῆς ὁδοῦ, καὶ τὴν τε ἐπιούσαν καὶ τὴν νύκτα τὴν μετ' P. 165 αὐτὴν ὀδεύσαντες, ἅμα ἔφ' κατὰ τὴν τρίτην ἦσαν ἐν Χορταίτου. τῇ προτεραίᾳ δὲ αὐτῆς φήμη τις διὰ Θεσσαλονίκης διήκει, ὡς βασιλεὺς ὁ νέος τότε Ζίχνα εἶλε προσχωρῆσαν, καὶ εἰς Φεράς ἐλθὼν, τὴν ἐκ τῆς ἐσπέρας στρατιάν ἅμα Τριβα-

24. ἐσπέρας ED. P. pro ἐσπέραν.

sed hinc eo abducere, ubi victus commoditas: tum deinde, quae pro tempore utilia videbuntur, ea conficere. Laudat consilium imperator et nobilitas consentit. Inde Zichnam duobus diebus redeunt.

53. In hoc statu res erant, cum Thessalonica adest Philommates, allegatu eorum, qui illic partes imperatoris tuebantur. Is et alia bono esse loco et, si modo veniret, urbem nullo labore occupaturum nuntiabat. Itaque dossuaria iumenta et impedimenta cum militibus, quibus non essent equi valentes et bellatores, secernit et Zichnae cum Zamplacone magno pappia aliisque praeterea paucis relinquit; ipse cum magno domestico et ducibus reliquis selectoque milite Dramam eius obsidendae visus est proficisci. Sed nocte ipsa viam relegens, per Strymonem Thessalonicam petiit, transitoque flumine, iuxta Marmarium (oppidi nomen est) exercitui ab equis descendere paulumque requiescere praecepit. Ubi requieverunt, rursus coepto instantes itineri, sequentique die ac nocte pergentes, tertia luce diluculo Chortaeti fuerunt. Pridie autem rumor per Thessalonicam distulerat, imperatorem iuniorem et Zichnam se dedentem recepisse, et Pheras cum adventasset, occidentales copias, cum Tri-

A. C. 1329 **λοῖς τοῖς συμμάχοις ἐγκατέκλεισεν ἐντὸς τειχῶν, μηδὲ ἀποφθαλιμησάι δυνηθέντας· ἀναξεύξας δὲ πάλιν εἰς Ζίχνα, τὸν τε παρακοιμώμενον Ἀπόκαυχον καὶ Ἀλέξιον τὸν Παλαιολόγον πέπομφεν ἐνταῦθα, πρόφρασιν μὲν, ὡς πρὸς τὸν ἐπιτροβπεύοντα Θεσσαλονίκης μέγαν στρατοπεδάρχην τὸν Χοῦμνονδ καὶ τὸν μητροπολίτην διαπρεσβευσομένους· τῇ δ' ἀληθείᾳ, τοῖς τὰ αὐτῶν πράττουσι κρύφα διαλεξομένους καὶ ἅμα κατασκοπεύουστας, εἰ Θεσσαλονίκην ὑπαγαγέσθαι δυνατόν. παρὰ μὲν οὖν τῆς φήμης τοιαῦτα διεθρულλέτο· πολλὰ δὲ ἀνερευνήσας ὁ Χοῦμνος ὥστε τὸν ἀπαγγειλαντα τὰ τοιαῦτα ἐξευ-10 ρεῖν, οὐκ ἠδυνήθη. ὅμως δὲ ἐδόκει λυσιτελεῖν αὐτῷ τε καὶ μητροπολίτῃ, εἰς τὴν ὑστεραίαν εἰς Χορταίτου τὸν μητροπολίτην ἐλθόντα, τὸν τε Παλαιολόγον Ἀλέξιον καὶ τὸν παρακοιμώμενον τὸν Ἀπόκαυχον, εἶγε ἀληθῆ τὰ περὶ αὐτῶν διε- C θρულλήθέντα εἶη, ὡς βασιλέα ἀναστρέφειν κελύειν, ὡς οὐδὲ 15 συγχωρηθησομένης αὐτοῖς τῆς εἰς Θεσσαλονίκην εἰσόδου. εἰ δ' ἀπειθοῖεν καὶ βιάζοντο τὴν ἄφιξιν, προαναφρονεῖν αὐτοῖς, ὡς εἰρχθήσονται ἐπιβουλεύοντες αὐτοῖς καὶ βουλόμενοι Θεσσαλονίκην ἀποστῆσαι βασιλέως. τοιαῦτα οἱ μὲν περὶ τῶν ἀκουσθέντων ἐβουλεύσαντο πράττειν. ἅμα δὲ ἔφ' εἰς τήνην ἐπιούσαν ὁ μητροπολίτης μὲν κατὰ τὸ σὺνθημα τὴν εἰς Χορταίτου ἦει· ὁ δὲ γε Χοῦμνος ἅμα τοῖς ἄμφ' αὐτὸν τῆς προσαγορευομένης τῶν Ἀσωμάτων πύλης ἐξελθὼν, ὃ, τι ἂν ἀποβαίῃ ἴστατο ἀποσκοπῶν, καὶ ἡ πόλις πᾶσα μετέωρος πρὸς D τὰς φήμας ἦν. τοῖς μέντοι δοκοῦσι τὰ βασιλέως τοῦ νέου 25**

balorum subsidio intra muros conclusisse, quae ne aspectum quidem eius sustinuissent; reversum Zichnam, Apocauchum a cubiculis et Alexium Palaeologum eo misisse, in speciem quidem, ut ad praefectum Thessalonicae Chumnum magnum stratopedarcham et metropolitanum legatos; re ipsa, ut cum suarum partium studiosis clandestinum sererent colloquium simulque specularentur, possetne sub dittonem subiungi civitas. Haec quidem fama disseminabatur; cuius auctorem Chumnus, tametsi multa inquisitione adhibitia, invenire non potuit. Nihilo minus ex re sua et metropolitani futurum censuit, si ille postero die Chortaetum profectus, Alexium Palaeologum et Apocauchum, si verus esset dissipatus rumor, ad imperatorem retrocedere hortaretur: non enim Thessalonicam admissum iri. Si refragantes eo summa vi contenderent, praediceret, tamquam insidiatores et urbem ab imperatore avertere studentes, in carcerem tradendos. Haec illi super auditis facere in animum induxerunt. Die altero, sole recenti, metropolitanus ex condicto viam Chortaetum versus arripuit; Chumnus cum comitatu suo porta, quae Asomaton vocatur, egressus, rerum eventum observabat. Ac tota urbs a fama pendeat. Ceterum iis, qui ab imperatore videbantur esse, indictum

πράττειν προσιήτητο μήτε ὄπλοις μήτε ἵπποις χρῆσθαι, ἀλλ' A.C. 1328
 ἢ οἴκοι διατρίβειν, ἢ πεζῇ καὶ ὄπλων προϊέναι χωρὶς. τότε
 δὲ καὶ αὐτοὶ, ἐπεὶ πανταχόθεν τὰ βασιλέως διεθρουλλεῖτο,
 ἐπὶ τῶν τειχῶν τῆς αὐτῆς πύλης ἀνελθόντες ἀνοπλοὶ τὴν ἐκ-
 5βασιν περιέμενον τῶν πραγμάτων. ὁ μέντοι μητροπολίτης
 ἐπεὶ ἐγγὺς ἐγένετο Χορταίτου, ἀπροσδοκῆτως ἐντυχῶν τῷ
 νέῳ βασιλεῖ, ἐξεπέπληκτό τε καὶ τῆς ἀφίξεως κατεμέμφετο
 τὴν ἀκαιρίαν. προσαγορευόντος δὲ αὐτὸν βασιλέως, αὐτὸς
 πρὸς τὸν ἐκ τοῦ αἰφνιδίου κίνδυνον θορυβηθεὶς, μηδὲ ἀντι-
 10προσειπῶν, ἤλαυνεν ὡς εἶχε τάχους πρὸς τὴν πόλιν, τὴν
 ἔφοδον μηνύσων βασιλέως. εἶπετο δ' αὐτῷ καὶ ὁ βασιλεὺς P.166
 συντονώτερον βαδίζων. οἱ δὲ τὰ αὐτοῦ πράττοντες τοῖς
 τείχεσιν ἐφροσῶτες, ἐπεὶ ἀπὸ τῶν σημαίων ἔγνωσαν βασιλέα V. 133
 προσελαύνειν, ἀναθαρσήσαντες ἐπιτίθενται τοῖς ἔξω τῶν πυ-
 15λῶν, λίθοις βάλλοντες ἀπὸ τῶν τειχῶν· οἱ δὲ, τῶν τε πο-
 λεμίων ἔξωθεν ἐπιόντων, τῶν τε ἔνδοθεν φανερώς ἐκπολεμω-
 θέντων, οὐκ ἔχοντες ὅ,τι χρῆσονται, ἔνδοθ' ἐπιήλθον τῶν
 τειχῶν καὶ ἀπέκλεισαν τὰς πύλας· μὴ δυνάμενοι δὲ ἀντέχειν
 πρὸς τοὺς βάλλοντας ἀπὸ τοῦ τείχους, ἐτράπησαν εἰς φυγὴν
 20καὶ τὴν ἀκρόπολιν κατέσχον ἐλθόντες ὡς ἀμυνοῦμενοι ἐκεῖθεν.
 ἤρχε δὲ αὐτῆς Λυζικός Γεώργιος ἐκ Βεβήοιας. οἱ δὲ ἀπὸ Β
 τοῦ τείχους κατελθόντες καὶ τὰς πύλας ἀνοίξαντες, εἰσεδέ-
 ξαντο βασιλέα. ἅμα δὲ καὶ ἡ πόλις πᾶσα προσετίθετο τῷ νέῳ
 βασιλεῖ, καὶ ἠσπάζοντο ἐλθόντες πανδημεῖ. βασιλεὺς δὲ μὴ
 25ἀπὸ. Φερῶν εἰς τὴν ἀκρόπολιν στρατεύματα ἐλθὼν δυσάλωτον

erat, neve armis, neve equis uterentur, sed aut intra parietes se
 continent, aut sine equis ac sine armis in publicum prodirent.
 Qui et ipsi, quandoquidem adventus imperatoris omnium sermoni-
 bus celebrabatur, muris portae iam dictae conscensis, rerum exitum
 inermes expectabant. Metropolitae ut Chortaeto propinquavit, im-
 proviso in imperatorem incidens, obstupuit et intempestivam profes-
 sionem suam incusavit. Salutatus ab imperatore, ipse repentino
 periculo exterritus nihilque respondens, quam celeriter potuit, se
 proripuit, eius ad urbem accessum nuntiaturus. Sequebatur con-
 tentiore gressu imperator: cuius fautores in muris astantes, post-
 quam e vexillis ipsum adequitare didicerunt, sumpta audacia, in
 eos, qui extra portam erant, lapidationem faciebant. Ille hostibus foris
 ingruentibus, et qui intus erant aperte infestis, nescientes quid age-
 rent, intro se recipiunt, portas occludunt. Et quia de muro saxa
 iacentibus resistere nequibant, in fugam conversi, arcem, ut inde
 se defensuri, occupant. Arci Georgius Lyzicus praecerat. Qui in
 moenibus stabant descendere, portas recludere, imperatorem reci-
 pere, et urbs simul universa in eius potestatem abire; populus tur-
 matim ad eum salutandum accurrere. Ille veritus, ne Pheris sum-

A.C. 1328 ἀπεργάσθηται δείσας, στρατιῶν ἀπολεζάμενος ὄσσην ᾗτο ἀρκέσειν πρὸς τὸ ἔργον, τὴν ἀκρόπολιν προσέταξεν ἔξωθεν φρουρεῖν, ὅπως μηδεὶς εἰσέλθοι ἐς αὐτήν. οἱ δὲ ἐν Φεραῖς ὄτι εἰς Θεσσαλονίκην ἔρχεται πνθόμενοι ὁ βασιλεὺς, δείσαντες, ὅπερ ἐγένετο, μὴ αὐτῷ προσχωρήσῃ, τριακοσίους ἔπεμψαν λο-5
 C γάδας, ὥστε τὴν τε ἀκρόπολιν κατασχεῖν καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει θάρσος παρασχεῖν ἀντιστῆναι βασιλεῖ. συμβαλόντες δὲ αὐτοῖς οἱ παρὰ βασιλέως προστεταγμένοι τὴν ἀκρόπολιν φρουρεῖν, ἐτρέψαντο κατὰ κράτος, καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτειναν αὐτῶν, τοὺς δὲ εἶλον ζῶντας. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ τὰ πρὸς φυλακῆν 10
 τῆς ἀκροπόλεως ἐξηρτύσατο, ἤκεν εἰς τὴν ἄγλιαν σορὸν Δημητρίου τοῦ μάρτυρος καὶ μυροβλύτου, ἅμα μὲν προσκνήσων αὐτόν, (ἦν γὰρ ἐξ ἡλικιάς πρώτης τιμῆν αὐτῷ καὶ πίστιν πλείω ἢ κατὰ τοὺς ἄλλους μάρτυρας παρέχων καὶ ὡσπερ ἐρα-
 D στῆς αὐτοῦ ὦν,) ἅμα δὲ καὶ τῆς παρούσης ἔνεκα εὐτυχίας 15
 ἀμειψόμενος εὐχαριστίαις, προσκνήσας δὲ καὶ εὐχαριστήσας, ἐπεὶ καὶ τὸν πόδα ἐκ τῆς πρὸς Πέρσας μάχης τραυματισθεὶς, (ἐν τέσσαρσι καὶ δέκα μῆσι θεραπευθῆναι οὐκ ἠδυνήθη, πολλὰ τῶν λατρῶν πραγματευσαμένων, ἀλλὰ σφακελλίζων αἰεὶ οὐ φόρητὰς παρεῖχε τὰς ὀδύνας,) τὸ ὑπόδημα λυ-20
 σας, τῷ μύρω χρίειν ἔμελλε τοῦ ἁγίου, ἐνθυμηθεὶς, ὡς ἂ μὴ δύναίτο ἀνθρωπίνῃ τέχνῃ καὶ σπουδῇ, ταῦτα θεὸς τοῖς ἁγίοις μάρτυσι δύνασθαι παρέσχεν. ἐπεὶ δὲ τὸν τε πόδα

19. σφακελλίζων ED. P. pro σφακελλίζων.

missa, in arcem manus eius expugnationem remoraretur, copiam quantam sufficere arbitrabatur delegit eamque foris, ne cui introitus daretur, custodiri mandavit. Qui Pheris manebant, cognito, imperatorem Thessalonicam pergere, timentes, id quod accidit, ne se illi dederet, trecentorum virum delecta corpora mittunt, qui et arcem teneant et civibus in urbe ad resistendum imperatori animos faciant. Quos qui ad arcis aditus servandos selecti erant, collato pede, vi et virtute in fugam compulerunt; et alios quidem occiderunt, alios vivos ceperunt. Constitutis quae ad arcis custodiam pertinebant, imperator ad sanctum Demetrii martyris et myroblytae, id est, unguentum scaturientis, conditorium processit, simul ut precibus eum veneraretur, quippe quem a puero prae aliis martyribus honorabat, et plus in eo spei reponebat, quam in ceteris, impenseque illum diligebat; simul ut eidem gratias de oblata felicitate rependeret. Peracto utroque, quoniam etiam pedem in conflictu cum Persis vulneratus, quatuordecim mensibus curari non poterat, multa medicis auxilia frustra experientibus, sed eo paulatim tabescente, doloribus intolerandis cruciabatur; soluto calceo, sancti unguento illum parabat perlinere, ita secum volvens, quae ars humana et studium nequirent, ea Deum sanctis martyribus posse concedere. Ablatis fasciis

ἀπεγύμνου καὶ τὰς ὀδύνας, αἷς ἐδεσμεῖτο, περιήρει, ὃ τῆς A.C. 1328 πολλῆς τοῦ Θεοῦ περὶ τοὺς μάρτυρας φιλοτιμίας! ὁ μὲν μὲν τὸς ἔξω εὖρητο ἐξῆμιμένους, ὕγιής δὲ ὁ πούς ἐς τοσοῦτον, P. 167 ὡς μηδὲ ἴχνος οὐλῆς ἢ τραύματος ὑποφαίνειν, ἀλλ' ἀγνο-
 5εῖσθαι εἴ ποτε καὶ ἐτρώθη. ὅπερ ἰδὼν ὁ βασιλεὺς μᾶλλον τε ἦσθη διὰ τοῦτο, ἢ ὅτι Θεσσαλονικίην ὑπεποιήσατο ἑαυτῷ, καὶ θερμότερας τούτου ἔνεκα καὶ πλείους τὰς εὐχαριστίας ἀπεδίδου. καὶ ἡ πόλις δὲ πᾶσα τὴν εἰς τὸν βασιλέα πυθόμε-
 10νοὶ θαναματοργίαν, πολλοὺς ὕμνους εἰς τε θεὸν ἦδον καὶ Δημήτριον τὸν ἐκεῖνου θεραπευτὴν. ἐκεῖθεν δὲ ἐξελθὼν ὁ βα-
 σιλεὺς, κλινοῦσης ἦδη τῆς ἡμέρας, εἰς τὰ βασιλεία ἠύλιστο τὴν νύκτα ἐλθὼν. ἅμα δὲ ἔω· εἰς τὴν ὑστεραίαν αὐτὸς τε ὀπλισάμενος καὶ ἡ στρατιὰ, καὶ τοῦ Θεσσαλονικέων δῆμον B
 15εἰ μὴ προσχωροῖεν ἔκοντι οἱ κατασχόντες, βιάσαιντο τοὺς ὄπλοις. πρῶτα μὲν οὖν πέμψας ὁ βασιλεὺς, προσηγόρευε τε τοὺς ἔνδον καὶ προῦκαλεῖτο αὐτοὺς ἄμαχεῖ τὴν ἀκρόπολιν V. 134
 παραδιδόναι, ἀμνηστίαν τε παρέχων καὶ ἐπαγγελόμενος ποι-
 ἡσειν εὖ. ὡς δ' οὐκ ἐσήκουον, ἀλλὰ ἐσκληρύνοντο, καταστάν-
 20τες εἰτειχομάχουν. καὶ μέχρι μὲν τριῶν ἢ τεττάρων ὥρων καὶ αὐτοὶ ἠμύνοντο καρτερώς ἀπὸ τῶν τειχῶν· ἔπειτα οἱ τε τὴν ἀκρόπολιν κατοικοῦντες καὶ ὅσοι τῶν Θεσσαλονικέων ἦσαν μὴ πάνυ προσκείμενοι τῷ πρεσβυτέρῳ βασιλεῖ, διεστasiaσάν C.
 τε ταῖς γνώμαις πρὸς τοὺς ἄλλους, καὶ ἀνακοχὴν αἰτήσαν-

3. ἐξῆμιμένους cortexi, cum antea ἐξῆμιμένος legeretur.

nudatoque pede, linamentum illud carptum, quod vulneribus indi-
 tur (o magnam Dei ad martyres suos honorandos curam et providen-
 tiam!) extra vulnus apparuit: pes autem adeo sanus, ut nec vulne-
 ris, nec cicatricis ullum restaret vestigium, et vulneratusne aliquando
 fuisset ignoraretur. Hoc viso miraculo, magis quam de acquisita
 Thessalonica exsultavit imperator, ferventioresque et maiores ob hoc
 beneficium gratias egit; ac tota civitas, intellecto in eum edito tam
 admirabili opere, multas Deo et Demetrio, a quo curatus fuerat, lau-
 des decantavit. Inde egressus, inclinante iam in noctem die, in re-
 gia somno se dedit. Ubi diluxit, ipse et milites armis induti, comi-
 tante etiam alacriter in armis Thessalonicensi populo, ad arcem
 prodierunt; ut, nisi sponte eam traderent qui retinebant, vi eo adi-
 gerentur. Primum igitur imperator eos salutatum et ad arcem sine
 caede et sanguine dedendam invitatum mittit, oblivionem offensi-
 onum et beneficentiam pollicitus. Ubi obdurantes oratorem dimi-
 serant, quibus datum negotium, ad horas tres aut quatuor muros,
 adversariis intus viriliter se defendentibus, oppugnarunt. Post tum
 arcis ipsius incolae, tum quotquot e Thessalonicensibus seniori im-

- A. C. 1328τες πρὸς βασιλέως τοῦ πολέμου, εἰς λόγους κατέστησαν τοῖς συμπολιορκομένοις. καὶ Λυζικῶ μὲν τῷ τῆς ἀκροπόλεως ἀρχοντι οὐκ ἔφασαν περὶ τῆς σφετέρας πατρίδος βουλευεῖν συχωρήσειν, ἑτέρας ὄντα πόλεως πολίτην, ὃν, βασιλεὺς προσχωρησάσης Βεβροχίας, οἱ συγγενεῖς, ἂν τι καὶ προσκρούσῃ, 5 ἔξαιτήσονται τοῖς δ' ἄλλοις οὐ δίκαιον εἶναι ἔλεγον οὐδὲ λυσίτελές, τῆς ἄλλης ἀπάσης πόλεως προσχωρησάσης βασιλεῖ, αὐτοὺς ἀντίστασθαι καὶ πολεμεῖν. οὔτε γὰρ δυνήσονται εαυτοὺς τε καὶ τὴν ἄκραν περιᾶσαι μόνου ἐναπειλημμένοι, τῶν τε ἐκ Φερῶν κατὰ συμμαχίαν ἀφικνούντων ἡττημένων, 10 καὶ οὐκ ἂν ἐτέρων τολμησόντων ἐλθεῖν. „ἦ τε βασιλέως στρατιὰ πολλή τε καὶ ἀξιόμαχος, καὶ προσέτι πᾶσα ἡ πόλις πανδημει προσκαθήμενοι ἐκπολιορκήσουσιν ἡμᾶς. εἰ δὲ καὶ ἀντισχέλι δυνησόμεθα πρὸς ὀλίγον, ἀμφοτέρωθεν ζημιωσόμεθα. ἂν τε γὰρ νικῶμεν, φίλους καὶ τοὺς οἰκειοτάτους ἀποκτενοῦμεν, ἂν τε ἡττώμεθα, ἀνάγκη ἀποθνήσκειν. ἢ δὲ ἅπαντα οὐ πρὸς ἡμῶν. εἰ μὲν οὖν καὶ ὑμεῖν ταῦτα συνδοκεῖ· εἰ δ' οὖν, ἀλλ' ἡμεῖς γε ἡμᾶς τε αὐτοὺς καὶ τὴν ἀκρόπολιν ἐγχειρίσομεν βασιλεῖ.” οἱ μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπον Λυζικός δὲ καὶ ὅσοι ἦσαν .
- P. 168 τῷ πρεσβυτέρῳ προσκείμενοι βασιλεῖ, οὐκ ἔχοντες ὅ,τι δράσαι 20 ἐν, ἅμα τοῖς ἄλλοις ἀμνηστίαν αἰτήσαντες εἰ τι προσκεκρούκασι πρὸς βασιλέα, καὶ τυχόντες, παρέδωσαν τὴν ἀκρόπολιν.
- B γδ'. Καὶ παρελθὼν ὁ βασιλεὺς, καὶ ὅσοι ἦσαν τῶν τὰ

peratori parum bene volebant, sententiis et animis ab aliis per seditionem discrepantes et inducias a iuniorē imperatore poscentes, illos alios una secum obsessos allocuti sunt. Et Lyzico quidem arcis praefecto, ut de patria ipsorum statueret, non se permissuros aiebant, cum esset civis alterius civitatis, Berrhoeae nimirum, qua ad imperatorem adiuncta, putabant, si quid ille offendisset, cognatos eius poenam deprecaturus. Alteri factioni dicebant, nec iustum esse, nec utile, cum reliqua urbs omnis in fidem imperatoris concessisset, ipsos obniti et belligerare. Non enim cum simus interclusi, soli et nos et arcem servare possumus; et qui Pheris auxilio venerunt victi sunt, et alii venire non audebunt. Copiae imperatoris magnae et bellicosae, praeterea totus populus assidebunt et expugnabunt nos. Atque ut aliquamdiu resistamus, utrinque tamen plectemur. Sive enim vincamus, amicos et propinquissimos interimemus, sive vincamur, moriendum erit necessario; quae omnia a nobis aliena sunt. Si itaque et vobis probatur, ita faciamus; sin minus, at certe nos cum arce nosmet in manus imperatoris dedemus. Hactenus illi. Lyzicus autem et qui a seniore faciebant, consilii inopes, una cum aliis impunitate petita, si quid imperatorem offendissent, et ea adepta, arcem tradiderunt.

54. Ingressus imperator, adscriptisque ad suos quotquot avo

τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως πρατόντων παραλαβῶν, ἐξῆλθεν A. C. 1328
 εὐθύς. καὶ εἰς βασιλεία ἐλθὼν, ἐβουλευέτο μετὰ τῶν ἐν τέλει,
 τῶν τε ἀφιγμένων σὺν αὐτῷ καὶ οἱ ἦσαν ἐν Θεσσαλονικῇ,
 ὑποὶ χρῆ τραπεύσαι, ἐπειδὴ τὰ πράγματα ἠνάγκαζον μὴ ἡρε-
 σμεῖν. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι πάντες εἰς Βεῤῥόϊαν ἐβουλευόντο ἐλ-
 θεῖν, ὁ μέγας δὲ δομέστικος Βεῤῥόϊαν μὲν ἔλεγεν ἔῃν, εἰς
 Ἐδεσσαν δὲ ἐλθεῖν, κάκειθεν εἰς Καστορίαν. προσετίθει δὲ καὶ
 τὰς αἰτίας, λέγων, ὡς „δ, τε δεσπότης Δημήτριος καὶ ἑπαρ-
 χος ὁ Μονομάχος καὶ ὁ Ῥαοὺλ Ἰσαάκιος τὰς γυναῖκας καὶ
 10 παῖδας ἔχοντες ἐν Ἐδεσσηνοῖς, εἰκὸς πάσῃ σπουδῇ χρῆσασθαι C
 καὶ μηχανῇ ὥστε κατασχεῖν αὐτὰ, ἅμα μὲν καὶ τῶν γυναικῶν V. 135
 ἕνεκα καὶ τέκνων, ἅμα δ', ὅτι μικρὸν τε ὄν τὸ πόλισμα καὶ
 καρτερόν ἀπὸ τε τειγῶν καὶ τῆς τοῦ τόπου κατασκευῆς, ῥάδι-
 ὄν ἐστὶν εἰς φυλακὴν. κἂν φθάσωσιν αὐτὸ προκατασχεῖν, δια-
 15 φεύξεται μὲν οὐδ' οὕτω τὸ μὴ ἀλῶναι παρ' ἡμῶν, παρέξει δὲ
 πολλὴν τὴν δυσχέρειαν καὶ τὴν τριβὴν καὶ τὸν πόνον ἐν τῷ
 πολιορκεῖσθαι. εἰάν δὲ νῦν παραγενώμεθα ἡμεῖς, οἱ αὐτόθι
 δυνατώτατοι καὶ τοὺς ἄλλους ἄγοντες καὶ φέροντες οἱ ἂν βου-
 λωνται, ἐκ πολλοῦ προσκείμενοι ἑμοί, ἕψτα παραδώσουσι
 20 τὸ πόλισμα ἡμῖν μᾶλλον δὲ καὶ πρὶν ἡμᾶς ἦκειν ἐκεῖ, ἂν βα- D
 σιλέως τε προστάγματα καὶ γράμματα ἐμὰ πρὸς αὐτοὺς ἦξει,
 ἐκ παντὸς τρόπου σπουδάσουσι τὰ κελευόμενα ποιεῖν. κἂν τις
 καὶ τῶν εἰρημένων ἀφίκηται πρὸς αὐτοὺς, οὐκ ἂν εἰσδέξων-
 ται. Καστορίας δὲ καὶ αὐτῆς δχυρωτάτης οὔσης διὰ τὸ παντα-

1. πρατόντων egregie supplevit ED.P., quod excidisse apparet
 ob similitudinem vicini vocabull.

cupiebant, mox abiit et in palatio cum primoribus, quos secum adduxe-
 rat quique Thessalonicae erant, quo potissimum iret consultavit, quan-
 do res cogeret non quiescere. Omnes Berrhoeam eundum suadebant.
 Magnus domesticus Berrhoeam omittendam, Edessam et inde Casto-
 riam iter dirigendum censebat, causis adiunctis, nempe, Demetrium
 despotam et Monomachum praefectum et Raulem Isaacium habere
 Edessae uxores suas cum liberis, esseque consentaneum, ut omni studio
 conatuque adhibito et horum causa eam subigerent; et quia cum sit
 parvum oppidum, natura et operibus firmum, facile contra hostem de-
 fendi posse. Et quamvis eam illi praeoccuparint, ne sic quidem effu-
 gituram, quin ab ipsis recipiatur: multas tamen in eius obsidione
 difficultates ac labores et diu subeundos fore. Si vero nunc adve-
 nerimus, inquit, qui illic sunt, auctoritate principes plebeiosque ac
 tenuiores versant quo lubet, cum iam pridem sint in amicis meis,
 promptissime oppidulum tradent. Immo vero etiam antequam co vene-
 rimus, si imperatoris mandata cum litteris meis acceperint, omni
 ratione iis parere enitentur: et si quis de praedictis ducibus ad eos
 accesserit, eum haud intromittent. Castoriam autem et ipsam, propter

Cantacuzenus.

18

A. C. 1328 *χόθεν περικλύζεσθαι τῇ λίμνῃ, ὃ τοῦ πρωτοβεστιαρίου γαμβρὸς ὁ Ἄγγελος ἄρχει, ὃς ἐμοί τε ἔγγιστα προσήκει κατὰ γένος καὶ πολλὴν ἐμοί τὴν εὐνοίαν καὶ τὴν εὐπείθειαν ὀφείλει, ἐκθρεψαμένη τε αὐτὸν καὶ τὰ πολέμια διδάξαντι· καὶ διὰ τὴν πρὸς ἐμὲ φιλίαν ῥᾶστα πρωτοβεστιαρίον ἂν πρόηταις τὸν κηδεστὴν, καὶ ἡμῖν τὴν πόλιν παραδοίῃ. ταῦτα δὲ ἡμῖν κατασχοῦσιν, αὐτόκλητοι προσχωρήσουσιν οἱ Βεῦροῖώται·*

P. 169 *μοι δὲ, αὐτοὺς καὶ πρὶν ταῦτα εἰς πέρας ἦκειν εἰς τὴν ὑστεραίαν ἢ καὶ τρίτην ἡμέραν ἂν ἐλθεῖν παραδώσοιτας τὴν πόλιν·* τοιαῦτα τοῦ μεγάλου δομεστίκου βουλευσαμένου, ὃ, *τείο βασιλεὺς συνέθετο εὐθύς, καὶ οἱ ἄλλοι συνεπεψηφίζοντο ἐπαινέσαντες τὴν βουλήν, καὶ ἐκεχύρωτο τὴν ἐπὶ Ἐδεσσαν ἰέναι. αὐτίκα τε προστάγματα βασιλέως καὶ τοῦ μεγάλου δομεστίκου γράμματα διὰ ταχυδρόμων ἰππέων πρὸς τὴν Ἐδεσσαν ἐπέμφθησαν καὶ Καστορίαν. καὶ Ἄγγελος μὲν ὁ Καστορίας ἐπίτροπος εὐθύς τὴν πόλιν εἶχε διὰ φρουρᾶς, ὡς βασιλεὺς τῷ νέῳ, βῦταν ἀφίκεται, παραδώσων. οἱ δ' ἐν Ἐδέσῃ δυνατοί, οἳ τὴν Ἄγγελοι Ραδίποροι ἐπικεκλημένοι, τρεῖς ὄντες ἀδελφοί, καὶ ὁ Λάσκαρις, ἐπεὶ τὰ προστάγματα ἐδέξαντο βασιλέως, μηδεμίαν ποιησάμενοι ἀναβολὴν, ἐπεὶ καὶ ὁ δῆμος Ἐδεσσηνῶν τῆς αὐτῶν ἐξήρτητο γνώμης, τὴν τε βασιλίσσαν τὴν Δημητρίον τοῦ δεσπότη γαμετὴν καὶ τὴν ἐπάρχου τοῦ Μονομάχου καὶ τὴν Ραοὺλ περιώρισαν ἐν οἰκίαις, καὶ ἐφύλαττον περιστήσαντες φρουράν. μετὰ μικρὸν δὲ οἱ ἄνδρες αὐτῶν ἐλθόντες, ἐπεὶ εὗρισκον Ἐδεσσηνοὺς τε αὐτῶν ἀφεστηκότας καὶ εἰρχθείσας*

25. *εἰρχθείσας* corr. N. pro *ἤχθείσας* idemque legit Intpr.

lacum, quo cingitur, munitissimam, Angelus protovestiarium gener procurat; qui mihi et cognatione propinquissimus est, et ut educatori ac magistro suo in re bellica gratiam obedientiamque non vulgarem debet: ac propter necessitudinem mutuam protovestiarium quamvis socerum facillime deserens, nobis oppidum dedit. Cum ista obtinuerimus, Berhoeitae ultro se dederunt: quos etiam, priusquam haec peragantur, cras aut perendie urbem suam traditum venturos existimo. Huic consilio subscripsit statim imperator, alique id ipsum laudantes approbarunt. Iamque fixum ac ratum erat Edessam petere, et illico tam ipsius imperatoris mandata, quam magni domestici litterae per citatissimos equites eo et simul Castoriam mittebantur. Atque Angelus quidem Castoriae praefectus mox urbi custodes adhibuit: utpote imperatori adventanti deditionem facturus. Qui Edessae potentia eminebant, Angeli Rhadipori cognominati, fratres trigemini, et Lascaris, acceptis mandatis, citra procrastinationem, quod et populus Edessenus ab eorum nutu auctoritateque pendebat, uxores trium eorum, quos supra nominavimus, ipsarum aedibus circumscripterunt

τὰς γυναῖκας, τραπέμενοι ἔφευγον πρὸς τὸν ἄρχοντα τῶν Ἰρι A. C. 1328
βαλῶν. ὡς γὰρ ἐπύθοντο ἔτι ἐν Φεραῖς ὄντες, ὡς βασιλεὺς
τὴν πρὸς Θεσσαλονικὴν φέρουσαν ἐτρέπη, ἤλπισαν μὲν οὐδ' C
ἐπὶ μικρὸν αὐτῇ τὴν πόλιν προσχωρήσειν, ἀσφαλείας δὲ ἐνε-
5κα τοὺς τριακοσίους ἐπεμψαν ὡς τὴν ἀκρόπολιν καθέζοντας,
ἐπεὶ δὲ ἐπύθοντο ὡς ἢ τε Θεσσαλονικὴ προσεχώρησε βασιλεὶ,
καὶ οἱ τριακόσιοι, οἱ μὲν ἀπέθανον, οἱ δ' ἐξωργήθησαν ὑπὸ
τῶν βασιλικῶν, πᾶσαν ἐλπίδα σωτηρίας ἤδη περιαιρεθέντες,
πρὶν ἔκπνυσι τοῖς πᾶσι γενέσθαι τὰ συμβάντα, τὴν στρατιαν
10 οὖσιν ἦν ἀναλαβόντες, προσχήματι μὲν ἤσαν ὡς ἐπὶ Θεσσαλο-
νικῆν, ὡς οὐπω ἑλωκυῖαν περιποιήσαντες, ἵνα μὴ δοκοῖεν
ἐκλιπόντες Φεράς καὶ τὰς ἄλλας τῆς Μακεδονίας πόλεις φεύ-
γειν τῇ δ' ἀληθείᾳ, ὡς ἕκαστος χωρήσοντες οἱ ἂν αἱ τε γυ- D
ναῖκες καὶ τὰ τέκνα ἦ. ἐπεὶ δὲ ἐξελθόντες ἀπὸ Φεραῶν εἶχοντο
15 δόδου ὅσοι τε ἐκ Θεσσαλονικῆς συνεστρατεύοντο αὐτοῖς, ἐπεὶ
ἐπύθοντο ἑλωκυῖαν, ἀποστάντες αὐτῶν, ἐχώρησαν πρὸς βασι-
λέα· καὶ οἱ Βεῤῥοιωταὶ τὰ ἐν Βοδηνοῖς πυθόμενοι συμβάντα,
ταῦτά τοῖς ἐκ Θεσσαλονικῆς ἐποιοῦν τό, τε συστρατεύομενον V. 136
αὐτοῖς ὑπήκουον Ῥωμαίοις στρατεύμα Μινῶν ἤδη καὶ ἐνεω-
20 τέρησε φανερώς. ἐντυχόντες γὰρ τοῦ πρωτοβεστιαρίου βοσκή-
μασι πολλοῖς, διήρπασαν αὐτὰ, αὐτοῦ παρόντος καὶ προσποιή-
σαν ἑαυτοῖς. ἐπιχειροῦντι δὲ ἀνασώζειν τὰ διαρπασθέντα,

17. ἐν Βοδηνοῖς Intpr. vertit *Edessae*, quippe urbs ista hoc etiam
nomen sortita est; unde et in Graecia Sophiani dicitur *Vodena*,
et in tabulis Georgii Chrysococcae *Bόδενα*. *ED.* P. Vid. Meletii
Geograph. II. p. 472.

et excubiis circumdederunt. Paulo post advenientes mariti, cum Edes-
senos in se insurrexisse suasque mulieres conclusas invenissent,
fugam ad Tribalorum principem fecerunt. Nam cum adhuc Pheris
audissent, imperatorem Thessalonicam iter suscepisse, ne minimum
quidem in timorem venerant, urbem se illi permissuram: ad arcem
tamen tutius retinendam trecentos illos submiserunt. Deinde ubi
Thessalonicam se sub imperatoris potestatem subiecisse et illos tre-
centos partim occisos, partim captos intellexerunt, omni iam spe
salutis deplorata, priusquam evulgarentur quae omnibus contigissent,
copiis quantae erant assumptis, simularunt quidem, se Thessalonicam
ire, quasi nondum captam asserturi, ne, Pheris ceterisque Macedo-
niae urbibus relictis, fugam inire putarentur, sed revera quisque
ubi uxor et liberi erant abituri. Posteaquam Pheris egressi, viam
invaserunt, quotquot Thessalonicenses sub iis militabant, urbem
occupatae rescissent, ab eis ad imperatorem transierunt; idemque
Berrhoeitae, cognitis quae Edessae contigerant, facere non dubita-
runt: et qui sub illis merebant Moesi Romanis subiecti, iam libere
novas res audebant. Nam cum in magnos protovestiarii greges inci-
disent, ipso inspectante, ad usum suum eos abigebant. Qui cum

A.C. 1328 οὐ μόνον οὐκ ἐπέθροντο, ἀλλὰ καὶ τῶν σκευοφόρων αὐτοῦ
 τινα ἀφείλοντο τὸν ἵππον, ἔργῳ διδάσκοντες ὡς εἰ μὴ ἀγα-
 πῆ, χωρήσοντες καὶ κατ' αὐτοῦ. ἢ τε λοιπὴ ἅπασα στρα-
 P. 170 τιά καὶ οἱ ἐκ τῶν ἐσπερίων πόλεων παρόντες δυνατοὶ, τῶν
 βασιλέως πραγμάτων ἤδη φανερῶν γεγενημένων, ἐκλιπόν-5
 τες τοὺς στρατηγούς, πάντες ἦλθον ὡς αὐτόν. δείσας δὲ ὁ
 πρωτοβεστιάριος εἰς Ἀχρίδα ἐλθεῖν, (ἐκεῖ γὰρ ἦν καταθέ-
 μενος τὴν γυναικα καὶ τὰ τέκνα,) ὅτε κατὰ βασιλέως ἅμα
 τῷ στρατεύματι ἐχώρει, ἅμα δεσπότη καὶ τοῖς λοιποῖς, εἰς
 πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ὄντες, ἐχώρησαν πρὸς Κράλην τὸν το
 ἄρχοντα τῶν Τριβαλῶν. Φεραῖοι δὲ, ὅσοι ἦσαν ἐκ Βυζαν-
 τίου δεσπότη καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπόμενοι στρατηγοῖς, ἐπεὶ ἐλεί-
 B. 170 βοντο ἐκεῖ ἀναχωρούντων, πάντα συσχόντες, τὰ ὄντα μὲν δι-
 ἤρπασαν αὐτοῖς, αὐτοὺς δὲ ὑπὸ δεσμοῖς ἤγαγον ὡς βασιλέα.
 βασιλεύς δὲ ἐπεὶ ἐδόδοκτο τὴν ἐπὶ Ἐδεσσαν ἰέναι, ἐξελ-15
 θῶν Θεσσαλονίκης, δευτεροῦς ἦλθεν εἰς αὐτά. οἱ Ἐδεσσηοὶ
 δὲ ἐξελθόντες πανδημει, προσεκύνησάν τε βασιλέα καὶ τὸ πό-
 λισμα παρέδωκαν. τὰ μὲν οὖν ἄλλα ἢ αὐτῷ ἐδόκει διαῖκε ὁ
 βασιλεύς. ὅσα δὲ ἦν ἀντόθι χρήματα δεσπότη καὶ τοῖς ἄλ-
 λοις στρατηγοῖς, ἃ μὲν ἂν ἦ ἴδια ταῖς γυναῖξι, ταῦτ' ἔχειν 20
 προσέταξεν αὐτάς, καὶ μηδένα ἀδικεῖν, ἃ δ' ἂν ἦ τῶν ἀν-
 δρῶν, αὐτῷ μνησθῆναι, ὡς ἂν αὐτὸς διαγνῆῃ περὶ αὐτῶν. αἱ
 μὲν οὖν ἄλλαι τὰ ἴδια μεμνηύκεσαν καὶ τὰ τῶν ἀνδρῶν, βα-
 C. 170 σίλισσα δὲ ἢ τοῦ δεσπότη γαμετῆ, δείσασα μὴ τὰ χρήματα
 ἀφαιρεθεῖν, ὀλίγα μὲν ἐκ τῶν ἐνότων ἐποίησε φανερά, τὰ 25

rapta recuperare contenderet, non modo non cesserunt, sed cuidam prae-
 terea eius caloni equum sarcinarium abstulerunt; facto monentes, nisi
 boni consuleret, se illum quoque invasuros. Reliqua insuper copia,
 quique ex occidentalibus oppidis opulenti et illustres aderant, fortuna
 imperatoris iam conspicua, universi, desertis ducibus, ad eius ratio-
 nes se adiungebant. Protovestiarius formidans Achridem ire, ubi
 uxorem cum prolibus deposuerat, quando exercitum adversus impe-
 ratorem ducebat, item despota ceterique ad Cralem Tribalorum prin-
 cipem discesserunt, numero quinquaginta supra centum. Pheraei
 autem quicumque Byzantio despotam aliosque duces secuti fuerant,
 cum ab aliis ibi abeuntibus desererentur, comprehensis omnibus
 ac despoliatis, ad imperatorem eos in vinculis adduxerunt; qui Thes-
 salonica egressus, postredie, ut decreverat, Edessam venit; cui extra
 portam obviam procedentes incolae eumque adorantes, urbem dedi-
 derunt. Ac cetera quidem qua illi ratione collibitum est, instituit:
 de rebus autem despotae et ducum ceterorum, quae essent uxorum
 propriae, eas illis citra iniuriam dimitti iussit: quae autem virorum,
 ad se referri, ut de iis ipse decerneret. Aliae igitur omnia, regina
 despotae conflixerunt, ne privaretur, pauca de summa indicavit,

πλείω δὲ μοναχῶ τινι παρακατέθετο φυλάττειν. καὶ διέλα- A. C. 1328
θόν γε ἄχρι καιροῦ· ἔπειτα φωραθέντος τοῦ μοναχοῦ μετὰ
χρόνον τινὰ ὑπὸ τῶν ἐπιτροπευόντων ἐν ἐκείνοις τοῖς χωρί-
οις, ἄλλοτε ἄλλα διηρπύσθη. ἐπεὶ δὲ ἀνηρέχθη τῷ βασιλεῖ
ὑπερὶ τῶν χρημάτων, τὰ τε ἴδια καὶ τὰ τῶν ἀνδρῶν προσέ-
ταξεν ὁ βασιλεὺς ἔχειν τὰς γυναῖκας, ὡς ἂν ἔχοιεν καὶ τοῖς
ἀνδράσι χορηγεῖν ἐπὶ τῆς ξένης· αὐτὰς δὲ ἐκ Βοδηρῶν ἀχθῆ-
ναι εἰς Θεσσαλονίκην, κἀκεῖθεν εἰς Διδυμότειχον, ἐν ἐκεῖν
συνδιαγοῖεν τῇ βασιλίδι. καὶ ἐπληροῦτο τὰ κεκελευσμένα.

10 γέ. Εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ ἀπάρας ἐξ Ἐδέσσης, ἦλθεν
εἰς Καστορίαν· καὶ εἰσεδέξατο αὐτὸν ὁ ταύτης ἐπιτροπεύων
Ἄγγελος χαίρων, καὶ παρέδωκε τὴν πόλιν. ἦν γὰρ δὴ καὶ P. 171
πρῶτον τὴν ἄφιξιν προσδεχόμενος αὐτοῦ, ἐξ ὅτου πρὸς αὐ- V. 137
τὸν ἐκ Θεσσαλονίκης προστάγματα τε ἐκείνου καὶ τοῦ μεγά-
λου δομestικού γραμματα ἐπέμφθη, καὶ τὴν πόλιν εἶχεν ἐν
φυλακῇ ἔνεκα αὐτοῦ. μεταξὺ δὲ τὴν πρὸς Καστορίαν ὁδεύων
ὁδόν, τὸν τε Βοσιίλαν τῶν Μυσῶν δεσπότην καὶ Βρυέννιον
τὸν μέγαν δρουγγάριον καὶ Ἐξώτροχον τὸν μέγαν ἑταιρείαρ-
χην ἅμα διαχιλίους ἰππεῦσι στρατιώταις ἀπολεξάμενος, τὴν
25 πρὸς Ἀχρίδα ἐκέλευσεν ἵεναι, εἰ πως δυνήσκειν τὸν πρωτοβε-
στιάριον φθάσαντες παρελθεῖν εἰς αὐτήν. καὶ βαδίσαντας
συντόνωσ, ἐπεὶ προτεραιὰ ἦλθον, εἰσεδέξατο αὐτοὺς οἱ Ἀχρί- B
δῆνοι ἀνοξάντες τὰς πύλας· ἦδη γὰρ ἅπαντα ἀφίσταντο πρὸς
βασιλέα τὸν νέον, καὶ ἀναγκάζοντος μηδενός· πρωτοβεστιά-
25 ριος δὲ ἐπεὶ ὑστέρησε, πυθόμενος ἑαλωκυῖαν τὴν Ἀχρίδα,

4: ἄλλοτε Intrp. legisse videtur: alio.

maiore parte apud monachum quendam deposita. Et latuerunt sane
ad tempus; deinde monacho ab illorum locorum praefectis depre-
henso, alio alia direpta sunt. Ubi vero de rebus illorum imperatori
significatum est, et suas et maritorum res ipsas feminas sibi habere
iussit, ut in viros, locis exteris viventes, quod erogarent ne deesset;
ipsas autem Edessa Thessalonicam, inde Didymotichum abduci, illic
cum imperatrice victuras. Quod quidem ita factum est.

55. Postera luce Edessa excedens, Castoriam inivit, cuius prae-
fectus Angelus cum laetitia illum excipit et urbem tradit. Nam ex
quo Thessalonica eius mandatum cum magni domestici litteris acce-
perat, adventum opperiebatur oppidumque ea gratia custodiebat. Cas-
toriam iter agens, Boesilam Moesorum despotam et Bryennium ma-
gnum drungarium et Exotrochum magnum hetaeriartham cum duobus
selectorum equitum millibus Achridem mittit, si qua possent proto-
vestiarium antevertentes, eam ingredi. Qui contiuenter equitantes,
quia priores venerant, ab Achrideno populo, portis apertis, lutromissi
sunt; iam enim omnes, quamquam nullius coactu, ad funtorem im-

A.C. 1328 τὰς σωζούσας ἐλπίδας ἀπογνούς, ἠτομόλησεν μετὰ τῶν ἄλλων εἰς Κράλην. καὶ ἐπεχείρουν πείθειν αὐτὸν, πόλεμον ἄρᾶσθαι πρὸς βασιλέα, εἴ πως δι' αὐτοῦ δυνηθεῖεν ἀναμαχέσασθαι τὴν ἤτιαν. καὶ πεισθεὶς αὐτοῖς, ἦλθεν ἄχρι μεθορίου τῆς αὐτοῦ καὶ Ῥωμαίων γῆς, στρατὸν ἐπαγόμενος πολὺν. βασι-5
 λεὺς δὲ ἡμέραν μίαν αὐλισάμενος ἐν Καστορίᾳ, ἄρας ἐκέ-
 θεν, ἦλθεν εἰς Ἀχρίδα. καὶ ἐκέλευσε τὴν πρωτοβεστιαρίου
 Cγαμετήν ὅσα ἔχει χρήματα λαβοῦσαν, εἰς Θεσσαλονίκην ἐλ-
 θεῖν, ὡς ἅμα ταῖς ἄλλαις ἀφιζομένην εἰς Λιδυμότειχον. ἡ
 δὲ ὑποπέυσασα, μὴ οὐκ ἀληθῆ τὰ λεγόμενα ἦν, καὶ δείσασα 10
 περὶ τοῖς χρήμασι, τοῖς φίλοις παρακατέθετο φυλάττειν· αὐ-
 τῇ δὲ ἰσχυρίζετο μηδὲν ἔχειν. ἐκείνη μὲν οὖν ὡς εἶχεν ἅμα
 καὶ ἐτέραις γυναιξίν ἤχθη εἰς Θεσσαλονίκην. καὶ μετὰ μι-
 κρὸν εὗρηται αὐτῆς παρὰ τινι κεκρυμμένα κόσμοι τε γυναι-
 κῆτοι καὶ ἕτερ' αἷτα, χρυσίων δισμυρίων ἄξια τιμῆς· ὀλίγα 15
 δὲ ὕστερον ἡμέραις προσελθὼν τις τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ καὶ
 Δάναμνήσας παλαιᾶς τινος εὐεργεσίας, ἦν ὑπ' αὐτοῦ ἦν πε-
 πονθῶς, ἔλεγε δίκαιον εἶναι καὶ αὐτὸν ὅ,τι ἂν δύναιτο ἀν-
 τευποιεῖν, καὶ ἐμήνηεν αὐτῷ, ὡς εἰδείῃ τοῦ πρωτοβεστιαρίου
 χρήματα ὅπου κρύπτετο πολλά. πέμψας δὲ ὁ μέγας δομεστι- 20
 κος τῶν πιστοτάτων οἰκετῶν τινα, ὑφηγομένου τοῦ μεμηνκό-
 τος, τὰ χρήματα ἤχθη πρὸς αὐτὸν ἐν δυοὶ κιβωτίοις, ἐν οἷς
 ἦν ἀγγεῖόν τι ἐκ χαλκοῦ πεποιημένον, δισχιλίους καὶ μυρίουσ
 ἔχον χρυσοῦς, καὶ ζῶναι καὶ ἐκπώματα ἐκ χρυσοῦ πεποιημέ-
 2. Scripsit, ni fallor, ὡς Κράλην. 3. Pro ἀναμαχέσασθαι le-
 gebatur ἀνακαλέσασθαι.

peratorem desciverant. Protovestiarius serius adveniens oppidumque receptum audiens, spe, qua sustentabatur, abiecta, cum reliquis ad Cralem profugit: cui bellum contra imperatorem persuadere instituit, si forte per ipsum sua damna reparare posset. Crales eorum verbis impulsus, ad confinia sua Romanorumque ingentem exercitum adducit. Imperator unum diem Castoriae commoratus, Achridem venit uxoremque protovestiarii cum omni re sua Thessalonicam ire, inde cum ceteris feminis Didymotichum profecturam iussit. Illa suspicata, sibi verba dari, et gazae suae metuens, amicis asservendam concredidit affirmavitque, nullam se habere: atque ita Thessalonicam deducta est. Haud diu post eius mundus et alia nonnulla, vicinis aureorum millibus aestimata, apud nescio quem reperta sunt. Pauci dies abierant, cum quidam ad magnum domesticum adiens, veteris cuiusdam meriti, quod ille in se collocasset, memoriam ei renovavit dixitque acquum videri, ut bene merito beneficium redderet pro viribus: se nosse, ubi protovestiarii magna vis pecuniae lateret. Misso de famulis uno et fidelissimo, indice illo praemonstrante, allatae sunt arculae duae, in quibus vas aeneum et in co

να καὶ ἄργυρος ἄσημος καὶ γυναικεῖοι κόσμοι καὶ ἕτεροῦ ἄττα A.C. 1328
 τετρακισμυρίων ἄξια χρυσίων. τῷ μὲν οὖν τὰ χρήματα με-
 μηνυκῶτι λόγοις τε ὁ μέγας δομέστικος ὠμολόγει χάριτας καὶ
 ἔργους ἐποίει εὐ· βασιλεῖ δὲ προσελθὼν, τὰ τε χρήματα ἐμή-
 5υεν ὡς εὐρηγται, καὶ ἐδήλου καὶ τὸν ἀριθμόν. βασιλέως δὲ
 „οὐκοῦν” εἰπόντος „σὲ τὸν εὐρηκῶτα δίκαιον ἔχειν” „ἀλλ’ οὐ- P.172
 τε πρότερον” εἶπεν αὐτὸς „ἐν τοῖς τοῦ πολέμου καιροῖς οὐτε
 πλείω οὐτ’ ἐλάττω χρήματα ἀφειλόμην τινός, ὥσπερ οἶσθα
 καὶ αὐτός· οὐτε τούτων ἂν ὀφθεῖν ἦττων νῦν.” „ἀλλ’ οὐ-
 10δὲν” ἔφη „θανμαστὸν” ὁ βασιλεὺς „εἰ πολλὰ ὑπ’ αὐτῶν ἀφη-
 ρημένος καὶ μάλιστα πρωτοβεστιαρίου τουτουῖ, ὀλίγα ἄττα ἐκ
 τῶν αὐτοῦ ὠφελήθησθ.” „αὐτὸ μὲν οὖν τοῦτο μᾶλλον” εἶπε
 „θανμαστὸν, εἰ πολλὰ ὑπ’ αὐτῶν καὶ μάλιστα κατὰ τὸν δεύ-
 15τέρον πόλεμον ζημιωθεῖς, καιροῦ παρασχόντος, οὐκ ἠθέλησα
 εἰ μὴ μύνασθαι τοῖς ἴσοις, νυνὶ δὲ ὀλίγων ἔνεκα χρημάτων τό, τε B
 εἷς ἀρχῆς ἦθος διαφθερῶ καὶ ἦττων ἀδίκου λήμματος καὶ κέρ-
 δους ἂν φανῶ· ἀλλὰ μᾶλλον αὐτὰ στρατιώταις καὶ ἄλλοις
 οἷς ἂν ἐθέλης κέλευσον διανεμηθῆναι.” βασιλεὺς μὲν οὖν ἐπεί-
 20θετο εἰπόντι, καὶ τὸν χρυσὸν ὅσος ἦν ἐκέλευσε διανεμηθῆναι V. 138
 20τῇ στρατιᾷ· ὅσα δὲ ἦν ἐπιπλα καὶ τινα ἐκ τῶν σκευῶν τῶν
 εὐπατριδῶν διεδόθη τισὶ, καὶ τὰ λειπόμενα τῷ βασιλικῷ προσ-
 ἤχθη ταμιεῖρ. ὅπῳ δὲ ἡμέραις τῇ Ἀχρίδι ἐνδιατρίψαντα
 βασιλεῖα οἱ τε τὰς Δεαβόλεις νεμόμενοι Ἀλβανοὶ νομάδες καὶ

22. Ἀχρίδι recte ED.P. pro Ἀχρίδα.

aureorum nummum duodena millia et zonae et pocula aurea: arg-
 entum praeterea non signatum et ornamenta muliebria et alia quae-
 dam, quorum omnium pretium ad quadraginta millia ascendebat.
 Indici igitur magnus domesticus et verbis gratias egit et rebus bene-
 fecit. Convento imperatore, de pecunia, quomodo inventa et quam
 grandis esset, narravit. Tum imperator, ergo tu inventor ista tibi
 habeas, ut iustum est. Atqui, inquit domesticus, nec antea belli
 tempore vel multam vel modicam cuiusquam tuli pecuniam, quem-
 admodum tute nosti: nec ab ista modo vinci velim. Haud mirum
 ac novum, subiicit imperator, cum multa alii tibi abstulerint, praeci-
 pue protovestiarium, si vicissim pauca quaedam ex eius rebus ad
 tuam utilitatem redeant. Rursum domesticus: Hoc vero mirum fore,
 si tot praesertim altero bello detrimentis ab illis affectus, quamvis
 oblata occasione, par referre noluisse, nunc pecuniolae causa anti-
 quos mores suos in peius immutaret et iniquo munere ex lucro mi-
 nor appareret; immo enimvero potius militibus et aliis, quibus pla-
 ceret, iuberet distribui. Morem gessit imperator et nummum aureo-
 rum quantum esset in militem dispertiri mandavit: supellex et vasa
 aliquot nobilibus quibusdam donata, reliqua in fiscum imperatoris
 illata, sunt. Quem post octiduum Achridem adoratum venerunt agre-

- Α. C. 1328 οὐ τὰς Κολωνείας, ἔτι δὲ καὶ οἱ Ἀχρίδος ἔγγυς, προσεκνήσαν ἰθὺς καὶ δουλεύειν ἐπηγγείλαντο προθύμως. τοὺς C δὲ πόρῳ κατοικισμένους πρὸς ἐσχατιαὶς τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας γράμματα ἐκάλει βασιλικά πρὸς Θεσσαλονίκην ἔλθειν, ὡς προσκινήσοντας ἐκεῖ· καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον ἦλθον. ὁ μὲν 5 τοι Κράλης ἅμα στρατῷ παντὶ τῷ ὑπ' αὐτὸν ἐν μεθορίαις τῆς αὐτοῦ καὶ Ῥωμαίων ἡγεμονίας ὄν, ὑπὸ μὲν τῶν φρυγῶδων Ῥωμαίων ὁσημέραι παρεκαλεῖτο κατὰ βασιλέως ἔλθειν καὶ μάχην συνάπτειν, ὑπήκουε δὲ οὐδαμῶς, δεδιὼς μὴ οὐ κατὰ γνώμην αὐτῷ τὰ πράγματα χωρήσῃ. περιέμενε δὲ τὸν Χρέ- 10 λην, ὃς ἦν ἐν Φεραῖς, Ῥωμαίους κατὰ τοῦ νέου βασιλέως Δουμμαχῶν, (ἔτι γὰρ ἀπῆν,) παρ' αὐτοῦ περὶ βασιλέως καὶ τῆς ὑπ' αὐτὸν στρατιᾶς βουλόμενος πυθέσθαι, εἰ ἐπιχειρητέα εἴη ἢ μὴ. ἐπεὶ δὲ ὑφίκετο, ἐπυνθάνετο αὐτοῦ ὁ Κράλης, εἰ πρὸς βασιλέα πολεμητέον εἴη· ὁ δὲ συνβούλευεν, εἰρήνην μαῶλλον 5 ἄγειν καὶ μὴ τὸν οὐκ ὄντα πόλεμον ἑαυτῷ καὶ ὑπήκοις ἐπάγειν. βασιλέα γὰρ αὐτὸς ἔλεγεν ἐν Φεραῖς ἐωρακέναι ἄγοντα μὲν στρατὸν οὐ πᾶν πολὺν, τοσοῦτον δὲ τὰ πολέμια ἐξησκημένον καὶ ἵπποις τε καὶ ὄπλοις διακεκοσμημένον ἐκπρεπῶς, ὡς ἔκπληξεν καὶ ἀπὸ μόνης ὄψεως παρέχειν· οὕτω δὲ ἀδουρόβως 20 καὶ εὐτάκτως ἐπόμενον τοῖς ἡγεμόσιν, ὡς δοκεῖν οὐ πολλούς, ἀλλ' ἓνα ὄντα τῶν τε παραγγεμάτων ἀκούειν καὶ σπουδῇ τὰ κελευόμενα ποιεῖν. „ἀνδρίας δὲ τοσοῦτον αὐτοῖς περιέσσι καὶ τόλμης, ὡς, καίτοι τῶν ἀντιτεταγμένων ὄντες ἐλάσσους πολλῷ, P. 173 καὶ ἐπιόντες αὐτοῖς παρὰ πόλιν οἰκίαν στρατοπεδενομένους, 25

ates Albani, quique Deaboles quique Colonias et qui iuxta Achridem habitant, se prompte ei parituros promittentes. Longius autem in ultimis videlicet Romanorum finibus incolentes, litterae imperatoriae Thessalonicam, ibi obsequia sua honorifice delaturos, accersiverunt: qui brevi adfuerunt. Iam vero Crales cum toto agmine suo in confiniis consistens, a fugitivis Romanis quotidie ad proelium cum imperatore committendum sollicitabatur; qui infaustum formidans exitum, nequaquam eos audiebat; Chreles illi in expectatione erat, qui Pheris adversum imperatorem iuniorum Romanis auxilium ferens, nondum redierat. Ex eo de imperatore eiusque exercitu, invadendus esset necne, intelligere cupiebat. Praesentem iam percunctatur, eequid conflegendum putet. Ille pacem potius agendam, nec bellum, quod adhuc nullum sit, sibi suisque accersendum hortatur: imperatorem ipsum Pheris se vidisse, ducentem copias exiguas, verum in arte militari tantopere exercitatas, equisque et armis tam eximie instructas, ut solo aspectu terrorem incuterent. Ad hoc tam sedate et ordinate duces suos sequentes, ut non multos, sed unum dumtaxat esse credas, qui praecepta et audiat et ce-

οὔτε ἔδεισαν οὔτε ἐθρουβήθησαν οὐδαμῶς· ἀλλὰ ἔργος γενό- A. C. 1328
 μνοι Φερῶν ὅσον συναναμίγνυσθαι αὐτοῖς, ἔστησαν ἀνά-
 πλεψ ὄρμῆς διὰ πάσης τῆς ἡμέρας προκαλούμενοι ἐς μάχην.
 ἐπεὶ δὲ οὐδεὶς αὐτοῖς ἀντεπέσχει, μικρὸν ἐκκλίναντες, ἠύλι-
 5 σσαντο τὴν νύκτα, καὶ ἐς τὴν ὑστεριάν πάλιν φραζάμενοι
 ἅμα ἔφ, ὡς ἐς μάχην ἔστησαν παραεταγμένοι, καὶ πέμψαν-
 τες ἡμᾶς προὔκαλοῦντο ἐς τὴν μάχην· ἡμῶν δὲ οὐδὲ ἀντι-
 βλέπειν ὑπομενόντων καὶ φανερῶς τὴν συμπλοκὴν ἀπειπαμέ-
 νων, ἀναστρέψαντες μεθ' ὅσης ἂν εἴποις τῆς εὐταξίας, ἔστρα- B
 10 τοπεδεύσαντο ἐν Ζίχνα. τῇ δὲ οὕτω πανταχόθεν συγκεκρο-
 τημένη στρατιᾷ, καὶ ὑπὸ στρατηγῶς ἀγομένη πολλοὺς τε καὶ
 ἀγαθοῖς, ἀνάγκης χωρὶς οὐκ ἂν συγχωρήσαιμι συμπλέκεσθαι
 ἐγώ. νυνὶ δὲ καὶ τῆς ἑσπερίου στρατιᾶς ἀπάσης, πολλῆς τε
 καὶ αὐτῆς καὶ ἀγαθῆς οὔσης, προσκεχωρηκυίας βασιλεῖ, ἔτι
 15 μᾶλλον ἀπορώτερα τὰ πρὸς τὸν πόλεμον αὐτῶν καθέστηκε.”
 Τοιαῦτα εἰπόντος τοῦ Χρέλη, ὃ, τε Κράλης ἐπέθετο καὶ οἱ
 ἄλλοι ἡγεμόνες τῆς στρατιᾶς, καὶ ἤδη ἀπέσχοιτο ταῖς γνώ-
 μαις τοῦ πρὸς βασιλέα πολεμεῖν· ἔμενον δὲ ὁμως ἐπὶ τῆς
 αὐτῆς στρατοπεδείας. βασιλεὺς δὲ ἐκ τῆς Ἀχρίδος μετὰ ὀγδό- C
 20 ην ἡμέραν ἄρας, ἦλθεν εἰς Πελαγονίαν, τὴν εἰς Καστορίαν
 ἐκλιπῶν ὁδόν, ἅμα μὲν, ἵνα καὶ τὰ ἐκεῖ περιποιήσῃται πολί-
 χνια καὶ τὴν ἄλλην γῶραν, ἅμα δ', ἐπεὶ καὶ τὸν Κράλην ἐν
 ὄρτοις πύθοιτο τῆς σφετέρας ἀρχῆς εἶναι, ἵνα μὴ δοκοίη φθ-

litterer conficiat: tantum .antem fortitudine et audacia excellere, ut
 quamvis numero adversariis multo inferiores, eos ad urbem ipso-
 rum nulla penitus consternatione aut formidine sequerentur, et
 prope Pheras, quo acie cum illis dimicarent, diem totum sub signis
 starent, pleni Martio spiritu hostem ad certamen provocantes. Quos
 contra cum efferre pedem auderet nemo, declinasse paululum et in
 campis pernoctasse. Postridie, orto sole, rursus armatos et dispo-
 sitos, ad congregiendum hostes per internuntium elicere voluisse.
 Qui cum eorum ne vultum quidem ferrent pugnamque praecise de-
 trectarent, quanto dici potest ordine et modestia Zichnam repetivisse.
 Itaque cum exercitu sic omnimodis instructo ac duces habente com-
 plures atque egregios, sine necessitate, ut depugnaretur, nunquam se
 auctorem futurum. Adde, quod occidentales copiae ipsae quoque
 nec parvae et non instrenuae, cum imperatoris agmen adauxerint, ut
 ipsi ab hoc bello abhorre ac refugere magis debeant, effecerint.
 Haec oratio Crali ceterisque ducibus fidem fecit. Et quamquam belli
 gerendi voluntatem deponerent, in iisdem castris nihilo minus per-
 manebant. Imperator Achride post diem octavum discedens, relicta
 Castoria, in Pelagoniam venit: et ut oppida illa ceteramque regionem
 reciperet, et ut ne, quia Cralem in finibus imperii sui castrame-
 tari acciperat, eius timore iter illud devitasse videretur. Romani

- A.C. 1328 βφ τῷ πρὸς αὐτὸν ἀποσχέσθαι τῆς ὁδοῦ. οἱ μέντοι Ῥωμαί-
 V. 139 ων φυγάδες ὡς ἐπύθοντο διὰ Πελαγονίας ἰέναι βασιλέα, τῷ
 Κράλῃ προσιόντες, ἠνάγκαζον συμπλέεσθαι βασιλεῖ, ἤδη οὐ
 πολὺ ἀπέχοντι αὐτῶν. ὁ Κράλης δὲ ἀπεκρίνατο, μήτε νῦν μή-
 τε εἰσαῦθις ἐκὼν πολεμήσειν βασιλεῖ, ἐὰν μὴ αὐτὸς ἐπὶ αὐ-
 5 τοῖς δὲ τὴν δυνατὴν βοήθειαν εἰσηγησέσθαι, δυοκαίδεκα τά-
 γματα ἅμα στρατηγούς παρασχόμενος ἐν Φεραῖς αὐτοῖς ἐπι-
 κουρεῖν. γυνὶ δὲ αὐτῷ καὶ τούτου ἕνεκα μεταμέλειν, ὅτι
 πρὸς οὐδὲν ἡδικηκότα πόλεμον ἤρατο ἐξ αἰτίας οὐδεμιάς. βα-
 σιλέας δὲ Ῥωμαίων πρὸς ἀλλήλους διαφερομένους, αὐτοὺς ἀνι-
 10 εἰδέναι, ὅπως τε πολεμήσουσιν ἀλλήλοις καὶ καθότι ζυμβή-
 σονται, ἐμὲ δὲ μηδὲν ὑπ' οὐδενὸς ἡδικημένον, οὐδ' αὐτὸν
 πολεμήσειν οὐδενὶ, ἕως ἂν μὴ ἀδικῶμαι. οἱ μὲν οὖν τοιαύ-
 τῃς τυχόντες τῆς ὑπολογίας, καὶ τῆς μόνῃς ὑπολειπομένης ἐλ-
 πίδος σβεννυμένης, ἐθορυβοῦντο σφοδρῶς. οὐ μὴν ἀπέσχοντο 15
 τοῦ μὴ σφόδρα μετὰ σπουδῆς πολλῆς πρὸς τὸν κατὰ βασι-
 λέως πόλεμον τὸν Κράλῃν ἐξορμαῖν. πείθειν δὲ ἐπιχειροῦσι
 P. 174 καὶ δεομένοις μὴ εἶν αὐτοὺς ἀτιμωρήτους, ἐπεὶ καὶ τῶν
 Τριβαλῶν παρήσαν οἱ ἐν τέλει, „οὐ δέον,” εἶπον „ὃ οὔτοι,
 αὐτοὺς τε εἰκῆ καὶ μάτην κατατρίβεσθαι ἐπιχειροῦντας 20
 ἀννηντίοις, καὶ ἡμῶς ὑποκναίειν ἢ μὴ προσήκει δεομένους.
 πρότερον γὰρ ἐχρήν, τοῦ πρὸς βασιλέας τοὺς ὑμῶν δεσπό-
 τας πολέμου κινουμένου, αὐτοὺς πᾶσαν πρόφασιν σκανδάλου
 περιαιρεῖν καὶ τὴν εἰρήνην ἐκ παντὸς τρόπου ἑαυτοῖς τε καὶ
 τοῖς ἄλλοις ἐκπορίζειν, εἰδύτας, ὡς τοῦτο αὐτὸ βασιλεῦ-25

fugitivi, ut imperatorem Pelagoniam pergere compererunt, Crale con-
 vento, eum ad conflictum cum illo iam vicino acuebant. Respondit
 Crales, nisi ille se adoriatur, neque nunc, neque posthac cum eo
 depugnaturum. Ispis quanta potuerit auxilia, duodecim cohortes
 cum tribunis Pheras misisse. Nunc se id etiam idcirco factum nolle,
 quod cum armis offendendum susceperit, a quo ipse nullam senserit
 iniuriam. Romanorum imperatores inter se discordes, scituros utique
 per se, quomodo bellum mutuo gerant et quatenus consentiant; se a
 neutro laesum, donec iniuste laedatur, neutrum armis persecuturum.
 Romani hoc responso spe, quae sola supererat, cadente, valde quid-
 em verturbari, nec tamen desinere, multa et acri contentione urgere
 atque impellere principem obstatarique, ne inulti reliquerentur.
 Quibus Tribali proceres tum praesentes: Heus, inquietum, quid opus
 est et vos frustra ac temere defatigari, quae fieri nequeunt attentantes,
 et nos obtundere, quae praestari fas non est, obsecrantes? Bello
 iuter imperatores, dominos vestros, excitato, vos omnem offensionis
 occasionem tollere pacemque vobis et aliis omni ratione conciliare
 oportebat, scientes, id ipsum et imperatoribus et vobis et communi

σί τε καὶ ὑμῖν καὶ τῷ κοινῷ λυσιτελεῖ Ῥωμαίων. ὑμεῖς Δ. C. 1328
 δὲ τούναντιον ἅπαν αὐτοὶ τε ἐφαίνεσθε ποιοῦντες καὶ τοῖς
 ἄλλοις παραινοῦντες. τὰς γὰρ πόλεις ἀπάσας περιῶντες, τοὺς
 μὲν τῷ πρεσβυτέρῳ βασιλεῖ τὸν πρὸς βασιλέα τὸν νέον πό- B
 5λεμον συναιρουμένους ἐπηγεῖτέ τε καὶ ἐπηγγέλλεσθε θανατάσι
 ἅπαντα, τοὺς δὲ τὴν εἰρήνην ἄγειν αἰρουμένους καὶ τοὺς ἄλλους
 πείθοντας, ὡς τὰ τοῦ νέου βασιλέως πράττοντας ἐπίσης ἐχρή-
 σθε πολεμίοις, καὶ τὸν πόλεμον ἐγείρειν ἐσπουδάξετε τρόπον
 παντί. ἃ οὖν ἐσπουδάξετε τότε, στέργουτ' ἂν παρόντα νῦν δι-
 10καίως. ἡμεῖς δὲ Κράλη τῷ ἡμετέρῳ παραγγέλλομεν δεσπότῃ,
 μὴ πρὸς βασιλέα πόλεμον κινεῖν, μηδὲ ἀδικεῖν ἐθέλειν προ-
 επιχειροῦντα, λογιζόμενον, ὡς καὶ παρὰ θεῶ τίσις ἐστὶ τοῖς
 ἀδίκως πραττομένοις τοῖς ἀνθρώποις· ἐὰν δὲ αὐτὸς ἐπίη,
 ἀμύνεσθαι παντὶ σθένει. εἰ μὲν οὖν πείθοιτο ἡμῖν βουλευο- C
 15μένοις, καλῶς ἂν ἔχοι· εἰ δ' οὖν, ἀλλ' αὐτὸς ἀπελθὼν δια-
 φερέτω τὸν πόλεμον μόνος, συμπαραλαβὼν ὑμᾶς· ἡμῶν γὰρ
 ἀφίξεται οὐδεὶς." Τοιαῦτα εἰπόντων τῶν Τριβαλῶν, ὁ Κρά-
 λης τε ἐπειθετο καὶ πρὸς τοὺς Ῥωμαίους φρυγιάδας εἶπε, „τὴν
 μὲν διανοίαν τῶν παρ' ἐμοὶ δυνατῶν ὁρᾶτε ὅταν ἔχουσι περὶ
 20τοῦ πλέμου. ἐγὼ δὲ καὶ εἰ διὰ σπουδῆς τὸν πόλεμον ἦγον ἰδίῳν
 τινῶν· ἔνεκα πρὸς βασιλέα διαφορῶν, ἀπεσχόμην ἂν, ὅρων
 αὐτοῦς οὕτως, ὥσπερ νῦν, διακειμένους· νυνὶ δὲ καὶ αὐτὸς οὐ-
 δὲν ἦιτον αὐτῶν τὴν ἴσην ἔχω γνώμην περὶ τῶν πραγμάτων.
 διὸ οὐδὲ ἐλοίμην ἂν, ἐξόν εἶξω τε κινδύνων εἶναι καὶ βεβαίως D
 25ἄρχειν τῆς σφετέρας, ἀδικεῖν τε δοκεῖν καὶ ἐν ἀδήλῳ καθί-

Romanorum conducturum. Atqui contrariam prorsus et ipsi designa-
 batis et alios hortabamini. Omnes siquidem civitates obeundo, arma
 cum seniore imperatore adversus iuniorem coniungentes cum miri-
 ficis quibusdam promissionibus laudabatis: eos autem, qui pacem
 praeferrerent et alios ad eam allicerent, velut a iuniore stantes, ae-
 que in hostibus ducebatis, ac bellum per fas et nefas accendere
 conabamini. Ut igitur tunc studiose sementem fecistis, ita nunc
 messem gravidam metite. Nos Crali despotae nostro denuntiamus,
 ut imperatorem bello prior ne offendant secumque reputet, homini-
 bus iniustus etiam apud Deum paratum esse supplicium. Si ab
 illo vis inferatur, tum se quantum potest defendat. His monitis
 nostris si obsecundarit, recte faciet: sin minus; eat, bellum, vobis
 assumptis, toleret: de nobis quidem nullus cum sequetur. Motus
 Crales, fugitivos in hunc modum compellat: Quae sit dynastarum
 meorum mens et sententia de bello, ipsi videtis. Equidem etiamsi
 propter privatas quasdam controversias imperatori arma molieret,
 tamen eos ita ut nunc affectos cernens, coepto desisterem. Nunc
 autem idem mihi, qui illis, super hoc negotio sensus: nec, cum

- A. C. 1328 στασθαι κινδύνῳ, ἄλλως τε οὐδὲ τοῦ στρατεύματος ἡμοὶ παν-
 τὸς συνηθροισμένου. ὑμῖν δὲ πρὸς τὴν σωτηρίαν βοήθειαν
 εἰσετέγκομι ἂν ὄση. δυνατὴ, καὶ, εἴγε βούλεσθε, πρὸς βασι-
 λέα πρεσβείαν πέμψας, παραιτήσομαι ὑπὲρ ὑμῶν αὐτοῦ τὴν
 ὄργην ἐγώ. πρῶτος δὲ ὢν, ὡς ἀκούω, καὶ τοῖς προσκεκρυμμένοι-5
 σιν ἔτοιμος πρὸς διαλλαγᾶς, συγγνώμην τε ἂν παρασχοί καὶ
 τὰς συμφορὰς οὐ μετρίως κουφιέ. εἰ δὲ τοῦτο ὑμῖν οὐκ ἀνε-
 κτὸν, ἀλλ' ἐγὼ πρὸς Μιχαὴλ τὸν βασιλέα Μουσῶν κηδεστήν
 V. 140 ὄντα ἔμὸν ὑμᾶς πέμψω, ὡς ἂν δι' αὐτοῦ πρὸς Βυζάντιον
 διασωθῆτε. καὶ τούτου δὲ ὑμῖν οὐ κατὰ γνώμην ὄντος, καί 10
 P. 175 ἑτέραν ἔξεστι τραπέσθαι. εἰς Βενετίαν γὰρ ἀφικμένοις, ῥα-
 δίως ἔξεσται τριήρῃσιν ἢ δικάσιον ἐπανόδου πρὸς Βυζάντιον
 τυχεῖν. καὶ ἑτέραν δὲ ἐπὶ τούτοις ὑποθήσομαι ὑμῖν ἀλπίδα
 σωτηρίας. ἐπεὶ γὰρ Πρόσεκόν τε καὶ Πρίλλακον καὶ Στρίμ-
 βιτζαν κατέχετε φρουραῖς, διανεμιάμενοι τὰς πόλεις ταύτας, 15
 δυσολώτους οὖσας διὰ καρτερότητα τειχῶν, καρτερεῖτε ἐν
 αὐταῖς, ἄχρις ἂν ὁ πρὸς ἀλλήλους τῶν βασιλέων εἰς τι πέρασ
 πόλεμος ἀφίκηται." ἐπὶ τούτοις ἀμνηχανία τε εἶχε τοὺς φυγά-
 δας, καὶ ἀπαλλαγὴ κακῶν ἐφαίνετο ἐκ τῶν πραγμάτων οὐδε-
 μία. ὅμως δὲ σκεψάμενοι ἐκ τῶν παρόντων ἐβλόντο μῆλλον 20
 Βταῖς προειρημέναις ἐγκατακλεισθῆναι πόλεσι καὶ τὴν πολιορ-

14. Apud Gregoram legitur *Prosiacum*, Nicetas habet *Proscacum*;
 mire in his locorum appellationibus variant inferiores Graeci.
 ED. P. Στρούμβιτζαν legendum aut, ut habet Cedrenus,
 Στρούμπιτζαν. ED. P. Infra L. IV. p. 791. C. legitur Στρούμβιτζαν.
 Vid. Ducang. ad Alexiadem p. 382.

abesse a periculo provinciamque meam tuto possidere liceat, malim
 iniustus videri et in anceps me discrimen offerre, cum praesertim
 copias meas coniunctas non habeam. Interea ad salutem vestram
 tuendam, quantum in me est, auxilium vobis non negabo: et, si
 placet, missa ad imperatorem iuniorem legatione, elus iram a vobis
 deprecabor; qui cum sit miti clementique natura praeditus et recon-
 ciliatu facilis, ut perhibent, veniam dabit et onus miseriarum ve-
 strarum magnam partem allevabit. Si hoc displicet, ad Michaellem
 Moesorum regem affinem meum vos mittam, cuius ope Byzantium
 incolumes perducamini. Si nec istuc arripet, adhuc alia gradiemur
 via. Nam Venetias profectis, non difficile erit triremibus aut onerariis
 Byzantium reverti. Quin et aliam vobis spem salutis sug-
 geram. Cum Proscacum, Prillapum et Strumbitzam praesidiis tene-
 atis, distributis inter vos hisce oppidis propter murorum solidita-
 tem vix expugnabilibus, in iisdem perdurate, quoad bello inter
 imperatores finis aliquis imponatur. Fugitivi quid super his consilii
 caperent, in incerto habebant: et malorum nusquam se ostendebat
 exitus. Tamen circumspicatis rebus praesentibus, praedictis oppidis

κίαν ὑπομένειν. καὶ πρωτοβεστιάριος μὲν ἄμα τισὶ τὸν Πρίλλ- A.C. 1328
λαπον κάτεχε, τὸν δὲ Πρόσεκον Ἀσάνης ὁ Μιχαήλ, οἱ δὲ λοι-
ποὶ Στριμβίτζης ἐκράτουν. καὶ Βασιλικὸς ὁ Νικηφόρος Μελε-
νίκου ἐπιτροπεύων, ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ἑαυτῷ περιε-
5 ποίησεν εἰς ἀρχήν, φάσκων, οὐδενὶ προσθήσεται τῶν βασι- C
λέων, ἄχρις ἂν ὁ πόλεμος καταλυθῆ.

νς. Πρωτοβεστιάριος μὲν οὖν τῷ ἀδοκῆτῳ πληγεῖς, ὡς
ἐλάγετο, τῆς συμφορᾶς, καὶ μὴ φέρων τὴν κακοπραγίαν, ἐτε-
λεύτησε μετὰ μικρόν. καὶ ἀποθανόντος αὐτοῦ, οἱ περιλει-
10 φθόντες ἑαυτοὺς τε καὶ Πρίλλαπον ἐνεχείρισαν βασιλεῖ Ἀσά-
νην δὲ τὸν Πρόσεκον ἀφείλοντο οἱ Τριβαλοὶ κλοπῆ. βασιλεὺς
δὲ ἐκεῖθεν εἰς Θεσσαλονίκην ἐλθὼν, καὶ ἀναγκαίων τιῶν πέρι D
ἡμέρας τινας αὐτῇ ἐνδιατρίψας, ὡς ἐδόκει ἀναγκαῖον εἶναι
πρὸς Στριμβίτζαν ἐλθεῖν, ἐξεστράτευσε πάλιν. καὶ γενομένων
15 ἐν αὐτῇ, τοὺς κατασχόντας ἐπεχείρει πείθειν, (βιάζεσθαι γὰρ
οὐκ ἦν πολέμῳ διὰ καρτερότητα τειχῶν,) ἑαυτοὺς παραδίδό-
ναι καὶ τὴν πόλιν. μὴ πειθόμενων δὲ, ἀλλ' ἰσχυριζομένων
τὴν πόλιν αὐτοὶ καθέξειν, ἄχρις ἂν ὁ πρὸς ἀλλήλους τῶν
βασιλέων πόλεμος διαλυθῆ. ἐπεὶ οὐ προσεχώρει, ἄρας ἐκεῖ-
20 θεν, ἦλθεν εἰς Μελένικον. τὰ ἴσα δὲ καὶ Νικηφόρου ἀπο-
κριναμένου τοῦ Βασιλικοῦ, ἐπεὶ πρὸς πολιορκίαν τρέπεσθαι
ἀδύνατος ἦν, ἄλλων ἀναγκαιότερων ἐπειγόντων, ἐπανέζευξεν
εἰς Θεσσαλονίκην. γενομένην δὲ ἐκεῖ ἡγγέλθη ἐκ πρωτοστρά- P. 176
τορος ἐπιτροπεύοντος τῆς Θράκης, ὡς βασιλεὺς ὁ πρεσβύτε-

includi et obsidionem perferre praeoptarunt. Protovestiarius cum nonnullis Prillapus cessit, Prosacum Michael Asanes obtinuit, reliqui Strumbitzam iverunt. Sub idem tempus Nicephorus Basilicus, qui Melenici praefecturam tenebat, eam urbem sibi propriam asseruit; cum neutro imperatore se facturum proficens, donec bellum ad finem perductum esset.

56. Protovestiarius igitur inopinata quadam, ut ferebatur, calamitate oppressus nec miseriam sufferre potis, paucis post diebus e vita migravit. Quo extincto, comites ac socii semet cum Prillapo imperatori permiserunt. Asanem Tribali Prosaco per dolum exue- runt. Imperator e Pelagonia Thessalonicam profectus, ob gravia negotia diebus aliquot ibi positus, militem rursus in necessariam, ut visum est, expeditionem ad Strumbitzam eduxit. Cumque civibus deditionem suaderet, (cogere enim armis ob murorum firmitudinem non poterat,) et illi non flecterentur affirmarentque, se oppidum retenturos, quoad bellum inter imperatores sedaretur, inde se Me- lenicum transtulit: ubi Nicephoro Basilio eadem respondente, quia, rebus maioris momenti urgentibus, obsidere eam non dabatur, Thes- salonicam se recepit. Eo a protostratore Thraciae praetore affertur,

A. C. 1328ρος ἦν τε εἶχε στρατιάν ἐν Βυζαντίῳ καὶ ἑτέραν οὐκ ὀλίγην προσεκπορισάμενος, ἐπέμψεις κατ' αὐτοῦ, ὑπὸ στρατηγῶν Ἀσάνη τῷ Κωνσταντίνῳ, παρὰ τὸν Μέλανα ποταμὸν στρατοπεδευομένου. γενομένης δὲ ἐκεῖ τῆς συμβολῆς καὶ τῆς μάχης ἀγχωμάλου ἐπιπολῦ διαμεινάσης, οἱ τοῦ νέου βασιλέως ὁμως ὑπεροχόντες, ἐτρέψαντό τε τοὺς ἀντιτεταγμένους καὶ V. 141 τὴν διώξιν ἐποιήσαντο ἄχρι Βυζαντίου. καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτειναν αὐτῶν, τοὺς δὲ καὶ εἶλον ζῶντας πλην ὀλίγων ὅσοι Βδισσώθησαν εἰς τὴν πόλιν· εἶλω δὲ καὶ ὁ στρατηγός, καὶ νικήσαντες περιφανῶς, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. τούτων δὲ ἀγ-10 γελθέντων, τῆς μὲν νίκης ἕνεκα ὁ βασιλεὺς εὐχαριστηρίους εὐχὰς ἀπεδίδου θεῶ· ἐπιστραφεῖς δὲ πρὸς τοὺς παρόντας, (πολλοὶ δὲ ἦσαν,) οὐ μᾶλλον ἠδεοῦσθαι ἔφη κρατησάντων τῶν σφετέρων, ἢ ὅσον ἀνιῶται ἐπὶ τῇ τῶν ἀντιτεταγμένων ἦσση. „οὐ γὰρ μόνον ὅτι Ῥωμαῖοι οἱ πεσόντες, οὓς ἐχρῆν οὐ πρὸς 15 ἀλλήλους, ἀλλ' ὑπὲρ ἀλλήλων βαρβάρους μαχομένους ἀποθνήσκειν, δίκαιον ἀλεγειν, ἀλλ' ὅτι ὄθος, μὴ καὶ τῶν οἰκιστοτάτων τινὲς ἢ τῶν φίλων ἦσαν οἱ ἀποθανόντες· καὶ τρίτον, ὅτι οὐχ ὑπὸ βαρβάρων τῶν φύσει πολεμίων, ἀλλ' ὑφ' ἡμῶν ἀνάλογ- Cται τῶν πάντων φιλοῦντων. καὶ δοικέναι ἡμᾶς ρομίζω τοῖς ὑπὸ 20 ματίας τῶν ἰδίων σαρκῶν ἐμφορουμένοις, οἱ οὐχ ἐπαινεῖσθαι, ἀλλ' ἐλεεῖσθαι δίκαιοι τῆς ἀτόπου τροφῆς. καὶ, τὸ δὲ μείζον, ὅτι οὐχ ὑπὸ Ἑλλήνων μόνον καὶ βαρβάρων τῶν ἀκούοντων δι-

22. Malim τὸ δὲ μείζον et infra γενομένων.

imperatorem avum, quam habuisset Byzantii manum et aliam non spernendam aliunde collectam, duce Constantino Asane, contra ipsum, iuxta flumen Melanem castra habentem, misisse. Pugnatum esse diu ancipiti victoria: tandem iunioris imperatoris militem superiorem evasisse hostesque terga dantes, usque Byzantium insecutum, alios interfecisse, alios cum ipso duce cepisse, paucos in urbem salvos penetrasse: victores cum triumpho certissimo domam rediisse. Ob hunc nuntium imperator Deo gratias egit: conversusque ad astantium frequentiam, non magis se victoria suorum exultare confessus est, quam constriari, adversarios superatos esse. Non enim ob hoc tantummodo iusto dolore tangi, quod qui cecidissent, Romani fuissent, quos non inter se, sed pro se mutuo adversum barbaros decertando occumbere oportuisset; sed quod timendum, ne quidam in eorum numero aut amici, aut necessitudine coniunctissima fuerint: deinde, quod non a barbaris natura hostibus, sed ab amicissimis deleti sint. Et opinor, inquit, nos eorum similes, qui insania ac furore perciti, suas ipsorum carnes commanducant: quos ob alimoniam teterrimam non laudare, sed miserari aequum est. Et quod maius profecto, quia non Graecorum solum et barbarorum,

καιοι μισεσθαι τῆς εἰς ἀλλήλους παρανομίας, ἀλλ' ἄδηλον, εἴ Α. C. 1328
 τι καὶ τῶν γινομένων ἀρέσκει Θεῷ, καὶ μὴ ἐπίσης οἱ τε ἀμν-
 νόμενοι καὶ οἱ ἐπιόντες ἄξιοι τιμωριῶν παρ' αὐτῷ κριτῆ. ἔβου-
 λόμην μὲν οὖν μὴ ἀπὸ Ῥωμαίων, ἀλλ' ἀπὸ βαρβάρων ἔστη-
 5 ξέναι τὸ τρόπαιον τοῖς ἡμετέροις, ἵνα εἶχον τῆς νίκης καθα-
 ρὰν τὴν ἡδονήν. ἐπειδὴ δὲ οὕτω τὰ ἡμέτερα ὑπὸ φθονεροῦ D
 τινος δαίμονος συνεσκευάσθη, ὡς καὶ τὴν νίκην ἀληθόνος
 αἰτίαν φαίνεσθαι ἡμῖν, χάριτας ὁμολογῶ τῷ κρείττονι πολλὰς,
 οὐ μόνον ὅτι τοῖς ἑμοῖς συνήρατο πρὸς τὴν νίκην, ἀλλ' ὅτι
 10 καὶ μηδεμίαν αἰτίαν αὐτὸς ἐν τῷ νυγί πολέμῳ οὐ μόνον πα-
 ρεσχόμεν, ἀλλὰ καὶ κινουμένου τὴν ἀρχὴν, πολλὰ καὶ ἔπραξα
 ἄξια καὶ εἶπον λόγον, δεόμενος τὸν πόλεμον καταθέσθαι τοῖς
 κινουήντας, εἰ καὶ καθ' ὑδάτων, τὸ τῆς παροιμίας, ἐδόκουν
 γράφειν." Οἱ μὲν οὖν ἀκούσαντες, οὐ μόνον τῆς ἀγχινοίας
 15 ἐθανύμασαν τὸν βασιλέα, ἀλλὰ καὶ τοῦ μὴ φουσᾶσθαι μὴδ'
 ἐπαίρεσθαι ἐν ταῖς εὐτυχίαις, ἀλλ' ἐν ταῖς τῶν πραγμάτων
 μεταβολαῖς ἴσον καὶ ὅμοιον παρέχειν ἑαυτὸν. βασιλεὺς δὲ τὸν P. 177
 τε πρωτοστράτορα γράμμασιν ἡμείβετο εὐχαριστηρίοις, καὶ
 τοὺς συνόντας αὐτῷ τῶν συγκλητικῶν τιμαῖς τε καὶ ἄλλαις
 20 εὐεργεσίαις, καὶ τοὺς στρατιώτας τοὺς μὲν ἐπιδόσει τῆς μισθο-
 φορίας, τῶν ἐτησίων δὲ προσόδων τοὺς λοιποὺς μᾶλλον ἐπέβ-
 ῆσε καὶ προθυμότερους πρὸς τὸ πολεμεῖν εἰργάσατο ὑπὲρ
 αὐτοῦ· αὐτὸς δὲ ἐν Θεσσαλονίκῃ ὑπογραφέας καταστήσας, δι'
 αὐτῶν διώκει καὶ ἐξίσαζε τὴν ἐσπέραν, καὶ καταλόγους ἑτασ-

24. Intpr. perperam leg. καταλόγους: alios insuper centuriabat.

ad quos rei fama pervaserit, odio propter mutrum scelus digni erimus, sed dubitari potest, an quidquam horum Deo placeat; et non aequae se tuentes, ut invadentes, apud ipsum iudicem poenas commernisse videantur. Nostros igitur non de Romanis, sed de barbaris trophaeum erexisse vellem, ut e victoria sua liquidum sincerumque gaudium perciperent. Sed quoniam daemones alicuius invidentia factum est, ut ipsa etiam victoria dolendi materiam nobis porrigeret, numini gratias magnas ago, non modo quod meis ad vincendum praesto fuit; verum etiam, quod bello hūc auctor nulla ex parte exstiterim. Exstiterim autem? immo et eo a principio confiato, multa memoratu digna et dixi et feci, auctores eius obsecrans, ut eo temperarent: tametsi in aqua, quod dicitur, videbar scribere. Qui haec audiebant, imperatorem non de solertia solum, sed de moderatōne quoque, quod prosperis eventis non inflaretur neque efferretur, sed in ipsa rerum commutatione eandem et aequabilem servaret animi constantiam, admirabantur. Imperator litteris protostratori gratias egit, et qui cum eo erant de nobilitate, honoribus eos ac donis remuneratus est: militesque alios aucto stipendio, alios annuorum

- A. C. 1288σεν ἑτέρους πρὸς τοῖς οὖσιν, ὅπως πλείων γήγνοιτο ἡ στρατιά. ἐν τούτοις δὲ αὐτοῦ ἀσχολουμένου, πάλιν ἤκε γράμματα B ἐκ πρωτοστράτορος μηνύοντα, ὡς ὁ πρεσβύτερος βασιλεὺς τῷ τῶν Μυσῶν βασιλεὶ Μιχαὴλ διάφορος πρότερον ὢν, νῦν πρὸς αὐτὸν τίθεται εἰρηνικὰς σπονδὰς καὶ συμμαχίαν ἄγνοεῖν μὲν-5 τοι τὰς ξυμβάσεις ἐφ' οἷς γίνονται αὐτοῖς, καὶ διὰ τοῦτο δέον ἐγνωσκῆναι τὴν μηνύσιν αὐτῷ ποιήσασθαι τῶν πραττομένων. βασιλεὺς δ' ἐπεὶ ἐπύθετο, συνῆκε μὲν τοῦ πρὸς αὐτὸν ἐνεκα πολέμου τὴν συμμαχίαν τῷ πάππῳ γεγενῆσθαι πρὸς Μυσσοὺς, ἔγνω δὲ μὴ ἐκ πρώτης ἀκοῆς ἐκ τῆς ἐσπέρας ἀπανίστασθαι, 10 ἀλλὰ μένειν τε ἔτι καὶ τῶν πραγμάτων καὶ τῆς στρατιᾶς πρόνοιαν ποιεῖσθαι, ἄχρις ἂν τι βεβαιότερον διδαχθῆ. ἡμέραις C δὲ ὕστερον ὀλίγαις πάλιν ἐκ πρωτοστράτορος ἀφικνεῖται γράμ- V. 142 ματα πρὸς βασιλέα μηνύοντα, ὡς αἱ πρὸς Μυσσοὺς βασιλέως σπονδαὶ καὶ ἡ συμμαχία πέρας ἤδη ἔσχον, καὶ οἱ πρᾶξιντες 15 τὴν συμμαχίαν ἐκ τῶν πρὸς Μυσσοὺς αὐτομόλων Ῥωμαῖοι ἐν Βυζαντίῳ εἰσὶν ἔτι βουλευσαμένην δὲ μετὰ τῶν ἐν τέλει τῷ βασιλεὶ οὐκέτι διαμέλλειν ἐδόκει ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἀλλὰ τάχιστα εἰς Βυζάντιον ἀπιέναι, πρὶν τι νεωτερισθῆ. καὶ τῆς ἐσπέρας στρατηγὸν Συργῆν κτὲ Λεζιάνο τὸν Κύπριον, ὃς ὕστερον ἐῆξ20

20. Ex Graeco Συργητελεζιάνο satis infeliciter eduxit suum Syrgentianum Interpres. Restituo fidenter Σύρ Γυὶ κτὲ Λεζιάνο, id est Sire Guy de Lexignem. Cetera dicam in notis. ED.P. Quod ego sine ulla fere litterarum mutatione dedi, Cantacuzeni auctoritate nititur. Is enim Libr. III. Guidonem istum Cyprium, quem hic delitescere acute sensit vir doctus, Συργῆν constanter appellat. Scilicet vox Σύρ, ut in nomine quoque Syrgiannis nostri factum est, coaluit cum ipso hominis nomine, a Graecis ex Gallico Gui corrupto. Nicephorus L. XII. c. 15. 1. eundem Guidonem simpliciter Γῆμ vocat.

censuum incremento ad bellum pro se confirmavit animosioresque reddidit. Ipse vero Thessalonicae ratiocinatores et scribas instituit, per quos occidentem digerebat et adaequabat: item praeter eos, qui erant, alios catalogos confici iussit, ut cresceret exercitus. Eo in his versante, rursus a protrostratore litterae, indicantes, seniorempere imperatorem, a Michaele Moesorum rege prius dissidentem, nunc cum eo pacis foedus et belli societatem coivisse: nesciri tamen, ob quem finem: et idcirco hoc ad eum perscribendum censuisse. Ne pos avum cum Moeso propter bellum adversus se societatem istam pepigisse animadvertit: statuit autem, non subito ad primam auditionem abducendum ex occidente exercitum, sed haerendum adhuc illique et rebus aliis providendum, donec certiora nuntiarentur. Diebus aliquot praeteritis, scripsit prostrator, foedus imperatoris et societatem cum Moesis iam constitutam, eiusque conciliatores, Romanos ex transfugis ad Moesos adhuc Byzantii degere. Impera-

Ἀρμενίας ἐγεγόνει, ἐξάδελφον αὐτῷ ὄντα μητρόθεν, καταστή- A. C. 1328
σάμενος, ἄρας ἐκ Θεσσαλονίκης αὐτὸς ἅμα τῇ στρατιᾷ, ἦλθεν
εἰς Διδυμότειχον. ὀλίγας δὲ αὐτῷ ἐνδιατρίψας ἡμέρας, ἐξελ-
θὼν ἐκεῖθεν, ἦκεν εἰς Βυζάντιον. γενόμενος δὲ πρὸς τὰς πύ-
5
5λας τῆς προσαγορευομένης Γυρολίμνης, καὶ Πεπανόν τινα τῶν
ἐν Βλαχέρναις προκαθήμενον βασιλείων, τῶν τῆδε τειχῶν τὴν
φυλακὴν πεπιστευμένον εὐρῶν, ἐπεὶ διὰ τὴν ἐκείνου ἔφοδον
ἐν φυλακῇ εἶχεν ὁ πρεσβύτερος βασιλεὺς τὰ Βυζαντίου τείχη,
ἐκέλευεν ὡς βασιλέα τὸν πάμπαν ἐλθόντα ἀπαγγέλλειν, ὅτι τε
15
ιογένοίτο ἐγγὺς τειχῶν καὶ δέοίτο συγγνώμης τυχεῖν τῆς παρ'
αὐτῷ. μὴ δὲ διὰ τὰ κατὰ τὴν ἐσπέραν συμβάντα ἀθεράπευτα
λογίζεσθαι εἶναι τὰ κακά. ἔξεστι γὰρ, εἴπερ καὶ νῦν ἐθελή-
σεις, τὸν τε πόλεμον καταδέσθαι καὶ ὃ, τι βούλει χρῆσασθαι
αὐτῷ. πάντως δὲ οὐκ ἐπιλεῖσθαι, ὀλίγου τοῦ παρῳχηκότος
15
5ῶντος χρόνου, ὅσα ἐλθὼν δέοίτο περὶ τῆς εἰρήνης, ταύτην ἀν-
τι τοῦ πολέμου μᾶλλον ἐλθεῖν συμβουλευῶν, καὶ μὴ τοῖς P. 178
ἐνάγουσι πείθεσθαι πολεμεῖν, ὡς οὐδὲν δνήσουσιν ἐπὶ τῶν
ἔργων, ὧν αὐτὸς μὲν οὐκ ἐβούλετο προφήτης εὐρεθῆναι. ὅμως
δὲ ἐξέβη ἢ προειρηται αὐτῷ. ἐὰν δὲ νῦν καταδέσθαι τὸν πό-
20
λολεμον πάλιν ἐθελήσης, ἐκεῖνά τε ὡς μηδὲ τὴν ἀρχὴν γεγενη-
μένα λογισθῆναι καὶ γνώμης οὕτως ἔχει καὶ παρασκευῆς, ὡς
πάντα πράξω, ἅττα ἂν αὐτὸς κελεύης. Ὁ μὲν Πεπανὸς τῷ

8. Legebatur Βυζαντίων.

tori, consilio cum primoribus habito, visum non diutius Thessa-
 lonicae cunctandum, sed antequam novaretur quippiam, Byzantium
 properandum. Itaque Syрге de Lesiano, Cyprio, qui postea
 rex Armeniae factus est, consobrino suo, duce occidentis creato,
 Thessalonica cum copiis proficiscens, Didymotichum venit; inde
 post paucos dies Byzantium. Cum ad portam Gyrolimnae esset
 et Papanum quendam, ante palatium in Blachernis sedentem,
 reperisset, qui illic custodem murorum ageret, (siquidem ob
 hostilem nepotis adventum imperator moenia Byzantina servabat,)
 iussit eum ire nuntiatum, se prope muros esse ipsumque veniam ac
 pacem poscere. Propter ea, quae in occidente contigissent, non
 esse malorum desperandum remedium: nam et nunc, si mitigetur,
 bellum licere omittere et secum agere pro arbitrio. Plane autem
 tenere et illum memoria, quantopere nuper ipse eodem veniens
 pacem flagitasset eamque bello anteferendam admonisset, nec
 obsequendum ad arma exstimulantibus; quando nihil utilitatis alla-
 turi sint in rebus, quarum ipse vates inveniri noluiisset: nihilo mi-
 nus evenisse, ut praedixerit. Nunc si bona voluntate arma missa
 fecerit, quae facta sint pro non factis reputatum iri et se ita com-
 paratum, ut quae ipse iusserit exsecuturus sit omnia. Papanus com-

Cantacuzenus.

A. C. 1328 πρῶστέρῳ βασιλεὶ ἀπήγγελλεν ἔλθῶν ὅσα ἦν παρὰ τοῦ νέου
 προστεταγμένος βασιλέως. δλίγῳ δὲ ὕστερον ἐπανελθὼν, ἀπήγ-
 γελλε τῷ νέῳ βασιλεὶ, ὅτι βασιλεὺς κελεύει τῶν τῆδε ὅποι βού-
 λοιτο ἀποχωρεῖν καὶ μὴ κατατρίβειν τὸν καιρὸν εἰκῆ καὶ
 Βμάτην, μέλλοντα οὐδὲν ἀνύειν ὧν διανοεῖται. ἐρομένου δὲ τοῦ5
 νέου βασιλέως, εἰ μηδὲν αὐτῷ πλέον προστάξειε βασιλεὺς,
 „οὐδὲν” εἶπεν ὁ Πεπανός. „οὐκοῦν” ἔφη „τὸ βασιλέως πρόσ-
 ταγμα πληρῶν, ὅποι ἂν ὁ θεὸς ἤγοίτο βαδιοῦμαι.” καὶ ἀνα-
 ζεύξας ἐκέκτεν, ἐν τοῖς λειμῶσι τοῖς παρὰ τὴν γέφυραν τῆς
 Καμήλου ἠύλισατο τὴν νύκτι, καὶ ἐς τὴν ὕστεραίαν πάλιν10
 παρὰ τὰς αὐτὰς πύλας ἔλθων, ἐδεῖτο βασιλέως προσδέξασθαι
 τὴν εἰρήνην καὶ τὸν πόλεμον καταλύσαι. ὡς δ’ ἐσήκουεν οὐ-
 δεῖς, ἀναστρέψας ἤλαυνε πρὸς τὸν Μέλανα ποταμὸν, ἐνθα πρω-
 τοστράτωρ ἦν μετὰ τῆς ὑπολοίπου στρατιᾶς ἐστρατοπεδευμένος.
C βασιλεὺς μὲν σὺν ἧει ἡγούμενος τῆς στρατιᾶς, ὁ μέγας δὲ ὑπε-15
 λείπετο δομέστικος χρείας τινὸς ἔνεκα ὀπίσω. προσελθὼν δὲ
 αὐτῷ τις ἐν ἐνδύμασι διεξῆραγόςιν οἷα τὰ τῶν πενήτων, κρύ-
 φη τι ἔλεγεν ἔχειν αὐτῷ διαλεχθῆναι. προσελθὼν δὲ ἐφ’ ἰκα-
 νόν ὅσον μὴ δρᾶσθαι ἀπὸ τῶν τειχῶν, ἐκέλευεν ὃ, τι ἂν βού-
 λοιτο φράζειν. ὁ δὲ καὶ ἑτερόν τινα προσκαλεσάμενος τὸν κοι-20
 νωνοῦντα αὐτῷ τῶν βουλευμάτων, οὐδενὸς αὐτοῖς ἐτέρου
 συμπαρόντος, φίλοι μὲν ἔφασαν αὐτοῖς ἐς τὰ μάλιστα ἀλλήλοις
 εἶναι ἐκ παλαιοῦ καὶ τὰς οἰκῆσεις ἔχειν γειτονούσας· ὁρῶντες
 δὲ ὅσα ἀδικεῖται καὶ ἀπελαύνεται ὁ νέος βασιλεὺς ἐπὶ προφά-
 D σει οὐδεμιᾶ, ἀλγεῖν τε οὐκέτι ἀνεκτῶς καὶ προθυμεισθαι, ἀνα25

*missa nuntiatum vadit parvoque intervallo reversus, refert, mandare
 avum, uti hinc quo lubeat se auferat, neve incassum ac frustra tem-
 pus terat, cum nihil eorum, quae somniet, consecuturus sit. Rogante
 illo, Numquid aliud? Nihil, ait Pepanus. Ergo imperatoris iussi-
 bus parebo, ait, et quo me duxerit Deus ibo. Inde regressus, in
 pratis iuxta pontem Cameli pernoctavit. Postridie ad eandem portas
 rediens, orat, uti pace bellum mutaretur. Non exauditus, ad Me-
 lanem flumen retrocedit, ubi protostrator cum cetera parte exercitus
 castra fixerat. Ibat igitur imperator ducens militem. Domesticus
 nescio quo negotio praepeditus, sequebatur. Ad quem accedens ho-
 mo veste lacera, ut pauper, habere se ait quod clam diceret. Pro-
 gressus igitur a moenibus tanto spatio, quantum oculi amplius non
 ferrent, edicere mysterium iussit. Ille alium quandam consilii par-
 ticipem advocat. Tum insuper nemine praesente, incipiunt, Se iam
 olim inter se amare, ut qui maxime, et contiguus habitare in aedi-
 bus. Cernentes autem, quam inique immerito suo haberetur pelle-
 returque iunior imperator, dolere incredibiliter et ad opem sic affli-
 cto pro viribus ferendam si liceat, paratos esse: potissimum, ex*

ἔξῃ, ἀμύνειν τὰ δυνατὰ ἀδικουμένῳ, καὶ μάλιστα ἐξ ὅτου κα- A. C. 1328
 τὰ τε Ῥήγιον ἀπολογούμενος ὁ βασιλεὺς πάσης ἀπέλυσε αἰτίας
 ἑαυτὸν, (παρεῖναι γὰρ τότε καὶ αὐτοῦς,) καὶ ἐνταῦθα ἀφικό- V. 143
 μενος πολλὰς ἐχρήσατο δεήσεσι καὶ ἰκεσίαις πρὸς τὸν πά-
 5πον, μὴ τὸν πόλεμον κινεῖν. γνώμης μὲν οὖν οὕτως ἔφασαν
 ἔχειν καὶ παρασκευῆς· ἐνδεεστέρας δὲ οὔσης τῆς δυνάμεως
 αὐτῶν ἢ κατὰ τὴν προθυμίαν, καιρὸν ζητεῖν, καθ' ὃν ἂν αὐ-
 τοῖς ἐγγένοιτο καὶ ἔργῳ ἃ προείλοντο δεῖν· ὃν δὴ καλῶς ποι-
 οὔντα ἤκειν. μετὰ γὰρ τὸ βασιλεύειν τὸν νέον πρὸς τὴν ἐσπέραν
 10 ἐκστρατεῦσαι, τοὺς τὴν φυλακὴν τῆς πόλεως ἐπιτετραμμένους,
 οὕτω τοῦ θεοῦ πόρρωθεν τὰ λυσιτελοῦντα προκατασκευαζομέ-
 νου, τοὺς ἐπὶ ταῖς πύλαις τοῦ ἁγίου Ῥωμανοῦ καλουμέναις
 τείχεσιν ἐπισιτῆσαι, ὥστε νύκτωρ ἔχειν ἀγρυπνοῦντας φυλά- P. 179
 κὴν ἅμα καὶ ἑτέροις ὁκτῶ ἐκ διαδοχῆς. αὐτοῦ μὲν οὖν εὐθὺς,
 15 τοῦτον γενομένου, ἔγνοιαν εἰσελθεῖν τοῦ δυνήσεσθαι ἂν ποτε
 βασιλεὺς χορησίμους εἶναι. ἐπεὶ δὲ καὶ ἐπύθοντο ὅσον οὐδέπω
 εἰς Βυζάντιον ἀφίξεσθαι αὐτὸν, τοὺς ἑταίρους, ὃ φασι, κύ-
 βον ῥύσαντες, διειλέχθαι περὶ τοῦ βασιλεῦς τῷ νέῳ τὴν πόλιν
 προδιδόναι, πεπεικέναι τε δίκαιά τε ἅμα δόξαντας λέγειν καὶ
 20 συμφέροντα πᾶσι Ῥωμαίοις· καὶ νῦν εἶναι ἐν ἐτοίμῳ, κλίμα-
 ξι τὸν βασιλέα ἀνάγειν εἰς τὸ τεῖχος, νύκτα φυλάξαντας καθ'
 ἣν αὐτοῖς ἡ διαδοχὴ ἐστὶ τῆς φυλακῆς. οἱ μὲν οὖν τοιαῦτα
 εἶπον· ὁ μέγας δὲ δομέστικος τὸν μὲν ἀπαγγελοῦντα βασιλεῦ B
 περιμένειν ἐπεμψεν εὐθὺς, τοὺς δὲ διειλεγμένους ὅ,τι τε κα-
 25 λῶντο ἡρώτα καὶ εἴ τι παρὰ βασιλέως αἰτοῦεν, ὡς δίκαιοι ὄν-

13. Post ἐπισιτῆσαι deest αὐτοῦς.
 legebantur vitiose.

14. αὐταῖς et 15. ἔγνοια

quo apud Rhegium de obiectis se purgarit, (nam et se tunc adfuisse,) et huc profectus, multis precibus obtestationibusque avum oneravit, ne bellum ordiretur. Animo igitur et consilio ita se paratos esse aiebant. Sed quia alacritati par facultas deesset, opportunitatem quaerere, qua quae certo statuisent facto praestarent, quae nunc praeclara se offerret. Nam postquam imperator iunior in occidentem movisset, praefectos vigilum, ita Deo quae conducerent multo ante praestruentē, murorum supra portam sancti Romani custodiam sibi ad agendas cum aliis ex successione per noctem excubias commendas-
 Ex quo statim cogitarint, posse se aliquando imperatori utilem navare operam. Ubi vero didicerint mox Byzantii afuturum: et iacta alea, quod aiunt, cum sociis de urbe ei prodenda egisse, et visos aequa Romanisque omnibus profutura loqui, persuasisse: iamque promptum esse, imperatorem in murum subducere, obser-
 vata nocte, qua ipsorum forent vigiliae. Haec illi. Magnus domesticus extemplo mittit qui imperatorem moneat, uti subsistat. Eos

- A.C. 1328 *τες εὖ παθεῖν τῆς εἰς βασιλέα ἔνεκα εὐνοίας. οἱ δ' ἔφασαν, Κάμαρις μὲν καλεῖσθαι καὶ Καστελιάνος, μηδὲν δὲ αἰτεῖν, ἀλλὰ προῖκα τοῦ καλοῦ ἔνεκα καὶ τοῦ κοινῆ λυσιτελοῦντος τὴν ἐπιχειρήσιν ὑπελθεῖν. ἐπεὶ δὲ καὶ αὐθις ἐπιτρέψαντος ὁ βούλοιντο αἰτεῖν, ἰσχυρίζαντο αἰτεῖν μηδὲν, παραλαβὼν αὐτοὺς ἤγειν ὡς ὁ βασιλέα. συμμίξας δὲ αὐτῷ, „ὁ Θεὸς” εἶπεν „ἦ σὺ πρὸ μικροῦ παρῆσχηκας ἃ εἶχες, ἃ βούλεται νῦν αὐτὸς εὐεργετεῖ.” ἀνεμί-*
 C *μνησθε δὲ αὐτὸν ἔργον τινὸς, ὃ ἦν εἰργασμένος πρὸ μικροῦ. νῆ. Ἔτι γὰρ ἐνδιατρίβοντος Θεσσαλονίκη, τῶν ἐν Βυζαντίῳ βασιλεῖ τῷ πρεσβυτέρῳ συνόντων συγκλητικῶν ἔξι 10 συμφωνήσαντες ταῖς γνώμαις, πέμψαντες εἰς Θεσσαλονίκην, Δδιειλέγοντο κρύφα τῷ βασιλεῖ, ὡς, εἰ βούλοιντο Βυζάντιον κατασχέιν, αὐτῶν παραδιδόντων, (ἦσαν γὰρ οὐκ ἀδύνατοι ποιεῖν,) πρῶτον μὲν αὐτοῖς πιστώσασθαι δι' ὄρκου, τῆς τε ὑπερησίας ἐφ' ἣν νῦν τελεῖ τὸν μέγαν ἀποστήσαι λογοθέτην τόν 15 Μετοχίτην καὶ διὰ βίον παντὸς δι' ὄργης ἔχειν καὶ συγγνώμην μηδέποτε παρασχέιν. ἔπειτα δὲ καὶ ἕτερ' ἄττα ὅσα αὐτοῖ ἤτοῦντο, ἐκπληροῦν. κἂν ταῦτα αὐτοῖς πιστώσῃται ἀδ' ὄρκου, μηδὲν ἀναβαλλόμενον ἤκειν, ὡς ἅμα τῷ ἔλθειν παραληψόμενον τὴν πόλιν. ἐφ' οἷς ἀπεκρίνατο ὁ βασιλεὺς, τοῦ 20 μὲν μήτε αὐτὸν ἐν τῷ νυνὶ πολέμῳ αἰτίαν παρῆσχησθαι, μήδ' ὑφ' ἑτέρων μάλιστα ἐθέλειν κινήθῃναι τὴν ἀρχὴν, καὶ κινή-*
 V. 144 *θέντος δὲ, πάντα τρόπον ἐπινενοηκέναι καὶ μηχανῆν, δι' ὧν*

10. πρεσβυτέρῳ ED. P. pro πρεσβυτέρων.

de nominibus et si quid ab imperatore petant, interrogat: quandoquidem pro benevolentia in illum aliquo digni munere apparebant. Respondent, unum Camarin, alterum Castelianum appellari; nihil petere, sed gratuito honestatis et communis emolumentis causa hoc operis aggressuros. Ubi, domestico iterum potestatem petendi quod vellent offerente, se nihil petere autumarunt, ad imperatorem eos adducit: cui propior factus, Deus, inquit, cui tu paulo ante obtulisti quae habes, quae vult nunc tibi rependit: et simul rei cuiusdam, quam non ita pridem patrauerat, eum commonefacit.

57. Etenim cum adhuc Thessalonicae moraretur, ex optimatibus avi sex conspirantes cum eo occulte egerunt, si placeret occupare Byzantium, ipsis tradentibus, quod poterant, primum se illis iureiurando obstringeret, munere, quo nunc fungeretur, magnum logothetam amoturum atque illi in perpetuum successurum neque unquam ignoturum: deinde alia quaedam, quae postularent, praestitutum. Ita si fecisset, sine mora veniret; simul enim venturum et urbem in potestatem accepturum. Super quibus respondit imperator, neque se huic bello caput fuisse, neque omnino ab aliis id suscitari voluisse; et eo suscitato, modum viamque omnem excogitasse, quibus

ᾤετο αὐτὸν δυνήσεσθαι καταλύειν, θεὸν τε εἰδέναι, τὸν πάν- A.C. 1328
 τα καὶ πρὶν γενέσθαι εἰδότα, καὶ αὐτὰ τὰ πράγματα μόνον- P.180
 οὐχὶ φωνὴν ἀφιέντα μαρτυρίων, καὶ ἡμεῖς δ' αὐτοὶ συμμαρ-
 τυρήσετε ἂν ἔμοι, εἰάν θέλητε λέγειν τάλῃθῃ. ἐπεὶ δ' οὕτω
 5 τὰ ἡμέτερα πράγματα συνεσκευάσθη, ὥστε ἀνάγκη εἶναι,
 μηδ' ὅλως βασιλέως παραδεχομένου τὴν εἰρήνην, ἢ τὸν ἔτε-
 ρον ἐκπεσεῖσθαι τῆς ἀρχῆς ἢ διαφθεῖρεσθαι τὸ ἕπῃκον διῖ-
 στάμενον πρὸς ἑκατέρους, βούλομαι ἀναγκαιώς, ἢ ἡμῶν κρα-
 τόντων ἢ τινων ἑτέρων, ὑπ' ἑμαυτὸν ποιήσασθαι Βυζάντιον,
 10 ὡς, ἂν μὴ τοῦτο γένηται, τῶν ἐμφυλίων οὐ παυσομένων πολλέ-
 μων. ἐπὶ τοιούτοις μέντοι οἷα αὐτοὶ αἰτεῖσθε, οὐ Βυζάντιον
 μόνον, ἀλλ' οὐδ' εἰ τόσαι πόλεις ἦσαν ὅσοι πύργοι Βυζαντίου, B
 ἢ θέλησα ἂν κατασχεῖν. τὸ μὲν γὰρ τὸν μέγαν λογοθέτην ἀπο-
 στῆσαι τῆς ὑπηρεσίας, ἐφ' ἣν νῦν τελεῖ, οὐ μόνον διὰ τὸ αἰ-
 15 στεῖν ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ ἄλλως πρὸς τὸ ἀπῆλλάχθαι πραγμάτων,
 ἔπραξα ἂν, ὑπ' ἑμοὶ γενομένων τῶν πραγμάτων· τὸ μέντοι
 γε αὐτοῦ κατανηγίσασθαι διὰ βίου ἀπαραίτητον ὄργην, ἀδυ-
 νατώτατον τῶν πάντων. μὴ γὰρ οὕτω μανείην ὥστε διὰ τῆς
 εἰς ἐκεῖνον ἀπαραίτητον ὄργης ἑμαυτῷ ἀποκλείσαι τὰ φιλιάν-
 20 θρωπα σπλάγχχνα τῆς ἀγαθότητος τοῦ θεοῦ· ἐπειδὴ ἢ μέτρον
 μετρήσομεν τοῖς συνδούλοις, ἀντιμετρήσειν ἀπεφῆνато ἡμῖν
 καὶ ταῦτα οὐκ ἐξίσης τῶν ἡμῖν ἡμαρτημένων ὄντων, ἀλλ' C
 ἀπειροπλασίῳ τινὶ ὑπεροχῇ τῶν ἑμοὶ πρὸς θεὸν ἡμαρτημένων
 διαφερόντων. τοιγαροῦν τὸ μὲν ὑπ' ἑμαυτῷ ποιήσασθαι Βυ-

3. μαρτυρίων sensu caret; lego μαρτυρεῖν.

id posse dissipari arbitraretur; idque Deum nosse, qui norit omnia,
 antequam fiant, resque ipsas tantum non missa voce testificari id
 ipsum; quin et eos ipsos, si vera dicere velint, testimonium sibi
 laturos. Quia vero ea conditio rerum sit, ut avo pacem funditus
 reiectante, necessario aut alter illorum imperio depelli aut subiecti
 dissidiis intestinis ad perniciem vocari debeant, velle se, idque ex
 necessitate, aut ipsorum aut aliorum ope sub ius suum redigi By-
 zantium; quod nisi fiat, nunquam bellis civilibus defuturam mate-
 riam. Ob ea autem, quae rogassent, non Byzantio dumtaxat potiri
 nolle; sed neque tot urbibus, quot sunt Byzantii turrets. Magno
 logothetae dignitatem, qua nunc fungeretur, non solum quia illi pe-
 terent, sed alioqui etiam ut molestiis liberaretur, abrogatum fu-
 isse, si penes se summa imperii fuisset. Ut autem iram inexorabilem
 in omni vita adversus eum retineret, id esse unum, quod omnium
 minime fieri posset. Egone ita delirem, inquit, ut per implacabilem
 iram adversus illum mihimet divinae bonitatis benigna viscera prae-
 cludam? siquidem qua mensura conservis nostris mensi fuerimus, ea-
 dem se nobis remensurum pronuntiavit: idque cum peccata nostra
 contra deum infinitis partibus ea superent, quae ab hominibus con-

- A.C. 1328 ζήτησιον καὶ πάντων βούλομαι τοῦ κοιτῆ λυσιτελοῦντος ἕνεκα. τούτου δὲ τοῦ αἰτήματος ἀπόντος, καὶ εἶγε καὶ ὑμῖν συνδοκεῖ, τότε ἤδη καὶ περὶ τῶν ἐπιλοίπων ὑμῶν ἀκούσομαι αἰτημάτων.” Τούτων μὲν οὖν ὁ μέγας τότε δομέστικος ἀνεμίμησε βασιλέα, καὶ ἕτερον ἄττα πρὸς αὐτὸν διαλεχθεῖς, προσήγγισεν τοὺς ἀνδρας. οἱ δὲ καὶ πρὸς βασιλέα διειλέχθησαν τὰ ἴσα καὶ ἡ μὴν διίσχυρίζοντο αὐτοὶ δυνήσεσθαι τὴν πόλιν παραδώσειν. ἐπαίνους δὲ αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς καὶ εἶ τι ἐπυνθάνετο αἰτοῖεν· οἱ δ’ ἐπειθόντο αἰτεῖν οὐδὲν, πολλὰ δὲ πολλάκις παρὰ βασιλέως ἐκβιασθέντες, ἤτησαντο γῆς εἴκοσι πλέθρα. θελάσας δὲ πρὸς τὴν αἴτησιν ὁ βασιλεὺς, „ἀλλ’ ἐγὼ” εἶπε „θεοῦ διδόντος, ἀξίαν ὑμῖν ἀποδώσω τῆς εὐγνωμοσύνης τὴν εὐεργεσίαν.” ἔτι δὲ αὐτῶν περὶ τῶν τοιούτων διαλεγόμενων, ἐκ Σκοπέλου παρὰ τοῦ ἀρχοντος ἄγγελος ἦκε μηνύων, ὡς ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς Μιχαὴλ ἐν μεθουρίοις τῆς αὐτοῦ καὶ Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἐλθὼν, παρὰ πόλιν αὐτῶ ὑπήκοον Διάμπολιν προσαγορευομένην ἑστρατοπέδευσε, καὶ συμμαχίαν ἐπαγόμενος ἐκ Σκυθῶν, οἱ παρὰ Ῥωσοκίστρῳ εἰσὶν ἑστρατοπεδευμένοι. ὧν ἀκούσας ὁ βασιλεὺς, ἐβουλεύετο ἅμα τῷ μεγάλῳ δομestικῷ ὅ, τι δεοῖται ποιῆναι, καὶ ἐδόκει χρῆσθαι ἐλθεῖν παρὰ τὴν Λόγους οὐσαν ὄρειον
- P. 181 νῆν ἅμα μὲν καὶ διὰ τὸ ἐγγὺς εἶναι Βυζαντίου, ὅπως τὰ πρὸς τὴν παράληψιν πράττηται αὐτοῖς, ἅμα δὲ καὶ διὰ τὸ μὴ κίχλωσιν παρέχειν τὸ χωρίον δυσπρόσοδον ὄν, ὥστε ἔχειν, ἂν

13. Haec Scopelus Thraciae urbs est. ED. P. 18. Gregorae Ῥωσοκίστρῳ dicitur. ED. P. 20. In MS. ad v. Λόγους adscriptum erat, Φρούριόν τι παρὰ τὸ στόμα τοῦ Ἐδζείνου Πόντου, id est, Castellum quoddam ad ostium Ponti Euzini situm. ED. P.

tra nos peccantur. Proinde Byzantium sibi pro communi utilitate subiectum percipere; hac autem petitione excepta, si qua alia ipsis petenda viderentur, auditurum. Hoc illi magnus domesticus in memoriam revocabat: et plura cum eo disserens, viros producebat, qui eadem apud imperatorem loquebantur, asseverantes, se illi urbem tradere posse. Quibus collaudatis, quaesivit, num quid ab se peterent. Si nihil petere constituerant: sed cum imperator instaret saepius, viginti iugera petiverunt. Tum ridens ille, At ego, inquit, divino concessu probitati vestrae digna praemia persolvam. Medio in sermone advolat Scopelo a praefecto nuntius, Michaellem Moesorum regem in suis et Romanorum confiniis apud urbem suam nomine Diampolin castra locasse, Scytharum comitatibus auxiliis, qui iuxta Rhosocastrum tentoria haberent. Imperator quid faciendum, magni domesticus consilium exquirat: ad castellum Logos in montanis situm progrediendum decernunt, tum quod Byzantio propinquum et ad eius occupationem parandam opportunum, tum quod locus accessu difficultis hostibus cingendi facultatem eriperet: ut et invadentibus resistere

τις ἐπὶ, ἀμύνεσθαι τε, ἃν ἔξῃ, καὶ ἡσυχίαν ἄγειν πρὸς τὰ A.C. 1328
 καρτερώτατα ἀποχωρήσαντας. οἱ μὲν οὖν οὕτω βουλευσάμε-
 νοι, τὸν Κάμαριν μὲν ἐκέλευον ἐπεσθαι αὐτοῖς, ὡς ἂν εἰδέ-
 ναι ἔχη τὸ στρατόπεδον βασιλέως ὅπη εἶη τὸν δ' ἕτερον εἰς
 5 Βυζάντιον ὡς καὶ τοῖς ἑτέροις τὰ πεπραγμένα ἀπαγγελοῦντα
 ἀπιέναι. ἐλθόντες δὲ παρὰ τὸν Μέλανα ποταμὸν, ἔνθα καὶ
 ἡ λοιπὴ στρατιὰ ἅμα πρωτοστράτορι ἐστρατοπεδευμένη ἦν,
 τὰ τε περὶ τῶν πραττόντων τὴν ἄλωσιν αὐτῷ ἐκοινοῦντο Βυ- Β
 ζαντίου, καὶ ὅσα πύθοντο περὶ τῶν Μυσῶν καὶ περὶ τῆς εἰς
 10 Λόγους στρατοπεδείας, προστιθέντες καὶ τὰς αἰτίας. καὶ ἐπεὶ- V. 145
 δὴ καὶ αὐτῷ ἐδόκει καλῶς ἔχειν, ἄραγτες ἐκεῖθεν, ἐστρατο-
 πεδύσαντο ἐν Λόγους. καὶ ἐς τὴν ὑστεραίαν ἠγγέλη αὐτοῖς,
 ὡς στρατεύμα Μυσῶν περὶ τρισχιλίους ἵππους ἦκεν εἰς Βυ-
 ζάντιον κατὰ συμμαχίαν τῷ πρεσβυτέρῳ βασιλεῖ· ἡγεῖται δὲ
 15 αὐτῶν Ἰβάνης ὁ Ῥῶς. ἐθορύβησε μὲν οὖν οὐ μετρίως τοῦτο
 τὸν νέον βασιλέα. ἐξετάζοντι δ' αὐτῷ ἅμα τῷ μεγάλῳ δομε-
 στικῷ καὶ πρωτοστράτορι ὃ, τι τὸ πείσαν τὸν βασιλέα Μυσῶν
 τὰς μὲν πρὸς αὐτὸν σπονδὰς ἤθετημέναι καὶ τοὺς ὄρκους, ἀδελ- C
 φῆς ὄντα σύνοικον, τῷ πρεσβυτέρῳ δὲ βασιλεῖ συμμαχεῖν,
 20 ὑπενόουν μὴ ἀληθεῖς εἶναι τὰς γεγενημένας συνθήκας καὶ τὴν
 συμμαχίαν, ἀλλὰ συνιδόντα τὸν Μυσῶν, ὡς ὁ πρεσβύτερος βα-
 σιλεὺς ἅμα μὲν ἔχθει τῷ πρὸς τὸν ἕγγονον, ἅμα δὲ καὶ δέει
 τοῦ μὴ τοὺς συνόντας αὐτῷ Ῥωμαίων διεφθάρθαι ὑπ' ἐκείνου
 καὶ ἐπιβουλεύειν αὐτῷ, ὅῃον ἂν παραδέξαιτο ἐν βασιλείῳ
 25 φρουρᾶν Μυσῶν, οἰόμενος οἷα ξένους καὶ συμμαχοὺς αὐτῷ
 μάλλον εὐνοεῖν, πέμψαι τὸν στρατὸν, πρόφρασιν μὲν, ὡς μα-

et in secessu natura munittissimo tuto possent quiescere. Hoc de-
 liberato, Camarin sequi, ut sciret, ubinam imperator se teneret; alte-
 rum Byzantium abire et sociis acta referre iubent. Cum ad Melanem
 flumen venissent, ubi reliquum copiarum cum protostratore manebat,
 cum eodem de illis, qui se Byzantium prodituros pollicentur, et quae
 de Moesis cognovissent, ac de castrametatione in Logos, causis etiam
 recensitis, communicarunt. Cum et ille assentiretur, eo perrexerunt.
 Die altero intellectum est, circiter tria millia equitum Moeso-
 rum imperatori avo Byzantium, ducente Ibanę Russo, auxilio mitti:
 id quod nepotem non modice perturbavit. Investigantes autem causam
 ipse, magnus domesticus et protostrator, qua adactus Moesorum rex,
 quamvis sororis maritus, foedus secum sancitum violaret seniorique
 suppetias adveniret, suspicati sunt, non vere illos et ex animo foe-
 deratos, nec verum esse auxilium: sed cum sciret Moesus, seniore
 partim odio in nepotem, partim metu, ne qui secum essent proce-
 res Romani ab illo corrumpentur sibi que insidias struerent, facilius
 Moesorum custodiam in palatium admissurum, ratum, se tamquam

A.C. 1328 *χομένους ἡμῖν ὑπὲρ αὐτοῦ, τῇ δ' ἀληθείᾳ, εἰ δύναιτο τῶν βασιλείων κρατῆσαι κατ' ὀλίγους εἰσελθόντες· εἶτα καὶ αὐτὸς Διπανστρατιᾷ ἄλθων, Βυζαντίους τε ποιήσεσθαι ὑποχειρίους καὶ οὕτως ἤδη καὶ τῇ ἄλλῃ ἐπιθῆσεσθαι Ῥωμαίων ἡγεμονία. καὶ τεκμήριον ἐποιοῦντο τὸ ἐπάγεσθαι καὶ Σκύθας ἑσπέρους δέει τοῦ μὴ βοηθεῖν αὐτοῖς ἐς Βυζάντιον, εἴ τι γένοιτο τοιοῦτον. τοιαῦτα μὲν αὐτοὶ ἐκ λογισμῶν περὶ τῆς συμμαχίας ὑπένοιον. ἦσαν δὲ καὶ ἀληθῆ, ὡς ὕστερον ἀκριβῶς ἐξεγένετο μαθεῖν. ὑπετίθει δὲ τὴν βουλὴν τῷ βασιλεῖ Μυσῶν ἐκ τῶν αὐτομόλων παρ' αὐτῷ Ῥωμαίων τις καὶ ἐπηγγέλλετο αὐτῷ καὶ τὸ ἔργον καταπραΰνεσθαι αὐτός. διὸ καὶ ἤρθε τὴν συμμαχίαν προεβεντής. πείρας δὲ ἕνεκα ὁ βασιλεὺς πέμψας πρὸς Ἰβάνην, ἐκέλευεν ἀναχωρεῖν ἐκ τῆς Ῥωμαίων σπονδῶν γὰρ οὐσῶν αὐτῷ πρὸς βασιλέα Μυσῶν τὸν γαμβρὸν, αὐτὸν εἰς τὴν Ῥωμαίων παρεληλυθῆναι ἔχοντα στρατιάν. εἰ μὲν οὖν αὐτῷ βοηθήσων ἦκει, εἰς τὴν ἰδίαν ἀναχωρεῖν μὴ δεῖσθαι γὰρ αὐτοῦ· εἰ δὲ πολεμήσων, ἐκδέχεσθαι αὐτὸν ὡς ἐπὶ μάχην. βασιλεὺς μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπε πειρώμενος Ἰβάνην. ἐδόκει γὰρ οὐ λυσιτελεῖν ἐν τῷ τότε πόλεμον ἄρασθαι πρὸς Μυσοὺς. Ἰβάνης δὲ ὄρκους ἔγγράφοις διεβεβαιοῦτο πρὸς βασιλέα, μήτε τὸν αὐτοῦ δεσπότην παρεσπονδηκεῖναι, ἀλλ' ἐμμένειν ταῖς σπονδαῖς ταῖς πρὸς αὐτὸν, μήτ' αὐτὸν καὶ τὴν στρατιάν κατ' αὐτοῦ ἐνθάδε ἦκειν. ἀναγνοὺς δὲ τοὺς ὄρκους ὁ βασιλεὺς, μᾶλλον ἐπεβρόσθη πρὸς τὸ ἀληθῆ εἶναι ἢ αὐτὸς ὑπενόει περὶ τῆς*

24. Videtur deesse ὑπολαμβάνειν, aut quid eiusmodi. ED. P. Ego nihil ad integritatem desidero.

hospites atque commilitones perbenevolos experturum, turmas mississe; sub obtentu quidem, ut contra ipsos pugnaturus, re autem vera, ut si possent, palatium occuparent, pauci ingressi: deinde ipse toto agmine superveniens, Byzantios subigeret et sic reliquum quoque Romanorum principatum invaderet. Pro indicio erat, quod et Scytharum secum subsidia duceret: quia timeret, ne si quid tale fieret, Moesi adversus Byzantium operam conferre detrectarent. Haec illi de ista societate probabiliter suspicabantur: veramque fuisse suspicionem, postea perspicue patuit. Atque istuc Moeso quidam transfuga Romanus suavit, pollicitus, se ei rem effectam daturum: quocirca etiam pro interprete societatis huius delectus est. Periculi faciendi imperator iunior mittens ad Ibanem, Romanorum finibus ut excederet imperavit. Iunxiss enim se foedus cum rege Moesorum, quicum sua soror sit: atque ideo ipsum cum exercitu fines Romanorum ingredi non debuisset. Si opem sibi laturus veniat, in Moesiam recodat: non enim ope eius indigere: si pugnaturus, se illum ad pugnam exspectare. Haec tentandi causa dicebat: non enim tum expedire putabat cum Moecis configere. Iba-

σύμμαχίας τῶν Μυσῶν. καὶ ἀπὸ τῶν Πεπαγωμένον Γεώρ- A.C. 1328
 γιον πέμπας πρὸς βασιλέα τὸν πάππον, εἶδ' αὐτοῦ μὴ τοὺς Β
 λόγους ὑποπτεῦναι ὡς πολεμίον, ἀλλὰ πείθεσθαι καὶ Ῥω-
 μαίοις καὶ αὐτῷ συμβουλευόντι λυσιτελοῦντα. καὶ τοῖς κατὰ
 5 σύμμαχίαν ἤκουσι Μυσοῖς πρὸς μὲν τὸν κατ' αὐτοῦ πόλεμον
 8, τι ἂν βούλοιο χρῆσθαι, βασιλείων δὲ ἐντὸς μήτε ἅμα
 πλείους δέχεσθαι Μυσῶν, μήτε ὀπλισμένους ἀλλ' εἴ ποτε
 καὶ ἐσίοιεν, ὀλίγους τε καὶ κατὰ διαδοχάς, ἵνα μὴ δοκοῖεν
 προπηλακίζεσθαι σύμμαχοι ὄντες, καὶ ὀπλων χωρὶς, μάλιστα
 10 δὲ ἐν ἀρίστον τῇ ὄρᾳ πλείω ποιεῖσθαι φυλακῆν. οὐ μὴν ἀλλὰ
 καὶ βασιλείων ἐντὸς στρατιᾶν ἐγκαθιδρῶσαι ἀξιόμαχον Ῥω- C
 μαίων, καὶ ἐν φυλακῇ πάσῃ ἑαυτὸν τε καὶ τὴν πόλιν τηρεῖν.
 ὑπονοεῖν γὰρ ἐκ τῶν πραγμάτων, ὡς τῇ στρατιᾷ Μυσοῖς πρὸς
 τοῦ σφετέρου βασιλέως εἶη προστεταγμένον, τὰ βασιλεία, εἴ V. 146
 15 δύναιτο, δόλω κατασχεῖν, καὶ διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸν πανστρα-
 τιᾷ καὶ συμμάχοις ἅμα Σκύθαις ἐν μεθορίοις τῆς αὐτοῦ καὶ
 Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἐστρατοπεδεῦσθαι, ὡς εἰ κατορθοῖτο ἢ
 προσετέτακτο Ἰβάνη, ἐν ὀλίγῳ ἐπιβοηθῶν καὶ αὐτός. ἀκού-
 σας δὲ ὁ βασιλεὺς ἃ μὲν ἔλεγε παρὰ βασιλέως τοῦ ἐγγόνου,
 20 τῷ Πεπαγωμένῳ μὲν ἐκέλευεν ἀπαγγέλλειν αὐτῷ τὰ ἴδια εὖ
 τίθεσθαι, καὶ μὴ ἑτέροις ὑπὸ φιλοτιμίας εἶναι βούλεσθαι δι-
 δάσκαλον. οὐχ ἦσαν γὰρ αὐτός εἶναι ἔμπειρος. πραγμάτων, D

18. ἐπιβοηθῶν ED. P. pro ἐπιβοηθῶν.

nes iuramento scripto confirmare, neque dominium suum contra foe-
 dus egisse, neque se huc cum exercitu contra ipsum advenisse.
 Lecto iuramento, imperator tanto magis de Moesorum societate sus-
 picionem suam esse veram credidit, et confestim Georgio Pepa-
 gomeno ad avum misso, rogavit, ne verba sua veluti hostis suspecta
 haberet: quin, ut Romanis et ipsi utilia suadenti pareret. Et Moe-
 sis quidem ipsi auxilio venientibus adversum se in bello pro arbi-
 trio uteretur, in palatium vero neque simul plures, neque armatos
 acciperet; sed si quando ingrederentur, paucos et per vices, ne
 exclusi probro affici videantur, cum sint socii, et sine armis in-
 gredi sineret: praecipue tamen prandii hora maiorem diligentiam
 custodiae adhiberet. Neque hoc solum: sed etiam intra palatium
 cohortem Romanorum collocaret, quae posset se pugnae opponere
 et omni ratione ipsum urbemque defendere. Se ex ipsa re suspi-
 cionem ducere, Moesis ab rege mandatum, palatium, si queant,
 dolo occupent: atque idcirco ipsum quoque cum toto exercitu et
 auxilio Scythico in confinibus sedere, ut si Ibani imperata bene pro-
 cedant, paulo post cum subsidio superveniant. Avus, his auditis,
 Pepagomenum nepoti renuntiare iussit, uti suas res curaret et ne
 ambitione quadam captus, aliis niteretur magister fieri: non enim
 maiorem rerum usum sibi esse, quam ille se adeptum existimaret.

A.C.1328 ἦ ἑαυτὸν οἶεταὶ αὐτός. αὐτίκα δὲ τοῖς βασιλείοις ἐπέστησεν φρουρὰν καὶ εἶχε διὰ φυλακῆς ἀσφαλοῦς, καὶ πάντα ἐπραττεν ὅσα ὁ ἔγγονος παρήνει.

νῆ. Βασιλεὺς δὲ ὁ νέος πρὸς Μιχαὴλ τὸν βασιλέα Μυ-
P.183 σῶν τὸν Ῥουντζέριον Ἰωάννην πέμψας πρεσβυτήν, ἀκηκοῖ-5
ναι ἔφρασκεν, αὐτὸν ἐν ὁρίοις τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας στρατοπεδεύειν ἀγνοεῖν μέντοι τὴν ἀφίξιν αὐτοῦ ὃ, τι εἴη. εἰ μὲν οὖν λύσας τοὺς ὄρκους καὶ τὰς σπονδὰς τὰς πρὸς αὐτὸν, πόλεμον ἀρᾶσθαι βούλεται, μαθεῖν ἐθέλειν, ὅπως καὶ αὐτὸς παρασκευάζοιτο ἐκ τοῦ ὁμοίου· εἰ δὲ του ἑτέρου ἕνεκα ἡ 10
ἐκστρατεία εἴη, μὴ ἀγνοεῖν. ὁμως μέντοι γε τό, τε ἀκλήτων ἦκειν τεκμήριον ποιεῖσθαι τοῦ κατ' αὐτοῦ χωρεῖν, καὶ τὸ Βυζαντίοις συμμαχίαν ἅμα Ἰβάνῃ ἐς τρισχιλίους στρατιώτας πέμψαι οὕσι πολεμίους, φανερώς αὐτῷ πολεμοῦντος εἶναι.
B θαναμάζειν δὲ αὐτοῦ, εἰ πυθόμενος περὶ Βυζάντιον διατρί-15
βοντος αὐτοῦ, τοσοῦτους πέμψεις στρατιώτας συμμαχήσου-
τας τοῖς πολεμίοις· ἢ ἀγνοεῖν ὡς οὐ στρατεύματι χρήσεται πρὸς αὐτοὺς εἰδόσι πολεμεῖν, ἀλλὰ τοῖς γεωργοῖς κελύσας, ἀδυνατωτέραν θήσουσι τὴν ἐπάνοδον αὐτοῖς ἢ ἐξ ἄδου πυλῶν. βασιλεὺς μὲν οὖν τοιαῦτα ἐπρεσβεύετο. Μιχαὴλ δὲ αὖ
ἐπεὶ τὸν τε βασιλέα ἐπύθετο πρὸς τὸ Βυζάντιον ἀφιγμένον καὶ τῆς αὐτοῦ στρατιᾶς οὐ μακρὰν ἐστρατοπεδευμένον, ἐθο-
ρυβήθη τε σφοδρῶς τῶν σφετέρων ἕνεκα στρατιωτῶν, καὶ σω-
τηρίας αὐτοῖς ἐλπίδα οὐδεμίαν συνεώρα, εἰ μὴ τάχιστα πείσεις
C βασιλέα, ὅτι τε οὐ λύσεις τὰς σπονδὰς τὰς πρὸς αὐτὸν, καὶ 25

Tum illico custodes palatio apposuit, tutatusque est diligenter fecitque omnia, quae nepos consuluerat.

58. Imperator iunior ad Michaelem Moesorum regem Ioannem Rhuntzerium legat: Se comperisse, ipsum in finibus Romanorum habere militem; nescire tamen, quid tandem sit. Avere igitur nosse, an, rupto foedere, bellum sibi intentet, ut similiter se comparet. Sin aliam ob causam suscepta sit expeditio, se id quoque ignorare nolle. Verumtamen cum non vocatus veniat, documento sibi esse, contra se venire, et Byzantiis hostibus suis, duce Ibanc, ad ter mille equites misisse manifesti hostis indicium esse. Mirari autem, quomodo, cum audierit, se iuxta Byzantium versari, interim tantum numerum adversariis suis opitulatum miserit. Nescisse forsitan, se non exercitata copia in illum usurum, sed rusticis negotium daturum, qui ei reditum difficiliorem, quam ab inferorum portis efficiant. Haec imperator. At Michael, ubi eum prope Constantinopolin esse, nec longe ab exercitu suo distare cognovit, suorum causa sane quam conturbatus, nullam aliam spem salutis videbat, nisi quam citissime, se foedus servare et copias illas non contra eum, sed aliam ob causam

τὴν στρατιάν οὐκ αὐτῷ πολεμησεύουσαν, ἀλλ' ἐτέρου του A.C. 1328
 ἕνεκα εἰς Βυζάντιον ἐλθεῖν. αὐτίκα τε ἃ εἶχεν ἐν τοῖς κόλ-
 ποῖς ἄγρια ἐξενεγκῶν ἐπὶ τοῦ πρεσβευτοῦ, καὶ ὃς ἦν ἐν αὐ-
 τοῖς σταυρὸν ἐγχειρίσας, „τοῦτ'” ἔφη „κομίσας πρὸς βασιλέα,
 5 δόμνυειν ἐμὲ εἰς τὸν ἐν αὐτῷ παγέντα σαρκὶ δι' ἡμᾶς εἶπε, ὡς
 οὔτε λέλυκα τὰς σπονδὰς τὰς πρὸς αὐτὸν, οὔτε κατ' αὐτοῦ
 πέπομφα τὴν στρατιάν. διὸ καὶ δέομαι μὴ κακῶς αὐτοῦς
 παθεῖν. ὅτι δὲ οὐ τῶν πολυτελεῶν ἐγκολπίων, πολλῶν ἐμοὶ
 10 πεποιημένον ὕλης (ἦν γὰρ χαλκοῦς) πέπομφα, μὴ θανατώσῃ
 ἐπὶ θανάσει γὰρ παρὰ πᾶσι διαβεβόηται Μυσοῖς, ἃ πολλὰ D
 μὲν καὶ ἐπὶ τοῦ ἐμοῦ περιόντος ἔτι πατρὸς, πολλὰ δὲ καὶ
 ἐπ' ἐμοῦ παρ' αὐτοῦ τελεῖται νυνί· ὡς οὐδὲν μᾶλλον ἀξιοχρεῶν V. 147
 εἰς πίστιν ἐπεμψα αὐτόν. κἄν με φωράσῃ ἀπατώντα ἢ ψευ-
 15 δόμενον, ἐμοὶ τοῦτον λαβὼν ἐπιέτω, ὡς αὐτοῦ συμμαχοῦν-
 τος νικήσω καὶ διαφθερῶν. ὅτι δὲ οὐ σκήψις ταῦτα οὐδὲ
 πρόφασις εὐπρεπής, τὸν ἀπάξοντα τὴν στρατιάν ἐκ τῆς Ῥω-
 μαίων ἐξαντῆς ἀποστελεῶ.” καὶ αὐτίκα τῷ μὲν πρεσβευ-
 τῇ παρεῖχεν ἵππους τῶν τρεφομένων ταχυδρόμων παρ' αὐ-
 20 τῷ, καλεῦσας ὡς τάχιστα ἀνύειν τὴν ὁδόν, πρὶν φθάσῃ κα-
 κώσας ὁ βασιλεὺς τὴν στρατιάν. καὶ τῶν οἰκιστῶν αὐτοῦ συν-
 ἐξέπεμψεν ἕνα τῷ πρεσβευτῇ γράμματα ἔχοντα, καλεῦοντα
 Ἰβάνη ἀπάγειν τὴν στρατιάν, καὶ πτερὸν πυρὶ περιπεφλεγμέ- P. 184
 νον τοῦτο γὰρ παρὰ Μυσοῖς ταχυτῆτος σημεῖον. ἐπεὶ δὲ ἀφί-

Byzantium adducta, imperatori persuaderet: statimque e sinu sancto-
 rum reliquias coram legato proferens et ex his crucem ei in manus
 tradens, Istuc ad imperatorem portabis, inquit, et me per illum, qui
 in eo propter nos suffixus est, iurare dicēs, nec foedus cum ipso per-
 cussum solvisse, nec milites contra illum misisse. Quocirca orare me,
 ne quid illi noceat. Quod autem non de multis ac pretiosis monilibus
 suis quae cerneret, sed hanc crucem e vili materia confectam (erat enim
 ex aere fabrefacta) illi mitteret, mirari non debere: esse enim apud
 Moesos ob miracula percelebrem, quae multa, adhuc parente suo super-
 stite, ediderit, multa, se regnante, edat. Tamquam igitur fidelissimam
 testem se illam mittere. Si ipsum fallacem mendacemve deprehenderit,
 ea cruce correpta se invadat, qua adiutrice victoriam sit consecutus.
 Ut autem intelligat, non esse haec praetextum neque speciosum quod-
 dam velamentum, protinus missurum qui e finibus Romanorum suos
 continuo abducatur. Moxque legato imperatoris equos ex cursoribus,
 quos alebat, attribuit, iubens, celeritate summa iter prius conficere,
 quam imperator exercitui suo incommodaret. Praeterea unum de
 familiaribus ministris cum eodem mittit, ferentem litteras, quibus
 Ihani praecipiebat, uti exercitum reduceret, et alam flammantem,
 quod apud Moesos velocitatis signum est. Postquam ad imperatorem

A.C. 1328 κοντο πρὸς βασιλέα τὸν ἔτε στανρόν φέροντες καὶ ἀπαγγέλλοντες ὅσα ἀπολογήσοιτο ὁ Μιχαήλ, βασιλεὺς μὲν πρὸς Ἰβάνην καὶ τοὺς Μουσούς τὰ τοῦ σφετέρου βασιλέως γράμματα πέπομφε καὶ τὸ πτερόν. οἱ δὲ ἰδόντες ἀνεχώρησαν εὐθὺς ἐπ' οἴκον. ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς τοῦτο ἐτελεύτα· βασιλεὺς δὲ ἐν αἰς 5 ἡμέραις αἱ πρεσβεῖαι ἐγίνοντο πρὸς τοὺς Μουσούς, κλίμακας τε καὶ ὅσα ἄλλα ἐπιτήδεια ἦν πρὸς τὴν ἐπιχείρησιν παρε-
Bσκευάζετο Βυζαντίον. καὶ ἐπειδὴ πάντα ἐπεπόριστο, εἰς Βυζαντίον ὁ Κάμαρις ἐλθὼν, ἀπήγγελλε τοῖς ἐταίροις. καὶ νύκτα τηρήσαντες ἀπὸ συνθήματος, ἐν ἧ τῶν τειχῶν αὐτοὶ ἐμελλοντο ἔσεσθαι ἐν φυλακῇ, ἡμέρα πρώτη τῆς ἐβδομάδος, καθ' ἣν ἡ τῆς τοῦ ἁγίου πνεύματος καθόδου τελεῖται ἑορτῇ, πρὸς βασιλέα αὐθις ὁ Κάμαρις ἐλθὼν ἐκάλεε πρὸς τὸ ἔργον. τελεσθεισης δὲ τῆς θείας μυσταγωγίας, ἔτι δὲ καὶ τῶν ὕμνων τῶν ἑσπεριῶν, ἄραντες ἐκ τοῦ στρατοπέδου τοῦ ἐν Λόγους καὶ 15 τό, τε ἐπίλοιπον βαδίσαντες τῆς ἡμέρας καὶ τὸ πλεον τῆς νυκτός, γενόμενοι ἐν χωρίῳ Κλέπτα ἐγχωρίως προσαγορευομένη, **C**τό, τε ἐπίλοιπον τῆς νυκτός καὶ ἄχρι δῆλης ἡμέρας ἠύλισαντο ἐκεῖ. καὶ μετὰ τοῦτο ἄραντες ἐκεῖθεν, ἕως ἐπεγένετο ἡ νύξ, ἦλθον εἰς τι χωρίον οὐ πολὺ ἀπέχον Βυζαντίον, τοῦ Ἀμβλυώ-
20 πον προσαγορευόμενον. καὶ καρτερήσαντες ἐκεῖ, διεκόσμων τὴν στρατιάν, καὶ τὰς μὲν κλίμακας οὕσας δύο ἕκ τε κάλων καὶ ξυλίων βαθμίδων πεποιημένας, ὧν τῆς μὲν ἤρχον ὁ βασιλεὺς, ὁ μέγας δὲ δομέστικος τῆς ἑτέρας, δυοκαίδεκα στρα-

3. Legebatur sφετέρων.

venerunt qui crucem ferebant, Michaelis responsum nuntiarunt: qui ad Ibanem et Moesos regis ipsorum litteras cum ala misit. Iis conspectis, domum statim abire coeperunt. Et haec quidem hunc finem nacta sunt. Imperator autem quibus diebus legatus apud Moesos erat, iis ipsis scalas et alia ad oppugnandum Byzantium accommodata apparabat. Paratis omnibus, Camaris eo regressus, sociis rem indicavit. Et nocte de compacto observata, qua ipsi excubias in muris erant acturi, prima die hebdomadis, quae sancti Spiritus descendens memoria celebris est, rediens ad imperatorem Camaris, ad opus eum vocat. Absoluta ergo divina mystagogia, praeterea hymnis vespertinis, castra Logis moventes, ac per reliquum diei plurimumque noctis gradientes, et ad locum ab indigenis Clepta nominatum pervenientes, usque ad claram lucem ibi quieverunt. Inde rursus usque ad noctem ambulantes, Amblyopum (loci vocabulum est haud procul Byzantio) venerunt. Illic morantes, in ordinem exercitum digerebant. Et quidem scalas binas, tum e funibus, tum e ligneis gradibus, quarum unis praecerat imperator, alteris maguus domesticus, duodenis militibus utramvis imposuerunt: quorum octo Romani, reliqui ex Alemanis Latini. Intelligens autem

τιώταις ἐπέθῃκαν ἑκατέραν. ὧν ἦσαν ὄκτω Ῥωμαῖοι, οἱ λοι- A. C. 1328
 ποὶ δὲ εἷς Ἀλαμανίας Λατίνοι. ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς, ὅτι καὶ
 Ἀλαμανοὶ εἰσὶν ἐπὶ τῷ ἔργῳ τεταγμένοι, τὸν μέγαν δομέστι-
 κὸν προσκαλεσάμενος, τοὺς τε Ἀλαμανοὺς ἐκέλευεν ἀπὸ τῶν
 5 ἐν ταῖς κλίμαξι τεταγμένον ἐξαλλάττειν καὶ Ῥωμαίους εἰσά- D
 γειν ἂντ' αὐτῶν ἀπὸ τε τῶν εὐγενῶν μηδένα εἶναι ἐν τοῖς
 μέλλουσι πρώτως ἀναβήσεσθαι ἐπὶ τὰ τείχη, ὡς ἂν μήτε οὗτοι
 κατεπαίρωνται τῶν ταπεινότερων, μήθ' ἡ εὐδοξία πρὸς Ἀλα-
 μανοὺς διαβαίῃ, ἀλλὰ μόνων ἢ Ῥωμαίων τὸ ἔργον. ταῦτα
 10 μὲν οὖν ἢ προσετέτακτο ἐτελεῖτο, καὶ Ῥωμαίους τῶν μέσων
 δυοκαίδεκα ἑκατέρας ἐγγειριώθεισης τῶν κλιμάκων, προσετέ-
 τακτο αὐτοῖς, ἐπειδὴν ἐν χροῖ γένοιτο τοῦ τείχους, ὑπὸ τῶν
 ἔνδοθεν πρᾶσσόντων καλωδίους τῶν κλιμάκων ἀνελευσθεισῶν,
 αὐτοὺς ἀναβαίνειν πρώτους καὶ ἀμύνεσθαι, ἂν τις ἐπιῆ, ὡς
 15 ἂν οἱ μετ' αὐτοὺς ἀναβαίνοιν κατα σχολῆν. μετ' ἐκείνους δὲ
 οὐ πολὺ ἀπέχων ἑκατὸν λογάδας ἄγων ἐβάδιζεν ὁ βασιλεὺς
 πεζῆ, καὶ μετ' αὐτὸν ὅσον μὴ συμμίγνυσθαι ἀλλήλοις, ἕτερον
 τοσοῦτους ὁ μέγας δομέστικος εἶχε. τοὺς γε μὴν τῶν διακοσίων P. 185
 ἵππους ἕτεροι ἔφιπποι τοσοῦτοι ἄγοντες ἕκαστος ἕνα παρείποντο
 20 οὐκ ἐγγύθεν, ὡς ἂν μὴ τοῖς ἀπὸ τοῦ τείχους αἰσθησιν παρά- V. 148
 σχοιεν τοῦ ψόφου, ἀλλ', ἦν τι ἀδόκητον συμβῆ, τοὺς τε ἵπ-
 πους παράσχοιεν τοῖς διακοσίοις ἐπιδραμόντες καὶ ἐπιβοηθοῦν
 αὐτοὶ τὰ δυνατά. ἕτεροὶ τε πεντακόσιοι ἦσαν ἀπέχοντες οὐ
 πολὺ αὐτῶν, τῆς αὐτῆς καὶ αὐτοὶ ἕνεκα αἰτίας. ἐπὶ δὲ τοῦ

22. ἐπιβοηθοῦν ED. P. pro ἐπιβοηθεῖν.

imperator, etiam Alemanos huic labori delectos, aduocato magno
 domestico, eos iubet eximij eorumque loco Romanos suffici, et ex
 nobilibus nullum inter primos murum ascendere: ut neque hi supra
 humiliores se extollerent, neque gloria ad Alemanos derivaretur, sed
 Romanorum dumtaxat opus esset. Fiebant iussa. Cum itaque et
 has et illas scalas e media conditione Romani duodecim traditas
 sibi accepissent, praeceptum datur illis, ut ubi proxime ad murum
 accessissent, ab iis, qui intus pro ipsis laborabant, scalis per funem
 attractis, primi ascenderent: et si quis se contra ferret, eum repel-
 lerent, ut reliqui deinceps paulatim ascenderent. Ceterum post illos
 haud longo spatio centum electos agens, incedebat pedibus impe-
 rator: post quem, ne permiscerentur, totidem magnus domesticus.
 Qui vero ducentorum illorum equos ducebant, quisque unum, ipsi
 quoque in equis, non pauciores ducentis, consequebantur, quam-
 quam non prope: ne hi, qui in moenibus erant, strepitum sentirent:
 sed ut, si quid improvisum accideret, accurrerent, ac ducentis illis
 equos praebent, et ipsi quoque pro virili sua in partem laboris
 venirent. Quingenti alii eadem de causa non procul distabant. Apud
 Amblyopum protostrator reliquum exercitum in armis ordinatum

A. C. 1328 Ἀμφλοώπου ὁ πρωτοστράτωρ ἦν, τὴν ἄλλην ἄπισαν ἔχων στρατιὰν ἐν ὄπλοις παρατεταγμένην. οὕτω δὲ διακοσμήσαντες Βτὴν στρατιάν, ἤσαν ἡσυχῇ, ὅπως μὴ τοῖς φυλάττουσιν αἰσθησθῆσιν παράσχοιεν ἀπὸ τῶν τειχῶν.

νδ'. Οἱ μὲν οὖν τὰς κλίμακας ἔχοντες τέτταρες καὶ εἴκοσις λαθόντες τοὺς φύλακας, ῥαδίως τοῖς τείχεσι προσέμιξαν τοῦ Καμαρίδος ἡγουμένου κατὰ τοὺς πύσσοντας τὴν ἄλωσιν. καὶ ἔπει αὐτοὺς προσδοκῶντας οὐκ ἦν λαθεῖν, τὰς κλίμακας ἀνεῖλκυσαν καλῶδια καθιέντες, καὶ ἀπὸ τῶν ἐπάλλεων ἐξῆψαν. καὶ οἱ δυοκαίδεκα πρῶτον ἐφ' ἑκατέρας κλίμακος ἀνῆλθον. βα-10 σιλεὺς δὲ καὶ ὁ μέγας δομέστικος ἅμα οἷς ἦγον, ἐπεὶ παντέλῃνος ἦν καὶ ἡ σελήνη διέφαινε λαμπρῶς, ὅμως διὰ τὴν ἀπὸ τῆς πληρώσεως μεταβολὴν νεφελῶν οὐ κατὰ τὸ συνεχές, ἀλλὰ δισπασμένως τὸν ἄερα ὑποτρεχουσῶν, ὅτε μὲν ἦν ἡ νεφέλη κατ' αὐτοὺς, ἐβάδιζον ὑπὸ τῆ σκιᾷ· ἐπειδὴν δὲ παρέλθοι, κα-15 τακλινομένοι εἰς γῆν, ἑτέραν περιέμενον νεφέλην. καὶ οὕτω βαδίζοντες κατὰ μικρὸν, ἦλθον ἐγγὺς τειχῶν. ἐπεὶ δὲ ὅσον ἐφικέσθαι τὸξῳ ἀπέχον, οἱ μὲν ἀπὸ τῶν τειχῶν αἰσθόμενοι βοῆν τε ἐχρῶντο καὶ ἀλαλαγμοὺς καὶ Βυζαντίους ἐκάλουν ἐπὶ τὰ τείχη, ὡς παρόντων πολεμίων οἱ δὲ ἔξωθεν ἐπέδραμον ἐπὶ τὰς κλίμακας ἀφειδοῦντες ἤδη τῶν ψόφων, ὡς τῶν ἔνδον ἡσθημένων, καὶ ἐπεὶ ἐγένοντο ἐν αὐταῖς, αὐτὸς τε ὁ βασιλεὺς προὔθνυμετο πρῶτος ἀναβαίνειν καὶ τὸν μέγαν δομέστικον

continebat. Sic itaque dispositis copiis, silentio progrediebantur, ne a moenium custodibus audirentur.

59. Qui igitur scalas habebant, quatuor et viginti, fallentes custodes, facile ad murum Camaris ductu proxime accesserunt eo, ubi ipsorum studiosi excubabant, a quibus agebatur, ut urbs caperetur. Et quia ipsos, utpote expectantes, latere non poterant, summis funibus, quos ex pinnis murorum aptaverant, scalas sursum attrahebant: ita duodecim illi utrimque primi ascenderunt. Imperator autem et magnus domesticus cum suis centuriis, quamvis luna pleno lumine tum luceret, tamen propter densarum interpositionem nubium non continenter, sed sparsim ac divulsim coelum permeantium, quando lux occultabatur, sub tenebris incedebant: quando eius aspectus reddebatur, recubantes humi, aliam nubem, quae lunam tegeret, expectabant. Sic sensim gradientes, moenibus successerunt: a quibus adhuc spatio, quo telum adigi potest, remotos sentientes qui in muro erant, inconditos clamores sustulerunt, civisque ad moenia, ut hostibus praesentibus, advocarunt. Qui foris erant, ad scalas, non iam caventes tumultum, utpote ab oppidanis auditum, accurrebant. Interea imperator ipse alacriter primus ascendebat, magnamque domesticum ad sequendum hortabatur: ratus, si ipsi in muros evasisent, etiamsi quis hostium contra iret, non ausuros

Ἐπειθαί οἱ παρεκάλει, οἰόμενος ὡς, ἂν αὐτοὶ γένοινται ἐπὶ Α. C. 1328 τὰ τεῖχη, κἄν τις ἐπὶ τῶν πολεμίων, οὐκ ἂν ποτε τολμήσῃ εἰς χεῖρας αὐτοῖς ἔλθεῖν· ἀλλ' ἀποσχίσεται γνωρίμων γενομένου, καὶ τοῦτον τὸν τρόπον τοῖς σφετέρους ἔσεσθαι ἀντὶ 5πολλῶν. ὁ μέγας δὲ δομῆστικός οὐκ ἐπέτρεπεν, ἀλλ' ἄμαρτάνειν αὐτούς ἔφασκε τοῦ δέοντος, ἂν ταῦτα ποιῶσι, „τῶν γὰρ ὑπολειφθέντων ἀναβήσεται οὐδεὶς, οὐκ ἀτολμία τῇ πρὸς τὰ δεινὰ, οὐδὲ κακονοία, ἀλλ' ἕκαστος πρῶτος ἀναβαίνειν ἀξίων, P. 186 ὑπὸ φιλονεικίας πάντες ὑπ' ἀλλήλων κωλυθήσονται. καὶ οὐ 10μόνον ἀναβήσεται οὐδεὶς, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ συστραφέντες ἀλλήλοις συμπεσοῦνται καὶ διαφθεροῦσιν ἀλλήλους, ἀμελήσαντες τῶν πολεμίων. οὐ δὴ ἐνεκα ἡμᾶς κάτω μένειν δέον ἀναβιβάζοντας αὐτούς ἐν τάξει καὶ τὴν ἔριν διαλύοντας.” τοιαῦτα τῷ μεγάλῳ εἰπόντι δομῆστικῷ ἐπεῖθετο ὁ βασιλεὺς καὶ τὴν ἄνοδον 15ἐπέτρεπε τοῖς περὶ αὐτόν. πολλῶν δὲ ἐν ταύτῳ προσφύτων καὶ ἅμα ἀναβαίνειν πειρωμένων, ἣ τοῦ βασιλέως κλίμαξ τὸ V. 149 βάρος οὐκ ἐνεγκοῦσα κατέπεσε, τῶν κάλων ῥαγέντων· καὶ Β μόνῃ καταλέλειπτο ἣ τοῦ μεγάλου δομῆστικού, καὶ δι' αὐτῆς ἀνῆσαν καθ' ἓνα καὶ σχολῇ, πρὸς τὴν ἀνάβασιν ἀμφοτέρων 20ἀφροστῶτων καὶ οὐκ ἀπειλαῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ πληγαῖς ἐπεχόντων τὸν ἄγαν ὄθισμόν. ἐπεὶ δὲ δλίγῳ δέοντες ἀνῆλθον ἑκατόν, ὁ τὴν τῶν φυλάκων ἐπιμέλειαν ἐπιτετραμμένος Συναδηνὸς ὁ τοῦ Μαρούλη πρὸς τὴν βοήν δξέως ἅμα διακοοίοις ἐπιβοηθήσας, οὐπω νομίζων ἐπὶ τοῦ τεύχους εἶναι τοὺς

manum conserere, sed velut a notis refugiturum, atque hac ratione suis instar multorum fore. Verum magnus domesticus id non permittebat, aiebatque, se et illum ab officio discessuros, si hoc facerent: nam ex reliquis neminem ascensurum: non quia ad res arduas periculosasque ignavi essent, neque malignitate aliqua, sed cum unusquisque primus ascendere cupiet, ex aemulatione omnes invicem impeditum iri. Neque solum nullum ascensurum, sed ibi condensatos inter se pugnatorios dissidentesque ac litigantes, hostem neglecturos. Quare nos infra manentes, inquit, ut illi ordine ascendant, facere et contentionem praecidere oportet. Obtemperavit monitis imperator, et iis, qui circum se erant, ascensum concessit. Cum autem multi adhaerescetes simul ascendere conarentur, scalae imperatoris ponderi impares, ruptis funibus, quibus attrahebantur, deciderunt, solaeque relictæ sunt magni domestici: per quas sigillatim et paulatim ascenderunt, ambobus astantibus, nec minis tantum, sed plagis quoque se impellentes cohibentibus. Ubi paulo minus centum ascenderunt, praefectum vigilum Synadenus, Marulae filius, ad clamorem prope cum ducentis subsidio accurrens, nondum hostes in moenibus esse, sed foris adhuc oppugnare, arbitratus, cum paucis,

A.C. 1328 πολεμίους, ἀλλ' ἔξωθεν ἐπιχειρεῖν, ἅμα ὀλίγοις ὧν ἦγεν ἀνέ-
 ραιμεν ἐπὶ τὸ τεῖχος, ὃ, τι εἶη τὰ δρώμενα βουλόμενος μαθεῖν.
 C καὶ αὐτὸς τε ἐάλω καὶ οἱ συναναβάντες ὑπὸ τῶν ἐφεστώτων.
 μαθόντες δὲ, ὅτι αὐτὸς ἄγοι τὴν στρατιάν, τοῖς κάτω ἐπε-
 φώνουν ὑπέειπεν καὶ μὴ ἀνδίστασθαι τῷ νέῳ βασιλεὶ ἤδη ἐν-5
 τὸς ὄντι τειχῶν, μάλιστα δ' ὅτι, καὶ τοῦ στρατηγοῦ αὐτῶν
 ἐαλωκότος, οὐκ ἂν διαφύγοιεν τὸ δοῦναι δίκην ἐς τὴν ὑστε-
 ραίαν, ἐάν τι ἐπιχειρῶσι βλάπτειν. ὡς δὲ ἤκούσαν οἱ κάτω-
 θεν, ὅτι αὐτῶν τε ὁ στρατηγὸς ἐάλω καὶ ὁ νέος βασιλεὺς
 ἐντὸς εἶη τειχῶν, μεταβαλόντες εὐθύς εὐφήμον τε τὸν νέον¹⁰
 βασιλέα καὶ ἐτοιμοὶ ἦσαν συναίρεσθαι τὰ δυνατά, καὶ κατὰ
 τὸ ἐπιλοιπον τοῦ τείχους ἡρέμα ἤδη διὰ πάντων ἦει ἢ τοῦ
 νέου βασιλέως εὐφημία. ὁ δὲ βασιλεὺς τε καὶ ὁ μέγας δομέ-
 στικὸς ἀκούοντες, οὐκέτι ἔφρασαν δεῖν τῇ κλίμακι προσέχον-
 D τας ταλαιπωρεῖσθαι, ἀλλὰ τοῖς ἀναβάσι προσετατόν σφισι¹⁵
 τὰς πύλας ἀνοιγνύναι καὶ ἐπεὶ ἀνεψῆθησαν, ἅμα τοῖς ἐπι-
 λοίποις εἰσῆει καὶ ὁ βασιλεὺς, μετὰ μικρὸν δὲ καὶ ὁ πρωτο-
 στρατῶρ ἅμα σὺν παντὶ εἰσῆλθε τῷ στρατῷ. καὶ πρὸς τὰ
 βασιλεία ἐλθὼν ὁ νέος βασιλεὺς, τὸν βασιλέα καὶ πάμπαν
 προσεκύνησεν, ὥσπερ ἦν ἔθος αὐτῷ, καὶ καθεσθέντες μι-²⁰
 κρὸν, ὁ πρεσβύτερος βασιλεὺς ὥσπερ ἐπὶ τοῖς συμβῆσι κα-
 ταμεμφόμενος ἑαυτὸν, μεμνήσθαι ἔλεγε καλῶς τῶν λόγων
 τῶν αὐτοῦ, αἰνιττόμενος ὡς τὰ λυσιτελῆ καὶ δέοντα συμβου-
 λεύοντι οὐκ ἐπέιδετο αὐτῷ. ἔξ ἀρχῆς μέντοι ἴσην καὶ ὁμοίαν

quos duxit, in murum ascendit, volens noscere quid ageretur. Cap-
 tus est autem ipse cum sociis, qui simul ascenderunt, ab iis qui
 iam super muro visabantur. Qui ut didicerunt, ipsum cum exercitu
 adesse, coeperunt acclamare his, qui adhuc infra erant, cederent,
 nec repugnarent imperatori, qui iam intra muros esset; praesertim
 duce iam eorum capto: non enim die crastina poenam vitatorum, si
 quid hostile auderent. Qua voce commoti inferni, statim mutatis
 animis, imperatori faustis acclamationibus gratulati sunt, parati eum
 adiuvere quantum possent: serpebatque per reliqua moenia inter
 milites in imperatorem laeta acclamatio. Quod ipse et magnus do-
 mesticus audientes, non iam scalis haerendo laborandum dicebant,
 et ut qui ascenderant portas reserarent, succlamabant. Quibus aper-
 tis, cum reliquo agmine introivit imperator, pauloque post proto-
 strator cum toto qui restabat exercitu. Progressus ad palatium nepos,
 avum consueto more venerabundus salutavit; et cum aliquamdiu con-
 sedit, avus vclut propter ea, quae acciderant, semet incusans,
 bene se meminisse aiebat verborum eius, innuens, se utilia et nec-
 cessaria suadenti non obtemperasse. Ab initio autem idem et simile
 semper diabolo esse studium nocendi hominibus, semperque eum
 malefacere. Et cum fallatur decipiaturque saepius, in quibusdam

τῷ διαβόλῳ εἶναι τὴν σπουδὴν περὶ τὸ βλάπτειν τοὺς ἀνθρώ- A. C. 1328
 πους καὶ αἰεὶ κακῶς ποιεῖν ἐπιχειρεῖν. καὶ σφάλλεσθαι μὲν P. 187
 τὰ πλείω· ἔστι δὲ ἐν οἷς καὶ ἐπιτυγχάνειν ὥσπερ καὶ ἐπὶ
 τοῖς νυνὶ συμβεβηκόσι. καὶ ὁ νέος βασιλεὺς συντίθητο οὕτως
 5 ἔχειν παρῶν δ' αὐτοῖς διαλεγόμενοις καὶ Μετοχίτης ὁ μέγας
 λογοθέτης, „ἀλλ' ἕως τότε” ἔφησεν „ἔσονται τοιαῦτα; εἰ
 γὰρ μὴ αὐτοὶ ἁπονοήσητε, τῶν δεόντων γενήσεται οὐδέν.”
 βασιλεὺς δὲ ὁ νέος ἀπεκρίνατο μὲν οὐδέν, ἐθαύμαζε δὲ ὅτι
 ταῦτα βούλονται αὐτῷ, ὥσπερ ἂν εἰ μὴ παρῆν αὐτὸς τοῖς
 10 γινομένοις καὶ τὰ πραττόμενα σαφέστερον τῶν ἄλλων μᾶλ-
 λον ᾗδει. πρὸς μέντοι βασιλεία καὶ πάππον εἰς προσκύνησιν
 τῆς τοῦ Θεοῦ μητρὸς τῆς Ὁδηγητρίας ἀπελθεῖν ἐπυνθάνετο B
 εἰ κελεύοι. ἐπεὶ δὲ ἐπέτρεπεν, εἰς τὸ τῆς Ὁδηγητρίας τέμενος
 ἐλθὼν προσκύνει τε καὶ τῶν εὐεργεσιῶν τῶν εἰς αὐτὸν πολ-
 15 λὰς εὐχαριστίας ἀπεδίδου. ἐκεῖθεν δὲ εἰς τὴν τῶν Μαγκάνων
 ἀφίκετο μονήν, καὶ τὰ τε ἐν αὐτῇ τῶν τοῦ Χριστοῦ σωτη-
 ρίων παθῶν τεθησανρισμένα σύμβολα προσκυνήσας, καὶ πα-
 τριάρχῃ τῷ Ἡσαΐα δι' αὐτὸν ἐγκλεισμένῳ ὅσον τε ὁ και-
 ρὸς ἐδίδου εὐχαριστήσας καὶ εἰς τὸ πατριαρχεῖον ἐφ' ἵππον
 20 βασιλικῶς κεκοσμημένου ἀγαγὼν, ἐπανῆκεν αὐθις εἰς τὰ βασι-
 λεια καὶ ἐν τοῖς τοῦ Πορφυρογενήτου οἴκοις τῶν βασιλείων
 ἠύλιστο ἐγγύς. ἡ μέντοι στρατιὰ, ἡ μὲν ἔνδον δοκίησσε Βυ-
 ζαντίου, ἡ πλείων δὲ, προστάζαντος βασιλέως, ἐν τοῖς παρὰ C
 τὴν τῆς Καμῆλου γέφυραν λειμῶσιν ἐστρατοπεδεύσατο ἐλ-V. 150
 25 θούσα. ἀρπαγὴ δὲ πραγμάτων ἐγένετο οὐδεμία, πλην εἰ μὴ

tamen voto suo potiri, ut in his quae nunc evenerint. Haec nepos
 assensu confirmavit. Tum magnus logotheta Metochites, qui eorum
 sermone intererat, Quousque tandem haec patiemur? inquit: nisi
 enim vos in concordiam redieritis, nihil fiet e re publica. Iunior
 imperator tacere, mirari autem, quid sibi cum his verbis vellet,
 quasi non adesset ipse illis, quae fiebant et quae agerentur nosset
 melius omnibus. Deinde ex avo quaerebat, num se ad Dei Matrem
 Hodegetriam adorandam abire permitteret. Eo annuente, ingressus
 templum, eam precibus veneratus, pro collatis beneficiis amplas
 gratias egit. Inde in Manganense monasterium se contulit, et pie
 cultis quae in eo salutiferae mortis Christi monumenta pro thesauro
 asservabantur, ac patriarchae Isaiiae sua causa incluso pro tempore
 gratias actis, eoque super equo regie ornato in patriarchium reducto,
 ad palatium rediit et in aedibus Porphyrogeniti palatio vicinis noc-
 tem egit. Exercitus pars intra Byzantium mansit: maior pars, iussu
 imperatoris, in pratium iuxta pontem Cameli recessit ibique castra
 posuit. Domus nulla praeterquam magni logothetae, idque nescio
 imperatore, direpta est. Hoc modo bellum inter imperatores Roma-

Cantacuzenus.

20

A.C. 1328 τῆς μεγάλου λογοθέτου οἰκίας, καὶ τοῦτο παρὰ γνώμην βασιλέως. οὗτω μὲν ὁ πρὸς ἀλλήλους τῶν Ῥωμαίων βασιλέων πόλεμος συνέστη τὴν ἀρχὴν, καὶ τσαύτας ἔσχε τὰς μεταβολὰς, καὶ τελευταῖον εἰς τοιαῦτα ἐξέβη· καὶ οὗτω συνεγράφησαν ὡς ἐγένοντο μετὰ ἀκριβείας ἀπάσης καὶ ἀληθείας, ὥσπερ ὅς ἐξ ἀρχῆς ἐπηγγειλάμεθα. ἐπολέμησαν δὲ ἐν ἐνὶ μηνὶ καὶ ἔτεσιν ἑπτὰ, ἀρξαμένων ἀπὸ τοῦ ἑννάτου καὶ εἰκοστοῦ ἔτους ἐπὶ τοῖς ὀκτακοσίοις καὶ ἑξακισχιλίοις ἐν τετάρτῃ Ἰνδικτιῶνι, ἐνεακαιδεκάτην ἄγοντος Ἀπριλλίου, ἄχρι τοῦ ἕκτου καὶ τριακοστοῦ ἔτους ἐπὶ τοῖς ὦ καὶ 5 ἐν πρώτῃ ἐπὶ δέκα Ἰνδι-10 κτιῶνι Μαΐου ἑνάτῃ ἐπὶ δέκα.

7. ἑπτὰ non dubitavi pro 9ξ ponere, cum bellum inde ab indictione quarta usque ad Maium undecimae durasse ipse disertè scribat. Hunc et qui statim infra legebantur errores, iam pridem a Boivino ad Niceph. L. IX. c. 7, 1. notatos, ex numerorum signis male intellectis fluxisse puto. 9. Indictionem undecimam cum anno M. 6836, congruere, non verisimile est Cantacuzenum ignorasse. Unde pro πέμπτου, quod ut reliqua in his extremis depravata praeter ms. P. etiam Interpretis liber habuit, recte mihi videor ἕκτου correxisse. 10. Pro 5 antea χ', errore manifesto.

nos a principio erupit, tot mutationes habuit, et tandem in hunc finem desiit. Sic autem omnia uti contigerunt, verissime accuratissimeque conscripta sunt: id quod in exorsu historiae nos facturos promisimus. Belligerarunt annos septem, mensem unum, incipientes nimirum anno ab orbe condito vicesimo nono supra sex millia et octingentos, Indictione quarta, decimo tertio Kalendas Maias, et ad annum sextum et tricesimum supra sex millia et octingentos, ad Indictionem undecimam et decimum quartum Kalendas Iunias perducentes.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΚΑΝΤΑΚΟΤΖΗΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ Β.

IOANNIS CANTACUZENI

HISTORIARUM LIBER II.

PERIOCHA.

Quid superiore libro memorarit quidque proxime sequenti memorandum sit, per transitionem significat. Nepotis occupato Byzantio in avum cura, reverentia, honos, liberalitas. Magno logothetae ignoscitur: in protostratorem urbis praefecturaque confertur. Petit imperator a patriarcha, uti in gratiam redeat cum episcopis, a quibus fuerat vehementer offensus. Quo pacto Marcus Caballarius, maledicentiae in ipsum reus, eius conspectu tremefactus fuerit et corruerit (Cap. 1). Mittit suo loco magnum domesticum, qui patriarcham flectat. Frustra. Dies Synodo dicitur. Domesticus episcoporum patronus supplicibus verbis patriarcham expugnat. Imperatori de beneficio gratias actum eunt. Eiusdem imperatoris in benemeritis totamque civitatem munificentia (2). Moesorum in Thraciam superiorem, vicissim Romanorum in Moesiam impressio, et capta Diampolis. Alia Moesorum in Thraciam irruptio, Buceli occupatio, Probatii obsidio. Romani foedus violatum obiiiciunt, minas intentant. Moesus causam indicat, cur partem de imperio Romano sibi cupiat. Ostenditur magnitudo Romani exercitus, qua territus Moesus pacem promittit. Quare tam audacter in Thraciam Moesi praedabundi irruerent. Romanus miles, spoliis aegre carens, pugnam non commissam dolet. Redintegratur inter Moesum et imperatorem amicitia (3). Magnus domesticus Syrgianni tolerabilem carcerem, dehinc libertatem exorat. Amor mutuus imperatoris et domestici, qui divisae petitionis rationem reddit. Magistrum suum militarem celebrat. Syrgiannes custodia liberatur (4). Xena imperatoris mater a magno domestico se celatam irascitur. Germani pecuniarum egentes, propter vetus hospitium cum imperatoribus Constantinopolitanis, subsidium petunt; sed ob exhaustum aerarium nihil impetrant: copiasque accipere quarum causa pecuniam petere videbantur, nolunt. Domesticus parte onerum suorum Apocaucho humeros supponente levatur. Pluribus de causis imperator Cyzicum vadit. Pax cum Zamerchane satrapa, urbes orientis infestante (5). Res adversum barbaros in Bithynia vario eventu, nec sine Romanorum gloria administrata (6). Nuntius ad protostratorem Byzantium. Naves ut sint paratae iubetur. Castra custodiuntur (7). Laus Romanorum ex ore hostium. Senes Persarum proceres loci mutationem dissuadent et qua cautione in eodem infestantiae vitandae causa manendum, edisserunt. Rumor de imperatoris obitu, fuga militum. Imperator Constantinopolin lembo transducitur. Apud Philocrenen

Romani cladem accipiunt (8). Amor imperatoris in *Cantacuzenum* declaratus: et quo pacto per se perque alios laborarit, ut eum imperii collegam haberet. Ille tamen singulari modestia oblatam dignitatem semper repudiat (9). *Zacharias Genuensis Chium* ab imperatore seniore concessam, sibi posterisque suis propriam facit. *Caloethus* dynasta matri magni domestici eius recuperandae viam pandit et in eam rem auxilium suum pollicetur. Consilium domestici, quomodo agendum cum *Martino*, qui tunc insulam obtinebat (10). Quanto navium numero et qualibus epibatis eodem navigatum. *Navarchorum* in apparatus pompa aemulatio. Conditiones, quibus imperator *Martino* insulae praefecturam relinquere voluit. *Benedictus* castellum tradit. *Martinus* quoque se dedens beneficio domestici mortem evadit: ipse in carcerem ducitur, uxor et familia solum vertunt, milites eius, data venia, ex duabus conditionibus posteriorem eligunt. Imperator etiam benevolentibus, non benemeritis tantum, gratiam referendam putat et populo *Chionis* tributarium imminuit (11). *Benedicti* insignis pertinacia et arrogantia intolerabilis, omnes condiciones, quamvis honestissimas aspernantis, nisi insula sibi in peculium detur (12). Imperator apud *Phocaeam* veterem a *Persis* satrapis colitur: *Phocaea* nova ei traditur. *Benedictus* denuo *Chium* subiugare infelici successu aggreditur (13). Sequitur locus perelegans et patheticus de morbo et instante imperatoris obitu apud *Didymotichum*, ubi magnus domesticus sibi iam tertio delatum imperium abnuvit: cui ipsum et una imperatrix a moribundo imperatore commendantur. Omnibus ordinibus valedicit. Ingens exoritur comploratio. Palatium ad extremam moriturum salutem dicendam patet cuilibet. Ante mortem habium monasticum postulat (14). De *Xena* matre quamvis semel iterumque admonitus, nihil constituit. Magnus domesticus pro consuetudine in morte imperatorum solenne iuramentum exigit. *Constantinum* despotam, quamvis multum rogatus, nec vita, nec oculis privare sustinens, occulte liberum dimittit. *Constantinopolitani* iurant (15). *Andronicus senior* timens, ne extincto nepote ipse habeatur pessime, ultro ad monachos se aggregat. Iunior a monastico schemate per magnum domesticum impeditur: qui cum medicis expositulat, imperatorem terret. Mandatum ultimum imperatoris de exanimi suo corpore (16). Ob imperii pondus et molestiarum molem magnum domesticum miseratur. Mortis indicia. Aqua de fonte *Matris Dei* cum omnium incredibili gaudio sanatur (17). Narrantur ei quae interim gesta sint: probat omnia praeter missionem *Syrgiannis* in occidentem: quam tamen postea non improbat. *Syrgiannis* a domestico alienatus animus. Recensetur, quid despotae *Constantino* acciderit; e carcere eximitur. *Nepos Andronicus* avum induisse monachum tristatur: cui domesticus solatium suggerit (18). *Poenitet*, non ei reddidisse imperium, quemadmodum cogitarat: qua de re cum domestico consultans (19), ab eo poenitudine deducitur, argumentis partim quae movere potuerint, partim quae moverint dissolutis. *Deiparas* de recepta sanitate gratias agit (20). *Persae* populatores vincuntur. *Achris* a *Triballis* obsidentibus asseritur. *Moesus* et imperator in *Triballorum* fines irrumpunt, *Moesus* ex vulnere interit. *Regina, Michaelis* coniux, imperatoris soror, cum liberis pellitur. *Moesia* ab imperatore vastatur: quaedam oppida dedicationem faciunt. In locum *Isaiae patriarchae* *Ioannes presbyter* magni domestici suasu ab episcopis surrogatur (21). *Persae* vastatores male mulantur. *Syrgiannis* sociorumque in domesticum et imperatorem con-

iuratio. Maledictus a Zamplacone arcessitus, ortum negat (22). In summo discrimine ad misericordiam domestici confugit: qui ei ingratum animum exprobrans, aliquatenus auxilium promittit stultitiamque facti ipsius apologo festivissimo ante oculos ponit (23). Nicæae ab Orchane Persa obsessae occurritur, pax componitur. De Syrgianne iudicium exercetur: ampliationem petit: Galatam fugit, ubi diligenter quaesitus, non invenitur. Inde Euboam, inde ad Cralem abit, cui adversus Romanos dat operam (24). Sphranzes contra Syrgiannem se imperatori offert: qui, qua ratione vivus ac sine pugna in potestatem veniat, consultatur. Negotium Sphranzi datur. Persae in Macedonia victi. Sphranzes Syrgiannem astu occidit: ab imperatore praemio afficitur. Cum Crale concordia resarcitur, civitates ab eo captas ad fidem redeunt: eidem auxilium ab imperatore mittitur (25). Regina Moesiae per duos proceres regno exigitur. Alexander Michaelis ex sorore nepos rex declaratur; qui urbes, quae se imperatori dederant, magno collecto exercitu recuperare contendit. Persae Nicomediam obsessuri terrentur. Imperator Moesiam invadit. Pax sancitur. Pro urbibus ablatis digladiatio, Anchialo Diampolis permutatur (26). Alexander Scythas, sibi auxilio contra patrum venientes, dolo in Romanos mittit vel praemittit potius. Atrociter pugnatur. Matrimonium cum Maria imperatoris filia bis petitur, bis recusatur. Foedus feritur. Convivium initur et de strenuitate Romani commendantur (27). Amurius Ioniae satrapa Thraciam incursum, illaesus abit. Senior imperator et mater iunioris hac luce defunguntur, Monomachus Thessaliae gubernator rebellat. Montani Thessali imperatori salutem dicunt, obsequia sua ei deferentes. Cum Crale imperator aliquot dies hilariter et in epulis consumit (28). Lesbos a Genuensibus occupatur: eo imperator cum classe magna proficiscitur. Delii a Genuensibus deficiunt: nec ii cum Romanis confingere audent. Pincerna ad Mitylenen oppugnamdam relinquunt: cetera oppida Romanis se dedunt. Contra Phocasam et Mitylenen imperator Sarchanis satrapae auxilium invocat. Phocaeensium in se defendendo constantia. Tres filii satrapae Ioniae imperatori fidem suam pollicentur. Nobilium Romanorum clandestina in imperatorem perfidia (29): ingens eidem a Persis auxilium. Magni domestici cum Amurio Persa colloquium, et epulatio, et quantum gratia apud eum potuerit. Domesticus amicam quandam Genuensem ad tabernaculum suum invitat, cui Phocaeae deditionem egregia oratione suadet (30). Ille de suorum obstinatione conqueritur, consilium poscit. Magnus domesticus auctor est, ab imperatore veniam orent; Persas obsides ei donent; Phocasam et Mitylenen reddant: multa item bona enumerat, quibus ab eo efficiendi sint. Urbes cum obsidibus redduntur, ita Lesbos recipitur (31). Albani tumultuantur, civitatibus vicinis depopulationes inferunt, domantur immensaque praeda congeritur. Acarnanum procerum de imperatore recipiendo dissensio (32): reginae sententia approbatur. De nuptiis cum principe Nicephoro et domestici filia assentitur imperator; libertatem negat. Dedit se provincia imperatorisque mansuetudinem ac beneficentiam commemorabilem experitur. Puer Nicephorus a malevolis ad dominam Tarenti transferitur. Rebus confectis, imperator Thessalonicam redit. Alexander rex Moesorum super matrimonio legatos mittit, cui quamvis barbaro, publici causa commodi filiam suam despondet (33). Persae raptores a domestico et imperatore caeduntur, capiuntur, sugantur. Nuptiarum apud Adrianopolin celebritas. Acarnanum defectio. Nicephorus a rebellibus repetitur atque a Taren-

tina princeps, fillarum altera ei desponsa, dimittitur. Quanam et qualis illa mulier fuerit, exponitur. Duo duces in Acarnaniam cum copiis mittuntur, imperator sequitur et ibi eius acta (34). Artaeos domesticus ut prae fractos reprehendit: quantum damni fecerint, ostendit; gravia comminatur (35): Rhogios contra eorum contumelias defendit. Quo iure Acarnania Romanorum sit, demonstratur. Artaei se dedunt. Imperator et milites morbo affliguntur (36). Thomocastriorum obsidio, et eorum superbia atque contumacia. Ad deditionem eos domesticus cohortatur et eo scopo cum paedagogo quoque principis pueri, viro prudente ac nobili, agit. Ad concilium res refertur. Deditio decernitur. Laudantur a magno domestico (37). Ab imperatore honorifice accipiuntur. Magni domestici filius Matthaeus Thessalonicas Demetrii despotae filiam uxorem ducit: Apocauclus monachismi profitendi facultatem rogat: eius voluntas exploratur. Classem contra Persas piratas petit. Esse ignavum et improbum hominem, imperator domesticum monet. Datur classis: apparet eius fraus et calliditas. Urbes et castella, quae partim construxerit, partim instaurarit imperator, recensentur (38). Barlaamus monachus Calaber turbas Thessalonicas dat. Gregorii Palamae et fratrum eius virtus. Monetur Barlaamus, ne monachorum institutum convitiis laceret. De lumine, quod aliquando sanctos viros circumfundit. Item de lumine Christi transfigurati in monte Thabor, cum oculis corporeis conspectum sit, an increatum fuerit. Barlaamus negat, et bene quidem (39). Contra eum Synodus cogitur, cui respondet. Canit palinodiam Barlaamus, cui petenti venia datur: et datur cum significatione caritatis egregia. Novas turbas ciet eius discipulus Gregorius Acindynus, qui altera Synodo coacta damnatur. Imperatoris morbus. Apocauclus magnum domesticum sollicitat, ut insignia imperatoria assumat et ut filium eo inducat; matrem quoque tentat: sed ab utrisque reiiicitur. Sermo domestici cum Anna imperatrice, et imperatoris ex hac luce emigratio (40). Singularia et inprimis notabilia in hoc libro sunt haec: exempla caritatis ac veniae in inimicos, qualia libro primo in pecuario Syrmpano et imperatore iuniore adversus panhypersebastum mirifica duo vidimus, et rursus libro tertio quaedam eximia videbimus; tot Persarum irruptiones, quibus res semper male cessit; testificatio crebrior et *ἐναργεστῆ* amoris incomparabilis inter imperatorem et magnum domesticum; imperatoris morbus gravissimus et divina per Deiparam sanatio; Syrgianni coniuratio, iudicium, trucidatio; Chius, Lesbos, Acarnania recuperatae; monachismi praeclarum aliquoties encomium, ut etiam saepe in tertio et quarto potissimum; contentio Barlaami cum monachis Graecis et Synodi duae; imperatoris e vita discessus.

A. C. 1328 α. "Α μὲν οὖν πολεμοῦσί τε ἀλλήλοις τοῖς βασιλεῦσι
P. 191 καὶ μετὰ τὸ διαλλαττομένοις ἐπράχθη μετ' ἀλλήλων, τοιαῦτά
V. 155 ἔστι· νῦν δὲ εἶναι μοι δοκεῖ λοιπὸν διηγητέον καὶ ἃ τῶ νέρ' Ἀν-

1. Quae ab Imperatoribus bello mutuo paceque redintegrata gesta sint, explanavimus. Sequitur ut quae iunior Andronicus, totius iam potens imperii seorsum patriverit, enarremus. Die altera

θρονικήν ἤδη τὴν πᾶσαν ἀρχὴν Ῥωμαίων ὑποποιησαμένῳ ἐπρά- A. C. 1328
 χθη καὶ ἑαυτὸν. ἐς γὰρ τὴν ὑστεραίαν μετὰ τὴν τοῦ Βυ-
 ζαντίου λήψιν πρὶν ἄλλης τινὸς ἄψασθαι διοικήσεως πρα-
 γμάτων, ἐν ὁποίοις τισὶ χρῆ τὸν βασιλέα καὶ πάππον κατέ-
 5στησε διάγειν. καὶ τὴν μὲν ἀρχὴν καὶ τὴν διοίκησιν τῶν
 πραγμάτων ἀπένειμεν ἑαυτῷ, τῶν ἄλλων δὲ οὐδὲν ὑφέτε βα-
 σιλέως. ἀλλὰ τοὺς τε Ῥωμαίους ὅσων ἤρχε προσέταξεν αὐτῷ
 ὡς βασιλεὺς προσέχειν καὶ τὴν ἴσῃν ἀποδιδόναι τιμὴν, καὶ D
 ὅποτε βούλοιντο πρὸς αὐτὸν ὡς προσκυνήσοντες ἵεναι, κολύ-
 10οεσθαι παρ' οὐδενός· καὶ παῖδας καὶ τοὺς ἄλλους συγγενεῖς
 βασιλέως εἰς τὰ βασίλεια εἰσιόντας αὐτῷ συνδημερεύειν καὶ
 συνεῖναι καθόσον βούλοιντο· καὶ τὴν θεραπείαν πᾶσαν ἀκί-
 νητον μένειν ὅση ἦν, καὶ ἐπ' αὐτῷ εἶναι ὃ, τι ἂν κελύη ποι-
 εῖν. καὶ ἀναλωμάτων ἕνεκα αὐτοῦ τε καὶ οἰκετικῷ ἀπὸ τε
 15τῶν δημοσίων φόρων τὴν λεγομένην παρέσχετο τοπικὴν, φέ-
 ρουσαν ἐπ' ἑνιαυτὸν διαχιλίους ἐπὶ μυρίας χρυσοῦς, καὶ
 ἕτερα χρήματα ἴσα ἐκ τοῦ βασιλικῷ ἐκέλευσε χορηγεῖσθαι
 ταμιείου· καὶ ταῦτα εἶναι ἐπ' ἐκείνῳ ἢ ἂν ἐθέλοι χρῆσθαι.
 τῶν τε βασιλείων παρεχώρησεν αὐτῷ· αὐτὸς δὲ εἶποτε ἐπι-
 20δημοίῃ τῇ Κωνσταντίνου, ἕως ὃ πάππος περιῆν, ἐν τοῖς Δη- P. 192
 μητρίου τοῦ δεσπότου διέτριβεν οἴκοις. καὶ πρὸς βασιλέα ἐρ-
 χόμενος συχνῶς, ὠμίλει τε αὐτῷ γνησίως καὶ ἐβουλεύετο περὶ
 τῶν πραγμάτων καὶ οὐδὲν ἤττον ἢ πρότερον αἰδῶ καὶ τιμὴν

15. πικὴν ms. Intpr. pro τοπικὴν, malo. Infra L. IV. p. 88o. C. eiusdem vectigalis mentio: καὶ ἐκ τῶν ἐν Βυζαντίῳ δημοσίων φόρων τὴν τοπικὴν ὀνομασμένην, μυρίων χρυσῶν ὀλίγη πλείους ἐτήσιως φέρουσαν.

a capto Byzantio, antequam ullam partem administrationis attingeret, rationes avi in posterum sibi constituendas existimavit. Ac principatum quidem eiusque moderationem ipse sumpsit, reliquorum nullo eum multavit: sed Romanos quotquot ditione sua continerentur, illi non secus quam imperatori obedire, eundem quem sibi honorem tribuere, et quoties eum adire adoratum vellent, ne a quoquam arcerentur edixit. Praeterea ipsius liberos aliosque cognatos palatium celebrare, totos dies cum eo consumere et quamdiu placeret versari; de numero et obsequiis ministrorum nihil mutari, et licere illi quae liberent omnia. Deinde in sumptus eius et familiae de publicis vectigalibus, quam τοπικὴν vocant, ferentem in annos singulos duodena aurcorum millia, et alterum tantum e fisco decrevit. Huius pecuniae dispensandae modum penes illum reliquit. Palatio quoque cedens quamdiu superfuit, in aedibus seu palatio Demetrii despotae habitavit. Saepius illum visens, extra simulationem sincereque sermones et consilia cum eo conferebat, nihiloque inferiore quam antea reverentia, ut decebat, et honore illum prosequabatur.

Α. C. ἰδὲ παρῆχε τὴν προσήκουσαν αὐτῷ. οἱ δ' ἄλλοι Ῥωμαῖοι, καί-
 τοι παρὰ τοῦ νέου βασιλέως οὐ πρὸς εἰρωνεῖαν, ἀλλ' ἀληθῶς
 προσεταγμένον τὸ πάντα τὸν ἐθέλοντα πρὸς βασιλέα ἔρχε-
 σθαι καὶ ἀκωλύτως προσκυνεῖν αὐτὸν, ὅμως οὐ προσήεσαν,
 δεδοκίκατες μὴ τι διὰ ταῦτα ὑποπτευθῆ νεωτερίζειν. τὸν μέ-5
 γαν δὲ λογοθέτην ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς εἰς Διδυμότειχον ἐλ-
 θόντα, ἐν ἐνὶ τῶν αὐτόθι φροντιστηρίων διατρίβειν. καὶ ἦν
 ἄχρι τινός· ἔπειτα συγγνώμης καὶ αὐτὸς τυχὼν, εἰς Βυζάντιον
 ἐπανελθὼν διέτριβεν οἴκοι. τὴν Βυζαντίου δὲ ἀρχὴν τῷ πρω-
 τοστράτορι παρέσχεν ὁ βασιλεὺς. ἐπεὶ δὲ καθ' ὃν ἐπολέμουντι
 ἀλλήλοις χρόνον οἱ βασιλεῖς πολλὰ τῶν προσόντων τοῖς συν-
 οῦσιν ἑκατέρῳ ὑπ' ἀλλήλων διηρηπάσθη, ἵνα μὴ διαφοραὶ γί-
 γνοιτο μεταξὺ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τὰ οἰκεία ἐπανασώζειν
 πειρωμένων, προμηθεύμενος ὁ βασιλεὺς περὶ μὲν τῶν κινου-
 μένων ἐκέλευσε μηδὲνα ἐξελθαι μηδενὶ ὄχλειν, ἀλλ' ἔαν τούσι 15
 ἔρχοντας καρποῦσθαι· τὰ δ' ἀκίνητα ἐπανασώζεσθαι τοῖς ἐξ
 C ἀρχῆς κυρίως. καὶ τούτου ἐπιμελητὴν τὸν πρωτοστράτορα
 τοῦ Βυζαντίου ἄρχοντα ἐκέλευσεν εἶναι. μετὰ τοῦτο ἀπῆλθεν
 εἰς πατριάρχην, ἅμα μὲν εὐχαριστήσων αὐτῷ καὶ οἰκείως καὶ
 φιλικῶς προσομιλήσων· (κατὰ γὰρ τὴν πρώτην συντυχίαν, 20
 τοῦ καιροῦ καὶ τῶν πραγμάτων οὐκ ἐώντων, ὅσον ἀποσιώ-
 σασθαι μόνον ἐποιήσαντο τὴν ὁμιλίαν·) ἅμα δ' ἵνα καὶ τοῖς
 ἀρχιερεῦσιν, οἱ αὐτοῦ ἐκβαλλομένου τοῦ πατριαρχείου καὶ εἰς
 δεσμοτηρίον οἰοεὶ ἀπαγομένου, οὐ μόνον ἀντέστησαν οὐδὲν

Verum enimvero, quamquam imperator non fecte, sed ex animo mandaverat, ut liberi essent ad avum aditus ac salutationes, accedere tamen Romani non audebant: quod formidarent, ne ob id quasi verum novarum cupidum suspicione laborarent. Magnum logothetam Didymotichum abduci et in aliquo monasterio vitam agitare iussit. Et agitavit quidem ibi ad tempus, donec etiam ipse veniam consecutus Byzantiumque postliminio reversus, illic reliquum aetatis exegit. Praefectura urbis protostratorem cohonestavit. Et quoniam, bello durante, utrarumque partium sequaces multa invicem diriperant, ne lites et controversiae nascerentur, dum sua recuperare et hi et illi student, provide statuit, ut de mobilibus nemini cuiquam liceret exhibere negotium, sed habentibus relinquerentur: res soli autem ad veteres possessores redirent, eamque procuracionem protostratori dedit. Post haec ad patriarcham adiit, tum ut ei gratias ageret, familiariterque et amanter cum eo colloqueretur, (id enim priore congressu, quia tempus et res non sinebant, perfunctorie fecerant,) tum ut veniam episcopis impetraret, qui, dum ipse e patriarchio eiecetus velut in carcerem concluderetur, non modo se non opposuerant, verum etiam pro virili sua, ut concluderetur, adiuerant.

ὑπὲρ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ συγκατειργάσαντο, τὸ γε εἰς αὐτοὺς A.C. 1328
 ἦκον, τὴν κάθειρξιν ἐκείνου, δοῦναι συγγνώμην δεηθῆ αὐτοῦ.
 ἦν γὰρ κατ' αὐτῶν πολὺς φερόμενος ὁ πατριάρχης καὶ δίκας
 ἀξιῶν λαβεῖν παρ' ἐκείνων τῆς προδοσίας τῆς εἰς αὐτόν. καὶ D
 5 δεηθεῖς αὐτοῦ πολλὰ περὶ αὐτῶν οὐκ ἠδυνήθη πείσαι συγ-
 γνώμην παρασχεῖν αὐτοῖς, τὰ ἔσχατα λέγων ἠδικῆσθαι ὑπ'
 αὐτῶν, καὶ δεῖν αὐτοῖς δίκην λαχεῖν τῆς προδοσίας. ἐπεὶ δὲ
 ἐπανῆκεν εἰς βασιλεία ὁ βασιλεὺς, τὸν μητροπολίτην μετακα-
 λεσόμενος Φερῶν καὶ χαρτοφύλακα τὸν Κουτάλην καὶ τὸν V. 156
 10 τῶν μοναστηρίων ἄρχοντα Κυβεριωτὴν, οἷα δι' αὐτὸν δεσμο-
 τήριον οἰκῆσαντας ἐπὶ χρόνον τινα, τὰ τᾶλλα ἠὲ χαριστή-
 σε καὶ εὐεργεσίαις ἡμείψατο πολλαῖς, τὸν δὲ χαρτοφύλα-
 κα, ἐπεὶ μὴ ἠβούλετο ἀπὸ τῆς τοῦ χαρτοφύλακος ἀξίας εἰς
 15 ἑτέραν μείζονα μετενεχθῆναι, αὐτὴν ἑαυτῆς ἐποίησεν ἐντιμο-
 15 τέραν, μέγαν χαρτοφύλακα προσαγορεύσας· καὶ ἀπ' ἐκεῖ-
 νου εἰς δεῦρο τῷ χαρτοφύλακι διασώζεται τὸ μέγας. Μάρ-
 κον δὲ Καβαλλάριον τὸν τοῦ Βάρδα, ὃς ἦν ἀπὸ τῶν τειχῶν P. 193
 πρότερον πρὸς ὕβριν βασιλεῖ διαιλεγμένος, ἐκέλευσεν ἀχθῆ-
 ναι πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλεὺς. ὁ δὲ καὶ πρὶν ζητηθῆναι, οἷα
 20 ἐφθάρξατο εἰδῶς, ἅμα τῷ πυνθέσθαι ἐντὸς εἶναι Βυζαντίου
 βασιλέα, ἐν ὑπὸ νόμοις καὶ ἀδύτοις τισὶ κατέκρουψεν ἑαν-
 τόν. πολλὴν δὲ τὴν περὶ τὴν αὐτοῦ ζήτησιν οἱ προστεταγμέ-
 νοι εἰσενεγκόντες σπουδὴν, εὐρίσκουσι τε καὶ ἄγουσιν εἰς βα-
 25 σίλεια. φήμης δὲ διαδραμαούσης, ὡς ὁ ὕβριστῆς ἐκεῖνος βυσι-
 25 λῆως εἰς τὰ βασιλεία ἄγεται κολασθησόμενος, συνέδραμεν ἦ

Stomachabatur enim patriarcha magnopere, et ut proditoribus sup-
 plicia irroganda arbitrabatur. Verum enimvero precibus quamvis mul-
 tis locum nullum relinquebat, quod dictitaret, indignissima se ab
 ipsis affectum iniuria et proditionem eos luere oportere. Ubi domum
 rediit imperator, metropolitam Pherarum cum Cutale chartophylace
 et Cyberiota monasteriorum praeside, qui quod ab eo stetissent, ali-
 quamdiu in custodia fuerant, accivit: de officio praestito gratias
 retulit et honoribus eos ornavit. Chartophylaci, quia maiores hono-
 res capessere nolebat, munus effecit splendidius, magnumque charto-
 phylacem nominavit; quod epitheton chartophylaci usque hodie ma-
 net. Deinde Marcum Caballarium Bardae filium, qui de muro in
 ipsum contumeliam torserat, ad se adducendum curavit. Is haud im-
 memor, quae blaterasset, antequam investigaretur, simul imperato-
 rem Byzantium inivisse audivit, in foveis quibusdam locisque sub-
 terraneis se abscondit, ut ad conquirendum delecti, multo tandem
 labore eum invenerint, quem in palatium perduxerunt. Fama disse-
 minata, petulantem illum convitiatorem imperatoris in palatium ad
 poenas abduci, urbs tota ad spectandam miseri necem concursat. Ut

Α. C. 1328 πόλις πανδημει, οποίη τρόπω ύπόμμενοι αποθνεύεται. βασι-
 Β λεύς δὲ ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι· καὶ ἐπειδὴ τῶν τοῦ οἴκου
 θυρῶν ἐγένετο εἴσω, εἰς βασιλέα ἰδὼν, τρόμφ τε ἐλήφθη καὶ
 περιδινηθεὶς κατέπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν. ἀναστῆσαντες δὲ οἱ ἄγον-
 τες, ἐγγὺς ἤγαγον βασιλέως δακρύων τε ὑπόπλεον καὶ πρὸς 5
 τὴν γῆν νενευκότα, καὶ μὴ δυνάμενον ὄλωσ εἰς βασιλέα ἰδεῖν,
 ἀλλ' αὐτίκα προσδοκῶντα πείσεσθαι τὰ δεινότετα. σιωπὴ δὲ
 βαθεῖα κατέσχε τὸ πλῆθος πᾶν, καὶ πάντες ἦσαν μετέωροι
 πρὸς τὴν ἐπενεχθησομένην τῷ Μάρκῳ καταδίειν. ὄρωντες δὲ
 αὐτὸν οὕτως ἰστάμενον ὑπότρομον καὶ περιδεῖ, οἱ μὲν αὐτῶνιο
 καὶ ἀπὸ τῆς θείας μόνης περιαιλουῦντες, εἰς δάκρυα κατεφέ-
 ροντο καὶ οἰμωγὰς ὅσοι δὲ καὶ συννετώτεροι τῶν πολλῶν ἦσαν,
 C τῆς μελλούσης κρίσεως ἦν ἀκούομεν ἐλάμβανον ἀπὸ τῶν γινο-
 μένων εἰκόνα, καὶ ἀνεζωγράφουν ἐν ἑαυτοῖς τὴν ἄρρήτων
 ἐκείνην τῶν ἁμαρτωλῶν αἰσχύνην ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ καὶ ἄδεκα-15
 στον δικαστηρίου. εἰ γὰρ ἐπὶ θνητοῦ βασιλέως, ἔνθα καὶ αἱ
 τιμωραὶ ἀλγοχορόνιοι, τοσαύτη τὸν κρινόμενον ἐκπληξίς εἶχεν,
 ὥστ' ἤδη καὶ πρὸ τῆς ἀποφάσεως τῷ πλείστῳ μέρει ἀπτε-
 θνητέναι ὑπὸ δέους, ὅτι μηδεμίαν ἀπολογία ἐἶχεν ἐφ' οἷς
 κατηγορεῖτο ἐνεγκεῖν, τί οὐκ ἂν πάθῃσι τότε οἱ πονηρὰ συν-20
 σιδότες ἑαυτοῖς; καὶ βελτίους ἑαυτῶν ἐκ τοῦ παραδείγματος
 ἐγίνοντο καὶ πρὸς σωφρονέστερον μετεῤῥῶνμιζοντο βίον. βα-
 D σιλεύς δὲ πρότερόν τε οὐκ ἐπὶ τῷ τιμωρήσασθαι τὸν Μάρκον

intra palatium venit, ipso conspectu imperatoris tremore ac vertigi-
 ne correptus, in terram collabitur: quæm erigentes qui ducebant, im-
 peratori sistunt, oppletum lacrymis et oculos humi deiectum, nec
 audentem illos contra tollere: sed sine mora se interimendum cogi-
 tantem. Altum silere universi, et qua poena Marcus plecteretur,
 suspensi exspectare. Cernentes porro adeo pavitantem ac tremulum
 astare, alii solo eius aspectu in magnam commiserationem versi, la-
 crymas et gemitus cohibere non poterant: alii prudentiores, ex præ-
 senti re illius magni quondam, ut audimus, futuri iudicii quandam
 imaginem concipiebant et apud animos suos inexplicabilem illum cor-
 ram terribili et incorrupto tribunali peccatorum pudorem depingebant.
 Si enim coram rege mortali, ubi etiam non possunt esse diuturna
 supplicia, tanta fait in reo consternatio, ut eius magnitudine ante
 prolata sententiam paene appareret mortuus, (quia nimirum quorum
 coarguebatur, ad ea quid responderet non habebat,) quid tunc illis
 fiet, qui sibi improbe factorum sunt conscii? Ex huiusmodi para-
 digmate intelligentiores illi se ipsis meliores evadabant vitamque suam
 ad normam prohibitatis accommodabant. Imperator, cum neque prius
 Marcum puniendi gratia quaesisset, et tunc omnes hoc exemplo ve-
 lut in scena emendatos videret, paulum conticescens, Quid hoc, Ca-
 ballari, inquit, quod tam contumeliosus etiam in praesentem mo-

ζητῶν, καὶ τότε πάντας ὄρων τῇ σκηνῇ ταύτῃ σωφρομισθέν- A. C. 1328
 τας, μικρὸν ἐπισχῶν, „τί παθῶν, ὃ Καβαλλάρις” εἶπε „το-
 σαῦτα ἕβρικας καὶ πρὸς παρόντα; ἦν γὰρ ἂν τις πρὸς ἀπόντα
 γινομένων τῶν ἕβρεων συγγνώμη.” ὁ δὲ ὑπὸ τῆς τοῦ βασι-
 5λέως φωνῆς καταπλαγείς, εἰς γῆν τε κατέπεσεν εὐθύς καὶ τῇ
 γῇ τὴν κεφαλὴν προσαράσων, προσδόκιμος ἦν καὶ τὴν ψυχὴν
 ἀφεῖναι ὑπὸ δέουσι. πάλιν δὲ ὁ βασιλεὺς σιγήσας ἐφ’ ἱκανόν,
 τὸν Μάρκον ἐκέλευεν ἀναστῆναι. ὁ δὲ εἶτε καὶ τῶν λεγομένων
 οὐκ αἰσθανόμενος, εἶτε καὶ μὴ δυνάμενος ἀναστῆναι ὑπὸ τοῦ
 10 δέουσι ἐκλυθεῖς, τῇ γῇ προσεκυλινδεῖτο, μὴδ’ ὄρων μήτε φθει-
 γόμενος μηδέν. βασιλεὺς δ’ ἐσήμαινε τῇ χειρὶ τοὺς κατέχοντας P. 191
 ἀνιστῆν ἐπειδὴ δὲ ἀνέστη, ἐπανέρχεσθαι τε ἐκέλευεν εἰς ἐαν-
 τὸν καὶ προσέχειν τοῖς λεγομένοις. εἶπέ τε πρὸς αὐτὸν ὁ βα-
 σιλεὺς· „τὸ μὲν δεδοικέναι καὶ τρέμειν καὶ τὰ δεινότατα πεί-
 15 σεσθαι προσδοκᾶν, δίκαιόν τε ἑμοῦ καὶ σοὶ προσῆκον· ἄξιαν. 157
 γὰρ ἐφθέγγω πολλῶν τιμοριῶν. ἐγὼ δὲ ἐμαντῶ πολλὰ συνει-
 δῶς πρὸς τὸν ἀπάντων κύριον καὶ βασιλέα ἡμαρτημένα, καὶ
 δεόμενος συγγνώμης ὥσπερ καὶ σὺ νῦν, μᾶλλον δὲ καὶ πλείο-
 νος πολλῶν, ὅσῳ καὶ τὰ ἡμαρτημένα χεῖρω, καὶ οὐ πρὸς σύν-
 20 δοῦλον ὥσπερ σὺ, ἀλλ’ εἰς τὸν ἐκ μὴ ὄντων παραγαγόντα B
 προσκεκρουκῶς καὶ δεόμενος καὶ αὐτὸς ἔλεον, ἀφίημι τε τὰ
 ἡμαρτημένα σοὶ καὶ συγγνώμην παρέχω. θνοῖν δὲ ἕνεκα τὸ σέ
 τε εὐρεῖν καὶ ἐνθάδε ἀγαγεῖν ἐποιησάμην περὶ πλείστον· ἐνόη-
 25 τείς εἶναι περὶ τὴν γλωτταν μὴδὲ ῥαδίως ἐκφέρεσθαι πρὸς

fuiti? nam contumeliis absenti impositis ignosci possit. Hac voce
 Marcum animus relinquit: humi repente cadit et eam capite pulsans
 prae timore spiritum editurus putabatur. Imperator post longius si-
 lentium iacentem iubet surgere. At ille, sive quia non audiebat quod
 dicebatur, sive quia solutis pavore membris surgere e terra non va-
 lebat, volutabatur, nec oculos aperiens, nec verbum emittens. Im-
 perator apparitoribus manu signum dat, uti eum attollant: sublatum,
 ut se colligat et dictis mentem adhibeat, hortatur et sic eum allo-
 quitur: Quod pavitas et tremis gravissimaque tormenta exspectas,
 id quod aequum et te dignum est, facis: multis namque cruciatibus
 luenda exprompsisti. Ego vero ipsi mihi multorum adversus univer-
 sorum dominum imperatoremque admissorum conscius, illum veniam
 quemadmodum tu nunc me, rogans, ac tanto quidem maiorem,
 quanto magis deliqui ego, qui non conservum uti tu, sed eum, qui me
 e nihilo condidit, offendi et mihi quoque ut ignoscatur obsecro, tua
 tibi peccata condono et ignosco. Duabus porro de causis conquistum
 huc adduct maximopere concupivi: una, ut multi tuo exemplo lin-
 guae imperare discerent, nec facile ad probra se effunderent, idquo

A. C. 1328 ὄβρις, καὶ ταῦτα, πρὸς ὑπερέχοντας καὶ τιμῆς ἀξίους γινομένης, καὶ τὸ κρείσσον ἀπὸ ὕψους ἢ ἀπὸ γλώσσης πεσεῖν, ὑπὸ τῶν σοφῶν τινος καλῶς εἰρημένον, ἐργῶ διδαχθῶσιν, ὀρῶντες εἰς οἶον βύραθρον ἐξ ἀκρασίας περιπέπτωκας αὐτός· δεύτερον δὲ, τοῦ σὲ διὰ βίου φόβων καὶ κινδύνων ἀπαλλαγῆναι. εἰς

C γὰρ μὴ νῦν ἐνθάδε ἀχθεῖς ἐτύγχανες συγγνώμης, κατ' οὐδὲν ἀνεκτότερον ἂν ἔζης τοῦ Καῖν βίον, στένων καὶ τρέμων ἐπὶ τῆς γῆς καὶ παρὰ παντός τοῦ προστυχόντος οἴομενος αὐτίκα ἀπολεῖσθαι. νυνὶ δὲ συγγνώμης τυχὼν, ἡδέως βιώσεις καὶ ἀδεῶς, οὐδενὸς ἔτι δυναμένου τῶν εἰς ἐμὲ ἡμαρτημένων εὐθύ-10 νας ἀπαιτεῖν." Τοιαῦτα μὲν ὁ βασιλεὺς πρὸς Μάρκον εἶπεν. οἱ παρόντες δὲ ἀλλόκοτον μὲν τινα ὕψοσθαι ἰδέαν θανάτου προσδοκῶντες, ἔπειτα ἐξαίφνης παρὰ δόξαν τὸν εἰς τὸν Μάρκον τοῦ βασιλέως ἔλεον καὶ τὴν σώζουσαν ψῆφον ἰδόντες ἐξε-

D νηγεμένην, ἐθανύμαζόν τε τῆς συμπαθείας τὸν βασιλέα καὶ 15 τῷ Μάρκῳ συνέχαιρον τῆς σωτηρίας, καὶ οἰκείαν ἕκαστος οἰόμενοι τὴν εὐεργεσίαν, σοὶ προσήκειν ἔλεγον, βασιλεῦ, πατέρα τὸν θεὸν ἐπικαλεῖσθαι καὶ μετὰ παρῶσθαι τῶν ἡμαρτημένων τὴν συγγνώμην αἰτεῖν, ὡς ἀφιέντι τῷ προσκεκρουκίτι τὰ ὀφειλόμενα. τούτων καὶ τινων ἐτέρων τοιούτων ὑπὸ τοῦ πλῆθους 20 εἰρημένων, σὺν ἐκπλήξει καὶ χαρᾷ ὁ σύλλογος διελύθη.

P. 195 β. Βασιλεὺς δὲ τὸ καὶ τοὺς τῷ πατριάρχει προσκεκρουκίτας ἀρχιερέας μὴ τυχεῖν συγγνώμης ἡγούμενος οὐκ ἀνεκτόν,

contra superiores, quos colere ac venerari debent; et quod a quodam sapiente praeclare dictum est, praestare ab alto, quam a lingua cadere, re ipsa docerentur, intuentes, in quale barathrum tu ex intemperantia linguae praecipitasses: altera, ut te per omnem vitam timore periculoque liberarem. Etenim nisi modo huc pertractus, veniam et pacem esses consecutus, tibi perpetuo gementi trementique super terram et a quovis obvio ictum lethiferum metuenti nihilo tolerabilior vita, quam ipsi Caino fuisset. Nunc venia donatus, iucunde secureque annos traduces, cum nemo amplius poenas in me commissorum ahs te repetere possit. Hactenus Marco imperator. Qui praesentes aderant, cum se novum quoddam genus mortis visuros crederent, viderent autem praeter opinionem misericordiam Marco tribui eumque absolvi, et imperatorem de istac sympathia admirabantur, et Marco salutem gratulabantur. Cumque singuli in eo beneficium sibi accepisse viderentur, exclamabant: Tibi, imperator, Deum patrem appellare convenit et ab eo libere peccatorum veniam poscere, qui debitori tuo debita dimisisti. His ac similibus iactatis, conventus cum stupore et gaudio solutus est.

2. Ceterum imperator indignum ratus, non etiam a patriarcha ignosci episcopis, a quibus erat offensus, magnum domesticum mittit, qui velut suo nomine cum eo de reconciliatone ageret; ac per se,

τὸν μέγαν δομέστικον ἔπεμψε πρὸς τὸν πατριάρχην διαλεξόμενον μὲν αὐτῷ καὶ ὡς ἐξ αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς πρὸς τοὺς ἀρχιε-
 ρεῖας διαλλαγῆς, καὶ ἀφ' αὐτοῦ δὲ καθ' ὅσον ἂν οἶόν τε ἦ
 ἐπιμελησόμενον τῆς εἰρήνης. ὃς πρὸς πατριάρχην ἐλθὼν καὶ
 5 πολλὰ πολλὰκις ὑπὲρ τῶν ἀρχιερέων δεηθείς, ἐπεὶ ἦννε μη-
 δὲν, ἀλλ' ἀπαραιτήτως ὁ πατριάρχης εἶχετο τῆς ὀργῆς καὶ
 οὐδ' ἂν εἴ τι γένοιτο συγγνώμην ἔλεγε παρασχεῖν, εἰ μὴ δίκην
 δοῦεν πρότερον τῶν τετολμημένων· καὶ οὐδὲ ἀδικεῖν ἔλεγεν εἰ
 ἐπὶ δίκην προκαλεῖται ὑπολαβὼν ὁ μέγας δομέστικος, „ἀλλ' V. 158
 10 οὐκ ἂν εἴη σοὶ τε κἀκείνοις ἐξ ἴσου τὰ τῆς δίκης” ἔφη, „εἰ σὺ
 μὲν καθεδῆ δικάζων τε ἅμα καὶ ἔγκαλῶν, αὐτοὶ δὲ τῷ αὐ-
 τῷ διαιτητῇ τε ἅμα ἀναγκάζονται χρῆσθαι καὶ κατηγορεῖν, εἰ
 δὲ μὴ παρόψομαι τὸ δίκαιον αὐτῶν, μήτε μὴν ὀργῇ μᾶλλον
 ἢ αὐτῇ τῇ δυνάμει τοῦ δικαίου τὰ πράγματα δικάσειν ἐπαγγέλ-
 15 λη, ἀπαντήσουσιν ἐπὶ τὸ δικαστήριον ἡμέρα τακτῆ.” ὁ πατρι-
 ἀρχης δὲ „τὸ μὲν ἐμοὶ τὴν δίκην προσήκειν τῶν τοιούτων καὶ
 τοῖς λοιποῖς ἀδελφοῖς τοῖς ἀρχιερεῦσιν, οὐκ ἂν οὐδ' αὐτὸς” εἶπεν
 „ἀρνηθείς. ὅτι δὲ αὐτὸς ὡς ἡδικημένος εἰς δικαστήριον ἔλκω
 νῦν, οὐ δικαστής, ἀλλὰ κρινόμενος καθεδουμαι, τῶν ἄλλων δικα-
 20 ζόντων ἀρχιερέων. εἰ δ' ἄρα δικάζοιμι καὶ αὐτὸς, μὴ ποτε το-
 σοῦτον μανειῆν, μηδ' ἀτοπίας εἰς τοσοῦτον ἐξελίσσασαιμι, ὥστε
 ὀργῇ δικάζειν καὶ μὴ τοῖς ὀρθοῖς περὶ τῶν πραγμάτων λογι-
 25 σμοῖς, καὶ μάλιστα νυνὶ, ὅτ' οὐκ ὑπὲρ ἑτέρου, (ἦν γὰρ ἂν τις
 συγγνώμη,) ἀλλ' ὅτε περὶ ἑμαντοῦ τὴν ψῆφον ἐξάγειν μέλ-
 25 λω.” καὶ τάζαντες ἡμέραν ἐν ἧ παρέσονται πάντες οἱ ἀρχιερεῖς,

18. ἀρνηθείς, quod Intrp. quoque legit, corr. ED.P. pro ἀρνηθείην.

quantum fieri posset, paci iungendae operam daret. Domesticus magnis et iteratis precibus pro episcopis orans nihil effecit. Tenebatur enim ira irrevocabili profitebaturque, non se ante ignotum, quam illi audaciae suae poenas persolvissent, etiamsi coelum rueret. Neque se idcirco scelus facere, si ad iudicium eos provocaret. Tum magnus domesticus: Atqui impar erit in hoc iudicio litigantium conditio, si tu iudex simul et accusator sedeas, ipsique eundem experiri adversarium et arbitrum cogantur. Siu fidem das, te ius eorum non neglecturum, neque ex ira potius quam ex aequitate res iudicaturum, die dicta se sistent. Contra patriarcha, Causarum huiusmodi cognitionem meam reliquorumque fratrum episcoporum esse, ne te quidem latet. Tamen quia nunc ipso ut laesus in iudicium pertraho, non iudex, sed reus, aliis episcopis ius reddentibus, sedebo. Quod si vel ipse iudicium exercerem, nunquam eo insaniae insolentiae progrederer, ut iram magis, quam rectam rationem in iudicando ducem sequerer: nunc potissimum, quando non pro alio, (esset enim aliqua venia,) sed pro me sententiam laturus essem. Die igitur

A.C. 1328 ὡς τῆς δίκης ἐσομένης, ὁ μέγας μὲν δομέστικος τῷ πατρι-
 ἀρχῇ συνταξάμενος, οἴκαδε ἀπεχώρει· ὁ πατριάρχης δὲ πρὸς
 τοὺς παρόντας ἀγνοεῖν ἔφη ὅ,τι τῷ μεγάλῳ δομestικῷ τὴν
 πρὸς τὴν δίκην ἐπαγγελίαν νοεῖν, ἢ τίνι θαρρόσυντα πρὸς
 τὴν δίκην ἀπαντήσεσθαι τοὺς ἀρχιερέας φάναι, οὕτως αὐτοῖς
 κατακρίτους ὄντας, εἰ μὴ τι καινότερον ἐπινενόηται αὐτῷ. οἱ
 παρόντες δὲ, οἱ μὲν οὐδ' αὐτοὶ ἔφασαν τί δύνασθαι συνεῖναι,
 οἱ δὲ ὑπώπτενον, μὴ οὐκ ἀληθῆ τὴν περὶ τῶν πραγμάτων
 P.196 ἔσχεν ἀπαγγελίαν, ἀλλ' ὑπὸ πολλῶν καὶ συνέχων περιφρό-
 μενος φροντιδίων, οὐκ ἀκριβῆ τὴν ἐξέτασιν ἐποιήσατο τῶν
 ἀκουσθέντων. οὐ γάρ ἐστιν εἰκὸς πυθόμενον περὶ αὐτῶν, ὡς
 ἐπ' οὐδεμιᾷ προφάσει, ἀλλὰ μόνῃ τῇ πρῶστᾷξει πειθόμενοι
 βασιλέως, αὐτὸν τε ἐξήλασαν ἐλθόντες τῆς ποίμνης δι' ἐαυτῶν
 παρὰ πάντα τὸν τοῦ δικαίου λόγον καὶ κατέκλεισαν ἐν φρουρᾷ
 ὥσπερ τινὰ τῶν ἐπὶ δεινότητοισι ἐαλωκότων, αὐτοὶ τε ἕφ' ἐαν-
 15 τοῖς ἐποιήσαντο τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὰ μέγιστα ἀδικοῦντες καὶ
 πλεονεκτοῦντες ἐδίδασκον τὸν λαὸν περὶ ἀρετῆς, μὴ δὲ ἐρυ-
 θριῶντες, ἀλλὰ καὶ σεμνυνόμενοι τῇ ἀρπαγῇ, ἐπαγγέλλεσθαι
 αὐτοὺς ἀπαντήσῃν εἰς τὴν δίκην· αὐτὸς γὰρ ἂν αὐτῶν ὑπά-
 σαις πρότερον κατέγνω. ὁ πατριάρχης δὲ νῦν μὲν αὐτοὺς ἔφη
 20 λόγον ἔχοντα εἰρηκέναι, αὐτὸν δὲ μὴ πείθεσθαι οὕτως εἶναι,
 ἀλλὰ τι τὸν μέγαν δομέστικον ἐπινενοηκέναι, βαθεῖαις, καθά-
 περ ἴσμεν, κεχρημένον ταῖς φρεσίν, ὃ νῦν ἡμᾶς μὴ δύνασθαι

12. Legebatur πυθόμενοι et 13. αὐτοὶ τε.

praefinito, quo episcopi iudicium obirent, magnus domesticus valedixit ac discessit. Tum patriarcha praesentibus, Nescire se, quid sibi velit, quod domesticus ad iudicium condicat: aut qua re confisus, episcopus adeo suo ipsorum iudicio iam damnatus, ad causam dicendam occursuros promittat, nisi novi quippiam fabricetur. Pars respondere, Ne se quidem prospicere, quorsum eat: pars, se suspicari, haud illi rem vere nuntiatam esse: sed variis assiduisque negotiis et curis circumfluentem, quae audisset, diligenter examinare ac perpendere non potuisse. Neque enim probabile apparere, si accepisset, quomodo nullam patriarchae culpam, sed mandatum dumtaxat imperatoris praetendentes venerint, eumque per se a grege contra omne ius et fas abegerint et non secus, quam dirrissimo scelere notatum, in carcerem condiderint: sibi autem in ecclesiam auctoritatem arrogarint; et cum essent ipsi iniustissimi atque avarissimi, populum perfricta fronte de virtute docuerint: quin etiam ob rapinas suas gloria se et praedicatione extulerint, tales in iudicium venturos promissurum ac non potius ipsum omnibus prius calculis eos condemnaturum fuisse. Excepit patriarcha, Haud absurde locutos; se nihilo minus nondum adduci, ut credat, ita se rem habere: sed illum cumulatæ prudentiæ virum, quod sciant omnes, aliquid ex-

νοελν. ἐπεὶ δὲ ἐπηγγειλάμεθα τοὺς ἀρχιερέας πάντας εἰς τὴν Ἀ. C. 1328
 τεταγμένην ἡμέραν συνελθεῖν, ὃ ἐπηγγειλάμεθα καὶ ἔργοις
 ἀναγκαῖον ἐκπληροῦν. Τῆς προθεσμίας δὲ ἐλθούσης, ἐν ἣ τῶν
 ἀρχιερέων τὴν σύνοδον ἔδει εἶναι, οἱ μὲν ἐν πατριαρχεῖᾳ
 5 Παρησαν πάντες, ὁ μέγας δὲ δομέστικος τοὺς ὑπευθύνους τῶν C
 ἀρχιερέων παραλαβὼν καὶ παραγγείλας αὐτοῖς σιωπᾶν καὶ
 φθῆγγεσθαι μηδὲν, ὡς ὑπὲρ αὐτῶν αὐτοῦ τοὺς λόγους ποιη-
 σομένον, ἤλθε σὺν αὐτοῖς ὡς ὑπὲρ ὧν ἐνεκαλοῦντο ἀπολογη-
 σομένοις. πάντων δὲ γενομένων ἐν ταυτῷ, τοὺς ἐγκαλουμένους
 10 ἀρχιερέας ὁ πατριάρχης ἤτιᾶτο ὑπὲρ τοῦ τῶν θρόνων ἀπελα-
 σθῆναι ὑπ' αὐτῶν, ἀδικήσαντα μηδὲν, καὶ προσέτι γε εἰρ-
 χθῆναι. οἱ μὲν οὖν ἐγκαλούμενοι ἀπεκρίναντο οὐδὲν σιωπῆς
 δὲ βαθείας γενομένης ἐπιπολὺ, ὁ μέγας δομέστικος εἶπεν „ὁ
 κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν τοῖς εὐαγγελίοις εἶπεν „ἐὰν D
 15 μὴ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν περισσεύσῃ πλεον τῶν γραμματέων καὶ V. 159
 Φαρισαίων, οὐ δύνασθε εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρα-
 νῶν.“ τὸ δὲ „πλεον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων,“ ὡς ὑμῶν
 ἀκούω διδασκόντων ἐγὼ, οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ τὸ μὴ μόνον τὸν
 ἀδικοῦντα μὴ ἀμύνεσθαι ἐκ τοῦ ἴσου, ἀλλὰ καὶ εὖ ποιεῖν
 20 κατ' ὅσον ἂν οἶδεν τε ἡ. διὸ καὶ τοὺς σωτηρίους νόμους τιθεῖς,
 τὸν ἐλκόμενον εἰς δικαστήριον ὑπὲρ τοῦ τὸν χιτῶνα ἀφαιρε-
 θῆναι καὶ τὸ ἱμάτιον προσέταξε προσαποδύσασθαι, καὶ τὸν
 πατάξαντα ἐπὶ κόρῃς μὴ μόνον εὐθύνας οὐκ ἀπαιτεῖν, ἀλλὰ
 καὶ τὴν ἐτέραν ἐμπαρέχειν, καὶ ἄλλα ὅσα τῆς αὐτῆς ἐξέχεται

8. ἀπολογησόμενος coni. ED. P. 14. Matth. 5. ED. P.

cogitasse, quod in praesens ipsi non perspiciant. Quia vero com-
 promiserit, episcopus omnes die praestituta affuturos, id facto com-
 plere oportere. Ubi dies habendae synodo nominata inuixit, qui
 in patriarchio erant, praesto fuerunt. Magnus autem domesticus as-
 sumptis episcopis reis iussisque ne mutire quidem, quandoquidem
 ipse eorum causam acturus esset, cum illis veluti se defensuris ad-
 ventavit. Congregatis iam eodem in loco universis, patriarcha epi-
 scopos accusare, quod immerens de throno ab ipsis depulsus et in-
 super carceri mandatus esset. Accusati nihil respondere. Post altum
 et longum silentium magnus domesticus ita inquit: Dominus noster
 Iesus Christus in evangelis ait: Nisi iustitia vestra abundaverit plus
 quam scribarum aut Pharisaeorum, non intrabitis in regnum coe-
 lorum. Illud autem plus quam scribarum aut Pharisaeorum, ut vos
 docentes audio, nihil est aliud, quam non solum iniurias inferenti
 par non referre, sed eidem etiam quantum possis benefacere. Quo
 circa idem dum salutare leges conderet, trahenti in iudicium propter
 auferendam tonicam, pallium quoque dimitti iussit: et percipienti
 unam maxillam citra vindictam porrigendam et alteram; et alia de-

A. C. 1328 διανοίας. παραθήγων δὲ ἡμῶς εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν σωτηρίων
 P. 197 νόμων, ποτὲ μὲν εἶπε· „μὴ γινώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δε-
 ξιά σου” καὶ „εἰσελθὼν εἰς τὸ ταμιεῖόν σου, πρόσευξαι τῷ πατρὶ
 σου τῷ ἐν οὐρανῷ” καὶ προσέτι „κλείσας τὴν θύραν,” ποτὲ δὲ
 ὅτι „λαμπύτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως
 ἴδωσι τὰ καλὰ ὑμῶν ἔργα.” καίτοι γε τῷ δοκεῖν τὰ τοιαῦτα
 παραγγέλματα ἀντίκεινται ἀλλήλοις, ἐμοὶ δὲ δοκεῖν, τοῖς μὲν
 ἀτελέσειν ἡμῖν καὶ δυναμένοις ἐκ τῆς ἐπιδείξεως τῶν καμάτων
 τὰ ἔπαθλα ἀποστερεῖσθαι, τὸ ἐπικρύπτεσθαι αὐτὰ εἰρηῶσαι
 παντὶ σθένει τοῖς διδασκάλοις δὲ ὑμῖν καὶ κοινὸν παράδειγμα
 B ὄρθου καὶ σώφρονος βίου προκειμένοις, τὸ λάμπειν ὑμῶν τὰ
 καλὰ ἔργα, ὅπως οἱ πολλοὶ ὄρωντες, τὸν πατέρα ἡμῶν δοξά-
 ζωσι τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ἐὰν τοίνυν ὑμεῖς, οἱ φῶς ἡμῶν
 τῶν μαθητευομένων καὶ ταῖς ἀπάταις τοῦ βίου καὶ μερίμναις
 καὶ ἡδοναῖς προσισχομένων δίκαιοι ὄντες εἶναι, δεινοὶ καὶ ἰσ-
 ἀπαραίτητοι καὶ μηδεμίαν παρέχοντες συγγνώμην τοῖς ἀδική-
 σασι καὶ κακῶς ὑμᾶς διαθεῖσι φανῆτε, οὐ θηρίων ἀνημέρων
 ἀγριωτέρους ἡμᾶς καὶ ὠμοτέρους παρασκευάσετε γενέσθαι;
 καὶ συμβήσεται ὑμῖν, ὥσπερ τοῦ καλοῦ παράδειγμα γινομένου
 ὑπὲρ τῆς πάντων ὠφελείας παρὰ τοῦ φιλανθρώπου καὶ δι-20
 καίου βραβενοῦ στεφάνου ἀξιουῖσθαι καὶ γεῶν, οὕτω νῦν
 C ὀφλεῖν οὐ τὰς τυχοῦσας δίκας ὑπὲρ τοῦ πᾶσι βλάβης ἀφορ-
 μὴν παρεσχημένοι. ἐγὼ δὲ παράδειγμα φιλανθρωπίας καὶ ἀπό

2. Matth. cap. 6. ED. P.

mum, quae in eandem sententiam sequuntur. Exacuens porro nos ad servanda praecepta salutifera, aliquando dixit: *Nesciat sinistra tua, quid faciat dextra tua.* Et, *Ingressus cubiculum tuum, clauso ostio ora Patrem tuum, qui in coelis est.* Aliquando autem: *Luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona.* Hae leges quamvis secum pugnare videantur, tamen nisi aberrat opinio, nobis imperfectis et qui possumus ex ostentatione laborum nostrorum praemia amittere dictum est, uti ipsos totis viribus abscondamus: vobis autem magistris et communibus rectae inculpataeque vitae exemplaribus, ut luceant opera vestra: quo multi, dum ea inveniunt, Patrem nostrum, qui in coelis est, glorificent. Si itaque vos qui lux nostra, nostra, inquam, qui discipuli sumus et fallacis, sollicitudinibus ac voluptatibus huius vitae implicati tenemur, merito esse debetis, duri et inexorabiles eritis et mala irrogantes venia nulla prosequemini, nonne feris immitibus immitiores ac saeviores nos facitis? Quare quemadmodum si ad omnium fructum probitatis exemplaria fieretis, a pio et iusto certaminis arbitro coronis et praemiis dignaremini: sic nunc, quia omnibus nocendi aliis occasionem datis, non vulgaribus poenis condemnabimini. Atqui ego exemplum humanitatis de nobis, huic vitae affixis, proponam vobis, quod recentis-

τῶν τῷ βίῳ προσηλωμένων ἡμῶν παρέξομαι ὄμνῃ σὺν πᾶσι χθὲς Α. C. 1328
καὶ πρώην γεγενῆμενον. θεῶν γὰρ τὸν βασιλέα, τοσοῦτο μὲν
ἀρχῆς μέγεθος περιβεβλημένον, οὕτω δ' ἐν αὐτῷ τῷ τῆς νεό-
τητας ἄνθει, ὅτε μάλιστα ἂν τις, καὶ πολλὴν ποιούμενος ὄρ-
590 θου βίου φροντίδα, ῥᾶστα καὶ ὑπὸ ἡδονῶν κρατοῖτο καὶ πρὸς
ἀμαρτίαν ἐξάγοιτο θυμοῦ, πρὸς τὸν ἄβροιστὴν καὶ τὰ δεινότα-
τα τετολμηκότα Μάρκον ὀποῖε, μηδενὸς ἂν προσδοκίησας,
ἡμεροτότη ἐχρήσατο καὶ φιλανθρωπία. εἰ οὖν ἐκεῖνος νέος ὢν, D
ὡσπερ ἔφημεν, καὶ βασιλεὺς καὶ τοῖς τοῦ βίου πράγμασι
10 προσέχων, οὕτω συνέγωγε τῷ πταίσαντι ῥαδίως, οὐ καὶ σὺ
διδάσκαλός τε ὢν κοινὸς καὶ οἰοεὶ παράδειγμα προκείμενος
ἐναρέτου βίου, τοῖς ὑπὸ ἔραθυμίας προσκεκρουκόσι συγγνώμην
παρέξεις ἀδελφοῖς; ἀλλ' οὕτω διακαρτερήσεις ἀπαραιτήτως
τῶν ἡμαρτημένων δίκης ἀπαιτῶν, μήτε πρὸς τὰς ἡμετέρας
15 καμπύμενος δεήσεις, μήτε οἴκτον μηδένα λαμβάνων ἀτυχοῦν-
των αὐτῶν καὶ τῆς παρουσίας ἤδη δεδοκότων ἀξίως δίκης, ἐπὶ
τοσοῦτον χρόνον εἰς δικαστήρια ἐλακμένων καὶ παρὰ πάντων
περιορωμένων καὶ τὰ ἔσχατα πείσσειναι προσδοκούντων; μή,
παρακαλῶ. ἀναμνήσω δέ σε καὶ τινος ἐπαγγελίας ἧς ἐπηγγείλω P. 198
20 πρὸς ἐμέ. καὶ γὰρ ὅτε πρώτον πρὸς σὲ ἀφῆγμα ὑπὲρ τουτωνὲ
δεόμενος τῶν ἀρχιερέων, ἐπεὶ πολὺς αὐτὸς ἐνέκεισο ἐπὶ δίκην
καλῶν, ἀλλ' ὄρα, ἔφην, μὴ σὺ, καὶ δικαστῆς καὶ κατηγορὸς ὢν, V. 160
τὸ τῶν δικαζομένων δικαίωμα παρίδης. τότε μὲν οὖν μὴ παρό-
ψεσθαι ἐπηγγείλω. εὖν δ' ἤδη καιρὸς καὶ ἐπὶ τῶν ἔργων τῆν

17. Pro παρὰ ed. P. πέν, quod corr. Editor Ven.

sime contigit. Videtis imperatorem, quamquam in tanto tamque
amplo imperio collocatum, nihilo minus in ipso aetatis flore, quan-
do quis, etiam plurimum de vita recte instituenda sollicitus, facilli-
me et a voluptatibus pessumdari et ad iram immoderatam impelli
possit, adversus protervitatem Marci, omnium mortalium scelestissimi-
mi, quali quamque omnibus inopinata mansuetudine et clementia
usus sit. Si ergo ille et aetate juvenis et imperator, ut diximus, et
negotii huius vitae involutus, tam libenter offensam condonavit, tu
communis praeceptor et tamquam sanctioris vitae speculum proposi-
tus, fratribus, ignavia quadam male de te meritis, nonne ignoscas?
an ita obfirmatus in reprecendis a sordibus poenis, neque nostris
precibus inflexus, neque ulla infelicitum miseratione captus persistes?
qui dementiae suae pretium condignum iam tulerunt, tali tempore
ad tribunal pertracti et ab omnibus despecti et ultima supplicia se
passuros formidantes? Ah noli, obsecro. Redigam autem tibi in me-
moriam promissum quoddam, quod mihi dedisti. Ut primum ad te
pro his episcopis oratum accessi, quia vehementer iudicium urgebas,
Vide, inqueiebam, ne tu iudex et accusator simul firmamenta reorum
negligas. Ac tunc quidem te id minime facturum recipiebas. En tem-

Cantacusenus.

21

A. C. 1328 ἐπαγγελίαν ἐκπληροῦν. τὸ γὰρ δικαίωμα αὐτῶν ἀφίγμαι ἔχον
 ἐγώ." καὶ ἀνωστὰς εὐθύς, ἐπεὶ ὁ, τε πατριάρχης καὶ οἱ
 λοιποὶ συναρέστησαν πάντες, τοὺς ἐγκαλουμένους παραλα-
 βῶν ἀρχιερέας, ἅμα δὲ καὶ τοὺς ἄλλοις παρακελευσάμενος τὰ
 Βῖσα δρᾶν καὶ τῆς δεήσεως συνεφάπτεσθαι αὐτοῖς; πρὸς τοὺς 5
 πόδας ὁμοῦ πάντες τοῦ πατριάρχου κατακλιθέντες, „συνχώρη-
 σον ἡμῖν τοῖς ἑπταικόσι" ἔλεγον „πάτερ, ἄφες, ἵνα καὶ σοὶ
 παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐν οὐρανοῦ τὰ ὀφειλόμενα ἀφεθῆ." **15**
 οἱ μὲν οὖν τοιαῦτα ἐποιοῦν ὁ πατριάρχης δὲ „ἀφύκτοις"
 ἔφη „λίνοις ὑπὸ σοῦ, μέγα δομῶστικε, περισχεθεῖς, ἐπεὶ μηδὲν
 ἔξωστιν ἔτι δρᾶν ἢ ὅπερ αὐτὸς ποιῆ διὰ σπουδῆς, τὸ ἀντιέ-
 γων ἀφείς, ὅπερ ἐθέλεις αὐτὸς ποιῆσω." καὶ αὐτίκα συγγνώ-
 μην τε ἐδίδου καὶ τῆς ἀκτίας ἠφίει τοὺς λελυπηκότας, καὶ
 παρὰ τοῦ θεοῦ συγχώρησιν αὐτοῖς τῶν ἡμαρτημένων ἔξη-
 C τείκε, καὶ τῷ μεγάλῳ δομῶστικῳ πολλὰ ἐπνύχετο ἀγαθὰ τῶν 15
 λόγων ἕνεκα, ὧν διεξῆλθε πρὸς αὐτούς. ἠσπάζετό τε τοὺς
 λελυπηκότας ἀρχιερέας καθ' ἕνα καὶ εὐλογίας ἤξειον, δείγμα
 καθαρῆς διαλλαγῆς. μετὰ δὲ τοῦτο πατριάρχης μὲν διέβλεψεν
 τὸν σύλλογον, βραχέα τινὰ διαλεχθεῖς οἱ αἰτιαθέντες δὲ ἀρ-
 χιερεῖς εἰς βασιλεῖα ἐλθόντες, πολλὰς ὠμολόγουν χάριτας 20
 αὐτῷ τῆς ὑπὲρ αὐτῶν ἐπιμελείας καὶ σπουδῆς καὶ ἐπνύχοντο
 πολλὰ ἀγαθὰ. βασιλεὺς δὲ ἰδὼς τοῖς τε ἐν τέλει καὶ τοῖς στρα-
 τιώταις καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιτηδεύουσιν πολλὰς παρεχομένῳ τὰς
 εὐεργεσίας, οὐκ ἐδόκει δεῖν μὴ καὶ δημοσίᾳ τῷ δήμῳ καὶ
 Δπάνῃ τῇ πόλει χάριν καταθέσθαι τινὰ, καὶ τὰς τε βιαιωτέ- 25

pus adest, ut quod promisisti, id re ipsa praestes: nam praesidia cau-
 sae ipsorum ego mecum asfero. Cum dicto surgens, (surrexerunt autem
 et patriarcha et reliqui omnes,) episcopus accusatos accipit et alios il-
 los quoque ad preces secum coniungendas hortatur, atque ita simul
 omnes ad pedes patriarchae procidunt, clamantes: Ignosce lapsis nobis,
 pater: ut et tibi a patre coelesti debita ignoscantur. Haec illi facie-
 bant. Patriarcha vero, Inextricabili, inquit, reti abs te comprehen-
 sus, magne domestice, quia aliud facere non licet, quam quod tibi
 studio est, omittam repugnare tibi que parebo. Mox veniam largitur
 et crimine absolvit, a quibus fuerat violatus, et a Deo illis impunita-
 tem poscit: magno domestico pro cohortatione multa bona comprecatur;
 singulosque episcopos, a quibus offensus erat, complexus, etiam
 benedictione (argumento utique non fucatae reconciliationis) impertit.
 Post haec pauca effatus, coetum dimittit. Episcopi absoluti impera-
 torem adeunt; de cura et diligentia in ipsorum causa declarata
 gratias amplissimas agunt: divinarum ei munerum copiam exoptant.
 Cui separatim primores, milites aliosque amicos ac necessarios
 munifice remuneranti, visum est non committendum, quo minus

ρας ἐκάλυψε συνεισφορὰς, καὶ ὅσοι ἀμπέλους ἢ οἰκήματα ἐν Α. C. 1328 δημοσίοις χωρίοις εἶχον, ἐφ' οἷς συνετέλουν πρόσδοδόν τινα τακτὴν εἰς τὸ κοινόν, τούτους ἐκέλευσε μὴδὲν παρέχειν, ἀλλ' ἄνευ φόρων καρποῦσθαι, καὶ χρυσόβουλλον δικαίωμα ἐπὶ 5τῇ εὐεργεσίᾳ παρασχῶν.

γ'. Ἐπὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους καὶ ὁ τῶν Μουσῶν P. 199 βασιλεὺς Μιχαὴλ πανστρατιᾷ ἐσέβαλεν εἰς τὴν Ῥωμαίων, ἄγων καὶ Ζυῦθας συμμάχους, καὶ τὰς ἄνω τῆς Θράκης ἐδήλωσε πόλεις ἐφ' ἡμέραις ἰκαναῖς. ἐπεὶ δὲ ἐπύθετο ὁ βασιλεὺς τὴν 10εἰσβολὴν, ὅσην ἐξῆν ἀθροίσας στρατιάν, ἤλθεν εἰς Βιζύην B κατὰ τάχος, καὶ κεῖ παρεσκευάζετο πρὸς μάχην. Μιχαὴλ δὲ 3πρὶ πρὸς τῶν σφετέρων μάθου κατασκόπων ἐν Βιζύῃ παρασκευάζεσθαι τὸν βασιλέα, (ἔτι γὰρ ἐν τῇ Ῥωμαίων καθήμενος ἐδήλου,) δεισας μὴ ἐπελθόντα οὐχ οἷός τε ἀμύνεσθαι 15ῆν, ἔγνων δεῖν ἔξαπατήσασθαι. καὶ πέμπας πρεσβευτήν, ἀκηκοέ- V. 161 ναι ἔφρασκεν εἰς Βιζύην ἀφιγμένον, στοχάζεσθαι γε μὴν ἐκ τῶν εἰκότων μάχεσθαι οἱ ὄρμημένον ἐπιέναι. οὐ δεῖν οὖν κατατρέβειν τὴν στρατιάν μακρὰν ἀνύοντα ὁδόν. αὐτὸν γὰρ ἐς τὴν ὑστεραίαν ἅμα ἐπ' ἀφίξεσθαι ἐς Βιζύην ὡς ἐς μάχην. 20ὁ δὲ μὲν οὖν πρεσβευτῆς τοιαῦτα εἰπὼν ἀπῆλθε. Μιχαὴλ δὲ ἄρας τῷ στρατῷ, τῆς τε ἡμέρας τὸ λοιπὸν καὶ τὴν ἐπιούσαν C νύκτα βαδίσας συντόμως, ἐς τὴν ὑστεραίαν ἐν ὁρίοις τῆς ἰδίας ἡγεμονίας ἦν. βασιλεὺς δὲ ἅμα πρῶτ' τὴν τε στρατιάν κελύσας ἐν τοῖς ὅπλοις εἶναι καὶ τὴν ἄφροδον τῶν βαρβάρων πε-

etiam populo civitatique universae publice aliqua gratia referretur. Itaque vectigalia onerosiora sustulit; et quicumque vineas aut domicilia in locis publicis tributaria possidebant, iis pensionem remisit et beneficium istuc data aurea bulla constabilivit.

3: Sub idem tempus Moesorum rex Michael cum omnibus copiis suis et Scytharum auxiliis in fines Romanos irrupit superiorisque Thraciae oppida diebus multis depopulatus est. Eo comperto, imperator quam maximos potuit delectas egit, et Bizyam properans, ibi se ad proelium instruxit. Quod cum ex speculatoribus suis Michael didicisset, (adhuc enim Romanam provinciam devastabat,) metuens, ne adventantem sustinere non posset, ad fraudem confugiendum censuit. Misso igitur legato, dici iussit, audisse se, eum Bizyam advenisse. Ducere coniecturam e verisimilibus, hostili animo venisse, secum proeliandi ardore inflammatum. Ne igitur militem suum longo itinere delassaret, se cum diluculo crastino Bizyam ad manum conserendam accessurum. His nuntiatis legatus discessit. At Michael inde se movens et per reliquum diei noctemque continenter ambulans, die altero finis sui principatus attigit. Imperator suis praecipit, uti mane in armis hostem exspectarent: et ipse conflictui necessaria curans, nonnul-

- A. C. 1328 ριμένω, ἐξηρτήετο καὶ αὐτὸς τὰ πρὸς τὴν μάχην. καὶ στρατιώτας ἐπεμψέ τινας ὡς τὸ στρατόπεδον τῶν πολεμίων κατασκευομένους. περὶ μεσημβρίαν δὲ οἱ κατάσκοποι ἦσαν στρατιῶται, ἄγοντες καὶ Μυσσοὺς Φριαλώτους ἕξ· οἱ ἀνερευνώμενοι, τὸν βασιλέα ἔφασαν σφῶν τῇ προτερειᾷ ἄρατα τῇ στρα-5
 D λειφθέντας, ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἰλῶναι. οὕτω μὲν Μιχαὴλ κατεστρατήγησε βασιλέα. οὐ πολλὰς δὲ ὕστερον ἡμέραις καὶ αὐτὸς εἰσέβαλεν εἰς τὴν Μυσιάν, καὶ τᾶλλα τε ἐκάκωσε ἀν-
 τὴν καὶ Διάμπολιν εἶλεν ἕξ ἐφόδου καὶ πορθήσας αὐτὴν, 10
 ἐπανέλευσεν εἰς τὴν οἰκίαν. ὁ Μιχαὴλ δὲ μετὰ ἐξηκοστὴν ἡμέραν τῆς βασιλείας εἰσβολῆς πάλιν καὶ αὐτὸς εἰσέβαλεν εἰς τὴν Ῥωμαίων. καὶ γενόμενος ἐν Ὀδρυσσῶν, τὸ Βουκέλου προσ-
 αγορευόμενον πόλισμα εἶλε προδοσίαν, τῶν φυλάκων νυκτὸς καταπροδόντων καὶ ἐστρατοπέδευσε ἐν αὐτῷ ἀδικήσας μη-15
 P. 200 δέν. βασιλεὺς δὲ Διδυμοτείχῃ ἐνδιατρίβων, ἐπεὶ ἐπόθετο τὴν εἰσβολὴν, εἰς Ἀδριανούπολιν ἦλθε κατὰ τάχος, κακεῖ συνήθροϊζε τὴν στρατιάν ὡς μαχόμενος Μυσοῖς. καὶ ὁ Μι-
 χαὴλ ἐν Βουκέλου ἐστρατοπεδευμένος, παρεσκευάζετο καὶ αὐ-
 τὸς, ἐκ τῆς οἰκίας στρατιῶν μεταπεμπόμενος. καὶ ὕστερον 20
 ἡμέραις ὀλίγαις τὸ Προβάτου καὶ αὐτὸ πόλισμα ἐγγὺς ὃν περιστρατοπεδευόμενος ἐπολιόρκει. οὕτω μὲν οὖν ἀλλήλοις ἀντεστρατοπεδεύοντο ἐπὶ τριάκοντα ἡμέραις ἐξαρτνόμενοι τὰ
 πρὸς τὴν μάχην. ἐπεὶ δὲ ἤδη πάντα ἐπεπόριστο καὶ ἔδει ἐπιέ-
 B ναι, πρεσβείαν πέμψας ὁ βασιλεὺς πρὸς Μιχαὴλ, οἶσθαι 25
 ἔλεγεν ἐπιλεῖσθαι αὐτὸν τῶν τε ὄρκων καὶ τῶν συνθηκῶν,

los ad castra Moesorum exploranda dimittit: qui sub meridiem cum sex Moesis captivis revertuntur. Ii interrogati, regem pridie cum exercitu domum regressum, se praedandi causa relicto et ita captos memorant. Sic Michael strategemate imperatorem delusit. Non multi dies intercesserunt, cum ipse quoque imperator Moesiam incursans, et cetera infestam habuit et Diampolin primo impetu expugnavit, atque ita in provinciam suam reversus est. Die ab hac incursione sexagesimo rursus Michael in Romanos praedabundus invadit, et in Odrysis Bucelum oppidulum per proditionem excubitorum capit ibique castra sine maleficio ponit. Imperator Didymotichum incursione perlata, Adrianopolin festinat, ubi militem ad pugnam colligit. Michael quoque domo cohortes Bucelum evocat seseque ad certamen comparat. Post paucos dies Probatum vicinum oppidulum obsidione cingit. Sic usque in tricesimum diem castra castris opposcentes, ad proelium sese instruebant. Paratis iam omnibus, cum ad manus veniendum esset, mittit legationem ad Michaelem imperator, cuius haec summa fuit: Videri ipsum foederis et iurisiurandi, quod inter se apud Tzer-

οὐ ἐγένοντο αὐτοῖς συγγενομένοις ἐν Τζερνομιάτου, καὶ διὰ A.C. 1328
 τοῦτο τῇ τε Ῥωμαίων πρῶτον ἐσβεβλημένοι καὶ τὸν πόλεμον
 κεινημένοι, αὐτὸν δὲ μεμνήσθαι τε τῶν συνθηκῶν καὶ ἐμ-
 μένειν ταῖς σπονδαῖς. ἀδικούμενον δὲ καὶ προεπιβουλευόμε-
 5νον ἀμύνεσθαι, καὶ ἄκοντα ἐς τὸν πόλεμον καθίστασθαι,
 τοῦτο μὲν, ὅτι καὶ ἡ ἑκατέρωθεν στρατιὰ τῆς ἀγῆς εἰσι θρη-
 σκειάς, οὓς οὐ πρὸς ἀλλήλους, ἀλλὰ μετ' ἀλλήλων ἔδει τοῖς
 ἠσεβούσι περὶ τὸν θεὸν βιβαίους ἐπιέναι· τοῦτο δ', ὅτι καὶ
 αὐτὸν ἀδελφῆς ὄντα σύνοικον τῆς ἑαυτοῦ οὐ βούλοιο πολέ-
 10μομον, ἀλλὰ φίλον ἔχειν. πλὴν ἐὰν τὸ πόλισμα ἀποδῶ, ὃ λα-
 βῶν ἔχει προδοσίαν· ἐὰν δὲ μὴ ἀποδιδῶ, τὸν σταυρὸν, ὃν
 πρότερον πέπομφε πρὸς αὐτὸν, ἐπὶ τῆς σημαίας ἀναθείς,
 ἐλεύσεται ἐπ' αὐτόν. ὁ Μιχαὴλ δὲ καὶ αὐτὸς ἀντεκρεσβεύετο
 πρὸς βασιλέα, τὸν ἴσον τρόπον αὐτόν τε εἶναι τοῦ σφετέρου
 15πατρὸς καὶ τὴν αὐτοῦ ἀδελφὴν. προσήκειν οὖν αὐτόν
 τὴν πατρίαν ἔχοντα πῶσαν ἀρχὴν, καὶ τὴν ἀδελφὴν κατὰ
 τὸν τοῦ δικαίου λόγον μέρους τινὸς τῶν πατρίων κληρονο-
 μεῖν. ὁ βασιλεὺς δὲ καὶ κἀν βούλεσθαι τοῦτο ἔφη, καὶ μὴ
 μόνον τὸ Βουκέλου πόλισμα, ἀλλὰ καὶ πόλεις ἑτέρας ὡς τοῦ
 20πατρίων κλήρου καὶ αὐτῷ συμμετέχοντι παρασχεῖν πλὴν D
 κατὰ τὸν ἄνωθεν ἐπικρατήσαντα Ῥωμαίους νόμον. οὗτος δέ V. 162
 ἐστὶ, τὸ τῶν παίδων βασιλείας τὸν μὲν προήγοντα τῷ χρόνῳ
 βασιλέα τε ἀναγορεύεσθαι καὶ τῶν ἄλλων ἀρχεῖν, τοὺς δ' ἄλ-
 λους ἀδελφούς ὑπέκειν τε τῷ πρώτῳ καὶ δουλεύειν ἀκριβῶς.

6. Mendose in MS. Inpr. Θράκης: quia uterque exercitus Thra-
 ces sint. ED. P.

nomianum dedissent, oblivione captum, atque ideo et Romanam re-
 gionem incursasse et bellum commovisse: se pactorum meminisse nec
 ea temerare: sed inique laesum prioremque insidiis appetitum, velle
 a se vim arcere ac depellere, et invitum ad hoc proelium adigi: et
 quia uterque exercitus eandem religionem sectetur, quos non se mutuo,
 sed iunctim impios in Deum barbaros armis lacessere oporteret, et quia
 soror sua cum eo nupta sit, quem proinde amicum sibi, non hostem cu-
 ppiat; dummodo oppidum proditione occupatum restituat: sin minus,
 cum cruce, quam antea ab eo missam acceperit, in summo vexilli collo-
 cata, ipsum invasurum. Michael per legatos in hanc sententiam respon-
 det, Ipsum imperatorem et sororem eius eiusdem patris esse liberos:
 decere igitur et iustum esse, quando ipse paternum imperium omne
 teneat, sororem quoque portionem aliquam paternae hereditatis cernere.
 Ad haec imperator, Id se percipere: nec Bucelum tantummodo, sed
 alias urbes insuper ei tamquam paternorum bonorum consorti tradere;
 salva tamen ipsa iam vetustate corroborata Romanorum lege, quae
 sic habeat: Ex filiis imperatoris qui actate antecesserit, imperatorem
 salutato, et is fratribus imperato, et hi seniori cedunt seduloque

A. C. 1328 εἰ οὖν ἀρεστόν αὐτῇ κατὰ τὸν ἐπικρατήσαντα τουτοῖν Ῥωμαίων νόμον, δοῦλη καὶ εἶναι καὶ ὀνομάζεσθαι βασιλέως, καὶ αὐτὸς ἔτοιμος εἶναι ὡς ὑπὸ τὴν οἰκείαν ἀρχὴν τελούντι καὶ πόλεις καὶ χώρας παρασχεῖν. Μιχαὴλ δὲ ἐπεὶ ἐγγὺς ἐστρατοπεδεύετο καὶ αὐτὸς, δι' ὀλίγου τὰς ἀποκρίσεις ποιού-
 5
 μενος, οὐκ ἔφη προσήκειν καὶ αὐτῷ βασιλεῖ ὄντι, ὕψ' ἕτερον βασιλεῖα τελεῖν ἀλλ' εἰ βούλοιο τὸ Βουκέλον πόλισμα ἄπο-
 λαβεῖν, τὴν Σωζόπολιν κατὰ τὸν Εὐξείνιον Πότον πολυάν-
 P. 201 θρωπον οὖσαν καὶ μεγάλην πόλιν ἀπ' ἐκείνου δοῦναι. βασι-
 λεὺς δὲ τότε μὲν ἀπεκρίνατο οὐδέν, ἀλλ' ἐκέλευσε τοὺς πρέ-
 σβεις εἰς τὸ στρατοπέδον ἀνακαύλης τυχεῖν εἰς τὴν ὑπε-
 ραίαν δὲ ἅμα ἐν τὴν στρατιᾷ ἐκέλευσεν ὀπίσασθαι πᾶσαν.
 καὶ ἦσαν ἐν τοῖς ἔκλοις πάντες, οὐ μόνον αὐτοὶ λαμπρῶς
 καὶ διαπρεπῶς κεκοσμημένοι, ἀλλὰ καὶ ἵπποι, οἱ μὲν θώραξαι
 ἐκ βύρσης πεποιημένοι, οἱ δὲ ἀλυσειδωτοῖς. καὶ ἦν ἰδεῖν οὐ μόνον
 ὄπλων καὶ ἵππων ἔγκα πολυτελεῶς μάλιστα παρεσκευα-
 σμένην τὴν Ῥωμαίων στρατιάν, ἀλλὰ καὶ πλήθει, ἐκ πολλοῦ
 τοῦ χρόνου οὐπω ἄχρι καὶ τότε τοσαύτην συνελθούσαν εἰς
 Βέν. ἦ τε γὰρ ἐκ τῆς ἐσπέρας πᾶσα παρῆν καὶ Μακεδόνες καὶ
 Θραῖκες, καὶ ὅσοι ἐκ τῶν κατὰ τὴν ἑο τοῖς Ῥωμαίοις ὑψη-
 20
 κίων πόλεων ἦσαν καὶ ἐκ Βυζαντίου δὲ αὐτοῦ οὐ μόνον
 ἱππεῖς, ἀλλὰ καὶ πεζοὶ πολλοὶ, ὀπλεταὶ τε καὶ τοξῆται ψιλοί.
 ἐπεὶ δὲ κατὰ φάλαγγας ὡς ἐς μάχην παρετάξαντο, τοὺς Μυ-
 σῶν μεταπεμψάμενος πρέσβεις ὁ βασιλεὺς, „τὴν μὲν στρατιάν

15. Scr. ἀλυσειδωτοῖς.

serviunto. Quamobrem si ei placeat, iuxta hanc fixam et confirma-
 tam legem imperatoris servum et esse et appellari, sc vicissim para-
 tum esse, illi velut ex proprio ac debito principatu urbes et regio-
 nes addicere. Michael, quia cum copiis haud longe distabat, statim
 respondit. Cum ipse quoque rex sit, absurdum videri, in alterius
 regis arbitrio esse. Si Buccellum recipere velit. Sozopolin ad Pontum
 Euxinum amplam et populosam urbem contra dedat. Imperator tum
 nihil respondens, legatos in castris corpora cibo somnoque curare
 iussit. In diem sequentem omnibus suis arma imperat, nec ipsi so-
 lum, sed equi etiam splendide ornati instructique: et alii quidem e
 corio, alii hamatis thoracibus induti apparebant. Erat porro videre
 Romanum exercitum non tantum qua armis, qua equis instructum
 sumptuosissime; sed etiam numero tantum, quantus iam pridem nun-
 quam in unum convenerat. Occidentalis quippe totus aderat cum
 Macedonibus et Thracibus: et ex orientis urbibus, quae quidem Ro-
 manis subsessent, atque etiam e Byzantio equitatus et peditatus mul-
 tus, gravisque armaturae et sagittarii. Postquam vero per phalanges
 tamquam ad certamen obeundum fuerunt dispositi, accitis Moesorum

ὄρατε τὴν ἐμὴν" ἔφη, ὡς παρεσκευάσται πρὸς μάχην ἀπὸ ἀ. C. 1328
 Θόντες δὲ ἀπαγγέλλετε βασιλεὶ τῷ θυμῷ, ὡς, ἐγὼ μὲν ὑπα-
 ζόμενος τὴν εἰρήνην πρότερον πολλὰκις διεπρεσβευσάμην πρὸς
 σε περὶ αὐτῆς· σοῦ δὲ οὐδὲν ἐπιεικὲς ἀποκρινόμενου, τῇ τοῦ
 5 σταυροῦ δυνάμει θυβῶν, ὃν αὐτὸς ἐγγυητὴν ἐμοὶ παρέσχου C
 τοῦ μηδέποτε παρασπονδῆσαι, βαδιῶμαι ἐπὶ σέ." βασιλεὺς
 μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπεν. οἱ πρόσβεις δὲ ἢ τάχους εἶχον, πρὸς
 βασιλέα ἀφικόμενοι τὸν ἑαυτῶν, τοὺς τε λόγους ἀπαγγέλλον
 βασιλέως, καὶ ὡς ἡ στρατιὰ τοσαύτη τε οὖσα καὶ οὕτως ὠπλι-
 10 σμένη ἐν ὁδῷ εἶσιν ἤδη τῇ πρὸς αὐτούς. Μιχαὴλ δὲ πρότε-
 ρον μὲν οὐκ ἂν οἴμενος εἰς χεῖρας αὐτοῖς ἵναί τ' Ῥωμαίους
 ὑπομῆναι, τότε δὲ ἤδη ὄρων αὐτοὺς ὄρμημένους πρὸς τὴν
 μάχην, τό, τε πλῆθος καὶ τὴν παρασκευὴν πυθόμενος ὅση ἦν,
 οὐκ ἔγνω δεῖν ἐν πολεμίᾳ εἰς προὔπτον κίνδυνον καθιστᾶν
 15 ἑαυτόν. καὶ πέμψας πάλιν τοὺς πρόσβεις ἢ ἐδύνατο τάχιστα D
 πρὸς βασιλέα, τό, τε πόλισμα Βουκέλου ἐπηγγέλλετο παραδώ-
 σαι καὶ εἰρήνην ἄξειν τοῦ λοιποῦ, καὶ ἔδεξτο βασιλέως εἰς τὸ
 οὐκ ἔσθ' στρατόπεδον ἀπαγαγεῖν τὴν στρατιάν. βασιλεὺς δὲ
 ὄρων αὐτοῖς ἐν καλῷ τῷ σχήματι τὴν ἀναχώρησιν γινομένην
 20 καὶ τὴν νίκην ἀναιμιωτῶς προσγινομένην, ἄσμενος ἀνεχώρησε
 πρὸς τὸ στρατόπεδον. τό, τε γὰρ πρότερον μὴ λόγοις καὶ τῇ
 τοῦ καλοῦ καὶ δικαίου κρίσει τὸν Μιχαὴλ πεσοῦναι τὸ Βου-
 κέλου ἀποδοῦναι, ἀλλὰ νῦν καὶ τὸ, ἤδη πρὸς μάχην παρατε-
 ταγμένης τῆς Ῥωμαίων στρατιᾶς, τὴν ἔφοδον αὐτῶν οὐχ
 25 ὑπομῆναι, ἀλλὰ καὶ πρὸ τῆς συμβολῆς ἡττηθῆναι ταῖς γνώ-

legatis imperator, Exercitum meum ut sit ad dimicationem paratus
 videtis, inquit. Itote ergo regiue vestro nuntiate, me iam antea
 pacis cupidissimum, non semel ad illum super ea legatos misisse;
 cum nihil aequum ac tolerabile respondisse. Itaque crucis virtute
 fretum quam sibi velut pignus constantiae suae in foedere servando
 dederit, adversus illum processurum. Haec imperator. Legati ad
 regem celerissime reversi, quid imperator dixerit, quomodo ingentes
 copiae et sic armatae contra ipsum in via sint, retulerunt. Michael,
 qui antea rebatur Romanos secum decertare haud ausuros, intelligens
 eos iam non parvo exercitu et magno apparatu ad proelium proce-
 dere, statuit, non debere in aliena regione praevisto discrimini se-
 met obiectare. Quapropter denuo missis legatis, idque cum celeritate
 maxima, Bucelum redditurum et de cetero pacem servaturum
 spondet: rogatque, uti militem in castra reducat. Imperator animad-
 vertens hunc receptum sibi fore honorificum, cum incruenta victo-
 ria libens castra repetit. Nam nuper nec verba, nec aequi boni-
 que sensus ut Bucelum restitueret, ei persuadere potuissent, quod
 nunc restitueret, quodque Romani exercitus per ordines ad pu-

A. C. 1328 μαις καὶ δέσαντας ἀπαγορεύσαι τὴν μάχην, τὸ Ῥωμαίων ἤτιθέσθαι φανερώς ὁμολογούντων ἦν. καὶ διὰ τοῦτο καὶ βασιλεὺς ἔδωκεν χρῆσθαι τῷ καιρῷ καὶ μὴ ἡμέρα τοῦ προσήκοτος φιλο-
 P. 202 νεικεῖν. ἐν γὰρ τοῖς προτέροις χρόνοις, Ἀνδρονίκου τοῦ πρῶ-
 V. 163 σθεντέρου βασιλέως ἄρχοντος, πολλὰς ἐς τὴν Ῥωμαίων ἐσβολὰς 5
 τῶν Μυσῶν ποιησαμένων, ἐπεὶ οὐδεὶς αὐτοῖς ἀντεπεξῆλθεν, ἀλλὰ πρὸς βεβαίαις καὶ λόγοις κινδυνῶς διελύετο τὰς πρὸς αὐτοῦς διαφορὰς ὁ βασιλεὺς, ὥντο ὡς τισιν ἀμάχοις μὴδὲ προσβλέ-
 πειν ἔτι δυνήσεσθαι τοὺς Ῥωμαίων βασιλέας. τότε δὲ ὁ Μι-
 χαὴλ δρῶν ἤδη βασιλεὺς ἐπιόντα πολλῇ τε καὶ ἀγαθῇ τῇ στρα-10
 τιᾷ, οὐ τὰς αὐτὰς εἶχε γνώμας, ἀλλ' ἔδωκεν δεῖν ὑποχωρεῖν.
 τοιοῦτον γὰρ τὸ βαρβαρικὸν ἄπαν, τοῖς τε οὐχ ὑπομένουσιν ἐπε-
 λαῦνον ἄκρατῶς καὶ μετὰ πολλῆς ἐπικείμενον ὀρμῆς, καὶ τοῖς
 Βμῇ ἐκπληττομένοις, ἀλλὰ μένουσιν ἐν τῷ πολεμείῳ, οὐκ αὐτοὶ
 ἀντεπιόντες. ἡ μέντοι στρατιὰ Ῥωμαίων. μονοουχί τὰ ἀπὸ 15
 τῶν πολεμίων σκῦλα οἰόμενοι ἀποστρεψάσθαι, ἠνιωῦτο, ὅτι μὴ
 συνέβαλον Μυσοῖς· τοσαύτη προθυμία κατέσχε πάντας πρὸς
 τὴν μάχην. ὅμως τῶν περὶ τῆς εἰρήνης συνθηκῶν γεγενημέ-
 νων, τό, τε Βουκέλου ἀπέδωκεν ὁ Μιχαὴλ πρὸς βασιλεῖα, καὶ
 ἔφιπποι εἰς τὴν ὑσταταίαν ἐνωθέντες, τὴν τε φιλίαν ἀνευέ-20
 σαντο, καὶ Ῥωμαίοις καὶ Μυσοῖς οὐκέτι πόλεμος ἐκινήθη,
 ἀλλ' εἰρήνην ἤσαν τοῦ λοιποῦ. συνθέμενοι δὲ ἀλλήλοις ὡς εἰς
 τοῦπιόν ἐν ταύτῳ γενήσονται ὅποι ἂν δοκῇ, ὁ μὲν εἰς Μυσίαν,

1. δέσαντα male soni. ED. P.

gnam distributi accessum non tulisset, sed ante conflictum animo victus et timore percussus pugnam recusasset, confessio manifesta erat, Romanos superiores esse. Quare et imperator occasione utendum, nec ultra quam fas contendendum iudicavit. Etenim ante id tempus, Andronico seniore imperante, cum in Romanorum provinciam saepius impressionem fecissent, nemoque illis occurrisset: sed legationibus et sermonibus dumtaxat fuissent diremptae controversiae, opinabantur, Romanos imperatores eorum, ut bello insuperabilem, ne aspectum quidem laturus esse. Tum vero magno atque strenuo exercitu tendentem in se imperatorem cernens Michael, aliter sensit et pedem omnino referendum duxit. Tale nimirum univarse barbarorum ingenium est, effrenato impetu instare cedentibus: intrepidus et in acie stans aggredi non audent. Romani milites quod concurrere et hostium spolia, quae tantum non de manibus sibi crepta putabant, legere non licuisset, tristabantur: tanta dimicandi cupido omnes ceperat. Tamen pace constituta et foedere novo confirmata, Michael Bucelum reddidit; et die sequenti in equis convenientes, amicitiam renovarunt; nec deinde inter Romanos et Moesos bellum, sed perpetua pax fuit. Cumque pepigissent, in po-

βασιλεὺς δὲ εἰς Βυζάντιον ἐπατήκον, καὶ ἡ στρατιὰ διαλύθη— A. C. 1328
σαν κατὰ πόλεις. C

δ'. Τοῦ Συργιάννη δὲ ὑπὸ τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως
Ἀνδρονίκου, καθάπερ ἔφθηνεν εἰπόντες, ἐν δεσμοτηρίῳ φρου-
ρουμένου ὑπὸ κλοιοῖς, ἐπεὶ ὁ νέος βασιλεὺς Βυζάντιον ἔλων D
τῆς ἀπάσης ἀρχῆς ἤδη ἐγκρατὴς ἦν, ὁ μέγας δομέστικος Συρ-
γιάννη μνησθεὶς καὶ πρὸς αὐτὸν εἰς τὸ δεσμοτήριον ἔλθων,
ἐπεὶ τὴν τε ἄλλην ἀπὸ τοῦ δεσμοτηρίου κακοπάθειαν καὶ
μάλιστα τὴν ἀπὸ τῶν κλοιῶν πιέζουσαν αὐτὸν ἐώρα, βασιλέως
10 ἐπέειπεν πρῶτα μὲν ἀφεθῆναι τῶν κλοιῶν ἔπειτα δὲ καὶ ἀπὸ
τοῦ δεσμοτηρίου, ἐν ᾧ ἐφρουρεῖτο, εἰς τὸν τῷ Ἀνεμᾷ κα-
λούμενον πύργον γυναικί καὶ τέκνοις συνδιαίγειν καὶ κατεργά-
ξασθαι αἰτίας. ἔτι μέντοι ἐφρουρεῖτο κατὰ δὲ τὴν ἐκ Θρά-
κης πρὸς Βυζάντιον ἐπάροdon αὐτῶν αὐθις βασιλέως ὁ μέγας :
15 δομέστικος ἐδέετο, τελείως τῆς εἰρακτῆς ἀπολυθῆναι Συργιάν-
νην. μικρὸν δὲ ἐπισχῶν ὁ βασιλεὺς, λελυτῆσθαι ἔλεγε καὶ P. 203
πάνυ παρ' αὐτοῦ νυνί, καὶ τὰς αἰτίας προστίθει, ἀνα-
ξίας φύσκων τῆς πρὸς αὐτὸν φιλίας τὰς διανοίας ἔχειν αὐτὸν.
τοσοῦτον γὰρ αὐτῷ περιεῖναι τῆς πρὸς αὐτὸν φιλίας, ὥστ'
20 εὖ καὶ ἦντιναοῦν αἰτίαν οἰκείους ἔδοξεν αὐτῷ καὶ φίλους καὶ
περιοισίαν πᾶσαν, αὐτὰ τε τὰ τιμωτάτα καὶ τὰ φίλτατα
καταλείποντα, ἐπὶ ξένης οἰκῆν ἐλέσθαι, αὐτὸν μὲν πείθειν
ἀποσχέσθαι τοῦ πράγματος ἐπιχειρεῖν, τὴν ἀνοπίαν ὅση ἐκ-
διδάσκοντα· εἰ δὲ μὴ δύναίτο κωλύειν, μὴ ῥᾶστα τὴν διάξεν-

sterum conventuros, quo loco complacisset, ille in Moesiam, impe-
rator Byzantium iter arripuit, et milles oppidatim diffluit.

4. Syrgiannes, ut supra docuimus, a seniore Andronico fa-
vincula compactus fuit. At postquam iunior Byzantio potitus, totum
imperium obtinuit, magnus domesticus eius viri recordatus et ad
eum in carcerem ingressus, ubi loci paedorem squaloremque et bo-
iarum inprimis cervici eius inductarum pondus aspexit, imperato-
rem oravit, primum quidem ut iis levaretur: deinde ut etiam ex
ipso quo tenebatur carcere in arcem, Anemae vocatam, cum uxore
liberisque victurus dimitteretur. Et valuerunt preces. Nihilo minus
adhuc custodiebatur. In reditu autem e Thracia Byzantium iterum
imperatorem rogavit, ut Syrgiannes e custodia prorsus ac perfecte
eximeretur. Imperator se colligens, modo ab illo summa se affec-
tum molestia dixit causamque adiunxit: quod nempe suo erga
ipsum amore domesticus indigna cogitaret. Adeo quippe excellenter
se illum amare, ut si is quacunquē tandem de causa propinquis,
amicis, omnibus fortunis, pretiosissimis atque carissimis quibusquo
relictis, in peregrino solo potius degere vellet, conaturus esset ut
rem illaudabilem dissuadere; si id nequiret, disiunctionem corporum

A.C. 1328 ξιν ἂν ὑπενοχηεῖν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν ἐκ τοῦ ὁμοίου πᾶσιν εἰ-
 V. 164 πόντα χαίρειν, τὸ σὺν αὐτῷ πλανᾶσθαι μᾶλλον ἐλέσθαι. ἔτι
 B δὲ εἰ αἵρεσις αὐτῷ προὔτεθῃ παρὰ τοῦ τὰ νομιῦτα πάντα
 θυμαμένου ὥστε τὸν ἕτερον αὐτῶν ἀπαλλάττεσθαι τοῦ ζῆν,
 ἀπίσταις ἂν εἴλετο τὸ πρὸ αὐτοῦ ἀποθανεῖν. ἀλλὰ μὴν εἴγε⁵
 καὶ οἰκειοῖς ὄμμασιν ἐώρα ξίφος ἔχοντα αὐτῷ ὡς ἀποκτε-
 νοῦμαι ἐπιέναι, εἰδ' ὑπ' ἄλλης τινὸς αἰτίας καὶ πάνυ μὴ
 βουλόμενον συμβέβηκε κεκωλύσθαι, μηδ' οὕτω θυγηθῆναι ἂν
 ποτε ἀπεχθῶς διακείσθαι αὐτῷ. καὶ ὅπως μηδὲν εἶναι ἔ-
 καθ' ἡδονὴν ὃν αὐτῷπραχθῆναι, μὴ αὐτὸν σὺν πίσῃ προ-10
 θυμία παρασχεῖν, ὡς ἄττα ἂν αὐτῷ ἀρθεσκη, καὶ αὐτῷ ἡδέων
 φαινομένων. τούτων οὖν οὕτως ἔχόντων, ὥσπερ καὶ αὐτὸν
 σαφῶς οἶεσθαι πεπεισθαι, θυμαῖζειν ὅτι μὴ, κατὰ γνώμην ὃν
 C αὐτῷ Συργιάνην ἀπολυθῆναι τῆς εἰρκτῆς, ἐλευθέρως καὶ ἀπε-
 ριέργως εἶπεν ἐξ ἀρχῆς, ἀλλ' ὥσπερ τινὰς τωθένον ἀναβα-15
 σμούς, πρῶτα μὲν εἶπεῖν, τῶν κλοιῶν αὐτῶν ἀνεθῆναι, εἰτ'
 ἐκ τοῦ δεσμοτηρίου πρὸς ἕτερον ἐπικεικότερον μετενεχθῆναι,
 ὥστε δύνασθαι αὐτῷ καὶ τὰ τέκνα συνεῖναι καὶ τὴν γυναῖκα,
 νυνὶ δὲ παντάπασιν ἀπολυθῆναι τῆς εἰρκτῆς. „ὄσον γὰρ μετὰ
 τῆς σοι προσηκούσης παῖρῆσις εὐθύς ἐξ ἀρχῆς τὸ βούλημα²⁰
 ποιῆσαι φανερόν, καὶ μὴ διατεμόντα εἰς πολλὰ κατὰ μέρος
 ποιεῖσθαι τὰς ἀτήσεις· σὺ δ' ὥσπερ ἡ ἐμοῦ πολλὴν μικρολο-
 γίαν καὶ ἀφροτιμίαν κατεγνωκῶς περὶ τοὺς φίλους, ἡ σαυ-

2. ἔτι δὲ scripsi pro ἔτι τι, ED. P. προσέειπε εἰ αὐτ' ἔτι καὶ εἰ.

non ferentem, similiter omnia valere iussurum et cum eo potius in-
 certis sedibus vagaturum. Insuper si optionem daret is, qui haec
 absolute potest, ut alter pro altero moreretur, se pro illo huius luc-
 cis usura libentissime cariturum. Quinimmo, si stricto ense occiden-
 di causa in se cuntem videret, ac deinde impedimento aliquo licet
 maxime repugnans prohiberetur, ne sic quidem posse unquam sibi
 odiosum fieri. Denique quidquid carum et iucundum sibi praestari
 velit, id se quam cupidissime praestiturum. Nam quae eius animo
 placeant, eadem et sibi suavia atque amoena videri. Quae cum
 ita sint, quemadmodum et ipsemet certo sciat, mirari se, cum Syr-
 giannem custodia liberatum desideraret, quomodo id non a principio
 ingenue simpliciterque aperuerit: sed gradatim ascenderit ac primum
 collariam detrahi petiverit: deia hominem in carcerem tolerabiliorē
 transferri, ubi nati et coniux cum eo degere queant: nunc autem
 omnino e carcere dimitti. Par fuisse pro ea qua apud se gratia au-
 ctoritateque valeat, statim a principio voluntatem suam declarare li-
 berrime: nec ea divisa in partes, sic pro reo precari. Eum autem
 perinde verba fecisse, ac si vel in amicis sordidum et honoris eo-
 rum negligentem ipsum iudicaret; vel se parum posse sentiret. At-

τῆ ἀδυναμίαν σωραεῶς, οὕτως ἐποιήσω τοὺς λόγους. οὗ δὲ Ἀ. C. 1328
 ἕνεκα καὶ ἀχθεσθῆναι εἶπον. νυνὶ δ' ἐπεὶ σοι φίλον ἀπολυθῆ- D
 ναι Συργιάνην, τὸ κωλύον οὐδέν. αἴττα γὰρ ἂν αὐτῷ σοι
 καὶ βέλτισται δοκῆ καὶ ἡδέα, οὐκ ἔσθ' ὅπως μὴ ἐκ τοῦ ἴσου
 5 ὁμοια καμοὶ δοκεῖν." Ὁ μέγας δὲ δομέστικος „ἀληθῆ γε εἴ-
 ρηκας" εἶπεν „ὦ βασιλεῦ, οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστιν οὐδέν,
 ὃ θελήσωντος ἐμοῦ πραχθῆναι, ἐναντίαν οἴσεις ψῆφον αὐ-
 τός. καὶ τοῦτο οὐκ ἀπὸ τῶν πρὸς ἐμὲ εἰρημένων νυνὶ λόγων,
 ἀλλὰ πολὺ πρότερον ἐξ αὐτῶν τῶν ἔργων ἐμοί τε πρώτον
 10 καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἔστι καταφανές. ὅτι δὲ τὸν ἴσον τρό-
 πον ἔχω καὶ αὐτός πρὸς σέ, οὐδ' ἀποδείξεως δεήσεσθαι δοκῶ.
 αὐτός γάρ μοι φθάσας πρότερον συνεμαρτύρησας καλῶς. ἐγὼ P. 204
 δὲ τὴν πρὸς ἀλλήλους ἡμῶν φιλίαν παραβάλλων, τῷ μὲν
 ὄγκῳ τῆς ἀρχῆς καὶ τῷ μεγέθει ἐλασσοῦσθαι νομίζω καὶ
 15 παρὰ πολὺ τοῖς λοιποῖς δὲ ἅπασι λείπεσθαι οὐδ' ὅπως οὖν.
 οὐ μόνον γὰρ ἃ προσέφηκας αὐτός, ἀλλ' εἴ τι καὶ τούτων μελ-
 ζον, καὶ ποιεῖν καὶ ὑπομένειν ὑπὲρ τῆς πρὸς σέ φιλίας ἔτοι-
 μος εἶναι. καίτοι γε κατ' ἐμμαντὸν πολλάκις τοὺς παρὰ ποιη-
 ταῖς καὶ συγγραφεῦσι παρὰ πάντα τὸν χρόνον ἐπὶ φιλίᾳ
 20 ὑμνουμένους ἐξετάζων, καὶ παραβάλλων τοῖς ἡμέτεροις τὰ ἐκεί-
 νων, καίτοι γε δοκούντων τῆ φιλοτιμίᾳ τῶν ποιητῶν καὶ πέρα
 τοῦ ἀληθοῦς καὶ προσήκοντος ἠὲ ζῆσθαι, ὁμῶς κατ' οὐδὲν B
 ἀποδέομαι, εἰ μὴ καὶ μελίζω τὰ ἡμέτερα εὐρίσκω. εἰ δέ ποτε
 συμβυίῃ τοιούτοις λογισμοῖς περιπεσεῖν, ὥστε ἀμφιβάλλειν εἶ.

que hoc esse, quod sibi molestum accidere testatus sit. Nunc quoniam optet, Syrgiannem e carcere educi, educeretur: quaecunque enim ipse in bonis et iucundis numeraret, fieri non posse, quin ab se quoque numerarentur. Tum magnus domesticus: Vera sunt haec, imperator; nihil enim est, nihil, inquam, est, quod si fieri velim, tu non concedas; idque non ex hac oratione tua, sed ex factis ipsis mihi imprimis, deinde aliis omnibus pridem constat. Me autem eodem esse in te animo, pluribus demonstrandum non opinor; tu enim alias mihi praeclarum huius rei testimonium impertivisti. Ego vero cum mutuum amorem nostrum comparo, magnitudine et maiestate imperii multum superari, ceteris rebus ne tantillum quidem abs te vinci me existimo. Neque enim ea solum quae commemorasti, sed si quid iis maius excogitari potest, pro eo quantum te diligo, et facere et perpeti en paratum habeo. Et quamvis saepe numero per me ipse consideravi atque cum nostra coniunctione contuli, quos in omni memoria a poetis et historicis ab amicitia celebratos invenio, (etsi poetae ambitiosius supraque verum et plus quam decet rem exaggerasse videantur), nihil mihius caritatem nostram si non maiorem, certe haud minorem illorum caritate invenio. Quod si aliquando in eam cogitationem ve-

- A.C. 132 *στις ἔστιν ἰδέα φιλίας ἢ τρόπος ἕτερος, ὃν ἡμεῖς οὐκ ἐπεδειξάμεθα ἀλλήλοις, ἢ εἰ μὴ πρὸς τὸ ἀκρότατον ἀφίγμεθα αὐτῆς, ἢ ἀποπνίγεσθαι ἀνάγκη καὶ πνευστιᾶν ὑπὸ τῆς ἀγωνίας καὶ μηδὲ ζῆν ἐθέλειν, εἰ περὶ τὸ οὕτω καλὸν δευτέρος τινος φαινοίμην, ἢ ἀποπηδᾶν τῶν τοιούτων λογισμῶν καὶ τὴν ψυχὴν πείθειν ἰσχυροτέραις ἢ, ὅ φασιν, ἀνάγκαις γεωμετρικαῖς, ὡς οὔτε ἔστιν,*
- V. 165 *οὔτε γεγένηται τις ἰδέα φιλίας, ἣν οὐ πρὸς ἀλλήλους αὐτοὶ ἐπεδειξάμεθα καὶ μεθ' ὑπερβολῆς. καὶ τοῦτο συνιδόντα καὶ τὸν εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην ἐννοῶ τοῖς ἀνθρώποις παραγγέλλειν, τὴν ἴσην ὡσπερ πρὸς τοὺς φίλους, οὕτω δὴ καὶ πρὸς τὴν Θεοῦ ἐνδείκνυσθαι ἀγάπην. εἰ γὰρ ὡσπερ αὐτὸς ἐξήρηται τῆς σῆς γνώμης καὶ πάντα δευτέρα ἤγημαι τῆς θεραπείας τῆς σῆς, οὕτω διεκείμην καὶ πρὸς τὸν Θεόν, ποῦ οὐκ ἂν προῆλθον ἀρετῆς, ἢ ποίαν οὐκ ἂν εἰσήνεγκα σπουδὴν καὶ προθυμίαν ὑπὲρ τοῦ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ σὺν πάσῃ προθυμίᾳ ἐκπληροῦν; εἰ δὲ σὺ μὲν,*
- D *ὡσπερ εἶρηκας, πάντα δευτέρα τῆς πρὸς ἐμὴ ἤγῃ φιλίας, ἐγώ τε τοῦ παντὸς τιμῶμαι τὰ σοὶ φίλα καὶ λογιζομαι καὶ πράττειν, πῶς ἂν ἔχοι χώραν, ἃ ἐνόμιζον ἀνιᾶν, ταῦτ' ἐξεπίτηδες λογιζομαι ποιεῖν; ὃν δὲ τρόπον ἔσχε τὰ περὶ Συργιάνην, αὐτὸς ἐρῶ. τὰς μὲν αἰτίας ἐφ' αἷς ἀλούς κατεκρίθη δε-20 σμωτήριον οἰκεῖν ὑπὸ βασιλείᾳ τοῦ πάππου τοῦ σοῦ, οἶδα καὶ αὐτός. ἐγὼ δὲ μετὰ τὸ Βυζάντιον ἡμᾶς ποιήσασθαι ὑφ'*
9. *ἐν νοῦ legebatur.*

nirem, ut dubitarem, ecquid esset alia quaedam species aliusve modus in amicitia, quem inter nos non surpassemus, an ad summum eius fastigium pervenissemus: aut aegre spirare ac paene suffocari me prae angore animi vitamque acerbam putare me oporteret, si in re tam honesta tamque liberali alicui secundus inveniret: aut resilire ab huiusmodi cogitatis et animum firmiteribus, quam, quod dicunt, geometricis demonstrationibus convincere, non esse, non fore ullam amicitiae formam perfectionemque, quam inter nos non expresserimus ita, ut accedere nihil possit. Hoc et Ioannes evangelista videns, uti opinor, hominibus praecepit, talem erga Deum caritatem ostendere, qualem erga amicos. Si enim ego quemadmodum a tua voluntate totus pendeo, omniaque prae tuo cultu et observantia parvi pendo, sic erga Deum afficerer, quo non virtutis processissem aut quod studium, quam cupiditatem ad mandata eius hilarissime obcunda non adhibuissem? Si porro tu, sicut dixisti, omnia amori nostro postponis, et vicissim in amore tui mihi sunt omnia, ut quae tu vis, ea et cogitem et agam, qui potui, quae molestiam tibi paritura crederem, ea de industria facere? Iam quis status Syrgianis fuerit, edicam. Quorum criminum compertus, ab avo tuo carcere damnatus sit, tu quoque nosti. Atqui ego, subacto a nobis Byzantio, vehementer durum et a commiseratione alienum censui,

ξαντοῖς, ἀστυμαθῆς ἔκρινα καὶ δεινῶς ἄγναμον, εἰ μὴ τινα A. C. 1328
 ἄλλω, τῇ πρὸς αὐτὸν γούν ἐπιδημίᾳ τὴν συμφορὰν εἰς ὅσον
 οἶόν τε ἐπικουφίσει καὶ παραμυθίαν παρασχεῖν τινα, μὴ
 παντελῶς ἀπερρίφθαι ἐλπίσαντα παρὰ τῶν φίλων. γενο-
 5 μενος δὲ ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ πρὸς αὐτὸν, καὶ τὴν τε ἄλ- P. 205
 λην κάκωσιν τὴν ἀπὸ τοῦ δεσμοτηρίου καὶ μάλιστα τὴν ἀπὸ
 τῶν κλοιῶν ἐσφακῶς, δεινῶς τε ἤλγησα ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ πα-
 ραμυθίαν τινα εἰ οἶόν τε αὐτῷ προὔδμηθην ἔξευρεῖν. καί
 σοι προσελθὼν, περὶ τῶν κλοιῶν ἐδεύμην μόνων, ἀρκοῦσαν
 10 ἠγούμενος εἶναι ὡς ἐν δεσμοῖς παραμυθίαν. ἐπεὶ δὲ ἐγεγόμεν
 ἐν συνηθείᾳ καὶ συγχῶς ἐφοίτων πρὸς αὐτὸν, θεκίνος μὲν οὐδ'
 οὔτω πρὸς ἐμὲ ἐμνήσθη τῶν κακῶν ἀπαλλαγῆς, οὐ μόνον τὴν
 σὴν περὶ τὸ συγγινώσκειν τοῖς προσκεκρουκόσι φιλοτιμίαν οὐκ
 εἰδῶς, ἀλλὰ καὶ θαντῷ τὰ δεινότερα συνειδῶς καὶ διὰ τοῦτο B
 15 τὴν παραίτησιν ἀπαγορεύειν. ἐγὼ δ' ἔτι μᾶλλον ἐκ τῆς συν-
 ηθείας ἐπικαμπτόμενος πρὸς τὴν αὐτοῦ κακοπραγίαν, ᾧθήην
 δεῖν ἀπὸ τε τοῦ δεσμοτηρίου εἰς ἕτερον ἐπιεικέστερον μετα-
 γαγεῖν καὶ τὴν τῆς μητρὸς καὶ γυναικὸς καὶ τῶν φιλιότατων
 συνδιαγωγὴν αὐτῷ ἐφασθαι, νομίζων οὕτως ἂν ἡμῖν τε εἶναι
 20 ἀσφάλειαν τοῦ μὴ τι ἐπιβουλεύεσθαι παρ' αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν
 οὐδὲν ἔττον ἢ εἰ παύτασι τοῦ δεσμεῖσθαι ἀπολέλυτο, ἡδέως
 βιάσεσθαι καὶ ἀνειμένως. τοῦτο μὲν οὖν αἰτήσας παρὰ σοῦ,
 ἔπραξα αὐτῷ· ἢ δὲ μήτηρ μὲν αὐτοῦ, θεία δὲ ἐμῆ, ὅπερ
 οὐδ' ἂν ποτε ἤλπισεν ὀρῶσα γεγενημένον, καὶ ταῦτα ὑπ' οὐ-

non aditu saltem et collocutione eius acrumnam aliquantum allevare
 et consolatione aliqua miserum delinire, si aliud non liceret; spe-
 rantem ita, se non penitus contemptum ab amicis et abiectum.
 Cum venissem autem in carcerem vidissemque quantopere cum ipso
 loco perquam horrido, tum vinculis collo iniectis affligeretur, eius
 vicem etiam atque etiam dolui et solatium ei, si quod possem, im-
 pertire studui: teque adiens, de vinculis tantum detrahendis oravi:
 quod in his malis hoc levamentum sufficere arbitrabar. Ubi crebri-
 us ad eum ventitans, familiarius agere coepi, ille ne sic quidem
 liberationis mentionem apud me intulit; non solum tuae ad inimicis
 ignoscendum incitatae voluntatis nescius, sed etiam sibi nefandorum
 facinororum conscius, ob quae effectum deprecationis desperabat. At
 ego ex illa consuetudine magis sortem hominis miseratus, in carce-
 rem mitiorem transferendum, matris, uxoris carissimorumque libe-
 rorum convictum ei permittendum existimavi: ratus, nos etiam sic
 ab eius insidiis tutos fore ipsumque perinde ac si custodia omni li-
 ber esset, vitam placidam et iucundam victurum. Hoc igitur illi
 precibus apud te meis impetravi. Hic mater eius eademque conso-
 latione mea factum videns, quod nunquam speravisset, idque per me

- A.C. 1328 δονός ἐμοῦ παρακεκλημένον, εὐελπὶς καὶ πρὸς τὰ λείποντα γε-
 C γεννημένη, προσήλθε τε καὶ ἐδεήθη περὶ τῆς τοῦ νιοῦ ἔλευ-
 θερίας. Ἐγὼ δὲ ὅτι τε συγγενῆς ἐστὶν ἐμός ἐνδυμηθεὶς καὶ
 τὴν ἐν ἀρχαίαν φιλίαν καὶ τὴν ἐν ταῖς στρατείαις συνδιατριβὴν,
 (ὅφ' ἐνὶ γὰρ καθηγεμόνι τῷ ἡμετέρῳ θείῳ Ἀγγέλῳ τῇ μεγάλῃ
 στρατοπεδάρχη τὰ πολέμια ἐδιδασκόμεθα, ὃς οὐ μόνον πῶς
 νῦν ἐν ταῖς στρατηγίαις παρήλασε πολλῶ τῷ μέτρῳ, ἀλλὰ καὶ
 τοῖς πάλαι ὕμνουμένοις ἐν ταῖς συγγραφαῖς Ῥωμαίων στρα-
 τηγοῖς ἤρισεν ἂν περὶ πρωτείων,) καὶ ὡς ἐν ἡμέρᾳ τῇ αὐτῇ
 D πολεμίοις πρώτοις (Πέρσαι δὲ ἤσαν) συνήλθομεν εἰς χεῖρας το
 τὸ δὲ με πάντων μάλιστα κείσων, ὅτι εἰ τοσαῦτα ὅσα σύννοιδεν
 V. 166 αὐτῷ προσκεκροσκότι συγγνώμην παράσχῃς αὐτὸς, πάσης αἰ-
 τίας ἀπολύσας, μεταβαλεῖν ἂν ἐνόμισα καὶ αὐτῶν, ἐκ τῶν
 πραγμάτων αὐτῶν διδαχθέντα περὶ οἷον ἠγνωμόνει, καὶ τοῦ
 λοιποῦ μενεῖν εὖνον καὶ φίλον πιστόν· ὡς ἐνετεύθεν δύο ταῖς
 μάλιστα ἐξεργασθαι, σοὶ τε φιλανθρωπίας καὶ ἡμερότητας
 παρασχόντα ἀφορμὴν καὶ προσέτι χορήμιον ἂν πολλοῖς ἄνδρα
 προσαγαγόντα, ἧς δι' οἰκείαν ἀγνωμοσύνην ἀπολόλαι, καὶ αὐ-
 τῷ μεγίστων ἀγαθῶν αἰτιώτατον ὀφθέντα, ἐπειθόμην τε αὐτοῖς
 δεομένοις, καὶ σοὶ προσελθῶν περὶ τῆς παντελοῦς αὐτοῦ ἔλευ-20
 P. 206 θερίας διειλέχθην. ἐπεὶ ἄλλως γε εἰ ἐπὶ τῆς αὐτῆς μοχθηρίας
 καὶ τοῦ λοιποῦ αὐτὸν ὑπενόουν μενεῖν, οὐχ ὅτι γε αὐτὸς, ἀλ-
 λά καὶ ἐτέρου πρᾶττοντος ἐκώλυσα ἂν τὴν ἔλευθερίαν. τοῖς

13. νομίσαν legebatur; ED. P. conī. νομίσαντα.

sollicitatum a nemine, magna spe in futurum quoque subnixā, de re-
 liqua libertate filio impetranda mecum egit. Ego meum consobri-
 num esse cogitans, veterisque amicitiae et commilitii memor, (sub
 uno enim magistro avunculo nostro Angelo magno stratopedarcha mi-
 litiae rudimenta posuimus, qui non modo huius actalis ductores
 longo intervallo superavit, sed etiam cum priscis Romanorum duci-
 bus, quos historiarum monumenta loquuntur, de palma contenderit,) et
 in memoriam regrediens quo pacto eodem die primum cum hosti-
 bus (erant autem Persae) pedem contulerimus; quodque me praeci-
 pue movebat, confisus, si tam multa, quorum sibi in te commissio-
 rum esset conscius, ignosceres et omni crimine absolveres, ipsum
 quoque mores mutaturum, re ipsa doctum videlicet, in qualem vi-
 rum adeo peccavisset, ac de cetero in fide et benevolentia manu-
 rum, ut hinc duo quaedam eximia conficerem; et tibi nimirum hu-
 manitatis ac mansuetudinis exercendae occasionem darem praeterea-
 que virum ad multa idoneum conciliarem, quem scelus suum perdi-
 derat; et ipsi maximorum bonorum summus auctor fierem: illius rogatu,
 matris inquam, de eius plena liberatione te allocutus sum. Alioqui
 si in eadem pravitate perseveraturum suspicatus fuisset, non modo
 non ipse libertatem ei petivissem, sed quovis alio petente ne libe-

A.C. 1528 θαρρόντας ὡς λήφονται ὅτου ἂν δέωνται. ἐπὶ δὲ Ἀνδρόνικον τὸν πρεσβύτερον βασιλέα εὐρον τῆς ἀρχῆς ἐκβεβλημένον, πρὸς τὸν νέον ἐποιούοντο τὴν πρεσβείαν. βασιλεὺς δ' ἐπεὶ ἐπίθετο περὶ ὧν ἤκουεν, ἐπέτρεπε τῷ μεγάλῳ δομεισίῳ πρὸς αὐτοὺς ποιήσασθαι ἀπολογίαν ἢ ἂν δόξειε μάλιστα τὸ εὐλογητὸν ἔχειν. ὁ δὲ μετακαλεσάμενος τοὺς πρέσβεις, βασιλέα τε ἔφασκεν ἀκηκοέναι περὶ ὧν ἤκουσι πρεσβεύοντες καὶ αὐτὸν, καὶ τὴν μὲν παλαιὰν συμμαχίαν καὶ φιλίαν αὐτῶν πρὸς τοὺς Ῥωμαίων βασιλέας καὶ αὐτὸν εἰδέναι, καὶ ὥσπερ εἰ μίαν ἡγεμονίαν ἀμφοτέρως τὰς βασιλείας νομίζειν, καὶ δίκαιον ἄμειο καὶ προσῆκον ἡγεῖσθαι, ὅτου ἂν δέωνται ἑκάτεροι, ὠφελεῖσθαι παρ' ἀλλήλων. χρημάτων δὲ ἃ αἰτοῦσι νῦν, εἰ πρὶν τὸν πρὸς ἀλλήλους τῶν Ῥωμαίων βασιλέων πόλεμον κεκινήσθαι ἦκον, ἐκομίσαντο ἂν ἢ ἐβούλοντο ἀρκοῦντα πρὸς τὴν χρείαν. νυνὶ δὲ ἀναλωθέντων εἰς τὸν πρὸς ἀλλήλους πόλεμον, χρημάτων μὲν τὸ νῦν εἶναι οὐκ εὐπορεῖν· ἕτερον δὲ τρόπον δύνασθαι ἰάσασθαι τὴν ἀπορίαν τῶν χρημάτων. στρατίαν γὰρ ἂν κεραισθέν πολλήν τε καὶ ἀγαθὴν, συμμαχήσουσαν ἐπὶ τοὺς ποβλεμῆδους. οἴεσθαι δὲ μηδὲ αὐτοὺς ἑτέρου τοῦ ἐνεκα ἢ τῆς στρατιᾶς δεῖσθαι τῶν χρημάτων, καὶ εἰ τούτου τόχοιεν, τὸ σπουδαζόμενον αὐτοῖς ἠνύσθαι. οἱ πρέσβεις δὲ χρημάτων ἐνεκα ἦκειν ἔλεγον, οὐ στρατιᾶς. τὴν γὰρ αὐτῶν πολλοὺς τε καὶ ἀγαθοὺς τρέφειν ὡς ἔξεστι χρῆσθαι τῷ σφετέρῳ βασιλεῖ, ἀναλωμάτων εὐποροῦντι. τοὺς μὲν οὖν πρέσβεις οὕτως εὐφρυνῶς

ab ipso consultum iri confidentes. Sed cum Andronicum seniore imperio motum reperirent, ad iuniorum adierunt. Is causa adventus eorum percepta, magno domestico quae convenientissima paret respondendi partes dedit. Ille vocatis ad se legatis, sibi et imperatori quamobrem adessent, intellectum esse et vetustam eorum cum Romanis societatem amicitiamque haud se ignorare dixit: et utrumque imperium quodammodo unum principatum sibi videri; iustum item et cum officio coniunctum esse, ambos invicem utilitates asferre. Quod ad pecuniam attineret; si venissent antequam bellum inter imperatores gereretur, quantum pro necessitate voluissent, accepturos fuisse. Nunc idem bellum exhaustis aerarium. Verumtamen alia via posse huic ipsorum sumptuarie difficultati occurrere: exercitum enim magnum ac fortem contra hostes militiae socium praebituros. Sic namque se existimare, non alius, quam exercitus causa ipsos quaerere pecuniam. Hunc ergo si adipiscantur, quod tam diligentia opera conarentur invenire, iam inventum habere. Contra legatis, se pecuniae, non exercitus causa missos: regionem ipsorum multos alere strenuosque milites, quibus uti eorum regi liceat, si sumptus tantum in stipendia non deest, Hunc in modum legatos

ὁ βασιλεὺς ἀπεπέμψατο, δώροις φιλοφρονησάμενος εἰς ὅσον A.C. 1328
 ἔξην μεγαλοπρεπῶς· τὴν δὲ πρὸς τοὺς πρέσβεις τοῦ μεγάλου
 δομestικού πυθόμενος ἀπολογίαν, νῦν μὲν ἔλεγε πρὸς αὐτὸν
 ἀρμόζουσαν φαίνεσθαι τὴν πρὸς τοὺς Λατίνους ἀπολογίαν
 5 πεποιηθῆσαι δοκοῦσαν φίλοις αὐτοῖς οὖσιν ἐπαγγέλλεσθαι τινα
 ἀφέλειαν παρεῖναι, ἐὰν δὲ αὐτοῖς ἑδόκει τὴν ἐπηγγελμένην C
 στρατιὰν ζητεῖν, ἀπορεῖν ἧς ἂν εὐπόρησεν ἀπολογίας. ὁ μέ-
 γας δὲ δομestικός καὶ αὐτὸς μὲν εἶπεν ἐπὶ νοῦν ταύτην ἐσχη-
 κέναι ἀπορίαν πρὸς ἐκείνους ποιούμενος τοὺς λόγους, πλὴν τὸ
 10 μὲν ἀπορεῖν χρημάτων εἰπεῖν οὐδεμίαν αὐτοῖς ἂν φέρειν αἰ-
 σχύνην, ἅτε δὴ καὶ αὐτῶν ἀπορούντων καὶ δεομένων παρ' αὐ-
 τῶν. στρατιὰν δὲ παρέχεσθαι ἐπηγγέλλεται, μάλιστα μὲν ὅπερ
 ἦν καὶ αὐτὸν οἰόμενον, οὐ στρατιᾶς εἶναι, ἀλλὰ χρημάτων δε-
 σθαι. εἰ δ' ἄρα καὶ πρὸς τὰ δευτέρω χωροῦσιν, νῦν μὲν εἰπεῖν
 15 οὐ ῥάδιον παρασχεῖν, καιροῦ δεομένην πρὸς παρασκευήν, ἄλ-
 λως τε οὐδ' ἀκριβῶς εἰδόμενος, εἰ κατὰ γνώμην εἴη τῷ σφετέρῳ D
 βασιλεῖ. εἰ δ' ἀπελθόντες πρὸς τὴν οἰκίαν ἀπαγγέλωσι περὶ
 τῆς στρατιᾶς καὶ δέοιτο αὐτῆς, τότε ἤδη τοὺς παραληψομένους
 ἦκειν. χρόνιον γὰρ οὔσης καὶ ὑπερορίου τῆς στρατείας, καὶ
 20 χρόνον δεῖσθαι συχνοῦ πρὸς τὴν παρασκευήν. Ἀλλὰ ταῦτα
 μὲν τοιαῦτα. ἔξ ἐκείνου δὲ τοῦ χρόνου, ἔξ ὅτου βασιλεὺς ὁ νέος
 τοῦ πάππου καὶ βασιλέως διαστάς, εἰς Ἀδριανούπολιν ἦκεν
 ἄχρι καὶ τότε, τοῖς τε ἄλλοις ἅπασιν τοῖς πραττομένοις καὶ
 δὴ καὶ τοῖς βασιλικῶς γράμμασιν, ἃ ἐπὶ βεβαιώσει ἐγίνετό

imperator dextre et donis quam potuit magnificis humaniter donatos
 ab se dimisit; auditoque quid respondisset iis magnus domesticus,
 opinari se affirmavit, apte et convenienter Latinis respondisse, cum
 tanquam amicis subsidium aliquod promissum esset: qui si voluis-
 sent promissa exigere, non videre se, quid responderi potuisset. Et
 magnus domesticus, sibi quoque inter respondendum eandem dubi-
 tationem exortam. At enim quod pecuniam deficere dixerit, pudori
 minime futurum, quando et ipsi ea careant, atque aliunde petant.
 Copias autem datum iri pollicitum, quantumvis perbene sciret, id
 quod erat, non militem illos desiderare: sed nummaria paupertate
 laborare. Si tamen ad alterum etiam processissent, dicturum fuisse,
 nunc difficulter dari posse, quod mora ac tempore ad colligendum
 opus foret. Ad haec nondum liquido sciri, an id ipsorum regi pla-
 citurum sit. Reversi igitur domum, super exercitu certiore face-
 rent: et si quidem indigeret, tum venirent qui eum abducerent.
 Quippe cum lentum ac longum negotium sit, copias peregrinas et e
 locis remotissimis contrahere, tempore diuturniore opus habere. Et
 haec quidem isto modo acta sunt. Ex quo autem nepos ab avo dis-
 sidens Adrianopolin venit, usque ad illum diem rebus omnibus agun-
 dis, atque etiam imperatoris diplomatibus, quae ad aliquod confirman-

- A. C. 1328 *τινος, δι' εαυτοῦ τοῦ μεγάλου δομεστίκου ἐπιστατοῦντος δέει τοῦ μή τι τῶν μὴ προσηκόντων γενέσθαι ἢ διὰ βραθυμίαν ἢ*
 P. 208 *διὰ κακόνοιαν τῶν ἐπιτετραμμένων, καὶ οὐ μικρὸν τινα διὰ ταῦτα τὸν πόνον ὑφισταμένου, ὅμως ἀναγκαίαν τὴν πρόνοιαν καὶ τὴν ἐπὶ πᾶσι φροντίδα λογιζόμενον καὶ φέροντος τὸν κά-5 ματον σιγῇ, τότε δὲ τῶν ἐμφυλίων πολέμων λυθέντων καὶ πεπαιυμένων τῶν ἐπιβουλῶν καὶ ὑπονοιῶν, ἔγνω δεῖν καὶ αὐτὸς τῶν πόνων εαυτὸν ἀνεῖναι μικρὸν. καὶ βασιλεὺς προσελθὼν, τὸν τε ἐπὶ τοῦ προτέρου χρόνου πρὸς τὴν διοίκησιν τῶν πραγμάτων διηγείτο πόνον καὶ ὡς, τῶν ἐμφυλίων κακῶν ἤθη-10 πεπαιυμένων καὶ ὑποψίας οὔσης οὐδεμιᾶς, δέον πρόνοιαν τινα βποιήσασθαι ὥστε τὰ τε πράγματα ὡσπερ πρότερον καλῶς καὶ*
 V. 168 *ὡς δέον διοικεῖσθαι, καὶ αὐτὸν ἀναπαύλης τινὸς τυγχάνειν. τοῦτο δὲ γένοιτ' ἂν, εἰ τὴν τε τῶν βασιλικῶν γραμμάτων ἐπιστασίαν καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ τῶν βασιλικῶν χρημάτων ταμειῖον, 15 ἔτι δὲ καὶ τὴν ἐπὶ τῶν εἰσπραττόντων τοὺς δημοσίους φόρους ἀναθείη ἑτέρῳ τινί, ὃν ἂν ἐκλέξηται αὐτός. βασιλεὺς δὲ οὐδὲ αὐτὸς ἔφρασκεν ἀγνοεῖν, ὅσον ἐπὶ τοῦ προτέρου χρόνου ὑφίστατο τὸν πόνον, πᾶσιν αὐτὸς ἐφρονηκώς, ἀλλ' εἰδέναι τε καλῶς, καὶ οὐχ ἥμισυ θανμάζειν, εἰ πρὸς τοσαύτην 20 διοίκησιν πραγμάτων εἰς ᾧν αὐτὸς ἔξαρχεῖ, ἔτι δὲ καὶ ἀλγεῖν ὑπὲρ αὐτοῦ, τὸν κάματον ὃν ὑπέμενεν ἐνοσῶν. ὅπερ δὲ*
 C *αὐτὸς ἔφησ λογιζόμενος καὶ αὐτὸς, ὡς τῶν ἐμφυλίων ἔνεκα πολέμων καὶ τῶν ἐπιβουλῶν ἀναγκαῖον ἐφ' ἅπασί σε παρεί-*
 16. *ἀναθεῖη* ED. P. *pro ἀναθετεν.*

dum scriberentur, per se magnus domesticus praefuerat; ne quid per socordiam malignitatemve aliorum, quibus ea committerentur, sinisterius fieret: nec leves in eo labores sustinuerat, quos nihilo minus, quia curam sollicitudinemque in omnibus necessariam iudicabat, silentio perferebat. Tunc vero, sepultis iam bellis civilibus insidiisque ac suspicionibus, sibi quoque occupationes aliquantum minuendas esse constituit. Quocirca imperatori praeteriti temporis laboriosam administrationem suam exponit ac monet, malis civilibus et suspiciosis temporibus iam praeteritis, providendum, uti res quemadmodum ante, bene decenterque procurantur, et sibi quietem ac satisfactionem aliquam concedendam. Concessurum autem, si imperatoriarum litterarum et fisci et exactionum praefecturam in alterum transferat, quem suo arbitratu delegerit. Respondit imperator, Nec se ignorare, quantos ille labores hactenus subiisset, cum unus omnibus praesesset: sed probe nosse, et summopere admiratum, solum tantae negotiorum molis sustinendae parem esse potuisse. Praeterea doluisse fortunam eius, cum quibus premeretur oneribus secum cogitaret. Sed cum ipse quoque consideraret, quod dixerat, quomodo propter bella civilia et insidias cum adesse omnibus et per eum fieri omnia oporteret,

ναι καὶ πάντα πράττεσθαι διὰ σοῦ, καὶ ἄκων παρῆειν σιγῇ A. C. 1328
 τὸν χρόνον. νυνὶ δὲ ἡ ἐβούλετο τοῦ Θεοῦ τὰ πράγματα κα-
 ταστήσαντος, ὃν ἂν αὐτὸς ἐθέλης μᾶλλον πρὸς τὴν διοίκησιν
 ὧν ἔφησ' πραγμάτων ἐλοῦ· οὐ μὴν ἐκείνω παντάπασιν ἐπι-
 5 τρέψωμι τὰ πράγματα χρῆ, ἀλλὰ καὶ αὐθις αὐτὸν ἐφίστασθαι
 τοῖς ἀναγκαίοις, καὶ πάντα πράττεσθαι σοι κατὰ γνώμην.
 οὕτω γὰρ ἂν τὰ τε πράγματα διοικηθῆσθεσθαι καλῶς, καὶ αὐ-
 τὸν ἀναπαύλης τυγχάνειν οὐ μικρᾶς τινος. Ὁ δὲ μέγας δο-
 μέστικος τοῖς τε λεγομένοις ἐπέθετο πρὸς βασιλέως, καὶ πα- D
 10 ρακοιμώμενον τὸν Ἀποκαυχὸν ἐπὶ τῇ διοικήσει τῶν εἰρημέ-
 νων ἤρετο πραγμάτων καὶ βασιλεὺς συνεπεψηφίσετο αὐτὸς·
 ἀποδειχθεὶς δὲ τῶν κοινῶν πραγμάτων ὁ παρακοιμώμενος διοι-
 κητῆς, ὅσα μὲν ἦν ἀναγκαῖα καὶ τῆς τοῦ μεγάλου δομεστίκου
 κρίσεως ἐδέετο, ταῦτα πρὸς αὐτὸν ἀνάγων, ἡ αὐτὸς ἐπέτρε-
 15 πεν ἐπράττετο, ἢ μόνος ἢ καὶ μετὰ βασιλέως ἔνια ἐξετάζων·
 ἃ δὲ οὐ τοιαῦτα, παρακοιμωμένῳ ἐφέετο πράττειν. Ἐπὶ δὲ
 τὸν αὐτὸν χρόνον ὁ βασιλεὺς εἰς Κυζίκιον ἐπεραιώθη, ἅμα
 μὲν τὴν τῆς Θεομήτορος ἀχειροποίητον εἰκόνα, ἢ πρὸς τὸν ἐν
 Ἐρτακίῳ ναὸν ἦν, προσκυνήσων, ἅμα δὲ κατοψόμενος καὶ
 20 τὴν χώραν, οὕτω πρότερον ἰδῶν. τὸ δ' ἔτι τούτων αἰτιώτε- P. 209
 ρον, ἵνα τὸν Φρυγίας ἄρχοντα Ταμηρχάνην τὸν τοῦ Γιάξῃ
 ταῖς κατὰ τὸν Ἑλλησποντον ἐώαις πόλεσιν ἐπικείμενον οὖσαις
 ὑπὸ κείνοις βασιλεῖ, πρὸς συμβάσεις πείσῃ χωρῆσαι· ὃ καὶ κατὰ
 γνώμην ἐτελεῖτο βασιλεῖ· ἀπὸ γὰρ Κυζίκου εἰς Πηγὰς πόλιν
 25 τὴν κατὰ τὸν Ἑλλησποντον ἐλθὼν, μετεκαλεῖτο τὸν Ταμηρ-

etiam nolentem tempus extraxisse. Nunc quoniam Deus rem publicam
 ordinasset atque constituisset, ipse potius ad ea, quae nominasset mun-
 nera obeunda quem vellet deligeret, cui tamen non omnimodis praesesse
 et omnia ex eius iudicio administrari debere. Sic enim negotia prae-
 clare curatum iri et ipsum sat quietis consecuturum. Assentitur mag-
 nus domesticus et Apocauchum sacri cubiculi praefectum his func-
 tionibus deligit; imperator auctor fit. Apocauchus creatus rerum com-
 munitum administrator, quaecumque erant necessaria seu maioris mo-
 menti, et iudicem magnum domesticum requirebant, ea ad illum re-
 ferens, quatenus ipse committeret, aut solus conficiebat aut cum im-
 peratore quaedam discutebat. Quae huiusmodi non erant, eius
 arbitrio transigenda permittebat. Sub idem tempus imperator Cyzicum
 traiecit, simul ut Deiparae signum non manufactum, in templo apud
 Hyrtacium asservatum veneraretur: simul ut regionem nondum visam
 Iustraret et, quod caput erat, ut satrapam seu principem Phrygiae
 Tamerchanem Giaxae filium, orientalibus ad Hellespontum urbibus
 Romanorum incumbentem, ad pacificationem adduceret: quod etiam

A. C. 1328 χάνην, καὶ ὃς ἀφ'ἑκτοῦ τε κατὰ τάχος καὶ μετὰ πολλῆς τῆς μετριότητος καί, ὅσον εἶπεῖν, δουλείας συνεγένετο τῷ βασιλεῖ. ὡς γὰρ ἐγγὺς ἐγένετο ὅσον ὄρῃν τε τὸν βασιλέα καὶ ὁρᾶσθαι παρ' αὐτοῦ, αὐτὸς τε καὶ ἄλλοι Πέρσαι τῶν ἔππων καταβαίνοντες καὶ προελθόντες ἐπὶ μικρὸν, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἄποθεν τὸν βασιλέα προσεκύνουν, τὰς κεφαλὰς ἐρείσαντες ἐπὶ τὴν γῆν· αὐτὸς δ' ἄχρι βασιλέως ἐλθὼν πεζῇ, προσεκύνει τε καὶ ἠσπάζετο τὸν βασιλέως πόδα, ἔπειτα ἔφιππος γενόμενος, μόνος μόνῳ συνεγένετο τῷ βασιλεῖ. πολλὰ δὲ πρὸς αὐτὸν περὶ εἰρήνης διαλεχθέντος βασιλέως καὶ εὖ ποιήσῃν ἐπαγγειλαμένου, αὐτὸς μὲν εἰς τὸ οἰκεῖον στρατόπεδον, βασιλεὺς δ' εἰς Πηγὰς τὴν πόλιν ἐπανῆλθε. καὶ ἐς τὴν ὑστεραίαν πάλιν ἐλθὼν ὁ Ταμυρχάνης καὶ προσκνήσας βασιλέα καὶ ἐπαγγειλαμενος εἰρήνην ἄξειν τοῦ λοιποῦ καὶ ταῖς κατὰ τὴν ἑω Ρωμαίοις μηδέποτε ἐπιστρατεύσειν, δώροισι τε ἀμειψαμένον βασιλέως ἀξίως ἑαυτοῦ, ὃ μὲν ἐπανέζευξεν εἰς τὴν οἰκίαν, ὡς ἔπειτα ἐπαγγειλατο ἀληθῆ ἐπὶ τῶν ἔργων ὑποδεικνύς· οὐκ ἐτι γὰρ οὐδὲν ἠδίκησας Ρωμαίους· βασιλεὺς δὲ εἰς Βυζάντιον ἐπανῆκεν. ἔνθα διατρίβοντι ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς Μιχαὴλ

V. 169 μνηστικῶς, εἰ ἀρεστὸν αὐτῷ εἴη, συνελθεῖν τε αὐτῷ καὶ τὰς σπονδὰς ἀνανεώσασθαι καὶ τὴν εἰρήνην. τὴν γὰρ πρότερον ἐν Ἀδριανουπόλει γενομένην συντυχίαν, τοῦ καιροῦ καὶ τῶν πραγμάτων οὐκ ἔόντων διὰ τὸν συμβεβηκότα τότε πόλεμον, ἐπ' ὀλίγον τε γεγενῆσθαι καὶ τεταραγμένως, καὶ ἐπεὶ κατὰ

20. καὶ scripsi pro τὸ.

ex sententia successit. E Cyzico enim Pegas ad Hellespontum profectus, eum accersivit. Qui celeriter praesens, magna moderatione et quodammodo subiectione cum imperatore congressus est. Nam cum propius abesset, ut iam ipsum videre et ab ipso videri posset, cum Persis suis ab equis descendit: paulumque progressi, ceteri quidem omnes imperatorem, antequam appropinquarent, capitibus humi submissis adorabant; ipse ad eum pedibus accedens et adorabat et pedem illius oculabatur. Deinde equo conscenso, solus cum solo verba miscuit. Imperator ubi multis cum eo de pace egit et gratiam relaturum promisit, Pegas, ille in castra sua rediit. Postridie revertens, salutato imperatore, pacem in posterum et Romanis in oriente non amplius molestum futurum promisit: donisque ab eo pro dignitate cultus, ad suos se recepit; et promissa ad rem conferens, nunquam deinde Romanis nocuit. Imperator Byzantium remeavit. Ibi cum esset, Michael Moesorum rex ei significat, si placeret, cupere se illum convenire et foedus instaurare. Adrianopoli enim temporibus non sinentibus, (propter tumultus videlicet bellicos), brevem et perturbatum fuisse congressum. Cum placuisset imperatori, So-

γνώμην ἦν καὶ βασιλεῖ, μεταξὺ Σωζοπόλεως καὶ Ἀγχιάλου ἐν Α. C. 1328 τοῖς λεγομένοις Κρημοῦς ἐποίησαντο τὴν συντυχίαν καὶ σπονδὰς ἔθεντο βεβαίαις διὰ βίου καὶ συμμαχίαν, καὶ διαλυθέντες ἀνεχώρησαν ἐπ' οἶκον.

5 ζ. Βασιλεὺς δὲ ἐν δεινῷ τιθέμενος τὸ Πέρσας μὲν αἰεὶ Ῥωμαίοις ἐπιστρεπεύειν, αὐτοὺς δὲ ἐκείνοις μηδαμῶς, ἔγνω δεῖν πρὸς τὴν ἑω περαιωθεῖς, τοὺς κατὰ Βιθυνίαν βαρβάρους ἐπιθέσθαι. ἔτι γὰρ ἐσκήνουν ἐν τοῖς πεδίοις, ἕα-Ρ. 210 ρος ἤδη μεσοῦντος κατὰ μῆνα Μαΐον καὶ μετακαλεσόμενος Α. C. 1329

10 τὸν τῆς Μεσοθηρίας ἄρχοντα τὸν πρωτοκυνηγὸν Κοτοφρῆ, ἐβουλεύετο περὶ τῆς κατὰ τῶν βαρβάρων εἰσβολῆς. ἦν γὰρ δὴ ὁ Κοτοφρῆ οὐ διὰ τὸ Μεσοθηρίας ἐπιτροπεύειν μόνον πείραν ἔχων τῶν κατὰ τοὺς βαρβάρους πραγμάτων, ἀλλὰ καὶ ἄλλως ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πολλῶν πολέμων ἔμπειρος καὶ 15 μάλιστα τῶν Περσικῶν, οἷα δὴ ἐκ πρώτης ἡλικίας τοὺς ἤθεστέ τε καὶ ταῖς διατριβαῖς αὐτῶν ἐντραφεῖς. Κοτοφρῆ δὲ ἐπέβρωσέ τε τὸν βασιλέα πρὸς τὸν κατὰ τῶν βαρβάρων πόλεμον, καὶ ἡδέως ἔλεγεν ἐκείνῃ τὴν ἡμέραν ἂν ἴδειν, ἐν ἧ' ἀπὸ τῶν Β βαρβάρων ἐξέσται Ῥωμαίοις, ὧν εἰς αὐτοὺς ὑπῆρξαν, πολ- 20 λῶν ἀδικιῶν δίκας λαβεῖν. ὑπετίθει τε μὴ μέλλειν, ὡς ὅσον οὕτω τῶν βαρβάρων ἀπὸ τῶν πεδινῶν ἐπὶ τὰ θρεινότερα ἀναχωρησόντων, τὴν ἀλλαν ἐκκλινόντων τὴν ἀπὸ τοῦ θέρους

7. *Buthynian* ms., nescio an errore librarii, an aevi, quamquam apud Gregoram, qui Cantacuzeno coaevus, et apud Codinum, qui etiam inferior est, legatur *Bιθυνία*. *ED. P.* Atque ipse Cantacuzenus aliis multis in locis *Βιθυνία* habet. Quare librarii errorem hic et infra correxerunt.

zopolin inter et Anchialum apud Κρημοῦς, qui dicuntur, convenerunt, ibique foedus et societatem perennem iniverunt, digressive domos recesserunt.

6. Imperator porro indignatus, Persas toties Romanis praedatorem immittere exercitum, cum ab iis nihil patiantur mali, in orientem traiciendum, et barbaros in Bithynia adoriundos sibi duxit: adhuc enim, adulto vere, mense, inquam, Maio, in tabernaculis per campos habitabant; de qua impressione advocatum Contophrem Mesotheniae praefectum, venatorum principem, consuluit; quandoquidem is non solum ob praefecturam Mesotheniae res barbarorum novaverat; sed et vir bonus alioqui et bellicae disciplinae, praesertim Persarum, minime rudis erat; utpote a pueritia moribus et institutis eorum innutritus. Is imperatorem ad barbaros armis coercendos confirmare et libenter diem illum visurum autumare, quo liceret Romanis tot iniurias sibi illatas rependere. Admonebat autem, ne procrastinaret, quod barbari e campestribus in editiora loca, aestivos calores declinantes, propediam successuri essent; sic enim illos

A. C. 1329 οὕτω γὰρ εἶναι αὐτοῖς ἔθος οὔσι νομάσιν. ἐπεὶ δὲ ἐδέδοκτο ἐπιστρατεύειν τοῖς βαρβάροις καὶ μὴ μέλλειν, τὴν ἐκ Βυζαντίου καὶ Διδυμοτείχου καὶ Ἀδριανουπόλεως καὶ Θράκης συναθροίσας στρατιάν, (οὐ γὰρ ἐξῆν τὴν τε ἐκ Μακεδονίας καὶ τῆς ἄλλης ἐσπέρας μετακαλεῖσθαι κατήπειγε γὰρ ὁ καιρὸς καὶ ὁ Κομποφρὲ πάλιν ἐκ Μεσοθηνίας ἐλθὼν καὶ φάσκων C γῶν εἶναι καιρὸν ἐπιθέσθαι τοῖς βαρβάροις, ὡς ὅσον οὐκω πρὸς τὰς δυσχωρίας ἀποχωρήσουσι τῆς θρείνης,) τὴν ἡθροισμένην στρατιάν λαβὼν ὁ βασιλεὺς, ἐπεραιώθη πρὸς τὴν ἔω, λίγγοντος ἤδη ἕαρος, κατὰ τὸ Σκουτάριον προσαγορευόμενον. 10 ἐπεὶ δὲ ἤγγέλθη τοῖς βαρβάροις ἡ τοῦ βασιλέως ἐφοδος, ὅσοι μὲν ἦσαν νομάδες κατὰ τὴν Βιδυनीαν διεσκευασμένοι σκηνας τε ἀναλαβόντες καὶ βοσκήματα καὶ τὴν ἄλλην ἀποσκευὴν, ἐπὶ τὰ ὑψηλότερα ἀνῆλθον τῶν ὄρων, καὶ πορρωτέρω ἢ ἐξ ἔθους ἦν αὐτοῖς. Ὀρχάνης δὲ ὁ τῶν αὐτόθι Περσῶν σατράπης, 15 ὅση ἦν αὐτῷ πεζὴ καὶ ἰππικὴ δύναμις ἀναλαβὼν, ἐπεὶ Δεσφθετο, τὸν βασιλέα διὰ Μεσοθηνίας μέλλοντα λέναι, πολλὰς ἄ. 170 ἐχάσθη δυσχωρίας καὶ ὀχυρότητας αὐτοφυεῖς, οὐ τῇ σφετέρᾳ δυνάμει μᾶλλον ἢ τῇ θέσει θαρρήσας τοῦ τύπου, εἰς Μεσοθηνίαν ἐλθὼν, ὑψηλοῖς χωρίοις καὶ δυσπροσόδοις ἐγκαθίδρουσεν 20 τὴν στρατιάν. βασιλεὺς δὲ ἀπὸ Σκουταρίου δυεῖν ἡμερῶν ὁδὸν ἀνύσας, τῇ τρίτῃ ἅμα ἔω, ἐπεὶ πάλιν τῆς αὐτῆς εἴχοντο ὁδοῦ, καὶ ἡ Περσικὴ στρατιὰ ἐφάνη ἄπωθεν ἐν χωρίοις ὑψηλοῖς ἐγκαθιδρυμένη. ὀλίγον δὲ προσελθὼν ὁ βασιλεὺς, ἐστρατοπέδευσε καὶ αὐτὸς ἐν χωρίῳ Πελεκάνῳ προσαγορευομένῳ, 25

consuesse, cum sint nomades. Ut animo stetit infesto petendos agmine, Byzantio, Didymoticho, Adrianopoli et e Thracia coactis copiis, (non enim Mæcedonicas reliquasque orientis licebat cogere, quod tempus urgebat: et simul Contophres e Mesothenia reversus, nunc esse maturum confirmabat barbaros aggredi, antequam ad impedita montium loca recederent, quod mox facturi essent,) in orientem, exeunte iam vere, navigans, ad Scutarium, ut appellatur, naves appulit. Intellecto hostili imperatoris adventu, quotquot erant nomades per Bithyniam dispersi, cum tabernaculis et pecore ceteraque suppellectili ad alta montium, et longius quidem quam pro consuetudine sua properarunt. Orchanes Persarum in Bithynia satrapa sive princeps, assumptis quos habebat pedestribus equestribusque copiis, postquam rescivit imperatorem per Mesotheniam venturum, locum multis difficultatibus et naturalibus munimentis impeditum, non magis suis viribus, quam hac re fretus, in Mesotheniam veniens, in excelsis et paene inaccessis exercitum collocavit. Imperator Scutario bidui itinere profectus, cum tertio die mane pergeret, Persas procul in edito sedentes conspexit, paulumque ultra progressus, et ipse in lo-

καὶ τοὺς ἐν τέλει συναγαγὼν, ἐβουλευόντο δ, τι δέοι ποιεῖν. A. C. 1329
 ἔδοκει δὴ περαιτέρω μὴ προβαίνειν, ἅμα μὲν καὶ διὰ τὸ
 τοὺς νομάδας Πέρσας οἷς ἐπήεσαν ὡς ἐξανδραποδισόμενοι,
 τὴν ἔφοδον αἰσθημένους διαδρῶναι, ἅμα δ' ὅτι, τῶν τε P. 211
 Ἐχωριῶν δυσβάτων καὶ στενῶν ὄντων, δι' ὧν ἔμελλον διῆ-
 ναι, καὶ στρατιᾶς ἀντιστρατοπεδευομένης περὶ τὴν τε καὶ ἰπ-
 πικῆς, οὐκ ἀναγκαῖον διακινδυνεύειν ἐπὶ κέρδει οὐδενί.
 Ἔνα δὲ μὴ δοκοῖεν τῷ δέει τῶν βαρβάρων ἀναστρέφειν,
 εἰς τὴν ὑστεραίαν ἅμα ἐφ' ὀπλισμένους ἐπὶ τοῦ πεδίου
 10 κατέναντι τῶν βαρβάρων παρατάξασθαι ὡς εἰς μάχην. καὶ
 μὲν αὐτοὶ τῆς δυσχωρίας ἀποστάντες, ἐπὶ τοῦ ὄμαλου θηλή-
 σσῳσι διαγωνίσασθαι αὐτοῖς, καὶ αὐτοὶ ἐπιδείξασθαι τὴν οἰ-
 κείαν ἀρετὴν· ἐὰν δὲ μὴ αὐτοὶ τῆς δυσχωρίας ἀπιστῶνται,
 τῆς εἰς Βυζάντιον ἔχεσθαι φερούσης τεταγμένως, ἔργῳ δει-
 15 ξαντας, ὡς οὐ διὰ δειλίαν, ἀλλὰ τὸ μὴ ἔχειν οἷσσι συμβυ- B
 λουσίην, ἀνέξεναν εἰς τὴν οἰκίαν. οὕτω μὲν δὴ ἐδέδοκτο· καὶ
 ἠύλισαντο τὴν νύκτα ἐκείνην κατὰ τὸν Πελεκάνον, ἅμα δὲ ἐφ'
 μετὰ τοὺς εἰωθότας ἕμνους πρὸς θεὸν τῇ σάλπιγγι ἐκέλευεν
 ὁ βασιλεὺς τῇ στρατιᾷ τὴν ἐφόπλισην σημαίνειν. ἐπεὶ δὲ ὀπλί-
 20 σαντο, κατέναντι τῶν βαρβάρων ἦλθον, παρατεταγμένοι ὡς
 ἔξ μάχην, ἣ ἐδέδοκτο τῇ προτεραίᾳ. Ὀρχάνης δὲ καὶ αὐτὸς
 ἰδὼν τὸν βασιλέα ἐπιόντα, ἀντιπαρέταττε καὶ αὐτὸς τὴν
 στρατιάν. καὶ μέρος μὲν τι κατέκρουψεν ἐν λόχοις, ὡς ἂν, εἰ
 οἱ Ῥωμαῖοι ὑπερσχόντες ἐπίωσιν αὐτοῖς, οἱ ἐν ταῖς ἑνέδραις
 25 ἐκ τοῦ αἰφνιδίου ἐπελθόντες, ἐκπλήξωσι τε διὰ τὸ ἀπροσδόκη- C

co, cui Pelecano nomen est, castra fecit; coactisque primoribus, quid facto opus exquisivit. Sententia fuit, non esse ulterius progrediendum; tum quod Persae nomades, in quos tendebant, in servitutem abrupturi, id sentientes fugerent: tum quia locis, per quae essent transituri, invidis et angustis pedestrique et equestri exercitu contra occursuro, non videbatur necessarium nullo cum fructu adire periculum. Ne tamen metu barbarorum regredi putarentur, postridie matutini in planitie, velut ad pugnam contra barbaros consisterent. Et si quidem hostes e locis arduis digressi, aequo campo cum ipsis velent concurrere, virtutem suam contra ostentarent: sin autem, Byzantium viam ordinatim capesserent: re docentes, non quia timerent, sed quia quibuscum pugnarent non haberent, domum reversos. Hoc illi decreverunt et apud Pelecano pernoctarunt. Posteaquam pulsus tenebris diurna lux affulsit, laudibus Deo de more dictis, imperator militibus tuba signum ad arma capienda dari iussit. Armati igitur iuxta hesternum decretum contra barbaros in acies dispositi, tanquam ad proelium conserendum procedunt. Eo viso Orchanes suos item instruit partemque in insidiis occultat: ut si Romani in hos praevalentes irruerent, illi de repente prosilientes, eos perterrefacerent

A.C. 1329 τον καὶ τρέμονται αὐτούς· τὴν δ' ἄλλην ἅπασαν δύναμιν ἀναλαβὼν, ἔστη ἐπὶ μετεώρου. τριακοσίους δὲ ἀπολεξάμενος τοὺς παρ' αὐτῷ μαχιμωτάτους ἵπποτοξότας, ἵππους ἔχοντας τῶν μάλιστα θέειν ἀγαθῶν, ἐκέλευσεν αὐτοῖς οὐ κατὰ συστάδην, ἀλλ' ἔξ ἐφόδων συμπλέκεσθαι τῇ βασιλέως στρατιᾷ, καὶ ἐπιόντας μὲν μὴ ὑπομένειν, ἀλλὰ φεύγοντας τοξείαις χρῆσθαι, ἀναχωροῦσι δὲ αὐδῆς ἐπιτίθεσθαι. συμβέβηκε δὲ τὸ μεταξὺ τῶν στρατευμάτων ἀμφοτέρων ὅσον μὲν ἦν κατὰ τοὺς Ῥωμαίους ὁμαλὸν τε εἶναι καὶ ῥᾶδιον πρὸς τὰς ἱππηλασίας, τὸ δὲ κατὰ τοὺς Πέρσας οὐ μόνον ἀναντες καὶ δυσπρόσοδον, ἀλλὰ 10

D καὶ τάφροις αὐτοφυεσί πανταχόσε διατετμημένον ἧ καὶ μῆλλον οἱ βάρβαροι πεποιθότες ἐπήεσαν Ῥωμαίοις. τούτοις μὲν οὖν τοῖς τριακοσίοις προσετέτακτο τὸν τρόπον τοῦτον συμπλέκεσθαι Ῥωμαίοις. ἐτέρους δὲ χιλίους ὀπισθεν αὐτῶν ἐπέστησε κατὰ τὰς τάφρους καὶ τὰς δυσχωρίας, ὡς ἂν, εἰ διω- 15

κοιντο οἱ τριακόσιοι πρὸς τῶν Ῥωμαίων, αὐτοὶ πρὸς τὰ στενὰ ἐστῶτες ἀμύνωσιν αὐτοῖς· ἐκατέρωθεν τε αὐτῶν χιλίους ἐφ' ἐκάστῳ μέρει τῆς αὐτῆς ἔνεκα αἰτίας. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ εἶδρα τοὺς Πέρσας ἀπὸ τοῦ λόφου κατιόντας, τριακοσίους καὶ αὐτὸς ἐπιλεξάμενος ἐκ τῶν ἰδίων καὶ περιστησάμενος ἑαυτῷ, 20

τοιαύτην τινὰ παραίνεσιν ἐποίησατο πρὸς αὐτούς· „ἄνδρες στρατιῶται, τὴν μὲν εὐκλειαν τῶν Ῥωμαίων καὶ τὴν δόξαν, ἣν ἀπὸ τοῦ φοβεροὶ τοῖς πολεμίοις εἶναι ἐκτήσαντο ἐξ ἀρχῆς, οὐδ' αὐτοὶ ἀγνοεῖτε· οὗτοι γάρ εἰσιν οἱ μικροῦ δεῖν πᾶσαν

P. 21 παραστησάμενοι τὴν οἰκουμένην, καὶ πάντα γένη καὶ Εὐρώ- 25

atque in fugam compellerent. Reliquis itaque sibi adiunctis, in sublimi stabat. Secretis porro trecentis equitibus sagittariis pugnacissimis, in equis velocissimis, imperavit eis, ne cominus et stataria pugnua, sed ex incursu invadentes, cum Romanis depugnarent rursumque fugerent et tela in tergum torquerent; deinde conversi, redirent hostemque denuo laeasserent. Contigit autem, ut spatium medium versus Romanos aequale et equiti idoneum; versus Persas non acclive solum accessuque laboriosum, sed et fossis nativis undiquaque interceptum esset. Qua commoditate barbari potissimum fidentes, in Romanos audacius se inferebant. His igitur trecentis, ut hoc modo cum Romanis dimicaret, mandavit, alios mille a tergo eorum ad fossas et angustias, qui Romanos insequentes exciperent, et eadem de causa mille in utroque latere locavit. Imperator ubi Persas de colle descendisse conspexit, etiam ipse trecentos de suis elegit, a quibus stiparetur, eosque talibus verbis accendit: Quam gloriam, milites, quod decus Romani inde ab initio ex eo sibi compararunt, quod hostibus formidabiles fuerunt, nec vobis est ignotum. Hi enim sunt, qui totum paene orbem omnesque gentes subegerunt, et Europae

παῖα καὶ τὰ ἐπὶ τῆς Ἀσίας ἀναγκάσαντες αὐτοῖς δουλεύειν. Α. C. 1929
 οἱ δὲ ἡμᾶς οὐκ ἐπὶ πολὺν τινα χρόνον οὐκ ὀλίγα τινὰ τῶν V. 171
 βαρβάρων συμβέβηκεν ἐλαττωθῆναι, οὐ χρῆ διὰ ταῦτα καὶ
 πρὸς τὰ ὑπόλοιπα ἀπαγορεύειν. οὐδὲ γὰρ κατὰ τὴν ἡμετέραν
 5 κακίαν τὸ ἡσῆσθαι προσεγένετο, ἀλλὰ τοῦ θεοῦ πρὸς ἔπι-
 σιν ὧν προσκεκρούκαμεν αὐτῶ, διὰ τῶν βαρβάρων τιμωρου-
 μένου. οὐ δὲ δίκαιον τοὺς τὴν γνώμην μὴ κατὰ κράτος νι-
 κηθέντας, ἔχοντας δὲ τινα αὐθις κρείττονα ἐλπίδα τῆς συμ-
 φορᾶς τῇ ἀποβάσει ἀμβλύνεσθαι νομίσει δὲ ἐν μὲν ταῖς
 10 πρᾶξεσιν ἐνδέχεσθαι σφάλλεσθαι τοὺς ἀνθρώπους, ταῖς δὲ B
 γνώμαις αἰεὶ τοὺς αὐτοὺς ἀνδρείους ὀρθῶς εἶναι, καὶ μὴ διὰ
 τὴν προτέραν ἦτταν, τοῦ ἀνδρείου παρόντος, εἰκότως ἂν ἔν
 τινι κακὸς ὀφθῆναι. ὑμεῖς δὲ οὔτε ἐμπειρία τῇ πρὸς τὰς
 μάχας λείπεσθε τῶν βαρβάρων, ἀλλὰ καὶ τῇ τόλμῃ πολὺ
 15 προέχετε αὐτῶν. ὁρᾶτε γὰρ αὐτοὺς κατεπιτηχότας καὶ κατα-
 δυομένους πρὸς τὰ κοῖλα τῶν ὄρων καὶ μηδαμοῦ τῆς δυσ-
 χωρίας ἀποστῆναι βουλομένους, μηδὲ ἐκ τοῦ ἴσου διαγωνί-
 σασθαι ἡμῖν τολμῶντας. γίνεσθε δὲ ἄνδρες ἀγαθοὶ καὶ τὴν
 καταπεσοῦσαν ἤδη δόξαν τῶν προγόνων ἀνορθώσατε αὐτοί,
 20 καὶ μὴ νομίσητε ὑπὲρ μηδὲν προσηκούσης γῆς ὑμῖν διαγωνί-
 ζεσθαι πρὸς τοὺς βαρβάρους, ἀλλ' ὑπὲρ ἐλευθερίας μάλιστα C
 καὶ τῆς οἰκείας ἑκαστος πατρίδος. εἰάν γὰρ ἐνταῦθα ἀξίως
 ἑαυτῶν ἀγωνιζόμενοι νικήσωμεν αὐτούς, πρὸς οἷς ἀφηρημέθθα
 πρότερον ὑπ' αὐτῶν καὶ τὴν οὖσαν καρπωσόμεθα ἀδεῶς.
 25 πρὸς τούτοις δὲ εἰ μὲν καὶ αὐτὸς συνηγωνιζόμεν ὑμῖν ἐν τῷ

Asiaeque iugum imposuerunt. Quod autem nos brevi tempore non
 pauca a barbaris detrimenta accepimus, non propterea de cetero
 animis frangi debemus. Haud enim ignavia, sed peccatis nostris,
 Deo nos per barbaros ulciscente, victi sumus. Non igitur fas est,
 quorum spiritus nulla vis devicit et quos rursus maior spes alit ca-
 lamitate, eos hebetari atque languescere: cum rectius sit arbitrari,
 in actionibus homines frustrari ac decipi: animis vero semper aequae
 ac vere generosos esse posse: nec quia prius manus dederint, ideo in
 praesens merito imbelles videri debere. Quin vos barbaris nec usu
 militari ceditis: et audendo multum antecellitis. Cernitis, quemad-
 modum trepidantes in cava montium se abdant et ab illis anfractibus
 atque angustiis locorum seiungere se nusquam audeant, nec aequo
 campo nobiscum congredi. Quamobrem estote viri fortes et colla-
 psam maiorum vestrorum gloriam instaurate: neve cum barbaris pro
 regione ad vos nihil attinente, sed pro libertate inprimis et unum-
 quemque pro patria sua dimicaturum existimatote. Si enim hic, ut
 nobis dignum est, pugnantes eos debellaverimus, praeter ea quae prius
 ipsi nobis abstulerunt recuperata, etiam nostra regione tuto fruamur.

A. C. 1329 παρόντι, πρόφασις ἄν ἦν τινι κακῷ γενέσθαι λήσειν οἰομένη· ἐπεὶ δὲ αὐτὸς ἔξω δοτήκα τῶν ἄλλων βραβευτής, ἔξεστε σκοπεῖν ἐκάστω ὡς, εἰ μὲν κακὸς ὀφθεῖη, κολασθήσεται τῇ προεπούσῃ ζημίᾳ· οἱ δὲ ἀγαθοὶ τιμηθήσονται τοῖς προσήκουσιν ἄθλοις τῆς ἀρετῆς. τὴν δὲ συμπλοκὴν ὁποῖαν τινὰ χρῆσθαι ποιεῖσθαι πρὸς τοὺς βαρβάρους, καὶ αὐτοὶ μὲν ἴστε ἐκ παιδὸς πολεμίοις ἔργοις ἐντετραμμένοι παραινέσω δὲ καὶ αὐτὸς. εἰ μὲν γὰρ τεταγμένοι κατὰ φύλαγγας ἐκ τοῦ ὁμοίου καὶ αὐτοὶ ἐμάχοντο ἡμῖν, ἦν ἀναγκαῖον καὶ ἡμᾶς τὴν τάξιν φυλάττοντας αὐτοῖς ἑπείναι· ἐπεὶ δὲ, ὅσον ἀπὸ τῶν γινομένων ἐστίνιο εἰκάζειν, οὐκ εἰς χεῖρας ὑμῶν ἵκναι διανοοῦνται, ἀλλ' ἄποθεν τε βάλλειν καὶ ἐπιόντας οὐχ ὑφίστασθαι, ἀλλ' ὑπαναχωρεῖν πρὸς τὰς δυσχωρίας καὶ τοὺς τεταγμένους ἐν αὐταῖς, δεόν καὶ ὑμᾶς μέχρι μὲν τοῦ ἐν ἐφικτῷ τῶν τοξενμάτων γίνεσθαι σχολῇ βαδίσειν καὶ τεταγμένως, ἐπειδὴν δὲ γένησθε ἵ5 ἐγγύς, δεξιότητι πάσῃ χρῆσθαι καὶ εὐψυχίᾳ, ἅμα μὲν τὸ μεταίχμιον συναιροῦντας ὡς ἂν μὴ κατὰ σχολὴν βάλλησθε τοῖς βέλεσι συχνοῖς, ἅμα δ' ἵνα καὶ τὴν ἀναχώρησιν τῶν βαρβάρων φθάνοντες αὐτοὺς κακῶς ποιῆτε· τὴν δίωξιν δὲ μὴ ἐπιπολὺ ποιεῖσθαι, μηδὲ θρασύτητι ἐπαιρομένους, ἑαυτοὺς εἰς 20 τοὺς κινδύνους εἰσώθειν· ἀλλ' ἐπειδὴν ἐν τοῖς ἐπιτάκτοις γένησθε ἐκείνους, πάλιν ὑπαναχωρεῖν πρὸς τὸ πεδίον, τὴν τάξιν τε φυλάττειν καὶ ἐπιόντας ἀμύνεσθαι τοὺς βαρβάρους."

P. 213

3. κολασθήσεται em. ED. P. pro κολασθήσεσθαι.

Adhaec siquidem ego nunc vobiscum una in hostem pugnarem, daretur imbelliae alicui occasio, dum se posse latere existimaret. Sed quoniam extra proelium arbiter et iudex certaminis sum, licet quisque secum cogitet, si ignavus fuerit, poenas debitas luiturum: strenuus autem paribus virtuti suae praemiis honoratus iri. Sed qua ratione cum barbaris pugnanda sit, ipsi etiam a pueritia bellicis assuefacti operibus non ignoratis: tamen admonebo. Si ipsi in acies distributi proelium inibunt, nos quoque acie ordinata illis occurramus necesse est. Quia vero, quantum coniectura provideo, non dextras conserere, sed iacula eminus spargere et ubi in nos incursarint, non subsistere, sed ad loca impedita ibidemque in insidiis subsidentes refugere meditantur, et vos extra teli coniectura sitis, lenteque servatis ordinibus incedatis oportet. Ubi autem propiores fueritis, omnem acrimoniam et virtutem animi expromatis; simul spatium in medio contrahentes, ne per moram telis crebris feriamini: simul barbaros receptu prohibentes et ipsos male multantes. Ne porro illis fugientibus valde instate neve confidentia elati, in discrimen vos coniecitate sed postquam ad triarios seu subsidiarios eorum veneritis, in campum revertimini, servatisque ordinibus, eos incurstantes propulsate.

Τοιαῦτα μὲν ὁ βασιλεὺς παρεκλεύσατο τοῖς στρατιώταις, A. C. 1329
 ἅμα καὶ βοήθειαν τὴν ἐκ τοῦ κρείττονος καὶ νίκην ἐπευξά-
 μενος αὐτοῖς. οἱ δὲ προσκυνήσαντές τε βασιλέα καὶ ἡ καλῶς
 νικήσειν ἢ εὐκλεῶς τεθνήξουσιν εἰπόντες, σταυρῶ τε καθο-
 5 πλίσαντες ἑαυτοὺς, ἐχώρουσαν κατὰ τῶν βαρβάρων τεταγμένως B
 καὶ κατὰ σχολὴν. ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Ἐξώτροχος ὁ μέγας
 ἑταιρειάρχης. ἀντεπήσαν δὲ καὶ οἱ βάρβαροι αὐτοῖς ὁμοίως.
 ἐπειδὴ δὲ ἦσαν ἐγγὺς ἀλλήλων ὅσον ἐφικνεῖσθαι τοῖς τοξέυ-
 10 μάσι, οἱ Ῥωμαῖοι μὲν, ἢ αὐτοῖς προστετάκτο πρὸς βασι-
 ἰολέως, ὄλους ἀνέντες χαλινούς, ὅσον ἐνῆν δξέως ἐπεφέροντο
 τοῖς Πέρσαις· οἱ βάρβαροι δὲ καρτερήσαντες μὲν ἐπὶ μικρὸν V. 172
 καὶ βέλη κατὰ τῶν Ῥωμαίων ἀφέντες, οἴομενοι οὕτως ἂν
 ἀποτρέψαι τῆς ὁρμῆς, ἐπεὶ ἴωρων αὐτοὺς ἀτρέπτως ἐπιόντας
 καὶ οὐδὲ ὀλίγα φροντίζοντας τῶν οἰστῶν, εἰς φυγὴν ἐτρέ-
 15 ποῦντο εὐθύς. ἐν δὲ τῇ φυγῇ ἀπέθανον περὶ τεσσαράκοντα
 αὐτῶν, οἱ λοιποὶ δὲ διεσώθησαν πρὸς τὰς δυσχωρίας καὶ
 τοὺς τεταγμένους ὀπισθεν καταφυγόντες. Ῥωμαίων δὲ ἀπέ- C
 θανεν οὐδεὶς οὔτε ἐτρέωθη Ἴπποι δὲ ἐγένοντο ὀλίγοι τραυμα-
 20 τία. ἀναχωρήσαντες δὲ ἀπὸ τῆς διώξεως, ἔστησαν ἐπὶ τοῦ πε-
 οδοῦ πάλιν ὡς ἐπὶ βαλβίδος, τὴν ἐφοδον τῶν βαρβάρων περι-
 μένοντες· οἱ Πέρσαι δὲ μικρὸν ἐνδιατρίψαντες τοῖς οἰκείοις
 καὶ πλείους τῶν πεσόντων προσλαβόμενοι ἐτέρους, ἦσαν ἐπὶ
 τοὺς Ῥωμαίους. καὶ ἐπεὶ πάλιν ὥσπερ καὶ πρότερον ἐγένοντο
 ἐγγὺς, τῇ ἰσῆ καὶ δξύτῃ καὶ προθυμίᾳ τῶν Ῥωμαίων χρη-
 25 σασμένων, ἐτρέπησάν τε αὐθις εἰς φυγὴν οἱ βάρβαροι καὶ

His imperator suos hortatus, et a Deo auxilium ipsis victoriamque precatus est. Qui vicissim eum venerati, et se aut honeste victuros, aut cum laude occubituros, professi, signoque crucis obarmati, in hostem lento passu et ordine, Exotrocho magno hetaeriarcha ducente, procedebant. Similiter barbari gradum inferebant. Cum spatio iam distarent, quo telum adici potest, Romani, ut imperatum erat, immisis penitus habentis quam acerrime in Persas incurrebant. Illi aliquamdiu persistentes, tela in Romanos contorquebant: sperantes se illorum incursum ita repressuros. Sed ubi eos constanter premere sagittarumque aequos viderunt, tum in fugam se penetrarunt, in qua circiter quadraginta ceciderunt: reliqui ad angustias locorum et subsidiarios retro collocatos pervenerunt; Romanorum nemo neque occubuit, neque vulnus accepit: pauci equi consauciati. Regressi, in planitie rursum hostem, quasi intra carceres expectantes, constituerunt. Persae aliquantisper inter suos morati, pluribus quam oppetierant assumptis, in Romanos denuo vadunt. Sed illis parem priori impetum alacritatemque adhibentibus, iterum fugam arripiunt, in qua circiter triginta cadunt, Romanorum nullus desideratus, nec vulcratus est;

- A. C. 1329 *περὶ τριάκοντα αὐτῶν ἀπέθανον ἐν τῇ διώξει Ῥωμαίων δὲ Δούδεις, οὔτε ἐπρώθη, εἰ μὴ ἔνιοι τῶν ἵππων. Ὁρχάνης δὲ ὄρων ἀπὸ τοῦ λόφου τοὺς ἰδίους ἤδη ἡσημημένους δις, παρεδάξενέ τε τοὺς βαρβάρους καὶ ἐπεβοῆθει πέμψας στρατιάν. βασιλεὺς δὲ ἐπήγει τε τοὺς ἰδίους καὶ αὐτὸς τῆς ἐνψυχίας ἕνεκα καὶ τῆς ἀνδρίας καὶ παρεκάλει μὴ ὑφίεσθαι τῆς τόλμης, ὡς αἰεὶ κρείττους τῶν βαρβάρων ἕσομένους, ἐπεμπέ τε καὶ στρατιάν ἀξιόμαχον πρὸς τοὺς βαρβάρους, καὶ γενομένων ἐγγὺς τῶν στρατευμάτων, πάλιν ἀντέσχον μὲν οἱ Πέρσαι ἐπὶ πλεόν ἔκβισσθέντες δ' ὅμως ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, ἐπράπησαν εἰς τὴν φρυγὴν πρὸς τοὺς οἰκείους καὶ ἔπεσον ὀλίγοι ἔξ αὐτῶν. τοιαύτας μὲν δὴ τὰς συμπλοκάς καὶ τὰς ἀναχωρήσεις οἱ Πέρσαι πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ἐποιούντο ἄχρι δειλῆς τῆς ἡμέρας ἐν ἀρχαῖς μάλιστα τοῦ θέρους, Ἰουνίου μηνὸς ἐνισταμένου. καὶ κατὰ πάσας μὲν τὰς συμβολὰς ἐνίκων οἱ Ῥωμαῖοι κατὰ κράτος δὲ αὐτῶν περιγενέσθαι οὐκ ἠδύνατο, ἅμα μὲν διὰ τὸ φά-*
- P. 214 *ραγγας βαθείας περιβεβλήσθαι τὴν Περσῶν στρατιάν καὶ μηδεμίαν κύκλωσιν παρέχειν τοῖς Ῥωμαίοις, ἅμα δ' ὅτι καὶ τὸ πεδίον, ἐν ᾧ κατιόντες διηγωνίζοντο οἱ Πέρσαι, τάφρους αὐτοφυεῖσι καὶ αὐτὸ διατετυμημένον ἦν πανταχοῦ, ἐν οἷς τοξόταις ἰστάμενοι πολλοὶ τὴν τελείαν νίκην ἀφηροῦντο Ῥωμαίους, βάλοντες ἐκ τῶν ὀχυρωμάτων τὴν τε στρατιάν αὐτοῖς πᾶσαν βασιλέα οὐκ ἔβην ἐπαγαγεῖν διὰ τοῦ τόπου τὴν ἀνωμαλίαν. ἔξ ἐκείνου δὲ ὁ Ὁρχάνης νομίσας καιρὸν εἶναι καὶ σφοδροτέρας προσβολῆς, χιλίους ἐτέρους ἀπολεξάμενος τῶν Περσῶν, ἐκέ-*

vulnerati tamen equi aliquot. Orchanes e tumulo suos iam bis victos conspiciens, animos addit, manumque auxiliariam submittit. Imperator quoque suos de magnanimitate ac fortitudine commendat, hortaturque, ne quid de ea, utpote semper barbaris superiores futuri, deminuant; mittitque contra illos parem copiam. Ut sibi appropinquarunt, Persae denuo acrius resistunt: sed Romanorum virtuti succumbentes, ad suos refugiunt; pauci in fuga animas amittunt. Huiusmodi pugnae Persarum cum Romanis et refugia usque ad diei vesperam perdecebantur, principio maxime aestatis, Iunio mense ineunte, et in omnibus congressibus Romanus vincebat; summo autem proelio ideo nequibat eos vincere, quod exercitus Persarum profundis vallibus cingeretur, nec circumveniri posset, quodque campus, in quem certaturi descendebant, fossis naturalibus ubique intersectus erat: in quibus magno numero stantes sagittarii, plenam Romanorum victoriam impediabant, inde ut ex munitionibus iaculantes, cum propter inaequalitatem loci universonum exercitum in eas immittere imperatori non liceret. Ex illo Orchanes vehementioris impressionis tempus esse statuens,

λευσεν εἰς τὸ πεδίον καταβάντας ἅμα τοῖς τριακοσίοις προσ- A.C. 1329
 βαλεῖν Ῥωμαίους. βασιλεὺς τε ἐπεὶ ἐκείνους ἑώρα κατιόντας, B
 τοῖς τε πρότερον μαχομένοις στρατιώταις τῆς ἀνδρίας ἔνεκα
 εὐχαριστήσας τὰ εἰκότα καὶ τὸν στρατηγὸν αὐτῶν Ἐξωτρό-
 5χον ἐπαινέσας καὶ τῆς ἐμπειρίας καὶ τῆς τόλμης, ἐπεμπε
 καὶ στρατιὰν ἐτέραν, ἧς ἤρχε Τάγαρις Μανουήλ ὁ μέγας στρα-
 τοπεδάρχης, ὡς σὺν αὐτοῖς ἀντιστησομένην τοῖς βαρβάροις.
 καὶ γενομένης ἐπιπολῆ μάχης ἰσχυρᾶς ἔξ ἑκατέρων τῶν με-
 ρῶν, τῶν μὲν Ῥωμαίων ἵππων ἐτρώθησαν πολλοὶ, στρατιῶται
 10 δὲ ἐγένοντο ὀλίγοι τραυματίαι, τέθνηκε δὲ εἰς Περσῶν δὲ
 ἔπεσον πενήκοντα παρὰ τὴν μάχην. Ὁρχάνης δὲ ἐν ᾧ ἡ
 μάχη συνεκροτεῖτο, τὴν στρατιὰν, ἣν εἶχε, πᾶσαν ἔστησεν
 ἐπὶ μετώπῳ, (πρότερον γὰρ μέρος τι αὐτῆς πολὺ ἐν ταῖς C
 ἐνέδραις κεκρυμμένον ἦν,) ὡς εἶναι καταφανῆ καὶ Ῥωμαίοις
 15 καὶ βαρβάροις, οἴομενος ἐκείνοις τε προθυμίαν καὶ Ῥωμαίοις
 ἐκπληξιν τὸ τοιοῦτον ἐμποιήσειν. ὡς δὲ ἑώρα τῆς ἐπινοίας
 ἀπονάμενος οὐδὲν, (οἱ Ῥωμαῖοι γὰρ οὐδὲν ἤττον ἐμάχοντο
 εὐψύχως καὶ ἤδη περιεγίνοντο τῶν πολεμίων,) Παζαρλοῦν
 τὸν ἀδελφὸν πανστρατιᾶ ἐκέλευσε τοῖς Ῥωμαίοις συμβαλεῖν
 20 μικρὸν δὲ καὶ αὐτὸς ἀπὸ τοῦ λόφου καταβάς, πάλιν ἔσθη μετ' V. 173
 ὀλίγων ὄ, τι ἂν ἀποβαίῃ σκοπῶν. βασιλεὺς δ' ἐπεὶ ἑώρα παν-
 στρατιᾶ πρὸς τὴν μάχην τοὺς βαρβάρους ὠρμημένους, τὰς
 μὲν ἄλλας ἐκέλευε τάξεις μένειν πάσας ἀτρεμούσας, αὐτὸς D
 δὲ τρία τέλη ἀναλαβὼν, ἐχώρει πρὸς τὴν μάχην. ἐτέτακτο δὲ
 25 ἐπὶ μὲν τοῦ δεξιοῦ κέρως ὁ μέγας δομέστικος, τὸ ἀριστερόν

rursum delectis mille Persis in aequor campi descendere et cum aliis
 illis trecentis in Romanos se inferre iussit. Imperator eos descen-
 disse conspicatus, militibus, qui prius dimicaverant, propter fortit-
 tudinem, ut par fuit, gratiis actis, et Exotrocho eorum duce ob ex-
 perientiam interritamque mentem laudato, aliam cum ipsis manum
 ad barbaros excipiendos misit, cui Manuelem Tagarim magnum
 strapedarcham praeposuit. Cum utrimque animose diuque pugna-
 tum esset, multis Romanorum equis, paucis militibus vulneratis,
 unus vitam reliquit, Persae obtruncati quinquaginta. Orchaues porro,
 dum pugna committitur, omnem exercitum suum in fronte locat, cum
 prius magnam eius partem in insidiis occultasset, ut a Romanis atque
 barbaris cerneretur, confusus, his animos facturum, illis terrorem
 incussurum. Quo commento cum nihil se proficere animadverteret,
 (Romani siquidem nihilo minus acriter proclibantur hostemque devin-
 cebant), Pazarlo fratri mandat, totis copiis cum Romanis configat:
 pauloque post et ipse e tumulo paucis comitatus descendens, rursum
 conatit, quo res evaderet observans. Imperator ut barbaros quot-
 quot erant in pugnam ruere vidit, reliquas acies omnes manere ac

A. C. 1329 δὲ εἶχεν ὁ Ἄγγελος Ἰωάννης ἐξάδελφος αὐτῷ, βασιλεὺς δὲ ἐπέλγε τὸ μέσον. καὶ συμβαλόντες τοῖς βαρβάροις, ἐτρέψαντό τε κατὰ κράτος, μὴδὲ ἀντισχεῖν τὴν πρώτην δυνηθέντας ὁρμήν καὶ τὰς δυσχωρίας πάσας ὑπερβάντες, ἄχρι τῶν ἄκρων κατεδίωξαν τοῦ λόφου, ἔνθα καὶ Ὀρχάνης ἦν ἐστῶς. ἔπεσον δὲ παρὰ τὴν μάχην Περσῶν μὲν πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν, Ῥωμαίων δὲ οὐδεὶς, ἀλλ' οὔτε ἐτρώθη, οὔτε στρατιώτης οὔτε ἵππος. βασιλεὺς δὲ ἀνεχώρησεν ἐκείθεν, τὸ βιάζεσθαι πρὸς τὸν λόφον οὐχ ἠγούμενος λυσιτελεῖν, καὶ πρὸς τὸ πεδίον ἐλθὼν, ἐκέλευεν ἕκαστον τὴν ἣν εἶχεν ἕξ ἀρχῆς τάξιν φυλάττειν. P. 215 τειν. οἱ βάρβαροι τε ἐπὶ τοὺς πρόποδας ἔστησαν τοῦ ὄρους, τὸ περαιτέρω προβαίνειν οὐχ ἠγούμενοι λυσιτελεῖν.

B ζ'. Βασιλεὺς δὲ ὄρων τοὺς βαρβάρους οὐκέτι διανοουμένους εἰς χεῖρας αὐτοῖς ἵκναι, ἐβουλεύετο μετὰ τῶν ἐν τέλει ὄ,τι δέοι ποιεῖν αὐτούς. παρελθὼν δὲ ὁ μέγας δομέστικος, ἐβουλεύετο τοιάδε· „τὰ μὲν πράγματα ἡμῖν ἢ αὐτοὶ τε ἐβουλεύσαμεθα ἕξ ἀρχῆς, καὶ πρὸς πέρας ἐχώρησεν ἀγαθόν. παρετάξαμεθὰ τε γὰρ αὐτοὶ ἐλθόντες ὡς πρὸς μάχην πρῶτοι, ὡς ἂν μὴ δοκοίημεν τῷ δέει τῶν βαρβάρων ἀναχωρεῖν, οἳ τε πολέμοι φανερώς μὲν ἀντιτάσσασθαι οὐκ ἐτόλμησαν ἡμῖν, μαρ-20 τυρήσαντες ἐναργῶς, ὡς οὐκ ἀξιωμαχοὺς ἑαυτοὺς ἐνόμισαν ἡμῖν, οὐκέτι δὲ ἀπέσχοντο τοῦ μὴ καὶ πείραν λαβεῖν συμπύσης τῆς δυνάμεως αὐτῶν. εἰ γὰρ μὴ καὶ Ὀρχάνης αὐτὸς παρεγένετο πρὸς τὴν μάχην ὅπως τινὰ ἡμῖν εἴτι ὑπολίποιτο ἐλ-

bonum habere animum iubet: cum tribus turmis pugnatam prodit, dextroque cornu magno domestico, sinistro Iohanni Angelo eius consobri-
no commisso, ipse medium tenet. Collatis signis, barbari nec primum impetum sustinentes, vi ac virtute in fugam vertuntur, quos Romani per in-
via quaeque usque ad verticem collis, ubi Orchanes stabat, insecuti sunt. In eo conflictu Persarum centum quinquaginta caesis, e Romanis nec miles nec equus vulneratus est. Imperator inde se recepit, cum ad collem occupandum eniti non arbitraretur conducere; et in campum veniens edixit, ut quisque servaret ordinem suum, quem ab initio obtinisset. Barbari in prominentia seu crepidine montis stantes, prodire ulterius haud tutum opinabantur.

7. Desperationem barbarorum intelligens imperator, ad proceres quid faciendum esset retulit. Progressus in medium magnus domesticus ita disseruit: Res nobis, sicut ab initio inter nos optabamus, exitu felici terminatae sunt. Acie enim instructa, priores ut ad proelium prodiimus, ne metu barbarorum recedere videremur: qui aperte aciem contra dirigere non sunt ausi, quo se nobis cedere manifeste docuerunt: non tamen quieverunt, quin totas copias suas experirentur. Et quamvis Orchanes ipse proelio non interfuerit, ut timorem

πίδα τοῦ δυνήσεσθαι τι πλεον αὐτὸς παρῶν, ἀλλ' ἡμῖν γε Δ. C. 1329
 δῆλον ἐξ αὐτῶν κατέστη τῶν πραγμάτων, ὡς οὐδὲν ἂν ἔσοιτο
 πλεον αὐτοῦ παρόντος. ὅτε τοίνυν τὸ μὲν εἰς χεῖρας ἡμῖν ἴ-
 ναι φανερώς ἐξέκλινεν αὐτὸς, ἐν δὲ ταῖς κατὰ μέρος συμπλο-
 5 καῖς αἰεὶ τὸ πλεον ἔσχομεν ἡμεῖς, (ὑπὲρ τετρακοσίους γὰρ πε-
 σόντων βαρβάρων, Ῥωμαίων τέθνηκε μόνος εἷς,) ποίαν ἂν
 τις ἀπόδειξιν ζητοῖη μείζονα καὶ περιφανεστέραν τοῦ καὶ ταῖς
 γνώμαις τοὺς βαρβάρους, καὶ τοῖς σώμασιν ἡμῶν ἡσσησθαι;
 κἀκεῖνο δὲ τις μέγιστον ἂν τεκμήριον τιθεῖη τοῦ οἴεσθαι ἡμᾶς
 10 τοὺς βαρβάρους δυνατωτέρους ἑαυτῶν· τοῦ γὰρ ὑπηρετικοῦ D
 τῆς στρατιᾶς διὰ πάσης τῆς ἡμέρας ἐγγὺς αὐτῶν τροφήν τοῖς
 Ἰαποῖς συλλεγόντων, οὐδὲ διεχειρήσαν οἱ βάρβαροι κολῦσαι,
 καίτοι γε τὰ ἄλλα ὄντες τοῦ δέοντος μᾶλλον φιλοπόλεμοι καὶ
 φιλοκερδεῖς· ἐπειδὴ δὲ ὅσον οὐκῶ καὶ ὁ ἥλιός ἐστι πρὸς δυ-
 15 μαῖς, ἄριστον εἶναι μοι δοκεῖ, εἰς τὸ στρατοπέδον ἐλθόντας ἀν-
 λίσασθαι τὴν νύκτα, καὶ ἐς τὴν ὑστεραίαν ἅμα πρῶτ' τὰ ὄπλα
 ἔχοντας, τεταγμένως τὴν ἐς Βυζάντιον ἰέναι. καὶ μὲν οἱ βάρ- V. 174
 20 βαιοὶ τῆς δυσχωρίας ἀποστάντες ἐπὶ τοῦ πεδίου ἐθάλησσι
 διαγωνίσασθαι πρὸς ἡμᾶς, θεῶ μελήσει τὴν νίκην ὀποτέροις
 25 αἰὲν παράσχοι. ἂν δ' ἐπὶ τοῦ λόφου μένοντες, ἀπόσχονται τῆς
 μάχης, ᾧ καὶ μοι μᾶλλον ἐπεισι πείθεσθαι, ὡς διὰ πεδίου
 μέλλομεν ἰέναι ἐνθυμουμένην, μετὰ βελτίστου τοῦ σχήματος ἢ P. 216
 ἐπάνοδος κείσεται ἡμῖν, ἀμφοτέρωθεν ἔχουσι τὴν νίκην, ἔκ τε
 ὧν τῇ προτεραίᾳ ἀγωνισάμενοι τὸ πλεον ἔσχομεν αὐτῶν καὶ

aliquem habere, plus ipsum praesentem posse, tamen ipsius praesentiam nihilo plus effecturam re ipsa cognovimus. Quando igitur palam certamen subterfugit, et in particularibus pugnis nos semper victoriam retulimus, (pro trecentis enim barbaris unus dumtaxat de Romanis occubuit,) quam quaeso demonstrationem quisquam luculentio- rem desideret, et corporibus et animis nobis succubuisse barbaros? Illud quoque pro indicio certissimo haberi potest, eos nos sibi ut potentiores antepone, quod cum militum nostrorum servitia toto die prope ipsos equis pabula legerent, quamquam alioqui et belli et lucri incredibiliter cupidi, tamen prohibere ea aggressi non sunt. Et quia sol occasus proximus est, consultissimum puto in castra reversos, ibi noctem agere, crastinoque diluculo captis armis et agmine composito, Byzantium viam inire. Et si quidem barbari impeditiora illa loca deserentes, in planitie configere nobiscum voluerint, Deo curae erit, utris victoriam largiatur. Sin restantes in tumulis, pugnam reformidaverint, quod magis faturum credo, iam incessum nostrum per campum cogitatione concipiens, honestissima nobis relinquitur reversio, utrimque scilicet victoribus: tum quod hesternae luce manus cum ipsis conserentes vicerimus; tum quod postridie ad certamen

A.C. 1329 **ἔξ ὧν εἰς τὴν ὑστεραίαν αὐτοὶ μὲν ἄργη προῦκαλούμεθα εἰς μάχην· ἐκεῖνοι δ' οὐκ ἀξιόχρεως αὐτοὺς νομίζοντες, ἔμειναν ἐστῶτες ἐπὶ τῶν ὀχυρωμάτων."** Τοιαῦτα τοῦ μεγάλου δομestίκου βουλευσαμένον, ὃ, τε βασιλεὺς ἐπέθετο αὐτίκα καὶ τοῖς ἄλλοις ἄριστα ἐδόκει. καὶ τῶν σημείων ἀρθάντων ἅμα καὶ τῆς **5** σάλπιγγος ἀνάζευσεν σημηνάσης, πρὸς τὸ στρατόπεδον ἐχώρον, παιωνίσαντες ὡς ἐπὶ νίκη. Ὁρχάνης δὲ αὐτὸς μὲν ἔμεινεν ἐπὶ τοῦ λόφου τὸ πολὺ τῆς στρατιᾶς ἔχων, μέρος δὲ τι πέμψας παρέπεσθαι ἐκέλευσε Ῥωμαίοις ἄχρι στραταπέδου. ἐκ δὲ τῆς Ῥωμαίων στρατιᾶς οἱ μάλιστα ἠβῶντες, οὐ τῶν **10** εὐγενεστέρων μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς ἄλλης στρατιᾶς, τοὺς Πέρσας αὐτοῖς ὀρῶντες ἐπομένους, οἷα νέοι καὶ δυσκάθεκτοι ταῖς ὀρμαῖς, τῶν τάξεων ἔξιόντες τῶν σφετέρων, ὑπελείποντο ὀπίσω καὶ τοῖς βαρβάροις συνεπλέκοντο **ἔξ ἐφόδων.** ὁ μέγας δὲ δομestικός τὴν τε ἀκαιρίαν ὑποπτεύων, (ἤδη γὰρ ὄψῃ ἦν,) καὶ **15** δεδιῶς περὶ τοῖς στρατιώταις μὴ τι τοῖς βαρβάροις κακορρηθῆι περὶ αὐτοὺς, ἄλλως τε καὶ δι' ὀργῆς αὐτοὺς ποιούμενος ὃ, τι μῆτε βασιλέως προσεταχότος, μῆτ' αὐτοῦ τῆς Ῥωμαίων συμπάσης στρατηγούντος στρατιᾶς, ἀτάκτως καὶ συνθήματος χωρὶς τοῖς βαρβάροις συμπλέκονται λειπόμενοι ὀπίσω, τὴν μὲν **20** σημαίαν καὶ τὸ τάγμα τὸ ὑπ' αὐτὸν ἐνὶ τῶν ὑποστρατηγούτων αὐτῷ παραδοὺς, εἰς τὸ στρατόπεδον ἐκέλευε χωρεῖν· αὐτὸς δὲ ὀλίγους λογάδας παραλαβὼν, ἐχώρει πρὸς τοὺς μαχομένους ταῖς βαρβάροις, ἅμα μὲν τῆς μάχης ἀποστήσων καὶ ἄξων μεθ' ἑαυτοῦ πρὸς τὴν στρατιάν, ἅμα δὲ καὶ δίκην ἐπι- **25**

eos provocaverimus, illi vero se impares iudicantes, in illis locorum claustris haerere perrexerint. Huic consilio imperator statim assensit, ceterique ut optimum amplexi sunt; sublatisque signis, cum tubae clangore in castra triumphum canentes redierunt. Orchanes cum corpore exercitus in collibus subsistens, partem aliquam dimisit, quae Romanos usque ad castra insectaretur. Ex Romanis autem qui aetate vigeabant maxime, non de nobilioribus modo, sed gregariis etiam, Persas sequi conspicientes, ut iuvenes et impotentes animi, ordinibus desertis, retro ex itinere cum iis concurrebant. At magnus domesticus ob tempus incommodum (serum enim diei erat) formidans, ne quid milites a barbaris acciperent mali: iratus insuper, quod neque imperatoris, neque sua, qui totum Romanum exercitum duceret, auctoritate, confuse et incomposite cum barbaris retro subsistentibus dimicaret, vexillum et agmen suum uni sub se ducum tradens, in castra ut pergeret mandavit; ipse cum paucis delectis ad eos, qui cum barbaris pugnabant, properavit; et ut coepto revocatos secum ad reliquum exercitum reduceret: et ut poenam ordinum desertioribus debitam imponeret. Eadem cogitatio imperatoris fuit, qui suas co-

θήσων τὴν προσήκουσαν τοῖς ἀτάκτοις. τοῖς ἴσοις δὲ λογί- A. C. 1399
 σμοῖς χρησάμενος καὶ βασιλεὺς, τὸ ἴδιον τάγμα καὶ αὐτὸς καὶ
 τὴν σημαίαν τὴν βασιλικὴν Ἀσάνη Μανουὴλ τῷ Ἀνδρονίκου
 υἱῷ ἔξαδέλφῳ ὄντι αὐτοῦ παραδοὺς καὶ χωρεῖν πρὸς τὸ στρα-
 5τόπεδον κελύσας, λογάδας καὶ αὐτὸς παραλαβῶν τινὰς, ἐβιά- D
 διζεν ὀπίσω. οὕτω δὲ συμβάν, γενόμενοι ἀλλήλοισι ἐν ταυτῷ
 καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ὑποστροφῆς πυθόμενοι εἶναι τὴν αὐτὴν,
 ἐπεὶ ἐδόκουν καιρίως πεποιῆσθαι, ἄχρι τῶν μαχομένων ἤλθον
 καὶ τῆς συμβολῆς μὲν ἀπέστησαν ἐκείνους, αὐτοὶ δὲ καὶ ἀκον-
 10ιοτες τοῖς βαρβάροις συνεπλέκοντο. οἱ γὰρ βάρβαροι τὴν μὲν
 στρατιάν ὄρωντες ἤδη οὐκ ὀλίγον αὐτῶν ἀφεστηκυῖαν, τοὺς
 ὑπολειπομένους δὲ ὀλίγους, καὶ νομίσαντες καιρὸν εἶναι αὐ-
 τοῖς ἐπιθεμένους διαφθεῖραι, λογάδες καὶ ἔξ αὐτῶν καὶ πολ-
 λάκις τόσοι ἐπιθέμενοι, ἐν χρεῷ κατέστησαν αὐτοὺς κινδύνου.
 15δομοστικός τε γὰρ ὁ μέγας, τοῦ ἵππου αὐτῷ ἐν ταῖς ἐκδρο-
 μαῖς καὶ ἀναστροφαῖς πεσόντος, μικροῦ ἐδέθησεν ἀποθανεῖν, εἰ
 μὴ βασιλέως καὶ τῶν ἄλλων περιστάντων, ἐφ' ἕτερον ἀηγέχθη.
 καὶ τὸν βασιλέως ἵππον ἔτρωσαν μὲν τραύμασι καιρίοις, ἐπέ- P. 217
 σησε δὲ ὅσον ἀπαλλάξαι τῶν βαρβάρων. ἐτρώθη δὲ καὶ ὁ βα-
 20σιλεὺς βέλει τὸν μηρὸν, ἄγαν εὐψύχως μαχόμενος τοῖς βαρ-
 βάροις, καὶ διῆλθε τὸ βέλος ἀμφοτέρας τὰς ἐπιφανείας. κίν-
 δυνον δὲ τὸ τραῦμα οὐδένα ὑπενοεῖ, ἀλλὰ μετὰ δεκάτην τῆς
 πληγῆς ἡμέραν αὐθις ὑγιῆς ἦν, ὡς ἂν εἰ μὴδὲ τὴν ἀρχὴν
 ἐτρώθη. πλὴν εὐψύχως καὶ γενναίως ἀγωνισάμενοι καὶ βαρ-
 25βάρους ὀλίγους μὲν, τῶν ἐπιφανῶν δὲ ἀνελόντες καὶ διαλυ- V. 175

hortes et signum imperiale Manuēli Asani, Andronici filio cognato suo, committens, et in castra abducere iubens, ipse similiter cum selectis aliquot retro concessit. Ita contigit, ut alter in alterum incideret, et eandem sibi retro redeundi causam fuisse intellerent, factumque probarent; ad pugnantes accederent, eosque abstrahentes, ipsi, quamvis nolentes, cum barbaris proeliarentur. Nam barbari, cum exercitum Romanum iam non modico ab ipsis intervallo distantem cernerent et relictos esse paucos: censerentque maturum esse, eos invadere et mactare, eorum quoque aliquot selecti et numero longe plures, in summum illos discrimen adduxerunt. Magnus quippe domesticus, equo in tot cursibus et recursibus praecipitante, ferre vixisset, nisi ab imperatore aliisque proximis in alium equum continuo sublatus fuisset. Et imperatoris quidem iumentum licet letali confossum vulnere, ita tamen cecidit, ut rex a barbaris se eriperet. Accepit etiam luculentam plagam fortissime cum iis dimicans imperator, adacto per femur telo, verum sine periculo; post declinatum namque diem consenuit femur, ut si nunquam vulneratum fuisset.

A. C. 1329 θέντες ἀπ' ἀλλήλων, οἱ μὲν ἀπελείποντο ὀπίσω, ὡσπερ πυρὸς Β τῆς Ῥωμαίων ἀπεχόμενοι στρατιᾶς, καὶ μὴδ' ἐγγὺς ὑπομέ-
 νοντες γενέσθαι. βασιλεὺς δὲ καὶ οἱ ἀμφ' αὐτὸν, ἐνοχλοῦντος
 μηδενός, πρὸς τὸ στρατεύμα γενόμενοι, τὴν ἐπὶ τὸ στρατόπε-
 δον ἐχώρουν. Σεβαστόπουλος δὲ τις τῶν ὑποτεταγμένων βα-5
 σιλεῖ, τὸ γένος μὲν Μυσός, τριακοσίων δὲ ἄρχων στρατιωτῶν
 οὐ πᾶν ὀπλισμένων, οὐδὲ ἵπποις χρωμένων ἀγαθός, ἀλλὰ
 τὴν ἐσχάτην χώραν ἐπεχόντων ἐν τῇ στρατιᾷ, τοὺς τε ἰδίους
 ὅσοι ἦσαν παραλαβὼν καὶ πεζοὺς προσεταιρισάμενός τινάς,
 τὴν ἄλλην στρατιάν ἀπολιπὼν, δρόμῳ κατὰ Περσῶν ἐχώρει,¹⁰
 συνιδόντες δὲ οἱ Πέρσαι, ὡς ἐπὶ κακῷ τῷ σφετέρῳ τὴν ἐφο-
 δον ποιοῦνται ταυτηνὴ καὶ ἀποστῆσαι τῆς στρατιᾶς βουλόμενοι
 ἐπιπολὺ, τὴν ἤϊτάν τε προσεποιούντο καὶ φεγγεῖν ἐδόκουν.
 Coὶ δ' ἐφείποντο ἀνοήτως. εἰτ' αἰφνίδιον οἱ βάρβαροι συστρα-
 φέντες, βοῆ τε ἐχρῶντο καὶ ἀλαλαγμῶς καὶ τοῖς Ῥωμαίοις¹⁵
 ἐπεφέρνητο ὀξέως· οἱ δὲ μὴ ἐνεγκόντες τῶν βαρβάρων τὴν ὄρ-
 μὴν, ἐτράποντό τε καὶ κατέστησαν εἰς φυγὴν. καὶ εἴκοσι μὲν
 ἀπέθανον ἐκ τῶν ἵππέων, πέντε δὲ καὶ ἑτεροὶ τοσοῦτοι πε-
 ζοί· οἱ δ' ἄλλοι διεσώθησαν, ἐκ τῆς στρατιᾶς πολλῶν ὀξέως
 ἐπιβοηθησάντων. βασιλεὺς δ' ἐπεὶ ἐστρατοπεδεύσατο πάλιν²⁰
 κατὰ τὸν Πελεκάνον, εἰς Βυζάντιον εὐθὺς τοὺς μηνύσοντας
 ἔπεμπε πρωτοστράτορι τὰ γεγενημένα, ἐκέλευέ τε ναῦς ἔχειν
 παρεσκευασμένας πρὸς τὸν πόρον, ὡς τῆς στρατιᾶς μετὰ μίαν
 D ἡμέραν ἢ δευτέραν περαιωθησομένης. δείσας δὲ μὴ, ὕπερ.

Iam vero cum viriliter generoseque decertassent, et paucos quidem barbaros, illustres tamen occidissent, discesserunt. Persae autem Romanis amplius non magis quam igni appropinquare eosque tangere ausi sunt. Rex cum suis, nullo obturbante, ad exercitum reversus castra petiit; at quidam Sebastopulus imperatori parens, genere Moesus, trecentorum militum non valde armatorum, neque bonos equos habentium praefectus et in extremo agmine militantium, omnibus suis assumptis et peditibus aliquot in auxilium ascitis, reliquo exercitu deserto, cursim in Persas tendebat. Illi hanc incitationem ad suam perniciem pertinere rati et longius eos ab exercitu volentes abstrahere, perinde ut victi fugam simulabant. Sebastopulus temere et inconsulto insequitur. Tum barbari de improvise converti, laetos clamores tollere et in Romanos violenter irruere. Qui impressionem non sustinentes in fugam se effuderunt. Trucidati equites quinque supra viginti, pedites totidem: ceteros subitum, nec exiguum ab exercitu missum subsidium conservavit. Imperator rursus in Pelecano castrametatus, confestim Byzantium protostratori acta nuntiatum misit: cum mandatis, uti naves ad transducendum post unum alterumve diem exercitum paratae essent. Et cum vereretur, ne (quod accidit) alia quam pro vero de vulnere suo fama divulgaretur, de eo quoque pro-

θένετο, περὶ τοῦ τραύματος αὐτοῦ ἑτέρως ἢ ὡς ἔχει φημι—A. C. 1329
 σθῆ, ἐδήλου καὶ περὶ αὐτοῦ, ὡς τραυθεῖη μὲν τὸν μηρὸν, οὐ-
 δεμίαν δὲ τὸ τραῦμα ἔχειν ὑποψίαν, οὐδὲ διὰ τοῦτο τὴν ἐπά-
 νοδον ποιῆσθαι, ἀλλ' οὕτω δόξαν λυσιτελεῖν καὶ πρὶν τραυθῆ-
 59ναι. ὁ μέγας δὲ δομέστικος, ἐπεὶ τὰ περὶ τὴν στρατοπεδείαν
 κατεστήσατο καλῶς, ὅσους ἔδοξεν αὐτῷ τῆς στρατιᾶς παραλα-
 βῶν, κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ στρατοπέδου, ἐπεὶ ἐπεφύκει κα-
 λῶς καθάπερ ἰσθμὸς οὐσα στενὴ, τοῦ ἔνδοθεν ἐπιπολι πλα-
 τυνομένου, ἠύλλισατο τὴν νύκτα φυλακῆς ἕνεκεν τῆς στρατιᾶς.
 10 ἦ. Ὁρχάνης δὲ, ἐπεὶ ἐπελάβετο ἡ νύξ, τοὺς ὑπ' αὐτὸν P. 218
 σατράπας πάντας συναγαγὼν, „τὴν μὲν ἐμπειρίαν” εἶπε „καὶ B
 τὴν τόλμαν τῶν Ῥωμαίων τὴν κατὰ τὴς μάχας οὐδένα σῆ-
 μερον ὑμῶν οἶομαι ἡγνοηκέναι. δοκῶ δὲ μοι καὶ αὐτοὺς ἂν
 ἐμοὶ συνομολογήσαι, ὡς οὐτ' ἐφ' ἡμῶν, οὐτ' ἐπὶ τῶν ἡμετέ-
 15ρων προγόνων ἕτεροί τινες Ῥωμαίων οὕτως εὐκλεῶς ἄγαν ἡγω-
 νίσαντο καὶ μετὰ πάσης ἐμπειρίας. διὰ πάσης γὰρ ἡμέρας
 ἡμῶν ἢ ἀπάτη ἢ ἐκπλήξει ἢ ὄρμη καὶ θρασύτητι παραβόλῳ
 ἢ ἐνὶ γέ τῳ τρόπῳ εἰς ἀταξίαν αὐτοὺς πειρωμένων ἐμβαλεῖν,
 οἱ δ' οὐδὲν μᾶλλον ἐκινήθησαν τοῦ προσήκοντος φρονήματος
 20αὐτοῖς, ἀλλ' ἐμπειρίᾳ μὲν ἐφύλαξαν τὴν τάξιν, ἀνδρεία δὲ καὶ V. 176
 εὐψυχία κρείττους ἕει φαινόμενοι ἡμῶν, ἀπέκτειναν μὲν πολ-
 λούς ἡμῶν, ἐκείνων δὲ ἀπέθανον οὐδὲ ὀλίγοι. καὶ τὸ δὴ θαυ-
 μαστότερον, ὅτι καὶ μετὰ τὴν ἀνάξουξιν τῆς στρατιᾶς ὀλίγων
 τινῶν ὀπίσω ὑπολιπομένων, πολλαπλασίους ἐκ τῶν ἡμετέρων

tostratorem certiore esse voluit: vulneratum se quidem in femore,
 at non periculose, neque idcirco se redire: sed quod etiam ante vul-
 nus ita e re fore statuisset. Magnus vero domesticus, commode castris
 constitutis, sumptis quot voluit militibus, in eorum aditu natura
 pulcre angusto et isthmo simili, lato admodum interiore spatio, per
 noctem excubias egit.

8. Orchanes, postquam contenebravit, coactis satrapis suis, talia
 verba diseruit: Quam sint belli scientes manuque prompti Romani,
 neminem vestrum hodie nescire opinor, novique pro certo, et vos
 mihi assensuros, neque nostris, neque maiorum nostrorum seculis
 Romanos alios cum tanta nominis sui gloria tamque singulari peritia
 decertasse. Cum enim per totum diem aut fallacia aut terrore aut
 impetu audaci ac repentino aut alio denique modo ordines eorum
 disturbare conaremur, ipsi nec tantillum a propria sibi altitudine
 animi deflexerunt: sed qua valent disciplina, stationes servarunt: for-
 titudine autem animique praestantia semper nobis meliores, complures
 nostrum orco demiserunt, ne paucis quidem de eorum numero desidera-
 tis. Quodque mirabilius est, etiam in castra se recipiente exercitu,
 cum haud ita multi rediissent eosque de nobis multo plures inavasis-

- A. C. 1329 ἐπιθήμενοι αὐτοῖς, οὐ μόνον οὐ περιεγένοντο αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν οἰκείων ἀπέβαλον τοὺς ἀνδρῖα μάλιστα προέχοντας καὶ τόλμη. καὶ μετ' αὐτοὺς πάλιν ἐτέρων καίτοι γε ἀνοήτως προσβαλόντων καὶ φαύλως ἀγωνισαμένων τὸ δοκεῖν, ὡς ἐμὲ οἰηθῆναι πάντας αὐτοὺς διαφθερεῖν ἡμῶς, ὅμως πλὴν ὀλίγων ὧν Διτῶν πεσόντων, οἱ ἄλλοι πάντες παρὰ δόξαν διεσώθησαν. ὧν μοι καὶ δοκεῖ τὸν στρατηγὸν ὁ βασιλεὺς τῆς ἀταξίας ἕνεκα εἰς τὴν σωτηρίαν ζημιώσῃν. ἐκ τοίνυν τούτων πάντων εἰκὸς τὸν βασιλέα οἰεσθαι εἰς τὴν ὑστεραίαν μᾶλλον ἢ πρότερον θαρσύνοντα ἡμῖν ἐπιστρατεύσειν, ἡμᾶς δὲ μὴ δυναμένους πρὸς 10 τὴν μάχην ἀντισχεῖν, φεύγειν ἀνάγκη ἤττηθέντας αἰσχυρῶς καὶ ἀγεννῶς. εἰ δὲ παρὸν ἀκινδύνως σώζεσθαι καὶ προσέτι καὶ τὴν ἐκ τῆς ἤττης ἀδοξίαν διαφυγεῖν, (οὐδεὶς γὰρ ἂν ἡμῖν μέμνηται τῶν νοῦν ἔχόντων τὸν προὔπτον παραιτησαμένοις κίνδυνον,) ἔπειθ' ὑπὸ φιλονεικίας εἰς τοὺς ἑσάτους ἑαυτοῦς 15 καταστήσομεν κινδύνους, οὐκ ἄρα δόξομεν ἀνοηταίνειν καὶ
- P. 219 ἐπιβουλεύειν ἑαυτοῖς; διὸ δὴ μοι καὶ δοκεῖ, τοῦτι μὲν τὸ στρατόπεδον καταλιπεῖν, ἐτέρας δὲ πολλὰς ἀναχωρήσεις ὀχυρωτάτας καὶ δυσπροσόδους ἔχοντας τοῦ τόπου, εἰς τινα αὐτῶν ἐλθεῖν κάκει τὸ ἀποβησόμενον περιμένειν. βέλτιον γὰρ μετὰ 20 ἀδείας ἀναχωρεῖν, ἢ φεύγειν, τῶν Ῥωμαίων διωκόντων." Τοιαῦτα μὲν Ὁρχάνης μετὰ τῶν ἐν τέλει ἐβουλεύετο Περσῶν, καὶ ἐδόκει ἄριστα εἶναι καὶ λυσιτελοῦντα ἑαυτοῖς καὶ ἐπεψηφίζοντο πάντες. Κολαούζης δὲ Σαλιγγαρεὶ καὶ Καταγιγιάλος

sent, tantum abest, ut eos vicerint, etiam de suis virtute et alacritate longe praecipuos amiserunt. Post eos cum alii, tametsi imprudenter, in nos incurrissent, infausteque, ut apparebat, pugnassent, ut crediderim omnes ad unum manibus nostris interfectum iri, tamen demptis non ita multis, ceteri omnes praeter opinionem evaserunt: quorum etiam duces imperatores, propter ordinem non servatum, salutariter multaturus videtur. Ex his verisimile fit, illum maioribus quam antea spiritibus luce crastina nos aggressurum; nos autem utpote ad resistendum imbecilles et victos, illiberali ac turpi fuga salutem volentes nolentesque petituros. Quod si cum vitato discrimine salvus esse et ignominia, quae victos sequitur, carere liceat, (nemo siquidem prudentium reprehendet, si praevium periculum a nobis detestemur,) ex aemulatione extrema pericula nobismet creaverimus, an non desipere et ipsi capitibus nostris pestem struere censebimur? Quamobrem hinc discedendum, et quoniam regio alios complures munitissimosque et impervios recessus habet, aliquem occupandum et illic eventum expectandum iudico. Impune enim et cum securitate recedere, quam persequentibus Romanis fugere, praestat utique. Haec Orchanes ad Persas proceres; quae ut recta valde et utilia omnium suffragiis con-

Πατατούρης, ἔξωροι μὲν ἤδη τὰς ἡλικίας ὄντες καὶ Ἀτουμά- A. C. 1329
 νη τῷ Ὀρχάνη πατρὶ ἡλικιωῖται, πολλῶν δὲ ἔμπειροι πολέμων
 καὶ κινδύνων, οἷα ἔφασαν αὐτοῖς ἀρέσκειν τὰ βεβουλευμένα, B
 οὐδὲ, ἔξόν ἀκινδύνως ἀποπειραῖσθαι Ῥωμαίων, ἔτι ὑπὸ κα-
 5κοβουλίας ἀναιμωτὶ τὴν νίκην αὐτοῖς παραδιδύναι. τὸ γὰρ τὸ
 στρατόπεδον ἐκλιπεῖν οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ ἠτῆσθαι προρα-
 νῶς. τὸ μὲν οὖν μὴ ἀντισητῆσαι δύνασθαι πρὸς βασιλέα, οὐδ'
 αὐτοὶ ἀρνηθεῖμεν, εἶπον, ἂν, καὶ πάντα μᾶλλον διανοητέον
 ἢ κατὰ στόμα προσυπαντᾶν Ῥωμαίοις. τὸ δὲ φεύγειν, ἀνάγκης
 10μὴ παρούσης, μὴδ' ἐπὶ μικρὸν λυσιτελεῖν. ἀλλ' ὅσα μὲν πε-
 ριττὰ καὶ τὴν ἄλλην τῶν στρατιωτῶν ἀποσκευὴν ἐν ἀσφα-
 λείᾳ καθιστᾶν ὅποι ἂν δοκῇ, αὐτὸν δὲ εὐσταλῆ καὶ κούφην
 ἔχοντα τὴν στρατιάν, ἐπὶ τῶν αὐτῶν τόπων μένειν. ἐμφανῆ
 μέντοι μηδαμῶς ποιεῖν τὴν στρατιάν, ἀλλ' ἐν νύκταις καὶ ταῖς C
 15κοιλίαισι κατακρύπτειν, ἐπιεικῶς πρὸς τοῦτο ἔχοντος τοῦ τόπου
 εὐφρυνῶς. ὥσπερ δὲ τινὰς σκοποὺς ἑκατὸν ἀπολεξόμενον στρα-
 τιώτας, ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἐστάναι τόπων κελεύειν, οὗ αὐτὸς πα-
 ρετύπτετο τῇ προτετραίᾳ, καὶ εἰ μὲν βασιλεὺς ἐν τῷ στρατο-
 πέδῳ ἴσυχάζοι, καὶ αὐτοὺς ἐνταῦθα κρύπτεσθαι ἄχρῃς ἂν
 20ἦμιν ἐμφανὲς καταστῆ πρὸς ὅ,τι τράπηται κἄκεῖνος. ἐὰν δὲ
 ἦμιν ἐπίη, πρῶτον μὲν οὐ δυνατὸν αὐτοὺς κατὰ πρόσωπον
 εἰλεῖν, τὰς δυσχωρίας παραιτουμένους καὶ τὰς ὀχυρότητας
 τὰς ἐκ τῶν τόπων. ἐμπειρίας γὰρ ἴδιον στρατηγικῆς οὐ μόνον D
 τὴν στρατιάν διατάττειν κοσμίως, ἀλλὰ καὶ καιρῶν στο- V. 177

firmabantur. Ceterum Colauzes Salingaris et Cataegialis Pachatures
 actate confecti et Osmani patri Orchanis coeui, multis expeditionibus
 periculisque bellicis exerciti, non sibi probari aiebant hanc senten-
 tiam: neque cum adhuc Romanos tentare cum securitate liceat, per-
 verso consilio incruentam illis victoriam concedendam: castra namque
 relinquere, nihil videri aliud, quam aperte victos ac superatos esse.
 Imperatori ab ipsis resisti non posse, ne se quidem negare; et omnia
 excogitanda potius, quam ut Romanis sermonem dent. Fugam vero,
 cum fugiendi necessitas nulla sit, ne paulum quidem profuturam.
 Sed quaecumque supervacanea et militum suppellectilem in tuto collo-
 caret, ubi placeret, ipse cum exercitu leviter instructo et expedito
 eodem in loco persisteret, sic, ut se nequaquam ostenderet: verum in
 saltibus et vallibus occultaret, loci ingenio ad id mire apposito. Prae-
 terea milites centum deligeret, qui, ubi ipse pridie constitisset, pro
 speculatoribus starent. Si imperator castris suis se contineret, ipsi
 quoque tamdiu ibi laterent, donec constaret, quo ille se verteret.
 Si in ipsos latitantes moveret, primum quidem directo itinere venire
 non posse, difficultate et impedimentis locorum naturalibus prohibitum:
 esseque peritiae imperatoriae, non modo exercitum bene disponere;

- A. C. 1329 *χάζεσθαι καὶ τόπων, ἐξ ὧν πλείστα τοὺς τε πολεμίους δυνήσονται βλάψαι καὶ τοὺς φίλους ὠφελῆσαι. εἰ δ' ἄρα τοσοῦτον ἐκστήσονται τῶν ὀρθῶς ἐχόντων λογισμῶν, ὥσθ' ἑαυτοὺς θρασείως οὕτω καὶ παραβύλως ἐπὶ τὰ κρημνὰ τῶν ὄρων καὶ τὰς χαράδρας εἰσώθειν, τοῦτ' ἂν μάλιστα βουλοίμεθα ἡμεῖς⁵ καὶ εὐχῆς ἂν ἔργον ἰδεῖν γεγενημένον εἴη. τὴν νίκην γὰρ ἡμῖν παραδώσουσιν ἀπονητὶ διαφθαρέντες. τοῦτο μὲν οὖν τοιοῦτον ὃν οὐδὲ αὐτοὺς οἰόμεθα ἀγνοῆσαι, πείραν ὡς ὀρώμεν πολεμίων ἔργων ἔχοντας. λείπεται δὲ περιελθόντας τὴν ἄκραν τῶν ὄρων, ἐκ θατέρου μέρους προσβαλεῖν ἡμῖν, πεδινῷ τε ὄντοσι¹⁰*
- P. 220 *καὶ ῥαδίαν παρέχοντος τὴν ἐπιχείρησιν αὐτοῖς. στοχαζέσθαι δὲ ἔξεστι παντὶ τῷ βουλομένῳ, ὡς ἄχρῖς ἂν αὐτοῖς ἡ ὁδὸς διανυσθῆ, δυνατὸν ἡμῖν ἔξω τε κινδύνων καὶ φόβου πατρός ἑαυτοὺς καθιστᾶν πρὸς τὰ καρτερώτατα ἀναχωρήσαντας, καὶ προσέτι προσέεται τὸ μὴ διὰ τὴν ἐκείνων ὀρθῶδιαν φεύγειν¹⁵ δοκεῖν, ἐν ᾧ μάλιστα ἔστι τὸ αἰσχρὸν, ἀλλ' ἐμπειρία στρατηγῶν χρωμένους, τὴν ἀσφάλειαν τοῖς οἰκείοις ἐκπορίζειν. οὗς μέντοι ἔφημεν ὥσπερ σκοποὺς ἐστάναι ἑκατὸν, τὸν βασιλέα περιμείναντας ἄχρῖς ἂν ἐγγὺς γένηται αὐτῶν, τότε ἤδη καὶ αὐτοὺς ἀσφαλῶς ἀποχωρεῖν, οὐδενὸς ἂν ἐπιθησομένου διὰ τοῦτο*
- B *εὐστατεῖς εἶναι καὶ κούφους καὶ ἵπποις χρῆσθαι ἀγαθοῖς. Τοιαῦτα τῶν βαρβάρων βουλευσαμένων, Ὁρχάνης τε ἐπέειπετο καὶ οἱ ἄλλοι, καὶ ἐδέδοκτο μένειν ὡς ἐς τὴν ὑστεραίαν τὰ βεβουλευμένα ἐκτελέσοντας. εἰς δὲ τὸ Ῥωμαίων στρατόπεδον*

verum etiam tempora et loca conicere, unde hostibus plurimum noceat et amicis plurimum prosit. Si a recta ratione adeo discesserint, ut tam confidenter ac temere in praeruptos montes et profundissima vallium semet intrudent, hoc et ipsos vehementer velle, nec posse quidquam optatius evenire; victoriam enim nullo labore interemptos quasi in manum tradituros. Haec ita se habere, ne illos ipsos quidem Romanos, usu belli doctos, videri ignorare. Relinqui igitur, ut ubi montium crepidines seu extrema circuierint, ex altera parte, qua planities est et ad aggradiendum commoditas, invadant. Coniectare autem cuivis licere, si volet, donec illi circuierint, posse se ad munitissima loca interim secedentes, omni vacare timore atque periculo. Accedere huc etiam, quod non illorum timore percussi fugere, in quo summa insit turpitudine, sed peritia ducis usi, securitatem suis quaerere videbuntur. Quos vero centum tanquam in specula stare debere dixerint, imperatorem dum accederet observantes, tum quoque ipsos secure secessuros, quos ut levi armatura praeditos et in equis expeditis nemo sit aggressurus. Hac oratione Orhani ceterisque manendi voluntas iniecta est, decreveruntque die sequenti consulta praestare. Interea Romanorum castra rumor pervasit, imperatorem ex letali

διήει φήμη, ὡς βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ τραύματος πονήρως ἔχει, A.C. 1329
 καιρῶς πληγείς. ὅσοι δὲ ἦσαν ἔτι καὶ τῷ πρεσβυτέρῳ βασι-
 λεῖ προσκείμενοι τὰς γνώμας, διεφήμισαν ὡς τεθνηξόμενον
 ὅσον οὐδέπω βασιλέα· εἶτε δὲ καὶ ἀληθῶς οὕτως ἔχειν οἰηθέν-
 5τες, εἶτε καὶ πρὸς ἔχθραν τὰ τοιαῦτα διεθρύλλησαν, ἐν ἀδήλω
 κατελείφθη, τοῦ βασιλέως ὕστερον διὰ τὸ μὴ δοκεῖν τῆς εἰς
 τὸν πάππον ἕνεκα εὐνοίας ἀμύνεσθαι αὐτοὺς ἀβασάνιστον C
 καταλιπόντος τὸ τοιοῦτον. τῶς οὖν διεθρυσλήθη παρ' αὐτῶν,
 καὶ τοῖς ἐκ Βυζαντίου στρατιώταις συνεβούλευον, τοῦ στρατο-
 10πέδου πρὸς τὰς παρακειμένας τῆς Βιθυνίας ἀναχωρεῖν πόλεις,
 ὡς εἴ τι συμβαίῃ περὶ βασιλέα πάντων αὐτῶν ὑπὸ Περσῶν δια-
 φθορησομένων. ἔτιοι δὲ αὐτῶν καὶ πρὸς τὸν μέγαν δομέστικον
 ἐλθόντες, οἷα δὴ εὖναι, συνεβούλευον ἀπαγαγεῖν τὴν στρατιάν
 πρὸς τὰς πλησίον πόλεις ὡς ἤδη τεταραγμένην ὑπὸ τῆς φήμης
 15καὶ ὅσον οὐπω καὶ ἀταξία χρησομένην. ὁ δὲ ἀνένεσέ τε πρὸς
 τὸν λόγον καὶ μὴ λυσιτελοῦντα ἔφρασκε βουλευέσθαι αὐτοὺς·
 ὡς δὲ οὐκ ἔπειθον πολλὰ δέόμενοι, καὶ βασιλεῖ κοινοῦσθαι D
 τὴν γνώμην ἐπέτιθεντο, ὡς ὅ, τι ἂν αὐτῷ δοκοίῃπραχθησομέ-
 νου. τοῦτο μὲν δὴ ἔπειθον οἰόμενον καὶ αὐτὸν ἀναγκαῖον τὰ
 20ογιζόμενα γινώρισαι βασιλεῖ. καὶ δὴ πρὸς βασιλέα ἀπελθὼν,
 ἀπήγγειλεν ὅσα οἱ ἐν τέλει εἶπον περὶ τοῦ λυσιτελεῖν δοκούν-
 τος. βασιλεὺς δὲ ἀσυμφωρότατόν τε ἤγειτό καὶ ἀδυσχέραινε
 οὐ μετρίως, ἐκέλευε τε ὅτι τάχιστα πρὸς τοῦ στρατοπέδου τὴν
 εἰσβολὴν ἐλθόντα, κατέχειν τὴν στρατιάν καὶ μηδαιμῶς ἀτα-
 25κτεῖν εἶαν, ὡς ἄνευ πολεμίων αὐτοὺς ἐφ' ἑαυτοὺς διαφθορη-
 19. οἰόμενοι legebatur.

vulnere laborare. Quicunque autem adhuc seniori favebant, iam-
 iam animam exhalaturum dictitabant. Utrum quia sic esse putarent,
 an ex odio famam istam spargerent, in ambiguo mansit: nam impera-
 tor postmodum, ne quod avo bene vellent, eos punivisse existimaretur,
 rem indiscussam reliquit. Dum haec per ora volverentur, etiam
 Byzantinos milites impulerunt, uti e castris in urbes Bithyniae vicinas
 se conferrent: alioqui, si quid humanitus imperatori accidisset, omnes
 a Persis trucidandi. Quidam insuper amici ad magnum domesticum
 adeuntes hortabantur, militem in oppida propinqua deduceret, tan-
 quam malis nuntiis conterritum, et illico tumultuaturum. Domesticum
 eos repellente, multis precibus rogare institerunt, uti sententiam
 eorum cum imperatore communicaret, fieretque quod illi placuisset.
 Hoc obtinuerunt, quando et ille imperatorem quid ageretur, omnino
 monendum sentiebat. Protinus vadit, ut ei nuntiet, quid optimates
 e re publica futurum arbitrentur. Imperator id ipsum fore damnosissimum
 aducere, nec leviter stomachari ac praecipere, quam primum se
 ad portam castrorum obiiiceret, milites cohiberet ac nequam tumul-

- A. C. 1329 *σομένους. τούτο μὲν οὖν ἢ προστέτακτο ἐποίει κατὰ τάχος. ἐλθῶν δὲ παρὰ τὴν εἰσβολὴν, τὴν στρατιὰν εὗρε πᾶσαν ἤδη ὠρμημένην πρὸς τὰς πόλεις φεύγειν. οἱ γὰρ ἐκ Βυζαντίου μηδὲ τὴν ἐκ βασιλέως ἐπάνοδον περιμεινάντες αὐτοῦ, ἀλλὰ νομί-*
- P. 221 *σαντες τεθνηκέναι βασιλέα, σκηρὰς τε καὶ ἄλλα ὄσα ἐπεφέρου-5*
το ἀράμενοι, ἐχώρουν πρὸς τὰς εἰρημένας πόλεις. δρῶντες δὲ
- V. 178 *καὶ οἱ λοιποὶ, οὐκέτι μένειν οὐδὲ αὐτοὶ ἐδύναντο ἐπὶ τοῦ*
στρατοπέδου, ἀλλὰ κεκίνητο ἤδη πᾶσα πρὸς φυγὴν ἡ στρατιὰ. ὁ μέγας δὲ δομῆστικός ἐν δεινῷ μὲν τὰ γινόμενα ἐποίητο καὶ ὠρμητο τοὺς πρώτους τῆς φυγῆς ἀρξάμενους ἀναστρέφειν. ὡς 10
δὲ οὐδὲν τῶν προσηκόντων ἰσχυρὸν πράττειν, (πᾶσα γὰρ ἤδη κεκίνητο ἡ στρατιὰ,) τῶν ἄλλων ἀμελήσας, διὰ σπουδῆς ἐποι-
εῖτο πάσης καὶ φροντίδος τὴν βασιλέως σπηριάν, καὶ ἢ τά-
- B *χιστα εἶχε, πρὸς τὴν βασιλέως σκηρὴν ἐλθὼν, τοῦτον μὲν οὐχ*
εὗρεν. ἡ γὰρ θεραπεία ἡ περὶ αὐτὸν τὴν μὲν στρατιὰν ἤδη πᾶ-15
σαν ὄρῶντες ὠρμημένην πρὸς φυγὴν καὶ τὸ στρατοπέδον ἔρη-
μον καταλειφθῆν, τὸν τε βασιλέα ἀδυνατός ἔχοντα διὰ τὸ
τραῦμα ἔκφυ χηθῆναι, δεισαντες περὶ αὐτῷ, ἄραντες ἐπὶ τά-
πητος, ἐν τῶν παρατυχόντων ἐνέβαλον λέμβῳ καὶ ἐκέλευον
τοῖς ναύταις εἰς Βυζάντιον ἐλαύνειν. ἀναστρέψας δὲ ἐχώρει 20
καὶ αὐτὸς εἰς Φιλοκρήνην. εἰς τέτταρα δὲ ἡ στρατιὰ διαιρε-
θεῖσα, τὸ μὲν αὐτῆς ἐχώρησεν εἰς Φιλοκρήνην, εἰς Νικητιά-
του δὲ τὸ λοιπὸν, εἰς Λακίβιζαν δὲ τὸ τρίτον, καὶ τὸ τέταρ-
τον εἰς τὸ Ῥιτζίου. Ὀρχάνης δὲ τῶν γινόμενων μηδὲν εἰδώς,

tuari omniaque confundi sineret: ne sine hostibus ipsi semet ipsos perderent. Ubi ad aditum castrorum venit, (venit autem, uti mandatum erat, festinus,) totum exercitum ad fugam in urbes incumbentem invenit. Nam Byzantini ne exspectato quidem eius reditu ad imperatorem, quem obiisse putabant, tabernaculis cum omni instrumento sublatis, ad urbes quas diximus iter capessebant. Quo conspecto, alii ne ipsi quidem manere poterant: sed cuncti iam fugam moliebantur. Magnus domesticus rei indignitatem iniquo passus animo, principes fugitores ad reditionem inducere nitebatur. Cum nihil obtineret, (totum quippe agmen iam seditione fervebat,) reliqua in postromis ponens, omni studio curaque ad salutem imperatoris se dat et quam celerrime potest, ad eius tabernaculum accurrens eum non reperit: quod ministri, dum exercitum ad fugam efferri, castra deserere, ipsum propter illatum vulnus equo insidere non posse cernerent, eius salutem metuentes, tapeti impositum ac lembo forte fortuna occurrenti creditum, Constantinopolin pervehendam curaverant. Reversus ipse quoque Philocrenen concessit. In quatuor autem agmina divisit militibus, unum Philocrenen, alterum Nicetiatum, tertium Diacibizam, quartum Rhitzium discessit. Orchanes horum omnium

ἄνωγας Παρζαλοῦν τὸν ἀδελφὸν μετὰ τινων Περσῶν ὀλίγων A.C. 1329
 ἐκέλευσεν ἐλθόντα κατασκέψασθαι τὴν βασιλείως στρατιάν. C
 ᾤετο γὰρ αὐτῶς οὐδὲ τὴν νύκτα καθυδρήσειν ἀμεριμένως,
 ἀλλ' ἐπιχειρήσειεν τι πρὸς κάκωσιν αὐτῶν. ὁ δ' ὑπὸ τὸ σκο-
 5τος ὡς ἐνῆν μάλιστα λαθῶν καὶ γενόμενος ἐγγὺς τοῦ στρατο-
 πέδου, ἐπει-ῆσθάνετο τὴν στρατιάν κεννημένην, ταχέως Ὁρ-
 χάζη τῷ ἀδελφῷ ἐδήλου. τῷ δ' ἐδόκει μὲν εὐδύς οὐκ ἐπ' ἀγα-
 10θῷ τῷ σφετέρῃ κίνησις τῆς στρατιᾶς καὶ διεσέσειστο τοὺς
 λογιμοὺς· μετὰ μικρὸν δὲ Παρζαλοῦς καὶ δευτέρον πέμψας
 15 ἠγγελλον, ἐδήλου τὴν Ῥωμαίων στρατιάν ἀτάκτως καὶ πεφυρ-
 μέτως ἀναστᾶσκαν ἐκ τοῦ στρατοπέδου, μὴ τὴν εἰς Βυζάντιον D
 τραπέσθαι, ἀλλὰ τὴν πρὸς τὰς εἰρημένας τῆς Βιθυνίας πόλεις.
 ὁ δ' ἐπεὶ ἐπύθτετο, ἐπεὶ καὶ περὶ ὄρθρον ἦν ἡ νύξ, ἄρας καὶ
 αὐτὸς πανστρατιᾷ, ἦλθεν εἰς Φιλοκρήνην περὶ ὥραν τῆς ἡμέ-
 20ρας μάλιστα δευτέραν. Ῥωμαῖοι δὲ οἱ εἰς αὐτὴν ἐλθόντες,
 ἐπεὶ συνῆβη τὸ κλειθρον τῆς πύλης ἀπολέσθαι, ἀναμιξῆ ἐστῶτες
 μετὰ τῶν σκευοφόρων, ὡς οἱ Πέρσαι ἤδη κατάδηλοι ἦσαν ἐπιόν-
 25τες, πρῶτα μὲν οὐκ ἠδυνήθησαν εἰς τάξιν καταστήναι καὶ ἀμύ-
 νασθαι τοὺς βαρβάρους, κωλύμενοι ὑπὸ τε τῶν ἀχθόφορων καὶ
 30 τοῦ ἄλλου οἰκετικῷ ἀναπεφυρμένου αὐτοῖς. ἐπεὶ δὲ τῶν κλει-
 θρων εὐρημένω, ἀνεψύχθησαν αἱ πύλαι, οἱ πλείους ἀθροοὶ ὄρ-
 μησαν ἐντὸς ἐλθεῖν. γενομένου δὲ ὠδισμού πολλοῦ κατὰ τὴν
 εἰσοδὸν καὶ συνθλιβομένων ὑπ' ἀλλήλων καὶ συμπατουμένων,
 ἀπέθανον μὲν τρεῖς κατὰ τὰς πύλας, τῶν ἄλλων εἰσελθόντων,
 25 ἕξω δὲ ὑπὸ τῶν βαρβάρων δύο μὲν ἀπέθανον καὶ τριάκοντα P. 222

ignarus, nihilo minus Parzalum fratrem cum Persis aliquot ire exer-
 citumque imperatoris speculari iussit: nam eos ne somnum quidem
 placatum ea nocte visuros, sed ad cladem ipsorum quippiam machi-
 naturos opinabatur. Ille tenebris quam maxime dabatur tectus, et
 castris vicinus, ubi milites turbare sensit, e vestigio nuntium ad
 fratrem mittit; quo ille nuntio percussus, motus hosce nihil suis ap-
 portare boni est auguratus. Paulo post per secundum nuntium eum
 docet, Romanos perturbate ac mixtim castris consurrexisse: nec By-
 zantium, sed versus supra dictas urbes aufugisse. Quo cognito, sub
 auroram ipse quoque motis castris, circa horam ab orto sole secun-
 dam Philorenem venit. Romani, qui eo se receperant, quoniam
 claves portae casu perditae fuerant, confuse cum calonibus et lixis
 vasa et onera portantibus stantes, cum iam Persae certo in ipsos
 graderentur, in ordinem redigi ad resistendum non poterant, a baiu-
 lis servitiisque aliis intermistis impediti. Ubi clavibus inventis por-
 tae patefactae sunt, plures confertim introrumpabant. Cumque se
 in ipso introitu vehementius contruderent ac mutuum comprimerent

A.C. 1329 ἔξ ὧν ἦσαν δύο τῶν ἐπιφανῶν, Μανουὴλ ὁ Ταρχανειώτης καὶ ὁ Καντακουζηνὸς Νικηφόρος, τοῦ μεγάλου δομestικoῦ καὶ ἀμφοτέρωθεν τυχάνοντες ἀναψυχοῦ. ἔάλωσαν δὲ καὶ ζῶντες πενήτηκοντα καὶ ἑκατὸν, ὧν οἱ πλείους ἐκ τῶν ἀπηρεσιούτων τοῖς στρατιωταῖς ἦσαν. Ἴπποι δὲ οἱ ἀφαιρεθέντες ἐγένοντο ὡς τετρακόσιοι. ἔπειτα οἱ ἄλλοι συστραφεῖντες, συνεπλάκησάν τε τοῖς βαρβάροις καὶ ἀπέκτειναν ἐξ αὐτῶν ὀλίγη θείοντας διακοσίω. Ὁρχάνης δὲ ὄρων ἤδη τοὺς Ῥωμαίους ἀμυνομένους, μὴ δυνάμενός τι δράσαι πλέον, ἀπήγαγέ τε τὴν στρατιάν τῆς Β Φιλοκρήνης καὶ ἐστρατοπέδευσεν ἐκεῖ. τοσοῦτοι μὲν ἀπέθανον κατὰ τὴν Φιλοκρήνην καὶ ἔάλωσαν ζῶντες. τῇ προεραίᾳ δὲ κατὰ τὰς μάχας οἱ σύμπαντες ἀπέθανον ἰππεῖς τε καὶ πεζοὶ ἑπτὰ καὶ τεσσαράκοντα, καὶ ὁ μέγας ἐταιρηκόχης Ἐξωτροχος κατὰ τὴν τελευταίαν συμπλοκὴν, ὃς καὶ ἐλέγετο οὐχ ὑπὸ βαρβάρον, ἀλλ' ὑπὸ Ῥωμαίου τινὸς πληγῆναι, εἴτε ἀγνοήσαν-15
 V. 179 τοῦ αὐτὸν, (ἤδη γὰρ ἐπελάβετο ἡ νύξ,) εἴτε καὶ κατὰ τινὰ διαφορὰν ἀμυνομένου, τοῦ σκότους συνεπικρούπιοντος τὴν κακουργίαν. ὑπωπευθῆ δὲ ὑπὸ Ῥωμαίου πληγῆναι, ὅτι ἀναχωρηκότες ἤδη οἱ Πέρσαι ἦσαν, ὅτε ἐκεῖνος τὴν κεφαλὴν εὐρέθη πεπληγμένος ξίφει, ἔριππος ἔτι ὧν, ἀφρονίᾳ δὲ κατεσχέθη,20
 C τοῦ ἑγκεφάλου ἀψαμένης τῆς πληγῆς, καὶ ἐτελεύτησε μετὰ μικρόν. ἡ μὲντοι κατὰ τὰς ἄλλας πόλεις διακεκδομένη στρατιὰ Ῥωμαίων τῆς αὐτῆς ἡμέρας ὥσπερ ἐκ συνδήματος εἰς

7. Scr. ὀλίγου θείοντας διακοσίους. 11. Interpres corrigit ὑστεραία. ED. P.

et conculcarent, tres obtriti, foris autem a barbaris duo et triginta ferro precepti sunt: e quibus duo illustres, Manuel Tarchanota et Nicephorus Cantacuzenus, ambo cognati magni domestici: capti item centum quinquaginta, maiorem partem servi militum. Equi ablati quadringenti. Reliqui facto globo cum barbaris conflixerunt et ex illis paulo minus ducentos occiderunt. Orchanes cernens Romanos iam se defendere, cum aliud non posset, copias a moenibus abducens in proximo castra fecit. Qui igitur illic partim occisi, partim capti sunt, numero tot fuerunt. Prædie in pugna equites ac pedites simul omnes septem supra quadraginta occubuerunt, et ad extremum magnus hetaeriarcha Exotrochus, quem non a barbaro, sed Romano aliquo ictum ferebatur; sive quod eum non agnosceret, (iam enim nox intervenerat,) sive quod ob dissidium nescio quale se ulcisci vellet, tenebris maleficium occultantibus. Suspicio fuit a Romano vulneratum, quia Persæ tum recesserant, quando ipse caput gladio diffusus ac cerebro patente, etiamnum in equo, sine voce inventus est: nec diu post animam exhalavit. Per reliqua porro oppida dispersus Romanus exercitus, eodem die velut ex composito Philocre-

Φιλοκρήνην συνελθόντες, ἐκεῖθεν τε οὐ πολὺ ἄπωθεν τοῦ στρα- A. C. 1329
τοπέδου Ὀρχάνη παριόντες, ἦλθον εἰς Σκουτάριον καὶ ἐπεραι-
ώθησαν εἰς Βυζάντιον ἀδεῶς ἐκεῖθεν τε ἀνεχώρησαν ἕκαστος
ἐπ' οἴκου. βασιλεὺς δὲ τοὺς εἰς τὸ στρατόπεδον διαφρυσάσαν-
τας ὡς ἐτεθνήκει, ἐν αἰτίαις μὲν ἐποίησατο καὶ κατηγορήσε
πολλὰ, οὐκέτι δὲ καὶ ἐτιμωρήσατο ἀξίως τῆς κακουργίας ἐαν-
τῶν, δεῖε τοῦ μὴ δοκεῖν τῷ πρὸς τὸν πάππον καὶ βασιλέα D
ἔχθει ἀμύνεσθαι αὐτούς.

9. Ὀλίγας δὲ ἐνδιατρίψας ἡμέρας Βυζαντίῳ, ἐπεὶ καὶ
106 μῆρὸς αὐτῷ ἀπὸ τοῦ τραύματος εἶχεν ὑγιᾶς, ἐξελθὼν ἦλ-
θεν εἰς Διδυμότειχον καὶ τὰ περὶ τὴν Ἀδριανού. διατρίβων
δὲ ἐκεῖ, καὶ πάντοτε μὲν ἡδέως εἶχε τῷ μεγάλῳ δομestίῳ
διανυκτερεύειν ἐν ταῖς ὁμιλίαις καὶ τότε δὲ ὁμιλῶν αὐτῷ, P. 223
157ης ἀρχαίας τε ἀνεμίμησεν αὐτὸν πρὸς ἀλλήλους φιλάς
καὶ τῆς κατάκρας συναφείας οὐκ ἐν παρέργῳ, ἀλλὰ μετὰ τι-
νος φροντίδος καὶ σπουδῆς, καὶ ὧν μικρῷ πρόσθεν εἰρήκει
πρὸς αὐτὸν, ὅτε περὶ Συργιάννῃ ἔδεετο τῆς εἰρκῆς ἀπολυθῆ-
ναι, ὡς, οὐτ' ἂν εἴη τι τῶν πάντων ὃ κατὰ γνώμην αὐτῷ
20πραχθῆναι ὃν αὐτὸν ἐθέλησαι ἂν ποτε κωλύσαι, ἀλλὰ συγκα-
τεργάσεσθαι πάσῃ σπουδῇ, οὔτε εἰ κατὰ δὴ τινα τρόπον δό-
ξειεν αὐτῷ τῆς οἰκίας ἀποστάντα καὶ φιλάτων καὶ γυναικὸς
καὶ συμπάντων εἰπεῖν χρημάτων, ἐπ' ἀλλοτριᾶς διατρίβειν, B
δυνήσεσθαι ἂν ποτε ἀποστήσεσθαι αὐτοῦ, ἀλλὰ τὴν μὲν

nen convenit: indeque non procul a castris Orchanis transeuntes, Scutarium accesserunt, et Byzantium libere traiecerunt, upde ad suos quisque lares remeavit. Imperator eos, qui de morte sua in castris fabulam disseminarant, criminis damnabat ille quidem maguopereque accusabat: non tamen pro merito multabat; veritus scilicet, ne odio avi id facere videretur.

9. Diebus non adeo multis Byzantii commoratus, femore iam persanato, Didymotichum et Adrianopolin excurrit. Ibi, cum antea semper eum magno domestico tam iucunde in sermone versari sole-
ret, ut saepe dies, saepe noctes confabulando consumerentur, dum colloctioni vacant, veteris amicitiae et arcissimae coniunctionis, non per transennam, sed cogitato et de industria eum commonefacit: illorum praeterea, quae nuperrime pro Syrgianne e carcere liberando roganti responderat: nihil penitus fore scilicet, quod si ille factum vellet, non idem ipse vellet; et in quo efficiendo non etiam omni studio elaboraret: neque si quo modo relicta patria, uxore, liberis, denique rebus omnibus, in solo peregrino aevum traducere institueret, posse unquam ab eo divelli: sed prius eum docturum, quam id intempestive atque insolenter faceret. Si ab ista cupiditate avertere

A. C. 1329 ἀκαιρίαν τοῦ πράγματος καὶ τὴν ἀτοπίαν ὅση ἐκδιδάξειν. ἐὰν δὲ μὴ δύναίτο τῆς ὁρμῆς ἀφιστᾶν, καὶ αὐτὸν εἰπόντα πᾶσι χαίρειν, αἰρήσεσθαι τὴν ἐπὶ ξένης πλάνην ἔτι τε εἰ ἀφρῆσι αὐτῷ δοθείη, πάντως δὲ παρὰ τοῦ τὰ τοιαῦτα δυναμένου Θεοῦ τὸν ἕτερον αὐτῶν παρὰ τοῖς πλείοσι γενέσθαι, ἀπάσαις ψή-5 φοῖς αὐτὸν ἂν ἐλέσθαι τὴν ἐν ἤδου διατριβὴν, ὑπὲρ τοῦ αὐτὸν μακροῦ βίου ἀπολαύειν καὶ πρὸς ἐπὶ τούτοις, εἰ καὶ ἤρτιναοῦν αἰτίαν ἕξφορ αὐτὸν γυμνώσαντα συνέβη κατ' αὐτοῦ χωρήσαι ὡς ἀποκτενοῦντα πάντως, ἔπειτα ἄκοντα εἰς τέλος **Ca**γαγεῖν τὴν ἐπιχείρησιν κωλυθῆναι, μέμψασθαι μὲν ἂν τῆνιο **10** πρᾶξιν, ὡς οὐκ ἀγαθὴν, αὐτὸν δὲ δυνήσεσθαι μηδέποτε μισῆσαι. Μεταξὺ δὲ τῶν τοιούτων λόγων ἐπικύπτων τὴν ὁρμὴν, πάντων μὲν ἔλεγε τούτων ὁ μέγας δομῆστικός μεμνῆσθαι, καὶ **V. 180** μᾶλλον ἢ τινων ἄλλων οἴεσθαι δὲ καὶ ψυχᾶς εἰ τις αἰσθησις καὶ μνήμη τῶν κατὰ τὸν βίον μετὰ τὴν ἐνθῆνδε ἀπαλλαγῆν, **15** πάντων μᾶλλον αὐτὸν ἐπιλήσεσθαι τῶν ἄλλων ἢ τῶν λόγων τουτωνὶ ἀνεξάλειπτα τῇ διανοίᾳ ἐγκεκολλημένον. ὅ, τι δὲ αὐτῷ τὰ τοιαῦτα δύνασθαι νοεῖν, νῦν ἀγνοεῖν. Εἰκότως, εἰρηκεν ὁ βασιλεὺς· ἔτι γὰρ ἑαυτῷ τῶν τοιούτων τὴν δύναμιν **D** ἄδηλον παρακατέχειν, νυνὶ δὲ ποιήσειν φανεράν. τὴν γὰρ ἐν- **20** δοθεν πρὸς αὐτὸν ἀκραιφνῆ καὶ καθαράν φιλίαν αὐτῷ μὲν εἶναι καὶ πάλαι δῆλην ἐκ πολλῶν βούλεσθαι δὲ νῦν καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν οὐ Ῥωμαίοις μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐν ἐσχατιαῖς γῆς βαρβάρους ἐνδηλον καὶ φανεράν ποιῆσαι.

7. Num πρὸς εἰς τούτοις? 11. ἀγαθὴ legebatur.

mentem eius non posset, se quoque rebus universis remisso nuntio, vitam cum illo vagam in locis exteris victurum. Deinde si a Deo, in cuius unius manu id est, optio sibi daretur, ut pro illo hac luce decederet, se omnimodis de annis suis ad illius annos additurum. Adhaec si quacunque tandem de causa contingeret, ipsum stricto ense in se ad caedem ipsam ruere ac invitum reprimi, facinus quidem, ut malum, reprehensurum; eum tamen idcirco nunquam odio prosecuturum. Hic cursum orationis interrumpens magnus domesticus, omnium horum magis quam aliorum quorundam meminisse dixit; et arbitrari, si quis animis post fata rerum humanarum sensus et memoria restet, omnia potius, quam sermonem hunc, menti suae notis indelebilibus insculptum, oblivioni traditurum. Quid autem nunc ista sibi velint et quorsum spectent, haud assequi. Tum imperator: Recte; hactenus enim ipsum eorum vim celasse, quam nunc manifeste proditurus sit. Quam sincere ac pure illum corde suo amet, iam pridem multis argumentis cognovisse: cupere autem nunc eundem amorem suum ceteris quoque omnibus et Romanis et barbaris per terras ultimas clarum conspicuumque reddere: quod

τοῦτο δὲ γένοιτ' ἂν, εἶγε καὶ αὐτὸς πορφύραν ἐνδύς καὶ πα- A.C. 1329
 ρασήμοις κοσμηθεὶς βασιλικῶς, συμβασιλεύσει Ῥωμαίων καὶ
 συνεδριάξων αὐτῷ φανεῖται καὶ χρηματίζων βασιλικῶς. καί-
 τοι τοῦτο δόξαι μὲν ἂν τοῖς ἔξωθεν ὑπερφυῆς, ὥσπερ δῖτα
 5 καὶ ἔστι, τῇ δὲ ἐνδοθεν πρὸς σέ μου διαδέσει παραβύλλων τις,
 ἠττώμενον εὐρήσει παραπολύ. τὸ μὲν γὰρ κοινωνὸν ἐλέσθαι
 τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς εὐδοξίας μεταδοῦναι, καὶ ἄλλοις ἂν τισιν
 εὐροι τις εἰργασμένον πρὸ ἡμῶν τῇ δὲ φιλίᾳ καὶ τῇ συμ- P. 224
 πνοίᾳ, ἣν ἐν ἀλλήλοις ἐκτησάμεθα ἡμεῖς, καὶ τοὺς παρὰ
 10 ποιηταῖς καὶ συγγραφεῦσιν ἐπὶ φιλίαις ὑμνουμένους οὐκ ἐπ'
 ὀλίγον νομίζω παρηγοτικένας. ὄθεν εἴ τι καὶ τῶν θανμα-
 σίων δοκεῖ εἶναι τοῖς ἄλλοις πᾶσι, τῶν μετρίων ἔμους φαί-
 νεται καὶ ὀλίγων, οὐ διὰ τὸ μάλιστα βούλεσθαι μόνον καὶ
 ὥσπερ τι δεῖγμα οἶεσθαι μικρὸν τῆς ἐνδοθεν στοργῆς τῆς
 15 περὶ σέ, ἀλλ' ὅτι καὶ Ῥωμαίοις οὐ μικρὸν εἰς τὰ πράγματα
 λυσιτελήσει. Βασιλεὺς μὲν οὖν ἐκ τούτων ἐπεχείρει τὸν
 μέγαν δομέστικον πείθειν αὐτῷ συμβασιλεύειν καὶ συνδιέπειν
 τὴν ἀρχὴν ὃ δὲ καὶ αὐτὸς μὲν ἔλεγε τὴν ἴσην καὶ ὁμοίαν B
 ἔχειν περὶ τὸ πρᾶγμα δόξαν, καὶ μέγα μὲν οἶεσθαι καὶ θαυ-
 20 μασιῶν καθ' ἑαυτὸ τε εἶναι καὶ δοκεῖν τοῖς ἄλλοις ὥσπερ τις
 κορωνίς τῶν ἐν ἀνθρώποις εὐτυχημάτων ὄν, τῇ φιλίᾳ δὲ
 αὐτῶν παραβαλλόμενον τῇ πρὸς ἀλλήλους, οὐδὲν τῶν θαυ-
 μασιῶν εἶναι, οὐδὲ τῶν εἰκότως ἂν ἐκπλήξαι δυναμέκων. ὃ
 γὰρ τὴν αὐτοῦ ζῶην τῆς οἰκείας προτιθεὶς καὶ μεθ' ὅσης ἂν

quidem futurum sit, si et ipse purpuram indutus et imperatoris in-
 signibus ornatus, una secum Romanis imperitet, sibi palam assi-
 deat, secum more imperatorio respondeat. Et quanquam hoc extra,
 inquit, singulare quiddam et eximium, ut sane est, videbitur; tamen
 si cum interiore mea erga te affectione comparetur, multo illa in-
 ferius reperietur. Nam et alii ante nos consortem imperii elegerant,
 maiestatemque communicarunt: ab amicitia autem et voluntatum con-
 spiratione etiam a poetis historicisque praedicatos, non parum a
 nobis superatos opinor. Quamvis igitur aliis omnibus mirabile;
 mihi tamen mediocre et exiguum quiddam apparet: non solum quia
 maxime tibi volo et id tanquam parvum aliquid documentum in-
 trinseci summiqae amoris erga te mei existimo: sed etiam quia
 id Romanae rei publicae maiorem in modum proderit. His ratio-
 nibus imperator magnum domesticum permovere nitebatur, ut im-
 perii collega simul ad clavum sederet. Ille vero idem se pro-
 rus sentire respondit; et magnum quiddam ac suspiciendum esse
 imperium Romanum per se, et aliis humanarum felicitatum quasi
 coronidem quandam et fastigium quoddam videri. Si tamen cum
 eorum mutua caritate conscratur, nec admirabile, nec merito ob-

A. C. 1329 ἡδονῆς τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ ἀνθελόμενος ἀποθανεῖν, τί θανμασιώ-
 εἰ καὶ βασιλείας μεταδοίη, ἢ εἴ τινος καὶ τούτου θανμασιω-
 τέρου; τῆς δὲ εὐεργεσίας ἕνεκα ταυτησί πολλὰς μὲν ὀφείλειν
 χάριτας ὁμολογεῖν, καὶ λόγοις τε καθόσον οἷόν τε τὴν ὑπὲρ
 C αὐτῆς χάριν ἀφοσιούν, ἔργοις τε ἀμείβεσθαι τοῖς ἴσοις, τῆνδ'
 ὁμοίαν καὶ αὐτὸν ἐκ τῆς καρδίας αὐτῷ προσάγοντα καὶ φι-
 λίαν καὶ στοργήν. ὃ δὲ αὐτῷ προστάττει νῦν δέχεσθαι τε καὶ
 ὡς τετελεσμένον νομίζειν ἤδη. τὸ γὰρ εἰς αὐτὸν ἦγον, οὐδὲν
 ἐλλείπειν τοῦ πεπρωχθαι, ἔργῳ δὲ τελεῖν μήτε δύνασθαι, μήτε
 κατὰ γνώμην αὐτῷ εἶναι μήτε καθ' ἡδονήν. διὸ αὐτὸν τειο
 παύεσθαι πείθειν ἐπιχειροῦντα περὶ τούτου καὶ αὐτῷ πα-
 ραιτουμένῳ συγγινώσκειν. Βασιλεὺς δὲ οὐχ οὕτως ἔφασκεν
 ἀπροφασίστως παραιτεσθαι χορηγίαι, ἀλλὰ τὰς αἰτίας διδά-
 ξαντα πρώτον καὶ τὴν ἀξίωσιν πείσαντα ὡς παράλογον,
 D οὕτως ἤδη ἀπολύεσθαι αἰτίας πρὶν δὲ ταῦτα ποιεῖν οὐ15
 συνετόν, οὐδ' ἄγαν φιλοῦντος οὕτως ἔξ οὐδεμιᾶς αἰτίας
 ἰσχυρίζεσθαι τὸ μὴ πεισθῆναι ἂν ποτε. καίτοι γε εἰ μὴ
 τι ἄλλο, τὸ γούῳ αἰεὶ διαβεβαιουῖσθαι μηδὲν εἶναι μήτε με-
 V. 181 ζον μήτε ἔλαττον ὃ, θελήσαντος ἐκείνου, μὴ ἂν εἰς πέρας
 ἀγαγεῖν, αὐτὸν ἀξίον καταναγκάζειν πείθεσθαι αὐτῷ. εἰ δ' 20
 οὐχ οὕτως ἔχεις, δίκαιον διδάσκειν, ὡς ἂν εἰδείην τὸν πρό-
 τερον ἡπατημένους χρόνον. Οὕτως ἔφασκεν ὁ μέγας δομέστι-
 κος ἔχειν, καὶ αἰεὶ τε δύσχυρίζεσθαι πάντα πράττειν ἐθέλειν,

stupescendum esse. Qui enim alterius vitam suae antetulit et pro eodem summa cum voluptate emori elegit, quid mirum, si cum hoc imperium, aut si quid imperio praestantius est, dividat? De hac autem beneficentia multum se illi debere, idque ingenuè confiteri, et verbis quam religiosissime possit gratias agere: re ipsa referre, cum animo eandem illi benevolentiae amorisque magnitudinem remetiatur. Quod vero nunc sibi imponat, id se admittere et pro confecto ducere, (quod enim ad se attineat, nihil deesse, quo minus confectum sit,) re tamen nequire perficere: neque allubescere sibi, neque ullam iucunditatem parere. Quamobrem coeptis desistat sibi que recusanti ignoscat. Tum imperator, Non ita praecise nulloque praetextu recusandum: verum causas afferendas et quod postuletur cum ratione non congruere demonstrandum, atque ita demum culpam ab se amovendam: alioqui nec prudentis, nec valde amantis esse, asseverare simpliciter, nunquam sibi persuasum iri. Ac si non aliud, hoc unum certe, quod semper praese ferat, nihil esse tam parvum aut magnum, quod eo volente non sit facturus, iure ad dandas manus posse compellere. Si aliter sit, par esse, ut demonstret, quo se hactenus dolis ductatum fuisse intelligat. Tum magnus domesticus, Non aliter esse; et semper sese affirmare factu-

ἅττα ἂν βούλοιο αὐτός, καὶ νῦν οὐδὲν ἤττον πρὸς τοῦτο Α. C. 1329
 παρεσκευασμένος εἶναι. ἐφ' οὗ δὲ πείθειν νῦν ἐπιχειρεῖς,
 οὐ σώζειν τὴν ἀκολουθίαν τὸν λόγον. πᾶν γὰρ ἐθέλειν ποι- P. 225
 εἶν φαίην ἂν, ὃ οὐ δι' ἐμὲ ἂν γίγνοιτο, διὰ σὲ δέ· περὶ
 500 δὲ νῦν ὁ λόγος δι' ἐμὲ ὄντος, οὐ δίκαιον οὐδ' ἀναγκαῖον
 εἰς πειθῶ τῷ λόγῳ χρῆσθαι, ἄλλως τε καὶ αὐτὸν ὡσαύτως
 διακείμενον περὶ ἐμὲ καὶ τοῖς ὁμοίοις καὶ αὐτὸν χρώμενον
 λόγοις, οὐκ εὐλογον πρὸς ἐμὲ μὲν ἰσχυρὸν τὸν λόγον ἡγεῖσθαι,
 πρὸς σὲ δὲ μὴ δύνασθαι τὰ ἴσα. εἰ δ' ἐν ἀμφοτέροις ὁμοίαν
 10 ἴσχει τὴν ἰσχυρῶν, δίκαιον καὶ σὲ ὃ μᾶλλον ἐγὼ βούλομαι ποιῆ-
 σαι, ἄλλως τε καὶ περὶ ἐμοῦ τοῦ ζητουμένου ὄντος. Τοιού-
 των δὴ τινῶν καὶ πλείονων ἐτέρων πρὸς ἀλλήλους εἰρημέων,
 βασιλέως μὲν ἐπιχειροῦντος πείθειν δέχεσθαι τὴν βασιλείαν, B
 τοῦ μεγάλου δομωστίκου δὲ μήτε βουλομένου μήτε πειθομέ-
 15 νου, τὰ νῦν μὲν ἔχον διελύθησαν, οὐτ' ἀπαγορεύσαντος εἰς
 τέλος, βασιλέως, ὅτε τοῦ μεγάλου δομωστίκου ἀποσχέσθαι
 τοῦ πράγματος πείσαι δυναθέντος βασιλέα. βασιλεὺς δὲ αὐ-
 τὸν εὐτως ἀντιστάμενον ὄρων, δεῖν ἔγνω καὶ ἐτέρους πρὸς
 πειθῶ παραλαβεῖν, εἴ πως δυναθεῖη δι' αὐτῶν πείσαι δέξα-
 20 σθαι τὴν βασιλείαν, καὶ παραλαβὼν Ἀνδρόνικον τὸν Ἀσά-
 νην, ὅσα τοῦ μεγάλου δομωστίκου πενθερόν, καὶ τὸν πρωτο-
 στρατάρχην Συναδηνόν, καὶ αὐτοῦ μεγάλου δομωστίκου παρόν-
 25 τος, μετὰ τὸ διαλεχθῆναι περὶ τινῶν ἐτέρων πρὸς αὐτούς,
 ἥδη καὶ περὶ τοῦ προκειμένου προοιμιαζομένου, ὃ μέγας δο- C

rum quæ ille velit omnia, et in præsens nihilo minus ad hoc ipsum
 paratum esse. Ceterum quod modo a se conetur impetrare, in eo
 non dici coherentia. Omnia enim prompte me exsecuturum dixerim,
 inquit, quæ non propter me, sed propter te fiant. Cum porro id, de
 quo nunc sermonem habemus, propter me sit, neque iustitia simit,
 neque necessitas flagitat quidquam te verborum amplius persuasionis
 ergo proloqui. Nam quia tu ita affectus es erga me, ut ego erga te,
 et idem quod ego profiteris, non est secundum rationem existimare,
 orationem tuam apud me valere debere, meam apud te non item. Si
 igitur in utroque eandem vim habet idemque valet, decet ut tu quoque
 quod ego malim, id præstes, cum præsertim de me sit negotium. His
 et plaribus ultro citroque dictis, imperator id agente, ut cum ad im-
 perii societatem capeendam induceret, magno vero domestico prorsus
 abnuente, in præsens digressi sunt: cum nec ille spem omnino abiice-
 ret: nec hic tantum valeret, ut a sententia illum detorqueret. Videns
 ergo adeo refractarium imperator, alios insuper in partem laboris huius
 vocare statuit, si forte per eos quod volebat consequeretur. Igitur
 Andronicum Asanem, ipsius socrum, et protostratorem Synadenum
 assumit: domesticoque coram præsentem, postquam super aliis nonnul-

A. C. 1329 μέστικός περὶ ὧν ἔσονται οἱ λόγοι συμβαλὼν, ἀνίστη τε τὸν βασιλέα τοῦ συνεδρίου, ὡς περὶ τινος ἀναγκαίου μέλλον διαλέξασθαι, καὶ μόνον παραλαβὼν, ὥρκιζε τὸν θεόν, μηδὲν πρὸς τοὺς εἰρημένους περὶ ὧν βούλοιο εἰπεῖν, ὡς ἀφελείας οὐδεμιᾶς ἐκ τῶν λόγων ἔσομένης. εἰ γὰρ ἐνῆν ὑπὸ τικῶν πεισθῆναι, μᾶλλον ἢ τῶν ἄλλων πᾶτων ἐπέιδετο αὐτῷ· αὐτοῦ δὲ ἐκ πολλῶν καὶ συνεχῶν ὁμιλιῶν πλέον ἤνυκτος οὐδὲν, θαναμάζειν εἰ ἑτέροις τισὶν ἤλπισε τοῦτο γενέσθαι δυνατόν. βασιλεὺς δὲ ἤλγησε μὲν οὐκ ἐπ' ὀλίγον, ὄραθ' ἤδη τὴν D ἐπιχείρησιν οὐκ ἔσομένην ἀνυσθῆναι δυνατήν. καὶ διετέλεσεν ἡμέρας οὐκ ὀλίγας ἀλγῶν τε καὶ πολλὰ εὐν. μέγαν δομestικὸν καταμεμφόμενος τῆς ἀπειθείας καὶ τῆς οὐ καλῆς φιλοσεκίας. ὅμως μέντοι τοῖς ἐκείνου πειθόμενος λόγοις ἀπέσχετο τοῦ λέγειν περὶ ὧν ὤρητο πρὸς τοὺς εἰρημένους. καὶ αὐτοὶ δὲ ὅ, τι μὲν ἐμελλεν εἰπεῖν οὐκ ἤδεισαν ἀκριβῶς ὁ βασιλεὺς, τῆς ὅμως δὲ ἐκ τῶν εἰκῶτων στοχαζόμενοι ὡς, περὶ τικῶν μεγάλων διαλέξασθαι μέλλοντος αὐτῆς, ὑπὸ τοῦ μεγάλου δομestικῶν κωλυθείη· ἐν αἰτίαις τε αὐτὸν ἐποιοῦντο καὶ τὰ ἔσχατα ἡδικῆσθαι διετείοντο ὑπ' αὐτοῦ. μηδεὶς δὲ ταῦτ' ἀκούων, ἀνεξέλεγκτα οἰέσθω ψεύδεσθαι ἡμᾶς διὰ τὸ μὴ πᾶσι μεχρὶς P. 226 νῦν τὰ τοιαῦτα κατάδηλα γενέσθαι. ἴστω γὰρ θεὸς ὁ πάντα ἐφορῶν καὶ πᾶσι τοῖς γινόμενοις ἀεὶ παρῶν καὶ τῶν ἀδῆλων καὶ κεκρυμμένων ἀγνοῶν μηδὲν, ὡς οὐτ' ἐπὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς συγγεγραμμένοις ἅπασιν οὐτ' ἔχθραν οὐτε φιλίαν οὐτ' ἄλλο

lis eos compellavit, rem propositam exorsus est. Domesticus divinus, quo de argumento texeretur oratio, e concilio imperatorem, ac si quiddam necessarium haberet dicere, evocat; et seducens eum, per Deum ohtestatur, ne quid eorum quae decrevisset ad praesentes proferret: utpote utilitate nulla inde consecutura. Nam si ab ullo mortalium eo perpelli potuisset, ab ipso potuisse. Et quia multis assiduisque congressibus actum egisset, mirari se, quomodo alios id sibi effecturos speraverit. Imperator quoniam conatum suum fore inanem cernebat, magno in dolore per dies complures fact, deque magni domestici inobedientia et parum honesta pertinacia querimoniam habuit. Verumtamen precibus eius obsecutus, de re tantopere cupita conticuit. Uli alii, quid imperator voluisset, non satis norant: nisi quod verisimilliter coniectabant, de arduis negotiis cum ipsis acturum, a domestico impeditum fuisse: quam rem ei vitio vertebant secumque iniquissimè actum contendebant. Nemo autem qui ista audit, nullo argumento probata nos scribere ac mentiri putet, quod haec usque hodie non publice innotuerunt. Testor enim omnia inspectantem et universis, quae fiunt, semper praesentem incertorumque et occultorum nihil nescientem Deum, me neque in ceteris omnibus,

τῶν πάντων οὐδὲν τῆς ἀληθείας προσθέμεθα, νῦν τε οὕτως A. C. 1329
 ὡς ἐγένετο περὶ τοῦ πράγματος τὴν διήγησιν ἀποδιδόμεν V. 182
 ἡμῖν, ὡς οὐχ ἄπαξ οὐδὲ δις καὶ τετράκις, ἀλλὰ καὶ πολ-
 λάκις βασιλεὺς Ἀνδρόνικος ὁ νέος Καντακουζηνὸν τὸν μέγαν
 5δομέστικον ὄλη γνώμη καὶ πάσῃ σπουδῇ τοῖς βασιλικαῖς
 ἠθέλησε κοσμηῆσαι παρασήμοις καὶ συγκάθεδρον αὐτῷ καὶ
 συμβασιλεύοντα ἀποδέξαι. αὐτοῦ δὲ παραιτουμένου ἰσχυ- B
 ρῶς καὶ μὴδ' ἂν εἴτι γένοιτο, πεισθήσεσθαι ἰσχυρίζομέ-
 νου, ἠλγησέ τε σφοδρῶς ὁ βασιλεὺς ἐπιπολὺ καὶ τῆς ἀκαί-
 10ρου κατεμέμψατο φιλονεικίας. τῷ μὲν δὴ ἔξωθεν σχήματι
 καὶ τῇ περιβολῇ οὐχ ἢ ἡξίου ἐγγόνει ὁ βασιλεὺς ἔργοις
 δὲ οὐδὲν ἦν σχεδὸν διαφέρων βασιλέως. ἢ τε γὰρ διολ-
 κησις τῶν πραγμάτων πᾶσα ὑπ' αὐτῷ ἦν, καὶ τὰ βασιλικῶς
 προστώματα οὐχ ἦν αὐτὸς βασιλεὺς ἐρυθραῖς ὑπεση-
 15μαίνετο ὑπογραφαῖς, καὶ ἂ ἐξεσφέρετο παρ' ἑαυτοῦ, τὴν ἴσην
 καὶ ὁμοίαν δύναμιν τοῖς βασιλέως εἶχεν, καὶ τᾶλλα ὅσα βα-
 σιλέως ἔργα ἦν, καὶ αὐτῷ ἐξῆν. στρώμασι τε γὰρ ἐφθίνωτε C
 βασιλέως, εἴποτε στρατευομένων συνέβαινε τοῖς αὐτοῦ σκευο-
 φόροις μὴ παρεῖναι, καὶ τῇ βασιλέως κλίτῃ, ἢ μὴδ' υἱῷ καὶ
 20βασιλεῖ, εἰ μὴ ἐπικρατεῖᾳ, ἔξεστιν, αὐτὸς ἀνεκλίνετο ἀκωλύ-
 τως ὁμοίως τε ὑπόντος καὶ παρόντος βασιλέως, ἔμβασί τε
 ἐχρηῆτο ταῖς βασιλικαῖς ἀδεέστερον ἢ ταῖς ἰδίαις, ὅποτε συν-
 διακνικτερεύσει βασιλεῖ, καὶ πάντα ἔπραττε βασιλικῶς, ὡς

22. ἢ add. ED. P. *συνδιακνικτερεύσει legebatur.*

quae narravi, vel odium vel gratiam vel aliud quidquam veritati prae-
 posuisse: et nunc rem gestam ut gesta est vobis tradidisse. Neque
 vero semel bisve quaterve, sed saepius Andronicus iunior imperator
 Cantacuzenum magnum domesticum toto pectore et omni conatu or-
 namentis imperatoris condecorare, sibi que assessorem et collegam coo-
 ptare contendit. Quo nimio opere detrectante confirmanteque, quo res
 cumque caderet, nunquam se obtemperaturum, diu in gravi aegritonia
 versatus est et immodicam eius obstinationem in reprehensione posuit.
 Exteriores quidem habitu vestituque non eo incedebat, quo imperator
 postulabat: sed actionibus propemodum nihil ab eo differebat. Nam
 et rerum tota administratio penes illum erat; et edictis imperatoris
 aequae ut ipse imperator minio seu cinnabari subscribebat: quaeque
 ipse protulisset, perinde accipiebantur, atque si ab ore imperatoris
 prodissent: et reliqua demum, quaecumque imperator faceret, ead-
 dem ipsi licebant. Nam et in eius stragula veste somnum capiebat,
 si quando in expeditione contigisset ministros suppellectilem seu im-
 pedimenta portantes non adesse: et in grabatulo eiusdem (quod nec
 filio, et quidem imperatori, nisi id ei parens deferret, fas erat) ipse
 liberrime, idque eo tam praesente, quam absente, meridiabatur: et

Cantacuzenus.

24

- A. C. 1329 και βασιλέα ἑρῶντα τὰ τοιαῦτα ἤδεσθαι τε ἄγαν ὑπερφυῶς
καὶ τοῖς ἄλλοις ἐνδείκνυσθαι ὡς εἴη αὐτῷ καθ' ἡδονήν. τὰ
τοιαῦτα δὲ οὐδὲ τῇ βασιλίδι Ἄννη ἄγνωστα ἦν, ἀλλὰ πα-
ρούσης καὶ αὐτῆς, ἐπράττετο πολλάκις, ὡς καὶ βασιλέα πρὸς
D τὸν μέγαν δομῆστικον λέγειν, ὅτι „τί δ' ἂν εἴη δεινόν, εἰ ἂς
ἰδίᾳ, ταῦτα καὶ δημοσίᾳ πραχθεῖη καὶ τοῖς πᾶσι γένοιτο κα-
ταφανῆ”; ὁ δ' οὐδὲν ἦττον ἢ πρότερον ἀπεωθεῖτο, ἀρκεί-
σθαι τοῖς παροῦσι φάσκων. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων τῆς ἀλη-
θείας ἔνεκα τοσαῦτα εἶρηται ἡμῖν.
- P. 227 6. Οὐ πολλοῖς δὲ ἔτεσι πρότερον Ζαχαρίας Μπενέτος διο
ἐκ Γεννοῦας τῇ Χίῳ ἐπιθέμενος ἐκράτησεν αὐτῆς. βασιλεὶ δὲ
'Ρωμαίων τῷ πρεσβυτέρῳ Ἀνδρονίκῳ διὰ τὰς συχνὰς ἐφά-
B δους τῶν Περσῶν κατὰ τῶν πρὸς ἑο τοῖς Ῥωμαίοις ὑπηκόων
πόλεων οὐ βραδίως ἔχοντι πολέμῳ τὴν νῆσον Ῥωμαίοις ἀνα-
κτᾶσθαι, ἔδοξε λυσιτελεῖν εἰρηρικὰς πρὸς Ζαχαρίαν σπονδὰς 15
θῆσθαι, ὥστε Χίον μὲν ἐπὶ δέκα ἔτεσι κατέχεσθαι παρ' αὐ-
τοῦ καὶ μηδένα βασιλεὶ παρέχειν φόρον, ὀνομάζεσθαι δὲ μό-
νον βασιλέως καὶ σημαίας ἐπὶ τῶν τειχῶν ἀνάγεσθαι βασιλι-
κὰς, μετὰ δὲ τὴν δεκαετίαν πάλιν Ῥωμαίοις τὴν νῆσον ἀπο-
διδόναι. τοιαύτας μὲν βασιλεὺς τὰς πρώτας σπονδὰς ἔθετο 20
πρὸς Ζαχαρίαν ἐν τοῖς αὐτοῖς δὲ ἔτεσιν αὐτὸς περιποιεῖ τε
V. 183 τὴν νῆσον ἑαυτῷ ὑποποιούμενος τοὺς Χίους, καὶ Ἀχύρου τὴν
πόλιν τὰ τε πεπονηκότα ἀνοικοδομῶν, καὶ εἶπου δύο, τοῖς

si quando simul pernoccassent, cothurnis eius licentius quam suis utebatur, agebatque imperatorie omnia: ut imperator intuens, etiam atque etiam vehementerque laetaretur et gaudium suum nec apud alios tacitum habere posset. Nec ista Annam imperatricem latebant: in cuius conspectu cadem saepe faciebat: ut imperator ei nonnumquam diceret, Quid tandem foret mali, si quae privatim agis, publice fierent, noscereturque ab omnibus? Ille nihilo minus ut semper renitebatur, praesentibus se contentum autumans. Ac de his quidem veritatis testificandae causa tantum dixisse sufficiat.

10. Non multis ante annis Benedictus Zacharias Genuensis Chium invadens, ea potitus est. Cum vero seniori Andronico propter frequentes et infestas Persarum in urbes orientales Romanorum incursiones difficile esset insulam recuperare, pacem cum Zacharia composuit, sub ea conditione, ut is Chium retineret, per decennium, nec esset tributarius: tantum ut insula imperatoris vocaretur et in muris signa eius figerentur: eo tempore finito, Romanis restitueretur. Hoc foedus primum cum Zacharia percussit imperator. Intra eosdem annos Zacharias, Chiis subactis, insulam sui iuris fecit: Ochyrum oppidum et alia vetustate ruinosam instauravit: et sicubi opus erat, muros in altitudinem maiorem eduxit: fossas, item et

τείχεσιν ὕψος προστιθεῖς, καὶ τάφρους τε καὶ τᾶλλα ἐξαρτύω. A. C. 1329
 μενος ἃ ἐμελλε λυσιτελήσειν, εἰ κατασταίῃ πρὸς τὸν πόλεμον. C
 μετὰ δὲ ταύτας τὰς δεκαετεῖς οὐ ῥαδίαν ὄρων ὁ βασιλεὺς τὴν
 παράληψιν τῆς Χίου διὰ τὸ ἀχρυσῶσθαι, ἄλλως τε καὶ Ζα-
 5 χαρίου προεσβείαν πέμψαντος καὶ βασιλέως δεομένου μὴ περὶ
 τῆς νήσου ἐνοχλεῖν, ἐτέρας ἔθετο πενταετεῖς ἐπὶ τοῖς ἴσοις
 καὶ ὁμοίοις, καὶ μετ' αὐτάς ἐτέρας πάλιν. καὶ τετελευτηκότος
 Ζαχαρίου, τῆς τε Χίου καὶ τῆς πανουργίας οἱ παῖδες κατα-
 λειφθέντες κληρονόμοι, οὕτω διεπαιδαγωγούν βασιλέα, πρὶν
 10 τὰς οὐσας ἐξικέσθαι ἐτέρας τιθέμενοι· καὶ ἔργῳ μὲν αὐτοὶ
 καρποῦμενοι τὴν Χίον, ψιλῆ δὲ προσηγορία βασιλεὺς παρέχον. D
 τες αὐτῆς κυρίῳ εἶναι. τῶν σπονδῶν δὲ αὐτοῖς τότε πρὸς
 ἔξοδον ἤδη οὐσῶν, Καλόθετος τῶν παρὰ Χίους δυνατῶν ὁ
 μάλιστα διαφρωτάτος, τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ οἴκῳ προσφ-
 15 κειωμένος ἐκ πολλῶν ἐτῶν, (πατέρες τε γὰρ ἐκείνου τοῖς με-
 γάλῳ δομεστικῷ πατράσιν ἐς τὰ μάλιστα ἦσαν φίλοι καὶ
 οἰκεῖοι, καὶ αὐτὸς αὐτῶν) οὗτος δὲ ὁ Καλόθετος τῆ τοῦ μεγά-
 λου δομεστικῷ μητρὶ τότε προσελθὼν Διδυμοτείχῳ ἐνδιατρι-
 βούσῃ καὶ τὴν τε κακουργίαν τῶν Λατίων ἀπαγγείλας, ἧ
 20 χρωμένοι ἀπεστέρησάν τε Ῥωμαίους τῆς Χίου τὴν ἀρχὴν
 καὶ νῦν ἐπὶ τοσοῦτον κατέχουσιν ἐξαπατῶντες, πρᾶγμα οὐκ
 εὐκαταφρόνητον, οὐδ' οἷον ῥαδίως τινὰ αὐτὸ καταπρόσθαι
 (ὄνο γὰρ πρὸς ταῖς δέκα μυριάσι χρυσίον ἐτησίους τελεῖ φό- P. 228
 ρους,) τὴν τε εὐνοίαν αὐτοῦ τὴν ἀρχαίαν καὶ τὴν συνήθειαν

alia adornavit, quae usui essent, si bello peteretur. Elapso hoc
 decennio cum videret imperator, Chium sic munitam haud sine
 magno labore posse recipi: et accessisset praeterea legatio a Zacha-
 ria, qua rogabatur, ne sibi propter insulam negotium exhiberet,
 quinquennium sub iisdem conditionibus adiecit: rursumque aliud
 quinquennium. Zacharia autem mortuo, filii eius ut Chii, ita paternae
 calliditatis haeredes et imperatorem instar pueri tractantes, priusquam
 anni concessi finirentur, alios paciscebantur: et cum re quidem ipsi
 insula fruerentur, solo nomine imperatorem esse dominum sinebant.
 Iam foedus exhibat, cum Calothesis unus de Chiis dynastis maxima-
 rum opum, cui cum domo magni domestici vetus et summa erat
 necessitudo (avi enim eius domestici maioribus amicissimi coniu-
 ctissimique fuerant, ut et ipse domestico) hic igitur Calothesis ad
 matrem eius per id tempus Didymotichi manentem adiit, Latinorum
 ei scelus indicavit, qui Romanos insula spoliassent, quam per frau-
 dem tamdiu occuparent: et rem haud contemnendam, neque temere
 e manibus dimittendam videri, cum in annos singulos centum vi-
 ginti aureorum millia pensitet. Benevolentiam quoque suam et con-
 iunctionem consuetudinis cum ipsa et eius filio in medium attulit,

A. C. 1329 τὴν τε πρὸς αὐτὴν καὶ τὸν υἱὸν· τελευταῖον συνεβούλευεν ὡς εἰ εἶη δυνατὸν βασιλέα στόλῃ εἰς τὴν Χίον βοηθῆσαι, αὐτὸν τὰ μέγιστα ἂν συνάρασθαι πρὸς τὸ ἀνακτήσασθαι τὴν νῆσον, τὰ πρῶτά τε δυνάμενον παρὰ Χίοις καὶ πολλοὺς ἑτέρους προσεταιρισάμενον καὶ τῶν φίλων καὶ τῶν συγγενῶν. εἶναι δὲ καὶ ἀφορμὰς οὐκ ἀγενεῖς τοῦ πρὸς Μαρτίνον πολέμου τό, τε πρὸς ἔξοδον ἤδη εἶναι τὰς σπονδὰς, καὶ τὸ, βασιλέως ἀγρο- οῦντος, ἀκρόπολιν ἐπὶ τῇ Χίον βίᾳ κατασχεῖν οἰκοδομεῖν. Βάδελτό τε αὐτῆς σκέψασθαι περὶ αὐτοῦ πρότερον καλῶς, ὅπως μὴ αὐτῇ ἐς κίνδυνον τὰ πράγματα χωρήσει, βασιλέως οὐ μεταίῃ τῆς προσηκούσης δυνάμεως ἐκεῖ ἐλθόντος. περὶ πλείστου μὲν γὰρ ποιεῖσθαι καὶ τὸ Χίον Ῥωμαίοις προσχωρήσαι, ὠφέλειαν παρεξουσαν οὐ τὴν τυχοῦσαν οὐδὲν δὲ ἦτον καὶ ἑαυτοῦ καὶ τῶν οικείων προνοεῖσθαι, ὡς εἰ μὴ κατὰ γνώμην αὐτῇ τὰ πράγματα χωρήσει, πανοικισίᾳ διαφθαρησόμενον, εἰ κα-15 τὰδηλον γένοιτο Λατίνοις, ὅτι αὐτοῦ πράττοντος ἐπεστράτευ- σεν αὐτοῖς ὁ βασιλεύς. οὐ δὲ ἔνεκα αὐτῇ τὴν γνώμην ἀνα- θεῖναι πρῶτη, ὡς ἅττα ἂν αὐτῇ δοκοίη ἐκείνου διαπραξόμε- νου. Τοιαῦτα μὲν ὁ Καλόθετος τῇ μητρὶ τοῦ μεγάλου δομε- στίκου κρύφα περὶ Χίου διεiléχθη ἢ δὲ ἐπέβρωσέ τε μᾶλ-20 λον πρὸς τὸ ἔργον αὐτὸν καὶ καλῶς ἔφρασκε καὶ λυσιτελούν- τως βεβουλεύσασθαι καὶ Ῥωμαίοις καὶ ἑαυτῷ. ἐπεὶ δὲ αὐτῇ τὴν πρᾶξιν ἀναθεῖναι πρῶτη διὰ τὴν ἀρχαίαν οικειότητα καὶ

4. πρῶτῃ τε ED. P. pro πρῶτα τό.

ac tandem auctor fuit, ut, si posset, imperator classem subsidiariam in Chium mitteret: ipse vero qui per se plurimum opibus et gratia valeret, multosque alios tum amicos, tum cognatos ad societatem aggregaturus esset, ad insulam vindicandam vires suas coniungeret. Praeclaram autem occasionem belli contra Martinum fore, tum quod foederis tempus iam exspiraret; tum quod, imperatore inscio, arcem ad Chium vi subiugandam extrueret. Orabat tamen illam, negotium prius perpenderet diligenter, ne ipse caput et fortunas suas in periculum adduceret, si imperator cum copiis non iustis eo adnavigaret. Sibi quidem nihil esse optatius, quam Chium quoque non mediocriter fructuosam sub Romanorum ditionem succedere: nihilo minus se sibi ac propinquis suis prospicere. Si namque res secus evenirent, cum tota stirpe vita et facultatibus exutum iri; nempe Latinis resciscentibus, eius impulsu imperatorem cum hostili classe advenisse. Ideo porro se ipsi ante omnes mentem suam aperire, quod imperator per omnia ex eius iudicio arbitrioque acturus sit. Haec matri magni domestici clam de Chio Calothesus; quae stimulus ei maiores subiecit bonumque et utile tum Romanis tum sibi tum quoque consilium dedisse affirmavit. Et quia ad se primum pro

τὴν εὐνοίαν ἦν ἔσχηκεν ἐκ παλαιοῦ πρὸς αὐτὴν καὶ τὸν Α. C. 1329
 υἱὸν, αὐτὴ καὶ διαπράξεται ὅπως ἄριστα αὐτῷ ἔξει. Ἐκείνη
 μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπε πέμψασα δὲ ἐκ Βυζαντίου βασιλέα
 καὶ τὸν υἱὸν εἰς Διδυμότειχον ἐκάλει, ὡς ἀναγκαίων πέρι
 5 διαλεξομένη. οἱ δ' εὐθύς, τῶν ἄλλων ἀμελήσαντες, εἶχοντο
 ὁδοῦ· γενόμενοι δὲ ἐν Διδυμοτείχῳ, ἐπεὶ ἐπύθοντο περὶ ὧν D
 καλοῦντο, ἠδέως τε ἐδέξαντο τοὺς λόγους καὶ ἐδόκει δεῖν V. 184
 ὡς περὶ ἀναγκαίου τῆς Χίου παρασκευάζεσθαι τὰ πρὸς τὸν
 πόλεμον προθύμως. τὸν τε Καλόθετον ἰδίᾳ μετακαλεσάμε-
 10 νοι, ἐκότερος αὐτῶν λόγοις τε ἐπέφρασαν πρὸς τὸ ἔργον ἐπα-
 γωγῶς καὶ δώροις φιλοφρονησάμενοι ἀξίως ἑαυτῶν, εἶτι δὲ καὶ
 ἐπαγγελιάμενοι αὐτὸν τε καὶ γένος εὐ ποιήσειν, ἐξέπεμψαν πρὸς
 Χίον, ὡς ὧν ἂν δέοιτο παρασκευασόμενον πρὸς τὸ Λατίνοις, ἦν
 δέη, ἐπιθόσθαι. αὐτοὶ δὲ εἰς Βυζάντιον ἐπαναστρέψαντες,
 15 τριήρεις τε ἀναπηγοῦντο, καὶ τἄλλα παρεσκευάζοντο ὡς πλευ-
 σούμενοι ἐς Χίον. σκεπτομένοις δὲ αὐτοῖς ἦρτινα ἐξέσται τοῦ
 πολέμου εὐπρόσωπον ἀρχὴν λαβεῖν, ἡ μέγας δομῆστικός συνε- P. 229
 βούλευσε τὰς μὲν τριήρεις ναυπηγεῖσθαι καὶ τὰ ὅπλα ὧν δέονται
 παρασκευάζεσθαι καὶ ναυτικὸν συλλέγειν, οἱ ἐπιβήσονται, καὶ
 20 οὐπίλιτας. ἐπεὶ δὲ αἶ τε σπονδαὶ τῷ Μαρτίνῳ ἐν ἐξόδῳ εἰσὶν
 ἦδη, καὶ ἄκραν, βασιλέως μὴ ἐπιτρέψαντος, οἰκοδομεῖ ἐπὶ τῷ
 καταδουλώσασθαι τὴν νῆσον, πρόσταγμα πρὸς ἐκείνον αὐτοῦ
 πεμφθῆναι, ἅμα μὲν αὐτὸν αἰτιωμένου ὡς τὴν ἄκραν, αὐτοῦ
 μὴ συνειδότος, οἰκοδομοίη, κελεύοντός τε τὸ οἰκοδομεῖν ἔαν

23. αἰτιωμένου ED. P. pro αἰτιώμενον.

familiaritate, quae illi secum et cum filio inde a maioribus inter-
 cessisset, referendum putavisset, se rem optime confecturam. Haec
 illa. Inde imperatorem et filium Byzantio Didymotichum, ut de
 necessariis quibusdam cum ipsis actura, accersit; qui illico in viam
 se dederunt. Audita causa, ob quam essent evocati, laetitiam ce-
 perunt bellumque pro Chio, ut rem praecipui momenti, promptly
 comparandum decreverunt. Accitum quoque Calothetum uterque
 verbis efficacibus confirmarunt et pro dignitate munerarunt: da-
 tisque promissis, se ipsi et generi eius benefacturos, Chium dimi-
 serunt, ut quibus opus foret ad Latinos in tempore adoriundos praer-
 pararet; ipsi Byzantium reversi, triremes fabricandas locarunt et
 cetera, tamquam Chium navigaturi, curaverunt. Dum vero circum-
 spicerent et honestum aliquod belli principium quaererent, magnus
 domesticus, triremes et arma necessaria conficienda, copiamque na-
 valem et gravis armaturae militem, qui concenderet, colligendum
 suadebat. Et quoniam foederis cum Martino terminus adesset, ipse-
 que inconsulto imperatore arcem ad insulam servitute opprimendam
 exaedificaret, mandatum illi mittendum, quo tum de facto iucusare-

A. C. 1329 καὶ περαιτέρω μὴ προβαίνειν ἅμα δὲ καὶ τὰς σπονδὰς ὡς εἰ βούλοιο ἐτέρας θέσθαι, τῶν οὐσῶν ἤδη ἐξηκουσῶν, εἰς Βυζάντιον ἐλθεῖν. κἄν μὲν παύσηται τε οἰκοδομεῖν καὶ γεγόμενος ἐν Βυζαντίῳ περὶ ἐτέρων δέοιο σπονδῶν, ὃ, τι ἂν εἴη σκεψαμένοις βέλτιον ποιεῖν. ἢ γὰρ μῆκετι Χίου Μαρτίνου ἄρχειν δίκαιον ἔσῃ, ἀλλ' ἕτερον τρόπον εὖ ποιεῖν, τὴν νῆσον δὲ τελεῖν ὑπὸ Ῥωμαίους· ἢ σπονδὰς οὐ κατὰ τὰς προτέρας, ἀλλ' ἐφ' οἷς ἂν αὐτοῖς βέλτιον δοκοίη τίθεσθαι, ὥστε αὐθις Μαρτίνον Χίου ἄρχειν ἐπὶ χρόνον τινὰ ῥητόν. εἰ δὲ μῆτε παύηται οἰκοδομῶν, σπονδῶν τε μὴ δέοιο ἐτέρων, ὥσ10 ἤδη βεβαίως τῆς νήσου ἐχομένης, τότε παρεσκευασμένων Ἰσταν τριήρων οὐσῶν, τὴν ταχίστην ἐπιπλεῖν· πέμπειν δὲ καὶ ἕτερα γράμματα Χίοις, κελεύοντα καὶ αὐτοῖς ἀποσχέσθαι τοῦ οἰκοδομεῖν, ὡς ἢ παύοιτο καὶ ἄκων, οὐκ ἔχων τοὺς συναιρομένους, ἢ εἰ βιάζοιτο καὶ ἄκοντας, μᾶλλον ἐκπο-15 λεμωθεῖεν πρὸς αὐτόν. Ὡς τῶ βουλευσαμένοις ἐδόκει δεῖν τὰ τε γράμματα εἰς Χίον πέμπειν, καὶ τριήρεις τὰς τε οὐσας ἐπισκευάζειν καὶ ἐτέρας ἐπιναυπηγεῖν. τὰ μὲν οὖν γράμματα βασιλέως ἀφιγμένα πρὸς Μαρτίνον, πλέον ἤνυσαν οὐδὲν, ἀλλ' ἀναγνοὺς, μᾶλλον ἔργου εἴχετο καὶ πᾶσαν ἐπεδεί-20 κρυτο σπουδὴν, ὥστε τὴν ἀκρόπολιν ἀπαρτίσαι ὧν ἂν δέοιο τὴν βασιλέως φθάσας ἔφοδον. ἤδη γὰρ ὑπώπτευσεν καὶ αὐτός. Ὁ Μπενέτος δὲ ὁ Μαρτίνου ἀδελφὸς ἐν διαφορᾷ πρὸς ἐκεῖνον καταστάς, ὅτι χρυσίων ἐξακισχιλίων ἀποστεροῖτο παρ' αὐτοῦ,

tur et extructione desistere iuberetur: tum, si foedus novum cuperet, priore iam exacto, Byzantium venire moneretur. Si aedificare cessarit, et Byzantium profectus, pacta nova rogaverit, quod re considerata melius censebitur, se facturos. Etenim aut iustum esse, non pati Martinum Chio imperare: sed alio modo de illo mereri insulamque Romanis parere: aut foedus non in eas condiciones, in quas antea, sed quibus ipsis libuerit, ineundum: nempe, ut Martinus rursus ad tempus certum praesit: et si neque aedificare destiterit, neque foedera nova quaesierit, ac si iam firma sit ei insulae possessio, tum instructis triremibus primo quoque tempore illuc contendendum; mittendasque insuper litteras, quae Chios in aedificando pergere ventent: ut hac ratione aut invitus desinat, ab operis desertus; aut si etiam nolentes coegerit, sibi infensiores reddat. Itaque consilium ceperunt, ut Chiis scriberent, et paratas triremes armarent novasque adderent. Ac epistola quidem Martino reddita, frustra fuit: ea siquidem lecta, operi magis institit, summa ope enitens, ut arx absolveretur, et ut quibus esset opus, iis adventum imperatoris, quem iam suspicio et ipse praecipiebat, anteverteret. Benedictus porro cum Martino fratre litigans de sex aureorum millibus, quae

ἃ ἐχρῆν αὐτὸν ἐκ τῶν δημοσίων τῆς Χίου φέρων λαμβάνειν Δ. C. 1320
 ἐτησίως, προσήκοντα ἐκ πατρῶου κλήρου, ἦκεν ὡς βασιλέα τὴν
 ἀδικίαν ἐγκαλῶν τῷ ἀδελφῷ καὶ τυχεῖν δεόμενος ἐπικουρίας.
 γραμματεῖά τε ἐδείκνυ ἃ σαφῶς πολλὴν τοῦ ἀδελφοῦ καὶ τὴν
 ἑαδικίαν κατηγορεῖ καὶ τὴν ἀγνωμοσύνην. βασιλεὺς δὲ ἐπηγγέλ-
 λετό τε τιμωρήσειν αὐτῷ ἐφ' οἷς ἀδικεῖται ἀφικόμενος ἐκεῖ, καὶ
 αὐτὸς οὐδὲν ἦττον ἢ παρὰ Μαρτίνου ἀδικεῖται ἀπολήψεσθαι.

ιά. Παρεσκευάζετο μὲν οὖν στόλος πέντε καὶ ἑκατὸν νεῶν, P. 230

ὧν ἦσαν ὀλίγη ἐλάσσους εἰς τὰς δύο μοίρας διήρεις καὶ τριῆ- V. 185
 1 ορεῖς, ἔξ ὧν ἦσαν ἵππαγωγοὶ ὀκτώ ἄγουσαι τριακοσίαν ἵππων B
 αὶ λοιπαὶ δὲ μονήρεις ἦσαν. ἐπεὶ δὲ παρεσκευασμένοι ἦσαν,
 τὴν τε ἵππων ἐσεκόμεζον καὶ τὰ ἄλλα ἐπιτήδεια. ἦν τε ἄμιλλ-
 λα πολλὴ τοῖς τριηράρχαις, ἐκάστον φιλονεικούντος πολυτε-
 λεία καὶ λαμπρότητι παρασκευῆς τοὺς ἄλλους ὑπερβαλέσθαι
 15 καὶ τὰ τε ἄλλα ἐξηρτύοντο πρὸς τὸ μεγαλοπρεπέστερον καὶ
 τὰ πληρώματα ἐκόσμον ἰδίαις παρασῆμοις ἐν τε ὄπλοις καὶ
 ἀσπίσιν. ἦσαν γὰρ οὐ τῶν τυχόντων, ἀλλὰ τῶν τε εὐγενῶν C
 καὶ μεγάλα δυναμένων. συνέπλεον δὲ τῷ βασιλεῖ οὐ μόνον
 ὀπλίται καὶ ψιλοὶ πολὺς, ἀλλὰ τῶν τε συγκλητικῶν οὐκ ὀλί-
 20 γοι, καὶ στρατιωτῶν οὐ μόνον οἱ χρησόμενοι τοῖς ἵπποις,
 ἀλλὰ καὶ ἄλλος ὄμιλος πολὺς. ἐπεὶ δὲ πάντα ἤδη ἐπεπόριστο
 καὶ οὐδὲν ἐνέδει ἔτι, ἄραντες ἐκ Βυζαντίου ἔπλεον ἐπὶ Χίον.
 γνώμην δὲ εἶχεν ὁ βασιλεὺς, ὡς ἦν ὁ Μαρτίνος τὸν ἐκίπλου
 πυθόμενος, πρὶν εἰς τὴν νῆσον καταῶραι, ἀφίκηται πρὸς αὐ-

sibi in annos singulos hereditario iure de publicis vectigalibus de-
 bebantur, quibusque ab eodem fraudatus erat, ad imperatorem se con-
 tulit, fratris iniquitatem accusans et auxilium flagitans: quin etiam
 litteras exhibens, quibus magna illius iniustitia improbitasque coar-
 guebatur. Imperator et se, ubi eo venisset, scelus vindicaturum, et
 Benedictum pecuniam intersersam recepturum promisit.

11. Itaque classis centum et quinque navium comparabatur, e
 quibus paulo pauciores erant duorum generum, biremes et triremes
 videlicet, et ex his hippagogi octo, in iis equi trecenti, reliquae
 uniremes. His paratis, equitatum et cibaria imposuit. Tum non
 levis contentio trierarchis incidit, dum quilibet ceteros sumptuoso
 apparatu superare nititur, et cum alia magnifice instruit, tum classia-
 riorum arma et clypeos suis insignibus exornat: nec enim de in-
 fima plebe, sed viri nobiles et admodum copiosi erant. Navigabant
 porro cum imperatore non modo gravis et levis armaturae multi,
 verumetiam de proceribus non pauci, et praeter equites multitudo
 item non spernenda. Omnibus rite paratis, Byzantio vela in altum
 dantes, cursum in Chium dirigunt. Statuerat vero imperator, ut si
 Martinus, adventu classis audito, priusquam in insulam descendere-

- A. C. 1329 τὸν καὶ δεηθῆ περι αὐτῆς, τὴν μὲν ἀκρόπολιν, ἣν αὐτὸς ᾤκοδόμηι, τὰ ἐλλείποντα ἐπισκευάσας, κατασχεῖν φρουρᾷ τῆς εἰσέπειτα ἀσφαλείας ἕνεκα· *Μαρτίνῳ* δὲ τῆς ἄλλης νῆσου ἐπιτρέψαι ἄρχειν, ἀποδιδόντι ἐτησίως *Μπενέτῳ* ἃ πρότερον χρήματα ἀπεστέρει. ὁ δ' οὐ μόνον ἐποιεῖ τῶν δεόντων οὐδὲν, ἀλλ' 5 ἐπεὶ ἐπύθετο ὅσον οὐδέπω ἐπιπλέοντα τὸν στόλον, τὰς μὲν τριῆρεις ἃς εἶχε (τρεῖς δὲ ἦσαν,) εἰς τὴν θάλασσαν κατέδυσσε κενὰς Ῥωμαίων τε τοὺς τὴν νῆσον κατοικοῦσι μηδενὶ ἐκέλευσεν ἐξεῖναι ὄπλοις χρῆσθαι, θάνατον δὲ εἶναι τὴν *Ζημίαν* τῷ χρωμένῳ. αὐτὸς δὲ τὰς τε πύλας τῆς πόλεως ἀσφαλισάμενος καὶ τὰ ἄλλα ἰο καταστήσας ἢ αὐτῷ ἄριστα ἐδόκει ἔχειν, ἅμα ὀκτακοσίοις οὖς εἶχε, φραζάμενοι ἀνῆλθον εἰς τὰ τείχη ὡς ἀμυνόμενοι ἐπιόντα βασιλεία. ἤδη γὰρ ἀνδίσταντο ἀναφανδόν, καὶ οὐδὲ σημαίας τὰς βασιλικὰς ἤξίωσαν ἀναγαγεῖν ἐπὶ τὰ τείχη, ὥσπερ ἦν ἔθος, ἀλλὰ τὰς *Μαρτίνου* μόνας, ὡς βεβαίως ἤδη τῆς νή- 15
- P. 231 σου ἐχομένης. Καλόθετος δ' ἅμα τοῖς περι αὐτὸν, ὄπλοις μὲν οὐκ ἐτόλμων χρῆσθαι τῷ δέει τῶν *Λατίνων*. παρεσκευασμένοι δὲ ἦσαν ὡς ἐπιθησόμενοι αὐτοῖς, ἐπειδὴν ὁ βασιλεὺς εἰς τειχομαχίαν καταστῆ. *Μαρτίνος* μὲν οὖν οὕτω τοῖς ὀκτακοσίοις πεποιδῶς, ἀντικατέστη πρὸς τὴν μάχην. βασιλεὺς δὲ τῆσθε νήσῳ ὡς προσέσχεν, ἀπόβασίν τε ἐποιεῖτο τῆς γῆς εὐθὺς κρατῶν, καὶ τὴν ἵππον ἐξάγων παρεσκευάζετο πρὸς τὴν τειχομαχίαν. *Μπενέτος* δὲ ὁ *Μαρτίνου* ἀδελφὸς φρουρίῳν τε

5. οὐδ' οὖν vitiose pro δ δ' οὐ legebatur.

tur, pro ea rogatum veniret, reliquum arcis aedificare et pro securitate in futurum praesidium illi imponere: Martino, restituenti Benedicto ceterorum annorum quam ei detraxerat pecuniam, reliquae insulae praefecturam committere. Qui tamen non solum nihil eorum fecit, quae debuit: sed ubi appropinquare classem intellexit, ternas triremes suas, casque vacuas in mare demersit, Romanisque insulam habitantibus, mortis poena proposita, armis interdixit: urbis portas communiit et cetera quam visum est optime constituit, octingentosque armatos quos habebat, in muris ad imperatoris impetum repellendum collocavit: iam enim non dubie rebellabatur, nec signa imperatoria in moenibus pro consuetudine, sed Martini dumtaxat figebantur: quasi insula ab eo certo iam acquisita et mancipio obventa esset. Calothesus cum suis Latinorum metu corripere arma ultro non audebat: sed ad operam praestandam, ubi imperator oppugnare urbem coepisset, parati erant. Martinus octingentis illis confisus, se defendere instituebat. Imperator ad litus appulsus, et excensione facta, terra statim potitus, producto equitatu ad oppugnationem accingebatur. Benedictus Martini gormanus castellum iactu lapidis ab oppido dissitum tenens, venit, illudque imperatori

καὶ αὐτὸς κατέχων οὐ μακρὰν τῆς ἄλλης πόλεως φθοδομημέ- A. C. 1329
 νον, ἀλλ' ὅσον ἀφ' ἑκατέρου πρὸς τὸ ἕτερον λίθῳ σχεδὸν
 ἐξικνεσθαι, ἐνεχείρισεν ἑλθῶν τῷ βασιλεῖ, πολλὰ τοῦ ἀδελ- B
 φου κατηγορῶν ὡς καὶ ἀνόητα καὶ ἄδικα πράττειν ἐγνωκό-
 5τος· τοῦτο μὲν, εἰ πρὸς τοσαύτην δύναμιν ἀπισχήσειν ἤλ- V. 186
 πισε, μὴ αὐτὸς ἐξ ἴσης ὀρμώμενος παρασκευῆς· ἀδικίαν δὲ
 κατεγίνωσκεν αὐτοῦ, εἰ πολλὰ πρὸς βασιλέως εὐεργετηθεὶς,
 Χίον διενόηθη αὐτοῦ ἀποστερησάι. βασιλεὺς μὲν οὖν εἰς τὸ
 φρούριον εἰσῆλθε, Μπενέτον τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας ἐπαινέσας,
 10 καὶ μετὰ μικρὸν ἐξελθὼν διεκόσμηε τὴν στρατιὰν ὡς ἐς τευ-
 χομαχίαν. Μαρτίνος δὲ πρὸς τε τὴν βασιλέως στρατιὰν ἦδη
 ἑαυτὸν οὐκ ἀξιόμαχον ὄρων, ἔκ τε τῶν Χίων ἐπικουρίαν οὐ-
 δεμίαν προσδοκῶν διὰ τὸ οὐχ ἦσσαν αὐτοῦ ἀφεστηκέναι ταῖς C
 γνώμαις ἢ καθ' ὅσον εὐνοί ἦσαν βασιλεῖ ὑπωπτεκνέναι, ἄλ-
 15 λως τε καὶ Μπενέτον προσχωρήσαντος καὶ τὸ φρούριον παρα-
 δόντος, ὃ οὐκ ἔλαττον ἡδύνατο ἀποτερισμοῦ οὕτω πλησίον
 φθοδομημένον, σφοδρῶς τε ἐθρορυβεῖτο καὶ τὰς σωζούσας ἀπε-
 γίνωσκεν ἐλπίδας. ἐπεὶ δὲ τὰ τε σημεῖα ἦδη ἦροτο καὶ ἦρ-
 χον μάχης οἱ Ῥωμαῖοι, πρᾶβειαν πέμψας ὁ Μαρτίνος, ἐδεῖτο
 20 βασιλέως συγγνώμης τυχεῖν καὶ πρὸς συμβάσεις χωρῆσαι οἷας
 ἂν δοκῆ βασιλεῖ. βασιλεὺς δὲ ἀπέωσάτο τε τὴν πρᾶβειαν καὶ
 οὐκ ἔφρασε δεῖν, τῆς στρατιᾶς πρὸς τὴν μάχην παραστα-
 γμένης, διαλέγεσθαι περὶ συμβάσεων. πρότερον γὰρ αὐτῷ
 25 εἶν πρὶν ἐνθάδε ἦκειν συγγνώμην τε αἰτεῖν καὶ σπονδὰς τί- D
 25 θροῦναι εἰρηνικὰς, νῦν δὲ ὅπως ἂν αὐτῷ δοκῆ ποιεῖν, ἐπεὶ τῇ

tradit, et fratrem ut iniustum ac stolidum accusat; si quidem appa-
 ratu multo inferior, tantis copiis resistere se posse speravisset: et
 pluribus ab imperatore beneficiis obligatus, Chio ipsum spoliare
 meditatus esset. Imperator castellum ingreditur, Benedictum de
 officio commendat: pauloque post exercitum ad oppugnandam urbem
 ordinat ac disponit. Martinus iam se illi imparem aspiciens et nul-
 lum a Chiis subsidium exspectans, quod eorum animos non minus
 a se aversos, quam in imperatorem conversos coniectabat, cum
 etiam Benedictus, deditioe castelli facta, quod quidem muro valido
 cinctum et firmatum urbique vicinum, aequè resistere poterat, eius
 fidei potestatique se permisisset, medullitus conturbatus, de spe,
 qua se adhuc consolabatur, decidit. Cum Romani iam signa velle-
 rent pugnamque ordirentur, missis legatis Martinus veniam precari
 et pactis, quae vellet imperator, se staturum promittere. Ille lega-
 tos repudiare ac dicere, stante iam in procinctu milite, importunum
 esse de pactis agere: integrum ei fuisse, antequam huc iretur, et
 veniam rogare et de pace secum convenire. Nunc facere se quod
 luberet: quando ipse sua fretus potentia, contra se arma capere

- A. C. 1329 σφετέρῃ πέποιθώς δυνάμει ὄπλα αὐτῷ ἀντήρε. Βασιλεὺς μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπε· Μαρτίνος δὲ ἤδη πᾶσαν ἐλπίδα περιρηγμένος σωτηρίας, δείσας μὴ καὶ τὸ ζῆν ἀφαιρεθεῖη, ἐαυτὸν ἐνεχείρισε βασιλεὺς καὶ τὴν στρατιάν, τῆς πόλεως ἐξελθὼν. οἱ Χίοι δὲ αὐτὸν ὀρώντες ἤδη πρὸς ἀλχμαλώτου τύχην καταστάντα, ὄρησαν ὡς ἐπὶ τοῦ βασιλέως ἀποκτενοῦντες. ὁ μέγας δὲ δομέστικος ἀπειλήσας αὐτούς τὰ δεινότατα διαδήσειν, εἴ τι νεωτερίζοιεν περὶ αὐτὸν, ἀπαθῆ διετήρησε κακῶν. βασιλεὺς δὲ αὐτὸν πολλὰ καταμεμψάμενος τῆς ἀβουλίας, ὅμως οὐ διέθηκεν αὐτὸν κακῶς, ἀλλὰ τὴν μὲν γυναῖκα αὐτοῦ ἐκέλευσε καὶ παῖδας, ἔτι δὲ καὶ θεραπαινίδας ὅσαι ἦσαν, αὐτὰς
- P. 232 μὲν ἐπιφορτίσασθαι ὅσον ἀνύσαι δυνατὸν ἐκ τῶν ἐκείνῃ προσόντων χρημάτων τε καὶ ἄλλων ἐπίπλων καὶ σκευῶν πολυτελοῶν, τοὺς δὲ δούλους στρώματά τε καὶ τάπητας ἄραι καὶ ἄλλα ὅσα ἐπιτήδεια πρὸς τὸ καθεύδειν τῆς νυκτός, καὶ ἐξελθόντας Χίου πορεύεσθαι ὅποι ἂν δοκῇ· Μαρτίνον δὲ ἐκέλευσεν εἰρχθῆναι. καὶ τοῦτο μὲν τοῦτον ἐπράχθη τὸν τρόπον, καὶ σχεδὸν ὅσα Μαρτίνῳ ἦσαν αἱ θεραπαινίδες ἅμα γυναικὶ ἐπεφορτίσαντο· τοὺς συνόντας δὲ αὐτῷ ὀκτακοσίους συγγνώμης τε ἠξίωσεν ὁ βασιλεὺς, ἀδικήσας μηδὲν, καὶ προὔθηκεν αἰρέσειν αὐτοῖς τοιαύτην, ὥστε τοῖς τε βουλομένοις τὰ ὄντα Βλαβόντας ἐξείναι ἀναχωρεῖν, τοῖς τε μένειν ἐθέλουσι μηδένα ἐνοχλεῖν, ἀλλὰ τὴν μισθοφορὰν λαμβάνοντας, δουλεύειν βασιλεὺς. ὀλίγοι μὲν οὖν ἐκείνων ἀπῆραν ἐκ τῆς Χίου, οἱ λοιποὶ δὲ, οἱ μὲν ἔμειναν ἐν Χίῳ αὐτῆς μισθοφοροῦντες, οἱ δὲ τοῖς

non dubitasset. Martinus omni iam spe deperdita timens ne insuper morti dederetur, urbe egressus, seque exercitumque suum imperatori transdidit. Chii hominem nunc ad captivi fortunam redactum cernentes, insurgere, ut eum ante oculos imperatoris mactarent. At magnus domesticus se pessimis modis illos accepturum comminatus, si quid ei nocuissent, vivum incolumemque servavit. Imperator de amentia obiurgatum, nulli supplicio subiecit: sed uxorem, liberos et famulas quotquot erant tollere iussit quantum ferre possent de illius rebus pretiosaque supellectile: famulos autem toralia, tapetes ac reliqua omnia ad nocturnam quietem requisita, et Chio excedentes ire, quo voluntas duceret, Martinum autem in vincula duci. Et haec quidem hoc modo patrata sunt: ac ferme omnia quae Martinus habebat, ministræ et uxor in humeros sublata extulerunt. Octingentos autem illos, qui eidem militabant, venia et impunitate dignatus est; tali optione data, ut qui vellent, cum re familiari sua libere insula demigrarent: qui manere mallent, iis nemo esset molestus, et imperatoris militiam mercede tolerarent. Paucis Chium deserentibus, ceteri omnes aut ibidem acra merere perrexerunt:

βασιλέως συνηριθμήθησαν οικόταις. Χίος μὲν οὖν οὕτως αὔ- A.C. 1329
 ρις γέγονεν ὑπὸ Ῥωμαίους. βασιλεὺς δὲ Μπενέτον τε δί-
 καιον ἔκρινεν ἀμείβεσθαι τῆς εὐνοίας καὶ τῆς προθυμίας τῆς
 εἰς αὐτὸν, καὶ τῶν Χίων τοὺς δυνατοὺς καὶ τὸν δῆμον. εἰ
 5 γὰρ καὶ μηδὲν εἰς τὸν πρὸς Μαρτίνον πόλεμον εἰσῆνεγκαν
 αὐτοὶ, ἀλλὰ ταῖς γνώμαις οὕτως ἦσαν παρεσκευασμένοι, ὡς
 ἦν δέη, πᾶσαν ἐπιδειξόμενοι σπουδὴν καὶ προθυμίαν ὑπὲρ C
 βασιλέως. διὸ καὶ Καλόθετον μὲν καὶ γένος τὰ τε ἐν Διδυ-
 μοτείχῳ προεπηγγελμένα, ὅτε περὶ Χίου κρύφα διειλέχθη,
 10 καὶ προσέτι πλείω εὐηργέτει, καὶ τοὺς ἄλλους καὶ τιμαῖς V. 187
 ἡμείβετο καὶ δωρεαῖς· τὸν δῆμον δὲ τῶν δημοσίων ἀνῆκεν
 εἰσφορῶν, ὅσαι μάλιστα ἐπέζον.

ιβ. Μπενέτον δὲ μετακαλεσάμενος τὸν Μαρτίνου ἀδελ- D
 φὸν ἀνεμίμησκέ τε ὧν πρὸς Βυζάντιον ἔλθων τοῦ ἀδελφοῦ
 15 κατηγόρει, ὡς ἀποστεροίη μὲν τῶν ἑξακισχιλίων χρυσίων, ἃ
 προσῆκεν αὐτῷ ἀπὸ τῶν δημοσίων προσόδων τῆς Χίου λαμ-
 βάνειν, αὐτὸς δὲ τὴν νῆσον σφετεριζόμενος ἀποστεροίη τοῦ
 πατρῴου κλήρου, καὶ ὡς ἔδειτο τῆς δυνατῆς τυχεῖν ἐπικουρίας
 ὧν τε αὐτὸς ἐπηγγέλματο, ὡς ὄσον ἤδη γενόμενος ἐν Χίῳ τῆς P. 233
 20 τῆς εἰς αὐτὸν καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀδικίας εἰσπράξεται Μαρτίνον
 δίκας. ὧν δὲ νῦν καλῶς καὶ ὡς προσῆκεν ἀποβάντων καὶ
 Μαρτίνου Χίου ἐξεληλαμένου, δίκαιον ἡγεῖσθαι εἶναι τὰς τε
 ἐπαγγελίας ἐκπληροῦν τὰς εἰς αὐτὸν, καὶ τῆς εὐνοίας ἀμείβε-
 σθαι ἧς πρὸς ἐλθόντα ἐνεδείξατο, τὸ φοῦριον παραδοῦς. οὗ

aut in ministros eius domesticos relati sunt. Hac ratione Chius in Romanorum ius mancipiumque rediit. Imperator deinde et Benedicto pro navata benevolentia ac prompta voluntate, et Chiorum principibus populoque gratiam rependi aequum iudicavit. Qui quamquam ad bellum contra Martinum nihil contulissent, tamen is erat eorum sensus atque animus, ut necessitate flagitante, omnem operam ad imperatorem strenue adiuvandam collaturi fuerint. Quare et Calothetum et genus eius tum iis, quae apud Didymotichum de Chio clandestino secum disserenti promiserat, tum aliis praeterea pluribus remuneratus est: atque alios donis et honoribus auxit; populum vero tributorum onere, quo gravissime premebatur, levavit.

12. Accersitum quoque Benedictum Martini fratrem accusationis admonet, quam ei Byzantium veniens intenderat de sex aureorum millibus, quae pro paterna sorte de publicis Chii redditibus capere debuisset, ab illo autem, qui insulam sibi vindicasset, privatus fuisset. Et quo pacto auxilium, si quod posset, afferri petivisset; quae ipse promisisset, quam severe nimirum in Chium delatus et sibi et illi iniuriam illatam ulturus foret. Quod quoniam feliciter atque ut par erat evenerit et Martinus insula exactus sit, consenta-

A. C. 1329 δὴ ἕνεκα τῆς τε Χίου ἐπιτρέπειν τὴν ἀρχὴν, καὶ τῶν προσό-
δων αὐτῆς τῶν δημοσίων οὐκ ἔλαττον χρυσοῦ μυριάδων
δυοκαίδεκα οὐσῶν, εἰς μὲν ἐπιμέλειαν τῆς νήσου καὶ φυλα-
κῆν, ἔτι τε λοιπὴν ἀναγκαίων ἀναλωμάτων χρεῖαν ὅσα ἂν
B αὐτῷ σκεψαμένῳ βέλτιον δοκοίη ἔχειν ἀναλοῦν τὰ δὲ ὑπο-5
λειφθέντα χρήματα, τὰ ἡμίση μὲν τῷ βασιλικῷ ταμείῳ εἰς-
κομίζειν, αὐτὸν δὲ τὰ ἐπιλοιπα καρπύσθαι. ἄθλον δὲ ὃν
ἀνθρώπῳ παντὶ ὁπότε ἀπροσδόκητον ἦξει τὸ τέλος τῆς ζωῆς,
δίκαιον ἅμα καὶ λυσιτελὲς ἡγεῖσθαι εἶναι, τὴν ἀκρόπολιν, ἣ
πρὸς Μαρτίνου ὑποδομεῖτο, ἐπισκευασθεῖσαν ὡν δέουσι, φρου-10
ρᾷ κατασχεθῆναι παρ' αὐτοῦ, ὡς εἶ τι περὶ αὐτοῦ, ὅλα τὰ
ἀνθρώπινα, συμβαίη καὶ γένοιτο ἐξ ἀνθρώπων, μὴ τὴν Χίον
Ῥωμαίους ἀποστερηθῆναι, πολλοὺς ἔχουσαν οὐ πόρρωθεν μό-
νον, ἀλλὰ καὶ ἐγγύθεν ἐπιβούλους καὶ μάλιστα τοὺς ἐκ Δή-
λου Σπιταλιώτας. Τοιαῦτα πρὸς Μπενέτον διεξιόντος βασι-15
C λέως καὶ μικρᾶς εὐνοίας χάριν μεγάλην κατατιθεμένου, οἱ
μὲν ἄλλοι πάντες κατεπλήττοντο τὴν περὶ τὰς εὐεργεσίας τοῦ
βασιλέως φιλοτιμίαν, ὅτι μικρᾶς ἕνεκα εὐνοίας τοσαύτην ἀντι-
παρέσχε χάριν, μήτε ὧν ἀνάλωσε χρημάτων πρὸς τὴν παρα-
σκευὴν τοῦ στόλου καὶ τῆς συνεπομένης ἄλλης στρατιᾶς ὑπο-20
λογισάμενος τὸ πλῆθος, μήτε ὧν ἐκ Χίου ἐμελλεν ἐτησίως
ὁ Μπενέτος ἀποφέρεσθαι, καὶ ταῦτα, ὀλίγα ἢ οὐδὲν πρὸς
τὸν ὑπὲρ τῆς Χίου πόλεμον εἰσνεγκῶν. Μπενέτιν δὲ οὐδὲν
ἄρα ἤρκει, ἀλλ' ἀδικεῖσθαι ἤγειτο καὶ ἀποστερεῖσθαι, μὴ μισ-

15. Σπιτάλη in Graeco barbaro hospitium est. ED. P.

neum sibi videri promissa persolvere et castello sponte dedendo de-
claratam erga se propensionem compensare. Quocirca se illi prae-
fecturam Chii deferre. Cumque reditus insulae centum ac viginti
millium aureorum summam plane conficerent, ad eius procuracionem,
ad praesidia ususque necessarios, quantum re perspecta merito requiri
putaret, impenderet: de reliquo dimidium unum in imperatoris
fiscum inferret: altero ipse frueretur. Et quoniam suus quemque dies
latet, aequum se et utile arbitrari, arcem a Martino inchoatam per-
fici et a se cum praesidio occupari; quo, si quid, ut sunt res huma-
nae, sibi acciderit et inter homines esse desierit, Romani Chium,
cui multi et remoti et vicini praesertimque Delli Hospitalenses insi-
dientur, ne amittant. Haec cum imperator diceret parvoque officio
illius ingenti beneficio suo responderet, reliqui omnes eius tam ser-
vens beneficiendi studium obstupescabant, quando tam modica tam
magnis pensaret, non reputans, neque quantos sumptus in aedificanda
ornandaque classe et in classarios fecisset: neque quam grandem
pecuniam Benedictus anniversarie reportaturus esset; idque cum parum
aut nihil bello pro Chio commodasset. Sed Benedicto nihil sufficie-

ζόνων ἀξιούμενος· διὸ καὶ τὴν βασιλείας δωρεὴν ἀπεωθεῖτο A. C. 1329
 μὴ δεῖσθαι φάσκων μὴτ' ἐπιτροπεύειν Χίου, μὴτ' ἐφ' οἷς
 ὁ πατὴρ αὐτῷ, μὴθ' ὁ ἀδελφὸς Μαρτίνος καὶ αὐτὸν κατέχειν V. 188
 ἀλλ' εἰ μὲν αὐτῷ παντάπασι τῆς Χίου βασιλεὺς παραχωροίη, D
 5ῶστ' ἰδίαν αὐτῷ ἀρχὴν εἶναι καὶ μηδαμῶς τελεῖν ὑπὸ Ῥω-
 μαίους, πολλὴν ἂν εἰδείη τῆς εὐεργεσίας χάριν. εἰ δὲ μὴ
 τοῦτον βούλοιο τὸν τρόπον, μηδεμιάς ἐτέρας εὐεργεσίας με-
 μνησθαι, ὡς πρὸς ἡδονὴν αὐτῷ οὐκ ἐσομένης, ἀλλ' αὐτὸν δ,
 τι ἂν δοκῆ δεσπότην ὄντα περὶ τῆς νήσου πράττειν. Βασι-
 10λεὺς δὲ οὐ δίκαια αἰτεῖν ἔφρασκε Μπενέτον, οὐδ' οἶα τελεῖν.
 ἔχρη μὲν γὰρ εἰ καὶ τοὺς ἑξακισχιλίους ἐλάμβανε χρυσοῦς,
 ὧν παρὰ Μαρτίνου ἡδικεῖτο, ἀγαπᾶν καὶ πολυπραγμονεῖν
 μηδέν. εἰ δὲ οὐ τοσαῦτα μόνον, ἀλλὰ καὶ πολλαπλασίω τού-
 των καὶ προσέτι τὴν ἀρχὴν ἔχειν ἔξεστι τῆς νήσου, πῶς
 15ἂν εἴη δίκαιον ἔνδεᾶ τὴν χάριν τοῦ προσήκοντος νομίζειν; P. 234
 ἔτι δὲ οὐδὲ ἑαυτῷ τὸ παντάπασιν αὐτῷ παραχωρῆσαι Χίου
 ἐν καλῷ τοῦ σχήματος ἔφη κείσασθαι ὁ βασιλεὺς, οὐδὲ φιλο-
 τιμίαν καὶ μεγαλοψυχίαν, ἀλλὰ παραπληξίαν καὶ ἀκρισίαν
 περιάψειν ἑαυτῷ. εἰ γὰρ ἔδει τοσοῦτον πόνον αὐτὸν τε καὶ
 20 Ῥωμαίους ὑπομείναντα καὶ τοσαῦτα κατὰ τὴν παρασκευὴν
 τοῦ στόλου χρήματα οὐκ αὐτὸν μόνον ἐκ τῶν βασιλικῶν,
 ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἰδίων τῶν ἐπιφανῶν πολλὰ ἀναλωκότων
 ὥστε κρατῆσαι Χίου, ἔπειτα αὐτῷ παραχωρῆσαι ἐς τοσοῦτον,
 ὥστε μῆτε νῦν μὴθ' ὕστερον μὴ μόνον μὴ μετεῖναι Ῥωμαίους
 25 τῆς ὠφελείας τῆς αὐτῆς, ἀλλὰ μηδὲ προσορήματι ψιλῷ κ- B

bat: qui se etiam iniuria affici et suis spoliari censebat, quod maiori-
 bus dignus non haberetur. Quare donationem imperatoris reiciebat
 profitebaturque, non se iis indigere: nec Chium procurare velle,
 nec retinere iis conditionibus, quibus aut parens aut frater retinui-
 sissent. Si imperator eam totam omnimodis pro peculiari principatu,
 a Romanorum imperio prorsus exemptam, sibi cedat, tum demum
 illi ut beneficio gratiam magnam habiturum. Si nolit, ne ullius
 beneficii mentionem faciat, audire enim non posse. Verum cum
 ipse insulae dominus sit, ageret pro arbitrato. Respondit imperator,
 Benedicti petitionem nec aequam, nec impetrabilem esse: oportuisse
 enim sex aureorum millibus a Martino recipiendis contentum, alie-
 nis se non implicare. Cum vero non tantum modo, sed multo
 etiam plura et insuper insulae praefecturam consequi liceat, qui
 tandem munus hoc eius meritis impar iuste videri queat? Ad hoc
 si totam insulam ei in mancipio det, id ne sibi quidem laudi fore:
 neque gloriae cupidum et magnanimum, sed vaesanum et nullius
 cerebri visum iri. Si enim necesse erat tot laboribus et a se suscep-
 ptis et a Romanis atque in classe instruenda non a se dumtaxat

A. C. 1329 ρίους ὀνομάζεσθαι αὐτῆς, πολλῶ τῷ μέτρῳ βέλτιον καὶ λυσι-
 τελέστερον ἦν, τὴν ἀπραγμοσύνην καὶ τὴν ἡσυχίαν αἰρεῖσθαι,
 Μαρτίνον τε ἔαν κατέχειν καὶ μὴ παρενοχλεῖν. ἐκείνως μὲν
 γὰρ πρὸς τῷ μὴ κόπτεσθαι καὶ ταλαιπωρεῖν ἐν στρατείαις,
 καὶ ταῦτα διαποντίοις, καὶ τὰ ἀναλωθέντα χρήματα ἐξῆν⁵
 κερδαίνειν καὶ προσέτι γε εἰ μὴ νῦν, ἀλλ' ὕστερόν ποτε δύ-
 ναμιν κτησαμένοις τοῖς Ῥωμαίοις τὴν νῆσον ἂν ἐξῆν ἀνακα-
 λείσθαι ὡς ἀδικουμένοις, καὶ ἡ αὐτῆς τῶν ἀδικούντων κρα-
 τήσασι τυγχάνειν, ἢ ἐλάσσοσι τῶν ἀντιπάλων γενομένοις μὴ
 C ἀδικεῖν νομιζέσθαι, μηδὲ παρασπονδεῖν. εἰ δ', ὥσπερ νῦν¹⁰
 ἀξιοῖς αὐτὸς, σοὶ παραχωρήσομεν τῆς νήσου, σὺ μόνον εἰκῆ
 καὶ μάτην τὸν τε πόνον ἐσόμεθα πεπονηρότες καὶ τὰ χρή-
 ματα ἀναλωσάσθαι, ἀλλ' οὐδ' ἐλπίδα ὑπολειψόμεθα Ῥωμαίοις
 τοῦ ἀνασώσασθαι ἂν ποτε τὴν νῆσον ἢ δοκεῖν ἀδικεῖν καὶ
 παρασπονδεῖν ἔαν τε κρατήσωσιν, ἔαν τε μὴ. δι' αὐτὸ δὴ πάντα¹⁵
 μὴ' αὐτὸν μῆτε δίκαια μῆτε δυνατὰ αἰτεῖσθαι, μὴ' αὐτὸν
 δύνασθαι παρέχεσθαι ἀλλ' αὐτῷ αὐτοῦ πρότερον ἐκρίθη,
 δυνατὰ τε εἶναι καὶ Ῥωμαίοις καὶ αὐτῷ λυσιτελεῖν. Μπενέ-
 του δὲ πάντων μὲν φάσκοντος ἀκηκοέναι τῶν βασιλέως λόγων
 καὶ προσοχηκέναι αὐτοῖς, μηδενὶ δὲ πείθεσθαι αὐτῶν, ἀλλὰ²⁰
 τοῖς ἐξ ἀρχῆς ἐμμένειν δεδομένοις, καὶ μηδεμίαν ἡγεῖσθαι
 D χάριν προσήκουσαν αὐτῷ ἢ τὴν παντελεῖ παραχώρησιν τῆς

e fisco suo, sed ab illustribus quoque separatim impensa non me-
 diocri facta, ut Chius reciperetur, deinde eam illi relinquere, adeo,
 ut Romani neque nunc, neque posthac quidquam inde emolumentū
 perciperent, imo nec verbo saltem illius domini appellarentur, longe
 utique melius et conducibilius fuisse, procul negotiis quietem per-
 sequi Martinumque eam retinere perpeti et nihil turbarum excitare.
 Sic namque et defatigatione ac labore expeditionis huius, et quidem
 maritimae, et praeterea consumptae pecuniae supersederi potuisset.
 Adde quod, si non hoc tempore, at aliquando Romanis, ut iniuriam
 passis, comparato exercitu insulam recuperare licebit; et vel ea
 potitis ius suum obtinere, vel potentia adversariorum superatis,
 neque perperam egisse, neque foedus violasse existimari. Sin,
 quod tu nunc postulas, insula tibi ceasero, praeterquam quod tem-
 pus et impensa periiit, nulla spes eius unquam recipiendae Romanis
 relinquetur; aut contra fas agere et foedifragos haberi oportebit,
 sive eam obtinuerint, sive non obtinuerint. His de causis nec tu
 iusta et quae fieri possunt petis, nec ego possum concedere. Quae
 autem prius a me statuta sunt, ea fieri queunt et cum ex Romano-
 rum, tum etiam ex re tua sunt. Hic Benedictus, audisse attente
 omnia, quae dixisset imperator; sed iis nec hilum commoveri per-
 stareque in prima sententia et ita sentire, nisi tota insula datur,
 nulla posse meritis suis digna praemia rependi. Solent, excipit

νήσου, Οὐδὲν, ἔφη, θαυμαστόν, ὁ βασιλεὺς, εἴ τινα περὶ πρῶ- A. C. 1329
 γματός τινας βουλευομένην νῦν μὲν τοιαύδα τινα λογίζεσθαι
 παρασταίη, μικρὸν δὲ ὕστερον τὰναντία ἢ βελτίω ἢ χείρω
 σκεπτομένη φαινέτο ἐκ τῶν πραγμάτων. διόπερ οὐδ' αὐτὸν
 5 Δίκαιον νῦν πρῶτον τῶν πρὸς αὐτὸν ἀκηκοῦτα λόγων, ἀπερι-
 σκέπτως οὕτως ἀπαγορεύειν, ἀλλὰ δεῖον εἰς δευτέραν καὶ
 τρίτην μετὰ τῶν φίλων σκεψάμενον ἡμέραν, οὕτως ἦκειν
 ἀπαγγέλλοντα ὅσα ἔδοξεν. ἴσως γάρ τι τῶν δεόντων ἢ μετὰ
 τῶν φίλων καὶ οἰκείων συνδιάσκεψις εὐρήσει. Ἐπιχειροῦντος
 10 δὲ αὐθις ἀντιλέγειν τοῦ Μπενέτου, ἐπέσχεν ὁ βασιλεὺς, τῆς
 καθέδρας τε ἐξαναστὰς καὶ πρὸς αὐτὸν εἰπὼν, ὡς οὐκ ἀκού- P. 235
 σεται πρὶν μετὰ τῶν φίλων βουλευσάμενον ἦκειν. Μπενέτος V. 189
 μὲν οὖν οὕτως οἴκαδε ἀπῆλθεν, ἀνάπλεως ταραχῆς εἰς τρί-
 τήν δὲ ἡμέραν μεταπεμψάμενος αὐτὸν ὁ βασιλεὺς, τῶν τε
 15 πρῶτον ἀνεμίμνησεν εἰρημένων καὶ ἔπερ' ἅττα προσετίθει,
 τὴν τε εὐμένειαν τὴν πρὸς αὐτὸν ἐνδηλον ποιῶν καὶ ὅσην
 ἔχει περὶ τὸ εἶ ποιεῖν αὐτὸν τὴν προθυμίαν. συνεβούλευέ
 τε πείθεσθαι αὐτῷ ὡς λυσιτελοῦντα βουλευομένην. ὁ δὲ τῆς
 τε εἰς ἀρχῆς εἶχετο γνώμης καὶ βασιλεὺς παρήνει μὴ εἰκῆ πο-
 20 νοεῖν, μὴδ' ἄλλο τι πείθειν ἐπιχειρεῖν. ἀλλ' εἰ μὲν αὐτῷ τῆς
 νήσου πᾶσαν παραδοίῃ τὴν ἀρχήν, εἰ δὲ μὴ, ἀλλὰ τόγε δεύ- B
 τερον, τῶν τριήρων ὅσων δεῖτο ἔδειτο παρασχεῖν, ὡς ἂν
 εἰς Γαλατῶν ἀφίκηται, ἐνθήμενος τὰ ὄντα. βασιλεὺς δὲ ἐδέ-
 χει δεινὸν, εἰ μήπω πᾶσι φανερᾶς τῆς εἰς αὐτὸν εὐεργεσίας

imperator, de re aliqua deliberantibus iam haec, paulo post con-
 traria in mentem venire, quae aut meliora, aut deteriora appareant.
 Quare nec ipsum decere, primis ab se auditis sermonibus, adeo
 inconsiderate desperare; verum cum amicis ac propinquis biduo tri-
 duove ubi consuluerit, tum demum venire et quid probetur expo-
 nere; fortassis enim ea consultatione, quid facere par sit, inven-
 turum. Benedictum adhuc parantem contradicere imperator solio
 exurgens cohibuit, testificans, non se ante aures illi daturum,
 quam communicato cum amicis negotio redierit. Sic ille domum
 perturbatissimus abiit. Tertia luce vocatum imperator et dictorum
 admonuit, et alia quaedam adiecit, quibus et animum suum erga
 ipsum et quantopere de homine bene mereri cuperet, declaravit:
 hortatusque est, ut sibi utile danti consilium obsecundaret. Bene-
 dictus a pertinacia non discedere, imperatoremque monere, ne dum
 aliud suadere conetur, oleum atque operam perdat: sed si quidem
 plenum totius insulae principatum sibi det: sin autem, rogare se,
 triremes quot indigeret daret, quibus facultates suas imponeret Gala-
 tamque traiceret. Imperator odiosum arbitrari, si, cum de sua in
 illum beneficentia nondum constaret palam, aut ipse veritatem celare

Α. C. 1329 καθεστηκυίας, ἣ τάληθδὲς αὐτὸς ἐθέλων ἀποκρύπτειν, ἣ ἑτεροί τινες τῶν γενομένων περὶ μηδὲν εἰδότες, οἴησονται τὸν βασιλεῦα βούλευσθαι μὲν ἀπελαύνειν Μπενέτον Χίου, εὐπροσώπου δὲ προφάσεως οὐκ εὐπορεῖν, καὶ διὰ τοῦτο ἀμέμως λαβόμενον τοῦ λόγου, τὰς τε τριήρεις παρέχειν καὶ τὴν ἐξουσίαν ἐπιτρέπειν. διὸ καὶ αὐθις ἐφ' ἑτέραις τριῶν ἡμέραις περὶ τοῦ πράγματος ἐκέλευε διασκέψασθαι, δίκαιον δὲ εἶναι μὴ πρὸς τὴν ἐκείνου μικροψυχίαν ἀπιδεῖν, ἀλλὰ τὴν αὐτῷ προσήκουσαν ἐνδείξασθαι μεγαλοψυχίαν καὶ καρτερίαν. ἴσως γὰρ ἐν αὐταῖς τῶν δεόντων τι βουλευσασθαι δυνήσῃ. Μπενέτος¹⁰ δὲ μηδὲν ἐτι προσθεῖς, θυμοῦ γέμων, οἴκαδε ἀπεχώρει ὡς τὰ ἔσχατα ἡδικομημένος. βασιλεὺς δὲ ἐπὶ τοῖς γινομένοις δυσχεραίνων, τῶν παρόντων ἐπυνθάνετο Ῥωμαίων, εἰ μὴ τὴν προσήκουσαν εὐεργεσίαν κατατίθεται Μπενέτῳ, μικρὰ ἢ οὐδὲν πρὸς τὸν ὑπὲρ τῆς Χίου πόλεμον συναραμένῳ, ἣ εἰ δι-¹⁵ καὶ ἣ ἀξιώσεις αὐτοῦ καὶ σὺν λόγῳ γινομένη. αὐτὸν γὰρ μὴ δύνασθαι συνεῖναι, ὅ, τι ταῦτα αὐτῷ τὰ ἔηματα νοεῖ. αἱ μὲν οὖν ἄλλοι Μπενέτον τε κατηγιῶντο καὶ πολλὴν κατεγίδνωσκον αὐτοῦ ἀβελτηρίαν· ὁ μέγας δὲ δομέστικος „τὴν μὲν ἀλογίαν” εἶπεν „ὦ βασιλεῦ, καὶ τὴν παράνομιαν τῶν Μπενέ-²⁰ του ζητημάτων πάντες τε ἴσασι σαφῶς καὶ τὴν ὁμοίαν ψήφον φέρουσι περὶ αὐτοῦ. διὸ οὐδὲ πολυπραγμονεῖν ἐξετάζοντας χρῆ, ὅ, τι βουλόμενος ἀνευδότης ἔχει περὶ αὐτὰ· οἴε-

15. πρὸς ED. P. pro πέρ.

vellet: aut quidam alii, rei transactae prorsus ignari existimarent, imperatorem Benedictum Chio expulsam cupere: verum causa aliqua in speciem honesta non suppetente, libenter ex eius verbis occasionem arripuisse et, triremibus suppeditatis, abitionem illi permittere. Itaque rursus alio triduo rem deliberationi iussit committere aequum censens, non ad eius illiberalem animum respicere: sed personae suae convenientem mentis celsitatem patientiamque prae se ferre, forsitan enim illo spatio quippiam opportunum posse statuere. Benedictus verbum non amplius addens et ira aestuans, quasi intoleranda vexatus iniuria, domum recessit. Imperator factio indignatus, praesentes Romanos percunctatur, num Benedicto meritas gratias non retulerit, qui tamen ad bellum Ghium tenui aut nullo auxilio fuerit: et, numquid non iusta et ad praescriptum rationis ab eo requireret: se enim non percipere, quid eius verba significent. Aliis igitur in hominem invehentibus et ut insigniter vecordem condemnantibus, magnus domesticus ita disseruit: Quam a ratione alienum ac delirum sit Benedicti desiderium, omnes perspectum habent. Ideo quid spectans tam rigidus in eo et praefractus perseveret, non est curiosius inquirendam. Censendum vero, furio-

σθαι δὲ αὐτὸν τοὺς μαινομένους προσεοικέναι, οἳ μῆτε περὶ A.C. 1329
 ὧν λέγουσι, μῆτε πρὸς οὓς ποιοῦνται ἴσασι τοὺς λόγους, ἀλλ’
 ἢ ἂν τὸ δαιμόνιον κινῶν, φθέγγονται ἀδιανόητα τοὺς πᾶσιν.
 ὡς ἂν δὲ μὴδ’ ὕστερον αὐτός ποτε μὴδ’ ἑτερός τις τὴν ἀλή-
 59θειαν ἐθέλων ἀφανίζῃεν δύναιτο τῷ ψεύδει χρῆσθαι καὶ τὰ
 οὐκ ὄντα λογοποιεῖν, κακίαν δὴθ’ ἐν προστριβόμενος ἡμῶν τινα,
 αἱ μοι δοκῶ ποιητέα, εἶγε καὶ αὐτῷ σοι συνδόξειεν εἶναι, ἐρῶ. P. 236
 τῇ Χίῳ νυνὶ πολλῶν ἐπιδημούντων, οὐ Ῥωμαίων μόνον, ἀλλὰ
 καὶ ἐκ Γεννούας καὶ Βενετίας κατ’ ἐμπορίαν, καὶ Νικολάου
 10 Σανούτου τοῦ τῶν Κυκλάδων ἀρχοντος, ὃς ἦκε κατὰ φιλίαν
 σὲ προσκνήσων, ἔτι δὲ καὶ ἐκ Λατίνων ἀρχιερέως, ὃς τὴν
 τῆς Χίου παρὰ τοῦ πάπα ἐπιτέτραπτο ἐπισκοπήν, καὶ Φρε-
 ρίων τινῶν κατ’ ἱστορίαν, κέλευσον ἐκ πάντων ἐκκλησίαν
 ἀθροισθῆναι· πάντων δὲ παρόντων γενέσθαι τοὺς λόγους
 15 πρὸς Μπενέτον. κἂν δέξῃται πεισθεὶς τὴν εὐεργεσίαν, παντα-
 χόθεν ἂν ἔχοι καλῶς ἐὰν δὲ τῇ προτέρᾳ παρανοίᾳ χρώμενος, B
 τῶν μὲν ἐν χερσὶν ἀπόσχηται ἀγαθῶν, τῶν δὲ μῆτε ὄντων V. 190
 μῆτε ἐσομένων ἐπιθυμῶν, εἰ μὴ αὐτὸν ὡς ἀδύνατα ἀξιολῶ
 πείσαι δυνατόμεθα, ἀλλὰ τοὺς γε παρόντας σὲ μάρτυρας
 20 μόνον ἔξομεν, ἀλλὰ καὶ κήρυκας καὶ τῆς σῆς καλοκαγαθίας
 καὶ φιλοτιμίας περὶ τὰς εὐεργεσίας, βυσιλεῦ, καὶ τῆς ἐκείνου

12. Φερίοι: non sunt Ferrarienses, ut Intrp. vertit; quo enim? nam
 est Ferraria Graecis, ut in C. Florentino, dicitur *Φερίορα*; sed
 est vox Gallica *freres*; erant autem equites Hierosolymitani, te-
 stante Niceta pag. 145. primae editionis: πρὸς τῶν Ἱεροσολυμι-
 τῶν λυθείς, οὗς Φερίους φασίν. ED. P.

sorum esse similem, qui neque quid, neque apud quos loquantur,
 norunt: sed quatenus a cacodaemone exagitantur, cogitationibus
 humanis abhorrentia effutiant. Ut autem in posterum nec ipse, nec
 alius veritatem mendacio obscurare queat et inanes comminisci fabu-
 las, quo nobis labem aliquam improbitatis inurat, quae mihi vide-
 antur, si forte eadem tibi probabuntur, eloquar. Quia in praesens
 non Romani dumtaxat, sed et Genuenses, et Veneti in hac insula
 negotiantur, et Nicolaus Sanutus Cycladum praefectus, qui amicitiae
 ergo te salutatum venit: item ex Latinis episcopus, cui a papa Chii
 pontificatus commissus est, et aliquot Milites Templi qui terram hanc
 iustrare student; conventum omnibus istis indicito, et in eorum
 praesentia Benedictum compellari iubeto: qui si quod offers, muta-
 tus admiserit, optatissimum acciderit: sin priore adhuc obstrictae
 amentia, quae in manibus habet bona abiecerit; quae autem nulla
 sunt, neque erant, concupierit, et nos illi fidem facere nequibimus,
 ea ipsum postulare, quae dari non possint, certe praesentes quidem
 non solum testes, verum etiam integritatis tuae ac studii in benefa-
 ciendo et illius insaniae praecoones habebimus: et hinc praecipuam

A. C. 1329 παραπληξίας, καὶ δύο τὰ μέγιστα ἐντεῦθεν κερδανοῦμεν, ἡμᾶς τε αὐτοὺς ἀπαλλάττοντες ἀδοξίας οὐ προσηκούσης καὶ τοὺς ἄλλους τῆς ἐκ τοῦ ψεύδους ἐλευθεροῦντες προσγενησομένης βλάβης.” Τοιαῦτα μὲν ὁ μέγας δομestικός εἶπε· βασιλεὺς δὲ ἐπέθετό τε εὐθύς τοῖς εἰρημένοις ὡς καλῶς ἔχουσι, καὶ ὅτι
 C αὐτῷ ἐπέτρπε τὴν πρᾶξιν, προσθεῖς, ὡς εἰ μὴ βούλοιο κατὰ τὰ διατεταγμένα πρότερον ἄρχειν ὁ Μπενέτος Χίου, καὶ δευτέραν ἀρεσιν εὐεργεσίας αὐτῷ προθεῖναι, ἐλάττονος ἢ κατὰ τὴν προτέραν οὐδαμῶς. τακτῇ δὲ ἡμέρᾳ ἐκκλησίαν ὁ μέγας δομestικός ἐκ τε Ῥωμαίων καὶ τῶν ἐπιχωριαζόντων Λατί-10 νων συναγαγὼν, παρόντος καὶ αὐτοῦ Μπενέτου καὶ τῶν Μαρτίνῳ τῷ ἀδελφῷ πρότερον συνόντων οὐκ ὀλίγων, εἰς λόγους τε καθίσταντο καὶ διηγείτο ἄνωθεν ἀπ’ ἀρχῆς, ὅπως τε εἰς Βυζάντιον ἀφίκοιτο πρὸς βασιλέα ὁ Μπενέτος κατηγορῶν τοῦ ἀδελφοῦ ἕφ’ οἷς ἡδικεῖτο παρ’ αὐτοῦ, ὅσα τε αὐτῷ λεχθεῖη πρὸς 15
 D βασιλέως, καὶ τὴν εὐνοίαν, ἣν ἐνεδείξατο πρὸς αὐτὸν ἀφικόμενον πρὸς Χίον, καὶ ὡς τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας ἐνεκα ὁ βασιλεὺς ἀμείβεται τοιαύταις εὐεργεσίαις. Μπενέτος δὲ αὐθις τὴν τε δωρεὰν ἀπεωθεῖτο τὴν βασιλέως, ἀναξίαν κρίνων ἑαυτοῦ, καὶ εἰ μὴ παντάπασιν αὐτῷ παραχωρήσει Χίου, τῆς 20 Ῥωμαίων ἀφελόμενος ἡγεμονίας, μηδεμιᾶς ἐτέρας εὐεργεσίας φάσκων δεῖσθαι παρ’ αὐτοῦ, καὶ μηδὲ τρίβεσθαι εἰκῆ καὶ μάτην ἀδύνατα ἐπιχειροῦντας πείθειν. οἱ μὲν οὖν παρόντες καὶ μάλιστα οἱ ἐκ Λατίνων, πολλὴν ἀκρισίαν κατεγίνωσκον

eamque bipartitam utilitatem hauriemus; quod nos ipsos nimirum ab immerita infamia servabimus: et aliis a nocumento mendacii cavebimus. Haec ubi effatus est magnus domesticus, imperator protinus in eius sententiam ivit, et rei conficiendae negotium illi dedit: atque hoc amplius, nisi Benedictus ex priori decreto Chium administrare vellet, ut aliam ei ex liberalitate conditionem, prima nequaquam deteriorem, proponeret. Die praestituta cum magnus domesticus ex Romanis et Latinis advenis conventum coegisset; praesente etiam Benedicto et non paucis, qui antea cum Martino fratre eius familiariter vivebant, ad verba ventum est: altiusque repetito principio, domesticus narravit, quo pacto Benedictus Byzantium ad imperatorem confugiens, fratrem iniuriarum postulasset, quidque imperator supplici respondisset, et qua is benevolentia postea eundem imperatorem in Chio complexus esset: atque hanc esse causam, quare imperator tantam ei gratiam referret. Benedictum autem iterato quasi se indignam reiecissee; ac nisi Chio a Romano imperio avulsa sibi penitus cederet, nullo se alio eius beneficio egere iactasse: et ne irritus ac temerarius labor impossibilibus sibi suadendis susciperetur, monuisse. Qui aderant, Latini praesertim, fatuum adeo

Μπενέτον καὶ ἤτιώωντο φανερώς, καὶ τὴν βασιλέως Θανμά-A.C. 1329
 ζοντες φιλοτιμίαν καὶ τὴν αὐτοῦ κακοβουλίαν, καὶ συνεβού-P. 237
 λυνον πείθεσθαι βασιλεῖ, ὡς, εἰ μὴ πεισθεῖη νῦν, πολλὰ πολ-
 λάκις ὕστερον μεταμελήσοντος αὐτῷ. ὁ δ' οὐδὲν μᾶλλον
 ἔπειθετο αὐτοῖς, ἀλλὰ τοῖς προτέροις ἐνέμενε λογισμοῖς. ὄρων
 δὲ αὐτὸν ὁ μέγας δομέστικος οὕτως ἔχοντα ἐφ' οἷς ἤξιου
 ἀμεταμελήτως „οὐκοῦν” εἶπεν „εἰ μὴ σοι ταῦτα ἀρεστά δο-
 κοίη, ἀλλ' εἰ μὴ τύχοις ὧν αὐτὸς ἀξιολός, καὶ τῆς Χίου παν-
 τάπασι κέρικας ἀποστῆναι δεῖν, καὶ δευτέραν αἰρεσίην σοι
 10 προσηθήσομαι εὐεργεσίας, ἣν αὐτὸς ἐκέλευσε βασιλεύς. οἰκίας
 γὰρ σοι λαμπρὰς καὶ πολυτελεῖς χαρίζεται ἐν Βυζαντίῳ, καὶ
 τῶν συγκλητικῶν Ῥωμαίων ἓνα κελεύει εἶναι, καὶ ἀξιώματι B
 τῷ προσήκοντι τιμῆσει καὶ ἀρχὴν ἐγχειρήσει τῶν παρὰ Ῥω-
 μαίοις νενομισμένων, καὶ τᾶλλα ὅσα τοῖς εὐγενεστέροις Ῥω-
 15 μαίων καὶ αὐτῷ προσήκοντα ἔσται· καὶ τούτων πάντων χω-
 ρίς προσόδων ἐτησίων ἕνεκα ἐκ τῶν τῆς Χίου φόρων μυριά-
 δας χρυσίου λαμβάνειν δύο. Τούτων ἀκούσας ὁ Μπενέτος,
 οὐκέτι οὐδὲ καθεκτός ἐδόκει εἶναι, ἀλλ' ὥσπερ τὰ μέγιστα
 ἀδικούμενος, ἀχθόμενος καὶ δυσανασχετῶν, καὶ ὄρκους ἐαν-
 20 τὸν κατελάμβανε καὶ ἄρα εἰς ταῖς παλαμναιοτάταις, εἴτι παρα-
 δέχαιτο τῶν λεγομένων, εἰ μὴ ἄπερ ἐξ ἀρχῆς ἤτησατο πα-
 ράσχοι βασιλεύς. τρεῖς δὲ ἤτειτο τριήρεις ἐκ τῶν βασιλι-
 κῶν ὡς πανοικεσίᾳ πλευσούμενος ἐς Γαλατᾶν. ὁ μὲν οὖν C
 τοιοῦτους παρακληξίας γέμοντας προῆει λόγους· οἱ δ' ἀκροώ-

Benedicti iudicium insectabantur et damnabant apertissime; atque ut imperatoris honestissimum conatum, sic huius perversum consilium admirabantur, et ad parendum imperatori impellebant: quod ni faceret modo, fore ut in futurum saepe vehementerque poeniteret. At enim surdo fabula caneatur: quippe qui animo obstinaverat non cedere. Tum magnus domesticus usque eo in proposito suo pertendentem videns, Igitur, inquit, 'si haec tibi non placent; sed, nisi quae vis adipiscare, Chio omnino emigrare decrevistis, en alteram tibi iussu imperatoris optionem do; aedes enim tibi magnificas et sumptuosas donat Byzantii, et inter proceres Romanos te allegit, proque dignitate te honorabit, et consuetos Romanis magistratus tibi mandabit: quaecumque etiam nobilioribus Romanis, eadem tibi similiter tribuentur. Praeter haec omnia in annuam pensionem ex Chii vectigalibus viginti nummum aureorum millia accipies. His auditis Benedictus e potestate videbatur exiisse, et tamquam mirifice laesus, aeger animi, semet iureiurando astringebat dirisimisque precibus detestabatur, si quid eorum, quae promittebantur, admitteret: nisi, quae a principio petivisset, imperator daret. Quapropter iterum ternas de imperatoria classe triremes orabat, quibus cum tota familia sua Galatam navigaret. Tales ille sermones vesaniae

A. C. 1323 *οἱ μὲν τῶν εἰρημένων βασιλέα μὲν ἐθανύμαζον καὶ ἐκήρυσσαν*
 V. 191 *καὶ τῆς μεγαλοφυχίας καὶ τῆς φιλοτιμίας, Μπενέτου δὲ πολ-*
λὴν κατεγίνωσκον ἀγνωμοσύνην. καὶ ὁ σύλλογος διελέλυτο
ἐπὶ τούτοις. πυθόμενος δὲ ὁ βασιλεὺς ὅσα τε εἶποι καὶ ὧν
ἀκούσειε Μπενέτος, ἐπεὶ μηδὲν ἔτι συνῆρα λειπόμενον τῶν
προσηκόντων, ἐκείνῳ μὲν τρεῖς παρέσχετο τριήρεις, ὥσπερ
ἤτειτο, αἷς ἐνθήμενος ὄση ἦν αὐτῷ περιουσία, ἦλθεν εἰς
 D *Γαλατῶν.*

ἰγ'. Αὐτὸς δὲ ὅσα ἐξῆν πρὸς φυλακὴν ἐξαρτυσάμενος
τῆς νήσου, ἄρας ἐκείθεν ταῖς λοιπαῖς ναυσὶν, ἦλθεν εἰς Φωά-10
καιαν τὴν παλαιὰν, οὕσαν ὑπήκοον Ῥωμαίοις καὶ ἀπόβα-
σιν ποιησάμενος ἐφ' ἡμέρας τινὰς συνεγένετο Σαρχάτῃ, τῶν
κατὰ τὴν Ἰωνίαν ἄρχοντι Περσῶν ἐκεῖσε γενομένη καὶ μετὰ
 P. 238 *τῆς προσηκούσης αὐτῷ προσελθόντι μετρώτητος καί, ὡς*
εἶπεν, δουλείας. ὃν καὶ δώροισι φιλοφρονησάμενος ὁ βασι-15
λεὺς μεγαλοπρεπῶς, ἀπέστειλεν ἔμπονον Ῥωμαίοις. Αἰτί-
νης δὲ καὶ αὐτὸς Καρίας ὧν σατράπης, πρὸς βασιλέα μὲν
οὐ παρεγένετο ὑπὸ νόσου χρονίου κωλυθεὶς τῶν ὑπ' αὐτὸν
δὲ Περσῶν οὐκ ὀλίγους πέμψας ἅμα δώροισι πρὸς βασιλέα,
τὴν νόσον, ὡς ὑπ' αὐτῆς κεκωλυμένος, ἤτιστα, προσκυνῆσαι
 20 *βασιλέα. βασιλεὺς δὲ λόγοις τε εὐχαριστήσας καὶ δώροισι*
ἀμειψάμενος αὐτὸν, ἀπέστειλε τοὺς ἐλθόντας. ἐκείθεν δὲ
ἐξελθὼν, εἰς Φωάκαιαν τὴν νέαν ἦλθεν. αὕτη δὲ Ῥωμαίους
 B *μὲν οἰκούντας εἶχεν ἐξ αἰτίας δὲ τινος ὥσπερ Ζαχαρίας*

plenus effundebat. Qui intererant, imperatorem suspicientes, eius laudabile studium excelsumque animum commendabant, ac Benedictum valde improbum ingratumque pronuntiabant. Ita conventus est solutus. Imperator ut didicit quae Benedictus audivisset ac respondisset, quoniam nihil acquitatis videbat praetermissum, tres illi triremes quas petebat attribuit: iis omni instrumento suo impo- sito, Galatam pervenit.

13. Imperator quantis potuit praesidiis in insula constitatis, Phocaeam antiquam, Romanis parentem, navibus delatus, ibi dies aliquot cum Sarchane Persarum in Ionia satrapa familiariter versatus est; qui eum qua par erat modestia, et, ut ita dicam, subiectione humili convenerat. Quem splendidis muneribus amice donatum et Romanis foedere sociatum dimisit. Aetines porro Cariae satrapa, morbo diuturno prohibitus, ad imperatorem ipse non venit: sed Persarum quibus praeerat missa non parva manu cum donis, valetudinem excusavit: qua detentus ad eum salutandum proficisci nequiverat. Imperator, gratiis actis, vicissim dona ei portanda dedit. Inde Phocaeam novam accessit, quam Romani habitabant quidem: ex quadam vero causa, ut Zacharias Chio, sic ipsi Andreas Castanius

Χίου, οὕτως δὴ καὶ αὐτῆς Ἀνδρέας Κατανας ἐκ Γεννοῦας κρα- A.C.1399
 τήσας, ἀκρόπολιν τε οἰκοδομησάμενος καὶ κατασχεὼν φρουρᾷ,
 τῆς ἄλλης πόλεως ἤρχεν ἀσφαλῶς. τότε μὲν οὖν Ἀνδρέας
 οὐ παρῆν, ἀλλ' εἰς Γέννουαν κατὰ τινα χρεῖαν ἀπεδήμει.
 5 Ἀργῆος δὲ Ταρταρῶ, ὃς ἦν Ἀνδρέου θεῖος, Φωκαίας ἤρχεν
 ἀντ' αὐτοῦ· ὃς ἰδὼν τὸν βασιλέα προσιόντα, Φωκαίας τε
 ἐπέσπευδεν εἰς ὑπάντησιν βασιλέως ἐξελθεῖν, ἀνοίξας τὰς πύ-
 λας, καὶ αὐτὸς ἅμα σὺν αὐτοῖς ἐξῆλθε καὶ προσεκύνη βασι-
 λέα. ἐπεὶ δὲ γένοιτο ἐντὸς τειχῶν, τοὺς τὴν ἀκρόπολιν φρου-
 10 ροῦντας (ἦσαν δὲ ἐκ Γεννοῦας Λατῖνοι,) ἐξελθόντας ἐκέλευε
 βασιλεὶ παραδιδόναι. οἱ δὲ ἐξήρχοντό τε προσκυνούντες, καὶ C
 παρεδίδοσαν τὴν ἄκραν. βασιλεὺς δ' ἐν αὐτῇ δύο αὐλισά-
 μενος ἡμέρας, εἰς τὴν τρίτην ἅμα ἐφ' τὸν Ἀργῆον μεταπεμ-
 ψάμενος, καὶ τὰ κλεῖθρα τῆς πόλεως τοὺς τοὺς πελέκους ἔχον-
 15 τας βαράγκους κελεύσας ἀγαγεῖν (τούτους γὰρ ἔθος τὰ κλεῖ-
 θρα τῶν πόλεων ἐνθα ἂν ἐπιδημοίῃ βασιλεὺς, κατέχειν,) Ἀργῆν
 ἐκέλευε παραδιδόναι, πρὸς αὐτὸν εἰπὼν, ὥς „νῦν μὲν
 εἰς Φωκαίαν ἐμοὶ ὑπήκουον οὖσαν ἐλθὼν, ἔμεινα ἐφ' ὅσον
 ἡβουλόμην. αὐθις δὲ ἐξερχόμενος, τὴν πόλιν παραδίδωμί
 20 σοι, καὶ διὰ σοῦ τῷ Ἀνδρέᾳ, ὥστε ἄρχειν αὐτῆς ὥσπερ καὶ
 πρότερον ἐπιτροπεύοντα καθ' ὅσον ἂν χρόνον ἐμοὶ βουλομένη
 ᾗ.” δώροισι τε αὐτὸν καὶ τοὺς τὴν ἄκραν φρουροῦντας φιλο- D
 φρονησάμενος, καταλιπὼν ἐκεῖ πολλὰς αὐτῷ τῆς εὐεργεσίας

9. δ' ἐγένετο conl. ED. P. 15. Aliis scriptoribus βάραγγοι δι-
 cuntur; erantque Angli, ut ex his Codini verbis discere est: πολυ-
 χρονίζουσι καὶ οἱ βάραγγοι κατὰ τὴν πατριον καὶ οὗτοι γλωτ-
 ταν αὐτῶν ἔχουν ἰταλιανιστί. ED.P. Vide supra p. 200. v. 11.

Genuensis subiugata, arceque constructa et praesidio firmata, secure dominabatur. Ac per id tempus quidem negotii curandi Genuam peregre abierat. Interim Aregus Andreae patruus pro eo cum potestate praeerat. Is ut imperatorem adventantem conspexit, portis apertis cives ad occurrendum urgere institit: ipseque simul exiens, venerabundus eum salutavit. Ubi intra moenia ventum est, praesidarios egressos (erant autem Latini et Genuenses) arcem imperatori transdere iussit. Illi egredientes, capita venerabundi submitunt arcemque dedunt. Duobus diebus in arce exactis, die tertio mane Arego accersito, securigeros barangos claves urbis afferre (hos enim urbium claves imperatore praesente custodire solenne erat) et Arego tradere imperavit, eum in hanc sententiam alloquens: Nunc quidem Phocacam mihi subiectam veni, mansique quam diu volui: rursum discedens, urbem tibi commendo, et per te Andreae, uti eam quemadmodum prius ceu praefectus gubernet, quamdiu mihi volenti erit. Deinde donis illum ac praesidium humaniter auxit:

- A.C. 1329 χάριτας ὁμολογούστας, ἄρας σὺν ἅμα παντὶ τῷ στόλῳ ἦλθεν εἰς Βυζάντιον καὶ διέλυσε τὴν στρατιάν. ὀλίγον δὲ ἐνδιατρέψας
- V. 192 Βυζαντίῳ χρόνον, ἐξελθὼν ἐκεῖθεν, ἦλθεν εἰς Διδυμότιχον. ἔνθα διατρέβοντι ἠγγέλθη ὡς ἐκ τῆς ἑω στρατιᾶ Περωσῶν πεζὴ περαιωθεῖσα ἑβδομήκοντα ναοὶ, τὰ περὶ Τραιανούπολις⁵ ληΐζεται καὶ Βήραν. συμβέβηκε δὲ διὰ τὸν εἰς Χίον ἀπόπλουον πάντων οἰκάδε διαλυθέντων ἀναπαύλης χάριν, βασιλέα ἅμα δομοστικῶ τῷ μεγάλῳ σὺν ὀλίγοις τισὶν εἶναι στρατιώταις ὄσους δὲ ἐνῆν ὡς τάχιστα συναγαγόντες ἐκ τῶν πέριξ πόλεων, ἀπροσδοκῆτως ἐπέθεντο τοῖς Πέρσαις, καὶ μάχῃ κρα-10 τήσαντες παρὰ πολὺ, τοὺς μὲν ἀπέκτειναν αὐτῶν, τοὺς δὲ
- P. 239 καὶ εἶλον ζῶντας. ὄσοι δὲ ἠδυνήθησαν διαφυγεῖν, ἐμβάντες εἰς τὰς ναῦς, (ἐπεὶ τοτηνικάδε ναυτικὴ δύναμις οὐκ ἦν Ῥωμαίοις παρεσκευασμένη) ἐπεραιώθησαν πρὸς ἑω καὶ ὁ βασιλεὺς μετὰ τὴν νίκην εἰς Ἀδριανούπολιν ἐπανῆλθεν. Μπε-15 νέτος δὲ ὁ Μαρτίνου ἀδελφὸς ἐκ Χίου κατασχὼν εἰς Γαλατῶν, γνώμην ἔχων ὡς ἦν δύνηται ἀμυννόμενος βασιλέα, τριήρεις ἐκ Γεννοῦας εὐρῶν ἐφορμούσας ὀκτώ, τὰ ὄντα πάντα διαθέμενος, πείθει μισθῷ τοὺς τριηράρχας, αὐτῷ κατὰ Χίου συνεκπλευσαι, ἐλπίσας αἰρήσειν ἑαδίως, ὡς βασιλέως οὐ τα-20 χέως βοηθήσοντος, τῆς ναυτικῆς αὐτῷ δυνάμεως διεσκαδισμένης. ἐπεὶ δὲ προσέσχον τῇ Χίῳ, ἀπέβαινόν τε τῶν νεῶν Β καὶ ὀπλισάμενοι ἐχώρουν πρὸς τὴν πόλιν ὡς τῶν τειχεῶν ἀποπειράσοντες. Χιοὶ δὲ ἐξελθόντες πανδημεὶ ἐκράτησάν τε

singularesque de liberalitate gratias agentes relinquens, cum tota classe Byzantio successit ac militi missionem dedit. Brevi tempore illic posito, Didymotichum iuivit. Eo nuntiatum, ex oriente Persarum peditatum navibus septuaginta transiecisce, agrumque Traianopolis et Beres depraedari. Evenit autem, propter reditum e Chio omnibus domum ad requiescendum dimissis, cum imperatore magnoque domestico paucos esse milites. Verumtamen quotquot licuit, quam maturime ex finitimis oppidis cogentes, improviso in Persas feruntur, eosque facillime victos partim occidunt, partim captivos ducunt. Qui effugere potuerant, conscensis navibus (tunc enim Romani a navali manu et apparatu instructi non erant) in orientem recurrerunt, et imperator parta victoria Traianopolin se retulit. Benedictus Martini frater e Chio Galatam appulsus, imperatorem ulcisci volens, si posset, inventis in portu octo Genuatium triremibus, constitutis rebus suis omnibus, mercede persuadet trierarchis, uti secum contra Chium navigent; sperans, se eam levi negotio subacturum, quod imperator dispersis classiariis, tarde opem insulani esset allaturus. Postquam Chium naves tetigerunt, exscensione facta, armati ad oppidum, veluti periculum murorum facturi processerunt. At Chii erumpentes, quum multi erant, Latinos congressu

μάχη τῶν Πλατῶνων, καὶ φεύγοντας ἀσχυρῶς ἐπέβαλον εἰς τὰς ναῦς ἀπέκτειναν δὲ αὐτῶν ὀλίγῳ πλείους τριακοσίων. οἱ δὲ λοιποὶ ἀναχθέντες, ὠρμίσαντο ἐπ' ἀγκυρῶν, καὶ ἐς τὴν ὕσταταιαν, οὐκέτι ἀγαθὰς ἔχοντες τὰς ἐλπίδας περὶ Χίου, ἐπ' 50 αἰκοῦ ἀνεχώρουν. Μπενέτω δὲ ὡς πᾶσα ἐλπίς περιηρηίτο, ἐπιληψία κατεσχέθη καὶ πρὶν ἐβδόμην ἤκειν ἐτελεύτησεν. C

ιδ'. Ὀλίγου δὲ παρῳχηκόςτος χρόνου, συμβέβηκε βασιλέα Διδυμοτείχῳ ἐνδιατρίβοντα ὅξει νόσηματι περιπεσεῖν, ὃ παῖδες ἰατρῶν κεφαλικὸν σύμπτωμα καλοῦσιν. ἰατροὶ μὲν 10 οὖν ἐκ πρώτης προσβολῆς τὴν ὀξύτητα δεῖσαντες τῆς νόσου, οὐκ ἀγαθὰς εἶχον τὰς ἐλπίδας· καὶ βασιλεὺς δὲ αὐτὸς τὴν Διδυμοτείχῳ καταβολὴν ὑπώπτευσ μὴ οὐκ ἄνευ κινδύνου τελευτήσῃ. δευτέρῳ δὲ ἡμέρᾳ μετὰ τὴν προσβολὴν τὸν μέγαν 15 δομέστικον μετακαλεσάμενος „σὺ μὲν” εἶπεν, „οἶσθα, ὁσάκις ἐμοῦ πείθειν ἐπιχειρήσαντος παρασήμοις σε κοσμηθῆναι βασιλικῶς, ὡς τι πλέον αὐτὸς εἰδὼς, τοὺς μὲν ἐμοὺς διεκρούσας λόγους, καίτοι λυσιτελοῦντα πᾶσιν ἀξιοῦντος· ἃ δὲ αὐτὸς 20 ᾤου βελτίω εἶναι, ταῦτ' ἔθου διὰ σπουδῆς ἀκατάλυτα τηρεῖν. νῦν δὲ αὐτὸς εἶκα μᾶλλον ἢ σὺ στοχάζεσθαι τῶν συμφορῶντων. εἰ γὰρ ὅσα αὐτὸς ἤξιον ἐτελείτο, νῦν οὐκ ἂν ἐν 25 θορύβῳ πολλῷ καὶ ταραχῇ αὐτὸς τε ἦν καὶ τὰ Ῥωμαίων πράγματα τοὺς ἐσχάτους ὑπώπτευσ κινδύνους. εἰ γὰρ με συμβαίη νῦν ὑπὸ τῆς νόσου κατεργασθέντα τελευτῆσαι, ὅπερ οὐδὲ

devicerunt, lethoque datis paulo plus trecentis, turpiter ad naves fugere compulerunt. Qui restabant, ora soluta a litore recedentes, ancoris naves fundabant. Postridie, cum de insula potiunda nihil bonae spei haurirent, domum viam remensi sunt. Benedictum desperatione fractum epilepsia invasit, et ante diem septimum vita defunctus est.

14. Non multum temporis intercessit, cum imperator Didymotichi in morbum acutum incidit, quem cephalicum symptoma nominant medici. Igitur ex prima eius accessione gravitatem metuentes, parum bene sperabant: et imperator ipse crebrioribus accessionibus interitum sibi allaturas formidabat. Postero igitur die post accessionem magnum domesticum advocans, his eum verbis alloquitur: Memoria tenes, quo pacto, cum ego saepius te flectere enisus sim, ut insignia imperatoria ne recusares, tu velut longius quam ego prospiciens, dicta mea, quamquam ad communem fructum spectantia, repudiaris: quae autem ut meliora probasses, ea studiose constanterque servare constitueris. At nunc quid e republica sit, melius quam tu conicere videor. Nam si tunc obtinuissem, quae iure postulabam, nec ego iam in tantis curis ac perturbatione, nec Romanum imperium in extremorum periculorum metu versaretur. Si enim modo

A.C. 1329 πόρρω προσδοκίας, ἄθλον εἰ μὴ εἰς πράγματα θμῖν καὶ τα-
 V. 193 ραχὰς ἣ ἐμῆ τελευτῇ χωρήσει. διὸ καὶ δεῦν οἴομαι, αὐτῶν
 νυνὶ σαφῶς τὰ δέοντα τῶν πραγμάτων διδασκόντων, τὴν μὲν
 ἄκαιρον φιλονεικίαν καὶ τὴν οὐ προσήκουσαν ἔνστασιν κατα-
 λιπεῖν αὐτὸν δὲ ἐπ' ὀφθαλμοῖς ὅσοι πάρεσι 'Ρωμαίων ἔπο-5
 δήμασί τε βασιλικὸς καὶ πῖλῳ τῷ ἐμῷ, ἃ δοκεῖ βασιλείας
 σύμβολα εἶναι, κοσμηθῆναι ἐπ' ἐμοῦ. κἂν μὲν καὶ αὐτὸς
 περιγένοιμαι τῆς νόσου, καινὸν οὐδὲν ἂν εἴη εἰργασμένον. ἃ
 Βγὰρ προὔθεμν ἐξ ἀρχῆς καὶ διὰ σπουδῆς εἶχον ἐλθεῖν εἰς
 πέρας, ταῦτα ἔσται εἰργασμένα· εἰ δ' ἐξ ἀνθρώπων γένοιμαι, 10
 τὴν ἡγεμονίαν πᾶσαν ἀναδέξασθαι 'Ρωμαίων σὲ, καὶ μὴ διὰ
 τὴν ἀναρχίαν εἰς στάσεις καὶ πολέμους χωρῆσαι, ἐξ ὧν δια-
 φθαρήσονται." Βασιλεὺς μὲν οὖν τοιαῦτα συνεβούλευε καὶ
 προσετίθει, ὥς, εἰ μὴ ἀνιῶν βούλοιο αὐτὸν, καὶ ταῦτα νο-
 σοῦντα νῦν, τὸ κελυδόμενον ποιεῖν. ὁ δ' οὐδὲν ἔλαττον τῶν 15
 ἐξ ἀρχῆς εἶχετο λογισμῶν καὶ γνώμην εἶχεν, ὥς οὐδ' ἂν εἴ τι
 γένοιτο εἰς βασιλέως σχῆμα κατασταίῃ. συνιδὼν δὲ ὁ βασιλεὺς
 ὥς οὐκ ἂν δύναίτο πείθειν αὐτὸν ἀμείβειν τὸ σχῆμα, ἔγνω δεῖν
 Cμὴ πέρα τοῦ δέοντος φιλονεικεῖν, ἐν οὕτω στενῷ κομῳδῇ τῶν
 πραγμάτων καθεστῶτων, ἀλλ' αὐτοῖς πράγμασι διάδοχον 20
 αὐτὸν τῆς βασιλείας καταλιπεῖν, καὶ τοῖς παρεστῶσιν ἐκέλευε
 τοὺς τε προὔχοντας τῆς συγκλήτου πρῶτον καὶ τοὺς ἄλλους
 ἐδγενεῖα διαφέροντας, ἔπειτ' ἐφεξῆς καὶ τοὺς ἄλλους ὅσοι
 παρῆσαν 'Ρωμαίων συγκαλεῖν. ἐπεὶ δὲ συνῆλθον καὶ περι-

vi morbi confectus emoriar (id quod ante fores est) forsitan mors
 mea molestias vobis et turbas creabit. Itaque cum iam res ipsa offi-
 cium satis doceat, valere iubenda intempestiva pertinacia et inde-
 cens in repugnando perseverantia: patiendumque, ut te in conspectu
 quotquot adsunt Romanorum, sandaliis imperatoris et tiara mea,
 quae imperii habentur symbola, exornem. Et si quidem convalu-
 ero, nihil novi factum fuerit: sed quod a principio mihi erat in
 animo quodque studebam ad opus perducere, hoc iam opere ipso
 perfectum conspicietur. Quod si ab hominibus demigravero, tu
 totum imperium susceperis, neque (ut solet, cum nullus est princeps)
 Romani seditionibus et bellis ad mutuam perniciem miscebuntur.
 Haec imperator hortabatur: addebatque, si se et quidem nunc aegro-
 tum contristare nollet, ne detrectaret, quo invitaretur. Sed dome-
 sticus semel susceptae sententiae affixus, omnia potius velle experiri,
 quam ornamenta imperatoria capessere. Sentiens porro imperator
 fieri non posse, ut in habitu mutationem consertiret, non ultra
 quam fas cum eo contendendum, rebus in tantas angustias redactis:
 sed factis ipsis imperii successorem relinquendum censuit: et astan-
 tibus praecepit, principes primus aulicorum procerum et alioqui
 nobilitate praestantes, deinde alios ordine Romanos qui aderant accire.

ἐστησαν αὐτὸν, καὶ Ἄγγαν τὴν βασιλῖδα ἐκέλευε παρεῖναι. A. C. 1329
 ὡς δὲ καὶ αὐτὴ παρῆν, ὡς μάλιστα εἶχεν ἐπιρρώσας ἑαυτὸν,
 ὀλίγα ἄττα διεiléχθη πρὸς αὐτούς. ἔφη γάρ· „Τὴν μὲν
 εὐνοίαν, ᾧ φίλοι, τὴν περὶ ὑμᾶς καὶ ὡς τοῦ παντός ἄν ἔτι-
 5μησάμην, οὐ μόνον κοινῇ πάντας, ἀλλὰ καὶ ἕκαστον ὑμῶν
 ἰδίᾳ τὰ μέγιστα εὐεργετῆσαι, καὶ ὡς οὐκ ἐν παρέργῳ, ἀλλὰ D
 πάσῃ σπουδῇ τῷ κοινῷ Ῥωμαίων τι λυσιτελήσειν ὑμῖν χρώ-
 μενος συνεργός προῦδέμην, νομίζων εἰ ἀποθανοῦμαι τοῖς
 βαρβάροις μαχόμενος ὑπὲρ αὐτῶν, πάσης ἡδίων καὶ μακαριώ-
 10τοτρον ζωῆς, αὐτὸς ἄν εἰδείη θεός, ὃ τὰ ἄδηλα καὶ τὰ κεκρυμ-
 μένα τῶν ἀνθρώπων εἰδὼς καὶ καρδιῶν καὶ φρενῶν ἔτιστής.
 ἐπεὶ δὲ οἷς οἶδε κρίμασιν αὐτὸς τοῦτο μὲν οὐ κέρκις δεῖν,
 ἀλλ' ὡς ὄρατε περιέστησεν ἡμῖν τὴν τελευταίην, πάντας πειθῶν
 ἔργοις ἀτοκοῖς, ὡς οὔτε χρήμασιν οὔτε δόξῃ οὔτε τοῖς λοιποῖς
 15ῦσα τῶν ρεόντων καὶ φθειρομένων, χρεῶν προσέχειν, ἀλλ'
 ἐνὸς μόνου γίνεσθαι τοῦ διὰ βίου παντός προσέχειν θεῷ καὶ
 πρὸς τὸν ἐκεῖθεν βίον ἑαυτὸν ἕκαστον μεταρῥυθμίζειν καὶ P. 241
 μεταρμόζειν, πρῶτον μὲν ὑμᾶς ἀσπάζομαι τὰ τελευταῖα δὴ
 ταῦτα, ἄδηλον ὃν εἰ ἔτι προσφθέξομαι ὑμῖν, καὶ δέομαι
 20ὑμῶν, εἴ τις ὑμῖν κέεται χάρις ἐμοῦ, ἰκεσίαις ἰλεώσασθαι τὸ
 κρεῖττον ἐμοί, τῷ πολλὰ πολλάκις αὐτῷ προσκεχουκότι, μάλ-
 ιστα νυνὶ δεομένη τῆς ἐπικουρίας ταυτησί· ἔπειτα δὲ ἡγε-
 μόνα καὶ προστάτην ἀντ' ἐμοῦ τὸν μέγαν δομέστικον ἀφίημι
 ὑμῖν.” Μετὰ δὲ τοῦτο τῶν αὐτοῦ λαβόμενος χειρῶν καὶ ταῖς

Ubi affuerunt lectulumque circumsteterunt, etiam Augustam vocari iussit. Qua praesente, ut maxime potuit, se confirmans, pauca ad eos his verbis locutus est: Meum erga vos propensum animum, amici, et quomodo me felicissimum iudicasset, si non solum in omnes communiter, sed in unumquemque vestrum seorsum potuissem quamplurimum benignitatis conferre: nec leviter, sed summo conatu republicae Romanorum, vobis adiutoribus, prodesse aliquid apud animum certum ac fixum habuerim, ratus omni vita suavius ac beatus, si pro iis contra barbaros decertans oppeterem, ipse, qui occulta et abscondita hominum perspicit, quique corda ac renes scrutatur, Deus novit. Quia vero is hoc fieri non debere statuit, (quo iudicio, ipse scit) sed, ut aspiciatis, morte nos circumdedit, omnes manifesto exemplo commovens, nec pecuniae, nec reliquis quibuscumque fluxis ac pereuntibus incumbendum: verum uni tantum Deo serviendum, eique quamdiu supersis adhaerendum, et ad illam caelostem vitam cuique mores suos corrigendos aptandosque, primum quidem hoc sermone extremum vobis valedico, cum dubitem, ecquid vos de cetero allocuturus sim: rogoque, si quid me amatis, ut numen toties et tam graviter a me offensum, precibus vestris mihi tali tempore potissimum tali auxilio indigenti propitietis. Deinde ducem ac pra-

- A. C. 1329 *χεροὶ τῆς βασιλίδος περιεγαγὼν, ἐχούσης ἐν γαστρὶ Μαρίας τὴν θυγατέρα, ἣ καὶ ὑστερον Μιχαὴλ πρὸς γάμον ἐξεδόθη*
*Ἐν τῷ Μουσῶν βασιλείῳ Ἀλεξάνδρου, καὶ τῆς εἰκόνας ἐφροση-
 κνίας τῆς ὑπερφυῶς διὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων σωτηρίαν τετο-
 κνίας θεὸν τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν „σοὶ ταύτην” ἔφησ*
- V. 194 „*παραδίδωμι καὶ πάντας Ῥωμαίους, καὶ τοαποτοῦδε σοὶ
 μελήσει περὶ αὐτῶν.”* Θρηῆνος μὲν οὖν εὐθύς ὑπὸ πάντων
 ἤρτο λαμπρὸς καὶ πάντες ἐτράποντο πρὸς αἰμογάς, καὶ οὐ-
 δὲν ἦν ὄρα ἔν μὴ κοπτομένους καὶ κατατιλλομένους, καὶ ὁ
 διὰ πάντων ὀλοφυρμὸς ἐπιπολὺ τοῦ ἀέρος ἐχώρει καὶ πάντα
 ἐξηκούετο συμμιγῆ· καὶ οὐδεὶς εἰ μὴ αὐτολιθίνην εἶχε ψυχὴν,
 ἴσχυσεν ἂν ἐγκρατῆς ἑαυτοῦ γενέσθαι καὶ μὴ ἐπιδικαυῶσαι
 τοῖς γινομένοις. Ἐφ’ ἱκανὸν μὲν οὖν πάντες ἐνέμειναν τοῖς
 ὀλοφυρμοῖς, οὐδενὸς ἰσχύσαντος ἀπολογίαν πρὸς τὰ εἰρημένα
 παρασχεῖν· ὄψε δὲ ἀναλαβόντες ἑαυτοῦς, συνέθεντο τὰ δια-15
 τεταγμένα ἐκπληροῦν, καὶ προσαγορεύοντες τὰ τελευταῖα ἕκα-
 στος βασιλέα, δάκρυσι περιβρόμενοι ἀνεχώρουν. διὰ πάσης
 δὲ τῆς ἡμέρας ταυτησίν, οὕτω προστεταγμένον ὑπὸ βασιλείας,
 τῶν ἐν τοῖς βασιλείοις θυρῶν ἀναπετασθεισῶν, πάντες εἰσιόν-
 τες ἀκωλύτως προσηγόρευον βασιλέα καὶ ἠσπάζοντο τὰ τελευ-20
 ταῖα, καὶ αὐτὸς ἀντασπαζόμενος αὐτοῦς, τὰ διατεταγμένα
 ἔπ’ αὐτοῦ παρηγγύα στέργειν. οὕτω μὲν οὖν διὰ πάσης τῆς
 ἡμέρας τοῖς πᾶσι συνταττόμενος διετέλεσεν ὁ βασιλεύς. μετὰ
 Δδὲ τοῦτο προσκαλεσάμενος τοὺς λατροὺς, ὠρκίξεν αὐτοῦς

sidem loco meo magnum domesticum vobis relinquo. Haec fatus, comprehensam eius dexteram dexterae imperatricis, tum Mariam filiam utero gestantis, quae postea Michaeli, Alexandri Moesorum regis filio nupsit, implicuit et ante illius imaginem, quae supra naturam ad salutem humani generis Deum Iesum Christum peperit, Tibi, inquit, hanc et Romanos omnes trado atque commendo: tibi ex hoc curae erunt. Illico se omnes in lamenta et gemitus effundere: nec videre licebat, nisi pectora ferientes et crinem ianiantes. Tollebatur ad aethera communis eiulatus, et confusae omnium voces exaudiebantur: nec quisquam in tanto luctu, nisi e silice natus esset, a fletu temperare poterat. Diastule igitur universi plorantibus indulgebant: nec ad ea, quae audierant, respondere volebant. Ubi sero se collegerunt, praecepta imperatoris servare inter se decreverunt, eique ultimum vale singuli multis cum lacrymis dicentes recesserunt. Per diem vero totum imperatoris iussu apertis palatii portis, quicumque volebant, ingressi, salve et vale ei dicebant: ipseque vicissim valedicens hortabatur, uti a se sancita boni consulerent. Sic itaque diem omnibus valedicendo consumpsit. Post advocatis medicis, per Deum vivorum ac mortuorum iudicem eos adiuravit, ne ipsam vetarent sancto habitu monachorum indui. Hoc se petere, non quod

Θεὸν τὸν ζῶντας κρινούντα καὶ νεκροὺς, μὴ ἀποστερηθῆσαι τοῦ Α. C. 1329 σχήματος τῶν μοναχῶν, ἀλλ' ἐπιτρέψαι οἱ τούτου ἀξιοθῆναι. ἔφρασε δὲ μὴ ὡς ἤδη τελευτῶν ἐφίεσθαι τοῦ τοιούτου βίου, μὴδ' αὐτοὺς πρὸς ἐκεῖνο ἀποβλέπειν, ὡς εἰ μὲν μηδεμίᾳ 5εῖη τοῦ περιγενήσεσθαι αὐτὸν ἐλπίς, ἐπιτρέπειν, τούναντίον δὲ κολύειν, ἀλλ' ἤδη πράττειν μηδὲν ἀναβαλλομένους· τοῦτο γὰρ αὐτῷ μᾶλλον εἶναι πρὸς ἡδονήν· καὶ ὄρκους ἰσχυρίζετο, ἢ μὴν αἰρεῖσθαι μᾶλλον ἐν τούτῳ τῷ σχήματι ὅσα δῆποτε 10εῖη ἐπιβιούς ὑπὲρ τῶν πρότερον πεπλημμελημένων εὐθύνειν ἰοεσντὸν καὶ διὰ μετανοίας Θεῷ προσοικειοῦν, ἢ ἅμα τῷ περιβαλέσθαι ἀπελθόντα μὴ προσεπεργάσασθαι τῷ χαρίσματι. Ἀσκληπιάδαι δὲ πρῶτα μὲν παρεμυθούντο, ὡς μηδενὸς δεῖ Ρ. 242 νοῦ συμβησομένον, ἔπειτα ὡς ἐπέκειτο σφοδρῶς, καὶ ἂ ἐδεῖτο ὑπισχνούντο πράττειν ὁ δ' οὐδὲν μᾶλλον ἐπέθετο, εἰ μὴ 15καὶ ὄρκους αὐτοὺς καταλάβοι, ἢ μὴν αὐτὸν τῆς καλῆς ἐπιθυμίας μὴ ἀποστερήσειν.

ιε. Ἡ νόσος δὲ ἐπτείνεται μᾶλλον καὶ προέκοπτεν ἐπὶ Β τὸ χεῖρον· ἡ θεία δὲ αὐτῷ Παλαιολογίνα παροῦσα ἡ Καντακουζηνή ἤρετο περὶ τῆς μητρὸς τῆς βασιλίδος Ξένης, εἴ τι 20διατάττειτο περὶ αὐτῆς. ἀποκριναμένου δὲ „μηδέν”, νομίσασα ὑπὸ τῆς νόσου μὴ ἐπαισθάνεσθαι τῶν λεγομένων, αὐτῆς περὶ τῶν αὐτῶν ἐπανήρετο, καὶ τρίτον ὁ δ' ἀπεκρίνατο, μὴ δύνασθαι δύο τοῖς πράγμασιν ἐφιστάναι, καὶ ταῦτα γυναικας οὔσας. ὁ μέγας δὲ δομέστικος ἐξεληθὼν, ὄρκους προσέταξε

iam morti proximus huiusmodi genus vitae desideraret: neque quod eos eo vellet respicere, ut si quidem sanitatis spes nulla esset, hoc ipsi concederent: sin aliqua, prohiberent; sed quod iam nihil cunctandum ac differendum putaret, quo facto esset opus, et hoc sibi iam potius esse voluptati. Quin cum sacramento asseverabat, potius eligere se in hoc habitu quotquot annis superviveret pro commissis antehac se punire, ac per poenitentiam Deo sese coniungere, quam potentia septum, nec divinae gratiae cooperatum emori. Medici primum eum consolari et affirmare, nihil gravius metuendum. Cum instaret vehementius, quae peteret, se facturos promittere. At ille nibilo magis quiescere, nisi et iureiurando eos adigeret, ipsum tam honesto desiderio non fraudaturos.

15. Ingravescente morbo et in deterius proficiente, Palaeologa Cantacuzena eius cognata astans interrogabat, quid de Xena matre decerneret. Cum responderet, Nihil: existimans illa, saevitia morbi non percipisse quae dicebantur, interrogationem iteravit et quae-sivit etiam tertium. Tum ait, non posse duos imperare, idque feminas. Magnus autem domesticus egressus, pro inveterata consuetudine in morte imperatorum sacramenta indixit, super his capi-

- A. C. 1329 γίνεσθαι κατὰ τὸ ἐπικρατήσαν ἐξ ἀρχῆς ἔθος ἐπὶ τῇ βασιλείῳς
 C τελευτῇ. καὶ ἐγένοντο ἐπὶ τοιοῦδε· στέργειν Ἄνναν τὴν βασι-
 λίδα, κυρίαν καὶ δεσπόζουσαν τῶν πραγμάτων, καὶ τὴν πί-
 στιν αὐτῇ καθαράν καὶ ἄδολον τηρεῖν· πείθεσθαι δὲ πάντα
 καὶ μεγάλην δομestικῶν καὶ τὰ κελεύόμενα ὑπ' αὐτοῦ μηδὲν⁵
- V. 195 ἀντιλέγοντας ποιεῖν. οὕτω μὲν οὖν ἐγένοντο οἱ ὄρκοι, πάντων
 ὁμνούντων ἐφεξῆς. αὐτὸς δὲ τὰ πράγματα διαίκει ἢ αὐτῷ
 ἄριστα ἐδόκει ἔχειν καὶ τὰς ἀρχὰς ἐπέτρεπε τῶν πόλεων, οἷς
 ἔκρινε δεῖν· τῶν δὲ ἀφηρέτο. ὅσοι δὲ Ῥωμαίων εἰς Δι-
 δουμῶτειχον ἔτυχον τότε παρόντες, οὐ τῆς συγκλήτου μόνον,¹⁰
 ἀλλὰ καὶ τῆς στρατιᾶς, τὸν μέγαν δομestικὸν ἠνάγκαζον συν-
 ελθόντες τὰ βασιλικὰ σύμβολα περιθέσθαι· τὰ τε ἄλλα ἰσχυ-
 ροῦντες δίκαιον εἶναι καὶ ὅτι οὕτω διατάξαιτο βασιλεὺς. ὁ
 δ' ἀνένευε τε καὶ ἐκέλευε μὴ παρενοχλεῖν ὡς ἀδύνατα ἀξιοῦσι.
 Κωνσταντῖνος δὲ ὁ δεσπότης, ὃν ἐν ἀρχαῖς τῆς ἱστορίας μά-
 15 λιστα ἐκ Θεσσαλονίκης ἐφημεν ἀχθῆναι δεσμοῦν, σχῆμά τε
 ἡμφιεσμένον μοναχῶν καὶ Κάλλιστον ὠνομασμένον, ὅτι μὲν
 ἐν δεσμοῦν κατὰ τὸ Διδυμῶτειχον ἐφρουρεῖτο. δεισάπτες
 δὲ οἱ παρόντες τῶν συγκλητικῶν καὶ τῆς στρατιᾶς, μὴ, τοῦ
 βασιλέως τελευτήσαντος, ὁ δεσπότης τοῦ δεσμοῦν ἐπιπέσει δια-
 20 δρᾶς, στάσιν πάλιν τοῖς Ῥωμαίοις ἐγερεῖ καὶ τὰ πράγματα
 διασφραξεί, πόλεμον ἐμφύλιον κινήσας, τὴν βασιλείαν ἐναντῖ
 P. 243 περιποιούμενος, πρὸς τὸν μέγαν δομestικὸν ἐλθόντες ἐδέοντο
 αὐτὸν ἀποκτινύναι. τοῦτο γὰρ μάλιστα τοῖς πράγμασι λυ-

tibus scilicet: Se Annam imperatricem dominam ac rerum principem agnoscere, eique fidem integram ac sinceram praestituros. Magno domestico in omnibus libenter obtemperaturos. Sic iuramenta concipiebantur, dabanturque ordine ab omnibus. Ipse porro in regunda republica quod optimum iudicabat, id sequebatur: et urbium praefecturas mandabat, quibus mandandae, et auferendae videbantur. Quotquot vero Romanorum tunc Didymotichi debebant, non optimatum modo, verumetiam de ducibus exercitus, ad illum accedentes urgebant ad usurpanda insignia imperatoria: asserentes, et aliis de causis id iustum esse, et quia imperator ita decrevisset. Renuerat domesticus petebatque, ne postulantes quae ipse facere nequiquam posset, molestiam sibi exhiberent. Constantinus despota, quem non longe a principio huius historiae Thessalonica in vinculis, cultu monachi adductum et Callistum appellatum demonstravimus, adhuc Didymotichi in carcere attinebatur. Timentes igitur qui aderant primores et principes exercitus, ne imperatore defuncto, despota e custodia elapsus, novam inter Romanos seditionem concitaret civilique bello sato imperium sibi ascisceret et rempublicam perderet, magnum domesticum adeuntes precantur, uti hominem e medio tollat: id enim communi

στειλεῖν. ὁ μέγας δὲ δομέστικος δεινῶς τε ἀπάνθρωπον ἦστο. C. 1329
 τὸ πρῶγμα καὶ ὤμῶν, καὶ τοὺς ἄλλους ἐπεχείρει πείθειν, μη-
 δέποτε λέγων παρυστῆναι ἂν αὐτῷ περὶ αὐτῶν τοιαῦτα καὶ
 βουλευέσασθαι καὶ εἰπεῖν περὶ δεσπότητος. εἰ γὰρ μὴ καὶ ἀφ'
 5 ἑαυτῶν αὐτοὶ συνεῖναι τὰ θέοντα ἦσαν ἱκανοὶ, ἀλλὰ τῷ γε
 βασιλεὶ ἐξῆν χρῆσθαι διδασκάλῳ αὐτοῖς πράγμασι παιδεύοντι
 ἄχρι νῦν, θεῷ δὲ θαρσύνειν ὡς καὶ εἰς τοῦτιόν συνεσομένην
 καὶ παιδεύοντι ἄχρι πολλοῦ, μὴ ὤμους μηδὲ φονικούς εἶναι,
 καὶ ταῦτα πρὸς ὁμοφύλους. τίνος γὰρ κατεψηφίσαστο θάνα- B
 10 τον ὁ βασιλεὺς, καὶ ταῦτα οὐκ ὀλίγους αὐτῷ ἐπιβουλεύοντας
 εὐρῶν καὶ αὐτόχειρας μονονουχί; εἰ δὲ αὐτὸς ὑπὲρ ἑαυτοῦ
 τοσαύτη ἐχρήσατο φιλανθρωπίᾳ, οὐδ' ἡμᾶς ὑπὲρ αὐτοῦ δι-
 καιον θηρίων ἀγριωτέρους ὕφθῆναι, ἀλλ' ἀποστάνας τῶν
 τοιούτων λογισμῶν, ἡμερώτερα καὶ μετρώτερα βουλευέσασθαι
 15 περὶ τ' ἀνθρώπων. οἱ δ' ἔφασαν οὐ περιόψεσθαι ἐκόντες εἶναι
 εἰς πολέμους ἐμφυλίους καὶ στάσεις καὶ ταραχὰς τὰ πρά-
 γματα χωρήσοντα Ῥωμαίοις. αὐτοὶ γὰρ εἰδέναί ὅποσα ἐλυ-
 μήνατο τοῖς πράγμασιν ὁ τῶν βασιλείων πρὸς ἀλλήλους πό-
 λεμος. διὸ μάλιστα μὲν αὐτοῦ δεῖσθαι τὰ ὑφ' ἑρμούντα κακὰ
 20 ὁδοποδῶν ποιεῖν, καὶ μὴ τοὺς περὶ βασιλείας ἐρῶντας ζῆν C
 25 ἔῃ. εἰ δὲ μὴ, τὰ τε δεύτερα, ἐκκυφλοῦν ὡς ἂν μήτ' αὐτοὶ
 στερίσκωνται τοῦ ζῆν, μήτ' αὐτοὶ αἴτιοι γίνωνται πολλῶν
 κακῶν. Οἱ μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπον καὶ παρεσκευασμένοι

22. Pro αὐτοῖς Intrp. legebat ἄλλοις.

maximopere profuturum. Illi res plena inhumanitatis et crudelitatis
 visa: idque ipsum alii ut crederent, perficere nitebatur, autmans,
 nunquam se cogitaturum fuisse, eos in despotam istiusmodi ausuros
 meditari ac proloqui. Nam si ipsi per se, quid officii ratio exigeret,
 videre non possent: at imperatore licuisse pro magistro uti, qui
 usque nunc factis eos docuisset, et, quod Deo fidendum, etiam
 diutius affuturus, et in longinquum tempus eos docturus esset, ne
 saevi et ad civilem potissimum sanguinem fundendum proclives sint.
 Quem enim morte damnasset imperator, quamvis non paucos sibi
 insidiatos et tantum non sua manu eum iugulare cupientes inve-
 nerit? Quare si ipse pro se ipso tanta est usus humanitate, inquit,
 nec nos aequum est in nostra ipsorum causa belluarum immanitatem
 superasse existimari: sed his cogitationibus depositis, mansuetius
 ac moderatius in illum consulere. Tum Romani, haud se valentes
 imminetia bella civilia, seditiones rerumque omnium perturbationes
 passuros: nosse enim, quam diram cladem patratum inter impera-
 tores bellum communi invexerit. Idcirco vehementer etiam atque
 etiam orare, malis impendentibus obviam eat, nec imperii acmulo
 vivere sinat: aut saltem oculos illis effodiat, ut hac ratione nec ipsi

- A. C. 1329 ἦσαν ὡς, εἰ μὴ πείθοιτο ὁ μέγας δομέστικος αὐτοῖς, καὶ ἄκοιτος ἐν δεσμοτηρίῳ τὸν δεσπότην ἀποκτενοῦντες. ὁ δὲ καὶ αὐτὸς ἐκ τῶν λόγων συνορῶν καὶ βουλόμενος αὐτοῦς ἀποτρέψαι τῆς ὁρμῆς τὸ μὲν ἀποκτινύναι, εἶπεν, οὐδενὶ ἔξεσται τρόπῳ, οὐδὲ περιῦδειν ἂν αὐτὸς τῆν βασιλέως ψυ-5 χὴν φόνῳ συγγενικῶ δι' αὐτὸν καταχρανθεῖσαν. τὸ δὲ ἀποστερεῖν τῶν ὀφθαλμῶν, μάλιστα μὲν οὐδὲ αὐτῷ βούλεσθαι Δέκων εἶναι ὡς ἂν δὲ μὴ ὑποψίαν παρέχῃ στάσεως καὶ τα-ραχῆς, σκεψαμένῳ τῆς νυκτὸς, ὃ, τι ἂν λυσιτελοῖη τοῖς πράγμασι ποιήσῃν εἰς τὴν ὕστεραίαν. Οἱ μὲν οὖν ἐπειθόντο τοῖς 10 λόγοις, οἰόμενοι ἀπαλλάξεσθαι πραγμάτων, ἐὰν τῶν ὄψεων ὁ δεσπότης ἀποστερηθῇ. αὐτὸς δὲ νυκτὸς τρισὶ τῶν πιστοτάτων οἰκετῶν, τὸν δεσπότην ἐκέλευεν ἐκ τοῦ δεσμοτηρίου
- V. 196 λαβόντας, ἐν μυχοῖς κατακρύψαι γῆς ἀσφαλέστατα εἰς ὅσον μάλιστα ἂν ἐξῆ· κατὰ δὲ τὸν παραρρέοντα ποταμὸν, ὃς Ἄδραϊς καλεῖται, ἀκάτιον ἀνατρέψαι, φήμην δὲ κρύφα διαδοῦναι, πρῶτα μὲν ὡς διαδράσειε τοῦ δεσμοτηρίου ὁ δεσπότης, ἐπει-
- P. 244 τα δὲ ὡς ἀποπνιγείη κατὰ τὸν ποταμὸν. οἱ μὲν οὖν ἐποίουν κατὰ τὰ κεκελευσμένα· καὶ ὁ δεσπότης ἐκέκρυπτο ἐν ἀδύτοις γῆς. ἅμα δὲ πρῶτ' τοῦ ὄρθρου φήμη διεδόθη, ὡς δια-20 δράσειε τοῦ δεσμοτηρίου ὁ δεσπότης· καὶ πάντες ἦσαν ἐν θορόβῳ καὶ ταραχῇ, οἰόμενοι ἤδη τὰ πράγματα εἰς στάσις χωρεῖν. ἐπεὶ δὲ ἐπύθοντο περὶ τοῦ ἀνατετραμμένου ἀκατίου

2. ἄκοιτος ED. P. pro ἄκοιτες.

vitam amittant; et aliis multorum incommodorum auctores ne fiant. Haec fuit eorum postulatio. Quod nisi magnus domesticus annueret, vel invito ipso, despotam in carcere contrucidare constituerant. Id cum et ipse ex eorum sermone animadverteret, et eos ab hoc turbulento animi motu avocare cuperet, occidi illum nullo modo permissurum dixit; nec passurum, imperatoris animam cognati caede sua opera contaminari. Ut autem vel lumina ei effodiat, etiam huc adigi ne utiquam posse. Verum ut ne seditionis ac tumultus materiam ministrare videatur, noctu se capturum consilium, et die crastino facturum, quod e republica fuerit. Quibus illi verbis pacati, omni iam molestia defunctos se arbitrabantur, si despota exocularetur. Ea nocte famulis tribus, iisque fidissimis mandat, despotam carcere educant: loco subterraneo quam liceat tutissime abscondant: in Adra praeterlabente fluvio naviculam evertant; rumorem clanculum serant, primum quidem e custodia profugisse, deinde in flumine summersum periisse. Famuli iussa facessunt, despotam sub terra locis secretissimis occulunt. Simul atque luxit, fama diditur, despotam e carcere evasisse. Ingens stultum tumultus ac turbae: et res omnium iudicio ad seditionem spectare. Sed ubi de subverso

κατὰ τὸν ποταμὸν, λογισάμενοι αὐτὸν ἐκ προνόας ἀποπεινῶ-Α. C. 1329
 χθαι, κατεστέλλοντό τε θορυβοῦντες καὶ οὐκέτι περὶ στάσεως
 προσδοκίαν οὐδεμίαν εἶχον. ὁ δεσπότης μὲν οὖν οὕτω διέ-
 φρυγε τὸ ἀποθανεῖν πρὸς τῇ μηδὲ τῶν ὄψεων ἀποστερηθῆναι
 5 Λάσκαριν δὲ τὸν Καλαμάνον ὁ μέγας δομέστικος -εἰς Βυζάν-Β
 τιον πέμψας πρωτοστράτορι ἐπιτροπεύοντι αὐτοῦ τὰ περὶ
 βασιλέως ἐδήλου· ἐκέλευέ τε αὐτὸν τε ὀμνύειν τὸν προειρη-
 μένον ὄρκον, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιτρέπειν τῶν συγκλητικῶν
 καὶ τοῖς δυνατοῖς τῶν Βυζαντίων καὶ ὅς μελλήσας μηδὲν,
 10 ὁποίει τὰ προστεταγμένα.

15. Ἀνδρόνικος δὲ ὁ πρεσβύτερος βασιλεὺς πυθόμενος C
 περὶ βασιλέως τοῦ ἐγγόνου, ὡς νοσήματι ὄξει κατασχεθεὶς
 προσδοκίμῳ ἐστιν ἀποθανεῖν, ὄρκων δὲ καὶ τοὺς τελουμένους
 ὄρκους, οὓς ἐπὶ βασιλέως ἤδει γινόμενους τελευτῇ, δέσας
 15 μὴ τελευτήσαντος αὐτοῦ νεωτερισθῆ τι περὶ αὐτὸν καὶ ὑπό-
 τινων ἀποστερηθῆ τὸ ζῆν οἰησομένων ἐπιθήσεσθαι πάλιν τῇ
 ἀρχῇ Ῥωμαίων, ἤτήσατο γενέσθαι μοναχός, οἴομενος οὕτως D
 ἂν διαφυγεῖν τὸ ἀποθανεῖν, ἂν ὁ ἐγγονος τελευτήσῃ· ἐνδόν-
 τος δὲ καὶ πρωτοστράτορος, ῥάκη τε ἐνέδου καὶ Ἀντώνιος ἐξ
 20 Ἀνδρονίκου μετωνομάσθη. Ἀνδρόνικος δὲ ὁ βασιλεὺς τῇ νό-
 σῳ συνεχόμενος δεινῶς καὶ ὅσον οὐπω νομίζων αὐτὸν ἀπο-
 λείψειν καὶ τὸ ζῆν, τοὺς ἰατροὺς προσκαλεσάμενος „ὑμεῖς”
 εἶπεν „ἵστε σαφῶς ὅσα τρ διελέχθη πρὸς ὑμᾶς αὐτὸς τοῦ
 τῶν μοναχῶν ἐφιέμενος σχήματος ἐπιτυχεῖν, οὐχ ὡς ἦδη

actuariolo auditum est, divinitus aquis praefocatum rati, turbas
 facere et seditionem timere desierunt. Itaque despota et mortem et
 oculorum orbitatem effugit. Domesticus Calamanus Lascarium Byzan-
 tium ad protostratorem praefectum super statu imperatoris significando
 misit: praecepitque, ut et ipse, de quo dixi, iuramentum ederet, atque
 eo principes civitatis obligaret; qui maturime paruit.

16. Andronicus porro senior, nepotem difficili morbo conflictan-
 tem prope a ianua lethi abesse accipiens et iam, ut in obitu impe-
 ratorum mos est, sacramenta dici: timensque, ne eo extincto quid-
 piam novi se fieret: et reperirentur, qui sibi animam extorquerent,
 quod ipsum rursus imperium invasurum putarent, rogavit in nume-
 rum monachorum referri: quod ita demum se vitam retenturum
 confideret, et protostratoris permissu vestem detritam induit, muta-
 toque nomine, pro Andronico Antonius appellatus est. At imperator
 cum ob morbi magnitudinem spiritum ultimum iamiam se ducturum
 crederet, coactis medicis, Probe recordamini, inquit, quae vobis
 ad monasticam vestem obtinendam dixerim: non quia de vita pro-
 sus desperassem; sed quia arbitrarer, etiamsi firmam spem sospitatis
 haberem, in utramque partem id mihi bono fore. Sive enim vivo-

- A. C. 1320 *παντάπασιν ἀπηγορευτικῶς τὸ ζῆν, ἀλλ' εἰ καὶ βεβαίως ἔχοιμι τοῦ περιέσεσθαι τὰς ἐλπίδας, οἰόμενος ἔχειν ἀμφοτέρωθεν καλῶς. ἂν τε γὰρ ἀπέλθω πρὸς τοὺς πλείους, ἐν καλῷ μοι*
- P. 245 *κείσεται τῷ ἀδελφίω κριτῇ τὸ τῆς μετανοίας ἔχοντα σχῆμα ὀφθῆναι ἐπὶ τῆς δίκης ἐκείνης τῆς φοβεραῦς ἂν τε περιγέ-5 νομαι τῆς νόσου, μᾶλλον βέλτιον, ὅσῳ καὶ καιρὸν εὐρήσω μετανοίας ἀπολύσασθαι τὰ πεπλημμελημένα. ὅσα τε ἐπηγεῖλασθε αὐτοί, καὶ ὄρκους ἐπιβεβαιώσαντες τοὺς λόγους*
- V. 179 *μὴ τοῦ τοιοῦτου καλοῦ ἀποστερήσειν, νυνὶ δὲ τοῦναντίον ἄπαν ὄρῳ γινόμενον. αὐτὸς τε γὰρ ἤδη ὀλίγον ἀποδέω τοῦτο ἀψύχοις εὐκέναι, καὶ ὑμᾶς πάντα μᾶλλον ἢ τὸ τὰ συμπε- ροντα καὶ φίλα ἐμοὶ διανοουμένους πράττειν ὄρῳ. διὸ δὴ καὶ δέομαι ὑμῶν, μὴ ἐπὶ πλεον καταχρήσασθαι τῇ ἀμ- λείᾳ, οὐ μέτρια τινα, ἀλλ' εἰς αὐτὰ τὰ καιριώτατα βλα- πτούση ἀλλ' ὃ μὴ πρότερον, νυνὶ σπουδάσαι καταπράξα-15 σθαι πρὶν τὸ τέλος ἐπιστῆ." Βασιλεὺς μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπεν οἱ δὲ ἱατροὶ μέγα ἀνοιμώξαντες καὶ πολλὰ πολλαίς ἐπευξάμενοι, εἰ μηδὲ τὴν ἀρχὴν ἐν ἐπιστῆμῃ τῆς θεραπευ- κῆς ἐγένοντο, ὥστε τοιαῦτα ἐπιδεῖν, ἐπέτρεπον ὃ, τι ἂν βού- λοιτο βασιλέα πράττειν περὶ ἑαυτοῦ. ὃ δὲ ἀκούσας, ἐνθουσα-20 τε ἐγένετο ὑφ' ἡδονῆς, καὶ ὡς ἡδὴ λαμπρά τινα εὐτυχῶς, τὸν μέγαν δομestικὸν μετεκαλεῖτο καὶ μετὰ σπουδῆς ἐκέλευε πατέρα τὸν πνευματικὸν καλεῖν τὸν ἑαυτοῦ· ὃ δὲ τῶν γεγενη- μένων εἰδὼς μηδὲν, ἐπυθάνετο τὴν αἰτίαν τῆς κλήσεως ἧτις*

16. πλην ἢ ed. Par., πριν ἢ ed. Ven.

rum numero exemptus fuero, proderit mihi coram incorrupto iudice in terribili illo iudicio cum poenitentium habitu apparere: sine convaluero, multo melius erit, concessum vivendi spatium in peccatis meis per poenitentiam expiandis consumere. Ceterum vos, qui iurati promisistis, non me tali bono privaturos, nunc omnino pugnancia facitis, ut video. Nam cum ego paulum distem a mortuis, vos alia potius omnia, quam quae mihi utilia et iucunda sint, cogitatis. Quamobrem oro, ne diutius negligentes, me non mediocri, sed summo detrimento multetis: et quod hactenus omissum est, nunc resarcire studeatis, priusquam finis vitae superveniat. Hactenus imperator. Medici erumpentes in lacrymas multumque ac saepe optantes, artem medendi nunquam didicisse, ne talia intuerentur, imperatorem suo sibi arbitrio permiserunt: qui prae laetitia vix mente constans, ac velut dona beata consecutus, magnum domesticum accersit, patremque suum spiritualem vocatum celeriter ire iubet. Ille ignarus omnium, quam ob causam accersendus sit quae- rit: qua intellecta, se facturum recipit: rem indigne fert, medicos accertime increpat. Hora propemodum transacta et patre spiritali

εἶη. ἐπεὶ δὲ μάθοι, βασιλεὺς μὲν ὑπισχνεῖτο τὰ κελευόμενα A. C. 1329
 ποιεῖν, τοῖς ἱατροῖς δὲ ἐπετίμα τε οὐ μετρίως καὶ αὐτὸς ἤνευ-
 κεν οὐκ ἀνεκτῶς. τριβομένης δὲ ἐπιπολῆ τῆς ὥρας καὶ τοῦ
 πνευματικοῦ πατρὸς οὐ παραγινόμενον, αὐτὸς τε ἐπέσπευδα
 5 τὴν ἀφίξιν καὶ τοὺς ἱατροὺς τὴν αἰτίαν τῆς μελλήσεως ἠρώτα-
 συνεῖς δὲ ἀπὸ τῶν λεγομένων ὑγιᾶς μηδὲν αὐτοὺς λέγειν,
 ἐστοχάζετο παρὰ τοῦ μεγάλου δομαστικῶν κωλύεσθαι τὴν πρᾶ-
 ξιν, καὶ μετακαλεσάμενος αὐτὸν, τῆς τε ἐκ πρώτης ἡλικίας
 πρὸς ἀλλήλους αὐτὸν ἀνεμίμνησκε φιλίας καὶ τοῦ μηδέπω μη-
 10 ῥοδαμῶς παρὰ πάντα τὸν βίον οὐδέτερον ἐτέρῳ ταραχῆς καὶ
 σκανδάλου ἀφορμῆν παρεσχέκεναι. νυνὶ δὲ ἀπορεῖν ὅθεν ὀρμώ-
 μενος οὕτως ἐξεπίτηδες ἐβουλήθη ἀχθόμενον αὐτῷ εἰς ἄδην D
 παραπέμψαι. „μὴ δὴ τοιαῦτά με ἐργάσῃ κακὰ, ὦ φίλων”
 ἔλεγεν „ἄριστε, μηδὲ καταπρόη μοι τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας,
 15 ἀλλ’ ὥσπερ πολλὰκις ὑπὲρ τοῦ δυστήνου σώματος τουτουῦ
 πάσῃ σπουδῇ καὶ προθυμίᾳ σεαυτὸν ἐνέβαλες εἰς τοὺς κιν-
 δύνους, οὕτω νῦν πολλῶ πλέον κινδυνεύοντος κατὰ ψυχῆν,
 πρόστηθι πάσῃ προθυμίᾳ, οὐ μόνον διὰ τὴν φιλίαν, ἀλλ’
 ἵνα μὴ καὶ δίκας ὑπόσχῃς τῷ πάντων κριτῇ, τό γε εἰς σὲ
 20 ῥῆσκον ἀποστερήσας αὐτὸν ψυχῆς, ὑπὲρ ἧς αὐτὸς θάνατον εἴλετο
 καὶ σταυρόν. μηδὲ κατὰτριβε τὸν καιρὸν, οὕτως ἀναγκαῖον
 ὄντα, ὃν αὐτίς εὐρεῖν οὐκ ἐξέσται διαφυγόντα νῦν, ἀλλ’
 εὐχῶν τε πολλῶν δεόμενον καὶ σπουδῆς οὐ τῆς τυχοῦσης. P. 246
 ἐγὼ γὰρ καὶ ὃν ἀναλλασκω σοὶ διαλεγόμενος χρόνον, ζημίαν

12. Intrp. leg. αὐτόν.

nondum veniente, imperator ut adveniret instabat; et ex medicis
 causam cunctationis sciscitabatur. Sed cum nihil sincerum ac simplex
 responderetur, a magno domestico moras obici negotiumque impediri
 coniciebat. Quem adesse iussum, amicitiae a parvis institutae ad-
 monuit et quomodo nunquam in omni vita alter alteri aut turbationi
 aut offensionis fuisset. Nunc autem nescire se, quo impulsu sic de
 industria se tanto gravatum pondere ad inferos velit transmittere.
 Ne, inquit, amicorum optime, tanto malo me mactaveris: neve salutis
 meae spem prodideris; sed quemadmodum crebro pro hoc misero
 corpore cupidissime studiosissimeque in discrimina te obtulisti: sic
 nunc multo in maiore periculo versantem animam meam defende:
 idque non propter amicitiam nostram solum, verumetiam ne univer-
 sorum iudex poenas abs te reposcat, qui, quantum in te fuit, ani-
 mam illi abstuleris, pro qua ipse in cruce suffixus necem pertulit.
 Noli hoc tempus, quaeso, tam necessarium quodque in multis preci-
 bus cum studio singulari ponendum est, negligere atque conterere:
 quod si nunc praeterierit, frustra requiretur. Ego vero quod hoc
 quantumcumque intervallum tecum loquens consumo, mihi damno-

Cantacuzenus.

26

- A. C. 1329 ἤγημαι τὴν ἐσχάτην." Ὁ μέγας δὲ δομέστικος ἀποκρίσασθαι μὲν ἴσχυσεν οὐδὲν, τῆς ψυχῆς ἦδη τῇ λύπῃ καταβεβαπτισμένης ἔξω δὲ ἐλθὼν ἀνήμεός τε πικρῶς καὶ τὸν φίλον ἀνεκαλεῖτο, καὶ μικροῦ μὲν ἐδέησεν ἀφείναι καὶ τὴν ψυχὴν ἐπὶ τοῖς θρήνοις· ὅμως δ' ἀνελάμβανε τε πάλιν ἑαυτὸν καὶ τὰς ὄψεις ὑδάτι τῶν δακρύων ἀποκαθαίρων, ὥσπερ ἄλλου πάσχοντος ἀδάκρυτος ὤρατο βασιλεῦ. ὡς δὲ ὁ βασιλεὺς συγχρῶς ἀγγέλου ἐπιπέμπων, τὴν τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς ἄφιξιν ἐπέσπευδεν, ὁ μέγας δομέστικος πέμψας τὸν μὲν πνευματικὸν
- B ἐπέλευεν ἔξω Διδυμοτείχου χωρεῖν καὶ διατρίβειν ἐν προαστείοις ἄχρις ἂν αὐτὸς τὴν εἰσοδὸν ἐνδῶ, πρότερον δὲ μὴ εἰσιέναι, μὴ δ' εἰ πάντες ἄνθρωποι ἐπιτρέποιεν ἕτερον δὲ ἀντ' ἐκείνου παραλαβὼν, εἰσῆγαγεν ὡς βασιλεῦ. ἔφασκέ τε τὸν μὲν εἰσθότα τῆς πόλεως ἀποδημεῖν, καὶ ὄρκους προστιθεὶς ὡς ἀληθεῖοι, τουτοῖ δ' εἰσαγαγεῖν οὐδαμῶς ὄντα σοι ἐν συνθηξαί, καὶ 15
- V. 198 πᾶν ἄκοντα διὰ τὸ βιάζεσθαι ὑπὸ σοῦ. Βασιλεὺς δὲ αὐτὸν προσαγορεύσας „ὦρα σοι, πάτερ," ἔλεγε „τοῖς πνευματικοῖς χρῆσθαι φαρμάκοις καὶ τὴν ἐπιστήμην ἐπιδεικνόνθαι τὴν πασῶν φιλανθρωποτάτην, καὶ ψυχὴν ὀδυνωμένην καὶ κακῶς πάσχουσαν ὑπὸ πολλῶν τραυμάτων καὶ πταισμάτων ἀνακαλεῖσθαι 20
- C καὶ πρὸς σωτηρίους τρίβους καθοδηγεῖν, καὶ μετανοίας ἐνδύμασι καὶ πράγμασι τὸν κριτὴν ἔλεον αὐτῇ προκατασκευάζειν." ὁ δ' ἀντησπάζετο μὲν βασιλεῦ καὶ αὐτὸς, μὴ ἐξέλναι δὲ αὐτῆ ἔλεγεν, ἔτι ζῶντος τοῦ πατρὸς, ᾧ φέρων ἑαυτὸν ὑπέταξας

sisimum indico. Ad haec magnus domesticus dolore absorptus obmutuit; egressusque foras, amici nomen inter amaras lacrymas ingeminavit; quas tam largiter profudit, ut cum ipsis bene animam profunderet. Verumtamen se collegit iterum, ablutaque facie, imperatori, velut alio quopiam, non se aegrotante, ne flevisse quidem visus est. Qui cum nuntios duplicans, spiritualem patrem ad se accelerare iuberet, magnus domesticus per certum hominem patrem illum monuit, ut Didymoticho exiens, in suburbio tantisper maneret, quoad ipse ingressum illi permitteret: citius caveret ingredi, quamvis id omnes mortales ei demandarent. Alium vero in eius locum subornatum ad imperatorem introducit, narrans, ordinarium abesse peregre: et addit iuramentum, se vera loqui; hunc autem etsi minime consuetum, eius coactu ab se invito ac nolente adduci. Imperator eo salutato, Tempus est, inquit, pater, ut spiritualem mihi medicinam facias scientiamque in me exerceas omnium humanissimam: animamque multis molestiis disruciatis et afflictam sanas atque in salutarem semitam deducas, et poenitentiae inducentis operibusque iudicem illi ad misericordiam praepares. Ille imperatorem resalutans, non ei licitum esse dixit, vivo etiamnum patre, cui se in spiritua-

πνευματικῶς, ἕτερον ἀνθαιρεῖσθαι, καὶ ταῦτα ἐν καιροῖς μάλιστα τοιούτοις, ὅτε βούλει μεταλλάξασθαι τὸν βίον καὶ πρὸς ἀγγελικὴν μετατάξασθαι πολιτείαν, ἐπεὶ καὶ διὰ βίου παντὸς τούτῳ χρῆσθαι δίκαιον διδασκάλῳ καὶ ὡς τῶν κρειττόνων τινὲ 5προσέχειν, ἀλλὰ μὴ ἀπλῶς οὕτω καὶ ὑπερισκέπτως ὑπὸ τοῦ τυχόντος τὰ τοιαῦτα μυσταγωγείσθαι. Τοιαῦτα γὰρ ἦν δεδιδαγμένος λέγειν. βασιλεὺς δὲ ἐδυσχέραινε μὲν οὐ μετρίως πρὸς τοὺς λόγους καὶ τὸν μέγαν δομέστικον ἐν αἰτίαις ἐποιεῖτο, ὑπ' αὐτοῦ φάσκων κωλύεσθαι σωτηρίας τυχεῖν. συνηγοροῦντος δὲ 10αὐτοῦ τοῖς εἰρημένοις ὑπὸ τοῦ πνευματικοῦ καὶ διαβεβαιουμένου μὴ παρεῖναι ἐκεῖνον, ᾧ δίκαιον τὰ τοιαῦτα ἐπιτρέπειν, ἔτι τε ἐπαγγελλομένου ὡς, εἴ ποτε ἐπαηγήξει, μηδὲν ἀναβαλλόμενος παρεῖται, ἤσυχασε πεισθεῖς ὁ βασιλεὺς. Βαρὺς δὲ, τῶν λατρῶν ὁ μάλιστα ἐμπεριότατος, δεινὰ ἐποιεῖτο καὶ οὐδὲ ἀνέξεσθαι 15ἐδόκει, εἰ βασιλεὺς ἀποστερήσοιτο τῆς σωτηρίας ἐν χρῆσιν κινδύνου καθεστῶς, ὑπὸ τοῦ μεγάλου δομεστικού παραχθείς, ὥρμητό τε δῆλα βασιλεὺς ποιεῖν ὅσα τε περὶ τὸν πνευματικὸν πατέρα συσκευασθεῖη καὶ ὡς οὐδὲν ἂν εἴη κώλυμα, εἰ μὴ παρ' αὐτοῦ 20ῤεῖθαι ὁ πνευματικὸς ἐκεῖνος, ἕτερον τὰ ὅμοια ποιεῖν, τῆς αὐτῆς ἐξουσίας ὑπὸ τοῦ παντοῦρου πνεύματος πᾶσι πνευματικοῖς πατέρας ἐξίσης κεχορηγημένης. συνιδῶν δὲ ὁ μέγας δομέστικος ὁ, τι βούλεται ὁ Βαρὺς, εἰς τὸ ἐξώτερον οἴκημα παραλαβὼν, „στοχάζομαι σέ” εἶπε „βούλεσθαι βασιλεῖα παρακινεῖν τὸ μο-

21. κεχορηγημένης ed. Par., recte ed. Ven.

libus subiecisset, alium pro eo deligere: tali praesertim articulo, quo hinc migraturus et inter ordines angelicae reipublicae collocandus esset: quandoquidem et in omni vita eo praeceptore uti et tamquam Deo alicui auscultare iustum sit: nec ita obiter et temeritate quadam a quocumque his sacris initiari: huiusmodi enim ut loqueretur, edoctus erat. His verbis non parum irritatus imperator magnum domesticum in crimen vocavit, ab eo salutem suam impediri affirmans. Quicum suffragaretur his, quae spiritualis dixerat, testareturque abesse illum, cui oporteret talia committere, et insuper polliceretur, si quando rediret, sine procrastinatione futurum, credens imperator, quievit. Ceterum Barys medicorum longe experientissimus indignari viderique haud passurus, imperatorem, cuius vita in extremo discrimine esset, a magno domestico delusum, salutem amittere. Atque imperatorem docere instituit, quae circa patrem spirituales per technam conficta essent: nihilque impedire, quo minus alius absentis munus fungeretur, cum omnium opifex omnibus patribus spiritualibus ex aequo eandem potestatem condonavisset. Domesticus odoratus, quid Barys coqueret, cum extra conclave educit et, Quantum coniectura praecipio, inquit, imperatorem dementare vis, ut

A. C. 1329 γαῶν ἐνδύνα σῆμα ὑφ' ὄτου ἂν τόχοι πατρὸς πνευματικοῦ. σὺ δ' αὐτὸς καὶ τὴν ἀρχὴν εἰς τοῦτο παρωρμῆσας βασιλέα. τότε μὲν οὖν ἡ ἀπειρία καὶ ἡ ἀγνοία παρητήσατό σε μὴ κακῶς βραθεῖν· ἂν δ' αὐθις τοῖς αὐτοῖς ἢ καὶ χείροσιν ἐπιχειρῆς, ἴσθι μὴ ἄνευ τιμωρίας ἀπαλλάξων. πρῶτον μὲν γὰρ οὐκ ἔξῃ ἀγορᾶς ἐστὶν ἀνήσασθαι βασιλέα, ἂν τοῦ ὄντος ἀποστερηθῶμεν, ἔπειτα εἰ καὶ τοῦτ' ἔξῃν, ἀλλ' οὐκ ἂν τοιοῦτω γε ἐνετύχομεν τὰ πάντα βελτίστῳ. τοὺς γὰρ μέλλοντας τσαύτην προσησίου ἐγχειρισθήσεσθαι πραγμάτων ὃ τὰ πάντα προσορώμενος θεὸς ἀναλόγους πρὸς τὸ τῆς ἀρχῆς μέγεθος δημιουργεῖ 10 ἄλλως τε, πόσοις τῶν νοσήμασι δεινοῖς παλαιότων, ὑπὸ μὲν τῶν ἰατρῶν συμβέβηκεν ἀπαγορευθῆναι καὶ εἰς αὐτὸ τὸ ἔσχατον δοκοῦν κατητηκῆναι τῆς ζωῆς, ὑπὸ δὲ τοῦ τὰ πάντα οἰκονομοῦντος καὶ μετασκευάζοντος ἢ βούλεται, ἀνεβίωσάν τε Καῦθις καὶ θάψαντες οὐκ ἐλάσσω τῶν προτέρων ἔτη ἐπεβίω- 15 σαν; τί οὖν θαυμαστὸν, εἰ θεοῦ βουλομένου, τοιαῦτα παρα-
 V. 199 πλῆσια καὶ ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου συμβήσεται βασιλέως; οὐ δὴ ἔνεκα σοὶ λέγω, ἤρημῆν καὶ μὴ βασιλέα παρενοχλεῖν, ἀλλ' ἔφην οὕτως ὅπως ἔχει σχήματος. κἂν μὲν θεὸς Ῥωμαίους ἴλεον ἐπιβλέψας, τὸν σφέτερον χαρίσῃται βασιλέα, αὐτῷ τε τὰς θυ- 20 νατὰς ἀποδώσομεν εὐχαριστίας καὶ ἡμῖν αὐτοῖς ἀντὶ μεγίστης εὐτυχίας τὴν ὑγίαν λογιούμεθα βασιλέως ἂν δ', ὃ μὴ γένοιτο, κρίμασιν οἷς οἶδεν αὐτὸς, ἐκ τῶν προσκαιρῶν καὶ ἐπι-

habitum monasticum e cuiuscumque patris spiritualis manibus induat, ad quod illum iam pridem exstimulasti. Ac tunc quidem quod expertus tale quidquam non esses, conditionemque rei ignores, a supplicio excusabare: si denuo quippiam huiusmodi aut deterius aliquid conabere, scito tibi non sic abiturum. Primum enim si hoc imperatore orbemur, non dabitur nobis in foro rerum venalium emere alium. Atque ut daretur, in talem, id est omnimodis optimum, non incidemus. Nam quorum in manus tantum imperium tradendum est, eos omnia prospiciens Deus pro rata portione ad principatus magnitudinem condere atque aptare consuevit. Ad hoc, quam multi cum periculosis morbis luctantes et a medicis desperati atque ad extremum, ut apparebat, halitum redacti, ab eo qui regit commutatque omnia prout vult, integritati vitae ac valetudinis restituti, praeteritis annis non pauciores supervixerunt? Nihil ergo novum, si Dei nutu imperatori nostro idem contigerit. Quam ob causam praedico tibi, quiescas, nec illum obturbes: sed hunc quem gerit habitum gerere sinas. Et si quidem Deus Romanos propitio lumine respiciens, imperatorem illis redonaverit, et quantas mens nostra capit gratias agemus et sanitatem eius in maxima felicitatis parte numerabimus. Sin, quod absit, occulto Dei iudicio ab hisce fluxis terrenisque ad meliora ac durabiliora palatia evolarit, qui est iustus iudex et cordium

γίτων πρὸς τὰ βελτίω καὶ μονιμώτερα βασιλεία καταστήσει, A. C. 1329
 δίκαιος ὢν κριτῆς καὶ καρδιῶν καὶ λογισμῶν ἐταστής, τὴν τε D
 πρόθεσιν κρινεῖ καὶ τῶν ἴσων ἀξιῶσει γερῶν τοῖς μοναχοῖς,
 ὅτι μὴ προθέσει τῇ σφετέρῃ, ἀλλ' ἀπατηθεὶς ἀπεστέρηται τοῦ
 Διοιούτου καλοῦ." Τοιαῦτα τοῦ μεγάλου δομestικίου εἰρηκότου,
 ὁ Βαρύς οὐ καδεπὸς ἦν, ἀλλ' οὐ περιόψεσθαι ἔφρασε βασι-
 λεῖ οὕτως ἐν ἐσχάτοις κινδύνοις ὄντι μὴ τὴν δυνατὴν βοή-
 θειαν εἰσενεγκεῖν οὐ μόνον ὡς ἱατρός ὢν, εἰ μὴ τὰ δέοντα
 παραινήσει, τὰς ἐσχάτας τίσων δίκας, ἀλλ' ὅτι καὶ ὄρκους
 10 πρὸς βασιλέως κατελήφθη ἐνδηλα αὐτῷ ποιῆσαι τάληθῃ περὶ
 ἑαυτοῦ. νυνὶ δὲ ἤδη οὐδενὶ τρόπῳ βασιλέως ἐν τοῖς ζῶσιν
 ἐσομένου, τί χρὴ τῆς ψυχῆς τῆς σωτηρίας ἀμελεῖν ἐλπῖσι κε-
 ναῖς αἰωρομένους; Τοιαῦτα λέγοντι Βαρεὶ καὶ ἡδὴ ὄρη- P. 248
 μένῳ βασιλεῖ δῆλα ποιεῖν ὁ μέγας δομestικός ἠπειλήσεν ἀπο-
 15 δεχεῖν, εἰ μὴ παύοιτο τοιαῦτα δρῶν. εἰδὼς τε αὐτὸν δειλό-
 τaton ὄντα καὶ θορυβῆσαι διανοηθεὶς, ἐξαγαγὼν ἔξω, τοῖς
 παροῦσι Ῥωμαίων εἶπεν „Ἄνδρες Ῥωμαῖοι, ἱατρός οὐτοσί
 ἐμοὶ μὲν πείθεσθαι βούλεται οὐδαμῶς, ἑαυτῷ δὲ πεποιθὼς
 ὡς δὴ τις ὢν τῶν τε τὰ ὄντα καὶ τὰ ἐσόμενα εἰδόντων, ὄρη-
 20 ται ἡμῖν τὸν βασιλέα μονάζοντα ἐκ βασιλέως ἀποδείξει. εἰ
 δὴ τὰ πραττόμενα ὑμῖν κατὰ γνώμην, εἰδείητε ἂν αὐτοί". οἱ
 δ' αὐτίκα περιτάντες τὸν ἱατρὸν, ἐθροῦβησάν τε οὐ μετρίως
 καὶ καινὴν τινα αὐτῷ ἠπειλήσαν ἰδέαν ἐξευρήσειεν θανάτου, B

cogitationumque scrutator, de eius proposito sententiam feret: eum-
 que non sua sponte, sed aliena fraude hoc bono privatum pari cum
 monachis praemio dignabitur. Haec ubi dicta domesticus dedit,
 Barys impotenter erumpens ait, non se in extremo periculo versan-
 tem imperatorem deserturum; sed quam posset opem ei allaturum:
 non modo quia nisi salutaria suaserit ut medicus, gravissimas poe-
 nas luiturus sit; sed etiam quia sacramento ei sponderit, verita-
 tem de ipso non celaturum. Nunc cum nequaquam vita illi de ce-
 tero suppeditatura sit, cur ab inani spe pendendum et salus animae
 illius negligenda? Haec loquentem Baryn et iam imperatori paran-
 tem quod res erat patefacere, magnus domesticus, nisi facto super-
 sederet, se interfecturum minabatur. Cumque sciret hominem esse
 timidissimum et qua via eum perterreret mente agitaret, foras edu-
 cit, praesentesque Romanos ipso audiente sic alloquitur: Medicus
 iste, viri Romani, mihi morem gerere omnino recusat, sibi que mul-
 tum tribuens, perinde quasi unus sit eorum, qui praesentia et fu-
 tura norunt, id agit, ut nobis imperatorem monachum reddat. Quod
 num animis vestris iucundum accidat, ipsi noveritis. Illi repente
 medicum circumfundunt, tumultuosius fremunt ac nisi coepta dese-
 rat, inaudito genere mortis se illum deleturos comminantur. Qui-
 bus minis perterritus, sententia decessit. Verum enimvero impera-

A. C. 1329 εἰ μὴ πάντοτε τοιοῦτοις ἔγχειρῶν. ὁ δὲ ἔδεισε τε καὶ ἐπέ-
 θετο τοῖς ἀπειλοῦσι βασιλεὺς δὲ, καίτοι τοῦ νοσήματός αὐ-
 ξανομένου καὶ προσθήκην οὐ μικρὰν ὀσημέραι δεχομένου,
 ὁμῶς εἶχεν ὑγιῶς τὰς φρένας καὶ οὐδὲν ὑπὸ τοῦ νοσήματος,
 καίτοι περὶ τὴν κεφαλὴν ὄντος, παρεβλάπτετο καὶ τὸν πνευ-
 5 ματικὸν πατέρα συνεχῶς ἀνεκαλεῖτο καὶ ἐρωτικῶς εἶχεν ἀτό-
 πως περὶ τὸ Ναζιραίων σχῆμα, τῷ τε παρόντι ἐπέτρεπε
 πνευματικῶ τὸ ἔργον οὐδὲν εἶναι λέγων θανααστὸν, εἰ ἀπόν-
 τος ἐκείνου τοῦ συνήθους, αὐτὸς τὰ ἴσα δρῶν. ὁ δὲ ἀνεβάλ-
 λετό τε ἰσχυρῶς καὶ ἔφρασκεν οὐκ ἔγχειρήσειν, εἰ μὴ βούλοιοιτο
 C καὶ αὐτῆς ἱερωσύνης ἐκπεσεῖσθαι, ὡς ἐκθέσμως καὶ παρα-
 νόμως ἔγχειρῶν τοῖς ἱεροῖς. οὕτω γὰρ εἶναι τοῖς θεοῖσι πα-
 τράσι νενομοθετημένον. ὁ δ' ἐπεῖθετο μὲν, βαρέως δὲ ἤνεγκε
 τοῦ σχήματος τὴν ἀποτυχίαν. σιωπήσας δὲ ἐπὶ μικρὸν καὶ
 τῶν τε πεπλημμελημένων εἰς ἔννοιαν ἐλθὼν καὶ ὡς πάντων¹⁵
 ἐκείνων ὑπέξει δίκας ἐπὶ τοῦ ἀδεκάστου καὶ φρικτοῦ δικα-
 στηρίου, δάκρυά τε ἤφιει τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἐθρήνησεν αὐ-
 τὸν ἐφ' ἱκανόν. εἶτα τῇ περὶ αὐτὸν ἐπέσκηπτε θεραπεία τε-
 λευταίας ἐντολάς, καὶ ὠρκίζεν αὐτοῖς τὸν θεόν, ὡς ἐπειδὴν
 ἀναλύσαντα τοῦ σώματος ἐπὶ τῷ ὀσίᾳ ἀπάγωσιν ἀξιῶσαι,²⁰
 D καταθένας χρόνον τινα, οὕτως ἐκείθεν ἀραμένους, ὑπὸ λῆ-
 θρον κατακρύψαι, ὡς ἂν γένοιτο πᾶσι καταφανές, ὡς οὐδ'

7. Dicitur et Ναζηραὸς et Ναζιρ, ut Iudicum c. 13. v. 3. ED. P.
 Infra c. 39. hanc monachorum sectam item Ναζιραίους vocat.
 Vid. Ducang. Gloss. gr. s. v.

tor, etsi morbus quotidie non parvis incrementis augesceret, tamen animo valebat, et is ab illo, quamquam capitis, affectu nihil laedebatur, spiritualemque patrem sine intermissione inclamans, habitum Nazaraeorum, velut quispiam amores suos efflictim et indecore deperibat: praesentique spiritali negotium committebat; nihil esse absurdum dicens, si in absentia consueti et ordinarii illius, ipse eas partes impleret. At enim is differendo contra niti seque id facturam negare: alioqui sacerdotio motum iri, ut qui sacra sibi vetita ini-que usurparit: sic enim a sanctis patribus lege sancitum esse. Accepit excusationem imperator, et se habitu frustratum acerbe tulit: paulisperque conticescens et peccata sua secum reputans, pro quibus omnibus apud inflexibile illud et horribile tribunal iudicium esset subiturus, manantibus per ora lacrymis semet diu deploravit. Deinde famulorum turbae astanti ultima mandata dedit; per Deum obtestans, ut ubi corpus anima vacuum cum funere extulerint, ad aedes magni domestici primum efferant: ibique aliquamdiu depositum denuo tollant et sub lapide recondant: quo omnes intelligant, nec ipsam mor-

αὐτὸς δ τῶν τῆδε πάντων θάνατος ἐπιλανθάνεσθαι ποιῶν, Α. C. 1329 ἰσχυρεῖν αὐτοῦ τὴν πρὸς ἐκεῖνον φιλίαν ἀμβλῦναι. οἱ μὲν οὖν παρόντες ἐθρηνησάν τε ἐπὶ τοῖς λεγομένοις καὶ τὴν ὑπερβολὴν ἐθαύμασαν τῆς πρὸς ἀλλήλους αὐτῶν φιλίας, ὅτι καὶ 5 ἄχρι τελευτῆς οὕτως ἐν ἀκμῇ διετηρήθη.

15. Μετὰ τοῦτο δὲ ὁ βασιλεὺς τὸν μέγαν δομέστικον P. 249 μετακαλεσάμενος „οἶδα μὲν” εἶπεν „ὦ φίλων ἄριστε, σαφῶς, V. 200 ὥς ἡ νῦν ἡμέρα οὐ μόνον ἀποφράδος πάσης ἐχθίων σοι φανέται, ἀλλὰ καὶ μεγάλας οἴσει τὰς θυσχερείας καὶ περιστά- B 10 σεις. ἀνάγκη γὰρ πρὸς τε τὴν πρόνοιαν τῆς ἀρχῆς μερῶν σθαι Ῥωμαίων, δεδοικότε μὴ διὰ τὴν ἐμὴν τελευτὴν τῶν καθεστηκότων τι κινήθῃ, καὶ πρὸς τὴν ἐμὴν ἀποτέθησιν οὐδεμίαν ὑπερβολὴν ἀθυμίας ἀπολείπειν, λογιζόμενον εἰκότως ὅτι τὸν πᾶν φίλατον καὶ ὄν οὔτε χρόνος δ πάντ’ ἀπορῶσειν 15 καὶ ἀπανθεῖν ποιῶν, οὐθ’ ἡ τῶν πραγμάτων ἕστατος καὶ ἀβέβαιος φύσις, οὐτ’ ἀνάγκη τις οὐδεμία τῆς σῆς ἰσχυρῶς φιλίας ἀποστῆσαι κἄν πρὸς βραχὺ, νῦν δ καὶ αὐτῆς φύσεως ἰσχυρότερος θάνατος ἐπελθὼν ἀποτέμνει τε καὶ διαζεύγνυσιν ἀνημέρωσ καὶ σὲ μὲν ἀπολείπει σῶμα χωρὶς ψυχῆς, ἐμὲ C 20 δ ἀνερέργητον ψυχὴν παραλαμβάνει πικρῶς ὀδυνωμένη τὴν διαζεύξιν. ἀλλὰ τί ἂν τις πάθοι; στέργειν γὰρ ἀνάγκη τοὺς παρὰ τοῦ δημιουργοῦ τῆς φύσεως κειμένους θεσμούς. οὐ μὴν

19. Scr. σοι et ἔμοι, quod Intrp. quoque legisse videtur.

tem, quae omnium istarum rerum oblivionem affert, sum erga illum amore hebetare potuisse. Quotquot igitur praesentes aderant, dictis eius illacrymantes, incredibilem inter eos caritatem admirabantur, quae etiam usque ad obitum ita vivida permansisset.

17. Postea imperator accito magno domestico, Equidem praeclare scio, inquit, amicorum optime, praesentem diem non solum quovis nefasto die odiosorem tibi visum iri: sed molestias quoque et afflictiones ingentes pariturum. Necesse namque erit, propter administrationem Romani imperii animum nunc huc, nunc illuc per varias sollicitudines dividere: formidantem, ne propter excessum meum quippiam meorum constitutorum violeetur: et quia me orbaris, tristitiam tantam capere, ut ad eam addi nihil queat; cogitantem, et merito, longe carissimum et quem neque tempus, quo omnia defluunt ac deflorescunt, neque mutabilis et inconstans rerum natura, neque ulla necessitudo ab amicitia tua vel ad momentum seiungere potuit, nunc per mortem ipsa natura potentiosem abs te crudeliter abrupti ac separari. Ac tibi quidem corpus exanimam relinquit, meam autem animam bonis operibus vacuum et ista diremptione etiam atque etiam dolentem aufert. Sed quid agas? Leges a naturae conditore latas ac qui bonique faciamus necesse est. Verum quia modicum tempus

A. C. 1329 ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ λειπόμενον ὀλίγον τῆς ζωῆς, τοὺς ἄλλοις πᾶσι
 χαιρείν εἰπὼν, ἐπὶ τῆς κλίνης ἀνακλίθητι τῆς ἡμῆς καὶ τὴν
 σοὶ φιλατάτην κεφαλὴν τοὺς γόνασιν ἐπίθεσ καὶ χεῖρας ἐπίβαλε
 τοὺς ὀφθαλμοῖς. ἴσως τοῦτο παραμυθίαν τινὰ προξενήσει τῇ
 ψυχῇ τοῦ σώματος χωριζομένη, πόλλας, ὡς λέγουσιν, ὕφι-5
 σταμένη τὰς ὀδύνας· μᾶλλον δ' ἔν' αἰσθάνηται διπλῶν τῶν
 D ὀδυνῶν, σοῦ τε καὶ σώματος χωριζομένη, καὶ μὴδ' ἐν ἄδου
 σοῦ δύνηται ἐπιλαθέσθαι, εἴ τις αἰσθησις τῶν τῆδε ψυχᾶς
 μετὰ τὴν ἐνθένδε ἀπαλλαγῆν." Τούτων ὁ μέγας δομέστικος
 ἀκούσας, ἀνῆμωξέ τε πικρὸν, οὐπω πρότερον ἄχρι τότε τοῦτοιο
 παθῶν ἐπὶ τοῦ βασιλέως, ἀλλ' αἰεὶ μὲν ἔξω κοπτόμενος καὶ
 Θρηγῶν, ἔνδον δὲ μάλιστα σπουδαίων ἐγκρατῆς εἶναι ἑαυτοῦ·
 τότε δὲ ὑπὸ τοῦ πάθους ἦδη λαμπρῶς νενικημένος, ἔστενέ τε
 βύθιον ἐκ καρδίας καὶ τὸν ἑταῖρον ἀνεκλαίετο, ὡς καὶ τοὺς
 ἔξωθεν αἰσθομένους τῆς ὀλωλγῆς, τετελευτηκῆναι νομίσαι· 15
 P. 250 βασιλέα. ἐπιπολὺ μὲν οὖν ὁ Θρηγὸς παρετάθη, καὶ τῶν ἄλ-
 λων τῶν παρόντων πάντων συνθρηγούτων· ἐπεὶ δὲ ἰκανῶς
 εἶχεν, αὐτῷ ὁ βασιλεὺς αὐθις, τὸ μὲν Θρηγεῖν, εἶπεν, ἔξ
 οὐκ ἂν κατὰ καιρὸν, ἐπὶ τῆς κλίνης δὲ ἀνελεύθοντα, τὸ προ-
 τεταγμένον ποιεῖν. ἐπειδὴν δὲ ὁ τοῦ Θρηγεῖν ἀφίκηται και-20
 ρὸς, σύ τε κλαύση πολλὰ πολλάκις καὶ αὐτὸς ὡς νεκρὸς ἀπὸ
 καρδίας ἐπιλησθήσομαι τῶν ἄλλων ἀνθρώπων· εἶθε δὲ καὶ
 τῆς σῆς μέρος τι μικρὸν τῆς μνήμης τῆς ἡμῆς ἠδυνήθην ἐκ-
 βαλεῖν! Ἀνῆλθε μὲν οὖν ὁ μέγας δομέστικος ἐπὶ τῆς βασι-

vivendi superest, ceteris curis omnibus sepositis, super lectulo meo
 reside et tibi carissimum caput genibus tuis et manus oculis meis
 impone: forsitan hoc animae solatium aliquod conciliabit, quae dum
 a corpore discedit, multum, ut praedicant, dolorem sustinet.
 Imo vero, ut duplicem dolorem sentiat, quae et abs te et a ta-
 bernaculo suo divellitur, ne apud inferos quidem poterit non me-
 minisse tui; si quis animis, ubi hinc emigrarint, eorum quae
 hic fiunt sensus restat. Ad haec magnus domesticus flevit mise-
 rabiliter, quod illi eo usque coram imperatore nunquam acciderat:
 sed etsi foris aliquando lacrymas daret, intus tamen maxime stude-
 bat, ut se in potestate haberet. Tum vero affectus immensitate pro-
 rus devictus, et imo pectore trahebat gemitus, et amicum tanto fletu
 lugebat, ut cum id exaudirent qui extra erant, imperatorem iam ex-
 cessisse arbitrarentur. Duravit diu haec lacrymatio, aliis etiam,
 quotquot coram erant collacrymantibus. Postquam finem fecit, rur-
 sum imperator, desineret ab intempestivis lamentis: ad lectulum
 autem ascendens, imperata perficeret. Quando flendi tempus adve-
 nerit, inquit, tum saepe ac multum flebis, et ego, ut mortuus e
 corde, aliorum hominum oblivioni tradar: utinam autem et de tua

λέως κλίσης· και τῆς κεφαλῆς ἡμίμενος, τὸ μέλλον ἀπεσκό- A.C. 1329
 πει, δάκρυα προχέων ἀποσφί. ἤδη δὲ ἡργμένης τῆς νυκτός, B
 τό, τε σφύζειν παντελῶς ἀπέλιπε βασιλέα και οὐκέτι ἀμφι- V. 201
 βάλλειν ἦν περὶ τῆς τελευτῆς. περὶ δὲ ὄραν αὐτῆς τετάρτην
 5 ἐπυθάνετο τῶν λατρῶν ὁ βασιλεὺς τὸν χρόνον ὁπόσον ἂν
 αὐτῇ νομίζοιεν διαρκέσειν τὴν ζωὴν, και ἐκέλευε σὺν ἀλη-
 θεία ἀπαγγέλλειν. οἱ δ' ἅμα και θρηγνύοντες ἄχρι νύκτα ἔλε-
 γον οἶεσθαι ἐξήκειν. οὐ πολλοῦ δὲ χρόνου διαλιπόντος, τά
 τε ἄκρα ψύχεσθαι ἤρχετο, ἀπολείποντος τοῦ ζωτικοῦ, και
 10 αὐτὸς ἤδη και τὰ μέλη παρεῖτο και τὴν φωνήν. και κνήμαι
 μὲν ἐμμελαίνοντο ἄχρι γονάτων, πήχυς δὲ χειρῶν οὐδὲν ἦσαν
 ἀψύχων ἀπεικυλαί, βλέφαρά τε τῶν φρυσιῶν ἐκλυθέντα τό-
 των, καθίεντο τοῦ μέτρον πλέον, και ῥίς ἀποξύνετο ἐπιπολῦ C
 και κρόταφοι συνεπετώκεσαν, και πάνθ' ὅσα τελευτῆς τεκμη-
 15 ρια παῖδες ἴσασιν λατρῶν γινόμενα ἦν ὄραν, ὡς και αὐτοὺς
 και τῆς προθεσμίας οἰηθῆναι πρότερον τελευτήσειν. ὅσα μὲν
 οὖν ἦν ἀναγκαῖα πρὸς ταφήν, πάντα ἤδη ἐπεπόριστο, και
 οὐδὲν ἦν ἕτερον οὐδένα προσδοκᾶν πλὴν ταφῆς. βασιλεὺς δ'
 ἀμυδρᾶ φωνῇ και οἶον ἤδη ἐκλειπούση, εἰ τῶν ἱερῶν ὑδάτων
 20 τῶν ἐκ τῆς ἀεγνάου και σωτηρίου πηγῆς τῆς θεομήτορος ἐκ-
 βλυζόντων εὐρεθῆναι ἠρώτα δυνατόν. Φακρασίνα δὲ τῶν τῆ
 βασιλίδι συνοουσῶν μία γυναικῶν εὐγενῶν τῆς ἐσπέρας ἔφα-
 σκεν ἦκοντα ἐκ Βυζαντίου τῶν αὐτῆς τινα οικειῶν, τῶν ἰε- D

11. πήχεις conī. ED. P.

memoria partem aliquam memoriae meae possem eicere. Ascendit itaque domesticus ad lectulum, et contacto eius capite, quid futurum esset praevidebat, tacitus emittens lacrymas. Ut nox serpere coepit, venarum pulsus imperatorem penitus destituit: nec erat cur de eius morte amplius dubitaretur. Sub horam quartam medicos interrogat, quamdiu se victurum adhuc putarent, iubetque verum dicere. Qui non sine lamento, cum nocte vivere desitutum respondent: ut ipsi quidem existiment. Non longo spatio intermisso, extrema corporis, deficientem spiritu vitali, frigore corripri coeperunt; et iam membra resolvebantur, vox tenuabatur, tibiae genuum tenuis nigrescebant, et brachiorum cubiti nihil differebant mortuis. Supercilia naturali intentione laxata, nimium demittebantur; nasus multum acuebatur; tempora recesserant: et omnia demum, quae medicis indicia mortis sunt, apparebant: ut et ipsi ante horam praenuntiatam moriturum opinarentur. Iamque parata erant funeralia, cum aliud praeter sepepulturam non exspectaretur. Imperator autem exili, et velut iam deficientem voce quaerit, si quid de laticibus illis sacris ex perenni salutiferoque fonte Dei matris habere liceat. Ibi Phacrasina femina nobilis e gynaecio imperatricis, ad vesperam unum de famulis suis Byzantio venisse et de aqua illa apportasse: curriculoque affert ad bi-

A.C. 1329 ὡν ὑδάτων κεκομικέναι ἅμα δὲ καὶ φέρουσα παρσίγγοτο σὺν σπουδῇ. προσαχθέντων τε τῷ στόματι βασιλέως ἐδόκει μὲν καταβροχθίσαι, καὶ ἐθανυμάζετο παρὰ πάντων, ὅτι καίτοι τὰ τελευταῖα πνέων, οὐκ ἀπέσχετο τῆς περὶ τὰ σεβάσματα καὶ πίστεως καὶ τιμῆς. ὁμοῦ δὲ οὐδὲν ἦτον ἐγγίσειν ἐδόκει ταῖς ἄδου πύλαις· χρισθείσης δὲ αὐτῷ καὶ τῆς σαρκὸς ἐξ ἐκείνων τῶν ὑδάτων, ἠσύχασέ τε παντελῶς καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἄφρονός τε καὶ ἀκίνητος ἔμεινεν ὀρθρου ἄχρι παντελῶς, ζῆν μόνῳ πιστευόμενος τῷ ἀναπνεῖν. περὶ ὀρθρον δὲ ὡσπερ ἐκ P. 251 τεθνεώτων ἀναβιούς „δόξα σοι, ὦ Θεός,” εἶπεν. ἐρομένου δὲ ὅπως ἔχει τοῦ μεγάλου δομεστίκου, αὐτὸς μὲν εἶπεν οὐκ εἶδέναι, εἰδείη δ' ἂν ὁ πάντα γινώσκων Θεός. προσελθῶν δ' ὁ τῶν ἱατρῶν προέχων καὶ τῆς χειρὸς ἀψάμενος τῆς βασιλέως, ἐδόκει μὲν σφύζειν ἀμυδρῶς τῷ παραλόγῳ δὲ τοῦ πράγματος οἰόμενος ἠπατήσθαι (οὐδεμία γὰρ ὑπέλειπετο ἐλπίς τοῦ εἴησεσθαι αὐτὸν) ἀνηρέυνα τε αὐθις ἐπιμελῶς καὶ περιειργάζετο τοὺς σφυγμούς καὶ τὰς χεῖρας περιέψα. ὡς δὲ ἐπέειπετο οὐκ ἠπατημένος ὢν, ἐξεπέληκτό τε τοῦ πράγματος τῷ παραδόξῳ καὶ „μέγας ὁ Θεός” ἀνεβόησεν „ὁ μόνος δυνάμενος Βεῖς ἄδου καταγειν πύλας καὶ ἀνάγειν αὐθις ἐκείθεν” περι-20 στησάμενος δὲ καὶ τὸν ἄλλον ὄμιλον τῶν ἱατρῶν ὡσπερ ὑπ' ἐκπλήξεως οὐδ' ἑαυτῷ θαρσύνων, εἰ καὶ αὐτοῖς τὰ ἴσα περὶ βασιλέως ἐπυνθάνετο δοκεῖ. συνθεμένων δὲ καὶ αὐτῶν, ἐκπληξίς μὲν πάντας εἶχε καὶ χαρὰ οὐδεμίας δευτέρα· ἀναλαμ-

bendam porrigit. Quam visus est hausisse, omnibus admirantibus, quod cum extremam pene animam duceret, a fide honoreque rebus venerabilibus exhibendo non abstinisset. Tamen ad portas mortis nihilo secus appropinquare cernebatur. Deinde ea lymphæ eius corpore perlito, secuta est quies tranquillissima: ut exinde usque ad auroram nec vocem mitteret, nec se quoquam commoveret et vitam sola respiratione testaretur. Diluculo autem, ac si a mortuis existeret, Gloria tibi, Deus, exclamat. Tum percunctante magno domestico, ut se haberet, nescire se dixit: Deum scire, qui nihil nesciat. Accedit medicus primarius, tactaque manu sentit venam micare exilliter: et se tam inopinata re deceptum veritus (in desperatissimis enim salutem eius posuerat) venæ pulsum manu iterum contractata diligenter et curiose explorat. Ut se minime deceptum vidit, obstupefactus miraculo, clara voce, Magnus est Deus, inquit, qui solus potest ad inferos deducere et reducere. Et quia præ stupore nondum sibimet plane credebat, aliorum medicorum turba convocata lectulum circumdans quaerit, ecquid idem de imperatore ipsis videatur. Quibus assentientibus, omnes obstupere immortalique gaudio exilucere. Coepit vero imperator e morbo recreari ac refici et quasi a portis inferi

βάνειν δὲ ἤρξατο αὐτὸν ὁ βασιλεὺς καὶ ὡσπερ ἀναστρέφειν A. C. 1329
 ἔξ ἄδου πυλῶν. καὶ μέχρι τρίτης τῆς ἡμέρας ὥρας οἱ τε
 σφυγμοὶ διεφαίνοντο ἤδη καθαρώς, ἐξίτηλοι μὲν καὶ ἀτονουῦ-
 τες, ἴσοι δὲ ὄμως καὶ ὀμαλοί. καὶ αὐτὸς ῥάων ἦν καὶ πάνθ'
 5 ὁμοῦ διελέλυτο τὰ δεινὰ. καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἀνα-
 κτώμενος ἑαυτὸν κατὰ μικρὸν, εἰς τελεωτάτην καὶ καθαρὰν
 ἦλθεν ὑγείαν. τοσαύτη δὲ παρὰ πᾶσιν ἦν ἡ τῆς ἐκπλήξεως C
 ὑπερβολή, ὥστ' οὐ μόνον ἀκούοντες ἠπίσταντο τοῖς λεγομένοις,
 οἴομενοι τεθνάναι βασιλέα, ἀλλὰ καὶ σχεδὸν ὀρώντες οὐ ῥα-
 10 θίως ἑαυτοῖς πιστεύειν εἶχον. ὅσοις μέντοι Ῥωμαίων εὐνοια
 πρὸς βασιλέα καθαρά καὶ ἄδολος ἦν, οὐδ' ἡ χαλεπὴ νόσος V. 202
 ἐκείνη καὶ ἡ παρὰ δόξαν ὑγεία ἀκερδῆς διέμεινε παντελῶς,
 ἀλλ' οἰκείαν ἕκαστος λογιζόμενοι τὴν εἰς βασιλέα παραδόξο-
 ποιῶσαν, ἔργοις ἀγαθοῖς ἡμείβοντο τὸν θεόν· οἱ μὲν ἀφιστά-
 15 μενοι οἷς συνέλιχοντο κακοῖς, οἱ δ' ἔλεημοσύναις καὶ λύτροις
 αἰχμηλάτων καὶ ἐγκρατεῖς βρωμάτων ἐπὶ καιρὸν τὴν εὐγνω-
 μοσύνην ἐνδεικνύμενοι καὶ τὴν εὐχαριστίαν. οὕτω μὲν ὁ βα- D
 σιλεὺς εἰς αὐτὸ τὸ ἀκμαιότατον ἐφθασε τοῦ κινδύνου, οὕτω
 δ' αὖθις παραδόξως διεσώθη.

20 ιη. Ἐπεὶ δ' ἐρῥάισεν, ἕκαστα καθ' ὃ, τι πραγματεῖα παρὰ
 τοῦ μεγάλου διεπνυθάνετο δομestίκου, καὶ αὐτοῦ διηγουμέ- P. 252
 νου κατὰ μέρος, πᾶσιν ὡς λυσιτελῶς καὶ προσηκόντως εἰρ-
 γασμένοις ἐπεψηφίζετο ὁ βασιλεὺς. ἐπεὶ δὲ ἀπαγγεῖλαι ὡς
 καὶ Συργιάννην τῆς ἐσπέρας ἐκπέμψει στρατηγόν, οὐκέτ'

redire: et ab hora diei tertia pulsus tenues illi quidem et languiduli,
 pariter tamen aequaliterque et manifeste sentiebantur, ipseque levaba-
 tur et, malis omnibus dissipatis, ab illo die magis magis se confirmans,
 perfectam et integram valetudinem recuperavit. Tanta porro erat rei
 admirabilitas, ut omnes non audientes solum dictis diffiderent, obi-
 disse imperatorem credentes: sed propemodum etiam intuentes non
 facile oculis suis fidem contraderent. Quicumque porro Romanorum
 in imperatorem candido erant sinceroque animo, iis morbus hic sae-
 vus inperataque sanitas non usquequaque infructuosa fuerunt, cum
 unusquisque tamquam suo corpori praestitum hoc miraculum ducens,
 pia facta Deo rependeret; et alii quidem vitia, quibus constricti te-
 nebantur, desererent; alii egentibus largiendo et lytro captivis re-
 dimendis ciborumque ad tempus abstinentia agnitionem accepti benefi-
 cii gratumque animum demonstrarent. Ergo imperator ita in summum
 periculum delapsus et ita rursus praeter opinionem elapsus est.

18. Ubi ex tam perdita valetudine emersit, quo pacto interim
 gesta sit respublica, ex magno domestico singillatim sciscitatur. Illo
 distincte narrante omnia, imperator recte et ordine gesta confirmavit.
 Sed cum referret de Syrgianne, quem copiis occidentalibus ducem

A. C. 1329 εἶχεν ἐπαινεῖν, ἀλλ' ἤτιᾶτο τοῦτο μόνον ὡς οὐ διαπρωρημένον συνετώσ. βέλτιον γὰρ εἶναι Συργιάννην ἐπὶ τοῦ προτέρου μένειν σχήματος καὶ μὴ πρὸς κακίαν ἐναγοῦσης ἕλξῃς εὐπρωρεῖν. ὁ δ' „οὐκοῦν” ἔφρασκεν „εἰ σοὶ βέλτιον δοκοῖη, γραμμασι μὲν αὐτὸν τῆς ἐσπέρας παραλύσω τῆς ἀρχῆς· ἐπὶ δὲ τῶν προ-5 τέρων πάλιν καταστήσω.” ἐπαινέσαντος δὲ τοῦ βασιλέως, ὁ Β μὲν ἐχώρει πρὸς τὰ κεκελευσμένα ἐκπληροῦν. μεταμαληθεῖς δὲ ὁ βασιλεὺς ἐκέλευε τε ἀνυστρέφειν καὶ Συργιάννην ἔαν ἐφ' ἧς ἐτέτακτο ἀρχῆς, ὡς οὐ δίκαιον ὄν οὐδὰ καθ' ἡδονὴν αὐτῷ τῶν ἄλλων πάντων ἢ αὐτῷ πέπρακται στερηομένων, 10 ταύτην μόνην τὴν πρᾶξιν ἄκυρον ὄφθῆναι. ὁ δ' ἐπειθέτο εὐθύς· τῶν παρόντων δὲ ἐκεῖ τινες κρύφα Συργιάννην ἐδήλουν γραφῇ ὡς βουλευθεῖη μὲν ὁ μέγας δομέστικος παραλῦσαι τῆς ἀρχῆς, μεταγνοῦς ὅτι ἐνεχείρισε καὶ τὴν ἀρχὴν, κωλυθεῖη δὲ ὑπὸ βασιλέως· καὶ, τὸ μὲν εἰς ἐκεῖνον ἦκον, ἤδη τῆς ἀρχῆσις ἐκβεβλημένον εἶναι, βασιλεὺς δὲ ὀφείλει χάριτας κεκολυκότι. C τοιαῦτα πυθόμενος ὁ Συργιάννης, τῶν μὲν ὑπηρεγμένων αὐτῷ παρὰ τοῦ μεγάλου δομεστικού ἡμνημόνησεν ἀγαθῶν, διὰ ταῦτα δὲ, καίτοι γε οὐκ ὄντα ἀληθῆ, ὀργῇ φερόμενος εἰργάσατο ἢ δηλώσει προῖων ὁ λόγος. τότε δὲ πάντα ἀπαγγέλλωνας ὁ μέγας δομέστικος βασιλεῖ, καὶ περὶ δεσπότητος τοῦ Καλλίστου διηγέτο, ὡς κινήθει μὲν ἡ στρατιὰ κατ' αὐτοῦ, δεισαντες μὴ τοῦ δεσμοτηρίου διαδραῖς μετὰ τὴν αἴν τελευτήν

misisset, id laudare non potuit atque hoc solum ut minus prudenter factum reprehendit: praestare enim, Syrgiannem in sua pelle quiescentem, idoneam facultatem ad improbe agendum nunquam adipisci. Tum domesticus: Si haec tua mens est, datis litteris praefecturam occidentis ei adimam et in ordinem redigam. Probante imperatore, ille ut iussa confecturus, abibat; cum imperator factum mutans, abeuntem revocat et Syrgianni mandatam praefecturam relinquit: iubet: quod nec equum, nec sibi iucundum sit, cetera eius, domestici inquam, acta confirmasse omnia, hoc solum rescidisse. Obtemperatum subito. Verum ex iis qui aderant, nonnulli clam Syrgianni scribunt, magnum domesticum semet accusare, et absque imperatore fuisset, traditam praefecturam illi adimere voluisse. Quare quod ad ipsum attineret, Syrgiannes iam dignitate sua se deiectum seiret. Imperatori gratias debere, qui id impedivisset. His cognitis Syrgiannes collatorum in se a magno domestico beneficiorum memoriam deposuit, atque ob ea, quamquam falsa erant, ira transversim actus perpetravit, quae procedens narratio declarabit. Dum omnia imperatori recenset magnus domesticus, etiam de despota Callisto iniicit: nempe ut milites in illum insurrexerint, quod timerent, ne e custodia fugitivus, imperatore defuncto res novas moliretur; et

τι νωπεριστη, και ὡς βουληθεῖεν ἀποκτεῖναι, αὐτὸς δὲ μηχα- A. C. 1329
 ναῖς χρησάμενος καὶ ἀπάταις διασώσειέ τε αὐτὸν καὶ νῦν ἐν
 ζωῆσιν εἶναι. ἤθεώς δὲ ἄγαν ἐπὶ τούτοις διατεθεῖς ὁ βασιλεὺς
 καὶ τὸν μέγαν δομῆστικὸν ἐπαινέσας καὶ συγγνώμης ἤξιωσεν
 5 ἐκεῖνον ἀπολύσας τῆς εἰρκτῆς. καίτοι γε καὶ πρότερον πολλά- D
 κας ἠβουλήθη τοῦ δεσποτηρίου ἀπολύειν ὄρκοις πιστωσάμενον
 ὡς τοὺς ἐν Θεσσαλονικῇ κακῶς διαθέντας καὶ δεσμώτην ἀπο-
 δεῖξαντας οὐκ ἀμυνεῖται καιροῦ τυχῶν· ὁ δὲ οὐκ ἐπέθετο, V. 203
 ἀλλ' ἰσχυρίζετο φανερώς, ὡς ἀμυνόμενος αὐτοὺς ἀξίως, ἂν
 10 τὴν δύναμιν προσλάβηται τοῦ ἀντιδρᾶν. διὰ ταῦτα δὲ ἔτι
 ἐφρουρεῖτο· τότε δὲ βασιλέως παραινέσαντος ὅσα ἐχρῆν,
 καὶ συνθεμένου καὶ αὐτοῦ ἀμνηστῆσειν τοῖς προσκεκρουκόσι,
 τοῦ δεσποτηρίου ἀπηλλάττετο. Περὶ γε μὴν Ἀνδρονίκου τοῦ
 πρεσβυτέρου βασιλέως βασιλεὺς ὁ ἕγγονος ἐνδυμηθεῖς, ἐπην- P. 253
 15 θάνετο τοῦ μεγάλου δομῆστικου ὅπως περὶ τὴν αὐτοῦ δια-
 τεθείη νόσον. ὁ δ' ἔφασκε μοναχῶν τε ὑποδῦναι σχῆμα καὶ
 Ἀντώνιον ἐξ Ἀνδρονίκου προσκαγορευθῆναι. ἐκπλαγεῖς δὲ ὁ
 βασιλεὺς, τὴν αἰτίαν τε ἠρώτα τῆς μεταβολῆς καὶ εἰ ἕκων
 εἶναι μεταλλάττετο τὸν βίον ἢ παρὰ του βιασθείς. ὁ δ' ἔφα-
 20 σκεν εἶδέναι μὲν τάληθές οὐκέτι ἔχειν. μήτε γὰρ ἀξιόλογόν
 τινα ἀπαγγελοῦντα ἐκεῖθεν ἀφίχθαι, μήτε πρωτοστράτορα
 γράμμασι δεδηλωκέναι. τοῦτο δὲ μόνον τῶν ἐκεῖθεν ἀφικνου-
 μένων ἀγγελιαφόρων ἀκηκοέναι, ὡς νύθοιτο μὲν ὁ βασιλεὺς
 περὶ τῆς νόσου τῆς σῆς ὡς εἶη τῶν πρὸς θάνατον ἀγούσων· B

quomodo eum neci dedissent, nisi ipse, machinis et dolis adhibitis,
 hominem conservasset. Hoc sermone mirum in modum delectatus
 Imperator et magno domestico laudem impertivit et Callistum venia
 dignatus custodia liberavit. Tametsi et antea saepius liberare voluit,
 fide cum iureiurando ab eo exacta, Thessalonicenses, a quibus male
 habitus et vinctus fuisset, etiam oblata opportunitate non ulturum.
 Sed frustra illi canebatur; quin palam affirmavit, se vires nactum,
 talibus meritis par pretium redditurum. Quam ob causam adhuc
 custodiebatur. Verum tunc imperatore quantum oportebat admonen-
 te, illoque promittente, se a quibus esset offensus, eorum iniurias
 oblivione contriturum, e carcere dimissus est. Sed Andronici seni-
 oris memor nepos, interrogat magnum domesticum, quem is ani-
 mum se aegrotante prae se tulisset. Respondet, monachi habitu co-
 opertum et pro Andronico Antonium appellatum. Attonitus impera-
 tor causam huius mutationis et spontane sua an ab alio coactus ge-
 nus vitae mutarit, percunctatur. Ille nondum se veritatem rei com-
 perire potuisse; neque enim quemquam adhuc inde nuntiatum ve-
 nisse, cuius magni sit facienda fides, neque protostratorem quid-
 quam super eo scripsisse: hoc solum a Constantinopolitanis rumige-
 rulis audivisse, avum de morbo eius, esse videlicet mortiferum,

A. C. 1329 δείσας δὲ μὴ μετὰ σὴν τελευταίῃ τῶν ἀνηκέστων τι τολμηθῆ
περὶ αὐτὸν, ὑποδύσασαι τὸ σχῆμα τῶν μοναχῶν. βασιλεὺς
δὲ ἤχθετό τε πρὸς τὴν ἀγγελίαν καὶ ἐδυσχέραινεν οὐ μετρίως,
οὐ κατὰ γνώμην αὐτῷ λέγων εἶναι τὰ γεγενημένα. ὁ μέγας
δὲ δομέστικος ὄρων αὐτὸν ἀλογούντα ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσι⁵
καὶ δείσας μὴ τι πρὸς τὴν νόσον ἐπὶ τοῦ ἀλγεῖν παραβλαβῆ,
ἀνελάμβανέ τε αὐτὸν καὶ παρεμυθεῖτο, τὴν μὲν αἰδῶ καὶ τι-
μὴν ἦν αὐτὸς ἔχων περὶ βασιλέα διατελεῖ, καὶ ὡς πολλοῦ ἂν
ἐτιμῆσάτο μὴ τοιαῦτα περὶ αὐτὸν συμβεβηκέναι, ἀλλ' ἐπὶ
C τοῦ προτέρου διαμένειν σχήματος πάντων μᾶλλον αὐτὸς εἰδέ-¹⁰
ναι καὶ συνεπιμαρτυρεῖν εἰπών. εἰ δὲ ἀδύνατον τὰ γεγενη-
μένα ἀναλῦσαι, τί χρῆ περὶ αὐτῶν πολλὴν ποιούμενον φρο-
ντίδα, ἐκείνοις μὲν οὐδεμίαν ἐξευρίσκειν ὄνησιν, ἡμῖν δὲ αὐ-
τοῖς οὐ τὴν τυχοῦσαν βλάβην προξενεῖν; ἐγὼ δὲ, εἶγε ἐξῆν,
ἐμαυτῷ δίκας οὐ μικρὰς ἐτιμῆσάμην, ὅτι οὕτως ἀπεριοσκέπτως¹⁵
ἢ ἀνοήτως μᾶλλον εἶπεν, ἐπ' οὐδενὶ κέρδει ταραχὴν σοι προσ-
ήγαγον καὶ λύπην οὐδαμῶς ἐν-τῷ νυνὶ προσήκουσας καιρῷ.
κἂν γὰρ τῶν πρὸς θάνατον ἀπηλλάγημεν φόβον καὶ ὑπονοι-
ῶν, ἀλλ' οὐπω καθαρῶς ὑγείας οὐδ' ἀσφαλείας ἀπολαύειν
D ἔξοσι. βασιλεὺς δὲ ἂ μικρῶν πρόσθεν περὶ βασιλέα τὸν κάππου²⁰
διενοεῖτο δρῶν ἀνεμίμησεν αὐτὸν, ὡς „εἰ γὰρ ἐκεῖνα” λέγων
„εἰς ἔργον προῦβη, νῦν οὐκ ἂν συνέβαινε τοιαῦτα.” ὁ δ' ἔφα-
σκε καὶ αὐτὸς, ὡς „τοιαῦτα μὲν οὐκ ἂν ἐδράτο· ἔτερα δὲ
πολλῷ χείρονα καὶ ἀλυστελέστερα ἴσως ἂν συνέβη.”

accepisse: formidantemque, ne eo mortuo in se atrocissimum aliquid designaretur, monachum induisse. Hic nuntius imperatori acrimoniae atque indignationi fuit non mediocri: ac voce ipsa non sibi placere factum indicavit. Magnus domesticus illum tali eventu dolere cernens, sollicitusque, ne quid hic dolor ad morbum renovandum momenti afferret, admonere et consolari dicereque, se melius omnibus nosse et una testificari posse, quanta reverentia honoreque avum semper coluerit: et quanto redemisset, ne istuc evenisset: sed vestitum pristinum senex retinuisset. Quia vero facta infecta fieri nequirent, cur ob ea multis curis angeretur, quae nec ipsa proficerent et animis non levi nocumento essent? Ego vero, inquit, si per te liceret, non vulgari me poena afficerem, quod tam imprudenter seu, ut rectius dicam, tam insipienter et inutiliter hoc nuntio te perturbarim contristarimque, quod huic tempori minime omnium congruebat. Etsi enim mortis metu suspicioneque liber, nondum tamen consummata incolumitate securus es. Imperator autem quid paulo ante de avo facere cogitarit, domestico in memoriam redigens, dicebat, si illud ad rem collatum fuisset, quae nunc evenerunt, eventura non fuisse. Et domesticus, Huiusmodi quidem, non: alia vero multo deteriora, minusque commoda fortassis evenissent.

19. Ἐπεὶ δ' ὦν περὶ βασιλέα τὸν πάππου ὁ νέος διενο- Α. C. 1329
 εἶτο, ἐμνήσθημεν, βασιλεὺς, ἀναγκαῖον βραχέα καὶ περὶ αὐ- P. 254
 τῶν διαλαβεῖν, ὡς ἂν μὴ λυμαινόιτο τῷ σώματι τῆς ἱστορίας V. 204
 ἢ τῶν δοκούντων τινῶν παράλειψις ἀναγκαίων. ὡς γὰρ ὁ βα-
 5σιλεὺς Ἀνδρόνικος ὁ νέος, καθάπερ ἐφθήμεν εἰπύοντες, τῆς B
 βασιλείας διενοήθη κοινωρὸν τὸν μέγαν δομέστικον παραλα-
 βεῖν καὶ τῷ τῆς ἀλουργίδος ἄνθει καὶ βασιλικοῖς κοσμηῆσαι
 παρασημοῖς, καὶ πολλὰ πολλάκις περὶ τούτου γε αὐτῷ δια-
 λεχθεῖς, οὐδὲν ἠδυνήθη πλέον, ἀλλ' ἀμετάθετον τὴν γνώμην
 10 ἔχοντα ἑώρα πρὸς τὸ μηδέποτε αὐτῷ πεισθέντα πρῶττειν ἢ
 ἡξίου, ἐκείνου μὲν ἀπέσχετο καὶ αὐτὸς, ἀνηνύτοις οἰόμενος
 ἐπιχειρεῖν. ὕστερον δὲ οὐ πολλῶ τῷ πάππῳ καὶ βασιλεῖ πᾶ-
 σαν τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν διοίκησιν τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας
 ὥσπερ καὶ πρότερον παρέστη ἐγχειρῆσαι. οὕτω δὲ διανοηθέντι
 15 ἐδόκει δεῖν προάγειν καὶ εἰς ἔργον, καὶ τῷ μεγάλῳ δομεστί-
 κῳ ἐκοινοῦτο τὰ τῆς γνώμης, ὡς εἰ λυσitteλοῖη καταπραξόμε-
 νος. τῷ δ' εὐθύς μὲν ἐδόκει πείραν αὐτοῦ ποιεῖσθαι βασι- C
 λέα, οἰόμενον ὡς ἂν τοιαῦτα περὶ βασιλέως τοῦ πάππου
 κύνθηται βουλόμενον, ῥαδίως ὑπεῖξει πρὸς τὸ ὑπ' αὐτοῦ γο-
 20 ἰεῖσθαι βασιλεὺς, ὅπερ ἀνεβάλλετο πρὶν, καὶ ἐδήλου ἢ ὑπε-
 νόει βασιλεῖ. ὡς δὲ ἐκεῖνος τοιοῦτον μὲν ἔφρασκε διανενοῆ-
 σθαι μηδὲν, ἀπλῶς δ' οὕτωσι καὶ πανουργίας τινὸς χωρὶς
 καλὸν τε οἰεῖσθαι καὶ βούλεσθαι προάγειν καὶ εἰς ἔργον, δ.
 μέγας δομέστικος ὑπολαβὼν. „ἀλλ' ἔμοιγε” εἶπεν „οὐκ ἀγα-

19. Et quoniam eorum mentio facta est, quae de avo imperator mente volutasset, res poscit, ut pauca de iis separatim dicamus: ne totius historiae corpus vitiosum ac mutilum reddat quorundam, ut videtur, necessariorum praetermissio. Posteaquam, ut supra commemoravimus, magnum domesticum imperii consortem sibi adiungere, eumque purpura et imperatoris ornare insignibus meditato, crebrius et pluribus cum eo agens nihil obtinuit, et in voluntate nunquam cedendi hac in parte obduruisse vidit, ne contra torrentem niteretur, urgere non perrexit. Non diu post totum imperium et administrationem Romani principatus, ut et antea, avo restitnere in mentem venit. Sic igitur sentienti, visum ad opus procedendum. Tamen prius cum magno domestico sententiam contulit, ut si ille expedire putaret, cogitata exsequeretur. Cui statim occurrit. Se ab imperatore tentari, qui existimaret, hac de avo deliberatione audita, siue mora facile se ab ipso imperatorem renuntiari passurum, contiuoque suspicionem suam aperuit. Autumante imperatore, nihil tale animo versasse; sed sic candide nullaque vafricie bono id fore censere et velle in rem deducere, magnus domesticus excipiens, Atqui mihi, ait, secus videtur; neque quod ad me attinet, tamquam

A. C. 1329 ὄν εἶναι δοκεῖ, οὐδὲ, τότε εἰς ἐμὲ ἦκον, ὡς λυσιτελοῦν βου-
 λεύσασθαι πραχθῆναι ἄν. εἰ δὲ σοί γε ἔδοξε τοιαῦτα περὶ
 βασιλέως καὶ παντὶ τρόπῳ βούλει ἐκτελέσαι, βέλτιον ὃ παρὰ
 D σοὶ κέκριται καλὸν τοῦ παρ' ἐμοὶ μὴ τοιούτου φαινομένου
 τὸ πλέον ἔχειν. εἰ μὲν γὰρ σαυτῷ τε καὶ Ῥωμαίοις καὶ προσ-5
 ἦκοντα καὶ λυσιτελοῦντα ἐβουλεύσω, θεὸς ὃ πᾶσιν ἀγαθοῖς
 ἔργοις ἐνηθόμενος καὶ τὴν σὴν ἄν ἐπιβρώσειε πρὸς τοῦτο
 ψυχῆν, καὶ οὐδ' εἰ πάντες ἄνθρωποι κωλύειν ἐπιχειροῦσιν περ-
 σαι δύναται' ἄν σε ἀποσχέσθαι· εἰ δ' ἄρα ταῦτα μὲν ἀσύμ-
 φορα πάντῃ καὶ Ῥωμαίοις καὶ σαυτῷ, θεῷ δ' ἔδοξε τοιαῦτα 10
 πείσαι ὥστε πρόφασιν πολέμων ἐμφυλίων καὶ στάσεως καὶ
 ταραχῆς Ῥωμαίοις εὐρεθῆναι, τίς οὕτως ἄν εἴη παντάπασιν
 ἔρημος φρενῶν, ὡσθ' ἂ ἔδοξε θεῷ, ταῦτ' αὐτὸν ἄν ποτε δυ-
 P. 255 νηθῆναι ἀναλῦσαι νομίσαι; σκέψαι τοίνυν παρὰ σαυτῷ, καὶ
 ἴδης ἀπάσαις ψήφοις πρὸς τοῦτο ἔρεπονσαν τὴν σὴν ψυχῆν, 15
 τί χρῆ καὶ βουλευέσθαι περὶ αὐτοῦ; εἰ δ' ἄρα τοιούτον μὲν
 οὐδὲν κέκριται παρὰ σοι, σαυτῷ δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ὑπηκόοις
 λυσιτελῆ τε δημοῦ καὶ δίκαια ποιεῖν ἐθέλων τὸ πάλιν ἀνακα-
 λεῖσθαι βασιλέα καὶ τὴν ἀρχὴν Ῥωμαίων ἐγγχειρίζειν διεσκέ-
 ψω, οὐχ ἀπλῶς οὕτω καὶ ἀπερισκέπτως ὡς τι τῶν μηδενός 20
 ἀξίων πράττειν χρῆ· ἀλλὰ πρότερον πολλὰ πολλακίς σκεψά-
 μενον περὶ αὐτοῦ καὶ διακωδωνίσαντα ἀκριβῶς, οὕτω χωρεῖν
 ἐπὶ τὸ πράττειν, μὴ πῶς τι τῶν ἀδοκῆτων ὕστερον συμβᾶν
 B (πολλὰ δ' ἄν γένοιτο τοιαῦτα) τοῖς τε ἄλλοις καὶ πρό γε αὐ-

6. ἐβούλευσα coni. ED. P. idemque Intpr. legit: *si ego suasi*. Non opus correctione.

utile, velim fieri. Quod si ita de illo statuisti modisque omnibus
 exsequi vis, praestat vincere quod tu bonum interpretaris, quam
 quod mihi tale non apparet. Nam si quae tibi et Romanis decora
 et utilia sunt decrevisti, Deus qui omnibus egregie factis delectatur,
 animum tuum ad ea aggredienda corroboret: et, si omnes mortales
 conentur, te ab iis avertere non queant. Sin autem ad haec, tibi
 et Romanis prorsus incommoda, Deo tamen placuit te impellere, ut
 tumultus ac seditionis bellorumque civilium nasceretur occasio, quis
 ita penitus a ratione desertus invenietur, ut se unquam dissolvere ac
 retexere posse confidat, quae Deus ipse texuerit? Circumspice igitur
 sollicite, et si mentem tuam omnibus veluti suffragiis eo ferri ac
 propendere videris, aliorum iudicium ne exquiras. si autem tale
 nihil statuisti: sed rem iustam tibi et sub ditione tua constitutis frugiferam
 efficere volens, avum in imperium revocare deliberasti, haud
 istuc ita temere et inconsiderate, ut nugatorium aliquid, conficiendum
 est, sed ubi antea multum ac frequenter omnia perpenderis accurate
 exploraveris, sic demum ad opus veniendum: ne, si post-

τῶν ἡμῶν ἀβουλίαν καὶ ἀπραγμοσύνην καταγινώσκειν ἐαυτῶν A. C. 1329
 πρόφρασιν παράσχη." Τούτων οὕτως εἰρημένων, ἐπέθετο ὁ V. 205
 βασιλεὺς καὶ ὡς καλῶς ἔχοντα ἐπήγει, ἐπέτρεπέ τε βουλευέ-
 σθαι περὶ αὐτοῦ. ὁ μέγας δὲ δομestικός τὰς αἰτίας πρότε-
 5ρον ἔφρασε μαθεῖν ἐθέλειν, ἔξ ὧν εἰς τοῦτο ἐναχθείη. κἄν
 μὲν καὶ αὐτῷ λόγον ἔχουσαι δοκοῦν καὶ πείθειν ἰσχυραί, τί
 χρὴ περαιτέρω ποιεῖν εἰκῆ βουλευομένους; τὸ κωλύον γὰρ
 οὐδὲν τὰ καλῶς δοκοῦντα ἔχειν ποιεῖν. ἂν δ' ἄρα μὴ τοιαῦτα
 φαίνοντο, πάλιν αὐτὸν ἔξ ἀντιστρόφου δι' ἃ μὴ λογίζοιτο αὐ-
 10τὸς λυσιτελεῖν τὴν πρῶξιν, προτιθέναι. κἄν μὲν τοῦ ὀρθῶς καὶ C
 δίκαιως ἔχοντος φαίνηται ἡμμένα, πείθεσθαι τε αὐτὸν καὶ ἀφί-
 στασθαι τοῦ μὴ τὰ δεόντα ποιεῖν ἂν δὲ ἐνδεῶς ἢ ὥστε δύνα-
 σθαι πείθειν ἔχουσι καὶ ἀγχώμαλος ἢ μάχη καταστῆ, τότε αὐ-
 τὸν τῆς νίκης αὐτῷ προχωρεῖν, ὥσπερ τοὺς Ἀθηναίους, τῆς
 15 Ἀθηνᾶς προστιθεμένης ψήφου, λόγος ποιεῖν. τριῶν δὲ ὄντων
 ἃ ἂν σε μάλιστα δύναίτο πρὸς μεταμέλειαν τῶν γεγενημένων
 ἐνάγειν, τοῦ τε μὴ δίκαιως δοκεῖν πεπραχῆναι, καὶ τοῦ μὴ
 τοῖς πράγμασι λυσιτελοῦντος, καὶ τρίτου, τοῦ τινα τῶν δεόν-
 των γίνεσθαι ἀμελεῖσθαι διὰ τὸ μὴ βασιλέα τοῖς πράγμασιν
 20 ὀφραστᾶναι, σκεψώμεθα ἕκαστον αὐτῶν. καὶ πρῶτόν γε πάν- D
 τες ἂν ἔμοι συμφαῖεν ὡς μάλιστα πέπρακται δίκαιως. πρό-
 τερόν τε γὰρ αὐτὸς οὐκ ἤρξας πολέμου, ἀλλ' ὑπὸ τῶν πραγμά-

21. δίκαιως ED. P. pro δίκαι.

modum inopinatum quidpiam acciderit, (multa autem accidere que-
 ant,) id et aliis et ante alios nobismetipsis ad temeritatem inertiam-
 que nostram condemnamdam fiat occasio. Dicta approbavit imperator
 et negotium consultationi permisit. At magnus domesticus momenta
 prius nosse desideravit, quibus motus in hanc voluntatem descendis-
 set: quae si sibi quoque haud absurda et ad fidem valida videbuntur,
 ultra non fore, cur in consultando opera frustra consumatur; nihil
 enim obstaturum, quin, quae bene habere visa sint, peragantur. Si
 vero talia non reperientur, tum vicissim ex altera parte se rationes,
 propter quas factum non profuturum arbitretur, expositurum: quas
 si a recto et iusto aptas iudicavit, obtemperet et contra officium com-
 mittere parcat. Quod si satis virium ad persuadendum non habebunt
 fueritque pugna anceps, tum se victoriam illi cessurum, quomodo
 Athenienses solere fama est, cum Minervae calculus accesserit. Cum
 igitur tria sint potissimum, quae te ad poenitudinem facti possint in-
 ducere: quod non iuste factum; quod non cum utilitate reipublicae;
 quod nonnulla necessaria negligantur, quoniam avus non imperet;
 unumquodque eorum, quantum valeat dispiciamus. Ac primum qui-
 dem nemo mihi non assentietur, iustissime abs te factam. Tu enim
 bellum non incepisti: sed ab illo inceptum, coactus es gerere. Et

Cantacuzenus.

A.C.139 των αὐτῶν ἐκβιασθεῖς. καὶ τότε μὲν ἄκων, ἀνεχώρησας δ' οὐδ' ὄμως, βασιλέως τὸν κίνδυνον ἀποδιδράσκων καὶ ὕστερον ἀμυνόμενος ἀναγκαίως καὶ, τοῦ θεοῦ συναιρομένου, ἐπεὶ τὰ πράγματα γεγένηται ὑπὸ σοι, καίτοι γε ἔξόν τὴν σύμπασαν ἀρχὴν ἔχειν καὶ προσεῖναι τὸ δικαίως διὰ τὸ ἐκεῖνον πολέμου⁵ ἄρξαι, (οὐδεὶς γὰρ ὁ κωλύων νόμος τὰ τῶν πολεμίων τοὺς γενικηκότας ἄθλα τῆς ἀρετῆς κεκτῆσθαι,) οὐκ ἔφθασε μνησθεῖς εἰρήνης, καὶ σὺ τὰ δίκαια ποιῶν ἀπεδίδους τὴν ἀρχήν. ὥστε P.256 καὶ ἔξ ὧν πρότερον ἀπεστεροῦ μηδὲν ἀδικῶν, καὶ ἔξ ὧν ὕστερον κρατῶν τῶν ἀντιπάλων οὐκ ἀπεστέρεις τῶν δικαίων,¹⁰ ὁμοίως σοὶ τὸ δικαίῳ εἶναι περιέσται. ὅτι δὲ καὶ τοῖς πράγμασι λυσιτελεῶς, οὐδ' ἀποδείξεως δεήσεσθαι οἶμαι. τίς γὰρ οὐκ οἶδε, τῶν ἀπάντων εἰ μὴ τῶν πραγμάτων ἔξω κατοικεῖ, τὸν πρὸς τοὺς ὁμοφύλους πόλεμον λύμην οὖσαν τοῖς χρωμένοις καὶ φθορὰν, ὥσπερ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ὁμόνοιαν τοῦ¹⁵ ναυτίον ἅπαν, ἀφέλειαν καὶ πρὸς τὸ βέλτιον ἐπίδοσιν τῶν κοινῶν; ἀλλὰ μὴν ὅτι γε οὐδὲ τῶν δεόντων οὐδὲν παραλείπομεν ἡμεῖς διὰ τὸ μὴ ἐκεῖνον τῶν πραγμάτων ἐξηγεῖσθαι, περιβράσσομαι ἀποδεικνύναι. δύο γὰρ ὄντων ἃ προσήκει βασιλεύσιν ἔργων, τοῦ τε περὶ τὰ πολέμια διατρίβειν, ἀμυνόμενον²⁰ μὲν τοὺς ἐπιόντας πολεμίους καὶ τὴν οἴκησιν κατέχοντα τοῖς ὑπηκόοις ἀσφαλῆ, εἰ δέ που δέοι, καὶ ἐπιστρατεύοντα τοῖς πρότερον ἐπελθούσι, καὶ τοῦ περὶ δίκας ἀσχολεῖσθαι καὶ θεσμούςς ἐν τῆς εἰρήνης τοῖς καιροῖς καὶ τὰ οἰκεία εὖ τίθεσθαι,

tum quidem invitus, tamen secessisti, periculum fugiens, quod ab illo tibi impendebat: et postea te necessario defendisti. Et postquam Deo opitulante omnium evasisti potens, quamvis liceret cum iustitia retinere imperium, quod ab illo bellum esset inchoatum, (nulla quippe lex vetat, ne victores hostium bona, tamquam virtutis praemia, possideant,) non prior pacem petivit et tu iustus iniusto imperium reddebas. Itaque dum neque propter ea quibus antea privatus es, quidquam contra fas egisti: neque propter eam, quam postmodum de adversariis consecutus es victoriam, quemquam spoliasti, utrinque iustitia tibi superat. Quod autem et cum utilitate reipublicae, demonstrandum non opinor. Quis enim nescit, nisi forte extra mundum habitet, bellum civile cladem et perniciem esse civibus? sicut contra, pacem et concordiam norunt omnes esse utilitatem et incrementum reipublicae. Porro nos nullum officii munus praetermittere, quamvis ipse non moderetur imperium, conabor ostendere. Cum enim duo sint imperatorum munera, unum, rebus bellicis occupari, praedones arcendo et subiectis habitationem tutam praestando et, si ferro opus sit, hostibus cum exercitu occurrendo: alterum, tempore pacis iuri et legibus intendere animam

ἐν οὐδετέρῳ τὸ πλεόν ἔχων ἡμῶν ἐκεῖνος ἂν φανείη, μάλλον A. C. 1329
 δὲ τῷ μὲν οὐδαμῶς λείπεσθαι βασιλέως, τῷ ἑτέρῳ δὲ σοι
 συμβέβηκε νικᾶν παραπολύ. τῆς γὰρ ἄλλης τῶν πραγμάτων
 διοικήσεως οὐδὲν ἔλαττον ἢ πρότερον ὡς προσῆκον γινομένης,
 5 ἐν τοῖς πολέμοις καὶ ταῖς στρατείαις πολὺ προέχεις, αὐτὸς ἐφ' C
 ἅπανσι παρῶν καὶ στρατηγῶς χρώμενος βελτίοσιν ἢ ἐκεῖνος,
 ὡς ἐξ αὐτῶν τῶν ἔργων ἐγένετο καταφανές, αὐτοῦ ταπολλὰ
 καὶ πρότερον οἰκουροῦντος ὥσπερ νῦν". Ἐτι δὲ τὸν λόγον βου-
 λομένον τοῦ μεγάλου συνείρειν δομῆστικόν καὶ διὰ πολλῶν V. 206
 10 ἀποδεικνύει μὴ ὄν λυσιτελὲς πρὸς τῶν πραγμάτων τὴν ἀρ-
 χὴν Ἀδριᾶς ἐπανάγειν τὸν πρεσβύτερον Ἀνδρόνικον, ὁ νέος ἐπι-
 κόπτων βασιλεὺς, ταῦτα μὲν ἔφη καὶ αὐτὸς οἶεσθαι ὀρθῶς
 ἔχειν, καὶ τούτων ἕνεκα οὐδενὸς τῷ πάμπαν ἐθέλειν ἐγγχειρί-
 ζειν τὴν ἀρχήν ἄλλὰ πρώτου μὲν, τοῦ μὴ τοὺς πάντα εὐ-
 15 χερεῖς καὶ φανίλους καὶ διεφθορότας ὡς ἐκ προνοίας αὐτὸς
 καὶ σκέψεως ἐπιβούλου τὴν ἀρχὴν παρειλόμην, βασιλέως μη- D
 δεμίαν πρόφασιν πρὸς τὸν πόλεμον παρεσχημένον, δύνασθαι
 λογοποιεῖν καὶ πείθειν τοὺς πολλοὺς· δευτέρου δὲ, τοῦ μά-
 λιστα βούλεσθαι καὶ διὰ σπουδῆς ἔχειν, ἅττα ἂν ἢ μάλιστα
 20 πρὸς ἡδονὴν καὶ τιμὴν τῷ βασιλεῖ, ταῦτα καταπράξασθαι
 ἐμέ. οἶμαι δὲ μηδὲ βασιλέα πρὸ τοῦ ἄρχειν τῶν πραγμά-
 των ἕτερόν τι μῆτε βούλεσθαι μῆτε ἄγειν.
 κ'. Ἀδριᾶς δὲ ὁ μέγας δομῆστικὸς τὸν λόγον ἀναλαβὼν P. 257
 „τὴν μὲν ἐμήν” εἶπεν „εὐνοίαν πρὸς βασιλέα καὶ σπουδὴν,

urbanaque recte administrare, in neutro ipse nobis superior videri
 queat: imo vero in altero nihil illi cedere, in altero longo intervallo
 illum antegredi contigit. Nam cum civilis tua administratio aequae
 proba sit, ut illius ante fuit; virtute prudentiaque militari multum
 antecellis, ipse praesens omnibus et praestantiores duces habens,
 quam ille habuit: id quod rebus ipsis patuit, cum ipse, quemad-
 modum nunc, ita antea domi plerumque delituerit. Volebat dome-
 sticus sermonem continuare ac pluribus docere, incommodum fore,
 seniori Andronico imperium reddere, cum interpellans iunior, se
 his astipulari dixit: ob nullam tamen harum causarum avo decrevisse
 imperium restitueret: sed primum, ne levissimi, improbissimi atque
 corruptissimi homines ipsum velut de industria et cum insidiosa
 machinatione avum insontem imperio exuisse comminisci et aliis
 commentum suum persuadere possint. Deinde quia impense concu-
 piscat et studiose conetur, ut quae illi iucunditati et honori sint,
 ea praestet: credat autem, eum nihil neque malle, neque melius
 ducere, quam imperare.

20. Excipiens magnus domesticus sic ait: Benevolentiam atque
 stadiam meum erga imperatorem avum, et quomodo nihil optarim

A. C. 1329 και ὡς ἐποιούμην περὶ πλείστον μὴ μόνον ἀνήκεστον οὐδὲν
 Βεῖς αὐτὸν ἰδεῖν ἐλθόν, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀρχῆς κρατεῖν καὶ παρὰ
 πᾶσι καὶ θανατίζεσθαι καὶ ἐκαινεῖσθαι, οὐδένα μοι μᾶλλον
 ἢ σὲ οἶομαι συνειδέναί. καὶ ὅτε γὰρ τοῦ πρὸς ἀλλήλους ἑ-
 μῶν μάλιστα φρομένου πολέμου ἐβουλευόμεθα περὶ τοῦ ἤ5
 χρή τὸν πόλεμον διαθῆσθαι, τῶν ἄλλων παραινούτων ἐρ-
 γειν, ἢ καὶ ἀποκτινύναι, καὶ ὀλίγῳ χρόνῳ πολλῶν ἀπαλλάτ-
 τεσθαι πραγμάτων, οἶσθα ὅποσα φιλάνθρωπα αὐτός τε ἐ-
 βουλεύσω περὶ αὐτοῦ, καὶ γὰρ συνείπον προθύμως καὶ τὸ μέρος
 συγκατειργασάμην. καὶ ἐπειδὴ πρὸς τὸν πόλεμον καταστάν-10
 τες περιγεγόμεθα αὐτοῦ καὶ ἅπαξ καὶ δις, οἶσθα ὅσην ἐπε-
 δεῖξάμεθα περὶ αὐτὸν καὶ τὴν εὐνοίαν καὶ τὴν αἰδῶ ἐκ μέ-
 Cσων ἐξαρκάσαντες τῶν κινδύνων καὶ οὐ μόνον ἐν ἀσφαλείᾳ
 καταστήσαντες, ἀλλὰ καὶ τὴν πρὶν εὐδαιμονίαν, ὅσα γε ἐξῆν,
 φυλάξαντες αὐτῷ, τῶν ἄλλων ἀπάντων βουλευομένων τᾶναν-15
 τία καὶ δεομένων κείθεσθαι αὐτοῖς. διό με οὐδὲ οἶσθαι
 χρή τινα ἀπεχθεῖα τῇ πρὸς αὐτὸν τοὺς λόγους ποιῆσθαι του-
 τουσί, ἀλλὰ τῷ κοινῷ προσέχοντα λυσιτελεῖ ἄλλως ἢ οὐδὲ
 τῷ μάλιστα τοὺς τρόπους συκοφαντικῷ διαβολὰς ἐξέσται ῥά-
 πτειν, ὡς ἔμαυτῷ περιποιούμενος τὴν βασιλείαν κωλύω τοῦτο
 μὴ ἐγχειρίζειν ἐκείνῳ τῶν πραγμάτων τὴν ἀρχήν. πρότερόν
 τε γὰρ ἐξῆν, εἴπερ ἐβουλόμην, καὶ νῦν ἔτι κεῖται ἐπ' ἐμοί,
 Dσοῦ παρασχόντος ἂν προθύμως εἰ βουληθεῖην ὅστ' οὐδὲ τοῦ

9. Interpres ἐβουλεύσα: *super eo disseruerim.*

ardentius, quam eum videre non solum nihil immane perpeti; sed etiam tenere imperium esseque in ore et admiratione omnium, nemo melius te uno iuxta mecum novit. Nam et cum maxime bello inter vos exorto, quo pacto illud gereretur, consilia conferebamus, hortarenturque nonnulli, ut eum carcere clauderemus, aut etiam necaremus et brevi tempore multis nos molestiis eximeremus, scis quam multa humanitatis plena et ipse super eo disserueris; et ego tibi que perlibens assenserim teque pro parte quoque adiuverim. Bello flagrante, cum semel iterumque vicissemus, recordaris quanta in ipsum inclinatio atque observantia nostra fuerit: quando e mediis ereptum periculis, non tutum modo praestitimus, verumetiam pristinam, quantum licuit, felicitatem ei conservavimus, ceteris omnibus reclamantibus, et ut ipsis in contrarium obsequeremur, flagitantibus. Quod cum ita sit, non me odio aliquo stimulatum, sed communes utilitates intuentem, haec effari existimandum est, praesertim cum nec callidissimus calumniator hoc in me consuere possit mendacium, ideo me impedire, ne ei tradatur imperium, quia id mihi studeam acquirere. Nam et prius copia erat, si libuisset; et adhuc mei arbitrii est sumere, quod tu cupide mecum communicaturus es.

ξυνοίσοντος ἰδίᾳ τε ἐμοὶ τοιαῦτα συμβουλευέω. ὅτε τῶντων **ἔξ Α. C. 1329**
 αὐτῶν ἀποδείκνυται τῶν πραγμάτων, μήτε πρὸς χάριν ἐμῶν-
 τῷ μήτε πρὸς ἀπέχθειαν ἐκείνῳ λέγειν, δέον ἦν τι τῶν δεόν-
 των πείθεσθαι φαίνομαι συμβουλευέων. ἔφησ' τοιγαροῦν **δουὸν**
5 ἔνεκα μάλιστα ἐνάγεσθαι πρὸς τοῦτο τοῦ τε μὴ κακῶς ἀκού-**V. 207**
 ειν παρὰ φανύλων ἀνθρώπων καὶ διεφθαρτότων, καὶ τοῦ μά-
 λιστα βούλεσθαι τῶν πρὸς αἰδῶ καὶ τιμῆν καὶ ἡδονὴν ἐσο-
 μένων βασιλεῖ, ὃ, τι, ἂν ἔξῃ ποιεῖν τὸ μὲν οὖν θεραπεύειν
 βασιλέα, δίκαιόν τε φαίην ἂν καὶ αὐτὸς καὶ σοὶ προσῆκον. **P. 258**
10 ἔξεστι δὲ πολλοῖς τρόποις ἐπιδείκνυσθαι τὴν θεραπείαν. τό,
 τε γὰρ τιμῶν ὡς πατέρα ἀναγκαῖον καὶ τὸ πρόνοιαν αὐτοῦ
 τὴν δυνατὴν ποιεῖσθαι ὥστ' αὐτόν τε καὶ οἰκετικὸν διάγειν
 ἐν ἀφθόνοις. εἰ δὴ τὰ ἀποτεταγμένα χρήματα αὐτῷ τῆς χρεί-
 ας δοκεῖ ἐλάσσω εἶναι, φθόνος οὐδεὶς καὶ ἕτερα τσαῦτα ἢ
15 καὶ διπλασίῳ προστιθέναί τε καὶ ἕτερόν τι αὐτῷ μὲν ἂν
 εἶη κατ' ἡδονὴν, βλάβην δὲ ἑτέροις μὴ παρέχῃ. ἄρχοντα δὲ
 ἀποδεικνύει τῶν πραγμάτων, οὗτ' ἂν αὐτὸς πεισθίῃ τῶν
 κοινῇ λυσιτελούντων εἶναι, οὗθ' ἑτέρῳ συμβουλευσάμε. τῶν
 κακῶν δὲ οὐδένα λόγον οἶομαι ποιεῖσθαι δεῖν. ἢ σχῆτλιον
20 ἂν εἶη, εἰ τῶν μὲν ἀγαθῶν οὐδένα ποιησόμεθα λόγον, τοῖς **B**
 δὲ κακοῖς τοσοῦτον χαριούμεθα, ὥστε καὶ ἂν λυσιτελῇ καὶ
 δίκαια δοκοῦμεν εἶναι, ταῦθ' ἐκόντες ὄντες προησόμεθα αὐ-
 τοῖς. φέρει γὰρ πρὸς θεοῦ, εἴ γε πάντες οἱ τοὺς τρόπους
 ἀγαθοὶ ἐκκλησίαν συναθροίσαντες, ἡμᾶς ἐπὶ δίκῃ προκαλοῦντο,

Non igitur ut inde privata ad me redeat utilitas, hoc dabo consilium.
 Et quia ex rebus ipsis liquet, me neque mihi ad gratiam, neque
 illi ad invidiam verba facere, æquum est, si frugifera consulere
 iudicabor, mihi auscultare. Aiebas, duabus potissimum de causis
 te ad hoc incitari, et ne male tibi dictarent improbi corruptique
 mortales; et quod maximopere praestare velles, quantum quidem
 posses, quae ad reverentiam, honorem et laetitiam avi pertinerent.
 Colere igitur et observare illum ego quoque et iustum et ex officio
 tuo esse affirmarim. Sed cultum istum et observationem multis
 aliis rationibus declarare conceditur. Nam et illum honorare ut pa-
 rentem oportet et providere quamdiligentissime, ut cum ipsi, tum
 eius familiae res ad vitam sustentandam necessariae affatim suppedi-
 tent. Ergo si separatim ei decreta pecunia eius necessitates explorare
 non putatur, haud recusandum, quin alterum tantum, aut etiam
 plus duplum tribuatur; et adiciantur alia, quae illi voluptati, cete-
 ris nullo detrimento fuerint. At vero rerum dominum illum insti-
 tuere, hoc est, quod reipublicae interesse nec quisquam mihi per-
 suaserit, nec ego cuiquam suadere velim. Improborum autem voces
 contempnendas opinor; aut rem nefariam designabimus, si bonorum

Α. C. 1329 λέγοντες, ὡς, ἄδिका καὶ βίαια ποιεῖτε, πολέμους ἡμῖν δημο-
 φύλοις ἐπεγείροντες. εὐθύς τε γὰρ ἐξ ἀρχῆς, ἅμα τῷ βασιλεῖ
 καθ' ἡμῶν τὸν πόλεμον κεινηθέναι, ὁρῶντες ὡς ἄδिका πά-
 σχατε ὑμεῖς, συνηγήσασμέν τε μάλιστα ὑμῖν καὶ συνηγωνι-
 σάμεθα προθύμως. καὶ ἐπειδὴ θεοῦ συναϊρομένου, ῥᾶστα κε-5
 κρατήκαμεν τῶν πολεμίων, δέον ἀπελαύνειν καὶ κακῶς ποιεῖν
 Ἐτούς προτέρους ἄρξαντας τῆς ἀδικίας καὶ ἡμῶς πραγμάτων
 ἀπαλλάττειν, οὐκ ἠθέλησατε ὑμεῖς, ἀλλ' ὥσπερ κακῶν ἐπιθυ-
 μούντες, βασιλέως μέτρια αἰτούντος καὶ σῶζεσθαι μόνον
 δεομένου, ὑμεῖς ἐπὶ κακῷ τῶν ἐπηκόων καὶ ὁμῶν αὐτῶν ἀ-10
 τοπα φιλοτιμούμενοι, τῆς ἀρχῆς ὀλίγου δεῖν ἀπάσης παρε-
 χορήσατε αὐτῷ, ἡμῶν ἀπαναινομένων καὶ τὴν ἀβουλίαν ἐπι-
 μαρτυρομένων. ὁ δ' οὐ πολλοῦ χρόνου παρεξήρηκτος, ἀθ-
 θις ἐπεχείρησε τοῖς ἴσοις, ὥσπερ ἐπιλεησμένος εἰς ὅσον ἦ-
 λασε κινδύνου, καὶ πόλεμον ἀκήρυκτον ἐπήνεγκεν ἡμῖν. ὁρῶν-15
 τες δὲ ἡμεῖς οἱ κακῶν τὰ πράγματα χωρήσει καὶ ὡς ἄρδην
 Δάπολεῖται τὸ Ῥωμαϊκὸν, προσβείαν οὐκ ἰδίᾳ μόνον, ἀλλὰ καὶ
 κοιῆν ὑμῖν ἐποιησάμεθα πρὸς βασιλέα, δεόμενοι, μὴ περι-
 ἴδειν ἡμῶς ὑπὸ τοῦ πρὸς ἀλλήλους πολέμου διαφθορησμένους
 ἀλλ' εἰ τι καὶ ἐγκαλεῖν ὑμῖν ἔχει, δίχη διαλύεσθαι. ὁ δ' αὖ
 οὐδ' ἄκροισ ἠνέσχετο ὡσὶ τῶν περὶ τῆς εἰρήνης λόγων. πάν-
 τοθεν δὲ ἡμεῖς ἀπορία συσχεθέντες, αὐθις ἐνεβάλλομεν ἐαν-
 τοὺς εἰς τοὺς κινδύνους καὶ πόλεμον ἄράμενοι δεύτερον πρὸς

4. ὑμῖν pro ἡμῖν corr. ED. P. legitque Intrp.

spreto iudicio, malis tantopere gratificabimur, ut etiam quae com-
 moda et iusta numeramus, ea volentes propter ipsos abiciamus.
 Age enim, per Deum immortalem, si boni omnes coeant nosque ad
 iudicium vocatos accusent hunc in modum: Iniuste et violenter
 agitis, dum nobis bellum civile excitatis. Mox enim a principio,
 simul atque senior imperator arma in vos movit, iniquam condi-
 tionem vestram cernentes, mirifice vobiscum doluimus, alacriterque
 auxiliati sumus. Ubi autem, Deo favente, hostium labore nullo
 potiti sumus, cum gradu depellendi et puniendi essent, qui facere
 coepissent iniuriam, nosque molestiis exsolvendi, vos nolulistis:
 sed quasi malorum sitientes, imperatore mediocria petente et vitam
 tantummodo orante, vos cum subiectorum vestroque ipsorum damno,
 stulta quadam gloriae cupiditate totum ferme imperium nobis de-
 precantibus et amentiam vestram testantibus ei dedistis. Ille non
 longo post tempore eadem tentavit, ac veluti oblitus, in quod se
 antea periculum obiecisset, bellum non ante indictum nobis intulit.
 Tum nos perspicientes, quo malorum res procederet ac Romanorum
 rempublicam funditus perituram, legationem non pro vobis dum-
 taxat privatim, sed pro communi quoque ad imperatorem suscepi-

αὐτὸν νενηκῆκαμεν αὐθις καὶ πρὸς τὴν προτέραν ἢ καὶ μεῖζω A.C. 1329
 συνηλώσαμεν ἀπορίαν. ὄρων δὲ ἐκεῖνος ὡς οὐκ ἄνευ κινδύνων P. 259
 ὁ πόλεμος αὐτῷ τελευτήσῃ, αὐθις ἐπρεσβεύετο ὑμῖν περὶ εἰ-
 ρήνης, ὁ μὴδὲ ἔχνος πρότερον ἀνεχόμενος αὐτῆς. ὑμεῖς δὲ
 5 οὐκ οἶδ' ὅ, τι παθόντες, δέον ἐκ τῶν προτέρων διδαχθέντας
 σωφρονεῖν, ὑμεῖς δὲ τὰναντία τῶν δεόντων ἐποιεῖτε, καὶ τὴν
 ἀρχὴν παρεδίδοτε αὐτῷ πᾶσαν καὶ τὴν ἡγεμονίαν τῶν πρα-
 γμάτων καὶ προσέτι φέροντες ὑμᾶς αὐτούς, (ἑὼ γὰρ λέγειν
 καὶ ἡμᾶς τοὺς ὑπηκόους, πολλὰ δυσανασχετοῦντας καὶ μονο-
 10 οὐ τὴν ἀδικίαν ὀδυρομένους,) ἄδικοι καὶ προδοταὶ σχεδὸν
 περὶ ἡμᾶς γεγενημένοι, οἴομενοι κἂν οὕτω πᾶσαν πολέμου V. 208
 πρόφασιν περιαιρήσειν. ὁ δ' ὥσπερ στεγὴν αὐτῷ τῆς γῆς τὴν B
 οἰκίαν παρεχούσης εἰ ταύτην οἰκείῃ μεθ' ὑμῶν, αὐθις ἐπολέ-
 15 μησε, καὶ τρίτον μὴδὲν ἔχων ἐγκαλεῖν, οὐκέθ' ὥσπερ πρότε-
 ρον ἀπαρασκεύως καὶ ἐξ ἐφόδου, ἀλλὰ πολλὰ πρότερον συν-
 εσκευασμένος περὶ τὴν ἐσπέραν, καὶ στρατιὰν ἐπαγωγῶν ἡ-
 μῖν πλήθει οὐκ ὀλίγον ὑπερέχουσαν ἡμῶν οὐκ ἐξ Ἑλλήνων μόν-
 20 ον τῶν αὐτόθι κατοικούντων, ἀλλὰ καὶ τῶν προσοίκων βαρ-
 βάρων συμμαχίδα. ὄρωντες δὲ ταῦθ' ὑμεῖς, ἐλθόντες εἰς
 20 Βυζάντιον, ἐδεῖσθε βασιλέως περὶ εἰρήνης. ὁ δ' οὐδὲν ἤτιον ἢ
 πρότερον ἦν ἀδύνατος πεισθῆναι, καὶ διὰ τοῦτο ἀναγκαίως πρὸς
 τὸν πόλεμον καὶ τρίτον ἐχωρήσατε ὑμεῖς. καὶ ἡμεῖς τὴν ὑπερ- C

mus, suppliciter rogantes, ne nos mutuis caedibus interire pateretur. Sed si quod etiam crimen vobis intentaret, in iudicio dissoluturos. Is mentionem pacis nec ad summas aures admisit. Nos undique difficultatibus coarctati, rursus discrimen adimus: et altero adversus illum bello iterum vincimus et ad priores eum, aut maiores etiam angustias redigimus. Qui bellum citra summum periculum suum haud finitum iri animadvertens, de pace vos per legatos appellat: cum alias ne nomen quidem eius sustinisset. Vobis autem nescio quid mali mala obiectum est manu. Nam cum debuissetis ex antegressis sapere, desipuistis: imperiumque totum et administrationem rerum et vosmetipsos insuper ei in manus tradidistis, (omitto enim dicere, et nos subditos, aegre admodum istuc patientes et iniuriam tantum non lamentantes,) iniusti et propemodum proditores nostri effecti, dum saltem ista via omnem vos belli occasionem amputaturos creditis. At ille perinde ac si tellus ei non sufficeret, si hanc vobiscum habitaret, de integro ac tertium ad arma venit, cum nihil esset quod loco criminis obiectaret. Nec iam imparatus et velut ex itinere ut alias, sed multo antea instructus in occidente, exercitumque contra nos non ex Graecis solum illic incolentibus, sed ex vicinis quoque barbaris auxilliarium, nostro non paulo numerosiore adduxit. Quo comperto, Byzantium profecti, pacem rogavistis, cum postulata aequae ut ante relecta

- A. C. 1329 βολὴν βδελυξάμενοι τῆς ἀδικίας, προθύμως συνηράμεθα ἡμῖν καὶ πολλοὺς κινδύνους ὑπεμείναμεν καὶ πόρους. εἴτ' αὖθις μετὰ τὴν μακρὰν ἐκείνην πλάνην καὶ τοὺς περιδρόμους τοὺς πολλοὺς καὶ τὴν ἐκ τῆς χρονίου κακοπάθειαν στρατείας, καὶ τῆς κρείττονος δυνάμεως ἡμῖν τὸν πόλεμον συγκατεργαζομένης, 5 τῶν τε πολεμίων κεκρατήκαμεν ἤδη καθαρώς καὶ τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν συγκατεκτησάμεθα ἡμῖν. νυνὶ δ' αὖθις τῶν πολέμων πεπανμένων καὶ εἰρήνης τὰ Ῥωμαίων κατεχούσης πράγματα, ὁρῶντες ὑμᾶς τῶν προτέρων μείζοσι κακοῖς ἐπιχειροῦν-
Dτας ἡμᾶς ἐμβάλλειν, παραγγέλλομεν ἡμῖν μὴ αὖθις καινὰ διαί-
 νοεῖσθαι, μηδ' ἀφορμὰς παρέχειν τῷ κάκιστ' ἀπολουμένῳ πολέμῳ πρὸς τοὺς ὁμοφύλους. Εἰ ταῦτ' ἔλεγον καὶ ὡσπερ κορωνίδα προσ-
 ετίθεισαν, ἅτι, εἰ μὲν δέχεσθε ἐπὶ τούτοις, εἰ δὲ μὴ, σκοπεῖτε μὴ οὐχ ἡμῖν μᾶλλον ἢ ὑμῖν αὐτοῖς αἴτιοι μειζόνων γενήσε-
 σθε κακῶν. Εἰ δὲ δὴ καὶ προσέθηκον, ἔω γὰρ εἰπεῖν, ὅτι, 15
 εἰ μὲν βασιλεὺς οὕτως ἔχοι γνώμης ὥστ' ἐφ' ἑκάτερα ἐφθίως μεταβάλλεσθαι καὶ μικρᾶς ἕνεκα ἢ καὶ οὐδεμιᾶς αἰτίας πό-
 λέμου ἄρχειν, τί δεῖ τῷ τοιοῦτῳ ἀφορμὰς ταραχῆς καὶ στά-
 σεως ἐπὶ λύμῃ καὶ φθορᾷ τοῦ κοινοῦ παρέχειν. εἰ δ' ἐτέ-
 ροις πείθεται συκοφάνταις καὶ διεφθορόσι καὶ οὐδὲν ἀμείνο-
P. 260σιν ἀνθρώποις ἀνδραπόδων, οὐδ' οὕτω δίκαιον οὐδὲ λυσίτε-
 λές τοῖς οὕτως ἔχουσιν, ἐν μοίρᾳ Καρὸς ἡμᾶς ὑποτάττειν
 ἑαυτούς· Ἄλλ' εἰ προσέθηκον τοῖς λόγοις ἐκεῖνο μόνον, ὅτι,

sunt; unde vos ad bellum tertium compulsi descendistis, nosque sceleris magnitudinem execrati, per multa discrimina laboresque impigre vobis succurrimus. Postmodum denuo post longam illam vagationem variasque ambages et afflictionem diuturnae expeditionis, cum etiam divina nos virtus adiutaret, iam de hostibus perfecte triumphavimus et Romanum principatum vobiscum recaperavimus. Nunc hostibus quiescentibus, pacemque agitante republica cum cernamus vos iterum laborare, ut in mala prioribus graviora praecipitatis, iubemus, ne rursus nova meditemini, neve bello infelicissimo, hoc est, civili, materiam suggeratis. Si haec dicerent, inquam, et tamquam coronidem adderent haec: Si quidem propter has rationes dicta nostra admittitis et approbatis, bene est: sin autem, videte, ne vobis potius, quam nobis perniciem accersatis. Quod si adderent etiam, non dicam tale quid: Si imperator eo sit ingenio, ut in utramque partem facile mutetur et propter causam vel parvam vel nullam bellum incipiat, quid huic perturbationis ac seditionis ad pestem et interitum reipublicae opportunitatem porrigere opus est? Si autem aycophantis perversisque hominibus ac nihilo melioribus mancipiis pessimis obsequitur, nec sic iustum atque utile censemus, sic affectis ut Cares nos subiicere, Non dicam, si istuc, sed si, orationi suae illud unum modo adiungerent

εἰ νῦν τοιαῦτα περὶ βασιλέως ἐγνώκατε ἕμεϊς, ἀλλ' ἡμῖν οὐδ' Ἀ. C. 1329
 δίκαια οὐδὲ λυσιτελῆ βουλευέσθαι δοκεῖτε, κἄν τι συμβαίῃ
 τῶν ἀδοκίμων, ἡμεῖς ἔξω κινδύμων καὶ πραγμάτων καταστή-
 σαντες ἑαυτοὺς ὡσπερ θεαταὶ καθεδόμεθα τῶν γινομένων.
 5 Ἄρ' ἢ πρὸς τὴν ἀξίωσιν ὡς οὐ δίκαια δυνησόμεθα ἀντειπεῖν,
 ἢ ἐν οὐδενὶ θησόμεθα τοὺς λόγους ὡς ἀκαιρῶς εἰρημένους;
 μὴ γὰρ ὅτι πάσης μὲν προφάσεως πολέμων ἐκ βασιλέως ἔξ
 ἀρχῆς κεκινημένης, ἑαδίου δὲ ὄντος φύσει πρὸς μεταβολάς, B
 τῆς Ῥωμαίων δὲ ἡγεμονίας πολλὰ τοῖς ἐμφυλίοις τετραχω-
 10 μμένης πολέμοις, ἀπάντων δὲ οὐκ ἂν αἰσόντων ἑαδίως τὴν με-
 ταβολὴν, ἀλλ' εἰ πάντων μὲν ἀμφοτέροις μετῆν ἐπίσης, ἐν
 μηδενὶ δὲ διενήνοχεν ἄτερος ἑτέρου, ἄδει δὲ ἐκ τῶν ὑπαρ-
 χόντων σκεψαμένους τὸν προσήκοντα ἐλέσθαι μᾶλλον ἄρχειν,
 οὐ σοὶ προστίθεσθαι προσῆκον πάντα ὄντιν οὐκ ἄλλο μόνον διὰ
 15 τὴν πρῶτητα καὶ μεγαλοψυχίαν, ἣν παρὰ πάντα ἐπεδείξω
 τὸν τοῦ πολέμου χρόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν εὐψυχίαν καὶ τὴν
 τόλμαν τὴν ἐν τοῖς πολέμοις, καὶ τὸ μάλιστα δεῖσθαι τὰ Ῥω-
 20 μαίων πράγματα νυνὶ, οὐκ ἐμπεῖρου καὶ δεινοῦ μόνον στρα- V. 209
 τηγοῦ, ἀλλὰ καὶ σπουδαίου καὶ τὰ πολέμια ἐξησηκίμενον; C
 20 ἑμοὶ μὲν οὖν πανταχόθεν ἐξετάζοντι, οὐδεμία τις αἰτία φαί-
 νεται ἀρκοῦσα πείθειν ὡς λυσιτελὲς αὐτὸν ἀποστάντα τῆς
 ἀρχῆς τῷ πάμπῳ ἐγχειρίζειν. διὸ καὶ συμβεβούλευκα προθύ-
 μως τοῦ κοινῆ λυσιτελοῦντος ἕνεκα. σὲ δὲ εἰ μὴ τὰ λελε-
 γμένα πείθειν ἱκανά, ἔξεστι καὶ ἑτέροις ἅμα καὶ συννετωτέροις

dicerentque, Si vobis ea mens est de imperatore, nobis certe iuste
 utiliterque consulere non videmini: ac si quid praeter expectatum
 contigerit, nos periculis nosmet subtrahentes, ut otiosi spectatores
 tragoediarum vestrarum sedebimus; num eorum postulato ut iniquo
 adversari aut eorum verba ut intempestiva vilipendere possemus?
 Non solum enim, quod omnium bellorum occasio ab eo manarit et
 natura sit inconstanti ac mutabili, imperiumque Romanum bellis
 civilibus nimio opere attritum, et nemo mutationem aequo animo
 passurus sit; sed si omnia in utroque essent aequalia, alterque ab
 altero in nullo differret, oporteretque rerum statu considerato,
 aptiorem ad imperandum eligere, non esset iustitiae consentaneum,
 tibi quemquam anteponi: non ob mansuetudinem animique altitu-
 dinem solum, quae toto belli tempore in te eluxerunt; sed etiam
 ob fortitudinem strenuitatemque bellicam; et praecipue, quod Ro-
 mana res nunc non tantum perito et acri, sed et probo etiam ex-
 ercitatoque duce indiget? Mihi itaque omnia perpendenti nulla
 causa satis idonea videtur, ob quam te ab imperio removeas et in
 avum illud transferas. Quare boni communis ergo id fidenter dis-
 suadere non dubitavi. Tibi licitum est, si quae dixi, non suffi-

- A.C. 1329 καὶ ἁμειροτέροις συμβούλοις χρησαμένω, μὴ τοῦ θέντος ἀμαρτείν." Τοιαῦτα μὲν ὁ μέγας δομεστικός εἶπε βασιλεὺς δ' ὡσπερ εἶωθε μικρὸν ἐπισχὼν „συνεταῶς μὲν εἰρησθαι τοὺς λόγους," εἶπεν „οὐκ ἂν ἔξαρκος γενοίμην· ἔτι δέ μοι δοκεῖ καὶ κατὰ σχολὴν εἶναι βουλευτέον περὶ αὐτῶν, εἶπως τι βέλ-5
- Ἦτιον ὁ μεταξὺ χρόνος ἐξευρήσει." ἐπαινέσαντος δὲ καὶ τοῦ μεγάλου δομεστικού, τὸ νῦν μὲν ἔχον διελύθησαν. ἐς τρίτην δὲ ἡμέραν πάλιν συνελθόντες, ἐπυθάνοντο ἀλλήλων εἰτι κλέον ἐν τῷ μεταξὺ ἐξευρηκότες εἶεν χρόνω· μηδὲν δὲ ἀμφοτέρων εἰρηκότεων ἐπεψηφίσαντο τὴν βουλήν, καὶ οὕτω παρ' ὀλίγοντιο ἐλθὼν τὸ βασιλέα τὸν πρεσβύτερον αὐθις ἄρχοντα γενέσθαι τῶν πραγμάτων, ὑπὸ τοῦ μεγάλου δομεστικού ἐκωλύθη. ὦν ὕστερον εἰς μνήμην ἐλθὼν ὁ βασιλεὺς, ἐπεὶ ἐπύθετο αὐτὸν τὸν μονήρη βίον ἀνηρημένον ἡνίττετο τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ, ὡς „εἰ ἂ πρότερον ἐβουλευόμεθα εἰς ἔργον ἔχον, νῦν οὐκ ἂν 15 συνέβαινε τοιαῦτα." πρὸς ἂ ἐκεῖνος ἀπεκρίνατο, ὡς „τοιαῦ-
- P. 261 τα μὲν οὐκ ἂν συνέβη, ἴσως δ' ἕτερα χεῖρω καὶ ἀλυσιτελέστερα πολλῶ." βασιλεὺς δ' ἐπεὶ τῆς νόσου ἤδη ἀπηλλάγη καθαρῶς, ἐκ Διδυμοτείχου εἰς Βυζάντιον ἦκεν ἀποδώσων τὰς εὐχαριστίας τῇ πανάγῳ μητρὶ τοῦ θεοῦ τῇ ζωοδόχῳ πηγῇ 20 τῇ μᾶλλον ἰάματα ἢ νάματα βρονούση· ἥς τυχὼν ἀπήλλακτο καὶ αὐτὸς τῆς χαλεπῆς ἐκείνης νόσου. Βυζάντιοι δὲ πανδημὶ πρὸς ὑπάντησιν τοῦ βασιλέως ἐξελθόντες, ἔτι δὲ καὶ οἱ

11. τὸ corr. ED. P. pro τοῦ. 16. τοιαῦτα πρὸς δ ἐκεῖνος ἀπεκρίνατο. Ὡς τοιαῦτα legebatur.

ciant, aliis item et peritioribus uti consiliariis, ut a recta semita ne declines. Adhaec imperator, more suo paulum concitatus, Non negaverim, inquit, prudenter dicta omnia; nihilo minus de iis per otium deliberandum mihi videtur; si forte mora temporis meliora suggererit. Quod cum et magnus domesticus probasset, ita discisum est. Post diem tertium congressi, vicissim percunctantur, num aliud interea occurrerit. Cum uterque negaret, consilium ratum fecerant. Sic quod pene factum erat, ut imperator senior imperium reciperet, a magno domestico impeditum est. Quorum in memoriam postea rediens imperator, ubi avum monasticam vitam sectari audivit, magno domestico ea sub hoc verborum integumento significata voluit, Si quae prius volebamus, opere perfecta fuissent, ista nunc non evenissent. Quibus ille respondit, Ista quidem non, fortassis autem alia deteriora longeque magis incommoda evenire potuisse. Imperator confirmata iam valetudine, Didymoticho Byzantium abijt, ut castissimae Deiparae vitali fonte sanitates magis quam aquas emananti, quibus et ipse lethali illo morbo levatus esset, gratias ageret. Venienti frequentissimus Byzantium populus, et

τῶν πέριξ χωρῶν τε καὶ πόλεων κατὰ θῆαν βασιλέως (πᾶσι A.C. 1329 γὰρ οὐκ ἐπέραστος μόνον, ἀλλὰ καὶ θανάτου ἀξία ὄψις ἦν, ὡσπερ ἐκ νεκρῶν ἐγγεγεμένως,) ἄχρι μὲν Ἑγγίου προῆκον ἐπ' ἀλλήλων συνωθούμενοι καὶ ἠσπάζοντο βασιλεῦα προσκυνούσας. B
 5 ἐκεῖθεν δὲ δι' αὐτῶν ἰῶν ὁ βασιλεὺς ἄχρι τοῦ πρὸ τῆς πόλεως τεμένουσ τῆς ἀσπυρίου πηγῆς ἦλθε συνωθούμενος ὑπὸ τοῦ πλήθους· ἀποδοὺς δὲ τὰς εὐχαριστίας θεῶν, ἦλθεν εἰς τὰ βασιλεία ἐκεῖθεν καὶ διέτριψεν ἐν Βυζαντίῳ ἐξ ἐκείνης εἰς ἔξηκοστὴν ἡμέραν. αὐθις δὲ ἐξελθὼν, περιήει τὰς τῆς Θρά-
 10 κης πόλεις.

καὶ Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους καὶ στρατιὰ Περσῶν C
 Ἐπικῆ τὸν Ἑλλησποντον περαιωθεῖσα, ἐλήϊζετο τὴν Θράκην.
 πυθόμενος δὲ ὁ βασιλεὺς συνήθροισε τὴν στρατιάν ὡς ἀμν-
 νούμενος αὐτοῦς. ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐτελεῖτο, οἱ μὲν πολλοὶ τῶν
 15 Περσῶν, ἀναστρέψαντες ἐπεραιώθησαν πρὸς ἔω. πεντακόσιοι
 δὲ αὐτῶν καὶ χίλιοι λογάδες ἔμειναν ἐπὶ τῆς Θράκης· βασι- V. 210
 λέως δὲ αὐτοῖς ἐπιστρατεύσαντος, ἔπεσον πάντες μάχῃ νικη- D
 θέντες. οὐ πολλαῖς δὲ ὕστερον ἡμέραις ἐκ τῆς ἐσπέρας ἡγ-
 γέλη βασιλεὺς ὡς παρασκευάζοιτο στρατιὰ Τριβαλῶν τῇ Ἀχρί-
 20 δι ἐπιθέσθαι πόλει ἐσπερίῳ ὑπὸ τὴν Πιερίαν τὸ ὄρος κειμένη,
 καὶ μετὰ μικρὸν οἱ Τριβαλοὶ δηώσαντες τὰ περὶ αὐτὴν,
 περικαθήμενοι ἐπολιόρκουν· βασιλεὺς δὲ ἐβρόῆθει κατὰ τάχος.
 αἰδοῦμενοι δὲ οἱ Τριβαλοὶ, τὴν πολιορκίαν ἐκλιπόντες, ἀνε-
 χώρησαν εἰς τὴν οὐκίαν, καὶ ὁ βασιλεὺς εἰς Ἀχρίδα παρελ-

ex locis vicinis atque urbibus permulti eius videndi causa obviam usque Rhegium processerunt, (erat quippe aspectus eius non amabilis tantum, sed admirabilis etiam, ut si ab inferis redivivus extitisset) ac sese invicem comprimentes et impellentes prae multitudine eumque adorantes consalutarunt. Ille per medium agmen incedens, ad templi ante urbem positi fontem perennem accessit, compressus a turba; actisque Deo gratis, inde in palatium se contulit; et usque ad diem sexagesimum Byzantii mansit; post quem Thraciae urbes lustravit.

21. Sub id tempus equestres Persarum manus Hellepontum transducta, Thraciam depopulabatur. Quod ubi rescivit imperator, delectum ad eos propulsandos habuit. Interea de Persis multi in orientem renavigarunt. Selecti, qui in Thracia remanerent, mille quingenti: quibuscum pugna congressus imperator, omnes ferro concidit. Diebus paucis ex occidente affertur, Triballos ad Achridem urbem occidentalem, sub monte Pieria sitam, armis adoriundam sese comparare: quam paulo post agro circumcirca devastato, obsidio circumdederunt. Imperator cum subsidio adest celeriter. Quod Triballi sentientes, obsidione soluta domum recedunt. Imperator

- A. C. 1329 ὧν πρόνοιάν τε ἐποίησατο τῆς πόλεως ὄση δυνατῆ καὶ ἐκ τῶν παρακειμένων αὐτῇ φρουρίων τινὰ ὄντων ὑπηκόων Τριβαλοῖς, εἶλεν ἕξ ἐφόδου· τῶν τε ἐσπερίων ἑτέρων πόλεων
- P. 262 προνοησάμενος, αὐθις εἰς Διδυμότειχον ἐπαῆκε. Μιχαὴλ δ' ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς ἐκ τινων διαφορῶν πρὸς Κράλην 5 τὸν Τριβαλῶν ἄρχοντα ἐκπολεμῶδεις, παρεσκευάζετο ὡς αὐτῷ ἐπιστρατεύσων. εἰδὼς δὲ καὶ βασιλεὺς πολέμιον αὐτῷ ὄντα, πέμψας πρεσβείαν πρὸς αὐτόν, ἐδεῖτο αὐτοῦ ἐπιθέσθαι Κράλην, ὡς ὑπ' ἀμφοτέρων ῥαδίως ἐκτριβησομένη. ἐπεὶ δὲ ἐδόκει καὶ βασιλεὺς καιρὸν εἶναι δίκας παρὰ Τριβαλῶν λαβεῖν 10 ὧν ἡδίκησαν Ῥωμαίους, Μιχαὴλ μὲν ὑπέσχετο τὴν ἐστρατείαν, προσθεὶς ὡς εἰ μὴ παρεκάλει καὶ αὐτὸς, ἀλλ' αὐτὸς Βάσινοεῖτο στρατιᾷ ἐπὶ Τριβαλοῦς ἔλθειν ὡς τὰ μέγιστα ἡδικημένος ὑπ' αὐτῶν αὐτὸς δὲ ἀθροίσας τὴν στρατιάν καὶ πάν-
- A. C. 1330 τα ἐκπορισάμενος ὧν ἐδεῖτο, διὰ Πελαγονίας ἐσέβαλεν ἐς 15 τὴν γῆν τῶν Τριβαλῶν καὶ ἔτεμέ τινα αὐτῆς. καὶ Βουτζοῦνιν μὲν τι φρούριον προσαγορευόμενον εἶλεν ἕξ ἐφόδου, Δεῦφιτζαν δὲ καὶ Δουβροῦνιν καὶ Καβαλλάριον καὶ Σιδηρόκαστρον, φρούρια καὶ αὐτὰ, παρεστῆσατο ὁμολογίᾳ. Μιχαὴλ δὲ καὶ αὐτὸς διὰ Παιονίας πανστρατιᾷ ἐπιστρατεύσας Τριβαλοῖς, ἐστρατοπέδευσεν ἐν τόπῳ Βελμάσδιον ἐγχωρίως προσαγορευομένῳ, περιορώμενος τοὺς πολεμίους, ὡς οὐκ ἂν τολμήσσαντας προσβαλεῖν αὐτῷ. Στέφανος δὲ Κράλης ὁ τῶν Τριβαλῶν ἄρχων, ἐπεὶ ἑκατέρωθεν συνεώρα τῷ πολέμῳ πυρὸς

urbi quantum potest providet et ex finitimis ei castellis, Triballorum ditioni subiectis, quaedam primo impetu capit: reliquis item occidentis urbibus prospiciens, Didymotichum revertitur. Michael Moesorum rex ob quasdam lites Triballorum principi infensus, ad bellum ei inferendum se instruebat. Cumque imperatorem quoque illi hostem esse non nesciret, per legatos rogat, uti Cralem invadat; ut ita amborum viribus haud aegre contereretur. Ubi imperatori maturum visum est, a Triballis iniurias Romanis irrogatas persequi, Michaeli expeditionem promisit: addens, etiamsi illum ad istam societatem non invitasset, per se in Triballas, a quibus intolerabilia damna accepisset, ducturum fuisse. Imperator contracto exercitu, omnibusque necessariis comparatis, per Pelagoniam profectus, Triballorum provinciam infestam habet; partem aliquam conculcatis et succisis aegribus arboribusque deformat: Butzunin oppidulum ex itinere capit, Deuritza, Dubrunin, Caballarium, Siderocastrum, et ipsa oppidula, se dedunt. Michael ipse quoque per Paconiam totis copiis in Triballas tendens, in loco quem indigenae Belmasdin vocant, castra facit, despectis hostibus, ut ei resistere non ausuris. Stephanus Crales Triballorum princeps cum hinc et hinc hostilibus

περισεθεῖς, ἑκατέροις μὲν ἀντιταξασθαι τοῖς βασιλεῦσι, διε- A. C. 1330
 λόμενος τὴν στρατιάν, οὐκ ἔφατο εἶναι δυνατός· εἴλετο δὲ
 μᾶλλον τὸν Μυσῶν βασιλέα ἀνταγωνιστὴν καὶ πανοτρατιῶ
 καὶ αὐτὸς ἐλθὼν παρεστρατοπέδευσε μὲν αὐτῷ, ἐν ἐπικαίρῳ
 5 δὲ χωρίῳ, στενὴν ἔχοντι τὴν διόδον καὶ σκληρὰν, ἣ ἐπέστησε
 στρατιάν περὶν φρουρεῖν, ὡς μή τις δύναται δι' αὐτῆς ἰέναι
 ἐπ' αὐτόν. ἐπικηρυκευσάμενοι δὲ ἀλλήλοις, ἐπεὶ ἀσυμβάτως
 εἶχον· καὶ ἐδόκει πολεμητέα εἶναι, ἐκχειρίαν ἄγειν συνέθεντο
 ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὡς μαχοῦμενοι ἐς τὴν ὕστεραιάν. ἐπιλε- D
 10 λουπότης δὲ ἤδη σίτου τῷ στρατοπέδῳ τῶν Μυσῶν, ὁ βασι-
 λεὺς Μιχαὴλ ἔγνω δεῖν καθ' ἣν τὴν ἐκχειρίαν ἦγον, στρατιάν
 ἀπολεξάμενος, πέμψαι ἐπὶ σίτον· καὶ διεσκεδάστο τὸ πλεῖον
 τῆς στρατιᾶς ἐπὶ τὰ παρακείμενα χωρία ἐφ' ἀρπαγῆν. ὄρων
 δὲ ὁ Κράλης τὴν Μυσῶν διεσκεδασμένην στρατιάν καὶ νομί-
 15 στας καιρὸν εἶναι ἐπιθέσθαι Μιχαὴλ καταστρατηγηθέντι ὑπ'
 αὐτοῦ, ὡς εἶχε τάχους, ὀπλισμένην τὴν στρατιάν ἀναλαβῶν
 καὶ τριακοσίων ἐξ Ἀλαμανῶν ἐπαγόμενος καταφράκτους, ὀ-
 λίγα τῶν συνθηκῶν φροντίσας, ἐπὶ Μυσούς ἐχώρει. Μιχαὴλ
 δὲ ὄρων τὴν Τριβαλῶν στρατιάν ἐπαγομένην, ἔγνω μὲν ἠπατη-
 20 ζόμενος, κλῆν ὡς εἶχε τάχους καὶ αὐτὸς τὴν στρατιάν ὀπίστας,
 ἐξῆγεν ὡς ἐς μάχην· καὶ πρὶν εἰς τάξιν καταστῆναι, οἱ Τρι- P. 263
 βαλοὶ ἐπιπεσόντες, ἐτρέψαντό τε τοὺς Μυσούς καὶ ἐνίκων
 κατὰ κράτος. καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτειναν αὐτῶν παρὰ τὴν μά-
 χην, ὅσοι δὲ ἐάλωσαν ζῶντες, γυμνούμενοι τῶν ὄπλων, ἀ- V. 211

7. ἀσυμβάτως ED. P. pro ἀσυβάτως.

flammis circumdatum se videret, nec putaret divisis copiis utrum-
 que regem sustinere posse, iis integris contra Moesum ire maluit
 iuxtaque eum castra fixit; loco autem opportuno, ubi angustus et
 asper transitus, ne quis irrumperet, custodiae causa peditum glo-
 bum collocavit. Ceterum ultro citroque missis de pace caduceato-
 ribus, cum transigi nihil posset et placeret configere, illo die ma-
 nus mutuam abstinere pacti sunt, ut postridie concursuri. Moesis
 commentu iam defectis, Michael rex illo die de exercitu delegit,
 quos ad victum quaerendum dimisit: maiorque pars militum ad
 praedas agendas per agros adiacentes se effudit. Cernens Crales dis-
 sipatum Moesorum exercitum, et arbitratus adesse tempus aggre-
 diundi Michaelis eiusque astu bellico opprimendi, armato milite et
 eum trecentis ex Alemania gravis armaturae, pactorum securus, in
 Moesos graditur. Michael venientes Triballos conspicatus, sibi data
 verba intellexit; verumtamen et ipse celeriter ad pugnam contendit
 occurrere. Triballi, priusquam ille instrueret aciem, impressionem
 faciunt, vi deviacunt Moesorumque partem in fugam compellunt,
 partem congressi occidunt: captos armis nudant ac dimittunt. Nam

A. C. 1330 πειλόντο. ἐν γὰρ ἔξοστιν αὐτοῖς ἀλλήλους ἀνδραποδίζειν ὄντας ὁμοφύλους. βασιλεὺς δὲ ὁ Μιχαὴλ τραυματίας γενόμενος καιρίως εἶλω μὲν ἔτι ζῶν καὶ ἀπήχθη παρὰ τὸ στρατόπεδον τῶν πολεμίων. ἐτελεύτησε δὲ μικρὸν ἐπιβιούς. τὸ δὲ στρατόπεδον τῶν Μυσῶν ἐπόρθησαν οἱ Τριβαλοί. ἢ δ' ἐπί5
 Β θόμενοι τὴν ἤτταν, οἱ μὲν αὐτῶν ἄλλοι ἄλλοσε καταλαμβανόμενοι διεφθείροντο, οἱ πλείους δὲ αὐτῶν φυγῆ ἐπορίσαντο τὴν σωτηρίαν. ὁ Κράλης δὲ μετὰ τὴν νίκην βασιλεὶ μὲν οὐκ ἐπιστράτευσε Ῥωμαίων ἐπικειμένων ὁμοίως καὶ πολιορκουντίου τὰς ἐν τοῖς μεθορίοις αὐτοῦ τε καὶ τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας πόλεις, ἀλλ' ἔμεινεν ἑστρατοπεδευμένος οὐκ ἐγγύς· εἶτε δὲ μείζονα συναθροίζων στρατιάν, ὡς τῆς οὐσης οὐκ ἀξιωμαχου Ῥωμαίους δοκούσης εἶναι, εἶθ' ἕτερόν τι διανοούμενος, ἔμεινεν ἐν ἀδήλῳ. μετὰ μικρὸν δὲ ἠγγέλλετο τῷ βασιλεῖ, ὡς οἱ5
 δυνατοὶ παρὰ Μυσοῖς, τοῦ σφετέρου βασιλέως Μιχαὴλ Ἀσποδανόντος, εἶτε Στέφανον θεραπεύοντες τὸν Κράλην, εἶθ' ὁ, τι ἕτερον διανοούμενοι, τὴν μὲν βασιλέως ἀδελφὴν ἀπῆλασαν μετὰ τῶν τέκνων, τῇ δὲ ἀδελφῇ Στεφάνου, ἢ πρότερον σὺνφκει Μιχαὴλ, ἅμα τέκνοις τὰ τε βασιλεία παρέδωκαν τῶναο
 Μυσῶν καὶ τὴν ἀρχήν. βασιλεὺς δὲ ἐκκλησίαν συναθροίσας μετὰ τῶν ἐν τέλει, ὁ, τι δέοι ἐβουλεύετο ποιεῖν. καὶ ἐδόκει δεῖν τὰ ἐνταῦθα μὲν καταλιπεῖν, ὡς ὀλίγα ἢ οὐδὲν δυνασο-

13. τῆς ED. P. pro τοῖς.

quoniam homophyli sunt, inter se captivos facere et in servitatem redigere, moribus eorum nefas est. Michael lethali tactus vulnere et ad castra hostium perductus, brevi exspiravit. Moesorum castra Triballi diripiunt. Qui praedae intenti vagabantur, audito, regem suum esse victum, alii alibi comprehensi contrucidabantur: plures fuga salutem adipiscebantur. Crales potitus victoria, in imperatorem Romanum, ipsum quoque ad urbes in confiniis expugnandas intentum, nihil molitus est: sed remotius castris se continuit: utrum quod maiores copias conduceret, quando quas habebat, Romanis impares viderentur; an quod aliud quiddam in pectore voluaret, cognosci non potuit. Paulo post imperatori nuntiatur, dynastas Moesorum, rege illorum mortuo, seu quia Stephanum Cralem hoc officio sibi devincire conarentur seu alius ergo imperatoris sororem, Michaelis coniugem, una cum liberis expulisse: sorori autem Stephani, quae prius cum Michaele nupta fuerat, ipsi liberisque eius regiam Moesorum regnumque reddidisse. Imperator optimatium comilio convocato, quid ageret, disceptare instituit. Iudicatum, rebus praesentibus, aut parvo aut nullo fructu responsuris (cum Crales bello contra Moesos iam liber, suam provinciam vexantibus levā

μένους εαυτοῖς περιποιήσασθαι, τοῦ Κράλη ἤδη τοῦ πρὸς Δ. C. 1330
 Μυσσοῦς πόλεμον ἀπηλλαγμένον καὶ δυναθέντος ἂν ῥαδίως
 ἀμύνεσθαι αὐτοῦς κακούντας τὴν αὐτοῦ· πρὸς δὲ τὴν Μυ-
 σίαν ἀπαίρειν τὴν ταχίστην, ὡς ἐλπίδων ἐκεῖ μεγάλων ὑπο-
 5 φαινόμενων. πρόφασιν δὲ πόλεμον εἶναι οὐ μικρὰν, τὸ τὴν D
 βασιλέως ἀδελφὴν ἀπελαθῆναι τῆς ἀρχῆς, δικαιότεραν οὖσαν
 ἄρχειν, ἅτε τῆς Κράλη ἀδελφῆς ὑπὸ περιόντος ἐτι ἐκβληθεί-
 σης Μιχαήλ. ἐπεὶ δὲ ἐδέδοκτο ἀναχωρεῖν τοῖς τε προσχω-
 ρήσασιν ἀρτίως πολυχίνοις φρουρὰς ἐγκαταστράμενος ὁ βα-
 10 σιλεύς, τῶν τε λοιπῶν περὶ τὴν ἄκραν πόλεων ὄσης ἐδέοντο
 πρόνοιαν ποιησάμενος, καὶ στρατιᾶν ἅμα στρατηγῷ Συργιάν-
 νῃ καὶ τῆς ἄλλης ἐσπέρας ὄντι καταλιπὼν, ὥστε ἀμύνε-
 σθαι ὑπὲρ αὐτῶν ἂν ἐπίωσιν οἱ Τριβαλοὶ, τὴν ἄλλην στρα-
 τιᾶν ἀναλαβῶν, εἰς Ἀδριανούπολιν ἐπατήληθεν· οὐ πολλὰς
 15 δὲ ὕστερον ἡμέραις καὶ τὴν ἐπίλοιπον Ῥωμαίων στρατιᾶν
 ὄση ἦν συναγαγὼν, ἐπέβαλεν εἰς τὴν Μυσίαν, καὶ τὰ τε ἄλλα P. 264
 μάλιστα τὴν χώραν δηώσας καὶ ἐκ τῶν ὑπηκόων πόλεων Μυ-
 σοῦς τὴν Ἀγχιάλον καὶ Μεσημβρίαν καὶ Ἀετὸν Κτενιά τε
 καὶ Ῥωσόκαστρον καὶ Διάμπολιν παραστράμενος ὁμολογία,
 20 εἰς Βυζάντιον ἐπανῆκε. διατριβόντι δὲ ἐκεῖ, ἐπεὶ καὶ ἡ Βυ-
 ζαντίων ἐκκλησία χηρεύουσα ἦν ἀρχιερέως, τοῦ πατριάρχου
 Ἡσαίου οὐ πολλῷ πρότερον χρόνῳ τετελευτηκότος, ἐδόκει τῶν
 ἀναγκαίων τοῖς πατριαρχικοῖς θρόνοις τινὰ ἐγκαθιδρῦσαι. πολ-
 λῆς δὲ ζήτησεως περὶ τούτου γινομένης καὶ ἄλλων ἄλλους

opera posset obsistere) supersedendum et in Moesiam, ubi magna
 spes ostentarentur, quamprimum discedendum. Occasionem belli
 gravem offerri: sororem scilicet imperatoris regno depulsam, quae
 iustius imperaret, quum soror Cralis a Michaelē adhuc vivente ma-
 trimonio multata fuerit. Postquam igitur recedere complacitum
 fuit, tum oppidulis, quae recens in eius se potestatem tradiderant,
 praesidiis impositis: tum reliquis urbibus in confiniis, cura quanta
 egebant curatis, parteque exercitus cum Syrgiane etiam, reliqui
 occidentis duce relia, ut illas adversus Triballorum vim tueretur,
 cum altera parte Adrianopolin rediit. Diebus aliquot praeterlapsis,
 allectis quantae erant copiis, in Moesiam irrupit, et cum cetera
 regionem vastat maxime; tum Anchialum, Mesembriam, Aeton,
 Ctenia, Rhosocastrum et Diampolin civitates per deditionem accipit
 Byzantiumque revertitur. Quia vero tum ecclesia Byzantina epi-
 scopo suo viduata erat, quod Esaias patriarcha nuper de vita exierat,
 visum omnino faciendum, ut alius in eius throno locaretur. Cum
 igitur diutius controversando alii alium nominarent, magnus dome-
 sticus imperatori auctor fuit, uti Ioannem presbyterum designaret:
 quem quamquam apud Apros obscuris ortum natalibus, tamen ut

- A. C. 1330 *προβαλλομένων, ὁ μέγας δομέστικος συνεβούλευε βασιλεὺς, τὸν πρεσβύτερον Ἰωάννην ἀποδειῖξαι πατριάρχην, ὃν τῆς Ἀπρίων Β μὲν ὄντα πόλεως πολίτην καὶ ἐξ ἀσήμεων, περὶ δὲ τὴν ἱερατικὴν λειτουργίαν μάλιστα δοκοῦντα ἔχειν εὐφυνῶς, ὁ μέγας δομέστικος ἐνέγραψε τοῖς οἰκείοις καὶ περὶ τὴν ἱερὰν ἐχρητοῖς ταύτην λειτουργίαν. ὕστερον δὲ οὐ πολλῆς χρείας γενομένης, τῷ βασιλικῷ ἐνέγραψε κλήρω, μηδὲν τῶν παρ' αὐτοῦ χορηγούμενων προσόδων ἀποστερήσας, ἀλλ' ἐκείναις τὰς βασιλικὰς προσθεῖς. καὶ διετέλεσέ γε κάκει περὶ τὰ τοιαῦτα μάλιστα εὐδοκιμῶν καὶ διὰ τοῦτ' ἀπέλαυε τῆς βασιλείας εὐμενείας. 10 βασιλεὺς δὲ ἐπῆνει τε τὸν λόγον καὶ ἐπιχειρητέα ἔλεγεν εἶναι, C εἶγε ἀνυσθῆναι δυνατόν. ὡς δὲ τοῖς λοιποῖς ἀρχιερεῦσι τὸν περὶ τούτου προσῆγον λόγον, οἱ μὲν εὐθὺς ὥσπερ ἀπὸ συνδήματος πάντες ἀπαθοῦντο καὶ οὐδὲ ἠνείχοντο τῶν περὶ τούτου λόγων βασιλεὺς δὲ αὐτούς οὕτως ἄγαν ὄρων ἐνισταμέ- 15 νους, τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ τὴν περὶ τούτου ἐπιχειρήσιν ἐπέτρηπεν. ὁ δὲ οὐδὲν μελλήσας ἐκκλησίαν συνῆθροίζεν ἐκ τῶν ἀρχιερέων ἐν τῷ τῶν θείων ἀποστόλων Χριστοῦ νεῷ, καὶ καταστάς εἰς λόγους, ἐπεχειρεῖ πείθειν, ὡς δεῖ τὸν πρεσβύτερον Ἰωάννην ἐπὶ τὸ πατριάρχην δέχεσθαι ψηφίζεσθαι· οἱ δ' αὐτε- 20 πεχείρουσιν, ὡς οὔτε δίκαιον, οὔτε λυσιτελὲς ἂν τῇ ἐκκλησίᾳ εἶη τοῦ Θεοῦ. πολλῶν δὲ ἐξ ἑκατέρου μέρους λόγων εἰρημέδων, τέλος ἀνέστησαν ἀσύμφωνοι ταῖς γνώμαις, τῶν μὲν οὐδα-*

6. τούτῳ conl. ED. P. 13. προσῆγε Inlpr. 18. Ἀποστόλων i. e. Petri et Pauli. Templum illud Constantini opus, in eoque, ut et Helena mater, sepultus est; de eo saepius Zonaras lib. 3. ED. P.

in sacerdotali ministerio dexterrimum et ad id accommodatissimum, idem domesticus inter suos domesticos adscripserat, qui sibi a sacris esset. Non diu post, cum ita usus posceret, in clerum imperatoris eundem cooptavit, pensionem suam ei relinquens et insuper imperatoria pensione cumulans. Ibi quoque semper bene audiit et imperatoris gratiam est consecutus: qui consilium probavit et ita faciendum dixit, si modo perfici possit. Ubi ad episcopos super eo retulit, illi statim quasi conspirassent, ad unum omnes reniti neque audire velle. Imperator usque adeo repugnantem cernens, negotium magno domestico committit, qui nihil cunctatus, episcoporum in sanctorum apostolorum templo conventum agit; ibi exorsus loqui, impetrare ab illis laborat, uti Ioannem pro patriarcha suscipiendum decernant. Illi contra asserere, id neque iustum neque ecclesiae Dei frugiferum fore. Multis ab utraque parte dictis, tandem surgunt, discrepantibus sententiis, dum hi nequaquam ferendum existimant, vitae curis implicitum, uxori et filiis cohabitantem, in excelsissimam magisterii cathedram evehere; ille sic eos refellit: Si alioqui ad hanc functionem idoneus et habilis sit, hoc

μαῶς ολομένων εἶναι ἀνεκτὸν, τὸν ἔτι τοῖς τοῦ βίου πράγμασι Δ. C. 133ο
 συνισχημένον καὶ γυναικί καὶ τέκνοις συνοικοῦντα, εἰς τὸν
 ὑψηλότετον τῆς διδασκαλίας ἀνάγειν θρόνον τοῦ δ' ἀντεπι-
 χειροῦντος, ὡς οὐδὲν ἂν εἶη τοῦτο κώλυμα, καθάπαξ ἀποστη-
 5σομένον, ἂν τᾶλλα ἱκανός τε καὶ ἀρμόζων πρὸς τὸ ἔργον ᾗ. τέ-
 λος δὲ ὁ μέγας δομέστικος τὴν ἐκκλησίαν διαλύων, νῦν μὲν
 ἕκαστον ἐκέλευεν οἴκαδε ἀπελθόντα, ἀναπαύλης τυχεῖν οὐκ
 ὀλίγον πόνον ὑπομείναντας· αὐθις δὲ συνελθόντας περὶ τῶν
 αὐτῶν ποιήσεσθαι τοὺς λόγους. οἱ μὲν οὖν ἕκαστος ἐπ' οἶκον
 10διελύοντο, ὁ μέγας δὲ δομέστικος ἀπήγγελλε τῷ βασιλεῖ ἐλ-
 θῶν, ὅσα τε λέξαι τοὺς ἀρχιερέας πείθειν ἐπιχειροῶν καὶ
 ὧν παρ' αὐτῶν ἀκούσειεν ἀντιλεγόντων, καὶ τέλος, ὡς συν-
 τεθείη καὶ δευτέραν ἐκκλησίαν συναθροῦσαι τούτου ἕνεκα.
 μετὰ δεκάτην δὲ ἡμέραν αὐθις ἐκέλευεν ἀθροῖζεσθαι ἐν τῷ P. 265
 15αὐτῷ ναῶ· καὶ ἐπειδὴ πάντες ἡθροισμένοι ἦσαν, οὐκέτι μὲν
 ἐκ τῶν ὁμοίων ἐπεχείρει πείθειν, (ἦδει γὰρ οὐ πείσω,) ἀλλ'
 εἰς ὧν μάλιστα ἔπειθε ὑποκλέψαι τὴν πειθῶ αὐτοῖς. ἔφη γὰρ
 τὸ μὲν περὶ Ἰωάννου τοῦ πρεσβυτέρου πείθειν εἰς τὸν πατρι-
 αρχικὸν ἀνάγειν θρόνον, οὐδ' αὐτῷ δοκεῖν εἶναι δεῖν, μάλι-
 20στα βουλομένῳ τὰ κατὰ γνώμην αὐτοῖς ποιεῖν καὶ μηδὲν ἀηδῆς
 μῆτ' ἀβούλητον προσαναγκάζειν· ἐτέρας δὲ ἐκκλησίας σέψασ-
 θαι εἶγε δίκαιον προστάτην ἀποδεῖξαι. πάντως δὲ οὐδ' ἂν
 εἶη τοῦ τοιοῦτου κώλυμα, ἕως ἂν μηδεὶς αὐτῷ ἔχη περὶ τῆς B
 ἱερωσύνης ἔγκλημα ἐπενεγκεῖν. οἱ δὲ μηδὲν τῶν μελλόντων
 25ὑποπτεύσαντες, μηδὲ τοῦτο ἐννοήσαντες, ὡς τοῖς σφετέρους

ei impedimento non futurum, quandoquidem illo se penitus extri-
 cabit. Tandem coetu soluto, quemque redire domum et non parum
 defatigatos, corpus recreare iussit; iterumque super eadem delibe-
 ratione concilium indixit. Illi domos redeunt. Magnus domesticus
 imperatori exponit et quae ipse, ut episcopis persuaderet, dixerit
 et quomodo illi contradixerint: postremoque convenerit, ut altero
 coetu super eadem quaestione colrent. Post decimum itaque diem
 in eodem templo omnibus iam eius iussu congregatis, non iisdem
 usus est argumentis, cum se nihil consecuturum sciret; sed unde
 potissimum velut per emniculum eorum animis obreperet: sic enim
 aiebat: Suadere quemquam, Ioannem presbyterum in sedem pa-
 triarchicam extollendum, ne sibi quidem placere, qui ipsis summo-
 pere gratificari vellet, et ad nihil quod quidem eorum animis in-
 iucundum esset quodque nollent, cogere. Considerandum vero, an
 is alius ecclesiae pastor merito creetur, quod, quo minus fiat, nihil
 omnino vetare, quamdiu in sacerdotium commissum piaculum ne-
 mo illi obiectare possit. At episcopi non praevidentes quorsum ille
 collimaret, neque hoc cogitantes, suis se laqueis irretitum iri,

- A. C. 1330 αὐτῶν ἀλώσονται βρόχοις, αὐτοὶ ἡδέως τε ἐδέξαντο τοὺς λόγους οἰόμενοι κεκρατηκέναι καὶ ἐπεψηφίζοντο προθύμως, Θεσσαλονίκης ἱεράρχην ἀποδέξαι τὸν Ἰωάννην. ἐπεὶ δὲ εἰς ἔν συνῆλθον ἅπαντες ταῖς γνώμαις, ἐκέλευε γράμμασι τὰ ἐψηφισμένα ἐπιβεβαίου· οἱ δ' ἔγραψον τὸ ψήφισμα αὐτίκα. ἐπεὶ δ' ἐν χειροὶ τοῦτο εἶχεν ὁ μέγας δομέστικος λαβῶν, „τοῦτο μὲν” εἶπε „καλῶς καὶ ἡ προσῆκεν ἐγεγόνει, καὶ χάριν ἂν ὑμῖν εἰ-
C δείην καὶ αὐτὸς τούτου ἕνεκα πολλήν. πυθέσθαι δὲ ὑμῶν βούλομαι ἐκεῖνο· ἂν ἔρηται ὁ βασιλεὺς, ὅτι, εἰ τοῖς ἀρχιερεῦσι πολλὰ σκεψαμένοις καὶ τὰ δίκαια ποιούσιν ἔδοξε τὸν 10 πρεσβύτερον Ἰωάννην ψηφίσασθαι ἀρχιερέα καὶ οὐδεμία τις ἐφάνη αἰτία κωλύσαι δυνατὴ, ἀλλὰ πᾶσιν ἔδοξεν ἁμοῦ ψήφῳ κοινῇ τῆς ἱερᾶς ἁγίας λειτουργίας ταυτησίαν, ἀνθ' ὅτου μὴ καὶ πρὸς τὸν πατριαρχικόν, ἑμοῦ βουλομένου, ἀναχθεῖν θρόνον; ἂν ταῦτα λέγη, τί ἐροῦμεν ἢ τίνα εὐπρόσωπον ἀπολογίαν 15 ἀποδώμεν ἂν; διδάξατε αὐτοί.” Ἰῶν δὲ φημένων, ὅτι „ἐπει-
V. 213 δὴ τὸ ψήφισμα ἐπὶ τούτοις ἐποιησάμεθα, ὅτι Θεσσαλονίκης μὲν ἢ τινος ἄλλης ἐκκλησίας ἡγεμόνα δέχεσθαι τὸν Ἰωάννην, Δ πατριάρχην δὲ μὴ”· „οὐκοῦν ἔδει” εἶπε „καὶ ἀνάγκην τινὰ προσεῖναι τῷ λόγῳ. εἰ μὲν γὰρ ἄλλην τινὰ χάριν ἢ δύναμιν 20 ἄνωθεν ἐκ ταμίου δωρεῶν δέχεται ὁ πατριάρχης, ἦν οὐκ ἔξεστι λαμβάνειν καὶ τοῖς ἄλλοις ἱεράρχαις, ἔχει ἂν τίνα πρόφα- σιν ὁ λόγος· εἰ δὲ τοῦτο μὲν οὐκ ἔστι, πᾶσι δὲ ἐπίσης καὶ τῆς μελλόντος καὶ τῆς ἐλάσσονος πόλεως ἐπισκόποις μέτεστι δω-

libenter istuc audierunt, rati se iam vicisse: suffragiaque extemplo inierunt, ut Ioannes Thessalonicensis hierarcha crearetur. Ut omnes sententia congruerunt, etiam chirographo decretum suum eos confirmare voluit. Illi decretum statim conscripserunt. Quod simul in manibus habuit, Pulcre, inquit, decenterque factum et vobis idcirco amplas ago gratias. Velim autem mihi dicatis, si imperator sic loquatur: Si episcopis, re diligenter perpensa et praestito quod debent officio, visum est Ioannem presbyterum in collegium episcoporum asciscere, nullaque causa apparuit, quae impedire posset: sed ab omnibus concorditer sacra liturgia dignus est iudicatus, cur non etiam me volente ad patriarchicum thronum ascendat? Si hoc, inquam, dixerit, quid respondebimus, quaeso, aut quod velum honeste obtinemus? Doceatis licet. Cum illi, satis esse, quod decreto suo effecissent, ut Ioannes Thessalonicensis, aut alterius ecclesiae episcopus, non autem patriarcha, institui posset, Hoc, inquit domesticus, demonstrare oportet. Si enim patriarcha aliquam aliam gratiam virtutemve ex caelestium donorum promptuario accipit, quam alii antistitibus accipere non licet, valetet aliquid oratio: si autem secus est, omnesque et maiorum et minorum urbium episcopi aequaliter gratias participes sunt: honor autem ac splendor

ρεῦς, αἱ τιμαὶ δὲ καὶ αἱ λαμπρότητες τῶν θρόνων κενταί. Α. C. 1330
 παρὰ βασιλεῖ καὶ ἔξεστιν αὐτῷ καὶ τὸν μικρῶς πόλεως ἐπισκο-
 πεῖν ἄξιον κριθέντα ἐπὶ τὴν μελζονα ἀνάγειν, τί δει' ἀπέραντα
 πονοῦντας, ἀπολογίας οὔτω σαθρὰς καὶ εὐκαταλύτους συνα-
 5 γείρειν καὶ προσκρούειν εἰκῆ δοκεῖν τῷ βασιλεῖ; ἐφ' ἃ μὴ δέον
 ἀντιλέγοντας, ἀλλὰ μὴ μικρὸν τῆς φιλονεικίας ὑπερδόντας, P. 266
 ψηφίσασθαι τὰ κατὰ γνώμην βασιλεῖ, καίτοι γε τοῦ δικαίου
 καὶ εὐλόγου οὐ μακρὰν ἀφεστηκότα. τὸ γὰρ ἡμέτερον ἐῷ, εἰ
 δὴ τις χάρις καὶ ἐμοῦ κέεται παρ' ὑμῶν. Τοιαῦτα εἰρηκότος
 10 πρὸς αὐτοὺς, μάλιστα μὲν, νοῦν δὲ ὅμως ἔσχον, ὡς τοῖς οἰκει-
 οὖς ἐάλωσαν πτεροῦς καὶ ἀναλῦσαι οὐκ ἔστι τὰ ἐψηφισμένα.
 καὶ πρὸς ἀλλήλους μὲν ἐώρων ὡς ἠπατημένοι, ὅμως δὲ καὶ
 ἄκοντες ἐπεψηφίζοντο τὸν Ἰωάννην πατριάρχην, πολλὰ τοῦ
 15 μεγάλου δομεστίκου πρότερον καὶ πρὸς ἕκαστον ἰδίᾳ καὶ πᾶσι
 15 κοινῇ διειλεγμένον καὶ πείθοντος, τοὺς μὲν, ὅτι ἦσαν εἴνοι
 πρότερον αὐτῷ, τοὺς δ', ὅτι καὶ αὐτοὶ ἐδέοντο αὐτοῦ τοῖς B
 πρῶγμασιν ἐφεστηκότος τὴν εἰς τὸ μέλλον οἰκείωσιν προμνω-
 μένους αὐτοῖς. οὔτω μὲν δὴ ὁ Ἰωάννης σπουδῆ πολλῇ τοῦ
 20 μεγάλου δομεστίκου πατριάρχης ἐψηφίσθη, οὐδενὸς ἂν ἑτέρου
 20 πείσαντος, εἰ μὴ αὐτὸς παρῆν, καὶ ἐχειροτονήθη μετὰ μικρὸν.

κβ. Βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ ἡ κατὰ Βυζάντιον αὐτῷ διατριβὴ C
 εἶχεν ἰκανῶς, ἔξῃε πρὸς τὰς κατὰ Θράκην πόλεις. ἐνθα δια-
 τριβόντι ἡγγέλθη ὡς τὸν Ἑλλησποντον διαβάσα στρατιὰ Περ-
 σῶν ἰππικὴ καὶ εἰς δύο διαιρεθεῖσα, οἱ μὲν αὐτῶν περὶ Κισ-

sedium penes imperatorem est, licetque ipsi parvae urbis episco-
 patu dignum iudicatum ad maiorem provehere, quid necesse est
 sine modo ita putidas solutuque faciles responsiones congerere: vi-
 derique temere imperatorem offendere, in quibus non solum non
 contradicere, sed nec paulum adversari, verum quae ei ut a iustitia
 et recta ratione non adeo abhorrentia probantur, decernere oportet?
 De me enim nihil dico, si quis honos mei vestrum tangit animum.
 Haec ubi profatus est, etsi vix, tamen suis se pennis captos intel-
 lexerunt decretaque revocari non posse; et inter se ut circumducti
 aspiciebant. Nihilominus, quamvis inviti, Ioannem patriarcham
 renuntiabant, cum ante magnus domesticus, et cum singulis seorsum
 et cum omnibus communiter multum egisset, flexissetque hos, quia
 prius propenso erant in illum animo, illos, quod et ipsi eius,
 utpote summi rerum praesidis, ope indigerent et in futurum sibi
 eius amicitiam conciliarent. Hoc igitur modo Ioannes contentione
 magni domestici patriarcha decretus, (quod sine eo nullus potuisset)
 pauloque post consecratus est.

22. Imperator postquam Byzantii diu satis mansisse sibi visus
 est, Thraciae urbes obire instituit. Quod dum facit, nuntiatur,
 equitatum Persicum transito Hellesponto bipartito divisum, alios

- A. C. 1330σὸν καὶ Πολύβοτον καὶ Ἀκονίτην, πόλεις Θρακικὰς, ἐπερχόμενοι δηοῦσιν· ἢ δ' ἐχώρησε πρὸς Ῥαιδεστόν· συναθροίσας δὲ στρατιῶν ὄσσην μάλιστα ἐνῆν ἐπὶ Ῥαιδεστόν ὀξέως ἐβοήθει· καὶ συμβαλὼν τοῖς τὰ ταύτη χωρία ληϊζομένοις, ἐκράτησε **Δμάχη**, καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτεινε αὐτῶν, τοὺς δὲ ἠνδραποδίσαστο, διαδράντων τινῶν εὐαριθμήτων. ἢ δὲ κατὰ τὸ Πολύβοτον ἐτέρα μοῖρα τῶν Περσῶν πυθόμενοι ὡς βασιλεὺς τοὺς ἐτέρους ἀνδραποδισάμενος χωρεῖ καὶ κατ' αὐτῶν, τὴν λείαν τάχιστα καὶ ὅσοι ἦσαν αἰχμάλωτοι λαβόντες, ἐπεραιώθησαν πρὸς ἔω. βασιλεὺς δὲ ἐλθὼν ὑστέρησεν αὐτῶν. **Συργιάννησι** δὲ ἐσπέρας στρατηγὸς ὑπὸ τοῦ μεγάλου δομestίκου ἐπιτραπέις, ἤνικα ὁ βασιλεὺς ἐνόησε τὴν νόσον ἐκείνην τὴν σφοδρὰν, πρῶτα μὲν ἐδόκει εὐνοὺς εἶναι καὶ χάριτας ἀμολόγει· ἔπειτα ὡς ἐπύθετο ὡς, ῥαῖσαντος ἀπὸ τῆς νόσου βασιλέως, ὄρητο
- V. 214 μὲν ὁ μέγας δομestικός αὐτὸν παραλύειν τῆς ἀρχῆς, ἐπέ-15
σχε δὲ ὁ βασιλεὺς, ψευδῶς οὕτως εἰρημένου· τῶν μὲν
- P. 267 προτέρων ἀγαθῶν, ὧν ἦν παρ' αὐτοῦ τετυχηκῶς, οὐδενὸς μεμνημένος ἦν. ὄργῃ δὲ φερόμενος πρὸς αὐτὸν διὰ τὰ εἰρημέ-
να, ἐταιρείαν ἤρξατο συναθροίζειν καὶ ἑαυτῷ περιποιεῖν, οἴομενος, ὡς ἐὰν δύναμιν ἑαυτῷ ἐκ φίλων μάλιστα πολ-20
λῶν καὶ οἰκετῶν συστήσῃται ἀρκοῦσαν, οὐ δυνησομένου τοῦ μεγάλου δομestίκου κακῶς αὐτὸν ὅταν βούληται ποιεῖν· τοῦτο μὲν οὖν ὡς μάλιστα ἐνῆν ἐσπουδάζετο αὐτῷ, ἐν ἀπορ-
ρήτῳ δὲ καὶ τῶν μάλιστα οἰκειοτάτων συνειδότητων. καὶ διέλα-
θέ γε ἀγνοούμενος ἐπὶ καιρὸν· ἔπειτα ὑπ' αὐτῶν τινας τῶν25

circum urbes Cisson, Polybotum, Aconiten, urbes Thracias, agros depopulari: alios Rhaedestum invadere. Eo quanta poterat coacta manu opitulatum occurrit, collatoque pede, praedones illos vincit: paucisque fuga se eripientibus, ceteros partim interficit, partim capit. Pars altera apud Polybotum, audiens imperatorem captis sociis in se movere, statim cum praeda et captivis in orientem traicerunt, atque ita imperator iis frustratus est. Syrgiannes porro dux occidenti a magno domestico praefectus, cum imperator aegrotaret morbo illo gravissimo, amicum prae se ferebat animum et agebat gratias. Quo iam sospite, ut didicit, domesticum sibi magistratum abrogare voluisse; sed imperatorem intercessisse (quod tamen falsum et commentitium erat) omnium beneficiorum, quibus fuerat ab ipso affectus, obliterata memoria, et ira impotenti subactus, sodalitiū contrahere ac parare coepit; existimans, si ex amicis plurimis servisque domesticis sufficientem numerum conflasset, futurum, ut magnus domesticus, quando vellet, incommodare sibi non posset. Hoc igitur illi tanto studio erat, quanto maximo poterat: arcano tamen et familiarissimis tantum consciis. Ac latuit quidem

συνειδότηων τῷ μεγάλῳ δομειστικῷ ἐμηνύθη. καὶ κατέγνω μὲν πολ- A. C. 1330
 λὴν αὐτοῦ ἀχαριστίαν καὶ ἀμνημοσύνην τῶν καλῶν, ὅμως δὲ
 σπουδαίων ἴσος εἶναι ἑαυτῷ καὶ ὅμοιος ἐπὶ τῷ ἄτρεπτος μέ- B
 νειν ἐν τοῖς ἀγαθοῖς, οὔτε ἐβουλεύσατο αὐτῷ τι δυσχερὲς, οὔτε
 5 εἰργαστο. ἀλλὰ τὰ τε ἄλλα ἦν προσκεκροenkῶς αὐτῷ οὐδὲν,
 καὶ τῆς ἐσπέρας τὴν ἀρχὴν ἐφ' ἱκανὸν παρεῖχε χρόνον ἄρχειν.
 ὁ δ' ἔτι μᾶλλον βουλόμενος βεβαίους αὐτῷ τοὺς φίλους εἶναι,
 καὶ ὄρκοις κατελάμβανε καὶ αὐτὸς ἐκ τοῦ ὁμοίου παρεῖχεν.
 ἐγίνοντο δὲ οἱ ὄρκοι ἐπὶ τούτοις· Συργιάννην καὶ αὐτὸν τινα
 10 φίλους εἶναι βεβαίους καὶ μηδένα ἐπ' οὐδεμιᾶς ἀνάγκης τὸν
 ἕτερον προδιδόναι· ἂν δ' ἐνὶ γέ τῃ τελευτῇ τῷ τρόπῳ ὁ βασι-
 λεύς, μὴ ἕκαστον ὅ,τι ἂν οἴηται δίκαιον καὶ λυσιτελεῖς ποιεῖν, C
 ἀλλὰ κοινῇ βουλευσαμένους ὅ,τι ἂν δοκῇ Συργιάννη πράττειν
 καὶ μηδένα ἀντιλέγειν, ἀλλὰ πείθεσθαι αὐτῷ ὡς τὰ κοινῇ συμ-
 15 φέροντα βουλευσομένῳ. ἀλλὰ ταῦτα μὲν πρότερον, ὕστερον
 δὲ εὐκ ὀλίγῳ χρόνῳ διατρίβοντι βασιλεὺς κατὰ τὴν Χαλκιδικὴν
 τὴν ἐν τῇ Θρακίῃ, συνῆσαν μὲν τῶν ἐν τέλει πολλοί· παρῆν δὲ
 καὶ Συργιάννης. Ἀρσένιος δὲ Τζαμπλάκων ὁ μέγας παπίας πα-
 ρελθὼν ἐπὶ τοῦ βασιλέως, ἔδωκε τὸν Συργιάννην ἀπιστίας,
 20 δι᾿ ἰσχυριζόμενος ὡς ἀπελέγξειν ἐπὶ τῆς δίκης. Συργιάννης δὲ
 εὐθύς πρὶν βασιλέα φθέγγασθαι τι, καταψεύδεσθαι τὸ ἔφρασκεν
 αὐτοῦ Τζαμπλάκωνα καὶ ἀποδείξεις παρεῖχειν τοῦ ψεύδους D

16 Χαλκιδικὴν. Ad oram MS. legebatur: ὁ νῦν καλεῖται Βο-
 λερὸν i. e. quae nunc dicitur Volerum. ED. P.

res ad tempus ignorata, donec a quodam de illis magno domestico
 patefacta est. Qui quamquam Syrgiannem ingrattissimum meritorum-
 que immemorem iudicaret, nihilo minus solitam in malis aequabili-
 tatem atque constantiam servare studens, nihil ei vel faciebat,
 vel meditabatur molestius: sed et alioqui nihil ei iratus, occidentis
 praefecturam diu indulsit. Ille volens sibi amicos stabilire, ius-
 iurandum poscebat: idemque ipse praestabat. Iurabatur autem verbis
 conceptis, Syrgiannem et illum et illum amicos in fide permanuros:
 neminemque ulla necessitate adactum, alterum proditurum. Quod
 si forte moreretur imperator, nullum quod sibi, sed quod habito
 consilio Syrgianni pro aequo et bono placuisset, id facturum et ne-
 minem repugnaturum: verum illi ut communitati fructuose consul-
 turo obedituros. Sed haec prius gesta sunt. Non multo post im-
 peratore apud Chalcidicen Thraciae commorante, aderant ibidem
 qui magistratibus fungebantur complures, inter quos et Syrgiannes.
 Arsenius autem Zamplico magnus pappias eius nomen ut perfidi ad
 imperatorem detulit: affirmans, se eum iudicio convicturum. Syrgi-
 annes festim imperatoris verba praeveniens, Zampliconem men-
 tiri seque mendacium illius firmis argumentis probaturum dixit.
 Tum Zamplico non opus esse inanibus verborum pugnis, dum alter

- A. C. 1330 *λοχυράς. ὁ δ' οὐ δεῖν ἔφρασκεν εἰκῆ λογομαχεῖν ἀλλήλοις ἀντιπαύοντας τὸ ψεύδεσθαι, ἀλλ' ἐπὶ τῆς δίκης καταστάνας ἐκάτερον ὧν ἀξιοῖ παρέχεσθαι τὰς ἀποδείξεις. βασιλεὺς δὲ πρότερον μὲν ἠσύχασεν ἐπὶ μικρὸν πρὸς τὰ εἰρημμένα· οὐδὲ γὰρ ἦν πω πρότερον οὐδὲν ἀνηκόως περὶ Συργιάνῃ· ἔπειτα ἀχθε-* 5 *σθαι μὲν εἶπε καὶ πάνν πρὸς τοὺς τοιοῦτους λόγους. οὐ γὰρ βούλεσθαι αὐτῷ τοὺς ὑπηκόους, τοὺς μὲν ἀπιστίας φεύγειν, τοὺς δὲ διώκειν, ἀλλὰ πάντας τε αὐτῷ εὖνους εἶναι καὶ μηδένα μῆδ' ὑφ' ἐνός κατηγορεῖσθαι· ἐπεὶ δὲ εἴρηται τοιαῦτα, οὗθ' οὕτως ἔχειν ὥστε πάνν πιστεύειν δεῖ, οὗθ' ὥστε ἀπιστεῖν,* 10
- P. 268 *ἀλλὰ βασιάνῳ τὸ πρᾶγμα δόντας, τάληθες ἀνερευῶν. εὐχομαι δὲ Τζαμπλάκωνα παραχθέντα μᾶλλον τὰ μὴ ὄντα λέγειν ἢ σὲ τοιούτοις ὄλοις αὐτός φησιν ἐνέχεσθαι κακοῖς. Συργιάνῃς δὲ ἔδειτο βασιλέως μόνον τῶν δικαίων τυχεῖν καὶ μὴ διὰ σικοφαντίαν ἐρήμην ἀλῶναι· τοὺς δὲ ψευδεῖς τουτουοὶ καὶ* 15 *πεπλασμένους λόγους ἠγεῖσθαι τε μῆδὲν καὶ σὺν οὐδενὶ πόνῳ ὕπερ εἰσι ῥαδίως ἀποδείξειν. βασιλεὺς δὲ καὶ αὐτός ἔφρασκε κατὰ γνώμην αὐτῷ εἶναι μᾶλλον ἀπολύσασθαι τὰς κατηγορίας καὶ μῆδ' ἐπὶ μῆ αὐτῶν ἀλῶναι ἀληθῶς· ἄδικον δὲ ψῆφον οὐκ ἂν ποτε αὐτῷ ἐπενεγεῖν, οὐ μόνον ὥσπερ νῦν περὶ ψυχῆς* 20
- B *ἀγωνιζομένης, ἀλλ' οὐδ' εἰ περὶ τῶν φανλοτάτων τινὸς ἐλάγ-*
- V. 215 *χανε τὴν δίκην. Τζαμπλάκωνι δὲ ἐκέλευσεν ἃ Συργιάνῃ ἐγκαλοῖ εἰς μέσον ἄγειν· οὐδὲ γὰρ πω ἤδει περὶ αὐτῶν οὐδέν. Τζαμπλάκων δὲ ἄνωθεν ἀρξάμενος, οὕτως ἐποιεῖτο τὴν*

alterum mentiri clamat: sed in iudicium veniendum et ab utroque ad id quod velit ostendendum, rationes in medium adducendas. Ad haec imperator primum quidem aliquantisper siluit: nihil enim hactenus de Syrgianne audierat: deinde permolestos sibi hos sermones esse dixit: quoniam nollet subiectos suos alios quidem infidelitatis crimen intendere, alios causam dicere: sed amari ab omnibus et neminem ab ullo ullius sceleris accusari. Quae vero dicta sint, nec talia esse, ut valde credenda: nec talia, ut omnino credenda non sint: quocirca examinanda et veritatem inquirendam. Optare autem se, Zamplaconem potius quae non sint oblicere, quam Syrgiannem obiectorum criminum reum esse. Syrgiannes rogare imperatorem, tantum ut iure secum sagatur, ne per calumniam indicta causa damnetur. Falsis autem hisce et confictis sermonibus nihil se turbari nulloque labore id quod essent demonstraturum. Tum Imperator, Sibi quoque probari magis, uti crimina diluat et ne unius quidem vere vincatur. Iniquam autem sententiam nunquam in eum laturum: non solum, ut in praesens de vita in periculum vocatum: sed neque de aliqua re abiectionis iudicium suum subeuntem. Tum Zamplaconi mandavit exponere, quorum Syrgiannem insimularet: adhuc enim ea nesciebat. Ille altius re-

κατηγορίαν „Συργιάννης ούτος“ λέγων „ὦ βασιλεῦ, τὴν τῆς A. C. 1330
 ἐπιτέρας ἀρχὴν ἐπιτετραμμένος, πρῶτα μὲν ἐποιεῖτο διὰ σπου-
 δῆς καὶ ἔργον ἦν αὐτῷ τῶν πάντων περισπουδασιότατον ἐται-
 ρεῖαν συστήσασθαι περὶ αὐτὸν καὶ πάντας, εἰ δύναιτο, αὐτῷ
 5 πείσαι προσέχειν καὶ ἐν τοῖς μάλιστα τῶν φίλων ἄγειν. ἡμεῖς
 δὲ τὰ τοιαῦτα ὀρώμεντες μάλιστα ἐν ταῖς ἀρχαῖς, οἴομενοι αὐ- C
 τὸν δόξης ἐπιθυμοῦντα καὶ ἐπαίνων, εἰς ἃ μάλιστα ἐπτόγηται
 οἱ δοκοῦντες εὐτυχεῖν, τοῖς τοιοῦτοις ἡσχολῆσθαι, ἐπιουόμεθα
 τὰ πραττόμενα οὐκ ἐν δεινῷ· ὡς δὲ τοῦ χρόνου τριβομένου,
 10 τὴν ἐν τοῖς τοιοῦτοις σπουδὴν μείζω τοῦ προσήκοντος γινομέ-
 νην ἐωρῶμεν, ὑποπτέυειν ἐπήει, μὴ οὐχὶ εὐδοξίας ἕνεκα τὰ
 τοιαῦτα αὐτὸν ἐπιτηδεύειν, ἀλλὰ τινος ἑτέρου χάριν ἀπορῆ-
 15 τοτέρου, καὶ περιεργότερον προσείχομεν τοῖς γινομένοις. ὡς δὲ
 τὰ τοιαῦτα ἐρευνῶσιν ἐμηνύετο, ὡς οὐδὲ ἀπλῶς καὶ ἀπεριέ-
 20 γως αἱ φιλίαι γίνονται τῶν συνισταμένων πρὸς αὐτὸν, ἀλλ’
 ὄρκοις δίδοντων πίστεισιν ἰσχυρὰς καὶ λαμβανόντων παρ’ αὐτοῦ,
 τότ’ ἦδη ἐν πλείονι ἤμεν ὑποψία τοῦ μεγάλα τινὰ κακουργεῖν D
 αὐτὸν, καὶ τοὺς ὄρκους ἐφ’ ὁποίοις γίνονται ἀκριβῶς διερε-
 νῶμεν. ἐμηνύετο δ’ ὑπ’ αὐτῶν τῶν τὰ τοιαῦτα συνειδόντων,
 25 ὡς πρῶτον μὲν γίνοντο οἱ ὄρκοι ἐπὶ τῷ αὐτοῦ φίλους εἶναι
 Συργιάννη καὶ αὐτὸν αὐτοῖς, καὶ τὰ συνοίσοντα ἀλλήλοις ἐκ
 παντὸς τρόπου πράττειν ἐκατέρους· ἔπειτα ἂν συμβῆ βασιλεῖα
 τῷ τῷ δὴ τινι τελευτῆσαι, μὴ ἕκαστον ἐφ’ ἑαυτοῦ ὅτι ἂν
 δοκῇ συνοίσον πράττειν, ἀλλὰ κοινῇ σκεψαμένους, τὰ δοκοῦντα

petens, accusationem sic ordiri: Syrgiannes hic, imperator, occi-
 denti praefectus, primum quidem studiose fectit atque omni ope
 elaboravit, ut sodalitium sibi constitueret ac, si posset, omnes eo
 impelleret, uti se ad ipsum applicarent et inter amicissimos nume-
 rarent. Quod cum a principio statim videremus, arbitrati eum
 gloriae laudumque cupiditate (quas homines beati praecipue admi-
 rantur et obstupescunt) isti occupationi se dedisse, rem haud in-
 digne ferebamus. Cum autem tempore procedente eius in his dili-
 gentiam ultra aequum crescere observaremus, incidit nobis suspicio,
 non gloriae, sed cuiuspiam occultioris rei desiderio in hoc eum
 operam ponere: et accuratius ad ea quae agitabantur attendebamus.
 Ut vero negotio indagato comperimus, aggregantes se ad illum non
 inconsulte in amicitiam recipi, sed fidem suam iuramento astringere
 ipsamque vicissim suam illis sacramento obligare, tum nobis aucta
 est suspicio, hominem magna quaedam scelera moliri, diligenterque
 condiciones et capita in quae iuratum esset, inquisivimus. Narra-
 batur autem a consciis, primum iurasse Syrgianni amicitiam et
 Syrgiannem illis, et omnimodis inter se profuturos. Deinde si quid
 imperatori humanitus contigisset, non unumquemque quod sibi con-
 ducibile appareret, sed quae post communem deliberationem Syrgi-

- A. C. 1330 Συργιάννη λυσitelείν ποιείν. ὅτι δὲ ἀληθῆ, μάρτυρας παρῆξομαι τῶν λεγομένων. σὺ μὲν οὖν ἂν εἰδείης, ὡ βασιλεῦ, ὅ,τι χρῆ ἀποφαίνεσθαι περὶ αὐτῶν· ἐμοὶ δὲ ἐδόκει τῶν ἀτο-
- P. 269 πωτάτων, ὑπὸ βασιλέα τινὰ τελοῦντα καὶ δουλείαν ὁμολογοῦντα ὀφείλειν, τοιούτοις ἐγχειρεῖν. ἐπυθόμην δὲ καὶ τῶν πρώτων τῶν ἐμῶν ἐγὼ, ὡς τὰ τοιαῦτα τολμώμενα παρὰ τῶν ὑπηκόων ἀποστασίαν καὶ ἀπιστίαν πάντων μάλιστα ἂν αὐτῶν κατηγοροίη. διὸ οὐδὲ ἠνεσχόμην σιγῇ φέρειν, ἀλλ' ἐπὶ σὺ τὰ τοιαῦτα κατηγορήκα αὐτοῦ, νομίζων οὐκ ἔλαττον εἶναι τοῦ συμπράττειν πρὸς τὰ φαῦλα τὸ συνειδῶτα μὴ ἐλέγχειν εἰς κατηγορίας λόγον." Τοιαῦτα Τζαμπλάκωνος διεξιόντος, ἀδικεῖσθαι καὶ συκοφαντεῖσθαι διετείετο ὁ Συργιάννης καὶ καταψεύδεσθαι Τζαμπλάκωνα αὐτοῦ, πλασάμενον διαβολὰς ἔχθει Β παλαιῷ τῷ πρὸς αὐτὸν, ὅτι τοὺς υἱοὺς, βασιλέως ἀποστάντας, στρατηγὸς κατ' αὐτῶν ἐκπεμφθεὶς χειρώσασαί τε καὶ δεσμώτας 15 πρὸς βασιλέα ἀπαγάγοι. Τζαμπλάκων δὲ τῶν μὲν υἱῶν αὐτῷ μέλειν ἔλεγεν ὀλίγα ἢ οὐδὲν, ὡς οὔτε ὄνησόντων οὐδὲν, ἂν βελτίους ᾴσιν, οὔτε προστριψομένων τινὰ αἰσχύνην, ἂν φαίνονται κακοί· βασιλεὺ γὰρ μελήσειν ὅπῃ ἂν διάθῃται τὰ κατ' αὐτοὺς, ὄντας ὑπηκόους. ἔχθει δὲ τῷ πρὸς ἐκεῖνον κατηγορη-20 κέναι, οὐκ ἂν ἔξαρκος γενέσθαι, οὐ γὰρ ἂν δύναιτο κακῷ γενομένῳ περὶ βασιλέα μὴ ἐχθραίνειν. ἐδεῖτό τε βασιλέως μηδὲνα αὐτῶν εἶν οἴκαδε ἀναχωρεῖν, ἀλλ' αὐτῷ συνδιατρίβειν,

10. τοῦ συνειδῶτα legebatur pro τὸ συνειδῶτα.

annes pro utilibus haberet, ea demum facturos. Haec a me vere asseverari testes dabo. Tu igitur, imperator, quid de his pronunties, monitore non eges: mihi quidem insolentissimum est visum, aliquem imperatori parentem subiectumque se confidentem, talia machinari. Audivi etiam a maioribus meis subditorum huiusmodi ausus nefarios, maxime omnium eorum perfidiam defectionemque arguere. Proinde cum tacere non possem, horum ipsam apud te accusavi: opinatus, perinde esse atque si mala simul perpetres, nisi ea conscius accusando detegas. Ubi Zamplaco conticuit, Syrgiannes affirmare, iniuriam sibi fieri et se calumniose oppugnari mentirique Zamplaconem, qui ista ex odio inveterato confinxerit; quia scilicet filios Zamplaconis, qui ab imperatore defecerant, dux contra eos missus, captos et vinctos ad imperatorem adduxerit. Zamplaco sibi filios parvae aut nulli curae dixit esse: quod nec profuturi sint quidquam, si meliores: nec maculam sibi aspersuri, si mali fuerint: imperatori cordi fore, quo pacto eos tractet, cum illi subsint. Odio autem commotum accusasse, non inficiaturum: nec enim posse, qui se improbe erga imperatorem gesserit, non odisse: orabatque eundem, ne eorum quemquam domum dimitte-

ἄχρις ἂν μεταπεμφάμενος τοὺς μαρτυρήσοντας τοῖς εἰρημένοις, A. C. 1330 ἀπελέγξῃ διαρρήδην, ὡς οὐδὲν ἂν εἶη ὧν κατηγορήκε πλάσμα καὶ συκοφαντία, ἀλλ' αὐτὰ τὰ γεγενημένα ὑπ' αὐτοῦ. βασιλεὺς V. 216 δὲ δίκαιά τε Τζαμπλάκωνα ἐπεψηφίζετο ἄξιοῦν καὶ προσέτατ-
 5πεν οὕτω πράττειν. ἄξιόντος δὲ καὶ Συργιάννη προσκαλεῖ-
 σθαι τινας, οἱ ἀδικούμενον αὐτὸν καὶ συκοφαντούμενον ἀπο-
 φανούσιν, ἐπέτρεψε καὶ αὐτῷ πᾶν ὅπερ ἂν ἦ πρὸς ἀπόδειξιν
 τῆς ἀληθείας ἐξεῖναι πράττειν. τοὺς μὲν οὖν συμμαρτυρήσον-
 10ταις αὐτοῖς ἐπὶ τῆς δίκης αὐτίκα ἐπεμψαν τοὺς κομιοῦντας· αὐ-
 τοῖσι δὲ συνόντες βασιλεῖ, παρεσκευάζοντο ὡς ἐπὶ δίκην. D

κγ'. Τῆς ἡμέρας δὲ ἐκείνης παρελθούσης, ἐπεὶ ἐπεγένετο
 ἡ νύξ περὶ μέσην, ὁ Συργιάννης εἰς τὴν οἰκίαν τὴν μεγάλου
 δομοστικῶν ἀπελθὼν, ἐδεῖτο μὴ περιῖδειν ὑπὸ συκοφαντίας τὰ
 ἔσχατα προσδοκῶντα πείσεσθαι δεινὰ, ἀλλὰ χεῖρα σώζουσαν
 15παρασχεῖν καὶ μὴ διὰ τὸ προσκεκρονκέναι ἀφειδῆσαι κινδυν- P. 270
 νεύοντος, ἀλλὰ πρόνοιάν τινα ποιήσασθαι αὐτοῦ. αὐτῷ μὲν
 γὰρ ὁμολογεῖν προσκεκρονκέναι, πεισθέντα φανύλοισ ἀνθρώποις
 καὶ διεφθορόσι καὶ ψευδομένοις ὡς τὰ πολλὰ, καὶ διὰ τοῦτο
 αὐτὸν τε ἑαυτοῦ κατηγορεῖν πολλὴν ἀγνωμοσύνην καὶ αὐτῷ
 20οδῶφιναι ἦν ἂν ἐθέλοι δίκην λαμβάνειν παρ' αὐτοῦ. περὶ βα-
 σιλέα δὲ μηδὲν ἑαυτῷ κακῷ γενομένῳ συνειδέναι, ἀλλ' ἄκρατον
 εἶναι τὴν διαβολήν. οὗ δὲ ἕνεκα αὐτοῦ δεῖσθαι συγγνώμῃ τε
 αὐτῷ τῆς περὶ αὐτὸν ἀδικίας καὶ ἀγνωμοσύνης καὶ τὴν προσ-
 δοκωμένην λύειν συμφορᾶν αὐτὸν δὲ ὄρκους οἷς ἂν ἐθέλοι τὸ

ret, donec ipse, testibus evocatis, nihil se calumniandi libidine fictum, sed ipsissima eius facta in accusatione sua posuisse manifeste ostenderet. Imperator Zamplaconem aequum petere censens, ita facere iussit. Mox et Syrgiannes oravit acciri quosdam, qui secum per calumnias inique actum testarentur. Concessum est, quae ad veritatem demonstrandam liceret, experiretur omnia. Subito itaque missi, qui testes in iudicio utriusque adfuturos adducerent: ipsi interea apud imperatorem haerentes, ad actionem se comparabant.

23. Sub medium noctis sequentis, Syrgiannes in aedes magni domestici adventans, orat, ne se ob falsam criminationem atrocissima pertimescentem supplicia despiciat. sed salutarem sibi manum porrigat; neve propter offensionem animi sui periculo iactatum aspernetur: sed aliqua sui cura taugatur. Fateri, se nequam et perditis hominibus et ut plurimum mentientibus nimis credulum, in eum deliquisse. Ideo semet magnae improbitatis condemnare et aestimationem poenae in eius arbitrato ponere. At in imperatorem nullius facinoris sibi conscium meramque calumniam esse. Quamobrem rogare, ut iniustitiae et ingratitude suae gratiam sibi faciat imminentemque cervicibus suis calamitatem

- A. C. 1330μη δια βίον παντός κακὸν ὀφθῆναι περὶ αὐτὸν, ἀλλὰ πάντα
 B αὐτῷ πιστώσασθαι ὑπέειπεν. Συργιάννης μὲν οὖν τοιαῦτα
 ἔδειπτο· ὁ μέγας δὲ δομέστικος αὐτῷ ὑπετίθετο θαρσύνειν, ὡς οὐκ
 ἀποστρεφῆσιν τοῦ δικαίου οὐδὲ διὰ συκοφαντίαν αὐτῷ ἀπα-
 τῆσει δυσχερὲς οὐδέν. οὔτε γὰρ βασιλεῖα ἀνασχέσθαι ἂν ποτεῖς
 καταψηφίσασθαι συκοφαντούμενον, μήτ' αὐτὸν περιῦδειν. τὸ
 δ' ὄρκους παρασχέσθαι ἐπηγγέλθαι, ἂν σοι νῦν περὶ τὰς προσ-
 δοκωμένας τύχας χρήσιμος ὀφθῶ, ὥστε διὰ βίον παντός ἐμοὶ
 ὑπέειπεν καὶ μηδέποτε ἀγνωμονῆσαι, μηδὲ εἰς λήθη τῶν εὐερ-
 γειῶν ἔλθειν, ἐν ἴσῳ μοι δοκεῖς καὶ ἀδύνατα ἀξιοῦν. ὁ γὰρ 10
 C μῆτε πρότερον μῆθ' ὕστερον ἀγαθὸς γενόμενος περὶ τοὺς φίλους,
 ἀλλὰ μικρᾶς καὶ φανύλης τινὸς ἕνεκα αἰτίας ἢ οὐδὲ μικρᾶς, Εὐ-
 ρίπου δίκην μεταφερόμενος καὶ ἀστατῶν, πῶς ἂν εἰς δίκαιος
 πιστεύσασθαι περὶ τοῦ μέλλοντος παρεχόμενος τὰς πίστιεις; οἶ-
 σθα γὰρ ὡς φιλίας ἡμῶν ἀνωθεν ἐκ παιδῶν προσγεγενημένης, 15
 ἐγὼ μὲν ἐσπούδασα αἰεὶ μηδεμίαν πρόφασιν δικαίαν σοι δια-
 στύσσω παρασχέειν καὶ ταραχῆς, καὶ διετήρησά γε ἑμαυτὸν
 ἄχρι νῦν ἐπὶ τῆς ὁμοίας προαιρέσεως καὶ τοῦ θεοῦ συναυρομέ-
 νου· σὺ δὲ καὶ ἄπαξ καὶ δις μηδὲν ἔχων ἐγκαλεῖν, ἀπὶ φίλον
 καὶ συνήθους πολέμιος ἐξαίφνης ἀνεφάνης καὶ οὐδενός, τό γε 20
 D εἰς σὲ ἦκον, τῶν λυπεῖν ἀπέσχον δυναμένων. ἂ νῦν ἔμοιγε
 ὀνειδίξαι οὐ κατὰ καιρὸν δοκεῖ, περὶ αὐτῶν ἄπαξ συνεγνω-
 V. 217 κότε· τὰ τελευταῖα δὲ νῦν ταῦτα ὑπὸ κλοιοῖς ἐν δεσμοτηρίῳ
 ἀπὸ τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως κατεχομένη καὶ μηδεμίαν ἐλ-

avertat: per omnem deinceps aetatem nihil in eum mali attentatu-
 rum, eius auctoritati in omnibus obsecurum atque huius promissis
 fidem, si velit, dicto sacramento facturum. Haec Syrgiannes. Quem
 magnus domesticus admonet bonum habere animum, salva illi esse
 iura sua: nec propter sycophantiam quidquam incommodorum ei
 nasciturum. Neque enim imperatorem, ut calumniis tantummodo
 oppugnatus damnetur, unquam passurum: neque eius res neglectu-
 rum. Quod autem iuraturum promittis, inquit, si nunc afflicto tibi
 succurrero, te in omni reliqua vita in auctoritate mea permansu-
 rum: nihil adversum me improbe admissurum: neque beneficiorum
 immemorem futurum, videris eadem oratione impossibilia petere.
 Qui enim amicis nunquam fidus, sed ob causam modicam et inanem,
 imo ne modicam quidem, ut Euripus variabilis est inconstans fuit,
 quomodo hic, quamvis fidem dederit, de cetero fidem mereatur?
 Certe nosti, quo pacto cum inde usque a pueris inter nos amaveri-
 mus, ego semper studuerim, ne tibi istam dissidii ac perturbatio-
 nis occasionem darem: et in hunc usque diem, Deo adiuvante, in
 suscepto consilio perstiti. Quid tu? eum semel atque iterum non
 haberes, quod nos accuzares, pro amico et familiari repente hostias

πίδα ἔχοντι τῆς τῶν δεινῶν ἀπαλλαγῆς, τῆς μὲν σῆς ἀγνω- A. C. 1330
 μουσύνης οὐδὲ ἐπεμνήσθην, τῆς δὲ ἐμῆς πρὸς σὲ φιλίας καὶ συν-
 ηθείας ὡσπερ εἶωθα μεμνημένους, ἅπερ οὐδ' ἂν ποτε αὐτὸς
 ἤλπισας, οὐδ' ἂν ἐτέρου λέγοντος ἐπείθου ὡς εἴη ἀληθῆ, τοι-
 θαῦτα καὶ διενοήθην καὶ εἰργασάμην ὑπὲρ σοῦ καὶ οὐ μόνον
 τοῦ δεσμοτηρίου ἀπήλλαξα καὶ τῶν κλοιῶν, καίτοι γε πολλὰ
 καὶ βασιλίδος τῆς βασιλέως μητρὸς τῆς εἰς σὲ προνοίας ἔνεκα
 αἰτιωμένης, καὶ βασιλέως αὐτοῦ δι' οὐδὲν ἕτερον ἢ διὰ τὸ
 ἐμὲ βούλεσθαι μόνον τὴν ἄδειαν παρεσχημένον, ἀλλὰ καὶ ἔκ P. 271

- 10 ἵστε τῶν κοινῶν ὠφέλησα πολλὰ, προσόδους τε παρέχων ἐτησίους
 ἐκ χωρίων καὶ ἄρχοντα πόλεων καθιστάς, καὶ ἐκ τῶν ἰδίων
 οὐδὲν ἔλαττον· ἂ νῦν ἕκαστα ἀπαριθμεῖν, ἀγεννὲς ἂν εἴη καὶ
 οὐδαμῶς ἐγγὺς τοῦ ἡμετέρου τρόπου· ἐκεῖνο ἐννοῶν, ὡς αὐτὰ
 τὰ πράγματα διδάξει δυνατὰ οἶον φίλον ἰδίᾳ φανυλότητι τρώ-
 15 πων ἀπολωλεκότι, τῇ σφετέρ' αὐτοῦ καλοκαγαθίᾳ πάλιν ὑπῆρξεν
 ἀνασώσασθαι· καὶ τελευταῖον ἀπὸ μικρᾶς τινοῦ καὶ εὐτελοῦς
 ἀρχῆς ἐπὶ πᾶσαν τῆς ἐσπέρας ἀνήγον τὴν ἡγεμονίαν. σὺ δ' ἄντι
 πάντων τούτων θαυμασίαν τινὰ καὶ μάλιστα σοὶ προσήκου- B
 σαν ἀπεδίδους τὴν ἀντιμισθίαν. δεῖν γὰρ ἔργοις τε καὶ λόγοις
 20 εὐεργέτην ἀναγράφεσθαι καὶ σωτήρα καὶ κηδεμόνα, πᾶν ἐποι-
 εῖς τούναντίον, ὡς ἐπὶ πολέμιον καὶ πολλὰ δεινὰ εἰργασμένον
 παρασκευαζόμενος καὶ προσστειριζόμενος πολλοῦς, ὡς ἂν εἰ
 βουληθείην ὡσπερ δὴ καὶ πρότερον ἀδικεῖν καὶ κακῶς ποιεῖν,
 αὐτὸς εἴης δυνατὸς ἀμύνεσθαι τῇ προπαρεσκευασμένη χρώμενος

evastisti et quantum in te fuit, nihil ad dolorem nobis ingeneran-
 dum omisit; quae nunc exprobrandi tempus non est, cum ea semel
 condonarim. Denique cum imperante seniore in custodia vinculis
 constrictus tenerere, nulla spe evadendi, sceleris tui immemor et
 amicitiae nostrae consuetudinisque, ut soleo, recordatus, quae tu
 nec speravisses, nec ab alio narrata credidisses, ea ego tua causa
 et cogitavi et feci: nec solum e carcere et vinculis te eripui (quam-
 quam imperatoris mater eam tui curam in me reprehenderet; et im-
 perator non ob aliud, quam quod ego ita vellem, hanc licentiam
 daret) verumetiam de publico hand parum tibi profui, annuos tibi
 redditus e locis certis suppeditans, urbiumque praefectum te consti-
 tuens; nec minus de meis facultatibus tibi consulens: quae nunc si-
 gillatim recensere, nec ingenuum et moribus meis alienum esset. Res
 enim ipsae docere te possunt, qualem amicum cum tuo vitio perdi-
 distes, ipsius bonitate recuperaveris. Postremo e tenui ignobilique
 praefectura ad totius occidentis procurationem te provexi. At tu pro
 istis omnibus admirabilem quamdam et ingenio tuo convenientem in
 primis gratiam rependisti. Cum enim me benemerentem servatorem-
 que ac tutorem tuum dictis et factis profiteri debuisses, prorsus
 contra egisti, tamquam in hostem nocentissimum te instruens et

A. C. 1330δυνάμει. ἔξ ὧν ὡσπερ αὐτοὶ λέγουσιν οἱ κατηγοροῦντες, εἰς πολλῶν χαλεπώτερον καὶ χειρόν βάραθρον κατεκρημνίσθης σὺ δὲ ἤδη συνορῶν οἱ κακῶν ὑπ' ἀβουλίας συνηλάθης, ἃ σοὶ
 C ἔδοξε μόνα δυνατὰ πρὸς τὴν παρούσαν ἀνάγκην ἀποχρήσειν, ταῦτα ἦκεις ἐσκεμμένος λέγειν. ἐγὼ δὲ μηδὲν ἀποκρουσάμενος, 5 ὅπως τε διάκειμαι πρὸς σέ, καὶ οἷα ποιήσω, ἔρω. οὐθ' οὐτως ἔχω ὥστε ποτὲ τοῖς φίλοις σε συντάττειν τοῖς ἐμοῖς καὶ ὑπὲρ σοῦ τῶν προσηκόντων τοῖς φιλοῦσι πράττειν τι, οὐθ' ὡς πολεμῖφ χρῆσθαι βλάπτων ὅσα δυνατὰ ἄλλ' ἐπὶ τῆς δίκης γενομένου καὶ ὑπὲρ ὧν κατηγορῆ τὰς ἀπολογίας ποιουμένου, 10 αὐτὸς μακρὰν ἐξασκήσω σιωπὴν, φθειγγόμενος μηδέν. καὶ μὲν τῶν κατηγορῶν περιγένη καὶ τὴν δίκην διαφύγης, ἀγαπήσω καὶ αὐτὸς καὶ οὐ φθονήσω τυχόντι τῶν δικαίων ἂν δ' ἦτων φαίγη παραπολὺ καὶ ἀλίσκεν ἀδικῶν, ἂν μὲν ἀπειρία λόγων ἢ ἀδικία τῶν συκοφαντῶν, ἢ τρόπῳ δὴ τινι ἑτέρῳ ἀπο- 15
 D στερεῖσθαι συμβαίῃ τῶν δικαίων, προστήσομαι προθύμως, καὶ οὐ περιόψομαι ἄδικον ψῆφον ἐνεχθεῖσαν κατὰ σοῦ, οὐ σοῦ γε ἐνεκα μᾶλλον, ἢ αὐτοῦ δικαίου ἂν δὲ προσητὸ δικαίως τῆ κατὰ σοῦ ἐξαγομένη ψήφῳ, μηδεμίαν ἐπικουρίαν προσδόκα παρ' ἐμοῦ. ἔξ ὅτου γὰρ αὐτὸς ἀπώσω τὴν φιλίαν τὴν ἐμήν, 20 καὶ πολεμίου ἔργα εἶλον πράττειν, καὶ αὐτὸς τοῦ τυμίζειν φίλον ἀπεσχόμεν ἔμαυτῶ δ' ὡσπερ πολιτείαν ἀρχαίαν τὸ μηδενὶ πολέμιος εἶναι συντηρῶν, οὔτε σοὶ μέχρη νῦν, οὐθ' ὕστερον γενησομαι ἄλλ' οὔτ' ἀδικούμενον περιόψομαι ὡσπερ ἔφην,

multos in sodalitiū aggregans: ut si iterum vexare te vellem, poses te comparatis ad id viribus tueri atque defendere. Unde, ut accusatores tui dicitant, in barathrum longe deterius atque exitiosius temet deturbasti. Iam vero intelligens, quo miseriarum tua te amentia adegerit, quae sola ad levandam praesentem calamitatem suffectura iudicasti, haec ut diceres, meditatus advenisti. Atqui ego nihil te celans, quo sim in te animo, et quid decreverim, enuntiabo. Neque ita affectus sum, ut aliquando te in amicos referre tuaque causa quid de officiis amantium praestare cogitem: neque hostis loco te habere, quantaque possim detrimenta tibi iniungere velim. Sed cum te in iudicio stiteris, et ad capita accusationis responderis, ego longum silebo. Et si quidem cofutatis accusatoribus absolveris, placebit id mihi quoque: nec tibi ius tuum adepto inuidebo. Sim multo adversariis inferior, causa cecidisse videbere: et aut imperitia dicendi, aut iniquitate calumniatorum, aut alio quodam modo iure tuo excidere contigerit, patrocinium tui perlibens arripiam, et iniusta te feriri sententia non sinam: neque id tibi magis, quam aequitati dabo. Sim iure damnaberis, nullam a me defensionem expectabis. Ex quo enim tu amicitiam meam proiecisti, hostesque imitari maluisti, ex eo ego

οὐτ' ἀδικούντα ἔξαρχάσω τῶν κινδύνων. πρὸς δὴ ταῦτα ὕπηλ. C. 133ο
 ἂν σοι δοκῇ τοῖς πράγμασι χρῆσθαι, συντός τε ὢν καὶ περ- P. 272
 ραν ἔχων καὶ λόγων καὶ πραγμάτων." Συργιάννην μὲν οὖν
 εὐθύς οὐκ ὀλίγον ἐθορύβησαν οἱ λόγοι; νομίσαντα ἦδη ἐν χρῆ
 5 κινδύνου καθεστάναι. ὁμῶς δὲ ἔτι πειρώμενος αὐτοῦ εἰ δύ-
 ναιτο ἀποθέμενος τὴν πρὸς αὐτὸν ὀργὴν στήσαι τὴν προσδο-
 κωμένην συμφορὰν „Ἐγὼ μὲν ὤμην" εἶπε „μέχρι λόγων μοί
 σε τὴν τιμωρίαν τῶν ἡμαρτημένων στήσειν, καὶ μὴ διὰ μι-
 10 κροψυχίαν, ἐφ' ἣ μοι καὶ πρότερον πολλὰ πολλάκις συνέγγως,
 κατ' οὐδὲν ἐλλείποντα ἐμοί. ἐὰν γὰρ πεισθῶ σαφῶς, ὅτι σε B
 οὐ πείσω δυνατὸν δεηθεὶς ὑφεῖναι μοι τὴν ὀργὴν καὶ ὁμοίως
 ὥσπερ πρότερον κηδεμονίας ἀξιοῦν, οὐδὲν λοιπὸν ἢ κακοῖς
 τοῖς ἐσχάτοις περιπεσεῖσθαι προσδοκᾷν." ὁ δ' ἔφασκεν „οὐ
 15 χρείαν εἶναι λόγων περιττῶν· αὐτὸς δὲ πρότερόν τε λόγοις
 ὀλίγοις τὴν διάνοιαν δεδηλωκέναι, καὶ νῦν οὐδὲν ἤττον τὸ αὐ-
 τὸ ποιήσειν· ἀνεπίφθονον δὲ εἶναι, εἰ διὰ παραδειγμάτων τὴν
 ἀπόδειξιν ποιήσομαι τοῦ λόγου. εἰσὶν γὰρ νομίζουσιν, ἐμὲ
 μὲν γαληνῶ τιμι μὲν προσερχομένην πέτρα, σὲ δὴ νηὶ κά-
 20 λων ἐξ αὐτῆς ἀναψαμένη καὶ πολλῆς ἀπολαυούσῃ τῆς εὐδίας·
 νομίσαντα δὲ, ἂν αὐτῆς ἀπολυθῆσθαι, πλέον τι καὶ κερδαλεώ- C
 τερον εὐρήσειν, ἀφείναι ἐπὶ τοῦ πελάγους ἀποστάνα, κλυ-

8. Inpr. corr. *μεγαλοψυχίαν*, sed melius ex superioribus *μικρο-
 λυπίαν*, quod Nicetae verbum est. ED. P.

quoque te amicum agnoscere desii: et vetus quoddam vitae insti-
 tutum mihi custodiens, ut nemini scilicet inimicus sim, neque tibi
 hactenus fui, neque in posterum ero: et quomodo inique laesum,
 ut promisi, non deseram: sic inique laedentem discrimine haud ex-
 pediam. Igitur cum prudentia et rerum verborumque exercitatione
 valeas, quemadmodum tibi videtur, sic age. Syrgiannem illico non
 parum haec conturbavit oratio, existimantem se iam velut in ipsi
 periculi faucibus versari. Tamen iterum experiens, si posset efficere,
 ut ille ira deposita, formidatum a se malum depelleret, equidem pu-
 tabam, inquit, te peccata mea verbis tenuis puniturum: nec ob ani-
 mum generosum, ob quem alias toties mihi ignovisti, calumniatoriu-
 bus modo obiecturum. Sed iam me nihil perditus. Si enim plane
 credam, tibi persuaderi non posse, ut iram adversum me remittas,
 perindeque ut antea curae habeas, quid superest, nisi ut extrema
 exspectem? Nil opus est, inquit magnus domesticus, supervacaneis
 sermonibus. Nam et ante complusculis verbis mentem meam expli-
 cavi et nunc nihilo minus idem faciam. Non erit porro absurdum,
 si rem exemplo declaravero. Me petrae, tranquillissimo portui ad-
 haerescenti, te navigio funibus eidem alligato et placidissimo caelo
 quiescenti similem arbitror: teque, quoniam, si inde solvereris,

A. C. 1330 *οδονίῳ δὲ περιπεσόντα καὶ σαφῶς τὴν ἀβουλίαν ἔγνωκότα, τῆς πέτρας δεῖσθαι τοῦ κλύδωνος ἐπὶ τοῦ πελάγους ἐλθοῦσαν ἐξαρκάσαι· τὴν δὲ ἀποκρίνασθαι, οὐ δυνατὰ αἰτεῖσθαι· ἀλλ' εἴτι δέοιτο τῆς παρ' αὐτῆς γαλήνης, αὐτὸν μᾶλλον ἐλθόντα πρὸς αὐτὴν, τὰ πρυμνήσιυ ἀνάψαι. τοῦτο δὲ οὐ λόγοις, ἀλλὰ μᾶλλον ἔργοις ἐπιδείκνυσθαι· οὐδεμία γὰρ ἔσται τις ἀφέλεια ἀπὸ τῶν λόγων, ἂν μὴ αὐτὸς ἔργῳ προσορμήσῃ τῷ λιμένι. τὸ πῦρ μὲν οὖν ἔχον, μηδένα παρ' αὐτοῦ μήτε κίνδυνον ὑφορᾶσθαι, Δ μήτ' ἐπικουρίας τυχεῖν ἐλπίζειν. ἂν δὲ ἔργοις εἰς τὸ ἐπιὸν ἐπιδείξῃται τὴν πρὸς αὐτὸν στοργήν, (λόγοις γὰρ οὐ πιστεύειν, 10 ἦδη δις καὶ τρίς ἀποδεδειγμένους ἔχειν ὑγιᾶς οὐδέν,) τότε ἦδη τὰ παρ' ἑαυτοῦ καὶ αὐτὸν προσθήσειν. Συργιάννης μὲν οὖν τοσαῦτα εἰπὼν καὶ ἀκούσας, ἀνεχώρησεν ἐκείθεν, οὐκ ὀλίγα ἀνιώμενος ὅτι μὴ δυνηθεῖη πείσαι τὸν μέγαν αὐτῷ δομέστικον προσέγειν.* 15

P. 273 *κδ'. Βασιλεὺς δὲ ἐκ τῆς Χαλκιδικῆς ἄρας, ἦλθεν εἰς Βυζάντιον· συνείποντο δὲ καὶ Συργιάννης καὶ Τζαμπλάκων, ὡς ἐκεῖ γενησομένης δίκης. οὐ πολλῶ δὲ ὕστερον καὶ οἱ παρ' ἑατέρου προακεκλημένοι μάρτυρες παρῆσαν. ἐπεὶ δὲ ἐπέτυτο ὁ βασιλεὺς, ἐκέλευεν εἰς τὸ δικαστήριον ἀπαντᾶν. μελλόντων δὲ ἦδη, ἠγγέλλετο ἐκ Βιθυνίας ὡς Ὀρχάνης ὁ τῶν αὐτόθι Περσῶν σατραπῆς τὴν κατὰ τὸν Ἀστακηνὸν κόλπον Νικομήδειαν, πόλιν μεγάλην καὶ πολυάνθρωπον, στρατιὰν πολ-*

maius quiddam et lucrosius inventurum somniasset, in vastum pelagus processisse et in fluctus incidisse. Cumque perspicue stultitiam tuam agnoveris, nunc rogare petram, uti in altum mare veniat et e fluctibus te educat; illam respondere, ab se peti, quod in manu sua non sit: verum si eius secunda tranquillitate frui desideres, uti tu potius ad se accurras et retinacula a se aptes: id quod non verbis, sed opere magis ostendendum; nihil enim verba proderunt, nisi re ipsa ad portum hunc confugeris. In praesens itaque nec a me ullum timebis periculum; neque ullum sperabis auxilium. Quod si posthac factis tuum erga me et eximium quidem amorem demonstraveris (verbis namque non credo, quae iam bis terque falsitatis comperta sunt) tum ego quoque officium meum non praetermittam. His a se dictis et a domestico auditis, Syrgiannes admodum moestus discessit, quod eum precibus ad se tuendum flectere nequiverat.

24. Imperator Chalcidice Byzantium venit, Syrgianne et Zampacone sequentibus, ad iudicium illic obeundum: brevique vocati ab utroque testes affuerunt. Quod ut rescivit imperator, uti ad tribunal omnes praesto adessent, mandavit. Cum inibi res esset, nuntiatur e Bithynia Persarum illic satrapam Nicomediam in sinu Astaceno urbem amplam et frequentem, frequenti exercitu circumsedere admotisque machinis oppugnare; cui mature operam ferendam

λήν περικαθίστας, καὶ μηχανήματ' ἐπιστήσας, πολιορκεῖ. ἐδό-Α. C. 1330
 κεῖ δὲ βασιλεὺς βοηθητέον εἶναι κατὰ τάχος. καὶ στρατιάν ἐν-
 θέμενος, οὐ μόνον τριήρεσιν, ἀλλὰ καὶ φορητοῖς ναυσὶ πε- V. 219
 ζην τε καὶ ἰππικὴν, ἐπλεῖ πρὸς τὴν Νικομήδους, ὡς ἐξαιρεσὺ- C
 5 μένος τῶν κινδύνων. ἔτι δὲ ὄντος μετεώρου τοῦ στόλου, καὶ
 μέλλοντος εἰς Νικομήδειαν καταίρειν, Ὁρχάνης πρεσβείαν
 πέμψας, πρῶτα μὲν ἠσπάζετο βασιλέα· ἔπειτα ἐμήνυεν ὡς βού-
 λουτο τὸν πόλεμον καταθέσθαι, εἰν καὶ αὐτῷ κατὰ γνώμην
 ἢ εἰν δὲ μάχην συνάπτειν προθυμολτο, ἀναχέσθαι καὶ αὐ-
 10 τόν. ὁ δ' ἀντησπάζετο μὲν καὶ αὐτὸς αὐτόν, ἐδήλου τε ὡς
 τοῦ μὲν ἦκειν παρεσκευασμένος ὡς ἐς μάχην, οὐκ ἂν δύναίτο
 ἐξαρκος γενέσθαι, ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων ὄντος φανεροῦ.
 εἰν δὲ αὐτὸς βούλουτο τὸν πόλεμον καταθέμενος εἰρήνην ἄγειν,
 οὐδ' αὐτὸν ἀπόσασθαι αὐτήν. καὶ λόγων γενομένων περὶ σπον- D
 15 δῶν διὰ τῶν πρέσβων, (οὐ γὰρ αὐτοὶ συνῆλθόν γε ἀλλήλοις,)
 συνέβησάν τε καὶ ἔθεντο σπονδὰς εἰρηνικὰς, ὥστε Ὁρχάνην
 βασιλέως εἶναι φίλον καὶ τὰς κατὰ τὴν ἑω πόλεις, ὅσαι ἔτι
 ἦσαν ὑπήκοοι Ῥωμαίοις, ἀδικεῖν μηδέν' ἔπειτα ἀλλήλους ἡ-
 20 μείβοντο δῶρος, Ὁρχάνης μὲν ἵππους πέμψας καὶ κύνας
 20 θρησκευτικὰς τύπητάς τε καὶ παρδάλεων δοράς· βασιλεὺς δὲ
 ἐκπώματά τε ἀργυρᾶ καὶ ὑφάσματα οὐκ ἐξ ἐρίων μόνον, ἀλλὰ
 καὶ Σηρικὰ, καὶ τῶν βασιλικῶν ἐπιβλημάτων ἔν, ὃ περὶ πλεί-
 στον παρὰ τοῖς βαρβάρων σατραπαις ἄγεται ἀεὶ καὶ τιμῆς
 εἶναι δοκεῖ τεκμήριον καὶ εὐμενείας· ἐφ' ᾧ τότε καὶ αὐτὸς
 25 ὑπερήσθη τε τῶν ἄλλων μᾶλλον καὶ χάριτας ὡμολόγει βασιλεῖ.

imperator statuit. Ergo non in triremes dumtaxat, sed in onerarias
 quoque peditibus et equitibus impositis, eo cursum intendit. Verum
 antequam classis Nicomediense litus teneret, Orchanes missa legatio-
 ne primum imperatori salutem dicere: tum indicare, se arma posi-
 turum, si illi quoque eadem sit voluntas; si decertare aveat, se
 non recusaturum. Resalutat eum imperator significatque, negare
 non posse, se ad pugnam instructum adventare, quod ipsa res lo-
 quatur: sed si ipse pacem amplectatur, se quoque non repudiatum.
 Collocutus inter se legatis, (nam principes non convenerunt) consensu
 pax foedere constituta est, cum his conditionibus: ut Orchanes im-
 peratoris esset amicus, et urbibus per orientem, quotquot adhuc
 Romanis parebant, nullo maleficio incommodaret. Postea inter se
 donaverunt, Orchanes equos et canes ad venandum, tapetas et pel-
 les pardalinas; imperator argentea pocula, textilia non lanea modo,
 sed et Serica, et unum ex imperatoriis amiculis: quod satrapæ
 barbarorum plurimi aestimant et honoris ac benevolentiae argumen-
 tum interpretantur: quo et ipse tum Orchanes supra cetera lætatur,
 imperatori gratias egit, et in sedes suas recessit. Imperator exacen-

A. C. 1330 μετὰ τοῦτο Ὁρχάνης μὲν ἐπανεξέυξεν εἰς τὴν οὐκείαν, βασι-
 P. 274 λεύς δὲ ἀπόβασιν ποιησάμενος καὶ ἐφ' ἡμέραις ἑπτὰ περὶ τὰ
 ἐκεῖσε χωρία διατρίψας, (οὐπω γὰρ ἄχρι τότε ταῦτα ἦν
 ἑωρακώς,) καὶ τὸν σῆτον ὅσος ταῖς ναυσὶν ἐνῆν, Νικομηδεῦσι
 παρασχών, ἅμα παντὶ τῷ στόλῳ εἰς Βυζάντιον ἐπανῆκε· καὶ
 μηδὲν ἀναβαλλόμενος εὐθύς τὴν περὶ τοῦ Συργιάννη δίκην
 ἐποιεῖτο. καὶ Τζαμπλάκων μὲν ὅσα καὶ πρότερον αὐτῷς κα-
 τηγόρει καὶ μάρτυρας παρείχετο τῶν λεγομένων· Συργιάννης
 δὲ καὶ αὐτὸ μὲν ἐκ τοῦ ὁμοίου παραιοῆγε τοὺς συνεροῦντας
 αὐτῷ περὶ ὧν ἀπελογεῖτο· ἐδόκει δὲ οὐδὲν προφέρειν ἰσχυρὸν,¹⁰
 ἀλλ' ἐπλαῆτο περὶ τὰς ἀποδείξεις καὶ ἀδύνατος ἐδόκει εἶναι.
 Β βασιλεὺς μὲν οὖν καὶ οἱ ἄλλοι παρόντες τῶν συγκλητικῶν ἐβα-
 σάνιζόν τε τὰ λεγόμενα παρ' ἐκατέρων καὶ ἐπειρώοντο ἀπὸ τῆς
 συζητήσεως τάληθῆ ἀνερευνᾶν· ὁ μέγας δομέστικος ἐφθέργε-
 το οὐδὲν, ἀλλὰ καθῆστο μόνον ἀκροώμενος τῶν λεγομένων.¹⁵
 τρεῖς δὲ καὶ τετράκις γενομένου συλλόγου περὶ τῶν αὐτῶν,
 ἐπεὶ ὁ Συργιάννης συνεώρα τὴν νίκην πρὸς Τζαμπλάκωνα χω-
 ροῦσαν, ἐδόκει δεῖν διακρούσασθαι τὴν δίκην καὶ ἐδεῖτο βα-
 σιλέως προθεσμίαν αὐτῷ ἔτι παρασχεῖν ἐπὶ τῷ μάρτυρας ἐτέ-
 ρους ἀγαγεῖν, οἱ δυνήσονται αὐτῷ συνάρασθαι πρὸς τὸ διαφυ-
 20 γεῖν τὴν καταδίκην. βασιλεὺς δὲ παρέσχετο προθύμως καὶ
 C ὅ,τι ἂν ἕτερον δοκοίη δυνάμενον αὐτῷ ἐπικουρίαν παρασχεῖν
 τινα μηδὲν ἀναβαλλόμενον κελεύσας ἐκπορῆζειν ἑαυτῷ. Τζαμ-
 πλάκων δὲ κατεβόα τοῦ δικαστηρίου καὶ δεινὰ ἐποιεῖτο, ἐξ

sione facta, et diebus septem locis illis, quae nondum viderat, im-
 moratus, quantum erat in navibus commectus, Nicomediensibus di-
 largitus, cum tota classe Byzantium relegit; nihilque procrastinans,
 de causa Syrgiannis iudex sedit. Et Zamplaco quidem accusationem
 iterans, testibus praesentibus dicta sua astruebat. Syrgiannes vicis-
 sim testes pro se inducebat. At enim nihil solidum afferre, sed
 ambagibus uti in refutando, deterioremq; causam habere visus est.
 Quare imperator et qui ei aderant in consilio, utriusque partis dicta
 discutientes inter se disquirendo veritatem indagare conabantur, ma-
 gno domestico cum silentio, quae dicebantur, audiente. Cum ter-
 que quaterque super eodem conveniretur, videretque Syrgiannes vi-
 ctoriam ad Zamplaconem inclinare, ampliandum censuit, rogans im-
 peratorem, sibi diem praefiniret, ad quem alios testes apponeret,
 quorum opera damnationem effugeret: quod imperator prompte fecit:
 hortans insuper, ut si quid praeterea putaret auxilio esse posse,
 id sibi propere pararet. Zamplaco iudicium fidem implorare et indig-
 num ducere, si Syrgiannes testium praetextu evaderet ac supplicio
 iure infligendo se eximeret, nam diem praestitutum nihil ei adiumenti
 allaturum; testes enim neque plures, neque meliores habiturum iis,

προφάσει χρώμενος τοῖς μάρτυσι Συργιάννης διασφόγοι τὴν Ἀ. C. 1330
ἐπὶ τῇ δίκῃ τιμωρίαν διαδράς. οὐ γὰρ ἄλλο τι δύνασθαι αὐτῷ
τὴν προθεσίαν μάρτυρας γὰρ αὐτῷ οὔτε πλείους οὔτε βελ-
τίους εἶναι τῶν παρηνεγμένων. εἰδὲτό τε βασιλέως, εἰ μὴ
δπλείστα βούλοιο χαρίζεσθαι Συργιάννη, δεσποτηριῶ ἀμφο-
τέρους ἐμβληθέντας φρουρεῖσθαι τὴν ἀφίξιν τῶν μαρτύρων
περιμένοντας. δίκαια δὲ φάσκοντος βασιλέως τὸν Τζαμπλά-
κωνα ἀξιοῦν, „Ἄλλ' οὐ καλόν” εἶπεν ὁ Συργιάννης „εἰκῆ καὶ
μάτην εἰργομένους τυλαιπωρεῖσθαι, ἐξὸν ἐγγυητὰς παρασχο- V. 120
τομένους ἀμφοτέρους τοῦ μὴ ἀποδρᾶναι ἀναπαύλης ἀπολαύειν, D
οἴκῳ διατρίβοντας”. ὥς δὲ καὶ τοῦτο ἀσφαλείας ἐνέχσπον ἄξιον
ἐδόκει εἶναι, τὸν σύλλογον μὲν διέλυσεν ὁ βασιλεὺς, τοὺς ἐγ-
γυητὰς δὲ ἐκέλευε παρέχειν τοῖς δικαζομένοις. ἐς τὴν ὑπε-
ραίαν δὲ ὁ Συργιάννης γενόμενος ἐν τῇ τοῦ μεγάλου δομοσι-
15 κκου αἰκίᾳ „Τὰ μὲν ἐν τῇ Χαλκιδικῇ” ἔφη „εἰρημένα πρὸς ἐμὲ
πέρας ἤδη ἔσχον ἃ καὶ πρότερον πιστευόμενα, νῦν μᾶλλον ἢ
πρότερον ἐπὶ τῶν ἔργων βέβαια ἐφάνη. πρὸς οὐδὲν γὰρ ἐπὶ
τῆς δίκης ἐναντία κρᾶττων ἢ φθεγγόμενος ἐμοὶ ἐφάνης” εἶπε
δὲ μὴδ' οὕτω πατάσασσι κινδυνεύοντα ἀβοήθητον καταλιπεῖν.
20 ποννὶ δὲ μάλιστα ἀναγκαιῶς ἐπικουρίας δεομένῳ μὴ περιῦδειν
παρακαλῶ· ἀλλ' ἐπὶ τοῖς πρότερον ἡμαρτημένοις συγγνώμην P. 275
παρασχόντα, βοηθεῖν τὰ δυνατά. ἤτετο τε ἐγγυὰς παρασχεῖν
ὑπὲρ αὐτοῦ, ἄχρῃς ἂν πέμψας ὧν δέοιτο μάρτυρας ἀγάγοι.
ἐπαγγελιασμένου δὲ προθύμως ἂν ἤτετο ἐκπληρῶσειν, ἐκείθεν
25 μὲν πολλὰς αὐτῷ χάριτας ἀνεχώρησεν ὁμολογῶν. ἐπιγενομέ-

quos introduxisset. Orabat igitur imperatorem, nisi plurimum Syrgianni gratificari vellet, uti utrumque in custodiam tantisper mitteret, dum testes advenirent. Imperatore Zamploconis petitionem pro iusta agnoscente, Syrgiannes occurrit, non esse aequum, frustra ac sine causa carcere afflicti, cum ab utroque sponsores exigere liceat, non fugituros, sed interim domi quieturos. Ubi et hoc conveniens securitatis pignus apparuit, imperator reis, ut sponsores darent, imperavit conventumque dimisit. Postridie in aedibus magni domestici Syrgiannes, Quae apud Chalcidicen mihi dicta sunt, inquit, iam evenerunt: quae tametsi prius credita, nunc tamen certiora, utpote re ipsa comprobata evaserunt: quandoquidem in iudicio nihil quidquam pro me aut egisti, aut locutus es, cum ne sic quidem periculis undique circumventum deserere oportuerit. Nunc ut me opis tuae maxime egen-
tem ne abicias, sed priora delicta ignoscens, quantum potes me adi-
ves., etiam atque etiam te oro. Contendebat vero ut pro se fideiuberet donec vocali quibus egabat, testes adessent. Promisit magnus domesticus libenter facturum quae peteret; ille singularibus actis gratis discessit. Ceterum noctu, priusquam satisdaret, Byzantio quam potuit

Α. C. 1330ης δὲ νυκτός, ἐκ Βυζαντίου ὡς μάλιστα ἐπὶ λαθῶν πρὶν ἐγγύας παρασχεῖν, εἰς Γαλατῶν ἐπεραιώθη καὶ κατέκρουεν ἑαυτὸν ἐν ἀσφαλεῖ. ἐπεὶ δὲ διεθρουλλήθη ἀποδεδρακέναι Συργιάνην, πάντα χρήματα ἐξηρευνάτο καὶ ἐζητεῖτο πανταχοῦ· ἀπορου δὲ ἤδη τῆς εὐρέσεως γινομένης, οἰηθεὶς ὁ βασιλεὺς ἄμε-5
 Β λεία τῶν ζητούντων αὐτὸν διαδιδράσκειν, ἑαυτοῦ αὐτὸς τὴν ζήτησιν ἐποιεῖτο. καὶ παρελθὼν εἰς Γαλατῶν ἅμα ὅσοις ἔτυχε Ῥωμαίων, ἐπεὶ μηδὲν εἶχον οἱ Λατίνοι ἀντιλέγειν, τὰς οἰκίας πέμπων διηρευνάτο καθ' ἑκάστην· ὁ δ' ἴσα καὶ ἄδου ὑπεδύντι κυρῆν, ἀνεύρητος ἦν. ὅμως δὲ ἐπέκρουτο ἐν Γαλατῆσι ὑπὸ φαύλου τινα οἰκίαν, ἣ διὰ φαυλότητα οὐδὲ ἀνηρευνήθη, καίτοι γε βασιλέως ἐπ' αὐτῆς ἐστῶτος καθ' ὅσον χρόνον αἱ λοιπαὶ διηρευνῶντο. ἐπεὶ δὲ ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ὁ βασιλεὺς ὡς ἄδύνατον ἀπαγορεύσας τὸ ζητεῖν, ὁ Συργιάννης ἐπιβὰς νεὸς C ἐπ' Εὐβοίαν πλεούσης, ἐκεῖ ἀπεκομίσθη πρῶτον ἔπειτα ἐκεῖ-15
 θεν διὰ Λοκρῶν καὶ Ἀκαρνανῶν εἰς Ἀλβανούς, οἱ περὶ Θετταλίαν οἰκοῦσιν αὐτόνομοι νομάδες, διεσώθη κατὰ φιλιαν παλαιάν, ἣν πρὸς αὐτοὺς ἦν πεποιημένος, ὅτε τῆς ἐσπέρας ἐστρατήγει κακεῖθεν ἀγωγῶν παρ' αὐτῶν τυχῶν, ἦλθεν εἰς Κράλην ἄρχοντα τῶν Τριβαλῶν φυγῆς. καὶ ἐπηγγέλλετο 20
 πολλὰ τοῖς Ῥωμαίοις ὑπήκου αὐτῷ ὑποποιήσειν· Κράλης δὲ ὑπεδέξατο αὐτὸν ἀσμένως, ἅμα μὲν ἰκέτην γεγεννημένον, ἅμα δὲ ἐλπίσας δι' αὐτοῦ τὰ Ῥωμαίων πράγματα ὡς μάλιστα κακώσειν. καὶ τὰ τε ἄλλα φιλοτιμῶς μάλιστα προσ-
 Δεφέρετο αὐτῷ, καὶ στρατιάν ὅσης ἐδέετο παρεῖχεν ἐπι-25
 τῷ τὰς ὑπήκοους τοῖς Ῥωμαίοις πόλεις καταδουλοῦσθαι. καὶ

occultissime Galatam traiciens, tuto se abscondit. Ubi rumor dissipatus est, Syrgiannem aufugisse, omnibus locis pervestigatis, inquirebatur. Cum angulus nullus restaret ubi amplius quaereretur, ratus imperator indagatorum negligentia elapsus, per semet hominem quaerere instituit, Galatamque cum Romanis obviis profectus, quoniam Latini id recusare non poterant, domos singulas perscrutatam misit. Ille vero quasi Orci galeam subisset, nusquam inveniebatur. Tamen Galatae in villi casa latitabat atque idcirco ibi non est quaesitus: etsi dum per ceteras domos vestigaretur, ad eam imperator venisset. Simulatae Galata inventione penitus desperata discessit, Syrgiannes conscensa navi, quae Euboeam solvebat, eo primum portatus est. Dein per Locros et Acarnanes ad Albanos (qui circum Thessaliam habitantes, homines agrestes et pastoritii, suis utuntur legibus) pro veteri amicitia, quam adhuc praetor occidentis cum illis iniverat, confugit. Inde viae duces ab ipsis nactus, ad Crales Triballorum principem profugus venit, cui multa Romanorum oppida acquisitum recepit. Crales ut supplicem et quia per cum Romanis

ἄλλα τε μάλιστα πολίσματα προσεποιήσατο, καὶ Καστορίαν. A. C. 1330
 πόλιν μεγάλην κατὰ τὴν Βοττιαίαν ὀκισμένην. πυθομένην δὲ
 βασιλεῖ ὅσα κατὰ τὴν ἐσπέραν Συργιάννη νεωτερισθείη,
 ἤρεμεῖν οὐκ ἦν, ἀλλ' ἐκ Βυζαντίου εἰς Διδυμότειχον ἐλθῶν,
 βουνέλεγε τὴν στρατιάν, ὡς εἰς τὴν ἐσπέραν ἐκστρατεύσων.

κέ. Ἀσχολουμένον δὲ αὐτοῦ περὶ τοῦ στρατεύματος τὴν P. 276
 συλλογὴν, Σφραντζῆς ὁ Παλαιολόγος τῶν συγκλητικῶν εἰς, V. 221
 οὐδὲ πᾶν δὲ τῶν ἐπ' εὐγενείᾳ λαμπρυνομένων, βασιλεῖ νυκτὸς B
 προσελθὼν, προσκεκρουκέναι τε ὠμολόγει πολλὰ καὶ δίκης ἄ-
 10 ἰοξία, συγγνώμης τε καὶ εὐεργεσίας ἀνθ' ὧν ἔδει τυχεῖν τιμο-
 ριῶν. ἀνθ' ὧν βούλεσθαι μὲν καὶ αὐτὸν καὶ προθυμεῖσθαι
 ἄξιον φανῆναι τῆς εὐεργεσίας καὶ εὐγνώμονα περὶ τὸν οὐ-
 τως ἀγαθὸν δεσπότην· καιροῦ δὲ μὴ παρασχόντος, ἀτελεῖ μέ-
 15 χρι νῦν καταλείπεσθαι τὴν προθυμίαν· νυνὶ δὲ μάλιστα τῶν
 ἵπραγμάτων ἐνδιδόντων καὶ δεομένων εὐνῶν οἰκετῶν καὶ πι-
 στῶν, ἦκειν καὶ αὐτὸν πρὸς τὸν κατὰ Συργιάννη πόλεμον δι-
 δόντα ὅ,τι βούλοιο χρῆσθαι βασιλεῖ. ἔτοιμον δὲ εἶναι μὴ C
 μόνον πόνοις πολλοῖς καὶ προθυμίᾳ καὶ σπουδῇ, ἀλλὰ καὶ
 αἵματι τῷ σφετέρῳ ἀλλαττόμενον, καταπράττεσθαι τὰ κατὰ
 20 γνώμην βασιλεῖ. βασιλεὺς δὲ „Τῶν μὲν προτέρων ἔνεκα ἀμαρ-
 τημάτων” ἔφη „καίτοι γε μεγάλων ὄντων, μηδεμίαν εἶναι δίκαι-
 ον παραίτησιν ποιεῖσθαι νῦν, ἐκ πολλοῦ συνεγνωσμένων· εὐ-
 νοίας δὲ ἔνεκεν τῆς πρὸς αὐτὸν πράττειν τῶν δεόντων τι καὶ

vehementer nociturum sese sperabat, haud nolens suscepit: et cum
 cetera honorificentissime illum tractavit, tum exercitum ei ad subiu-
 gandas Romanorum urbes attribuit. Ergo et alia oppida, et Castoriam
 urbem magnam Botiaecae Crali subiecit. Imperator intelligens quas res
 novas Syrgiannes in occidente machinatus esset, quiete posthabita, Di-
 dymotichum abiit illucque exercitum in occidentem ducturus contraxit.

25. Huic rei dum impendit operam, Sphranzes Palaeologus,
 unus ex optimatibus, non ita conspicuus genere, ad imperatorem no-
 cete adit, multa se in eum piacula admisisse confitetur: pro iis tamen
 veniam ab eo consecutum et beneficiis auctum. Quocirca se vicissim
 velle et gestire beneficiis dignum et erga tam bonum dominum non in-
 gratum videri. Quia vero hactenus occasio defuerit, promptam vo-
 luntatem hucusque effectu caruisse: quam cum nunc res ipsae porri-
 gant, ministrisque fidelibus ac benevolis indigeant, venire se quoque,
 suique ad bellum contra Syrgiannem pro arbitrio utendi, imperatori
 potestatem facere et paratum esse, non solum multis laboribus, id-
 que cum omni alacritate et quam studiosissime, verum etiam cum pro-
 fusione sanguinis, quod illi placeat, efficere. At imperator, prio-
 rum quidem delictorum quamquam grandium, nunc veniam peti non
 debere; quae iam pridem ipse ignoverit. Pro isto autem in se animo
 cupere vehementissime quippiam in, cum officii conferre: quod in

- A. C. 133ο μάλιστα βούλεσθαι οὐ μόνον ὅτι δίκαιον εὖνον εἶναι καὶ πρόθυμον περὶ αὐτὸν, ἀλλ' ἵνα καὶ μᾶλλον ἐπισπάσῃται τιμὰς τε παρέχειν καὶ προσηκούσας τὰς εὐεργεσίας· ἃ δὲ νῦν ἔφης εἰς τὸν κατὰ Συργιάννη πόλεμον χρησίμος ὀφθήσεσθαι
- D ἡμῖν, βούλεσθαι μαθεῖν ὅποῦ ἄττα, ὡς ἂν ἐκ τῶν λεγομένων ἢ διαγιγνώσκῃ, ἂν τε λυσιτελοῦντα τὰ βεβουλευμένα εἶη, ἂν τε μή." Σφραντζῆς δὲ οὐδὲν μὲν ἦκειν ἔφρασκεν οἰκοθῆν αὐτὸς βεβουλευμένος πλὴν τοῦ προθυμώτατον ἑαυτὸν ἐφ' οἷς ἂν κελευσθεῖη παρασχέσθαι· ἐπ' αὐτῷ δὲ εἶναι ἐφ' ὅ,τι ἂν δοκοίη λυσιτελεῖν σκεψιμένῳ χρῆσθαι. βασιλεὺς δὲ ἐπήγει τει10 αὐτὸν τοῦ βουλευμάτος καὶ οἰκάδῃ ἐκέλευεν ἀναχωρεῖν, ὡς ἐς τὴν ὑστεραίαν ἄττα ἂν δοκοίη βέλτιστα ὑποθησόμενος. τὸν μέγαν δὲ δομέστικον παραλαβὼν, ἐβουλευόντο ὅπως δεοί τὸν κατὰ τοῦ Συργιάννη πόλεμον διαθέσθαι· ὧντο δὲ πρὶν παρασκευασαμένους ἦκειν ἀντιπάλῳ στρατιᾷ οὐ μέμψιν τινὰ δικαίαν εἶναι, 15
- P. 277 εἶγε χωρὶς ὀπλων καὶ κινδύνων ἀπάτη τὸν πολέμιον συσχόντες δυνησονται τὸν πόλεμον πρὶν συστῆναι καταλύσαι. τὰ γὰρ τοιαῦτα κλέμματα καλλίστην δόξαν ἔχειν, ἃ μάλιστα ἂν τις τὸν πολέμιον ἐξαπατήσας, ἑαυτὸν τε καὶ τοὺς ὑπηκόους ἀφελήσειε. διὰ ταῦτα δὴ ἐδόκει Σφραντζῆ τῶν παρακειμένων τῇ Καστο-20 ρία πολιχνίῳ ἐχειροῦζειν τὴν ἀρχήν, καὶ ἐπειδὴν γένηται ἐκεῖ, Συργιάννην μὲν οὐκ ἀνέξεσθαι εὐθὺς μὴ προσπέμψαι πρὸς αὐτὸν καὶ παρακαλεῖν αὐτῷ προσθέσθαι ἀποστάτην βασιλέως

talem virum non solum amicum et promptum gerere animam, sed etiam, quo magis eum sibi devinciat, honoribus ac donis congruentibus eius dignitatem amplificare iustum sit. Cupere porro scire, in quibus se modo operam sibi in bello contra Syrgiannem navaturum profiteretur; ut eo indicante, utile necne consilium ceperit, cognosci possit. Tum Sphranzes, haudquaquam per se meditatum venire, nisi ut se quam promptissimum ad imperata praebeat. In ipso situm esse, ubi re circumspecta operae pretium facturum putaverit, ibi potissimum suo labore uti. Imperator de sententia laudatum, redire domum iussit; se die sequenti, quid optimum fore iudicasset, eum edocturum. Post magnum domesticum in consilium de bello adversus Syrgiannem instituendo adhibuit: visumque factum iusta reprehensione cariturum, si priusquam instructo exercitu contraireretur, absque armis et periculo, per dolum aliquem hoste capto et constricto, bellum ante finire possent, quam incipere. Huiusmodi namque furta belli gloriosissima sunt, quibus hoste circumvento, sibi quispiam ac subditis plurimum commodat. Quapropter Sphranzi oppidorum Castoriae vicinorum praefecturam dandam censuerunt. Quo cum venerit, Syrgiannem non temperaturum, quin sine mora mittens, ab imperatore eum ad suas partes transire hortetur. Sphranzem aures praebiturum libentem, et cum illo amicitiam societatemque con-

τὸν δὲ ἑπακούσαντα προθύμως, φιλίαν θέσθαι πρὸς αὐτὸν καὶ Δ. C. 1330
 συμμαχίαν· καὶ ἐπειδὴν γέγονται ἐν συνηθείᾳ καὶ φοιτῶσι V. 222
 παρ' ἀλλήλους ἀδεῶς, τότε ἤδη φυλάξαντα καιρὸν ἐν ᾧ μὴ B
 μεθ' ἑτέρων ἂν εἴη πολλῶν ὁ Συργιάννης, (πάντως δὲ τοιού-
 5τους πολλοὺς εὐρήσειν,) εἰς ἐν τῶν φρουρίων κατασχόντα δῆ-
 σαι· φρουρεῖν τε ἀσφαλῶς ἄχρῃς ἂν ἐλθόντι ἐγχειρίσῃ βασι-
 λεῖ· οἶεσθαι δὲ ἔσσεσθαι αὐτοῦ ῥαδίαν καὶ τὴν φυλακὴν αἶτε τῆς
 ἐπομένης στρατιᾶς οὐκ οἰκείας, ἀλλ' ἐξ Ἀλβανῶν καὶ Τριβα-
 λῶν οὔσης συμμαχίδος, οἳ οὐ βουλήσονται ὑπὲρ Συργιάννη
 10διακινδυνεύειν, τὸ φρούριον πολιορκοῦντες, ἀλλὰ διαλυθῆ-
 σονται ἐπ' οἴκου, ἄσμενοι τῶν ἐκ τῶν πολέμων κακῶν ἀπηλλα-
 γμένοι. τοιαῦτα μὲν ἐδόκει ἀμφοτέροις ἐπιχειρητέα εἶναι· C
 καὶ ἐς τὴν ὑστεραίαν τὸν Σφραντζῆν μεταπεμψάμενος ὁ βα-
 σιλεὺς, τὰ βεβουλευμένα τε διηγείτο, καὶ ἐκπυθάνετο αὐτοῦ,
 15εἰ καὶ αὐτὸς λυσιτελεῖ τε καὶ δυνατὰ ἤγοιτο· ὁ δ' ἔφασκε τοι-
 αῦτα μὲν αὐτὸς οὐδὲ ἐνθυμηθῆναι τὴν ἀρχὴν, ἀλλ' ἕτερ' ἄττα
 πολλῶ ἀποδέοντα αὐτῶν· ἃ δὲ ἐβουλευσάντο αὐτοὶ οὐ λυσιτε-
 λούντα μόνον, ἀλλὰ καὶ ῥᾶστα καὶ αὐτὸς νομίζειν διὸ μηδὲ
 μέλλειν, ἀλλ' ἔργον ὑπτεσθαι ἤδη ἀναγκαῖον. ἐπεὶ τοίνυν ἐκε-
 20κύρωτο ἡ βουλὴ, Δρομορᾶν μὲν τινα ἐς τὰ μάλιστα φίλον
 τῷ Σφραντζῆ, αὐτοῦ δεηθέντος, προσέταξεν ὁ βασιλεὺς, ὡς
 ἐπειδὴν ἐμφανῶς ὁ Σφραντζῆς εἰς Συργιάννην ἀποστῆ, κτή-
 ματά τε ὅσα πρόσεσι καὶ βοσκήματα καὶ τὴν ἄλλην περιου- D
 σίαν δημοσιώσαντα φυλάττειν, ἵνα μὴ ὑπὸ τινῶν ἀρπασθέντα

iuncturum. Ubi iam nata consuetudo et familiaritas alterius ad alterum aditus liberos ac securos praestiterit, tum capto articulo, quo Syrgiannem pauci stipabunt (omnino enim talem occasionem saepius futuram) oppressum, et vinctum in castellum aliquod abducturum, ibique, donec venienti imperatori tradat, tuto custoditarum. Facilem autem illius fore custodiam: quippe quem non proprius, sed ex Albanis et Triballis auxiliarius sequatur exercitus: qui pro Syrgiannis capite castello obsidendo vitae aleam experiri neutiquam volent: sed bellicae miseriae immunes, domum cupide repedabunt. Tali arte rem aggreddendam ambobus placuit. Ergo postridie Imperator Sphrauzen vocat, quid placeat enuntiat: et num ipse quoque id fieri, et utiliter fieri posse arbitretur, exquirat. Respondet, prorsus non haec, sed alia quaedam multum diversa sibi in mentem venisse. Eorum autem consulta non utilia modo, sed etiam effectu expeditissima sibi videri; quare nihil cunctandum, sed opus urgendum. Stabilita hac sententia, Dromorae cuidam, Sphranzi amicissimo, eo petente, Imperator hoc munus imposuit, ut postquam Sphranzes palam ad Syrgiannem defecisset, quidquid haberet possessionum, quidquid pecoris, et reliquas facultates proscriberet, easque, ne directae perderentur,

- A. C. 1330 διαφθαρή· λόγῳ μὲν ὡς διαφέροντα βασιλεῖ, τῇ δ' ἀληθείᾳ τῷ φίλῳ Σφραντζῇ τὴν χάριν κατατιθέμενον τῆς φυλακῆς· αὐτῷ δὲ γράμματα παρασχόμενος βασιλικὰ, ἃ τῶν φρουρίων Σωσκοῦ τε καὶ Δεύρης καὶ Σταριδόλων καὶ Χλερηνοῦ ἐπέ-
 τρεπε τὴν ἀρχὴν, ἐξέπεμπεν ἐκ Λιδυμοτείχου κατὰ τάχος· αὐτὸς δὲ περιμείνας οὐ πολλὰς ἡμέρας, ἀλλ' ὅσας ᾤτο Σφραντζῇ ἀνακωχὴν πρὸς τὴν ἐπιχείρησιν παρέξειν, ἄρας καὶ αὐτὸς τὴν πρὸς Θεσσαλονίκην ἤει σχολῇ βαδίζων. Σφραντζῇ δὲ ἐπεὶ τῆς ἐγκειρισμένης ἀρχῆς ἐγκρατῆς ἦν, προσέπεμπεν εὐθὺς
- P. 278 τοὺς ἀποστήσοντας ὁ Συργιάννης· ὁ δὲ ὄργῃ τε φέρεσθαι δο-
 κῶν πρὸς βασιλέα καὶ αὐτῷ εὐνοὺς εἶναι ἐκ πολλοῦ συνθή-
 κας θέμενος καὶ ὄρκους πρὸς αὐτόν, προσεχώρησεν εὐθέως. Συργιάννης δὲ ὑπερήσθη τε τῇ πρὸς αὐτόν ἀποστασίᾳ τοῦ Σφραντζῆ, καὶ μηδὲν μελλήσας, παραλαβὼν αὐτόν, ἀφίκετο πρὸς Κράλην, ἅμα μὲν ἐνδεικνύμενος ὡς τὰ πρᾶγματα αὐτῷ ἐπὶ τὸ βέλτιον χωροίη, ὡς καὶ τῶν συγκλητικῶν ἤδη βασιλέως πρὸς αὐτόν ἀφισταμένων· ἅμα δ' ἔν' ἐφέλκυσται καὶ δι' αὐτοῦ πρὸς τὸ παρεῖναι καὶ αὐτόν πανστρατιᾷ καὶ συμμα-
 χεῖν. ἐδεδίει γὰρ μὴ, βασιλέως ἐπελθόντος, ἀδύνατος ὢν ἀν-
 Β θίστασθαι αὐτὸς, διαφθαρή καὶ ἀπόληται καταπολεμηθεῖς· καὶ ἐπεισέ γε ὑποτιθέμενος· ὡς ἂν ἐλθόντες αὐτοὶ στρατοπε-
 δεύσονται ἐν Θεσσαλονίκῃ, αἱ μὴπω προσεχωρηκῦναι τῶν ἐσπερίων πόλεων ἀπογνοῦσαι τὴν ἐκ βασιλέως ἐπικουρίαν, ὀρῶσαι τε ἡδὴ αὐτοὺς τὰ ἔμπροσθεν αὐτῶν πολέμῳ κτωμέ-

custodiret: et verbo quidem imperatori eas servaret, re autem vera in amicum Sphranzen huius tutelae gratiam conferret: traditoque diplomate, quo oppidulorum Sosci, Deures, Staridolorum, et Chlereni praefectus declarabatur, Didymoticho eum mature dimisit: ipse post dies paucos, quot Sphrauzen velut per inducias ante facinoris aggressionem consumpturum putabat, lento itinere Thessalonicam petiit. Ad Sphranzen praefecturae iam potentem Syrgiannes continuo mittit qui eum ad defectionem sollicitent. Is ira ingenti in imperatorem, et antiqua iam in Syrgiannem benevolentia simulata, sancito foedere, statim se cum illo coniungit. Qua coniunctione Syrgiannes mirum in modum gavisus cum eodem ad Cralem proficiscitur: tum ut ostenderet rem belle procedere, (utpote iam etiam consiliariis imperatoris ad se transeuntibus) tum ut per eum commotus omnibus copiis suis bello interesset. Metuebat siquidem ne superveniente imperatore, cum ad resistendum haud satis valeret, victus cum suis periret. Et persuasit, monuitque, si profecti apud Thessalonicam castrametarentur, occidentales urbes, quae se nondum dedissent, auxilium imperatoris desperantes, cernentesque ipsos Syrgiannem et Cralem ante se positas urbes iam armis domuisse, inter-

νοὺς, αὐτοὶ ἐναπελιημμένοι μέσοι προσχωρήσουσιν εὐθέως. A. C. 1330
καὶ παραλαβόντες αὐτὸν πανστρατιᾷ ἐλθόντες, ἐστρατοπεδεύ-
σαντο παρὰ τὸν Ἄξιον ποταμὸν. καὶ ὁ βασιλεὺς διὰ Μακε-
δονίας μέρος τῆς Ῥωμαίων ἐπαγόμενος στρατιᾶς, (οἱ πλείους
ὅσαρ ἔτι ἐν παρασκευαῖς ἦσαν διὰ τὸ ταχεῖαν γεγενῆσθαι τὴν
στρατείαν,) μεταξύ Θεσσαλονίκης καὶ Ῥεντίνης φρουρίου τι. V. 223
νόσ, ὃ παρὰ τῇ Βόλβη λίμνῃ κεῖται ἐπὶ λόφου ἰδρυμένον, C
ἐστρατοπέδευσεν ἐν χωρίῳ τινὶ τῶν Κρητῶν προσαγορευομέ-
νω, ὅτι στρατιᾷ ἐκ Κρήτης αὐτὸ κατώκουν δι' αἰτίαν τινὰ
10 ἐκ τῆς νήσου ἀναστάντες. ἐκεῖσε δὲ ἐστρατοπεδευμένην ἠγγέλ-
λετο ὑπὸ τινος δρόμῳ πρὸς τὴν ἀγγελίαν ὠρμημένου, ὡς πε-
ρὶ τὴν Σερμυλίον πόλιν, πάλαι μὲν ὠκισμένην, νυνὶ δὲ ὑπὸ
τινος ὡς ἔοικε πολέμου κατεσκαμμένην, μεταξύ Παλλήνης
καὶ Ἄθω, ἐξήκοντα προσέσχον νῆες Περσικαί, καὶ τὰ ἐκεῖσε
15 χωρία πορθοῦσιν ἀποβάντες. τὸν μέγαν δὲ δομῆστικον με-
τακαλεσάμενος ὁ βασιλεὺς, περὶ τῆς στρατιᾶς ἐπυνθάνετο τῆς
ἐκεῖ ἐστρατοπεδευμένης, εἰ ἀρκούσα πρὸς τὴν τῶν βαρβάρων
δοκοίῃ συμπλοκῇ. ὃ δ' ἔφασκεν, ἀκριβῶς μὲν οὐδὲ αὐτὸς τὸν D
ἀριθμὸν εἰδέναί. διὰ γὰρ τὸ ἐγγὺς Θεσσαλονίκης ἦδη γεγενῆ-
20 σθαι πολὺ προσεῤῥηκέναι αὐτῇ στρατιᾶς πορισμοῦ τῶν ἐπι-
τηδείων ἔνεκα· παρῆνει δὲ εἰ καὶ αὐτῷ βέλτιον δοκοίῃ, τὴν
οὖσαν παραλαβόντα στρατιάν, τῆς πρὸς Πέρσας φερούσης
ἔχουσαι ὁδοῦ· ὡς αὐτοῦ τάχιστα ἐκ τῶν παρακειμένων χω-

3. τὸν Ἄξιον. Ad oram MS. τὸν νῦν Βαρδάριον καλούμενον,
ἢ μάλλον Βιστριτζα, id est, quem Bardarium dicunt, seu potius
Bistritiam. Ceterum legitur et Ἄξειός. Vide Gregoram lib.
8. ED. P. 13. μεταξύ Παλλήνης. Ad oram MS. τῆς Κασαν-
δρείας, id est, quas nunc Cassandria dicitur. ED. P.

clusas in medio statim se dedituras. Cras igitur cum totis copiis
assumpto, iuxta flumen Axium castra ponunt. Imperator per Mace-
doniam adducens partem exercitus (propter festinatam quippe expe-
ditionem plures adhuc se comparabant) inter Thessalonicam et Rhe-
tinen castellum quoddam, iuxta Bolben paludem in colle situm, ca-
strametatur, in loco Cretensium appellato, quod illic et Creta insula
nescio quam ob causam, pulsī milites habitaverant. Ibi a quodam
curriculo ei nuntius perfertur, prope urbem vetustam Sermyliorum,
nunc bello ut apparet subversam, inter Pallenen et Atho Persas
sexaginta navibus appulos, agro vastitatem inferre. Advocato igitur
magno domestico, de praesenti copia percunctatur, num ad confi-
gendum cum barbaris sufficiat. Negat ille explorare se nosse quanta
sit: nam quia Thessalonicae iam appropinquarent, ob facilitatem
commeatus frequentes affluxisse. Hortabatur igitur ut, si placeret,
viam contra Persas capesseret, quod e locis adiacentibus brevissimo

A. C. 1330 **ο**ρίων συλλέγοντος καὶ ἑτέραν ἀρκοῦσαν πρὸς τὸ ἔργον. ἐπέ-
 θετο μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς εὐθύς, καὶ τῆς πρὸς Πέρσας εἶχτο
 ὁδοῦ. ὁ δὲ ὡς μάλιστα ἐνῆν, ὕξέως ἀθροίσας στρατιάν, συν-
 ἔμιξε τῷ βασιλεῖ καὶ μετὰ μέσσην ἡμέραν καθ' ἃ οἱ Πέρσαι
 ἐληΐζοντο ἐγένοντο χωρία. καὶ γενομένης αὐτόθι συμβολῆς, 5
 ἐπιπολὺ μὲν ἀντέσχον οἱ Πέρσαι διὰ τὸ δυσπρόσοδα εἶναι
 τὰ χωρία καὶ ὑλώδη ἐφ' ἃ ἐγεγένητο ἡ μάχη ὅπερ οὐκ ὀλί-
 γον συνεβάλλετο στρατιᾷ τῇ Περσικῇ οὕση πεζῇ. τέλος δὲ
 P. 279 **κατὰ κράτος νικηθέντες διεφθάρησαν, οἱ μὲν ἀλόντες ζῶντες,**
οἱ δὲ πεσόντες παρὰ τὴν μάχην ὅσοι δὲ εἰς τὴν ὕλην ἠδυνή- 10
θησαν διαφυγεῖν, ἐς τὴν ὑστεραίαν γενομένοι παρὰ τὰς ναῦς
τὰς ἑαυτῶν, τὰς μὲν λοιπὰς ἀπάσας ἐνέκρησαν πυρὶ· δύο δὲ
πληρώσαντες (μόνοι γὰρ τοσοῦτοι ὑπελείποντο) ἀνεχώρησαν
ἐπ' οἶκον. Ῥωμαίων δὲ κατὰ τὴν μάχην ἔπεσον μὲν ὀλίγοι,
τραυματῖαι δὲ ἐγένοντο καὶ ἄνθρωποι καὶ ἵπποι πλείστοι. 15
ἀκείθεν δὲ ὁ βασιλεὺς εἰσελθὼν εἰς Θεσσαλονίκην, ἠύλιστο
ἐκεῖ ἐφ' ἱκαναῖς ἡμέραις. Συργιάννης δὲ ἀπὸ τοῦ στρατο-
πέδου τῶν οἰκείων ἕξ παραλαβὼν καὶ Σφραντζήν, τριάκοντα
Β καὶ αὐτὸν ἐπαγόμενον τῶν οἰκετῶν, εἰς ποταμὸν τινα οὐ τῶν
ἀεγνάων Γαλυκὸν ὀνομασμένον οὐ μακρὰν Θεσσαλονίκης ῥέ- 20
οντα, ῥαστώνης ἦλθε χάριν καὶ παραψυχῆς. Σφραντζῆς δὲ
αὐτὸν μόνον ἦδη ἀναπειλημένον, καὶ τὸ μὲν συλλαμβάνειν
οὐ μάλιστα ὄν εὐχερὲς, (ἐδεδίει γὰρ μὴ αἰσθητέως γενομέ-
νης ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἀπόλλωνται διαφθαρέντες) ῥᾶστον δὲ

tempore aliam manum, quanta rei sufficeret, collecturus esset. Parec-
 actutum imperator, in Persas viam molitur. Domesticus quam potest
 celeriter ad eum milites congregat: ac secundum meridiem ubi in ea
 ipsa loca deventerunt, quae Persae depopulabantur, commisso proe-
 lio hostes diu se defenderunt: propterea quod ea regio propter ne-
 morum densitatem difficiles habebat aditus: id quod Persis, cum es-
 sent pedestres, non parum proderat. Tandem vi summa victi, partim
 ceciderunt, partim capti sunt. Quotquot autem in silvas se ab-
 dere potuerunt, postera luce ad naves suas reversi, reliquis inflam-
 matis, duas compleverunt (tot enim de praedonibus illis tantummodo
 restabant) ac domum properarunt. Romanorum pauci desiderati; plurimi
 et milites et equi vulnerati. Idem imperator Thessalonicam
 ingressus, dies ibi complures agitavit. Syrgiannes cum sex de
 suo exercitu assumptis, et Sphranze, quem et ipsum triginta comi-
 tabantur, ad fluvium quemdam non perennem, Galycum vocabulo
 non procul a Thessalonica, animi levandi accessit. Sphranzes solum
 iam et interceptum videns, eumque comprehendere, haud esse facile
 (quod timeret, ne si id in castris sentiretur, cum suis sibi perennem
 esset) trucidare autem facillimum, imperatoriae praecceptionis

τὸ ἀποκτείνειν, τῶν βασιλέως καραίνεσων ἀμνημονήσας, τοῖς Δ.Ε. 1330
 τε αὐτῇ συνοῦσι περὶ τοῦ ἀποκτείνειν Συργιάννην κρύφα δι-
 αλεχθεῖς καὶ πείσας, (πρότερον γὰρ οὐδέπω οὐδενὶ τὴν βου-
 λὴν κατὰδηλον ἦν πεποιηκώς,) ἀποκτείνουσι τε αὐτὸν ἀγνοή-
 5σαντα τὴν ἐπιβουλὴν, καὶ φεύγοντες ἦγον εἰς Θεσσαλονίκην. C
 βασιλεὺς δὲ ἐμέμψατο μὲν Σφραντζὴν τῆς μικροψυχίας μᾶλ-
 λον γὰρ ἠβούλετο δεσμώτην ἀγαγεῖν ζῶντα Συργιάννην ἢ ἀ-
 ποκτείνειν· ἐπεὶ δὲ ἀναλῶσαι τὰ γεγενημένα οὐκ ἐνῆν, τὸν μὲν
 φόνον ἐλογίζετο τῇ ἀνάγκῃ τῇ ἀπὸ τῶν πραγμάτων, αὐτὸν δὲ
 10 ἡμίβετο καὶ τοὺς συνόντας τῆς τε εὐψυχίας ἕνεκα καὶ τὸλ-
 μης, καὶ τοῦ σφᾶς αὐτοὺς προδήλιδι κινδύνοις ἐμβαλεῖν ὑπὲρ
 αὐτοῦ· καὶ Σφραντζὴν μὲν τῇ τοῦ μεγάλου στρατοπεδάρχου
 τετίμηκεν ἀξία· προσόδους τε παρέσχεν ἐτησίους ἐκ χωρίων
 ἀναλόγως, καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας ὡς ἕκαστοι. Κράλης δὲ ἐπεὶ
 15 ἐκύθητο πεσόντα Συργιάννην, πέμψας μὲν ἤγαγεν αὐτὸν εἰς τὸ
 στρατόπεδον ἐμπνέοντα ἔτι· ἀποθανόντα δὲ μετὰ μικρὸν ἐ-D
 θρήνησέ τε ἐφ' ἱκανὸν ὡς ἄνδρα φίλον, καὶ ἔθαψε μεγαλο-
 πρεπῶς. πρεσβείαν δὲ εἰς βασιλέα πέμψας, σπονδὰς ἔθετο V. 224
 πρὸς αὐτὸν εἰρηνικὰς καὶ συμμαχίαν, καὶ ἐς τὴν ὑστεραίαν
 20 οὐ μακρὰν Θεσσαλονίκης παρὰ τὸν Γαλυκὸν ποταμὸν συγγε-
 νόμειοι τῷ βασιλεῖ, ἀνεχώρησαν εἰς τὴν οἰκίαν. πόλεις δὲ
 ὄσαι πρότερον ἐγένοντο ὑπὸ Συργιάννην, πεσόντος αὐτοῦ, συγ-
 γνώμην παρασχομένον βασιλέως καὶ ἀμνηστίαν τῆς ἀποστα-
 σίας, προσεχώρησαν ἐκοῦσαι πάλιν· ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρό-

immemor, cum satellitibus de nece Syrgianni afferenda secreto col-
 loquitur. Quibus persuasis (nondum enim consilium suum cuiquam
 aperuerat,) hominem huiusmodi insidiarum prorsus ignarum interfici-
 unt, et Thessalonicam perfugiunt. Imperator Sphrauzen ut imbel-
 lem castigat: malebat enim vivum et vinctum potius ad se perducī,
 quam iugulari. Sed quoniam facta infecta nequibant fieri, caedem
 rerum necessitudini adscribens, ipsi et ministris eius ob imper-
 territam animi fortitudinem, et quod se periculis manifestis pro ipso
 obicissent, gratiam rependit. At Sphrauzen quidem magni strato-
 pedarchae dignitate condecoravit, reditusque respondentes e certis
 locis in annos singulos illi destinavit: ceteros quoque, unumquem-
 que pro persona et merito muneravit. Crales Syrgiannem percus-
 sum in castra adhuc spirantem deportandum curavit. Paulo post
 extinctum diu ut amicum dessevit, et splendide funeravit, missisque
 legatis, foedus et societatem cum imperatore pepigit: et die altero,
 haud procul a Galycō flumine cum eodem sermone collato, domum
 rediit. Urbes quotquot sub Syrgianne fuerant, eō caeso, veniam et
 ἀμνηστίαν ab imperatore consecutae, ad illius auctoritatem et obe-
 dientiam redierunt. Sub idem tempus etiam Ungrorum princeps,

- A. C. 1330: *τους και ο των Ουγκρων αρχων, ον ρηγα καλειν οδεν η Λατινων φωνη, στρατια μεγαλη εστρατευσεν επι Κραλην, περι γης ορων προς αυτον διενεχθεις· δεισας δε ο Κραλης μη αδυνατος ειη αμυνεσθαι αυτον, πρεσβειαν ως βασιλεα πέμψας, ητειτο συμμαχίαν. ησθεις δε ο βασιλευς προς την πρεσβειαν, στρατιαν απολεξαμενος πολλην τε και αγαθην, επεμψεν εις Κραλην συμμαχίαν. ο ερηξ δε Ουγκριας, επει εγενετο εν μεθοροις της αυτου και Τριβαλων αρχης, πριν ες την πολεμίαν εσβαλειν, ανεχωρησεν εις την οικειαν. λογος δε ην ως πυθόμενος εκ βασιλευς ηκειν συμμαχίαν ανεχωρησεν· ει-10 τε δε τουτου ενεκα ειτε και ετερου τινος, εμεινεν εν αδηλα. και ο Κραλης δε της αυτης ενεκα αιτίας οδόμενος αναχωρησεναι ρηγα, βασιλεϊ τε ωμολογει χάριτας πολλας, και τους Βαστρατηγους αμα και την στρατιαν δώροις φιλοφρονησάμενος αξίως, χαίροντας απέστειλεν εις την οικειαν. και ο βασιλευς 15 το ετος εκείνο διεχείμασεν εν Θεσσαλονίκη.*
- A. C. 1331: *κς. "Αμα δε ηρι αρχομένη γραμματσα ηκε βασιλεϊ εκ C Βουλαντιου αγγέλλοντα, ως δύο των παρα Μουσος δυνατων, Ραξίνας ο πρωτοβεστιάριος και Θίλκπος ο λογοθέτης, προς την βασιλεύουσαν αυτων του Μιχαηλ γαμητην, θειαν οδουσα 20 Κραλη του Σιεράνου, διαστασιάσαντες εξήλασαν της αρχης· και αυτη μὲν φεύγουσα αμα τέκνοις, προς Κραλην τὸν ἀδελ-*

17. *Αμα δε ηρι. Ad oram MS. adscriptum erat: ταυτα προ των ειρημένων περι Συργιάννη συνέβη, id est: Haec prius acciderunt quam quae de Syrgianne supra memorata sunt. Quod ita videtur ex libb. 9. et 10. Nicephori Gregorae. ED. P.*

quem Latina lingua regem nominat, magno cum exercitu Cralem, quicum ei de finibus erat controversia, appetivit. Formidans Crales, ne se adversus illum tueri non posset, imperatorem subsidium per legatos rogavit. Qua petitione delectatus imperator delectu confecto, ingens et animosum agmen confecit, eique auxilio misit. Ungriae autem rex, cum in confiniis regni sui ac Triballorum tenderet, priusquam in hostilem regionem irrueret, propter submissas Triballo ab imperatore copias (ut fama fuit) converso itinere domum rediit: quod utrum hac, an alia de causa fecerit, incertum mansit. Crales certe idcirco eum abiisse ratus, imperatori summas gratias egit: et duces exercitumque dignis donis humaniter donatos, domum laetabundus remisit. Imperator illius anni hiberna Thessalonicae egit.

26. Ineunte vere, Byzantio accipiuntur literae, duos Moesorum dynastas, Rhaxinam protovestiarium, et Philippum logothetam, reginam suam, defuncti Michaelis uxorem, et Cralis Stephani materteram,

φιδου ἦκει. ἐκεῖνοι δὲ ἅμα καὶ τοὺς ἄλλους πείσαντες δυνα—A. C. 1331
 τοὺς τῶν Μυσῶν, τὸν ἀδελφιδου τοῦ προβασιλευκότος
 Μιχαήλ, Ἀλέξανδρον τὸν Στραντζιμήρου ἀπέδειξαν βασιλέα
 ἑαυτῶν. ὃς ἅμα τῷ ἐγκρατῆς γενέσθαι τῆς ἀρχῆς τὴν τε
 5 στρατιάν ὅση ἦν Μυσοὺς παραλαβὼν, καὶ ἐκ Σκυθῶν κατασυμ-
 μαχίαν οὐκ ὀλίγην, ταῖς πρότερον ἐπεστράτευσεν πόλεσι προσ-
 χωρησάσαις βασιλεῖ. καὶ πλὴν Μεσημβρίας τὰ μὲν τῶν
 ἄλλων τοῖς ὅπλοις, τὰ δὲ παρεστῆσατο ὁμολογίᾳ. τοιαῦτα δὲ
 10 πυθομένη βασιλεῖ, οὐκέτι ἀνεκτὸν ἐδόκει μένειν ἐν Θεσσα-
 10λονική. ἀλλ' ἄρα ἐκεῖθεν, εἰς Βυζάντιον ἀφικνεῖται. καὶ
 πρῶτα μὲν Συναδηρὸν τὸν πρωτοστράτορα εἰς Μεσημβρίαν
 ἄρχοντα ἐπέμπει. δεισας μὴ καὶ Μεσημβριανοὶ ἄχρῃς ἂν ἡ
 στρατιὰ ἀποσταίεν παρασκευασθῆ. ἐκέλευε τε εἰς Βυζάντιον
 15 ἀθροίζεσθαι τὴν στρατιάν. καὶ αὐτὸς παρσκευάζετο ὡς τοῖς
 15 Μυσοῖς πολεμησείων. μεταξὺ δὲ παρσκευαζομένον, ἠγγέλλε-
 το ἐκ τῆς ἑω, ὡς στρατιὰ Περσῶν εἶη παρσκευασμένη ἐπι-
 θέσθαι Νικομήδεισι. Νικομήδεια δὲ ὅπλοις μὲν ἀνάλατος ἦν
 καὶ βίᾳ χειρῶν, τειχῶν τε καρτερωτάτων περιβολῆ καὶ τῆ
 ἄλλη τοῦ τόπου φύσει εὐφυῶς πρὸς ὀχυρότητα ἐχούση. ἐδε—P. 281
 20 δίδει δὲ τὴν ἔνδειαν τὴν ἐκ τοῦ σίτου. ὃ δὴ καὶ οἱ βάρβαροι
 συνιδόντες, τῶν τειχῶν μὲν ἠμέλουν ὡς ἀναλώτων ἐσομένων
 ἐκ τειχομαχίας, τῆς παρόδου δὲ ἐσπούδαζον κρατῆσαι, δι'
 ἧς ἐτρέφετο ἡ πόλις. καὶ ὁ βασιλεὺς δὲ ὁμοίως ὅ,τι διανο-
 οῦνται οἱ βάρβαροι σαφῶς εἰδῶς, διὰ σπουδῆς ἀπάσης τρο-

regno per seditionem expulsi: quae cum liberis ad Cralem sororis
 suae filium se contulit. Illi et aliis Moesorum principibus in suam
 sententiam adductis, Alexandrum Stranzimero et Michaelis sorore
 natum, regem sibi legunt. Is simul ac regnum inivit, quidquid erat
 in Moesia copiarum, adiuncto praeterea Scytharum non exiguo nu-
 mero, contra civitates, quae se imperatori tradiderant, eduxit; ac
 praeter Mesembriam alias armis, alias deditione occupavit. Haec
 ut ad imperatorem perlata sunt, Thessalonicae minime haerendum
 censens, Byzantium discessit. Principio protostratorem Synadenum
 Mesembriam pro praefecto mittit: timens ne et Mesembriani, dum
 exercitus cogitur, deficerent. Copias Byzantium congregari iussit,
 et ipse ut in Moesos pugnaturus se comparabat. In ipso belli appa-
 ratu fit certior, Persarum copias ad Nicomediam adoriendam paratas
 esse. Quae urbs manu et armis inexpugnabilis, moeniumque firmis-
 simorum ambitu et reliqua ipsius loci natura munitissima, frumento
 et cetero commeatu haud abundabat. Quo perspecto barbari muris
 desperatis vias nitentur obsidere, quibus cibaria in urbem impor-
 tabantur. Imperator exploratum habens, quid illi conarentur, omni-
 modis vicissim laborabat, ut premente barbaro Nicomediensibus ali-

A. C. 133: φῆν παρέχειν Νικομηδεῦσιν ἐπιόντων τῶν βαρβάρων ἐποιε-
 το· ὡς εἰ τοῦτο παρεῖη, ῥᾶστα τὴν λοιπὴν οἰσόντων πολιορκίαν. καὶ τότε οὖν πυθόμενος ἐστρατοπεδεῦσθαι τοὺς βαρ-
 βάρους παρ' αὐτὴν, τῆς μὲν κατὰ τῶν Μυσῶν ἡμέλει εἰσβο-
 Β λῆς· στόλον δὲ ἐξαρτυσάμενος ἕκ τε τριήρεων καὶ φορτίδων κῶν⁵
 ἐτέρων, στρατιάν τε ἐνθήμερος καὶ σίτον, ἐπλεῖ ἐπὶ Νι-
 κομηδείαν. πρὶν δὲ κατῆραι, οἱ βάρβαροι αἰσθόμενοι, σιπῆρας
 ἀναλαβόντες καὶ τὴν ἄλλην ἀποσκευὴν, ἀνεχώρουν εἰς τὴν οἰ-
 κίαν, δεισάπτες τὴν βασιλέως ἐφοδον. Ὁρχάνης γὰρ αὐτῶν
 ὁ σατράπης ἔτι οὐ παρῆν. ἀπόβασιν δὲ ποιησάμενος ὁ βασι-
 10 λεύς καὶ Νικομηδέας λόγους τε καὶ ἄλλαις φιλοφροσύναις ἐ-
 πιῶρώσας, τὸν τε σίτον παρασχῶν, ἠύλιστο ἐκεῖ ἐπὶ δυοσὶν
 ἡμέραις. ἕμα δὲ ἔφ' εἰς τὴν τρίτην παντὶ τῷ στόλῳ ἐπανέ-
 πλεεν εἰς Κωνσταντίνου. καὶ διατρίψας ἐν αὐτῇ ἡμέρας οὐ
 πολλὰς, ἐπεὶ καὶ ἡ στρατιὰ πᾶσα ἤδη παρῆν, καὶ ὅσα ἔδει¹⁵
 C ἐπεπόριστο, ἄρας ἐκ Βυζαντίου, οὐ πολλὰς ὕστερον ἡμέ-
 ραις ἐσέβαλεν εἰς τὴν Μυσίαν καὶ ἐδήλωσέ τινα αὐτῆς· ὑ-
 περβίως τε τὸν Ἄμμον, τὰ μὲν ἄλλα πολιέματα ὅσα ἦν καὶ
 πρότερον ἔχων, παρεστήσατο ὁμολογίᾳ πάλιν. Ἀγχιάλος δὲ
 ἔτι ἐφρουρεῖτο παρὰ τῶν Μυσῶν. Ἀλέξανδρος γὰρ ὁ τῶν²⁰
 Μυσῶν βασιλεὺς, αἰσθόμενος τὴν βασιλέως εἰσβολὴν, ἐβοή-
 θει κατὰ τάχος πανστρατιῶ ἄγων τοὺς Μυσούς. καὶ ἐλθὼν
 ἐστρατοπεδεύσατο παρὰ τὸ Ἄετον, οὐ πολὺ ἀπέχων βασιλέ-
 ως παρὰ τὸ Ῥωσόκαστρον ἐστρατοπεδευμένον· πλὴν ὅτι στε-
 νῆ τις καὶ ἀπόκροτος δίοδος τὰ στρατεύματα ἀμφοτέρω διεῖρ-²⁵

menta submitteret: quibus suppeditantibus, deinceps eos obsidionem
 commodissime toleraturos confidebat. Cum itaque didicisset hostes
 prope urbem castra constituisse, expeditione in Moesos omissa, clas-
 seque ex triremibus et onerariis adornata, et militibus commea-
 tuque impositis, Nicomediam solvit. Sed antequam portum sub-
 iret, barbari eius adventu cognito prae formidine correptis ten-
 toriis et impedimentis, Orchane eorum duce nondum praesente, in
 sedes suas reverterunt. Exscendens imperator Nicomedienses tum
 alloquio, tum omni genere humanitatis confirmavit, et commeatu
 eos impertivit, mansitque apud eos biduum. Die tertio in ipso lucis
 primordio Constantinopolin cum tota classe remeavit: unde diebus
 haud ita multis, exercitu iam praesente, et necessariis instructus
 omnibus, in Moesiam irrupit, ac loca quaedam devastavit: Haemum-
 que praetergressus, alia quidem oppidula, quae prius habuerat, per
 deditionem recepit; Anchialum autem adhuc Moesi praesidiarii tue-
 bantur. Alexander siquidem Moesorum rex imperatoris impressionem
 sentiens, cum exercitu quantus erat ad arcendum occurrit, iuxtaque
 Aetum non procul ab imperatore, qui apud Rhosocastrum tendebat,

γεν· ἦν φθάσας ὁ Ἀλέξανδρος, ἐφρουρεῖ περὶ τὴν ἐπιστήσας A.C. 1331
στρατιάν. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ ἐπύθετο Ἀλέξανδρον ἐγγὺς ἐστρα-
τοπεδευκέναι, ἐς τὴν ὑστεραίαν ἅμα ἐπ' ἐκέλευεν ὀπλιζέσθαι
τὴν στρατιάν· καὶ ἐπειδὴ ἦσαν ὀπλισμένοι, παραλαβὼν αὐ-
5 τοὺς ὡς μάχην παρατεταγμένους, ἐγγὺς τῆς διόδου ἤλθεν,
ἣ παρὰ Ἀλεξάνδρου ἐφρουρεῖτο, καὶ προὔκαλεῖτο ὡς ἐς μά-
χην τοὺς Μυσοὺς. προσβάλλειν γὰρ αὐτῶν τῷ στρατοπέδῳ
οὐκ ἔβην διὰ τὴν διόδον οὖσαν τραχεῖαν καὶ στεγὴν καὶ φρου-
ρουμένην ὑπ' αὐτῶν. διημερεύσας δὲ ἐκεῖ ἐν ὄπλοις, ἐπεὶ
10 οὐδεὶς ἀντεπεξῆει, εἰς τὸ οἰκεῖον στρατόπεδον πάλιν ἐπανῆλθε.
καὶ ὑστερον ἡμέραις οὐ πολλαῖς πάλιν ἤκεν ἄγων ὀπλισμένην
τὴν στρατιάν ἐπὶ τὴν μάχην, καὶ διημέρευσεν ὥσπερ καὶ
πρότερον πρὸς τῶν στεγῶν τὰς εἰσβολάς. Μυσοὶ δὲ οὐδ' οὖ-
τως ἐτόλμησαν εἰς τὴν εὐρυχωρίαν ἐξελθόντες ἐκ τοῦ ἴσου
15 διαγωνίσασθαι πρὸς βασιλέα. ὁ δὲ εἰς τὸ στρατόπεδον τὸ P. 282
οἰκεῖον πάλιν ἐπανέβη καταπλήξας τῇ τόλμῃ τοὺς βαρβάρους.
Ἀλέξανδρος δὲ ὄρων ἤδη ἀδύνατος ὢν ἐκ παρατάξεως
ἀντιστῆναι βασιλεῖ, πρεσβείαν πέμπας διελέγετο περὶ εἰρήνης.
ἧξίον τε ἔχοντας ἑκάτερον ἂ ἔχουσι, πολέμου ἀποσχέσθαι.
20 βασιλεὺς δὲ οὔτε πολέμου ἐφασκεν αὐτὸς ἄρξαι, οὔτε ἀπο-
στερήσασθαι τινὰ τῶν Μυσοῦν διαφερόντων· ἀλλ' ἀδικούμενος
ὑπ' αὐτῶν πολέμου ὑπαρχόντων, ἀμύνεσθαι τε ἀναγκαίως,
καὶ τὰ ὑπ' αὐτῶν ἀφηρημένα ἀνασώζεσθαι. ἀποστρεφείσθαι
δὲ ἔτι Ἀγγιῶλον, ἦν εἰ ἀπολήψεται, σπονδὰς θέσθαι ἔτοιμος
25 εἶναι πρὸς αὐτοὺς εἰρηνικὰς. καίτοι γε ἔχοῦν εἰ φιλόνηκος ἦν

castra locat, angusto quodam et aspero transitu ambos exercitus di-
rimente: quem Alexander peditibus aliquot ibi dispositis custodire
occuparat. Imperator Alexandrum in vicino castra metari intelligens,
postridie diluculo suos capere arma iussit. Armatos deinde veluti pu-
gnaturos, et per acies digestos, ad transitum illum deduxit, ac Moe-
sos ad manum conserendam provocavit. Nam quia transitus ille sale-
brosus et arctus erat, et ab ipsis servabatur, in castra irrumpere
commode nequibat. Toto igitur die ibi transacto, quia nemo hosti-
um contra exibit, in sua castra pedem retulit: paucisque diebus in-
structis ad proelium militibus rediit, ac eodem modo ad introitum
angustiarum die quam longa est constitit, cum Moesi ne tum quidem
in planitiem se dare foras, et aequo campo lacessere Martem auderent.
Imperator itaque perterrefactis audacia sua barbaris, ut antea castra
subiit. Alexander cernens, si acie congredideretur, fore imparē, per
legatos oravit, ut facta pace, sua uterque retineret. Respondit im-
perator, neque se priore arma movisse: neque quidquam Moesis
abstulisse: verum ab ipsis prius lacessitum, compelli resistere et
ablata recuperare. Insuper Anchialum sibi eripi, qua reddita, pa-

A.C. 1331 και ἀπαράκλητος πρὸς τὰς ἀντιδόσεις, πᾶσαν ἐπιδείξασθαι
 Βοπονδὴν, ὥστε καὶ αὐτὸν ἐκ τῶν αὐτοῖς διαφερόντων τινα
 κτήσασθαι πολέμῳ. διὰ δὲ τὸ τὰ στρατεύματα ἀμφοτέρω τῆς
 V. 22 δαυτῆς ἔχεσθαι Θρησκευίας ἄλλως θ' ὅτι καὶ ἡ εἰρήνη παντός
 πολέμου εἶναι δοκεῖ αἰρετωτέρα, μᾶλλον αὐτὴν αἰρεῖσθαι, εἰς
 τὰ οἰκεῖα μόνον ἀπολήψεται. Ἀλέξανδρος δὲ ἰσχυρίζετο ἀδι-
 κεῖν οὐδὲ αὐτός· Ἀγχιάλον τε γὰρ καὶ τὰ ἄλλα πολίσματα, ἃ
 ἦν ἀφηρημένως, οὐ Ῥωμαίοις προσήκειν μᾶλλον ἢ Μυσοῖς.
 τοῖς γὰρ πρὸ αὐτοῦ βασιλευκόσιν ἐξ ἱκανοῦ εἶναι ὑποχέ-
 ρια τοῦ χρόνου. διὸ καὶ μᾶλλον βασιλεῖα ἀδικεῖν πρὸς οἷσι
 C ἀφήρηται ἀπαιτοῦντα καὶ Ἀγχιάλον. βασιλέως δὲ ἀποκρινα-
 μένον μὴ δεῖν τὴν ἀδικίαν ἐν δικαίωματος ποιῆσθαι λόγῳ,
 μηδὲ ὅτι ἐπὶ χρόνον ἀπεστέρησαν, οἶσθαι διὰ τοῦτο δίκαιον
 εἶναι καὶ διηνεκῶς ἀποστέρειν. τὰς γὰρ τοιαύτας πόλεις οὐ
 μόνον ἄνωθεν ἐκ παλαιοῦ ὑπήκοους Ῥωμαίοις εἶναι, ἀλλὰ 15
 καὶ αὐτῶν τὰς πλείους ὑπ' αὐτῶν τε ἐκτίσθαι καὶ κατακτεῖσθαι
 ἀποικίας πεπομφότων· οὕτω δὲ χθὲς καὶ πρῶην ὑφ' ἑαυτοῦς
 πεποιῆσθαι Μυσοῦς ἐκ τῶν Σφεντισθλάβου τοῦ βασιλέως χρό-
 νων, ὅς ἦν τὴν αὐτοῦ ἀδελφὴν γεγαμηκῶς, τοῦ πρὸς Κατε-
 λάνουσ καὶ Πέρσας τοῖς Ῥωμαίοις πολέμου κεκινημένον· ὅς 20
 πλείστα δὴ ἐκάκωσε τὰ πράγματα αὐτοῖς, δι' ὃν οὐδὲ ταῦτα
 ἀνασώσασθαι ἠδυνήθησαν ἐξ αὐτῶν. νυνὶ τε αὐτὸν ἀδικεῖν
 D οὐδὲν, ἀλλὰ τὰ τε ὄντα ἔχειν καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀπαιτεῖν, ἃ

20. πολέμου. Sub Andronico seniore, de quo bello Gregoras in
 7. Obiit autem Sphentistlabus, qui Sphendosthlabus, eodem anno,
 quo in iunioem Andronicum anathema pronuntiatum est. *ED. P.*

cem foedere firmaturum. Atqui oportuisse, si in rebus suis pertinax
 et implacabilis esset, nervos omnes ad par pari referendum intende-
 re, et armis sibi vicissim quaedam de illorum rebus vindicare. Quo-
 niam vero utrique eadem religionis sanctitatem colant, et pax
 cuilibet bello praeponderet, ipsam se bello huic antepone: modo
 sua sibi restituantur. At Alexander, nec se iniuste agere: Anchial-
 um enim ceteraque oppidula, quae adempta sibi quereretur, non
 Romanis potius quam Moesis debere: nam regibus antecedentibus
 perditum subdita fuisse. Idcirco imperatorem esse iniurium, qui praeter
 ea quae abstulerit, etiam Anchialum postulet. Tum imperator,
 iniustitiae non imponendum nomen iustitiae: neque quia ad tempus
 alios spoliaverint, ideo existimandum licere perpetuo spoliare. Haec
 urbes non solum ex antiquo tempore Romanorum ditioe contineri;
 sed etiam complures earum ab ipsis esse conditas, deductasque col-
 onias. Mocosos vix heri et nudius tertius cas sub imperium suum
 redegisso, a regno Sphentisthlabi sororis suae mariti videlicet, dum
 Romanis cum Persis, et Catalanis bellum esset, qui rex Romanos
 vehementer afflixerit: propter quem haec ipsis tum extorquere non

εἰ μὲν εἰρήνης ἐπιθυμοῖη ἀποδιδόναι· εἰ δὲ μὴ, ἀλλ' αὐτὸν γε Α. C. 187
 μὴ δύνασθαι προΐεσθαι, τρόπῳ δὲ παντὶ πειράσασθαι διασωΐζειν
 τὴν ἀρχήν, ὃ Ἀλέξανδρος, (ἐπεὶ ἄγγυς ἐστρατοπεδεύοντο ἀλ-
 λήλων καὶ δι' ἐλαχίστου τὰς ἀποκρίσεις ἐποιῶντο,) οὐκ ἔφα-
 50κε δὲν περὶ ἀρχῆς τινα διαλεγόμενον ἀποδείξει χρῆσθαι
 καὶ λόγοις πιθανοῖς, ἀλλ' ὄπλοις καὶ χειρὶ βιαιοτέρα τὰ δί-
 καια βραβεύειν. οἷς καὶ αὐτὸν ἐκ τοῦ ὑπερέχοντος χρώμε-
 νον νυνὲ, περὶ γῆς ὄρων διαλέγεσθαι ἀσφαλῶς ἐγὼ δὲ παρε-
 χώρησα ἄν καὶ Ἀγχιάλου ἐκ τοῦ ῥήστου, εἰ μὴ πολλὴν ἔμα-
 100τε καὶ στρατιᾷ τὴν ἀτολμίαν καὶ τὴν μέμψιν ἐπῆγε. πρὸς
 γὰρ τῷ μὴ ἀντιστῆναι τολμηῆσαι, μηδὲ ἐκ παρατάξεως δια-Ρ. 283
 γωνίσασθαι ἔμην, καίτοι γε ἅπαξ καὶ δις πρώτοις ἐπελθοῦσιν,
 εἰ καὶ Ἀγχιάλου ἐπ' οὐδεμιᾷ παραχωρήσομεν ἀπιδόσει, σα-
 φέστατα δὴ ἐν πᾶσιν ἀνθρώποις ὁμολογήσομεν τὴν ἦταν.
 15ἀλλὰ τινος ἕνεκα ἀσχύνης προκαλύμματος εἰ βούλοιο Διὰμ-
 πολιν ἀποδόντα, τὴν Ἀγχιάλον ἀπολαμβάνειν. πάντως δὲ
 εἰδέναι ἀκριβῶς, ὡς, ὃ φασι, χάλκεα χρυσεῖων ἀνταλλάττε-
 ται. τούτου δὲ γενομένου, αὐτὸν τε ἔχειν ἂ συμβῆσεται αἰτέσθαι
 καὶ αὐτὸν ἀσχύνης ἀπηλλάχθαι, ἴσ' ἀντ' ἴσων δοκοῦντα ἔ-
 20χειν. βασιλεὺς δ' ἐπεὶ ἐδόκουν οἱ λόγοι προσηγεῖς τε εἶναι
 καὶ ἄξιοι παραδέχεσθαι, τοῦτο μὲν Ἀγχιάλου, Διὰμπόλεως Β
 οὐδ' ὅσον εἰπεῖν διαφερούσης, τοῦτο δ' εἴτι καὶ πρόοιτο τῆς
 εἰρήνης ἕνεκα, οὐδεμίαν αὐτῷ μέμψιν ἄν οἰηθεῖς ἐπαγαγεῖν
 ἄλλως τε καὶ σιτίων τῇ στρατιᾷ ἐπιλιπόντων, καὶ ἐνδείας οὐ-

potuerint. Nunc se ultra ꝑꝑiusquam iniuriam et sua tenere, et
 quae suis desunt repetere: quae, si pacem cupiat, restituat: sim-
 pinus, se ea non posse relinquere, moturumque omnem lapi-
 dem, uti principatum tueatur atque conservet. Alexander (castris
 erant propinqui, et per minimum intervallum responsabant) non
 oportere dixit quemquam de imperio litigantem demonstrationi-
 bus, et probabilibus conclusionibus, sed ferro et manu fortiore
 de iure statuere: quibus cum ipse nunc plus satis polleat, de im-
 periorum finibus secure disserat: se porro et Anchialo non gravate
 cessurum fuisse, ni ea res et sibi et exercitui magnae timiditatis
 reprehensionem pareret. Nam si praeter hoc, quod resistere et ac-
 cie contra certare, quamquam semel iterumque ab ipsis accedentibus
 provocati, non fuissent ausi, etiam Anchialo absque compensatione
 cederent; apertissime omnibus mortalibus sese victos ostensuras.
 Verumtamen pro tegumento quodam dedecoris sui, si velit, traditarum
 Anchialum, et Diampolin récepturam; quamvis certissimo sciat, se,
 ut est in proverbio, aurea aereis permutare. Ita futurum, ut et
 imperator habeat quod petit: et ipse probri expertus sit, cum aequalia
 pro aequalibus possidere videbitur. Imperator, quoniam orationem

- A. C. 1331 σης ἤδη λαμπρῶς τῷ στρατοπέδῳ καὶ δεομένων ἢ διαγωνίζεσθαι πρὸς τοὺς πολεμίους, ἢ ἀναχωρεῖν, ὥστε καὶ αὐτὸν τὴν ἔνδειαν συνορῶντα πολλοὺς τῆμ. ἐς τὰ οἰκεία ἐπιτρέψαι ἀναχώρησιν, προσέδεξάτο τε τὴν πρᾶβειαν, καὶ ἐγένοντο αἰ συνθήκαι ἐπὶ τούτοις, ὥστε Ῥωμαίους καὶ Μωσῶν ποιήσα-5 σθαι σπονδάς, καὶ μηδὲν ἀλλήλους ἀδικεῖν· ἄλλ' Ἀγχίλιον C μὲν ἀπολαβεῖν Ῥωμαίους, ἀποδῶναι δὲ Διάμπολιν, καὶ τοῦ λοιποῦ εἰρήνην ἄγειν ἔχοντας ἃ ἔχουσι ἐκατέρους. τοιαῦτα μὲν ἀμφοτέροις τοῖς βασιλεῦσιν ἐγεγένητο αἰ σπονδαὶ ἐβδόμη καὶ δεκάτῃ μηνὸς Ἰουλίου ἱσταμένον· καὶ οἱ ἀποληθόμενοι 10 τὰς πόλεις καὶ τοὺς ὄρκους παρήσαν ἐκατέρους παρ' ἀλλήλων.
- V. 227. κς. Τῆς αὐτῆς δὲ νυκτὸς καθ' ἣν ἐμελλον εἰς τὴν ὕστε-
 ραίαν τελεσθῆσεσθαι οἱ ὄρκοι, ἤκον πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον κατὰ
 συμμαχίαν στρατιά ἀπὸ Σκυθῶν. ἦν γὰρ δὴ αὐτοὺς προσκε-
 κλημένους ἐπὶ Μπελαούρον τὸν θεῖον, ὃς διαστασιάσας πρὸς 15
 αὐτὸν καὶ μέρος τῆς ἀρχῆς παρασπασάμενος, λυπηρὸς ἦν
 καὶ κακῶς ποιῶν τὴν χώραν. νομίσας δὲ εἰς δέον χορηγεσθαι
 τῷ καιρῷ, εἰ τούτους ἐξαπατήσας ἐπαγάγοι βασιλεὺς, τὸν
 θεῖον ἔλεγεν αὐτοῖς ἐγγὺς παρεῖναι, ἧ δέον πρῶν αἰσθῆσθαι
 ἐπελθεῖν· ἐκείνον δὲ μηδὲν εἰδὸτα τῶν γεγενημένων προθύ-20
- P. 28 μως καταστῆναι εἰς τὸν πόλεμον εἰκόσ· τούτου δὲ γενομένου,
 ἐκείνον τε διαφθαρήσεσθαι ῥᾶστα κρατηθέντα ὑφ' ἡμῶν ὄντων
 πολλαπλασιῶνων καὶ ἡμᾶς πόνων ἀπαλλάξεσθαι μακρὰν ἀ-

non inhumanam et admittendam censebat; et quia Anchialus Diampoli praestat, quantum dici non potest: deinde quia si quid etiam pacis gratia de suo iure remitteret, non id sibi vitio datum iri opinabatur: cum praesertim et comiectus exercitum defecisset, et luculenta penuria in castris laboraretur, militesque aut cum hoste committi, aut reduci obsecrarent; ut et ipse misericordia impulsus, multis missionem daret, legationi locum reliquit, pacemque in has conditiones fecit: ut Romanis et Moesis foedus esset, ac nihil vicissim iniuriarum inferrent: illi Anchialum reciperent, et pro ea Diampolin reponerent: ac de cetero utrique suum sibi habentes, pacem, concordiamque colerent. His legibus foedus inter reges sexdecim Kalendas Septiles iunctum est, cum uterque et urbi, et sacramento pro se recipiendis vicarios dedisset.

27. Ea porro nocte, cui dies iurisiurandi illuxit, Scythae Alexandro suppetias venerunt contra patrum Belaurum ab eo invitati, qui seditione concitata, parteque regni ad se avulsa, et reliqua divexanda importunus erat. Existimans autem se ista commoditate opportune usurum, si eos fallacia quadam in imperatorem immitteret, patrum prope adesse dixit, et eum improvise aggrediendum: quem rei totius ignarum, acriter pugnaturum sit verisimile; sed a multo pluribus facillime superatam, et interfectum iri: et ita ipso a labore

γύνει μέλλοντας ὀδόν. καὶ ἔπεισέ γε τοὺς βαρβάρους μὴ συν- A. C. 131
 δόντας τὴν ἀπάτην· βασιλεὶ γὰρ οὐκ ἂν ἐπῆλθον, εἶπερ ἔγνω-
 σαν, διὰ τοὺς ὄρκους καὶ τὰς σπονδὰς, οὓς ἦσαν νεωστὶ πρὸς
 αὐτὸν πεποιημένοι. ἅμα δὲ ὄρθρω ὀπλισάμενοι, ἐχώρουν
 5 διὰ τῶν στενῶν ἐπὶ Ῥωμαίους. αἰσθόμενοι δὲ οἱ βασιλείως
 σκοποὶ, (αὐτόθι γὰρ ἦσαν τεταγμένοι,) ἀπήγγελλον τὴν ἔφοδον
 κατὰ τάχος· καὶ ὁ βασιλεὺς ἐκέλευεν ὀπλιεῖσθαι τὴν στρα-
 10 τιάν. ἐπεὶ δὲ ὀπλίσαντο, ἐξῆσαν τεταγμένοι κατὰ φάλαγγας
 ἕξ οὖσας πρὸς ταῖς δέκα. ἦρχε δὲ τοῦ μὲν δεξιοῦ κέρως ὁ Β
 10 πρωτοστράτωρ, τοῦ δὲ ἀριστεροῦ Τζαμπλάκων ὁ μέγας πα-
 πίας, τὸ μέσον δὲ αὐτὸς ἐπέλεγε ὁ βασιλεὺς. ἕξ δὲ φάλαγγ-
 γες τὸ μέτωπον ἐπλήρουν ἅπαν· καὶ μετ' αὐτοὺς ἦσαν αἱ
 δέκα τεταγμένοι ὡς ἕκαστοι μετὰ τῶν στρατηγῶν. βασιλεὺς
 δὲ ἠνιάτο μὲν ἠπατημένος ὡς πολὺ τῆς στρατιᾶς διὰ τὴν
 15 τῶν συνθηκῶν ἐλπίδα ἐπιτρέψας οἴκαδε ἀναχωρεῖν. ὁμοίως
 δὲ πρὸς μόνους τοὺς Μυσσοὺς τὸν ἀγῶνα ἔσεσθαι νομίζων,
 ἐπῆει θαρσύνων αὐτοῖς. ἀπιούσι δὲ ἤκούετο σάλπιγγε ἠχοῦσα
 Σκυθική. ἤχεε γὰρ οὐ κατὰ τὰς ἄλλας, ἀλλ' ἄγχιόν τι καὶ
 ἀπηγῆς, ὅποσον ἱκανὸν εἶναι τοὺς βαρβάρους ἐρεθίζειν πρὸς
 20 θυμὸν. διὸ καὶ γνῶριμός ἐστι καὶ πόρρωθεν ἀκουομένη. νο-
 μίσας δὲ ὁ βασιλεὺς οὐ Σκύθας εἶναι, (οὐδὲ γὰρ ἂν ἤθετε- C
 κέναι τὰς σπονδὰς τὰς πρὸς αὐτὸν,) ἀλλὰ τοὺς πέραν Ἰστρου
 Γέτας, οἱ ὁμοσκενοὶ τοῖς Σκύθαις ὡς τὰ πολλὰ εἰσιν ἱπο-
 τοξόται, κατὰ συμμαχίαν παρόντας πρὸς ἐκπλήξιν τῇ Σκυθι-

longi itineris adhuc emittendi fore liberos. Isto modo barbaris fu-
 cum fecit: nam si scissent, propter foedus recenter cum imperatore
 initum nunquam in eum se intulissent. Die igitur exoriente, armis
 induti angusto calle in Romanos procedunt. Speculatores ibi col-
 locati celeriter hostium adventum in castra nuntiant. Imperator ar-
 ma expedire iubet et cum sedecim dispositis phalangibus occurrit.
 Dextrum cornu protostrator, Zamplaco magnus pappias sinistrum te-
 nebat, medio agmine imperator ipse emicabat. Senae phalanges
 frontem totam implebant: post eas reliquae decem, singulae cum
 ducibus suis erant dispositae. Imperator vero delusum se ideo do-
 lebat, quod bonae parti militum propter spem foederis missionem
 concesserat. Verumtamen cum solis Moesis sibi pugnandum ratus,
 fidenter in eos gradiebatur. Et ecce dum incedunt, tubam Scythi-
 cam exaudiunt, quae non instar aliarum tubarum, sed horridum
 quiddam et absonum sonat: quale barbaris ad Martem accendendum
 sufficit. Quare quamvis procul audlatur illud tubae genus, statim
 agnoscitur. Putans tamen imperator, non esse Scythas (neque enim
 pacem secum pactam dissolvise,) sed trans Istrum Getas, qui iisdem
 quibus Scythae armis utentes, plerique omnes sunt sagittarii, Getas

- A. C. 1331 κῆ σάλπιγγι χρῆσθαι, οἷς θαρρόντα καὶ Ἀλέξανδρον προθύμως πρὸς τὸν πόλεμον χωρεῖν, ἀντεπῆει καὶ αὐτὸς θαρρόων. ἐπεὶ δὲ ἐγγὺς ἀλλήλων ἦσαν ὅσον ὁραῖσθαι, ὅτε ἤλιος τὸν δριζύοντα ὑπερβάς, ἐνεργεστέρα ταῖς ὄψεσι τὴν δύναμιν κάρειχε, τότε ἤδη καθαρώς ἐφαίνετο Σκυθικὴ εἶναι ἡ ἐπιούσας στρατιά· οὐ γὰρ ἦσαν τεταγμένοι μετὰ τῶν Μυσῶν, ἀλλ' ἰδίαν αὐτοὶ ἐπέχον τάξιν. ἐπεὶ δὲ ἐγγὺς ἦσαν ὅσον ἐμβалеῖν, Δοὶ Σκύθαι τὸν μὲν βασιλέα μετὰ τῶν προτάκτων παρεξέκλιναν ἐπὶ δὲ τοὺς ἐπιτάκτους ἐχώρουν καὶ ἐτρέψαντο ἀντισχόντας ἐπ' ὀλίγον καὶ τὴν δίοξιν ἐποιήσαντο ἄχρι Ῥωσοκάστρου. ἐκεῖ δὲ ἰσυστραφέντες οἱ Ῥωμαῖοι, ἡμύνοντο τοὺς βαρβάρους ἔξω τῶν τευχῶν. βασιλεὺς δὲ ἅμα ταῖς προτεταγμέναις ἔξ φάλαγγι, καίτοι τῶν ὀπίσω τετραμμένων εἰς φυγὴν, οὐδὲν μᾶλλον ὑπεχώρησεν,
- V. 228 ἀλλ' ἴη κατευθὺ Μυσῶν, καὶ συνέβαλον ὀλίγοι πρὸς πολλὰ πλάσιους. μάχης δὲ καρτερωτάτης ἐφ' ἱκανὸν γεγενημένης, καὶ χειρὸς ἔργα καὶ τόλμης ἄξια πολλὰ τῶν Ῥωμαίων ἐπιδειξαμένων, τέλος ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν Μυσῶν ἐκβιαζόμενοι καὶ ἐν κινδύνῳ ἤδη καθεστῶτες, ὑπεχώρησαν ὀπίσω. βασιλεὺς δ' ἅμα τῷ μεγάλῳ δομυστικῷ καὶ Ἀσάτῃ τῷ Μανουήλ τῷ τῆς μεγάλου δομυστικού γυναικὸς ἀδελφῷ, ὃς τῆς βασιλικῆς τάξεως ἦρχε, καὶ ἑτέρους ἄγων πενήκοντα ἐκ τῶν ἐπιφανῶν λογάδας, πρῶτα μὲν ἐτρέψαντο τοὺς κατ' αὐτούς. ἔπειτα σφοδροῦ προσερῶυκότες τοῦ πολέμου καὶ πολλῶν

inquam, qui Moesis ad auxilium adessent, et ad terrorem incutendum Scythica tuba clangerent: quorum virtute nixus Alexander hilariter ad certamen prodiret: ipse quoque bona spe plenus contra ingreditur. Postquam inter se conspexerunt, et sol altius supra finitorem elatus, rerum discrimina clarius ostendit, tum liquido apparuit, adventantium agmen Scythas esse: nam Moesis non intermixti, suos ordines obtinebant. Cum iam facienda esset impressio, Scythae imperatorem cum iis qui erant in fronte, paulum declinantes, succenturiatos invadere; quos parum resistentes in fugam dederunt et usque Rhosocastrum fugientibus inhaeserunt. Ibi conversi Romani facto cuneo barbaros a muris abstinerunt. Imperator licet posteriores fugae se mandassent, cum sex primis phalangibus nibilo magis se abducens, recta in Moesos ibat, configebantque pauci cum multo pluribus. Cum in longa et acerrima pugna Romani strenue dimicassent multaque virilia facinora edidissent, postremo Moesorum multitudine vehementius instante, et praesenti periculo cogente, retrocesserunt. At imperator cum magno domestico et Manuele Asane fratre uxoris domestici (qui imperatoriam regebat aciem et alios de nobilibus quinquaginta selectos ducebat) primum quidem in se irruentes fugaverunt. Post ingravescente certamine, multis circumfusiis, cum testudinem servare amplius nequirent, dispersi quisque ut poterit

περιχυθέντων, οὐκ ἠδυνήθησαν τηρῆσαι τὸν συνασπισμὸν, ἀλ-
 λὰ διαλυθέντες ὡς ἠδύναντο ἕκαστος, ἀνεχώρουν, τῶν δύο
 μόνων ὑπολειμμένων βασιλέως καὶ μεγάλου δομestίκου ἐν
 ταύτῳ· κακέينوι δὲ διαιρεθέντες ἐπ' ὀλίγον, πάλιν τάχιστα
 5εἰς ἐν συνῆλθον, ὡς καὶ τὸν μέγαν δομestικὸν εἰπεῖν πρὸς
 βασιλέα· „καιρὸς εὐψυχίας καὶ τόλμης, ὃ βασιλεῦ· χρῶ B
 τοῖνον τῇ χειρὶ, καὶ ἄξια ἔργα ἐπιδείκνυσο σαυτοῦ.” τὸν
 δ' ἀποκρίνασθαι, μηδὲν ὄφελος εἶναι τῆς ἀνδρίας καὶ τῆς
 τόλμης τῆς αὐτοῦ, τῶν ἄλλων ἀπάντων τετραμμένων εἰς φυ-
 10ογῆν. ὁμοῦ βασιλεὺς τε καὶ ὅσοι εἰς χεῖρας ἦλθον τοῖς Μυ-
 σοῖς, καίτοι καὶ γενομένης τῆς τροπῆς, οὐ νῦν βάλ्लεσθαι
 παρέσχον φεύγοντες ἀμεταστρεπτί· ἀλλ' ἀμνύμενοι καὶ πε-
 ρισώζοντες ἑαυτοὺς, ἦλθον ἄχρι Ῥωσοκάστρου· ἐκεῖ δὲ τῇ
 15λοιπῇ στρατιᾷ γενόμενοι εἰς ἐν, ἡμύνοντο ὁμοῦ προθύμως
 πρὸς τε Σκύθας καὶ Μυσοὺς ἄχρι τρίτης τῆς ἡμέρας ὄ-
 ρας· μηδὲν δὲ πλέον οἱ βάρβαροι δυνάμενοι ἀνῦσαι, (οὐδὲ
 γὰρ αὐτὸς Ῥωσοκάστρου ἴσχυσαν βιάσασθαι ἐλθεῖν,) διαλυ-
 20θέντες, εἰς στρατόπεδον τὸ οἰκεῖον ἐπανῆλθον. ἔπεσον δὲ
 παρὰ τὴν μάχην καὶ ἐζωγρήθησαν Ῥωμαίων ἀπὸ μὲν τῶν
 οἰππέων ἑπτὰ καὶ τριάκοντα· ὧν ἦσαν ἕξ τῆς τάξεως τῆς
 βασιλικῆς· πεζοὶ δὲ πέντε πρὸς τοῖς ἑξήκοντα· καὶ τούτων
 οἱ πλείους ἢ σύμπαντες σχεδὸν ὑπὸ τῶν Σκυθῶν ἐάλωσαν
 ἢ ἀπέθανον. ἀπέθανον δὲ καὶ ἀπὸ τῶν Μυσῶν ὀλίγη πλεί-
 25ους τῶν Ῥωμαίων. πλὴν ἡ νίκη φανερώς προσεγένετο τοῖς
 Μυσοῖς διὰ τὸ μὴ τοὺς Ῥωμαίους ἀντισχεῖν, ἀλλὰ τραπέν-

fugerunt, imperatore et magno domestico simul relictis: qui paulum
 disiuncti, rursus et celerrime coierunt; ut domesticus imperatorem
 sic compellaret: Nunc tempus est audendi viriliter: nunc utere dex-
 tra imperator, et quae tua persona digna sunt, perpetra. Qui vir-
 tutis suae nullum fore fructum respondit; quandoquidem ceteri
 omnes in fugam se dedissent. Nihilominus et ipse et quotquot
 cum Moesis manus contulerant, quamquam fugerent, non tamen sine
 ulla conversione terga ad vulnera insequentibus praebant: verum a
 fronte nihilominus se tuentes Rhosocastrumque pervenientes,
 coniuncti cum reliquis, simul contra Scythas atque Moesos usque
 ad horam tertiam praeliabantur alacriter. Barbari quia nihil agebant
 (nec enim per vim Rhosocastrum irrumperere poterant) palantes in
 tentoria sua reverterunt. Ceciderunt captique sunt de Romanis equi-
 tes quidem septem et triginta, et hi ex turma imperatoria: pedites
 quini et sexageni, paucis occisis, pene omnes a Scythis capti sunt.
 E Moesis paulo plures Romanis occubuerunt. Ceterum victoria sine
 controversia penes Moesos stetit: propterea quod Romani non resi-
 stentes, vage et sparsim Rhosocastrum fugerunt. Circa meridiem

- A. C. 1331 τας ἀτάκτως εἰς Ῥωσόκαστρον ἔλθειν. περὶ δὲ μεσημβρίαν τῆς αὐτῆς ἡμέρας Ἀλέξανδρος ὁ τῶν Μουσῶν βασιλεὺς τῶν παρ' αὐτῷ ἐπιφανῶν τὸν Ἰβάνην πέμψας πρὸς βασιλέα πρεσβευτήν, ἠξίου τὰς γεγενημένας τῇ προτεραίᾳ συνθήκας ἀλύτους μένειν, καὶ πλείονος ἕνεκα φιλίας καὶ ἀσφαλείας τῆς 5 πρὸς τὰς σπονδὰς τὴν θυγατέρα τὴν αὐτοῦ τῷ υἱῷ ἐκείνου κατεγγυῆσαι. βασιλεὺς δὲ τὸ μὲν τελεσθῆναι τὰς γεγενημένας σπονδὰς, καὶ αὐτῷ εἶναι ἀπεκρίνατο κατὰ γνώμην, ἐπεὶ καὶ πρότερον οὐ πρὸς ἀνάγκην, ἀλλὰ διὰ τὸ λυσιτελεῖν νομιζέειν τὴν εἰρήνην γεγενῆσθαι· τὴν δὲ συγγένειαν μὴ βούλεσθαι· 10 δόξαι γὰρ ἂν πᾶσι δι' ἀνάγκην ἢ φόβον τοιαῦτα πράττειν οἷα δὴ νενικημένον ὑπὸ σοῦ· καίτοι τὸ μὲν τραπῆναι συμβέβηκεν ἡμῖν μόνοις ὑπὸ πλειόνων βιασθεῖσιν. ἀποστερηθεὶς δὲ τῶν οἰκείων οὐδὲν διενηνόχαμεν ἀλλήλων. πλείους γὰρ ἀπεβάλετε ἑμεῖς· ὅμως αὐτοῦ γε ἕνεκα τοῦ ἡσθησθαι 15 δοκεῖν ἡμᾶς οὐ βούλομαι τὴν συγγένειαν ποιήσασθαι νυνί,
- P. 286 ἄλλ' εἰρήνην μόνον καὶ σπονδὰς· ἀναστρέψαντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, πρεσβείαν περὶ τῆς ἐπιγαμίας ποιῆσθαι καὶ σκευάμεναι ὅτι ἂν λυσιτελεῖν δοκοίη καθ' ἡσυχίαν πράττειν. Ἰβάνης μὲν οὖν ἐπανῆλθεν ὡς βασιλέα τὸν οἰκεῖον, τὰς ἀποκρισεις 20 τοῦ Ῥωμαίων βασιλέως ἄγων· καὶ μετὰ μικρὸν ἐπανῆλθε πάλιν ἄγων καὶ συμπρεσβευτήν τὸν Ἀλέξανδρον τοῦ βασιλέως θεῖου Συναδηνόν, τὰ ἴσα πρεσβεύοντα καὶ αὐθις. περὶ τῆ
- V. 229 τοῦ κήδους πολλὰ διαλεγόμενοι ἐπαγωγὰ, ἐξ ὧν ᾤοντο τὸν βασιλέα πείσαι· ὁ βασιλεὺς δὲ τοῖς προτέροις καὶ αὐθις ἐχρη 25

Alexander Moesorum rex de proceribus suae gentis Ibanen seu Iohannem ad imperatorem legat, et ut foedus pridie susceptum valeat, atque ad amicitiam securitatemque augendam filiam suam ipsius filio despondeat, precatur. Cui imperator, manere foedus sibi quoque non displicere: siquidem et prius non necessitatis, sed utilitatis causa compositam pacem existimaret: affinitatis coniunctionem in praesentia nolle: neminem enim aliter iudicaturum, quam vel necessitate vel timore, quia ab illo victus sit, conciliatam: etsi non ob aliud fugerint, quam quod pauci pluribus pares esse non potuerint. In amissione autem suorum nullum esse discrimen: imo ipsos plures amisisse. Sed ne victus ab illis habeatur, nolle nunc affinitatem contrahere; pacem dumtaxat et foedus non recusare: ubi domum redierit, legationem super matrimonio missurum: et quod sibi re discussa expedire visum fuerit, in tranquillitate et requie facturum, Ibanes cum hoc responso ad regem suum reversus, paulo post cum socio Alexandri patruo Synadeno rediit. Caput legationis idem quod ante: disserueruntque de affinitate ista multa probabiliter, quibus se imperatorem flexuros opinabantur. Verum is denuo in

το λόγοις· καὶ τὴν μὲν εἰρήνην ἔφρασκεν αἰρεῖσθαι, καὶ θάσθαι. A. C. 1331
 βούλεσθαι περὶ αὐτῆς σπονδίας· τὴν συγγένειαν δὲ οὐ νονὶ
 ποιήσειν, ἀλλ' ἐς ὕστερον ἢ αὐτῷ δοκῆ. ἂν μὲν οὖν καὶ αὐ- B
 τοῖς τὰ τοιαῦτα κατὰ γνώμην ἦ, διαλέγεσθαι περὶ τῶν συν-
 5 θηκῶν· ἂν δ' ἕτερά τινα διανοῶνται, ἀπελθόντας παρασκευά-
 ζεσθαι καθ' ὅτι ἂν δοκῆ. οἱ δ' ἐπεὶ ἐώρων βασιλέα ἀμεταστρε-
 πτὶ τῶν ἐξ ἀρχῆς ἐχόμενον λογισμῶν, τὴν μὲν συγγένειαν τὸν
 αὐτῶν ἔφρασαν βασιλέα περὶ πλείστου ποιεῖσθαι· καὶ αὐτοῖς
 προστεταχέναι περὶ ἐκείνης πᾶσαν ἐπιδείξασθαι σπουδὴν· ἂν
 10 δὲ μὴ προσχωροῖη μηδὲ πείθοιτο ὁ βασιλεὺς, τότε ἤδη τοὺς
 μὲν περὶ ἐκείνης λόγους εἰς τὸ μέλλον ὑπερθέσθαι ὡς καιρῷ
 τῷ προσήκοντι γενησομένους· αὐτοὺς δὲ περὶ τῆς εἰρήνης
 ποιεῖσθαι τὰς συνθήκας. καὶ γενομένων παρ' ἀμφοτέρων C
 λόγων οὐ πολλῶν, συνέβησάν τε καὶ τὰς σπονδίας ἐποίησαντο
 15 αὐθήμερον· καὶ ὄρκους ἐποίησαντο ἐπ' αὐταῖς οἱ βασιλεῖς
 κατὰ τὸ ἔθος· καὶ τοὺς περιόντας τῶν Ῥωμαίων δοριαλώ-
 τους ἔλυσαν ἄνευ λύτρων· οὕτω γὰρ ἦν ἐν ταῖς συνθήκαις
 εἰρημένον· εἰς τὴν ὑστεραίαν τε γινόμενοι ἐν ταῦτῳ, συνηρί-
 20 στησάν τε ἀλλήλοις καὶ συνδιέτριψαν διὰ πάσης τῆς ἡμέρας
 περὶ τῶν γεγενημένων τῇ προτεραία κατὰ τὴν μάχην ὁμι-
 λούντες. ἐκπληξίς γάρ εἶχεν Ἀλέξανδρον τε καὶ Μυσσοὺς
 τῆς Ῥωμαίων τόλμης καὶ τῆς εὐψυχίας, ὅτι ὀλίγοι πρὸς
 πολλαπλασίους ἀγωνιζόμενοι, καὶ τῶν μετ' αὐτοὺς τεταγμέ-
 νων ἡττημένων ἤδη λαμπρῶς, οὐδὲν μᾶλλον ὑφῆκαν τῆς ἀν-

eamdem sententiam respondet, pacem quidem se amplecti eamque
 foedere interposito confirmaturum: affinitatem autem non modo,
 sed cum sibi placuerit ingressurum. Si igitur eadem sit illorum vo-
 luntas, quaerendum de Scythis, cur illi videlicet pacem ruperint.
 Sin alia omnia cogitent, eant et se quatenus libuerit comparent.
 Legati ut imperatorem nihil a primo immutatam animadverterunt,
 affinitatem eius dixerunt regem ipsorum exoptare summopere sibi-
 que imperasse, ut in ea concilianda nullam diligentiam praeter-
 mitterent. Sin iret in alia omnia, tum de ea sermonem in aliud
 tempus opportunius relicerent: interim pacem foedere sancirent.
 Paucis utrimque dictis, res convenit eademque die inter reges foed-
 us iureiurando solenni more firmatum, et captivi Romanorum, ut
 in conditionibus expressum erat, absque pretio dimissi. Diem sequen-
 tem totum comprandendo et de pugna pridiana confabulando exe-
 gerunt. Alexander et Moesi Romanorum virtutem cum stupore
 praedicabant, qui non multi cum longe pluribus decertassent: et
 cum postremum agmen manus plane dedisset, nihil tamen animo
 fracti, quasi nihil contigisset novi, constantissimo spiritu cum ho-
 stibus concurrissent compulsiisque postea ab instantium catervis, ita

- A. C. 1331 ἰδρίας καὶ τῆς τὸλμης, ἀλλ' ὥσπερ μηδενὸς καινοῦ γεγονότος, Δάτρεπτη φρονήματι συνέβαλον τοῖς πολεμοῖσι καὶ βιασθέντες ὑπὸ τοῦ πλήθους μετὰ ταῦτα ἐπεὶ ἀνεχώρουν, οὐ πρὸς φυγὴν παντάπασι ἀπέδον, ἀλλ' ἠμύνοντο ἀπιόντες, ὅπερ καὶ μάλιστα διέσωσεν αὐτούς. διεβεβαιούτο τε Ἀλέξανδρος καὶ ὄρκους προστιθεὶς, ὡς εἰ χρόνον τινα ἔτι ἐνέμειναν μικρὸν ἐπὶ τοῦ σχήματος, καὶ μὴ ἐγένετο ἡ τροπὴ, οὐκ ἂν ἐπέμειναν αὐτοί, ἀλλ' ὄρχοντο φεύγοντες, ἐκπεληγμένοι τὴν τὸλμαν αὐτῶν καὶ τὴν καρτερίαν καὶ μάλιστα βασιλέως. τοιαῦτα καὶ ἕτερά ἄλλα διὰ πάσης τῆς ἡμέρας ὁμιλήσαντες, πρὸς ἑσπέραντιο συνταξάμενοι ἀλλήλοις, Ἀλέξανδρος μὲν ἐπανεξέστυξεν εἰς τὴν οἰκίαν, βασιλεὺς δὲ Ῥωσοκάστρω ἡμέρας ἐνδιατρίψας οὐ πολλὰς, ἄρας ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς Διδυμότειχον, καὶ διέλυσε τὴν στρατιάν.
- P. 287 κη. Καὶ μετὰ πεντεκαιδεκάτην ἡμέραν ἠγγέλλετο αὐτῷ ὡς ὁ Σμύρνης καὶ Ἐφέσου καὶ ἄλλων τῶν κατὰ τὴν Ἰωνίαν 15 πόλεων σατραπῆς Ἀμοῦρ, πέντε ἄγων καὶ ἑβδομήκοντα στόβλον νεῶν, τὸν Αἰγαῖον διαβαλὼν Σαμοθράκῃ προσέσχε πρῶτον· κάκειθεν πρὸς τὴν ἀντιπέρας ἠπειρον περαιωθεὶς, τὰ ἐκεῖ παράλια τῆς Θράκης παραπλεῖ, ἄδηλος ὢν ὅποι ἀποβήσεται. αὐτίκα τε ἐκ τῶν παρόντων ὄσους ἐῆν συναγαγὼν, 20 πρὸς τὰ παράλια ἐχώρει τῆς Θράκης ὡς τῷ Περσικῷ στόλῳ κώλυμα ἐρόμενος τοῦ μὴ ἀποβάντας κακοῦν τὴν χώραν. συμβέβηκε δὲ βασιλέα τε κατὰ τὰ Κουμουτζηνὰ πόλισμα τῆς Θράκης οὐ πολὺ ἀπρωκισμένον τῆς θαλάσσης ἀνλίσασθαι τὴν νύκτα, καὶ Ἀμοῦρ κατὰ τὴν Ποροῦν παράλιον τῆς Θράκης 25

recessissent, ut non fugam spectarent, sed abeuntes se defenderent: quod illis ad salutem sane quam profuisset. Et asseverabat Alexander, sacramento addito, si adhuc aliquantisper in eo statu res durasset, nec fugissent Romani, sustineri non potuisse, sed Moesos eorum virtute ac tolerantia praecipueque imperatoris attonitos, fugam arrepturos fuisse. Haec et alia toto die colloquiis agitanter, ad vesperam inter se valedixerunt. Et Alexander quidem in regnum suum discessit, imperator Rhosocastri diebus aliquot moratus, Didymotichum inde profectus, militem dimisit.

28. Post diem quintumdecimum nuntius venit, Amurium Smyrnae, Ephesi aliarumque urbium Ioniae satrapam cum classe quinque et septuaginta navium Aegaeo pelago transmissio, primum ad Samothracen appulsum, deinde ad oppositam continentem advectum, illic oram Thraciae legere, esseque incertum, ubi descensus sit. Extemplo igitur cum praesenti copia quanta quanta erat, ad Thraciae littora Persas populatione prohibiturus imperator contendit: quem Cumutzenis oppido non procul a mari pernoctare contigit, et Amurius apud Porum, locum maritimum e regione Cumutzenorum

χωρῶν καταστεινὴν Κοινοῦζην τὴν ἀπόβασιν ποιήσασθαι. A. C. 1331
 ἐξελθόντα τε αὐτὸν πανστρατιᾷ ὡς ἐπὶ λείαν, καὶ βασιλέα ἐπὶ V. 230
 τὸ κωλύσαι προελθεῖν, συνιτυχεῖν ἀλλήλοις κατὰ τι χωρίον C
 ὠνομασμένον Παναγίαν. ὃ ὑπτιον μὲν ἦν καὶ ὄμαλον, καὶ
 5 μάλιστα ἐπικαιρότατον ἵππεῦσι πρὸς πεζοὺς διαγωνίζεσθαι,
 καὶ διὰ τοῦτο βασιλεὺς παρεῖχε προθυμίαν συμπλέεσθαι τοῖς
 βαρβάροις. ἀπέτρπε δὲ αὐτοῖς τὸ πλῆθος τῶν Περσῶν, οὐ τρεῖς
 καὶ τετράκις, οὐδὲ δεκάκις, ἀλλὰ καὶ πλεονάκις τοσοῦτων ὄντων ἢ
 10 ὕσους ἦγεν αὐτὸς, καὶ διὰ τοῦτο οὔτε ἀφίστασθαι αὐτῶν ἢ
 ἰσχύοντο ὄρων οὐκ ἀνέλπιστον τὴν ἐπιχείρησιν αὐτῶν· τό, τε
 συμπλέεσθαι ἐποιετο ἐν δεινῷ, εἰ ὀλίγους ἄγων πρὸς το-
 σοῦτους διακινδυνεύσοι. ἐπιζῶν δὲ ἀφίξεσθαι καὶ ἄλλην D
 στρατιάν, ἣ ἦν προσεταγμένη πρὸς αὐτὸν ἔλθειν, περιέμενε
 ἐκεῖ, ὡς εἰ ἀφίξειτο τοῖς βαρβάροις συμβαλῶν. οὕτω γὰρ
 15 ὅ, τε μέγας δομόστικος καὶ ὁ τούτου πενθερὸς Ἀσάνης συνε-
 βούλευεν ἐκεῖ παρών. οἱ τε βάρβαροι τῇ φύσει μὲν τοῦ τόπου
 οὐκ ἐθάμβουν διὰ τὸ μηδεμίαν εἶναι ἀναχώρησιν πρὸς τι καρ-
 τερόν, εἰ βιάζοντο ὑπὸ τῶν ἵππεων· τῷ πλήθει δὲ ὄρωτες
 20 αὐτοὺς ὑπερέχοντας πολὺ τῶν πολεμίων, ἐκατέρουν, μήτε
 ποῦροντες αὐτοὶ πολέμου, μήτε ἀναχωροῦντες, ἵνα μὴ θάρσος
 παρέχῃσι Ῥωμαίοις ἐπιφέρεισθαι αὐτοῖς. οὕτω μὲν οὖν ἀμ-
 φότερα τὰ στρατεύματα εἰσθήκει ἀλλήλοις ἀντιπαρατεταγμέ-
 νοι, γνώμην ἔχοντες ἐκάτεροι μὴ προεπιχειρεῖν, ἀλλ' ἀμύνε-
 σθαι τοὺς ἐπιόντας. ἐπεὶ δὲ ἤδη περὶ δείλην ἡ ἡμέρα ἦν,
 25 οἱ βάρβαροι πρότερον Ἑλληνιστὶ πρὸς Ῥωμαίους εἶπον, ὡς P. 288

descendit. Dumque is ad praedas agendas cum omnibus suis, et
 imperator ad praedones cohibendos procedunt, in loco Panagia ap-
 pellato sibi occurrunt, regione plana et aequali equitque contra
 peditem aptissima: id quod imperatori cupiditatem cum barbaris de-
 pracliandi iniiciebat. Sed rursum ab ea mente eorumdem multitudo,
 non ter, quater, sed decies, imo pluries sua maior, ipsum revocabat.
 Atque idcirco abscedere non poterat, cum in abscedentes impetum
 facturos credibile fieret: et confligere haud aequum iudicabat, quod
 exiguos numero tam multis periculose obiceret. Aliam vero manum,
 quam venire iusserat, exspectans, illic manebat: ut ubi ea affuis-
 set, cum barbaris congrediretur: id enim et magnus domesticus et
 eiusdem domestici socer Asanes illic praesentes suadebant: barbari-
 que naturae loci non fidebant, quod nihil erat munitum, quo se
 reciperent, si ab equitibus urgerentur. Cum porro se hostibus longe
 numerosiores viderent, durabant, neque pugnam auspicantes, neque
 discedentes: ne Romanis in tergis haerendi anam porrigerent. Sic
 igitur ambo exercitus sibi stabant oppositi, et utrique mens eadem
 non prius invadere, sed invadentes repellere. Sole in occasum var-

A. C. 1331 οὐ δέον ἀρροῦς οὕτω διὰ πάσης ἐστίνααι τῆς ἡμέρας· ἀλλ' ἢ μάχην συνάπτειν, ἢ ἀναχωρεῖν σπονδὰς θεμένουσ. μηδὲν δὲ ἀποκριναμένω τῶν Ῥωμαίων, οἱ βάρβαροι μικρὸν διαλυπόνητες, ἐπυρνθάνοντο πάλιν, ὅθεν εἶη τε ἡ στρατιὰ καὶ τὲς ὁ ἐξηγουόμενος αὐτῆς. κελύσαντος δὲ βασιλέως, ἀπεκρά-5 ναπτο, τὴν μὲν στρατιάν ἐκ τῶν παρακειμένων πόλεωσ ἐγχερίων εἶναι συνειλεγμένην· στρατηγεῖν δὲ αὐτῆς τὸν ἐκ βασιλέως ἐπιτετραμμένον τὴν τῶν πόλεωσ ἡγεμονίαν. αὐτοὶ δὲ τὸν μὲν στρατηγὸν ἀπεκρίναντο οὐκ ἀγνοεῖν, ἀλλὰ σαφῶσ εἶ-
 Β δένααι ὅσους εἶη· μὴνύειν τε αὐτῶ τὸν αὐτῶσ σατραπὴν Ἄ-10 μούρ, ὡσ αὐτοὶ μὲν ἤκοισν κέρδους ἔνεκα ἐνταῦθα, οἴομενοι κώλυμα οὐδὲν ἔσσεσθαι αὐτοῖσ πρὸς τὴν ὁρμῆν. ἑμῶσ δὲ ἐμποδῶσ γεγενημένων, διὰ πάσης μὲν ἡμέρας ἐστίνααι ἐνταυθα, ἔργῳ δεικνύντας, ὡσ οὐκ ὀξέωδοῦμεν τὴν μάχην τὴν πρὸς ἑμῶσ, ἀλλ' αὐτω παρσκευάσμεθα, ὡσ διαγωνιούμενοι ἑμῖν, 15 ἂν πρῶτοι ἀρχητε πολέμου· κλινούσῃσ δὲ ἤδη τῆς ἡμέρας, καιρὸν εἶναι πρὸς τὰσ ναῦσ καὶ τὸ στρατόπεδον ἀναχωρεῖν· κἂν μὲν καὶ ἑμῖν δοκοίη βέλτιον ἀπασχέσθαι μάχῃσ, ἀγαπήσειν καὶ αὐτοῦσ, ἂν δ' ἐθέλητε συμπλέκεσθαι, ἀμυνεῖσθαι καὶ αὐτοῦσ τὰ δυνατά. τιαῦτα εἰπόντες, ἀναστρέψατες ἤεσαντο
 C τεταγμένοι πρὸς τὰσ ναῦσ· βασιλεῖ δὲ καὶ τοῖσ συνοῦσισ ἀρκεῖν ἐδόκει τὸ φθορῶσ τασαύτησ τὴν χῶραν ἀπαλλάττειν καὶ μὴ διὰ φιλονεικίαν ἑαυτοῦσ εἰσ κίνδυνον ἐμβάλλειν, ὀλίγοσ συμπλεκομένους πρὸς πολλούσ. ἀλλ' ἐπεὶ κεναῖσ χερσῖν οἱ βάρβαροι ἀπῆλλαξαν καὶ τῶν ἰδίωσ τινὰσ ἀποβαλόνητε, (τι-25

gente, barbari Romanos Graece compellant, non oportere ita inertes totum diem stare, sed vel manum miscere, vel ictu foedere abire. Quibus tacentibus, barbari parvo interiecto spatio rursus percunctantur: unde exercitus, et quis eius ductor. Imperatoris iussu responsum est, indignam esse, ex oppidis in circuito collectum. Duci autem ab eo quem imperator earumdem urbium praefectum creavisset. Tum illi, ducem se approbe nosse: quem ipsorum satrapa Amnirius certioerem faciat, eos illuc sua lucra quacsitum venisse putassequc nihil sibi ad explendum desiderium impedimento fore. Et quoniam ab ipsis impediuntur, expropter ibi totum diem consistentes re docere se illos non timere: sed si velint initium facere, se pugnaturus. Iam autem, quia lucis extremum esset, ad naves et ad castra redeundum. Si ipsis praestare videatur pugna abstinere, hlem sensuros; si pugnam velint, pro viribus concertaturos. His dictis composito agmine ad naves recesserunt. Imperatori et comitibus visum sufficere tanta vastitate regionem prohibere: nec per aemulationem dum pauci cum multis dimicant, sese in discrimen conicere: sed cum barbari vacuis manibus discedant, amicis etiam

τὰς γὰρ αὐτῶν ἀπέκτειναν οἱ Ῥωμαῖοι, περὶ τε χωρίον Ἰουδαίας· 1331
 δασμένοις ἐντυχόντες,) ἀγαπᾶν καὶ αὐτοὺς ἀναίμακτῶν τὴν νίκην
 καρπομένους. διὸ καὶ ὥσπερ ἀπὸ συνθήκης ἀπέσχοτο τῆς
 μάχης. καὶ Ἀμούρπεκις μὲν ταῖς ναυσὶν ἐμβὰς, ἀπέπλει
 5 πρὸς Ἀσίαν· βασιλεὺς δὲ εἰς Διδυμότειχον ἐπαῆκε, καὶ
 διήγαγεν ἐνιαυτὸν, μῆτε ἀπὸ τῶν ἐσπερίων μῆτε τῶν ἑσίων
 βαρβάρων πόλεμον μηδένα ἔχων. μετὰ δὲ τοῦτο μηνὶ Φε- D
 βρουαρίῳ Ἰνδικτιῶν πέμπτῃ ἐπὶ δέκα, ἔτι τεσσαρακοστῶ ἐπὶ A. C. 1332
 ὀκτακοσίους καὶ ἑξακισχιλίους, Ἀντώνιος ἐτελεύτησεν ὁ βασι- V. 231
 10 λεύς, δύο καὶ ἑβδομήκοντα ἔτη γεγονώς. καὶ μετὰ ἡμισὺν
 καὶ ἑνα ἐνιαυτὸν ἀπὸ τῆς βασιλείας τελευτῆς ἡ Ἀνδρονίκου A. C. 1333
 τοῦ βασιλέως μήτηρ βασιλὶς ἡ Ἐβὴ ἐτελεύτησεν. ὑπὸ δὲ τοὺς
 αὐτοὺς χρόνους μετὰ μικρὸν καὶ ὁ Θετταλίας δεσπότης τῆς
 δμοῦρον τῇ Βοιωτίᾳ Γαβριηλάπουλος Στέφανος ὁ σεβαστοκράτωρ
 15 ἐπέθανε. Θεσσαλονίκης δὲ ἐπιτροπεύων ἐν τῇ τότε ὑπαρχος
 ὁ Μονομάχος, συνέσει τε ἀγαθὸς καὶ πρῶγμασιν εἰδὼς χρῆ-
 σθαι, τὰ τε κατὰ τὰς στρατείας ἐξησχημένος καὶ στρατηγεῖν
 ἱκανός, συνιδὼν καιρὸν εἶναι ἐπιθέσθαι Θετταλίᾳ, ὡς ἂν
 ὑπαγῶγοι βασιλεῖ, στρατιὰν ὄσσην ἐνῆν ἀθροίσας ἐκ Θεσσαλο-
 20 νίκης, ἐσέβαλεν εἰς αὐτήν, οὐσαν τετραγαμμένην διὰ τὴν τοῦ
 δεσποζόντος τελευτήν. καὶ εἶλε τὸν τε Γόλον καὶ Καστρίν καὶ P. 289

7. In MS. sequentia annotarat quispiam studiosus: τρισκαίδε-
 κῆτη Φεβρουαρίου περὶ ὥραν ἑβ' τῆς νυκτὸς ἐν μοναχῶν σχή-
 ματι διαγαγῶν ἐνιαυτοὺς δύο παρ' ἄλλων, προαπεισθῆκώς καὶ
 τὰς κόρας ἀπὸ φυσικοῦ τινος πάθους, id est, *decimotertio Fe-*
bruarii circa horam noctis duodecimam (obit), peractis duobus
circiter annis in veste monastica, oculisque morbo quodam ante
corruptis. Vide Gregoram lib. 9. ED. P.

de suis aliquot, quos Romani per agros dispersis occurrentes intere-
 merant, ipsos quoque incruenta victoria contentos esse debere. Quo-
 circa tamquam ex foedere a pugna se represserunt: et Amurici
 Pecis naves conscendens, in Asiam: imperator Didymotichum re-
 vertit annoque integro neque ab occidentalibus, neque ab orienta-
 libus bello petitus est. Post haec mense Februario, indictione quin-
 tadecima, anno quadragesimo supra sexies millesimum et octingente-
 simum, Antonius imperator avus diem clausit ultimum, natus annos
 septuaginta duos. Deinde anno et dimidio post Xena mater Andro-
 nici iunioris vitam explevit. Sub idem tempus Thessaliae qua Bo-
 tiaeae confinis est, despota Gabriel Stephanus sebastocrator mortem
 obiit. Thessalonicae autem tum praefecturam generis Monomachus,
 vir prudentia et usu rerum insignis, in armis exercitatus et dux
 egregius occasionem Thessaliae invadendae et imperatori subdu-
 cendae oblatam videns, Thessalonica cum delectu quam maximo in
 eam principis obitu perturbatam incursavit; eius oppidula Golum,

A. C. 1333 *Λυκόστομον παλιόματα αὐτῆς. Σταγός δὲ καὶ Τρίκαλα καὶ Φανάριον καὶ Δαμάσιν καὶ Ἐλασσῶνα, ἃ ἐπὶ Γαβριηλόπουλον ἐπέλουν, καὶ ἕτερα φρουρία τινα ὁ τῆς Ἀκαρνανίας ἄρχων ὁ δεσπότης Ἰωάννης ὁ δούξ φθάσας παρεστήσατο ὁμολογίᾳ καὶ κατασχῶν φρουράς, ἐπανῆλθεν εἰς Ἀκαρνανίαν. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ ἐπύθετο τὰ κατὰ Θετταλίαν, ἔγνω δεῦν ἐκεῖ παραγενέσθαι. καὶ ὀλίγῳ ὕστερον ἐλθὼν, εἶλε πάντα ὅσα ὑπεποίησατο ὁ δούξ. καὶ τοὺς φρουροὺς ἐκβαλὼν, ἡδίκησεν οὐδέν· ἀλλ' εὖ ποιήσας, ἀπέπαμψεν εἰς τὴν οἰκίαν. δια-
Β τριβόντα δὲ ἐν Θετταλίᾳ βασιλεῖα οἱ τὰ ὄρεινὰ τῆς Θεττα-10
 λίας νεμόμενοι Ἀλβανοὶ ἀβασίλευτοι Μαλακάσιοι καὶ Μπού-
 ῖοι καὶ Μεσαρῖται ἀπὸ τῶν φυλάρχων προσαγορευόμενοι, περὶ
 διαχιλίουσιν καὶ μυρίουσιν ὄντες, προσεκύνησαν ἐλθόντες καὶ
 ὑπέσχεοντο δουλεύειν. ἐδεδοίκεσαν γὰρ μὴ, χειμῶνος ἐπε-
 λθόντος, διαφθαρεῶσιν ἐπὶ τῶν Ῥωμαίων, ἅτε πόλιν οἱ-15
 κύντες οὐδεμίαν, ἀλλ' ὄρεσιν ἐνδιατριβόντες καὶ χωρίοις
 δυσπροσόδοις, ὧν ἀναχωροῦντες τοῦ χειμῶνος διὰ τὸ κρύος
 καὶ τὴν χιόνα, ἀπιστὸν τινα ἐν τοῖς ὄρεσιν ἐκείνοις προφε-
 ρνῆν, εὐπεριχείρητοι ἔσεσθαι ἐδόκουν. βασιλεὺς δὲ ἐκεῖθεν ἀ-
 ναξεύξας ἦλθεν εἰς Θεσσαλονίκην. καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέ-20
 ρας πρεσβείαν πρὸς αὐτὸν ὁ Κράλης πεπομφώς, ἡξίον καθ'
 Cὸν ἂν δοκοῖη τόπον γενομένους ἐν ταύτῃ φιλίας ἔνεκα, ἀλ-
 λήλοισ τε συνησθῆναι καὶ ὁμιλίας τῆς ἀλλήλων καὶ συντυχί-
 ας ἀπολαῦσαι. ἐπεὶ δὲ καὶ βασιλεὺς τοῦτο ἐδύκει κατὰ γνώ-*

11. De his Albanis et aliis inferioribus Chalcocondylas lib. 7.
 ED. P.

Castrin, Lycostomum cepit. Stagos vero, Tricala, Phanarium, Damasium, Elasonem, quae in ditione Gabriellae erant, et alia quaedam castella Acarnaniae despota Ioannes dux antea per deditionem occuparat, iisque praesidio firmatis, in Acarnaniam reverterat. Imperator rerum Thessalicarum nuntiis excitatus eo proficiscendam statuit; pauloque post veniens omnia quae dux subegerat receptis eiectisque praesidarios inoffensos, et recte quidem, domum remisit. Versantem in Thessalia imperatorem, qui montana eius nullo rege incolunt Albani, Malacasii, Bovii et Mesaritate a tribunis sic cognominati, ad duodecim millia, salutatum venerunt et sua eidem obsequia detulerunt: timebant enim ne per hiemem praesentem a Romanis delerentur, utpote urbem nullam habitantes, sed in montosis et iniviis victitantes, a quibus per hiberna propter frigus et nives in montibus illis altissimas digressi, facile opprimi se posse arbitrabantur. Imperator inde Thessalonicam repetivit. Brevi intervallo Graecae per legatos petit, ut in quo placeret loco, amicitiae, hilaritatis et commercii collocutionumque causa convenirent. Cum idem

μην και ἐπένευε πρὸς τὴν ἀξίωσιν, συνέθεντο μετὰ τῶν A. C. 1333
 πρέσβων ἐν Βαϊμί τὴν ἐνωσιν γενέσθαι χωρὶς Μακεδονικῆ.
 ὁ Κράλης μὲν οὖν, ἐπεὶ ἐπύθετο τὸ σύνθημα, ἐκ τῆς οἰκείας
 δρμηθεὶς πρὸς τὸ συντεθειμένον χωρίον ἦει· βασιλεὺς δ'
 5 ὡσπερ ἐκπληξὴν τινα βουλευθεὶς τῷ Κράλῃ ἐμπειῆσαι ἢ μᾶλ-
 λον ἀδόλου και καθαρῆς φιλίας πίστει παρασχεῖν, τὸ μετὰ
 παρασκευῆς και ἀντιρρόπου στρατιᾶς εἰς τὸν ἀρισμένον τό-
 πον ἐλθεῖν καταλιπὼν, τριακασίους τῶν ἰδίων ἀπολεξάμενος, P
 και ἐκ τῶν ἐπιφανῶν τινὰς ὀλίγους χωρὶς τῶν πρὸς ὑπηρε-
 15 σίας τεταγμένων, ἔτι περὶ μέσην τὴν οἰκείαν διατρέβοντι
 τῷ Κράλῃ κατὰ τὸ Ῥαδοβόσδιον προσαγορευόμενον, ἠγγέλλε-
 το ὁ βασιλεὺς ἑξαιφνης προσίων. πρῶτα μὲν οὖν ἐθορυβή-
 θη δέσας τὴν βασιλέως ἐφοδον, μὴ οὐ κατὰ φιλίαν εἶη. ὡς
 δὲ ἐπύθετο τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπομένων και τὴν γνώμην βα-
 15 σιλέως ἦν ἔχων μετὰ τοσούτων ἦκει, ὑπερηγάσθη τε τὸν
 βασιλέα τῆς ἀδόλου γνώμης και τῆς πρὸς τοὺς φίλους ἐλευ-
 θερίας, και συνήδετο ἑαυτῷ τοιοῦτον κησαμένῳ φίλον. εἰ-
 στίασέ τε αὐτὸν φιλοτίμως μᾶλα και βασιλικῶς, και παρα-
 κατέσχεν ἑαυτῷ ἐφ' ἡμέραις ἐπτὰ. πολλὴν τε ἐπιδειξάμενος
 20 φιλοφροσύνην και μετρίως ἐς τὰ μάλιστα και οἷα δεσπότη
 προσερχθεὶς τῷ βασιλεῖ, μετὰ τὴν ἑβδόμην αὐτὸς μὲν ὑ-
 πελείπετο εἰς τὴν οἰκείαν, βασιλέα δὲ χαίρων χαίροντα οἶκα-P. 290
 δε ἀπέπεμπε. κατὰ ταύτην δὲ τὴν συντυχίαν και μεγάλῳ
 δομestikῳ ἐγένετο πρὸς Κράλην φίλια ἰσχυρὰ πείραν ἑαυτοῦ
 25 παρασχομένῳ.

optaret imperator, petitioni annuit et cum legatis Baimi castellum
 Macedoniae elegit. Ita cognovisse intelligens Crales, eodem e sua
 provincia proficisci maturavit. Imperator velut terrefacere Cralem,
 seu potius germanae ac sincerae amicitiae argumentum exhibere
 volens, in locum definitum cum apparatu et comitatu se digno ve-
 nire omittens, delectis trecentis et paucis de nobilitate (praeter mi-
 nistros et caculas videlicet) adhuc prope in medio regionis, Rhado-
 bosdii repentino adventu suo eum oppressit. Crales huius inexpectati
 adventus nuntio primum conterritus timuit, ne fide non bona
 secum ageretur. Ut autem de numero qui sequeretur, et quo fine
 cum tam paucis advenisset, cognovit, imperatorem de candore et
 libertate erga amicos magnopere admiratus, sibi que de tali amico
 gratulatus est; epulisque splendide et regaliter acceptum dies septem
 apud se detinuit, humanissimeque et summa cum submissione ac
 tamquam dominum suum tractatum, ipse domi manens a se gau-
 dens gaudentem dimisit. In hoc conventu etiam magnus domesticus
 cum specimen ingenii ac morum suorum prae buisset, firma cum
 Crale amicitia copulatus est.

A. C. 1333 κθ'. Βασιλεὺς δὲ ἐκείθεν εἰς Θεσσαλονίκην ἔλθων καὶ
 V. 2320ὸν πολὺ ἐνδιακρίβως, ἤκεν εἰς Βυζάντιον. καὶ οὐ πολλὰς
 B ἡμέραις ὕστερον ἠγγέλλετο, ὡς Δομένικος ὁ Ἄνδρέου τοῦ
 Κατάνια, ὃς τῆς νέας Φωκαίας ἤρχε, βασιλέως παραδόντος
 κατὰ χάριν, τοῦ πατρὸς αὐτῷ ἀποθανόντος, κληρονόμος τῆς
 οὐσίας καταστάς, (πλούσιος δὲ ἦν,) τοῖς χρήμασι φουρδεῖς,
 Λέσβου διανοηθεὶς Ῥωμαίων ἀφελόμενος, ἰδίαν ἑαυτῷ πε-
 ριποιήσασθαι ἡγεμονίαν, μίαν καὶ δέκα ἐκ Γεννοίας οἰκείας
 C Χρήμασι πληρώσας τριήρεις καὶ ἐκ Σικελίας μίαν προσεται-
 ρισάμενος Ἀηλίους τε πείσας πέντε παρασχεῖν, ἀκηρύκτως¹⁰
 ἐπέπλευσε Λεσβίους. καὶ Μιτυληναίους μὲν εἴλε τειχομαχίᾳ,
 ἀπαρασκευοίς προσπεσῶν καὶ καταπλήξας τῷ ἀπροσδοκίῳ·
 ἐκράτησε δὲ καὶ τῶν ἄλλων φρουρίων συμπάντων ὅσα ἦν
 κατὰ τὴν νῆσον· Ἐρεσσῶ δὲ καὶ Μηθίμνης ἀπεπειράσαν
 μὲν, ἤττους δὲ ὄφθέντες τῶν τειχῶν ἀπέσχοντο, καὶ νῦν¹⁵
 ταῦτα μόνα τὴν πρὸς βασιλέα εὐνοίαν καὶ δουλείαν ἀποσά-
 ζει. τοιαῦτα περὶ Λέσβου πυθόμενος ὁ βασιλεὺς, Λατίνοις
 μὲν τοῖς κατὰ Γαλατῶν ἀποίκιοις οὗσι Γεννοϊτῶν πολλὴν
 Δῶνειδισε τὴν πονηρίαν καὶ τὴν νεωτεροποιῶν, καὶ διεμαρ-
 τύρατο ὅτι παρὰ τὰ συγκείμενα Ῥωμαίοις καὶ αὐτῶν τῆ²⁰
 βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ οἰκεία χρώμενοι μοχθηρίᾳ καὶ πανουργίᾳ
 πράττουσιν, εἰς ὧν οὐ ζημίαις μόνον, ἀλλὰ καὶ πόρους καὶ
 κινδύνους τοῖς Ῥωμαίων βασιλεῦσι προξενούσιν. οἷς οὐδὲ
 αὐτοὶ εἶχον ἀντειπεῖν ὡς δικαίως οὐ κατηγοροῦνται. αὐτὸς

4. Gregorae dicitur Catanes. ED. P. 14. Μηθίμνης scriptum in MS. ED. P.

29. Imperator Thessalonicam et paucis diebus Byzantium ve-
 nit: ubi audit Dominicum Andreae C... filium, qui suo bene-
 ficio Phocaeam novam obtinebat, patris divite mortuo hereditatem
 crevisse; et opibus inflatum, Lesbo Romanis erepta, proprium sibi
 principatum instituire meditatum. Is Genua undecim triremibus
 sumptu suo adornatis, e Sicilia una sibi adiuncta et a Delis quin-
 que impetratis, bello non indicto, Lesbum adnavigabat. Ac Mity-
 lenaeos quidem, utpote imperatos insperatoque casu perterritos ex-
 pugnavit: et reliqua quotquot erant per insulam oppidula in pote-
 statem redegit. Eressum et Methymnam tentavit ille quidem, sed
 perspecta suarum imbecillitate virium abstinuit; hodieque haec sola
 oppida in fide et subiectione imperatoris manent. His itaque de
 Lesbo ad se perlatis, imperator Galataeis Genuensium colonis im-
 probissimum facinus et rerum novarum molitionem exprobrat: Deum
 hominesque testes appellans, eos pacta inter Romanos et ipsorum
 populum ac senatum privata nequitia calliditateque violare: unde
 nou detrimenta solum, sed etiam labores et pericula Romanorum

δὲ ἐν ἡμέραις εἴκοσι ταῖς πάσαις τεττάρων καὶ ὀγδοήκοντα. C. 1333
 νεῶν στόλον ἐξηργήετο, ὧν ἦσαν αἱ τέτταρες καὶ τετταρά-
 κοντα διήρεις καὶ τριήρεις· αἱ λοιπαὶ δὲ μονήρεις ἦσαν.
 εἶποντο δὲ καὶ νῆες φορητοὶ ἄγουσαι τε στρατιᾶς πεζο-
 5 μαχους καὶ σῖτον καὶ τὰ ἄλλα ἐπιτήδεια τῇ στρατιᾷ. καὶ
 ἐπεὶ πάντα παρεσκευασμένα ἦν καὶ οὐδὲν ἐνέδει ἔτι, ἄραν-
 τες ἐκ Βυζαντίου ἔπλεον ἐπὶ Λέσβον. γενομένοις δὲ αὐτοῖς
 κατὰ τὴν Καλλιούπολιν τὴν πρὸς Ἑλλήσποντον, οἱ ἀπὸ τῆς P. 291
 Λέσβου τῶν Λατίνων σκοποὶ οὐ παρέσαν αὐτόθι μακρᾷ νηϊ
 10 ταχυναυτούση, φυλάσσοντας τὴν βασιλέως ἔφοδον, πρότεροι
 ἐλθόντες διὰ τε ταχυτῆτα τῆς νηὸς καὶ τὸ μάλιστα ἐπισκευ-
 δεῖν τὸν πλοῦν, ἐμήνουν βασιλέως τὸν ἐπίπλουν ὡς οὐ πολὺ
 ὕστερον ἐσόμενον. ἐκείνοις δὲ τὸ πλῆθος μὴ εἰδόσι τῶν βα-
 σιλικῶν νεῶν, ἐδόκει μαχητέα πρὸς βασιλέα εἶναι· καὶ πα-
 15 ρεσκευάζοντο ὡς ναυμαχήσοντες. οἱ Ἀῆλιοι δὲ ὁρῶντες αὐτοὺς
 παρασκευαζομένους, ναυάρχῳ τῷ σφετέρῳ τὴν γνώμην κατὰ-
 δηλον ἐποίουν, φάσκοντες ὡς πᾶσι μᾶλλον ἀνθρώποις ἢ βα- B
 σιλεῖ τῷ Ῥωμαίων ὄπλα ἀνταίρειν εἶεν δυνατοί. οὐ δὲ ἔνεκα
 καὶ πρὶν καταστῆναι ἐς τὴν μάχην, φανεράν αὐτῷ τὴν βου-
 20 λὴν ποιεῖν, ὅπως τάχιστα τὰ δέοντα βουλευσῆται καὶ μὴ ἀ-
 ναγκασθῆ φεύγειν αἰσχρῶς καὶ ἀγεννῶς, μήτε ὄπλα ἀνταίρων-
 των αὐτῶν μήτε ἀμυνομένων. ὁ δὲ αὐτοὺς μὲν τῆς ἀληθείας V. 233
 ἔνεκα ἐπήγεσε καὶ χάριν ὁμολόγησε πολλήν. Διομενίῳ δὲ
 τῷ παντὸς ἄρχοντι τοῦ στόλου, καὶ τοῖς ἄλλοις ναυάρχοις

imperatoribus creent. Quibus ne ipsi quidem, quasi immerito ac-
 cusarentur, habebant quod opponerent. Ipse vero totis viginti die-
 bus quatuor et octoginta navium classem instruxit, quarum quatuor
 et viginti biremes et triremes, ceterae uniremes erant; onerariae
 item, peditum, commeatum et alia exercitui necessaria portantes
 sequebantur. Paratis plane omnibus, Byzantio Lesbum solvunt. Ubi
 Callipolin iuxta Hellespontum delati sunt, praesentes ibidem e Lesbo
 Latinorum speculatores, longa et celeri nave imperatoris adventu
 explorato, per eam celeritatem et summam in navigando destinatio-
 nem primi affuturum nuntiarunt. Genuensibus navium numerum
 nescientibus, placuit cum imperatoria classe fortunam experiri; iam-
 que se ad nauticum certamen accingebant. Id aspicientes Delii,
 nauarcho suo sensum suum aperiant affirmantque, contra quemvis
 mortalem potius, quam contra Romanorum imperatorem arma ferre
 posse. Quare ante pugnam se illi voluntatem suam detegere, ut
 quam primum quas in rem sint decernat, et ne turpiter atque igna-
 viter cogatur fugere, ipsis nec vim illaturis, nec illatam repulsu-
 ris. Nauarchus eos de confessione veri collaudat: gratias magnas
 agit: ad Dominicum totius classis imperatorem ceterosque Latino-

A. C. 1333 τῶν Λατίνων προσελθῶν, οὐκ ἔρασκε δεόντως βεβουλεῦσθαι πρὶν ἀκριβοῶς ἐκμαθεῖν ὀπόσας ἄγοι τριήρεις ὁ βασιλεὺς ἀπερισκέπτως πρὸς τὴν ναυμαχίαν οὕτω καὶ θρασέως χωρεῖν. Ἐὰν γὰρ συμβαίῃ ἤττηθῆναι, οὐδὲν ἄλλο λείπεται ἢ παντάπασιν διαφθαρεῖναι, πάντων τῶν ἐνθάδε πολεμίων ὄντων καὶ 5 συνεπιθησομένων. οὐ δὲ ἔνεκα ἔχρη πρότερον τὴν δύναμιν βασιλέως ἐρευνᾶν ὀπόσῃ ἄγει. κἂν μὲν οἷοι τε ἦτε διανυμαχεῖν, ἂν δὲ μὴ, καταφυγὴν τινα ὅπῃ σωθήσεσθε ζητεῖν. ἐγὼ δὲ προθύμως μὲν ἂν πρὸς τὴν ναυμαχίαν συνηγωνισάμην παρῶν ὑμῖν. Ἀηλίους δὲ οὐδὲν ἔστι τὸ πείσον ὄπλαιον ἀνταίρειν βασιλεῖ, ἀλλὰ πάντα μᾶλλον αἰρετέα, ἢ πρὸς βασιλέα αὐτοῖς πολεμητέα εἶναι λέγουσι. βιάζεσθαι μὲν οὖν 10 Δούκ ἔξῃστιν αὐτοὺς πάντας ἐπίσης τὴν ὁμοίαν γνώμην ἔχοντας. ἔδοξε δέ μοι βέλτιον σκεψαμένῳ, πρὶν βασιλέα ἦκειν, ἀναχωρεῖν. ἐὰν γὰρ ὀφθῆτος φεύγωμεν, αἰσχύνῃ οὐ τῆν 15 τυχεύσαν προστρυφόμεθα Σπιταλιώταις. μελήσει δὲ ὑμῖν ὅπως ἂν βέλτιστα διώθησθε τὰ καθ' αὐτοῦς. ὁ μὲν οὖν τῶν Ἀηλίων ναυαρχος τοιαῦτα εἰπὼν καὶ συνταξάμενος αὐτοῖς, ἀπέπλευσεν εἰς Ἀῆλον. Δομένικῳ δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ὑπολειφθεῖσιν οὐκέτι ἔδοκει ναυμαχεῖν· ἀλλὰ πέντε μὲν 20 τῶν τριήρεων ἔπεμψαν εἰς Καλλονὴν φρούριόν τι κατὰ τὴν Λέσβον ἐπὶ τῷ αἰτόν τε εἰσαγαγεῖν καὶ φρουρᾶν· ἐδεύσαν γὰρ περὶ αὐτοῦ μὴ ὑπὸ βασιλέως ἐξ ἐπιδρομῆς ἀλῶ· αὐταῖ

rum nauarchos accedit; non eos bonum cepisse consilium dicit, priusquam exacte didicerint, cum quot triremibus Romanus adveniat, ita improvide confidenterque navale cum ipso praelium committere. Nam si vinci contigerit, nihil superesse, quam disperire funditus: cum omnes qui in insula sint, ipsorum hostes sint unaque cum Romanis ad eorum exitium incubituri videantur. Quare imperatoris vires et potentiam prius indagandam: et si se contra non infirmos sentiant, tum demum configendum: sin minus, salutis aliquod perflugium quaerendum. Quod ad me attinet, inquit, cupide vobiscum ad hanc navalem pugnam aggrederer: Delios autem, ut imperatori armis resistent, nemo adducet: qui citius omnia sibi perpetienda, quam adversus eum pugnandum testantur. Cogere igitur illos fas non est, quando ex aequo omnes ita sentiunt. Mihi porro re considerata conducibilius apparet, antequam adsit imperator, recedere. Si enim ante eius conspectum fugerimus, non qualemcumque labem Hospitalensibus inuremus. Vobis curae erit, ut illis optime consulatur. Haec postquam dicta dedit, eos valere iussit ac Delum cucurrit. Dominico ceterisque ducibus non amplius fuit sententia navibus decertare; sed triremes quinque quidem in castellum quoddam Lesbi, Callonem vocabulo, ad comestum et praesidium importandum mittunt, quod ab imperatore per incursionem captum

δὲ ταῖς λοιπαῖς ἐφρούρουσαν Μιτυλήνην. βασιλεὺς δὲ ἄμα A.C. 1333 παντὶ τῷ στόλῳ ἦλθεν εἰς Ἐρεσσόν· ἐπαινέσας δὲ Ἐρεσσίους P. 292 τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας ἔνεκα, καὶ προνοίας ὄσης ἐδέοντο ἀξιώσας, ἄρας ἐκεῖθεν ἔπλει ἐπὶ Χίον. ἀπὸ σκοπιᾶς δὲ τις μεγα-5 βρωῶν ἐπυρνᾶντο περὶ στόλου ὄτων εἶη. ἀποκριναμένων δὲ, ὡς εἶη βασιλέως, αὐτὸς τε πάρεστιν ὁ βασιλεὺς. „αἱ δὲ ἐν τῷ κόλπῳ τῆς Καλλονῆς” ἔφη „τριήρεις τίνος;” ἐκ τοῦ λόγου δὲ συνεῖς ὁ βασιλεὺς ἐκ τῶν εἰς Μιτυλήνην οὐσῶν εἶναι φρουρούσας Καλλονῆν, ἀναστρέψας ἤλαυνεν ἐπ’ ἐκείνους. 10 ἦδη δὲ ἐπελάβετο ἡ νύξ. Λατῖνοι δὲ ὡς εἶδον βασιλέα προσελαύνοντα, τότε φεύγειν ἄπορον δοῶντες, καὶ τὸ διαγωνίζεσθαι ἀδύνατον, ἐξῴσαν εἰς τὴν γῆν τὰς ναῦς, καὶ αὐτοὶ κατε- B κρύβησαν ὑπὸ τὴν ἕλην, συνηρεφοῦς τοῦ τόπου πεφυκότος, ἄμα δὲ συνεργοῦντος καὶ τοῦ σκότους. καὶ τὰς μὲν τριήρεις 15 εἴλκυσαν κενὰς οἱ βασιλικοί. ἀποβάντες τε καὶ διερευνησάμενοι τὴν λόχμην, ὑπὲρ ἡμίσεις αὐτῶν τοὺς μὲν ἀπέκτειναν, τοὺς δὲ καὶ εἶλον ζῶντας. ὅσοι δὲ ὑπὸ σκότος ἠδυνήθησαν διαφυγεῖν, εἰς Μιτυλήνην διεσώθησαν πρὸς τοὺς οἰκείους. βασιλεὺς δὲ ἐκεῖ πηγέρονη τὸν Φιλανθρωπητὸν κατα- 20 λιορκεῖν, ἀπέπλευσεν εἰς Φώκαιαν, ἧς ἦρχε τῷ τότε Ντουνάρδος. οἱ μὲν οὖν εἰς Λέσβον καταλειφθέντες τὰ μὲν λοιπὰ φρούρια πάντα παρεστήσαντο ὁμολογία, Μιτυλή- C νην δὲ ναυσὶ τε καὶ πείρῳ περικαθήμενοι ἐπολιόρκουν. βασι-

iri metuebant: ipsi cum reliquis Mitylenen tuebantur. Imperator cum tota classe Eressum tenens, civium erga se studium commendavit et eorum rebus pro necessitate prospexit: inde Chium navigavit. E specula porro quidam altum vociferans quaesivit, cuiusnam clavis esset: responsum, imperatoris esse et cum praesentem adesse. At enim quae in sinu Callones sunt triremes, inquit, cuius sunt? E quibus verbis colligens imperator de iis esse, quae apud Mitylenen erant, ad Callonem tuendam missae videlicet, reversus in ipsas ferebatur. Iam nox rebus incubuerat, cum Latini illi imperatorem allabi cognoscentes, quia fuga nusquam patebat, et contra pugnare non dabatur, naves ad terram appellant, et ipsi se in silva proxima, loco natura umbroso et opaco, tenebris etiam eos adiuvantibus, abscondunt. Ac triremes quidem vacuas Romani trahentes descendunt locaque insidiosa perscrutati, supra dimidium eorum partim trucidant, partim capiunt. Qui per tenebras effugere potuerunt, Mitylenen ad suos salvi pervenerunt. Imperator, pincerna Philanthropeno ad Mitylenen pedestri et equestri manu obsidendam relicto, Phocaeam cursum intendit, cui tunc Dunardus sive Odoardus praerat. In Lesbo igitur relictis oppida cetera ad unum in deditionem reci-

- A. C. 1333 *λέυς δὲ πρὸς Σαρχάνην πέμψας, ὃς ἦρχε τῆς ἑσὸ τῆς κατὰ τὴν Φώκαιαν, σπονδὰς ἔδωκε πρὸς αὐτὸν καὶ συμμαχίαν, ὥστε Σαρχάνην μὲν ἐπικουρίαν βασιλεὶ παρασχεῖν περὶ τὴν τε καὶ ναυτικὴν πρὸς τὴν τῆς Φωκαίας καὶ Μιτυλήνης*
- V. 234 *πολιορκίαν, βασιλέα δὲ τὸν παῖδα Σαρχάνη Σουλμὴν καὶ τοὺς λοιποὺς παῖδας τῶν Περσῶν, οἱ κατὰ Φώκαιαν ἐν προσήματι ὁμήρων ἐφρουροῦντο, ἐλευθεροῦν. οἱ γὰρ εἰς Φώκαιαν ἐκ Γεννούας Λατίνοι δόλω Σουλμὴν τὸν παῖδα Σαρχάνη καὶ τέτταρας καὶ εἴκοσιν ἐτέρους τῶν παρὰ Πέρσαις εὐγενῶν κρατήσαντες παῖδας, ἔφρασαν οὐκ ἐπὶ δουλείᾳ κερασημέναι, ἀλλ' ὥστε ὁμήρους ἔχειν βεβαίως ἕνεκα εἰρήνης. Σαρχάνης δὲ μὴ ἔχων ὄτι δρᾶν, ἠσπάζετο καὶ ἄκων τὴν εἰρήνην διὰ τὸ πρὸς τοὺς παῖδας φίλτρον. τότε δὲ ἐπαγγελλόμενον βασιλέως ἐλευθεροῦν, ἂν συναγωνίσῃται προθύμως πρὸς τὸν πόλεμον τὸν κατὰ τῶν Λατίνων, ἐλπιδὶ τῆς τῶν παίδων ἐλευθερίας συνήγατο πρὸς τὸν πόλεμον τῷ βασιλεῖ, καὶ εἰς Φώκαιαν καὶ αὐτὸς ἔλθων ἅμα στρατιᾷ περὶ τὴν τε καὶ ἰπικῆν, προσεκύνησέ τε καὶ ἠσπάσατο βασιλέα, καὶ συνδιήγεν αὐτῷ Φώκαιαν πολιορκῶν. παρεῖχέ τε ἄφθονον ἀγορὰν τῇ βασιλείῳ στρατιᾷ, ταῖς ὑπ' αὐτὸν κελύσας πόλεσι καὶ χώραις τὰ ἐπι-*
- P. 293 *τήδεια εἰς Φώκαιαν κομίζειν. πέμπτος μὲν οὖν ἦνύετο μὴν Φωκαίων καὶ Μιτυληναίων πολιορκουμένων, μάλιστα δὲ κατὰ τὴν Φώκαιαν συχναί τε καὶ καρτεραί ἐγένοντο τειχομαχίαι καὶ*

1. Σαρχάνην. Fuit hic satrapes Turca, cui obtigerunt, quae a Philadelphia et Antiochia Maeandri usque ad Smyrnam et maritimam Ioniae oram patent. Gregoras lib. 7. incunte. ED. P.

piunt: Mitylene terra marique obsidetur. Imperator missis legatis ad Sarchanem orienti circum Phocaeam imperantem, foedus et societatem cum eo pepigit, ut ipse pedestri et navali subsidio se ad Phocaeam et Mitylenen obsidendas adiuvaret: imperator vicissim Sulimanum Sarchanis et reliquos Persarum filios, qui nomine obsidum apud Phocaeam tenerentur, libertate donaret. Nam qui erant Phocaeae Gennates, cum Sulimanum atque alios quatuor et viginti nobilium Persarum filios dolo cepissent, non se illos servitutis causa, sed ut pacis obsides haberent, cepisse aiebant. Sarchanes cum aliud non posset, ingratum pacem accepit propter caritatem filiorum videlicet. Cum autem imperatoris promissio de libertate illis reddenda accederet, si se in bello contra Latinos promptly adiuvaret, spe libertatis id fecit, ac Phocaeam per se cum pedestri et equestri copia veniens, imperatorem venerabundus salutavit et cum eo urbem obsedit: subiectisque sibi urbibus et locis mandans, ut cibaria Phocaeam adveherent, imperatoris exercitui forum uberrimum praebuit. Iam quintum mensem Phocaeensium ac Mitylenaeorum obsidio

ἐλεπόλεις προσήγοντο καὶ ἄλλαι μηχαναὶ πρὸς ἄλωσιν πόλεων. C. 1334
 ἔξευρημένοι. ἐκπολιορκῆσαι δὲ οὐκ ἠδύνατο αὐτοὺς διὰ τὰ
 καρτερότητα τειχῶν καὶ τὸ εὐρώστως ἀμύνεσθαι Λατίνους καὶ
 μὴ ἐνδιδόναι. μηχανομένης δὲ τῆς πολιορκίας ἐπὶ πλεόν, ἐπεὶ
 50, τε σῆτος αὐτοῖς ἐνέδει ἤδη, καὶ τὴν πολιορκίαν ὑπόπτενον
 οὐ ταχέως λύσειν βασιλεὺς πρὶν ἢ λιμῶ ἢ τειχομαχίᾳ παρα-
 στησεται αὐτοὺς, μηχανώμενοι τὸ ἐπὶ πλείονα χρόνον ἀντι-
 σχῆσαι, τοὺς μὲν Ῥωμαίους ὅσοι Φώκαιαν κατήκουν ἐξήλασαν B
 πανοικεσία, αὐτοὶ δὲ τὸν οἶκον καὶ ὅσα ἕτερα ἦν ἐπιτήδεια συν-
 10 αγαγόντες, εἰσήγαγον εἰς τὴν ἀκρόπολιν, ἣν αὐτοὶ ἀφρούρουσαν,
 καὶ χρώμενοι αὐτοῖς ὑπέμενον τὴν πολιορκίαν. διατρίβοντί τε
 κατὰ τὴν Φώκαιαν βασιλεὺς οἱ τοῦ Ἀιτίνης παῖδες, ὃς ἦν σατρά-
 πης Ἰωνίας, Χετήρ καὶ Ἀμούρ, ὃν φθάσαντες πρότερον εἰρή-
 15 καμεν στόλῳ καταπεπλευκέναι εἰς Θράκην, καὶ τρίτος Σουλαί-
 νησαν καὶ ἐπηγγέλαντο εὐνοί ἔσεσθαι καὶ φίλοι βασιλεῖ, βασι-
 λεύς τε αὐτοῦς τῆς εὐνοίας ἔνεκα δώροισ ἀμειψόμενος καὶ εὐερ-
 γεσίαις, οἴκαδε ἀπέστειλεν. ἐν τούτοις δὲ ὄντων τῶν πραγμά- C
 των, ἠγγέλλετο ἐκ Βυζαντίου βασιλεῖ ὡς ἐκ Γεννούας κατὰ
 20 τινὰ ἑτέραν χρεῖαν τριήρεις ἑκκαίδεκα προσέσχον Γαλατᾶ,
 ὧν τῷ ναυάρχῳ καὶ τοῖς τριηράρχαις τινὲς τῶν παρὰ Ῥω-
 μαίοις ἐπιφανῶν κρύφα διαλεχθέντες, ἔπεισαν δώροισ καὶ
 ὑποσχέσαι πολλὰς προσταιρισαμένους καὶ τὰς λοιπὰς ἔξ αἷ

13. Ioniam infestarat, Aladino etiamnum vivente. ED. P.

duraverat, et Phocaeae praesertim tormentis muralibus machinisque
 oppugnatoriis crebra erat et valida moenium adhibita oppugnatio:
 nec tamen propter soliditatem et quod Latini fortiter constanterque
 se tuerentur, expugnari poterat. Sed cum obsidio produceretur lon-
 gius, quoniam eos commeatus iam destituebat et hostes ab oppu-
 gnatione non ante desituros suspicabantur, quam ipsi fame aut armis
 subigerentur, quiddam machinati sunt, quo se tueri diutius possent.
 Romanos quotquot Phocaeam incolebant, unumquemque tota cum
 domo exegerunt: annonam corporisque sustentando requisita in ar-
 cem, praesidio a se munitam, collegerunt et comportarunt: quibus
 victitantes, obsidionem tolerarent. Ad imperatorem apud Phocaeam
 filii Aitinis Ioniae satrapae, Cheterus et Amurius (quem supra in
 Thraciam classe devectum docuimus) et tertius Sulaimasas appellatus,
 amicitiae ergo veniunt, eumque venerati, benevolentiam ac fidem
 pollicentur. Quos ille donis ac muneribus affectos domum remisit.
 In hoc rerum statu Byzantio nuntiatur, Genua sedecim triremes alia
 quadam de causa Galatam appelli; quorum cum nauarcho et trier-
 archis quidam nobiles Romani clam collocti, donis et promissis
 multis eos pellexerint, ut adiunctis etiam sex aliis, quas Galatae

Cantacuzenus.

31

A. C. 1334 *ἄριστοι ἐγγύριοι, ἔπειτα καὶ τὰς κατὰ τὴν Μιτυλήνην ἔξ παραλαβόντας, ἐπιθέσθαι αὐτῷ κατὰ τὴν Φώκαιαν. ταῦτα δὲ τοὺς Ῥωμαίους συνεσκευακέναι οὐ τῆς τῶν Γεννοῦτιῶν προνοίας ἕνεκα, ἀλλ' ἐπίβουλοι καὶ προδόται βασιλέως γεγενημένοι, καὶ τῆς ἀρχῆς κρατῆσαι βουλευθέντες ἔξ ὧν ἦν-5*
Ἰστο δυνήσεσθαι διαφθεῖραι ἔπραττον.

V. 235 *λ. Βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ ἐπύθετο τοιαῦτα, τὴν τε οὖσαν παρεσκευάζε δύναμιν ὡς ἦν δέη ναυμαχίῳ, καὶ ἑτέρας ἀπὸ τῶν κατὰ τὴν Ἰωνίαν βαρβάρων προσεπορίζετο ὅση δυνατή. καὶ Σαρχάνης μὲν τέτταρας καὶ εἴκοσι παρέσχετο 10*

P. 29 *Ἰανῦς καὶ στρατιῶν πολλὴν πέζην τε καὶ ἵππικὴν, ἣ ἐλθοῦσα ἑστρατοπεδεύετο παρὰ τὴν Φώκαιαν. Ἄμουρ δὲ ὁ τοῦ Ἄιτινῆ, τοῦ μεγάλου δομestίκου πείσαντος, τριάκοντα ναοὶ συνεμάχει βασιλεῖ. ὁ γὰρ μέγας δομestικός καὶ πρότερον μὲν εἶχε πρὸς Ἄμουρ φίλιως καὶ γράμμασιν αὐτῷ ὠμίλει καὶ 15*
τὴν εὐνοίαν ἐπεδείκνυτο, συνεγένετό τε καὶ ἐπὶ μικρὸν ὀλίγη πρότερον, ὅτε κατὰ Φώκαιαν πρὸς βασιλέα ἦκε. τότε δὲ τῆς χρείας καλούρης, πρῆσβειαν πέμψας πρὸς αὐτὸν, οὐ δίκαιον ἔφασκεν εἶναι οὐδὲ καθ' ἡδονὴν αὐτῷ γράμμασι καὶ ἀγγελίαις ὡσπερ πρότερον καὶ αὐθις ὀμιλεῖν. πρότερον γὰρ αἰτίαν 20
Βεῖναι τῆς τοιαύτης συντυχίας τὸ πολὺ ἀλλήλων διεστάναι· νυνὶ δὲ ἐγγὺς διατριβόντων, δίκαιον εἶναι, εἶγε καὶ αὐτῷ κατὰ γνώμην εἶη, ἐν ὀρισμένῳ τινὶ τόπῳ συγγενέσθαι καὶ τῆς ἀλλήλων ὀμιλίας ἀπολαῦσαι καὶ τὴν οὖσαν ἐπιβεβαιώσα-

reperirent, et illis idem sex apud Mitylenen, Phocaeae ipsum imperatorem adorirentur. Talia Romanos struxisse, non ut Genuensibus consulere, sed insidiatores et proditores factos et imperium affectantes, unde se ipsum imperatorem vita spoliare posse arbitrarentur, id agere ac moliri.

30. His auditis imperator et quas secum habebat copias ut ad pugnam navalem instruebat, si opus foret: et alias insuper a barbaris ex Ionia quantas poterat conquirebat. Ac Sarchanes quidem naves quaternas et vicenas peditumque et equitum magnam vim subministravit, qui prope Phocaeam tetenderunt. Amurius vero Aitinis filius, impulsu magni domestici, cum triginta navibus imperatori auxiliatum venit. Domesticus enim et ante Amurium diligebat amoremque suum crebris ei litteris declarabat: et cum eodem ad imperatorem Phocaeam veniente paulo ante familiariter congressus fuerat. Tum autem re ita iubente, legatos ad eum misit, qui dicerent, nec iustum, nec sibi iucundum esse, rursus nuntiis et litteris cum eo velut ante colloqui. Nam huiuscemodi colloquiorum causam prius fuisse, quod inter se longius distarent. Nunc quoniam viciniores sint, aequum esse, si idem illi probetur, in loco aliquo certo con-

σθαι φίλιαν. ὁ μέγας μὲν οὖν δομέστικος τοιαῦτα ἐπηρεαβέυε—A.C. 1334
 το. Ἄμουρ δὲ, ὡς ἤκουσεν, εὐτυχίας οὐδεμιᾶς ἐνόμισε δευ-
 τέραν τὴν περὶ τῶν τοιούτων ἀγγελίαν, ἀλλὰ τὰ μέγιστα οὐ-
 ὄμενος εὐεργετῆσθαι, τῶν ἄλλων πάντων ἀμελήσας, κατὰ τὰς
 5 Κλαζομενάς γενόμενος συνεγένετο αὐτῷ, καὶ ἀποβάντα τῶν
 νεῶν εἰστιάσέ τε φιλοτίμως καὶ πολλὴν ἐπεδείξατο φιλοφρο-
 σύνην. ἐπὶ τέσσαρσι δὲ ἡμέραις ὁ μέγας δομέστικος αὐτῷ
 συνδιατρέφας, βασιλεῖ τε ἐπεισε προσέχειν ὡς δεσπότη καὶ C
 τῶν ὑπ' ἐκείνῳ τελούντων ἐπιφανῶν Ῥωμαίων νομίζειν ἕνα,
 10 καὶ ἑαυτῷ συνῆδησεν ἀρρήκτοις φιλίας δεσμοῖς. τὰς τε ναῦς
 πυρρῆει πέμπειν ὡς τάχιστα βασιλεῖ δεομένῃ συμμαχίας, αἶ
 καὶ ἐπέμψθησαν μετ' οὐ πολὺ. καὶ Φιλαδελφεινοὶ ἐκέλευσε
 φίλον εἶναι καὶ σύμμαχον ἀντὶ πολέμιου, καὶ μηδένα φόρον
 λαμβάνειν ἐν παρείχοντο αὐτῷ ὅτε ἦσαν ἐν σπονδαῖς, καὶ οὐ-
 15 δὲν ἦν ὁ, κελεύσαντος τοῦ μεγάλου δομεστίκου, μὴ καθ' ἡ-
 δονὴν αὐτῷ πράττειν ἦν πρὸς τῆ καὶ χάριν εἶδέναι καὶ τὰ
 μέγιστα οἴεσθαι εὐεργετῆσθαι. ἐκεῖθεν δὲ ὁ μέγας δομέστικος
 συνατάξάμενος Ἄμουρ, ἤκεν ὡς βασιλέα. καὶ ἐπεὶ καὶ αἱ παρὰ D
 τοῦ Σαρχάνη παρῆσαν νῆες, παρεσκευάσαντό τε πρὸς τὴν ναυ-
 20 μαχίαν καὶ ἠνιωῖντο ὅτι οὐ παρῆσαν οἷς ναυμαχοῦνται. Λα-
 τῖνοι δὲ, εἴτε τὴν παρασκευὴν βασιλέως δεισαντες, εἴτε καὶ
 διὰ τὸ τοὺς ἐνάγοντας Ῥωμαίους καταφώρους γενομένους
 ὑποπτῆσαι, (ἡ γὰρ τοῦ μεγάλου δομεστίκου μήτηρ ἄμα βα-

11. παρβε legebatur et 14. οἶ pro δν. Utrumque recte ed. V.

venire mutuaque consuetudine frui et susceptam confirmare amici-
 tiam. Haec fuit legatio magni domesticus. Amurius hosce nuntios
 summam felicitatem interpretari et in maximo beneficio ducere: re-
 lictisque ceteris omnibus, Clazomenis cum eo miscere colloquium;
 ubi de navi descendente convivio delicatissimo adhibuit et perhu-
 maniter habuit. Quatriduo cum illo versatus magnus domesticus,
 persuasit, ut imperatori non secus ac domino deditus, se unum de
 nobilibus Romanis ei subiectis duceret: et sibi vinculis insolubili-
 bus hominem adstrinxit. Naves autem ut quamprimum mitteret hor-
 tabatur, quod imperator suppeditis indigeret: quae brevi missae sunt.
 Praeterea ut Philadelphiensibus amicus et pro hoste socius esset,
 nullumque ab iis tributum acciperet, quod illi pendebant, cum foe-
 derati essent. Demum nihil erat, quod, hortante magno domestico,
 non cum voluptate praestaret: quin etiam gratias habebat et se be-
 neficiis ornari putabat. Amurio igitur valedicens domesticus, ad im-
 peratorem se recepit. Cum naves a Sarchane iam venissent, ad nau-
 machiam se comparabant dolebantque, quod quibuscum pugnantem
 nondum adessent. Latini vero, an quod apparatu imperatoris terre-
 rentur, an quod Romanis, a quibus incitabantur, deprehensis, pavore

- A. C. 1334 σιλίδι ἀισθόμεναι τὴν ἐπιβουλὴν, ὡς μάλιστα ἐνῆν ἠσφαλι-
σαντο τὰ τε βασιλεία καὶ τὴν ἄλλην ἀρχήν,) ἀποσχόμενοι ὧν
διενοοῦντο, διελύθησαν. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ ἐπέθετο διαλυ-
θέντας, τοὺς μὲν παρὰ τοῦ Ἀμουῦ παρόντας κατὰ συμμα-
χίαν, ἀπέστειλεν εὐεργετήσας· αὐτὸς δὲ συντονώτερον εἰ-5
V. 236 χετο τῆς πολιορκίας· ἤδη γὰρ καὶ ὁ καιρὸς ἤπειγε περὶ
P. 295 φθινόπωρον ὧν. τριβομένου δὲ τοῦ χρόνου κατὰ τὴν πολιορ-
κίαν συμβέβηκε τὸν μέγαν δομέστικον παρὰ τὴν τῆς Θεωκείας
πύλην ἰδεῖν ἐστῶτα Ντζουὰν ντὲ Σπίνιά τινα ὀνομασμένον, ὃς·
ἦν αὐτῷ γνώριμος πρότερον καὶ συνήθης, ἔκ τε τῶν παρὰ Λα-10
τίνοις ἐπιφανῶν ὄντα καὶ παιδείας τῆς παρὰ Ῥωμαίοις ἰκανῶς
μετεσχηκότα. καὶ πέμψας αὐτὸν μετεκαλεῖτο, κελύσων ἦκειν πρὸς
αὐτὸν μηδὲν ὑποπεύοντα δεινόν. ὁ δ' ἤκεν εὐθύς πεισθεῖς.
προσαγορεύσας δὲ ὁ μέγας δομέστικος αὐτὸν καὶ ἀγνωμοσύνην
ἐγκαλέσας, ὅτι φίλον ἀρχαῖον ὄντα καὶ συνήθη καὶ τοσοῦτον 15
B ἤδη χρόνον διατρίβοντα πρὸς ταῖς πύλαις ταῖς αὐτῶν, οὐδὲ ἄ-
παξ πρὸς αὐτὸν ἠθέλησεν ἐλθεῖν οὐδὲ ἀπάσασθαι οἷα φίλον,
καὶ ἕτερ' ἅττα ὅσα ἦν ἀρμόζοντα προσθεῖς τῷ χρόνῳ, (ἤδη γὰρ
ὀψὲ τῆς ἡμέρας ἦν,) τὸ νῦν μὲν ἔχον οἴκαδε ἀπέπεμπεν, εἰς
τὴν ὑστεραίαν δὲ ἐκέλευσεν, εἶγε καὶ αὐτῷ καθ' ἡδονὴν εἶη, 20
πρὸς αὐτὸν πάλιν ἐλθεῖν, ὡς ἂν κατὰ σχολὴν καὶ περὶ τοῦ
παρόντος πολέμου διαλεχθῶσιν ἅττα ἂν ἐκάστη δοκοίη δι-
καία ἔχειν πρὸς αὐτόν. Ντζουὰν μὲν οὖν ἀποδεξάμενος τοὺς
λόγους οἴκαδε ἀπῆλθεν· εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ ἅμα πρῶτ' εἰς

tenerentur (magni quippe domestici mater et imperatrix praecipientes insidias, quam maxime poterant palatium reliquumque imperium communiverant) depositis cogitationibus illis, dissipati sunt. Quod ut accepit imperator, submissos ab Amurio cum donativo dimisit: ipse obsidioni contentius instare coepit: iam enim et dies urgebat, autumno appetente scilicet. Dum ita per obsidionem tempus labitur, forte magnus domesticus propter portam quandam Ioannem de Spinia sive Spinulam sibi antea notum ac familiarem stare videt, hominem inter Latinos nobilem et Romanis tinctum litteris. Hunc uti ad se nihil metuens accedat, invitat. Ille fidem habens accedit. Salutatur cum domesticus factumque inhumanum exprobrat, quod ad veterem amicum et familiarem et tanto tempore ad portas eorum commoratum, ne semel quidem adiiisset, nec pro amicitia salutaria domum (iam enim dici serum erat) remittit. Postridie ut redeat, si placuerit, hortatur, quo per otium de hoc bello quae iusta censuerint colloquantur. Ioannes reversionem pollicitus abit. Altera luce mane in magni domestici tabernaculum venit. Facta consulatione, solum domesticus sic aggreditur: Quavis occasione bellum

τὴν μεγάλην δομεστικού ἤκει σκηνὴν καὶ προσηγόρευεν αὐτόν. Α. C. 1334
 ἀντιπροσειπὼν δὲ καὶ αὐτὸς αὐτὸν καὶ μόνον παραλαβὼν,
 λόγου ἤρχε πρὸς αὐτὸν τοιοῦδε· „οὔτε τὸ ἐπὶ προφάσει πάση
 πολεμεῖν τῶν ἐπαινετῶν ἂν τις τιθεῖται σωφρονῶν, οὔτε τὸ εἰ- C
 5 ρήνην ἄγειν· ἀλλ' ἑκάτερα βελτίω ἢ χεῖρω παρὰ τὰς αἰτίας
 νομίζοιτ' ἂν δικαίως. εἰ δὲ τις πολέμου ἄρχων, μείζοσιν ἢ
 καθ' ἑαυτὸν πράγμασιν ἐπιχειροίη, πρὸς τῷ ἀδικεῖν καὶ ἄνοϊαν
 προσοφλήσειεν ἂν παρ' εὐ φρονοῦσι κριταῖς. σκεψώμεθα δὲ
 καὶ περὶ τοῦ νυνὶ παρόντος πολέμου, ὃν ἤρασθε πρὸς μηδὲν
 10 ἀδικουῦντα βασιλέα, εἰ μετὰ βελτιόνος τοῦ σχήματος προσγε-
 νήσεται ὑμῖν. πρῶτον μὲν γὰρ μηδὲν ὑπὸ βασιλέως ἀδικού-
 μενοι, πρῶτοι ἐπλήθετε τῇ Λέσβῳ οὔση ὑπηκόω βασιλεῖ
 ἀδικοῦντες καὶ πλεονεκτοῦντες, οὐπερ οὐδὲ αὐτοὺς οἴμαι ἔξ-
 15 ἄρῃος δυνήσεσθαι γενέσθαι· ἔπειτα δὲ οὐδὲ ἄνοϊας καὶ D
 15 ἀβουλίας κατελίπετε ὑπερβολήν. τὸν γὰρ ἄρχοντα πολέμου
 οὐ χρὴ τοῦτο μόνον σκοπεῖν ὅπως ἀδικήσῃ, ἀλλὰ πρῶτον μὲν
 εἶγε μάλιστα αὐτῷ τοῦτο δυνατόν, ἔπειτα δὲ εἰ καὶ ἄρκοῦσαν
 δύναμιν ἔχει πρὸς τὸ τὰ ἀδικηθέντα διασώζειν. ὑμῖν δὲ πρὸς
 20 τὸ τὰ ἀλλότρια ἀρπάζειν ἢ δύναμις ἐνδεής καὶ πρὸς τὸ τὰ
 20 ἀσῆρασμένα διασώζειν ἐλαχίστη. Λέσβῳ μὲν γὰρ ἐπιόντες,
 Ἀηλίους ἐπέισατε καὶ Σικελιώτας συμμαχεῖν. βασιλέως δὲ
 ἐπιστρατεύσαντος ὑμῖν, οἱ σύμμαχοι ὄχοντο ὑμᾶς ἀπολιπόν-
 25 τες, οὐδὲ ὄπλα ἀνταίρῃσιν δυνηθέντες. ὑμῶν δὲ μόνων ὑπο-
 λελειμμένων, οἱ μὲν ἀπώλοντο κατὰ τὴν Καλλονὴν ἐν πέντε
 25 ἡμέραισι διασφαρέντες, οἱ δὲ κατὰ τὴν Μιτυλήνην καὶ Φω-
 12. βασιλεία legebatur, unde ED. P. conii. βασιλέα.

gerere aut in pace vivere, nemo sanae mentis commendaverit, cum
 utriusque laus et vituperatio ex causis merito spectanda sit. Quod
 si quis bellum ordiens viribus suis maiora suscipit, praeterquam
 quod iniustus est, prudentium iudicio etiam stultus habebitur. Con-
 sideremus igitur et istuc bellum, quod contra imperatorem nulla
 in re ab eo laesi suscepistis, num honeste et utiliter a vobis gera-
 tur. Primum enim nullam passi iniuriam Lesbum ei subiectam in-
 vasistis, vexastis ac diripuistis: quod nec ipsimet negare poteritis.
 Deinde temeritatis et vecordiae modum nullum tenuistis. Nam qui
 bellum incipit, non hoc solum providere debet, quomodo per nefas
 aliena occupet: sed primum quidem, satiane istuc commode possit.
 Tum, an ad ea quae per vim occupavit conservanda sufficiens ei
 facultas adsit. Vobis autem et ad aliena rapienda vires sunt parvae
 et ad rapta conservanda parvissimae. Etenim Lesbum invasuri, De-
 liorum Siculorumque auxiliis indiguistis: et imperatoria classe adven-
 tante, socii imbelles diffugerunt ac vos solos reliquerunt: et alii
 quidem vestrum apud Callonem in quinque tremibus perierunt: alii

- A.G. 1334 *καίαιαν ἀποκεκλεισμένοι πολιορκεῖσθε, οὐδεμίαν ἔχοντες ἐλπίδα βεβαίαν σωτηρίας. μὴ θανατώσῃς δὲ, εἰ μηδεμίαν εἶπον ἐλπίδα βεβαίαν σωτηρίας ὑμᾶς ἔχειν, καίτοι καρτερώτατα ἀμυνομένοις*
- P. 296 *ἀπὸ τῶν τειχῶν καὶ μηδεμίαν ἢ ὀλίγην βλάβην ὑπομένοντας ἀπὸ τε τῶν ἐκπιπόντων τῆς μηχανῆς λίθων καὶ τῶν κλιμάκων καὶ τῶν ἄλλων μηχανῶν τῶν κατὰ τὰς συχνὰς τειχομαχίας προσ-
αγομένων. ἀποδείξω γὰρ σαφέστατα ὑμᾶς οὐ πολὺ ἀπέχον-
τας τοῦ ἐν ἐσχάτοις κινδύνοις εἶναι. τριῶν γὰρ ὄντων, ἃ ἂν
μάλιστα διασωῶσιν δύναίτο τοὺς πολιορκουμένους, τοῦ τέ πο-
θεν ἔξωθεν ἐπελθοῦσαν δύναμις τοὺς πολιορκοῦντας ἀνιστῆν, 10
καὶ τοῦ ἀφθονίαν σίτου καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων ἔχοντας
μετὰ φρασιῶν τὴν πολιορκίαν διαφέρειν, καὶ τρίτου, τοῦ
βτὸν πολιορκοῦντα ἀδύνατον εἶναι προσκαθεῖσθαι ἢ δι' ἀπο-
ρίαν ἀγαλωμάτων ἢ διὰ μικροψυχίαν ἢ τινα αἰτίαν ἄλλην,
ἐγὼ ὑμῖν προσὸν ἀποδείξω τούτων οὐδὲ ἓν. τὴν μὲν σὺν 15*
- V. 237 *ἴσως ἂν ἐπελθοῦσαν ἔξωθεν βοήθειαν ὑμῖν οὐδαμῶθεν ἄλλοθεν
ἂν τις οἴηθείη ἢ ἐκ Γεννούας, οἷα δὴ ὁμοφύλων ὄντων ὑμῖν καὶ
συγγενῶν· τούτο δὲ τοσούτον ἀπέχει τοῦ εἶναι ἀληθὲς ἢ ὑ-
μᾶς οἴεσθαι ἐλπίζειν, ὥστε τοῦναντίον μᾶλλον ἐφ' ὑμᾶς ἐλεύ-
σονται ἐκεῖνοι ἐπολιορκήσοντες ὡς πολεμίους τῆ κοινῆ, ἀνο
κελεύη βασιλεύς. ἴστε γὰρ δὴ σαφέστατα ὑμεῖς ὡς ἐν ταῖς
συνθήκαις καὶ τοῖς ὄρκοις, οὗς πρὸς τὴν βασιλείαν Ῥωμαίων
C ἢ βουλή καὶ ὁ δῆμος ἔδωκε Γεννούας ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ, πρὸς
τοῖς ἄλλοις περιεληπται καὶ τούτο, τὸ μὴ μόνον τὸ κοινὸν
αὐτῶν μηδεμίαν βλάβην ἢ ζημίαν ἐπάγειν τῇ Ῥωμαίων βα- 25
σιλείᾳ πρόφρασιν πολέμου οὐ παρεχομένη, ἀλλὰ καὶ εἶναι τις*

intra Mitylenen et Phocaeam conclusi cum incerta spe salutis obside-
mini. Ac nolim te mirari quod dixerim nullam vos salutis certam
spem fovere, tametsi vos e moenibus fortissime defendatis, nec ullum
aut leve damnum accipiatis a saxis, quae e tormentis iaciuntur, a
scalis ceterisque machinis, quae in tam crebris oppugnationibus ad
muros admoventur: demonstrabo enim luculentissime vos ab extremo
discrimine haud longe abesse. Nam cum tria sint, quae obsessos
servare tuerique potissimum queant: primum aliunde superveniens
auxilium, quo obsessi erigant animos: alterum frumenti ac reliqui
commeatus abundantia, unde facile perfertur obsidio: tertium, quan-
do hostis diutius assidere aut sumptibus defectus aut animo fractus
aut alia de causa non potest, ego docebo nihil horum vobis adesse.
Forsitan igitur auxilium vobis submissum et non aliunde quam Ge-
nuua, utpote a civibus cognatisque vestris, submissum quis existi-
maverit. Atqui hoc tam remotum est a veritate tantumque abest ut
id sperandum vobis sit, ut timendum potius ne contra vos illi ven-
turi et hortante imperatore ut inimicos reipublicae obsessuri sint. Sci-

ἰδιώτης Ῥωμαίων ἀδικήσῃ, ἀπὸ τῶν προσόντων αὐτῆς κτημά- A.C. 1334
των ἢ πραγμάτων τὴν ζημίαν ἀπολαμβάνειν τὸν Ῥωμαῖον.
ἂν δὲ καὶ τῆ βασιλείᾳ Ῥωμαίων τὴν ζημίαν προξενῆ ἢ νῆ-
σον διαρπάζων ἢ πόλιν τινὰ παρὰλιον ἢ τι ἕτερον, τὸν ἴσον
5 τρόπον ἀπὸ τῶν ἐκείνων κτημάτων καὶ πραγμάτων, εἰ πολλοὶ
εἶεν ἢ εἷς, τὴν ζημίαν ἀποτίγγουσαι βασιλεῖ, αὐτὸν δὲ ψη-
φιζέσθαι πολέμιον τῆ δῆμῳ καὶ τῆ βουλῆ, καὶ στρατεύειν D
ἐπ' ἐκείνον ὡς ἄπιστον καὶ προδότην τοῦ κοινοῦ. οὗ δὲ ἔνε-
κα καὶ βασιλέα πρεσβείαν πρὸς Γέννουαν ἀπεσταλκῆναι, ὥστε
10 μὴ μόνον τὰ κτήματα ὑμῶν τῶν χρημάτων ἕνεκα ὧν ἀνάλωσε
πολεμῶν ὑμῖν παραλαβεῖν, ἀλλὰ καὶ τριήρεις κελεύσαι πέμ-
ψαι καθ' ὑμῶν κατὰ τὰ συγκείμενα καὶ τοὺς ὄρκους. ὥστε
ἐκ Γεννούας οὐ μόνον ἐπικουρίαν οὐδεμίαν, ἀλλὰ καὶ πόλε-
μον καὶ ἐπίπλουν προσδοκῆν χρεῖ. ὅτι δὲ καὶ τῶν ἐπιτηδείων
15 νῦν τε ἐνδεεῖς ἔστε καὶ μετ' ὀλίγον ἐπιλείψει παντελῶς ὑ-
μᾶς, εἰς αὐτῶν ἂν τις τῶν πραγμάτων ἀληθέστατα τεκμήραι-
το. οἱ γὰρ ἐξελαθέντες τοῦ ἄστεος ὑφ' ὑμῶν Ῥωμαῖοι, ὧν
αὐτοὶ τὰ ἐπιτήδεια λαβόντες χρῆσθε, τὸ μέτρον τῆς τροφῆς P. 297
πρὸς τὸ τῶν πολιορκουμένων πλῆθος λογιζόμενοι, ἐντὸς ὀλί-
20 γου χρόνου παντάσῃ φασι ὑμᾶς τὰ σιτία ἐπιλείψειν. λεί-
πεται δὲ μίαν ὑπολείπεσθαι ἐλπίδα σωτηρίας, τὸ βασιλεῖ
ἑαυδήσαντα ἢ διὰ τὸ τῶν ἀναλισκομένων πλῆθος χρημάτων

tis enim planissime pactis et foederibus, quae cum Romano imperio senatus populusque Genuatium pacis causa fecit, praeter alia hoc etiam contineri, ut commune ipsorum non modo nullum Romano imperio detrimentum damnumve importet, si nullam belli occasionem dederit, sed si quis etiam privatus Romanum quempiam laecerit, ut de possessionibus aut facultatibus eius Romano mulcta solvatur. Siu imperio Romano detrimentosus extiterit, aut insulam aut maritimam urbem aut aliud diripiens, ut eadem ratione de eorum possessionibus aut facultatibus, seu plures seu unus dumtaxat fuerit, imperatori satisfiat ipseque a senatu populoque Genuensi hostis iudicetur, et arma in illum ut perfidum ac reipublicae proditorem capiantur. Cuius rei gratia et imperatorem ad Genuenses legationem misisse nostis, non solum ut fundos et villas vestras ad reficiendos sumptus, dum vobiscum belligerat, toleratos recipiat, sed eos insuper ad triremes secundum conventa et iuramenta contra vos mittendas impulisse. Quamobrem non subsidium Genua, sed bellum et hostilis adnavigatio magis exspectanda vobis est. Porro et victus inopia vos laborare, pauloque post quod haesitatis non habituros, ex re ipsa duci argumentum certissimum potest. Quos enim urbe exegistis Romani, quorumque alimentis fruiimini, mensuram alimoniae cum obsessorum multitudine contendentes, intra breve tempus omnimodis comitatu vos carituros affirmant. Ergo haec una spes salutis

A. 6. 1334^η διὰ τὴν κατὰ τὴν στρατείαν κακοπάθειαν ἄσσειν τὴν πολιορκίαν ἢ διὰ τὸ χεიმῶνα ἐπιγίνεσθαι ἤδη προσδοκῶν. ἐγὼ δὲ καὶ περὶ τούτου προδότης γενήσομαι ἡμῶν αὐτῶν καὶ μηνύσω πρᾶξα ἅπαν τᾶληθές. καίτοι γε πολλοῦ ἂν ἐπρίασθε αὐτοί, εἰ οἶδα, εἰ ἂ διανοούμεθα περὶ ὑμῶν, ἀληθῶς ἐξεγέ-5
 Βνετο μαθεῖν· ἐγὼ δὲ ὑμῖν καὶ τοῦτο χαριούμαι. βασιλεὺς μὲν γὰρ καὶ ἡμεῖς καὶ τὸ πολὺ τῆς στρατιᾶς οἰκαδε ἀπελευσόμεθα, ἵνα μὴ εἰκῆ καὶ μᾶτην κατατριβώμεθα ἐνταῦθα, ἄλλως τε καὶ τῶν ἐκεῖσε πραγμάτων ἐπιμελείας δεομένων, ἣν οὐκ ἐξὸν ποιεῖσθαι μὴ ἐκεῖ ἐπιδημοῦντας. ἐνταυθοῖ δὲ πρὸς τὴν πολιορκίαν δέκα καταλείψομεν τριήρεις καὶ μονήρεις εἴκοσι καὶ ἑτέρας τέτταρας καὶ εἴκοσι τὰς τοῦ Σαρχάνη ναῦς, μισθὸν παρ᾽ αὐτοῦ διαρκέσονται ἄχρι ἤρος. οἱ ὑμᾶς τε καὶ Μιτυληναίους ἀσφαλῶς πολιορκήσουσιν ἐφορμοῦντες ἐκ θαλάσσης, ἐκ δὲ ἡπείρου ὑμῖν μὲν ἀρκέσουσιν ἢ τοῦ Σαρχάνη παρακειμένη στρα-15
 Cτία· Μιτυληναῖοι δὲ οἱ Ῥωμαίων μισθοφόροι τὴν εἰς τὴν Λέσβον ἔξοδον ἀπείρξουσιν, ὥστε καὶ ἀμφοτέρους ἑκατέρωθεν ἀπείρξεσθαι ἐκ τε γῆς καὶ θαλάττης τοῦ μηδὲν εἰσάγειν τῶν
 V. 238 ἐπιτηδείων. ἅμα δὲ ἦρι ἀρχομένῳ στόλῳ μεγάλῳ αὐτὸς ἐφ' ὑμᾶς πλευσοῦμεθα, γνώμην ἔχοντες μέχρι παντὸς διακαρτε-20
 ρεῖν, ἄχρησ ἂν ἢ λιμῶ ἢ ὄπλοις παραστησάμενοι, ἐξανδραποδισώμεθα ὑμᾶς. πρὸς τούτοις δὲ καὶ ἑτέραν βασιλέως ἐπίνοιαν οὐκ ἀποκρύψω. βούλεται γὰρ τοῖς συμπολιορκουμένοις

6. τοῦτο em. ED. P. pro τούτῳ.

restat, si imperator deses factus, aut propter impensae magnitudinem, aut propter attritum laboribusque confectum exercitum, aut propter imminentem hiemem obsidionem solvat. Ego vero et in his nostri ipsorum factus proditor, omnem rei veritatem gratuito exponam: quamquam vos vel talentum fuisse numeraturos sciam, si, quae de vobis taciti cogitamus, vere cognoscere licuisset. Sed enim vobis hoc gratis dabo. Imperator, nos exercitusque magnam partem domum discedemus, ne hic temere ac frustra maceremur: praesertim cum et illic respublica officium industriamque nostram desideret, quam ei nisi praesentes praestare non possumus. Hic ad continuandam obsidionem triremes denas et uniremes vicenas relinquemus: praeterea de navibus Sarchanis quatuor et viginti, adnumerato, quantum usque ad vernam tempestatem sufficit stipendio. Atque hi vos et Mitylencaeos, a mari facto impetu certo oppugnabunt: a continente Sarchanis copiae auxiliares satis prement. Mitylencaeis vero Romanorum conductitii ingressum in insulam intercludent, ut ambo terrae marique victum involvere prohibeamini. Vere novo magna classe revertemur, eo animo, ut tandiu vos oppugnemus, quoad vel fame vel armis domitos, in servitutem redigamus. Praeter haec alias ad huc imperatoris cogitationes occultas non habeo. Vult enim vobis

ἑμῖν πᾶσι δι' ὄρκων αἰρεσιν προθεῖναι, ἢ μένοντας ἐν τῷ Δ. 1334
 τειχῶν πολεμίους αὐτῷ τε εἶναι καὶ τῷ κοινῷ Γεννοῦας, ἢ
 ἔξω γενομένους καὶ καταλιπόντας ἡμᾶς, μὴ μόνον παρὰ βα-
 σιλέως τυχεῖν συγγνώμης καὶ ἀμνηστίας ὧν ἐξημαρτήκασι, D
 5 ἀλλὰ καὶ παρὰ τῷ κοινῷ Γεννοῦας ἀζημίους εἶναι, βασιλέως
 τὴν ἄδειαν παρασχομένον. ὅπερ ὅτι πολλοὺς τῶν ἡμῖν συμ-
 πολιορκουμένων πείσει ἀποστῆναι, οὐδ' αὐτὸς ἀγνοεῖς. ὅτε
 τοίνυν ἐξ ἀρχῆς τε οὐ δίκαια ποιῶντες τὸν πόλεμον κεκινή-
 10 κατε τουτονί, νῦν τε τῶν πραγμάτων ἐναντίως ἢ αὐτοὶ προσ-
 15 οδοκᾶτε χωρησάντων, οὐ μόνον ἀβουλίας καὶ ἀσυνεσίας ὀ-
 φλετε κατηγορίαν, ἀλλὰ καὶ ἐν ἐσχάτοις κατέστητε κινδύνοις,
 ποῦ λυσitelῆς ἢ σωφρονούντων ὅλως ἀνθρώπων, μὴ μετα-
 βουλευέσθαι περὶ τῶν κακῶς βεβουλευμένων καὶ σωτηρίαν
 20 τινὰ αὐτοῖς ἐκ τῶν ἐνότων ἐκπορίζειν, ἀλλὰ διὰ φιλονει- P. 298
 15 κίαν καὶ ἀλαζονείαν νοῦν οὐκ ἔχουσαν αὐτοὺς τε ἀπόλλυσθαι
 κακῶς καὶ τοῖς οἰκείοις οὐ πενίαν μόνον καὶ ἀποστέρησιν τῶν
 ὄντων, ἀλλὰ καὶ ἀδοξίαν προστρίβασθαι διὰ βίον; ἐγὼ δὲ
 καὶ τούτων ἀπάντων χωρὶς οὐδαμῶς λυσitelουῖντα τὸν πρὸς
 βασιλέα πόλεμον ἡμῖν ἀποφανῶ. εἰ γὰρ καὶ μήτε ὄπλοις,
 20 μήτε λιμῷ, μήθ' ἑτέρα μηχανῇ τινι παραστήσασθαι δυνασό-
 μεθα ἡμᾶς, οὐδ' οὕτω τὸ πολιορκεῖσθαι λυσitelήσειεν ἂν ἡ-
 μῖν. πρῶτον μὲν γὰρ οὐκ ἐπὶ τῷ διηνεκῶς πολιορκεῖσθαι καὶ
 ἐνδεία καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ἐκ τοῦ πολέμου κακοῖς πιέζεσθαι B

obsessis omnibus alterius optionem esse iuratis, aut intra moenia
 manentes, ipsi et Genuensium reipublicae hostes haberi: aut egres-
 sos et a vobis secedentes, non ab imperatore dumtaxat commissorum
 veniam et ἀμνηστίας, sed etiam apud commune Genuensium impu-
 nitatem eius auctoritate consequi. Quod quam multis inter obses-
 sos ad defectionem incitamento futurum sit, non te fugit. Quando
 igitur et ab initio praeter fas hoc bellum suscitastis: et nunc rebus
 contra spem cadentibus non insipientiae solum audaciaeque culpam
 sustinetis, verum etiam in gravissimum discrimen devenistis, qui
 tandem conducet, aut quomodo mente sua constantium erit, mala
 consilia non permutare melioribus et aliquid inde ad salutem ido-
 neum elicere: sed per stolidam contentionem et arrogantiam semet-
 ipsos ire perditum, et propinquis ac necessariis non inopiam et a-
 missionem facultatum tantummodo parere, verum etiam ignominiam
 perpetuam inurere? Adhuc praeter isthaec omnia cum imperatore
 bellum ducere, nequaquam vobis prodesse ostendam. Etsi enim ne-
 que armis, neque fame, neque alia quadam via ad deditionem vos
 compellere poterimus, tamen ne sic quidem vobis conducet obside-
 ri. Primum non ut semper obsideremini, et penuria victus ceteris-
 que bellorum incommodis premeremini, Lesbi tanto cum impendio
 potiundae cupido vobis incessit: sed ut impensas multo maioribus

A. C. 1334 Ἀέθρου κρατῆσαι ὑμῖν ἐπῆλθε τσσαῦτα χρήματα ἀναλωκό-
 σιν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ πολλαπλασίῳ τῶν ἀναλωμένων κτησαμένους,
 καὶ τῆς νῆσου ἔχειν τὴν ἀρχὴν. τοῦτο δ' ἐναντίως ἢ αὐτοῖς
 συμβέβηκε προσδοκᾶτε. τὰ τε γὰρ χρήματα ἀνάλωται εἰς
 τὰς τριῆρεις καὶ ἡ νῆσος ὑπὸ βασιλέα αὐδῆς τελεῖ πλὴν Μι-5
 τυλήνης, ἣν δὲ καὶ Φωκαίαν φρουρεῖν μισθοφόρους τρέφον-
 τας χιλίων οὐκ ἐλάσσους. πόθεν οὖν ποριεῖσθε τὴν τροφήν
 αὐτοῖς; οὔτε γὰρ χρήματα εἶχετε ἐν ταῖς ναυσὶν ἢ διαρκέσει
 πρὸς τὴν πολιορκίαν, οὔτε ἐκ Γεννούας ἐλπὶς ἐλθεῖν. τὰ γὰρ
 ἐκεῖσε κτήματα ὁμῶν, ἃ παρεῖχε τὰς προσόδους, ὑπὸ βασι-10
 Cλέα ἔσται· ἀλ' τε ἐκ Φωκαίας προσγιγόμεναι πρότερον πρόσ-
 δομο ὑμῖν ἀφῆρηται διὰ τὸν πόλεμον. ἐμπορία τε γὰρ ἐκ-
 λέλοιπε πᾶσα, θαλασσοκρατούντων ἡμῶν, καὶ γεωργίας ἀπεῖρ-
 γομεν, οὐδὲ τὸ πολῶν προβαίνειν ἀκίνδυνον ὄν ὑμῖν. ὥστε
 πάντοθεν συμβαίνει περιίστασθαι τὸν κίνδυνον, ἃν τε πρὸ-15
 τῆσθε τοῖς ὅπλοις, ἃν τε μὴ· ὡς οὖν περὶ σωτηρίας ὑμῖν
 βουλευσομένους οὐκ ἐν παρέργῳ χρῆ ποιῆσθαι τὴν βουλήν,
 D ἀλλὰ μετὰ τῶν φίλων σκεψαμένους τὰ δέοντα ἐλέσθαι."

V. 239 λα'. Ταῖαῦτα τοῦ μεγάλου δημοσίου εἰρηκότος, Ντζι-
 οῦαν ἐπιπολὺ μὲν ἦν σιωπῶν, ἐκπεπληγμένος ὅτι δὴ σαφέ-20
 στατα περὶ τῶν κατ' αὐτοὺς πραγμάτων διεiléχθη. συνεώρα
 τε ἤδη καὶ αὐτὸς τὸν κίνδυνον ὡς ἐν χρῆ. ἔπειτα ἀνενεγκῶν
 „ὡς μὲν ἀδικούμεν πολέμου ἄρχοντες" εἶρη „οὐδὲ αὐτοὶ δυ-
 2, πολλαπλασίῳ legebatur.

divitiis consolantes, insulae quoque dominatum obtineretis: in quo
 multum plane vestra vos delusit opinio. Nam pecuniam in triremes
 absumpsistis: et insula, Mitylene excepta, imperatorem rursus prin-
 cipem suum agnoscit: quam ut pariter ac Phocaeam defendatis, prae-
 sidiarios mercede conductos non pauciores mille oportet alere. Unde
 igitur alimenta illis suppeditabitis? Neque enim in navibus tantum
 pecuniae habebatis, quantum obsidioni tolerandae sufficeret: neque
 Genua missum iri sperandum est. Nam quae illic possidetis et unde
 vectigalia capiebatis, imperatori adiudicabuntur: et quae prius Pho-
 caea vobis pendeat, bellum sustulit. Etenim mercatura omnis,
 nobis mare tenentibus, conquesta; et agricultura per nos usque adeo
 arcemini, ut ne porta quidem urbis secure pedem efferre possitis.
 Quare sive armis subiugemini, sive non, undeunde periculis cingi-
 mini. Ergo quoniam salus vestra agitur, non obiter et velut per
 transennam, sed cum amicis res perpendenda et utilitati consulenda
 est.

31. Hactenus magnus domesticus: cuius sermone perculsus Io-
 annes, diu siluit, quod suorum conditionem disertissime explicatam
 videbat et iam ipse quoque periculum esse in cervicibus intelligebat.
 Postquam se deinde collegit, ita fari exorsus est: Perperam nos agere,

νάμεθα ἀντειπεῖν. πλὴν ἐλπίδι ἐπαρθέντες τοῦ τε ἐγκρα-Α. C. 1334
 τεῖς γενήσεσθαι τῆς Λέσβου τοῦ τε ἀμυνεῖσθαι βασιλέα ἄνρ. 299
 ἐπιγῆ, (οὐ γὰρ τοσαύτην γε ὑπόμεθα δύναμιν ἀθροίσειεν ναυτι-
 κήν,) ἤράμεθα· νυνὶ δὲ ἤδη τὰ τε χρήματα ἀνάλωται ἡμῖν
 5 καὶ αὐτοὶ πολιορκούμεθα, οὐκ ἀγαθὰς ἔχοντες ἐλπίδας περὶ
 τῶν μελλόντων. ἐπεὶ δὲ ὡς ὄρω, τοῦ θεοῦ κεκινηκός, εἰς
 τοὺς περὶ τούτων προήχθης λόγους, δέομαι ἃ λυσitelῆ δοκεῖ
 καὶ δεόντα βουλευσασθαι περὶ τοῦ μέλλοντος. τὰ γὰρ πα-
 ρελθόντα οὐκ ἔστιν ἄλλως διαθεῖσθαι ἢ ὡς ἔτυχε γεγενημένα.”
 10 ἰὸ μέγας δὲ δομέστικος „εἰ μὲν καθ’ ἑαυτοὺς αὐτοὶ περὶ τῶν
 ἑμετέρων” ἔφη „βουλευέσθε πραγμάτων, οὐδὲν ἂν ἐκώλυεν B
 εἰρήνην ἢ τὸν πόλεμον ἐλέσθαι. ἐπεὶ δὲ ἐμοὶ περὶ τῶν ἑμε-
 τέρων ἐπιτρέπετε βουλευέσθαι πραγμάτων, ἃ μοι δοκῶ ἑμῖν
 15 συμφέροντα ἔρω. ἑμῖν δὲ ἐξέσται ἢ αἰρεῖσθαι τὰ βεβουλευ-
 ῆμενα ἢ διαθεῖσθαι. οἶμαι δὲ οὐδὲ πολλῶν δεήσεσθαι λόγων
 περὶ τῶν ἑμῖν κείμενων δοκούντων λυσιτελεῖν. ἃ γὰρ διει-
 λέχθην πρότερον, πολλῶν κακῶν ἑμῖν τὸν πόλεμον αἰτιώτα-
 τον γεγενημένον ἀποφαίνων καὶ ἔτι μέλλοντα, τούτοις ἐξεσσι
 κατασκευάζειν ὡς αἰρετέα ἢ εἰρήνη. τὸν τρόπον δὲ ὃν ἂν
 20 οὐμῖν μάλιστα λυσιτελήσειεν ὑφηγήσομαι ἐγὼ. πρὶν εἰς το-
 σοῦτον κινδύνου ἦκειν ὥστε δοκεῖν καὶ ἄκοντας προσεῖναι
 βασιλεῖ, ἐνδείξασθε εὐνοίαν τινα ἀντιῤῥόπον πρὸς τὴν προτῆ-
 ραν ἀδικίαν, καὶ προσβείαν πέμψαντες πρὸς βασιλέα, συγγνώ- C
 μην αἰτήσατε ἐφ’ οἷς προσκεκρούκατε κατὰ τὸν πόλεμον. φύ-

dum ad arma priores prosilimus, nemo vel nostrum inficias ire po-
 test. Ceterum Lesbi insulae adipiscendae, et imperatorem, si impe-
 dire conaretur, depellendi fiducia elati (haud enim tantam classem
 comparaturum credebamus) bellum hoc ausi sumus. Nunc et pecuniis
 exhausti et insuper ipsi obsessi, bonas spes omnes perdidimus. Quia
 vero divino ut arbitror afflatu de his rebus disseruisti, te oro, ut
 quae utilia nobis in posterum et necessaria duxeris, ea consulas:
 quando praeterita corrigere non licet. Ad haec magnus domesticus:
 Si, inquit, vobiscum ipsi de re vestra consulissetis, nihil ad pacem
 bello praefereendam obstitisset. Sed quia mihi in causa vestra iudici-
 um omne permittitis, quae profutura opinor, non tacebo: vobis aut
 parere consilio meo, aut id repudiare integrum erit. Existimo autem
 explicationem consilii mei longa oratione haud egera. Nam quaeque
 prius a me dicta sunt, quibus bellum hocce praecipuum et solum
 complurium malorum vestrorum fontem fuisse probavi, quaeque ad-
 huc dicturus sum, iisdem pacem complectendam esse, confirmari
 potest. Modum autem, quo id fructuosissime faciatis, exponam.
 Antequam eo necessitatis compellamini, ut etiam invitum ad imperato-
 rem vos adiungere videamini, praesenti benevolentia praecipitiam

- A.C. 1334 *σει δὲ ὦν ἐκεῖνος πρῶος καὶ τοῖς ἀδικοῦσιν ἔτοιμος παρέχειν συγγνώμην, ἃν παραιτῶνται τὴν ὀργὴν, καὶ ὑμῖν συγγνώσεται ἑαδίως, καὶ ἐμοῦ πρὸς τοῦτο μάλιστα ἐνάγοντος. ἐπειδὴν δὲ τὴν βασιλέως ἐκμειλίξθητε ὀργὴν, τὸν παῖδα Σαρχάνη καὶ τῶν ἄλλων Περσῶν, οἱ ἐν δμηρῶν προσχῆματι φρουροῦνται παρ' ὑμῶν, λαβόντες ὡσπερ δῶρα προσκομίσατε τῷ βασιλεῖ καὶ Μιτυλήνῃ καὶ Φωκαίαν παράδοτε. κἀκεῖνος ἀμειβόμενος ὑμᾶς τῆς*
- D *εὐνοίας ἔνεκα τῆς πρὸς αὐτὸν, μετὰ τῆς συγγνώμης, ἣν παρῆξεται, καὶ τὰ τε ἀναλωθέντα χρήματα εἰς τὸν πόλεμον τὸν καθ' ὑμῶν καὶ ἃ ἐζημιώσατε Λεσβίους, ἃ τὸ κοινὸν Γεννοῦ-*
- V. 240 *ας ἐκ τῶν ὑμετέρων κτημάτων κατὰ τὰς συνθήκας ὀφείλει ἀποτίνειν, χαριεῖται. οὐ μὴν ἄλλὰ καὶ πολεμίους ἀναγεγραμμένους τῷ κοινῷ καὶ δίκας ὀφείλοντας τῆς ἀπιστίας, ἀπάθειαν κακῶν καταπραΰνεται ὑμῖν, τῇ βουλῇ συγγνώμην κελύσας πα-*
- V. 240 *ρασχεῖν, ὥστε ἀδεῶς πάλιν ἐμπολιτεύεσθαι αὐτοῖς ἀποστρη-*
- P. 300 *θέντας τῶν οἰκείων μηδενός. πρὸς τούτοις δὲ καὶ Φωκαίας ὡσπερ πρότερον καὶ αὐθις ἄρχειν ἐπιτρέψει, ὡς ὑπήκουον μὲν Ῥωμαίοις οὕσης, ὑμῖν δὲ παρέχοντος βασιλέως τὴν ἄρχην, ἄχρισ*
- P. 300 *ἂν αὐτὸς ἐθέλῃ. καὶ σπονδὰς ὑμῖν πρὸς Σαρχάνῃν θήσει, ὥστε καὶ αὐθις τὰς προσόδους, ἃς καὶ πρότερον εἶχετε, ἐκ τῆς γῆ-*
- P. 300 *ρας τῆς αὐτοῦ καρποῦσθαι. καὶ κατὰ πάσας νήσους καὶ τὰς πόλεις, αἱ ὑπήκοοί εἰσι Ῥωμαίοις, ἀκώλυτον ὑμῖν τὴν ἐμπορίαν κελύσει εἶναι. σκοπεῖτε οὖν ὅποσα μὲν ὑμῖν ὁ πόλεμος ἐπήνεγκε κακὰ, ἴσως δὲ καὶ χεῖρονα ἐπάξεν ὀπόσων δὲ ἀγαθῶν ἢ εἰρήνῃ*

iniuriam exaequate ac per legatos bellicarum istarum offensarum veniam flagitate. Qui cum sit mitis ingenio et in se peccantibus promptus ignoscere, si eius iram fuerint deprecati, etiam vobis, meo insuper accedente impulsu, libenter ignoscet. Ubi eum placaveritis, Sarchanis Persarumque aliorum filios, quos obsidum nomine custoditis, eidem in muneris loco offertote; Mitylenen praeterea et Phocaeam restituite. Ille vero vestrum hoc erga se studium compensans, una cum venia, qua vos impertiet, etiam sumptus a se in hoc bellum collocatos et Lesbiis per vos damna irrogata, quae respublica Genuensis ex foedere de facultatibus et bonis vestris rescire debet, benigne remittet. Neque hoc tantum, sed et tamquam hostibus republicae declaratis ac proscriptis et perfidiae poenam commeritis, impunitatem impetrabit, senatum ad veniam tribuendam cohortatus: quo nulla re spoliatis, denuo in republica libere negotium suum agere liceat. Adde quod Phocaeae Romanorum propriae principatum et usumfructum sicut prius, quamdiu voluerit, vobis permittet. Quin et vestra causa cum Sarchane foedus feriet, ut ex eius provincia pristinos fructus percipiatis: perque omnes insulas ac civitates Romanorum mercaturae faciendae licentiam dabit. Dispiciite igitur, quot infertuniis hoc

γενήσεται ἄξια, ἂν πείθῃσθε ἐμοί. ταῦτα δὲ θυμῶν ἢ σήμ. A. C. 1334
 ρον πράττειν ἢ εἰς τὴν ὑστεραίαν ἐξέσται. εἰ γὰρ οὐκ ἀ-
 ναγκαῖα λογιζόμενοι ὑπέρθησθε, οὐκέθ' ὁμοίως εὐρήσετε βα-
 σιλέα ῥᾶδιον πρὸς τὰς καταλλαγάς. εἰ γὰρ τὰ χρήματα
 5 διαδοθῆ τοῖς τριηρίταις καὶ τοῖς ἄλλοις μισθοφόροις, οἱ μέλ- B
 λουσι τοῦ χειμῶνος ὑμᾶς πολιορκεῖν, ἃ νυνὶ βασιλεὺς μὲν
 ἐκέλευσε διαδίδοναι τοῖς ταμίαις, ἐγὼ δὲ ἐκόλυσα τούτων ἰ
 τῶν λόγων ἐνεκα, δέδοικα μὴ οὐ προσδέξεται τὴν πρεσβείαν
 μετὰ ταῦτα, λογιζόμενος ὡσπερ εἰκός, ὡς παραστήσεται ὑμᾶς
 10 ἰσὲν ἀνδραπόδων μοίρα, ἄχρισ ἂν ὁ χρόνος τῆς μισθοφορᾶς ἀ-
 ναλωθῆ, καὶ τὰ χρήματα ἀπολήψεται πρὸς τοὺς νῦν καὶ τὰ
 πρότερον ἀναλωμένα. ὡς οὖν ἀναγκαίων περὶ ἐσομένης τῆς
 βουλῆς καὶ τριβῆν τοῦ χρόνου οὐκ ἐνδεχομένου, ταχέως τε
 αὐτοὶ βουλευέσθε καὶ ἡμῖν τὰ βεβουλευμένα γνώριμα ποιεῖτε".

15 Τοιαῦτα μὲν Λατίνοις ὁ μέγας δομεστικός ὑπέτιθέτο ποιεῖν.
 Ντιζιῶν δὲ ὡς ἤκουσε περὶ τοῦ παρελθόντος ἡνῆϊτο χρόνου, C
 ὅτι μὴ πρότερον μεγάλην δομεστικὴν συγγένετο· ἢ γὰρ ἂν αὐ-
 τός τε πολλῶν ἀπῆλλακτο κακῶν καὶ τοῖς ἄλλοις αἴτιος κατέ-
 στη. ὁμοῦς μέντοι ἔφρασκε, τὰ μὲν γεγενημένα ἀναλύσας
 20 οὐκ εἶναι δυνατόν. δεῖν δὲ οἴεσθαι εἰς Φώκαιαν ἐλθόντα
 καὶ τοὺς ἄλλοις δῆλῃν τὴν βουλήν ποιεῖν, καὶ ἐς τὴν ὑστεραίαν
 ἐλθόντα, ἃ πᾶσιν ἂν κοινῇ δόξειεν ἀπαγγέλλειν. καὶ ἐπεὶ
 ἐπιτέτραπτο, εἰς Φώκαιαν ἐλθὼν, Ντσαρδῶ τε καὶ τοῖς λοι-

23. Idem qui supra Ντουνάρδος. ED. P.

bellum vos mactaverit, ac forsitan deterioribus mactabit: et quot
 vicissim bona vobis pax suppeditatura sit, si me audiveritis. Quod
 autem suadeo, id vel hodie, vel cras exsequi poteritis. Etenim si
 quasi non necessarium distuleritis, imperatorem deinde ad reconci-
 liationem non perinde promptum invenietis. Nam si stipendia remi-
 gibus et aliis mercenariis, qui vos per hiemem obsidebunt, nume-
 rata fuerint, quae iam quaestoribus imperavit, ego vero propter ea
 quae dixi, ne darent prohibui, timeo ne postea legationem non
 admittat, illud secum reputans ut est credibile, posse vos ad con-
 ditionem mancipiorum redigere, dum tempus merendi exeat, et cum
 modo, tum alias pensam pecuniam recipere. Itaque ut de neces-
 sariis deliberaturi, et tempore moras non ferente, quam primum
 concilium celebrate, et nobis quid statueritis significatote. Sic ma-
 gnus domesticus Latinos admonuit. Ioannes tam sero se cum illo
 in collocationem venisse doluit: multis enim profecto malis carere et
 aliis carendi auctorem esse potuisse. Verumtamen praeterita non
 revocari: oportere autem se postridie in urbem reversum, aliis quo-
 que hoc indicare consilium et omnium sententias communiter ex-
 quirere. Annuente magno domestico, Phocaeam regressus, Odoardo
 et ceteris quid is consularet exposuit. Quod cum et ipsis ut opti-

- A. C. 1334 τοὺς ὄσα ἐπόθειτο ὁ μέγας δομέστικος ἀπαγγείλας, ἐπειδὴ
 κάκεινους ἄριστα καὶ λυσιτελοῦντα ἕαντοίς ἐδόκει τὰ βεβου-
 λευμένα καὶ ἔτοιμοι ἦσαν πράττειν, αὐτοῖς πρὸς τὸν μέγαν
 Δομέστικον ἐλθὼν, Ντεάρδφ μὲν καὶ τοῖς λοιποῖς ὅσοι κατὰ
 Φωκάϊαν πολιορκοῦνται, ἄρθεσκιν ἔφασκε τὰ βεβουλεωμένους
 καὶ μάλιστα ἐθέλειν ὡς βασιλέα ἐλθόντας, ἔπαρ τῶν ἡμαρ-
 τημένων δελοῦσθαι συγγνώμην παρασχεῖν. δεῖν δὲ καὶ Δομε-
 νίω τῷ κατὰ τὴν Μιτυλήνην πολιορκουμένῳ τὰ πρῶτα μάλ-
 ιστα φερομένῳ παρ' αὐτοῖς, κοινήν ποιήσασθαι τὴν γνάμην.
 μηδὲ γὰρ ἂν δύνασθαι πράττειν μηδὲν, ἐκείνου μὴ συνεπι-10
 ψηφίζομένου. καὶ παρασχεθείσης αὐτῷ νεὸς, εἰς Μιτυλήνην
 ἦλθε· συγγενομένους τε Δομενίω καὶ περὶ τῆς εἰρήνης δια-
 λαχθεῖς, ἐπεὶ κάκεινῳ ἀσμένως ἐγίνοντο οἱ λόγοι καὶ πολλὰς
 χάριτας ὡμολόγει βασιλεῖ τῆς ἀνεξικακίας, ἀναστρέψας ἐπέ-
 θεν, εἰς Φωκάϊαν ἐπεραιώθη, ἄγων καὶ ἑτερόν τινα, ὃς ἐμελλεν15
 ἐκ προσώπου Δομενίου βασιλέα προσκυνήσειν. ὅσοι δὲ τῶν
- P. 301 ἐπιφανεστέρων ἦσαν ἐν Φωκάϊα πολιορκούμενοι, καὶ τὸν νῆον
 Σαρχάνη καὶ τοὺς ἄλλους, ὅσοι ἦσαν σὺν αὐτῷ, ὥσπερ δῶ-
 ρον ἐπαγόμενοι, ἤκουσιν εἰς βασιλέα. προσκυνήσαντάς τε καὶ
 περὶ ὧν κατὰ τὸν πόλεμον ἐξήμαρτον τυχεῖν συγγνώμης δεη-20
 θέντας βασιλεὺς μὲν ἡμέρωσ προσεδέξατο καὶ προσηγῶς,
 συγγνώμην τε παρέσχετο εὐθύς καὶ ὄσα πρότερον ἐπηγγελα-
 το αὐτοῖς ὁ μέγας δομέστικος ἔργῳ ἐπληροῦτο, καὶ αὐτῶν
 Μιτυλήνην παραδόντων βασιλεῖ, ἐβληθέντων τῶν φροεῶν·
- V. 241 Σαρχάνη τε ὁ βασιλεὺς τὸν παῖδα ἀποδούς καὶ τοῖς ἄλλοις25

mum atque utilissimum probaretur seseque obsecuturos ostende-
 rent, ad magnum domesticum rediens narrat, Odoardo et obsecris
 omnibus placere sententiam, et omnino ad imperatorem accede-
 re ab eoque admissorum veniam petere constituisse. Tamen cum
 Dominico nihilo minus qui Mitylenae obsideretur et inter eos princi-
 pis locum dignitatemque obtineret, rem communicandam: nihil enim
 citra eius assensum confici posse. Itaque data sibi nave Mitylenen
 volavit, congressusque cum Dominico et apud eum de pace locu-
 tus, et suffragantem atque etiam imperatori de patientia gratias
 agentem nactus, Phocaeam revertit, alio secum adducta, qui pro Do-
 minico imperatorem venerabundus salutaret. Quotquot autem no-
 bilitate clari inter Phocaeenses obsidebantur, filium Sarchanis alio-
 que obsides, velut donum secum adducentes, ad imperatorem ade-
 unt, eumque adorantes, veniam super bello male sumpto compre-
 cantur. Eos ille placide ac leniter accepit, venia statim donavit
 et promissa magni domestici re complevit. Cumque educto praesi-
 dio Mitylenem reddidissent, Sarchani aliisque Persis filios, gratias

Πέρσαις, χάριτας αὐτῷ πολλὰς τῆς ἐλευθερίας τῶν παιδῶν A.C. 1334
 ἐνεκα ὁμολογοῦσιν, αὐτὸς εἰς Βυζάντιον ἀπέπλευσε, Λέσβον B
 ὑπὸ Λατίνοις ἤδη γεγενημένην Ῥωμαίοις ἀνασώσας.

13. Ὀλίγον δὲ παρελθόντος χρόνου, ἠγγέλλετο ἐκ τῆς A.C. 1335
 5 ἑσπέρας παρὰ τῶν ἐπιτροπευόντων ἐκεῖ, ὅτι οἱ περὶ Βαλά-
 γριτα καὶ Κάνινα νεμόμενοι Ἄλβανοι, εὐχερεῖς ὄντες πρὸς C
 μεταβολὰς καὶ φύσει νεωτεροποιοὶ, ἅς πρὸς βασιλεῖα ἐποιή-
 σαντο συνθήκας παραβαίνοντες, τὰς ἐκεῖσε πόλεις ἐξ ἐφόδου
 ἐπιόντες, κακῶς διατιθέασιν καὶ λεηλατοῦσιν. οἱ καὶ πρότερον
 10 ἰοιοιαῦτά τινα ἐτόλμων καὶ συνιστάμενοι πολλοὶ καὶ ἄποροι,
 τὰς πόλεις κακῶς ἐποίουν ἄχρῃς ἂν στρατιῶν ἐπ' ἐκείνους
 πέμψας βασιλεὺς, ἀναγκάσειν εἰρήνην ἄγειν καὶ τοὺς ἐσπε-
 ρίους ἀδικεῖν μηδέν. ἐπειδὴν δὲ ἡ στρατιὰ ἐπ' οἶκον διαλυ-
 θεῖη καὶ τὸ θῆρος ἐπιγένοιτο, οὐδέτι οἶοί τε ἦσαν ἠρεμεῖν,
 15 ἅλλὰ ληστείαις καὶ φανεραῖς ἐπιδρομαῖς ἐπέζον τὰς πόλεις
 τὰς ἐκεῖ. τότε δὲ πολλοὶ τε καὶ ὁμοίως περὶ τὸ ἀδικεῖν τὰς
 γνώμας ἔχοντες συστάντες, Βαλάγριτά τε καὶ Κάνινα ἐκακούρ- D
 γουν πάντ. καὶ φρουρίον τι Σκρεπάρων ὠνομασμένον καὶ τὴν
 Κλεισοῦραν, Τίμωνρον δὲ φρουρίον τι καὶ αὐτὸ ἐσπέριον περὶ
 20 Βαλάγριτα ὤκισμένον παρῆσαντο ἤδη καὶ βεβαίως εἶχον
 πρὸς τε τὰς ληστείας καὶ τὰς συχνὰς ἀπειρηκὸς ἐπιδρομαῖς.
 διὰ ταῦτα οὖν ἐδόκει βασιλεὺς αὐτοῖς ἐπιστρατεύειν. προσεπιγε-
 νομένη δὲ ὑπ' αὐτοῖς αὐτοῖς χρόνις καὶ ἡ Ἰωάννου τοῦ Δούκα
 τῆς Ἀχαρνανίας ἄρχοντος τελευταῖη μᾶλλον ἐξώρμησε τὸν βα-
 7. & scripsi pro αλ, idemque habet ed. V.

pro eorum libertate agentibus, restituit: et Lesbo recepta atque
 ad imperium Romanum denuo adiuncta, Byzantium navigavit.

32. Brevi post tempore a praefectis ex occidente adest nuntius,
 Albanos ad Balagrita et Canina habitantes, instabiles animis et na-
 tura rerum novarum cupidos, fracto foedere urbes illas ex itinere
 adorientes male multasse ac diripuisse. Qui et alias huiusmodi fac-
 cinus ausi, magno numero homines egestate perditii coiverant civi-
 tatesque attriverant, donec imperator, misso contra eos exercitu, a
 vexandis occidentalibus desistere cogeret. Quo exercitu domum regres-
 so, in ipsa iam aestate quiescere amplius non poterant: sed popu-
 lationibus et ineurSIONibus urbes occidentis palam infestabant. Tunc
 porro multi eadem male faciendi voluntate praediti, facta manu Ba-
 lagrita et Canina, Sceparium sive Screparium et Clisuram, castella ve-
 hementer affligebant, Timorumque et ipsum prope Balagrita oppidum
 occidentis iam ad deditiōem compulerant: et depraedandi incursan-
 dique finem nullum faciebant. In illos igitur movendum imperator
 censuit. Et quia sub idem tempus Ioannes ducas Acarnaniac princeps
 in fata concesserat, hoc magis ad occidentalem expeditionem exaravit,

- A. C. 1335 *σιλεύα πρὸς τὴν ἐσπέραν, ἐλπίσαντα Ἀκαρνανίαν θποποιήσεσθαι* ἐαυτῷ. τοιαῦτα δὲ βουλευομένων καὶ συμμαχίαν ἐδόκει δεῖν ἐξ Ἰωνίας μεταπέμπεσθαι Περσικὴν ἕνεκα τῶν Ἀλβανῶν πε-
- P. 302 *ζήν. ὄρη γὰρ δυσπρόσοδα νεμόμενοι καὶ μεγάλα καὶ πολλὰς* ἔχοντα ἀποφυγὰς καὶ καταδύσεις, οὐ ῥαδίως ὑπὸ τῶν ἰππέων⁵ βλάπτεσθαι ἐδύναντο, καὶ μάλιστα ἐν θέρει εἰς τὰ ἀκρότατα ἀνιόντες τῶν ὄρων, ὅπου καὶ πεζοῖς ἀντιτάξασθαι οὐκ ἐν-
 χερὲς διὰ τὴν ὀχυρότητα τοῦ τόπου καὶ τὸ ὑπὲρ κεφαλῆς τοὺς ἐπιόντας τοὺς ἀμυνομένους βάλλειν. καὶ πέμψας πρὸς Ἀμοῦρ, ἤτετο συμμαχίαν πεζήν. ὁ δὲ ἄσμενός τε προσεδέ-¹⁰ ξατο τὴν προσβίαν βασιλέως, (ἦν γὰρ ἄγων περὶ πλείστον τὸ κατὰ γνώμην τι βασιλέως πρῶττειν,) καὶ τὴν στρατιάν εὐθύς ἐπεμπεν εἰς Θεσσαλονίκην. ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς τὴν Ῥω-
 Βμαιοῦν ἄγων στρατιάν ἀφίκετο ἐκεῖ, καὶ τὴν Περσικὴν παρα-
 A. C. 1336 *λαβῶν διὰ Θετταλίας ἐπὶ Ἀλβανούς ἐχώρει. καὶ μέχρι Ἐπι-15* δάμνον ἦλθε ληϊζόμενος αὐτούς. διεφθάρησάν τε ἐξ αὐτῶν πολλοί. πυθόμενοι γὰρ τὴν βασιλέως ἔφοδον καὶ νομίσαντες μόνην ἐκ Ῥωμαίων ἰππικὴν εἶναι στρατιάν, πρὸς τὰ ὄρη κατέ-
 φηγον, καὶ τὰς δυσχωρίας, οἴομενοι διαφεύξεσθαι τὸν ἄλδρον. ἐπελθόντες δὲ οἱ Πέρσαι ψιλοὶ τε ὄντες καὶ τοξόται, οἷς μά-²⁰
 V. *242* *μισοτά ἐστι ῥαδία ἢ πρὸς τὰς δυσχωρίας μάχη, ῥῆσά τε ἐκρά-
 τησαν αὐτῶν οὐ μόνον διὰ τὸ ἀόπλους ὄντας πόρρωθεν βαλ-
 λομένους πίπτειν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ἄηδες καταπλαγέτας τῶν*

1. ἐλπίσαντα recte ed. V. pro ἐλπίσαν.

sperans se Acarnaniam ad fidem et imperium suum reducturum. Haec secum meditantī etiam auxilium Persicum, et pedestre quidem propter Albanos, ex Ionia visum est accersendum. Nam quia montes incolēbant magnos accessuque difficiles, in quibus multa latibula atque perfugia, haud facile ab equitibus laedebantur, aestivis praesertim mensibus, cum iuga summa conscenderent, ubi vel peditatus ob loci nativa munimenta, et quod subeuntium capita raris e superiore loco a propugnatoribus petuntur, non commode pugnare potest. Quare Amurium pedestre subsidium rogat. Is legatum audit humaniter (nihil siquidem ei optabilius, quam imperatori gratum facere) et militem protinus Thessalonicam mittit. Postquam et ipse imperator Romanos ducens eo venit, Persico supplemento assumpto, per Thessaliam contra Albanos contendit eosque vicissim depopulando Epidamnum accessit; nec pauci ex eis interempti sunt. Audito enim imperatoris adventu, rati tantummodo equitatum Romanum esse, ad montes et loca impedita confugerunt, ubi se ab exitio tutos fore confidebant. Verum supervenientes Persae levis armaturae et sagittarii, quibus pugnare in locis inviis promptissimum est, nullo eos negotio devicerunt: non solum quod cum inermes essent, procul icti concidebant: sed etiam

βαρβάρων. καὶ πλείστους τε ἀπέκτειναν αὐτῶν καὶ εἶλον· Α. 1336
 αἰχμαλώτους. ὅσοι δὲ ἠδυνήθησαν διαφυγεῖν τέκνα καὶ γυναικας καὶ τὴν ἄλλην κτήσιν ἐκλιπόντες, ὅπη γῆς ἐκρῆπτοντο ἦσαν ἀφανεῖς. γυναίκας δὲ καὶ παῖδας ἠνδραπόδισαι οὐδὲ Πέρσαι, ὧν μέρος μὲν τι οἱ ὁμόφυλοι ἐλύσαντο, ὅσοι μὴ προσκεκρουκότες ἦσαν βασιλεῖ, λύτρα παρασχόμενοι τοῖς Πέρσαις. ἔλυσε δὲ οὐκ ὀλίγους καὶ ὁ βασιλεὺς λύτρους, τῶν οἰκείων προσελθόντων καὶ δεηθέντων. ἔλυσε δ' ἂν καὶ πλείονος ἢ σύμπαντας, εἰ πρότερον προσῆλθον, ἕως ἔτι οἱ Πέρσαι ἰσοσυνείποντο μετὰ τῆς ἄλλης στρατιᾶς. ἐπεὶ δὲ μετὰ τὴν ἐκείνων ἀναχώρησιν προσῆλθον, ἔλυσεν ὁ βασιλεὺς πέμψας ὄσους μάλιστα ἐνήν. τοὺς πλείους δὲ εἰς ἕω ἤγαγον ἐπὶ δουλείᾳ. Ῥωμαῖοι δὲ ἀνθρώπους μὲν οὐκ ἐξηνδραποδίζοντο. οὐδὲ γὰρ ἔξεστιν αὐτοῖς, εἰ μὴ ἀπὸ βαρβάρων εἶεν τῶν τῆ ἰσοσωτῆρος Χριστοῦ ὑπὲρ ἡμῶν οἰκονομία μὴ πεπιστευκότων. βοσκημάτων δὲ ἐκράτησαν σχεδὸν ἀριθμὸν ὑπερβαινόντων, ἐπίπλων τε καὶ ἄλλων τινῶν χρημάτων οὐκ ὀλίγων. ἐλέγετο δὲ, καὶ ἦν ἀληθές, ὡς ὕστερον ἐξ αὐτῶν τῶν κακῶς παθόντων βασιλεῖ προσελθόντων, μετὰ τὴν συμφορὰν ἐκείνην τὴν πορμεγάλην ἀριθμούντων τὰ αὐτῶν, ἐγένετο καταφανές ὡς κρατήσειαν οἱ Ῥωμαῖοι κατὰ τὴν λείαν βοῶν μὲν τριάκοντα μυριάδων, πεντακισχιλίων δὲ ἵππων, προβάτων δὲ μυριάδων P. 303 εἴκοσι καὶ ἑκατὸν. τσαῦτα δὲ ὄντα τὸ πλῆθος ἄγειν μὲν οὐκ ἠδύνατο ἡ στρατιὰ, ἀλλὰ τοὺς ἔχοντάς μόνον ἀπελάσαν-

quod barbarorum ignoratione perterriti erant. Ac plurimos partim occiderunt, partim ceperunt. Quibus fuga patuit, liberis, uxoribus ac fortunis relictis, nescio ubi terrarum se absconderunt. Persae uxores et filios in servitatem rapiébant: quorum partem contribules, quod imperatorem non offenderant, dato Persis pretio, asseruerunt. Nec non complures et ipse imperator, propinquis eorum ventientibus et suppliciter rogantibus, sua pecunia redemit: redempturus plures ac fortassis omnes, si citius ad se ventum esset, dum adhuc nimirum Persae cum reliquo milite sequebantur. Sed quia post eorum discessum veniebant, misit et liberavit quotquot omnino licuit: maior pars servitum in orientem abducta. Romani neminem captivum traxerunt; id enim illis nefas; nisi e barbaris, qui Christi Servatoris oeconomiam non credunt. Pecoris autem numero quodam infinito, praeterea suppellectile aliisque rebus plurimis potiti sunt. Ferebatur porro, nec secus erat, postmodum ex ipsis spoliatis, qui se imperatori dedidissent et post calamitatem illam magnam sua recensuissent, cognitum esse, Romanos in praeda adeptos boum trecenta, equorum quinque, ovium duodecies centena millia. Tam immensos greges agere exercitus non poterat: sed dominos tantum abripientes, sine pastoribus eos vagari

A.C. 1336 *τες, κατέλιπον φέρεσθαι ἀνόμεινα ὡς ἔνυχον, αἱ τε πόλεις ὄσαι πρότερον κακῶς πάσχουσαι ἦσαν ὑπὸ Ἀλβανῶν, ἐξερχόμενοι ἦγον ὄσα ἕκαστος ἐβούλετο, καλυπτός οὐδενός, αὐτοὶ τε οἱ ἔχοντες μετὰ τὸ ὑπὸ βασιλεῦ γεγέσθαι καὶ ἐπαγγελλασθαι δουλείαν πολλῶν ἐγένοντο ἀδιδίς κύριοι κατὰ νάπας καὶ τὰς φάραγγας εὐρόντες διεσκεδασμένα, ὠνήσαντό τε καὶ ἀπὸ τῆς στρατιᾶς πολλὰ, ὑπὲρ πεντακοσίων ἕνα παρέχοντες χρυσόν προβάτων, ὑπὲρ βοῶν δὲ ἑκατόν. ἔθους δὲ ὅπως πρότερον τῇ στρατιᾷ ἐπειδὴν τινος κρατήσωσι λείας ἢ πλείονος ἢ ἐλάσσονος, τὴν πέμπτην μοῖραν παρέχειν ἀριστέων βασιλεῖ, καὶ μετ' ἐκεῖνον τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ ἴσην οἷα δὴ τῆς συμπάσης ἡγουμένην στρατιᾶς, τότε οὐδὲν ἐποίουν τῶν εἰωθῶτων. οὐδὲ τις ἠνώχλει αὐτοῖς περὶ τῆς πέμπτης, ἀλλ' ὥσπερ ἐξ ἀεγνάων ποταμῶν ἐξῆν ἑκάστῳ ὄσων ἂν βοῦλατο κύριος γεγέσθαι. τοιαῦτα μὲν Ἀλβανοὶ πρότερον τοῦσις ἐσπερίους ἠδίκουν, τοιαύτην δὲ ἔδοσαν τὴν δίκην ὑπὲρ ἣν ἠδίκουν ὕστερον. πόλεις δὲ αἱ πρότερον πάσχουσαι κακῶς διπλῆς ἀπήλαυσαν εὐεργεσίας, ἐπηρείας τε τῆς παρὰ Ἀλβανῶν ἀπηλλαγμένοι καὶ τῆς βασιλείως ἀπολαύσαντες ἐπιδημίας καὶ προνοίας· ὃ μείζω καὶ λαμπροτέρα αὐτοῖς τὴν ἡδονὴν ἐποίησε καὶ ἐορτὴν ἦγον τὴν πασῶν χαριστάτην. ἀπὸ γὰρ τῶν Κομνηνοῦ τοῦ Μανουὴλ βασιλέως χρόνων ἄχρις Ἀνδρονίκου τῶν Παλαιολόγων τοῦ δευτέρου βασιλέως ἕτερος βασιλεὺς οὐκ ἐπαδήμησεν αὐτοῖς οὐδὲ προ-*

sinebant. At urbes ab Albanis indigna perpesae accurrentes, unaquaeque quantum libebat, nemine obstante, auferebat. Ipsi possessores, cum de cetero subiectionem spondissent, non parum recuperarunt, per silvas et valles dispersa invenientes, et ab exercitu quoque multa mercati, pro quingentis ovibus unum, pro totidem vero bobus centum aureos numeraverunt. Consueverat antea exercitus aliqua praeda capta, quantacumque foret, quintam partem imperatori in fortitudinis praemium seu honorarium offerre, ac secundum illum aequae tantum magno domestico, velut duci summo totius exercitus. Hanc consuetudinem tunc penitus omisit: neque fuit, qui de quinta parte non reddita conquereretur: sed quasi e perennibus fluviiis cuivis quantum sibi pro peculio vellet, tollere integrum erat. Has Albani occidentalibus iniurias irrogarunt, et haec postea mercedem pro male factis retulerunt. Urbes vero prius diriptae duplicem fructum perceperunt: et rapinis Albanorum liberatae: et quod illis uberiorem liquidiorumque voluptatem afferrebat, imperatoris adventu procarationeque perfuitae. Quocirca et festum diem omnium in vita iucundissimum agebant. Nam a temporibus Manuelis Comneni imperatoris usque ad hunc Andronicum Palaeolo-

νοίας ἤξιωσε τοσαύτης. διὸ καὶ τὴν ἐπιδημίαν αὐτοῦ οὐχ Ἄ. C. 1336
ὡς τῶν ἐπιγειῶν τινός, τῶν κρειτόνων δὲ ἦγον. τοὺς μὲν
οὖν Πέρσας μετὰ τὸ καταδουλώσασθαι Ἀλβανούς ἀπέπεμπεν
ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν οἰκίαν, οἱ καὶ διὰ Θετταλίας καὶ Βοτ- V. 243
5 τταίας εἰς Θεσσαλονίκην καταπῆσαντες, ἐκείθεν ταῖς ναυσὶν D
ἀπεραιώθησαν πρὸς Ἰωνίαν. αὐτὸς δὲ διενεστέτο ὡς εἰς Ἀκαρ-
νανίαν ἐμβαλῶν. ἔτι δὲ κατὰ τὰ Βαλάγριτα διατρίβοντι λό-
γος Ἀκαρνασί πολὺς ἐγένετο περὶ αὐτοῦ. φήμη γὰρ διήκει ὡς
αὐτοῖς ἐπιστρατεύσει. οἱ μὲν οὖν μὴ δέχεσθαι ταῖς πόλεσιν
10 ἤξιουν, μηδὲ τῆς παλαιᾶς εὐνοίας τῆς πρὸς τοὺς Ἀγγέλους
ἀποστάντας, πολὺν ἤδη χρόνον ἄρξαντας αὐτῶν, ὑπὸ βασιλεῖ
ὑποχειρίους γίνεσθαι, ἀλλὰ τῇ δεσπότου Ἰωάννου γυναικὶ τῇ
βασιλίσῃ Ἄνῃ, ἣ πρωτοβεστιαίου θυγατὴρ ἦν Ἀνδρονίκου
τοῦ Παλαιολόγου, ὃν ἱστορήκαμεν τοῦ πρὸς ἀλλήλους τελευ-
15 ταιῶν τῶν βασιλέων πολέμου μάλιστα αἰτιώτατον γεγεννημέ-
νον, καὶ Νικηφόρῳ τῷ ἐκείνου παιδὶ τὴν πίστιν τηρεῖν βε-
βαίαν. οἱ δὲ ἀντέλεγον, καὶ δεῖν ἐβουλεύοντο δέχεσθαι βα- P. 304
σιλέα καὶ μὴ πόλεμον κινεῖν. προσχωρήσαντας γὰρ τῶν
βασιλεῖ, τὴν τε χώραν διατηρήσειν καὶ σφᾶς αὐτοὺς τῶν ἐκ
20 τοῦ πολέμου ἀπειράτους κακῶν, καὶ βασιλίσῃ καὶ Νικηφόρῳ
τῷ ἐκείνης παιδὶ παρὰ βασιλέως τὰ συμφέροντα αἰτήσειν· εἰ
δὲ καταστῶσι πρὸς τὸν πόλεμον, πρῶτον μὲν οὐ δύνησθαι
πρὸς βασιλέα ἀντιστήσειν, οὐ μόνον διὰ τὸ πολλὴν ἄγειν

gorum secundum alius ad eos imperator non venit, neque tam so-
licite illis prospexit. Unde etiam non e terris aliquem mortalem,
sed tamquam divum quempiam e caelis ad se venisse interpretati
sunt. Persas, compressis Albanis, imperator dimisit: qui per Thessa-
liam et Botisaeam Thessalonicam devenientes, inde navibus in Io-
niam transmiserunt. Ipsum autem cura de irruptione in Acarnaniam
versabat: quo adhuc apud Balagrita morante, de infesto eius adventu
fama iam divulgata, multus inter Acarnanas sermo fuit. Erant igi-
tur, qui neque in urbes admittendum, neque a vetusta erga Angelos,
qui longo iam aevo ipsis imperitassent, benevolentia desciscendum
atque imperatori deinceps parendum, sed potius reginae Aunae,
coniugi Ioannis despotae, filiae protovestiaril (quem postremum inter
imperatores bellum potissimum excitasse docuimus) et Nicephoro eius
filio constanter fidem servandum esse censebant. Alii contra impe-
ratorem omnino recipi ac belli sementem tolli volebant. Cui si
nunc se tradidissent, et regionem et semetipsos bellicarum miseria-
rum immunes conservaturos, reginaeque ac Nicephoro eius gnato
conducibilia ab imperatore petituros: sin ad arma veniat, primum
quidem illi resistere non posse, non modo quia exercitum frequen-
tem adducat: verum etiam quoniam qui illi cum copiis occurrat, qui-

A.C. 1336 στρατιῶν, ἀλλ' ὅτι καὶ ὁ ἀντιστρατηγήσων αὐτῷ καὶ πρὸς τὸν πόλεμον ἀντικαταστησόμενος οὐκ ἔστι, Νικηφόρου τοῦ δεσπότη τοῦ παιδὸς οὐκ ἔτι ἐπὶ γεγενημένον. εἰ δὲ καὶ ἀντιστῆναι βδυνήσονται πρὸς χρόνον, οὐδὲν λυσιτελήσειν πλέον, ἢ ὅσον τῆς τε χώρας ἀνοστάτου γινομένης καὶ τῆς στρατιᾶς διε-5 φθαρμένης, τελευταῖον βασιλεὶ καὶ αὐτοῦς ὑπ' ἀνάγκης προσχωρεῖν οὐκ ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ὡσπερ νῦν, ἀλλὰ χεῖροσι πολλῷ, ὀργῇ φερομένου βασιλέως πρὸς αὐτοῦς διὰ τὸν πόλεμον. τοιαῦτα δὲ αὐτοῖς ἐπῆει λέγειν, οὐ μόνον οἰομένους ἑαυτοῖς τε καὶ τοῖς ἄλλοις τὴν βουλήν λυσιτελεῖν, ἀλλὰ καὶ τὰ βασι-10 λέως πράττουσιν ἀφανῶς, κρύφα διὰ γραμμῶν πρὸς αὐτοῦς διειλεγμένον καθ' ὅσον χρόνον ἐληγίζετο καὶ ἐφόρθαι Ἀλβανούς. οὕτω δ' ἑκατέροις αὐτοῖς βουλευομένοις ἀλλήλους ἐναντία ἐδόκει δεῖν καὶ βασιλίσση τὴν βουλήν ἀνατιθέναι ὡς Cαῖτα ἃν ἔλοιτο αὐτῇ, διαπραζομένον καὶ αὐτῶν. ἡ δὲ πρῶ-15 τα μὲν ὁμολόγει χάριτας αὐτοῖς πολλὰς, ὡς οὐχ ὑπὲρ ἑαυτῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς καὶ τοῦ παιδὸς πρόνοιαν ποιουμένοις. συνβούλευέ τε μὴ πρὸς βασιλέα πόλεμον κινεῖν ὡς οὐκ ἀπαλλάξοντας καλῶς, ὅσα δὴ αὐτῆς μὲν οὐσης γυναικός, τοῦ παιδὸς δὲ νηπίου, αὐτῶν δὲ διὰ τὴν ἀναρχίαν στασια-20 σόντων πρὸς ἀλλήλους καὶ διαφθορησομένων· ἀλλὰ πρῶσβειαν πρὸς βασιλέα πέμπειν, τοὺς συνεστατάτους ἑαυτῶν καὶ μάλιστα εἰδότας πράγμασι χρῆσθαι ἀπολεξαμένους, καὶ πρῶτα μὲν Δαίτειν τὴν μέγαλον δομῆστικον θυγατέρα Νικηφόρου τῷ ἐκεί-

17. ποιουμένοις em. ED. P. pro ποιουμένους.

que contra stet, nemo sit, Nicephoro despotae filio annum septimum nondum nato. Quod si etiam aliquamdiu se queant defendere, nihilo plus profecturos, quam ut regione devastata et conciso exercitu, tandem et ipsi non iisdem quibus nunc, sed longe intolerabilioribus conditionibus, imperatore, quia bellum maluerat, iratissimo, deditionem facere cogantur. Haec illis quae dicerent, occurrerunt, sperantibus non sibi solum et aliis, sed et imperatoris studiosis, ad quos clanculum arcanas litteras missitarat, quo tempore Albanis populationem vastitatemque inferebat, consilium prospere eventurum. Cum sic studia in contraria scinderentur, placuit ad reginam quoque referre, ut quo ipsa propenderet, eo omnes sequerentur. Quae primum gratiis actis, quod non sibi dumtaxat, sed ipsi quoque et eius filio providerent, arma dissuasit, quibus non essent bene defuncturi: quando ipsa sit mulier, filius infans, illi propter interregnum factionibus distracti ac perituri. Verum de ipsis prudentissimos gerendaeque reipublicae scientissimos deligendos, qui ad imperatorem legati petant primum, ut magni domestici filiam Nicephoro filio suo despondeat: post, si fieri queat, ut eos suis vi-

νης παιδὲ κατεγγυᾶν· ἔπειτα, εἰ μὲν οἶόν τε ἦ, ἀπτονόμους A. C. 1336
 ἔειπεν, τὴν ἰδίαν ἀρχὴν ἢ βούλονται διοικεῖν αὐτοί· στρατιὰν
 δὲ παρέχειν ὅση πάρεστι πολεμῆσειούσαν οἷς ἂν κελύσοι βα-
 σιλεὺς, καὶ αὐτὸν ὁμοίως ἂν τις αὐτοῖς ἐπὶ, συμμαχίαν
 5πέμπειν. ἂν δὲ μὴ βούλοιο ἐπὶ τούτοις βασιλεὺς, ἀλλ' ὄφ'
 ἑαυτῶ παντάπασι τὴν ἡμετέραν ποιῆσθαι ἀρχὴν φιλονεικίῃ,
 ὅσαπερ ἂν δοκοίη ἐμοί τε καὶ υἱῶ καὶ ὑμῖν λυσitteλεῖν αἰτη-
 σαμένους, τῆς ἀρχῆς καὶ τῶν πόλεων παραχωρεῖν καὶ μὴ
 διὰ φιλονεικίαν ἑαυτούς τε καὶ τὴν χώραν τοῖς ἐκ τοῦ πο-
 10λέμου κακοῖς ἐσχάτοις περιβάλλειν.

λγ'. Τοιαῦτα μὲν βασίλισσα παρήνει Ἀκαρνασίην. ἐπεὶ P. 305
 δὲ πλείους ἦσαν οἱ βουλόμενοι τὰ ἴσα, (ὀλίγοι γὰρ ἦσαν V. 244
 οἷς πρὸς βασιλέα πολεμῆτέα ἐδόκει εἶναι,) ἐπέσηφίζετο ἡ B
 βουλὴ, καὶ πρεσβείαν ἀπέλεξαντο ἑαυτῶν τοὺς μάλιστα συνε-
 15τωτάτους, οἷς ἐπετέτραπτο πρὸς βασιλέα ἀπελθούσιν ἅττα
 ἂν μάλιστα συμφέροιεν πᾶσι κοινῇ καὶ ἢ δυνατὰ πράττειν.
 οἱ καὶ εἰς Βαλαγρίτα ἐλθόντες προσεκύνησάν τε βασιλέα
 καὶ διειλέχθησαν περὶ ὧν ἤκον. βασιλεὺς δὲ τὸ μὲν Νι-
 κηφόρῳ τῷ δεσπότου παιδὶ τὴν μεγάλην δομεστικὴν θυγατέ-
 20ρα πρὸς γάμον συνάπτειν, καὶ αὐτῷ εἶναι κατὰ γνώμην εἶπε,
 καὶ τὸν γάμον ἐπιτρέπειν· καὶ περιόντος γὰρ ἔτι δεσπότου
 τοῦ Νικηφόρου πατρὸς πρεσβείαν τούτου ἕνεκα πεπομφότος
 πρὸς αὐτὸν ἐπιτετραφέναι. βασιλίσσης τε τῆς ἐκείνου μη-
 τρὸς καὶ θυγατέρων πρόνοιαν τὴν προσήκονσαν ποιήσεσθαι, C
 25ἀποστάσης τῆς ἀρχῆς, ὥστε διάγειν ὅποι ἂν αὐτῷ βέλτιον

2. βούλωνται coni. ED. P. 3. πρόσεστι legebatur.

ventes legibus regnum administrare pro arbitrio patiat. Copias
 praesentes tradituros, quibus quo vellet uteretur: et ipse vicissim si
 illi egerent, auxilium suppeditaret. Sin regnum sibi omnimodis
 subicere contenderet, petitis quae in suam et filii et illorum rem
 sint, ei cedendum: ne et se et regionem gravi bello involvant.

33. Tale consilium regina Acarnanibus dabat. Et quoniam
 paucis bellum praeoptantibus, maior pars cum ea sentiebat, ratum
 fuit, lectique ex ipsis qui legatione fungerentur, intelligentissimi,
 quibus quaecumque omnibus communiter maxime conducerent et
 fieri possent, commissa sunt. Legati Balagrita ingressi et impera-
 torem venerati, legationem exposuerunt. Is cum Nicephoro despo-
 tae filio magni domestici gnatam coniungi, sibi quoque non displicere
 respondit, et nuptias permissurum: quod etiam superstite Ni-
 cephoris parente et id per legatos rogante concesserit. Reginam
 vero matrem cum filiabus, ubi se principatu abdicaverint, pro di-
 gnitate curaturam, ut ubi collibuerit, vitam traducat: ipsos legatos

- A.C. 1336 δακτ. αὐτούς τε εὐεργετήσῃν τιμαῖς τε καὶ προσόδοις ἐτησίαις ὧν ἂν ἕκαστος ἄξιος κριθῆ. αὐτονόμους δὲ αὐτούς ἔχοντας Ἀκαρνανίας τὴν ἀρχὴν, οὐκ ἂν παρόψεσθαι, ἀλλ' ἐπιχειρήσῃν παντὶ τῷ τρόπῳ καταδουλοῦν καὶ ὑπάγειν ἑαυτῷ. καὶ βασιλέας γὰρ τοὺς αὐτοῦ προγόνους πολλὰν φροντίδα πεποιῆσθαι τοῦ Ἀκαρνανίαν ὑφ' ἑαυτοῦ ποιεῖσθαι, ἀδίκως ἀποτεμημένην τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας, τῶν πρώτως αὐτὴν ἀποστησάντων αὐθαδεῖα καὶ ἀγνωμοσύνη τῇ πρὸς βασιλέα εἰς ἰδίαν ἑαυτοῖς ἀρχὴν περιποιησαμένων καὶ κρατυναμένων ἐπὶ χρόνον ἤδη συγχρόν τινὰ διὰ τὸ βασιλέας εἰς ἰδιότητων τινων πολέμους ἐτέρους ἡσχολῆσθαι. νυνὶ δὲ αὐτὸν ἀμελήσαντα τῶν ἄλλων, ἐνθάδε ἤκειν. εἰ μὲν οὖν ἐθέλωσιν ἄνευ πόρων καὶ κινδύνων τὰς πόλεις αὐτῷ παραδιδόναι, αὐτὸν τε πραγμάτων ἀπαλλάξῃν καὶ σφίσι αὐτοῖς αἰτίους γενήσεσθαι μεγάλων ἁγαθῶν· ἐὰν δὲ μὴ, ὡς πολεμήσοντασιν αὐτῷ παρασκευάζεσθαι ἀπελθόντασιν. βασιλεὺς μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπεν· οἱ πρόσβεις δὲ ὀρῶντες, ὡς εἰ μὴ κείδονται τοῖς βασιλέως λόγοις, οὐθενὸς ἐτέρου λειπομένον ἢ διαφθειρομένην ὑπὸ τοῦ πολέμου τὴν γῆν αὐτῶν ὀρᾶν, παρεσκευασμένης ἑσβαλεῖν οὕσης τῆς Ῥωμαίων στρατιᾶς, σφᾶς τε αὐτούς καιροῦ.
- P. 306 τὰς πόλεις συνέβησαν παραδιδόναι· καὶ μετ' οὐ πολὺ βασιλέως ἐκεῖ γενομένου, αἱ τε πόλεις πᾶσαι προσεχώρησαν ἑκοῦσαι καὶ ἡ στρατιὰ ἅμα τοῖς δυνατοῖς τῶν Ἀκαρνανίων. βα-

19. Ita corr. ED. P. pro παρεσκευασμένος.

ac principes honoribus et annuis redditibus, unumquemque suae personae convenienter affecturum. Ut autem nullius imperio subiecti, Acarnaniae principatum retineant, id se minime passurum: sed omni ope enisurum, ut eum ditioni suae subiugat atque subdat. Nam et maiores suos imperatores admodum cordi habuisse, uti Acarnaniam iniuste a Romano abscissam imperio eodem revocarent: quae quorumdam superbia et scelere adversus imperatorem principio ab eius fide avocata, deinde in eorum dominatum, iam longinquo tempore, dum imperatores bello cum aliis aliquot gentibus occupantur: corroboratum, conversa sit. Nunc aliis posthabitis, huc se profectum. Si igitur citra labores periculaque urbes sibi tradere velint, et se molestiis liberatum iri, et eos ingentia sibimet bona conciliaturos fore. Sin minus, abirent et viderent, quomodo fortunae suas tuerentur. Haec imperator. Legati cernentes, nisi parerent, nihil superesse aliud, quam ut regionem suam hostiliter devastatam aspicerent, parato ad irruptionem Romano exercitu, seque urbesque tradituros annuerunt: ac brevi civitates omnes unaque militares copiae et Acarnanum principes in praesentis adhuc potestatem libentes concesserunt. Imperator egregiam in illos mansuet-

σιλεύς τε ἐπιδεικνύμενος πρὸς αὐτοὺς πολλὴν τὴν πραότητα. C. 1336
καὶ φιλοτιμίαν, οὐ μόνον τοὺς τῶν πόλεων δῆμους κοιναῖς
ἐσθέρουσι εἰς ἐθεράπευσεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς δυναμένους παρ' αὐ-
ταῖς τιμαῖς τε καὶ προσόδοις ἐτησίους καὶ ἄλλαις ἡμίψατο ἐθ-
5εργεσίαις. Νικηφόρῳ τε τῷ δεσπότην παιδί τὴν μεγάλου δο-
μεστίκου κατηγγύησε θυγατέρα, πάντα τε διαθέμενος ὡς ἂν
αὐτῷ ἔχειν ἄριστα ἐδόκει, τὰς πόλεις πάσας τῆς Ἀκαρνανίας
περιῆει οὐ μόνον ἱστορίας ἔνεκα, οὐπω πρότερον ἑωρακῶς, V. 245
ἀλλὰ καὶ προνοίας ἀξιώσων τῆς δεούσης. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι B
10πάντες ἠγάπων ὑπὸ βασιλέα τεταγμένοι. οἷς δὲ καὶ πρότε-
ρον ἐδόκει μᾶλλον ὁ πόλεμος αἰρετέος, οὐκ ἠνείχοντο εἰ μὴ
γαστριζοιεν. οἴομενοι δὲ αὐτοῖς δύναμιν πρὸς τὸν πόλεμον
παρέξειν τὸ Νικηφόρον τὸν δεσπότην παῖδα πρότερον ἐκ-
15θῆσθαι, ὡς ἂν αὐτοὶ τε ὑπὲρ τοῦ παιδὸς δοκοῖεν πολεμεῖν,
καὶ τοὺς ἄλλους πείθουσι συναίρεσθαι, ὅταν καταστῶσιν εἰς
τὸν πόλεμον, τὸν τοῦ παιδὸς ἐπεισαν παιδαγωγὸν Ῥιζάρ-
20δον ἅμα καὶ τισιν ἑτέροις, Νικηφόρον τὸν δούκαν ὑπεκθέ-
σθαι, καὶ παραλαβόντες νυκτὸς πλοίου τε τὸν Ἰώνιον πε-
ραιουμένον ἐπιβάντες, εἰς τὴν Τάραντος κρατοῦσαν πριγκί-
25πισσαν διαφεύγουσι. πυθόμενος δὲ τὸν δρασμὸν ὁ βασι-
λεύς καὶ μήτε τῶν συνεσκευαχότων τὴν ἐπιβουλήν εἰδὼς,
ἀνακαλεσθαι τε τὸν παῖδα ὃν οὐ δυνατόν διὰ τὸ πολὺ
Ἀκαρνανίας Τάραντα διεστηκέναι, ἐπ' ὀλίγον ταῖς πόλεσιν
ἐκείναις ἐνδιατρίψας καὶ πύσαις ἠγεμόνας ἐπιστήσας ἐφ' ἑ-

13. τὸν Νικηφόρον et 14. δοκεῖν legebatur.

dinem declarans, non modo populos novis congiariis delinivit, verum
etiam summates honoribus aliisque rebus remoneratus est, Nicepho-
roque magni domestici filiam despondit, et omnibus arbitrato et
opinionem suam rectissime ordinatis, urbes Acarnaniae singulas non lu-
strandam tantum gratia, quod eas ante non vidisset, sed etiam ut
pro necessitate illarum rebus consuleret, obivit. Ac ceteri quidem
omnes imperatoris iugum aequis animis accipiebant. Quibus autem
antea bellum potius arriserat, a rebus novandis non se abstinere
poterant: existimantesque bello se valituros, si Nicephorum puerum
prius emisissent, ut et ipsi pro eo pugnare viderentur et alios
ad armorum societatem permoverent, Richardum pueri paedago-
gum et alios quosdam eo perpulerunt, ut Nicephorum ducem clan-
destina fuga subducerent: quem noctu in navim Ionium pelagus
traiecuram imponunt, et ad principem seu dominam Tarenti-
nam transfugiunt. Qua fuga audita, imperator, artificum insi-
diis necdum cognitis, et propter Tarenti longam ab Acarnania di-
stantiam puerum revocare haud potis, paulum urbibus illis im-
moratus, et in singulas praesidibus institutis eorumque omnium

A.C. 1336 κάστη, τὸν τε πρωτοστράτορα Συναδηνὸν ἐπὶ πῦσιν ἀποδεί-
 ξας στρατηγὸν καὶ τᾶλλα πάντα ὡς ἂν αὐτῷ ἔδουκε διοικη-
 σάμενος, ἄρας ἐκείθεν ἦλθεν εἰς Θεσσαλονίκην, χαίρων ἅμα
 καὶ θεῶ τῆς εὐεργεσίας χάριτας ὁμολογῶν, ὅτι ὁ πολλοῖς ἀνα-
 D λώμασι καὶ πόνοις ἐκ τῶν Ἀλεξίου τοῦ Ἀγγέλου χρόνων τῆς 5
 Ῥωμαίων ἀποτιμηθὲν ἡγεμονίας οἱ τούτου πρόγονοι βασιλεῖς
 ἀνασώσασθαι οὐκ ἴσχυσαν, τοῦτ᾽ ἄνευ πολέμων καὶ
 κινδύνων παρέσχε κατορθῶσαι. Μιχαὴλ τε γὰρ ὁ πρῶτος
 ἐκ Παλαιολόγων ἄρξας πολλὴν ἐνεδείξατο σπουδὴν Ἀκαρνα-
 νίας Ἰνέκα καὶ Θετταλίας, καὶ στρατιὰν ἀπώλεσε πολλὴν τει10
 καὶ ἀγαθὴν πολλάκις καὶ θανμασίους στρατηγούς Ἀκαρναῖοι
 καὶ Θετταλοῖς πολεμῶν· καὶ μετ' αὐτὸν Ἀνδρόνικος ὁ υἱός,
 τοῦτ᾽ ἄλλοις πραγματευσαμένῳ καὶ οὐδὲν ὑποστάντι δια-
 τὸν πόλεμον δεινόν, οὐ μόνον Ἀκαρνανίαν, ἀλλὰ καὶ Θεττα-
 λίαν ἐξεγένετο παραστήσασθαι καὶ τῇ λοιπῇ συνάψει ἡγεμονίαι 15
 τῇ Ῥωμαίων ἐπ' ἔτεσι πολλοῖς ἀποτιμηθέντα. ἐκείθεν δὲ οὐ
 P. 307 πολὺ ὕστερον ἦκεν εἰς Ἀδριανούπολιν. διατριβόντι τε ἐκεῖ
 ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ἐπεμψε πρεσβείαν ὧν
 πρὸς αὐτὸν ἐν Ῥωσοκάστρῳ περὶ τοῦ κήδους διελέχθη λόγων
 ἂν ἀναμιμνήσκων, νυνὶ τε εἰ κατὰ γνώμην αὐτῷ εἴη τῆν ἐπιγα- 20
 μίαν ποιεῖσθαι εἰδέναι ἀξιῶν. βασιλεὶ δὲ τοῦτο μὲν οὐκ ἦν
 καθ' ἡδονήν. μᾶλλον γὰρ ἐβούλετο τὴν θυγατέρα οἴκοι δια-
 τριβεῖν, ἢ Ἀλεξάνδρου τῷ υἱεὶ εἰς κοινωνίαν ἐκιδόναι γάμου,
 τὴν παρὰ τοῖς βαρβάρους διατριβὴν εἰδὼς οὐκ ἔσομένην πρὸς
 19. ἀμιμνήσκων legebatur.

duce protostratore Synadeno declarato, et aliis demum omnibus pro
 arbitrio administratis, Thessalonicam discessit: gaudens simul ac
 Deo gratulans, quoniam quod a Romano imperio, idque sub Alexio
 Angelo semel abstractum, multis sumptibus et defatigationibus ma-
 iores sui imperatores recuperare nequiverant, id nunc sine bellicis
 offensionibus prospero successu perficere sibi annuisset. Nam et
 Michael, qui ex Palaeologis primus imperavit, Acarnaniae et Thes-
 saliae causa enixe laboravit, qui et magnos saepe et strenuos ex-
 ercitus eximiosque duces cum Acarnanibus et Thessalis depraeli-
 ando perdidit: et post illum Andronicus filius. Huic autem parva
 molitione et nihil belli causa durum perferenti, non solum Acar-
 nianam, sed Thessalliam quoque subigere, et iam pridem seiunctas
 provincias cum reliquo imperio Romano denuo consociare contigit.
 Paulo post Adrianopolin se contulit, ubi Moesorum rex Alexander,
 verborum, quae Rhosocastri ad eum super affinitate habuisset, me-
 moriam ei per legatos redintegravit: certiorque fieri voluit, ecquid
 hoc matrimonium ei cordi esset. Legatio haec imperatori parum
 iucunda fuit: filiam quippe suam domi retinere, quam Alexandri
 filio in communionem thori tradere maluisset: cum sciret, puellae,

ἡδονὴν τοῖς ἡθεσι καὶ νόμοις Ἑλληνικοῖς ἐντεθραμμένη καὶ A. C. 1336 βασιλικοῖς τῷ κοινῷ δὲ Ῥωμαίων τὸν γάμον οἰόμενος τῆς θυγατρὸς λυσিতেλεῖν, ὑπέσχετο ποιῆσειν. οἱ μὲν οὖν Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως πρέσβεις πρὸς τὴν οἰκείαν ἐπανήκον Β 5 χαίροντες, ὅτι βασιλέα πείσαι ἡδυνήθησαν περὶ τοῦ κήδους. αὐτὸς δὲ βασιλεὺς ἐκ τῆς Ἀδριανοῦ πρὸς τὸ Βυζάντιον ἦκεν, ὡς τῆς θυγατρὸς ἐξαρτυσόμενος τοὺς γάμους.

15 λδ'. Ὀντος δὲ ἤδη περὶ ἐκβολᾶς τοῦ θέρους, ἠγγέλλετο A. C. 1337 ἐκ Τριγλείας τῆς πρὸς Ἑλλησποντον, ὡς στρατιὰ Περσῶν πε- V. 246 10 ζή ἐκ τῶν κατὰ τὴν ἑω πόλεων λογάδες, ὧν Ὁρχάνης ἐστὶ C σατραπῆς, ἕξ καὶ τριάκοντα ναυαὶ πρὸς τὰ περὶ Βυζάντιον χωρία εἰσὶ παρεσκευασμένοι περαιοῦσθαι ἢ ταύτη καθ' ἣν ἠγγέλλετο τὴν νύκτα ἢ ἐς τὴν ὑστεραίαν. εἶναι δὲ οὕτω πα- ρεσκευασμένους ὡς οὐ ταχέως ἐπανήξοντας οὐδὲ λαθραίαν 15 τὴν ἀρπαγὴν ποιησομένους, ἀλλ' ἀναίδην καὶ μετὰ πολλοῦ D τοῦ περιόντος ἅπαντα ληΐσομένους. παρασκευάσασθαι μὲν οὖν ἀντιῤῥοπὸν δύναμιν πρὸς τὴν Περσικὴν οὐκ ἐνῆν, οὐκ ἐνδιδόντος τοῦ χρόνου διὰ τὴν ταχείαν τῶν βαρβάρων ἐφο- δον· ὅμως δὲ τὴν τότε παρατυχοῦσαν ἐν Βυζαντίῳ στρατι- 20 αὴν εὐαρίθμητόν τινα οὔσαν τὸν μέγαν δομέστικον ἐκέλευεν ὁ βασιλεὺς παραλαβόντα, πρὸς τὰ περὶ Βυζάντιον χωρεῖν παράλια χωρία, τὴν ἐφοδὸν τῶν βαρβάρων περιμένοντα. αὐ- τὸς δὲ ὡς ἄμα ἐκ θαλάσσης ἐπιθησόμενος, ἐφώπλιζε τριή- ρεις. ὁ μέγας μὲν οὖν δομέστικος πρὸς τινὶ χωρίῳ Ἐννακό- 25 σια προσαγορευομένη ἐγκαθίδρυσε τὴν στρατιάν· κατασκό-

1. ἐντεθραμμένη corr. ED. P. pro ἐντεθραμμένοις.

moribus ac legibus Graecis et imperatoriiis educatae, convictum barbarorum delectabilem non futurum. Tamen eas nuptias Romanae reipublicae commodaturas arbitratus, virginem suam despondit. Legati, quod imperatori affinitatis coniunctionem persuadere potuis- sent, laeti recedunt: ipse Byzantium nuptias adornaturus rediit.

34. Praecipiti iam aestate a Triglis iuxta Hellespontum perfe- runtur nuntii, pedites Persas ex orientis urbibus delectos, Orchane duce, sex et triginta navibus ad loca Byzantio vicina aut ea ipsa, aut certe postera nocte traicere paratos esse. Sic autem instructos, ut non mox reversuri, neque furtim ad rapinas incubituri; sed impudenter et avare nimis omnia direpturi videantur. Quia igitur festinatus barbarorum adventus et temporis angustiae aequalem exercitum colligere non sinebant, nihilo minus qui tunc erat Byzanti- exiguus, eum mandavit magno domestico ut acciperet et ad maritima urbis loca venientium impetum exciperet: ipse simul e mari inasurus, triremes armabat. Itaque domesticus, loco cui nomen Ennacosis

A. C. 1337 πους τε καταστήσας ἐφ' ὅσα μάλιστα χωρία ἀπέβασιν ὑπό-
 πτευσ τῶν Περσῶν, διευκτέρευεν ἐκεῖ. περὶ δὲ ὄρθρον ἐκ
 P. 308 τῶν κατασκόπων τινὲς ἀπήγγελλον, ὡς οἱ βάρβαροι τοῖς ἐκεῖ
 αἰγιαλοῖς τὴν ἀπέβασιν ἐποιήσαντο, καὶ τεκμήριον ἀληθῆς τῆς
 ἀγγελίας ἐποιούντο τὸ τραυματῆται γεγενῆσθαι παρ' αὐτῶν. οἱ δ'
 βάρβαροι δὲ οὐκ ἐφ' ἐνὶ χωρίῳ προσέσχον πάντες, ἀλλ' οὐ
 μακρὰν ἀλλήλων διεστηκότες, δύο ναυλοχίας ἐποιήσαντο· οἱ
 μὲν οὖν ἐκ τῆς μιᾶς μερίδος πρὸς ἕτερα ἐτράποντο χωρία,
 οἱ δὲ τῆς ἑτέρας ὥσπερ σκοπούς τινὰς ὀλίγους ἑαυτῶν προ-
 κέψαντες, οἱ λοιποὶ συντεταγμένοι ἦσαν, ὡς διὰ τῶν χω-
 ρίων ἐκείνων ἐλευσόμενοι, οἷς ὁ μέγας δομέστικος ἐνήδρευεν.
 ὡς δὲ οἱ προτεταγμένοι ἐκεῖνοι ἐγένοντο πλησίον τῆς Ῥω-
 μαίων στρατιᾶς, πλὴν ὀλίγων πάντες ἔπεσον, ἀπροσδοκίτοις
 Βέμπεσόντων· ὅσοι δὲ διεσώθησαν, εἰς τὴν αὐτῶν ἐλθόντες
 στρατιῶν, ἀπήγγελλον ὡς διαφθαροῖεν, στρατιᾷ περιτυχόντες¹⁵
 ὀλίγη μὲν, ὡς φήθημεν, (καθαρῶς οὐκ ἔχοντες διὰ τὴν νύ-
 κτα διαγνῶναι,) ἀγαθῇ δὲ καὶ τὰ πολέμια κρατίστη. ὁ δὲ
 καὶ οἱ τῆς Περσικῆς ἀρχοντες πυθόμενοι στρατιᾶς, πωροσκα-
 ῶσαντο ὡς ἐπὶ μάχην. ἐπιγενομένης δὲ ἤδη καὶ ἡμέρας, συν-
 ἐκλέκοντο οἱ τε Ῥωμαῖοι καὶ οἱ βάρβαροι ἀλλήλοις καὶ ἀν-
 τίσχον μὲν ἐπὶ πολὺ, τῶν παρὰ Πέρσαις ἐπιφανῶν ὄντες
 καὶ γνωρίμων πάντες· ὁμοῦς νικηθέντες κατὰ κράτος, πλὴν
 ἑπτὰ οἱ μὲν ἀπέθανον παρὰ τὴν μάχην, οἱ δ' ἔαλωσαν. τῇ
 αὐτῆς δὲ ὥρας καὶ ὁ βασιλεὺς δυοὶ τριήρεσι παρέπλει, ὡς

23. οἱ δὲ ἀλωσαν legebatur.

cohortibus suis collocatis et speculatoribus constitutis, ubi potissi-
 mum Persas descensuros suspicabatur, ibi pernoctat. Sub dilaculum
 quidam speculatores narrant, barbaros illic in littus exisse; fidem-
 que narrationi accepta ab illis vulnera astruebant. Ceterum barbari
 non omnes ad unum locum appellentes, duas navium stationes haud
 longo intervallo faciebant: et alii quidem ex una parte alio se dif-
 fundebant: alii ex altera, velut speculatores quosdam paucos de
 suis praemittentes, agmine composito incedebant, quasi locos a magno
 domestico insecutos transituri. Ut primum Romanis appropinquarunt,
 demptis aliquot, omnes, quod in hostem improvisum incidissent,
 letho occubuerunt. Qui evaserant, ad suos retrogressi, memorabant,
 quemadmodum commilitones cecidissent, cum in quasdam copias,
 ut videbatur (nam per noctem clare internoscere non potuisse) sed
 animosas et bello invictas incidissent. Re intellecta, Persarum du-
 ces ad confictum accinguntur, luceque orta, manus conseruntur.
 Persae diu se defenderunt. Verum vi victi, praeter septem omnes
 vel in pugna ceciderunt, vel vivi in potestatem venerunt. Eadem
 hora etiam imperator duabus triremibus, quas noctu impleverat (re-

ἦν τῆς νυκτὸς πεπληρωκῶς· ἕτεροι γὰρ οὐκ ἔτυχον οὐσαι A. C. 1337
 πλωῖμοι. πυθόμενος δὲ ὡς οἱ μὲν τῶν βαρβάρων ἤτηθησαν
 παρὰ μέγαν δομestικόν καὶ τῆς στρατιᾶς, ἐπὶ δὲ τοὺς ἑ-
 τέρους ἤδη παρασκευάζονται χωρεῖν, ἀποβάς τῆς τριήρεως, V. 247
 5 ἕπει τῶν βασιλικῶν οὐ παρήσαν ἵπποι, τοῦ μεγάλου δομestι-
 κού ἵππῳ ἐπιβάς, ἄγων καὶ τὴν στρατιάν ἐχώρει κατὰ τῶν
 Περσῶν σπουδῇ πολλῇ καὶ προθυμίᾳ. καὶ γενόμενος καθ' ἃ
 οἱ Πέρσαι ἐληΐζοντο χωρία, συνέβαλλέ τε καὶ ἐνίκα κατὰ
 κράτος. πλὴν γὰρ ὀλίγων καὶ αὐτοὶ οἱ μὲν ἔπεσον κατὰ τὴν
 10 ἰομάχην, οἱ δ' ἐάλωσαν. ὅσοι δὲ τὸ διαφθαρηναί ἠδυνήθησαν
 διαφυγεῖν, παρὰ τὰς ναῦς τὰς ἑαυτῶν ἐλθόντες, μίαν μὲν ἑ-
 κλήρουν, δυοὶ δὲ ἑτέραις, τῇ μὲν ὀκτώ, δέκα δὲ τῇ ἑτέρᾳ D
 ἐπιβάντες, ἰστία τε ἄρατες καὶ πνεύματος εὐτυχηκότες ἐπι-
 φόρου, παρὰ δόξαν διέφυγον τὸ ἀπολέσθαι, οὕτως ἄνωθεν
 15 τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν σωτηρίαν καὶ τὴν ἤτταν τοῖς βαρβάροις
 προτανεύοντος. αἱ γὰρ μετὰ βασιλέως ἐλθούσαι δύο τριή-
 ρεις, ἐπεὶ τὰς Περσικὰς εἶδον ἀραμέναις πρὸς τὸ πέλαγος
 ἰστία ἐπὶ φυγῇ, τῇ εἰρεσία τὴν δίωξιν ἀπαγορεύσαντες διὰ
 τὸ μηρόθεν ὡς Περσικὰς ὄρῃν ἐπιφόρῳ πνεύματι χρωμέναις,
 20 αἰερεῖν ὄρημντο ἰστία καὶ αὐτοί. ἅμα δὲ αἰρόντων, τῶν μὲν
 ἐβράβησαν οἱ κάλω οἷς ἀνήγον τὴν κεραίαν· τῶν ἑτέρων
 δὲ ἡ κεραία καταχθεῖσα κατέπεσεν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος.
 καὶ οὕτως ἀπέσχοντο τὸ διώκειν ἀπειπόντες. αἱ λοιπαὶ δὲ
 πέντε τρεῖς καὶ τριάκοντα οὐσαι νῆες Περσικαὶ κατελείφθη P. 309

liquae enim tum navigationi non erant idoneae) adnavigabat: com-
 pertoque, barbarorum aliis a magno domestico fuis, eum in ceteros
 iam iter moliri, triremi excedens, quoniam imperatorii equi
 non aderant, in equum domestici interea ascendit et cum suis in-
 genti studio ardoreque contra Persas vadit. Ubi ad locum venit,
 in quo illi direptionibus ac praedis agundis vacabant, confixit
 vicitque viriliter. Nam et ipsos extra paucos aut interemit aut
 captivos duxit. Qui necem effugere potuerunt, ad naves recurren-
 tes, unam quidem compleverunt, duabus aliis, uni octo, alteri de-
 cem imponentes, vela sustulerunt, ac ventos secundos adepti, exitum
 praeter opinionem suam evaserunt: sic Deo caelitus barbaris et
 ut vincerentur, et ut servarentur, ambo, inquam, haec dispensante.
 Nam quae cum imperatore venerunt triremes binae, ut Persicas na-
 ves viderunt pedem fecisse et fugisse, remigatione fugientes asse-
 qui posse diffisi (quod procul eas flamine prospero ferri viderent)
 festinarunt et ipsae cum antennis vela tollere. Dum tollerent, horum
 funes, quibus antennam attrahebant rumpebantur: illorum antenna,
 vento deiecta in tabulatum decidebat: atque ita re desperata, perse-
 cutions abstiterunt. Quae restabant quinae et tricenaes Persarum

A. C. 1337σαν ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ κεναί. βασιλεὺς δὲ μετὰ τῆς στρατιᾶς
καὶ αἱ τριήρεις ἠύλισαντο αὐτοῦ τὴν νύκτα σκυλεύοντες τοὺς
νεκροὺς τῶν πολεμίων. τῆς αὐτῆς δὲ νυκτὸς περὶ μέσσην δε-
τεροὶ βάρβαροι ἐννεά ναυσί, μηδὲν εἰδότες τῶν γεγενημένων,
κατέπλεον ἐπὶ τοὺς αὐτοὺς αἰγιαλοὺς ὡς συμμιζόντες τοῖς ἄλ-5
λοις. ἀπροσδοκῆτως δὲ ταῖς δυοὶ τριήρεσι περιπεσόντες τῶν
Ῥωμαίων κατεπλάγησαν μὲν τῷ ἀδοκῆτῳ· πλὴν διὰ τὴν ὀλι-
γότητα θαρσύναντες αὐτῶν, συνεπλέκοντο πρὸς μάχην. καὶ
παρ' ὀλίγον μὲν ἦλθον τὰς τριήρεις διαφθεῖραι. ἐπέβησαν
B γὰρ οἱ βάρβαροι καὶ τῆς μιᾶς. πλὴν πρὸς ἄλλην τραπόμε-10
νοι οἱ τριηρέται ἐνίκησάν τε καὶ πασῶν ἐκράτησαν Περσι-
κῶν νεῶν, μιᾶς διαδραῖνανι δυνηθείσης. ἦσαν δὲ καὶ οὗτοι
ὡσπερ καὶ οἱ πρότεροι λογάδες τῶν παρὰ Πέρσαις ὀνομα-
στοτάτων. ὅθεν καὶ οἱ στρατιῶται τοὺς ἀλόντας αὐτῶν πολ-
λῶν ἔλυσαν χρημάτων ἐκ τῶν οἰκείων μεταπεμπομένους. οἱ 15
μὲν δὴ βάρβαροι οὕτως ἀπώλοντο κακοὶ κακῶς. βασιλεὺς
δὲ ἐπεὶ τὰ πρὸς τοὺς γάμους τῆς θυγατρὸς πάντα παρεσκευ-
ασμένα ἦν, ἄρας ἐκ Βυζαντίου, ἦκεν εἰς Ἀδριανούπολιν,
ἐκεῖ τοὺς γάμους ἐκτελέσων. ἦκε δὲ καὶ ὁ τῶν Μισθῶν βα-
σιλεὺς Ἀλέξανδρος ἄγων καὶ τὸν υἱὸν Ἀσάνην Μιχαήλ, βα-20
C σιλέα καὶ αὐτὸν χειροτονημένον ἐπ' αὐτοῦ. καὶ εὐλογίαι
μὲν καὶ ὅσα ἱερῶς νενόμενται ἐπὶ τοῖς γάμοις ἐνδον ἐτελοῦν-
το τῆς πόλεως Ἀδριανού· εὐωχίαι δὲ καὶ πότοι καὶ ὅσα πρὸς
τέρψιν ἐξεύρηγο τῆς ἑορτῆς, παρὰ τοὺς τῆς Κομνηνῆς προσ-

naves, vacuae in littore manserunt. Imperator et sui, cum triremi-
bus illic noctem agentes, cadavera hostium spoliabant. Circa medi-
um eiusdem noctis alii barbari, rei gestae ignari, novem navibus
ad eandem oram delati sunt, ut se prioribus coniungerent. Impro-
viso autem Romanis triremibus occurrentes, eo casu obstupuerunt.
Tamen ex earum paucitate sumpta audacia, pugnam tentarunt: pa-
rumque abfuit, quin illas perderent: nam in alteram iam insiluerant.
Verumtamen classarii a viribus suis petentes auxilium, eos device-
runt omniumque Persicarum navium, una solum effugiente, potiti
sunt. Atque hi quoque, ut priores, delecti erant et domi suae
nominatissimi. Quare et milites Romani, si qui a propinquis pete-
rentur, grandi pecunia eos vendebant. Hunc in modum barbari
male perierunt. Imperator, rebus omnibus ad filiae nuptias
praeparatis et instructis, Byzantio Adrianopolin ad eas ibidem
perageudas profectus est. Eodem rex Moesorum Alexander cum filio
Micheale Asane, rege iam a se nominato, venit. Et apprecationes
quidem seu benedictiones et quaecumque super nuptiis sacrae le-
ges praecipunt, in urbe fiebant. Convivia vero et comotationes
et quae ad laetitiam festorum connubialium inventa sunt, in pratis

αγορευόμενος λειμῶνας οὐ πολὺ τῆς πόλεως διεστηκότας A. C. 1337
 παρὰ τὴν Τοῦντζαν ὀνομασμένον ποταμόν. ὁπῶ δὲ ἡμέραις
 Ῥωμαίων τε καὶ Μυσῶν τοὺς τῶν σφετέρων βασιλέων γάμους
 συνορτασάντων, τῇ ἐνάτῃ ἅμα ἔφ' βασιλεὺς Ἀλεξάνδρος καὶ
 5 Μυσοὶ τὴν βασιλέως θυγατέρα, βασιλίδα δὲ αὐτῶν Μαρίαν
 τὴν Παλαιολογίαν παραλαβόντες, ἀνεχώρησαν εἰς τὴν Μυσί-
 αν· εἶποντο δὲ αὐτῇ καὶ Ῥωμαίων ἐκ τῶν ἐπιφανῶν πολλοὶ
 ἄχρι Τρινοβόν. ἐκεῖ δὲ ὑπολειμμένων τῶν παρὰ βασιλέως D
 τεταγμένων αἰεὶ τῇ θυγατρὶ συνεῖναι, οἱ λοιποὶ ἀνεχώρησαν
 10 ἐπ' οἶκον. μετὰ δὲ χρόνον οὐκ ὀλίγον οἱ παρὰ Ἀκαρνασίαι A. C. 1338
 μὴ βουλευμένοι δουλεύειν βασιλεῖ, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους πρό-
 τερον ἐξορμῶντες πρὸς τὸν πόλεμον, καιρὸν ἑαυτοῖς πρὸς νεω-
 τερισμὸν εἶναι τὴν βασιλέως ἀποδημίαν οἰθθέντες καὶ ἐτέ-
 ρους προσεταιρισάμενοι πολλοὺς, Ἄρταν μὲν, ἣ τῆς Ἀκαρ-
 15 νανίας ὡς παρὰ κεφάλαιον τῶν πόλεων ἐστι, Νικόλαος δὲ Βα-
 σιλίτζης κατέσχευεν, ἅμα Καβασίλα ἀποστήσας βασιλέως, καὶ V. 248
 τὸν πρωτοστράτορα αὐτόθι διακρίβοντα εἰς δεσμοτήριον ἤ-
 γαγον ὑπὸ φρουρᾷ· Ἀλέξιος δὲ Καβασίλας τὴν Ῥωγῶ.
 τεσσαράκοντα δὲ τῆς αὐτῆς συνομοσίας ἕτεροι τὸ Θωμόκα-
 20 στρον ὀνομαζόμενον παράλιον ὃν κατὰ τὴν Θύλασσαν τὴν
 πρὸς Ἀδρίαν, τῶν ἄλλων ἀπάντων οὐκ ἀποστάντων βασι- P. 310
 λέως, ἀλλὰ τὴν εὐνοίαν ἀκμάζουσαν τηρούντων. ἦσαν δὲ
 οὐκ ὀλίγαι πόλεις, τότε Μεσοπόταμον ὀνομαζόμενον, καὶ ὁ
 Σποτοτὸς καὶ ἡ Χειμάρδα· πρὸς τούτοις τε τὸ Ἀργυροκα-

16. Καβασίλας et 19. συνομοσίας legebatur.

Comnenes appellatis non procul ab urbe prope Tunzam fluvium obibantur: diebusque octo a Moesis et Romanis in his sacris nuptialibus consumptis, die nono Alexander rex et Moesi imperatoris filiam, reginam suam Mariam e gente Palaeologorum assumentes in Moesiam abducunt, multis eam ex Romana nobilitate usque Trinobum prosequentibus: ubi remanentibus quos ei pater perpetuos honorarios attribuerat, ceteri reverterunt. Multo post id tempus, qui se apud Acarnanas imperatori nolebant subicere et ceteros quoque ad arma stimulabant, eius absentiam ad res novandas opportunam statuentes, complures in sodalitium suum pellexerunt. Et Artam quidem urbium Acarnaniae velut caput, Nicolaus Basilitzes et Cabasilas a fide imperatoris aversam occupaverunt ac protostratorem illic degentem in carcerem, adhibitibus custodibus, compegerunt. Alexius Cabasilas Rhogum vendicavit. Quadraginta porro eiusdem conformationis satellites et administri Thomocastrum ad mare Adrianum: cum nullum praeterea oppidum deficeret, sed recenti semper studio benevolentiaque erga imperatorem floreret. Erantque oppida illa non pauca scilicet, Mesopotamum, Sopotus, Chimarra, Argyrocastrum,

A. C. 1338 *στρον* και ἡ Πάργα και ὁ Ἅγιος Δονάτος και Ἄγγελόκα-
στρον και Ἰωάννινα, ὅ,τε Εὐλοχὸς και τὸ Βάλτον και ἕτεροι
 ἄλλα φρούρια οὐκ ὀλίγα. ἐκεῖνοι δὲ οἱ ἀποστάτες βασιλέως
 πρεσβείαν πρὸς πριγκίπισσαν τὴν Τύραντος δεσπότιν κέ-
 νησαντες, Νικηφόρον τε τὸν παῖδα ἡτοῦντο δεσπότου ὡς σφεῶν
 ἄρξοντα κατὰ πατρῶον κληρον, και συμμαχίαν, μεθ' ἧς και
 Βτὰς ἄλλας δυνήσονται πόλεις ἀποατῆσαι βασιλέως, ἢ ἐκούσας
 προσχωρησάσας ἢ βιασάμενοι τοῖς ὅπλοις. πριγκίπισσα δὲ
 ἡδέως τε ἐδέξατο Νικηφόρον φγιόντα πρὸς αὐτήν, (ἤλπισε
 γὰρ Ἀκαρνανίας κρατήσειν δι' αὐτοῦ,) και πάλιν ἐπεὶ ἐπύ-
 θετό τινος βασιλέως ἀποστάντας και προσχωρήσαντας αὐτῶ,
 ἐξέπεμπε προθύμως, και μίαν ἐκείνῃ τῶν θυγατέρων (δύο
 δὲ ἦσαν αὐτῇ) κατεγγυήσας συμμαχίαν τε παρασχομένη ὅση
 δυνατή. ἢ γὰρ πριγκίπισσα αὐτῆ· δὴ ἀπόγονος οὐσα Βαλ-
 δουῖνου, ὃς Βυζαντίου ἐβασίλευσεν ἐπὶ καιρὸν, καθ' ὃν ὑπὸ
 Λατίνους ἐάλω χρόνον, τὸν τε πρόγονον ὡς βασιλέα Ῥωμαίων
 διεθρύλλει και ἐαυτὴν βασιλῖδα προσηγόρευε Ῥωμαίων ὡς
 ἀπόγονον ἐκεῖνον. διὰ και διὰ σπουδῆς ἀπάσης ἐποιετο μέ-
 γρους ἄρξαι τινὸς τῆς ὑπὸ τοὺς Ῥωμαίων βασιλέας οὔσης ἀρ-
 χῆς. οὐ δὲ ἔνεκα και τότε Νικηφόρον ἐξέπεμπε διὰ σπουδῆς
 και δύναμιν παρασχοῦσα ναυτικὴν, οἰομένη ἂν Ἀκαρνανίας
 αὐτὸς ἄρξῃ τῇ θυγατρὶ ἐκείνης συνοικῶν, τὴν ἐπιθυμίαν ἔνεκε-
 ναι, ὃς δὲ και Θωμοκάστρω ἐνδιῆγεν ὄντι παραλίῳ. βασιλεὺς
 δὲ ἐπεὶ ἐπίθετο περὶ τῶν κατὰ τὴν Ἀκαρνανίαν, στρατεύειν

Parga, Sanctus Donatus, Angelocastrum, Ioannina. Item Eulochus, Baltum et alia castella compluria. At enim desertores illi per legatos a domina Tarentina Nicephorum despotae filium sibi ut parentis legitimum successorem imperatorum repetebant; et simul auxilium, quo et alias urbes, si sponte sua nollent, ad defectionem cogere possent, flagitabant. Tarentina princeps Nicephorum ad se confugientem laeta excepit; quod per ipsum se in Acarnania regnaturam confideret. Post, ubi audivit quosdam ab imperatore ad illum descivisse, non invita cum una filiarum (duas enim habebat) eidem desponsa et subsidio quanto potuit dimisit. Erat haec femina e minoribus seu posteris Balduini, qui Byzantio a Latinis capto, aliquamdiu ibidem imperavit: et illum familiae suae auctorem Romanum imperatorem seque imperatricem Romanorum, quippe illius neptem, palam praedicabat. Hinc elaborabat, ut in parte saltem Romani principatus imperare posset. Quam ob causam etiam Nicephorum cupide cum navali copia dimisit: arbitrans, si is filiae suae maritus Acarnaniae dominus esset, habituram se quod concupivisset: qui et Thomocastri urbe maritima degebat. Imperator statim rerum Acarnanensium percepto, sibi in praesens, senescente iam

μὲν αὐτὸς οὐκ ᾔετο δεῖν τὸ νῦν ἔχον ἐπ' αὐτοῦς, ἤδη περὶ ἐκ—A. C. 1338
 βολὰς τοῦ φθινοπώρου ὄντος· Ἰωάννην δὲ ἄγγελον τὸν πιγ-
 κέρην ἅμα Μονομάχῳ ἐκέλευσεν ἀναλαβόντα στρατιάν χωρεῖν
 ἐπὶ Ἀκαρνανίαν, κἀκεῖ διαχειμάζειν, ἅμα μὲν ταῖς ὑπὸ βασι—D
 5 λέα τελοῦσαις ἐτι πόλεσι δύναμιν παρέχοντας καὶ δέος τοῦ μὴ
 συναφίστασθαι ταῖς ἄλλαις· ἅμα δὲ καὶ τὰς ἀφροσθηκίας εἰ
 μὴ τελείως, ἀλλ' ἐκ μέρους πολιορκήσοντας λεηλασίαις, ὡς ἂν
 ἅμα ἦρι βασιλεὶ ἐπιστρατεύσαντι ῥῆδαι εἰεν παρασθησασθαι,
 προτισταίωπων κηῖται τοῦ χειμῶνος καὶ πολλῶν ἀναπελη-
 10 σμέναι κακῶν ἐκ τοῦ πολέμου. πιγκέρην μὲν οὖν κατὰ τὰ
 προστεταγμένα ὑπὸ βασιλέως ἅμα στρατιᾷ εἰς Ἀκαρνανίαν
 διαχειμάσας, τὰς τε οὐσας ὑπηκόους βασιλεὶ πόλεις διεφύλαξε
 καὶ τὰς ἀποστάσας ἐκάκων. ἅμα δὲ ἦρι καὶ ὁ βασιλεὺς παν—A. C. 1339
 στρατιᾷ ἐπὶ Ἀκαρνανίαν ἦλθε. καὶ τοὺς μὲν τῶν ἄλλων
 15 πόλεων δήμους καὶ τοὺς δυνατοὺς τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας ἕνεκα
 ἡμείβετο πολλαῖς εὐεργεσίαις, τὴν στρατιάν δὲ διελόμενος τριχῆ,
 τὰς ἀποστάσας πόλεις συντονώτατα ἐπολιόρκει. Θωμόκαστρον P. 311
 μὲν οὖν, ἔνθα καὶ Νικηφόρος διῆγεν ὁ δούξ, διέφερε ῥαδί-
 ως τὴν πολιορκίαν, ἄτε ἐξ ἡπίρου τῶν Ῥωμαίων μόνον πο-
 20 λιορκοῦντων· κατὰ γὰρ τὴν θύλατταν ὅσων ἐδεῖτο εἰσῆγε τε
 καὶ ἐξῆγε, δύναμιν μὴ ἔχοντος βασιλέως ναυτικῆν. Ἄρτα δὲ
 καὶ Ῥωγὸ οὐσαι ἡπειρώτιδες, πολλὴν ὑπέμενον τὴν ἔνδειαν
 ἐκ τῆς πολιορκίας, οὐδὲν πλέον δυνάμενοι ἐπιεῖσάγειν πλὴν τῶν
 ἐπὶ τοῦ χειμῶνος πρὶν βασιλέα ἀφικέσθαι παρεσκευασμένων, V. 249

autumnno, cum exercitu eo proficiscendum non putavit: Ioannem
 autem Pincernam et Monomachum illuc cum copiis contendere ius-
 sit ibique hibernare, et simul urbibus adhuc fidem praestantibus
 opem ac praesidium: et iisdem, ne aliarum exemplo deficerent, timo-
 rem afferre: simul desertrices, si non omnino obsidere, at saltem popu-
 lationibus exagitare, ut vere incipiente et imperatore eodem cum
 exercitu veniente, per hiemem prius aerumnis conflictatae multia-
 que ab hostibus cumulatae miseriis, facilius subiugarentur. Pincerna
 mandata facessens, in Acarnania hiemat; parentes adhuc imperatori
 civitates custodit; rebelles affligit. Vere primo imperator ipse cum
 agmine infesto adest: et aliarum quidem urbium populos atque opti-
 mates pro fide et benevolentia in se multis donis cohonestat: ex-
 exercitu autem trifariam diviso, urbes perfidas assiduissima obsidio-
 ne urgere pertendit. Thomocastrum itaque, ubi Nicephorus dux
 agebat, obsidionem facile tolerabat, utpote a continente tantum-
 modo Romanis oppugnantibus; nam qua mare, ad usum necessa-
 ria et importabantur et exportabantur omnia, quod imperator clas-
 sem non haberet. Arta autem et Rhogus, quod in continente
 erant sitae, magnam ex obsidione penuriam sustinebant: cum prae-

A. C. 1339 καὶ φλαύρωσ εἶχον σίτου τε καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων ἀπορία. καίπερ δὲ οὕτω πρὸς τὴν πολιορκίαν ἀνεπιτηδείως πα-
 Β ρεσκευασμένοι, οὐδὲν μᾶλλον ὑφείσαν τῆς πικρίας, οὐδὲ ἤνι-
 χοντο ἄχρι λόγων τὸ ὑπέκειν αὐθις βασιλεῖ. ἀλλὰ πάντα
 μᾶλλον ᾔοντο ὑπομενετέον εἶναι καὶ τῶν πρὸς τροφήν ἂ-5
 θεμίτων ἄπτεσθαι, ἢ παραδιδόναι βασιλεῖ τὰς πόλεις. βα-
 σιλεὺς δὲ Ἄρταν ἐπολιόρκει αὐτὸς παρῶν καὶ τειχομαχίας
 τε ἐποιεῖτο καρτερὰς καὶ συνεχεῖς καὶ μηχανήματα πάντα,
 εἰς ὧν ᾔετο παραστήσεσθαι, προσῆγεν. Ἄρταϊοι δὲ πρωτο-
 στρατορα μὲν τοῦ δεσμοτηρίου ἐκλαβόντες, ἐξέπεμψαν ὡς 10
 βασιλέα, εἴτε μὴ τι νεωτερισθεῖη παρ' αὐτοῦ τινων δέισα-
 τες συστάτων πρὸς αὐτὸν, εἴτε τι διανοηθέντες ἕτερον· αὐ-
 τοὶ δὲ ἀπὸ τῶν τειχῶν ἠμύνοντο καρτερῶς καὶ ἀπράκτους
 ἀπεδείκνυνον πάσας μηχανὰς καὶ τειχομαχίας. τριβομένου δὲ
 C τοῦ χρόνου κατὰ τὴν πολιορκίαν, (ἀπὸ γὰρ ἤρως μάλιστα ἀρ-15
 χῆς ἄχρι ἐκβολῆς τοῦ θέρους ἐπολιορκούντο.) ἔγνω δεῖν ὁ
 βασιλεὺς Καβασίλα εἰς Ῥωγῶ ἀπελθῶν δι' ἑαυτοῦ διαλε-
 χθῆναι, νομίζων πείσειν ὑπενδύσαι τῆς φιλονεικίας καὶ τὴν
 πόλιν παραδύσαι ἀμαχεί. ὁ δὲ τοσοῦτον ἐδέησε τοῦ πείθε-
 σθαι αὐτῷ ὥστε καὶ ἠπέλιπεν, ὡς εἰ συμβαίῃ καθ' ἡντιναοῦντο
 αἰτίαν βασιλέα ἐγκρατῆ Ῥωγοῦς γενέσθαι, κατακορημίσειν ἑαυ-
 τὸν ἀπὸ τοῦ πύργου, ἵνα μὴ ζῶν ἀλόγους, ἀναγκασθῆ δουλεύειν
 D αὐθις βασιλεῖ. τοσοῦτον ἀπεχθείας αὐτῷ καὶ μῆνιδος περιῆν.

10. ἐκβαλόντες legebatur.

ter ea quae sibi ante imperatoris adventum in hieme conquisissent, invehere nihil possent et cum a frumento, tum a reliquo victu essent perquam inopes. Quamquam vero ad obsidionem perpetiendam adeo non instructae essent, nihilo tamen magis acerbiter minuebant: neque de cetero verbis tenus imperatori cedendum et obsequendum, sed omnia patiunda, et victu abominando utendum potius censebant, quam ut sese dederent. Imperator Artam praesens obsidebat, murosque valide continenterque oppugnans, machinas omnes expugnationi idoneas admovebat. Artaei praetoratorum carcere eductum ad illum mittunt: sive timentes, ne quid inceptaret novi, quod quidam cum eo conspirassent: sive aliud quiddam cogitantes: ipsi e muris fortiter se tuentur omnesque machinas et impetus vanos irritosque demonstrant. Longo tempore in obsidione contrito (nam a principio maxime veris usque ad exitum aestatis duraverat) imperator Rhogum se conferre et cum Cabasila coram colloqui decrevit, persuasurum confisus, ut sensim emollitus, urbem citra pugnam ultro traderet. Qui usque adeo monitis non obtemperavit, ut minaretur etiam, si quavis tandem de causa imperatorem Rhogi complotem fieri contingeret, semet de turri praecipitaturum, ne captus iterum illi servire cogeretur. Tantum in eo odium et ira valebant.

λέ. Ὁ μέγας δὲ δομέστικος μεμνημένος ὡς Καβασίλας A.C. 1339 οὐτῷ, ὅτε πρῶτον Ἀκαρνανίαν προσηποήσατο αὐτῷ ὁ βασιλεὺς, πολλὰ αὐτοῦ πολλάκις ἐδεήθη τοῖς φίλοις συναριθμηθῆναι αὐτοῦ καὶ τοῖς οἰκείοις, καὶ πολλῆς ἀπέλαυσε προνοίας τῆς αὐτοῦ πεισθέντος πρὸς τὴν αἴτησιν, ἐλπίσας τέ τι ἐκ τῆς πρὸς αὐτὸν ἀνύσειν Καβασίλα φίλιας, τῶν οἰκείων ὀλίγους P. 312 παραλαβῶν, ἦλθεν εἰς Ῥωγῶ. Καβασίλας δ' ἐπεὶ ἀπὸ τοῦ τείχους ἑώρα προσιόντα, πέμψας ἐδεῖτο, μὴ ἐγγὺς τειχῶν γενέσθαι. ἢ γὰρ ἀνάγκη συντυγχάνειν παρὰ γνώμην, (πεπει- 15 ιοκῆναι γὰρ ἑαυτὸν καθάπαξ ἀφίστασθαι Ῥωμαίων,) ἢ ἀπω- θείσθαι· ὃ καὶ αὐτὸ παντὸς ἐπαχθέστερον κακοῦ, καὶ οὐχ ἥκιστα παντὸς ἀνιαρώτερον. ὁ μέγας δὲ δομέστικος οὐδὲν ἔ- φασκε τοὺς λόγους εἶναι πρὸς αὐτόν. αὐτὸς γὰρ ἐπαγγελά- 20 μενος Καβασίλα εἶναι φίλος, τὰ προσήκοντα φίλοις μὴ κα- 15 τοκνεῖν ποιεῖν. ἂν δ' αὐτὸς διωθῆται προσιόντα, τῇ σφετέ- ρα δόξῃ λυμανεῖσθαι, ἀγνώμονα περὶ τοὺς φίλους καὶ τὴν B γνώμην εὐμετάβολον ἀποδεικνύντα ἑαυτὸν, καὶ ταῦτα πρότε- ρον αὐτὸν δεηθέντα καὶ πείσαντα τοῖς φίλοις τοῖς ἑμοῖς κα- 25 ταγραφῆναι. Καβασίλας δὲ καὶ αὐτὸς διῶχυρῆζετο, μήτε 20 βουλεύεσθαι, μήτε δύνασθαι τὴν πρὸς αὐτὸν φιλίαν ἀπειπεῖν, καὶ δευνὰ πάσχειν καὶ τῇ πρὸς αὐτὸν φιλίᾳ τυραννεῖσθαι, οὐ μετρίως ἀνιόμενον, ὅτι μὴ δι' ἑαυτοῦ αὐτὸς, ἀλλὰ δι' V. 250

2. ποιήσατο legebatur. 10. ἀποθανεῖσθαι coni. ED. P. idemque legit Intpr.: nam induxisse in animum semel, cum Romanis nil habere negotii, aut emori. Male.

35. Magnus autem domesticus, memor quomodo hic Cabasilas, cum primum Acarnaniam reciperet imperator, saepe multumque rogasset, uti eum amicis ac familiaribus suis allegeret, et quo pacto eius petitioni annuens, sua cura ac providentia singulari magnum homini fructum attulisset, conceptaque spe, propter eam amicitiam aliquid effecturum, paucis comitatus familiaribus Rhogum adit. Cabasilas accedentem de muro conspicatus, misit oratum, ne propius moenia veniret: nam aut contra animum sibi colloquendum esse, cum semel statuisset, cum Romanis nil habere negotii; aut eum depellere se oportere: quod omnium malorum odiosissimum esset atque tristissimum. Tum magnus domesticus, nihil ad se ista verba pertinere. Nam cum se Cabasilae amicum fore spondidisset, non pigri officium amici praestare. Si ipse se convenientem repelleret, gloriam suam corrupturum, dum semet in amicos inconstantem atque improbum ostenderet: cum tamen petivisset prius et impetrasset, ut ab eo in amicorum numerum referretur. Cabasilas affirmare nec velle nec posse initam cum eo amicitiam retractare. Et ob eam excruciarum et quasi tyrannidem quandam experiri contristari- que non mediocriter, quod non ipse per se, sed per alios hoc tem-

A. C. 1339 ἑτέρον τὸν παρόντα χρόνον ὁμιλεῖ δεδοικέναι δὲ μὴ οὐχ οἷός τε ἢ κρατεῖν ἑαυτοῦ, συγγενόμενος ἐκείνῳ, ἀλλὰ ταῦ- τὸν τοῖς μαινομένοις πάθῃ, οἱ ἦδονται κατακόπτοντες ἑαυτούς, ἀγροῦντες ὅτι πάσχοισι διὰ τὴν νόσον. „τούτου μὲν οὖν ἕνεκα” ὁ μέγας δομέστικος εἶπεν „ἐπαινω, ὅτι φιλίας ἤτησαι το-5 C σοῦτον, ἧς ἦδεται ἠττώμενος πᾶς τις σωφρογῶν. εἰ δὲ σοι φορτικῶν καὶ ἐπαχθῶς τὸ τελείως ἐμοὶ συνελθεῖν, ἀλλὰ τὸ γε δεύτερον, παρὰ τὴν γέφυραν ἔλθῃ τοῦ ποταμοῦ, ὡς ἂν ἐξ ἑκατέρου μέρους ὁμιλήσαντες ἀλλήλοις, ἐμοὶ τε τὸ σοὶ ὁμι- ληκέναι, καὶ σοὶ τὸ μὴ ἐγγὺς ἐμοῦ γενέσθαι, ὃ μάλιστα δέ-10 δοικας, περισώζοιτο.” ἐπεὶ δὲ ἦκε παρὰ τὴν γέφυραν περ- σθεῖς, ἄλλα τε διειλέχθησαν ὅσα τις ἂν εἴποι πρὸς ἄνδρα φίλον, καὶ περὶ τῆς ἀπεστασίας τῶν πόλεων ὁ μέγας δομέ- στικός αὐτοῦ κατηγορεῖ ὡς αἰτιωτάτου μάλιστα γεγενημένον. ἐφ’ οἷς ἀπελογεῖτο καὶ αὐτὸς ὡς λυσικελοῦντα δράσειν ἑαν-15 τῷ τε καὶ τοῖς ἄλλοις Ἀκαρῶσι τῆς δουλείας αὐτούς ἐλεν- D θεῶν Ῥωμαίων, καὶ τὴν πύτριον αὐτοῖς τῶν Ἀγγέλων ἀρ- χὴν ἐπανασώζων. Τοιαῦτα καὶ ἕτερα ἅπαντα διαλεχθέντες, ὁ μὲν εἰς τὸ στρατόπεδον, ἐς τρίτην ἡμέραν αὐθις ἦξεν ἐπαγ- γειλάμενος, ὁ δ’ εἰς τὴν πόλιν, τὴν δευτέραν συντυχίαν ἀπει-20 πάμενος, διεκλύοντο. ἐς τρίτην δὲ ἡμέραν ὁ μέγας δομέστικος αὐθις ἦλθεν εἰς Ῥωγὴν ἐπὶ τῷ Καβασίλῳ αὐθις συγγενέσθαι. ὁ δ’ ἀναβαλλόμενος ἐπὶ μικρὸν, ἐπεὶ οὐκ ἀφιτάμενον ἑώρα, ἐξελθὼν καὶ αὐθις, τὴν τε γέφυραν διαβὰς, εἰς ἐν αὐτῷ συν-

pore cum eo colloquatur. Timuisse vero, si cum illo sit, ne se continere nequeat, sed idem sibi quod furiosis usu veniat, qui corpora sua cum voluptate dilaniant, propter morbum quid faciunt ignorantes. Ergo se illum laudare, inquit magnus domesticus, cum tantopere ab amicitia victus sit, qua se victum prudens quilibet laetatur. Quod si onerosum ac molestum sit proxime secum con- gredi, certe ad pontem fluminis accedat, ut ex intervallo se appellent et sibi detur cum eo collocutum esse, et illi, quod maxime timeat, non appropinquasse. Ubi morem gerens ad pontem accessit, cum alia, quae inter amicos solent, ultro citroque dicta sunt, tum magnus domesticus de urbium defectione questus est, cui rei ipse pup- pis et prora fuisset. Ille defendendi sui refert, se Acarnanibus e Romanorum servitute asserendis et patrio Angelorum principata ipsis recuperando sibi aliisque commodare voluisse. His aliisque inter se dictis, domesticus ad exercitum, tertio die reversionem pol- licitus, Cabasilas in oppidum, secunda congressione recusata, digressus sunt. Tertia luce magnus domesticus Rhogum, cum Cabasila acturus, redit. Qui paulum cunctatus, postquam vidit eum nolle discedere, rursus egressus, ponte transito, ad eum accessit, quem licet longa

ἦλθεν. ἐφ' ἱκανόν τε ὁ μέγας δομέστικος αὐτῷ διαλεχθεὶς, A.C. 1339
 κείσαι μὲν οὐκ ἴσχυσε προσχωρῆσαι βασιλεῖ καὶ τὴν πόλιν
 παραδοῦναι. ὅμως δὲ διέσεισεν αὐτοῦ τοὺς λογισμοὺς τοῦ
 μὴ τῶν ἀπηγορευμένων παντάπασιν τὸ ὑπὸ βασιλέα οἶσθαι
 5 τελεῖν, μηδ' αἰρετώτερον ἡγεῖσθαι τῆς δουλείας τὸ ἀποθνή- P. 313
 σκειν πολιορκουμένους. συνταξάμενος δὲ αὐτῷ καὶ αὐθις
 ἦξειν προσιπὼν μετ' οὐ πολὺ, ὁ μὲν εἰς τὸ στρατόπεδον, ὁ δὲ
 εἰς τὴν πόλιν ἀνεχώρησαν. μεθ' ἡμέρας δὲ τινὰς καὶ αὐθις
 προσελθὼν καὶ συνδιημερεύσας αὐτῷ ἔξω γενομένῳ τῶν τει-
 10 κῶν, ἐπίεισε προσχωρῆσαι βασιλεῖ καὶ τὴν πόλιν παραδοῦναι.
 ἐπεὶ δὲ εἶχε πεπεισμένον, αὐτῶν μὲν ἐν Ῥωγοῖ κατέλιπεν
 αὐθις. αὐτὸς δὲ πρὸς βασιλέα παρὰ τὴν Ἄρταν ἐστρατο-
 πεδευμένῳ ὅτι παραδιδοίῃ Καβασίλας Ῥωγῶ ἀπαγγελῶν ἐχώ-
 ρει. ὁδύοντι δὲ αὐτῷ, ἐπεὶ ἐγένετο κατὰ τινα πηγὴν ψυ-
 15 χρὸν ἅμα ῥέουσαν καὶ διειδὲς καὶ ἡδιστον πιεῖν, ἐδόκει δεῖν
 τῶν ἵππων ἀποβάνας, ἄριστον ἐλέσθαι, καὶ ἀποβάντες κα-
 Β τεκλίνοντο. μετὰ μικρὸν δὲ καὶ ὁ Καβασίλας σπουδῇ ὠρᾶτο
 προσελαύνων, καὶ ἐπειδὴ ἐγγὺς ἦν, πρὶν τι φθῆναι αὐ-
 τὸν „οἴομαι” ὁ μέγας δομέστικος εἶπε, σοὶ τῶν ἐταίρων μεμ-
 20 πομένῳ καὶ πολλὴν κατηγορούντων εὐκολίαν ὅτι πρὸς ἐμὲ
 πολέμιον δοκοῦντα εἶναι, μηδὲν ἔχων ἐνέχυρον ἀσφαλείας,
 ἀπερὶσκέπτως οὕτω τὸ δοκοῦν φοιτᾶς, βουλευθεὶς ἔργους ἀπο-
 δεῖξαι ὡς οὐκ ἀμαθῶς οὐδὲ θρασέως, ἀλλ' εὐ εἰδῶς ὧτινι
 πιστεύεις σεαυτὸν, τὰ δέοντα ποιεῖς, ἐκείνους μὲν καταλιπεῖν

11. Ῥωγοῖ em. ED. P. pro Ῥωγῶ. 15. ἀμαρῶσαν legebatur.

oratione domesticus flectere non potuit, ut se urbemque imperatori
 dederet: tamen animum eius terruit, ne existimaret sub imperatore vivere
 plane desperatorum nec obsessum mori subiectione optabilius esse: dic-
 taque salute, cum paulo post tertium se affuturum praedixisset, uterque
 quo ante se receperunt. Lapsis diebus aliquot, adest, et cum eo extra
 muros die consumpto, persuadet tandem, ut in fidem imperatoris, urbe
 tradita, veniat. Ita persuasum Rhogi relinquit: ipse ad imperatorem
 ad Artam castra habentem, Cabasilam Rhogum traditurum nuntiatu-
 rus, ire pergit. In itinere ubi ad fontem quemdam aqua frigida ac
 pellucida haustuque dulcissima manantem venit, placuit ab equis
 descendere et corpus cibo reficere. Descendunt ac recumbunt: nec
 mora longa et Cabasilam propere adequitantem conspiciunt. Quo
 iam vicino, priusquam verbum ederet: Opinor, ait magnus domesti-
 cus, te, aliis quiritantibus ac nimiam facilitatem tuam accusantibus,
 quod ad me, qui hostis esse videor, nullo securitatis pignore tam
 inconsulto, ut apparet, adeas, volentem facto ipso docere, quod non
 imperite neque confidenter, sed probe sciens, cui te credideris et
 cui officium praestes, illos quidem cum stultis cogitationibus relin-

- A. C. 1339 ἀνόητα ἐνθουσιμένους, παρ' ἡμᾶς δὲ ἦκειν, ὅς κέρκιος τῶν
 C ἄλλων μᾶλλον πιστοτέρους." ὁ δ', εἰ μὴ πρῶτος, ἔρασκεν, αὐ-
 τὸς ἀπίκτο μετὰ τοὺς ἐκεῖ ῥηθέντας λόγους, οὐ πιστεῦσαι
 ἂν ῥαδίως μὴ τινα τῶν λόγων ἐκείνων ἄγγελον ἐλθεῖν. τού-
 των γὰρ αὐτῶν ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους εἰρημένων, καταλιπὼν
 αὐτοὺς, ἦκω παρὰ σέ· αὐτὸς δ' ἂν εἰδείης ὅτι πράττειν
 βέλτιον ἐμὲ, καὶ ἢ πρὸς βασιλέα ἦκειν ἅμα σοί, ἢ ἐπαῦθα
 μένειν, ἄχρως ἂν αὐτὸς κελεύῃς. ἐγὼ γὰρ, εὖ ἴσθι, βασιλεῖ
 μὲν οὐκ ἂν ποτε προσεχώρησα, ἀλλ', ὅπερ ἔφην πρὸς ἐκεί-
 νον, μᾶλλον ἂν ἀποθανεῖν εἰλόμην, ἢ ἐκείνῳ ὑποχειριῶς γενέ-
 σθαι· τῆς σῆς δὲ φιλίας ἠττησθαι παρὰ πολὺ ὁμολογῶ, καὶ
- V. 251 τούτου γε ἕνεκα ἔμαντόν τε καὶ πολίτας ἐγκεχειρικέναι τοὺς
 D θεμῶν, ὡσθ' ἂ σοι κατὰ γνώμην, ἔξεῖναι πράττειν περὶ ἡμᾶς".
 Ὁ μέγας δὲ δομέστικος πολλὴν αὐτῷ τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας
 χάριν ὁμολογήσας, εἰς Ῥωγῶ ἐκέλευεν αὐθις ἐπιέναι, ὡς τὴν 15
 ὑστεραίαν αὐτοῦ μετὰ τῶν βασιλικῶν ἀφιζομένου δωρεῶν
 καὶ αὐτὸν τε καὶ τοὺς ἄλλους παραληφόμενον. ὁ δὲ πει-
 σθεὶς αὐθις ἐπανῆλθεν εἰς Ῥωγῶ. ἐκεῖθεν δὲ ὁ μέγας δο-
 μέστικος εἰς βασιλέα ἔλθων καὶ περὶ Καβασιλα καὶ Ῥωγοῦς
 ὡς προσεχώρησαν ἀπαγγελίας, ἐπιτραπεῖς τε παρ' ἐκείνοισα
 ὅσα ἂν ἦ δίκαια καὶ συμφέροντα εὐνοίας ἕνεκα πράσσειν
 πρὸς αὐτοὺς, εἰς τὴν ὑστεραίαν αὐθις εἰς Ῥωγῶ ἐλθὼν, εἰς-
 εδέχθη τε παρὰ τῶν Ῥωγίων τὴν πόλιν παραδόντων, καὶ
 αὐτὸς ἐκάστῳ κατ' ἀξίαν τὰς βασιλέως παρέσχετο εὐεργεσίας·

quere et ad nos, quos alii fideliores iudicasti, advenire. Respon-
 dit Cabasilas, nisi primus ipse post sermones Rhogi habitos adve-
 nisset, difficile crediturum fuisse, neminem eos ibidem dictorum
 nuntium accepisse. His enim ipsis inter nos prolati, inquit, reli-
 ctis illis, ad te advolo. Tu noveris quid me facere melius sit: te-
 cumne ad imperatorem progrediar, an hic, quamdiu iusseris, subsi-
 stam? Ego enim, scias velim, nunquam imperatori me dedidissem:
 sed quemadmodum illi dixeram, mori quam ei subiici maluissem.
 In amore autem tui prorsus me expugnatum confiteor proptereaque
 me ipsum cum civibus tradidisse, ut integrum tibi sit, de nobis sta-
 tuere quod voles. Magnus domesticus, tam benevolae voluntati actis
 gratiis ingentibus, Rhogum Cabasilam remittit; se crastina luce cum
 donis regalibus venturum ipsumque et ceteros pro imperatore in
 potestatem accepturum. Inde ad imperatorem tendit, de Cabasila
 et Rhogo, quemadmodum se tradidissent, commemorat nactusque
 auctoritatem quaecumque iusta et commoda duceret in illos benefi-
 centiae causa conferendi, die sequenti Rhogum inivit: quæ Rhogii
 urbe tradita accipiunt: ipse dona imperatoris, ut quoque dignam
 erat, distribuit, assumptisque, quorum inter eos præcipua vigeat

συμπαλαβῶν τε αὐτῶν τοὺς μάλιστα ἐν λόγῳ Καβασίαν A. C. 1339
 τε, σὺν αὐτοῖς βασιλέα ἦκε. προσκνησασί τε αὐτοῖς καὶ ὦ- P. 314
 μολογηκόσι τὴν δουλείαν καὶ ὁ βασιλεὺς ἡμίβετο λόγοις ἡ-
 μέροις καὶ προσηέσι καὶ τῆς πρὸς τὰ βελτίω μεταβολῆς
 5 ἐπήγει καὶ πρὸς εὐνοιαν μάλιστα προσήγετο. Καβασίαν δὲ
 τοῖς μὲν ἄλλοις ἔφρασκε προσήκειν τοὺς πρὸς βασιλέως εἰρημέ-
 νους λόγους, αὐτῷ δὲ μή. εἰ γὰρ τι καὶ εἴργασται τῶν κατὰ
 γνώμην βασιλεῖ, οὐκ ἐκείνῳ μᾶλλον ἢ μεγάλῳ δομestικῷ λο-
 γίζεσθαι τὴν χάριν. ἐκείνον μὲν γὰρ, ὡσπερ ἐπεισέ τε ἐξ ἀρ-
 10 χῆς αὐτὸν καὶ πρὸς βασιλέα εἰς Ῥωγῶ ἐλθόντα εἶπεν, ὡς
 μᾶλλον ἂν ἔλοιτο ἀποθανεῖν ἢ ὑπὸ βασιλέα γενέσθαι αὐθις B
 τὴν ἴσην καὶ ὁμοίαν γνώμην ἐσχηκέαι ἄχρι προτεραίας. ἀ-
 γνοεῖν δὲ ὅπως τοῖς μεγάλου δομestικῶν λόγοις κατὰ κράτος ἤτη-
 θεῖς, τὰναντία πράξει ὧν προείλετο. ἐκείνο δὲ εἶδέναι μόνον
 15 σαφῶς, ὡς δεσμῶτης ἀχθεῖ τῶς ἐκείνου λόγοις, γνώμην τε
 ἀντὶ τῆς προτέρας ἐσχηκέαι νῦν, ὡς οὐδ' ἂν εἴ τι καὶ γένοιτο,
 ἕως ἂν περιῆ, τῆς πρὸς αὐτὸν τε βασιλέα καὶ τὸν μέγαν δο-
 μέstικον εὐνοίας ἀποσταίη. Τοιαῦτα Καβασίαν εἰπόντος,
 τοὺς λόγους ἐπαινέσας ὁ βασιλεὺς, λόγοις τε ἡμίβετο πολλοῖς
 20 τὴν πρῶτητα ἐπιδεικνύμενος καὶ τὴν εὐμένειαν τὴν πρὸς αὐ-
 τὸν, καὶ τῷ μεγάλου κοροσταύλου ἀξιώματι ἐτίμα, καὶ τοὺς
 ἄλλους ἀναλόγως. οἱ πολιορκούμενοι δὲ κατὰ τὴν Ἄρταν C
 Καβασίαν καὶ Ῥωγίους ὀρώντες προσκεχωρηκότας βασιλεῖ,
 ὑβρίζον τε εἰς αὐτοὺς ὡς προδότας τῶν κοινῆ λυσιτελοῦντων

4. καὶ τοῖς πρὸς legebatur. 10. Ῥωγῶς ed. P., recte ed. V.

existimatio, simulque Cabasila imperatorem adit, quibus subiectionem profitentibus leni oratione respondit et ad se diligendum mirifice illexit. Cabasilas eius verba in alios, in se minime quadrare autumavit. Quamquam enim gratum aliquid ipsi fecerit, non sibi magis quam magno domestico ob id gratiam deberi. Se enim, quod ab initio statuisset et imperatori Rhogum venienti affirmasset, malle mori quam denuo illi subesse, id ipsum eodem plane modo usque ad diem hesternum in animo fixum habuisse. Nescire autem, quomodo sermone magni domestici omnino devictus, decretum suum fregerit. Illud solum pulcre scire, verbis magni domestici iniecta sibi vincula, quibus duceretur quo is vellet; et nunc priori contrariam induisse mentem, ut quicumque casus extiterit, quamdiu spiritus suppeditaverit, ab imperatoris et magni domestici amicitia nunquam desciscat. Haec locutum Cabasilam laudibus, ornavit imperator et multis respondens humanitatem ac propensionem illi suam ostendit: ac ipsum quidem magni Contostauli honore, alios pro portione aliis ornamentis cohonestavit. Artaei obscassi Cabasilam et Rhogios ad imperatoris auctoritatem rediisse cognoscentes, maledictis eos, ut

- A.C 1339 καὶ ἰδίῳν ἕνεκα κερδῶν τὰ κοινῇ συμφέροντα προΐεμένους, καὶ πολλὴν κατεγίνωσκον τὴν μοχθηρίαν καὶ τὴν φαυλότητα αὐτοῖς τῶν τρόπων. ἤσάν τε οὕτω παρεσκευασμένοι ὡς οὐκ ἐνδύσσοντες πρὸς τὴν πολιορκίαν οὔτε φόβῳ τῶν ἐκ τοῦ κοίεμου D κακῶν οὐδ' ὑποσχέσει μυριάων ἀγαθῶν. 5
- V. 252 λς. Οὐ πολλαῖς δὲ ὕστερον ἡμέραις μετὰ τὸ Ῥωγίων προσχωρῆσαι παρὰ τὰς πύλας Ἄστας ὁ μέγας δομέστικος προσελθὼν, εἰς λόγους ἔλθειν ἤπειτο Βασιλιτζῆ ἐπιτροπεύοντι αὐτῆς. ἔλθόντι δὲ καὶ αὐτῷ πρὸ τῶν πυλῶν, οὐ δέον ἔφασκεν αὐτοὺς νοῦν ἔχοντας καὶ λογισμοῖς χρωμένους, οὕτω P. 315 φέρεσθαι ἀλόγως, ὥστε μῆτε πρότερον βουλευσασθαι τι τῶν δεόντων, καίτοι παραινούντος καὶ ἐμοῦ, μὴδ' ὕστερον μεταβύλλεσθαι μετὰ τὴν πείραν τῶν δεινῶν. εἰ γάρ, ὅτε πρῶτον πρὸς ὑμᾶς ἤκομεν, πρὶν ἄρξασθαι πολιορκίας, ἐμοὶ παραινούντι τὰ δέοντα ἐπέθεσθε, αὐτοὶ τε ἂν ἦτε τῶν ἐκ τῆς π-15 λιορκίας κακῶν ἀπηλλαγμένοι, ἢ τε χώρα ἄτμητος ἐτι οὐσα διεσώζετο ἂν ὑμῶν, ἀφ' ἧς αὐτοὶ τε οἱ δυνατοὶ εἶχετε πολλὰς προσόδους καὶ ὁ δῆμος ἀφθόνων ἀπέλαυε τῶν ἐπαηδείων. νυνὶ δὲ ὑμᾶς τε αἱ πρόσοδοι ἐκλελοίπασι, διεφθαρμένων B τῶν κτημάτων, καὶ ὁ δῆμος ἐνδεία κινδυνεύει ἀπολέσθαι. ταῖς γὰρ ἠπειρώτισι ταύταις πόλεσιν, ἂν τὴν χώραν ὑπὸ τοῦ κοίεμου ἢ ἐτέρου ὄνουσιν συμβαίη ἀπολέσθαι, ἐτέρωθεν ποθεν οὐ ῥᾶδιόν ἐστιν λύσασθαι τὴν ἐνδειαν. καίτοι εἶγε μάλιστα ἐνῆν τρόπον δὴ τινι ἀναστήσαντας ἡμᾶς ἐκ τῆς πολιορκίας

communis emolumentum proditores et qui propter compendia propria communes utilitates in postremis ducebant, incessabant ac pro nequissimis ignavissimisque mortalibus damnabant, erantque sic animati, ut quamvis obsiderentur nec tantillum tamen vel timore malorum bellicorum vel promissione millium bonorum vellent cedere.

36. Non diu post Rhogiorum deditionem magnus domesticus ad portas Artae gradum ferens, Basilitzis praefecti alloquendi copiam petit. Quo ante portam exeunte, domesticus ita coepit: Non oportebat vos intelligentia consilioque praeditos, usque eo caeco raptari impetu, ut neque antea, quamquam hortante me, quidquam ex usu deliberaveritis, neque postea, suadente malorum experientia, sententiam mutaveritis. Si enim, quando primo adventu nostro, priusquam obsideremini, mihi recta monenti paruissetis: et ipsi nullum ex obsidione detrimentum pertulissetis, et ager vester, ex quo et vos optimates largos reditus et plebs rerum victu opportunarum ubertatem percipiebat, integer vobis intactusque servaretur. Nunc et vos propter illatam possessionibus vestris calamitatem vectigalia defecerunt et plebs ob egestatem proxima est interitui. Nam urbium mediterranearum inopiae aliunde succurrere, si agrum bellum aut

διαίειν ἐν ἀδείᾳ, οὐδ' οὕτω λυσαιτλούντως σφίσειν αὐτοῖς ἄνΔ. C. 1339
 ἔδοκεῖτε βεβουλευσῆσθαι παρὰ σωφρονουῦσι διὰ τὴν γενημένην
 βλάβην· νυνὶ δὲ συμβαίνει δεινότερα πείσεσθαι προσδοκῶν
 ἑπαρξάντων. οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστιν οὐδὲν, εἰ μὴ τι πα-
 βράλογον ἔξ οὐρανοῦ πρὸς σωτηρίαν ἡμῖν προχθελίη, ὃ τοῦ
 πολιορκεῖν ἡμᾶς πείσει ἀποσχέσθαι, ὥστε εἰκὸς πρὸς τῇ χώ-
 ρᾳ καὶ τὴν πόλιν ἡμᾶς προσαπολεῖν. θαναμάζω δὲ ἡμῶν, εἰ C
 τοῖς αὐτοῖς ἢ καὶ μείλοσι κακοῖς ἐνεχόμενοι Ῥωγίους καὶ μέλ-
 λοντες ὑπ' ἀνάγκης ὅσον οὐδέπω βασιλεὺς προσχωρεῖν αὐτοῖ,
 1008 μόνον οὐκ ἔπαινεῖτε ὡς καλῶς καὶ συμφερόντως ἑαυτοῖς
 βεβουλευμένους, ὅτι πρὶν εἰς ἔσχατον κινδύνου ἦκειν σωτηρίαν
 καὶ ὠφέλειαν ἐπορίσαντο ἑαυτοῖς ἐκ τῆς μεταβολῆς, ἀλλὰ καὶ
 ἔβρεις καταχέστε αὐτῶν πολλὰς, ὅτι οὐ τῆς αὐτῆς ἡμῖν ἀβου-
 λίας εἴλοντο εἶναι κοινωροί. καίτοι σκέψασθε ὡς οὕτε δίκαια οὐ-
 1578 τε συμφέροντα οὐδ' ἑαυτοῖς οὐτε τοῖς ἄλλοις Ἀκαρνασίαι αὐτοῖ
 ποιεῖτε τῆς αὐτῆς ἐχόμενοι ἐννοίας. αὐτοῖ τε γὰρ ἀπολώλατε
 διαφθαρέντες ὑπὸ τοῦ πολέμου, καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσι βλάβηD
 βης οὐ μετρίως αἴτιοι κατέστητε, καίτοι γε ἡμῖν βασιλέως οὐ
 συναποστάσας. στρατιὰ γὰρ ἐπὶ ξένης διατριβούσα καὶ μά-
 2010 αλοῖστα τσαυτῇ τὴν μὲν πολεμίαν κείρει ἀφειδῶς· ἐκ δὲ τῆς
 συμμαχίδος καὶ οἰκειᾶς τρεφομένη, λιμὸν αὐτῇ αἰφνίδιον ἐ-

20. Pro ἐκ legebatur ἐν, quod corr. ed. V.

alia quaecumque clades affixerit, non est facile. Quamquam si
 maxime liceret, nobis aliquo modo obsidione depulsis, secure vivere,
 ne ita quidem ob accepta damna videlicet vobis ipsis utiliter con-
 sulsisse, a sapientibus videremini. Atqui graviora prioribus in po-
 sterum exspectanda sunt. Non enim est, non est, inquam, nisi
 quid praeter opinionem de caelo ad salutem vestram expediendam
 impetretis, quod nos ab oppugnatione revocaverit: ut vos cum agro
 urbem quoque amissuros verisimile fiat. Miror autem, quod, cum
 iisdem vel gravioribus etiam malis quam Rhogii exerceamini et ve-
 litis nolitis propediem in imperatoris ius ac potestatem venturi sitis,
 non solum eos, (ut qui suis rationibus bene honesteque prospexerint,
 dum antequam in extremum delaberentur discrimen, salutem et
 commodum consilii mutatione sibi quaesierunt,) non commendetis,
 sed multas potius contumelias in ipsos effuderitis, quia temeritatis
 ac stultitiae vestrae socii esse noluerunt. At enim intuemini pau-
 lisper, quam iniqui, quam damnosi et vobismet ipsis et reliquis
 Acarnanibus sitis, dum in hac cogitatione persistitis. Ipsi quippe
 bello consumpti periistis, et aliis oppidis, tametsi defectionis vestrae
 haud participibus, nocumenta non vulgaria inexistis. Exercitus
 enim ac praesertim tantus, in externa regione haerens, hostium agros
 inclementer depopulatur. Sin autem e sociorum suaque provincia
 alimoniam capiat, repentinam illi famem inducit. Agitis porro ini-

- A. C. 1339πάγει. ἀδικεῖτε δὲ τὰ ἔσχατα, ἀντὶ τῆς Ῥωμαίων βασιλείας, ἢ σχεδὸν αὐτοῖς ἐκ τῶν Καίσαρος χρόνων πατριός ἐστι, τὴν
- V. 253 *Ταραντίνων* αὐτοῖς ἀνθρώπων βαρβάρων ἐπάγοντες ἀρχὴν. Νικηφόρος γὰρ, ὑπὲρ οὗ μάλιστα αὐτοὶ οἴεσθε τὸν πόλεμον
- P. 316 αἰρεῖσθαι, οὐθ' ἡμῖν οὐθ' ἑαυτῶ οἶός τέ ἐστιν ἐξαρκεῖν πρὸς τὴν ἐλευθερίαν· ἀλλὰ *Ταραντίνους* προσφυγῶν, τῇ ἐκείθεν οἶεται δυνάμει Ἀκαρνανίας βασιλέα ἐξελάσειν. τοῦτο δὲ οὐτε δυνήσεσθαι οἴεσθαι αὐτὸν εἰκός, οὐτ' εἰ δυνήσεται, ἄνευ πόρων μεγάλων καὶ κινδύνων. τοὺς οὖν πόλεμον τοιοῦτον ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς βασιλέα ἀναδεξαμένους, εἰ κρείττους δυνήσονται γενέσθαι, οὐκ οἴεσθε ἡμᾶς τῆς ἀρετῆς ἄθλον καὶ τῶν ἀγαθῶν ἀχθεῖν τῶν πολλῶν; οὐκ ἄρα δόξετε ὀρθῶς φρονεῖν. ἐγὼ δὲ, εἰ καὶ καθ' ἑαυτοὺς ὑμεῖς Ἀκαρνανίας τὴν ἀρχὴν
- B Νικηφόρῳ ἠδύνασθε περιποιεῖν, ἀδικούντας ἂν τὰ μέγιστα βασιλέα ἀπέφηνα ἡμᾶς. Ἀγγέλους γὰρ οὐκ ἀπὸ βαρβάρων Ἰ Ἀκαρνανίαν ἐλευθερώσαντας κτήσασθαι συνέβη τὴν ἀρχὴν, ἀλλ' ὑποχειρίους ὄντας Ῥωμαίων βασιλεῦσι καὶ παρ' ἐκείνων ἐτήσιον ἀρχὴν τῆς χώρας ἐπιτετραμμένους, σφετερίσασθαι τὴν ἀρχὴν διὰ τὸν ἐπενεχθέντα τότε παρὰ Λατίνων Ῥωμαίοις πόλεμον· ὧν δὴ τοῦ κρείττονος συγχωρήσειε τὸ Βυζαντίου κρατησάντων καὶ Θρακίης ἀπάσης καὶ τῶν κατὰ Μακεδονίαν πόλεων πολλῶν, βασιλεία μὲν ἢ Ῥωμαίων

22. βασιλέα legebatur.

quissime, qui pro Romanorum imperio, quod a Iulii Caesaris ferme temporibus ipsis patrium est, Tarentinorum, hominum barbarorum, dominationem introducitis. Nicephorus enim, cuius potissimum causa hoc bellum vos militare profiteremini, ad libertatem neque vobis neque sibi met pariundam satis habet virium: verum ad Tarentinos cum per fugerit, inde adiutus ex Acarnania imperatorem se expulsurum opinatur. Hoc autem se posse, nec illos fas est opinari: nec si poterunt, sine magnis laboribus periculisque poterunt. Qui igitur tale bellum pro vobis adversus imperatorem gerendum suscipient, si superiores evadere qui verint, nonne provinciam vestram tamquam virtutis certaminumque multorum praemium habituros arbitramini? Non recte sapitis, si hoc non creditis. Ego vero, etiamsi per vos Nicephoro Acarnaniae principatum acquirere possetis, in imperatorem iniuriosissimos esse pronuntiarem. Angeli enim, non a barbaris Acarnania asserta, principatum consecuti sunt: sed iam tum subiectam Romanorum imperatoribus, cum ab eis annuam eius procurationem haberent, propter bellum, quod Latini Romanis intulerunt, eam sibi ut propriam vendicarunt. Quibus, Latinis inquam, concessu numinis Byzantio, universa Thracia multisque urbibus Macedoniae potitis, Romanorum quidem imperium in orientem sese contraxit. Acarnaniam autem Angeli alii que aliis

ὑπεχώρησε πρὸς τῶν Ἀκαρνανίας δὲ τὴν ἀρχὴν Ἀγγελοι προσ- A.C. 1339
 ἐποιήσαντο ἑαυτοῖς καὶ ἄλλοι ἄλλας τῶν ἐσπερίων ἐπαρχιῶν,
 ὧν ἕκαστοι ἔτυχον ἐπιτροπεύοντες, διὰ τὸ βασιλεῦσι Ῥωμαί-
 ων δίδόν οὐκ εἶναι πρὸς αὐτοὺς διὰ Θράκης καὶ Μακεδο- C
 νίας οὐσῶν ὑπὸ Λατίνοις. ὕστερον δὲ ἔτεσι πολλοῖς ὑπὸ τῶν
 Παλαιολόγων ἰθυνομένης τῆς Ῥωμαίων βασιλείας, Λατίνους
 μὲν αὐθις, τοῦ Θεοῦ συναιρομένου, τῆς Ῥωμαίων ἐξήλασαν
 ἡγεμονίας καὶ Ἀσίαν καὶ Εὐρώπην, ὅσης ἤρχον, εἰς ἔν συν-
 ἦψαν. Ἀκαρνανίαν δὲ Ἀγγέλους ἀπαιτοῦντες, οὐκ ἠδύ-
 10 σταντο ἀπολαβεῖν, ἀλλ' ἄδικα καὶ βίβια ποιοῦντες, ἀπεστέρουν
 καὶ στρατιὰν πολλάκις ἐπ' ἐκείνους πέμψασιν ὅπλα ἀντήρουντο
 καὶ τοὺς περιοίκους συμμάχους ἐπήγοντο βαρβάρους. τὸν βα-
 σιλεύοντα δὲ νυνὶ ἐπιστρατεύοντα ὑμῖν καὶ τῇ ἄνωθεν ἐπι- D
 κουρίᾳ δουλωσάμενον οὐκ ἀδικεῖν ἂν τις φαίη τὴν ἑτέρων
 15 ἵσθαι αἰροῦμενον ἀρχὴν, ἀλλὰ μάλιστα τὰ δίκαια ποιεῖν ἀπο-
 λαμβάνοντα τὴν πατρῴαν. εἰ γὰρ Νικηφόρῳ δίκαιον τὸ ἐκ
 προγόνων οὐ πολλῶν ὄντων τὴν ἀρχὴν καταγεσθαι, πολλῶ
 μᾶλλον βασιλεῖ τῶν ἐξ ἀρχῆς βασιλευσάντων Ῥωμαίων ἂντι
 ἀπογόνῳ κατὰ τὸν λόγον τῆς διαδοχῆς. εἰ δὲ τὸ τοῦ χρόνου
 20 μῆκος ἀξιόχρεον δοκεῖ πρὸς δικαίωσιν ὑμῖν, ὥστε τάναντία
 λογιζόμενοι τῶν ὄντων. μᾶλλον γὰρ διὰ τοῦτο δίκης ἄξιοι,
 ὅτι τοσοῦτον χρόνον ἠδικοῦτε. εἰ οὖν μηχανῇ τε οὐδὲ μῆ τὸ
 ἀλῶναι οὐ δύνασθε διαφυγεῖν, εἴ τε καὶ δύναμις ὑμῖν παρῆν P. 317

1. ὑπεχώρησε πρὸς τῶν. Theodoro Lascari imperatore designato,
 circa Nicaeam Bithyniae. ED. P.

occidentales provincias, quarum praetores erant, sibi subdiderunt:
 propterea quod Romanis imperatoribus, Thraciam et Macedoniam
 Latinis tenentibus, ad illas transitus non patebat. Tandem post an-
 nos plurimos, cum imperium Romanorum a Palaeologis regeretur,
 Latinos, Deo opitulante, principatu depulerunt et Asiam atque Eu-
 ropam, quousque imperabant, iterum coniunxerunt: Acarnaniam ab
 Angelis frustra repetiverunt, qui per vim et scelus eam retinentes,
 saepius contra se missis exercitibus, cum vicinis barbaris ad auxi-
 lium invocatis restiterunt. Imperatorem autem hunc, qui nunc vos
 caelesti fultus ope armis subegit, nemo iniustum esse dixerit, dum
 alios imperare non patitur, sed iustissimum, qui paternam heredi-
 tatem reposcat. Si enim aequum est, Nicephorum a maioribus haud
 ita multis principatum deducere, quanto aequius imperatorem, im-
 peratorum, qui ab initio Acarnaniam tenuerunt, nepotem successo-
 remque legitimum? Quod si longinquitatem temporis causae vestrae
 satis patrocinarum censetis, scitote vos falsum ratiocinari: nam ob id
 magis supplicio digni estis, qui tamdiu in facienda iniuria perseve-
 raveritis. Ergo si nulla fraude evadere potestis, quin convincamini,

A.C. 1339 Ἀκαρνανίας βασιλεὺς ἐξελαύνειν, τὸ ἀδικεῖν οὐκ ἂν ἦν διαφω-
 γέν, τί δὲ ἀνήνυτα ποιοῦντας τὴν κακοπραγίαν ἐπιτείνειν
 ἑαυτοῖς, καὶ μὴ πειδομένους ἔμοι τὰ βελτίω συμβουλευόντι,
 σφίσι μὲν αὐτοῖς αἰτίους γενέσθαι μεγάλων ἀγαθῶν, ἡμῶς δὲ
 ὀλίγου πόνου ἀπαλλάξαι, ὃν ὑπομενοῦμεν ὑμᾶς καταστρεφό-5
 μενοι. ὅτι δὲ ἡ ἐμὴ παραίνεσις συμφέροισα ὑμῖν, ἔξοστι
 χρῆσασθαι συμβούλοις τοῖς συγγενέσι καὶ ἐταίροις ὑμῶν Ῥω-
 γίοις, οἱ ἔμοι πάντα ἀναθέμενοι τὰ κατ' αὐτοῦς, ὄσης ἀπή-
 Βλασαν εὐνοίας καὶ προνοίας τῆς πρὸς βασιλέως, μαρτυρή-
 σουσιν αὐτοί. εἰ οὖν καὶ ὑμεῖς τὰ ὑμέτερα ἀνάθηθε ἔμοι, 10
 V. 254 εἴσεσθε καλῶς ὡς ἀληθεῖ καὶ δικαίῳ καὶ δυναμένῳ εὖ ποιεῖν
 ἐπιστεῦσατε ἀνδρῖ. ἀπολογίαν μὲν οὖν ἐπὶ τοῖς εἰρημέτοις
 ἀπαιτεῖν οὐ δίκαιον νυνί, τῶν πλείονων τε ἀπόντων καὶ ὑμῶν
 ἀμελετήτων πρὸς τοὺς λόγους ὄντων· ἐκκλησίαν δὲ ἀθροί-
 σαντες καὶ βουλευσάμενοι παρὶ τῶν δεόντων, ἐς τὴν ὑστεραίαν, 15
 εἰ δοκεῖ, ἀπόδοτε τὸν λόγον." Ὁ μὲν οὖν εἰπὼν τοιαῦτα πρὸς
 Ἄρταίους, ἀνεχώρησεν εἰς τὸ στρατόπεδον, Καβασίαν καὶ
 τοὺς ἄλλους Ῥωγίους διαλέγεσθαι αὐτοῖς καταλιπὼν, ὡς ἂν
 ἐπ' ἐκείνων μάλιστα ἐνάγοιτο προσχωρεῖν τῷ βασιλεῖ. Ἄρ-
 C ταῖοι δὲ ἐκ τῶν πυλῶν ἀναχωρήσαντες, ἐκκλησίαν ἐποιούντο 20
 καὶ ἐπεὶ ἐφαίνετο αὐτοῖς τὰ πράγματα εἰς τέλος ἤξοντα οὐκ
 ἀγαθόν, ἐδόδοκτο διὰ μεγάλου δομestίκου προσχωρεῖν τῷ βα-
 σιλεῖ. καὶ ἐς τὴν ὑστεραίαν πρὸς τῆς πόλεως γενόμενοι τὰς
 πύλας, ἐπεὶ καὶ ὁ μέγας δομestικός παρῆν τὸν λόγον ἀπαι-

et si viribus ad imperatorem Acarnania eiiciendum valeretis, non
 possētis tamen iniuriæ opinionem effugere, quid, quaeso, inaniter
 laborantes, miseriam vobis producit? Quin mihi salutaria monenti
 obsequentes, et vobis uberrimum fructum adipiscimini et nos a tan-
 tissimo labore, quem vobis edomandis sustinebimus, liberos esse sinitis?
 Ceterum cohortationem meam ut non inutilem rebus vestris, Rhogii
 cognati ac socii vestri testabuntur, si eos adhibere consiliarios volue-
 ritis: qui cum in arbitrio meo sua posuissent, quanta cura benevo-
 lentiaque ab imperatore dignati sint, ipsi loquentur. Si item vos
 vestra mihi permiseritis, efficiam ut ea homini veraci et iusto et qui
 benefacere possit, permisisse praeclare intelligatis. Responsonem in
 praesens non postulo, quando maior pars abest et vos ad responde-
 ndum non estis meditati. Ubi aeto conventu de summa rerum deli-
 beraveritis, crastino die, si libebit, respondete. His Artaeos allocu-
 tus, in castra rediit, Cabasila et Rhogii quibusdam relictis, quorum
 imprimis sermonibus ad imperatoris obedientiam reducereptur. Ar-
 taei a porta digressi, concilium convocant, in quo, ut res ad finem
 non bonum spectare visa est, placuit sequestre magno domestico ad
 imperatorem transire. Itaque die altero pro porta urbis stantes, do-

τῶν, „ἡμεῖς” ἔβρασαν „οὐδὲ μεγάλη τινα ψόμμεθα βασιλεῖ προσ- A. C. 1339
 κεκρουκέναι, οὐδ’ οἷα αὐτὸν πρὸς δργήν ἐκκαλέσασθαι τοσαύ-
 την, ὥστε καταψηφίσασθαι ἡμῶν πανωλεθρίαν. Ἀκαρνανίαν
 γὰρ εἰδότες πολὺν ἤδη χρόνον ὑπὸ τοῖς Ἀγγέλοις ἀγομέτην
 5καὶ τῆς Ῥωμαίων παντάπασιν ἡγεμονίας ἀποτετμημένην, νυ-
 νὶ δὲ δρῶντες βασιλέα καταδουλωσάμενον αὐτήν, Νικηφόρον D
 τε τὸν παῖδα παντάπασιν τὴν ἀρχὴν ἀποστερήσαντα πατρῶδεν
 προσήκουσαν αὐτῷ, ἐκεῖνόν τε ἀδικεῖν οἴμενοι καὶ αὐτοὺς
 ἀγνωμοσύνην ὄφλειν τὴν ἐσχάτην, εἰ μὴ πάση δυνάμει συνα-
 10ροοίμεθα Νικηφόρῳ πρὸς τὴν κληρονομίαν τοῦ πατρῶου κλη-
 ρου, τὸ ἔργον ὑπέστημεν τουτὶ καὶ τὰς πόλεις βασιλέως ἀπε-
 στήσαμεν, οὐδὲ αὐτὸν οἴμενοι ποιήσεσθαι τοσούτον ἐν δεινῷ,
 εἰ τὴν ἐκ πολλῶν ἤδη βασιλέων μὴ προσοῦσαν τῇ Ῥωμαίων
 ἡγεμονίᾳ γῆν, καὶ ὑπ’ αὐτοῦ ὑπ’ ἑτέρου ἄγοιτο, ᾧ μάλιστα
 15προσῆκει κατὰ τὴν διαδοχὴν. νυνὶ δὲ αὐτὸν ὄρῶντες σφόδρα
 καθ’ ἡμῶν ἐξωρισμένον καὶ πολιορκουῖντα χρόνον ἤδη συ-
 χρὸν, ἄλλως τε καὶ τῇ προτεροῖα παρὰ σοῦ καὶ τινων ἑτέρων
 τῶν φιλίῳ πρὸς ἡμᾶς διακειμένων δεδιδαγμένοι, ὡς ἐν δεινῷ P. 318
 βασιλεὺς τὴν ἀποστασίαν ἡμῶν ποιεῖται καὶ οὐ παύσεται πο-
 20λιορκῶν, εἰ μὴ προσχωρήσῃμεν ἐκόντες, ἄχρις ἂν ἡ λιμῷ ἢ
 ὄπλοις παραστησάμενος ἐκπορθῆσῃ, οὐκέτι μένειν ἔγνωμεν
 ἐπὶ τῶν προτέρων λογισμῶν, οὐδὲ βασιλεῖ καὶ πᾶσιν ὑμῖν οὐσι
 τηλικούτοις ὕπλα διηνεκῶς ἀνταίρειν, δείσαντες μὴ καὶ ἀνά-

23. Pro δείσαντες legebatur δειήσαντες.

mestico praesente et responsum poscente, Nos, inquit, ut puta-
 mus, non ita magnis in rebus imperatorem offendimus, nec quae
 illum in nos tantum efferare debeant, ut extremam nobis perniciem
 intentet. Nam cum sciremus Acarnaniam a Romano imperio penitus
 abiunctam, plurimis annis in Angelorum potestate fuisse, et videre-
 mus modo imperatorem eam sibi subiecisse Nicephorumque puerum
 paterno principatu exuisse, statueremus autem nos illi facere iniuriam
 et nefandi sceleris reos fore, nisi eidem in patrimonio suo tuendo
 totis viribus daremus operam, hoc facinus suscepimus et urbes ab
 imperatore alienavimus, ne ipsum quidem adeo indignaturum rati,
 si provincia, quae a multis iam imperatoribus sub ditione Romano-
 rum non fuisset, etiam sub ipso ab alio regeretur, cui successio-
 nis nomine imprimis deberetur. At nunc animadvertentes eum nobis
 summo opere iratum, tamdiu obsidionem continuare, adhaec heri ab
 te et aliis quibusdam amicis nostris edocti, illum defectionem no-
 stram pro re iniuriosa habere haberique velle: nec obsidione desti-
 turum, donec aut fame aut vi subactos expugnaverit, nobis stat
 sententia mutare factum, nec imperatori et vobis adeo multis conti-
 nenter armis resistere, timenlibus, ne vastationem pro libertate in

A.C. 1339 *στατον ἀντὶ ἐλευθέρως θήσομεν τὴν πατρίδα καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς διαφθεροῦμεν σὺν αὐτῇ. διὸ καὶ τοῦ πρὸς βασιλέα ἤδη ἀποστάντες πολεμεῖν, σφᾶς αὐτοὺς τε καὶ τὴν πόλιν παραδιδόμεν διὰ σοῦ· αὐτὸς δ' ἂν εἰδείης ὅτω τρόπῳ διοικησάμενος τὰ καθ' ἡμᾶς ἡμῖν τε καὶ πατρίδι τῆς ἐλευθερίας ἠδίω τῆς πρὸς βασιλέα δουλείαν ἀποδείξεις.*" ἐπαινέσας δὲ αὐτοὺς ὁ μέγας δομέστικος ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις, „εἰ μὲν μὴ πρὸς τέλος" εἶπε „συνετὸν ἢ ἀπολογία κατέλγηεν ὑμῖν, εἶχον ἂν αὐτοὺς, ὡσπερ καὶ τῇ προτεραίᾳ, διὰ πολλῶν οὐκ ἀδικούντα ἀποφαίνειν βασιλέα, ἀλλὰ πρότερόν τε ὑπὸ τῶν Ἀγγέλων ἀδικού-10 μενον πολὺν ἤδη χρόνον Ἀκαρνανίας ἀπεστερηκότων, καὶ νῦν ὑφ' ὑμῶν ἀφισταμένων οὐ δικαίως, ἀλλὰ πᾶν ὅτιοῦν ἐπίστασθαι δικαίῳ ὄντων, ὅτι τοσοῦτων ἀνάλωμάτων καὶ πόρων αἴτιοι κατέστητε αὐτῷ. ἐπεὶ δὲ εὖ ποιοῦντες τῆς ἀκαί-15 ρου φιλονεικίας καὶ τῆς οὐδένα νοῦν ἐχούσης ἐπιστασεως ἀπέ-15 στητε καὶ προσεχωρήκατε βασιλεῖ ἐκόντες ὄντες, χάριτας ὑμῖν ἐγὼ καὶ ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν ὁμολογῶ πολλὰς ἐνός μὲν, ὅτι βασιλεῖ προσεχωρήσατε καὶ οὐ τῇ ἀρχαίᾳ ἐνεμείνατε ἐπιστασεῖ, V.255 ὑφ' ἧς ἴσως καὶ ἀπώλεσθε· δευτέρου δὲ, ὅτι δι' ἐμοῦ, ὡς ἂν ἔχω καθαρὰν τὴν ἡδονὴν καὶ σώσας αὐτοὺς καὶ βασιλεῖ20 προσαγαγῶν τρίτου δὲ, ὅτι τὰ δέοντα καὶ σφίσι αὐτοῖς καὶ πατρίδι βουλευσάμενοι λυσιτελοῦντα, καὶ ἑαυτοὺς σεσώκατε

12. ὑμῶν, quod Intrp. quoque legit, dedi pro ἡμῶν. 17. Pro ὅτι legebatur ἔτι.

patriam inferamus et cum ipsa simul dispereamus. Ideo bello cum imperatore iam supersedentes, nos ipsos urbemque per te dedimus. Tu quo pacto res nostras administres nobisque et patriae subiectionem istam ipsa libertate iucundiorem reddas, haud nescias. Probata responsione, magnus domesticus, Si, inquit, dicta vestra prudenti clausula terminata non fuissent, poteram, ut etiam hesterno die, copiose docere, imperatorem nihil contra aequitatem committere, sed et prius sub Angelis, longo iam tempore Acarnaniam per nefas possidentibus, iniuriam pertulisse et nunc a vobis, qui improbe defecistis, cum quidvis pati potius merito debuissetis, tantarumque illi pensurarum ac molestiarum causa fuistis. Quia vero, ut decuit, ab importuna contentione et insipienti pertinacia discessistis, voluntariaque deditioe imperatori vos obtulistis, gratias ego vobis et vestra causa ingentes ago. Primum, quod ad imperatorem vos adiunxistis nec in pristina obstinatione perdurastis, quae pestem forsitan vobis peperisset. Deinde, quod id per me fieri cupistis, ut liquida voluptate perfundar, quoniam et vos servaverim et ad imperatoris auctoritatem fidemque revocarim. Postremo, quia honesta et patriae frugifera constituentes, et vos et patriam conservatum

καὶ πατρίδα· ὧν τὰ σώστρον ὑμῖν ὀφείλειν αὐτὸς ὁμολογῶ, A. C. 1339
 διὰ τὴν εὐμένειαν τὴν πρὸς ὑμᾶς πάνθ' ὅσα πρὸς ὑμᾶς
 ἦκει ἀγαθὰ λογιζόμενος διαφέρειν ἑμαντῶ." Τοιαῦτα καὶ ἕτερό
 ἄττα πολλὰς γέμοντα πραότητος καὶ χάριτος πρὸς αὐτοὺς δια- D
 5λεχθεῖς, ἅμα Βασιλίτζῃ τῷ τῆς πόλεως ἀρχοντι καὶ τοὺς ἄλ-
 λους ὅσοι ἦσαν ἐν λόγῳ παραλαβῶν, ἤγαγεν ὡς βασιλέα· συγ-
 γνώμης τε ἐφ' οἷς ἀπέστησαν τυχόντες καὶ πολλῶν ἐτέρων
 εὐεργεσιῶν, ἐπανελθόντες καὶ ἀναπετάσαντες τὰς πύλας, εἰσε-
 δέξαντο βασιλέα καὶ τὴν ἄλλην στρατιάν, τὴν πόλιν παρα-
 10δοῦντες. βασιλεὺς δὲ καὶ πρότερον μὲν ἐκεκῆκατο τὰ σπλάγ-
 χνα καὶ διέκειτο πονήρως ὑπ' αὐτῶν, τότε δὲ ἐκ τῆς κακοπα-
 θείας τῆς κατὰ τὴν στρατείαν, μάλιστα δὲ καὶ διὰ τῶν ἀέρων
 τὴν ἀήθειαν, παρὰ πάντα τὸν τῆς πολιορκίας χρόνον ἐνόσει·
 καὶ ἡ ἄλλη δὲ πᾶσα στρατιὰ διαῤῥοίαις κατεχόμενοι καὶ πυ-
 15ρετοῖς καὶ κεφαλῶν ἀλγήμασιν ἐπασχον κακῶς καὶ ὀλίγοι ἦσαν
 οἱ διαφυγόντες τὸ κακόν· ἐτεθνήκει δὲ οὐδεὶς ὑπὸ νόσου, εἰ P. 319
 μὴ Σφραντζῆς ὁ μέγας στρατοπεδάρχης. ἐπὶ χρόνον δὲ συ-
 χρὸν παλαιότες τῇ νόσῳ, ἀπηλλάττοντο. ἵπποι δὲ καὶ ἡμίο-
 νοι, καὶ εἴ τι τῶν ἀλόγων ἕτερον ἦν, χαλεπῶς διέφευγε τὸ
 20ἀποθνήσκειν· διὸ καὶ ἐκ πολλῶν ὀλίγοι ἵππους ἔχοντες ἀνέ-
 ζευξαν. τότε δὲ ἐπεὶ ἡ Ἄρτα προσχώρησε, βασιλεὺς μὲν
 διὰ τὴν νόσον καταλέλειπτο ἐκεῖ.

λζ. Ὁ μέγας δὲ δομέστικος στρατιὰν ἀναλαβῶν ἦλθεν
 εἰς Θωμόκαστρον καὶ πρότερον πολιορκούμενον, ἔνθα καὶ Νι-

17. Σφραντζῆς em. ED. P. pro Σφροντζῆς.

ivistis: quorum vobis pretia deberi confiteor, qui amore quodam
 vestri omnia ad vos bona confluentia mea bona iudico. Talia et
 plura suavitatis gratiarumque plena cum disseruisset, Basilitzem
 praefectum et alios civitatis principes ad imperatorem adducit, qui
 venia ac donis insuper affecti redeuntes, portis reclusis, cum exer-
 citu eum intromiserunt urbemque dederunt. Imperator cum antea
 quoque intestinorum dolore torqueretur et ex eis vehementer labo-
 raret, tunc ex incommodis expeditionis et praesertim ex caeli insu-
 lentia toto obsidionis tempore aegrotabat. Exercitum praeterea to-
 tum alvus citata exercebat febresque et dolor capitis divexabant:
 ac pauci huius mali expertes manebant. Nemo tamen praeter
 Sphranzem magnum stratopedarcham interiit; sed diutius cum mor-
 bo colluctati, convalescebant. Equi, muli et si quid aliud anima-
 lium erat, difficulter vitam retinebant. Quare de multis haud multi
 cum equis redierunt. Arta recepta, imperator ibidem ob afflictam
 valetudinem mansit.

37. Magnus domesticus exercitum Thomocastro ante iam obsesso
 admovet, ubi puer Nicephorus, despotae filius, Tarento cum aliis

A.C. 1339 κηφόρος ὁ δεσπότης παῖς ἐκ Τάραντος ἔλθων μετὰ τῶν ἄλλων τῶν φυγάδων ἐστὶ νῆπιος ὡς ἐπολιορκεῖτο. οὗτοι δὲ αἶτε καὶ ἐν ἀφθόνοις ὄντες διὰ τὸ θαλασσοκρατεῖν, τριήρεων οὐ παρουσῶν βασιλικῶν, καὶ δυσπειθέστεροι τῶν ἄλλων μᾶλλον C ἦσαν καὶ οὐδὲ λόγον γοῦν ψιλοῦ ἡξίου τοὺς πολιορκοῦντας.5 καὶ γὰρ καὶ τοῦ μεγάλου δομestίκου ἐν δύο καὶ εἴκοσι ἡμέραις, αἱ μετὰ τὴν ἄφιξιν αὐτοῦ παρῆλθον, προσπέμποντες αἰετὶνας αὐτοῖς καὶ τὴν αἰτίαν ἐρομένοι, δι' ἣν οὕτως ἀσυμβάτως ἔχουσι πρὸς βασιλέα καὶ πάντα μᾶλλον αἱ ὑπομένειν ἢ ὑπ' αὐτὸν τελεῖν, οὐδεμίαν παρέσχον ἀπολογία· ἅμα μὲντι καὶ διὰ τὸ μὴ ἐκατέρωθεν γῆς πολιορκεῖσθαι καὶ θαλάσσης· ἅμα δὲ καὶ συμμαχίαν ἐκδεχόμενοι ἐκ Ταραντίνων ἦξιν, ἣν φοντο αὐτοῖς λύσειν τὴν πολιορκίαν τοὺς Ῥωμαίους ἐκφοβήσαντας. μετὰ δὲ τὴν δευτέραν καὶ εἰκοστὴν ἡμέραν ἦγον ἐκ τοῦ Τάραντος αἱ προσδοκώμεναι δέκα τριήρεις καὶ πεντηκόντοροι 15 Δτραῖς· αἱ ἰδόντες οἱ πολιορκούμενοι ἐν Θωμοκάστρῳ, ἥδονῆς τε ἦσαν ἐμπλεῆ καὶ σωτήρια ἐφόραζον καὶ ἐπαινίζον ἀπὸ τοῦ τείχους, ὡς ἤδη τῶν κακῶν ἀπῆλλαγμένοι. οἱ δὲ ἦσαν V. 256 οὐδὲν μᾶλλον ἐν ἐλάττωσι κακοῖς. ὁ μέγας μὲν γὰρ δομestίκος καίτοι ἐγγὺς ἐστρατοπεδευμένος τῆς θαλάσσης, οὐδὲν μᾶλλον ἐκινήθη, ἀλλ' ἀτρέμας τῆς πολιορκίας εἶχετο. Ταραντῖνοι δὲ ἐπ' ἀγκυρῶν ἐφώρμουσιν, τῆς τε γῆς ἀπεχόμενοι ὡς πολεμίας καὶ πρὸς τῆ πόλει οὐδεμίαν ποιούμενοι ἀπόβασιν.

9. Pro αἱ, quod nihili est, ED. P. coní. αἰροῦνται. 12. Ταραντίνων legebatur; ED. P. coní. Τάραντος.

fugitivis reversus, obsidebatur. Thomocastrii velut copiis omnibus circumfluentes, quod mare obtinerent, ubi imperatoriae triremes nullae erant, multo plus ceteris calcitrabant nec verbis saltem nudis obsessores dignabantur. Etenim cum magnus domesticus per dies duos et vicenos ab adventu suo ad eos quotidie mitteret et causam exquireret, cur adeo nullam cum imperatore compositionem paterentur et quidvis quam ei parere mallet, nihil responsi dabant: simul quia non utrimque, terra marique, oppugnabantur: simul quia Tarento auxilium expectabant, quod, Romanis perterritis, obsidione eos liberaret. Post secundum autem et vicesimum diem Tarento venerunt expectatae triremes decem et tres aliae, quarum singulae quinquaginta remis agebantur. Earum conspectu obsessi plurimum exultarati, diem festum agebant ac de muro divinas laudes, ut iam malis defuncti, concinebant: qui tamen nihilo magis minoribus erant in malis. Magnus siquidem domesticus, etiam propter mare castra posuisset, nec tantillum se commovit obsidionemque perpetuavit. Tarentini stantes in ancoris, ad terram ut hostilem naves appellere ac prope urbem descendere non audebant. Tertio post die aspicia-

εἰς τρίτην δὲ ἡμέραν ὕστερον ὁ μέγας δομέστικος ὑποπτεύ- A. C. 1339
 σας τοῖς ἐν Θωμοκάστρῳ τὸ φρονημα ὑπενοῦναι, ἐπεὶ οὐδὲν
 ἀπάναντο τῆς βοηθείας Ταραντίνων, προσῆγεν αὐτοῖς τοὺς
 λόγους προσπέμπων τοὺς διαλεξομένους. ἔφρασκέ τε θαυμάζειν P. 320
 ἑμάλιστα αὐτῶν, ὅτι συνετοί τε ὄντες καὶ πράγμασιν εἰδότες
 χρῆσθαι, ὡς περὶ αὐτῶν ἀκούειν ἔξεστιν, (ὀλίγους γὰρ αὐ-
 τῶν ἑωρακέναι κατὰ τὴν πρώην τὴν ἔφοδον,) νῦν οὐ προσή-
 κοντα ποιοῦσιν ἑαυτοῖς, οὐδ' ἔξ ὧν μάλιστα ἂν ἀπολόνοιτο
 αἰτίας. αὐτοῦ γὰρ δὴ ἐπὶ πάντε καὶ εἰκοσιν ἡμέραις περι-
 ἰοκαθημένου καὶ τὴν αἰτίαν ἐθέλοντος μαθεῖν, ἥς ἕνεκα αὐτοῖς
 τὸ ὑπὸ βασιλεῖ τετάχθαι νομίζεται τῶν πάνυ ἀδυνάτων, μήτε
 παρέχεσθαι ἀπολογίαν μηδεμίαν, μήτε ἔξ ὧν πράττουσιν
 ὑποψίαν ἐνδιδόναι, ὡς σαφρόνων ἀνθρώπων χρῶνται λογι-
 σμοῖς, ὅφ' ὧν ἢ ἡμᾶς κακώσουσι τοὺς πελεμίους ἢ σφίσι
 Ἰδαυτοῖς πορίσονται τινα ἀπαλλαγὴν τῶν ἀλγεινῶν. ἀλλὰ ταῦ- B
 τὸν πάσχειν ὄλον τοὺς πολυπόδας φασιν, οἱ ἐπειδὴν ἐξέλικον-
 ται τῆς θαλάμης, ἂν συμβαίῃ τινὸς ἐπιλαβέσθαι, οὐ βραδίως
 μεθίσαι, ἄχρις ἂν ἢ ἐπιλέψωσί τι ἑαυτοῦν, ἢ παρασπάσσωσιν
 τὸν ἡμμένον. τοιοῦτον δὴ τι συμβαίνειν καὶ περὶ αὐτοῦς.
 καὶ παῖξ γὰρ ὡς οὐ βασιλεῖ προσθήσονται εἰπόντες, τοῖς αὐτοῖς
 λόγους χρῶνται διηγεκῶς καὶ οὐδεμίαν ἐπιδέχονται μεταβο-
 λην. καίτοι εἰ μὲν περὶ ἀκινήτων πραγμάτων ἦσαν τοὺς λό-
 γους ἔσκεμμένοι, εἶχεν ἂν τινα λόγον ἐμμένειν τοῖς βεβουλε-

17. θαλάσσης ed. V. vitiose. Respicit Hom. Od. V, 432. 18.
 παρασπάσων legebatur, unde ED. P. coni. παρασπάσως.

tus magnus domesticus, Thomocastriis spiritus paulatim comprimi,
 quandoquidem Tarentino subsidio non fruerentur, per internuntium
 eos in hanc sententiam verbis est aggressus. Se illos non posse satis
 admirari, quod cum viri prudentes ac rerum usu triti sint, ut qui-
 dem fama praedicentur, (nam adhuc recenti adventu suo paucos eo-
 rum vidisse,) nunc existimationi suae minime servire ac neutiquam
 ea facere, unde se omni crimine prorsus liberent. Ipso enim circi-
 ter quinque et viginti dies ad muros sedente et avente causam no-
 scere, ob quam subesse imperatori prorsus intolerabile videatur, eos
 nihil plane respondere: neque ex his, quae faciant, suspicionem
 afferre, quasi aut hostibus incommodum aut sibi met ipsis molestia-
 rum vacuitatem prudenter meditentur: sed idem illis, quod polytis
 accidere, qui egressi e latibulo, si quid apprehenderint, non facile
 dimittant, donec aut per se aut vi abstracti, quod constrinxerant,
 dimiserint. Sic ipsos, cum semel imperatorem se nolle principem
 agnoscere testati sint, idem semper et praefracte testari. Quam-
 quam si de rebus immutabilibus ita meditato loquerentur, haberent
 rationem aliquam, cur in iis perseverarent, quae a principio sta-

A.C. 1339 μένοις ἐξ ἀρχῆς νῦν δ' ἔξεστι συνορᾶν, ὡς οὐδ' ἐπὶ μιᾷ ἡμέρᾳ τῶν αὐτῶν μενόντων, ἀλλὰ ποικίλας δεχομένων τὰς μεταβολάς, ποιῶνται. ὥστε ἐχρῆν αὐτοῖς καὶ τοὺς περὶ ἐκείνων λόγους ὁμοίως τοῖς πράγμασι μεθαυριόζεσθαι πρὸς τὸ λυσιτελοῦν. παρήγει τε αὐτοῖς τῶν συνετωτέρων παρ' αὐ-5 τοῖς τινα πέμψαι πρὸς αὐτὸν, ὥστε ἂν αὐτοῖς οἴεται λυσιτελοῦντα ὑποθέσθαι. κἂν μὲν καὶ αὐτῷ συμφέροντα δοκῆ· εἰ δὲ μὴ, ἀλλ' αὐτοῖς γε ἔξεῖναι πάλιν ἂν ὀνήσειν οἴεται ἐλέσθαι. Τοιούτους μὲν ὥσπερ δι' ἀκροβολισμῶν πρὸς ἐκείνους ἐποιήσατο τοὺς λόγους· ἐκείνοι δὲ ἀποκρινάμενοι ὡς εἰ δοκεῖ10 αὐτοῖς συμβουλευσαμένοις, πέμψουσί τινα εἰς τὴν ὑστεραίαν, πέμπουσι Ριτζάρδον τὸν Νικηφόρου παιδαγωγὸν ἐπιφανέστε- D ρόν τε καὶ συνετωτέρον τῶν ἄλλων ὄντα. καταστάτων δὲ εἰς λόγους, τοιαῦτα πρὸς αὐτὸν ὁ μέγας δομῆστικός διειλέχθη· „οὐδένα οἶομαι τῶν πάντων, εἰ μὴ παντάλαοι ἀπειστέ-15 ρηται φρενῶν, μὴ πρὸς τι τέλος ἀποβλέποντα ὀρωδῆποτε ἐπιχειρεῖν. διὸ τὴν τε ἀποστασίαν πρῶτον καὶ τὴν ἐπὶ τῇ πολι- ὀρχίᾳ νῦν δοκοῦσαν μεγαλοψυχίαν οὐκ ἄλλου του ἔνεκα ἐλέσθαι ὑμᾶς νομίζω ἢ ὥστε Νικηφόρῳ τῷ τοῦ δεσπότου παιδί εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ ὑμῖν αὐτοῖς εἰς εὐπραγίαν ἀφ' ἐλεειάν τινα ἐργά-20 σασθαι. σκευώμεθα δὲ ἐπ' ἀμφοτέρων· κἂν μὲν τινα ἐκ τῶν ἐργασμένων ἢ ἐξ ὧν αὐτοὶ ἐλπίζετε δυνώμεθα εὐρεῖν, ταῦτα πράττειν ἐξ ὧν ἂν εἰς πέρας ἔλθοι τὰ βεβουλευμένα· ἂν δ' P. 321 ἐναντίως ἔχοντα ἢ αὐτοὶ ὑπονοῆτε, μὴ μόνον μὴ ἀπίστασθαι

tuissent. Nunc palam esse, eos de iis loqui, quae nec unum diem sunt eadem, sed varie commutantur. Quare et verba cum rebus ad eorum utilitatem oportuisse congruere: admoneratque, ut e prudentioribus aliquem mitterent, quem, quid ipsis expediret, docere posset. Et si quidem is sibi assentiretur, bene: sin autem, rursus eis integrum fore, ea persequi, quae prefectura ducerent. Sic ille verbis quodammodo cum ipsis velitabatur. Qui cum respondissent, missuros aliquem, si concilio placuisset, postridie Richardum, Nicephori paedagogum, ceteris nobiliorem ac prudentiorem mittant. Congressus cum eo magnus domesticus, sic ait: Nunc enim ego mortalium, nisi a mente desertissimum, non ad finem aliquem in quibuscumque actionibus suis respicere iudico. Quod igitur primum fidem prodidistis et nunc in obsidione istam animi, quae videtur, altitudinem adhibetis, non alia de causa id facere vos autumo, quam ut Nicephoro despotae filio ad principatum et vobis ipsis aliquid ad felicitatem adiumenti afferatis. Ergo age, utrumque consideremus: ita, ut siquidem ex iis quae facta sunt, aut ex iis quae speratis, invenerimus quippiam, quo consulta vestra finem suum sortiantur, id ne omittatis: sin contra invenerimus, quam vos suspicamini, et

τῶν μὴ ὀρθῶς ἐχόντων, ἄλλὰ καὶ ἐμοὶ πειθεσθαι παραινοῦντι Δ. C. 1339
 τὰ σινοῖσοντα. ἡμεῖς τοίνυν βασιλέως ἀποστάτης οὐδὲν εἰς
 ἡμᾶς ἀγνωμονήσαντος, προσεχωρήσατε τοῖς Ταραντίνοις οὐχ
 ἀπλῶς οὐδὲ ἀλόγως, ἀλλ' οἰόμενοι τῇ ἐκείνων συμμαχίᾳ Ἀκαρ-
 5 νανίαν δυνήσεσθαι ὑπάγειν ἑαυτοῖς. τοῦτο δὲ οὐδὲ ὀλίγον
 δεῖ τοῦ εἶναι δυνατὸν. αὐτοὶ γὰρ ἀφ' ἑαυτῶν ἰδίᾳ κινούμενοι V. 257
 πλεονεξία πολλὰκις Ἀκαρναῖσι στρατῶ μεγάλῳ ἐπεστράτευσαν
 καὶ τὴν χώραν ἐκάκωσαν ὅσα μάλιστα ἐξῆν· πόλεως δὲ οὐ-
 δεμιᾶς ἠδυνήθησαν κύριοι γενέσθαι, οὔτε ὄπλοις βιασάμενοι
 10 οὔτε πολιορκίᾳ ἀναγκάσαντες ὁμολογίᾳ παραδοῦναι, ἀλλ' ἀνε- B
 χώρησαν ὧν ἦγδον ἀποβαλόντες οὐκ ὀλίγους, πλὴν εἰ μὴ ὧν
 αὐτοῖς ἐκόντες οἱ Ἀκαρνανίας ἄρχοντες παρεχώρησαν, Βον-
 τίτιζης καὶ Ναυπάκτου καὶ Βοθρεντοῦ, ὥστε ἔχειν αὐτοὺς
 συμμαχούς πρὸς τὸν πρὸς βασιλέα Ῥωμαίων πόλεμον. οἱ οὖν
 15 Ἀκαρναῖσι μόνοις πολεμοῦντες οὐδὲν ἠδυνήθησαν ἀνύσαι
 πλέον, τίς ἐλπίς περιγενέσθαι νῦν καὶ βασιλέως παρόντος
 ἅμα στρατῶ, ὃς πρότερόν τε καὶ νῦν ἕσθον ἐξαρχεῖ Ἀκαρ-
 ναῖσιν ὁμοῦ καὶ Ταραντίνοις πολεμεῖν; οὐ μὴν ἀλλ' οὐδὲ ἡμῖν
 ἐλπίς Ἀκαρνανῶν τινας συναποστῆναι· καὶ οἱ γὰρ πρότερον
 20 Ῥώγιοι καὶ Ἀρταῖοι συναπέστησαν, καλῶς περὶ σφῶν αὐτῶν C
 βουλευσάμενοι τὰ δέοντα, βασιλεῖ τὰς πόλεις παραδόντες
 προσεχώρησαν καὶ σφίσι τε αὐτοῖς αἴτιοι ἐγένοντο εὐπραγίας.
 πολλῶν γὰρ ἐπέτηχον τῶν βασιλέως εὐεργεσιῶν καὶ τοῖς πο-
 λίταις: τοῖς αὐτῶν. ὡς μὲν οὖν εἰ καὶ ἤζουσι Ταραντίνοι,

non solum, quod verum et rectum non est deseratis, sed et mihi
 bene consulenti obtemperandum existimetis. Vos itaque nullo im-
 peratoris peccato offensi, ad Tarentinos transfugistis: nec id sim-
 pliciter et inconsulto, sed rati illorum opibus Acarnania potituros.
 Hoc autem quantum ab effectu abest? Ipsi enim sua privatim cupi-
 ditate et avaritia impulsī, saepius in Acarnanas cum magno profecti
 exercitu, regionem quidem populationibus et maleficiis infestam ha-
 buerunt, urbem tamen nullam nec armis expugnando ceperunt, nec
 obsidendo ad deditionem coegerunt, sed copiis non parum imminu-
 tis, remearunt: paucas nempe Bontitzen, Naupactum et Bothrentum
 excipio, quibus Acarnaniae principes, ut eos belli contra imperato-
 rem socios haberent, cesserunt. Qui igitur cum Acarnanibus solis
 bello contententes, nihil egerunt, quae spes superatos nunc prae-
 sentem imperatorem cum exercitu, qui et alias potuit et nunc facili-
 us potest cum Acarnauibus et Tarentinis simul bellum gerere?
 At neque vobis sperare licet, Acarnanum aliquos vestro exemplo
 defecturos. Nam qui prius vobiscum defecerant Rhogii et Artaei,
 rebus suis probe consulentes, imperatori se addiderunt multaque
 sibi ac civibus suis ab eo dona consecuti, felicem statum inveni-

- A.C. 1339 ὀλίγα ἢ οὐδὲν λυσιτελήσουσιν ὑμῖν, δέδεικται ἡμῖν· ὅτι δὲ οὐδὲ ἤξουσι τὴν ἀρχὴν, αὐτόθεν ἤδη πειράσομαι κατὰ ἄθλον ποιεῖν. πᾶς γὰρ ὅστισοῦν ἰδίων ἕνεκα ἐγκλημάτων ἢ ἑτέροις συμμαχῶν ἀπτόμενος πολέμου, ἐν ἀρχαῖς μὲν μάλιστα κατὰ χρήμασι καὶ ὄπλοις ἐρῶμενος ἔχεται προθύμως· ἐὰν δὲ ἅπαξ καὶ δις ἐπιχειρήσας σφαλῆ, ἀμβλύνεται. πριγκίπισσα Διοιγαροῦν, ὡς αὐτοὶ τε οἴεσθε καὶ ἡμεῖς οὐκ ἂν ἕξαργοι γενόμεθα, προθύμως τοῦ ὑπὲρ ὑμῶν πολέμου ἀπτομένη ἐν ἐνιαυτῷ μάλιστα, ᾧ πολεμεῖσθε ὑφ' ἡμῶν, παρασκευαζομένη, νῦν τὰς δέκα ταύτας πέπομφε τριήρεις, οἳ οὐχ ὅτιγε ὑμῖν, ἀλλ' οὐδ᾽ ἐἴσω τοῖς ἀμύνειν οἳοί τε εἰσιν. ἐμοῦ γὰρ παρὰ θάλασσαν ἐστρατοπεδευμένον, οὔτε ἀπέβησαν οὔτε ἀποβῆναι οἳοί τε εἰσιν, ἀλλ' ὀλίγον ἀπεικάσιν ἀψύχων. λείπεται δὴ οὐδ' ἑκατὸς χερσὶ πρὸς τὴν πέμψασαν ἐκανελεῖν. ἐκεῖνη δὲ ὁρῶσα ὡς οὐκ ὀλίγων τινῶν ἀναλωμάτων οὐδὲ φανύλης πραγματείας ὁ πρὸς βασιλέα δεῖται πόλεμος, ἀποσχίσεται ἐπιχειροῦσα ἀδυνατίους· ὑμῖν δὲ ἐρήμιος τῆς ἐκεῖθεν βοήθειας λειπομένοις
- P. 322 οὐδὲν ἄλλο λείπεται ἢ σφᾶς αὐτοὺς ἐν ἀνδραπόδων μοῖρα παραδοῦναι ἐνδεία πεισθέντας καὶ δούλους καὶ ἀναστάτους γενέσθαι, ἢ πολιορκουμένους ἐνταῦθα ἀπολόσθαι πανδημείῳ ἐν φρουρίῳ πνιγρῷ καὶ πλήρει δυσωδίας κατακεκλεισμένους. ἔξεστιν οὖν συνορᾶν τὴν ἀφέλειαν, ἧς αὐτοὶ τε καὶ Νικηφό-

8. ὑμῶν ED. P. pro ἡμῶν.

runt. Tarentinos itaque, etiamsi venerint, parum aut nihil vobis operae navaturos demonstratum est: prorsus autem non venturos, inde conabor ostendere. Quicumque aut propter privatas offensiones aut ut socius bellum capessit, principio quidem, dum ab armis et pecunia est instructissimus, impigre opus invadit: si semel iterumque id frustra fecerit, languescit impetus. Princeps igitur Tarentina vestra opinione et vero etiam nostra, prompte pro vobis bellum capessens, uno hoc anno, quo a nobis oppugnaminī, comparatas triremes hasce misit: quas tantum abest, ut vos defendant, ut nec se ipsas queant defendere. Me enim iuxta mare castrametante, nec descendere classarii, nec quasi essent mortui descendere potuerunt. Reliquum est, ut vacuis manibus ad eam redeant, a qua missi sunt. Quae cum intelliget, bellum adversus imperatorem nec modicis sumptibus et magnis egere laboribus, de cetero quae effici non possunt, non tentabit. Vobis vero illo frustratis auxilio, aliud nihil restabit, quam ut vexati et rerum egestate oppressi, pro mancipiis vos tradatis, ac sedibus vestris profugī servitutem serviatīs, aut hic in oppidulo aestuoso ac foetoris pleno obsessi et conclusi, cum populo universo intereatīs. Quamobrem hinc utilitatem, quam vobiscum despota vester ex hac defectione capturus sit, perspicere licet. Quod

ρος ὁ ὑμῶν δεσπότης ἀπολαύεται ἐκ τῆς ἀποστασίας. εἰ δ' Ἀ. C. 1339
 ἄρα καὶ συγχωρήσασιν παρασκευῇ μεγάλῃ Ταραντίους ἐκ
 τῆς οἰκείας ὀρηθέντας ἐνθάδε ἦκειν, ἀθλον μὲν εἰ καὶ
 οὕτω δυνήσονται ἡμᾶς Ἀκαρνανίας ἐξελάσαι, οἳ οὐδὲ πρὸς
 5 ἑμῶνους Ἀκαρνανίας, καίτοι γε πολλάκις ἐπιχειρήσαντες, ἴσχυ-
 σαν χωρὶς ζήμιας ἀπαλλάξαι πολεμοῦντες. εἰ δ' ἄρα καὶ B
 τοῦτο δοίημεν, τὸ ἡμῶν αὐτοῦς ὀφθέντας κρείττους παρα-
 στήσασθαι τὰς πόλεις, τότε γε ὑμῖν τὰ πράγματα οὐδεμιᾶς
 βέλτιον ἔξει δυσπραγίας. ἀνάγκη γὰρ ὑμᾶς αὐτοῖς δουλεύειν.
 10 οὐ γὰρ δήπου γε ἀνοηταίνουσι τοσοῦτον, ὥστε οὐδὲν πολλάκις
 ἐπεθύμησαν, μετὰ τοῦς μεγάλους πόνους καὶ κινδύνους εἰ
 παρέσται, ἀνάγκης οὐδεμιᾶς παρουσίας ὑμῖν προέσθαι. ὅποια
 δὲ ἡ Ταραντίων καὶ τῶν ἄλλων Λατίνων δουλεία, αὐτοὶ
 ἴστε πείρα βέλτιον ἡμῶν. ὥστε εἴτε συμμαχήσουσιν ὑμῖν οἱ V. 258
 15 Ταραντίνοι, εἴτε μὴ, εἴτε νικήσουσιν ἡμᾶς, εἴτε ἠττηθήσου-
 νται αὐτοὶ, οὐδὲν ὑμῖν ἐλλείπει τοῦ μὴ εἰς ἔσχατον κινδύνου
 ἀφικέσθαι. οὐ μὴν ἄλλ' οὐδὲ ἡμᾶς ὀλιγορήσαντας διὰ τὸν C
 χρόνον ἀποστήσεσθαι τῆς πολιορκίας οἴεσθαι, νῦν ἔχοντων
 ἐστὶν ἀνθρώπων. οὐ γὰρ δὴ αὐτοὶ καθεδούμεθα μέχρι παν-
 20 τὸς ὑμᾶς πολιορκοῦντες. νῦν μὲν γὰρ βασιλεὺς οἰόμενος ἐξ
 αὐτῶν διδαχθέντας τῶν πραγμάτων, ὡς οὐ λυσιτελοῦντα
 ἐβουλεύσασθε ὑμῖν αὐτοῖς, μεταγρόντες προσχωρήσετε αὐτῷ,
 αὐτὸς τε ἔτι περιμένει καὶ οὐδὲ τὰς κτήσεις ὑμῶν τὰς ἐν
 ταῖς ἄλλαις πόλεσι παρέσχετο ἑτέροις· ἂν δὲ ἀπογνῶ τὴν με-

si etiam concederemus, cum ingenti apparatu concitatos huc venire Tarentinos, incertum est, num et sic nos Acarnania queant depellere: qui nec a solis Acarnanibus, quamvis eos saepe aggressi, sine detrimento potuerunt discedere. Quod si et hoc daremus, illos nobis potentiores existimatos, urbes subacturos: nihilo minus tumi quoque misera erit vestra et infelix conditio. Necessario enim illis servietis. Non enim profecto adeo insipientes sunt, ut quod saepe numero cupierunt, si id post magnos labores et pericula assequantur, citra ullam necessitatem vobis condonent. Quale autem et quam durum Tarentinorum aliorumque Latinorum imperium sit, vos experientia ipsa melius quam nos cognovistis. Quocirca sive adiuvabimini a Tarentinis, sive non: sive nos vicerint, sive a nobis vincentur, nihil aberit, quominus in extremis malis versemini. Sed neque nos diuturnitate remissiores factos obsidionem soluturos arbitrari prudentis est hominis. Nos ipsi quidem non semper vobis assidebimus. Nunc enim imperator, arbitrans ipso eventu doctos, quam de vobismet male merueritis, mutata voluntate ad se accessuros, et ipse adhuc exspectat, et quas in aliis urbibus habetis facultates, nondum in alios dispertit. Si vos calculum reducturos de-

Α. C. 1339 ταμείλιαν ὑμῶν, ὃν μόνον τὰ ὑμέτερα κτήματα, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων συγγενῶν ὑμῶν τοῖς δυνατωτάτοις Ἀκαρνανῶν παραδώσει· οἱ κέρδους ἕνεκα ἰδίου καὶ ὑπὲρ δυνάμιν πολεμήσουσιν ὑμῖν ὡς πολεμιωτάτοις καὶ ὀλίγην ἔχοντες ἐκ βασιλέως στρατιάν, καὶ οὐκ ἀνήσουσι πολιορκοῦντες ἄχρις οὗ παραστησόμενοι· αὐτοὺς τε καὶ γυναῖκας καὶ τέκνα, θήσουσιν ὑπερορίους. βασιλεὺς δὲ καὶ ἡμεῖς οἴκαδε ἀναχωρήσομεν. σκέψασθε οὖν οἱ κακῶν ὁ πρὸς βασιλέα πόλεμος ὑμῖν χωρήσει· ἐὰν δ' ἐμοὶ τὰ βελτίως παραινοῦντι πείθῃσθε καὶ ἑαυτοὺς βασιλεῖ καὶ τὴν πόλιν παραδῶτε, πρῶτον μὲν, ὑπερ αὐτοῖ διὰ σπουδῆς ποιησθε, τὸ ἰο Νικηφόρῳ τῷ ὑμῶν δεσπότῃ ὠφέλειάν τινα ἐξευρεῖν, ἐξέσται· ἐγὼ γὰρ αὐτῷ τὴν ἐμὴν κατεγγυήσω θυγατέρα· ὅπερ ὅτι γε οὐδενὸς δεύτερον εἰς εὐτυχίας λόγον οὐδ' αὐτοὶ ἀγροεῖται

P. 323 δῆπου. ἐγὼ τε γὰρ ὡς υἱὸν ἐκθρέψω, καὶ βασιλεὺς τῆς εἰς ἐμὲ εὐνοίας ἕνεκα τιμαῖς τε καὶ πολλαῖς εὐεργεσίαις περιφανῆ· παρὰ Ῥωμαίοις θήσει. ἔπειτα καὶ ἑαυτοῖς οὐκ ὀλίγων τιμῶν ἀγαθῶν αἴτιοι γενήσεσθε. ἐνταῦθά τε γὰρ ὑμᾶς εὖ ποιήσει βασιλεὺς, οἷς εἴχετε πρότερον καὶ ἕτερα προσθίς· καὶ τῶν Νικηφόρῳ τῷ ὑμῶν δεσπότῃ ἀπονεμηθησομένων ἀπολαύσετε τὸ μέρος. πλείω μὲν οὖν οὐκέτι δεῖν οἴομαι συνείρειν· ἱκανὰ· 20 γὰρ παρ' εὖ φρονουσί καὶ τὰ εἰρημένα, ὅσων τε κακῶν ὑμῖν ὁ πόλεμος αἴτιος ἔσται καταμαθεῖν καὶ ὅσων ἀγαθῶν τὸ προσχωρήσει βασιλεῖ· ὑμῖν δὲ ἐξέσται διασκευασμένοις, τῶν εἰ-

16. ὀλίγον legebatur.

aperaverit, non vestras dumtaxat, sed et cognatorum vestrorum fortunas Acarnanum potentissimis gratis dabit. Qui sui quaestus cupidine commoti, vel ultra vires animosi et parvo ab imperatore accepto praesidio, ut perniciosissimos hostes vos oppugnabunt, nec obsidere cessabunt, quoad subactos cum coniugibus et liberis patria extorres reddiderint. Nos cum imperatore domum revertemur. Videte igitur, quibus casibus hoc bellum vos obiectabit. Si me meliora suadentem audieritis, vosque et urbem imperatori dedideritis, primum quidem, quod studetis, Nicephoro despotae vestro commodare licebit: ego enim filiam meam ei uxorem coniungam, quod in summa felicitate ponendum, nec vos nescitis. Praeterea, ut filiam meum educabo: et imperator, qui mihi bene vult, mea causa honoribus ac beneficiis apud Romanos amplitudinem eius illustrabit. Adde quod et vobis non pauca hinc emolumenta parabit. Nam et hic opes vestras cumulabit imperator, et quae Nicephoro despotae vestro assignabuntur, ex iis fructum aliquem capietis. Plura acervanda dictis non censeo, cum ex his qui sapiunt possint intelligere, quantam vim malorum bellum, quantam vicissim honorum copiam deditio allatura sit. Vos considerate et utrumvis eligitote. Ut absolvit

ρημένων προσθέσθαι ὀπιτέροις." Τοιαῦτα διελεγμένου τοῦ Α. C. 1339
 μεγάλου δομεστίκου, ὁ Ριτζάρδος τῶν μὲν Νικηφόρῳ συμ- B
 παρόντων ἄλλων ἀμολόγει καὶ αὐτὸς προέχειν δεῖν δὲ ἔφα-
 σκε καὶ ἐκείνους περὶ τῶν εἰρημένων πυθόμενους, κοιῆ τῶν
 5πρακτέων τὴν ψῆφον ἐξαγαγεῖν. ἐπαινοῦντος δὲ καὶ τοῦ με-
 γάλου δομεστίκου, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν πόλιν, ἐπαγγειλάμενος
 εἰς τὴν ὑστεραίαν ἦξειν ὡς λόγον ἀποδώσων. ἐκκλησίαν δὲ
 συναθροίσας ἐκ τῶν συνόντων, ἐβουλευέτο ἅμα αὐτοῖς εἰ δεῖ
 βασιλεῖ σφᾶς αὐτοὺς καὶ τὴν πόλιν ἐγχειρίζειν. καὶ ἐδόκει
 10οαίρετέα εἶναι ἃ αὐτοῖς ὁ μέγας δομεστικός παρήνει. ἐπεὶ δὲ
 ἐδόδοκτο, εἰς τὴν ἐπιούσαν ὁ Ριτζάρδος αὐθις τῷ μεγάλῳ C
 δομεστικῷ προσελθὼν, ἐμαρτύρητο θεὸν, ὡς οὐτ' ἀπεχθῶς
 διακειμένοι πρὸς βασιλέα, οὐθ' ἑαυτοῖς τινα οἰόμενοι ὠφέ-
 λειαν ἐκ τῆς ἀποστασίας προξενήσειν, εἰλόμεθα ἀποστῆναι
 15βασιλέως οἰόμενοι δὲ, ἂν αὐτοὶ πρῶτοι ἀποστῶμεν, καὶ τοὺς
 ἄλλους Ἀκαρνανὰς συνέψουσθαι ἡμῖν καὶ τὴν πατρίαν ἀρχὴν
 Νικηφόρῳ ἀποδώσειν, ἐκόντες ὄντες εἰσῆχθημεν εἰς τοὺς κιν-
 δύνους, εὐκλειάν τε ἑαυτοῖς καὶ ὠφέλειαν τῷ ἡμετέρῳ δε-
 σπότη οἰόμενοι προξενήσειν. τῶν πραγμάτων δὲ ἀντεστραμ-
 20όμενων, ἀπέβη τὰναντία ἢ αὐτοὶ προσεδοκῶμεν. νῦν οὖν καὶ
 ἡμῖν πολλὰ περὶ τῶν παρόντων διασκευαμένοι λυσιτελέστε-
 ρον οὐδὲν ἐν τῷ παρόντι οὐθ' ἡμῖν αὐτὴ Νικηφόρῳ ἢ ὧν D
 συνεβούλευσας αὐτὸς, εὐρέθη. οὐ δὲ ἔνεκα σφᾶς τε αὐτοὺς
 καὶ τὴν πόλιν διὰ σοῦ παραδιδούμεν βασιλεῖ· αὐτὸς δ' ἂν
 25εἰδείης ἕτω τρόπῳ βέλτιστα ἡμῖν τὰ πράγματα παρασκευά-

11. Pro αὐθις legebatur αὐτοῖς.

domesticus, Richardus inter familiares Nicephori primas tenere se, ipse quoque non negabat: tamen ad illos quoque referendum et communiter, quid agi conveniret, discernendum. Approbante magno domestico, die sequenti rediturum responsumque relaturum pollicitus, in urbem se recepit. Coacto e praesentibus conventu, quaerunt, eequid se et oppidum tradant: magnique domestici mouitis obsequelam faciendam consensu firmant. Postridie rediens Richardus Deum testatur, ipsos neque odio imperatoris, neque sui quaestus causa eius fraenos excussisse: sed opinantes, si primi deficerent, reliquos Acarnanas secuturos et hoc modo paternum regnum Nicephoro restitutum iri, ultro se periculo involvisse, ut Nicephoro auxilium essent et sibi decus compararent. Rebus autem retro sublapsis, contra exspectationem evenisse. Nunc ipsis quoque diligenter statum suum contemplatis, nihil in praesens vel sibi vel Nicephoro repertum utilius, quam quod ipse suasisset. Quapropter et se et urbem eos per manus eius imperatori tradere: nosse ipsum, quid

- A.C. 1339 σεις ἔχειν. Ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπεν· ὁ μέγας δὲ δομεστικὸς ἐπαινέσας τῆς μεταβολῆς αὐτοῦς καὶ ὃν ἐδέοντο ἐπαγγελάμενος πράξειν αὐτοῖς παρὰ τῷ βασιλεῖ, ἐκέλευεν ἐλθόντα εἰς τὴν πόλιν καὶ Νικηφόρον καὶ τοὺς ἄλλους παραλαβόντα ἦκειν πρὸς αὐτόν. 5
- P. 324 λή. Ἐπει δὲ εἰς τὴν ὑστεραίαν ἅμα καὶ Νικηφόρον ἀγοντες τὸν δούκαν εἰς τὸ στρατόπεδον παρῆσαν, καὶ τῶν Ταβραντίνων ἔτι παρόντων ταῖς ναυσὶ καὶ ὄρωντων τὰ πραττόμενα, Θωμοκάστρου μὲν ἐγκατέλιπε φρουρὰν τοῦ μὴ παρὰ τῶν Ταραντίνων τι ἀδικηθῆναι, τῆς στρατιᾶς ἀναχωροῦσης 10 αὐτὸς δὲ Νικηφόρον τὸν δούκαν ἅμα τοῖς ἄλλοις παραλαβὼν, ἐπανέξενυξεν εἰς βασιλέα. βασιλεὺς δὲ ἀσμένως ἐδέξατο αὐτούς καὶ πολλὰς ἡμίφρατο εὐεργεσίαις· Νικηφόρον δὲ τὸν δούκαν τῷ τε τοῦ πανυπερσεβάστου τετίμηκεν ἀξιώματι καὶ πολλῆς ἡξίωσεν εὐμενείας· καὶ οἰκειότητος τῆς πρὸς αὐτόν. 15 διατρίψας δὲ ἐν Ἀκαρνανίᾳ ἔξ ἐκείνου ὑπὲρ εἰκοσὶν ἡμέρας, καὶ ὅσα μάλιστα ἔδει πρὸς ἀσφάλειαν ταῖς πόλεσι καταστήσας, ἐπανέξενυξεν εἰς Θεσσαλονίκην, χειμῶνος ἤδη ἀρχομένου, Νοεμβρίου μηνὸς ἐνισταμένου, καὶ διεχείμασεν ἐκεῖ κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χειμῶνα καὶ οἱ Ματθαίου τοῦ Κατακουζηνοῦ, 20 τοῦ μεγάλου δομεστικοῦ πρώτου υἱοῦ, ἐτελοῦντο γάμοι ἐν Θεσσαλονίκῃ. ἔγχευ γὰρ τὴν Δημητρίου τοῦ δεσπότητος θυγατέρα, ὃς ἦν βασιλέως Ἀνδρονίκου τοῦ πρώτου τῶν Παλαιολόγων παῖς. τελεσθέντων δὲ τῶν γάμων πολυτελεῶν τε καὶ
- A.C. 1340 περιφανεστάτων, ἐπεὶ καὶ ὁ χειμῶν ἤδη περὶ ἐκβολὰς ἦν, 25

rebus eorum quam optime faciat. Tum magnus domesticus illorum ad partes meliores conversionem laudavit, et quibus egerent, ab imperatore impetratum fidem dedit iussitque, ut in urbem regressus, cum Nicephoro et aliis ad se reverteretur.

38. Postquam die altero Nicephorum ducam secum adducentes in castris affuerunt, Tarentinis adhuc cum classe praesentibus et quae fierent aspicientibus, domesticus Thomocastri praesidiariam manum reliquit, ne quid, exercitu recedente, Tarentini per iniuriam molirentur: ipse cum Nicephoro duca aliisque ad imperatorem rediit. Quos ille accipit humaniter et muneribus multis honorat: Nicephorum Panhypersebasti dignitate condecorat praecipuaque benevolentia et familiaritate dignatur. Cumque in Acarnania dies adhuc plus vicenos mansisset, et quae ad urbes tutandas potissimum pertinebant, praescripsisset, hiemis initio, mense Novembri instante, Thessalonicam revertens, ibidem hiberna egit. Eadem Matthaei Cantacuzeni primogeniti magni domestici nuptiae cum filia Demetrii despotaе, Andronici Palaeologi senioris filii, Thessalonicae sumptuosissime splendidissimeque peractae sunt: secundum quas hieme iam praeci-

παρεσκευάζετο βασιλεύς ὡς εἰς Βυζάντιον ἐπανήξων. μεταξὺ Α. C. 1340
 δὲ παρασκευαζομένη καὶ ὁ παρακοιμώμενος Ἀπόκαυχος ἐκ
 Βυζαντίου ἦκεν. οὐ πολλαῖς δὲ ὕστερον ἡμέραις τῇ μεγάλῃ
 δομestikῷ προσελθὼν, ἀνεμίμησκέ τε παλαιῶν εὐεργεσιῶν D
 5ὼν ὑπῆρξεν εἰς αὐτὸν καὶ νῦν ἐδεῖτο, τῶν μὲν ἐτησίων προσ-
 ὄδων, ἃς αὐτὸς καρποῦται, βασιλέως παρισχόντος, κληρονό-
 μους εἶναι παῖδας τοῦ αὐτοῦ· αὐτὸν δὲ ἀδείας τυχόντα ἐκ
 βασιλέως, φροντιστηρίῳ προσελθεῖν, πᾶσι τοῖς τοῦ βίου χαι-
 ρειν εἰπόντα, μίαν δὲ ποιούμενον φροντίδα τὸ τὴν ψυχὴν ἐκ
 10τῶν πολλῶν κηλίδων, ἃς αὐτῇ προσετέριψατο ἐκ τῶν πραγμά-
 των, ἐκκαθᾶραι. εἰς τοῦτο γὰρ ἐκ Βυζαντίου ἦκεν, οὐδεμίαν
 ἐτέραν τῆς ἐπιδημίας ἔχοντα αἰτίαν. ὁ μέγας μὲν οὖν δομέ-
 στικός οἰόμενος τὰ εἰρημένα εἶναι ἀληθῆ, αὐτὸς τε ἐφασκεν
 οὐκ ἂν ἐνδώσειν, μήτε βασιλεῖ περὶ τούτου διαλέξεσθαι. ὁ δὲ
 15αὐτῶν καὶ πολλὰκις προσελθὼν, ἐδεῖτο περὶ τῶν αὐτῶν καὶ
 ὄρκους προσετίθει ὡς οὐ πλάττεται τὴν αἴτησιν, ἀλλὰ προῦρ-P. 325
 γου παντὸς αὐτῷ ἢ ἀναχωρήσις τοῦ κόσμου καὶ ὡς οὐδ'
 ἂν εἴ τι γένοιτο μεταβίβλοι τῆς προθέσεως. διὸ καὶ ταύτην
 20ικέτους τελευταίαν εὐεργεσίαν καταθεῖναι ἐπὶ πολλαῖς ταῖς
 20οπρότερον γεγενημέναις. ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα μετὰ σπουδῆς ἐ-
 δεῖτο ὡς ἐδόκει. ὁ μέγας δὲ δομestikὸς ἀλγῶν μὲν καὶ τὴν V. 260
 ψυχὴν δακνόμενος ἐπὶ τῇ τούτου ἀναχωρήσει, ὅμως δὲ ἀ-
 ναγκαίαν τὴν αἴτησιν ὄρων, ἀπήγγελλε βασιλεῖ ὅσα ὁ παρα-
 κοιμώμενος ἐδεῖτο. βασιλεύς δὲ ὑποπεύσας, ὅπερ ἦν, ὡς
 9. εἰπόντα ed. V. recte pro ἀπόντα.

piti, dum se imperator ad reversionem Byzantium instruit, Apocau-
 chus cubiculo sacro praefectus inde veniens, paucis diebus magnum
 domesticum adit, quibus olim beneficiis ultro ab eo esset obligatus
 in memoriam redigit: rogat, ut filii sui redditum, quos in singulos
 annos caperet, imperatoris concessu heredes instituantur, sibi au-
 tem eiusdem bona venia monasterium liceat ingredi, valedicentem
 rebus huius vitae omnibus et in una tantummodo sollicitudine ver-
 santem, quo pacto ex anima sua tot maculas quotidianis actionibus
 inustas eluat: et hanc unam causam perfectionis huius sibi extitisse.
 Magnus domesticus illum vera narrare opinatus, nec se id permis-
 surum, nec cum imperatore super ea re locuturum asseveravit. Apo-
 cauchus rursus ac saepius accedere, idem flagitare et iurare, se ex
 animo petere sibi tam frugiferum nihil posse contingere, quam
 a mundo secedere: nec susceptam voluntatem depositurum, quo res
 cumque ceciderit. Orabat igitur suppliciter, ut ad multa in se be-
 nefacta hoc postremum adlicere ne gravaretur. Itaque ille quidem
 serio videbatur hoc poscere. Magnus autem domesticus quia pe-
 titiōnem videbat momenti maximā, eam imperatori exponit, quem

A.C. 1340 οὐκ ἀληθῆ τὰ εἰρημένα, ἀλλὰ τινος ἔνεκα αἰτίας πλάττεται
 Βέτερας, θανμάζειν ἔλεγε τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ, εἰ ταῦτα ὄν-
 τως οἶεται εἶναι ἀληθῆ. τοῦ δὲ διίσχυριζομένου, μὴ ἂν ἄλ-
 λως ἔχειν, „οὐκοῦν” αὐτῷ ἔφρασκε „πείρας ἔνεκα φράσον ὡς
 βασιλεὺς μὲν οὐκ ἂν εἴη κατὰ γνώμην, ἀλλὰ καὶ ἄχθαιο⁵
 μᾶλλον, τοῦ βίου σου ἀναχωροῦντος. ὡς ἂν δὲ μὴ πράγμα-
 τος οὕτω καλοῦ καὶ Θεοφιλοῦς κώλυμα αὐτὸς ὄφθεις δοκῆ
 βασκαίνειν τοῖς καλοῖς, ἐνδίδωσιν”. ὁ μέγας δὲ δομεστικός
 μὴ πείρας ἔνεκα τοιαῦτα λέγειν ἔφρασκε δέον, ὡς οὐκ ἂν
 φθάνοι τὴν ἀπολογία εἰληφῶς, καὶ συνταξάμενος ἀναχωρή-
 σει· ἀλλὰ μᾶλλον εἴ τι δόξειτο αὐτοῦ, κωλύειν. βασιλεὺς δὲ
 καὶ αὐθις ἔφρασκε τὰ προειρημένα λέγειν πρὸς αὐτὸν καὶ
 C γὰρ ἀκούσεται τε τῶν λόγων καὶ μνεῖ ἐπὶ τοῖς πρότερον. ὁ
 μὲν οὖν ἐπέθετό τε βασιλεὺς καὶ παρακοιμωμένῳ ἐξήγγελλε
 τοὺς βασιλέως. ὁ δὲ μηδὲ ὄλους σχεδὸν ἀκοῦσαι ἀναμεί-
 νας, οἶσομαι ἔφρασκε μάλιστα κατὰ γνώμην εἶναι βασιλεὺς
 τὴν ἐκείνου ἀναχώρησιν καὶ ὄλη προθέσει ἐπιτρέπειν ἐ-
 πεί δὲ οὐ φίλον αὐτῷ, οὐδ’ αὐτὸν ποιήσειν. ὁ μὲν οὖν
 ὡς ἐπὶ τοῖς πρότερον λεγομένοις ἐξηπατῆσο σπινεῖς, βασιλεὺς
 μετὰ παιδιᾶς προσελθὼν ἀπήγγελλεν ὅσα ὁ παρακοιμώμενος²⁰
 ἀποκριθεῖη. βασιλεὺς δὲ διατριβὴν τε οὐ μετρίαν παρέσχοντο
 οἱ λόγοι καὶ τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ παιζῶν ἔλεγεν, ὡς νῦν
 γοῦν ἂν πεισθεῖη, ὀξύτερόν τε νοεῖν ὄντα αὐτοῦ καὶ μᾶλλον
 D δὲ τῶν λόγων εἰδότε καταστοχάζεσθαι γνώμας ἀνδρῶν. ὁ δ’

suspicio vera incessit, rem non ita se habere, sed alia quapiam de
 causa totum fingi. Proinde mirari se dixit magnum domesticum, si
 fidem possit tribuere. Quo asseverante, esse aliter non posse: Er-
 go tu, inquit, periclititeris velim eique dicas, non probatarum,
 sed moleste laturum potius imperatorem, si a vita communi se re-
 moverit. Verumtamen ne rem adeo honestam Deoque amabilem im-
 pediendi videatur ei bona invidere, non repugnaturum. Non opus
 est, excipit magnus domesticus, tentandi gratia haec ei dicere: simul
 enim responsum audiet, valedicet ac secedet: sed potius, si quid
 eo egeat, coepto prohibendum. Imperator iterato iubet eadem dici:
 nam audientem fore et in statu priore perstiturum. Paret domesti-
 cus: imperatoris responsum Apocaucho renuntiat. Qui nec totum
 quidem audire sustinens, putare se ait, secussum suum imperatori
 etiam atque etiam iucundum accidere eiusque facultatem libentissi-
 me concedere: quia vero ipsi domestico displiceret, non se factu-
 rum. Is verbis eius antea se circumscriptum fuisse intelligens, im-
 peratori iocundus, quid ille responderit narrat. Unde non medio-
 criter delectatus imperator, domestico per ludum, Saltem nunc cre-
 dea, inquit, me solertiozem esse te magisque nosse, ex hominum

ἔφρασκε, πάλαι τε πεπεισθαι οὐδὲ τοσοῦτον ὅσον λανθάνειν δια- A.C. 1340
 φέροντα, καὶ νῦν μάλιστα δηλογοεῖν ὡς ἀπάσαις ψήφοις αὐ-
 ταῦ κρατεῖ πρὸς τὸ φρονεῖν. οἱ μὲν οὖν τοιαῦτα πρὸς ἀλλή-
 λους διεiléχθησαν ἐν παιδιᾷ. Ἀπόκανχος δὲ οὐ μετὰ πολλὰς
 5 ἡμέρας αὐθις τῷ μεγάλῳ δημοστικῷ προσελθὼν, „τὸ μὲν ἀπο-
 στῆναι” ἔφρασκε „παντάπασι τοῦ κόσμου, καίτοι μάλιστα κατὰ
 γνώμην ὃν, οὐκ ἐξεγένετο. δεύτερον δὲ, ὃ φασιν, ἐπῆλθέ
 μοι πλοῦν, τὴν οὐσίαν τοῖς παισὶ διελομένῳ, τὴν διαφέρου-
 σαν ἐμοὶ τοῦ πλοῦτου μοῖραν εἰς τὸν κατὰ τῶν Περσῶν πό-
 10 λεμον ἐξαναλωῶσαι. οἶσθα γὰρ ὡς ἤδη καὶ αὐτοὶ στόλοις ὁ- P. 326
 λοις χρώμενοι, νήσους τε ἤδη ἐξηνδραποδίσαντο σχεδὸν, καὶ
 πρὸς Θράκην περαιούμενοι καὶ τὴν ἄλλην Μακεδονίαν, οὐ
 μὴν ἀλλὰ καὶ Ἑλλάδα καὶ Πελοπόννησον κακῶς ποιοῦσιν. εἰ
 οὖν σοὶ πρῶτον, ἔπειτα καὶ βασιλεὶ πυθομένῳ δόξεις λυσίτε-
 15 λεῖν καὶ παράσχοισθε Βυζαντίου τε καὶ τῶν νήσων τὴν ἀρ-
 χὴν καὶ χρήματα ἐκ τῶν κοινῶν ὅσα ἂν ὑμῖν βουλομένοις ἦ,
 στόλον ἐξαριτύσομαι αὐτὸς, καὶ ἐκ τῶν ἰδίων προσαναλώσας, καὶ
 πάσῃ σπουδῇ καὶ προθυμίᾳ πολεμήσω τοῖς βαρβάροις. οἰομαι
 δὲ Ῥωμαίοις τε ὠφέλειαν οὐ τὴν τυχοῦσαν τὴν ναυτικὴν ταύτην
 20 προξενήσειν δύνναμι θάλασσοκρατοῦσαν καὶ ἀπειργουσαν τοὺς B
 βαρβάρους τοῦ μὴ τὰς νήσους καὶ τὴν ἡπειρον κακουργεῖν·
 καὶ πρὸς τὴν σωτηρίαν τῆς ἐμῆς ψυχῆς τὰ μέγιστα συμβα-
 λέσθαι, ἂν οἰονεὶ λύτρα τὰ χρήματα παρεχομένη ὑπὲρ τῶν

1. πείσθαι legebatur.

verbis eorum sensa conicere. Tum domesticus, et iampridem cre-
 didisse, nec ita excellere ipsum iudicio, ut lateret: et nunc maxi-
 me confiteri, se ab eo intelligendi prudentia longe victum esse.
 Haec illi inter se iocantes. Apocachus paucis diebus interiectis,
 denuo magnum domesticum conveniens, mundo penitus nuntium re-
 mittere non sibi licuisse dixit, quantumvis id ardentissime cupivis-
 set: verum secundam, quod aiunt, navigationem sibi occurrere, ut
 divisis inter filios facultatibus, divitiarum sibi partem potio-
 retimeat, quam in bellum Persicum conferat. Scis enim, inquit, quo-
 modo plenis classibus insulas iam prope in servitutum redegerint:
 quomodo Thraciam et Macedoniam, eo traicientes, imo et Hella-
 dem ac Peloponnesum incursent. Quare si tibi primum, deinde im-
 peratori abs te persuaso conducere videbitur, ut Byzantii insularum-
 que praefectum me declaretis pecuniamque ex aerario, quantam vo-
 lueritis, subministretis, ego addens de meo, classem instruam omni-
 que diligentia et alacritate cum barbaris decertabo. Puto autem
 navalem istam expeditionem mare obtinentem barbarosque coercen-
 tem, ne in insulas et continentem grassentur, cum Romanis non
 parum profuturam: tum ad animae meae salutem momentum prae-

A.C. 134ομελλόντων ἐπὶ τῶν βαρβάρων ἀποκτίννυσθαι καὶ ἐξανδραποδίζεσθαι. ὡς οὖν εἰς τε τὸ κοινὸν Ῥωμαίων τῆς ἐκεῖθεν ἀφειλείας διαβαινούσης καὶ ἰδίᾳ ἐμοὶ οὐκ ὀλίγης ἐσομένης εἰς τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς, δέομαι βασιλέως τε καὶ σοῦ, τὴν χάριν ταύτην παρασχεῖν". Ὁ μέγας δὲ δομέστικος ἑαυτῷ τε

V. 26 καὶ τῷ κοινῷ λυσιτελοῦντα οἰόμενος παρακοιμώμενον αἰτεῖν, αὐτὸς τε ἐπέθρετο καὶ ἐπηγγεिलाτο ποιήσειν, καὶ βασιλεὶ ἀπὸ πῆγγελλε προσελθὼν, ἅμα καὶ ἐνάγων πρὸς τὸ δεῖν τὴν ἀξίωσιν αὐτοῦ λυσιτελοῦσαν πράττειν τῷ κοινῷ. βασιλεὺς δὲ ἐσπουδαῖων ταῦτα καὶ μὴ εἰρωνευόμενος λέγει ἐπυθάνετο ὡς 10 δ' ἤκουεν, οὐκ ἐν παρέργῳ, ἀλλὰ μετὰ σπουδῆς λέγειν, θαυμάζειν ἔφασκεν αὐτοῦ πολλὰ, εἰ πρὸς τοιαύτην ἐπιχείρησιν ἀξιοχρεῶν ᾤθηται ἔσεσθαι Ἀπόκανχον. εἰ μὲν γὰρ οἰόμενος σοὶ φίλον εἶναι ταύτην ἐβουλεύσω αὐτῷ τὴν χάριν καταδεῖναι, ἴσθι σεαυτὸν ἐξαπατῶν· οὐδὲν γὰρ ἦττον ἐγὼ σοὶ πολέμιος, 15 ἢ ἐκεῖνος φίλος· εἰ δὲ ὡς τῷ κοινῷ λυσιτελήσοντα τὸν κατὰ Περσῶν πόλεμον ἐγχειρίζειν παραινῆς, ἔτι μᾶλλον θαυμάζεις, ὅθεν ὀρμώμενος αὐτὸς τε ἐπεισθῆς καὶ ἐμοὶ προσελθὼν τὰ ἴσα συμβουλεύειν. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ παρὰ πάντα τὸν βίον οὔτε κατεπράξατό τι στρατιώτῃ πρόπον, οὔτε ἐμέλλησεν, 20 ἀλλὰ φόρον τε εἰσπράξεις δημοσίων καὶ χρημάτων καὶ προσόδων διοικήσεις φίλοι, αἷς ἐγγεγηρακῶς, εἰκότως ἐν τοῖς τοι-

2. Post ἐξανδραποδίζεσθαι excidit ἐξέσται. 7. αὐτὸν legebatur.

cipuum allaturam, si mihi argentum meum ad futura tamquam lytrum peccatorum impendenti, a barbaris aut captivum abduci aut interfici contigerit. Quando igitur ad commune Romanorum et ad me seorsum, ad salutem animae non parva ex hoc redundatura est utilitas, imperatorem et te rogo, uti hoc apud me beneficium ponere velit. Magnus domesticus Apocauchum sibi et reipublicae commoda petere iudicans, assensit et facturum · spopondit: reque ad imperatorem relata, eum ad petitioni huic, veluti reipublicae salutari, obsequendum impellere institit. Imperator, num ex animo ista citraque dissimulationem dicat sciscitatur: audiensque non quasi aliud agentem, sed dedita opera dixisse: Equidem te impense miror, inquit, cum ad huiusmodi conatus Apocauchum idoneum censuisti. Si enim arbitratus esse amicum tibi, hoc in eum collocare meritum voluisti, crede mihi, tute tibi met illudis. Tam enim ego tibi inimicus atque hostis, quam ille amicus. Si autem bellum ei contra Persas aggrediendum suades, amplius miror, undenam tu persuasus, idem mihi persuadere nitare. Nunquam hic homo, nunquam in omni vita sua militare aliquod facinus edidit neque edet: sed tributorum publicaeque pecuniae et reddituum coactiones procurationesque eum delectant: in quo munere quoniam

οὔτοις ἐμπειρίαν ἐκτήσατο πολλήν. τὰς δὲ τοιαύτας πρά- A. C. 1340
 ξεις καὶ τὰς ναυμαχίας ἀνδρὸς δεῖσθαι μάλιστα τοῖς ὄπλοις ἐν-
 τραφέντος καὶ σαφεῖς τὰς ἀποδείξεις ἐν πολλοῖς παρεσχημένον
 τῆς τε τόλμης καὶ τῆς ἐμπειρίας τῆς κατὰ τὰς μάχας. Ὁ δ' ἔφα-
 5σκε τὰ ἴσα μὲν καὶ αὐτὸς εἰδέναι περὶ παρακοιμωμένου. οὔτε γὰρ
 ἑαυτὸν ἤσκει παρὰ τὸν βίον ἐν τοῖς προσήκουσιν ἔργοις στρατιώτη,
 οὔτε ἀπόδειξιν τινα παρέσχετο οὐδεμίαν οὔτε τόλμης οὔτε ἐμ- P. 327
 πειρίας· ὅθεν οὐδὲ οἷα ἀξιοχρεῶν πρὸς στρατηγίας τὸν κατὰ
 Περσῶν πόλεμον αὐτῷ ἐγχειρίζειν παραινέειν. ἀλλ' εἰδὼς μάλι-
 10στα τοὺς Πέρσας πείρομαχίας μὲν καὶ ἵππομαχίας ἐμπειροτά-
 τους καὶ δεινοῦ δεομένους τοῦ ἀντιστησομένου στρατηγοῦ, ἐν
 ναυμαχίαις δὲ ἀτολμοτάτους δι' ἀπειρίαν καὶ ῥαδίους τῷ προσ-
 τυχόντι παντὶ ἠττᾶσθαι, ἄλλως τε καὶ τριήρεσι ταῖς ἡμετέ-
 ραις πολλοὺς παρεσομένους ἐμπειροτάτους καὶ ναυμαχιῶν καὶ
 15πείρομαχιῶν, οἷς χρήσεται παρακοιμώμενος διδασκάλους πρὸς
 τὸν πόλεμον, αὐτὸς τε ψῆθην μὴ δεῖν ἀμβλύνειν τὴν προθυμί-
 αν αὐτοῦ τὴν περὶ τὰ καλά καὶ σοῦ ἤκω δεησόμενος τὴν στρα- B
 τηγίαν ἐπιτρέπειν. ἴσως γὰρ ἡ προθυμία τῇ ἀτολμῇ καὶ ἀ-
 πειρίᾳ ἀντιῆροπος ὄφθαισα, χρήσιμον πρὸς τι τῶν δεόντων
 20ἀποδείξει. πρὸς ταῦτα ὁ βασιλεὺς „ὄρω μὲν σε” εἶπε „μάλι-
 στα προθυμούμενον Ἀποκαύχῃ τῶν τριήρεων ἐγχειρίζειν
 τὴν ἀρχήν, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ πολλὴν περὶ αὐτοῦ βούλομαι
 ποιέσθαι λόγον, ἀλλ' ὃ προείλου πράττε. εὐχομαι δὲ μὴ κἄν
 τοῖς τοιοῦτοις αὐτὸς φανεῖσθαι ἀληθεύων.” Τοιαῦτα πρὸς

consensit, iure multam experientiam est adeptus. Haec autem ne-
 gotia et praelia maritima virum quaerunt maxime, qui militiam a
 puero toleraverit claraque fortitudinis et bellicae exercitationis do-
 cumenta saepe dederit. Tum ille, se quoque haud nescire, Apocau-
 chum, quamdiu adhuc vixerit, in nullo opere militari versatum, ne-
 que ullum vel generosi animi vel usum bellici specimen prodidisse.
 Quocirca non se auctorem esse, ut tamquam accommodato duci bel-
 lum Persicum mandetur: sed cum videat Persas pedestri equestriquo
 pagna valere plurimum, quibus dux bene peritus opponi debeat,
 navali autem conflictu eosdem propter insolentiam timidissimos faci-
 leque a quovis obvio superari: adhaec in Romanis triremibus fore
 navalis et terrestri praelii scientissimos, quos ille magistros capere
 poterit, ideo se existimasse, eius ad res praeclaras impetum retundi
 non oportere: et ut navalis exercitus imperator fiat, rogatum venisse.
 Forsitan enim ardorem eius timiditatem pristinam et incitiam com-
 pensaturum, et alicui rei agundae aptum atque utilem redditurum.
 Rursum imperator, Quia te ad triremium praefecturam Apocaucho
 mandandam mire propensum cerno, plura non dicam: tu quod de-
 liberatum habes, facias licet. Utinam falsus vates reperiar. Post

- A.C. 1340 ἄλλήλους αὐτῶν διειλεγμένων, ἐπεὶ ἐδόδοκτο παρακοιμωμένῳ Βυζαντιῶν καὶ τῶν νήσων ἐπιτρέπειν τὴν ἀρχὴν ἅμα τοῖς ἐκ τούτων ἐτησίοις φόροις, γράμματα ἐγράφετο βασιλικά, ἀρχοντα ἀποδεικνύντα παρακοιμωμενον τοῦ στόλου τοῦ κατὰ C. Περσῶν, καὶ ἀπὸ τῶν δημοσίων κελεύοντα λαμβάνειν χρυσίου μυριάδας δέκα ὥστε ἔχειν ἕκ τε τούτων καὶ ἀπὸ τῶν ἰδίων, ὡς ὑπέσχετο, τριήρεις τε παρασκευάζειν καὶ τὸ μισθοφορικὸν τρέφειν τὸ ἐν ταύταις. ἐπεὶ δὲ τὰ τε γράμματα εἰλήφει καὶ τὴν ἀρχὴν ἐνεχειρίσθη, πρὸς Βυζάντιον ἐλθὼν, τὰ μὲν βασιλικά γράμματα οὐ παρέσχετο ἀναγινώσκουσαι ἐκ' ἑκκλησίας, ὡς ἂν εἶδειεν πάντες ὡς τῆς περὶ αὐτοὺς εὐνοίας εἶη καὶ κηδεμονίας βασιλέως ὁ στόλος ἔργον ἕκ τε τῶν βασιλικῶν χρημάτων ἢ δαπάνῃ, ἵνα καὶ ἡ εὐφημία τῶν πολλῶν καὶ ὁ ἔπαινος πρὸς βασιλέα ᾗ. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἀφανεία παρὰ D. ρεδίδου· αὐτὸς δὲ τὰ μὲν βασιλικά χρήματα παρὰ τῶν ταῖς V. 262 δημόσια πραττόντων λαμβάνων κρύψα, οἴκοθεν δὲ ἀναφανδὸν μεταπεμπόμενος, ἐπλήρου τὰς τριήρεις. ἔξ ὧν αὐτὸς μὲν ἐθρηῶτο τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ πλήθους, καὶ πολὺς ἦν ἀδόμμενος παρὰ πᾶσιν ὡς τῶν οἰκείων οὐ φειδόμενος οὔτε χρημάτων οὔτε πόνων ἔπερ τῶν κοινῇ λυσιτελούντων. βασιλεὶ δὲ, 20 ὥσπερ εἰκός, προσετριβέτο τὴν μέμψιν καὶ τὸν γογγυσμὸν τὸν παρὰ τῶν πολλῶν ὡς τῶν λυσιτελούντων ὑπηκόοις μηδεμίαν ποιομένῳ πρόνοιαν. ὅμως δὲ πληρώσας τὰς τριήρεις περιέπλευσε τὰς νήσους μέχρι Χίου, καὶ ἐννεά ναυσὶ Περσικαῖς

colloquium istuc, ubi certum fuit, Apocaucho Byzantii insularumque praefecturam cum earum vectigalibus committere, instrumentum imperatoris nomine confectum est, quo ille classis contra Persas doctor designabatur et de aerario centum aureorum millia sumere iubebatur, ut hinc et ex propriis, quod pollicebatur, triremes compararet ac mercenariis militibus de victu provideret. His litteris acceptis et praefecturam consecutus, Byzantium venit: nec eas in conventu legendas exhibuit, ut omnes nossent, classem imperatoriae erga illos benevolentiae ac sollicitudinis opus esse, sumptumque de imperatoris pecunia suppeditari: quo proinde illum vulgus admurmurationibus et laudibus prosequeretur: sed eas quidem occultavit: ipse cum a quaestoribus clam pecuniam acciperet, domo sua manifeste aliam petebat et triremes instruebat: ac popularem auram captabat magnopereque celebrabatur ab omnibus, quod nec pecuniis suis nec laboribus adiuvandae reipublicae causa parceret. Contra imperatorem autem, ut erat consentaneum, apud plebem querelae murmurumque excitabantur, ut qui subiectorum commoda nullo loco haberet. Apocaucho instructis triremibus iniquas usque Chium circumnavigans, cum in novem Persicas naves incidisset, iis cum ipsis vectoribus

περιετυχῶν ἐκράτησεν αὐτάνδρων καὶ πάλιν ἀπέπλευσεν εἰς Α. C. 1340
 Βυζάντιον. πυθόμενος δὲ ὁ βασιλεὺς ὅσα αὐτῷ περὶ τὰ βα-
 σιλικὰ γράμματα κακουργηθεῖη, καὶ ὡς λόγους διαδοίη, μὴ
 βασιλέως, ἀλλ' ἐκ τῶν ἰδίων εἶναι τὴν δαπάνην τῶν τριήρε- P. 328
 5ων, ὄργῃ τε ἐφέρετο πρὸς αὐτὸν καὶ πρὸς τὸν μέγαν δομέστι-
 κόν, ὡς ὑπὲρ ἐκείνου πράττοντα αἰεὶ. „ὄργῃς” ἔφη „οἷα Ἀπό-
 καυχος τυρσῦει; ἐγὼ δὲ καίτοι πολλάκις ὄρηθεις τὰ δέοντα
 ποιεῖν, σοῦ κωλύοντος, ἀπεσχόμεν. νυνὶ δὲ μοι δοκῶ μηδὲν
 10ἐμποδῶν ἔσσεσθαι ἢ αὐτὸς οἴομαι λυσιτελεῖν ποιεῖν,” βασι-
 λέως μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπεν ὀργιζόμενος. ὁ δ' ἑαυτῷ συνει-
 δῶς μάλιστα αἰτίῃ τῶν παρόντων ὄντι, (αὐτὸς γὰρ παρέσχετο
 Ἀποκαύχῃ τὴν ἀρχὴν, βασιλέως ἀντιλέγοντος,) σιωπῇ παρηλ-
 15θε μηδὲν ἀποκριθεῖς. βασιλεὺς δὲ ἄχρι ἤρως ἀρχομένου δια- A.C. 1341
 τρήσας ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἄρας ἐκείθεν ἦλθεν εἰς Διδυμότει- B
 15χον καὶ μετὰ μικρὸν ἐγένετο ἐν Βυζαντίῳ. ἐνδιατρήσας δὲ
 καὶ Βυζαντίους χρόνον τινὰ οὐχὶ συχρὸν, ἐμελλεν αὐθις εἰς
 Θράκην ἐξελθὼν πόλιν παλαιὰν κατεσκευασμένην, ἧς φασιν
 Ἀρκαδίον εἶναι οἰκιστὴν τὸν Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου, ἐξ οὗ
 καὶ τὴν προσηγορίαν ἔλαχεν, Ἀρκαδίον προσαγορευομένη πό-
 20λις, αὐθις ἀνοικοδομεῖν, ἔστιν οὗ καὶ ἄχρι νῦν περιωρισμέ-
 νων τῶν τειχῶν, ἀγασθεῖς τοῦ τόπου τὴν εὐφυΐαν. ἦν γὰρ
 καὶ περὶ τὰς οἰκοδομὰς φιλότιμος ὁ βασιλεὺς, οὐ μόνον χρεῖ-
 25ας ἔνεκα, ἀλλὰ καὶ ψυχαγωγίας ὧν ἔτοιμος ἀναλοῦν. περὶ

3. λόγου legebatur.

potitus, Byzantium relegit. Imperator, ut eius in litteris supprime-
 dia nequitiam, et quomodo in vulgum voces sparsisset, non impera-
 toris, sed suam esse pecuniam, quae in triremes impenderetur, re-
 scivit, in hominem excandescens, magnum domesticum, ut eius per-
 petuum factorem, his verbis compellat: Sentin' quid Apocauclus
 struat? Ego vero tametsi frequens quod erat mearum partium volui,
 abs te impeditus omisi. Nunc mihi ad ea quae e republica fore iudico
 facienda, nihil erit impedimento. Haec ille irarum plenus. Do-
 mesticus sibi conscius ut auctori huius tragoediae (ipse namque, im-
 peratore nolente, praefectura illum auxerat) cum silentio discessit.
 Imperator usque ad vernam tempestatem Thessalonicae moratus, in-
 de Didymotichum et paulo post Byzantium se contulit, ubi cum
 haud diu mansisset; rursus in Thraciam erat egressurus, ut anti-
 quam urbem iam eversam, alicubi muris usque hodie adhuc integris
 (cuius Arcadium Theodosii magni filium conditorem ferunt, a quo
 et nomen invenit, Arcadiopolis dicta) reaedificaret, loci natura de-
 lectatus videlicet. Erat siquidem imperator etiam aedificationum per-
 cupidus paratusque non necessitatis modo, sed et voluptatis causa
 in aedificia sumptus impendere. Certe prope Thessalonicam a fun-

A. C. 134 μὲν γὰρ Θεσσαλονίκην οὐπω πρότερον ὄν τὸ Γυναικίκαστρον Σπροσαγορευόμενον ἐτείχισε, καὶ πύργον ἐπιστήσας μεγέθει τε μέγιστον καὶ καρτερώτατον ἀντισχεῖν πρὸς πολεμίων μηχανάς· ὅθεν ἔλαχε καὶ τὴν προσηγορίαν, ὡς καὶ γυναικείας οὔσης φρουράς, κρείττων ἐσόμενος παντοίας πολεμίων προσ-5 βολῆς, καὶ περὶ Φερῶν ἕτερον Σιδηρόκαστρον, καὶ αὐτὸ διὰ τῶν τειχῶν τὸ εὐπαγὲς καὶ λίαν ὄχυρόν ὠνομασμένον. Ἀμφίπολιν δὲ τὴν ἐν Στρυμόνι πόλιν Ἑλληνίδα παλαιὰν, ἐκ πολλῶν ἐτῶν κατεσκευασμένην αὐθις ἐτείχισεν ὁ βασιλεὺς καὶ συνέκτισεν ἐκ τῶν πέριξ πόλεων πέμπτας ἀποικίας. οὐ μὴν ἀλλ-10 λά καὶ περὶ Θράκη παρὰ λίαν ἐτέραν πόλιν κατεσκευασμένην καὶ αὐτὴν, ἧς φασιν Ἀναστασίον βασιλεῖα Ῥωμαίων οἰκίστην καὶ ἕξ ἐκείνου προσαγορευομένην, ἀνέστησεν αὐθις οὐ πᾶσαν, ἀλλ' ὅσον μάλιστα ἐνὶ ἀπολαβῶν, καὶ Περιθεωρίον προσηγόρευσεν. ἕτερον δὲ φρούριον ἐδείματο, οὐ πολὺ ἀφε-15 στηκὸς θαλάσσης, Διπόταμον προσαγορευθέν. ἃ δὲ πάντα οὐ μᾶλλον φιλοτιμίας ἢ ἀσφαλείας τῶν χωρίων ἕνεκα, ἐν οἷς ἐκτίσθησαν, ἐτείχισεν ὁ βασιλεὺς. Ἀρκαδιούπολιν δὲ διὰ τὰς ἐκ τῶν Σκυθῶν ἐφόδους ἀναγκαίαν οὖσαν, ἀνοικοδομηῆσαι ἡβουλήθη πολυτελῶς καὶ οἰκήτορας ἐκ τῶν ἐπιφανῶν ἐγκαθι-20 δρῦσαι, εὐδαίμονά τε καὶ ὀλβίαν ὑποδείξαι καὶ τῶν κατὰ τὴν Θράκην ἄλλων πόλεων ὑπερέχουσαν πολλῶν μετὰ τὴν μεγάλην πόλιν.

8. Στρυμόνι legebatur. Supra p. 267, 16. recte Στρυμόνος.

damentis Gynaecocastrum appellatum construxit, et turrim magnitudine maxima atque ad hostium machinas excipiendas validissimam imposuit: unde et nomen sortita est, quia quamvis a foeminis defensa, quemvis hostium impetum elusura sit. Iuxta Pheras Siderocastrum excitavit, et ipsum ab murorum soliditatem egregiam sic nominatum. Amphipolim autem ad Strymonem fluvium, urbem Graecam et vetustam, multis abhinc annis dirutam instauravit et ex urbibus finitimis coloniam eo deduxit. Quin et aliam Thraciae maritimam urbem ab Anastasio imperatore, ut fama est, conditam et ab eo dictam, tum autem destructam restituit, non totam illam quidem, sed quantum potuit, moenibus complexus, et Peritheorium indigitavit. Praeterea haud procul a mari castellum Dipotamum aedificavit. Atque haec omnia non gloriae causa magis, quam ut loca, in quibus ea construebat, secunda ac tuta redderet. Arcadiopolim vero, Scytharum incursionibus prohibendis necessariam, maioribus impendiis instaurare, et nobilibus incolis ibidem collocatis, felicem ac beatam et inter civitates Thraciae secundum magnam illam urbem longe principem efficere voluit.

λθ'. Συμβάσις δέ τινος ταραχῆς περὶ τὴν ἐκκλησίαν, A.C. 1341
 περιμείνας ὥστε τὰς προφάσεις τῆς ταραχῆς ποιῆσαι ἐκπο- P. 329
 δῶν, ἐτελεύτησε μετὰ μικρὸν, μηδὲν ὧν ἐσκέπτετο εἰς ἔργον. 263
 ἀγαθῶν. μοναχὸς γὰρ τις ὀρμώμενος ἐκ Καλαβρίας τοῖς B
 5 Λατίνων ἤθεσι καὶ νόμοις ἐντραφεῖς, ὄνομα Βαρλαάμ, ἄλ-
 λως δὲ νοῆσαι τε δῆλόν καὶ τὰ νοηθέντα ἐξηγήσασθαι ἰκανώ-
 τatos, καὶ τὰ Εὐκλείδου καὶ Ἀριστοτέλους καὶ Πλάτωνος ἐκ-
 μελετήσας καὶ διαβόητος περὶ ταῦτα ὧν, ἐπὶ κακῇ τῇ Ῥω-
 μαιῶν ἐπεδήμησε βασιλείᾳ. πολλῶν γὰρ ἐνέπλησε καὶ μεγά-
 10λων στάσεων εἰρήνην ἄγουσαν τὴν ἐκκλησίαν. ὑποκρινάμε-
 νος γὰρ τὰ Λατίνων ἀποσεῖσθαι, λόγους τε συνεγράφετο κατ'
 αὐτῶν καὶ ἀπεδείκνυε λογικῶς περὶ τὴν πίστιν σφαλλομένους,
 καὶ τοῖς ἡμετέροις ἔχειεν ἤθεσι καὶ νόμοις καὶ ὅλως σαφεῖς
 ἐδόκει παρέχεσθαι τὰς ἀποδείξεις τοῦ κατεγνωθέναι τὰ Λα- C
 15τίνων ἀληθῶς. διὰ ταῦτά τε οὖν καὶ τὴν ἄλλην σοφίαν τῆς
 τε παρὰ βασιλέως ἀπέλαυεν εὐμενείας καὶ τιμῆς, καὶ παρὰ
 μεγάλου δομestίκου οὐδὲν ἤττον ἡγαπᾶτο καὶ προνοίας ἤξι-
 οῦτο, καὶ οὐδὲν ἐνέδει αὐτῷ τοῦ μὴ ἐν εὐπραγίαις εἶναι. οὐ-
 20μος δὲ ὁ Βαρλαάμ εἴτε καὶ εὐθύς ἐξ ἀρχῆς τὴν ὁμοίαν γνώ-
 σιμην ἔχων, εἴτε ὕστερον μεταβαλὼν, μᾶλλον δὲ ὑπὸ τοῦ κοι-
 νοῦ τῶν Χριστιανῶν πληρώματος πολεμίον ἐναγόμενος, πρό-
 φασίν τινα ζητῶν, ἐξ ἧς τὰ ἡμέτερα διακωμωδησεὶ καὶ πρὸς
 πόλεμον χωρήσει φανερώς, ὡς δὲ μαθητῶν τινι προσῆλθε
 5. ἐτραφεῖς legebatur.

39. Ceterum quibusdam turbis in ecclesia excitatis, paulo post,
 dum earum occasiones amputandi commoditatem exspectat, vita ex-
 cedit, infectis omnibus quae fuerat meditat. Monachus enim
 quidam e Calabria profectus, Latinorum moribus et legibus educa-
 tus, nomine Barlaamus, acutus alioqui et perspicax et ad intelli-
 gentiam explicandam disertissimus: insuper in Euclide, Aristotele,
 Platone volutatus et ob id illustri fama, ad calamitatem Romani im-
 perii Thesalonicam advenit: multis enim magnisque seditionibus
 ecclesiam pacatam implevit. Qui cum se Latinorum dogmata profi-
 gaturum simulasset, libellis adversum illos compositis, demonstrabat,
 eos in religionis doctrina falli, nostrisque gaudebat institutis et a se
 Latinorum dogmata ex animo damnari apertissima dabat indicia, ut
 apparebat. Ob hanc igitur sacram et illam aliam civilem eruditio-
 nem imperator honore et amore eum dignabatur, et magnus quoque
 domesticus curabat et diligebat: nec illi quidquam ad felicitatem
 deerat. Hic ergo Barlaamus sive statim a principio ea opinione im-
 butus, sive postea immutatus, vel ut dicam rectius, a communi
 Christianorum hoste instinctus, occasionem quamdam affectans, qua
 nostra quasi per comoediam traduceret et bellum nobiscum apertum
 gereret, velut discendi causa ad quemdam ex iis qui dicuntur quie-

- A.C. 134: τῶν ἡσυχάζοντων, λόγου τε ἀπεστερημένην παντελῶς καὶ ὀλίγον διαφέροντι ἀλόγων καὶ οὐδὲ φρονήσεως γούν μετεσχηκότες πρεπούσης ἰδιώτης· καὶ ὑπεκρίνετο βούλεσθαι μαθητεῦσαι παρ' αὐτῷ καὶ τὴν ὁδὸν τῆς ἡσυχίας ἐκδιδάσκεσθαι καὶ τοὺς νόμους τῆς ὑποταγῆς. ἐπεισέ τε δεηθεὶς καὶ διέτριψε παρ' 5 αὐτῷ ἡμέρας οὐ πολλὰς. καὶ μετὰ ταῦτα τοῦ ἀμαθοῦς ἐκείνου ἐδεῖτο διδάσκειν περὶ ἡσυχίας καὶ ὅτῳ τρόπῳ καὶ αὐτὸς ἐν ἡσυχασταῖς αὐθήμερον τελέσειεν ὑποθέσθαι. ὁ δὲ τὸν τε δόλον μὴ συνιδὼν, ὑπὸ τε τῆς ἕγαν κρυφότητος ἐπαρθεὶς, ἄλλα τε ἐδίδασκε τὸν πονηρότατον ὁ ἀνόητος καὶ 10
- P. 330 ὡς προκόποντες κατὰ μικρὸν οἱ ἡσυχάζοντες καὶ προσευχόμενοι ἀθορύβως, ἀγαλλιάσιν τέ τινα καὶ ἄρῆστον ἡδονὴν καὶ θείαν ἐπιδέχονται ἐν τῇ ψυχῇ καὶ φῶς ὁρῶσι τοῖς σωματικοῖς ὀφθαλμοῖς ἀστράπτου περὶ αὐτούς. ἐπὶ μὲν οὖν τοῖς ἄλλοις πολλὴν κατεγίνωσκεν ὁ Βαρλαάμ ἄνοιαν τοῦ ἀνδρός καὶ ἀμαθίαν 15 φῶς δὲ ἀκούσας ὁρῶμενον ὀφθαλμοῖς σωματικοῖς, οὐκέτι οὐδὲ ἡρεμεῖν ἠνέσχετο, ἀλλὰ κοινὴν ἐποιεῖτο τῶν ἡσυχάζοντων καταδρομὴν, ἀπατεῶνας καλῶν καὶ ψευδομένους καὶ Μασσαλιανούς καὶ Ὀμφαλοψύχους καὶ τὰ ὄρθα τῆς ἐκκλησίας δόγματ' 20
- V. 64 ῥετο ἀναφανδὸν ὡς δεῖ πάντα ὄντιν' ἀπέχεσθαι αὐτῶν πλανῶντων τε καὶ πλανωμένων, οὓς ἔδει τὴν τε ἀρετὴν τελείους εἶναι καὶ περὶ τὰ δόγματα μάλιστα ἀσφαλεῖς, ὡς τῶν ἀνθρώπων τὰς ψυχὰς αὐτοῖς διὰ τὴν δοκοῦσαν εὐλάβειαν

scentes sive solitarii, mente ac ratione plane vacuum paulumque a bruto differentem, neque idiotae saltim instar prudentem, accessit, seque ab ipso institui et modum vitae solitariae ac praecepta obedientiae ab illo discere velle simulavit. Quem precibus vicit paucosque apud eum dies mansit. Posthaec ab imperito illo contendit, ut se genus illud vitae doceret, et quomodo ipse quoque vel ipso illo die inter solitarios referri posset. Qui dolum haud olfaciens et nimia levitate elatus, cum alia hominem improbissimum ipse stultus docuit, tum quo pacto paulatim proficientes solitarii et tranquille precationibus intenti, exultatione animi et divina quadam inexplicabili voluptate perfundantur, et oculis corporeis lumen se circumfulgens aspiciant. Barlaamus et alioqui hominem valde indocutum amentemque iudicare, et lumen audiens cerni oculis corporeis, non sibi temperare, quin communiter solitarios insectaretur, eos impostores, mendaces, Massalianos et Omphalopsychos germanorumque ecclesiae dogmatum corruptores, et similibus vocabulis appellans; palamque testificans, omnes ab eorum consuetudine refugere debere, qui seducerent et seducerentur: quos oportebat virtute perfectos et doctrinae religionis peritissimos esse; utpote quibus ceteri

ἐμπιστευόντων. ταῦτα δὲ οὐ λόγοις μόνον διεθρύλλει κοινῶς A.C. 1341
κατὰ τῆς ἡσυχίας, ὡς αἰτίου τῆς πλάνης γινομένης, ἀλλὰ καὶ
συγγράφεται, ἵνα ἐς αἰεὶ ἀνάγραπτος ἦ ὕβρις εἶη. ταῦτα δὲ
ἐπράττετο ἐν Θεσσαλονίκη ἐν οἷς καιροῖς καὶ ὁ βασιλεὺς ἐπὶ
5 Ἀκαρνανίαν ἀπεδήμει. ἐν ταύτῃ δὲ ἄλλοι τε παρῆσαν ἡσυ-
χάζοντες πολλοί, οἱ δεινὰ ἐποιῶντο τὰ Βαρλαάμ διαθρύλ-
λούμενα, καὶ μάλιστα Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, ὃς καὶ ὕστερον
εἰς ἀρχιερέας ἐτέλεσε Θεσσαλονίκης· ὃς ἐξ Ἀσίας ὦν τὸ γέ-
νος καὶ βασιλείοις αὐλαῖς ἐντεθραμμένος, ἅμα δυσὶν ἐτέροις
10 ἀδελφοῖς ἐπὶ πάνν παιδικῇ τῇ ἡλικίᾳ κτῆσιν καὶ γονέας καὶ
τὴν ἄλλην περιφάνειαν τοῦ βίου καὶ τὰς ἐκ βασιλέως τιμὰς
ὡς ὀλίγου ἢ οὐδενὸς ἐκλιπόντες ἄξια, Χριστῷ εἶλοντο μόνη
ἀκολουθεῖν καὶ τὴν ἐκεῖθεν λαμπρότητα ἐπίζητεῖν· καὶ Να-
15 ζαραῖοι τῷ Θεῷ γεγενημένοι, τὴν πτωχείαν μᾶλλον εἶλοντο τὴν
15 δι' αὐτὸν καὶ τὴν ἀκτησίαν καὶ τὴν δουλείαν. καὶ πρὸς Ἄθω τῷ
ἱερῷ γενόμενοι ὄρει, ὅπερ οὐκ ἂν τις ἀμάρτοι πόλιν προσει-
πῶν οὐράνιον, ἐκδεδώκασιν ἑαυτοὺς ὑποταγῇ πατρὸς πνευμα-
20 τικοῦ. οὗ δὴ τὸν πνευματικὸν ἀγωνιζομένων δίαυλον καὶ Θε-
όντων τὸν περὶ ψυχῆς, ὁ τελευταῖος ἐξέλιπε τῶν ἀδελφῶν
20 πρῶτος χωρήσας πρὸς τὰ βραβεῖα τῆς ἄνω κλήσεως, καὶ μετ'
ἐκείνον ὁ διδάσκαλος ὀλίγῳ ὕστερον ἀπηλλάττετο τῶν δεσμῶν
τοῦ γεώδους τούτου καὶ ταπεινοῦ σαρκίου καὶ πρὸς ὃν ἐπό-
θησε μετέβαινεν ἐξ ἀρχῆς. Γρηγορίῳ δὲ καὶ τᾶδελφῷ ἐκ
πατρὸς καταλειφθεῖσιν ὄρφανοῖς οὐκ ἐδόκει δεῖν εἶτι πιστεύ-

mortales propter eam quam prae se ferrent pietatem animas suas credidissent. Atque haec non verbis tantum publice contra statum solitarium ut causam erroris disseminabat; sed in litteras quoque redigebat, ut extarent semper eius contumeliae. Haec Thessalonicae acta sunt, quo tempore imperator in Acarnaniam abierat. Ibi cum multi solitarii versarentur, qui iactatos a Barlaamo sermones ferebant graviter, tum praesertim Gregorius Palamas, qui postea archiepiscopus Thessalonicensis renuntiatus est, genere Asiaticus et in aula imperatoria educatus. Hic et duo fratres eius aetate admodum puerili possessiones, parentes et quidquid est in hominum vita conspicuum et admirabile, et honores ab imperatore promissos ut parvi aut nullius momenti reliquerant, Christumque solum sequi et quae in caelis est claritatem expetere instituerant: ac Nazaraei Christo facti, paupertatem magis possessionumque inopiam et subiectionem illius causa elegerant. Atque apud Atho sanctum montem degentes, quem qui caelestem civitatem appellavit, non erraverit, patris ibidem spiritualis arbitrio seu obedientiae se consecrarant. Ubi nimirum in spiritali circo illis certantibus et cursum pro animae salutae currentibus, minimus natus primus decessit, ad bravium supernae voca-

A.C. 1341 ειν τῇ ἡλικίᾳ, ἀλλ' ἑτέρῳ φέροντες ὑπέταξαν πατρὶ πνευματικῷ. ὕψ' ᾧ ὑπὲρ ὀκτώ τελέσαντες ἔτη, ἐπεὶ κἀκεῖνος τῶν τῆδε ἀπηλλάττετο, πρὸς τῇ κατὰ Βεῤῥόριαν Σκήτη φροντιστή-
 P. 331 ριον οἰκοδομήσας ὁ Γρηγόριος καὶ κατακλείσας ἑαυτὸν πᾶσαν τε ἀποθέμενος φροντίδα γῆνιν, ἑαυτῷ δὲ μόνῳ καὶ 5
 δεῦρ' προσαδολεσχῶν, δέκα διετέλεσεν ἔτη, πολλὰ τὴν σάρκα παιδαγωγήσας καὶ ὑποτάξας τῷ πνεύματι· ὡς ἐκ τῆς συντονωτάτης καὶ ἄγαν ἀνεκδότου ἀσκήσεως καὶ τοῦ σηλαίου τῆς πρὸς ψῦχος ἀσυμμετρίας νόσῳ δεινῇ περιπεσόντα, οὐ μακρὰν γενέσθαι τοῦ ἀποθανεῖν. οὐ μετὰ τὰ δέκα ἔτη ἀ-10
 ποστάς, τῶν ἐκεῖσε διακριτικῶν πατέρων κελυσάντων, οἷς οὐκ ἔξῃν τὰ βελτίω συμβουλευόνσι μὴ πείθεσθαι, πρῶτα μὲν
 Βεφ' ἱκανὸν ἐν τοῖς κατὰ τὸν Ἄθω διέτριψε φροντιστηρίοις, ἔπειτα τῆς περὶ τὸ σῶμα νοσοκομίας ἐπιειγούσης, ἤλθεν εἰς Θεσσαλονίκην. οὗτος δὴ ἅμα τοῖς ἄλλοις οὐ μετρίως δυσχε-15
 ράσαντες κατὰ Βαριλαῖμ τὰ τῆς ἱερᾶς ἡσυχίας ἐσορχουμένου καὶ πολλὰς αὐτῆς καταχέοντος τὰς λοιδορίας, τισὶ τῶν φίλων πρὸς αὐτὸν χρησάμενοι πρεσβευταῖς, ἐθέοντο πείσεσθαι τοῦ τοιαῦτα καὶ φροκεῖν καὶ λέγειν κατὰ τῶν ἡσυχάζοντων, καὶ μὴ διὰ τὴν ἀπειρίαν ἐνὸς τὰ ἴσα πάντων καταψηφίζεσθαι 20
 καὶ, τὸ γε εἰς αὐτὸν ἦγον, τοῦ ἀκροτάτου βίου καὶ τῆς τελειωτάτης πολιτείας τοὺς ἀνθρώπους ἀποστερεῖν, τὰ οὐκ ὄντα καταψευδόμενον καὶ ὡς κακῶν αἰτίαν διαβάλλοντα καὶ πεί-

tionis profectus. Non diu post illum magister vinculis terrenae huius et abiectae carunculae exsolutus, ad eum, quem ab initio concupierat, evolavit. Gregorio autem et fratri, quasi orphanis a patre relictis, visum est, non oportere iam aetati credere: quare alteri patri spirituali se subdunt, sub quo octo annis transactis, postquam et ille ab his rebus moriens recessit, apud Scetam Berrhocae aedificato monasterio se Gregorius includit, omnique labentium ac perentium cura deposita, secum solo et cum Deo colloquens, decennium ibi traducit, studens vehementer frangere appetitiones suas et spiritui eas subicere: adeo ut ex assiduissima asperrimaque pietatis exercitationum usurpatione et speluncae frigus in difficlem morbum delapsus, non procul ab interitu abesset. Inde cum post annum decimum auctoritate patrum illic discetorum, quorum optimis consiliis refragari nefas erat, discessisset, primum quidem diu in monasteriis apud Atho montem vixit: deinde curatione morbi urgente, Thessalonicam venit. Hic ergo aliique monachi Barisamo sacrae quietis instituto insultanti multisque conviciis illud cumulanti succensentes, quibusdam amicis, ad illum pro legatis usi, rogabant, ut talia et sentire et loqui adversus quiescentes sive solitarios demereret, et ne propter unius imperitiam omnes dampnaret, quodque ad ipsum attineret, supremo ac perfectissimo vitas genera hominum pū-

θοντα ἀπέχεσθαι αὐτῆς. ἀλλ' εἰ μὲν τι καὶ παρὰ τὸ προσῆ- A.C. 134
 κον ἤκουσται αὐτῷ, τῇ ἀπειρίᾳ τοῦ εἰπόντος προσλογίζεσθαι· C
 αὐτὴν δὲ ἡγεῖσθαι θεῖόν τι χρῆμα καὶ ἱερὸν, καὶ τοῦ τε κατ'
 αὐτῆς παύεσθαι λέγειν. ἀλλὰ καὶ εἴ τι συναρπασθεῖς συνέ-
 5 γραψε κατ' αὐτῆς, ὡς ἀπωλείας ἄξια παραδιδόναι πυρί. οὐδὲ
 γὰρ ὅσιον οὐδὲ ἄλλως νοῦν ἔχον, γεωμετρίαν μὲν καὶ ἀστρο-V. 265
 νομίαν καὶ ἀριθμῶν ἀναλογίας βουλόμενόν τινα ἐκδιδάσκε-
 σθαι, μὴ τῷ ἀμαθεστάτῳ, ἀλλὰ τῷ δεινοτάτῳ περὶ ταῦτα
 φοιτᾶν· τῆς δὲ ὄντως φιλοσοφίας καὶ τῆς περὶ οὐρανίων
 10 πραγμάτων γνώσεως τῷ περὶ ταῦτα ἀμνητῷ χρῆσθαι διδα- D
 σκάλῳ. ἐχρῆν γὰρ αὐτὸν ὄντα φιλόσοφον καὶ τῶν πολλῶν
 ὑπερέχοντα συνέσει, εἰς περὶ τοιούτων ἐδέϊτο μαθεῖν πρα-
 γμάτων, ἢ πρότερον διερευνησάμενον τῷ παρὰ θεῶ τῆς τοιαύ-
 15 της χάριτος ἡξιωμένῳ, (οὐ γὰρ δὴ ἀνθρωπίνῃ γε συνέσει ἢ
 15 σπουδῇ τὰ τοιαῦτα περιγίνεται,) ἀδόλῳ γνώμῃ καὶ πάσης ἀ-
 πηλλαγμένη κακοουρίας προσελθεῖν καὶ περὶ ὧν ἐβούλετο δεῖ-
 σθαι μαθεῖν· (ἢ γὰρ ἂν ἐκεῖνος σοφός ὦν τὰ θεῖα καὶ μέτρα
 μαθημάτων ἐκάστῳ προσήκοντα εἰδώς κατὰ τὴν τῆς καθάρ-
 20 σεως ἀναλογίαν, οὐκ ἂν ἐνεπίστευσεν ἀκοῇ σαθρῆ βροντῆς
 20 ὄηχον ἐκ προοιμίων εὐθὺς, ἀλλὰ βίου πρότερον ἀκριβεῖα καὶ
 πολλῇ φιλοσοφίᾳ καὶ πασῶν γῆνων ἐνοιῶν εὐλόγων τε καὶ P. 332
 μὴ τοιούτων ἀποθέσει τὴν ψυχὴν ἂν πρότερον ἐδίδαξεν ἐκκα-
 θᾶραι καὶ οὕτω τῶν ἱερῶν προθύρων τῆς θείας ταυτησὶ σφ-

vatum irret, dum quae non essent mentiretur et calumniis, ut nescio
 quorum malorum originem, oppugnaret, abstinendumque ab eo per-
 suadere conaretur. Sed si quid audisset indecentius, inscitiae di-
 centis adscriberet: ipsam vitae rationem sanctam et divinam duceret
 et ei oblatrare desisteret. Si quid etiam adversus eandem, affectu
 non bono a recto detortus, conscripsisset, ut perditione dignum flam-
 mis aboleret. Nec enim esse fas nec secundum rationem, quem-
 piam geometrica, astronomica et numerorum proportionem volen-
 tem percipere, nedum ad indoctissimum, sed ad doctissimum venti-
 tare: in vera autem philosophia et cognitione rerum caelestium pro-
 fanum ac non initiatum magistrum adhibere. Oportuisse enim illum
 ut philosophum et intelligentia praestantem multis, siquidem talia
 discere cupiebat, aut prius quaesisse a Deo huiusmodi gratia dignum
 (non enim humano intellectu studiove ista acquiruntur) et sin-
 cero animo atque ab omni malignitate vacuo accedere, et de qui-
 bus vellet, rogare doceri (qui utique divinarum rerum gnarus et
 quantum quisque huius disciplinae caperet, haud nescius, iuxta di-
 vine purgationis modulum non statim ab initio aures flaccidas toni-
 trui sonitu imbuisset: sed vitae prius accurratione multaue scientia
 et omnium cogitationum temperarum ac rationi consentientium repu-

A.C. 1341 φίας ἐπιβαίνειν, δεόμενον καὶ Θεοῦ πολλὰ καὶ ἀνδρῶν τῶν
 τὰ τοιαῦτα δύνασθαι ἡξιωμένων συνάρασθαι πρὸς τὸ ἔργον
 οὕτως ὃν ὑψηλὸν καὶ τὴν ἀνθρωπίνην ὑπερβαίνον δύναμιν)
 ἢ ἐπειδὴ γε διὰ ῥαθυμίαν ἀπερισκέπτως τῆ προστυχόντι προσ-
 εχώρησε, τῆ ἐκείνου ἀμαθία προσλογίσασθαι τοὺς λόγους, 5
 ἀλλὰ μὴ ὡσπερ ἐξεπίτηδες ὡσπερ τινὸς ἐρμαίου λαβόμενον
 τῶν λόγων, αὐθαδῶς καὶ θρασέως κατ' αὐτῆς τῆς ἱερᾶς χω-
 B ρῆσαι ἡσυχίας καὶ τοῖς ἡσυχάζουσι πολλὰ προστρέψασθαι
 ὄνειδη, ἀπατεῶνας καλοῦντα καὶ ψευδομένους καλοῦντα καὶ
 Μασσαλιανούς, ἐκ τοῦ φῶς περιαστράπτειν τοὺς ἁγίους ἀκη- 10
 κοῦναι τὰς ἀφορμὰς εἰληφῶτα τῶν πολλῶν λουδοριῶν. καίτοι
 γε τῷ διδάξαντι περὶ ἄλλων μὲν ἂν τις μέμφοιτο δικαίως, πε-
 ρὶ τούτου δὲ οὐδεὶς. ἄλλους τε γὰρ περιήστραψε πολλοὺς τὸ
 θεῖον τοῦτο φῶς ἐν τοῖς τοῦ διωγμοῦ καιροῖς ἀγωνιζόμενους
 ὑπὲρ Χριστοῦ, καὶ Ἀντώνιον τὸν θεῖον οὐ πρὸς τυράννους, 15
 ἀλλὰ τοὺς δεινότερους τυράννων δαίμονας παρατεταγμένον,
 ὡς ἐκ τῶν περὶ αὐτοῦ συγγεγραμμένων ἔξεστι μαθεῖν. οὐ
 C μὴν ἀλλ' εἰ δεῖ καὶ ταῦτα πάντα παραδραμόντας πρὸς τὸ
 πρῶτον παράδειγμα ἀναδραμεῖν, σαφῶς ἔξεσται τοῦ δυνατὸν
 εἶναι τοῖς σωματικοῖς ὀφθαλμοῖς θεῖον καὶ ἄκτιστον φῶς θεά- 20
 σασθαι τὴν ἀπόδειξιν λαβεῖν. παραλαβὼν γὰρ, φησιν, ὁ κύ-
 ριος πρὸ τοῦ πάθους τοὺς προκρίτους τῶν μαθητῶν καὶ ἀνελ-
 θῶν ἐπὶ Θαβῶρ, μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν καὶ ἔλαμψε

gnantiumque depositione animum expurgare docuisset et ita ad sa-
 cra vestibula huius divinae sapientiae accedere, multa Deum, multa
 viros hac perfectione dignos habitos precantem, ut ad opus tam
 sublime et humana facultate superius, adiumento sibi esse ne recu-
 sarent;) aut postquam propter desidiam suam inconsulto ad proxi-
 mum accessisset, auditum sermonem illius incitiae tribuere: nec ve-
 lut dedita opera et tamquam insperatum lucrum ea verba arripere ar-
 roganterque et proicte in sacram quietem invadere, et ea fruentes
 maledictis conscindere, impostores, mendaces, Massalianos nuncupa-
 re, ex eo quod audisset, sanctos lumine circumfundi, plarium com-
 tumeliarum ansa arrepta videlicet. Quamquam doctorem istum de
 aliis quidem merito forsitan, de hoc autem a nemine posse repre-
 hendi. Nam et alios multos persecutionis temporibus pro Christo
 dimicantes, hoc divinum lumen convestisse et sanctum Antonium,
 non contra tyrannos, sed contra daemones tyrannis horribiliores in
 acie stantem; id quod ex historia eius vitae pateat. Verum enim-
 vero, si his omnibus praeteritis ad primum exemplar recurendum
 sit, posse fieri ut oculis corporeis lumen divinum et increatum
 lumen contempletur, perspicue demonstrare licet. Evangelistam
 enim scribere, dominum ante mortem suam principes discipulos as-

τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος· οὐδὲ μὴ φέροντες τὴν λαμ-A.C. 134
 πρότητα ὄρα· οἱ μαθηταὶ κατέπεσον ἐπὶ τὴν γῆν. εἰ οὖν
 κἀκεῖνοι ἀνθρώποι τε ὄντες καὶ ἔτι ἀτελέστερον διακείμενοι,
 τὸ περιεστράψαν αὐτοὺς θεὸν καὶ ἄκτιστον φῶς ἠδυνήθησαν
 5 *ἰδεῖν, τί θαυμαστὸν εἰ καὶ νῦν τοὺς ἁγίους φαίμεν φῶς* D
 ὄρα· ἀνοθεὶν ἐλλαμπομένους ἐκ θεοῦ; διὸ δὴ σου καὶ δεόμε-
 θα περὶ τῶν τοιούτων μήτε λέγειν μήτε λογογραφεῖν, ὡς
 ὀλίγα ἢ οὐδὲν περὶ αὐτῶν εἰδότε· ἀλλὰ καὶ τὰ γεγραμμένα
 ἀφανίζειν, ὡς πολλοῖς αἴτια βλάβης παρεσόμενα οὐ τῆς τυ-
 10 *λοχούσης. Τοιαῦτα μὲν Γρηγόριος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν διεπρε-*
σβέυντο πρὸς Βαρλαάμ, οἰόμενοι τὴν παραίνεσιν αὐτῷ τὴν
γλωσσαλγίαν στήσειν· τὸ δ' ἐναντίως ἢ αὐτοὶ ᾤθησαν ἀπέ- V. 266
βη. ὡς γὰρ τοὺς λόγους ὁ πρεσβύτων διήκει πρὸς αὐτὸν, ἐν
μὲν τοῖς ἄλλοις ἡσυχίαν ἤγε, τὸ ἐν Θαβωρίῳ δὲ λάμψαν φῶς
 15 *ἄκτιστον ἀκούσας „τῆς ἀτοπίας!“ ἀνεβόησε „καπνὸν γὰρ φεύ-* P. 333
γοντες, ἐμπεπτώκαμεν εἰς πῦρ. ἄκουε οὐρανὸν καὶ ἐνωτιζέου
ἢ γῆ· τὸ ἐν Θαβῶρ φῶς ἄκτιστον καὶ τί ἄλλο ἢ θεὸς καθ'
ὑμᾶς! οὐδὲν γὰρ ἄκτιστον ὅτι μὴ θεός. εἰ οὖν μήτε κτίσμα
τὸ φῶς ἐκεῖνο, μήτε θεοῦ οὐσία, (θεὸν γὰρ οὐδεὶς ἐώρακε πᾶ-
 20 *σοπος), τί λοιπὸν ἢ δυοὶ λατρεύειν θεοῖς, ἐνὶ μὲν, τῷ πάντων*
δημιουργῷ, ὃν καὶ ἀόρατον πᾶς τις ἂν ὁμολογήσειε, δευτέρῳ
δὲ, τῷ καθ' ὑμᾶς ὀρωμένῳ ἀκρίστῳ τούτῳ φωτί; ἐγὼ δὲ οὔτε

sumpsisse: et cum ascendisset in montem Thabor, transfiguratum esse ante eos resplenduisseque faciem eius sicut solem. Cuius fulgorem discipulos non sustinentes intueri, in terram cecidisse. Si igitur illi et homines et adhuc imperfecti, circumfulgens ipsos divinum et increatum lumen videre potuerunt, quid mirum si et nunc sanctos superne a Deo collustratos dicamus lumen cernere? Quocirca se illum oratum velle, ut de his rebus et loquendo et scribendo supersedeat, quippe qui de iis pauca aut nihil noverit: imo vero etiam scripta iam, ut multis non vulgariter nocitura, disperdat. Haec Gregorius et socii Barlaamo per oratorem cum spe, admonitionem hanc petulantiam eius linguae coercituram, Quod secus evenit. Ut enim legatus patrum verba ei recensuit, ad cetera quidem se continuit, lucem autem in Thabor increatam audiens: O rem absurdam, exclamat: sumum enim fugientes, in ignem incidimus. Audi caelum et auribus percipe terra: lux in Thabor increata! quid ergo illa aliud, nisi Deus secundum vos? Nihil enim increatum, nisi Deus. Si autem lumen illud neque res condita, neque Dei natura est, (Deum enim nemo vidit unquam) quid reliquum, nisi vos duobus diis servire, uni quidem, omnium fabricatori, quem et inaspectabilem omnes confitemur: alteri vero, ex sententia vestra sub aspectum cadenti et increato lumini? Ego vero haud unquam, quidquid tan-

A. C. 1341 πρότερον οὐδ' ὕστερόν ποτε ἀνασχοίμην ἂν ὀπωσοῦν τι διαφθερόν τῆς οὐσίας τοῦ Θεοῦ ἄκτιστον ἡγεῖσθαι." ἐκ τούτων δὴ Βτῶν λόγων ὡσπερ ἀφειρητίας ὀρμηθεῖς, πολλὰ καὶ εἶπε καὶ συνεγράψατο κατὰ Γρηγορίου καὶ τῶν ἄλλων μοναχῶν, πρὸς τοῖς πρότερον καὶ διθεῖαν ἐγκαλῶν. οὐ μὴν οὐδὲ ἐκεῖνοί γε εἰ ἡμέλων τοῦ μὴ ἀντιλέγειν φανερώς καὶ διεφθαρμένα δόγματα εἰσάγοντα ἀποδεικνύειν καὶ τοῖς Θεοσόφοις λόγοις ἐναντία. Βαρλαάμ δὲ οἰόμενος καὶ τῶν ἀρχαίων Θεολόγων σοφία λόγων καὶ πειθοῦ κρατήσῃ, εἰς Βυζάντιον ἐκπελεύσας, Ἰωάννη τῷ πατριάρχῳ ἐκείνῳ τότε τὰ κατὰ τῶν μοναχῶν συγγράμματαια ἔγχειρίζει καὶ σύνοδον ἐδεῖτο συναθροίσῃ κατ' αὐτῶν, ὡς τοῖς ὁρθοῖς δόγμασιν ἐναντία καὶ φρονοῦντας καὶ λέγοντας ἐλέγξων, καὶ πολὺς ἦν ῥέων κατ' ἐκείνων, καὶ τὴν διθεῖαν ἐγκαλῶν. πατριάρχη δὲ περιορᾶν οὐ δεῖν ἐδόκει τὰ τοιαῦτα, ἀλλὰ γράμμασιν ἐκάλεε τοὺς μοναχοὺς ἐκ Θεσσαλονίκης ἀ-15 παντῶν ἐπὶ τὴν δίκην· καὶ παρῆσαν καὶ αὐτοὶ τῶν λόγων ὑφέζοντες εὐθύνας. ἐν τούτοις δὲ αὐτοῖς τῶν πραγμάτων, καὶ θορύβου πολλοῦ καὶ ταραχῆς τὴν ἐκκλησίαν κατεχούσης, καὶ ὁ βασιλεὺς ἐκ τῆς εἰς Ἀκαρνανίαν στρατείας εἰς Βυζάντιον ἐπανῆκε. καὶ πύθόμενος ὅσα Βαρλαάμ διαφέροτο καὶ οἴοιο μοναχοὶ, πρῶτα μὲν κατασιγάσειν ἐπειρᾶτο, ἐκατέρους παραινῶν τῆς ἀντιλογίας ἀποσχέσθαι καὶ τὴν ἔχθραν καταλύσοντας, D ὡσπερ καὶ πρότερον ἀλλήλοις εἶναι φίλους καὶ μὴ διὰ φιλοφικίαν σφίσι τε αὐτοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις ταραχὴν παρέχειν

dem sit, a divina essentia diversum ac discrepans, increatum arbitror. Ex his sermonibus velut a carceribus effusus, contra Gregorium aliosque monachos multa verbo et scripto blateravit, praeter cetera etiam divinitatem duplicatam ipsis crimini dans. At enim nec patres se palam tueri parcebant et ostendere, illum corruptam doctrinam et divina sapientia eruditus theologis contrariam introducere. Barlaamus autem antiquos etiam theologos doctrina et vi persuadendi se superaturum confisus, Byzantium navigat, Ioanni per id tempus patriarchae commentarios suos contra monachos tradit et synodum adversus eosdem congregari instat, ut cum rectis dogmatis pugnantes illos sentire ac docere probaturus: in quos verbosus invchens, de geminata deitate eos accusabat. Patriarchae res visa minime negligenda: quare monachos Thessalonica per litteras ad iudicium citat. Illi causam dicturi adsunt. In his ecclesiae tumultibus ac motibus imperator ab expeditione in Acarnaniam Byzantium redit, certiorque factus de Barlaami et monachorum controversiis, primum quidem silentium eis imponere studuit, utrosque hortatus, uti altercationibus modum facerent inimicitiasque cum pristina concordia mutarent, neve per rixas sibi met et alijs turbas

ὧς δὲ ἐπέθοντο οὐδέτεροι, ἀλλ' ὅ,τε Βαβλαάμ διεφθαρμένα Α. C. 1341
 ἰσχυρίζετο δοξάζοντας ἀποδείξειν Γρηγόριον καὶ τοὺς περὶ
 αὐτὸν καὶ ἐπέσπευδε τὴν δίκην, ὅ,τε Γρηγόριος ἀδικεῖσθαι
 διετεινετο καὶ οἱ περὶ αὐτὸν καὶ ἤθελον ἐπὶ τῆς δίκης ἑαυτοὺς
 ἑγκλημάτων ἀπολύειν, συνιδῶν καὶ ὁ βασιλεὺς ὧς ἐλέγχων
 χωρὶς οὐκ ἂν δύναίτο παύειν τὴν φιλονεικίαν, ἐπέτρπε τὴν
 σύνοδον.

μ'. Καὶ γίνεται κατὰ τὸν θεῖον τῆς τοῦ θεοῦ Σοφίας P. 334
 νεῶν. καὶ προκαθημένου βασιλέως καὶ Ἰωάννου τοῦ πατριάρ- V. 267
 10χου, καὶ τῶν λοιπῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν ἐν τέλει πολλῶν καὶ B
 συγκλητικῶν συνεδριαζόντων, λέγειν ὁ Βαβλαάμ ἐπετρέπη
 πρώτος· ἐκεῖνος γὰρ ἦν ὁ Γρηγόριον καὶ τοὺς μοναχοὺς τὴν
 διαστροφὴν τῶν δογμάτων ἐγκαλῶν. πολλὰ δὲ πρότερον διεξ-
 15ελθὼν καὶ τὴν αἰτίαν ἀφ' ἧς πρὸς ταῦτα ἄσμετο διηγη-
 15σάμενος, ἔπειτα καὶ τὸ βιβλίον, ὃ περὶ τούτων ἦν συγγεγρα-
 φῶς, παρείχετο ἀναγινώσκεισθαι· ἐπεὶ δὲ ἀνεγνώσθη πᾶν,
 ἄλλα τε ἐπέειπεν, ὅσα αὐτῷ ἐδόκει πρὸς τὰ προκείμενα λυσι-
 τελεῖν, καὶ τελευταῖον κατηγορήκε τῶν μοναχῶν ὧς οὐδὲ τὴν
 εὐχὴν, ἣν αὐτοὶ φασιν εὐχεσθαι καθ' ἑαυτοὺς, ἀνελλιπῶς C
 20προφέρουσι καὶ προσηκόντως, ἀλλὰ τινος προσθήκης δεομέ-
 20νην, ἣν ἐκεῖνος προσετίθει, τὸ ἐνδέον, ὧς ἔφασκεν, ἀναπλη-
 ρῶν. μετὰ τοῦτον δὲ καὶ οἱ μοναχοὶ πρὸς τὰς κατηγορίας
 ἐπετρέψαν ἀπολογεῖσθαι. ἐπεὶ δ' ἑαυτῶν ἐκείνοι Γρηγό-
 ριον προεστήσαντο τὸν Παλαμᾶν, (ἦν γὰρ δὴ τῶν ἄλλων οὐ

concierent. Cum autem verba in ventum irent et Barlaamus se do-
 cturum affirmaret, Gregorium cum monachis perverse sapere, et
 iudicium urgeret, Gregorius contra cum suis iniuriam sibi fieri con-
 tenderet velletque in iudicio crimina diluere, intelligens imperator
 contentionem citra probationes sedari non posse, synodo negotium
 commisit.

40. Fit igitur in sacrosancto divinae Sapientiae templo synodus,
 imperatore cum Ioanne patriarcha praesidentibus, reliquis episcopis
 multisque proceribus et senatoribus assidentibus. Prior dicendi lo-
 cus Barlaamo datus est: ille siquidem Gregorium et monachos pro-
 pter adulterina dogmata in iudicium vocaverat. Multa igitur prae-
 fati, et causa, quae illum huc impulisset, narrata, deinde libel-
 lum de iis rebus a se conscriptum porrexit: quo toto ab ipsis per-
 lecto, adiecit alia, quae ad rem propositam accommodata sentiebat.
 Postremo monachos criminatus est, quod neque precationem, quam
 se celebrare dicerent, absque defectu et convenienter proferrent,
 sed egentem additamento aliquo, idque ipse adiecit, ut quod
 deesset suppleret: sic enim aiebat. Post haec monachis respon-
 dendi potestas facta. Qui cum Gregorio Palamae hoc honoris detu-

- A. C. 134 *ι*λόγοις μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ τὰ τοῖς θεολόγοις περὶ Θεοῦ δο-
δογμένα ἐξηκριβωκέναι διαφόρων,) καταστάς πρὸς τοὺς λό-
γους καὶ αὐτὸς, σαφεῖς καὶ βεβαίαις παρείχετο τὰς ἀποδείξεις
τῶν λεγομένων, οὐ συλλογισμοῖς χρώμενος καὶ γεωμετρικαῖς
ἀνάγκαις, (οὐδὲ γὰρ οἶόν τε ἐκ τῶν καθ' ἡμᾶς ἀποδεικνύται⁵
D τὰ ὑπὲρ ἡμᾶς,) ἀλλὰ τοῖς λόγοις τῶν ἁγίων καὶ θεολόγων
ἀνδρῶν, οὓς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐχρημάτισε δι' αὐτῶν, ᾧ
πάντα ἐρευνᾶται καὶ τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ. ἀπεδείκνυ τε ἐκ
πολλῶν τῶν λεγομένων τὸ κατὰ τὸ Θαβώριον τοὺς μαθητὰς
περιαστράψαν φῶς δόξαν ἀναρχον τοῦ Θεοῦ καὶ φῶς θεότητος¹⁰
καὶ θεότητα καὶ φυσικὸν καὶ αἰδίου τοῦ Θεοῦ φῶς καὶ ὅσα
τοιαῦτα παρὰ τοῖς θεολόγοις πιστευόμενόν τε καὶ προσαγο-
ρευόμενον. εἶτα ἐκ τῶν ῥήσεων τῶν θεολογικῶν συνεπέρινε
καὶ αὐτὸς, ὡς τὸ αἰδίου καὶ φυσικὸν τοῦ Θεοῦ οὐκ ἂν εἴη
κτιστόν, οὐδὲ ἡ ἀναρχος δόξα καὶ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, οὐδ' ¹⁵
P. 335 ὅσα πρὸς τῶν θεολόγων τὸ φῶς ἐκείνο ὕμνηται. ἐπὶ τούτοις
δὲ καὶ τὸν ὑπὸ τῶν κατὰ τὸν Ἄθω ὄσιων ἀνδρῶν συνεθε-
μένον παρήγε τόμον, ὃς αὐτῷ μὲν συνηγόρει ὡς τὰ ἴσα τοῖς
ἁγίοις φθειγμένῳ, Βαρλαάμ δὲ βλασφημίαν καὶ κακοδοξίαν
κατηγόρει πολλήν. ἐπεὶ δὲ ἐκ πολλῶν τῶν λεγομένων ἡ νίκη²⁰
πρὸς Γρηγόριον ἀπέβλεπε καὶ τοὺς μοναχοὺς, πάντων ἤδη
πεπεισμένων τοῖς ἁγίοις ἐπεσθαι καὶ θεολόγοις καὶ μὴ τοῖς ἐκ
κοιλίας εἰρημένοις Βαρλαάμ, συνεώρα τε καὶ αὐτὸς ὡς οὐκ ἂν
διαδράσειε τῆς γλωσσοαλγίας καὶ τῆς βωμολοχίας δοῦναι δίκην,

lissent, (erat enim non in dicendo solum eximius, sed etiam theo-
logis litteris eruditissimus,) is perspicue et firme probabat senten-
tiam suam non syllogismis et geometricis conclusionibus, (neque
enim poterat ex iis, quae sunt apud nos, demonstrare quae supra
nos,) sed sanctorum et theologiae peritorum hominum effatis, quae
illis Spiritus sanctus suggestit, quo omnia indagantur, etiam profun-
da Dei: docebatque copiose, lumen in Thabor, quod discipulos col-
lustravit, esse gloriam Dei principio carentem, et maiestatem eius
et lumen divinitatis et deitatem et naturale aeternumque Dei lumen
et quaecumque talia a theologis de eo creduntur dicunturque. Post-
modum ex pronuntiatibus theologicis et ipse concludebat, aeternum
et naturale Dei non esse conditum, nec eius gloriam et maiestatem,
nec quidquid a theologis illud lumen esse praedicatur ac laudatur.
Praeterea tomum a sanctis viris apud Atho habitantibus compositum
promebat, quo eum cum sanctis consentire docebatur et Barlaami
blasphemiae perversaque doctrina redarguebatur. Cum iam post
longam disputationem victoria ad Gregorium et monachos inclina-
ret, persuasis universis, sanctorum et theologorum placita, non
autem ex cerebro Barlaami profecta commenta amplectenda, videret-

τῆ μεγάλῃ δημοστικῇ συνεδριάζοντι ἐκεῖ τῷ βασιλεὶ προσελ-Α. C. 1341
 θῶν, σύντομόν τινα ἤπειτο καὶ βοήθειαν καὶ βουλὴν, ἐξ ἧς τὴν Β
 προσδοκωμένην διαφυγεῖν ἐξέσται δίκην. ὁ δὲ πρότερόν τε
 ἔφασκε τὰ δέοντα βεβουλευῆσθαι, αὐτῇ παραινῶν τῆς πολλῆς V. 268
 5 φιλονεκίας ἀποσχέσθαι καὶ πείθεσθαι τοῖς μοναχοῖς ὡς τὰ
 τοιαῦτα σοφωτέροις, καὶ νῦν οὐδὲν ἤτιον βουλευέσθαι
 καὶ πράξειν τὰ συνοίσοντα ὑπὲρ αὐτοῦ. εἰ γὰρ μήτε ἀντιλέ-
 γειν ἔτι πρὸς τὰ προτεινόμενα ἔχει, πέπεικέ τε ἑαυτὸν ὡς
 βελτίω καὶ δικαιοτέρα καὶ τοῖς ἁγίοις συνῶδ᾽ ἀφ' ἑγγονται οἱ
 10 μοναχοί, τί δὲ τὴν ψῆφον κατ' αὐτοῦ ἐξαγομένην περιμένειν
 κατιδεῖν, ἀλλὰ μὴ πρότερον ἐξαναστάντα, τὴν τε προτέραν
 ἄγνοιαν ἐπὶ πάντων ὁμολογεῖν καὶ τὴν νῦν ἐπίγνωσιν τῆς ἀ-
 ληθείας, καὶ τοῖς τε ἁγίοις πείθεσθαι συνθέσθαι καὶ τὴν
 ἔχθραν καταλείπειν τὴν πρὸς τοὺς μοναχοὺς; εἰ γὰρ ταῦτα C
 15 πειθόμενος αὐτῷ ποιήσει, οὔτε βλάβη τις ἐσται ἐκ τῶν λό-
 γων οὐδεμία, βασιλεύς τε καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ἐπαίνεσονται
 τῆς πρὸς τὰ βελτίω μεταβολῆς. οὐ γὰρ τοσοῦτον τὸ τῆς
 ἀληθείας ἀποπλανηθῆναι κατηγορίας ἄξιον, ὅσον τὸ πρὸς αὐ-
 τὴν ἐπανελεῖν τοῖς ἁγίοις πειθόμενον καὶ θεολόγοις δ-
 20 παινετόν. καὶ οἱ μοναχοί δὲ τοῖς πνευματικοῖς πειθόμενοι
 νόμοις, μείζονα ἐνδείξονται νυνὶ τὴν φιλίαν πρὸς σὲ καὶ τὴν
 εὐγνωμοσύνην, ἢ καθ' ὅσον πρότερον ἐνεδείκνυτο τὴν πικρίαν
 καὶ τὴν ἔχθραν, ὡς οὐ τῶν εἰς αὐτοὺς ἕνεκα λοιδοριῶν, ἀλλὰ
 τῆς τῶν δογμάτων ἀμυνόμενοι διαστροφῆς ὧν καλῶς καὶ ὡς
 25 προσῆκεν ἀποδεδειγμένων εἰ καὶ σὺ πεισθείης, οὐδὲν οὐδ' D

que ipse, non effugiturum se, quin loquacem maledicentiam et scur-
 rilitatem suam lucret, ad magnum domesticum imperatori assidentem
 accedens, compendiarium quoddam ab eo auxilium et consiliū fla-
 gitabat, quo imminentem poenam evaderet. Tum ille et antea se
 opportuna suasisse, dum a longa eum digladiatione deterret et ad
 credendum monachis, utpote in his sapientioribus, hortaretur: et
 nunc nihilo minus suasurum facturumque quod illi prodesse possit.
 Si enim nec ad allata in medium refellendi causa quidquam dicere
 haberet amplius crederetque, monachos meliora et iustiora et
 sanctis consentanea disserere, quid opus esset expectare, donec
 atro calculo se damnari videret? quin potius exurgeret prio-
 remque inscitiam et agnitam veritatem palam confiteretur, et
 sanctis assentiretur inimicitiasque cum monachis poneret. Si se
 audiret, neque detrimenti quidquam secuturum, et imperato-
 rem ceteroque conversionem eius laudaturos. Non enim tam dignum
 esse accusari qui a veritate aberraverit, quam commendari, qui ad
 eam sanctis viris et theologis credens redierit, et monachos secun-
 dum leges ipsorum spirituales maiore in posterum caritate candoreque

- A.C. 134: αὐτοὶ ζητήσουσι περαιτέρω, ἀλλ' ἄξιαν ἀμοιβὴν τῶν πολλῶν πόνων καὶ κινδύνων νομιούσιν ἔχειν τὴν διόρθωσιν τὴν σὴν. Βαριλαῦμ δὲ καὶ αὐτῷ μὲν ἔφρασκεν ἀρίστην φαίνεσθαι ταύτην τὴν βουλήν, δεδοικέναι δὲ μὴ οὐκ ἔξαρκέσσουσιν οἱ λόγοι πρὸς τὸ τῶν κινδύνων ἔξαρκάσαι, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ὁμο-5 λογίαν ἀτιμία τις αὐτοῦ καταψηφισθῆ, οἷα δὴ κατὰ τῶν ὀρθῶν δογμάτων ἔξεσηνεγμένον. καὶ τότε ἄτιμον εἶναι συμβήσεται αὐτῷ καὶ μὴδ' ἀπολογία τινὰ ὕστερον ἔχειν ὡς οὐ δικαίως τοιαῦτα πάθει, οἷα δὴ καὶ αὐτὸν κατεψηφισμένον ἔ-
 αντοῦ· ὡς εἶνε τοιαῦτα περσεσθαι μέλλοι, βέλτιον σιωπῆ¹⁰
- P.336 τὴν δίκην ἐνεγκεῖν, ὥστε καὶ εἰσαυθις ἡδικησθαι λέγειν δύνασθαι καὶ τὴν δίκην ἀνακαλεσθαι. ὁ μέγας δὲ δομῆστικός παρεδάξονός τε καὶ μὴ τοιαῦτα παρήγει δεδοικέναι, ὡς αὐτοῦ παρόντος, οὐδενὸς γενησομένου τοῦ λυπεῖν αὐτὸν δυνη-
 σομένου. ᾧ καὶ πειθόμενος ὁ Βαριλαῦμ, παρελθὼν εἰς μέ-15
 σους, τὴν τε προτέραν ἄγνοιαν ὠμολόγει καὶ συγγνώμην ἐπὶ τοῖς εἰρημένους ἤτελλο, ὡς οὐ φιλονεικίας ἕνεκα λέγων οὐδὲ τοῦ μὴ πειθεσθαι τοῖς ὑπὸ τῶν θεολόγων εἰρημένους περὶ
 θεοῦ εἰς τοὺς τοιούτους τῶν λόγων ἔξεσηνέχθαι, ἀλλ' ἐπ' ἄ-
 γνοίας οἰόμενος τοὺς ἄλλους ἀμαρτάνειν, ἕνεκα τοῦ διορθώσα-20
 σθαι πᾶσαν εἰσηγὼν σπουδὴν καὶ προθυμίαν. νυνὶ δὲ ἡδη πεπει-
 Β σμένος ἀκριβῶς, ὡς αὐτοὶ βέλτιον ἐφρόνουν περὶ ὧν ἡμφισβητού-
 μεν, περὶ τε τῶν ἄλλων οὐδενὸς διαφέρομαι πρὸς αὐτούς, καὶ

animi in eum futuros, quam prius amaritudine et simultate fuerint: quippe qui non conviciis in se effusis, verum perversitati doctrinae ecclesiasticae resistant: quibus bene atque ut decet demonstratis, si ei facta sit fides, nihil amplius desideraturos, sed correctionem ipsius multorum laborum periculorumque suorum operae pretium interpretaturos. Barlaamus affirmare, sibi quoque optimum videri istud consilium: timere tamen, ne verba ad se periculo liberandum satis non sint, sed post confessionem quoque aliqua multetur ignorantia, cum probatis et receptis dogmatis se opposuerit. Tum infamem fore nec locum defensionis relictum iri, quasi id iniuste patiatur, quandoquidem se ipsum damnaverit: ut proinde si talia passurus sit, melius videatur silentio ferre iudicium, ut et in posterum sibi factam iniuriam dicere queat et iudicium revocari possit. At magnus domesticus illum confirmare monereque, ne quid huiusmodi metuat: se praesente, nihil ei triste eventurum. Cui obtemperans Barlaamus, in medium prodit, praeteritam ignorantiam confitetur: veniam ob stulte dicta petit: se non contentionis causa, neque quod Theologorum de Deo decretis non crederet, ad hos sermones provectum, sed cum ipse errans alios errare opinaretur, ad eorum errorem emendandum omnem diligentiam impigre adhibuisse. Nunc plane credere, illos de controversia melius sapere, et in aliis nihil

τὸ ἐν Θαβωρίῳ τοὺς μαθητὰς περιλάμψαν φῶς αἰθρῶν καὶ π—A. C. 1341
πίστευκα καὶ εἶναι ὁμολογῶ. Ἐπὶ τούτοις καὶ Γρηγόριος ὁ Παλα-
μαῦς καὶ ὅσοι σὺν αὐτῷ ἦσαν ἀναστάτες, περιέβαλλον τε Βαρλα-
αμ καὶ συγγνώμην ἐπὶ τοῖς προτέροις ἄσμενοι παρεῖχον ἐπήρουν
ὅτε τῆς καλῆς μεταβολῆς καὶ τῷ θεῷ τῆς ὁμονοίας ὠμολόγουν
χάριτας, φάσκοντες, οὐδ' αὐτοὶ γῆινων ἔνεκα καὶ φθειρομέ-
νων πραγμάτων τοσοῦτον ἐνοστήσασθαι ἀγῶνα, ἀλλ' ἵνα μὴ,
εἰς πλείους διανεμηθέντος τοῦ κακοῦ, ἢ διεφθαρμένων δο-
γματῶν ἀνάπλεως γένηται ἡ ἐκκλησία, ἢ διαστασίωσι πρὸς C
ἰοεαυτήν, τῶν μὲν τούτοις, τῶν δὲ ἐκείνοις προστιθεμένων,
καὶ διὰ τοῦτο καὶ τοῦ μετρίου πέρα θρῆναι φιλονείκους, ἅτε
δὴ ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις ἅπασιν πρῶτος εἶναι δεδιδασκόμενος καὶ
ταπεινός· ἐν οἷς δὲ θεὸς ἐστὶ τὸ κινδυνευόμενον, ὅξεις εἶναι V. 269
καὶ ἀπαραιτήτους, καὶ μήτε πρὸς τὴν ἀδοξίαν δυσχεραίνειν,
15 μήτε πρὸς τὸν παρὰ τῶν ἀνθρώπων ἔπαινον μαλακίεσθαι.
ἐπεὶ δὲ ὁ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ὁμονοίας θεὸς εἰς ἐν συνῆψε
τὰ διεσιῶτα, αὐτοὶ τε προθύμως ἀποστήσονται φιλονεικίας,
καὶ αὐτῷ πολλὴν εἰδήσουσι τὴν χάριν, μάλιστα αἰτιωτάτω
τῆς εἰρήνης νυνὶ γεγενημένη. Ἐπὶ τούτοις καὶ βασιλεὺς τε
καὶ πατριάρχης ὅσα ἔδει διαλεχθέντες περὶ εἰρήνης πρὸς E-D
κατέρους, διελύσαντο τὴν σύνοδον. Βαρλαάμ δὲ ὀλίγας Βυ-
ζαντιῶ ἐνδιατρίψας ἡμέρας, ἐπεὶ καὶ ὁ βασιλεὺς ἐτελεύτησε
μετὰ μικρὸν, καὶ τὰς περὶ τὰ δόγματα ἀμφισβητήσεις οὐδὲν
ἦττον ἐχόμενος ἢ πρότερον, τῆς δίκης ὡς ἐκδεδιτημένης

ab eis dissidere, et quod in Thabor lumen discipulos circumfulsit,
gloriam Dei, principii expertem et aeternum esse lumen credere se
atque confiteri. Mox Gregorius Palamas cum coetu suo surgentes
Barlaamumque complexi, veniam praeteritis libenter dederunt et
praeclaram istam mutationem praedicarunt, Deoque pacis et concor-
diae gratias egerunt, profitentes, nec se terrenarum ac pereuntium
rerum gratia tam acriter pugnasse: sed ne, in plures malo propaga-
to, aut perversorum dogmatum ecclesia repletur, aut factionibus
et dissidiis in se ipsa divideretur, dum alii his, alii illis adhaerent.
Ac propterea immodice litigiosos se apparuisse, qui in aliis omnibus
ad mansuetudinem et animi submissionem eruditi sint: ubi autem
Deus in periculum vocatur, ibi promptos esse et inexorabiles: et
neque ad opprobrium aegrescere, neque ad laudem humanam emol-
lescere. Quoniam vero pacis et concordiae Deus distantia copularit,
et se prompte a contentione desistere et illi gratias habere, qui
pacis huius auctor imprimis fuerit. Postmodum imperator et pa-
triarcha utrosque de pace, ut oportebat, allocuti, synodum dimise-
runt. Barlaamus haud longum tempus Byzantii moratus, imperatore
brevis defuncto, aequè ut prius de dogmatis litem movit, iudicium

A.C. 1341 πολλά καταβοῶν, ἀποδράς ὄχστο πρὸς Ἰταλίαν, καὶ συμφορήσας Λατίνοις ὡσπερ καὶ πρότερον, ἐπίσκοπος ὑπ' αὐτῶν Ἱεράκος ἀνεδείχθη. καὶ οὐ πολλῶ ὕστερον Γρηγόριός τις ἕτερος μοναχὸς Ἀκίνδυνος ἐπικεκλημένος, ὁμιλητὴς Βαρλαάμ κατὰ τὴν ἕξω σοφίαν γεγενημένος καὶ πολὺν αὐτῷ φοιτήσας χρόνον, τῶν ἐκείνου διαφορῶν ὧν διηρέχθη πρὸς Παλαμᾶν ἀντιποιήθη

P.337 συνέβαινε δέ τι γελοῖον περὶ αὐτόν. Βαρλαάμ μὲν γὰρ ἄπεισετο τῷ λόγῳ, κἄν τις πρὸς αὐτόν ὡς τὰ ἐκείνου φρονοῦν λέγοι, τὴν κοινωνίαν τε ἀπεωθεῖτο καὶ κατηγορεῖ Βαρλαάμ ὡς κακῶς φρονοῦντος καὶ ἀπεναντίας τοῖς ἁγίοις τῇ δ' ἀληθείᾳ κατὰ κράτος ἐκείνῳ ἠκολούθει καὶ οὐδὲν ἢ μικρὸν ἢ μείζον διεφέρετο. αὐτῆς δὲ στάσεως κατὰ τὴν ἐκκλησίαν ἀναφρομένης, ἐν δεινῷ τιθέμενος ὁ πατριάρχης, εἰ διὰ τὴν τιμῶν φιλονεικίαν νοσοίη καὶ ταράττειτο τὰ τῆς ἐκκλησίας, σύνοδον καὶ αὐτῆς δευτέραν συναθροίζει κατὰ τὸν αὐτὸν τῆς 15 θεοῦ Σοφίας νεῶν, συνεδριάζοντος αὐτῷ καὶ μεγάλου δομestίκου καὶ ὅσοι ἐπεδήμουν Βυζαντίῳ τῶν συγκλητικῶν.

B πολλά δὲ πρὸς ἀλλήλους τῶν Γρηγορίων ἀντιπόντων, ἐπεὶ ὁ Ἀκίνδυνος ἐφαίνετο τὰ ἴσα Βαρλαάμ καὶ λέγων καὶ φροσῶν, ψῆφος μὲν ἐξηνήνεκται κοινῇ ἐπίσκοπων τε καὶ τῶν συγκλητικῶν κατὰ Ἀκινδύνου καὶ τῶν αὐτῷ φροσούντων ἴσως, ὡς τὰ αἰρετικῶν φροσούντων καὶ λεγόντων. ἀφορίζονται δὲ καὶ τῆς κοινωνίας τῶν ὀρθοδόξων, εἰ μὴ ἐπιστρέφοιεν, ἀλλ' ἐπι-

valde claudicasse clamitans: et aufugiens in Italiam, cum Latinis, ut antea, sensit ab eisque Hieracis episcopus creatus est. Non multo post alius quidam Gregorius monachus, Acindynus cognominatus, Barlaami in profana doctrina longo temporis spatio discipulus, dissensionem eius et litem cum Palama, ut successor, arripuit, cui quiddam ridiculum contigit. Barlaamum quidem verbo repudiabat et ut male sanctisque patribus contraria sentientem accusabat: re autem vera prorsus eum sequebatur nihilque omnino ab eo differebat. Rursum itaque seditione ac tumultu in ecclesia exoriente, patriarcha iniquum ducens, propter quorundam rixosa ingenia ecclesiae statum perturbari, synodum in idem Sophiae templum cogit, assidente ipsi et magno domestico et quotquot Byzantii erant senatoribus. Cum Gregorii diu controversati essent, ubi animadversum est Acindynum Barlaami cantilemum canere, ab episcopis et senatu communiter contra Barlaamum eiusque sectatores ut haereticos lata est sententia: et nisi reciperent, ab orthodoxorum communione uterque segregatus. Nec illi solum, sed et si quis alius de cetero talia auderet et Palamae aliiisque quasi male de religione sentientibus crimen inferret. Praeter haec et tomo pro veteri synodorum more composito, Ioannes pa-

μένοιεν τῇ κακίᾳ· οὐ μὴν ἐκεῖνοι μόνοι, ἀλλὰ καὶ εἴ τις ἄλ- A. C. 134
 λος ὕστερον τοῖς ἴσοις ἐπιχειρήσοι καὶ Παλαμᾶ καὶ τοῖς λοι-
 ποῖς ὡς οὐκ ὀρθῶς φρονοῦσιν αἰτίαν ἐπαγάγοι, ὑπὸ τὴν αὐ-
 τὴν ἐπιτιμίαν εἶναι, εἰ μὴ μεταβάλλοι καὶ αὐτός. ἐπὶ τού-
 ζτοις δὲ καὶ τόμον συνθέντες κατὰ τὸ ἀρχαῖον τῶν συνόδων
 ἔθος καὶ ὑπογράψαντες αὐτὸν ὅ,τε πατριάρχης Ἰωάννης καὶ C
 ἀρχιερέων ὅσοι τότε παρῆσαν, (ὕστερον γὰρ καὶ ἕτεροι πολλοὶ
 τοῖς προτέροις ὑπογεγραφάσι σύμψηφοι γεγενημένοι,) Παλαμᾶ
 καὶ τοῖς αὐτῶ συνοῦσιν ἐγχειρίζουσιν εἰς δικαίωσιν. ἀλλὰ ταῦ-
 10τα μὲν ὕστερον. τότε δὲ ἡ σύνοδος ἐπεὶ διελέλυτο, τῶν ἄλλων
 ἐκάστων διεσκεδασμένων, ὁ βασιλεὺς ἐκέλευσεν ἐν τῇ μονῇ τῶν
 Ὀδηγῶν ἀναπαύλης τινὸς τυχεῖν· καὶ γενόμενος ἐκεῖ, εἰς τὴν
 ὑστεραίαν ἤρξατο πυρέττειν ὁμαλῶς καὶ ἐδόκει τοῖς τῶν
 ἱατρῶν παισὶ τὴν κατὰ τὴν σύνοδον ταραχὴν καὶ ἀσιτίαν
 15τοῦ πυρετοῦ αἰτίαν γεγενῆσθαι. δευτέρᾳ δὲ ἡμέρᾳ πρὸς τῇ
 κεφαλῇ ἐνακῆψαν τὸ κακὸν πονηρὰς παρεῖχε τὰς ἐλπίδας.
 ἐφαίνετο γὰρ τῶν ὄξυτάτων εἶναι. τρίτῃ δὲ τῇ μετ' αὐτὴν D
 ἔωθεν μὲν ἐδόκει ἐνδιδόναι καὶ τοῖς ἱατροῖς ὑπέφαινε χρη-
 στὰς ἐλπίδας· ἐπεὶ δὲ ἤδη περὶ μεσημβρίαν ἦν, μεταβαλὼν
 20ὄξυταιφνης οὐ μετὰ πολὺ ἀποτεθνήξασθαι ἐδήλου βασιλέα, καὶ
 ἱατροῖς οὐδεμίᾳ σωτηρίας ὑπελείπετο ἐλπίς. ἐπεὶ δὲ τοιαῦτα
 διεθρυσθήθη, τῷ μεγάλῳ δομωστικῷ Ἀπόκαυχος ὁ παρακοι-
 μώμενος προσελθὼν, συνεβούλευεν ἔχασθαι τῶν πραγμάτων
 καὶ παρασήμοις κοσμεῖσθαι βασιλικούς μετὰ τὴν βασιλέως τε-
 25λευτὴν βασιλέα γὰρ ἐν ζῶσιν εἶτι μὴ εἶναι προσδοκᾶν. πάν- V. 270
 τως δὲ οὐδὲν καινὸν ποιήσεν, ἀλλ' ὅπερ αὐτός τε πολλαίκις

triarcha et praesentes tum episcopi subscripserunt: postea et alii
 multi prioribus assensi subscripserunt: quem tomum Palamae et
 consortibus eius, quo se defenderent, tradiderunt. Sed haec postea
 evenerunt. Tunc autem, ut dicere coeperamus, soluta synodo et
 aliis singulis alio dispersis, imperator sibi in monasterio viae mon-
 stratorum requiescendum censuit, ubi postridie continenter febricitare
 coepit, iudicarentque medici, ex perturbatione in synodo et
 inedia febrim extitisse. Die tertio malum in caput invadens, quia
 dolor acutissimus videbatur, spem parum bonam afererat. Rursum
 tertio post die a mane visus dolor remittere, et medicis bona spes
 affulsit. Circa meridiem repentina mutatio imperatorem vita mox
 cariturum significat, et medici quoque salutem eius desperant. Cum
 haec vulgarentur, ad magnum domesticum adiens Apocauclus, sacri
 cubiculi praefectus, hortatur, uti rempublicam capessat et insignia
 imperatoria post eius obitum (iam enim conclamatum esse) induat.
 Plane nihil facturum novi, sed quod ipse imperator cum cogere

A.C. 1341 ἠγάπησεν ὁ βασιλεὺς καὶ Ῥωμαίων οὐκ ὀλίγοι Ἰσασιν οὐ-
 δαμῶς ἐλάττω τιμὴν ἀποδιδόντες βασιλέως. οὐ μὴν οὐδὲ
 πολλοῦ δεήσεσθαι πόνου καὶ ἀγῶνων, ἀλλ' ἀρκεῖ μόνον εἰ-
 P. 338 πέν, καὶ πάντας ἔχειν ὑπακούοντας ἐτοιμῶς. αὐτὸν τε πρό-
 τερόν τε παρὰ πάντα τὸν βίον καὶ νῦν οὐχ ἦττον ἐτοιμονῶς
 εἶναι τὰ λυσιτελεῖν αὐτῷ ποιεῖν δοκοῦντα, οὐ μόνον χρημά-
 των καὶ καμάτων ἀφειδοῦντα, ἀλλὰ καὶ ψυχὴν προθύμως
 ἐπὲρ τῶν ἰδίᾳ τι αὐτῷ διαφερόντων προΐεμενον, πάντων αὐ-
 τῷ μάλιστα ὄντα ὀφειλέτην. πολλῶν γὰρ ἀπολελαυκέσαι τῶν
 εὐεργεσιῶν τῶν παρ' αὐτοῦ, οὐ βασιλεῖ μόνον τὴν ἀρχήν¹⁰
 καὶ προσαγαγόντα καὶ οἰκειώσαντα, ἀλλὰ καὶ ὕστερον βασι-
 λέως ὠργισμένου παραιτησάμενον αὐτὸν καὶ τοῦ δεσμοτη-
 ρίου ἀπαλλάξαντα, καὶ μέχρι νῦν εἰς ἕπερ ἔστι σχῆμα δι'
 Βαυτοῦ ἡγμένον. Ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπε. μικρὸν δὲ ὁ μέ-
 γας δορμέτικος ἐπισχὼν, Οὐκ ἂν μοι δεκτὸν τοιαῦτα, εἶπε,¹⁵
 παραστῆναι περὶ σοῦ ποτε, μηδ' εἰς τοσοῦτον ἦκειν ἐμὲ φαν-
 λόγητος ἡγεῖσθαι τρόπων, ὥστε, βασιλέως εἶναι ζῶντος ἢ καὶ
 μετὰ τελευτήν, ἢ σοὶ πεσοῦσθαι ἢ ἕτερον ἄποθῆν, τῆς
 μὲν εἰς ἐμὲ βασιλέως φίλτατος ἢ μᾶλλον ἀπειὴν συμφορῆς
 ἀμνημονῆσαι, τῶν ἰδίᾳ δὲ τι ἐμοὶ ζητεῖν διαφερόντων, ἀ-²⁰
 μελήσαντα τῶν κοινῇ τοῖς βασιλέως πατρὶ καὶ βασιλίδι συμ-
 φερόντων. διὸ καὶ μάλιστα σοῦ κατεργασμέναι, εἰ τοιαῦτα
 παραινῶν ἤλπισας πείσειν. Τοῦ δ' αὐθις ἐπιχειροῦντος εἰς

saepius voluerit quodque Romani non pauci noriant, qui non mi-
 norem ei quam imperatori honorem semper habuissent. Neque
 vero multo labore et certamine rem indigere: verbo tantum volun-
 tatem suam declarat, statimque libenter se subdituros. Quod ad
 se attineret, et ante in omni vita et hoc tempore non minus para-
 tum esse eius utilitatibus inservire, non solum non parcentem pecu-
 niis et fortunis suis; sed et sanguinem cupide pro eius rationi-
 bus effusurum, cum omnium ei plurimum debeat: multis enim be-
 neficiis eius usum, quando eum non modo a principio imperatori
 commendarit familiaremque reddiderit, sed etiam postea iram illius
 ab eo deprecatus sit et carcere liberarit, et in hanc conditionem,
 in qua hodie sit, perduxerit. Hactenus Apocauchus. Magnus dome-
 sticus paulum silens, Non puto, inquit, talia de te aliquando occur-
 rissae animo meo: nec eo me improbitatis processisse existimandum,
 ut imperatore adhuc vivo aut etiam eo mortuo, vel abs te vel ab
 alio quocumque inducar, ut amoris mei erga illum, sive ut melius
 dicam, consensus atque conspirationis immemor sim, et neglectis
 quae communiter eius liberis et Augustae conducant, privata con-
 secter commoda: teque summae damno stultitiae, si talia mihi te
 persuasurum speravisti. Illo denuo sententiam suam: ut nullam urgeat

τὰ βελτίω πείθειν συμβουλεύει, „παῦσον” εἶπε „τοιαῦτα λέγειν. Α. C. 1341
 ὅς γάρ, τοῦ φίλου τεθνεώτος, μὴ τοὺς φίλους τηρεῖ θεσμούς, C
 οὗτος οὐδὲ ζῶντος ἦν φίλος ἀληθής.” πρὸς μὲν οὖν τὸν μέ-
 γαν δομέστικον οὐδὲν ἔτι εἶπεν, οὕτως ἐμβριθῶς ἀποκρινά-
 55 μενον τῇ μητρὶ δὲ αὐτοῦ προσελθὼν, τὰ ἴσα ἐπεχείρει πείθειν,
 οἴομενος, ἂν ταύτην πείσαι δυνήθῃ, τὸ σπουδαζόμενον ἡνυκέναι,
 ὡς οὐκ ἂν ἀντειπόντος τοῦ υἱοῦ ὅ,τι ἂν τῇ μητρὶ δοκοίη καὶ λυ-
 σιτελὲς ὁμοῦ καὶ δίκαιον. ὡς δὲ καὶ παρ’ ἐκείνης τῆς ἴσης
 ἔτυχεν ἀπολογίας ἢ καὶ αὐστηροτέρας, μὴ τοιαῦτα κελου-
 100 σης συμβουλεύειν, ἃ μὴ συμφέρει πράττειν τὸν υἱὸν, παντελῶς
 ἀπέσχετο τῆς πείρας. ὁ μέγας δὲ δομέστικος ὄρων ἤδη βασιλέα
 ἐν χρῆ κινδύνου καθεστῶτα, καὶ συνιδῶν ὡς μάλιστα προσῆκον D
 τῶν βασιλέως παιδῶν πρόνοιαν ποιήσασθαι καὶ τῆς ἀρχῆς, Ἄν-
 νη τῇ βασιλίδι προσελθὼν θρηνούση καὶ ὀδυρομένη, „ὁ μὲν πα-
 150 ρὼν” εἶπε „καιρὸς οὐ πένθους οὐδὲ δακρύων εἶναι μοι δοκεῖ.
 ὕστερον γὰρ ἡμῖν ἐξέσται, εἰ μὴ θεὸς ἀπαλλάξει τῆς προσδοκω-
 μένης συμφορᾶς ἕλεων ἡμῖν ἄνωθεν ἐπιβλέψας, ὀδυρμῶν
 καὶ δακρύων ἀναπίμπλασθαι κατὰ σχολὴν τὸ δὲ νῦν ἔχον
 εἶναι μοι δοκεῖ προσῆκον ἀσφάλειαν ποιήσασθαι τῶν βασιλέως
 200 παιδῶν. μάλιστα μὲν γὰρ οὐδένα Ῥωμαίων ἐπιβουλεύσειν
 οἶσθαι ἡμῖν, μάλιστα ζῶντος ἐμοῦ καὶ παρόντος ἐνθάδε
 νῦν· εἰ δ’ ἄρα καὶ τοιοῦτον συμβαίη τι, βέλτιον περὶ σοῦ
 μόνην εἶναι μοι τὴν φροντίδα, καὶ μὴ πάντων ὁμοῦ καὶ παί- P. 339

19. βασιλέων legebatur.

te, Cessa, inquit: qui enim amico mortuo leges amicitiae non ser-
 vat, hic nec vivo vere amicus erat. Sic Apocauchus gravitate re-
 sponsi deterritus, magno domestico molestus esse desiit. Sed matrem
 eius conveniens, idem illi persuadere nitebatur, ratus, si id conse-
 queretur, quod studuisset perfectum habiturum: non enim filium
 matri contradicturum, si quid illa ut utile et iustum probavisset.
 Postquam ab illa simile vel etiam severius responsum tulit, iubente
 ne talia suaderet, quae facere filio non conduceret, a tentatione
 prorsus abstinuit. Magnus porro domesticus imperatorem iam letho
 proximum cernens et providendum maxime eius liberis et imperio
 intelligens, ad Annam Augustam flentem ac lamentantem accedens,
 Non mihi iam luctus et lacrimarum tempus videtur, inquit: adhuc
 enim licebit, nisi Deus ab impendente calamitate nos liberet ac pro-
 pitius de caelo respiciat, eiulatibus et ploratibus satis diu indulgere.
 In praesens aequum iudico, pueros imperatores in tuto collocare.
 Me quidem vivo et hic nunc praesente, neminem Romanorum nobis
 insidiarum putandum est. Sin aliquid huiusmodi contigerit, quid
 praestabilius, te solam mihi curae esse, an omnia simul, te, inquam
 et filios et imperium. Tum Augusta, sibi mirum accidere, quod

A.C. 134ιδων και τῆς ἀρχῆς." ἡ βασιλὶς δὲ θανμάζειν ἔφρασκεν αὐ-
 τοῦ, εἰ, τοιαύτης ἀνάγκης περιϊσταμένης, ἐνόμισεν εἶναι τῶν
 δεόντων και αὐτῆς πυνθάνεσθαι, εἴ τι βούλοιο τῶν συμπε-
 ρόντων εἰς τοὺς βασιλέως παῖδας πράττειν και τὴν ἀρχὴν.
 ἐπέτρεπέ τε ἂ ἂν αὐτῷ δοκοίη κοινῇ λυσιτελεῖν μηδενὸς ἄ-5
 μελεῖν. ὁ δ' εὐθύς Ἰωάννην τε βασιλέα, τὸν βασιλέως υἱὸν,
 και τὸν ἀδελφὸν Μιχαὴλ παραλαβὼν, ἔγαγεν εἰς τὰ βασι-
 V. 271 λεια· Θεραπειάν τε αὐτοῖς τὴν γινομένην προστάξας εἶναι
 και φρουρὰν τοῖς βασιλείοις ἔκ τε τῆς στρατιᾶς οὗς μάλι-
 B στα ἦδει εὐνουστάτους τῷ βασιλεῖ, και τῶν οἰκετῶν τοὺς 10
 πιστοτάτους τῶν ἰδίων περὶ πεντακοσίους τὸν ἀριθμὸν κατα-
 λιπὼν, και τοὺς τοὺς κελέκους ἔχοντας βαράγγους ὅσοι ἦσαν,
 και αὐτὸς διενυκτέρευσε ἐκεῖ, τῶν βασιλέως παίδων τὴν δυνα-
 τὴν ἀσφάλειαν ποιούμενος. εἰς ἑσπέραν δὲ τῆς τετάρτης ἡμέρας,
 τῇ τοῦ νοσήματος ὀξῦτηι κατεργασθεὶς, ἐτελεύτησε ὁ βασι-
 15 λέως, πεντεκαίδεκατῇ μηνὸς Ἰουνίου ἰσταμένου, τοῦ ἐννάτου
 και τεσσαρακοστοῦ ἔτους ἐπὶ τοῖς ὀκτακοσίοις και ἑξακισχιλίοις,
 ἐννάτης οὔσης ἰνδικτιῶνος.

12. τοὺς alterum om. ed. V., sed vid. supra p. 389, 14.

in tanta rerum necessitate oportere duxerit ipsam interrogare, num
 quid eum filiis imperatoris et imperio conducibile velit facere. Com-
 mittit igitur illi, quae in commune videantur prodesse, eorum ni-
 hil negligere. Qui confestim Ioannem imperatorem et fratrem Ma-
 nuelem in palatium duxit iussitque illis adesse ministros et custo-
 diri palatium a militibus, quos puero imperatori benevolentissimos
 noverat. De suis quoque famulis fidelissimos ibi reliquit et secu-
 rigeros Barangos, quotquot erant, omnes numero quingentos. Ibi-
 dem ipsemet pernoctans, filios imperatoris quantum poterat custo-
 diebat. Ad vesperam autem die Mercurii, decimoseptimo Kalen-
 das Quintiles, anno quadragesimo nono supra octingentos et sex
 millia ab orbe condito, indictione nona, morbi saevitia confectus,
 ex hac luce imperator migravit.

Corrigenda.

P. 29. v. 23. pro 15. scribe 17. 39, 3. et 25. lege γτ. 123, 14.
 Συργιάνης. 144, 25. requiescere. 305, 21. Πορφυρογεννήτου.
 352, 17. ὅτι, μήτε. 379, 24. παραδούς. 400, 9. in marg. V. 197-
 499, 8. Ἀκαργάσι. 506, 23. τῆς αὐτῆς.

31.10.1950. C8. 56 (1)

552

